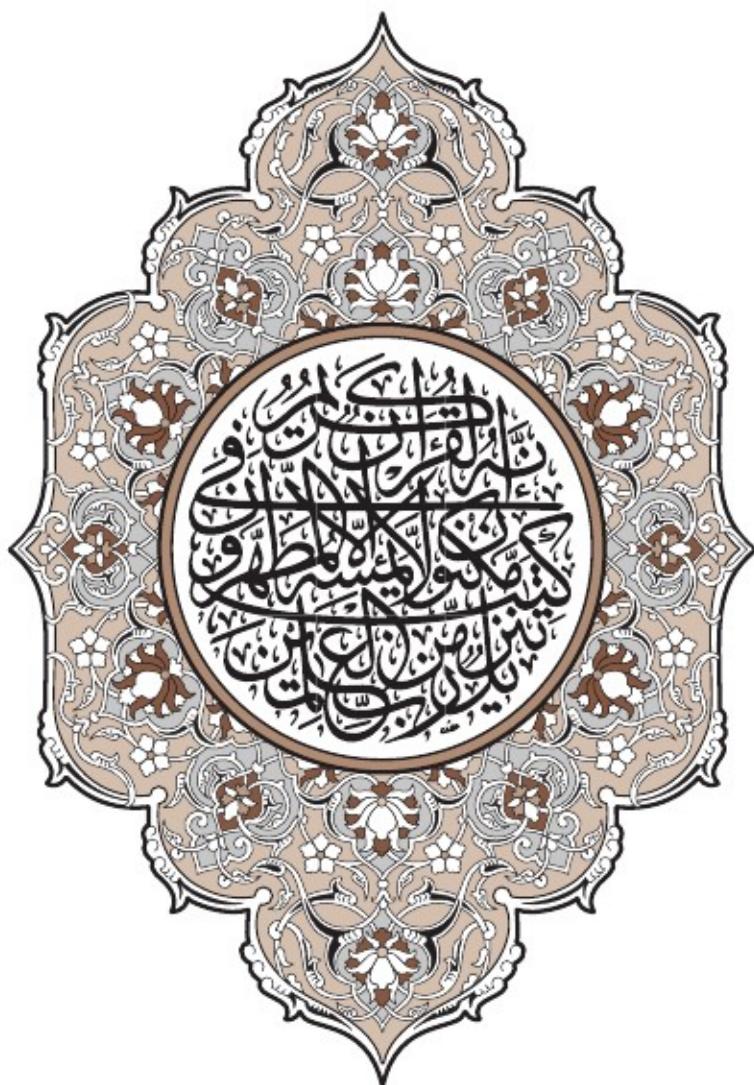

إِنَّمَا نُحِنْ نَلْتَ الْذِكْرَ وَنَالَ الْحَفْظَ

Mai kula da Masallatai biyu masu alfarmo, kuma Sarkin Kasar Saudi Arebiya, Sarki Abdullah Dan Abdul Aziz Al Su'ud yana farin cikin ba da umarnin a buga wannan Alkur ani Mai girma da fassarar ma'anonisna

شَفَقَ الْأَمْرِ بِطَائِعَةِ هَذَا الْمَصْحَنِ التَّكْرِيفِ وَرَحْمَةِ مَعَانِيهِ
خَالِدُ الْجَمِيعِ الْمُسْتَغْفِرِينَ لِلرَّبِّ عَبْدِ اللَّهِ تَعَالَى الْمُؤْمِنِينَ
مَيِّلُ الْمُهَاجَرِ شَعْرَيْنِيَّةِ الشَّعْوَدِ يَحْمَدُ

وقفتْ لِللهِ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلَكُ عَبْدُ اللهِ بْرَ عَبْدِ الرَّبِيعِ آلِ سُعُود
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ
شُورَعٌ مَجَانًا

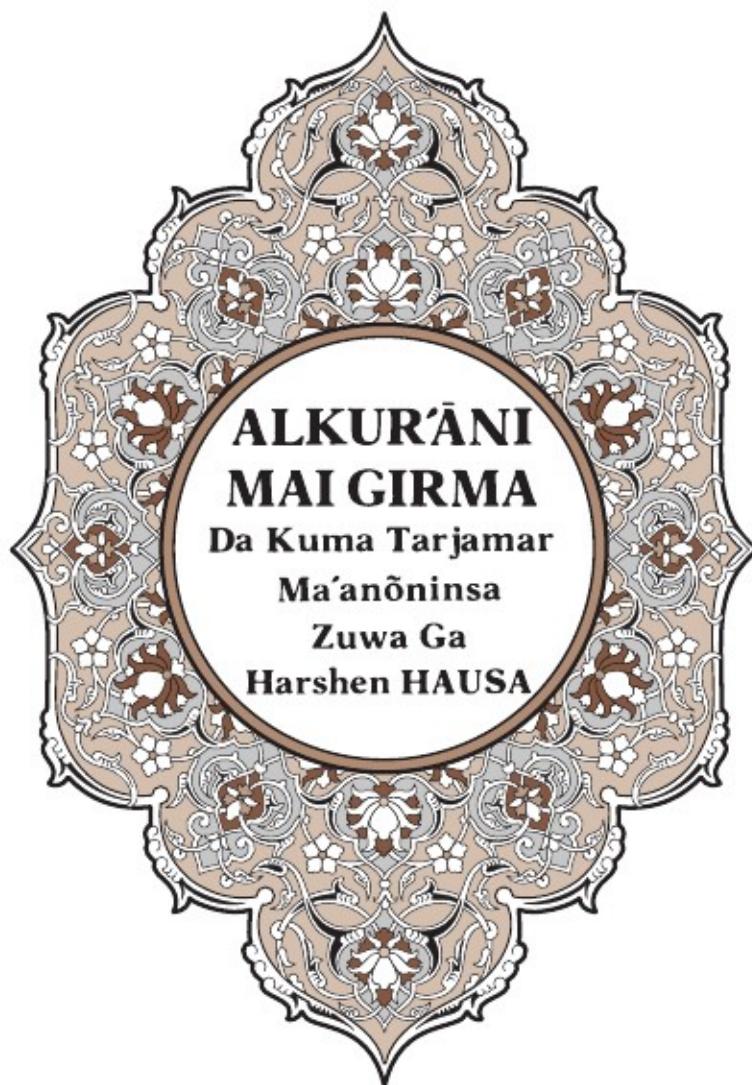
مُحَمَّدُ الْمَلَكُ فَهْدٌ طَبَاعَهُ مَصْفُوفُ الشَّرِيفِ

Waƙafi ne domin Allah Mai Girma, daga Mai kula da Masallatai

biyu māsu alfarma, Sarki Abdullah Dan Abdul Azeez.

Bà ya halatta a sayar da shi.

Anā rabā shi kyauta

**Wuri Da Aka Tānada Musamman
Don Buga Alkur'ani Mai Girma Na
Sarki Fahd.**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

يُقْلِمُ مَعَالِيُ الشَّيْخِ: صَالِحُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدٍ آلِ الشَّيْخِ
وَزَيرُ الشُّؤُونِ الإِسْلَامِيَّةِ وَالْأَوقَافِ وَالدُّعَوَةِ وَالْإِرْشَادِ
الْمُشْرِفُ الْعَامُ عَلَىِ الْجَمْعِ

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم :

﴿... قَدْ جَاءَكُمْ مِنْ أَنْوَرٍ وَكَتَبْ مُبِيتٌ﴾.

والصلوة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد ، القائل :
«خَيْرُكُمْ مَنْ تَعْلَمَ الْقُرْآنَ وَعَلَمَهُ» .
أما بعد :

فإنفاذًا للتوجيهات خادم الحرمين الشريفين الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود ، حفظه الله بالعناية بكتاب الله ، والعمل على تيسير نشره ، وتوزيعه بين المسلمين ، في مشارق الأرض ومغاربها ، وتفسيره ، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم .

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية ، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم ، إلى جميع لغات العالم المهمة ، تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية ، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله ﷺ : «بَلْغُوا عَنِي وَلَا يَأْتُونِي» .

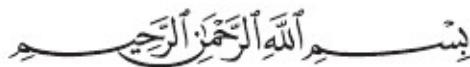
وخدمةً لأخواتنا الناطقين باللغة الهوساوية ، يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة ، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة الهوساوية ، التي قام بها فضيلة الشيخ أبي بكر محمود جومي ، وراجعها الأستاذ أبو بكر عثمان (صكتو) ، والأستاذ أحمد بن علي كاتسنا ، والأستاذ محمد إنوا ديكو بن آدم باكونديكو من بلد زاريا . كما راجعها من قبل الجمعية العلمية بشير علي عمر ، ومحمد ثانى عمر كلاهما من الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة ، والدكتور أحمد جومي ابن المترجم .

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم ، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم ، وأن ينفع به الناس .

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم ، مهما بلغت دقتها ، ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز ، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم ، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كله من خطأ أو نقص .

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة ، لإضافته من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله .

والله الموفق ، وهو الهدى إلى سواء السبيل ، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع العليم .

DA SUNAN ALLAH, MAI RAHAMA, MAJI JIN KAI. GABATARWA

**Sheikh Salih dan Abdul-Aziz dan Muhammad Al-Asheikh
Ministan Harkokin Addinin Musulunci da
Wakafai da Wa'azi da Shiryarwa.**

Daga Mai girma Sheikh Salih dan Abdul-Aziz dan Muhammad Al-Asheikh Ministan Harkokin Addinin Musulunci da Wa'azi da Shiryawwa Babban Mai Kula da Ma'aikatar buga Al-Kur'ani.

Dukkan yabo ya tabbata ga Allah, Ubangjin talikai, Mai cewa a cikin littafin Sa Mai Daraja: «Ha'ki, wani haske da littafi mai bayyanawa ya zo muku daga Allah».

Tsira da Aminci su tabbata ga mafi darajar Annabawa da Manzanni, Annabin mu Muhammad, mai cewa:

«Mafi alherinku shi ne wanda ya nemi sanin Al-Kur'ani kuma ya sanar da shi».

Bayan haka:

Bisa zartarwa da umarnin Mai hidimar Masallatan nan biyu masu alfarma, Sarki Abdullah dan Abdulaziz Aal-Su'ud, Allah ya kiyaye shi, kan kula da Littafin Allah, da aiki domin sau'ake buga shi, da rarraba shi ga musulmi a ko ina cikin duniya, gabas da yamma, da kuma fassara shi da bayyana ma'anoninsa cikin harsunan duniya dabban-daban;

Kuma bisa imanin Ma'aikatar harkokin Addinin Musulunci, da Wa'azi da Shiryarwa, ta Kasar Saudi Arebiya, akan muhimmancin fassarar ma'anonin Al-Kur'ani Mai Girma zuwa ga dukkan harsunan duniya masu muhimmanci, domin sau'ake fahimtar sa ga Muslimin da ba su jin harshen larabci, kuma domin isar da sakon da aka yi umarnin da shi a cikin fafin sa, tsira da amincin Allah su tabbata gare shi: «Ku isar daga gare ni, koda aya d'aya ce»;

Kuma bisa hidima ga 'yan uwan mu masu jin harshen Hausa; yana dadafawa Ma'aikatar Sarki Fahd ta buga Al-Kur'ani Mai Alfarma ta Madinatul Munawwara, ta Kaddamar wa makaranta, wannan fassara ta Al-Kur'ani da harshen Hausa, wadda Mallam Abubakar Mahmud Gumi, Allah ya ji'an sa, ya yi, kuma malamai da suka hada da Ustaz Abubakar Usman Salisu Sokoto, da Ustaz Ahmad Bello dan Walin Katsina, da Ustaz Muhammad Inuwa Dikko dan Alhaji Adam Ba'ko Dikko Zaria, suka yi bitar ta. Haka kuma daga fuşkar Ma'aikatar buga Al-Kur'ani, malamai da suka hada Mallam Bashir Ali Umar, da Mallam Muhammad Sani Umar, dukkan a Jami'ar Islamiyya ta Madina, da kuma dan mai wannan Fassara Dr. Ahmad Gumi na Jami'ar Ummul Kura ta Makkah, duka sun yi bitar fassarar da gyare-gyare a cikinta.

Muna godiya ga Allah Madaukaki, da ya yi mana muwafakar cika wannan aiki mai girma, wanda muke fatan ya zamo saboda Allah, kuma mutane su amfani da shi.

Ha'ki muna sene da cewa fassarar ma'anonin Al-Kur'ani Mai Girma, komai isar ta a cikin tsantseni, ba za ta iya nuna dukkan ma'anonin dake cikin nassin Al-Kur'ani ba wanda mutane suka gajiyi ga zuwa da makamancinsa. Kamar yadda sene da cewa ma'anonin da fassara take bayarwa, basu kasance ba face matukar abin da mai fassarar ya fahimta daga Littafin Allah Mai Girma, kuma kamar yada dukkan aikin dan adam yake, ana iya samun kuskure da kasawa a cikinsa.

Domin haka ne muke fata daga dukkan makaranta ga wannan fassarar, su aiko wa Ma'aikatar buga Al-Kur'ani Mai Alfarma ta Madina, abinda watakila za su samu a cikin fassarar na kuskure ko ragi ko kari, domin ayi amfani da wad'annan gyare-gyare a cikin bugun da zai zo nan gaba, in Allah ya yarda.

Allah shi ne Mai Gamdakatar, kuma shi ne Mai Shiryarwa ga madaidaicin tafarki. Ya Ubangiji Ka amsa mana domin Kai ne Mai ji kuma Mai gani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بسم الله الرحمن الرحيم والحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم الذي أرسل رسالنا محمدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بالكتاب المبين هدى للناس والجان. لقد فاز من استجاب دعوته وحاب من أعرض عنه في الدنيا والآخرة.

وبعد فلما رأينا أن الإسلام يتشر فهمه المسلمين في ازدياد في حين بعد آخر وأصبح المسلمون في حاجة إلى تعلم مبادئ الإسلام في بلادنا خاصة وفي غرب أفريقيا عامة، ورأينا أن أكثرهم لا يستطيعون فهم اللغة العربية بسهولة ومع أن أكثر سكان تلك البلاد يتكلمون بلغة الهاوسا وهي اللغة السائدة فيها مع قلة المعرفة باللغة العربية التي نزل بها القرآن الكريم لعدم الاهتمام لما صار الناس في هذه الأزمنة من قلة التوجيه إلى طلب العلم. وأصبح الأمر واجباً علينا على رابطة العالم الإسلامي أن تبذل جهدها في ترجمة تفسير القرآن الكريم إلى لغة الهاوسا ليعم جميع المسلمين النفع من ذلك الجهد العظيم. وبفتح لهم بذلك في تعلم مبادئ الإسلام على ما نزله الله به يسر وسهولة فقمنا أولاً بترجمة تفسير الآيات في جزءين : جزء تبارك وجزء عم لأنهما أكثر ما يقرأ عند المبتدئين في الصلاة وغيرها. وبعد ذلك بعون الله تعالى أكملنا ترجمة تفسير القرآن كله في عام ١٩٧٩ م وقبل أن نبدأ كل سورة من سور القرآن حاولنا أن نبين موضعها الرئيسي لما تضمنته السورة ليكون دليلاً للقارئ ومرشداً له لفهم السورة والآيات التي يقرؤها والمناسبات فيها وأسباب تكرار القصص في السور. وبعد هذه الترجمة بعون الله تعالى ستقوم بترجمة بعض كتب التفاسير إلى لغة الهاوسا.

وفي هذه الترجمة التي أمامنا يوجد ثلاثة أمور كلها مفيدة للقارئ: الأول دليل للقارئ لمعرفة أماكن الوقف. والثاني جعلنا في آخر هذه الترجمة قاموساً لمعرفة معاني الكلمات وأماكنها في آيات المصحف. والثالث الفهارس على الترتيب الأبجدي. وهناك زيادات أخرى منها إرشاد القارئ إلى كيفية المدود وبيان أماكن الوقف بالنسبة للحروف اللاتينية.

ولقد قمنا بهذا العمل في خلال سبع سنوات وتم بعون الله تعالى ووجد قبولاً لدى الجميع في أول وهلة عند طباعتنا لهذه الترجمة.

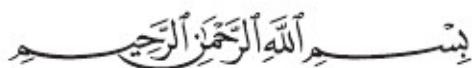
وكما يعرف كل منا أن هذه الترجمة هي الترجمة الأولى من نوعها: إذاً فلا بد لها من قراءة على النحو التالي وذلك أنه سيوحى من يقرؤها ليطلع على الأخطاء حتى يجد مكاناً للطعن فيها كما يوجد من يقرؤها بحسن الية لتصحيح ما يراه غير مناسب. ومع ذلك فكلامها قدم مساعدة لا يستهان بها وقد أصبح هذا العمل خيراً للأمة الإسلامية عامة ولبي خاصة فالله تبارك وتعالى المسؤول أن يجازي الكل بخير وأن يصلح نياتنا لقبول الحق من أين جاءتنا.

وأقدم شكري لمن قاما بمساعدتنا في هذه الترجمة في مجال التصحح وفي مجالات أخرى فمن هؤلاء الأشخاص أبو بكر عثمان الثالث (صكتر) والأستاذ أحمد بلوابن والي ولاية كاتستنا لما قام به من قراءة الترجمة وتصحيحها. والأستاذ محمد إنوا ديكو ابن الحاج آدم باكيو من بلد زاري بما قدمه من مساعدة جليلة في قيامه بقراءة الترجمة وتصحيح الأخطاء وجعل في آخر الكتاب القاموس للكلمات لتسهيل الحصول على معاني الآيات والكلمات. لقد قام بهذا العمل الجليل في مدة ستين. جزاء الله خيراً في الدنيا والآخرة.

وأخيراً نسأل الله أن يجعل عملنا هذا جميماً خالصاً لوجهه الكريم ويغفر لنا جميماً ويكون عملنا هذا دليلاً على إعلاء كلمة الله ونشر دينه في هذه البلاد (غربي أفريقيا) ويجزينا في الدنيا والآخرة ويجعل الجنة مأواناً مع الذين أنعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين.

آمين.

أبو بكر محمد جومي

Gabatarwa

Yabo da godiya su tabbata ga Allah Mai girma, Mai rahama, Mai jin kai, Ubangijin halittu, Wanda Ya aiko shugabanmu Muhammad, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, da littafinSa mai bayani domin ya shiryar da mutane da aljannu game da shi. Wanda ya karbi kiransa ya yi aiki da abin da ya kawo masa, shi ne mai arziki a duniya da Lahira, kuma wanda ya kafirce masa, ga bin son zuciyarsa, shi ne tābaabbē.

Bayan haka, lōkacin da ya zamana addadin Musulmi na Karuwa kulum a kasarmu, Afirka Ta Yamma, Karuwa mai tsananin yawa, kuma mafi yawan Musulminta suna magana da harshen Hausa ne, kuma ba kowane Musulmi ke iya koyon Larabci ba, saboda halayen da duniya take ciki yanzu, Kungiyar Rābidatul Ālam el-Islāmī ta ga ba makawa ga bukatar a yi tarjamar ma'anonin Alkur'ani mai girma da littafan addini na Larabci, a cikin harshen Hausa, don amfanin ya hada dukan Musulmi, su koyi addininsu kamar yadda Allah Ya saukar da shi, don su sami babban rabo.

Mun fara tarjamar tun farko da juzu'i na daya na Tabaraka da Amma, domin shi ne mafi yawan mutane ke tsayawa a kai don karatu sallarsu. Da sannu, kuma da yardar Allah, muka kammala tarjamar Alkur'āni gaba daya, wanda aka wallafa shi cikin 1979.

A kowane farkon sura ana bayar da takaitaccen bayanin abin da ta kūnsa ko take karantarwa domin mai karatu ya ji sauñin gane ma'anonin ayoyin surar da dangantakarsu.

In Allah Ya so za mu bi bayan wannan da tarjamar littafan tafsirai cikin harshen Hausa.

A wannan wallafar an sami karin abubuwa uku: akwai jagora ga mai karatu, inda aka yi bayanin ina ake tsayawa. Sai kuma karamin kamus dauke da kalmomin da ke bukatar fassara. Abu na uku shi ne fihirisa cikin tsarin abacada.

Kamar yadda aka yi a shiri na farko, a wannan ma an ci gaba da nuna alamar jan sauti a ajamin boko.

Bayan shekara bakwai na hidimar bugawa ta farko, wannan aiki ya sami karbuwa ga hannun mutane, kuma sun ba da taimako mai yawa wajen gyara shi zuwa ga wannan matsayi. Akwai wanda ya karanta da niyyar alheri, kuma akwai wanda ya karanta da niyyar sūka, amma su duka sun gamu a kan abin da ya zama alheri ga Musulmi. Allah Ya sāka ma dukansu da alheri.

Akwai mutane da dama da suka taimaka wajen shirya tarjamar nan. Da farko dai muna miña godiyarmu don goyon bayan da muke samu daga Abubakar III (Sokoto). Sai kuma Malam Ahmad, dan Wālin Katsina, Malam Bello, wanda ya taimaka kwarai da karanta abin da ya sawwaķa.

Malam Inuwa Diko, dan Alhaji Adamu B. Diko na Zaria, ya dauki nauyin tsara dukan wannan aiki a cikin layi kuma ya tsara jagorar karatu, kamus da fihirisa don taimakon mai karatu ga fahimtar kalmomi masu wuya da neman ayoyin da suka shafi hukunce-hukunce dabam-dabam a cikin surori dabam-dabam ta hanya mai sauñi. Ya dauki nauyin wannan aiki a cikin shekara biyu. Allah Ya sāka masa da irin sakamakon wadanda suka tsayu ga aiki na gina addinin Allah.

Muna fata Allah Ya karbi aikinmu gaba daya, ya zama sanadin daukar addinin Musulunci a wannan kasa, mu kuma Ya saka mana da alheri, mu da duk wanda ke yin aiki domin Allah. Allah Ya sa aikinmu ya zama sanadin shigarmu Aljanna, a Lahira, tare da manyan mutanen da Ya yi wa ni'ima, daga Annabawa da siddiķai da shuhada'u da kuma salihai.

Amin.

Abubakar Mahmud Gumi

سورة الفاتحة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ مَلِكُ يَوْمِ الدِّينِ
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ صِرَاطُ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرُ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَلَا الضَّالِّينَ

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْآٰمِدَةِ ۖ ذَلِكَ الْكِتَابُ لِرَبِّ الْعَالَمَاتِ فِيهِ هُدَىٰ
لِلْمُتَّقِينَ ۗ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقْيِمُونَ الصَّلَاةَ
وَمَمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۗ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أَنْزَلَ
إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقْنَوْنَ ۗ
أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدَىٰ مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۗ

Āyōyinta 7 ne. Ana kiran ta Uwar Littafi dōmin ta tāra ilmin da yake a cikin Alkur'āni a dunküle. Basmala a cikinta take ga kirā'ar Asim, ruwāyar Hafs, amma banda ga kirā'ar Warsh.

1. Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.
2. Godiya ta tabbata ga Allah, Ubangijin halittu;
3. Mai rahama, Mai jin kai;
4. Mai nuna Mulkin Rānar Sakamako.

5. Kai muke bauta wa, kuma Kai muke neman taimakonKa.
6. Ka shiryar da mu ga hanya madaidaiciya,
7. Hanyar wadanda Ka yi wa ni'imma, ba wadanda aka yi wa fushi ba, kuma ba batattu ba⁽¹⁾.

(1) Da cewa Ubangijin halittu ya tara ilmin tauhidi na Ilāhiyya da Rububiyya, Mai rahama ya tāra dukan rahamar dūniya da rāyarwa da matarwa da ciyarwa da shāyarwa da tufātarwa. Mai jin kai yā tāra ni'immar dūniya mai dōgēwa zuwa Lāhira kamar īmāni da na Lāhira. Mai mallaka ko Mai nūna mulkin rānar sakamako, yā hada dukan wa'azi. Kai muke bautā wa kuma Kai muke nēman tāimako, ya tāra tauhīdin Ilāhiyya da ibāda amaliyya ko Kauliyya. Hanya madaidaiciya, tā hada dukan sharī'a da hukunce-hukunce. Wadanda aka yi wa ni'imma, yā tāra dukan tārihin mutānen kirki. Wadanda aka yi wa fushi, yā tāra dukan tārihin māsu tsaurin kai. Batattu, yā tāra tārihin dukan mai aiki da jāhilci ko bata.

Tana karantar da kira zuwa ga addīni da yadda ake ginin sābuwar al'umma daga mutāne daban-daban, na Jāhiliyya.

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.

2. Wancan ne Littāfi, bābu shakka a cikinsa, shiriya ne ga māsu ta'kawa.⁽¹⁾

3. Wadanda suke yin īmāni game da gaibi, kuma suna tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzuta su suna ciyarwa;

4. Kuma wadanda suke yin īmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka saukar daga gabāninka, kuma game da Lāhira suna yin yaķīni.

5. Wadannan suna kan shiriya, daga Ubangijinsu, kuma wadannan su ne māsu cin nasara.

(1) Yā sifanta Littāfi; watau Alkur'āni da kamāla ya ce "wancan" maimakon "wannan" dōmin māsu son su yi aiki da shi, su ne māsu ta'kawa. Ta'kawa na da sharudda biyu, su ne īmāni da aiki da abin da manzancin Annabi Muhammadu ya Ḳunsa. Sa'an nan mutāne a farkon Musulunci ko a inda Musulunci yake sābo, sun kasu kashi huđu. Kashi na farko sū ne māsu ta'kawa wadanda aka fadī sifōfinsu a nan.

6. Lalle ne, wadanda suka kā-firta⁽¹⁾ daidai ne a kansu, shin kā yi musu gargadī kō ba ka yi musu gargadī ba, ba zā su yi īmāni ba.

7. Allah Ya sa hātimi a kan zu-kātansu, da a kan jinsu, kuma a kan ganin su akwai wata yāna; kuma suna da wata azāba mai girma.

8. Kuma akwai daga mutāne wanda⁽²⁾ yake cewa: “Mun yi īmāni da Allah kuma da Yinin Lāhira,” alhāli kuwa sū bā mūminai ba.

9. Suna yaudarayya da Allah da wadanda suka yi īmāni, alhāli bā su yaudarar kōwa fāce kansu, kuma bā su sakankancēwa!

10. A cikin zukātansu akwai wata cūta; sai Allah Ya kāra musu wata cūta, kuma suna da azāba mai radadi sabōda abin da suka kasance suna yi na farya.

11. Kuma idan aka ce musu: “Kada ku yi barna a cikin kasa,” sukan ce: “Mū māsu kyautatawa kawai ne”!

12. To, lalle ne su, sū ne māsu barna, kuma amma bā su sansan-cewa.

13. Kuma idan aka ce musu: “Ku yi īmāni kamar yadda mutāne

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْتَهُمْ
أَفَلَمْ يَرْثُنَا شِرٌّ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٦

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَرِهِمْ غَشْوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٧

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ إِيمَانًا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ٨

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا
يَخْدِعُونَ إِلَّا أَنفُسُهُنَّ وَمَا يَشْعُرُونَ ٩

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ١٠

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ ١١

الَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ
لَا يَشْعُرُونَ ١٢

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ إِمْرَأٌ كَمَاءٌ مِنَ النَّاسِ

(1) Kashi na biyu daga cikin jama'a sū ne kāfirān da suka dōge a kan kāfircinsu, bābu wani gissi kuma Allah Yā san bā zā su musulunta ba.

(2) Kashi na uku su ne munāfukai da suka bayyana Musulunci da bāki amma zūciyarsu tanā a kan kāfirci.

suka yi ūmāni”, sukan ce: “Zā mu yi ūmāni ne kamar yaddā wāwāye suka yi ūmāni?” – To, lalle ne su, sū ne wāwāye, kuma amma bā su sani.

14. Kuma idan sun hadu da wadanda suka yi ūmāni, sukan ce: “Mun yi ūmāni.” Kuma idan sun wōfinta zuwa ga shaidānunsu,⁽¹⁾ sukan ce: “Lalle ne, muna tāre da ku: Mu māsu izgili kawai ne.”

15. Allah Yana yin izgili⁽²⁾ gare su kuma Yana taimakon su a cikin batarsu, suna dimuwa.

16. Wadannan su ne wadanda suka sayi bata da shiriya, sai fataucinsu bai yi rība ba, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

17. Misālinsu⁽³⁾ shi ne kamar misālin wanda ya hūra wuta, to, a lōkacin da ta haskake abin da yake gēfensa (na abin tsōro), Allah Ya tafi da haskensu, kuma Ya bar su a cikin duffai, bā su gani.

18. Kurāme, bēbāye, makāfi, sabōda haka bā su kōmōwa.

قَالُوا أَنْؤُمُ كَمَا إِمَّا مَنْ أَسْفَهَهُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمْ أَسْفَهَهُمْ وَلَكِنَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا قَوْلَوْا الَّذِينَ إِمَّا مَنْ أَسْفَهَهُ أَلَا إِنَّهُمْ إِلَى شَيْءٍ بِهِمْ قَالُوا إِنَّمَا مَعَكُمْ إِنَّمَا تَحْكُمُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمْدُهُمْ فِي طَعْنَتِيهِمْ يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا اللَّهَ بِالْهُدَى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

مَثَلُهُمْ كَمَثِيلِ الَّذِي أَسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَصَابَهُمْ مَا حَوَلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِ وَرَرَكُهُمْ فِي ظُلْمَتِ الْأَيْنَاصِرُونَ ﴿١٧﴾

صُمُّ بُكُّ عُمُّ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

(1) Kashi na hudu su ne Yahudāwa wadanda suke sun san gaskiyar annabcin Muhammadu da manzancinsa, amma hāsada ta hana su su bi shi, sunā kōkārin bāta abin da ya zo da shi ta hanyar jēfa shibhōhi a ciki, dōmin su kange mutāne daga shigarsa. Sabōda haka aka ce musu shaidānu. Duk wanda ya san gaskiya amma kuma ya yi girman kai daga binta, to, shi ne shaidan, daga aljannu kō daga mutane.

(2) Allah Yanā mayar masu da sakamakon izgilinsu.

(3) Allah Yā bayyana misālin munāfiki da misālai biyu, na farko, kamar mutum a cikin duhu, yanā kēwaye da abūbuwan ban tsōro bai sani ba, sai ya hūra wuta, ta yi haske ya ga abūbuwan na ban tsōron sa'an nan wutar ta mutu, ta bar shi a cikin duhu, sai tsōron ya hauhawu a kansa. Haka munāfiki yake a bāyan ya yi ikrāri da Musulunci, a kullum yanā cikin tsōron abin da zā a ce a kansa. Ana sisanta hasken wuta da hasken ūmāninsa. Bayan hasken ya tafi, sai ya zama kurma, bēbe, makāho, sabōda haka bā ya māgantuwa.

19. Ko kuwa kamar giringe mai zuba⁽¹⁾ daga sama, a cikinsa akwai duffai da tsāwa da walkiya: Suna sanyāwar yātsunsu a cikin kunnuwansu daga tsāwarwakin, dōmin tsōron mutuwa. Kuma Allah Mai kēwayewa ne ga kāfirai!

20. Walkiyar tana yin kusa ta fizge gannansu, ko da yaushe ta haskakā musu, sai su yi tafiya a cikinta, kuma idan ta yi duhu a kansu, sai su yi tsaye. Kuma dā Allah Yā so, sai Ya tafi da jinsu da gannansu. Lalle ne Allah a kan dukan kōme Mai ikōn yi ne.

21. Yā kū mutāne! Ku bauta⁽²⁾ wa Ubangijinku, Wanda Ya halicce ku, kū da wadanda suke daga gabāninku, tsammāninku, ku kāre kanku!

22. Wanda Ya sanya muku fasa shimpida, kuma sama gini, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar da abinci daga 'ya'yan itāce game da shi, sabōda ku. Sabōda haka kada ku sanya wa Allah wasu kishiyōyi, alhāli kuwa kuna sane.

23. Kuma idan kun kasance a cikin shakka daga abin da Muka

أَوْ كَصِيبٍ مِّنْ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلْمٌ وَرَعْدٌ
وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصْبِعَهُمْ فِيَءَ اذَا نِهَمْ مِنَ
الْأَصْوَاعِ حَذَرَ الْمَوْتُ وَلَهُ مُحِيطٌ بِالْكُفَّارِ ﴿١٩﴾

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطُفُ أَبْصَرَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ
لَهُمْ مَشَوْأَفِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يَأَيُّهَا النَّاسُ أَعْبُدُ وَأَرِبُّ كُلَّ الَّذِي
خَلَقَ كُلُّهُ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشَوَّهُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَشًا وَالسَّمَاءَ
بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ رِزْقًا كَثِيرًا فَلَا يَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنَّ دَادًا
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ فَأَعْبِدُنَا

(1) Misāli na biyu munāfukai sunā kamar matafa a cikin jēji da dare, ruwa kuma ya same su a cikin duhu, ba su iya mōtsāwa sai da walkiya, watau āyar da suke so, kuma ga jin tsōron tsāwa; watau bayānin halāyensu a cikin AlKur'āni, bā su son su ji, har sunā sanya kānun yātsunsu sunā tōshe kunnuwansu, dōmin kada su ji. Ganin ido da basīra da jin kunne da na hankali duk daya suke, Allah Yana iya karbe su ya bar su a cikin dimuwa.

(2) Bāyan ya gama fadīn kasusuwan mutāne da sisōfinsu, sai kuma ya kira su gabā daya zuwa ga bauta Masa, Shi kadai. Ma'anar bauta Masa Shi kafai, kōwa ya ajiye al'ādarsa, ya koma ga hukuncin Allah kawai; umurni kō hani. Wanda ya bi wani hukunci na al'ādarsa, ya bar abin da Allah Ya ce, to, shi ya sanya wa Allah kishiyā ke nan.

sassaukar ga BāwanMu, to, ku zō da Sūra guda daga misalinsa (Alkur'āni). Kuma ku kirāwo shaidunku,⁽¹⁾ baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.

24. To, idan ba ku aikata (kāwo Sura) ba, to, bā zā ku aikata ba. Sabōda haka ku ji tsōron Wuta wadda makāmashinta mutāne da duwātsu ne, an yi tattalinta dōmin kāfirai.

25. Kuma ka bāyar da bishāra ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na fwarai, cēwa lalle ne, suna da gidājen Aljanna, kōramu nā gudāna daga karkashinsu. Ko da yaushe aka arzuta su da abinci daga wasu 'ya'yan itāce daga gare su,⁽²⁾ sai su ce: "Wannan shi ne aka arzuta mu da shi daga gabānin haka." Kuma a jē musu da shi yana mai kama da jūna. Kuma sunā da, a cikinsu, mātan aure māsu tsarki, kuma su, a cikinsu madawwama ne.

26. Lalle ne, Allah bā Ya jin kunyar Ya bayyana wani misāli, kōwane iri ne, sauro da abin da yake bisa gare shi. To, amma wadanda suka yi īmāni, sai su san cewa lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinsu, kuma amma wadanda suka kāfirta, sai su ce: 'Mēne ne

فَأَتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَأَذْعُوا شَهَادَةَ كُمْ
مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

فِإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أَعْدَتْ
لِلْكَافِرِينَ ﴿١٤﴾

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
كَلْمَارُ زِفُّوْمِنْهَا مِنْ شَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا
هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلٍ وَأَتُوَابِهِ
مُشَبِّهِمَا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُنْ
فِيهَا خَلِيلُوْرَتَ ﴿١٥﴾

* إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَا يَعْوِضَهُ فَمَا فَوَقَهَا فَآمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَآمَّا
الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ

(1) Gumākanku su taimake ku kēra sura mai kama da Alkur'āni wajen fasāha da tsāri da kāwo asirai. An ce wa gumaka shaidu dōmin sunā cēwa su ne za su yi musu shaida a Rānar Kiyāma, kuma su cēce su, kuma ko da yaushe suna tāre da su.

(2) Gōnaki kō gidājen Aljanna.

Allah Ya yi nufi da wannan⁽¹⁾ ya zama misāli?" Yana batar da wasu māsu yawa da shi, kuma Yana shiryar da wasu māsu yawa da shi, kuma bā Ya batarwa da shi fāce fasikai.

27. Wadanda suke warware alkawarin Allah daga bāyan fulla shi, kuma su yankee abin da Allah Ya yi umurni da shi a sādar, kuma suna barna a cikin kasa, wadannan sū ne māsu hasāra.

28. Yaya kuke kāfirta da Allah, alhāli kuwa kun kasance matattu sa'an nan Ya rāyar da ku, sa'an nan kuma Ya matar da ku, sa'an nan kuma Ya rāya ku, sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

29. Shi ne Wanda Ya halitta muku abin da ke a cikin kasa gaba daya, sa'an nan kuma Ya dādaita⁽²⁾ zuwa sama sa'an nan Ya aikata su, sammai bakwai. Kuma Shi ga dukan kōme Masani ne.

30. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka Ya ce ga malā'iku: "Lalle ne, Ni Mai sanya wani halīfa ne a cikin kasa," suka ce: "Ashe, zā Ka sanya a cikinta, wanda zai yi barna a cikinta, kuma ya zubar da jinainai, alhāli kuwa mu, muna yi Maka tasbihi game da gōde Maka,

يَهَاذَا مَشَلًا يُضْلِلُ بِهِ كَثِيرًا
وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضْلِلُ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ
مِيقَاتِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهَ بِهِ
أَنْ يُوَصَّلَ وَيَقْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ
هُمُ الْخَلِسُورُونَ ﴿١٢﴾

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ
أَمْوَاتًا فَأَحْيَنَّكُمْ ثُمَّ نَبْيَسْكُمْ
يُحِيِّكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جِمِيعًا ثُمَّ أَسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ
فَسَوَّلَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي
الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ
فِيهَا وَيَسْفِلُ الْدِمَاءَ وَنَحْنُ نُسَيْحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

(1) Misāli da kamar mātan Aljanna māsu tsarki. Ba mātā ba kō da sauro ko abin da ya fi, kō ya kāsa sauro, to, akwai hikima a cikin halittarsa, wadda zā ta jāwo hankalin mai hankali ga īmāni da Allah sabōda ita.

(2) Ya dādaita, watau Yā yi nufi; "sa'an nan" yanā amfānar da jēranta aiki bā jerantar nufi ba, dōmin sifōfin Allah dukansu, bā fārarru ba ne.

kuma⁽¹⁾ muna tsarkakewa gare Ka” Ya ce: “Lalle ne Ni, Na san abin da ba ku sani ba.”

31. Kuma Ya sanar da Ādam sūnāye dukansu, sa’an nan kuma ya gitte su a kan malā’iku, sa’an nan Ya ce: “Ku gaya Mini sūnāyen wadannan, idan kun kasance māsu gaskiya.”

32. Suka ce: “Tsarki ya tabbata a gare Ka! Bābu sani a gare mu fāce abin da Ka sanar da mu, lalle ne Kai, Kai ne Masani, Mai hikima.”

33. Ya ce: “Ya Ādam! Ka gaya musu sūnāyensu.” To, a lōkacin da ya gaya musu sūnāyensu, (Allah) Ya ce: “Ashe, ban ce muku⁽²⁾ ba, lalle Ni, Inā sane da gaibin sammai da kasa, kuma (Inā sane da) abin da kuke bayyanāwa da abin da kuka kasance kuna bōyewa?”

34. Kuma a lōkacin da Muka ce ga malā’iku: “Ku yi sujada ga Ādam,” sai suka yi sujada, fāce Ibilisa ya ki, kuma ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

35. Kuma Muka ce: “Ya Ādam! Ka zauna, kai da mātarka a Aljanna, kuma ku ci daga gare ta, bisa wadāta, inda kuke so, kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

(1) Malā’iku sun yi tambaya ne irin ta mai nēman ya rīnjāyi mai jāyayya da shi ga nēman hāliftaka a kan kasa. Sun san hālāyen jinn da bunn wadanda suka fāra zama a kan kasa suka yi barna da zubar da jini.

(2) Wannan kissa ta nūna cēwa shūgabanci da ilmi ake yin sa, bā da yawan ibāda wadda mutum yake kēbanta da yin ta ba. Dōmin an nūna wa malā’iku fīfitar Ādam a kansu da ilmi, bā da ibāda ba. Kuma da wannan sifa zai zama Halīfa, kō dā Iblis bai fitar da shi ba, daga cikin Aljanna, zai fita ta wata hanya dōmin zartar da hukuncin Allah.

وَعَلِمَ إِدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا شَمَ عَرَضَهُ عَلَى
الْمَلَكِيَّةِ فَقَالَ أَنْتُ عُونِي بِاسْمَيْهِ هَؤُلَاءِ
إِنْ كُنْتُ صَدِيقَنِ ﴿١﴾

قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

قَالَ يَادُمْ أَنْتُهُمْ بِاسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَاهُمْ
بِاسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقْلُ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تَبْذُورُونَ
وَمَا كُنْتُ تَكْنُمُونَ ﴿٣﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكِيَّةِ اسْجُدُوا لِلْأَدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْلِيسُ أَبَى وَأَسْتَكَبَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٤﴾

وَقُلْنَا يَكَادُ مَرْأَسُكُنَّ أَنْتَ وَرَزَقْجُكَ الْجِنَّةَ
وَكُلَّا مِنْهَا رَغْدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَتَكُونُوا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

36. Sai Shaidan ya talālābantar da su daga barinta, sai ya fitar da su daga abin da suka kasance a cikinsa. Kuma Muka ce: “Ku sauva, sāshenku, nā mākiyi ga sāshe, kuma kuna da, a cikin kasa, matabbata da jin dādī zuwa ga wani lōkaci.”

37. Sai Ādam ya karbi wasu kalmōmi daga Ubangijinsa, sabōda haka Ya karbi tūba a kansa. Lalle ne Shi, Shī ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

38. Muka ce: “Ku sauva daga gare ta gabā daya. To, imma lalle shiriya ta je muku daga gare Ni, to, wanda ya bi shiriya Ta, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin bakin ciki.”

39. “Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da ãyoyinMu, wadannan sū ne abōkan Wuta; sū a cikinta madawwama ne.”

40. Yā Banī Isrā’īla⁽¹⁾! ku tuna ni’imāTa, wadda Na ni’imta a kanku, kuma ku cika alkawariNa, In cika muku da alkawarinku. Kuma Ni, ku ji tsōroNa.

41. Kuma ku yi’imāni da abin da Na saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, kuma kada ku kasance farkon kāfiri game da

فَأَزَّلْهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا أَهِبِطُوا بَعْضُكُمْ لِتَعِيْضِ عَدُوٍّ وَلَكُنْفِ
الْأَرْضَ مُسْتَقْرٌ وَمَتْعٌ إِلَيْهِنَّ ﴿١٧﴾

فَتَقَىَّءَ اَدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَمَكَثَ فَتَابَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ الْتَوَابُ الرَّحِيمُ ﴿١٨﴾

قُلْنَا أَهِبِطُوا مِنْهَا جَيْعًا فَإِمَّا يَتَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْهُ
هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَى فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِعِيْنَتِنَا أَوْ لَئِكَ
أَصْحَبُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٢٠﴾

يَسْبِي إِشْرَاعِيلَ أَذْكُرُوا نَعْمَتِي أَلَّيْ أَغْمَتُ
عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِيَعَهْدَكُمْ وَإِيَّاهُ
فَأَرْهَبُونَ ﴿٢١﴾

وَإِمْنَاؤِمَّا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ
وَلَا تَكُونُو أَوْلَى كَافِرِيْهِ وَلَا تَشَرِّوْ

(1) Bāyan kiran mutāne gabā daya zuwa ga addinin Musulunci, sai kuma ya kēbance Yahūdu da kira zuwa ga addinin, dōmin sun bambanta da sauran kāfirai, sabōda ilminsū ga gaskiyar Musulunci. Yā gabata cēwa jama’ar, kashi huđu ce; mūminai, da kāfiran Lārabāwan da bā zā su musulunta ba, da munāfukai da Yahūdu. Ya kira Yahūdu da Bani Isrā’īla, dōmin Ya tunātar da su, cēwa anā kiransu ne zuwa ga addini irin na ubansu Ya’akūbu bāwan Allah.

shi. Kuma kada ku sayi 'yan kudi kadan da ãyöyiNa. Kuma ku ji tsõrõNa, Ni Kadai.

42. Kuma kada ku lullube gaskiya da farya, kuma ku ñoye gaskiya, alhãli kuwa kuna sane.

43. Kuma ku tsayar da salsa; kuma ku bãyar da zakka; kuma ku yi rukû'i tare da mäsu yin rukû'i.

44. Shin, kuna umurnin mutane da alhëri, kuma ku manta da kanku alhãli kuwa kuna karatun Littafi? Shin, bã zã ku hankalta ba?

45. Kuma ku nëmi taimako da yin hakuri, da salsa: Kuma lalle ne ita, hakika, mai girma ce fâce fa a kan mäsu tsõron Allah.

46. Wadanda suka tabbata cêwa lalle ne su mäsu haduwa ne da Ubangijinsu, kuma lalle ne sù zuwa gare Shi mäsu kõmawa ne.

47. Yâ Banî Isrâ'ila! Ku tuna ni'imäTa, wadda Na ni'imta a kanku, kuma lalle ne Ni, Na fifta ku a kan tâlikai.

48. Kuma ku ji tsõron wani yini, (a cikinsa) rai bã ya wadatar da wani rai da kõme, kuma bã a karbar ceto daga gare shi, kuma bã a karbar fansa daga gare shi, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

49. Kuma a lõkacin da Muka tsittsirar da ku daga mutanen Fir'au na, suna taya muku mugunyar azaba, suna yayyanke diyanku maza kuma suna rãyar da mâtanku. Kuma a cikin wancan akwai jarbabawa mai girma daga Ubangijinku.

يَا أَيُّهُمْ شَمَانًا قَلِيلًا وَإِنَّى فَأَتَقُونَ ﴿٤١﴾

وَلَا تَلِسُوا الْحَقَّ بِالْبَطْلِ وَتَكُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَوَةَ وَأَرْكَعُوا مَعَ الزَّكَوْنَ ﴿٤٣﴾

*أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْمِرْ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتَلَوْنَ الْكِتَبَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

وَأَسْتَعِنُو بِالصَّابِرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا الْكِبِيرَةُ إِلَّا عَلَى الْخَشِيعِينَ ﴿٤٥﴾

الَّذِينَ يَظْلَمُونَ أَنَّهُمْ مُلَقْوَارَبِهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَجِعُونَ ﴿٤٦﴾

يَبْشِّرُ إِسْرَائِيلَ أَذْكُرُ وَلَفْعَمَى الَّتِي أَغْمَتَ عَلَيْكُمْ وَلَنِي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

وَأَنَّقُوا يَوْمًا لَا تَجِزِّي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ بِنَصْرٍ وَنَّ ﴿٤٨﴾

وَلَا يَجِدُنَّكُمْ مِنْ إِلَيْ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَيْهُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحِيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

50. Kuma a lōkacin da Muka raba tēku sabōda ku, sai Muka tsirar da ku, kuma Muka nutsar da mutānen Fir'auna, alhāli kuwa kū, kuna kallo.

51. Kuma a lōkacin da Muka yi wa'adi ga Mūsa, dare arba'in, sa'an nan kuma kuka riki maraki daga bāyansa, alhāli kū, kuna māsu zālunci (da bauta masa).

52. Sa'an nan kuma Muka yāfe muku daga bāyan wancan, tsammāninku, kuna gōdēwa.

53. Kuma a lōkacin da Muka bai wa Mūsa Littāfi da Rarrabēwa, tsammāninku, kuna shiryuwa.

54. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce ga mutānensa: "Ya mutānena! Lalle ne ku, kun zālunci kanku game da rīkonku marakin, sai ku tūba zuwa ga Mahaliccinku, sai ku kashe kanku. Wancan ne mafi al-hēri a gare ku a wurin Mahaliccinku. Sa'an nan Ya karbi tūba a kanku. Lalle ne Shi, Shi ne Mai karbar tūba, Mai jin kai."

55. Kuma a lōkacin da kuka ce: "Ya Mūsa! Bā zā mu yi īmāni ba dōminka, sai mun ga Allah bayyane," sabōda haka tsāwar nan ta kāmā ku, alhāli kuwa kuna kallo.

56. Sa'an nan kuma Muka tāyar da ku daga bāyan mutuwarku, tsammāninku, kuna gōdēwa.

57. Kuma Muka sanya giringe ya yi inuwa a kanku, kuma Muka saukar da darba da tantabaru a kanku: "Ku ci daga māsu dādin abin da Muka arzuta ku." Kuma ba

وَإِذْ قَرَفَتِ الْبَحْرُ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا
هَالَّفِرْعَوْنَ وَأَنْشَمْ تَنْظُرُونَ ٥٦

وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَى أَزْبَعِينَ يَلَهَّ ثَمَانَحَدْثُمْ
الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْشَمْ ظَلَمُوكَ ٥٧

ثَمَرَ عَقْوَنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعْلَكُمْ
تَشْكِرُونَ ٥٨

وَإِذْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ
لَعْلَكُمْ تَهَدَّدُونَ ٥٩

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُولُ إِنَّكُمْ ظَمَنْتُمْ
أَنْفُسَكُمْ بِالْخَادِمِ الْعِجْلَ فَسَوْنُوا إِلَيْهِ
بَارِيْكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِيْكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
إِنَّهُ هُوَ النَّوَابُ أَرْجِيمُ ٦٠

وَإِذْ قَلَّمْ رِيمُوسَى لَنْ نُؤْمِنْ لَكَ حَتَّى تَرَى
اللَّهَ جَهَرَةً فَأَخْدَتُكُمُ الصِّعَقَةَ وَأَنْشَمْ
تَنْظُرُونَ ٦١

ثَمَرَ عَشَنَكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعْلَكُمْ
تَشْكِرُونَ ٦٢

وَظَلَّلَنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلَنَا عَلَيْكُمْ
الْمَنْ وَالسَّلَوَى كُلُّوْمِنْ طَبِيبَتِ
مَارَزَقَنَكُمْ وَمَا ظَلَمْنَا وَلَكِنْ كَانُوا

su zālunce Mu ba, kuma amma kansu suka kasance suna zālunta.

58. Kuma a lōkacin da Muka ce: “Ku shiga wannan alkarya. Sa’nan ku ci daga gare ta, inda kuka so, bisa wadāta, kuma ku shiga kōfa kuna māsu tawālu'i, kuma ku ce: “Kāyar da zunubai” Mu gāfarta muku laifukanku, kuma za Mu kara wa māsu kyautatawa.

59. Sai wadanda suka yi zālunci suka sāke magana watar wannan da aka ce musu, sabōda haka Muka saukar a kan wadanda suka yi zālunci da azāba daga sama sabōda abin da suka kasance suna yi na fāsikanci.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā ya nēmi shāyarwa domin mutānensa, Muka ce: “Ka dōki dūtsen da sandarka.” Sai marmaro gōma sha biyu suka bubbuga, hañika, kowadanne mutāne sun san wurin shansu. “Ku ci kuma ku sha daga arzikan Ubangijinku, kuma kada ku yi fasādi, a cikin kasa, kuna māsu barna.”

61. Kuma a lōkacin da kuka ce: “Ya Mūsā! Bā zā mu yi hakuri ba a kan abinci guda. Sai ka rōka mana Ubangijinka, Ya fitar mana daga abin da kasa take tsirarwa daga ganyenta, da dumanta, da alka-marta, da wākenta, da albasarta.” Ya ce: “Kuna nēman musanya abin da yake mafi kaskanci da wanda yake mafi alhēri? Ku sauка wani birni (daga cikin birane), dōmin lalle ne, kuna da abin da kuka rōka”. Kuma Muka dōka musu wulākanci da talauci. Kuma

أَنفُسَهُمْ بِظَلَمٍ مُّونَ

وَإِذْ قُتِّلَ أَذْهَلَهُ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا
مِنْهَا حِلْيَثُ شَتَّنْ رَغْدًا وَأَذْهَلُوا الْبَابَ
سُجَّدًا وَقُولُوا حَطَّةً تَغْزِلَكُمْ
خَطَّيَكُمْ وَسَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

فَبَدَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا عَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِحْزًا مِنَ
السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُدُونَ

*وَإِذْ أَسْتَسْقَ مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا أَضْرِبِ
عَصَاكَ الْحَجَرَ فَأَنْجَرَتْ مِنْهُ أَشْتَانَا
عَشَرَةَ عَيْنًا فَدَعَ عَلَمَ كُلُّ أَنْوَافِ مَشَرِّبَهُمْ
كُلُوا وَأَشْرِبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

وَإِذْ قُتِّلُ مَوْسَى لَنْ نَصِيرَ عَلَى طَعَامِ
وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَارَبَكَ يُخْرِجَ لَنَامِمَا
تُبَيِّثُ الْأَرْضَ مِنْ بَقِيلِهَا وَقَلَّا إِلَيْها
وَفُومَهَا وَعَدِسَهَا وَبَصَلَهَا قَالَ
أَسْتَبِدُ لَوْنَ الَّذِي هُوَ أَذْنَ بِالَّذِي هُوَ
خَيْرٌ أَهِيظُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا أَثْرَ
وَضُرِّيَتْ عَلَيْهِمُ الْذِلْلَةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَيَغْضَبُ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ يَأْنَهُمْ
كَانُوا يَكْفُرُونَ بِعَايَتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

suka kōma da wani fushi daga Allah. Wancan sabōda lalle ne su, sun kasance suna kāfirta game da āyōyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da hakki ba. Wancan, sabōda sābawarsu ne, kuma sun kasance suna kētarewar haddi.

62. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, da wadanda suka tūba⁽¹⁾, da Nasāra da Makarkata, wanda ya yi īmāni da Allah da kuma Yinin Lāhira, kuma ya aikata aikin kwarai, to, suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin baķin ciki ba.

63. Kuma a lōkacin da Muka riki alkawarinku, kuma Muka dāukaka dūtse bisa gare ku: “Ku kāma abin da Muka bā ku da karfi. Kuma ku ambaci abin da yake a cikinsa, tsammaninku, ku kare kanku.”

64. Sa'an nan kuma kuka jūya daga bāyan wancan, to, bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, haķīka, dā kun kasance daga māsu hasāra.

65. Kuma lalle ne, haķīka, kun san wadanda suka kētare haddi daga gare ku a cikin Asabar, sai Muka ce musu: “Ku kasance birai kaskantattu.”

الَّتِينَ يَغْيِرُ الْحَقَّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَمْنَوْا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى
وَالصَّابِرِينَ مَنْ مَنِ امْنَأَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَأَهْمَرَ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧﴾

وَإِذَا أَخْذَنَا مِثْقَلَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمْ
الظُّرُورَ خُذُوا مَاءَ اتَّيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَأَذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعْلَكُمْ تَتَّقَوْنَ ﴿٨﴾

ثُرُّ توَلِيْشُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنُّمُنْ الْخَسِيرِينَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ عَمِّتُمُ الَّذِينَ أَعْتَدَّتُمْ كُفُّرَ السَّبَّتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُوْنُوا قَرَدَةً حَلِسِينَ ﴿١٠﴾

(1) Wadanda suka kōma; watau Yahūdu, daga maganar Mūsā, “Mun kōma gare Ka” Sura ta 7 aya ta 156, kuma Makarkata, jama'a ce daga Lārabāwa suka karkata daga addinin ubanninsu zuwa ga bauta wa malā'iku. A farkon Musulunci sunā cēwa ga wanda ya musulunta, wai ya yi kamā da su.

66. Muka sanya ta (mas'alar) azāba, dōmin abin da yake a gaba gare ta, da abin da yake a bāyanta, kuma wa'azi ga māsu takawa.

67. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce ga mutānensa: "Lalle ne, Allah Yana umurnin ku da ku yanka wata sāniya." Suka ce: "Shin, kana rikon mu ne da izgili?" Ya ce: "Ina nēman tsari ga Allah da in kasance daga jāhilai."

68. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya bayyana mana, mēce ce ita?" Ya ce: "Lalle ne Shi, Yana cewa: 'Lalle ne ita sāniya ce, bā tsōfuwa ba, kuma bā budurwa ba, tsattsaki ce a tsakānin wancan,' sai ku aikata abin da ake umurnin ku."

69. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya bayyana mana abin da yake launinta." Ya ce: "Lalle ne, Shi, Yana cewa: 'Ita wata sāniya ce fatsi, mai tsantsan launinta, tana faranta ran māsu kallo.'"

70. Suka ce: "Ka rōka mana Ubangijinka, Ya nūna mana abin da yake ita, lalle ne shānu suna yi mana kamā da jūna, kuma mū, idan Allah Yā so, hakīka, māsu shiryuwa ne."

71. Ya ce: "Lalle ne Shi, Yana cewa: 'Ita wata sāniya ce, bā hōrarrā ba tana noman kasa, kuma bā ta shāyar da shūka, lāfiyayya ce, bābu wani sōfane a cikinta.'" Suka ce: "Yanzu kā zo da gaskiya." Sai suka yanka ta, kamar ba zā su aikata ba.

فَجَعَلْنَاهَا كَلَّا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ
أَنْ تَذَبَّحُوا بَقَرَةً فَالْوَاحِدَةَ أَتَتْخَذُنَا هُرُونًا
قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٧﴾

قَالُوا آذْعُ لَنَارِيَكَ يُبَيِّنَ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ
يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا يَنْتَرُ
عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَاقْتُلُوهُمَا ثُمَّ مَرُونَ ﴿٨﴾

قَالُوا آذْعُ لَنَارِيَكَ يُبَيِّنَ لَنَا مَا لَوْنَهَا قَالَ
إِنَّهُ رَيْقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفَرَاءٌ فَاقْعُ لَوْنَهَا
تَسْرِ الْنَّظِيرِينَ ﴿٩﴾

قَالُوا آذْعُ لَنَارِيَكَ يُبَيِّنَ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ
تَشَبَّهَ عَلَيْنَا وَلَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَقْتُلُنَّهُنَّ ﴿١٠﴾

قَالَ إِنَّهُ رَيْقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا دُولٌ تُبَيِّنُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسْلَمَةً لَا شَيْءَ فِيهَا قَالُوا
آتُنَّ حِجْنَتٍ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا
يَفْعَلُونَ ﴿١١﴾

72. Kuma a lōkacin da kuka yi kisan kai, kuka dinga tunkuda wa jūna laifi a cikinsa⁽¹⁾, kuma Allah Mai fitar da abin da kuka kasance kuna bōyēwa ne.

73. Sai Muka ce: “Ku dōke shi da wani sāshenta.” Kamar wancan ne Allah Yake rāyar da matattu, kuma Ya nūna muku āyōyinSa, tsammāninku, kuna hankalta.

74. Sa'an nan kuma zukātanku, suka kēkashe daga bāyan wancan. Sabōda haka suka zama kamar duwātsu ko mafi tsanani ga kēkashewa. Kuma lalle ne daga duwatsu, haķīka, akwai abin da maremari suke būbbuga daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, haķīka, akwai abin da yake tsat-tāgēwa har ruwa ya fita daga gare shi, kuma lalle ne daga gare su, haķīka, akwai abin da yake fādōwa dōmin tsōron Allah, kuma Allah bai zama Gāfili ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَإِذَا رَأَيْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُحْرِجٌ
مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

فَقُلْنَا أَضْرِبُوهُ بِعَصْبَهَا كَذَلِكَ يُخَيِّلُ اللَّهُ
الْمَوْقَى وَيُرِيكُهُ إِيمَانَهُ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

لَمْ يَقْسِطْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ
كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ فَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ
لَمْ يَتَفَجَّرْ مِنْهُ الْأَنْهَرُ وَإِنَّ مِنْهَا مَا يَسْقُطُ
فِي حَرْجٍ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا مَا يَهِيظُ مِنْ
خَشْيَةَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ يُغَافِل عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Asalin kissar, wani mutum ne mai arziki da yawa daga cikin Banī Isra'il a amma bā shi da magaji sai dan dan'uwanṣa. Sabōda ya yi gādo, sai ya kashe shi da dare, ya kuma dāfuke shi, ya aza shi a bākin kōfar wani mutum, a cikinsu. Da sāfiya ta wāye, sai suka tāshi dōmin su yi fada a tsakānin dangin wanda aka kashe da dangin wanda aka sāme shi a kōfarsu, sa'an nan suka hada ra'ayi ga su kai kāra ga Manzon Allah, Mūsā. Suka isa gare shi, suka bā shi läbārin. Sai ya ce musu: “Lalle ne, Allah Yā ce: ‘Ku yanke wata sāniya.’” Dā sun yanke kōwace irin sāniya dā sai bukātsu ta biya musu, amma sai suka yi ta yin tambayōyi anā bā su amsa, kuma yana kāra yi musu wuya, har suka kai ga a sifanta musu sāniyar yārō mai dā'a ga uwarsa wadda aka ce, bā zā a sayar musu da ita ba sai da zināriya cike da fātarta kō daidai da nauyinta sau gōma. Bayan sun saye ta suka yanka ta sai Mūsā ya ce musu, su dōki wanda aka kashen nan da wani juzu'i nāta. Suka dōke shi da kashinta kō harshenta, sai ya tashi ya ce: “Wani dan dan'uwanā, ya kashe ni.” Sai suka kāma wanda ya yi kisar suka kashe shi. Tartibin Alkur'ani ya yi ishāra da mas'alar tsaurin kan Banī Isra'il da hikimar bin umurnin Allah, da ikon tāyar da matattu da gaskiyar wahayin annabāwa, da asiran da Allah Yake sanyāwa a cikin wasu abūbuwa dōmin su zama sanadi ga aukuwar wasu, da yadda Yake arzūta māsu yi Masa dā'a, da sauransu, duk a cikin kissa guda, ba da Yā ambaci tsārin asalinta ba. Tsarki yā tabbata ga Allah.

75. Shin fa, kuna tsammānin zā su yi īmāni sabōda ku, alhāli kuwa, hāfiķa, wata Ḳungiya daga gare su sun kasance suna jin maganar Allah, sa'an nan kuma su karkatar da ita daga bāyan sun gāne ta, alhāli sū, suna sane?

76. Kuma idan sun hadu da wadanda suka yi īmāni sukan ce: "Mun yi īmāni," kuma idan sāshensu ya wōfinta zuwa ga sāshe, sukan ce: "Shin, kuna yi musu magana da abin da Allah Ya būda muku ne dōmin su yi muku hujja da shi a wurin Ubangijinku?" Shin fa, bā ku hankalta?

77. Shin, kuma bā su sanin cēwa lalle ne Allah Yana sanin abin da suke bōyēwa da abin da suke bayyanāwa?

78. Kuma daga cikinsu akwai ummiyyai, bā su da sanin Littāfi, fāce tātsūniyoyi, kuma sū bā kōme suke yi ba fāce suna yin zato.

79. To, bōne ya tabbata ga wadanda suke rubūta littāfi da hannuwansu, sa'an nan kuma su ce wannan daga wurin Allah yake, dōmin su sayi kudi kađan da shi, san nan bone ya tabbata a gare su daga abin da hannayensu ke rubūtāwa, kuma bone ya tabbata a gare su daga abin da suke sanā'antāwa.

80. Kuma suka ce: "Wuta bā zā ta shāfe mu ba, fāce 'yan kwānuka kidāyayyu." Ka ce: "Ashe kun riķi wani alkawari a wurin Allah, sa'an nan Allah ba zai sāba wa alkawarinSa ba, ko kuwa kuna fadin abin da ba ku sani ba bisa ga Allah?"

*أَفَقَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ
فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَمَ اللَّهِ ثُمَّ
يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُوَ
يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

وَإِذَا قَوَى الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا إِنَّا
خَلَّا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَالْأَوَّلُ
أَنْجَدَ ثُوَّبَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيَحْاجُوكُمْ بِهِ عَنْ دَرِيَّتِكُمْ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ
وَمَا يُعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَمِنْهُمْ أُمَّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا آمَانَ وَإِنْ هُوَ إِلَّا يَظْنُونَ ﴿٦٨﴾

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِنَّ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشَرِّوْا
بِهِ شَمَانًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا كَتَبْتُ
أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٦٩﴾

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
مَقْدُودَةً قُلْ أَتَخَذُ شُرْمَعَةً عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

81. Na'am! Wanda ya yi tsiwur-wurin mūgun abu, kuma laifinsa ya kēwaye shi, to, wadannan su ne 'yan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

82. Kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, wadannan 'yan Aljanna ne, sū a cikinta madawwama ne.

83. Kuma a lōkacin da Muka karbi alkawarin Banī Isrā'īlā⁽¹⁾: Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah, kuma ga mahaifa ku kyautata, da mai zumunta da marāyu da matalauta, kuma ku fadī magana mai kyau zuwa ga mutāne, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, sa'an nan kuka jūya bāya, fāce kadan daga gare ku, alhāli kuwa kuna māsu bijirēwa.

84. Kuma a lōkacin da Muka rīki alkawarinku; bā zā ku zubar da jininku ba, kuma bā zā ku fitar da kanku daga gidājenku ba; sa'an nan kuka tabbatar, alhāli kuwa kuna bāyar da shaida (a kanku).

85. Sa'an nan kuma, gā ku, yā wadannan! Kuna kashe kanku, kuma kuna fitar da wani bangare daga gare ku daga gidājensu, kuna taimakon jūna a kansu da zunubi

بِلَّا مِنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَاحْتَطُتْ بِهِ
خَطِيفَتْهُ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُنَّ
فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٨١﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُنْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٨٢﴾

وَإِذَا أَخْذَنَا مِيقَاتِنَا إِنَّ رَبَّنَا يَلِ
لَا تَغْبُدُونَ إِلَّا اللَّهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِنْ أَخْسَانَا
وَذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنَا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَإِنَّمَا الْزَكَاةُ ثُمَّ تَوَلَّتُمُ إِلَّا قَلِيلًا
مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُغْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

وَإِذَا أَخْذَنَا مِيقَاتِكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَ كُنْتُمْ
وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِنْ دِيْرِكُمْ ثُمَّ
أَفْرَزْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشَهَّدُونَ ﴿٨٤﴾

ثُمَّ أَنْشَأْتُهُؤُلَاءَ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُنْ
وَتُخْرِجُونَ فِرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيْرِهِمْ
تَظَاهِرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعَدْوَانِ

(1) Tunātar da Banī Isrā'īlā alkawurra gōma da Allah Yā yi da Mūsā a cikin Attaura a kansu. Na farko, bā zā su bauta wa kōwa ba fāce Allah. Na biyu kyautata wa iyāye da dangi da marāyu da matalauta. Na uku, fadīn magana mai kyau zuwa ga mutāne. Na hudu, tsayar da salla. Na biyar, bāyar da zakka. Na shida, bā zā a kashe rai bābu hakki na shari'a ba. Na bakwai, bā zā a fitar da kōwa daga gidansu ba. Na takwas, bā zā a taimaki azzālumi a kan zāluncinsa ba. Na tara, idan abōkan gābā sun kāma wani daga cikinsu, su yi fansarsa. Na gōma, dā'a ga kōwane Manzon Allah wanda bai sābā wa Taurata ba ga afīda.

da zālunci, kuma idan kāmammu suka je muku, kuna fansarsu, alhāli kuwa shī fitar da su, abin da aka haramta muku ne. Shin fa, kuna īmāni da sāshen Littāfin ne, kuma ku kāfirta da sāshe? To, mēne ne sakamakon wanda ke aikata wan-can daga gare ku fāce wulākanci⁽¹⁾ a cikin rāyuwar dūniya? Kuma a Rānar Kiyāma ana mayar da su zuwa ga mafi tsananin azāba. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga barin abin da kuke aikatāwa.

86. Wadannan su ne wadanda suka sayi rāyuwar dūniya da Lāhira, dōmin haka, bā zā a sauķaka azāba ba daga kansu, kuma sū, bā a taimakonsu.

87. Kuma lalle ne, hafīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun biyar daga bāyansa da wasu manzanni, kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka karfafa shi da Rūhi mai tsarki.⁽²⁾ Shin fa, kō da yaushe wani manzo ya je muku tāre da abin da rāyukanku bā su so, sai ku kangara, wani bangare kun karyata, kuma wani bangare kuna kashēwa?

88. Kuma suka ce: “Zukatanmu suna cikin rufi.” A’ā, Allah Yā la’ane su, dōmin kafircinsu kadan kwarai suke yin īmāni!

(1) Aiki da sāshen wasu abūbuwa na addini da barin wasu kāfirci ne mai wajabta wulākanci a kan Musulmi.

(2) Rūhul Kuds; watau ran tsarki kō rai mai tsarki, shi ne Jibirilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Ya zauna tāre da Īsā inda duk yake sunā tāre. Āyōyin da aka bai wa Īsā sū ne rāyar da matattu da warkar da kutāre da makāfi da marasa lāfiya. Wannan ya sanya cēwa māsu da’awar bin sa suka fito da aikin maristan, watau asibiti.

وَإِن يَأْتُوكُمْ أَسْرَىٰ تُقَدِّرُهُمْ وَهُوَ
مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَنَوْمُونَ
بِعَضُ الْكِتَابِ وَكُفَّارُونَ بِعَيْنِ
فَمَا جَزَاءُهُمْ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ
إِلَّا خَرْزٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِ الْعَذَابِ وَمَا لَهُ بِغَافِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالآخرةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَفَقَيَّنَا
مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ الْبَيْتَنِ وَأَيَّدَنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُّسِ
أَفَكُلَّمَاجَاءَ كُمَرَ سُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى
أَنفُسُكُمُ أَسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبُتُمْ
وَفَرِيقًا نَقْتُلُونَ ﴿٦٩﴾

وَقَالُوا فَقُولُونَا غُلْبٌ بَلْ لَعْنَهُمُ اللَّهُ
يُكَفِّرُهُمْ فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧٠﴾

89. Kuma a lōkacin da wani Lit-tāfi daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, alhāli kuwa sun kasance daga gabānin haka suna fātar taimako⁽¹⁾ da shi a kan wadanda suka kāfirta. To, a lōkacin da abin da suka sani ya je musu, sai suka kāfirta da shi. Sabōda haka la'anar Allah ta tabbata a kan kāfirai.

90. Tir da abin da suka sayi rāyukansu da shi; watau su kāfirta da abin da Allah Ya saukar sabōda zālunci;⁽²⁾ kada Allah Ya saukar da falalarSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa. Sai suka kōmo da fushi game da wani fushi. Kuma ga kāfirai akwai azāba mai wulākan-tarwa.

91. Kuma idan aka ce musu: "Ku yi īmāni da abin da Allah Ya saukar." Sai su ce: "Muna īmāni da abin da aka saukar a gare mu," kuma suna kāfircēwa da abin da ke bāyansa, alhāli kuwa, shi ne gaskiyar (da suka sani) mai gaskatawa ga abin da yake tāre da su (na Attaura). Ka ce: "To, don me kuke kashe annabāwan Allah gabānin wannan, idan kun kasance māsu bāyar da gaskiya?"⁽³⁾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُصَدِّقٌ لِّمَا أَعْهَمُهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ
يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَإِنَّمَا
جَاءَهُمْ مَاعِرُوفًا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

يَسْمَأَاشَرَرَوْلِهَ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا
بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يُنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءَهُ
بِغَضَبٍ عَلَى عَصَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ إِنْمَوْلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا
نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِمَا
وَرَأَءَهُ وَهُوَ أَحَقُّ مُصَدِّقًا إِنَّمَا مَعَهُمْ قُلْ
فِلَمْ تَقْتُلُنَّ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلِ إِنْ
كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

(1) Sunā cēwa idan Annabin Karshen zāmaninsa ya zo, zā su yāki kāfiran Lārabāwa da shi. Sunā zaton a cikinsu zai bullo. Sai ya fito a cikin Lārabāwan.

(2) Bisa ga zālunci, watau hāsada. Sun yi hāsadar Allah Ya saukar da abin da Yake so na falalarSa a kan wanda Yake so, shi ne Muhammadu, a cikin Lārabāwa.

(3) Wadannan annabāwan da kuka kashe ko kuka kāfryata a cikinku suke, kū ne aka saukar wa da abin da aka bā su, sabōda haka da'awarku ta cēwa kunā īmāni da abin da aka saukar muku kāfrya ce.

92. Kuma lalle ne, hakīka, Mūsā ya zo muku da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuka riķi maraķi⁽¹⁾ daga bāyansa, alhāli kuwa kuna māsu zālunci.

93. Kuma a lōkacin da Muka riķi alkawarinku, kuma Muka dāukaka⁽²⁾ dūtse a bisa gare ku, (Muka ce:) "Ku riķi abin da Muka kāwo muku da karfi, kuma ku ji." Suka ce: "Mun ji kuma mun ki." Kuma aka zuba son maraķin a cikin zukatansu sabōda kāfircinsu. Ka ce: "Tir da abin da īmāninku yake umurnin ku da shi, har idan kun kasance māsu īmāni!"

94. Ka ce: "Idan Gidan⁽³⁾ Lāhira ya kasance sabōda ku, a wurin Allah, kēbe bā da sauran mutāne ba, to, ku yi gūrin mutuwa, idan kun kasance māsu gaskiya."

95. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada, sabōda abin da han-nayensu, suka gabātar. Kuma Al-lah Masani ne ga azzālumai.

96. Kuma lalle ne, zā ka sāme su mafiya kwadayin mutāne a kan rāyuwa, kuma sū ne mafiya

*وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ شُرَكَاءَ
أَتَخَذُنَا عَذَّلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُرَ
ظَلَمُونَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا خَذَنَا مِثَقَلَكُمْ وَرَفَعْنَا
فَوَقَكُمُ الظُّرُورُ خُذُوا مَا أَتَيْتُكُمْ
بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا فَالْوَاسِعُونَ
وَأَشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعَجَلَ
بِكُفْرِهِمْ قُلْ لِيَسَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ
إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ
خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنُوا
الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبْدًا إِنْمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ
وَاللَّهُ عَلَيْهِ الْحِلْمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسَ عَلَى حَيَاةٍ وَمَنْ
الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوْمًا حَدُّهُمْ لَوْيُعْمَرُ أَلْفَ

(1) Riķo a nan ma'anarsa bauta wa; watau kōmāwa ga maraķi da ibāda, ku bar Allah, bāyan Musa ya nuna muku āyoyin Allah, yana kāra karyata maganarku, ta cēwa kunā yin īmāni da abin da aka saukar muku kawai. Dā kunā yin īmāni da abin da aka saukar muku, dā wadannan abubuwa ba su auku ba daga gare ku.

(2) A lōkacin da aka bā su Taurata sai suka ki aiki da ita, sai da aka bambari dutse aka dāukaka shi sama a kansu, idan ba su yi aiki da ita ba ya fādā a kansu. Sai suka karba, sa'an nan daga bāya kuma suka warware dōmin haka Ya ce: "Suka ce: 'Mun jiya kuma mun kiya.'" Hāsali dai Yahūdu sun ki aiki da Littāfinsu, Attaura.

(3) Ya shiga bāyanin rūduwar Yahūdu, da alfahari da iyāye, ya sanyā su har suka gina ransu, cēwa sū ne mafifitan mutāne a wurin Allah.

kwadayin rāyuwa daga wadanda suka yi shirka. Dayansu yana son dā zā a rāyar da shi shēkara dubu, kuma bā ya zama mai nīsantar da shi daga azāba dōmin an rāyar da shi. Kuma Allah, Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

97. Ka ce: Wanda ya⁽¹⁾ kasance mākiyi ga Jibirīlu, to, lalle ne shi ya saukar da shi a kan zūciyarka da izinin Allah, yana mai gaskatāwa ga abin da yake gaba gare shi, kuma da shiriya da bishāra ga mūminai.

98. Wanda ya kasance mākiyi ga Allah da malā'ikunSa da manzanninSa, da Jibirīla da Mīkā'ilā, to, lalle ne, Allah Mākiyi ne ga kāfirai.

99. Kuma lalle ne, hakīka, Mun saukar, zuwa gare ka, āyōyi bayyanannu, kuma ba wanda yake kāfirta da su fāce fāsikai⁽²⁾.

100. Shin, kuma a kō da yaushe suka kulla wani alkawari, sai wani bangare daga gare su ya yi jīfa da shi? Ā'a, mafi yawansu bā su yin īmāni.

101. Kuma a lōkacin da wani manzo (Muhammadu) daga wurin Allah ya je musu, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da su, sai wani bangare daga wadanda aka bai wa

سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُرْجِحٍ هُوَ مِنَ الْعَذَابِ
أَن يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلْجَبَرِيلَ فَإِنَّهُ
نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَسُرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَرَسُولِهِ وَجَبَرِيلَ وَمِيكَلَ فِي إِنَّ اللَّهَ
عَدُوًّا لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ^٣
وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَسِقُونَ ﴿٩﴾

أَوْ كُلُّمَا عَاهَدُوا عَهْدَ ابْنَادَهُ فَرَيَقُ
مِنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ
لِّمَا مَعَهُمْ بَنَدَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَهُ

(1) Mai kin gaskiya kullum yanā nēman dalīlin da zai kāma ya zama wani uzuri a gare shi wajen kin aiki da gaskiyar. Yahūdu sunā cēwa bā su son Jibirila dōmin shi ne ake aikōwa da azāba, yā halakar da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Lūfu, sunā nufin su ki abin da ya kāwo wa Annabi na AlKur'āni.

(2) Wannan āya tana umurnin bin AlKur'āni da aiki da shi kamar yadda āyōyin da ke bin ta suke hana barin aiki da shi dōmin a kōma ga son zūciya kamar sihiri da surkulle wadanda yake bin su kāfirci ne.

Littāfi, suka yar da Littāfin (Alķur'ānin) Allah a bāyan bāyan-su, kamar dai sū ba su sani ba.

102. Kuma suka bi abin da Shaidānu⁽¹⁾ ke karantawa a kan mulkin Sulaimānu, kuma Sulai-mānu bai yi kāfirci ba, kuma Shai-dānun, sū ne suka yi kāfirci, suna karantar da mutāne sihiri da abin da aka saukar da shi a kan malā'iku biyu a Bābila, Harūta da Mārūta. Kuma ba su sanar da kōwa ba fāce sun ce: "Mū fitina kawai ne, sabōda haka kada ka kāfirta." Suna nēman ilmin abin da suke rarrabēwa tsakānin mutum da mā-tarsa da shi daga gare su. Kuma su (māsu yin sihirin) ba su zama māsu cūtar da kōwa da shi ba, fāce da iznin Allah. Kuma suna nēman il-min abin da yake cūtar da su, kuma bā ya amfaninsu. Kuma lalle ne, haķika, sun sani, tabbas, wanda ya

ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

وَاتَّبَعُوا مَا تَنَاهُوا أَشَيَّطِينٌ عَلَىٰ مُلَائِكَةِ
سُلَيْمَانٍ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانٌ وَلَا كَنَّ
الشَّيَّاطِينَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ الَّذِينَ
السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِسَابِلَ
هَرُوتَ وَمَرْوُتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ
حَقَّ يَقُولَا إِنَّمَا نَخَنْ فَتَنَةٌ فَلَا
تَكُفُرُ فَيَعْلَمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ
يَهُءَ بَيْنَ الْمَرْءَ وَرَوْجَةَ وَمَا هُمْ
يُضَارِّيْنَ يَهُءَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَإِذْنَ اللَّهَ
وَيَعْلَمُونَ مَا يَضْرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْرَكَهُ مَا لَهُ رِفِيْ
الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا شَرَقَ أَيْهُ

(1) Shaidan shi ne dukan wanda ya san gaskiya kuma ya ki yin aiki da ita, mutum ne kō aljani. Sabōda haka a nan anā nufin miyagun malamai māsu dauke mutāne daga abin da Allah Ya saukar musu na addini zuwa ga abin da suke so dōmin su cūce su. Hanyar dauke mutāne daga addinin gaskiya ita ce a wajen jingina magana ga wani mutum sālihi wanda aka yarda da shi a bāyan yā mutu kamar Sulaimānu, kō kuma a jingina ta ga wanda bā zā a iya tambayarsa ba kamar malā'iku. A wannan āyā an jingina asalin sihiri ga Sulaimānu aka ce da sihiri ya kai ga mulkinsa, kuma aka ce asalin sihirin nan ilmi ne daga Allah Ya saukar da shi ta kan wasu mala'iku biyu wadanda suke a garin da ake ce wa Bābila a ķasar Iraķ, anā kiransu Hārūta da Mārūta wadanda suke, kāfin su gaya wa mai nēman ilmin sihirin daga gare su abin da yake so, sai sun yi masa gargadī da cewa: "Kada ka yi kāfirci," sa'an nan su gaya masa abin da suke iya raba miji da māta da shi na sihiri. To, Allah Yā farkar da mu cēwa Sulaimānu bai yi sihiri ba, dōmin yin sihiri kāfirci ne. Sū mālamān māsu fadīn haka, sū ne suka yi kāfirci. Mai aiki da sihiri bai cūtar kōwa sai da iznin Allah. Nēman saninsa cūta ne, bābu wani amfāni.

saye shi, bā ya da wani rabo a cikin Lāhira. Kuma tir da abin da suka sayar da rāyukansu da shi, dā sun kasance suna sani.

103. Kuma dā lalle ne sū, sun yi īmani, kuma sun yi takawa, hakīka, dā sakamako daga wurin Allah shi ne mafi alhēri, dā sun kasance suna sani.

104. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku ce: ‘Rā’īnā’,⁽¹⁾ kuma ku ce: ‘Jinkirtā manā’, kuma ku saurara. Kuma kāfirai suna da azāba mai radadī.

105. Wadanda suka kāfirta daga Ma’abuta Littāfi, bā su son a saukar da wani alhēri a kanku daga Ubangijinku, kuma mushirikai mā bā su so. Kuma Allah Yana kēban-cēwar wanda Yake so da rahamarSa. Kuma Allah Ma’abūcin falala mai girma ne.

106. Abin da Muka shāfe⁽²⁾ daga āya, ko kuwa Muka jinkirtar da ita, zā Mu zo da mafi alhēri daga gare ta ko kuwa misālinta. Ashe, ba ka sani ba, cēwa lalle ne, Allah a kan dukkan kōme Mai īkon yi ne?

107. Shin, ba ka sani ba, cēwa lalle ne Allah, Shī ne da mulkin

أَنفُسَهُرُّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِمَّا مُؤْمِنُوا وَاتَّقُوا لِمَثُوبَةٍ مِّنْ عِنْدِ
اللَّهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوا لَآتَقُولُوا رَاعِنَا
وَقُولُوا أَنْظُرْنَا وَآتِنَا مَعْوِزاً
وَلِلَّذِكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٨﴾

مَا يَوْدُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكُونَ أَنْ يُنَزَّلَ
عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَنَرِكُمْ وَاللَّهُ
يَخْتَصُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٩﴾

* مَا نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُسِّهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِّنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَنَّهُ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾

أَنَّهُ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ

(1) “Rā’īna” magana ce mai ma’ana iri biyu; ta yabo da ta zāgi. Ta farko ita ce a lōkacin da Annabi ke karantar da Sahabbansa, sai su ce ‘rā’īnā’ watau dākata mana har mu gane wannan; ta biyu ita ce ‘rā’īnā!’ watau yā rubaṣbe! To, idan Sahabbai sun ce ‘rā’īnā’ sunā nufin ma’anar farko, sai Yahūdu da mushirikai su jūya musu magana da ma’ana ta biyu.

(2) Wannan āya da abin da yake a bayanta sunā kōrēwar shubuhātu watau rikice-rikicen addini da ma’kiyan addini suke sanyāwa a cikinsa, dōmin su sanya Musulmi a cikin shakka da rūdu.

sammai da kasa, kuma bā ku da, baicin Allah, wani majibinci, kuma bā ku da wani mataimaki?

108. Kō kuna nufin ku tambayi Manzonku, kamar yadda aka tambayi Mūsā a gabānin haka? Kuma wanda ya musanya kāfirci da īmāni, to, lalle ne yā bace tsakar hanya.

109. Māsu yawa daga Ma'abuta Littāfi sunā ġurin dā sun mayar da ku, daga bāyan īmāninku, kāfirai, sabōda hāsada daga wurin rāyukansu, daga bayān gaskiya tā bayyana a gare su. To, ku yāfe, kuma ku kau da kai, sai Allah Yā zo da umurninSa. Lalle ne Allah, a kan dukkan kōme Mai ikon yi ne.

110. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka. Kuma abin da kuka gabātar dōmin kanku daga alhēri, zā ku sāme shi a wurin Allah. Lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

111. Kuma suka ce: "Bābu mai shiga Aljanna fāce wadanda suka zama Yahūdu ko Nasāra." Wadancan tātsūniyōyinsu ne. Ka ce: "Ku kāwo dalilinku, idan kun kasance māsu gaskiya."

112. Na'am! Wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yana mai kyautatāwa, to, yana da ijārassa, a wurin Ubangijinsa, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna baķin ciki ba.

113. Kuma Yahūdāwa suka ce: "Nasāra ba su zamana a kan kōme ba," kuma Nasāra suka ce: "Yahūdāwa ba su zamana a kan kōme

وَالْأَرْضُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٌ ﴿١٧﴾

أَفَرَبِدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا
سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَبَدَّلْ الْكُفَّارُ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلُ ﴿١٨﴾

وَذَكَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْيَرُدُونَكُمْ
مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ
عِنْدِ أَنفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ
فَأَغْفُلُوا وَأَضْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكُوْنَةَ
وَمَا تُقْدِمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَحْدُدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا نَنْدَخْلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ أَمَانِيْهُمْ قُلْ هَانُوا
بِرْهَنَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢١﴾

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَمَّا
أَجْرُوا عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٢﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ

ba,”⁽¹⁾ alhāli kuwa sū, suna karātun Littāfi. Kamar wancan ne wadanda ba su sani ba suka fada, kamar maganarsu, sabōda haka Allah ne ke yin hukunci a tsakāninsu a Rānar Kiyāma, a cikin abin da suka kasance suna sāba wa jūna a cikinsa.

114. Kuma wāne ne mafi zālunci⁽²⁾ daga wanda ya hana masallātan Allah, dōmin kada a ambaci sūnanSa a cikinsu, sai kuma ya yi aiki ga rushe su? Wadannan bā ya kasancēwa a gare su su shigē su fāce suna māsu tsōro. Suna da, a cikin dūniya, wani wulākanci, kuma suna da, a cikin Lāhira, azāba mai girma.

115. Kuma Allah dai yake da gabas da yamma, sabōda haka, inda duk aka jūyar da ku, to, a can fuskar Allah take. Lalle ne, Allah Mawadāci ne, Mai ilmi.

116. Kuma suka ce: “Allah Yāriki⁽³⁾ dā.” Tsarki yā tabbata a gare Shi! A’ā, Shi ne da abin da yake a

وَهُمْ يَتَلُّونَ الْكِتَابَ كَذَالِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مَثُلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَعْلَمُ بِنَهَمَتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٥﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ مَنْ مَنَعَ مَسَجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا أَسْمُهُ وَسَعَى فِي حَرَابِهَا أَوْ لَمْ يَكُنْ مَأْكَانًا لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَابَ فِيهِنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حُزْنٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٦﴾

وَلِلَّهِ الْأَمْرُ قُوَّاتُ الْمَسْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَإِنَّمَا تُؤْلَوْهُ أَفْشَمُ وَجْهَهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلَيْهِمْ ﴿١١٧﴾

وَقَالُوا أَنْخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ وَبِلَّهُ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

(1) Mai gaskiya idan marasa gaskiya sun tāru sunā fada da shi, to, rashin jituwar tsakāninsu zai sanya Allah Ya kange shi daga sharrinsu, sū duka, kamar husumar da ke tsakānin Yahūdu da Nasāra da kuma tsakānin sū mushirikai, su duka māsu yāki da Musulmi ne kuma māsu sābā wa jūnā ne wajen akīdōjinsu.

(2) Misālin sābāni tsakāninsu; Nasāra suka taimaki Bukht Nassara ga bata masallacin Baitil Maķdis da jēfa mūshe da shāra a ciki, dōmin kin Yahūdu. Wannan Kiyayya tā bayyana har a cikin takardar alkawari a tsakānin Nasāra da Halifa Umar bn Khattāb suka ce kada ya bar Yahūdu su shiga Baitil Maķdis. Sabōda haka idan wasu sun hana ku isa ga masallacinku kō kuma suka jūyar da ku daga Alķibla, to, kada ku ji kōme, sun yi irin aikin danginsu. Gabas da yamma na Allah dai ne, duk inda aka jūyar da ku, to, a can yardar Allah take. A lōkacin Musulmi na dūbin baitil Maķdis ga salla a bāyan hijira daga Makka, bā su son haka.

(3) Misāli na biyu Yahūdu na cēwa Uzairu dan Allah, kuma Nasāra sunā cēwa Īsa dan Allah, Lārabāwa na cēwa malā’iku ‘ya’yan Allah. Wannan zai hana su jituwa har adāwarsu ga Musulmi ta yi tāsīri.

cikin sammai da kasa, dukansu, a gare Shi, māsu ƙanƙan da kai ne.

117. Mai kyautata halittar sammai da kasa, kuma idan Ya hukunta wani al'amari, sai kawai Yā ce masa: "Kasance," sai ya yi ta kasancewa.

118. Kuma wadanda bā su da sani suka ce: "Don me Allah bā Ya yi mana magana, ko wata āyā ta zo mana?"⁽¹⁾ Kamar wuncan ne wadanda suke a gabāninsu suka fada, kamar maganarsu. Zukātansu sun yi kamā da jūna. Lalle ne, Mun bayyana āyōyi ga mutāne māsu yin yakini.

119. Lalle ne, Mun aike ka da gaskiya, kana mai bāyar da bishāra, kuma mai gargadī, kuma bā zā a tambaye ka ba, game da abōkan Wuta.

120. Kuma Yahūdu bā zā su yarda da kōme daga gare ka ba, kuma Nasāra bā zā su yarda ba, sai kā bi irin aķidarsu. Ka ce: "Lalle ne, shiriyan Allah ita ce shiriya." Kuma lalle ne, idan ka bi son zūci-yōyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bā ka da, daga Allah, wani majibinci, kuma bābu wani mataimaki.

121. Wadanda Muka bai wa Lit-tāfi suna karātunsa a kan hakkin karātunsa, wadannan suna īmāni da shi (Alkur'ani). Kuma wanda ya kāfirta da shi, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

(1) Misāli ne ga irin rikicin mushirikai ga addini kuma da yadda suka yi kamā da Yahūdu, wadanda suka ce wa Mūsā: "Ka nūna mana Allah bayyane."

كُلُّهُ وَقَنْتُونَ ﴿١٣﴾

بِدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِذَا فَضَى أَمْرًا
فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١٤﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا
الَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةً كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ مَثْلَ قَوْلِهِمْ نَشَبَّهُتْ قُلُوبُهُمْ
قَدْ بَيَّنَّا لِلنَّاسِ لِقَوْمٍ يُوقَنُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِّيرًا وَنَذِيرًا
وَلَا تَشْكُلْ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى
تَتَّبَعَ مِلَّهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهَدَى
وَلَئِنْ أَتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتَلَوَّنُهُ حَقَّ تِلَاقِهِ
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرُ بِهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٨﴾

122. Yā Banī Isrā'īlā! Ku⁽¹⁾ tuna ni'imaTa wadda Na ni'imtar da ita a kanku, kuma lalle ne Nī, Nā fīfītā ku a kan tālikai.

123. Ku ji tsōron wani yini, (a cikinsa) wani rai bā ya tunkude wa wani rai kōme, kuma bā a karbar fansa daga gare shi, kuma wani cēto bā ya amfanin sa, kuma ba su zama ana taimakon su ba.

124. Kuma a lōkacin da Ubangi-jin Ibrāhīm Ya jarrabē shi da wasu kalmōmi, sai ya cika su. Ya ce: "Lalle ne Nī, Mai sanya ka shugaba dōmin mutāne ne." Ya ce: "Kuma daga zūriyata." Ya ce: "Alka-wariNa bā zai sāmu azzālumai ba."

125. Kuma a lōkacin da Muka sanya Dākin ya zama makōma ga mutāne, da aminci, kuma ku riki wurin sulla daga Maķāmi Ibrāhīm, kuma Muka yi alkawari zuwa ga Ibrāhīm, da Ismā'ila da cēwa: "Ku tsarkake DākiNa dōmin māsu dawāfi da māsu lizimta da māsu rukū'i, māsu sujada."

126. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Yā Ubangijina! Ka sanya wannan gari amintacce, Ka arzūta mutānensa, daga 'ya'yan itācen, wanda ya yi īmāni, daga gare su, da Allah da Ranar Lāhira." Allah Ya ce: "Wanda ya kāfirta ma Ina jiyan

يَبْرَئُ إِسْرَائِيلَ أَذْكُرُوا نَعْمَتَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَلَنِي فَصَلَّيْتُ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجِدُونَ نَفْسًا شَيْفًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَغْفِلُهَا شَفْعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿١٧﴾

* وَإِذْ أَبْشَلَ إِبْرَاهِيمَ رَبِّهِ وَيَكْمَنْتُ فَأَتَمْهُنَّ قَالَ إِلَيْيَ جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمَنْ ذُرَّ بَيْتِي قَالَ لَا يَنْأِي عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَنْهَا وَأَخْذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصْلٍ وَعَيْدَنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَاسْتَعْيَلَ أَنْ طَهَرَ أَبْيَتِي لِلطَّاهِيْفِينَ وَالْعَكِيفِينَ وَالْكَعْ آسْجُودٰ ﴿١٩﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّي أَجْعَلْ هَذَا أَبْدَاءً لِمَا وَأَرْزُقْ أَهْلَهُ وَمِنَ الشَّمَرَاتِ مَنْ ءَامَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأَمْتَعْهُ وَقَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرْهُ ﴿٢٠﴾

(1) Kira na karshe zuwa ga Yahūdu dōmin shiga Musulunci. An biyar da gargadī gare su da tunātar da su cēwa wannan addinin fa, shi ne addinin kākansu Ibrāhīm, dōmin kada su fandare daga addinin ubanninsu na kwarai. Kuma sunā da lābārin ginin Dakin Ka'aba da addu'ar da Ibrahim ya yi a lōkacin, wadda ta funsa zuwan annabi daga cikin zuriyar Ismā'ila a Makka, watau Fārāna.

da shi dādī kadan, sa'an nan kuma Ina tilastā shi zuwa ga azābar Wuta. Kuma makōmar, ta mūnana."

127. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm yake dāukaka harsāshin gini ga Dākin, da Ismā'īla (suna cēwa:) "Yā Ubangijinmu! Ka karba daga gare mu, lalle ne Kai, Kai ne Mai ji, Mai sani.

128. "Yā Ubangijinmu! Ka sanyā mu, mu biyu, wafanda suka sallama (al'amari) gare Ka, kuma daga zuriyarmu (Ka sanya) al'umma mai sallamāwa zuwa gare Ka, kuma Ka nūna mana wurāren ibādar hajjinmu, kuma Ka karbi tūba a kanmu. Lalle ne Kai, Kai ne Mai karbar tūba, Mai rahama.

129. "Yā Ubangijinmu! Ka aiko, a cikinsu, wani manzo⁽¹⁾ daga gare su, yana karanta musu āyōyin Ka, kuma yana karantar da su Littāfin⁽²⁾ da hikimar, kuma yana tsarkake su. Lalle ne Kai, Kai ne Mabuwāyi Mai hikima."

130. Kuma wāne ne yake gudu daga akīdar Ibrāhīm, fāce wanda ya jāhilita ga ransa? Kuma lalle ne, hakīka, Mun zābe shi, a cikin dūniya, kuma lalle ne shi, a cikin Lāhira, hakīka, yana daga sālihai.

131. A lōkacin da Ubangijinsa Ya ce masa: "Ka sallama," ya ce: "Nā sallama ga Ubangijin tālikai."

إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَيَسَّرْ مَصِيرُ

وَإِذْ رَأَفَ إِنْرَهُمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَاسْمَعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلَ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ
الْسَّمِيعُ الْعَلِيمُ

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمَنْ ذُرَّبَنَا
أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَلَرَبِّنَا مَنْ اسْكَأَوْتَ عَلَيْنَا
إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ

رَبَّنَا وَأَبَعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتَلَوَّ عَلَيْهِمْ
ءَاءِيَّتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُزَكِّيْهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

وَمَنْ يَرْجِعْ عَنْ مِلَّةِ إِنْرَهُمُ الْآمِنَ سَفَهَ
نَفْسَهُ وَلَقَدِ أَضَطَّفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ
فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الْصَّالِحِينَ

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ وَأَسْلِمَ قَالَ أَسْلَمَتُ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ

(1) Addu'ar, an karba, ta aiko Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Littāfin – ya bayyana cēwa Alkur'ani ne, dōmin bābu wani, sai shi. Hikima kuwa ita ce shari'un da ke a cikinsa. Ya tsarkake su daga daudṣar shirki idan sun bī shi.

132. Kuma Ibrāhīm ya yi wasiyya da ita ga diyansa, kuma Yā'akūbu (ya yi wasiyya, suka ce:) "Yā' diyāna! Lalle ne, Allah Ya zābā muku addini, don haka, kada ku mutu, lalle, fāce kuna Musulmi."

133. Ko kun⁽¹⁾ kasance halarce a lōkacin da mutuwa ta halarci Yā'a-kūbu, a lōkacin da ya ce wa diyansa: "Mēne ne zā ku bauta wa daga bāyāna?" Suka ce: "Muna bauta wa Abin bautawarka kuma Abin bautawar ubanninka Ibrāhīm da Ismā'īla da Is'hāka, Ubangiji Guda, kuma mu a gare Shi māsu sallamāwa ne."

134. Waccan, wata al'umma ce, ta riga ta shige, tana da abin da ta sanā'anta, kuma kuna da abin da kuka sanā'anta. Kuma bā zā a tam-baye ku ba daga abin da suka ka-sance suna aikatāwa.

135. Kuma suka ce: "Ku ka-sance⁽²⁾ Yahūdāwa ko Nasāra, kwā shiryu." Ka ce: "A'a, akīdar Ibrāhīm dai, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba."

136. Ku⁽³⁾ ce: "Mun yi īmāni da Allah, da abin da aka saukar zuwa gare mu, da abin da aka saukar

وَوَصَّىٰ بِهَاٰ إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَكْبَنَّ
إِنَّ اللَّهَ أَضْطَفَنِ لَكُمُ الَّذِينَ فَلَاتَمُوْنَ
إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٧﴾

أَمْ كُنْتُ شَهِدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ
إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا نَعْبُدُ وَنَنْعَدُ مِنْ بَعْدِي
قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَءَابِيكَ إِبْرَاهِيمَ
وَاسْمَاعِيلَ وَاسْحَاقَ إِلَهَهَا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿١٨﴾

تِلْكَ أُمَّةً قَدْ دَخَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُكْلُفُونَ عَمَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا كُوْنُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُ وَأَقْلَ
بَلْ مَلَأَ إِبْرَاهِيمَ حِنْفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٢٠﴾

قُلُّوا إِمَّا بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ
إِلَيْإِبْرَاهِيمَ وَاسْمَاعِيلَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

(1) Lamīrin Yahūdāwan Madīna ne na zāmanin Annabi, wadanda ake kira zuwa ga Musulunci anā tunātar da su abin da kakansu Isrā'ila ya yi wasiyya da shi zuwa ga diyansa, kāfin ya mutu; watau wannan akīda da ake kirān su yanzu zuwa gare ta.

(2) Yahūdu suka ce: "Ku kasance Yahūdawa ku shiryu," Nasara suka ce: "Ku kasance Nasāra ku shiryu". Allah Ya nūna addinin Yahūdu da na Nasāra yā sābā wa abin da suke yi, su duka biyu, kuma yā ūba wa na mushirikai.

(3) Musulmi ake yi wa umurni.

zuwa ga Ibrāhīm da Ismā’īla da Is’hāka da Ya’akūbu da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Isā, da abin da aka bai wa annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu rarrabēwa a tsakānin kōwa daga gare su, kuma mū, a gare Shi, māsu sallamawa ne.”

137. To, idan sun yi īmāni⁽¹⁾ da misālin abin da kuka yi īmāni da shi, to, lalle .ne sun shiryu, kuma idan sun jūya bāya, to, suna a cikin sābāni kawai, sabōda haka, Allah zai isar maka a gare su, kuma Shī ne Mai ji, Masani.

138. Riniin Allah! Kuma wāne ne mafi kyau ga rini daga Allah? Kuma mū, a gare Shi, māsu bautāwa ne.

139. Ka ce: Shin kuna jāyayyar hujja ne da mu a cikin al’amarin Allah, alhāli kuwa Shi ne Ubangijinmu kuma Ubangijinku, kuma muna da ayyukanmu, kuma kuna da ayyukanku, kuma mū, a gare Shi, māsu tsarkakēwa ne?

140. Ko kuna cēwa: Lalle ne, Ibrāhīm da Ismā’īla da Is’hāka da Ya’akūbu da Jīkōki, sun kasance Yahūdāwa kō kuwa Nasāra? Ka ce: Shin, kū ne kuke mafi sani, kō Allah? Kuma wāne ne ya zama mafi zālunci daga wanda ya bōye shaida a wurinsa daga Allah? Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatāwa!

وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا فُرُقٌ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٢٣﴾

فَإِنَّمَا مُؤْمِنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ
آهَتَهُ دُولَاتٌ وَأَوْلَادٌ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ
فَسَيَّكِيفُ كَيْفِيَةُ هُمْ أَلَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٤﴾

صِبَغَةُ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنْ اللَّهِ
صِبَغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَيْدُورَتْ ﴿٢٥﴾

قُلْ أَتَحَاجُجُونَ نَافِيَ اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ
وَلَنَّا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ
مُخْلِصُونَ ﴿٢٦﴾

أَفَرَنَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ أَمَّا اللَّهُ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ كَيْفَ شَهَدَهُ عِنْدَهُ
مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ يُغَفِّلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

(1) īmāni irin na Musulmi shi ne riniin Allah watau baptismal.

141. Waccan, wata al'umma ce, tā riga ta shige, suna da abin da suka sanā'anta, kuma kuna da abin da kuka sanā'anta, kuma bā a tambayar ku daga abin da suka kasance suna aikatāwa.

142. Wāwāye daga mutāne zā su ce: Mēne ne ya jūyar da su daga alkiblarsu wadda suka kasance a kanta? Ka ce: Allah Dai ne Yake da gabas da yamma, Yana shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidaiciya.

143. Kuma kamar wangan, Muka sanya ku al'umma matsakaiciya⁽¹⁾ dōmin ku kasance māsu bāyar da shaida a kan mutāne. Kuma Manzo ya kasance mai shaida a kanku. Kuma ba Mu sanya Alkibla⁽²⁾ wadda ka kasance a kanta ba, fāce dōmin Mu san wanda yake biyar Manzo daga wanda yake jūyāwa a kan dugadugansa. Kuma lalle ne, tā kasance, haķīka, mai girma, sai a kan wadanda Allah Ya shiryar. Kuma ba ya yiwuwa ga Allah Ya tōzartar da īmāninku.⁽³⁾ Lalle ne, Allah, ga mutāne, haķīka, Mai tausayi ne, Mai jin kai.

٤٣١
يٰٰتِيَّكُمْ أُمَّةٌ قَدْ خَلَقْنَا لَهُمَا مَا كَسَبُوا
وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُشْرِكُونَ
عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

*سَيَقُولُ الْسُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدُهُمْ عَنْ
قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أَمَّةً وَسَطًا
لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ
عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي
كُنْتُ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِنْ يَنْقُلُبُ عَلَى عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ
لَكِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ
يَأْلِمُ بِالنَّاسِ لَرُءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٥﴾

(1) Ādilai, kō matsakaita ga kōme, bābu zurēwa, bābu kāsawa ga addini da rāyuwa da sauran mu'āmalōli duka.

(2) A lōkacin da Annabi ya yi hijira zuwa Madīna, alhāli a cikin mutānenta akwai Yahūdu Allah Ya umurce shi da ya fuskanci Baitil Maķdis. Sai Yahūdu suka ji dādi. Sai Manzon Allah ya fuskance ta wata gōma sha wani abu kuma Manzon Allah ya kasance yana son Alkiblar Ibrāhīm kamar yadda ya gabata ga āyā ta 115. Kuma ya kasance yana addu'a yanā dūbi zuwa ga sama, har Allah Ya saukar da hukuncin jūyāwa zuwa gare ta.

(3) Īmāninku wataū sallarku da kuka yi wajen Baitil Maķdis, dōmin kun yi ta ne a kan umurnin Allah da īmāni da Shi.

144. Lalle ne, Muna ganin jujjūyāwar fuskarka a cikin sama. To, lalle ne, Mu jūyar da kai ga Alkibla wadda kake yardā da ita. Sai ka jūyar da fuskarka wajen Masallāci Tsararre, kuma inda duk kuka kasance, to, ku jūyar da fuskōkinku jiharsa. Kuma lalle ne wadanda aka bai wa Littāfi, haķīka, su, sunā sanin lalle ne, shī ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da suke aikatāwa.

145. Kuma haķīka, idan ka je wa wadanda aka bai wa Littāfi da dukan āyā, bā zā su bi Alkiblarka ba, kuma kai ba ka zama mai bin Alkiblarsu ba, kuma sāshensu bā mai bin Alkiblar⁽¹⁾ sāshe ba ne. Kuma haķīka, idan ka bi son zūciyōyinsu daga bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, lalle ne kai, sa'an nan, haķīka, azzālumi kake.

146. Wadanda Muka bā su Lit-tāfi, suna saninsa kamar yadda suke sanin diyansu. Kuma lalle ne wani bangare daga gare su, haķīka, suna bōyēwar gaskiya alhāli kuwa sū, suna sane.

فَذَرْنَاهُ تَقْلِبُ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَنَوَّلْتَنَاكَ
رِبْلَةً تَرْضَهَا فَوْلَ وَجْهَكَ شَطَرَ
الْمَسِيْدَ الْحَرَامَ وَحِيتُ مَا كُنْتُمْ فَوْلًا
وَجُوهَكُمْ شَطَرَهُ وَلَذِلِّ الَّذِينَ أَوْلَوْا
الْكِتَابَ لِيَعْلَمُوْنَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٦﴾

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أَوْلَوْا الْكِتَابَ بِكُلِّ
إِيمَانِهِمْ مَا تَبَيَّنَ لَكَ وَمَا أَنْتَ بِسَابِعٍ
قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِسَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ
وَلَئِنْ أَتَبَعْتَ أَهْوَاءَ هُمْ فَمَنْ بَعْدَ مَاجَاهَكَ
مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمْ تَعْلَمْ مِنَ الظَّلَمِيْمِ ﴿١٤٧﴾

الَّذِينَ أَتَيْتَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرُفُونَهُ كَمَا
يَعْرُفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فِي قَاتِلِهِمْ
لِيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٤٨﴾

(1) Alkiblar Yahūdu ita ce falalen dūtsen da ke Baitil Maķdis. Kuma ita ce Alkiblar Nasāra a zāmanin Īsā. A bāyansa Alkiblarsu ta kōma ga mafitar rānā, da kāgensi sabōda St. Paul kō Bulis el Kissi, ya ce musu bāyan an dāuke Īsa cēwa: “Nā hadu da Īsā yā ce mini lalle ne ranā tauraro ne wanda yake inā son sa. Yanā kai gaisuwata a cikin kōwane yini sabōda haka ka umurci mutānena, su fuskanta zuwa gare ta.” Da haka ya karkatar da su daga alkiblarsu. Kuma inā zaton haka abin yake ga girmamāwar Lahadi maimakon Asabar dōmin Rūmāwa, ranā suke bauta wa a rānar Lahadi, wannan kuwa shi ne ma’anar “Sunday” da Tūrancin, watau ‘yinin rānā.’

147. Gaskiya daga Ubangi-jinka⁽¹⁾ take, sabōda haka; lalle kada ka kasance daga māsu shakka.

148. Kuma kōwane bangare yana da alkibla wadda yake shi mai fuskantar ta ne. Sai ku yi tsēre zuwa ga ayyukan alhēri, inda kuka kasance duka, Allah zai zo da ku gabā daya. Lalle ne Allah, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

149. Kuma daga inda ka fita, to, sai ka jūyar da fuskarka a wajen Masallāci Tsararre, kuma lalle, tabbas, shi ne gaskiya daga Ubangijinka. Kuma Allah bai zama Mai gafala ba daga abin da kuke aikatāwa.

150. Kuma daga inda ka fita, to, ka jūyar da fuskarka a wajen Ma-sallāci Tsararre, kuma inda kuke duka, to, ku jūyar da fuskōkinku a wajensa, dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kanku, fāce wadanda suka yi zālunci daga gare su. Sabōda haka kada ku ji tsōr-onsu, kuma ku ji tsōrōNa, kuma dōmin In cika ni'imaTa a kanku, kuma tsammāninku zā ku shiryu.

151. Kamar⁽²⁾ yadda Muka aika Manzo a cikinku, daga gare ku,

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦﴾

وَلِكُلِّ وِجْهَهُ هُوَ مُولَّهَا فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَاتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا
إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجَ فَوْلَ وَجْهَكَ شَطَرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحِيثُ مَا كُنْتُمْ فَوْلَأُ
وَمَا أَنْهَىٰ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجَ فَوْلَ وَجْهَكَ شَطَرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحِيثُ مَا كُنْتُمْ فَوْلَأُ
وَجُوهَكُمْ شَطَرَهُ لِكُلَّ أَيْنَ كُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ
حُجَّةٌ إِلَّاَذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشُوهُمْ
وَأَخْشُو نِي وَلَا تَرْئَ نَعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَهَدُونَ ﴿٩﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيْكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتَلَوَّنُ

(1) Jūyāwar alkibla abu ne na gaskiya daga Allah dōmin rarrashin wanda Allah bai yi nufi da tsīrarsa ba ya kāre. Bāyan rarrashi sai yankēwa, wannan shi ne matakin farko da Musulmi suka fara tsiraita da shi daga makiyansu bayyane. Yanzu kuma Musulmi sun zama dabam.

(2) Jūyar da alkibla da yankēwa daga dukan kāfirai da hani daga tsōronsu, kuma Allah Ya farkar da Musulmi ga ni'imōmin da Ya yi musu game da aiko Annabi daga gare su, zuwa gare su, a cikinsu, dōmin ya tsarkake su, bayyane da bōye, daga dukan kūrār kāfirci. Wannan ya nūna cēwa sai an yi rarrashin mutāne wajen kira zuwa ga addini da kōwace hanya mai yiwuwa. Bāyan haka a yanke wa wanda ya ki bin gaskiya bayyane, kuma kada a ji tsōronsa. Kuma aka umurce su da fuskanta zuwa ga Allah kawai da tunāwa gare Shi da gödiya, da nisantar kāfirci.

yana karanta āyōyinMu a gare ku kuma yana tsarkake ku, kuma yana sanar da ku Littāfi da hikima, kuma yana sanar da ku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

152. Sabōda haka ku tuna Ni, In tunā ku, kuma ku yi gōdiya gare Ni, kuma kada ku butulce Mini.

153. Ya ku wadanda⁽¹⁾ suka yi īmāni! Ku nēmi taimako da hakuri da salla. Lalle ne, Allah na tāre da māsu hakuri.

154. Kada ku ce ga wadanda⁽²⁾ ake kashēwa a cikin hanyar Allah: “Matattu ne.” Ā'a, rāyayyu ne, kuma amma bā ku sansancēwa.

155. Kuma lalle ne, Muna jarabar ku da wani abu daga tsōro da yunwa da naķasa daga dūkiya da rāyuka da 'ya'yan itāce. Kuma ka yi bishāra ga māsu hakuri.

156. Wadanda suke idan wata masīfa ta sāme su, sai su ce: “Lalle ne mū ga Allah muke, kuma lalle ne mū, zuwa gare Shi, māsu kōmāwa ne”.

157. Wadannan akwai albarku a kansu daga Ubangijinsu da wata rahama. Kuma wadannan sū ne shiryayyu.

158. Lalle ne Safā da Marwa⁽³⁾

عَلَيْكُمْ أَيْتَنَا وَرَبِّكُمْ وَيَعْلَمُكُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيَعْلَمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥٣﴾

فَذَكِّرُوهُنِّي أَذْكُرُكُمْ وَأَشْكُرُهُنِّي
وَلَا تَكُنْ فَرُونٌ ﴿١٥٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَسْتَعِنُو بِالصَّابِرِ
وَالصَّاصِلَةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَقْوَاتٍ
بَلْ أَحْيَاهُ وَلَكِنَ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥٦﴾

وَلَيَنْبُوْلُوكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
وَلَيَشِّرِّعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٧﴾

الَّذِينَ إِذَا أَصْبَتْهُمْ مُّصِيبَةً قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٨﴾

أَوْلَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُهَتَّدُونَ ﴿١٥٩﴾

* إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِ اللَّهِ فَمَنْ

(1) Magana kuma ta fuskanta zuwa ga mūminai kawai dōmin a shirya zamansu.

(2) Wanda ya tsiraita da kansa, to, maķiyinsa bā zai bar shi ba, sabōda haka an fara fulla zukātan mūminai ga tarbon wahalar tsiraita da dōgara ga kai, bāyan Allah.

(3) Al'umma bā ta haduwa sai an wanke ta daga al'ādun Jāhiliyya, har dai wadanda suka hadu da ibāda, sabōda haka aka fāra da Safā da Marwa, dōmin a ije cēwa dawāfi a tsakāninsu aikin Jāhiliyya ne, sū suna cikin ayyukan ibāda da Allah Ya shar'anta, kuma dawāfin mutāne da sa'ayi a kansu da tsakāninsu duka daidai suke, Baķuraisque da Balārabe da Ajama duka daidai suke.

suna daga wurāren ibādar Allah, to, wanda ya yi hajin Dāki kō kuwa ya yi Umra, to, bābu laifi a kansa ga ya yi dawāfi gare su, su biyu. Kuma wanda ya kāra yin wani aikin alhēri, to, lalle ne Allah Mai gōdiya ne, Masani.

159. Lalle ne wadanda suke bōyēwar abin da Allah Ya saukar da ga hujjōji bayyanannu, da shirīya, daga bāyan Mun bayyana shi ga mutāne, a cikin Littāfi (Alkur'āni), wadannan Allah Yana la'anar su, kuma māsu la'ana suna la'anar su.

160. Sai wadanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka bayyana, to wadannan Ina karbar tūba a kansu, kuma Ni ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

161. Lalle ne, wadanda suka kāfirta, kuma suka mutu, alhāli kuwa suna kāfirai, wadannan akwai, a kansu, la'anar Allah da malā'iku da mutāne gabā daya.

162. Suna madawwama a ci-kinta, bā a sauķāka azāba daga barinsu, kuma ba su zama ana jinkirta musu ba.

163. Kuma Ubangijinku Uban-giji⁽¹⁾ Guda ne. Bābu wani Uban-giji fāce Shi, Mai rahama, Mai jin kai.

164. Lalle ne, a cikin halittar sammai da kasa, da sābāwar dare

حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ أَعْتَمَرَ فَلَاجْنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ
يَظْفَقَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَعَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ
شَاكِرٌ عَلَيْهِمْ ﴿١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا يَبَيِّنَهُ لِلنَّاسِ فِي
الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَأْعَنُهُمُ اللَّهُ
وَيَأْعَنُهُمُ الْكُفَّارُ ﴿١٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَإِنَّ التَّوَّابَ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا تَوَوَّهُمْ كُفَّارٌ
أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

خَلِيلِنِ فِيهَا لَا يُخْفَى عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ كُمَرٌ إِلَهٌ وَحْدَهُ لَا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ ﴿٢٠﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخِرَتِ

(1) Ubangiji Shi ne Mai rāyarwa da matarwa, Mai umurni da hani kuma Mai halattāwa da haramtāwa. Āyar da ke bin wannan, tanā nūna dalīlan sāmuwarSa da kadaitarSa.

da yini, da jirāge wađanda suke gudana a cikin tēku (dauke) da abin da yake amfānin mutāne, da abin da Allah Ya saukar daga sama daga ruwa, sai Ya rāyar da kasa da shi a bāyan mutuwarta, kuma Ya wātsa, a cikinta, daga dukan dabba, kuma da jūyāwar iskōki da girkije hōrarre a tsakānin sama da kasa; haķīka, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

165. Kuma akwai daga mutāne wanda yake riķon kināye, baicin Allah, suna son su, kamar son Allah, kuma wađanda suka yi īmāni ne mafiya tsananin so⁽¹⁾ ga Allah. Kuma dā wađanda⁽²⁾ suka yi zālunci, suna ganin lōkacin da zā su ga azāba, da cewa lalle ne karfi ga Allah yake duka, da cēwa lalle ne Allah Mai tsananin azāba ne.

166. A lōkacin da wađanda aka bi suka barranta daga wađanda suka bi, kuma suka ga azāba, kuma sabubba suka yanke da su.

167. Kuma wađanda suka bi, suka ce: “Dā lalle ne muna da wata kōmāwa (dūniya) sai mu barranta daga gare su kamar yadda suka barranta daga gare mu (dā ba su riķi kināyen ba).” Kamar wan-can ne Allah ke nūna musu ayyu-

اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلُكَ الَّتِي تَجْرِي فِي
الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَاهُ الْأَرْضُ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ
الرِّيحِ وَالشَّحَابِ الْمُسَرَّبِينَ السَّمَاءَ
وَالْأَرْضَ لَا يَكُنْ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٦﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَخَذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا
يُجْوِنُهُمْ كَهْتَ اللَّهُ وَالَّذِينَ ءاْمَنُوا أَشَدُ
حُبًّا لِهِ وَلَوْسَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذَ
يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٧﴾

إِذْ تَبَرَّا الَّذِينَ أَتَيْعُونَ مِنَ الَّذِينَ أَتَبَعُوا
وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَنَقَطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَتَبَعُوا لَوْلَآ نَاكِرَةٌ
فَنَبَرَّا مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّهُ وَلِمَا كَذَلِكَ
يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَتْ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَرَجِينَ مِنَ النَّاسِ ﴿١٦٩﴾

(1) So mai kai ga karbar umurni daga abin son, wanda ba Allah ba, shi ne shirki da kāfirci. Amma so sabōda ihsānin abin son, kō dōmin zamansa sālihi dōmin a yi kōyi da aikinsa na cikin haddōdin shari'a, bā shirki ba ne, dōmin bai kai yadda mūminai ke son Allah ba.

(2) Ayōyi na 165 da 166 da 167 duka dīnke suke ga ma'anoninsu. Āyā ta 166 zarafī ce ga ta 165, sa'an nan ta 167 an hadfa rabinta ga āyā ta 166. Sa'an nan sauran āyā 167 ta zama ta'akībi da bayāni gare su duka.

kansu, suna da nadāmōmi a kansu, kuma ba su zama māsu fita daga Wutar ba.

168. Yā ku mutāne⁽¹⁾! Ku ci daga abin da yake a cikin fasa, wanda yake halal, mai dādī. Kuma kada ku bi zambiyōyin⁽²⁾ Shaidan. Lalle ne shi, a gare ku, makiyi ne bayyananne.

169. Yana umurnin ku ne kawai da mugun aiki da alfāsha, kuma da ku fadī abin da ba ku sani ba ga Allah.

170. Kuma idan aka ce musu: "Ku bi abin da Allah Ya saukar," sai su ce: Ā'a, muna bin abin da muka iske ubanninmu a kansa." Shin, kuma kō dā ubanninsu bā su hankaltar kōme, kuma bā su shiryuwa?

171. Kuma misālin (mai kirān) wadanda suka kāfirta, kamar misālin wanda ke yin me! me! ga abin da ba ya ji ne, fāce kira da kāra, kurāme, bēbāye, makafi, sabōda haka bā su hankalta.

172. Yā ku wadanda suka yi īmāni ! Ku ci daga māsu dādīn abin da Muka arzūta ku . Kuma ku gōde wa Allah, idan kun kasance Shī kuke bauta wa.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُّ أُمَّةٍ فِي الْأَرْضِ حَلَّا
طِبِّبَا وَلَا تَبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوَءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَتَبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ
نَسْبِعُ مَا أَقْتَلْنَا عَلَيْهِ أَبَاءَنَا أَوْ لَوْكَانَ
أَبَآءَأَوْ هُنْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٨﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمِثْلِ الَّذِي يَنْتَعُ
بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمُّ بِكُوْرُعُمْ
فَهُنْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تُؤْمِنُو كُلُّ أُمَّةٍ طَبِّبَتِ
مَا رَزَقَنَاكُمْ وَإِمَّا شَكَرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
إِنَّمَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Yā kira mutāne a nan, bai ce mūminai ba, dōmin ba dukan Musulmi yake mūmini ba, sai wanda ya tsīra daga āyoyin da ke tafe. A cikinsu akwai abin da zai mai da Musulmi kāfiri kō mai bidi'a.

(2) Hanyōyin Shaidan ga halattar da abin da Allah Ya haramta kō haramtar da abin da Allah Ya halatta dōmin kāga hukuncin da bai zo daga Allah ba, shirki ne tāre da Allah. Yā ce zambiyōyin Shaidan, dōmin Shaidan bā ya da hanya mikakkiya.

173. Kawai abin da Ya haramta a kanku, mûshe da jini da nâmân alade da abin da aka kurûrûta game da shi ga wanin Allah. To, wanda aka matsâ, wanin dan tâwâye, kuma banda mai zâlunci, to, bâbu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gâfara ne, Mai jin kai.

174. Lalle ne wadannan da suke bôye abin da Allah Ya saukar daga Littâfi, kuma suna sayen kudi kadan da shi; wadannan bâ su cin kome a cikin cikkunansu fâce Wuta, kuma Allah bâ zai yi musu magana ba a Rânar Kiyâma, kuma bâ zai tsarkake su ba, kuma suna da azâba mai radadi.

175. Wadannan su ne wadanda suka sayi bata da shiriya, kuma azâba da gâfara. To, me ya yi hakurinsu a kan Wuta!

176. Wancan dômin lalle ne, Allah ya saukar da Littâfi da gaskiya, kuma lalle ne wadanda suka sâbâ a cikin Littâfin, haķîka, suna a cikin sâbâni mai nîsa.

177. Bai zama addini⁽¹⁾ ba dômin kun jûyar da fuskôkinku wajen gabas da yamma, kuma amma addini shi ne ga wanda ya yi īmâni da Allah da Rânar Lâhira da malâ'iku da littatfan sama da annabâwa, kuma ya bâyar da dûkiya, a kan yana son ta, ga mai zumunta da marâyu da matalauta da dan hanya da mâsu rôķo, kuma

إِنَّمَا حَرَمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ
الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَبَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فِيمَ أَضْطُرَّ
عَيْرَبَاغَ وَلَا عَادِفَلَا إِنَّمَا عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
الْكِتَابِ وَيَشْرُونَهُ ثُمَّ نَاقِلِّاً
أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا أَنَّارَ
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَلَا يُرِيدُنَّهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْرَوُا الصَّلَةَ بِالْهَدَى
وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرُهُمْ
عَلَى الْأَنَارِ ﴿٦٩﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحِقْقَةِ وَإِنَّ الَّذِينَ
أَخْتَلُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٧٠﴾

* لِيَنَسَ الْبَرَانَ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ
الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبَرَانَ مَنْ أَمَنَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةَ
وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَأَنَّ الْمَالَ عَلَى حِبْبِهِ
ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلَ
وَالسَّاَلِيْلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ

(1) Bayânin cêwa Musuluncı bâ yin salsa dai ba ne. A'ha! Musuluncı tsarêwar râyuwa ne kamar yadda Allah Ya ce a tsare ta.

a cikin fansar wuya, kuma ya tsayar da salla, kuma ya bāyar da zakka, da māsu cika alkawari idan sun kulla alkawarin da māsu hakuri a cikin tsanani da cūta da lōkacin yāki. Wadannan su ne suka yi gaskiya. Kuma wadannan su ne māsu taķawa.

178. Yā kū wadanda suka yi īmāni! An wajabta, a kanku, yin kisāsi⁽¹⁾ a cikin kasassu; da da da, kuma bāwa da bāwa, kuma mace da mace, to, wanda aka yi rang-wamen wani abu gare shi daga dan'uwansa, to, a bi da alhēri, da biya zuwa gare shi da kyautatāwa. Wancan sauķakēwa ne daga Ubangijinku, kuma rahama ce. To, wanda ya yi zālunci a bāyan wan-can, to, yana da azāba mai radadi.

179. Kuma kuna da rāyuwa a cikin kisāsi, yā ma'abuta hankula; tsammāninku, zā ku yi taķawa.

180. Kuma an wajabta⁽²⁾, a kanku, idan mutuwa ta halarci dayanku, idan ya bar wata dūkiya, wasiyya dōmin mahaifa da dangi bisa ga abin da aka sani; wajabce a kan māsu taķawa.

181. To, wanda ya musanya masa a bāyan ya jī shi, to, kawai laifinsa yana a kan wadanda suke musanya shi. Lalle ne, Allah Mai ji ne, Masani.

(1) Bayānin hukuncin kisāsi: Ana kashe namiji sabōda ya kashe mace, bā a kashe da da Musulmi saboda kashin bāwa da kāfiri sai idan ya zama kisan gila ne kō kwāce. Gila shi ne kashe mutum dōmin dūkiyarsa kō mātarsa.

(2) Bayānin hukuncin wasiyya: Sunna ta bayyana cēwa bābu wasiyya ga wanda zai yi gādo, kuma wasiyya bā zā ta shige sulusin dūkiyar tarika ba.

وَإِنَّ الْرَّكُوعَ وَالْمُؤْتَهَدَهُمْ إِذَا
عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي أَبْلَاسَهُ وَالضَّرَّاءِ
وَجِئَنَ الْأَبْلَاسُ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٦﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ
فِي الْقَتْلِ إِنَّ الْحُرُمَاتِ لِلَّهِ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى
بِالْأَنْثَى فَمَنْ عَفَنَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَإِيتَاعٌ
بِالْمَعْرُوفِ وَدَعْاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَحْفِيفٌ
مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَعْنَدَهُ بَعْدَ ذَلِكَ
فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَتَوَلَّ الْأَنْكَبِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٨﴾
كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَاضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ
إِنْ تَرَكَ خَيْرًا لِوَصِيَّةٍ لِلْوَالِدَيْنَ وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٩﴾

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سِمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى
الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١٠﴾

182. To, wanda ya ji tsōron karkata ko kuwa wani zunubi daga mai wasiyyar, sai ya yi sulhi a tsakāninsu, to, bābu laifi a kansa. Lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

183. Yā ku wadanda suka yi īmāni! An wajabta⁽¹⁾ azumi a kan-kku kamar yadda aka wajabta shi a kan wadanda suke daga gabāninku, tsammāninku, zā ku yi ta-kawa,

184. Kwanuka ķidāyayyu. To, wanda ya kasance daga gare ku majinyaci ko kuwa yana a kan tafiya, sai (ya biya) adadi daga wasu kwanuka na dabam. Kuma a kan wadanda suke yin sa da wahala akwai fansa; ciyar da matauci, sai dai wanda ya kāra alhēri, to, shi ne mafi alhēri a gare shi. Kuma ku yi azumi (da wahalar) ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

185. Watan Ramalāna ne wanda aka saukar da Alkur'āni a cikinsa yana shiriya ga mutāne da hujjōji bayyanannu daga shiriya da rarabēwa. To, wanda ya halarta daga gare ku a watan, sai ya azumce shi, kuma wanda ya kasance majinyaci ko kuwa a kan tafiya, sai ya biya adadi daga wasu kwanuka na dabam. Allah Yana nufin sauki gare ku, kuma ba Ya nufin tsanani gare ku, kuma dōmin ku cika adadin, kuma dōmin ku girmama

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوْصِيْجَنَّاً فَإِشْمَاعًا فَاصْلَحَ
بِنَهْمَ فَلَا إِشْرَعَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمْ
الصَّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧﴾

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
أَيَّامٍ أُخْرَى وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ دِيْنَهُ
طَعَامٌ مُسْكِنٌ فَمَنْ تَطَوعَ خَيْرًا فَهُوَ
خَيْرٌ لَهُ وَأَنَّ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ تَعَلَّمُونَ ﴿١٨﴾

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ
فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَإِيْصَمَّهُ
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
أَيَّامٍ أُخْرَى يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ
بِكُمُ الْعُسْرَ وَلَتُكَمِّلُوْا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَى لَكُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿١٩﴾

(1) Bayānin hukuncin azumi da darajar watan Ramalāna wanda aka saukar da Alkur'āni a cikinsa.

Allah a kan Yā shiryar da ku, kuma tsammāninku, zā ku gōde.

186. Kuma idan bāyiNa suka tambaye ka daga gare Ni, to, lalle Ni Makusanci ne. Ina karba kiran mai kira idan ya kirā Ni⁽¹⁾. Sabōda haka su nēmi karbawāTa, kuma su yi īmāni da Ni: tsammāninsu, su shiryu.

187. An halatta a gare ku, a daren azumi, yin jima'i⁽²⁾ zuwa ga matanku, sū tufa ne a gare ku, kuma kū tufa ne a gare su, Allah Yā sani, lalle ne ku, kun kasance kuna yaudarar kanku. Sabōda haka Yā karbi tūbarku, kuma Yā yāfe muku. To, yanzu ku rungume su, kuma ku nēmi abin da Allah yā rubūta muku. Kuma ku ci kuma ku sha har sīlili fari ya bayyana a gare ku daga sīlili baķi daga alfijiri, sa'an nan kuma ku cika azumi zuwa ga dare. Kuma kada ku rungume su alhāli kuna māsu itikāfi a cikin masallātai. Wadancan iyāko-kin Allah ne: don haka kada ku kusance su, kamar haka ne Allah Yake bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu, zā su yi taķawa.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
أُحِبُّ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَنِي
فَلَيُسْتَجِيبُوا لِي وَلَيُؤْمِنُوا بِلَعْنَهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٧﴾

أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ أَرْفَثُ إِلَيْكُمْ
نِسَاءٍ كُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ
لِبَاسٍ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
خَتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَّا
عَنْكُمْ فَأَلْقَنَّ بَشِيرًا وَهُنَّ وَأَبْتَغُوا
مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُّوا وَأَشْرَوْا حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ
الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجَرِ ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى
آلَيْلٍ وَلَا تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَشْرَمُ عَلَيْكُفُونَ فِي
الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ أَيَّتِيهِ لِلنَّاسِ لَعْنَهُمْ
يَتَقَوَّلُونَ ﴿١٨﴾

(1) Bayānin yin addu'a: Anā son addu'a a cikin Ramalāna, yadda nēman karbar addu'a da aikin dā'a yake bāyan īmāni. Aikin kwarai shī ne gōdiyar addu'a.

(2) Abūbuwan da aka hana, a cikin azumi, da ranā, an halatta su da dare har zuwa fitar alfijiri wato sīlili fari na hasken sāfiya da sīlili baķi na duhun dare. Bā a yin jima'i kō da dare a hālin itikāfi, kuma bā a yin itikāfi sai a cikin masallāci.

188. Kada ku ci dukiyōyinku⁽¹⁾ a tsakāninku da karya, kuma ku sādu da ita zuwa ga mahukunta dōmin ku ci wani yanki daga dūkiyōyin mutāne da zunubi, alhāli kuwa kū, kuna sani.

189. Kuma suna tambayar ka⁽²⁾ daga jirajiran wata. Ka ce: "Su lōk-atai ne dōmin mutāne da haji, kuma bā addini ba ne ku je wa gidāje daga bāyansu: kuma amma abin da yake addini shi ne wanda ya yi takawa. Kuma ku je wa gidāje daga kōfōfinsu, kuma ku bi Allah da taķawa: tsammāninku, ku ci nasara.

190. Kuma ku yāķi wadanda⁽³⁾ suke yākinku, a cikin hanyar Allah, kuma kada ku yi tsōkana, lalle ne Allah bā Ya son māsu tsōkana.

191. Kuma ku yāķe su inda kuka sāme su, kuma ku fitar da su daga inda suka fitar da ku. Kuma fitina ita ce mafī tsanani daga kisa. Kuma kada ku yāķe su a wurin Masallāci Tsararre (Hurumin Makka) fāce fa idan sun yāķe ku a cikinsa. To, idan sun yāķe ku, sai ku yāķe su. Kamar wuncan ne sakamakon kāfirai yake.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْتَنَكُمْ بِالْبَطْلَلِ
وَتَدْلُوْبَاهَا إِلَى الْحَمَامِ لِتَأْكُلُوا
فِرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْرِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

*يَشَّاعُونَكَ عَنِ الْأَهْلَةِ قُلْ هُوَ مَوْقِيتٌ
لِلنَّاسِ وَالْحَجَّ وَلَئِنْ أَلْرِبَ إِنْ تَأْتُوا
الْبَيْوتَ مِنْ طُهُورٍ هَاوَلَكُنَّ الْبَرَّ مِنْ
أَنْقَىٰ وَأَنْوَأَ الْبَيْوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَأَنْقَوْا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨﴾

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ شَفَقْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ
أَخْرِجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ القَتْلِ وَلَا نَقْتُلُوهُمْ
عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقْتَلُوكُمْ فِيهِ إِنَّ
قَتْلَهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكُفَّارِينَ ﴿٩﴾

(1) Haramun cin dūkiyar mutāne da zālunci. An hada wannan āyā da ta gabāninta, ta azumi, dōmin hadin hana ci da ya gama su. Sāduwa da mahukunta da dūkiya, shi ne rashawa, Allah Yā la'ani mai bāyar da ita da mai karbarta.

(2) Shiga Musulunci yarda ne da barin al'ādu da hukunce-hukuncen Jāhiliyya, sabōda haka ake sāmun tambayōyi da yawa daga sābon Musulmi kāfin ya kammala da canza tsōfaffin al'ādunsa da sābabbi. Allah Yā yi tarbiyar Sahabban Annabi a cikin rāyuwar Annabi, bāyan saukar wahayi.

(3) An umurci Musulmi da tsare kansu da yāķi ga duk wanda ya yāķe su, a kō'ina yake. Sai dai an hana su tsōkanar wasu, kuma an hana su su yi yāķi a cikin Hurumin Makka sai fa idan an fāda su da yāķi a cikinsa.

192. Sa'an nan idan sun hanu, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

193. Kuma ku yāke⁽¹⁾ su har ya zama wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini ya zama na Allah. Sa'an nan idan sun hanu, to, bābu tsōkana fāce a kan azzālumai.

194. Watan alfarma da wani watan alfarma – alfarmōmi māsu dūkar jūna ne. Sabōda haka wanda ya yi tsōkana a kanku, sai ku yi tsokana a kansa, da misālin abin da ya yi tsōkana a kanku. Kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Yana tāre da māsu taķawa.

195. Kuma ku ciyar⁽²⁾ a cikin hanyar Allah. Kuma kada ku jefa kanku da hannayenku, zuwa ga halaka. Kuma ku kyautata; lalle ne, Allah Yana son māsu kyautatāwa.

196. Kuma ku cika⁽³⁾ hajji da umra dōmin Allah. To, idan an kange ku, to, ku bāyar da abin da ya sauķa ka na hadaya. Kuma kada ku aske kāwunanku, sai hadaya ta kai wurinta. To, wanda ya kasance

فَإِنْ أَنْتَ هُوَ فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٣﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَّيَكُونَ الَّذِينُ لَهُ
فِي إِنْتَهَىٰ أَفَلَا عَدُوَنَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٤﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ يَا الشَّهْرُ الْحَرَامُ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ
مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمُ أَلَّا تَهْمِمُوا أَنَّ اللَّهَ
مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُنْفِقُوا بِآيَتِ دِيْكُوكُ إِلَى
الثَّنَقَلَكَةِ وَأَخْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٦﴾

وَأَتَمُوا الْحِجَّةَ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أَخْصِرْ قُرْفَاتَهَا
أَسْتَيْسِرَ مِنَ الْهُدَىٰ وَلَا حَنَقْلَوْارُ وَسُكْرُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
الْهُدَىٰ هَلَّهُهُ وَفَنَ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ يَهُهُ أَذْدَى مِنْ
رَأْسِهِ فَقَدْ يَهُهُ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا

(1) An umurci Musulmi da tsōkana ga kāfirān da suke nūna musu kiyayya bayyane, dōmin su hana su yin addininsu da kyau, kamar yadda Allah Ya umurce su, suna fitinar su da wahalōli. Kuma kada ku bar su, su labē da wani watan alfarma kō hurumi, duk yadda hāli ya yi, a yi haka nan, alfarmōmi nā da kisāsi.

(2) Bā a iya yāki sai da abinci, kuma bā kōwa ke iya zuwa yāki ba, kamar yadda yake bā kowa yake da abinci ba. Sabōda haka sai a ciyar da dūkiya, a tāra ta dōmin dāukaka kalmar Allah. Rashin bāyar da ita, to, halaka kai ne.

(3) Hukunce-hukuncen hajji a cikin fitina kō a cikin rashin lāfiya, idan sun auku a bāyan harama, da hukuncin wanda ya ji dāfi da umra sa'an nan ya yi hajji, kō kuma ya hadā su a cikin harama guda, watau kīrāni, hukuncinsu daya.

majinyaci daga cikinku, kō kuwa akwai wata cūta daga kansa (ya yi aski) sai fansa (fidya) daga azumi ko kuwa sadaka ko kuwa yanka. To, idan kuna cikin aminci, to, wanda ya ji dāfi da umra zuwa haji, sai ya biya abin da ya sauķaka daga hadaya, sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin yini uku a cikin haji da bakwai idan kun kōma, wadancan gōma ne cikakku. Wancan yana ga wanda iyālinsa ba su kasance mazaunan Masallāci Tsararre ba. Kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cewa Allah Mai tsananin uķuba ne.

197. Hajji watanni ne sanannu. To, wanda ya yi niyyar hajji⁽¹⁾ a cikinsu, to, bābu jīmā'i, kuma bābu fāsikanci, kuma bābu jāyayya a cikin hajji. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, Allah Ya san shi. Kuma ku yi guzuri. To, mafi alhērin guzuri yin taķawa. Kuma ku bi Ni da taķawa, ya ma'abuta hankula.

198. Bābu laifi a kanku ga ku nēmi falala daga Ubangijinku. Sa'an nan idan kun malālo daga Arafāt, sai ku yi ta ambatar Allah a wurin Mash'aril Harāmi, kuma ku tuna Shi kamar shiriyar da Ya yi muku, kuma lalle ne kun kasance, a gabāninsa, haķīka, daga batattu.

199. Sa'an nan kuma ku malālo daga inda mutāne suke malālōwa. Kuma ku nēmi gāfara ga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

أَمْنِتُمْ فَنِ تَمَسَّ بِالْعُمَرَةِ إِلَى الْحَجَّ فَمَا أَسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَوْجَدَ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي
الْحَجَّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةً كَامِلَةً ذَلِكَ
لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرٍ الْمَسِيْدُ الْحَرَامُ
وَأَنْقُوْا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٦﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومٌ فَمَنْ فَرَضَ
فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
وَلَا جَدَالٌ فِي الْحَجَّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ
خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَرَوْدُوا فِيْلَاتَ حَيْرَ
الْزَادِ الْشَّقْوَى وَأَئْقُونَ يَتَأْفِلُ الْأَلْبَابِ ﴿١٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا
مِنْ رَبِّكُمْ فِيْلَاتَ أَفْضَلُمُ مِنْ عَرَفَتُمْ
فَإِذَا ذَكَرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامَ
وَأَذَكَرُوهُ كَمَا هَدَنَا لَكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ
مِنْ قَبْلِهِ لِمَنِ الْضَّالِّينَ ﴿١٨﴾

ثُمَّ أَفْيِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ
وَأَسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩﴾

(1) Bayānin abūwan da aka hana a cikin hajji da wadanda ake son a yi.

200. To, idan kun kāre ayyukan hajji, sai ku ambaci Allah kamar ambatarku ga ubanninku, kō kuwa mafi tsanani ga ambato. To, daga cikin mutāne akwai wanda yake cēwa: "Ya Ubangjinmu! Ka bā mu a cikin dūniya!" Kuma bā ya da wani rabo a cikin Lāhira.

201. Kuma daga gare su akwai wanda yake cēwa: "Yā Ubangjinmu! Ka bā mu mai kyau a cikin dūniya da mai kyau a cikin Lāhira, kuma Ka tsare mana azābar Wuta!"

202. Wadannan suna da rabo daga abin da suka sanā'anta; kuma Allah Mai gaggāwar sakamako da yawa ne.

203. Kuma ku ambaci Allah a cikin kwanuka kidayayyu.⁽¹⁾ To, wanda ya yi gaggawa a cikin kwana biyu, to, bābu laifi a kansa, kuma wanda ya jinkirta, to, bābu laifi a kansa, ga wanda ya yi taķawa. Kuma ku bi Allah da taķawa, kuma ku sani cewa lalle ne kū, zuwa gare Shi ake tārā ku.

204. Kuma akwai daga mutāne⁽²⁾ wanda maganarsa tana bā ka sha'awa a cikin rāyuwar dūniya, alhāli yanā shaidar da Allah a kan abin da yake cikin zuciyarsa, kuma shi mai tsananin husūma ne.

فَإِذَا فَضَيَّتُ مَنِيسَكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ
كَذَّكْرِ كُفَّارَ أَبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذَكْرًا
فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي
الَّذِينَ أَوْمَلَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقِهِ ﴿٦﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنَّا فِي
الَّذِينَ أَحَسَنَهُ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ
وَقَاتَعَهُمْ عِذَابُ النَّارِ ﴿٧﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا
وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٨﴾

* وَادْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ
فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِشْرَاعَ لَهُ
وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِشْرَاعَ لَهُ لِمَنِ اتَّقَى
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُهُ فَوْلُهُ فِي
الْحَيَاةِ الْدُّنْيَا وَيُشَهِّدُ اللَّهَ عَلَى مَا فِي
قُلُوبِهِ وَهُوَ أَلَدُ الْخَصَامِ ﴿١٠﴾

(1) Bayānin kabbarōri, bāyan sallōlin farillai gōma sha biyar, anā fārawa da sallar azahar ta ranar salsa a kāre da sallar asuba ta rāna ta hudu daga rānar salsa. Kwānukan Mina uku ne daga rānar salsa, sai ga wanda ya yi gaggawa ya fita daga Mina bāyan fitar rānar nan kuma gabānin fāduwar rāna.

(2) Bayānin munāfuki da hālayensa, a cikin jama'a, a san shi, dōmin kada a dōgara a kansa. Haka mutumin kirki shi ma anā son a san shi dōmin a dōgara da shi kamar yadda ya yi bayāninsa.

205. Kuma idan ya jūya sai ya yi gaggawa a cikin kasa dōmin ya yi barna a cikinta, kuma ya halaka shūka da 'ya'yan dabbōbi. Kuma Allah bā Ya son barna.

206. Kuma idan an ce masa: "Ka ji tsōron Allah," sai girman kai da yin zunubi ya dauke shi. To abin da yake mai isarsa Jahannama ce. Kuma haķīka, shimfiđa tā munana.

207. Kuma akwai daga mutāne⁽¹⁾ wanda yake sayar da ransa, dōmin nēman yardar Allah; Kuma Allah Mai tausayi ga bāyi ne.

208. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku shiga cikin Musulunci gabā daya; kuma kada ku bi zambi-yōyin Shaidan; lalle ne shī a gare ku makiyi ne, bayyananne.

209. To, idan kun karkace daga bayan hujjōji bayyanannu sun zo muku, to, ku sani cēwa lalle ne Allah, Mabuwāyi ne, Mai hikima.

210. Shin, suna jira, fāce dai Allah Ya je musu a cikin wasu inuwōyi na gurgije, da malā'iku, kuma an hukunta al'amarin? Kuma zuwa ga Allah al'amurra ake mayar da su.

211. Ka tambayi Banī Isrā'ila, da yawa Muka bā su daga āyōyi bayyanannu. Kuma wanda ya mu-sanya ni'imar Allah daga bāyan tā je masa, to, lalle ne Allah Mai tsananin uķūba ne.

وَإِذَا تَوَلَّ سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا
وَيَهْمِلُكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الْفَسَادَ ﴿٥٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُ أَنْقَلَ اللَّهُ أَخْدَنَهُ الْعَرَةَ
بِالْإِيمَانِ فَحَسِبَهُ رَجَهَنَهُ وَلَيَشَّ
الْمَهَادُ ﴿٥٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ أَبْتَغِيَةً
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّوا أَذْهَلُوا فَ
السَّلَامُ كَآفَةٌ وَلَا تَنْهَا عَوْا خُطُوطَ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥٩﴾
فَإِنَّ رَلَئِنَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ ثُمَّ كُمُّ الْبَيْتِ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلْلَ
مِنَ الْغَمَاءِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦١﴾

سَلَّبَنِي إِشْرَاعِيْلَ كُفَّرَ أَيْتَاهُمْ مِنْهُمْ أَيْمَنَهُ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُ
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٢﴾

(1) Bayānin mūmini sōsai a cikin Musulmi da halayensa, a san shi dōmin a dōgara a kansa.

212. An kawata rāyuwar dūniya ga wadanda suka kāfirta, kuma suna izgili daga wadanda suka yi īmāni, alhāli wadanda suka yi taka-wa suna bisa gare su, a Rānar Kiyāma. Kuma Allah Yana arzūta wanda Yake so, bā da lissāfi ba.

213. Mutāne sun kasance al'umma guda. Sai Allah Ya aiki annabāwa suna māsu bāyar da bishāra kuma māsu gargadī; kuma Ya saukar da Littāfi da gaskiya tāre da su dōmin (Littāfin) ya yi hukunci a tsakānin mutānen, a cikin abin da suka sābā wa jūna a cikinsa; kuma bābu wanda ya sābā, a cikinsa, fāce wadanda aka bai wa shi daga bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu, dōmin zālunci a tsakāninsu. Sai Allah Ya shiyar da wadanda suka yi īmani ga abin da suka sābā a cikinsa daga gaskiya da iznīnSa. Kuma Allah Yana shiryar da wanda Yake so, zuwa ga hanya madaidaiciya.

214. Ko kuna zaton ku shiga Aljanna, kuma tun misālin wadanda suka shige daga gabāninku bai zo muku ba? Wahalōli da cūta sun shāfe su, kuma aka tsōratar da su har manzonsu da wadanda suka yi īmani tāre da shi su ce: "Yaushe taimakon Allah zai zo?" To! Lalle ne, taimakon Allah yana kusa!

215. Suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar. Ka ce: Abin da kuka ciyar daga alhēri sai ga mahaifa⁽¹⁾

رِّئَنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ
مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ آتَقُوا فَوْهُمْ بَوْمَ
الْقِيمَةُ وَاللَّهُ يَرَءُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٧﴾

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَجَدَةً فَعَثَ اللَّهُ
النَّبِيُّكُمْ بُشِّرَيْنَ وَمُنذِّرَيْنَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحُكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا
أَخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا أَخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ
أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ أَبْيَنَتْ بَعْيَانًا
بِيَنْهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا
أَخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

أَرْحَسْبَتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَا يَأْتِكُمْ
مَثَلُ الَّذِينَ حَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهُمُ الْأَسَاءَةُ
وَالظَّرَاءُ وَرُزُلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
أَمْنُوا مَعَهُ مَنْ قَاتَلَ اللَّهَ أَوْ أَنَّ نَصَرَ اللَّهَ
فَرِبْتَ ﴿١٩﴾

يَسْكُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ فَلُّ مَا أَنْفَقُتُمْ
مِنْ خَيْرٍ فَلَهُ الْدِيْنُ وَالْأَقْرَبُيْنَ وَالْيَتَمَّ

(1) Ciyan da mahaifa matalauta wājibi ne haka diya da 'ya'ya Ḳanāna wadanda bā su da dūkiya har yāro ya balaga a kuma aurar da yārinya ta tāre a gidan mijinta. Amma

da mafi kusantar dangantaka da marāyu da matalauta da dan hanya. Kuma abin da kuka aikata daga alhēri, to, lalle ne, Allah gare shi Masani ne.

216. An wajabta⁽¹⁾ yāki a kanku, alhāli kuwa shi abin ki ne a gare ku, akwai fātar cēwa ku ki wani abu, alhāli shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma akwai fātar cēwa kuna son wani abu alhāli kuwa shi ne mafi sharri a gare ku. Kuma Allah ne Yake sani, kuma kū ba ku sani ba.

217. Suna tambayar ka game da Watan Alfarma: yin yāki a cikinsa. Ka ce: "Yin yāki a cikinsa babban zunubi ne. Kuma hani daga han-yar Allah, da kuma kāfirci da Shi da kuma Masallaci Tsararre, da fitar da mutānensa daga gare shi, shi ne mafi girman zunubi a wurin Allah." Kuma fitina ita ce mafi girma daga kisa. Kuma bā su gushēwa suna yākinku har su mayar da ku daga barin addininku idan za su iya. Kuma wanda ya yi ridda daga gare ku ga barin addininsa har ya mutu alhāli kuwa yana kāfiri, to, wadannan ayyukansu sun bāci a cikin dūniya da Lāhira. Kuma wadannan abōkan Wuta ne, sū a cikinta madawwama ne.

وَالْمَسِكِينُ وَأَيْنَ السَّبِيلُ وَمَا قَعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ فِي أَنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهَ لَكُمْ
وَعَسَى أَن تَكُرْهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْشَمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قَاتِلٌ فِيهِ قُلْ قَاتَلٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدُ أَحْرَامٌ وَإِخْرَاجُ
أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْ دِينِ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ
أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَّلُونَ يُقْتَلُونَ كُمْ
حَتَّى يَرْدُو كُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنْ أَسْتَطَعُو أَ
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمْتُ
وَهُوَ كَافِرٌ فَأَوْلَئِكَ حِيطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَأَوْلَائِكَ أَصْحَابُ
الْأَنَارِ هُمْ فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿١٨﴾

mātar aure da bāwan mutum ciyar da su wājibi ne kō dā sunā da dūkiya. Liyāfa ga bāko har kwāna uku gwargwadon bukāta wājibi ne, sauran ciyarwa mustahabbi ce bāyan an fitar da zakka idan tā wajaba.

(1) Bayānin hukuncin yāki da wuri da lōkacin da aka hana yinsa, da dalilin yinsa.

218. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, da wadanda suka yi hijira kuma suka yi jihādi a cikin hanyar Allah, wadannan suna fātar (sāmun) rahamar Allah, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

219. Suna tambayar ka game da giya da cācā⁽¹⁾. Ka ce: “A cikinsu akwai zunubi mai girma da wasu amfānōni ga mutāne, kuma zunubinsu ne mafi girma daga amfaninsu.” Kuma suna tambayar ka mēne ne zā su ciyar; ka ce: “Abin da ya rage.”⁽²⁾ Kamar wancan ne Allah Yake bayyanawar āyōyi a gare ku: tsammāninku, kuna tunāni.

220. A cikin dūniya da Lāhira. Kuma suna tambayar ka game da marāyu.⁽³⁾ Ka ce: “Kyautatāwa gare su ne mafi alhēri, kuma idan kun hada da su (wajen abinci), to, 'ya'uwanku ne; kuma Allah Yana sanin mai bātāwa daga mai kyautatāwa. Kuma dā Allah Yā so, dā Ya tsananta muku. Lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

221. Kuma kada ku auri mātā⁽⁴⁾ mushirikai sai sun yi īmāni: Kuma lalle ne baiwa mūmina ita ce mafi

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

*يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا
إِثْرَكَيْرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِشْمَهُمَا
أَكْرَمٌ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَسَأَلُوكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ
قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تَحْاْظُوهُمْ
فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنْ
الْمُضْلِلِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيرٌ ﴿١٣﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمِنَ
وَلَآمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَاتِ
هُنَّا كُلُّهُنَّ كَاذِبٌ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٤﴾

(1) Bayānin hukuncin cāca da giya da ciyarwa ta alhēri. Cāca da giya harāmun ne dōmin cūtarsu tā fi amfaninsu yawa, ana hukunci da abin da ya rinjāya. Āyōyin wata sura sun bayyana haramcin.

(2) Abin da ya rage daga larūrarku da ta iyālanku da wanda ciyar da shi yake wājibi a kanku, saura shi ne afwu. Daga afwu ake sadakar tadawwu'i.

(3) Bayānin gama abinci da yāra marāyu māsu dūkiyar kansu.

(4) Bayānin irin maza da mātan wani addini da bā zā a aure su ba sai sun musulunta, watau mushirikai, banda mātan Mutānen Littāfi, sū kam anā auren 'ya'yansu tāre da kāfircinsu. Bā a auren wanda ya yi ridda daga addinin Musulunci.

alhēri daga diya kāfira, kuma kō da tā bā ku sha'awa. Kuma kada ku aurar wa maza mushirikai, sai sun yi īmāni, kuma lalle ne bāwa mūmini shi ne mafi alhēri daga ḍa mushiriki, kuma kō da yā bā ku sha'awa, wadannan suna kira ne zuwa ga Wuta, kuma Allah Yana kira zuwa ga Aljanna da gāfara da izninSa. Kuma Yana bayyana āyōyinSa ga mutāne: tsammāninsu suna tunāwa.

222. Kuma suna tambayar ka game da haila⁽¹⁾. Ka ce: Shi cūta ne. Sabōda haka ku nīsanci māta a cikin wurin haila, kuma kada ku kusance su sai sun yi tsarki. To, idan sun yi wanka sai ku je musu daga inda Allah Ya umurce ku. Lalle ne, Allah Yana son māsu tūba, kuma Yana son māsu tsarkakēwa.

223. Mātanku gōnaki ne a gare ku, sabōda haka ku je wa gōnakkiku yadda kuka so. Kuma ku gabātar⁽²⁾ (da alhēri) sabōda kan-ku, ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne kū māsu hadufwa da Shi ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga mūminai.

وَلَوْ أَنْجَبْتُ كُلَّ مَا تُحِبُّ وَلَا سَكَحُوا الْمُشْرِكُونَ حَتَّىٰ
يُؤْمِنُوا لَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ
أَغْجَبْتُ كُلَّ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَىٰ آثَارِ
وَاللَّهُ يَدْعُونَ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ
وَيَسِّرْنَاهُ إِلَيْهِ لِلتَّائِسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَيَسْتَأْنُونَكَ عَنِ الْمَحِيطِ قُلْ هُوَ ذَي
فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيطِ
وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهَرْنَ فَإِذَا أَطْهَرْنَ
فَأُتْهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمْرَكُرَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْتَّوَّبِينَ وَيُحِبُّ الْمَطْهَرِينَ ﴿٤﴾

إِنَّا أَوْكَدْنَا حَرَثًا لَكُمْ فَأَتُوا حَرَثَكُمْ إِنَّ
شِئْتُمْ وَقَدْ مُوْلَى لِأَنْفُسِكُمْ وَأَنْقُو اللَّهُ
وَأَعْلَمُو أَنَّكُمْ مُلَقُوْهُ وَلَيَسِرْ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾

(1) Bayānin hukuncin sāduwa da mātan aure a lōkacin hailarsu; watau jimā'i ya haramta a cikin haila kō bāyan haila gabānīn ta yi wanka. Kō da ta yi taimama tā yi sala duk da haka dai sai tā yi wanka sannan farjinta yake halatta ga mijinta. Amma anā iya mubāshara da rungumayya ko a cikin haila bāyan tā daura gyauto, tā rūfe cībiya zuwa gwiwa.

(2) Mutum na iya sāduwa da mātarsa yadda yake so kuma yadda ya sauķaķa a gare shi, daga gaba kō daga bāya, amma ga farji banda ga dubura. Ma'anar ku gabātar da alhēri dōmin rāyukanku, shi ne ku yi basmala ku nēmi tsari daga Shaidan sabōda 'ya'yanku. Ba a jimā'i da mace alhāli tanā barci, ana son gabātar da wāsa.

224. Kuma kada ku sanya⁽¹⁾ Allah kambu ga rantsuwōyinku dōmin kada ku yi wani alhēri, kuma ku yi taķawa, kuma ku yi wani gyara tsakānin mutāne, kuma Allah Mai jī ne, Masani.

225. Allah bā Ya kāmā ku da laifi sabōda yāsasshiya a cikin rantsuwōyinku. Kuma amma Yana kāmā ku sabōda abin da zukātan-ku⁽²⁾ suka sanā'anta. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai haķuri.

226. Ga wadanda suke yin rantsuwa⁽³⁾ daga mātansu akwai jinkirin watā hudu. To, idan sun kōma, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

227. Kuma idan sun yi niyyar saki, to, lalle ne, Allah Mai ji ne, Masani.

228. Kuma mātā wadanda⁽⁴⁾ aka saki aurensu, suna jinkiri da kansu tsarki uku. Kuma bā ya halatta a gare su, su bōye abin da

وَلَا جَعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَنِكُمْ أَنْ تَبْرُؤُ
وَتَتَقَوَّا وَنُصِّلُ حُوَابِّنَ النَّاسِ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْمٌ ﴿١٩﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ
يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُ قُلُوبِكُمْ
وَاللَّهُ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ ذَسَائِهِمْ تَرْبُصُ أَزْبَعَةَ
أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءَ وَفَيَانَ اللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١﴾

فَإِنْ عَرَمُوا الظَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْمٌ ﴿٢٢﴾

وَالْمُطْلَقُتُ يَرْبَصُ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُونٍ
وَلَا يَجْحُلُ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمُنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي

(1) Bāyanin rantsuwa da hukunce-hukuncenta. Kada ku sanya rantsuwa da Allah sababin rashin aikata wani alhēri, kō wani aikin dā'a, kō kuma sanya sulhu a tsakanin mutāne, kamar a rōķe shi ga wani abu daga cikinsu, sai ya yi rantsuwa ya ce: "Wallāhi bā zan yi ba" dōmin tsare kansa daga aikatāwar abin da aka nema gare shi. Yin irin wannan rantsuwa makarūhi ne kō haram, gwargwadon nauyin abin da aka yi ta sabōda rashin yin sa. Kambu shi ne wurin gwada harbi.

(2) Yasasshiyar rantsuwa ita ce, a wurin Mālik, rantsuwa a kan abin da mutum ke ganin sa tabbatacce ne, sai ya bayyana daga bāya akasin tunāninsa. Kamar ya ce Wallāhi bā ni da kudi, ga saninsa kuwa haka ne bā ya da su, bai sani ba ashe wani yā mutu, yā yi gādo. A Shafi'i ita ce: ā'aha Wallahi, i, Wallāhi, a cikin magana bā da nufi ba.

(3) Hukuncin īlā'i, watau rantsuwa a kan barin tākin matarsa dōmin ya wahalar da ita, a jira shi wata hudu, idan yā ki kōmāwa a sake ta daga gare shi.

(4) Bayānin iddar saki da hukunce-hukuncen da suka rātayu da ita iddar tsarki uku ga mātar aure diya, baiwa tsarki biyu. Kwarkawara tsarki guda. Istibrā'in zina kō kuskure kamar idda yake.

Allah Ya halitta a cikin mahai-funsu, idan sun kasance suna yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma mazan aurensu su ne mafiya hakki ga mayar da su a cikin wan-can, idan sun yi nufin gyārawa. Kuma sū mātan suna da kamar abin da yake a kansu, yadda aka sani. Kuma maza suna da wata daraja a kansu (su mātan). Kuma Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

229. Saki sau biyu⁽¹⁾ yake, sai a riķa da alhēri, ko kuwa a sallama bisa kyautatāwa. Kuma ba ya halatta a gare ku (maza) ku karbe wani abu daga abin da kuka bā su, fāce fa idan su (ma'auran) na tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba. Idan kun (danginsu) ji tsōron bā zā su tsayar da iyākōkin Allah ba, to, bābu laifi a kansu a cikin abin da ta yi fansa da shi. Wadancan iyākōkin Allah ne, sabōda haka kada ku fētare su. Kuma wanda ya fētare iyākōkin Allah, to wadannan su ne azzālumai.

230. Sa'an nan idan ya sake ta (na uku), to, bā ta halatta a gare shi, daga bāya, sai tā yi jima'i da wani mijī, waninsa. Sa'an nan idan (sābon mijin, watau na biyu) ya sake ta, to, bābu laifi a kansu ga su kōma wa (auren) jūna, idan sun (mijin farko da matar) yi zaton cēwa zā su tsayar da iyākōkin Allah, kuma

أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنْتُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَبِعُولَتِهِنَّ أَحَقُّ بِرَدَّهُنَّ فِي ذَلِكَ إِنَّ أَرَادُوا
إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ

الظَّلَقُ مَرَّانٌ فِي مَسَاكٍ يُعَرُّفُ فِي أَوْتَرِ رِيحٍ
بِإِحْسَنٍ وَلَا يَحِلُّ لِكُمْ أَن تَأْخُذُوا مِمَّا
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَن يَخَافَ الْأَيْقُومُ
حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خَفَتْ لَا يُقْيِمَا حُدُودَ اللَّهِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَن يَسْعَدْ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ

فَإِنْ طَلَقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَنِّي سَنِكَحْ زَوْجًا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَن
يَرْجِعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقْيِمَا حُدُودَ اللَّهِ
وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا الْقَوْمُ يَعْلَمُونَ

(1) Sakin aure da hukunce-hukuncen da suka rātayu da shi. Wanda ya saki matarsa sau daya ko sau biyu, yanā iya mayar da ita kō dā ba ta so ba matukar ba ta kāre idda ba. Wanda ya yi saki uku, bā ya iya kōma aurenta, sai tā yi jima'i da wani sābon mijī a cikin aure sahihi. Sakin bāwa biyu ne.

wadancan dōkōkin Allah ne, Yana bayyana su ga mutāne wadanda suke sani.

231. Kuma idan kun saki māta, sa'an nan suka isa ga ajalinsu (iddarsu), sai ku riķe su da alhēri ko ku sallame su da alhēri, kuma kada ku riķe su a kan cūtarwa dōmin ku yi zalunci (ta tsawaita idda). Kuma wanda ya aikata wangan, to, haķīķa, yā zālunci kansa. Kuma kada ku riķi āyōyin Allah da izgili. Kuma ku tuna ni'imar Allah da abin da Ya saukar a kanku na Littāfi da hikima. Yana yi muku wa'azi da shi. Kuma ku bi Allah da taķawa, kuma ku sani cewa lalle ne Allah ga dukan kōme Masani ne.

232. Kuma idan kuka saki mata, har suka isa ga ajalinsu (iddarsu), to, kada ku (waliyyansu) hana su, su auri mazansu (da suka sake su) idan sun yarda da jūna a tsakāninsu (tsōhon miji da tsōhuwar māta) da alhēri. Wangan ana yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance daga gare ku yana īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wangan ne mafi mutunci a gare ku, kuma mafi tsarki. Kuma Allah Yana sani, kuma kū ba ku sani ba.

233. Kuma māsu haifuwa (sakkaku)⁽¹⁾ suna shāyar da abin haifuwarsu shēkara biyu cikakku ga wanda ya yi nufin ya cika shāyarwa. Kuma ciyar da su da tufātar

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَعْنَ أَجَلَهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِحُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُنْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا تَعْتَدُوا
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَسْخِذُوا
عَلَيْتُ اللَّهَ هُرُزُوا وَأَذْكُرْ وَأَنْعَمْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةُ يَعْظِمُ
بِهِ وَأَنْقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ شَيْءاً عَلَيْمٌ^{٦٧}

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَعْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَغْضِلُوهُنَّ أَنْ يَتَكَبَّرْ حَمْنَ إِذَا تَرَضَوْا
بِنَهْمَ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمَ الْآخِرِ ذَلِكَ أَزْكِ لَكُمْ
وَأَظْهِرُوا اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْشِرْ لَا تَعْلَمُونَ^{٦٨}

*وَالْوَلَادُتُ يُرْضِعُنَّ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتَمَّرَ الرَّضَاعَةُ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكَسْنُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا شَكْلَ

(1) Bayānin shāyar da māma ga jinjirin da ubansa ya saki uwarsa a lōkacin shāyarwa ko kuma ta haife shi bāyan sakin yā auku.

da su yana a kan wanda aka haifar masa, da alhēri. Bā a kallafā wa rai fāce iyāwarsa. Bā a cūtar da uwa game da danta, kuma bā a cūtar da uba game da dansa, kuma a kan magāji akwai misālin wancan. To, idan suka yi nufin yāye, a kan yaridatayya daga gare su, da shāwтар jūna, to, bābu laifi a kansu. Kuma idan kun yi nufin ku bāyar da diyanku shāyarwa, to, bābu laifi a kanku, idan kun mīka abin da kuka zo da shi bisa al'āda. Kuma ku bi Allah da taķawa. Kuma ku sani cēwa lalle ne Allah, ga abin da kuke aikatawa, Mai gani ne.

234. Kuma wadanda suke mutuwa⁽¹⁾ daga gare ku suna barin mātan aure, mātan suna jinkiri da kansu wata hudu da kwāna goma. To, idan sun isa ga ajalinsu, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu ga al'āda. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

235. Kuma bābu laifi a kanku a cikin abin da kuka gitta⁽²⁾ da shi daga nēman auren mātā ko kuwa kuka bōye a cikin zukatanku. Allah Ya san cēwa lalle ne ku, za ku ambata musu (shi). Kuma amma kada ku yi wa jūna alkawari da shi a bōye, fāce dai ku fadī magana sananniya. Kuma kada ku fulla

نَفْسٌ إِلَّا وُسِّعَهَا لِأَضْيَارٍ وَالدَّهُ بِوَلْدِهَا
وَلَمَوْلُودُهُ بِوَلْدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكُ
فَإِنْ أَرَادَ أَفْصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاءُرٍ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَشَرِّضُوهُ
أَوْ لَدَكُ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ
مَاَءَاتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُو
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّونَ مِنْكُمْ وَيَذْرُونَ أَزْوَاجَهُنَّ بَصِيرَ
بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ
أَجْلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي
أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ حِيرٌ

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ
خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْتَنَتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عِلْمًا
أَلَّا اللَّهُ أَكْوَسَنَدَ كُرُونَهُنَّ وَلَكِنْ
لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرِمُوا عُقْدَةَ أَلْنِكَاجَ حَتَّى

(1) Bayānin iddar mutuwar maza; mace diya za ta zauna wata hudu da kwana gōma. Baiwa mātar aure tanā a kan rabi. Wadda ke shakkar ciki sai ta zauna sai shakka tā dēbe. Ana takaba watau mai iddar mutuwa ta nisanci kawa kōwace iri ce, sai tā kāre idda.

(2) Bayānin hukuncin nēman auren mace a cikin iddarta. An hana sai dai da bananci, kamar ya ce mata, "Ina zan sāmi kamarki?"

niyyar daurin auren sai littāfin (idda) ya kai ga ajalinsa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Yana sanin abin da yake cikin zukatanku, sabōda haka ku ji tsōronSa. Kuma ku sani cewa Allah Mai gāfara ne, Mai haķuri.

236. Kuma bābu laifi⁽¹⁾ a kanku idan kun saki mātā, matuķar ba ku shāfe su ba, kuma ba ku yanka musu sadāki ba. Kuma ku bā su kyautar dādadāwa, a kan mawadāci gwargwadonsa, kuma a kan maķuntaci gwargwadonsa; dōmin dādadarwa, da alhēri, wājibi ne a kan māsu kyautatāwa.

237. Kuma idan kuka sake su daga gabānin ku shāfe su, alhāli kuwa⁽²⁾ kun yanka musu sadāki, to, rabin abin da kuka yanka fāce idan sun yāfe, kō wanda daurin auren yake ga hannunsa ya yāfe. Kuma ku yāfe din ne mafi kusa da taķawa. Kuma kada ku manta da falala a tsakāninku. Lalle ne Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

238. Ku tsare⁽³⁾ lōkatai a kan sallōli da salla mafificiya. Kuma ku tsayu kuna māsu ƙankan da kai ga Allah.

(1) Bayānin sadākin wadda aka saki gabānin shāfa da yanka sadaki, watau mijin ya saki tun bai sādu da ita ba kuma bai yanka sadāki ba. Bābu sadāki gare ta sai kyautar dādadāwa kawai.

(2) Bayānin sadākin wadda aka yanka wa sadāki amma kuma aka sake ta gabānin shāfa, to, ita tanā da rabin sadākinta, sai idan tā zauna a dākinsa shēkara guda cikakkiya, to, sai a biya ta dukan sadākinta.

(3) Bayānin hukuncin tsare lōkatan salla a cikin kōwane hāli: aminci ko tsōro, da bāyar da salla yadda hāli ya bāyar duka; tsaye kō da tafiya kō gudāne. Hikimar sanya wannan hukunci a tsakānin hukunce-hukuncen aure, dōmin farkarwa a kan muhimman-cin salla, dōmin kada mu'āmala ta shagaltar da Musulmi daga ta.

يَتَلْعَبُ الْكِتَابُ أَجْلَهُ، وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَأَخْذُرُوهُ وَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٦﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ
تَمْسُوهُنَّ أَوْ قَرِضُوهُنَّ فَرِيضَةً
وَمَتَعْوِهُنَّ عَلَى الْمُوْسِعِ قَدْرَهُ، وَعَلَى
الْمُقْتَرِقَدْرَهُ دَمَّاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقَّا عَلَى
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرِضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَيَضْفُطُ مَا فَرَضْتُمْ
إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُو اللَّهُ يَعْلَمُ عُقْدَهُ
أَنْ تَنكِحُوهُنَّ وَأَنْ تَعْفُوَ الْأَقْرَبُ لِلتَّقْرِبَ وَلَا تَنْسَوْهُنَّ
الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿١٨﴾

حَفِظُوا عَلَى الصَّلَواتِ وَالصَّلْوةِ
الْوَسْطَى وَقُومُوا اللَّهَ قَنْتَنِينَ ﴿١٩﴾

239. To, idan kun ji tsōro, to (ku dai yi salla gwargwadon hali) da tafiya kasa kō kuwa a kan dabbobi. Sa'an nan idan kun amince, sai ku ambaci Allah, kamar yadda Ya nūna muku abin da ba ku kasance kuna sani ba.

240. Kuma wadanda suke mutuwa⁽¹⁾ daga gare ku, alhāli suna barin mātan aure, wasiyya ga mātan aurensu da dādadāwa zuwa ga shekara guda bābu fitarwa, to, idan sun fita, to, bābu laifi a kanku a cikin abin da suka aikata game da kansu daga abin da aka sani, kuma Allah Mabuwayi ne, Mai hikima.

241. Kuma wadanda aka saki suna da dādadāwa gwargwadon hāli, wajabce a kan māsu takawa⁽²⁾.

242. Kamar wuncan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa: tsammāninku, kuna hankalta.

243. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda suka fita⁽³⁾ daga gidājensu, alhāli kuwa sū dubbai ne, dōmin

فَإِنْ خَفْتُمْ فِرَحًا لَا أُوْرَكْبَانَا فَإِذَا
أَمْسَمْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَمْتُمْ
مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَقَّنُ مِنْكُمْ وَيَذْرُونَ
أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَّعًا إِلَى الْحَوْلِ
غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجُنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

وَالْمُطَلَّقُتِ مَتَّعْ بِالْمَعْرُوفِ حَقَّا عَلَيْهِ
الْمَتَّقِينَ ﴿١٩﴾
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَيْتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

*أَلَّمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ

(1) Al'āda idan ba ta sābā wa rukunin shari'a ba, bā a hana ta, sai dai bābu tilastāwa ga yinta. A zamanin Jāhiliyya mātā suna iddar mutuwar mazansu shēkara guda. Wanda ya yi wasiyyar kada matarsa ta fita daga dākinta har shēkara, ana karbar masa, sai dai bābu tilas a gare ta da ta zauna, dōmin an shāfe hukuncin iddar shēkara ta al'ādar Jāhiliyya.

(2) Bayānin hukuncin dāfadāwa ga mātan da aka saki bāyan an yi zaman aure da su. Tamattu'i gare su wājibi ne a kan mazansu, gwargwadon hāli.

(3) Wasu mutāne ne daga cikin Bani Isrā'il, annōba tā auku a kansu, sai suka fita daga gidājensu dōmin gudun mutuwa, sū dubū huđu kō takwas kō wanin wannan adadi, sai Allah Ya ce musu; "Ku mutu," sai suka mutu kwana takwas kō hiyāka. Sa'an nan kuma Allah Ya tāyar da su dōmin Ya nūna musu cēwa gudun mutuwa, bā ya hana ta, sai abin da Ya so, shī ke aukuwa. Wannan kissa tanā amfānar da karsafa rāyuka dōmin jihādi, sabōda haka umurni da yāki ya bī ta; watau ita shimpida ce ga umurnin jihādi da fita zuwa yāki. Kuma sūrar na karantar da tattalin arziki daga nan zuwa kārshenta. Watau kafa gari wajibi ne ga tattalin arziki.

tsōron mutuwa? Sai Allah Ya ce musu: "Ku mutu." Sa'an nan kuma Ya rāyar da su, lalle ne Allah, haķīka, Ma'abūcin falala a kan mutāne ne, kuma amma mafī yawan mutāne bā su gödēwa.

244. Kuma ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mai jī ne, Masani.

245. Wāne ne wanda⁽¹⁾ zai bai wa Allah rance, rance mai kyau, dōmin Ya ribanya masa, ribanyāwa mai yawa? Kuma Allah Shi ne ke damkewa, kuma yana shimpidawa, kuma zuwa a gare Shi ake mayar da ku.

246. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wasu mashāwarta⁽²⁾ daga Bani Isrā'il a daga bāyan Mūsā, a lōkacin da suka ce ga wani annabi nāsu: "Nadā mana sarki, mu yi yāki a cikin hanyar Allah." Ya ce: "Ashe, akwai tsammāninku, idan an wajabta yāki a kanku cēwa bā zā ku yi yākin ba?" Suka ce: "Kuma mēne ne a gare mu, ba zā mū yi yāki ba, a cikin hanyar Allah, alhāli kuwa, haķīka, an fitar da mu daga gidājenmu da diyanmu?" To, a lōkacin da aka wajabta yākin a kansu, suka jūya, sai kadān daga gare su. Kuma Allah Masani ne ga azzālumai.

وَهُمْ أُولُوْ حَدَّرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُؤْنَثًا مَأْجِنَتُهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَا كِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٧﴾

وَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ ﴿٦٨﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَعِّفُهُ اللَّهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْقِي طُورًا إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٦٩﴾

أَنَّرَتَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ إِنَّمَا يَلَمِّنُ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَاتَلُوا النَّبِيَّ لَهُمْ أَبَعَثْتَ لَنَا مَلَكَ كَانَ قَتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كَيْتَ عَلَيْنَاهُمْ الْقِتَالُ أَلَا تَقْتِلُوا قَاتَلُوا وَمَا أَلَا قَتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَرِنَا وَأَنَّا إِنَّا فَلَمَّا كَيْتَ عَلَيْهِمْ الْقِتَالَ تَوَلَّنَا إِلَّا قَاتَلَ مَنْ هُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧٠﴾

(1) Bāyāni ga cēwa jihādi bā ya yiwuwa sai mutāne kōwa ya bāyar da taimakonsa na dūkiya kō na ma'ana. Kuma duk wanda ya bāyar da taimako, to, rance ne ya bai wa Allah, wanda yake Shi ne Ya bāyar da asalin dūkiyar, da yawa kō kadān, kuma Mai sakamako ga wanda ya yi aiki da umurninSa da babban sakamako, bāyan an kōma zuwa gare Shi. Jihādi wājibī ne ga tattalīn arziki domin tsaro.

(2) Wannan kissa tana nūna cēwa ba a iya yin yāki sai da Sarki, shūgaba. Kuma ta fadi dalīlin da ke sanya jama'a su yi yāki; watau dōmin tsaron addini da rāyuka da nasaba da mutunci da dūkiya.

247. Kuma annabinsu⁽¹⁾ ya ce musu: "Lalle ne, Allah ya nada muku 'Dālūta⁽²⁾ ya zama sarki." Suka ce: "Yāya ne sarauta zā ta kasance a gare shi, a kanmu, alhāli kuwa mū ne mafi cancanta da sarauta daga gare shi, kuma ba a bā shi wata wadata ba daga dūkiya?" Ya ce: "Lalle ne, Allah Yā zābe shi a kanku, kuma Ya kāra masa yalwa a cikin ilmi da jiki. Kuma Allah Yana bāyar da mulkinSa ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadaci ne, Masani.

248. Kuma annabinsu ya ce musu: "Lalle ne, alāmar mulkinSa ita ce akwatin⁽³⁾ nan ya zo muku, a cikinsa akwai natsuwa daga Ubangijinku da sauran kaya daga abin da Gidan Mūsā da Gidan Hārūna suka bari, malā'iku suna d'aukarsa. Lalle ne a cikin wangan akwai alāma a gare ku (ta nadin 'Dālūta daga Allah ne) idan kun kasance māsu īmāni."

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَاتَلُوا أَنَّ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَأَنْتُمْ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتُ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَضْطَفَنِهِ عَلَيْهِ كُمْ رَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَلِلْحُسْنَى وَاللَّهُ يُؤْتِ مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٦٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّهُ أَيَّهَا مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ أَتَابُوتُ فِيهِ سَكِينَةً مِنْ رَبِّكُمْ وَبِقَيْمَةٍ مِمَّا تَرَكَ أَهْلُ مُوسَى وَأَهْلُ هَرُونَ تَخْمِلُهُ الْمَلِكِيَّةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

(1) Sūnan annabinsu Shamwīlu daga Sibt Lāwaya. A bāyan Mūsā, Yāush'u bin Nūn, sa'an nan Kālib, sa'an nan Hizkīl, sa'an nan Ilyas sa'an nan Alyasa'u, daga nan Bani Isra'il suka rasa mai jan su har Amālika diyan Amlīk bn Ād, wafanda ke zaune a Falastīn suka rinjāyi Bani Isrā'il, suka karkashe su suka kōre su daga gidājensu suka kāma 'ya'yansu, har a lōkacin da wata mace daga Sibt Lāwaya ta haifi Shamwīlu Annabi. Ya nada musu sarki 'Dālūta.

(2) Dālūta yana a cikin gidan Binyāminu dan Ya'akūbu talakāwa ne sunā dōgara a kan sanā'a. Zūriyyar Yahūza, sū ne sarākuna dōmin haka sunansu ya rinjāya a kan Bani Isra'il. Zūriyyar Lāwaya sū ne annabāwa da mālamai.

(3) 'Akwatin Natsuwa' an saukar da shi tāre da Ādam, a cikinsa akwai sūrōrin annabāwa, da gādon riķonsa ya kai ga Mūsā yanā sanya Attaura a ciki, sabōda haka aka sāmi karyayyun allunan Attaura a ciki da rawanin Harūna da wani abu daga Mannu da Salwa. A lōkacin da Amālika suka rinjāye su, sai suka karbē wannan akwāti, suka ajiye shi inda bai dāce da shi ba, har a lōkacin da malā'iku suka d'auke shi zuwa ga 'Dālūta.

249. A lōkacin da 'Dālūta ya fita⁽¹⁾ da rundunōnin, ya ce: "Lalle ne Allah Mai jarabarku ne da wani kōgi. To, wanda ya sha daga gare shi, to, ba shi daga gare ni, kuma wanda bai dandane shi ba, to, lalle ne shi, yana daga gare ni, fāce wanda ya kamfata, kamfata guda da hannunsa." Sai suka sha daga gare shi, fāce kafan daga gare su. To, a lōkacin da (Dālūta) ya kētare shi, shi da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, (sai wadanda suka sha) suka ce: "Bābu īko a gare mu yau game da Jālūta da rundunōninsa." Wadanda suka tabbata cēwa lalle sū māsu gamuwa ne da Allah, suka ce: "Da yawa kungiya kafan ta rinjai wata kungiya mai yawa da iznin Allah, kuma Allah Yana tāre da māsu hakuri."

250. Kuma a lōkacin da suka⁽²⁾ bayyana ga Jālūta da runduno-ninsa, suka ce: "Yā Ubangijinmu! Ka zuba hakuri a kanmu, kuma Ka tabbatar da sāwayenmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

251. Sai suka karya su da iznin Allah. Kuma Dāwudu ya kashe Jālūta, kuma Allah Ya bā shi mulki da hikima, kuma Ya sanar da shi daga abin da Yake so. Kuma bā

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ
إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِكُمْ بِنَهْرٍ فَمَنْ شَرِبَ
مِنْهُ فَلَيَسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ
فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ أَغْرَى فَغُرْفَةً
بِسَدْدٍ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُ
فَلَمَّا جَاءَوْرَةً هُوَ وَالَّذِينَ ءَامَرُوا
مَعْهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَاهُولَتِ وَجْهُنُودِ قَالَ الَّذِينَ
يَظْلَمُونَ أَنَّهُمْ مُلَقُو اللَّهِ كَمَنْ
فِكَةٍ قَلِيلَةٍ عَلَيْنَا صَبَرَةٌ كَثِيرَةٌ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥﴾

وَلَمَّا بَرَزَ وَالْجَاهُولَتِ وَجْهُنُودِ قَالُوا
رَبَّنَا أَفْرِعْ عَلَيْنَا صَبَرَةً وَثَبَتَ
أَقْدَامَنَا وَانْصَرَنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾

فَهَرَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقُتِلَ دَاؤُدُ
جَاهُولَتِ وَهَاسِهُ اللَّهُ الْمُلْكُ
وَالْحِكْمَةُ وَعَلَمَهُ مَتَائِشَاءُ وَقُلَّا

(1) Sōja na bukātar tarbiya, su sābā da wahala da kishirwa da magana mai shiryarwa. Kōgin kuwa shī ne kōgin Urdun tsakānin Urdun da Falastīn.

(2) Dāwūdu dan Āisha ya gāji annabcin Shamwīlu da mulkin Dālūta, shī ne ya fāra hadā su a cikin Bani Isrā'ila bāyansa sai dansa Sulaimān ya gāje shi haka nan. Yawan mutānen Dālūta da suka yi yāki kamar adadin mutānen Badar ne wadanda suka yi yāki tāre da Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

dōmin tunkudēwar Allah ga mutāne sāshensu da sāshe ba, lalle ne, dā kasa tā bāci; kuma amma Allah Ma'abūcin falala ne a kan tālikai.

252. Wadancan āyōyin Allah ne: Muna karanta su a kanka da gaskiya: Kuma lalle ne kai, haķika, kana daga manzanni.

253. Wadancan manzannin⁽¹⁾ Mun fīfīta sāshensu a kan sāshe: daga cikinsu akwai wanda Allah Ya yi masa magana; kuma Ya dāukaka sāshensu da darajōji; kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka karfafā shi da Rūhi mai tsarki. Kuma dā Allah Yā so dā wadanda suke daga bāyansu, bā zā su yi yāki ba, daga bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu. Kuma amma sun sāba wa jūna, sabōda haka daga cikinsu akwai wanda ya yi īmāni, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kāfirta. Kuma dā Allah Yā so, dā bā zā su yāki jūna ba, kuma amma Allah yana aikata abin da Yake nufi.

254. Ya ku wadanda⁽²⁾ suka yi īmāni! Ku ciyar daga abin da Muka arzūta ku daga gabānin wani yini ya

دَفَعَ اللَّهُ أَنَّاسًا بَعْضَهُمْ بِعَيْنِ
لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو
فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

٢٥١ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَشَوْهَا عَلَيْكَ
بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥١﴾

* تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَلَّنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
مِنْهُمْ مَنْ كَمَّ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ
وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَنِ وَأَيَّدْنَاهُ
بِرُوحِ الْقُدُّسِ وَلَوْشَاءَ اللَّهِ مَا أُقْتَلَ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مَنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُنُّمْ
الْبَيْتَنِ وَلَكِنَّ أَخْتَلَفُوا فِيهِنُّمْ مَنْ
ءَامَنَ وَمَنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْشَاءَ اللَّهِ
مَا أُفْتَنُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعُلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا نَفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمًّا لَابِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَةٌ

(1) Allah Yanā tunkude barna a cikin kasa da wāsidar karantar da māsu alhēri, dōmin su yāki māsu sharri. Ya saukar da ilminSa da wāsidar manzanninSa wadanda Ya tabbatar da cēwa Muhammadu, tsira da amincinSa su tabbata a gare shi, yana cikinsu kuma shi ne ya fi dāukaka daga cikinsu. Daga wannan āyā zuwa karshen Sūra duka, kārin bāyani ne da shiryarwa ga hukunce-hukuncen da suka gabāta da kuma yadda zā a zartar da aiki da su, kamar yadda tsārin magana zai nūna in Allah Ya so.

(2) Bāyan tabbatar da manzancin Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, sa'an nan ya sābunta fuskanta da kira zuwa ga wadanda suka yi īmāni da Annabi, kuma ya farkar da su game da zuwan babbar rāna ta Kiyāma. Sa'an nan ya fadi sūnanSa Ta'āla, Allah Mai sifōfin da ke cikin āyā ta 255.

zo, bābu ciniki a cikinsa, kuma bābu abūta, kuma bābu cēto, kuma kāfirai sū ne azzālumai.

255. Allah, bābu wani Ubangiji fāce Shi, Rāyayye, Mai tsayuwa da kōme, gyangyadi bā ya kāma Shi, kuma barci bā ya kāma Shi, Shi ne da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa. Wane ne wanda yake yin cēto a wurinSa, fāce da izninSa? Yana sanin abin da yake a gaba gare su da abin da yake a bāyansu. Kuma bā su kēwayēwa da kōme daga ilminSa, fāce da abin da Ya so. KursiyyunSa ya yalwaci sammai da kasa. Kuma tsare su bā ya nauyayarSa. Kuma Shi ne Madaukaki, Mai girma.

256. Bābu tīlastāwa⁽¹⁾ a cikin addini, hakīka, shiriya tā bayyana daga bata: Sabōda haka wanda ya kāfirta da Dāgūta kuma ya yi īmāni da Allah, to, hakīka, yā yi riķo ga igiya amintacciya, bābu yankēwa a gare ta. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

257. Allah Shi ne Masōyin wa-danda suka yi īmāni: Yana fitar da su daga duffai zuwa ga haske, kuma

وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمْ أَظَلَامُونَ ﴿٦٣﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَقُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا تُؤْمِنُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْهُ إِلَّا
بِإِذْنِنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ
وَسَعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضُ وَلَا يَنْعُودُهُ
حَفْظُهُمَا وَهُوَ عَلَىٰ الْعَظِيمِ ﴿٦٤﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشُدُ مِنَ الْأَنْجَى
فَمَنْ يَكْفُرُ بِالظَّلْعُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدْ
أَسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا أَنْفَصَامَ
لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿٦٥﴾

اللَّهُ وَلِلَّذِينَ أَمْنُوا يُخْرِجُهُمْ مِّنَ
الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

(1) Abūwan bautāwa, iri biyu ne; Ubangjin da Yā aiko Muhammadu da wannan gaskiya da shiriya Shī ne Allah, da sauran iyāyengiji māsu dōkōkin kai da na son zükāta kamar nafsu da Shaifan, na aljannu da mutāne, māsu kāga abin da suke so, su kira mutane a kansa ana ce musu Dāgūtu. Ya yi bayānin sakamakon mabiyin kōwane irin bautawar. Sa'an nan ya biyar da kissōshi uku dōmin bayānin abin da wannan magana ta funsa; ta farko Namarūzu tāre da Ibrāhīm, tanā nūna cēwa mai mulki anā umurtar sa da bin Allah da takawa, idan ya bi son zūciyarsa, to, ya zama Dāgūtu. Allah zai halakar da shi. Ta biyu Kissar Uzairu, tanā nūna cēwa bābu abin da yake da wuya ga Allah. Ta uku Kissar Ibrāhīm da yadda Allah ke rāyar da matattu, tanā nūna cēwa bābu laifi ka roki Allah Ya gānar da kai dukān abin da ya shige maka duhu dōmin ka kārā īmāni.

wadanda suka kāfirta, masōyansu Dāgūtu ne: suna fitar da su daga haske zuwa ga duffai. Wadannan abokan Wuta ne, sū a cikinta madawwama ne.

258. Shin, ba ka gani⁽¹⁾ ba zuwa ga wanda ya yi hujjatayya da Ibrāhīm a cikin (al'amarin) Ubangi-jinsa, dōmin Allah Yā bā shi mulki, a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ubangijina Shi ne Wanda Yake rāyawwa kuma Yana matarwa." Ya ce: "Nī ina rāyarwa kuma ina matarwa." Ibrāhīm ya ce: "To, lalle ne Allah Yana zuwa da rana daga gabas: to, ka zo da ita daga yamma." Sai aka dimautar da wanda ya kāfirta. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

259. Kō kuwa⁽²⁾ wanda ya shūde a kan wata alkarya, alhāli kuwa tana wōfintacciya a kan gadājen rēsunanta. Ya ce: "Yaya Allah zai rāyar da wannan a bāyan mutuwarta." Sai Allah Ya matar da shi, shēkara dari; sa'an nan kuma ya tāyar da shi. Ya ce: "Nawa ka zauna?" Ya ce: "Na zauna yini daya ko kuwa rabin yini." Ya ce: "A'a, kā zauna shēkara dari." To, ka dūba zuwa ga abincinka, da abin shanka, (kōwanensu) bai sāke ba, kuma ka dūba zuwa ga jākinka, kuma dōmin Mu sanya ka wata āyā ga mutāne. Kuma ka dūba zuwa ga

أَوْلَئِكُمُ الظَّاغِنُونَ هُمْ مِنَ
الَّذِي إِلَيْهِ أَنْتُمْ تُرْكِمُونَ
أَوْلَئِكُمْ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٧﴾

أَلْقَرَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنَّ
عَاتَهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمَ رَبِّي
الَّذِي يُحِبُّ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُخْيِي وَأُمِيتُ
قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ
مِنَ الْمَسْرِقِ فَأَتَ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبَهَتَ
الَّذِي كَفَرَ فَوَلَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

أَفَكَلَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْبَةِ وَهِيَ حَاوِيَةُ عَلَى
عُرُوشَهَا قَالَ أَنِّي يُحِبُّ هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ
مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةً عَامِ شَمْ بَعْثَهُ
قَالَ كَمْ لِي شَتَّ قَالَ لِي شَتَّ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ
يَوْمٍ قَالَ بَلْ لِي شَتَّ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ
إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَسْتَسْنَهُ وَانْظُرْ
إِلَى حِمَارِكَ وَلَا نَجْعَلَكَ ءَايَةً لِلنَّاسِ
وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِرُهَا ثُمَّ

(1) Kissar farko ta Ibrāhīm da Namarūzu.

(2) Kissar ta biyu Uzairu da alkarya matacciya, da jākinsa, da abincinsa bāyan shēkara dari.

kasūsuwa yadda Muke mōtsar da su, sa'an nan kuma Mu tufātar da su da nāmā." To, a lōkacin da (abin) ya bayyana a gare shi, ya ce: "Ina sanin cēwa lalle Allah a kan dukan kōme Mai īkōn yi ne."

260. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce: "Ya Ubangijina! Ka nūna mini yadda Kake rāyar da matattu." Ya ce: "Shin, kuma ba ka yi īmāni ba?" Ya ce: "Na'am! Kuma amma dōmin zūciyāta, ta natsu." Ya ce: "To, ka riķi huđu daga tsuntsāye, ka karkatar da su zuwa gare ka, ka yanka su, sa'an nan kuma ka sanya juzu'i daga gare su a kan kōwane dūtse, sa'an nan kuma ka kira su, zā su zo maka gudāne. Kuma ka sani cēwa lalle Allah Mabuwāyi ne, Masani."

261. Sifar wadanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, kamar sifar ƙwāyā ne wadda ta tsirar da zangarniya bakwai, a cikin kōwace zangarniya akwai ƙwāya dari. Kuma Allah Yana ribinyawa ga wanda Ya so. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

262. Wadanda suke ciyar da dūkiyōyinsu a cikin hanyar Allah, sa'an nan kuma bā su biyar wa abin da suka ciyar din da gōri, ko cūta, suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna bakin ciki ba.

263. Magana mai kyau da gāfar-tawa su ne mafi alhēri daga sadaka wadda wata cūtarwa take biyar ta. Kuma Allah Wadatacce ne, Mai hakuri.

نَكُسوهَا حَمَّا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ
أَغْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِنْرَهُ عَرَبٌ أَرِنِي كَيْفَ تُحْكِمُ
الْمَوْقَعَ قَالَ أَوْلَئِنَّ مِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ
لِظَّمِينَ قَلِيلٌ قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الظَّرِيرِ
فَصَرَّهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ
مِنْهُنَّ جُزَءًا ثُمَّ أَذْعَمُهُنَّ يَا تَبَيَّنَكَ سَعْيَهُ
وَأَغْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَيِّلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي
كُلِّ سُبْلَكٍ مَائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ
يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٨﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَيِّلِ اللَّهِ ثُمَّ
لَا يُتَبَعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنْ أَوْلَى ذَلِكَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٩﴾

* قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ حَيْرٌ مِنْ
صَدَقَةٍ يَتَبَعُهَا أَذْى وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿١٠﴾

264. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku bāta sadakōkinku da gōri da cūtarwa, kamar wanda yake ciyar da dūkiyarsa dōmin nūna wa mutāne, kuma bā ya yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. To, abin da yake misālinsa, kamar falalen dūtse ne, a kansa akwai turbāya, sai wābilin hadari⁽¹⁾ ya sāme shi, sai ya bar shi fankara. Bā su iya amfani da kōme daga abin da suka sanā'anta. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

265. Kuma sifar wadanda suke ciyar da dūkiyarsu dōmin nēman yardōjin Allah, kuma da tabbatawa daga kansu, kamar misālin lambu ne a jigāwa wadda wābilin hadari ya sāmu, sai ta bāyar da amfāninta ninki biyu. To, idan wābili bai sāme ta ba, sai yayyafi (ya ishe ta). Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Mai gani ne.

266. Shin dayanku nā son cēwa wani lambu ya kasance a gare shi daga dabīnai da inabōbi, marēmari suna gudāna daga karkashinsa, yana da, a cikinsa, daga kōwane 'ya'yan itāce, kuma tsūfa ya sāme shi, alhāli kuwa yana da zūriyya masu rauni – sai gūguwa wadda take a cikinta akwai wuta, ta sāme shi, har ta kōne? Kamar wancan ne Allah Yana bayyanāwar āyōyi a gare ku; tsammāninku kuna tunāni.

267. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Ku ciyar daga mai kyaun

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا
صَدَقَاتِكُمْ بِالْمُنْ وَالْأَدَى كَالَّذِي يُنْفِقُ
مَالَهُ رِءَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ فَمِثْلُهُ كَمِثْلِ صَفَوَانِ عَلَيْهِ تُرَابٌ
فَأَصَابَهُ وَأَبْلَى فَرَكَهُ دَصَدَّاً لَا يَقْدِرُونَ عَلَى
شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَيَهْدِي الْقَوْمَ
إِلَى الْكُفَّارِ ﴿٦٥﴾

وَمِثْلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
أَبْتَغُهُمْ مَرْضَاتٍ اللَّهُ وَتَبِعِيهِمْ
أَنْفُسُهُمْ كَمِثْلِ جَنَّةٍ بِرَوْءِ أَصَابَهَا
وَأَبْلَى فَقَاتَ أَكْلُهَا ضَعْفَيْنِ فَإِنْ
لَمْ يُصْبِهَا وَأَبْلَى فَطَلَّ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٦٦﴾

إِنَّمَا أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ
نَّحْشُولٍ وَأَغْنَابٍ تَجْزِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَرُ لَهُ وِفِيهَا مِنْ كُلِّ الشَّمَراتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبْرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعْفَاءُ
فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَأَحْرَقَهُ
كَيْذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفَقُوا مِنْ طِبَّاتِ

(1) 'Wābilin hadari' wātau ruwan sama kamar da bakin kwarya.

abin da kuka sanā'anta, kuma daga abin da Muka fitar sabōda ku daga kasa, kuma kada ku yi nufin mummuna ya zama daga gare shi ne kuke ciyarwa, alhāli kuwa ba ku zama māsu karbarsa ba fāce kun runtse ido a cikinsa. Kuma ku sani cēwa lalle ne, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

268. Shaidan yana yi muku alkawarin talauci, kuma yana umur-nin ku da alfasha,⁽¹⁾ kuma Allah Yana yi muku alkawarin gāfara daga gare shi da kāri, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.

269. Yana bāyar da hikima (ga fahimtar gaskiyar abubuwa) ga wanda Yake so. Kuma wanda aka bai wa hikima, to, lalle ne, an bā shi alhēri mai yawa. Kuma bābu mai tunāni fāce ma'abuta hankula.

270. Kuma abin da kuka ciyar daga ciyarwa, kō kuka cika alwāshi daga wani bākance, to, lalle ne, Allah Yana sanin sa. Kuma az-zālumai bā su da wasu mataimaka.

271. Idan kun nūna sadakōki to, yana da kyau kwarai kuma idan kuka bōye su kuma kuka je da su ga matalauta, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma Yana karkarēwa, daga barinku, daga miyāgun ayyukanku. Kuma Allah ga abin da kuke aikatawa Masani ne.

مَا كَسَبْتُ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ وَلَا تَمْمَوُ الْحَيَاةَ مِنْهُ
تُفْقُونَ وَلَسْتُ بِغَاذِيهِ إِلَّا أَنْ تُعْمَلُوا
فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِّي حَمِيدٌ ﴿٤٦﴾

الشَّيْطَانُ يَعْدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعْدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ
وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٤٧﴾

يُؤْتَى الْحِكْمَةُ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُولَئِكَ أَكْثَرُهُمْ
وَمَا يَدْعُكُمْ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٤٨﴾

وَمَا آنَفْقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَفَنَذَرْتُمْ مِنْ
نَذْرٍ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٤٩﴾
إِنْ شُدُّوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْمَاهُ
وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَرُكْبَرُ
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ حَمِيرٌ ﴿٥٠﴾

(1) Alfasha ita ce ayyukan zunubi kamar zina da shan giya, alhāli batar da dūkiya a nan, ya fi tsanani, kuma bābu wani badali don sakamako, sabōda haka kin ciyarwa dōmin gudun talauci da umurninku da alfasha sun sābā wa jūna, ga abin da shi Shaidan yake gaya muku; watau kada ku ciyar, dōmin gudun talauci, amma ku sha giya, ku yi zina!

272. Shiryar da su bā ya a kanka, kuma amma Allah Shi ne Yake shiryar da wanda Yake so, kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, dōmin kanku ne, kuma bā ku ciyawwa, fāce dōmin nēman yardar Allah, kuma abin da kuke ciyawwa daga alhēri zā a cika lādarsa zuwa gare ku, alhāli kuwa kū bā a zāluntar ku.

273. (Ciyarwar a yī ta) ga mata-lautan⁽¹⁾ nan wadanda aka tsare a cikin hanyar Allah, bā su iya tafiyar fatauci a cikin kasa, jāhilin hālinsu yana zaton su wadātattu sabōda kāmun kai, kana sanin su da alā-marsu, bā su rōkon mutāne da nā-cēwa. Kuma abin da kuka ciyar daga alhēri, to, lalle Allah gare shi Masani ne.

274. Wadanda suke ciyar da dukiyoyinsu, a dare da yini, bōye da bayyane, to suna da sakamakonsu a wurin Ubangijinsu. Kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna bañin ciki ba.

275. Wadanda suke cin riba⁽²⁾, bā su tāshi, fāce kamar yadda wan-

*لَيْسَ عَلَيْكَ هُدًى نَهُرٌ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نَفْسٌ كُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا أَبْتَغَيْتُمْ وَجْهَ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوْفَ إِلَيْكُمْ وَأَنْ شَرَّ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَخْصَرُوا فِي سَيِّلٍ اللَّهُ لَا يَسْتَطِعُونَ ضَرَبَافَ الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْفُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُرٍ لَا يَسْعَلُونَ النَّاسَ إِلَحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ ﴿٦٨﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْيَلِ وَالْهَارِ سِرًا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَرْبُوا لَا يَقُومُونَ إِلَّا

(1) Matalautan nan ‘muhājiruna’ ne wadanda suka bar dūkiyarsu da iyālansu dōmin hijira. Kuma ba su sāmi wata matāka ba a Madīna, sai aka yi musu rumfuna, sunā kwāna a ciki, suka tsare kansu dōmin jihādi da yāki da karātun Alkur’āni da ibāda kamar matsayin sōja a yanzu. Sū wajen dari hudu ne, shugabansu, shi ne Abdur Rahman bn Sakhar, Abu Huraira el Dawsy.

(2) Riba ita ce kāri ga adadi ko ga lōkaci. Amma kārin adadi shi ne kari a cikin mu’āmala da zināri da azurfa, da abūbuwan ci ga rāyuwa. Yana haramta ga jinsi guda kawai, kuma ana shardantāwa ga abinci ya zama abinci kō abin gyāransa, kuma anā iya ajiye shi, ban da ‘ya’yan itācen marmari da duma da ruwa. Amma ga jinkiri an hana riba mudlañan kō dā ga ‘ya’yan itācen marmari. Takardun kudi kamar sil’ō’i suke dōmin haka kīmarsu tana hawa kuma tanā sauwa. Har yanzu malamai ba su yanke hukunci a kansu ba sōsai. Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi ya ce: “Ka bar abin da yake sanya maka shakka zuwa ga wanda bā yā sanya maka shakka.”

da Shaidan yake dimautarwa daga shafa yake tashi. Wancan, dōmin lalle ne sun ce: “Ciniki kamar riba yake.” Kuma Allah Ya halatta cini-ki kuma Ya haramta riba. To, wanda wa’azi daga Ubangijinsa ya je masa, sa’an nan ya hanu, to yana da abin da ya shige, kuma al’amarinsa (ana wakkala shi) zuwa ga Allah. Kuma wanda ya kōma, to, wadan-nan sū ne abōkan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

276. Allah Yana shāfe albarkar riba, kuma Yana kāra sadakōki. Kuma Allah bā Ya son dukan mai yawan kāfirci, mai zunubi.

277. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, suna da sakamakonsu a wurin Ubangi-jinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin baķin ciki ba.

278. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taķawa, kuma ku bar abin da ya rage daga riba, idan kun kasance māsu īmāni.

279. To, idan ba ku aikata ba, to, ku sani fa da akwai yāki daga Allah da ManzonSa. Kuma idan kun tūba, to, kuna da asalin dūki-yōyinku, bā ku zālunta, kuma bā a zāluntar ku.

280. Kuma idan ma’abucin wa-hala ya kasance (mabacci) to, jinkir-tāwa ake yi zuwa ga saukin al’amarinsa, kuma dā kun yi sadaka, shi ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kuna sani.

كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَحَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ
الْمَيْسَرِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتُلُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَأَحَلَ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَمَ الرِّبَا فَمَنْ
جَاءَهُ دُرْمَعَةً مِنْ رَبِّهِ فَأَنْتَ هُنَّ فَلَمْ يَرْ
مَاسَكَ فَوَمَرُوهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٥﴾

يَمْحُقُ اللَّهُ الْرِّبَا وَيُرِّقِ الْصَّدَقَاتِ فَإِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ كُلَّ كُفَّارٍ أَشِيمٍ ﴿٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَوةَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَدَرِّوا
مَا بِقِيٍ مِنَ الْرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَإِذَا نُوا بِحَرَبٍ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتَرَ فَلَكُمُ الْوُسْطَى
أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

وَإِنْ كَانَ ذُوْعَسْرَةٍ فَنَظِرْهُ إِلَى مَيْسَرَةٍ
وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

281. Kuma ku ji tsōron wani yini wanda ake mayar da ku a cikin-sa zuwa ga Allah, sa'ān nan kuma a cika wa kōwane rai abin da ya sanā'anta, kuma sū bā a zāluntar su.

282. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Idan kun yi mu'āmalar bāyar da bāshi zuwa ga wani ajali ambatacce, sai ku rubūta shi. Kuma wani marubuci ya yi rubūtu a tsakaninku da ādalci. Kuma kada marubūci ya ki rubūtāwa, kamar yadda Allah Ya sanar da shi, sai ya rubūta. Kuma wanda bāshin yake a kansa sai ya yi shibta, kuma ya ji tsōron Allah, Ubangijinsa, da takawa, kuma kada ya rage wani abu daga gare shi. To, idan wanda bāshin yake a kansa yā kasance wāwā ne kō kuwa rarrauna, kō kuwa shi bā ya iya shibta, to, sai waliyyinsa ya yi shibtar da ādalci. Kuma ku shaidar da shaidu biyu daga mazanku, to, idan ba su zama maza biyu ba, to, namiji guda da mātā biyu, daga wadanda kuke yarda da su daga shaidun, dōmin mantuwar ḍayansu, sai gudarsu ta mazākūtar⁽¹⁾ da ḍayar. Kuma kada shaidun su ki, idan an kira su. Kuma kada ku kōsa ga rubūta shi, karami ya kasance kō babba, zuwa ajalinsa. Wancan ne mafi ādalci a wurin Allah, kuma mafi tsayuwa ga shaida, kuma mafi kusa ga rashin shakkarku. Sai idan ya kasance fatauci ne halartacce

وَأَنْقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى
كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَابَّنُتُم بِدِينِ
إِلَى أَجَلٍ مُّسَمٍ فَأَكْتُبُوهُ وَلَيَكُتبُ
بِئْتَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ
كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَمَهُ اللَّهُ
فَلَيَكْتُبْ وَلَيُمْلِلَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحُقْقُ وَلَيُسْتَقِ
الَّهُ رَبُّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّ
كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحُقْقُ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا
أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُعْلَمَ هُوَ فَلَيُمْلِلَ وَلَيُلْهُ
بِالْعَدْلِ وَأَسْتَهِدُ وَأَشْهِدُ مِنْ
رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ
فَرِجُلٌ وَأَمْرَأَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنْ
الشَّهِيدَاءِ أَنْ تَضْلِلَ إِحْدَاهُمَا فَذَكِّرْ
إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشَّهِيدَاءِ إِذَا
مَادُعُوا وَلَا سَمِعوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا وَ
كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ
الَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهِيدَةِ وَأَدْنَى الْأَنْزَابَ إِلَيْهَا
أَنْ تَكُونَ تِجْرَةً حَاضِرَةً تُدِيرُ وَنَهَا يَنْكِرُ
فَلَيَسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَا تَكْتُبُوهَا

(1) Watau māta biyu su zama kamar namiji guda ga bāyar da shaida. Kuma ana fassara shi da "ta tunātar da ḍayar".

wanda kuke gēwayarwa da shi han-nu da hannu a tsakāninku, to bābu laifi a kanku, ya zama ba ku rubūta shi ba. Kuma ku shaidar idan kun yi sayayya. Kuma kada a wahalar da marubuci, kuma kada a wahalar da shaidu, kuma idan kun aikata, to, lalle ne, shi fāsīkanci ne game da ku. Kuma ku bi Allah da taķawa, kuma Allah Ya sanar da ku. Kuma Allah ga dukan kōme Masani ne.

283. Kuma idan kun kasance a kan tafiya, kuma ba ku sāmi marubūci ba, to, a bāyar da jingina karbabbiya (ga hannu). To, idan sāshenku ya amince wa sāshe, to, wanda aka amincē wan nan sai ya bāyar da amānarsa, kuma ya bi Allah, Ubangijinsa, da takawa. Kuma kada ku bōye shaida, kuma wanda ya bōye ta, to, shi mai zunubin zūciyarsa ne. Kuma Allah ga abin da kuke aikatāwa Masani ne.

284. Allah ne, da abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa, kuma idan kun bayyana abin da yake a cikin zukatanku (na shaida), ko kuka bōye shi, Allah zai bincike ku da shi, sa'an nan Ya yi gāfara ga wanda Yake so, kuma Ya azabta wanda Yake so. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai īkon yi ne.⁽¹⁾

وَأَشْهِدُوا إِذَا بَيَعْثُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٍ
وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ رُفُوقٌ
بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمُ كُمُّ الْأَمْلَأَ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ كُلَّ شَيْءٍ عَلَيْهِ ﴿١٠﴾

*وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ فَلَا تَجِدُوا أَكَابِرًا
فِرَهْنَنْ مَقْبُوضَةً فَإِنَّ أَمْنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
فَلَيُؤَدِّيَ الَّذِي أُوتُنَّ أَمْدَنَتْهُ وَلَيُسْقِيَ اللَّهُ
رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَدَةَ وَمَنْ
يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ دَاءٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا عَمَلُونَ عَلَيْهِ ﴿١١﴾

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ
بْرُدُوا مَا فِي أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوا
يُحَاسِبُكُمْ بِهِ اللَّهُ فَغَفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَيَعْذِبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢﴾

(1) Wannan āyā ita ce karshen bayāni a kan bāyar da shaida. A kan shaidar da mutum ya bayyana kō ya bōye a cikin rai, Allah Yake yi masa bincike dōmin hakkin wani da ya rātaya a kan wannan bayyanawar kō bōyewar. Ita ayar da biyu na bayanta sun Kunsa ilmin Baķara dukanta.

285. Manzon Allah yā yi ūmāni da abin da aka saukar zuwa gare shi daga Ubangijinsa, da mūminai. Kōwanensu yā yi ūmāni da Allah, da mala'ikunSa, da littattafanSa, da manzanninSa. Bā mu rarrabēwa a tsakānin daya daga manzanninSa. Kuma (mūminai) suka ce, “Mun ji kuma mun yi dā'a: (muna nēman) gāfararKa, yā Ubangijinmu, kuma zuwa a gare Ka makōma take⁽¹⁾”

286. Allah ba Ya kallafā wa rai fāce ikon yinsa, yana da lādar abin da ya tsirfanta, kuma a kansa akwai zunubin abin da ya yi ta aikatāwa: “Yā Ubangijinmu! Kada Ka kāmā mu, idan mun yi mantuwa, ko kuma mun yi kuskure. Yā Ubangijinmu! Kuma kada Ka aza nauyi a kanmu, kamar yadda Ka aza shi a kan wadanda suke a gabāninmu. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu dāukar abin da bābu ūko gare mu da shi. Kuma Ka yāfe daga gare mu, kuma Ka gāfarta mana, kuma Ka yi jin kai gare mu. Kai ne Majibincinmu, sabōda haka Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfīrai.”

ءَامِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّهُمْ أَمِنَ بِاللهِ
وَمَلَكِهِ كَتَبَهُ وَكُتُبُهُ وَرَسُولُهُ
لَا فَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا عُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْهِ
الْمَصِيرُ

لَا يَكِلُّ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وَسَعَهَا لَهَا
مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا أَكَثَرَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتُهُ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا
مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَأَعْفُ عَنَّا وَأَغْفِرْ
لَنَا وَأَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكُفَّارِ

(1) Aya ta 285 da ta 286 sun funshi aikin Annabi da wadanda suka bi shi daga afīda da magana da aiki da kyautatāwa da mayar da al'amari ga Allah, da addu'ar tsari da nema daga Ubangijinsu. Aya ta 286 ita ce mafi kyaun addu'a. Kuma ta nūna Musulmi sun sāba wa Yahūdāwa māsu cewa ‘Mun ji, mun ki!’

Tanā karantar da cēwa Allah Yana karba addu'ar wanda ya kira Shi da gaskiyar niyya, kuma Yana keta al'ādu da wannan kira. Bābu abin da yake da wuya ga Allah idan an kadaita Shi da tsarkakēwa daga shirki da abin da ya yi kama da shirki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.

2. Allah, bābu wani abin bautawa fāce Shi, Rāyayye Mai tsayuwa da kōme.

3. Yā sassaukar da Littāfi a gare ka da gaskiya, yana mai gaskatāwa ga abin da ke gaba gare shi, kuma Allah Yā saukar da Attaura da Linjilā.

4. A gabāni, suna shiryar da mutāne, kuma Ya saukar da littattafai māsu rarrabēwa. Lalle ne wadanda suka kāfirta da ãyōyin Allah, suna da azāba mai tsanani. Kuma Allah Mabuwayi ne, Ma'abucin azābar rāmuwa.

5. Lalle ne, Allah bābu wani abin da ke bōyuwa gare Shi a cikin kasa, kuma bābu a cikin sama.

المر

الله لا إله إلا هو الحي القيوم ﴿١﴾

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالإِنْجِيلَ ﴿٢﴾

مِنْ قَبْلِ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ﴿٣﴾
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَكُنْ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو أَنْتِقَاءٍ ﴿٤﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاوَاتِ ﴿٥﴾

6. Shi ne Wanda Yake suranta ku a cikin mahaifu yadda Yake so. Bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabuwāyi, Mai hikima.

7. Shi ne Wanda ya saukar da Littāfi a gare ka, daga cikinsa akwai āyōyi bayyanannu, su ne mafi yawan Littāfin, da wasu māsu kamā da jūna. To, amma wadanda yake a cikin zukātansu akwai karkata, sai suna bin abin da yake da kamā da jūna daga gare shi, dōmin nēman yin fitina da tāwilinsa. Kuma bābu wanda ya san tāwilinsa fāce Allah. Kuma matabbata a cikin ilmi sunā cēwa: “Mun yi īmāni da shi; dukan-sa daga wurin Ubangijinmu yake.” Kuma bābu mai tunāni fāce ma’abūta hankula.

8. Yā Ubangijinmu! Kada Ka karkatar da zukātanmu bāyan har Kā shiryar da mu, kuma Ka bā mu rahama daga gunKa. Lalle ne, Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

9. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, Mai tāra mutāne ne dōmin wani yini wanda bābu shakka a gare shi. Lalle ne Allah bā Ya sābāwar lōkacin alkawari.”

10. Lalle ne wadanda suka kāfirta, dūkiyōyinsu bā su tunkude musu kōme daga Allah, kuma 'ya'yansu bā su tunkudēwa, kuma wadannan, sū ne makāmashin wuta.

11. Kamar dabi'ar mutānen Fi'r'auna da wadanda ke a gabāninsu, sun faryata āyōyinMu, sai Allah Ya kāmā su sabōda zunubansu, kuma Allah Mai tsananin ukūba ne.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُ كُلَّ فِي الْأَرْضِ كَمَا يَشَاءُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْنَاكَ الْكِتَابَ مِنْهُ مَا يَتَّبِعُ
مُحَكَّمٌ هُنَّ أَمْرُ الْكِتَابِ وَأُخْرُ
مُتَشَبِّهُتُ فَمَنْمَا الَّذِينَ فِي الْأَرْضِ رَفِيعٌ فَيَتَّبِعُونَ
مَا تَشَبَّهُ بِهِ مِنْهُ أَبْيَغَاءِ الْفَتْنَةِ وَأَبْيَغَاءَ تَأْوِيلِهِ
وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي
الْعِلْمِ يَقُولُونَ إِنَّمَا يَهْدِي هُنُّ مَنْ عِنْدَ رِبِّنَا
وَمَا يَدْكُرُ إِلَّا وُلُوًّا لِلْأَلْبَابِ ⑦

رَبَّنَا الْأَنْزَعُ قُلْوَبَ ابْعَدَ إِذْ هَدَيْنَا وَهَبَ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَابُ ⑧

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَارِبَ فِيهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ⑨

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِ عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
وَأَوْلَئِكَ هُمُ وَقُودُ النَّارِ ⑩

كَدَّابٌ إِلَيْ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَّابُونَ يَا إِنَّنَا فَآخَذْنَاهُمُ اللَّهُ
يَذْنُوبُهُمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑪

12. Ka ce wa wadanda suka kāfirta: “Za a rinjāye ku, kuma a tāra ku zuwa Jahannama, kuma shifidār tā mūnana!

13. “Lalle ne wata āyā tā kāsance a gare ku a cikin fungiyöyi biyu da suka hadu; fungiya guda tana yāki a cikin hanyar Allah, da wata kāfira, suna ganin su ninki biyu nāsu, a ganin ido. Kuma Allah Yānā karfafa wanda Yake so da taimakonSa. Lalle ne a cikin wannan, hakīka, akwai abin kula ga ma'abūta basīra.”

14. An kawata wa mutāne son sha'awöyi daga mātā da diya da dūkiyöyi abūbuwan tārāwa daga zinariya da azurfa, da dawāki kiwātattu da dabbōbin ci da hatsi. Wannan shi ne dādīn rāyuwar dūniya. Kuma Allah a wurinSa kya-kkyāwar makōma take.

15. Ka ce: Shin kuma, in gaya muku mafi alhēri daga wannan? Akwai gidājen Aljanna a wurin Ubangiji sabōda wadanda suka bi Shi da taķawa, kōguna suna gudāna daga karkashinsu, suna madawwama a cikinsu, da mātan aure tsarkakakku, da yarda daga Allah. Kuma Allah Mai gani ne ga bāyinSa.

16. Wadanda suke cēwa: “Ya Ubangijinmu! Lalle ne mu, mun yi īmāni, sai Ka gāfarta mana zunubanmu kuma Ka tsare mu daga azābar wuta.”

17. Māsu hakuri, da māsu gaskiya, da māsu fankān da kai, da

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلِبُونَ
وَتُخْشِرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَئِنَّ الْمِهَادُ ١٦

قَدْ كَاتَ لَكُمْ إِعْيَةً فِي فِتْنَتِنَ التَّقَتَّا
فِعَةً تُقْتَلُ فِي سَيِّلِ اللَّهِ وَأَخْرَى
كَافِرَةً يَرَوْنَهُمْ مُثْلَيْهِمْ رَأَى
الْعَيْنَ وَاللَّهُ يُؤْتِدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لِعْنَةً لِأُولَئِكَ الْأَبْصَرِ ١٧

رِئَنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النَّسَاءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنَّطَرَةِ مِنَ
الْذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ
وَالْأَنْعَمِ وَالْحَرْثُ ذَلِكَ مَتَّعُ الْحَيَاةِ
الْدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدُهُ حُسْنُ الْمَعَابِ ١٨

* قُلْ أَوْنِيْثُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ
لِلَّذِينَ آتَقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَاحٌ
نَخْتِنَاهَا الْأَنْهَرُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَرْوَاحُ
مُطْهَرَةٍ وَرِضَوَانٌ مِنْ اللَّهِ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ١٩

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا إِنَّا
فَأَغْفِرْ لَنَا دُنُوبَنَا وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ ٢٠

الْصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَاتِلِينَ وَالْمُنْفِقِينَ

māsu ciyarwa, da māsu istingifari a lōkutan asuba.

18. Allah Ya shaida cēwa: Lalle ne bābu abin bautāwa fāce Shi, kuma malā'iku da ma'abūta ilmi sun shaida, Yana tsaye da ādalci, bābu abin bautāwa fāce Shi, Mabuwāyi, Mai hikima.

19. Lalle ne, addini a wurin Allah, shi ne Musulunci. Kuma wadanda aka bai wa Littafi ba su sābā ba, fāce a bāyan ilmi ya je musu, bisa zālunci a tsakāninsu. Kuma wanda ya kāfirta da āyoyin Allah, to, lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako ne.

20. To, idan sun yi musu da kai, sai ka ce, "Nā sallama fuskata ga Allah, kuma wanda ya bi ni (haka)." Kuma ka ce wa wadanda aka bai wa littāfi da Ummiyyai:⁽¹⁾ "Shin, kun sallama?" To, idan sun sallama, hañīka, sun shiryu, kuma idan sun jūya, to, kawai abin da ke kanka, shi ne iyarwa. Kuma Allah Mai gani ne ga bāyinSa.

21. Lalle ne wadanda suke kāfirta da āyoyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da wani hakki ba, kuma suna kashe wadanda ke umurni da yin ādalci daga mutāne, to, ka yi musu bushāra da azāba mai radadi.

(1) Ummiyyi shi ne wanda bai iya karatu da rubutu ba. A cikin Alkur'āni anā nufin Lārabawa da wannan sunan, dōmin bā su da wani littāfin sama da suke da shi a lōkacin nan. Amma ba ana nufin bā su da rubutu ba. Haruffan rubutun Alkur'āni tun a zamānin Ismā'ilā dan Ibrāhīma aka san su. Kuma a cikin Lārabāwa da yawa sun san su, har sunā rubuta ḫasidu māsu kyau, suna rātayewa a cikin Ka'aba. Jahiliyya ita ce lōkacin da bā a aiki da wani littāfi na sama kamar yadda mafi yawan mutāne suke a yanzu, ḫarnin ishirin. Shi ma ḫarnin wata Jahiliyya ne.

وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿٧﴾

شَهَدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَكِيَّةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَاتِلًا
بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا أَخْتَلَفَ
الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكُفُرُ
بِعَائِدَتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٨﴾

فَإِنْ حَاجُوكَ فَقُلْ أَسْلَمَتُ وَجْهِي لِلَّهِ
وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَقُلْ لِلَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ
وَالْأَمِينُونَ أَسْلَمُتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ
أَهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا عَيْنَكُمْ أَبْلَغُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكُفُرُونَ بِعَائِدَتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَعْبُدُونَ حَقًّا
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ
بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرُهُمْ بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾

22. Wadannan ne wadanda ayyukansu suka bāci a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu mataimaka.

23. Shin, ba ka ga wadanda aka bai wa rabo daga littāfi ba ana kiran su zuwa ga Littāfin Allah dōmin ya yi hukunci a tsakāninsu sa'an nan wata fungiya daga cikinsu ta jūya bāya, kuma sunā māsu bijirēwa?

24. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce: "Wutā bā zā ta shāfe mu ba, fāce a 'yan kwānaki fidāyayyu." Kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa na karya ya rūdē su a cikin addininsu.

25. To, yāya idan Mun tāra su a yini wanda bābu shakka a cikinsa, kuma aka cikā wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta, alhāli kuwa, sū bā zā a zälunce su ba?

26. Ka ce:⁽¹⁾ "Yā Allah Mamalakin mulki, Kanā bayar da mulki ga wanda Kake so, Kanā zāre mulki daga wanda Kake so, kuma Kanā buwāyar da wanda Kake so, kuma Kanā kaskantar da wanda Kake so, ga hannunKa alhēri yake. Lalle ne Kai, a kan kōwane abu, Mai īkon yi ne.

27. "Kanā shigar da dare a cikin yini, kuma Kanā shigar da yini a cikin dare, kuma Kana fitar da mai

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَيْطَثُ أَعْمَالَهُمْ فِي
الَّذِينَ أَوَّلَ الْحَرَقَةَ وَمَا الْهُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿١٦﴾

أَنَّهُمْ إِلَى الدِّينِ أُوتُوا نِصْبًا مِنَ الْكِتَابِ
يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمْ بَيْنَهُمْ فَرَبِّكُلَّ
فَرِيقٍ مِنْهُمْ وَهُمْ مُغْرِضُونَ ﴿١٧﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَاتُلُوا نَّاسًا إِلَّا
أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ
مَا كَانُوا يُفْتَنُونَ ﴿١٨﴾

فَكَيْفَ إِذَا جَعَنَتْهُمْ لِيَوْمٌ لِرَبِّهِمْ فِيهِ
وَوُقِيتَ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُنَّ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

قُلْ اللَّهُمَّ مِنْ لَكَ الْمُلْكُ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ
تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتَعْزِيزُ
مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِيلُ مَنْ تَشَاءُ بِدِكَ الْحَيْرَ
إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

تُولِجُ الْأَيْلَلِ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي
الْأَيْلَلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ

(1) Wato ka mayar da īkon kōme ga Allah, Yana yin sa yanda Yake so, bābu mai iya hanāwa, sa'an nan kuma ka ce wa mūminai, kada su yi wata mu'amala da kāfirai, su bar yan'uwan su mūminai, sai dai a kan lalūra kawai. Wanda ya riķi kāfirai ya bar mūminai, to, bā shi tāre da Allah a cikin kōme.

rai daga mamaci, kuma Kanā fitar da mamaci daga mai rai, kuma Kanā arzūta wanda Kake so bā da lissāfi ba.”

28. Kada mūminai su riķi kāfirai masōya, baicin mūminai. Kuma wanda ya yi wannan, to, bai zama a cikin kōme ba daga Allah, fāce fa dōmin ku yi tsaro daga gare su da 'yar kāriya. Kuma Allah Yana tsōratar da ku Kansa. Kuma zuwa ga Allah makōma take.

29. Ka ce: “Idan kun bōye abin da ke a cikin kirāzanku, kō kuwa kun bayyana shi, Allah Yana sanin sa. Kuma Yana sanin abin da ke a cikin sammai da kasa. Kuma Allah a kan kōwane abu Mai īkon yi ne.”

30. A rānar da kōwane rai yake sāmun abin da ya aikata daga alhēri, a halarce, da kuma abin da ya aikata daga sharri, alhāli yana gūrin, dā dai lalle a ce akwai fage mai nīsa a tsakāninsa da abin da ya aikata na sharrin! Kuma Allah yanā tsōratar da kū Kansa. Kuma Allah Mai tausayi ne ga bāyinSa.

31. Ka ce: “Idan kun kasance kunā son Allah, to, ku bī ni, Allah Ya sō ku, kuma Ya gāfarta muku zunubanku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

32. Ka ce: “Ku yi dā'a ga Allah da Manzo”. To, amma idan sun jūya bāya, to, lalle ne Allah bā Ya son kāfirai.

33. Lalle ne Allah Yā zābi Ādama da Nūhu da Gidan Ibrāhīma da Gidan Imrāna a kan tālikai.

آلَيْتَ مِنَ الْحَيٍّ وَتَرَزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٧﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ أَكَافِرِينَ أَوْ لِيَأْتِهِ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيَسْ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ سَقَوْمَتْهُ نَقْدَةً وَيُحَذَّرُ كُرْمُ اللَّهِ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ إِنْ تَخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ بَنْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

يَوْمَ تَجْدُدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تُوَدَّلُوْنَ بِيَتْهَا وَبِيَتْهُ أَمَدَّ أَبْعِدَأْ وَيُحَذَّرُ كُرْمُ اللَّهِ نَفْسَهُ وَوَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

قُلْ إِنْ كُشِّرَتْ حُجُّوْنَ اللَّهَ فَأَتَّبِعُونِي يُحِبِّكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١﴾

قُلْ أَطِيعُ اللَّهَ وَالرَّسُولَ إِنَّ تَوْلُوْنَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٢٢﴾

* إِنَّ اللَّهَ أَصْطَطَفَ إِدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عُمَرَنَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

34. Zuriyya ce sāshensu⁽¹⁾ daga sāshe, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

35. A lōkacin da mātar Imrāna⁽²⁾ ta ce: "Yā Ubangijina! Lalle ni, nā yi bākancen abin da ke cikin cikīna gare Ka; ya zama 'yantacce, sai Ka karba daga gare ni. Lalle ne Kai, Kai ne Mai ji, Masani".

36. To, a lōkacin da ta haife ta, sai ta ce: "Ya Ubangijina! Lalle ne nī, nā haife ta mace!" Kuma Allah ne Mafi sanin abin da ta haifa. "Kuma namiji bai zama kamar mace ba. Kuma nī, nā yi mata suna Maryamu⁽³⁾, kuma lalle ne ni, ina nēma mata tsari gare Ka, ita da zūriyarta daga Shaidan jēfaffe."

37. Sai Ubangijinta Ya karbe ta karba mai kyau. Kuma Ya yabanyartar da ita yabanyartarwa mai kyau, kuma Ya sanya rēnonta ga Zakariyya. Ko da yaushe Zakariyya ya shiga masallāci, a gare ta, sai ya sāmi abinci a wurinta. (Sai kuwa) ya ce: "Yā Maryamu! Daga ina wannan yake gare ki?" (Sai) ta ce "Daga wurin Allah yake. Lalle

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿٢٤﴾

إِذْ قَالَتْ أَمْرَاتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلَ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ الْسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٥﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّي إِنِّي وَضَعَتْهَا أَنْفِقَ وَاللَّهُ أَغْنِي بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ ذَكْرُ كَا لَأْنِي وَلَيْسَ سَمِيَّتْهَا أَمْرِي وَلَيْسَ أَعِيدُ هَا يَكَ وَذُرِّيَّتْهَا مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٢٦﴾

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا يَقْبُولُ حَسِينَ وَأَنْبَثَهَا بَاتِّا حَسَنَا وَكَفَاهَا زَكِيرِيَا كَمَا دَخَلَ عَلَيْهَا رَزَكِيرِيَا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رَزَقًا قَالَ يَسْرِيَّرَبِّي لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

(1) Sū duka daidai suke ga mai da al'amari ga Allah.

(2) Mātar Imrāna sunanta Hannatu diyar Fākūza, bā ta haifuwa, sai wata rāna ta ga tsuntsuwa tanā ciyar da tsākonta, sai ta yi sha'awar sāmun dā, sabōda haka ta rōki Allah Ya bā ta da. Da mijinta Imrāna ya tāke ta sai ta sāmi ciki, dōmin murna sai ta yi alkwarin 'yanta shi da bākance ga Masallacin Baitil Mu'kaddas dōmin ya riķa yi masa hidima. To, a lōkacin da ta haihu sai ta sāmi diya mace. Ga shari'arsu bā a 'yanta mace ga irin wannan aiki na hidimar masallaci, dōmin haka ta nēmi uzuri da cēwa, tā haife ta mace, mace bā kamar namiji take ba. Har ta yi ruđu ta jūya, ta ce, namijin bā kamar mace ba, dōmin namiji ne a cikin zūciyarta.

(3) Maryam, ma'anarta mai ibāda. Abinci da ake kai mata a cikin Masallaci shī ne 'ya'yan itāce, irin na dāri, a lōkacin bazara, kuma irin na bazara a lōkacin dāri. Wannan kuma ya mótsar da bēgen Zakariyya ga sāmun dā, bāyan shi da mātarsa sun tsūfa ba su haifu ba. Sai ya rōki Allah kuma Ya karba masa, Ya ba shi Yahaya Annabi.

ne, Allah Yana arzuta wanda Ya so, bā da lissāfi ba.”

38. A can ne Zakariyya ya rōki Ubangijinsa, ya ce, “Yā Ubangijina! Ka bā ni zuriyya mai kyau daga gunKa. Lalle ne Kai Mai jin addu'a Kake”.

39. Sai malā'iku suka kirāye shi, alhāli kuwa shī yanā tsaye yanā salla a cikin masallāci. (Suka ce), “Lalle ne, Allah Yana bā ka bushāra da Yahaya, alhāli yana mai gaskatāwar wata kalma daga Allah, kuma shugaba, kuma tsarkakke, kuma annabi daga sālihai.”

40. Ya ce: “Yā Ubangijina! Yāya yāro zai sāmu a gare ni, alhāli kuwa, lalle tsūfa ya sāme ni, kuma mātāta bakarāriya ce?” Allah ya ce, “Kamar hakan ne, Allah Yanā aikata abin da Yake so.”

41. Ya ce: “Yā Ubangijinā! Ka sanya mini wata alāma!” (Allah) Ya ce “Alāmarka ita ce ba zā ka iya yi wa mutāne magana ba har yini uku fāce da ishāra. Sai ka ambaci Ubangijinka da yawa. Kuma ka yi tasbīhi da marece da sāfe.”

42. Kuma a lōkacin da malā'iku suka ce: “Ya Maryamu! Lalle ne, Allah Ya zābe ki, kuma Ya tsarkake ki, kuma Ya zabe ki a kan mātan tālikai.

43. “Yā Maryamu! Ki yi fankan da kai ga Ubangijinki, kuma ki yi sujada, kuma ki yi rukū'i tāre⁽¹⁾ da māsu rukū'i.”

هُنَّا لِكَ دَعَاءً كَرِيَارِبَةً، قَالَ رَبِّ هَبْ لِي
مِنْ لَدُنْكَ دُرْيَةً طَيْبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٢٦﴾

فَنَادَاهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي
الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا
بِكَلِمَةِ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبِّي أَنِّي كُونُ لِي غُلْمَانٌ وَقَدْ بَلَغَنِي
الْكِبَرُ وَأَمْرَأٌ عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ
اللَّهُ يَفْعُلُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٨﴾

قَالَ رَبِّي أَجْعَلْتِي إِيَّاهُ قَالَ إِيْتُكَ
الْأَنْكَلَمَ الْأَنَاسَ ثَلَاثَةً أَيَّامٍ إِلَّا رَمَزَ
وَأَذْكُرْ رَبِّكَ كَثِيرًا وَسَيِّدِنَّا
وَالْإِنْكَرِ ﴿٢٩﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرِئُمْ إِنَّ اللَّهَ
أَضْطَفَنَاكَ وَطَهَرَكَ وَأَضْطَفَنَا
عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

يَمْرِئُمْ أَقْنُتِي لِرَبِّكَ وَأَسْجُدُ
وَأَرْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٣١﴾

(1) Wannan ya nūna muhimmancin salla tāre da jama'a a masallaci, kō da ga māta. Sai dai hāli ya nūna an fi son mace ta yi salla a dākinta.

44. Wannan yana daga lābarun⁽¹⁾ gaibi, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance ba a wurinsu, a lōkacin da suke jēfa alikalumansu (domin kūri'a) wāne ne zai yi rēnon Maryam. Kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke ta yin husūma⁽²⁾.

45. A lōkacin da malā'iku suka ce "Yā Maryamu! Lalle ne Allah Yana bā ki bushāra da wata kalma daga gare Shi; sūnansa Masihi Īsa dan Maryama, yana mai daraja a dūniya da Lāhira kuma daga Makusanta.

46. "Kuma yana yi wa mutāne magana a cikin shimfidar jariri, da kuma lōkacin da yanā dattijo, kuma yana daga sālihai."

47. Ta ce: "Yā Ubangijina! Yāya yāro zai kasance a gare ni, alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba?" (Allah) Ya ce: "Kamar wannan ne, Allah Yana halittar abin da Yake so. Idan Ya hukunta wani al'amari, sai ya ce masa, 'Ka kasance!' Sai yanā kasancēwa."

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ تُوجَهُ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقَوْنَ أَقْلَمَهُمْ أَيْمَنَهُمْ
يَكْفُلُ مَرِيمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ
إِذْ يَخْتَصِّمُونَ ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرِئُمْ إِنَّ اللَّهَ
يُبَشِّرُكُ بِكَلِمَةٍ فِتْنَةً أَسْمَهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرِيمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٣﴾

قَالَتْ رَبِّي أَنِّي يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي
بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَى
أَفَرَا إِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٤﴾

(1) Wannan yana daga cikin dalīlan annabcin Annabi Muhammad, tsira da aminci su tabbata a gare shi, wajen fadar lābārin abin da bai halarta ba.

(2) Uwar Maryamu tā dauke ta, tā kai ta ga Bani Kāhin dan Hārūna dan'uwan Mūsā, a lōkacin nan, sū ne suke tsaron Baitil Mukaddas, ta mīka musu ita, ta ce: "Ku karba. Na 'yantar da ita, kuma mace mai haila bā ta shiga masallaci, kuma bā zan mayar da ita a gidanā ba." Sai suka ce: "Wannan diyar Limāminmu ce kuma Shugaban Kurbāninmu." Zakariyya ya ce: "Ku bā ni ita dōmin innarta tanā tāre da ni." Su ka ce: "Rāyukanmu bā su iya barin ta ga wani." Sai suka yi kūri'a da alikalumansu da suke rubūtun Attaura da su. Sai Zakariyya ya rinjāya. An ce sun tafi kōgin Urdun ne suka jēfa alikaluman nāsu, a kan cēwa wanda alikalaminsa bai bi ruwa ba, ya tsaya, shī ne ya rinjāya. Sai Zakariyya ya rinjāya, ga shi kuma shī ne shugabansu, kuma malaminsu, kuma annabinsu, sai ya sanya ta a cikin bēne, a cikin masallacinsa.

48. Kuma Ya sanar da shi rubūtu da hikima da Taurata da Injīla.

49. Kuma (Ya sanya shi) manzo zuwa ga Bani Isrā'īla (da sākō, cēwa), "Lalle ne, ni haķīka, nā zō muku da wata āyā daga Ubangijinku. Lalle ne, ni, ina halitta muku daga lāka, kamar siffar tsuntsu, sa'an nan in hūra a cikinsa, sai ya kasance tsuntsu, da izinin Allah. Kuma ina warkar da wanda aka haifa makāho, da kuturu, kuma ina rāyar da matattu, da izinin Allah. Kuma ina gayā muku abin da kuke ci da abin da kuke ajiyēwa a cikin gidājenku. Lalle ne, a cikin wannan akwai āyā a gare ku, idan kun kasance māsu yin īmāni.

50. "Kuma inā mai gaskatāwa ga abin da yake a gabānina daga Taurata. Kuma (nā zo) dōmin in halatta muku sāshen abin da aka haramta muku. Kuma nā tafo muku da wata āyā daga Ubangijinku. Sai ku bi Allah da taķawa, kuma ku yi mini dā'a.

51. "Lalle Allah Shi ne Ubangijsina, kuma Ubangijinku, sai ku bau-ta Masa. Wannan ce hanya madai-daiciya."

52. To, a lōkacin da Īsā ya gane kāfirci daga gare su, sai ya ce: "Su wāne ne mataimakāna zuwa ga Allah?" Hawāriyāwa suka ce: "Mu-ne mataimakan Allah. Mun yi īmāni da Allah. Kuma ka shaida cēwa, lalle ne mu, māsu sallamāwa ne.

وَيَعْلَمُهُ الْكِتَبَ وَالْحِكْمَةَ وَالْتَّوْرَةُ
وَالْإِنْجِيلُ ﴿٤٨﴾

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ
جَعَلْتُكُمْ بِيَقِنَّةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ
كُمْ مِّنْ أَطْلَبِينَ كَهْيَةَ الطَّيْرِ فَأَنْفَخُ فِيهِ
فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَبْرَئُ الْأَكْمَةَ
وَالْأَبْرَصَ وَأَتْحِي الْمَوْقَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَبْرَئُكُمْ
بِمَا تَأْكُونُونَ وَمَا تَدْخُلُونَ فِي يُوْتَكُمْ إِنَّ
ذَلِكَ لَآيَةٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيَّنَتْ يَدَىٰ مِنَ التَّوْرَةِ
وَلَا حِلًّا لَّكُمْ بَعْضُ الَّذِي حُرِمَ
عَلَيْكُمْ وَجَعَلْتُكُمْ بِيَقِنَّةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ
فَأَتَقُولُوا إِنَّ اللَّهَ وَأَطْلِيعُونِ ﴿٥٠﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

* فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمْ الْكُفَّارَ
قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. “Yā Ubangijinmu! Mun yi ūmāni da abin da Ka saukar, kuma mun bi ManzonKa, sai Ka rubūta mu tāre da māsu shaida.⁽¹⁾”

54. Kuma (Kāfirai) suka yi mākirci, Allah kuma Ya yi musu (sakamakon) makircin, kuma Allah ne Mafi alhērin māsu sāka wa mākirci.

55. A lōkacin da Ubangiji Ya ce: “Yā Īsa! Lalle Nī Mai karbar rankane, kuma Mai dauke ka ne zuwa gare Ni, kuma Mai tsarkake ka daga wadanda suka kāfirta, kuma Mai sanya wadanda suka bī ka a bisa wadanda suka kāfirta, har Rānar Kiyāma. Sa'an nan kuma zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In yi hukunci a tsakāninku, a cikin abin da kuka kasance kuna sābā wa jūna.

56. “To, amma wadanda suka kāfirta, sai In azabta su da azāba mai tsanani, a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu māsu taimako.

57. Kuma amma wadanda suka yi ūmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sai (Allah) Ya cikā musu ijārōrinsu. Kuma Allah bā Ya son azzālumai.

58. “Wannan Muna karanta shia gare ka (Muhammad) daga āyoyi, da Tunatarwa mai hikima (Alkur'ani).”

رَبَّنَا إِمَّا مَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ
فَأَكْتَبْنَا مَعَ الشَّهِيدِينَ ﴿٥٧﴾

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ
الْمَكَرِينَ ﴿٥٨﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَدْعِيسَى إِنِّي مُتَوَقِّفٌ كَوَافِعَكَ
إِلَىٰ وَمُطْهَرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاءُ
الَّذِينَ أَتَبْعَوْكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ إِنَّمَا مَرْجِعُكُمْ فَأَخْكُمُ
بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْدَبْهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا
فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَمَا هُمْ بِنَصِيرٍ ﴿٦٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ إِمَّا مُنْوِأ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِي وَقِيَمَةِ أَجُورِهِمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

ذَلِكَ نَتْلُوُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذَّكَرِ
الْحَكِيمِ ﴿٦٢﴾

(1) Masu shaida su ne Musulmi dōmin a cikin Attaura sūnansu māsu shaida, mabiya Annabi Ummiyi.

59. Lalle, ne misālin Īsā a wurin Allah kamar misālin Ādama ne, (Allah) Yā halitta shi daga turbāya, sa'an nan kuma Ya ce masa: "Ka kasance." Sai yanā kasancewa.

60. Gaskiya daga Ubangijinka take, sabōda haka kada ka kasance daga māsu shakka.

61. To, wanda ya yi musu⁽¹⁾ da kai a cikinsa, a bāyan abin da ya zo maka daga ilmi, to ka ce: "Ku zo mu kirāyi 'yā'yanmu da 'yā'yanku da mātanmu da mātanku da kanmu da kanku, sa'an nan kuma mu kan-kantar da kai, sa'an nan kuma mu sanya la'anar Allah a kan makaryata."

62. Lalle ne wannan, hakīka, shi ne lābāri tabbatacce, kuma bābu wani abin bautawa fāce Allah, kuma lalle ne, Allah, hakīka, Shi ne Mabuwāyi Mai hikima.

63. To, idan sun jūya bāya, to, lalle Allah Masani ne ga ma-bannata.

64. Ka ce: "Yā ku Mutānen Littāfi!⁽²⁾ Ku tafo zuwa ga kalma

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
عَادَمَ خَلَقَهُ رَبُّهُ قَالَ لَهُ كُنْ فَكَوَنَ ﴿٦﴾

الْحُقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونُ مِنَ الْمُمْتَنَينَ ﴿٧﴾

فَمَنْ حَاجَكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ
وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ
ثُمَّنَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَغُنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَذَّابِينَ ﴿٨﴾

إِنَّ هَذَا الْهُوَ الْقَصْصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ
إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعِزَّةُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

فَإِنْ تَوْلُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿١٠﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلْمَةٍ
سَوَاعِدَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَا تَبْدِيلُ اللَّهَ

(1) Wanda ya yi hujjacēwa da Annabi a kan sha'anin Īsā; kamar Nasāran Najrān, sun tafi dōmin su yi jāyayya da Annabi. Ya kira su zuwa ga mubāhala, suka ce, sai sun yi shāwara, suka ce wa jūnansu: "Kun san gaskiya mutumin nan Annabi ne. Ku bar ra'ayinku na mubāhala, dōmin wani Annabi bai taħba yin ta tāre da wasu mutāne ba, fāce sun halaka." Bāyan haka suka iske Annabi yā fito, shi da Hasan da Husaini da Fātima da Ali, kuma ya ce musu: "Idan na yi addu'a ku ce, 'Āmin'". Sai suka ki mubāhalar, suka yi sulhu a kan jizya.

(2) Mutānen Littāfi sū ne Yahūdu da Nasāra kō da yake an fāre magana ne a kan Īsā, dōmin kira zuwa ga addini mai akīda sahihiya ya hada kōwanensu.

mai daidaitāwa⁽¹⁾ a tsakāninmu da ku; kada mu bauta wa kōwa fāce Allah. Kuma kada mu hada kōme da Shi, kuma kada sāshenmu ya rīki sāshe Ubangiji, baicin Allah.” To, idan sun jūya bāya sai ku ce: “Ku yi shaida cēwa, lalle ne mu māsu sallamāwa ne.”

65. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke hujjacēwa a cikin sha'anin Ibrāhīma, alhāli kuwa ba a saukar da Attaura da Injīla ba fāce daga bāyansa? Shin bā ku hankalta?

66. Gā ku yā wadannan! Kun yi hujjacēwa a cikin abin da yake kunā da wani ilmi game da shi, to, don me kuma kuke yin hujjacēwa a cikin abin da bā ku da wani ilmi game da shi? Allah Yana sani, kuma kū, ba ku sani ba!

67. Ibrāhīma bai kasance Bayahūde ba, kuma bai kasance Bana-sāre ba, amma yā kasance mai karkata zuwa ga gaskiya, mai sallamāwa, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

وَلَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا
أَزْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ قَوْلًا فَقُولُوا
أَشْهَدُوا بِمَا أَنَا مُسِلِّمٌ وَنَحْنُ
ۖ

يَأَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَحْاجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ
وَمَا أَنْزَلَتِ الْتَّورَةَ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ
بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ
ۖ

هَأَنْتُمْ هُؤُلَاءِ حَجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ
بِهِ عِلْمٌ فَلَمْ تَحْاجُونَ فِيمَا لَيْسَ
لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ
ۖ

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلِكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسِلِّمًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ
ۖ

(1) Kalma mai daidaitāwa ita ce kalmar shahāda, dōmin tā tabbatar da cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah. Bauta ita ce bin wani ga hukunce-hukunce na wajabtāwa kō haramtāwa kō halattāwa ko sanya wasu sharudda wadanda shari'ā ba ta zo da su ba. Wannan āyā ba ta tsaya ga Yahūdu da Nasāra wadanda suka dauki Ahbār da Ruhbān da māsu kirkira wasu hukunce-hukunce ba. A'a tā kai har ga Musulmi māsu raunin hankali da īmāni, wadanda suke zaton waliyyai sunā iya cūtārwa, kō sunā iya amfānin wani da zātinsu, kuma sunā iya halattāwar abin da Allah Ya haramta, kuma suna iya haramtāwar abin da Ya halatta, tāre da haka kuma sunā kāga bidi'ō'i māsu girma wadanda Allah bai saukar da wani dalīli a kansu ba, sunā sanya wadannan bidi'ō'i su zama darīku ga wadannan waliyyan. Sunā riya cēwa sū ne māsu cēton mutum, kō da suke sunā sābā wa shari'ā, sunā zaton cēwa sunā kan wani abu. To, sū ne mašaryata, Shaidan yā rinjāye su har ya mantar da su daga tuna Allah. Wadannan sū ne fungiyar Shaidan. (Dubi Sāwi).

68. Lalle ne mafī hakkin mutāne da Ibrāhīma, hafīka, sū ne wadanda suka bi shi a (zamaninsa) da wannan Annabi (Muhammadu) da wadanda suka yi īmāni. Kuma Allah ne Majibincin mūminai.

69. Wata fungiya daga Mutānen Littāfi sun yi gūrin su batar da ku, to, ba su batar da kōwa ba fāce kansu, kuma bā su sansancewa!

70. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuka kāfirta da ãyōyin Allah, alhāli kuwa kū, kuna shaida (cēwa sū gaskiya ne)?

71. Yā Mutānen Littāfi! Don me kuke lullube gaskiya da karya, kuma kuke bōye gaskiya, alhāli kuwa kuna sane?

72. Kuma wata fungiya daga Mutānen Littāfi ta ce: “Ku yi īmāni da abin da aka saukar a kan wadanda suka yi īmāni (da Muhammadu) a farkon yini, kuma ku kāfirta a karshensa; tsammāninsu, zā su kōmō.

73. “Kada ku yi īmāni fāce⁽¹⁾ da wanda ya bi addininku”. Ka ce: “Lalle ne, shiriya ita ce shiriyar Allah. (Kuma kada ku yi īmāni) cēwa an bai wa wani irin abin da aka bā ku, kō kuwa su yi musu da ku a wurin Ubangijinku.” Ka ce: “Lalle ne falala ga hannun Allah take, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so, kuma Allah Mawadāci ne, Masani.”

إِنَّ أُولَئِنَاءِ النَّاسِ بِإِيمَانِ إِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ أَتَبْعَوْهُ
وَهُنَّا الظَّالِمُونَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَدَعَتْ طَالِيفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْيُضْلُونَكُمْ
وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٨﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَكُفُّرُونَ إِنَّا يَأْتِيَ اللَّهُ
وَأَنْتُمْ تَشْهُدُونَ ﴿٦٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَلِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَطْلِ
وَتَكْثُرُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ قَاتِلُونَ ﴿٧٠﴾

وَقَالَتْ طَالِيفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِيمَنُوا
بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَجَهَ الْنَّهَارَ
وَأَكْفُرُوا إِلَيْهِ أُخْرَهُ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧١﴾

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِيَنَ كُفَّلَ إِنَّ
الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَ أَحَدٌ مِّثْلَ
مَا أُوتِيتُمْ أَوْ مَحَا جُوْفَكُمْ عِنْ دَرِيْكُمْ كُفَّلَ إِنَّ
الْفَضْلَ يَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٧٢﴾

(1) Maganganu sun shiga jūna dōmin a yi raddin kōwace guntuwar magana da jawābin da ya dāce da ita tāre da ita. A lūra da kyau.

74. Yana kebance wanda Ya so da rahamarSa, kuma Allah Ma'abucin falala mai girma ne.

75. Kuma daga Mutānen Littāfi akwai wanda yake idan ka bā shi amānar kindāri⁽¹⁾, zai bāyar da shi gare ka, kuma daga gare su akwai wanda idan ka bā shi amānar dīnari, bā zai bāyar da shi gare ka ba, fāce idan kā dawwama a kansa kanā tsaye. Wannan kuwa, dōmin lalle ne sū, sun ce, "Bābu laifi a kanmu a cikin Ummiyyai⁽²⁾." Suna fadar karya ga Allah, alhāli kuwa suna sane.

76. Na'am! Wanda ya cika alkawarinsa, kuma ya yi ta'kawa, to, lalle ne Allah Yana son māsu ta'kawa.

77. Lalle ne wadanda suke sayen 'yan tamani kadan da alkawarin Allah da rantsuwōyinsu, wadannan bābu wani rabo a gare su a Lāhira, kuma Allah bā Ya yin magana da su, kuma bā Ya dūbi zuwa gare su, a Rānar Kiyāma, kuma bā Ya tsarkake su, kuma sunā da azāba mai radadi.

78. Kuma lalle ne, daga gare su akwai wata fungiya suna karkatar da harsunansu da Littāfi, dōmin ku yi zaton sa daga Littāfin, alhāli kuwa bā shi daga Littāfin. Kuma suna cēwa, "Shi daga wurin Allah

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمُ ﴿٦﴾

*وَمَنْ أَهْلَ الْكِتَبِ مَنْ إِنْ تَأْمِنُهُ
يُقْنَطِرِيُؤْدَهُ إِلَيْكَ وَمَنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمِنُهُ
يُدِينُكَ لَا يُؤْدَهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَادُمْتَ عَلَيْهِ
قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأَمْرِ إِنْ سَيِّلُ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

بَلِّيْ مَنْ أَوْفَ بِعَهْدِهِ وَأَتَقَنَ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَنُهُمْ
ثُمَّ نَأْفِلُ لَأُولَئِكَ لَا خَلَقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
وَلَا يَكِلُّهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٩﴾

وَإِنَّهُمْ لَفِرِيقًا لَّوْلَوْنَ أَلِسْنَتَهُمْ
بِالْكِتَبِ لَتَخْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَبِ
وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَبِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ

(1) Kindar shi ne ūkiyya dubū göma sha biyu, kuma ūkiyya daya tanā daidai da dirhami dubū biyu da dari biyar kō dīnari dubu.

(2) Bābu laifi idan mun ci dūkiyarsu: watau Bayahūde yanā ganin cin dūkiyar wanda bā Bayahūde ba irinsa halal ne a gare shi.

yake.” Alhāli kuwa shi, bā daga wurin Allah yake ba. Sunā fadar karya ga Allah, alhāli kuwa sunā sane.

79. Ba ya yiwuwa ga wani mutum, Allah Ya bā shi Littāfi da hukunci da annabci, sa'an nan kuma ya ce wa mutāne: “Ku kasance bāyi gare ni, baicin Allah.” Amma (zai ce): “Ku kasance māsu aikin ibāda da abin da kuka kasance kuna karantar da Littāfin, kuma da abin da kuka kasance kuna karantāwa⁽¹⁾.”

80. Kuma ba ya umurnin ku da ku riki malā'iku da annabāwa Iyāyengiji. Shin, zai umurce ku da kāfirci ne a bāyan kun riga kun zama māsu sallamāwa (Musulmi)?

81. Kuma a lōkacin da Allah Ya riki alkawarin annabāwa: “Lalle ne ban bā ku wani abu ba daga Littāfi da hikima, sa'an nan kuma wani manzo ya je muku, mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku; lalle ne zā ku gaskata shi, kuma lalle ne zā ku taimake shi.” Ya ce: “Shin, kun tabbatar, kuma kun riki alkawariñNa a kan wannan a gare ku?” Suka ce, “Mun tabbatar.” Ya ce: “To, ku yi shaida, kuma Ni a tāre da ku Inā daga māsu shaida.”

82. To, wadanda kuma suka jūya bāya a bāyan wannan, to, wadannan sū ne fāsikai.

عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَىَ
اللَّهِ الْكَذِبُ وَهُمْ يَعْمَلُونَ ﴿٧٨﴾

مَا كَانَ لِشَرِّيْرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ
وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُنُوا
عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُنُوا
رَجَدِيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ
وَالنَّبِيْكَنَ أَرْبَابًا أَيَّامُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ
إِذَا نَتَّمَ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

وَإِذَا خَدَّ اللَّهُ مِيقَاتَ النَّبِيْكَنَ لِمَاءَ اتَّبَثَكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ
مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتَؤْمِنُنَّ بِهِ
وَلَتَنْصُرُنَّهُ وَقَالَ إِنَّمَا أَقْرَرْتُمْ وَاحْدَادَنِعَ
ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَأَشَهَدُوا
وَأَنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾

فَمَنْ تَوَلَّ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَنِسِقُونَ ﴿٨٢﴾

(1) Wannan ya nūna karatun Alkur'āni kawai bā da sanin ma'anarsa ba, dōmin a yi aiki da shi, bā ya isar mutum. Amman wanda ya kōyi ibāda sōsai, sa'an nan ya karanta Alkur'āni, to, zā a bā shi lāda kō dā bā ya fahimtar ma'anarsa.

83. Shin wanin Addinin Allah suke nēma, alhāli kuwa a gare Shi ne wadanda ke cikin sama da kasa suka sallama Wa, a kan sō da kī, kuma zuwa gare Shi ake mayar da su?

84. Ka ce: “Mun yi īmāni da Allah kuma da abin da aka saukar mana, da abin da aka saukar wa Ibrāhīma da Isma'īla da Is'hāka da Yākūba da Jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Isā da annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu bambantāwa a tsakānin kōwa daga gare su. Kuma mū, zuwa gare Shi māsu sallamāwa ne.”

85. Kuma wanda ya nēmi wanin Musulunci ya zama addini, to, bā zā a karba daga gare shi ba. Kuma shi a Lāhira yanā daga cikin māsu hasāra.

86. Yāya Allah zai shiryar da mutāne wadanda suka kāfirta a bāyan īmāninsu, kuma sun yi shai-dar cēwa, lalle Manzo gaskiya ne, kuma hujjōji bayyanannu sun je musu? Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

87. Wadannan, sakamakonsu shi ne, lalle a kansu akwai la'anar Allah da māla'iku da mutāne gabā daya.

88. Sunā māsu dawwama a ci-kinta, bā a sauķāka azābar gare su, kuma ba su zama ana yi musu jinkiri ba.

89. Fāce wadanda suka tūba daga bāyan wannan, kuma suka yi

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَسْعَوْنَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ
فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا
وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٤٧﴾

قُلْ إِنَّمَا يَأْلَمُ اللَّهُ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَالنَّبِيُّونَ مَنْ زَرَّهُمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَهْدِ
مِنْهُمْ وَنَخْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَنْ يَتَّبِعَ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُفْكِرَ
مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِيرِينَ ﴿٤٩﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهَدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

أُولَئِكَ جَرَأُوهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ
وَالْمُلْكُ لِكَ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا الْأَنْجَفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنَظَّرُونَ ﴿٥٢﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا

gyāra, to, lalle ne Allah Mai gāfara ne Mai jin kai.

90. Lalle ne wadanda suka kāfirata a bāyan īmāninsu, sa'an nan kuma suka kāra kāfirci, bā zā a karbi tūbarsu ba. Kuma wadannan sū ne batattu.

91. Lalle ne wadanda suka kāfirata, kuma suka mutu alhāli kuwa suna kāfirai, to, bā zā a karbi cike da kasa na zināri daga dayansu ba, kō dā ya yi fansa da shi. Wadannan sunā da azāba mai radadi, kuma bā su da wasu mataimaka.

92. Bā zā ku sāmi kyautatāwa ba, sai kun ciyar daga abin da kuke so. Kuma abin da kuka ciyar, kō mēne ne, to, lalle ne Allah, gare shi, Masani ne.

93. Dukan abinci yā kasance halal ne ga Bani Isrā'īla, fāce abin da Isrā'īla ya haramta wa kansa daga gabānin saukar da Attaura. Ka ce: "To, ku zo da Attaura, sa'an nan ku karantā ta, idan kun kasance māsu gaskiya ne.

94. "To, wanda ya kirkira karya ga Allah daga bāyan wannan, to, wadannan sū ne azzālumai."

95. Ka ce: "Allah Ya yi gaskiya, sabōda haka ku bi akīdar Ibrāhīma, mai karkata zuwa ga gaskiya ; kuma bai kasance daga māsu shirki ba."

96. Kuma lalle ne, Daki na farko⁽¹⁾ da aka aza dōmin mutāne,

(1) Dākun Allāh a cikin kasa dōmin mutāne su yi ibāda zuwa gare su biyu ne; Ka'aba a Makka da Baitil Mu'kaddas. An gina Ka'aba a gabainisa da shekara arba'in. Dākin Bakka kuwa Ibrāhīma ne ya gina shi, alhāli Yahūdu da Nasāra sunā cēwa a kan addininsa suke. Dā sunā fadar gaskiya dā sun kōma a gare shi gabā daya.

فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٦﴾
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ مَّا أَزَادُوا
كُلُّ فَرَّارٍ لَّنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا تُؤْمِنُو وَهُمْ كُفَّارٌ
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ هُمْ قَلْ، الْأَرْضَ
ذَهَبَ، أَوْ لَوْ أَفْتَدَ إِلَيْهِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٤٨﴾

لَنْ تَنَالُوا الْبَرَحَى تُنْفِقُوا مَا تَحْبُبُونَ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٤٩﴾

*كُلُّ أَطْعَامٍ كَانَ حَلَالَكُفَّارِ
إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنْزَلَ الْتَّوْرَةُ فَلْ فَأَنُوَّبَا إِلَى التَّوْرَةِ
فَأَتُلُوهَا إِنَّ كُنْتُمْ صَدِيقِنَ ﴿٥٠﴾

فَمَنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّسِعُوا مَلَةً إِنَّهُمْ حَنِيفُا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٢﴾

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وَضَعَ لِلنَّاسِ لِلَّذِي بَكَّهَ

hañka, shi ne wanda ke Bakka⁽¹⁾, mai albarka kuma shiriya ga tālikai.

97. A cikinsa akwai ãyøyi bayyanannu; (ga misāli) matsayin Ibrāhīma. Kuma wanda ya shige shi yā kasance mai amincewa. Kuma akwai hajjin Dākin dōmin Allah a kan mutāne, ga wanda ya sāmi ïkon zuwa gare shi, kuma wanda ya kafirta, to, lalle Allah Mawadāci ne daga barin tālikai.

98. Ka ce: “Yā kū Mutānen Littāfi! Don me kuke kāfirta da ãyøyin Allah, alhāli kuwa Allah Mai shaida ne a kan abin da kuke aikatāwa?”

99. Ka ce: “Ya ku Mutānen Littāfi! Don me kuke taushe wanda ya yi ìmāni, daga hanyar Allah, kuma kunā nēman ta zama karkataccia, alhāli kuwa kunā māsu shaida? Kuma Allah bai gushe daga abin da kuke aikatāwa ba Yana Masani.”

100. Ya ku wadanda suka yi ìmāni! Idan kun yi dā'a ga wani bangare daga wadanda aka bai wa Littāfi, zā su mayar da ku kāfirai a bāyan ìmāninku!

101. Kuma yāyā kuke kāfircēwa alhāli kuwa anā karanta ãyøyin Allah a gare ku, kuma a cikinku akwai manzonSa? Kuma wanda ya nēmi tsari da Allah, to, an shiryar da shi zuwa ga hanya miñkkiya.

102. Yā ku wadanda suka yi ìmāni! Ku bi Allah da tañawa, a kan hakkin binSa da tañawa, kuma

مَبَارِكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فِيهِءَايَتٌ بَيْنَتٌ مَقَامٌ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ، كَانَ إِيمَانُهُ عَلَى النَّاسِ حِجْرٌ الْبَيْتُ مِنْ أَسْتَطْعَاعِ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَكُفُرُونَ بِعِيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ تَصْدُونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ إِذَا أَمْنَى تَبَغُونَهَا عِوْجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِعَنِّيْلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا أَفِرِيقَا مِنَ الَّذِينَ أَتُوْا الْكِتَابَ يَرُدُّو كُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفَّارِينَ ﴿٢٠﴾

وَكَيْفَ تَكُفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُشَلِّي عَلَيْكُمْ إِيمَانَكُمْ إِنَّمَا يُكَفِّرُ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيرٍ ﴿٢١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَعَالَاهُ

(1) Anā ce wa Makka Bakka.

kada ku mutu fāce kuna māsu sallamawa (Musulmi).

103. Kuma ku yi daidami da igiyar Allah gabā daya, kuma kada ku rarraba. Kuma ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da kuka kasance makiya, sai Ya sanya sōyayya a tsakānin zukātanku, saboda haka kuka wāyi gari, da ni'imarSa, 'yan'uwa. Kuma kun kasance a kan gābar rāmi na wutā, sai Ya tsāmar da ku daga gare ta. Kamar wannan ne Allah Yake bayyanā muku āyōyinSa, tsammāninku, zā ku shiryu.

104. Kuma wata jama'a daga cikinku, su kasance suna kira zuwa ga alhēri, kuma suna umurni da alhēri, kuma suna hani daga abin da ake fi. Kuma wadannan, sū ne māsu cin nasara.

105. Kuma kada ku kasance kammar wadanda suka rarrabu, kuma suka sābā wa jūna, bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu, kuma wadannan sunā da azāba mai girma.

106. A rānar da wasu fuskōki suke yin fari kuma wasu fuskōki suke yin baķi, (zā a ce wa wadanda fuskokinsu suke yin baķin): "Shin, kun kāfirta a bayan īmāninku? Don haka sai ku ḍandani azāba saboda abin da kuka kasance kuna yi na kāfirci."

107. Kuma amma wadanda fuskōkinsu suka yi fari, to sū, suna cikin rahamar Allah, kuma su, a cikinta, madawwama ne.

وَلَا تَمُوتُنَ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦﴾

وَأَعْتَصِمُ بِحَبْلِ اللَّهِ جِيَعاً وَلَا تَفْرُقُوا
وَلَا ذُكْرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُشِّرَ
أَغْدَاءَ قَالَ فَبَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ
يُنْعَمِتُهُ إِخْرَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَاعَ حُقْرَةٍ
مِنْ أَنَارٍ فَأَنْذَكْتُكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَيْتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهَدُونَ ﴿٧﴾

وَلَا تَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَأَخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمْ أَبْيَتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٩﴾

يَوْمَ تَبَيَّضُ وُجُوهٌ وَسَوْدَ وُجُوهٌ فَإِمَّا الَّذِينَ
أَسْوَدَتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرُهُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفِرُونَ ﴿١٠﴾

وَإِمَّا الَّذِينَ أَنْيَصْتَ وُجُوهُهُمْ فِي رَحْمَةٍ
اللَّهُ هُمْ فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿١١﴾

108. Wadannan ãyøyin Allah ne, muna karanta su a gare ka da gas-kiya, kuma Allah bā Ya nufin wani zälunci ga tälkai.

109. Kuma abin da ke cikin sam-mai da abin da ke cikin ƙasa, na Allah ne, kuma zuwa gare Shi ake mayar da al'amurra.

110. Kun kasance mafi alhērin al'umma wadda aka fitar ga mutā-ne, kuna umurni da alhēri, kuma kunā hani daga abin da ake ki, kuma kunā īmāni da Allah. Kuma dā Mutānen Littāfi sun yi īmāni, lalle ne, dā (haka) yā kasance mafi alhēri a gare su. Daga cikinsu akwai mūminai, kuma mafi yawansu fāsi-kai ne.

111. Bā zā su cūce ku ba, fāce dai tsangwama. Kuma idan sun yāke ku zā su jūya muku bāya, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

112. An dōka ƙaskanci a kansu a inda duk aka sāme su, fāce da wani alkawari daga Allah da alkawari daga mutāne. Kuma sun kōma da fushi daga Allah, kuma aka dōka talauci a kansu. Wannan kuwa dō-min sū, lalle sun kasance suna kāfir-ta da ãyøyin Allah, kuma suna kashe annabāwa, bā da wani haƙki ba. Wannan kuwa dōmin sābāwar da suka yi ne, kuma sun kasance suna yin ta'adi.

113. Ba su zama daidai ba ; daga Mutānen Littāfi akwai wata al'umma wadda take tsaye, suna karātun ayøyin Allah a cikin sā'ō'in dare, alhāli kuwa sunā yin sujada.

٦٩
يَتَلَكَءُ إِيمَانُهُ نَتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ
وَمَا أَنَّ اللَّهَ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

٧٠
وَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٠﴾

كُنْتُ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجْتُ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتُهُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْلَاءُ أَهْلِ الْكِتَابِ
لَكَانَ خَيْرًا لِّهُمْ فَنِهْمُ الْمُؤْمِنُونَ
وَأَكْثَرُهُمُ الْفَسِيقُونَ ﴿٧١﴾

٧٢
لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذْنِي وَإِنْ يُقْتَلُوكُمْ
يُولُوكُمْ أَذْبَارُهُمْ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٧٢﴾

٧٣
ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْذِلْلَةُ أَيْنَ مَا تَقْفُوا إِلَّا
يُحَبِّلُ مِنَ اللَّهِ وَيُحَبِّلُ مِنَ النَّاسِ وَبَاءَهُ وَ
يُغَضِّبَ مِنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَافُرُوا يَكْفُرُونَ
يَا أَيُّهُمْ أَنْتُمْ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْيَاءَ بِغَيْرِ حِقْقَةٍ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْكُمْ كَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٣﴾

* لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ
قَائِمَةٌ يَتَلَوَّنَ إِيمَانَ اللَّهِ إِنَّمَا أَنْتُمْ
وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿٧٤﴾

114. Suna īmāni da Allah da Yinnin Lâhira, kuma suna umurni da abin da aka sani kuma suna hani daga abin da ba a sani ba, kuma sunā gaugāwa a cikin alhērai. Kuma wadannan suna cikin sâlihai.

115. Kuma abin da suka aikata daga alhēri, to, bā zā a yi musu musunsa ba. Kuma Allah Masani ne ga māsu taķawa.

116. Lalle ne wadanda suka kāfirta, dūkiyōyinsu kō diyansu bā zā su wadatar musu da kōme ba daga Allah kuma wadannan abōkan Wuta ne, sū, a cikinta, madawwama ne.

117. Misālin abin da suke ciyawwa, a cikin wannan rāyuwar dūniya, kamar misālin iska ce (wadda) a cikinta akwai tsananin sanyi, ta sāmi shukar wasu mutāne wadanda suka zālunci kansu, sai ta halakar da ita. Allah bai zālunce su ba, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

118. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki abōkan asiri daga waninku, bā su takaita muku barna. Kuma sun yi gūrin abin da zā ku cūtu da shi. Haķīka, kiyayya tā bayyana daga bākunansu, kuma abin da zukātansu ke bōyēwa ne mafi girma. Kuma lalle ne, Mun bayyana muku âyōyi, idan kun kasance kunā hankalta.

119. Gā ku yā wadannan! Kunā son su, bā su son ku, kuma kuna īmāni da Littāfi dukansa. Kuma idan sun hadu da ku sukan ce “Mun

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَإِلَيْهِ الْأَخْرِيَرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ
مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَنَ يُكَفَّرُوا
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ
أَضَحَّبُ النَّارَ لَهُمْ فِيهَا حَلِيلُونَ ﴿١٦﴾

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَثَلُ رِيحٍ فِيهَا صَرُّاصَابَتْ حَرَثَ قَوْمٍ
ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَا كُنَّ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا آمَنُوا لَا يَتَخَذُوا بِطَانَةً مِنْ
دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَ كُمْ خَبَالًا وَدُؤُمًا عِنْتُمْ
قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَالَكُمْ
الآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾

هَذَا نَصْرٌ أَوْلَئَكُمْ حَبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ
وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقَوْمُ قَالُوا

yi ūmāni". Kuma idan sun kadaita sai su ciji yātsu a kanku don takaici. Ka ce, "Ku mutu da takaicinku. Lalle ne, Allah Masani ne ga abin da ke cikin firāza."

120. Idan wani alhēri ya shāfe ku sai ya bakanta musu rai, kuma idan wata cūta ta shāfe ku sai su yi farin ciki da ita. Kuma idan kun yi hakuri kuma kuka yi ta'kawa, fullinsu bā ya cūtar ku da kōme. Lalle ne, Allah ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa ne.

121. Kuma a lōkacin⁽¹⁾ da ka yi sauko daga iyālanka kana zaunar da mūminai a wurāren zama dōmin yāki, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

122. A lōkacin da fungiyoyi⁽²⁾ biyu daga gare ku suka yi niyyar su karye, kuma Allah ne Majibincinsu, don haka, ga Allah mūminai sai su dogara.

123. Kuma lalle ne, hakīka, Allah Yā taimake ku a Badar, alhāli

ءَامِنًا وَإِذَا خَلَوْا عَصُوا عَيْنَكُمُ الْأَنَاءَ مَلَءَ
مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُوْلَى بِعِيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١﴾

إِنْ تَفْسِكُ حَسَنَةً سُوْهُمْ وَإِنْ تُصْبِكُ
سَيِّئَةً يَقْرُحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا
لَا يَضُرُّكُمْ كَيْنُودُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢﴾

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوَّئُ الْمُؤْمِنِينَ
مَقْرِئَدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

إِذْ هَمَتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْسَلَا وَاللَّهُ
وَلِيَّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَسْتَوْكِلُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِيَدِ رَوَانَمْ ذَلَّةً فَاتَّقُوا اللَّهَ

(1) Misāli ne ga cēwa idan kun yi ūmāni, kuma kun yi ta'kawa, to, fullinsu bā ya cūtar da ku da kōme, dōmin abin da ya auku a Yākin Uhdu yā isa misāli ga cēwa, sai kun karkace daga hanya sa'an nan wani abu zai sāme ku. Asalin maganar shī ne, Annabi yā fita Uhdu da mutum dari tara da hamsin, kuma kāfirai sunā dubū uku. Annabi ya sauva a Uhdu rānar Asabat, bakwai ga Shawwal, shekara ta uku ga Hijira, ya sanya bayansa wajen dūtsen Uhdu, ya gyāra safūfuwan mayāka, kuma ya zaunar da wata runduna ta maharba a gefēn dūtsen da shugabancin Abdullahi dan Jubair. Sa'an nan ya ce musu: "Ku kāre mu da harbi, kada su zo mana daga bāya, kada ku daga daga nan, mun rinjāya kō an rinjāye mu." Sai suka sābā wa umurnin, don haka masifar Uhdu ta auku.

(2) Banū Salimah da Banū Hārisa sun tāshi kōmāwa gida, su bar yāki, a lōkacin da Abdullahi bn Ubayyi bn Salūl ya kōma da jama'arsa, Allah Ya tsare musu ūmānisu, ba su kōma ba. Watau yanā cēwa idan wani abu na masifa ya sāme ku, to, kun sābā wa Allah ne kamar yadda ya auku a Uhdu, suka sanya Annabi ya fito daga Madīna kuma maharba suka bar wurin da aka ayyana musu. Amma kuma ai Allah Ya Taimake ku, a Badar a lōkacin da karfinku bai kai haka ba. saboda rashin sābāwarku ga umurninSa.

kuwa kunā mafiya rauni, sabōda haka ku bi Allah da taħawa tsammāninku, kuna gōdēwa.

124. A lōkacin da kake cēwa ga mūminai, "Shin, bai ishe ku ba, Ubangijinku Ya taimake ku da dubu uku daga malā'iku saukakku?

125. "Na'am! Idan kuka yi ha-furi, kuma kuka yi taħawa, kuma suka zo muku da gaugawarsu, irin wannan, Ubangijinku zai fāre ku da dubu biyar daga malā'iku māsu alāma."

126. Kuma Allah bai sanya shi⁽¹⁾ ba, fāce dōmin bushāra a gare ku, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi. Taimako bai kasance ba fāce daga wurin Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.

127. Dōmin Ya katse wani gēfe daga wadanda suka kāfirta, ko kuma Ya faskantā su, har su jūya, suna māsu rubushi.

128. Bābu kōme a gare ka game da al'amarin (shiryar da su banda iyar da manzanci). Ko Allah Ya karbi tūbarsu, kō kuwa Ya yi musu azāba, to lalle ne sū, māsu zālunci ne.

129. Allah ne da mulkin abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin fasa, Yana gāfarta wa wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin fai.

لَعَلَّكُمْ شَكُورُونَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَنَّ يَكْفِيَكُمْ أَنْ
يُمْدَدَكُمْ بِثَلَاثَةِ الْأَلْفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنْزَلِينَ ﴿١٢٤﴾

بَلْ إِنْ تَصِيرُوا وَتَتَقَوَّلُوا فَوْكُرُمْ مِنْ
فَرِيهِمْ هَذَا يُمْدِدُكُرَبِّكُمْ بِخَمْسَةِ
الْأَلْفِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشَرَى لَكُمْ وَلَتَظْمَنُنَّ
فُلُوْبَكُمْ يَهُ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

لِيُقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أُوْيَكْتَبِتُهُمْ فَيَنْقَلِبُوا حَآبِينَ ﴿١٢٧﴾

لِيَنْسَلَّكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أُوْيَتُوبَ عَلَيْهِمْ
أُوْيَعْذِبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَعْذِبُ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

(1) Taimako da mala'iku.

130. Yā ku wafanda suka yi ūmāni! Kada ku ci riba ninki ninki, ribanye, kuma ku bi Allah da taka-wa, tsammāninku zā ku ci nasara.

131. Kuma ku ji tsōron wutā wadda aka yi tattali dōmin kāfīrai.

132. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, tsammāninku a yi muku rahama.

133. Kuma ku yi gaugāwa zuwa ga nēman gāfara daga Ubangijinku da wata Aljanna wadda fādinta (daidai da) sammai da kasa ne, an yi tattalinta dōmin māsu ta'kawa.

134. Wafanda suke ciyarwa a cikin sauksi da tsanani, kuma suke māsu hadiyēwar fushi, kuma māsu yāfe wa mutāne laifi. Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

135. Kuma wafanda suke idan suka aikata wata alfāsha ko suka zālunci kansu sai su tunā da Allah, sabōda su nēmi gāfarar zunubansu ga Allah. Kuma wāne ne ke gāfara ga zunubai, fāce Allah? Kuma ba su dōge a kan abin da suka aikata ba, alhāli kuwa suna sane.

136. Wadannan sakamakonsu gāfara ce daga Ubangijinsu, daga Gidajen Aljanna (wafanda) kōramu na gudana daga karkashinsu, suna madawwama a cikinsu. Kuma mā-dalla da ijārar māsu aiki.

137. Lalle ne, misālai sun shūde a gabāninku, sai ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba, yāyā āki-bar māsu karyatāwa ta kasance.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنَوْا لَا تَكُونُوا أَرْبَوْا
أَضْعَافًا مُضَعَّفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أَعْدَتْ لِلْكُفَّارِينَ ﴿١٧﴾
وَاطْبِعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿١٨﴾

* وَسَارُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرَضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
أَعْدَتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ يُنْفَقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَاءِ
وَالَّذِينَ اظْمَمُوا الْعَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْظَلُمُوا
أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَأَسْتَغْفِرُوا
لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
يُصْرُّ وَأَعْلَمُ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَجَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِهِنَّ
فِيهَا وَقْعَمْ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٢٢﴾

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَّتٌ فَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَنِيقَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٣﴾

138. Wannan bayāni ne ga mutāne, kuma shiryuwa ce da wa'azi ga māsu takawa.

139. Kuma kada ku yi rauni, kuma kada ku yi bañin ciki, alhāli kuwa kū ne mafiya daukaka, idan kun kasance māsu īmāni.

140. Idan wani mīki ya shāfe ku, to, lalle ne, wani mīki kamarsa ya shāfi mutānen, kuma wadancan kwānaki Muna sarrafa su a tsakānin mutāne, dōmin Allah Ya san wadanda suka yi īmāni kuma Ya sāmi māsu shahāda daga gare ku. Kuma Allah ba Ya son azzālumai.

141. Kuma dōmin Allah Ya dauraye wadanda suka yi īmāni, kuma Ya kōke kāfirai.

142. Ko kun yi zaton ku shiga Aljanna alhāli kuwa Allah bai wāda sanin wadanda suka yi jihādi daga gare ku ba, kuma Ya san māsu hākuri?

143. Kuma lalle ne, hañķa, kun kasance kuna gūrin mutuwa tun a gabānin ku hadu da ita, to, lalle ne, kun gan ta,⁽¹⁾ alhāli kuwa kuna kallo.

144. Kuma Muhammadu bai zama ba face manzo, lalle ne manzanni sun shūde a gabāninsa. Ashe idan ya mutu ko kuwa aka kashe shi, zā ku jūya a kan dugaduganku? To wanda ya jūya a kan dugadugansa, bā zai cūci Allah da kōme ba. Kuma Allah zai sāka wa māsu gōdiya.

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٧﴾

وَلَا تَهْمُوا وَلَا تَخْرُنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنُ إِنْ
كُنُّمُ مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

إِنْ يَمْسِكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَ الْقَوْمَ قَرْحٌ
مِثْلُهُ وَتِلْكَ أَلْأَيَّ أَمْرُنُدُوا لِهَا بَيْتَ
النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّخِذُ
مِنْ كُلِّ شَهَادَةٍ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

وَلِيُمَحْصَّنَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَّحِقَّ
الْكَفِيرُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمَ
اللَّهُ الَّذِينَ جَهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ
الصَّابِرُونَ ﴿٢١﴾

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمْنَوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تُنْظَرُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِ
الرُّسُلُ أُفَيْأَنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ أَنْقَلَبَتْ عَلَيَّ
أَعْقَلِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَأَنَّ
يَضُرَّ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ
الشَّكِيرُونَ ﴿٢٣﴾

(1) Mutuwa watau, kunā gūrin wani yāki a bāyan na Badar yā zo.

145. Kuma bā ya yiwuwa ga wani rai ya mutu fāce da iznin Allah, wa'adi ne mai kayyadadden ajali. Kuma wanda yake nufin sakamakon dūniya Muna bā shi daga gare ta. Kuma wanda ke nufin samakon Lāhira Muna bā shi daga gare ta. Kuma zā Mu sāka wa māsu godiya.

146. Kuma da yawa wani annabi wanda ya yi yāki, akwai jama'a māsu yawa tāre da shi, sa'an nan ba su yi laushi ba ga abin da ya same su a cikin hanyar Allah, kuma ba su yi rauni ba kuma ba su sad da kai ba. Kuma Allah Yana son māsu haƙuri.

147. Kuma bābu abin da ya ka-sance maganarsu fāce fadarsu cēwa: "Yā Ubangijinmu! Ka gāfarta mana zunubanmu da barnarmu a cikin al'amarinmu, kuma Ka tabbatar da dugaduganmu, kuma Ka taimake mu a kan mutānen nan kāfirai."

148. Allah Yā sāka musu da sakamakon dūniya da kuma kyakkyawan sakamakon Lāhira. Kuma Allah Yana son māsu kyau-tatāwa.

149. Yā ku wadanda suka yi ūmāni! Idan kun yi dā'a ga wadanda suka kāfirta zā su mayar da ku a kan dugāduganku, har ku jūya kunā māsu hasāra.

150. Ā'a, Allah ne Majibincinku, kuma Shī ne Mafi alhērin mataimaka.

وَمَا كَانَ لِنَفِيسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا يُذَاقُ
اللَّهُ كِتَابًا مُّؤْجَلاً وَمَنْ يُرِدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا
نُزُّهَهُ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدُ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُزُّهَهُ
مِنْهَا وَسَنَجِزِي اللَّهُ كَيْفَيْنَ ﴿١٤٥﴾

وَكَانَ مِنْ نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِئَوْنَ كَثِيرٌ
فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَيِّلِ اللَّهِ
وَمَا ضَعُفُوا وَمَا أَسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنَّ قَاتَلُوا رَبِّنَا أَغْفَرْلَهُمْ ذُنُوبَنَا
وَإِنْرَافَهُمْ فِي أَمْرِنَا وَثَبَّتَ أَقْدَامَنَا
وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

فَأَتَتْهُمْ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ
الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ رُدُودَهُمْ عَلَى
أَعْقَابِهِمْ فَتَنَقَّلُهُمْ حَسِيرِينَ ﴿١٤٩﴾
بَلِ اللَّهِ مَوْلَى كُلِّهِ وَهُوَ خَيْرُ
النَّصَارِيْهِ ﴿١٥٠﴾

151. Zā Mu jēfa tsōro a cikin zukātan wadanda suka kāfirta, sabōda shirkin da suka yi da Allah gāme da abin da bai saukar da wani dalili ba game da shi. Kuma makōmarsu Wuta ce, kuma tir da mazauunin azzālumai!

152. Kuma lalle ne, hakīka, Allah Yā yi muku gaskiya ga wa'adinSa, a lokacin da kuke kashe su da izninSa, har zuwa lōkacin da kuka kāsa⁽¹⁾, kuma kuka yi jāyayya a cikin al'amarin, kuma kuka sābā, a bāyan (Allah) Ya nūna muku abin da kuke so. Daga cikinku akwai wanda yake nufin duniya kuma daga cikinku akwai wanda ke nufin Lāhira. Sa'an nan kuma Ya jūyar da ku daga gare su, dōmin Ya jarabe ku. Kuma lalle ne, hakīka, Ya yāfe muku laifinku. Kuma Allah Ma'abucin falala ne ga mūminai.

153. A lōkacin da kuke hawan dūtse, gudāne. Kuma ba ku karkata a kan kōwa ba, alhāli kuwa Manzon Allah nā kirān ku a cikin na karshenku⁽²⁾. Sa'an nan (Allah) Ya sākā muku da bañin ciki a tāre da wani bañin ciki. Domin kada ku yi

سَنُقِي فِي قُلُوبِ الظَّالِمِينَ كَفَرُوا الرُّبُّعَ
بِمَا أَشْرَكُوا إِلَهًا مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَا وَلَهُمْ أَنَّا رُوَيْسَ
مَثَوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ كُلُّمُ اللَّهَ وَعْدَهُ
إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ حَقًّا إِذَا
فَشَلَّمُوكُلَّمُ وَتَنَزَّلْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
فِيْنَ بَعْدِ مَا أَرَيْتُكُمْ مَا تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُلَّمُ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُلَّمُ وَلَقَدْ عَفَأْتُكُلَّمُ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

* إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلُوْنَ
عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فِيْ أَخْرَى كُلُّمُ فَأَتَبَعَكُلُّمْ غَمَّا
يَغْمِي لِكَيْلَا تَخْرُجُوا عَلَىٰ

(1) A lōkacin da aka fāra Yākin Uhdu, Musulmi suka fāra kōra sunā kisa, sunā kāmu. Sai wasu maharba suka ce: "Kada a kāme ganīma a bar mu". Shugabansu Abdullahi bn Jubair ya ce musu "Ku tuna da maganar Manzon Allah da ya ce kada mu bar wurinmu sai idan shi ne ya kirāye mu." Sai suka ki saurāran maganarsa suka tafi kāmun ganima. Sai Allah Ya biyō musu da Khālid bn Walīd ta bāya, ya kashe Abdullahi da sauran wadanda suka rage. Sa'an nan kuma sai yākin Musulmi ya karye, suka gudu suka hau dūtse, sai mutum göma sha daya ko shā biyu kawai aka bari tāre da Annabi, yanā kirān su sunā gudu.

(2) Bāyan da hankalinsu ya kōma gare su sai suka ga sakamakon sābā wa umurnin Allah, ya zama karyēwar yāki da rashin ganīma.

bañin ciki a kan abin da ya kuñuce muku, kuma kada ku yi bañin ciki a kan abin da ya sâme ku. Kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatâwa.

154. Sa'an nan kuma (Allah) Ya saukar da wani aminci a gare ku daga bâyan bañin cikin; gyangyadi yanâ rufe wata fungiya daga gare ku, kuma wata fungiya, lalle ne, râyukansu sun shagaltar da su, suna zaton abin da bâ shi ne gaskiya ba, a game da Allah, irin zaton jahiliyya, suna cêwa: "Ko akwai wani abu a gare mu dai daga al'amarin?" Ka ce, "Lalle ne al'amari dukansa na Allah ne." Suna bôyêwa, a cikin zukatansu, abin da bâ su bayyana shi a gare ka. Suna cêwa: "Da munâ da wani abu daga al'amarin dâ ba a kashe mu ba a nan." Ka ce: "Kô dâ kun kasance a cikin gidâjenku, dâ wadanda aka rubûta musu kisa sun fita zuwa ga wurâren kwanciyarsu;" kuma (wannan abu yâ auku ne) dômin Allah Ya jarrabi abin da ke cikin kirâzanku. Kuma dômin Ya tsarkake abin da ke cikin zukâtanku. Allah Masani ne ga abin da ke cikin kirâza.

155. Lalle ne, wadanda suka jüya daga gare ku a ranar haduwar jama'a biyu, Shaifan kawai ne ya talâlâbantar da su, sabôda sâshen abin da suka tsirfanta. Kuma lalle ne hakîka, Allah Ya yâfe laifi daga gare su. Lalle Allah ne Mai gâfara Mai hakuri.

مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصْبَحَتُمْ
وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً
نُعَاسًا يَغْشِي طَالِيفَةً مِنْكُمْ وَطَالِيفَةً قَدْ
أَهْمَتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظْلَمُونَ بِاللَّهِ عَزَّ
الْحَقِّ طَنَ الْجَهَنَّمَ يَقُولُونَ هَلْ لَنَامَ
الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كَلَّهُ وَلَلَّهُ
يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبَدِّلُونَ لَكَ يَقُولُونَ
لَوْ كَانَ لَنَامَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا فَتَنَاهُنَّ أَنَّا
لَوْ كُنَّدُرْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَّ الَّذِينَ كَتَبَ
عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلَبَتَّلَ اللَّهُ
مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِمَحَضِ مَا فِي
قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَّقَ�
الْجَمْعَانِ إِنَّمَا أَسْتَرَلَهُمُ الشَّيْطَانُ
بِعَضٍ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَ اللَّهُ عَنْهُمْ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

156. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku kasance kamar wadanda suka kāfīrtā, kuma suka ce wa 'yan'uwansu idan sun yi tafiya a cikin kasa kō kuwa suka kasance a wurin yāki: "Dā sun kasance a wurinmu, dā ba su mutu ba, kuma dā ba a kashe su ba." (Wannan kuwa) Dōmin Allah Ya sanya wac-can magana ta zama nadāma a cikin zukātansu. Kuma Allah ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma Allah, ga abin da kuke aikā-tāwa, Mai gani ne.

157. Kuma lalle ne, idan aka kashe, ku a cikin hanyar Allah, ko kuwa kuka mutu, hakīka, gāfara daga Allah da rahama ne mafi alhē-ri daga abin da suke tārāwa.

158. Kuma lalle ne idan kun mutu ko kuwa aka kashe ku, hakī-ka, zuwa ga Allah ake tāra ku.

159. Sabōda wata rahama ce daga Allah ka yi sanyin hali a gare su. Kuma dā kā kasance mai hushi, mai kaurin zuciya, dā sun wātse daga gēfenka. Sai ka yāfe musu laifinsu, kuma ka nēma musu gāfa-ra, kuma ka yi shāwara⁽¹⁾ da su a cikin al'amarin. Sa'an nan kuma idan ka yi niyyar zartarwa, to, ka dōgara ga Allah, lalle ne, Allah Yana son māsu tawakkali.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَقَالُوا لِإِخْرَانِهِمْ إِذَا أَضْرَبُوا فِي الْأَرْضِ
أَوْ كَانُوا عَزِيزًا لَوْكَانُوا عِنْدَنَا مَا مَأْتُوا
وَمَا قُتِلُوا إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي
قُلُوبِهِمْ وَلَلَّهُ يُحْكِمُ وَيُبْصِرُ
وَلَلَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ^(١٧)

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمَثِّلُ مَعْفَرَةً
مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ^(١٨)

وَلَئِنْ مُتُّمَثِّلُ أَوْ قُتِلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُخْشِرُونَ^(١٩)
فِيمَا رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ لِنَّهُ لَغُورٌ وَلَوْكَسْتَ فَظًا
عَلَيْظَ الْقُلُوبِ لَا نَفَضُوا مِنْ حَوَالَكَ فَاغْفُ
عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَارِذُهُمْ فِي الْأَمْرِ
فَإِذَا عَزَمْتَ فَوَكِلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحْكِمُ
الْمُتَوَكِّلُونَ^(٢٠)

(1) Annabi shi ne makomar al'amurra ga dukan kome, amma Allah Ya lizimta masa sauñin hali zuwa ga Sahabbansa, da yin ma'āmala da su, ma'āmala mai kyau, da yi musu addu'a a kōwane hāli, kuma a wurin yāki kō abin da ya shāfi yāki, Yā lizimta masa ya yi shāwara da su, kuma Ya bā shi damar yin ijtihādi a nan, sa'an nan Ya umarce shi da ya dōgara ga Allah wajen zartaswa, a kan ra'ayin da ya gani daga gare su.

160. Idan Allah Ya taimake ku, to, bābu marinjayi a gare ku. Kuma idan Ya yarbe ku, to, wānē ne wanda yake taimakon ku bāyanSa? Kuma ga Allah sai mūminai su dōgara.

161. Kuma bā ya yiwa ga wani annabi ya ci gulūlu.⁽¹⁾ Wanda ya ci gulūlu zai je da abin da ya ci na gulūlun, a Rānar Kiyāma. Sa'an nan a cika wa kōwane rai sakamakon abin da ya tsirfanta. Kuma sū, bā zā a zālunce su ba.

162. Shin fa, wanda ya bībiyi yardar Allah, yana zama kamar wanda ya kōma da fushi daga Allah, kuma makomarsa Jahannama ce? Kuma tir da makōma ita!

163. Sū, darajōji⁽²⁾ ne a wurin Allah, kuma Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

164. Lalle ne, hākīka, Allah Yā yi babbar falala⁽³⁾ a kan mūminai, dōmin Yā aika, a cikinsu, Manzo daga ainihinsu yana karanta āyō-yinSa a gare su, kuma yana tsar-kake su, kuma yana karantar da su Littāfi da hikima, kuma lalle, sun kasance daga gabāni, hākīka suna cikin bata bayyananniya.

(1) Gulūlu shī ne sātar wani abu daga ganīmar yāki a gabānin raba ta a tsakānin mayāka. Allah Yā ce, "Yin gulūlu haram ne a kan kōwane annabi ko da wadanda ba a halatta wa cin ganima ba, balle ga wanda aka halatta wa. Kamar yadda gulūlu yake haram a kan annabāwa haka yake haram a kan mabiyansu."

(2) Mūminai māsu darajōji ne a wurin Allah gwargwadon īmāninsu da ta'kawarsu da kuma falalar da Allah Ya yi musu. Haka sū kuma kāfirai sunā da magangara zuwa kasa gwargwadon mugun aikinsu.

(3) Allah Yā nūna falalar da Ya bai wa Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da yake har Yanā yi wa mūminai gōri da kyautar da Ya yi musu ta hanyar aiko musu shi.

إِنْ يَنْصُرُكُمْ أَللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ
وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِّنْ
بَعْدِهِ وَعَلَى اللّٰهِ قَلِيلُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَعْلَمُ وَمَنْ يَعْلَمُ بِأَنَّ
يُمَاءِغِلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوقَى كُلُّ
نَفِيسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٧﴾

أَفَمَنْ أَتَّبَعَ رِضَوانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَاءَ سَخَطِ
مِنَ اللّٰهِ وَمَا وَلَهُ جَهَنَّمُ وَلِشَسْ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾
لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ
رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتَلَوَّعُونَ بِهِ مِنْ أَيْتِهِ
وَيُزَكِّيُهُمْ وَيَعْلَمُهُمْ بِهِ الْكِتَابُ
وَالْحِكْمَةُ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لِفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

165. Shin, kuma a lōkacin⁽¹⁾ da wata masīfa, hafīka, ta sāme ku, alhāli kuwa kun sāmar da biyunta, kun ce: "Daga ina wannan yake?" Ka ce: "Daga wurin rāyukanku⁽²⁾ yake." Lalle ne, Allah, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.

166. Kuma abin da ya sāme ku a rānar haduwār jama'a biyu, to, da izinin Allah ne, kuma dōmin (Allah) Ya san mūminai (na gaskiya).

167. Kuma dōmin Ya san wa-danda suka yi munāfunci, kuma an ce musu: "Ku zo ku yi yāki a cikin hanyar Allah, kō kuwa ku tunkude."⁽³⁾ Suka ce: "Dā mun san (yadda ake) yāki dā mun bīku." Sū, zuwa ga kāfirci a rānar nan, sun fi kusa daga gare su zuwa ga īmāni. Sunā cēwa da bākunansu abin da bā shi ne a cikin zukātansu ba. Allah ne Mafi sani ga abin da suke bōyewa.

168. Wadanda suka ce wa 'yan'uwansu kuma suka zauna abinsu: "Dā sun yi mana dā'a, dā ba a kashe su ba." Ka ce: "To, ku tunkude mutuwa daga rāyukanku, idan kun kasance māsu gaskiya."

169. Kada ka yi zaton wadanda aka kashe a cikin hanyar Allah matattu ne. A'a, rāyayyu ne su, a

أَوْلَمَا أَصَبَّتُكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبَّتُمْ
مُشْتَيْهَا فَلَمَّا آتَى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ
أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^(٦٥)

وَمَا أَصَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْجَمْعَانِ فِي إِذْنِ اللَّهِ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنُونَ^(٦٦)

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَاقَوْا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْ أَقْبَلُوا
فِي سَيِّلِ اللَّهِ أَوْ أَذْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قَاتَالًا
لَا تَبْعَذْنَا كُمْهُ لِلْكُفَّارِ يَوْمَ إِذْ أَقْرَبُ مِنْهُمْ
لِلإِيمَانِ يَقُولُونَ يَا أَفْوَاهُمْ مَا لَنْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ^(٦٧)

الَّذِينَ قَالُوا إِلَيْهِمْ وَقَدْرُوا لَوْ أَطَاعُونَا
مَا قَاتَلُوا فَقُلْ فَادْرِهُ وَأَعْنَ أَنفُسِكُمُ الْمَوْتَ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^(٦٨)

وَلَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ قُتُلُوا فِي سَيِّلِ اللَّهِ أَمْوَالًا
بَلْ أَحْيَاهُمْ إِنَّهُمْ يُرْزَقُونَ^(٦٩)

(1) Duk masīfar da ta sāme ku, tō, ku ne kuka jāwo wa kanku ita da wani laifī na sābā wa umurnin Allah. Kuma kāmin masīfa guda ta sāme ku, to, alhēri biyu sun sāme ku.

(2) Kowace irin masīfa ta sāmi mutum, to, shī ne ya yi sababinta a kansa. Kuma yā kamata ya yi bincike ya gāne sababin, a inda ya jāhilce shi. Kuma duk da haka kāmin masīfa guda ta sāme shi, yā sāmi ni'ima biyu kō fiye da haka.

(3) Ku tunkude mana maķiyā da duhunku, kō dā ba ku yi yāki ba.

wurin Ubangijinsu.⁽¹⁾ Ana ciyar da su.

170. Suna māsu farin ciki sabōda abin da Allah Ya bā su daga falalar-Sa, kuma suna yin bushāra ga wadanda ba su risku da su ba, daga bayansu; “Bābu tsōro a kansu kuma ba su zama suna yin bakin ciki ba.”

171. Suna yin bushāra sabōda wata ni'ima daga Allah da wata falala. Kuma lalle ne, Allah bā Ya tozartar da ijārar mūminai.

172. Wadanda suka karba⁽²⁾ kira zuwa ga Allah da ManzonSa, daga bāyan mīki ya sāme su. Akwai wata lāda mai girma ga wadanda suka kyautata⁽³⁾ yi daga gare su, kuma suka yi taķawa.

173. Wadanda mutāne⁽⁴⁾ suka ce musu: “Lalle ne, mutāne sun tāra

فَرَحِينَ بِمَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَيَسْتَبَشِّرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحُقُواْ بِهِمْ
مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَاخُوفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧﴾

*يَسْتَبَشِّرُونَ بِنِعْمَةِ قَنَتْ اللَّهُ وَفَضْلِ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

الَّذِينَ أَسْتَجَابُواْ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ
مَا أَصَابَهُمْ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَخْسَسُواْ مِنْهُمْ
وَاتَّقُواْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٩﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمْ أَنَّاسٌ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُواْ

(1) A cikin Hadisi an ruwaito cēwa, Annabi yā ce Allah Yanā sanya rūhinsu a cikin cikkunan tsuntsāye māsu kōren launi, sunā tafiya da su a cikin Aljanna sunā ci daga 'ya'yan itācenta da rāna, sa'an nan su kōma zuwa ga wasu fitillu wadanda aka rātaye a cikin inuwar Al'arshi.

(2) Bāyan kōmawar Musulmi daga Uhdu da miyākun da suka sāme su, sai Annabi ya umurce su da fita a bāyan kāfirai, dōmin kada su yi tunānin kōmāwa. Sai suka fita bāyansu, aka dāce kuwa Abu Sufyāna ya umurci mutānensa da kōmāwa Madīna dōmin su tumbuke Musulmi. An yi Uhdu ta farko ran Asabat, sa'an nan suka fita a bāyansu a rānar Lahadi, suka riskē su a Hamra'al Asad. Sai aka yi tawāfuki (yarjējeniya) tsakanin Annabi da Abu Sufyāna a kan a bar yāki a lōkacin, sai shekara mai zuwa, a hadu a Badar. Allah Ya yabi Musulmi, da suka karba wannan kira, a cikin miyākū. Haka duka mai karbawa irinsu, yā shiga a cikin irin wannan yabo har ya zuwa tāshin Kiyāma.

(3) Kyautata yi shi ne tsarkake aiki dōmin Allah watau ihsani kō ihlasi.

(4) Yākin Badar na Uku, a cikin shēkara ta hudu yake, a watan Sha'aban. Badar kāsuwa ce babba ga kābilun Lārabāwa a kōwace shekara. A bāyan Uhdu an yi alkawari da Abu Sufyāna, a kan a hadu a Badr shēkara mai zuwa. Sabōda haka sai Abu Sufyāna ya fita daga Makka har ya sauwa Marriz Zahrān, sai Allah Ya sanya masa tsōro a cikin zūciyarsa, sai ya gamu da Nu'aima bn Mas'ud el Ashja'iy, ya ce masa: “Ni nā yi alkawari da Muhammadu a kan mu hadu a Kāsuwar Badar. Wannan kuwa shēkar fari ce. Inā son

(rundunōni) sabōda ku, don haka ku ji tsōronsu. Sai (wannan magna) ta kara musu īmāni, kuma suka ce: “Mai isarmu Allah ne, kuma mādalla da Wakili Shī.”

174. Sa'an nan suka jūya da wata ni'ima daga Allah da wata falala, wata cūta ba ta shāfe su ba, kuma suka bi yardar Allah. Kuma Allah Ma'abucin falala mai girma ne.

175. Wancan, Shaidan ne kawai yake tsōratar da ku masōyansa. To, kada ku ji tsōronsu, ku ji tsōroNa, idān kun kasance māsu īmāni.

176. Kuma wadannan da suke gaugāwa a cikin kāfirci kada su bāta maka rai. Lalle ne su, bā zā su cūci Allah da kōme ba. Allah Yanā nufin cēwa, bā zai sanya musu wani rabo ba a cikin Lāhira, kuma suna da wata azāba mai girma.

177. Lalle ne, wadanda suka sayi kāfirci da īmāni, ba zā su cūci Allah da kōme ba. Kuma sunā da azāba mai radadī.

178. Kuma kada wadanda suka kāfirta su yi zaton cēwa, lalle ne, jinkirin da Muke yi musu alhēri ne ga rāyukansu. Munā yi musu jinkirin ne dōmin su fāra laifi kawai, kuma suna da azāba mai wulā-kantarwa.

sābāwar alkawarin ta zama daga gare shi, bā daga gare ni ba. Ka tafi Madīna ka yi kōkarin hana su fitōwa, zan bā ka rākuma gōma.” Sai Nu'aimu ya tafi Madīna ya iske Annabi da Sahabbansa suna shirin fita. Sai ya ce musu: “Me kuke nufi?” Suka ce; “Alkawarin Abu Sufyāna.” Sai ya ce: “Bā zā ku iya ba, dōmin kuwa sun tāra rundunōni sabōda ku.” Sai Annabi ya ce: “Zan fita kō dā nī kadai ne.” Sai Annabi ya fita da mutum dubu da dari biyar, suka tafi Badar bābu Abu Sufyāna. Suka ci kāsuwa suka kōmo.

لَكُمْ فَاحْشُوْهُمْ فَرَزَادُهُمْ إِيمَنَا وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنَعَمَ الْوَكِيلُ ﴿٧٦﴾

فَأَنْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلِ لَهُ
يَمْسَسُهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٧٧﴾

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أُولَئِكَهُو
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسْكِرُونَ فِي الْكُفَّارِ أَهُمْ
لَنْ يَضْرُوْهُمُ اللَّهُ شَيْءٌ إِنَّمَا يُدْهِلُهُمْ
حَظَّاً فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَشْرَكُوا اللَّهُ كُفُّرٌ بِالْأَيْمَنِ لَنْ يَضْرُوْهُمْ
اللَّهُ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٨٠﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ لَهُمْ
خَيْرٌ لَأَنَفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا إِنَّمَا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٨١﴾

179. Allah bai kasance Yana barin mūminai a kan abin da kuke kansa ba, sai⁽¹⁾ Ya rarrabe mu-mmūna daga mai kyau. Kuma Allah bai kasance Yanā sanar da ku gaibi ba.⁽²⁾ Kuma amma Allah Yana zāben wanda Ya so daga manzanninSa.⁽³⁾ Sabōda haka ku yi īmāni da Allah da manzanninSa. Kuma idan kun yi īmāni kuma kuka yi takawa, to, kunā da lādā mai girma.

180. Kuma kada wadannan da suke yin rōwa da abin da Allah Ya bā su daga falalarSa su yi zaton shī ne mafi alhēri a gare su. A'a, shī mafi sharri ne a gare su. Zā a yi musu sañandami da abin da suka yi rōwa da shi a Rānar Kiyāma. Kuma ga Allah gādon sammai da fasa yake, kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

181. Lalle ne, hañīka, Allah Yā ji maganar wadanda suka ce: "Lalle ne, Allah fakīri ne, mū ne wadā-tattu." Zā mu rubūta abin da suka fada, da kisan da suka yi wa annabāwa bā da wani hañīki ba. Kuma Mu ce: "Ku dandani azābar gōbara!"

(1) Watau Allah bā zai bar mutāne su ce, 'Mun yi īmāni,' da bāki kawai ba, sai Yā jarraba su Ya fitar da mūminan fwarai daga munāfukai. Sabōda haka Ya sanya rānaiku kamar rānar Uhdu wadda Allah Ya jarrabi mūminai da ita har hakurinsu da dā'arsu su-ka bayyana, kuma munāfukai suka bayyana.

(2) Allah bai sanar da gaibi ga mutāne wadanda ba annabāwa ba, sabōda haka, bā ku iya sanin īmānin mutum ko rashin īmāninsa, sai da alāma ta wani aiki ko magana wadda take da ita za a iya yin hukunci da kāfirci ko īmāni ga mutum.

(3) Allah Yā zābi wanda Ya so daga manzanninSa, watau Yā zābi Annabi Muhammadu da kārin daraja a kan sauran annabāwa da falalarSa. Wannan ne maficin yabo a gare shi.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَنْهَا مُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا آتَنَا
عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْحَقِيقَةَ مِنَ الظَّفَرِ
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِعَكُمْ عَلَىٰ الْغَيْبِ وَلِكُنَّ
الَّهُ يَعْلَمُ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَقَاتِلُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَلَا تُؤْمِنُوا وَتَتَقَوَّلُ كُلُّ كُوْنٍ أَخْرَىٰ
عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَتَحَلَّوْنَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ
سَيِّطُرُوْنَ مَا بَخْلَوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ
مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿١٧﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ
فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكُبُ مَا قَالُوا
وَقَاتَلُهُمُ الْأَنْيَاءُ بِعَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ
ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨﴾

182. "Wannan (azābar) kuwa sabōda abin da hannuwanku suka gabātar ne. Kuma lalle ne Allah bai zama mai zālunci ga bāyinSa ba."

183. Wadanda suka ce: "Lalle ne Allah Yā yi alkawari zuwa gare mu, kada mu yi īmāni sabōda wani manzo sai yā zo mana da Baiko wadda wuta za ta ci." Ka ce: "Lalle ne wasu manzanni sun je muku, a gabānīna, da hujjōji bayyanannu, kuma da abin da kuka fada, to, don me kuka kashe su, idan kun kasance māsu gaskiya?"

184. To, idan sun karyata ka, to lalle ne, an karyata wasu manzanni a gabāninka, sun je musu da hujjōji bayyanannu da littattafai, da kuma Littāfi mai haske.

185. Kōwane rai mai dandanar mutuwa ne. Kuma ana cika muku ijārōrinku kawai ne a Rānar Kiyāma. To, wanda aka nisantar daga barin wuta, kuma aka shigar da shi Aljanna, to, lalle ne yā tsira. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce jin dādin rūdfi.

186. Lalle ne zā a jarraha⁽¹⁾ ku a cikin dūkiyōyinku da rāyukanku, kuma lalle ne kuna jin cūtarwa mai yawa daga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku da kuma wadanda suka yi shirki. Kuma idan kun yi hakuri, kuma kuka yi takawa, to lalle ne, wannan yana daga manyan al'amurra.

(1) Duk wanda ya tsayu da gaskiya ko umurni da alhēri, ko hani daga abin da ba a so, to lalle ne sai an cūtar da shi, kuma ba shi da māgani sai hakuri, dōmin Allah, da nēman taimako daga Allah, da kōmāwa zuwa ga Allah.

ذَلِكَ بِمَا فَدَّمْتَ أَيْدِيكُنْهُ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَيْدِ ﴿١٤﴾

الَّذِينَ قَاتَلُوا إِنَّ اللَّهَ عَمِدَ إِلَيْهَا أَلَّا
نُؤْمِنَ بِرَسُولِهِ حَقًّا يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ
تَأْكُلُهُ الْأَنَارُ قُلْ قَدْ جَاءَ كُوْرُسُلُّ مَنْ
قَبَلَهُ بِالْبَيْنَتِ وَبِالَّذِي قَسْطُرَ فَلَمْ
فَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِّنْ
قَبْلِكَ جَاءَهُ وَبِالْبَيْنَتِ وَأَلْزَبَ
وَالْكِتَابَ الْمُنِيرِ ﴿١٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَاقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوفَّى
أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ رُخِّزَ
عَنِ النَّارِ وَأَدْخَلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ
فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ إِلَّا لَآمَنَّ
الْغُرُورِ ﴿١٧﴾

*لَتُبَلَّوْنَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
وَلَتَشْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا الَّذِي كَثِيرًا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَأَتَّقُوا
فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأَمُورِ ﴿١٨﴾

187. Kuma a lōkacin da Allah Ya riķi alkawarin wadanda aka bai wa⁽¹⁾ Littāfi, “Lalle ne kuna bayyana shi ga mutāne, kuma bā zā ku bōye shi ba.” Sai suka jēfar da shi a bāyan bāyansu, kuma suka sayi 'yan kudi kadan da shi. To, tir da abin da suke saye!

188. Kada lalle ka yi zaton wadanda suke yin farin ciki da abin da suka bāyar, kuma suna son a yabe su da abin da ba su aikatā ba. To, kada lalle ka yi zaton su da tsīra daga azāba. Kuma suna da azāba mai radadi.

189. Kuma ga Allah mulkin sammai da kasa yake. Kuma Allah, a kan kōme, Mai īkon yi ne.

190. Lalle ne, a cikin halittar sammai da kasa da sābāwar dare da yini akwai āyōyi ga ma'abūta hankali.

191. Wadanda suke ambatar Allah a tsaye da zaune da a kan sāsan-ninsu, kuma suna tunāni a kan halittar sammai da kasa: “Yā Ubangijinmu! Ba Ka halitta wan-nan a kan banza ba. TsarkinKa! Sabōda haka Ka tsare mu daga azābar wuta.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيقَاتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَتَبَيَّنَهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكُونُونَهُ فَنَبَذُوهُ
وَرَأَهُ ظُهُورُهُمْ وَأَشْرَقَ فِيهِ ثُمَّ نَأَلَّا
فِيئَسَ مَا يَسْتَرُونَ ﴿١٨٩﴾

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرُجُونَ بِمَا أَتَوْا وَيَحْبِبُونَ أَنَّ
يُحْمَدُوا إِنَّمَا الْقَرِيبَ عَلَوْا فَلَا تَحْسِبَنَّهُمْ
يُمْفَازَقُهُمْ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿١٩٠﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩١﴾
إِنَّهُ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتِلَافِ
الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَكُونُ لِأَوْلَى الْأَلْئَبِ ﴿١٩٢﴾

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قَيْمًا وَقُوْدًا وَعَلَىٰ
جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا
بَطَلًا سُبْحَانَكَ فَقَنَاعَدَابَ النَّارِ ﴿١٩٣﴾

(1) A cikin wannan akwai gargadī ga mālaman Musulmi, kada su shiga hanyar Yahūdu ta bōye ilmin gaskiya, ko kuwa abin da ya sāme su, sū mā ya sāme su, kuma ya shiga da su mashigarsu. Wājibi ne a kan mālamai su bāyar da abin da ke hannuwansu na ilmi mai amfāni, mai nūni a kan aikin kwarai, kada su bōye kōme daga gare shi. Idan sun bōye, to, la'anar Allah da malā'iku da ta mutāne zā ta tabbata a kansu, kamar yadda ta tabbata a kan mālaman Yahūdu.

192. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, wanda Ka shigar a cikin wuta, to, hakīka, Kā tozarta shi, kuma bābu wasu mataimaka ga azzālumai.

193. "Yā Ubangijinmu! Lalle ne mū, mun ji Mai kira yanā kira zuwa ga īmāni cēwa, 'Ku yi īmāni da Ubangijinku.' Sai muka yi īmāni. Yā Ubangijinmu! Sabōda haka Ka gāfarta mana zunubanmu, kuma Ka kankare miyāgun ayyukanmu daga gare mu. Kuma Ka karbi rāyukanmu tāre da mutānen kirki.

194. "Yā Ubangijinmu! Ka bā mu abin da Ka yi mana wa'adi (alkawari) a kan manzanninKa, kuma kada Ka tozarta mu a Rānar Kiyāma. Lalle ne Kai, bā Ka sābā-war alkawari."

195. Sabōda haka Ubangijinsu Ya karba musu cēwa, "Lalle ne Nī, bā zan tozartar da aikin wani mai aiki ba daga gare ku, namiji ne ko kuwa mace, sāshenku daga sāshe. To, wadanda suka yi hijira kuma aka fitar da su daga gidājensu, kuma aka cūtar da su a cikin hanya-Ta, kuma suka yi yāki, kuma aka kashe su, lalle ne zan kankare musu miyagun ayyukansu, kuma lalle ne zan shigar da su gidājen Aljanna (wadanda) koramu ke gudāna daga karkashinsu, a kan sakamako daga wurin Allah. Kuma a wurinSa akwai kyakkyawan sakamako.

196. Kada jujjuyawar wadanda suka kāfirta a cikin garūruwa ta rūde ka.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٦﴾

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًّا يَأْبَادِي لِلإِيمَنِ
أَنَّ عَامِنُوا بِرَبِّنَا فَقَاتَنَّا فَأَغْفِرْلَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتَنَا وَتُوفِّنَا
مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٧﴾

رَبَّنَا وَإِنَّا مَا وَعَدْنَا عَلَى رُسُلِكَ
وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلُفُ
الْمِيعَادَ ﴿١٨﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَ
عَمِيلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ
وَأُوذُوا فِي سَيِّلٍ وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا
لَا كُفَّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دُخْلُنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْآنَهْرُ وَلَا يَأْتِنَّ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَنْهُمْ
حُسْنُ أَتْوَابِ ﴿١٩﴾

لَا يَغْرِنَكَ تَقْلِبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْأَيَّلَدِ ﴿٢٠﴾

197. Jin dādī ne kafan, sa'an nan makōmarsu Jahannama ce, kuma tir da shimpida ita!

198. Amma wadanda suka bi Ubangijinsu da takawa, sunā da Gidājen Aljanna (wadanda) koramu ke gudāna a karkashinsu, suna madawwama a cikinsu, a kan liyāfa daga wurin Allah, kuma abin da ke wurin Allah ne mafi alhēri ga barrantattu.

199. Kuma lalle ne daga Mutānen Littāfi⁽¹⁾, hakīka, akwai wanda yake yin īmāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare ku, da abin da aka saukar zuwa gare su, sunā māsu tawālu'i ga Allah, bā su sayen tamanī kafan da āyōyin Allah. Wadannan suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu. Lalle ne Allah Mai gaugāwar sakamako da yawa ne.

200. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku yi hakuri kuma ku yi dauriya, kuma ku yi zaman dāko, kuma ku yi takawa, tsammāninku zā ku ci nasara.⁽²⁾

مَتَّعْ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا ذُو نُهْمَ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَهَادُ ﴿١٩٧﴾

لَكِنِ الَّذِينَ آتَقْوَرَبُهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلَدِينَ فِيهَا
نُرُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ حَيْثُ
لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

وَإِنَّمَا أَهْلِ الْكَيْتَبِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خَشِيعَنَ لِلَّهِ لَا يَشْرُوتُنَّ إِيمَانَكُمْ
ثُمَّ نَاقِلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَصْبِرُوا
وَصَابِرُوا وَرَأَيْطُوا وَآتَقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

(1) A cikin Mutānen Littāfi akwai mutānen kwarai, na kirki wadanda hāsada ba ta hana su bin gaskiya ba. Sun sisantu da sifōfin kamāla; watau ba dukkansu ne miyagu ba. Akwai na kwarai a cikinsu kamar yadda hāli yake a kōwane tāron mutāne.

(2) Hakuri a kan ibāda da daukar wahalōlin shari'a gabā daya gwargwadon ikon yi. Dauriya a kan abokan gaba; watau kada makiyi su fi mūminai hakuri wajen yāki da daukar wahalōlinsa. Zaman dāko ga taushēwar hanyōyin abōkan gaba daga barin shiga kasar Musulmi. Bābu bambanci ga makiyi bayyananne da makiyi bōyayye. Makiyi bōyayye ya fi aibi dōmin kasasshensa, zai shiga wuta, amma kasasshen makiyi bayyananne, zai shiga Aljanna. Takawa ita ce bin umurnin Allah da kangēwa daga barin haninSa kamar yadda Ya fada. Wannan shī ne kan ibāda duka bāyan īmāni, dōmin haka ya ce kō zā ku ci nasara, idan kun rike wadannan abūbuwa da kyāwo.

Tana karantar da hanyōyin tsare haKKōkin jama'a, da alākōkin da suke a tsakānin al'ummar Musulmi kanta, ko kuma a tsakaninta da tsakānin wata al'umma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya ku mutāne! Ku bi Ubangi-jinku da takawa, Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya halitta, daga gare shi, ma'auransa, kuma Ya watsa daga gare su maza māsu yawa da mātā. Kuma ku bi Allah da takawa, Wanda kuke rōkon jūna da (sūnan) Shi, da kuma zumunta⁽¹⁾. Lalle ne Allah Ya kasance, a kanku, Mai tsaro ne.

2. Kuma ku bai wa marāyu dūki-yōyinsu, kuma kada ku musanya mummūna da mai kyau. Kuma kada ku ci dūkiyōyinsu zuwa ga dūkiyōyinku. Lalle shi, yā kasance zunubi ne mai girma.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّنْ نَفْسٍ
وَجَدَهُ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجًا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا
كَثِيرًا وَنِسَاءً وَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ
يَوْمَ وَالْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ كُفُورٌ قِبَلًا

وَإِنَّ الَّذِينَ مُؤْمِنُونَ لَا يَتَبَدَّلُونَ إِلَى الْحَقِيقَةِ
بِالظَّلَّمِ وَلَا تَأْكُلُونَ مَوْلَاهُمْ إِلَّا مُؤْمِنَّا
إِنَّهُ كَانَ حُوَّا كَيْرًا

(1) Bin Allah wanda Ya halitta ku, kira ga tabbatar da tauhidin Ulūhiyya da Rubūbiyya. Fitar mutāne daga asali guda, wanda bābu wani surki a cikinsa, yana wajabtar da girman jinsin mutum, kōwane iri ne, kōwane launi, kuma kōwace halitta yake dauke da ita. Tsōron Allah da tsaronSa a kan mutāne yana wajabtar da tsayāwa a cikin haddōdin shari'arsa. Tsōron zumunta ko rantsuwa da ita yana wajabtar da tausayi da rahama a kan halittar Allah na kusa da na nesa. Hadisi ya nūna ba a yin rantsuwa da wanin Allah, saboda haka ma'anar ayār ita ce, 'Ku ji tsōron Allah ku tsare mahaifa da zumunta!'

3. Kuma idan kun ji tsōron bā zā ku yi ādalci ba a cikin marāyu⁽¹⁾, to, (akwai yadda zā a yi) ku auri abin da ya yi muku dadī daga mātā; biyu-biyu, da uku-uku, da huduhudu. Sa'an nan idan kun ji tsōron bā zā ku yi ādalci ba, to, (ku auri) guda ko kuwa abin da hannayenku na dama suka mallaka. Wannan shi ne mafi kusantar zama ba ku wuce haddi ba.

4. Kuma ku bai wa mātā sadā-kōkinsu da sauķin bāyarwa. Sa'an nan idan suka yāfe muku wani abu daga gare shi, da dādin rai, to, ku ci shi da jin dādi da sauķin hadiya.

5. Kada ku bai wa wāwāye⁽²⁾ dūkiyarku, wadda Allah Ya sanya ta a gare ku, kunā māsu tsayuwa (ga gyāranta). Kuma ku ciyar da su a cikinta, kuma ku tufātar da su, kuma ku gaya musu magana sananniya ta alhēri.

6. Kuma ku jarraha marāyu, har a lōkacin da suka isa aure. To, idan kun lura da shiriya daga gare su, to, ku mīka musu dūkiyoyinsu. Kada ku cī ta da barna, kuma da gaggawa kāfin su girma. Kuma wanda yake

(1) Asalin marāya shī ne yāron da bai balaga ba, kuma ubansa ya mutu. Amma a cikin āya-Allah Yā sani-anā nufin dukkan mai rauni a cikin al'umma, wanda yake nēman a tsare haķkinsa da Allah Ya dōra wa Musulmi su tsare. Sabōda haka Ya shāfe jawābin sharadin, kuma Ya fāra da hukunce-hukunce, a kan tafsīlin yadda zā a tsare māsu rauni a cikin al'umma. Ya fāra da māta a wajen aure, adadinsu daga daya zuwa hudu, gwarg-wadon karfin mutum da iyāwarsa ga tsai da ādalci a gare su, kō a tsakāninsu. Ādalci na kwāna da ciyarwa da tufātarwa.

(2) Sa'an nan yadda ake riķon dūkiyar wāwā wanda bai san yadda ake riķon dūkiya ba, ko dā shī bāligi ne, yā yi aure, kuma ko dā shī ne yake nēman dūkiyarsa da kansa; kamar da ijāra. Wannan wata hanya ce ta tsaron haķkin māsu rauni.

وَإِنْ خَفْتُمُ الْأَنْقَسْطُوا فِي الْيَتَمَّيْ فَإِنْ كِحُوا
مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَشْتَى وَثُلَثَ وَرَبِيعٌ
فَإِنْ خَفْتُمُ الْأَنْقَسْطُوا فَوَجِدَهُ أَوْ مَامَلَكَتْ
أَيْمَنَكُمْ ذَلِكَ أَذْنَى الْأَنْقَسْطُوا

وَإِنْ تُؤْتُوا النِّسَاءَ صَدْقَتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طَبَنَ
لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هِنْيَا مَرِيَعاً

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ
قِيمَاتٍ وَأَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَأَكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا
مَعْرُوفًا

وَإِنْتُمُ الْيَتَمَّيْ حَتَّى إِذَا بَلَغُوا الْنِكَاحَ فَإِنْ
أَنْسَتُمُ مِنْهُمْ رُشْدًا فَأَدْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ
وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبُرُوا وَمَنْ كَانَ

wadātacce, to, ya kāma kansa, kuma wanda yake fakīri, to, ya ci, gwargwadon yadda ya kamata. To, idan kun mīka musu dūkiyōinsu, sai ku shaidar a kansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai bincike.

7. Maza suna da rabo⁽¹⁾ daga abin da iyāye biyu da mafī kusantar dangi suka bari, kuma mātā suna da rabo daga abin da iyāye biyu da mafī kusantar dangi suka bari, daga abin da ya karanta daga gare shi kō kuwa ya yi yawa, rabo yankakke.

8. Kuma idan ma'abūta zumunta da marāyu da matalauta suka halarci rabon, to, ku azurta su daga gare shi, kuma ku fada musu magana sananniya ta alhēri.

9. Kuma wadanda suke, dā sun bar⁽²⁾ zurriyya māsu rauni a bāyan-su, zā su ji tsōro a kansu, su yi sauna, sa'an nan su bi Allah da ta'kawa, kuma su fadī magana madaidaiciya.

10. Lalle ne, wadanda suke cin dūkiyar marāyu da zālunci, to, wuta kawai suke ci a cikin cikku-nansu, kuma za su shiga cikin wata wuta mai tsanani.

11. Allah Yanā yi muku wasiyya a cikin 'ya'yanku; namiji yanā da rabon mātā biyu. Idan sun kasance

غَيْرَهُ أَفَلَيْسَ عَقِيقٌ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلَيَأْكُلْ
بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمُ الْأَيْمَمَ أَمْوَالَهُمْ
فَأَشَهِدُهُ وَأُعْلِيَّهُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالآقْرَبُونَ
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالآقْرَبُونَ
مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أُوكَرُ نَصِيبًا
مَقْرُوضًا ﴿٧﴾

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْأَقْرَبَيْ
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ
وَقُولُوا لَهُمْ قُولًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾

وَلِيَخْشَى الَّذِينَ لَوْتَرَكُو أَمْنَ خَلْفِهِمْ
ذُرِّيَّةَ ضِعَفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلَيَسْتَقُوا اللَّهَ
وَلِيَقُولُوا أَقْوَلَ سَادِيدًا ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا
إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَسَيَكْسِلُونَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

يُوصِيَكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِذَكَرِ مِثْلِ

(1) Hukunce-hukuncen rabon gādo, hanya ce ta tsaron ha'kin māsu rauni.

(2) Watau yadda mutum mai kanānan 'ya'ya yake tsōron ya mutu ya bar su bābu wata dūkiya da zā ta taimake su, haka kuma su Musulmi wadanda aka sanya aikin rabon gādo a hannunsu, su yi tunāni, dā su ne suka mutu suka bar 'ya'yansu haka. Sabōda haka wannan zai karya zūciyar mai son ya yi zālunci daga dūkiyar marāyu.

mātā ne fiye da biyu kuwa, to, suna da biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari, kuma idan ta zama guda ce (kawai), to, tana da rabi. Kuma iyāyensa biyu kōwane daya daga cikinsu yanā da daya daga kashi shida dīn abin da ya bari idan wani rēshe ya kasance gare shi, to, idan reshe bai kasance gare shi ba, kuma iyāyensa ne (kawai) suka gāje shi, to, uwa tanā da sulusi (daya daga cikin kashi uku). Sa'an nan idan 'yan'uwa sun kasance gare shi, to, uwarsa tana da sudusi (daya daga cikin kashi shida) daga bāyan wasiyya wadda ya yi kō kuwa bāshi. Ubanninku da 'yā'yanku, ba ku sani ba, wannensu ne mafi kusantar amfani a gare ku. Yankawa daga Allah. Lalle ne, Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

12. Kuma kunā da rabin abin da mātanku na aure suka bari idan rēshe bai kasance gare su ba. Sa'an nan idan rēshe ya kasance gare su, to, kunā da rubu'i (daya daga cikin kashi hudu) daga abin da suka barin, daga bāyan wasiyya wadda suka yi kō kuma bāshi. (Sū) kuma suna da rubu'i daga abin da kuka bari idan rēshe bai kasance ba gare ku, idan kuwa rēshe ya kasance gare ku, to, sunā da sumuni (daya daga cikin kashi takwas) daga abin da kuka bari, daga bāyan wasiyya wadda kuka yi kō kuwa bāshi. Idan wani namiji ya kasance ana gādon sa bisa kalāla, ko kuwa wata mace, alhāli kuwa yana da dan'uwa kō

حَظِّ الْأُنثَيَنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ أَثْنَيْنِ فَلَا هُنْ شَاهِدَاتْرَكُ وَإِنْ كَانَتْ وَجْهَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا بُوْنَهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرَثَهُ أَبُوهُ فَلِأُمِّهِ ثُلُثٌ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةً فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دِينٍ أَبَاوْكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَذَرُونَ أَيْمَهُ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

*وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الْرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دِينٍ أَوْ دِينٍ وَلَهُنَّ الْرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَ كَانَ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَا هُنْ الشُّمُنُ مِمَّا تَرَكَ كُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دِينٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّهُ أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ وَاحِدٌ أَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ

'yar'uwa⁽¹⁾ to, kōwane daya daga cikinsu yana da sudusi (daya daga cikin kashi shida), sai idan sun kassance mafi yawa daga wannan, to, sū abōkan tārayya ne a cikin sulusi (daya bisa uku), daga bāyan wasiyya wadda aka yi kō kuma bāshi. Bā da yana mai cūtarwa ba, ga wasiyya, daga Allah. Kuma Allah Masani ne Mai hakuri.

13. Wadancan iyākōkin Allah ne. Wanda ya yi dā'a ga Allah da Manzonsa, (Allah) zai shigar da shi gidājen Aljanna (wadanda) kōramu suna gudana daga karfashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wannan shi ne rabo babba.

14. Kuma wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa, kuma ya kētare iyākōkinSa, zai shigar da shi Wuta, yana madawwami a cikinta, kuma yana da wata azāba mai walākantarwa.

15. Kuma wadanda suka je wa alfāsha daga mātanku, to, ku nēmi shaidar mutāne hudu daga gare ku a kansu. To, idan sun yi shaida, sai ku tsare su a cikin gidāje har mutuwa ta karbī rāyukansu, ko kuwa Allah Ya sanya wata hanya a gare su.⁽²⁾

فِتَّهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ لِفِي الْقُلُوبِ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ
غَيْرَ مُضَارٍ وَصِيَّةٌ مِنْ رَبِّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

تَلَكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطْعِنَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ يُدْخِلُهُ جَنَّتَيْ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٨﴾

وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ
حُدُودَهُ يُدْخِلُهُ نَارًا خَلِيلًا فِيهَا
وَلَهُ دَعَابٌ مُهِينٌ ﴿١٩﴾

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَحْشَةَ مِنْ نَسَاءٍ كُمْ
فَاسْتَشْهِدُو اعْيَهُنَّ أَزْيَعَةٌ مِنْ كُمْ
فَإِنْ شَهَدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ
حَتَّىٰ يَتَوَقَّفُهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿٢٠﴾

(1) Dan'uwa kō 'yar'uwa, a nan, ana nufin li'ummi kō li'ummiya, kōwane dayansu yana da sudusi; idan sunā da yawa, watau sun kai biyu kō abin da ya fi biyu, to, suna da sulusi. Babu bambanci tsakanin namiji da mace gare su, dōmin jihar gadonsu mace ce, watau uwar mamaçin.

(2) Āyōyi na 15 da 16 an shāfe hukuncinsu wajen haddi da āyar Sūratun Nūr ta biyu da Hadisin Rajami ga zawari da zawara wadanda suka yi zina, kuma da būlāla dāri da kōrar babane namiji, da kuma būlāla dāri ga budurwa. Kuma ana jēfe mai liwādī da wanda ake yi a kansa idan sun balaga, ko dā su banāwa ne. Ana ladabi ga mai liwādī da matārsa, amma ba a kashe shi. Liwādī da wata mace kamar zina yake ga namijin.

16. Kuma wadanda (mazā biyu) suka je mata⁽¹⁾ daga gare ku, to, ku cūtar da su, sa'an nan idan sun tūba kuma suka kyautata hälāyensu, sai ku kau da kai da ga barinsu. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai karbar tūba ne, Mai jin kai.

17. Abar da take tūba kawai ga Allah, ita ce ga wadanda suke aikatāwar mugun aiki da jāhilci sa'an nan su tūba nan kusa⁽²⁾. To, wadannan Allah Yanā karbar tūbarsu. Kuma Allah Yā kasance Māsanī ne, Mai hikima.

18. Bā tūba ba ce ga wadanda suke aikatāwar mūnanan ayyuka har idan mutuwa ta halarci dayansu ya ce: "Lalle ne ni, na tūba yanzu." Kuma bā tūba ba ce ga wadanda suke mutuwa alhāli kuwa sunā kāfīrai. Wadannan Mun yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

19. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Bā ya halatta a gare ku, ku gaji mātā a kan tilas. Kuma kada ku hana su aure dōmin ku tafi da sāshen abin da kuka ba su, fāce idan suka zo da wata alfāsha⁽³⁾ bayyananniya. Kuma ku yi zamantakēwa da su da alhēri. Sa'an nan idan kun kī su, to, akwai tsammānin ku ki

وَالَّذِينَ يَأْتِيْنَهَا مِنْ كُمْ فَعَادُوهُمَا
فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأُخْرِجُوهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّاباً رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السُّوءَ بِمَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ
فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيهِمْ حَكِيمًا ﴿١٧﴾

وَلَيَسِتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدُهُمْ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي ثَبَّتُ الْقُنْ وَلَا الَّذِينَ
يَمُوْتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْنَدُهُ
لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحْلُّ لَكُمْ أَنْ
تَرِثُوا النِّسَاءَ كَفَّاً وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَدْهَبُوا
بِعَصْ مَا ءَاتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
يَنْحَشَّةً مُبِينَ وَعَاشُرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوْا شَيْئًا

(1) Maza biyu māsu je wa alfasha su ne māsu yin liwādi da jūnansu.

(2) Nan kusa, watau a gabānin mutuwa.

(3) Mugun halin da shari'a ba ta yarda da shi ba kamar kiyo kō yāwon banza, a nan bābu laifi ku hana su aure sai sun yi muku hul'i, kuma Allah Yā hana gādon māta kamar dūkiya. Sun kasance sunā yin haka, ba da sāke bāyar da sadāki ba, dōmin dōgara da wanda ubansa ya bāyar, sai su aurar da ita a kan haka ga wani dān'uwan mamaçin, kō kuma wanda suke so ya aure ta.

wani abu alhāli kuwa Allah Ya sanya wani alhēri mai yawa a cikinsa.

20. Kuma idan kun yi nufin musanya māta a matsayin wata māta, alhāli kuwa kun bai wa dayarsu kindāri⁽¹⁾, to, kada ku karbi kōme daga gare shi. Shin, zā ku karbe shi da karya da zunubi bāyyananne?

21. Kuma yāyā zā ku karbe shi alhāli kuwa, hakīka, sāshenku yā sādu zuwa ga sāshe, kuma sun rīki alkawari⁽²⁾ mai kauri daga gare ku?

22. Kuma kada ku auri abin da ubanninku suka aura daga mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne shi, ya kasance alfāsha da abin kyāma. Kuma yā mūnana ya zama hanya.

23. An haramta muku uwāyenku, da 'yā'yanku, da 'yan'-uwanku mātā, da goggoninku, da innoninku, da 'yā'yan dan'uwa, da 'ya'yan 'yar'uwa, da uwāyenku wadanan da suka shāyar da ku māma, da 'yan'uwanku mātā na shan māma, da uwāyen mātanku, da agōlolinku wadanda suke cikin dākunanku daga mātanku wadanda kuka yi duhūli da su, kuma idan ba ku yi duhūli da sū ba, to, bābu laifi⁽³⁾ a kanku, da mātan 'yā'yanku wadanda suke daga tsatsonku, kuma kada ku hada ts-

وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١١﴾

وَإِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبَدَالَ زَوْجَ مَكَانٍ
زَوْجَ وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَى هُنَّ قِطَارًا
فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ
بِهَتَنَاءٍ وَإِشْمَامٍ يَنْهَا ﴿١٢﴾
وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بِعَصْبُرَكُمْ
إِلَى بَعْضٍ وَأَخْذَنَ مِنْكُمْ مِثْقَالًا غَلِيلًا ﴿١٣﴾

وَلَا تَنْكِحُوهُ مَانَكَحَ إِبَاؤُكُمْ
مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَاقْدَسَ سَلَفُ إِنَّهُ
كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتَأً وَسَاءَ سِيلًا ﴿١٤﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ
وَأَخْوَاتُكُمْ وَعَمَّتُكُمْ وَخَالَتُكُمْ
وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَتُكُمْ
الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخْوَاتُكُمْ مِنْ الرَّضَعَةِ
وَأُمَّهَتُ نِسَاءِكُمْ وَرَبِّيْبُكُمُ الَّتِي دَخَلْتُمْ
فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَاءِكُمْ الَّتِي دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ فَإِنَّ لَمْ تَكُنُوْا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَّ إِلَيْكُمْ أَنْتُنَّ إِنَّمَا
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمِعُوا

(1) Kindāri, shi ne dūkiya mai yawa; ūkiya dubu gōma sha biyu, na azurfa.

(2) Alkawarin rikonsu da alhēri ko kuma sallamarsu da kyautatāwa. Bakara Āya ta 231.

(3) Daurin aure a kan diya yana haramta uwarta, amma daurin aure a kan uwa, bā ya haramta diyar sai in an yi duhūli da ita, kō kuma an yi tamattu'i da ita.

kanin 'yan'uwa biyu mātā, fāce abin da ya shige. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai gāfara ne Mai jin kai.

24. Da tsararrun auren⁽¹⁾ wasu maza, fāce dai abin da hannuwanku suka mallaka. (Ku tsare) Littāfin Allah a kanku. Kuma an halatta muku abin da yake bayan wancan. Ku nēma da dukiyōyinku, kunā māsu yin aure, bā māsu yin zina ba. Sa'an nan abin da kuka ji dadī da shi daga gare su, to, ku bā su ijārōrinsu bisa farillar sadāki. Bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi yardatayya⁽²⁾ da shi a bāyan farillar sadāki. Lalle ne Allah Yā kasance Masani ne, Mai hikima.

25. Kuma wanda⁽³⁾ bai sāmi wa-dāta ba daga cikinku bisa ga ya auri 'ya'ya mūminai, to, (ya aura) daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, daga kuyanginku mūminai. Kuma Allah ne Mafi sani ga īmāninku, sāshenku daga⁽⁴⁾ sāshe. Sai ku aurē su da izinin mutānensu. Kuma ku bā su ijārōrinsu bisa ga abin da aka sani, suna māsu kāmun

بَيْنَ الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢﴾
* وَالْمُخْصَنَتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَاحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا
يَأْمُوْلَكُمْ مُخْصِنِينَ غَيْرَ مُسَفِّهِينَ فَمَا
أَسْتَمْتَعْنُ بِهِ مِنْهُنَّ فَاعْلُوْهُنَّ أَجُوْرُهُنَّ
فِرِضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ
بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِضَةِ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلِيْمًا حَكِيمًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طُولًا أَنْ
يَنْكِحَ الْمُخْصَنَتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَإِنْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَاهَتِكُمْ
الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ
بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَإِنِّي حُوْهُنَّ بِإِذْنِ
أَهْلِهِنَّ وَأَلْوَهُنَّ أَجُوْرُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

(1) An haramta muku matan auren wasu maza, matuñar mazansu ba su sake su ba, Musulmi ne kō kuwa Kitābāwa, sai fa idan kun kāmo su ne daga ḫasar da take ta abōkan gaba, a nan kunā iya tākinsu haka, dōmin kāmu yā warware aurenсу. Idan kun yi tamattu'i da wasu mātā a kan kuskure, ba da aure ba, sai ku biya su sadāki a kan haka. An hana auren tamattu'i, watau yin aure zuwa ga ajali. Abdullahi bn Abbas ya ce yin sa yā fi zina.

(2) Bāyan sadākin da aka yanka bābu laifi īdan kun yi yardatayya da ḫāra wani abu a kan farilla, kuma bābu laifi idan ita matar tā yarda da kāyar da ḫarin kō kuwa shī mijin ya yarda da biyan ḫarin.

(3) Hukunce-hukuncen auren kuyanga ga wanda bai sāmi īkon auren 'ya ba. Aibin auren kuyangi shi ne bautar da zuriya, domin bauta daga uwa take. Saboda haka bā ya halatta ga Musulmi ya auri baiwar kafiri, kome larurar da take ciki, sai dai ya saye ta daga gare shi.

(4) Ku duka daidai kuke wajen īmāni da Musulunci. Dubi kuma Āl 'Imrāna 195.

kai, bā māsu zina ba, kuma bā māsu rikon abōkai ba. To, idan aka aure su, sai kuma suka zo da wata al-fasha, to, akwai a kansu rabin abin da ke a kan 'ya'ya daga azāba. Wancan (auren kuyanga) ga wanda ya ji tsōron wahala ne daga gare ku. Kuma ku yi haküri shi ne mafi alhēri a gare ku. Kuma Allah Mai gāfara ne Mai jin kai.

26. Allah Yanā nufin Ya bay-yana muku, kuma Ya shiryar da ku hanyōyin wadanda suke a gabā-ninku kuma Ya karbi tūbarku. Kuma Allah Masani ne Mai hikima.

27. Kuma Allah Yanā nufin Ya karbi tūbarku. Kuma wadanda suke bin sha'awōyi suna nufin ku karkata, karkata mai girma.

28. Allah Yana nufin Ya yi muku sauķi, kuma an halitta mutum yana mai rauni.

29. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku ci dūkiyōyinku a tsakāninku da yaudara,⁽¹⁾ fāce idan ya kasance daga fatauci ne, bisa yardatayya daga gare ku. Kuma kada ku kashe kānku. Lalle ne Allah Yā kasance, game da ku, Mai jin kai ne.

30. Wanda ya aikata wancan bisa ta'adi da zālunci, to, zā Mu kōne shi da Wuta. Kuma wannan yā kasance ga Allah (abu ne) mai sauķi.

مُحَصَّنَتٍ عَيْرَ مُسَفَّحَتٍ وَلَا
مُتَخَذِّلَاتٍ أَخْدَانٍ إِنَّمَا أَخْصَنَ فَإِنْ أَتَيْنَ
بِنَحْشَةٍ فَعَلَيْهِنَ نِصْفُ مَاعِلَ
الْمُحَصَّنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ
خَشِيَ الْعَنْتَ مِنْ كُمْ وَأَنْ تَضِيرُوا
خَيْرَ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ^{٦٣}
يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ
سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ^{٦٤}

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ
يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِيَلًا عَظِيمًا^{٦٥}

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخْفِقَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ
الْإِنْسَنُ ضَعِيفًا^{٦٦}
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْتَكُمْ بِالْبَطْلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا قَتْلُوا أَقْسَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا^{٦٧}

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُذْلَنَا وَظَلَمَ مَا فَسَقَ
نُصْبِلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا^{٦٨}

(1) Hukuncin cin dukiyar mutane da karya ko yaudara, haramun ne, domin yana kai ga mutane su kashe kansu.

31. Idan kuka nīsanci manyan abubuwan da ake hana ku aikatāwa, to, zā Mu kankare mūnanan ayyukanku daga gare ku, kuma Mu shigar da ku mashiga ta karimci.

32. Kuma kada ku yi gurin abin da Allah Ya fifita sāshenku da shi a kan sāshe; maza suna da rabo daga abin da suka tsirfanta, kuma mātā suna da rabo daga abin da suka tsirfanta. Ku rōki Allah daga falalarSa. Lalle ne, Allah Yā kasance, ga dukkan kōme, Masani.

33. Kuma ga kōwa, Mun sanya magada daga abin da mahaifa da mafiya kusancin zumunta suka bari. Kuma wadanda rantsuwōyinku suka kulla⁽¹⁾ ku bā su rabonsu. Lalle ne, Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mahalarci.

34. Maza māsu tsayuwa ne⁽²⁾ a kan mātā, sabōda abin da Allah Ya fifita sāshensu da shi a kan sāshe, kuma sabōda abin da suka ciyar daga dūkiyōyinsu. To, sālihan mātā māsu dā'a ne, māsu tsarēwa ga gaibi sabōda abin da Allah Ya tsare. Kuma wadanda kuke tsōron bijirewarsu, to, ku yi musu gargadi,

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تَهْوَى
نُكَفِّرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُذَخِّلُكُمْ
مُّدْخَلَّاتِنَا ۝

وَلَا سَمِّنَّا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ
بَعْضَكُمْ عَلَىٰ
بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكَتَسَبُوا
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا أَكَتَسَبْنَ وَسَلَوْا
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۝ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

وَلِكُلِّ جَعْلَنَا مَوْلَىٰ مَمَاتَرَكَ الْوَلَادَاتِ
وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدْتَ
أَيْمَانَكُمْ فَقَاتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

الرِّجَالُ قَوْمٌ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَمِمَّا أَنْفَقُوا مِنْ
أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحُاتُ قَنِيتُ حَافِظَتْ
لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالنَّبِيُّ
تَخَاهُونَ نُشُوزُهُنَّ فَعَظُوهُنَّ
وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ

(1) A zāmanin Jahiliyya ana kullin amana a tsakanin kabilu ko a tsakanin mutum da wani mutum. Wannan kullin amānar yakan hada har da sudusin dukiyar wanda ya mutu daga cikinsu. Wasu Musulmi sun shiga Musulunci a bāyan sun kulla irin wannan amānar, saboda haka Allah Ya yi umurni da cika wannan alkawarin, kuma Ya kashe al'ādar, Ya musanya ta da hukunce-hukuncen Musulunci. Kuma ana fassara masu kullin rantsuwa da masu gudānar da aikin rabon dūkiyar gādo. Ana biyan su ijārar wahalarsu daga kāwunan magāda kamar yadda ya kamata.

(2) Allah Ya sanya shugabancin gida da gudanar da tasarrufinsa a hannuwan maza, domin ginar jikinsu, da hankalinsu da kuma dukiyarsu da suke ciyarwa ga sadaki da kuma nafakar (ciyarwar) gidan. Kuma Allah Ya aza wa māta da'a ga maza da kuma tsare farjojinsu domin kada su kawo wani bakon da ba dan gida ba, a cikin gidan.

kuma ku kaurace musu a cikin wurrāren kwanciya, kuma ku dōke su. Sa'an nan kuma, idan sun yi muku dā'a, to, kada ku nēmi wata hanya a kansu. Lalle ne Allah Yā kasance Madaukaki, Mai girma.

35. Kuma idan kun ji tsōron sābāwar tsakāninsu, to, ku aika da wani mai sulhu daga mutānensa da wani mai sulhu daga mutānenta.⁽¹⁾ Idan sun yi nufin gyārāwa, Allah zai daidaita tsakāninsu (ma'uran). Lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai jarrabāwa.

36. Kuma ku bauta wa⁽²⁾ Allah, kuma kada ku hada wani da Shi, kuma ga mahaifa ku yi kyaутatāwa, kuma ga ma'abūcin zumunta da marāyu da matalauta, da makwabci ma'abūcin kusanta, da makwabci manīsanci, da abōki a gēse da dan hanya, da abin da hannuwanku na dāma suka mallaka. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai tākama, mai yawan alfhari.

37. Wadanda suke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa, kuma suna bōyewar abin da Allah Ya bā su na falalarSa. Kuma Mun yi tattali, sabōda kāfirai, azāba mai walākantarwa.

وَأَضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطْعَنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا
عَلَيْهِنَّ سَيِّلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْهَا
كَيْرًا ﴿٢١﴾

وَإِنْ خَفَتْ رِشْقَاقَ بَيْنَهُمَا فَابْعُثُوا حَكَمًا
مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمَ مَا مَأْمَنَ أَهْلِهَا إِنَّ
يُرِيدُ أَصْلَحًا يُوَقِّعُ اللَّهُ بَيْنَهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَبِيرًا ﴿٢٢﴾

* وَأَعْبُدُ وَاللَّهَ وَلَا شَرِيكَ لِوَيْهِ
شَيْعًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَنَا وَبِذِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي
الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجُنُبِ وَأَبْنَى السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ
إِيمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ
كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٢٣﴾

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبَخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا أَتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدَنَا اللَّهُ كَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِمَّا ﴿٢٤﴾

(1) Hakamāni ko masu sulhu biyu, su tafi su yi binciken abin da ya hana auren kyau, su tsawaci maras gaskiya daga cikin ma'uran, ko kuma su hukunta rabuwa da hul'i, ko ba da hul'i ba. Abin da suka hukunta alkāli ya zartar da shi.

(2) Bauta wa Allah shi ne a bi umurninSa, a bar haninSa a kome. Sa'an nan ya biyar da nau'ukan mutane wadanda mutum zai yi ihsani zuwa gare su gwargwadon darajarsu kuma da halinsa. Sa'an nan zargi a kan marowaci da sakamakonsa, da mai ciyarwa amma ba a bisa hanyar bauta wa Allah ba.

38. Kuma wafanda suke ciyar da dūkiyōyinsu dōmin nūna wa mutāne, kuma bā su yin īmāni da Allah, kuma bā su yin īmāni da Rānar Lāhira, kuma wanda Shaidan ya kasance abōkin hadi a gare shi, to, yā mūnana ga abōkin hadi.

39. Kuma mēne ne a kansu, idan sun yi īmāni da Allah, kuma da Rānar Lāhira, kuma sun ciyar da abin da Allah Yā azurtā su, kuma Allah Ya kasance, gare su, Masani?

40. Lalle ne, Allah bā Ya zāluncin gwargwadon nauyin zarra, idan ta kasance alhēri ce, zai ribanyā ta, kuma Ya kāwo daga gunSa ijāra mai girma.

41. To, yāyā, idan Mun zo da shaidu daga dukan al'umma, kuma Muka zo da kai a kan wadannan, kana mai shaida!

42. A rānar nan, wafanda suka kāfirta kuma suka sābā wa Manzo, sunā gūrin dā an baje kasa da su, kuma bā su bōye wa Allah wani labāri.

43. Yā ku wafanda suka yi īmāni! Kada ku kusanci salsa alhāli kuwa kuna māsu māye⁽¹⁾, sai kunsan abin da kuke fada, kuma haka idan kuna māsu janaba, fāce mai kētare hanya, har ku yi wanka.

وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِثَاءَ الْتَّابِعِينَ
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَمَنْ يَكُنْ أَشَيْطَنُ لَهُ رُقِينَا فَسَاءَ قَرِينَا ﴿٦﴾

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ حِلٌّ إِذَا مَنَّا بِاللَّهِ وَإِلَيْهِمُ الْآخِرِ
وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٧﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُلُ الْمُتَّقِلَّ ذَرْقَةً وَإِنْ تَكُونَ
حَسَنَةً يُضَعِّفُهَا وَيُؤْتَ مِنْ لَدُنْهُ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٨﴾

فَكَيْفَ إِذَا حِنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدٍ
وَحِنَّا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٩﴾

يَوْمَئِذٍ يُوَدُّ الظَّالِمُونَ كُفْرُهُوْ وَعَصَمُوا
الرَّسُولَ لَوْسُوَى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ
اللَّهُ حَدِيثًا ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّا لَهُمْ أَتَقْرَبُوا الْصَّلَاةَ وَلَا نُ
سُكَّرَى حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا قُلُوبُ
وَلَأَجْبِبَ إِلَىٰ عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا

(1) A lokacin ba a hana shan giya ba. Sa'an nan aka hana ta da ayar Suratul Ma'idah ta 90. Mai janaba kuma ba ya yin salsa kuma ba ya shiga masallaci sai ya yi wanka ko taimama, sai dai yana iya shiga da niyyar wucewa daga kofa zuwa ga wata, ko kuwa ya shiga ya debo ruwa ya fita. Ana yin taimama saboda rashin ruwa hakikatan, ko ma'an, kamar mai rashin lafiya. Shafar mace na karya alwala, amma ba ya sabbaba wanka idan an yi shafar da niyyar jin dadī ko kuma an sami jin dadin ba da nufi ba. Mai shafar da wanda aka shafa duka daya suke.

Kuma idan kun kasance majinyata, ko kuwa a kan tafiya ko kuwa wani daga cikinku, idan ya zo daga gāyadi, kō kuwa kun shāfi mātā, ba ku sāmi ruwa ba, to, ku nufī fuskar kasa mai kyau, ku yi shāfa ga fuskinku da hannuwanku⁽¹⁾. Lalle ne, Allah Yā kasance Mai yāfēwa Mai gāfara.

44. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda aka bai wa rabo daga Littāfi, suna sayen bata, kuma suna nēman ku bace daga hanya?

45. Kuma Allah ne Mafi sani ga makiyanku, kuma Allah Yā isa Ya zama Majibinci, kuma Yā isa Ya zama Mataimaki.

46. Daga wadanda suka tūba (Yahūdu), akwai wasu sunā karkatar da magana daga wurārenta, suna cēwa: “Mun jiya⁽²⁾ kuma mun kiya, kuma ka jiya a wanin wurin jiyāwa, kuma rā’ina (da ma’anar “rubābbé”), ka tsare mu,” dōmin karkatarwa da harsunansu, kuma dōmin sūkā a cikin addini. Kuma

وَإِن كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ
فَتَنْكِمْ مِنَ الْعَابِطِ أَوْ لَمْسَمُ النِّسَاءِ فَأَنْهِيْ
تَحِدُّ وَأَمَاءَ فَتَيْمَمُوا صَعِيدًا طَبِيْ
فَأَمْسَحُوا بُوْجُوهِهِمْ وَأَيْدِيْهِمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا^(١)

الْمَرْرَالِيَّ الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبَهُمْ الْكِتَابِ
يَشْتَرِئُونَ الظَّلَلَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضْلِلُوا السَّبِيلَ^(٢)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيَا وَكَفَى
بِاللَّهِ نَصِيرًا^(٣)

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكِتَابَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَسْمَعَ عَيْرَ مُسْمَعَ وَرَأَيْنَا إِلَيْهِ
وَطَعَنَافِي الَّذِينَ وَلَوْأَنَّهُمْ قَالُوا أَسْمَعْنَا وَأَطْعَنَا
وَأَسْمَعَ وَأَنْظَرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ

(1) Wātau ku yi taimama sabōda rashin ruwa.

(2) Yahudu, ana kiran su da maganar Mūsa da ya ce wa Ubangiji, ‘Mun tuba zuwa gare Ka, yā Allah,’ (A’arāf, ayā ta 155) dōmin izgili da suke yi na Ḳin bin haddōdin Allah. Sunā karkatar da magana da asalin ma’anarta zuwa ga wata ma’ana ta izgili, sunā cēwa ‘Mun ji’ amma aikinsu yanā nūna cēwa, ‘Sun ki’ suke nufī. Kuma ‘Ka jiya a wanin wurin jiyāwa’ addu’ā ce mai daukar ma’anar alhēri da ma’anar sharri, su kuwa sunā nufin ta sharrin. Haka kalmar ‘rā’ina’ tanā da ma’anar ‘tsāre mu’ ko ‘saurāra mana’, kuma tanā da ma’anar ‘Yā rubābbé’. Sunā nufin ma’anar karshen.

Wannan bayāni shi ma taimako ne ga Musulmi māsu raunin hankali dōmin a tsare musu addininsu kamar yadda ake tsaron dūkiyarsu. An cūsa irin wannan mākirci a wata addu’ā da suke cewa ‘Jauharatul Kamāli’ inda suka sifanta wanda suke yi wa salāti da “askam” mafi cūta. Wannan tā yi daidai da kalmar rā’ina, ko ma ta fi mūni, dōmin rā’ina tanā da wata ma’ana ta yabo, amma askam bā ta da wata ma’ana sai ta zāgi kawai. Allah Ya tsare mu daga sharrin makiyan addini.

dā lalle sū, sun ce: "Mun jiya kuma mun yi dā'a, kuma ka saurara kuma ka dākata mana," hakīka, dā ya kasance mafi alhēri a gare su, kuma mafi daidaita; amma Allah Yā la'anē su, sabōda kāfircinsu don haka bā zā su yi īmāni ba, sai kadan.

47. Yā kū wadanda aka bai wa Littāfi! Ku yi īmāni da abin da Muka saukar, yana mai gaskatāwa ga abin da yake tāre da ku, tun gabanin Mu shāfe wasu fuskōki, sa'an nan Mu mayar da su a kan bāyayyakinsu, ko Mu la'ane su kammar yadda Muka la'ani māsu Asabar. Kuma umurnin Allah ya kasance abin aikatāwa.

48. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki game da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wannan ga wanda Yake so, kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya kirfiri zunubi mai girma.

49. Shin, ba ka gani ba; zuwa ga wadanda suke tsarkake kansu? Ā'a, Allah ne Yake tsarkake wanda Yake so. Kuma ba za a zalunce su da zaren gurtsun dabino ba.

50. Ka dūba yadda suke kirfira karya ga Allah! Kuma shi ya isa ga zama zunubi bayyananne.

51. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wadanda aka bai wa rabo da ga Littāfi, suna īmāni da gunki da Shaidan⁽¹⁾, kuma suna cēwa ga wadan-

وَلَكِنْ لَعْنَهُمْ أَللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قِيلَالا ⑯

يَأَيُّهَا الَّذِينَ أَتُوا الْكِتَابَ إِمْنَوْا بِمَا
نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنَّ
نَظَمَسْ وُجُوهًا فَنَزَّهَاهَا عَلَىٰ أَذْبَارِهَا
أَوْ لَعْنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبِيلِ
وَكَانَ أَفْرُ أَللَّهِ مَفْعُولًا ⑯

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشَرِّكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشَرِّكَ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَ
إِشْمَاعَ عَظِيمًا ⑯

أَلَّا تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ يُرِزُّونَ أَنفُسَهُمْ بِإِلَهٍ أُخْرَىٰ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فِي إِلَالا ⑯

أَنْظُرْ كِنَفَ يَقْرَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمَامِيْنَا ⑯

أَلَّا تَرَىٰ إِلَى الَّذِينَ أَتُوا نَصِيبَهَا مِنَ
الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجُنُبَ وَالظَّلَعُوتِ

(1) Jibti sunan kowane gunki ne. Dāgūtu sunan Shaidan ne mai kirfira karya ya jingina ta ga Allah, shedānin da yake zama tāre da gumāka ko waninsu, mutum ne ko aljani, domin ya batar da māsu raunin hankali, a cikin Yahūdu ko a cikin Musulmi.

da suka kāfirta: “Wadannan ne mafiya shiriya daga wadanda suka yi īmāni ga hanya”?

52. Wadannan ne wadanda Allah Ya la’ane su, kuma wanda Allah Ya la’ana, to, bā zā ka sāmi mataimaki a gare shi ba.

53. Kō suna da rabo ne daga mulki? To, a sa’an nan bā zā su iya bai wa mutāne hancin gurtsun dabino ba.

54. Ko suna hāsadar mutāne⁽¹⁾ ne a kan abin da Allah Ya bā su daga falalarSa? To, lalle ne, Mun bai wa gidan Ibrāhīm Littāfi da hikima kuma Mun bā su mulki mai girma.

55. To, daga cikinsu akwai wanda ya yi īmāni da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda ya kange daga gare shi. Kuma yā isa Jahannama ta hūru da shi.

56. Lalle ne wadanda suka kāfirta da ayoyinMu za Mu kōne su da Wuta, kō da yaushe fātunsu suka nuna, sai Mu musanya musu wasu fātun, dōmin su dāndani azāba. Lalle ne Allah Yā kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

57. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, zā Mu shigar da su gidājen Aljanna, (wadanda) kōramu sunā gudāna daga karfashinsu, sunā dawwamammu a cikinsu har aba-

وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى
مِنَ الَّذِينَ إِيمَنُوا سِيلًا

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا مِنْ أَمْلَاكِهِ إِذَا لَا يُؤْتُونَ
النَّاسَ نِقِيرًا ﴿٥٧﴾

أَفَرَأَيْتَهُمْ
يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا أَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ، فَقَدْءَ اتَّيْنَاهُمْ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنَّا نَهَمُهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٨﴾

فِيهِمْ مَنْ أَمْنَى بِهِ وَمَنْ هُمْ مَنْ صَدَّعْنَاهُ
وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا يَنْتَسِبُونَ
كُلَّمَا نَصِّرَ جُلُودُهُمْ بَدَأْنَهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا
لِيَدُ وَفُوا الْعَذَابُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٦٠﴾

وَالَّذِينَ إِيمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِيلِينَ فِيهَا

(1) Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah sun tabbata a gare shi. An ce masa dan gidan Ibrahim domin Yahūdu su san shi ba kasasshe ba ne ga dangantaka, daga gare su. Kuma bai fita ba daga tsārin cēwa Annabāwa māsu Littāfi a bāyan Ibrāhīm, daga zuriyarsa zā su fito. Kuma sun san wannan a cikin littāfinsu, watau Attaura.

da, suna da, a cikinsu, mātan aure māsu tsarki. Kuma Munā shigar da su a wata inuwa matabbaciyar lumshi.

58. Lalle ne Allah Yanā umur-nin ku ku bāyar da amānōni zuwa ga māsu sū.⁽¹⁾ Kuma idan kun yi hukunci a tsakānin mutāne, ku yi hukunci da ādalci. Lalle ne, Allah mādalla da abin da Yake yi muku wa'azi da shi. Lalle ne Allah Yā kasance Mai ji ne, Mai gani.

59. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga ManzonSa, da ma'abūta al'amari daga cikinku.⁽²⁾ Idan kun yi jāyayya a cikin wani abu, to ku mayar da shi zuwa ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance kunā ūmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wannan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

60. Shin, ba ka gani ba, zuwa ga wadanda suke riyāwar cēwa sunā ūmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka da abin da aka saukar daga gabāninka, sunā nufin su kai kāra zuwa ga Dāgūtu⁽³⁾ alhāli kuwa, lal-

(1) Talakāwa mutāne ne māsu rauni a cikin hannuwan shugabanninsu. Su da dukiyarsu amānōni ne na Allah a cikin hannuwan shugabanni, saboda haka tsaronsu da dukiyarsu, gwargwadon shari'a, da yin hukunci a tsakaninsu da ādalci, bāyar da amāna ne ga māsu ita. Wanda ya bi son zuciyarsa duka ga dayan wadannan abūbuwa, to, yā yi yaudara ga Allah ke nan. Allah kuma zai kāma shi da hukuncin mayaudari.

(2) Haka su kuma mutāne talakāwa, amāna ce a kansu su yarda da hukuncin Allah da ManzonSa, a kome na al'amurransu da mu'āmalōlinsu. Kuma wājibi ne a kansu su yarda da abin da aka hukunta a kansu daidai da shari'ar Allah. Su kuma idan sun sāba, to, sun yaudari amānar Allah ke nan.

(3) Dāgūtu shi ne dukan mai yin dōkōki wadanda ba dōkōkin Allah ba. Dukan wanda ya bi dōka wadda ba ta Allah ba a cikin ibāda, ko wadda ta sāba wa haddin Allah a cikin mu'āmalōli na haikkōki ko na laifuka, to, ya shiga cikin wannan tarkon.

أَبَدَّا لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَنُذُخَاهُمْ
ظَلَالٌ ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

*إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِالْأَمْنَاتِ إِلَى
أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ
تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ يُعْلَمُ بِمَا يَعْمَلُونَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بِصَرِيرَاتِهِ

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولَئِكُمْ مِنْكُمْ قَرِيبُونَ إِنَّمَا تَنْهَاكُمْ فِي شَيْءٍ فَرِدُوا
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ حَيْثُ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٨﴾

الْقَرَرَ إِلَى الَّذِينَ يَرْجِعُونَ أَنْهُمْ آمَنُوا
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا إِلَى الظَّلْفَوْتِ

le ne, an umurce su da su kāfirta da shi, kuma Shaidan yanā nēman ya batar da su, batarwa mai nīsa.

61. Kuma idan aka ce musu: "Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo" zā ka ga munāfukai⁽¹⁾ sunā kange mutāne daga gare ka, kangēwa.

62. To, yaya, idan wata masīfa ta sāme su, sabōda abin da hannuwansu suka gabātar sa'an nan kuma su je maka sunā rantsuwa da Allah cēwa, "Ba mu yi nufin kōme ba sai kyautatawa da daidaitāwa."?

63. Wadannan ne wadanda Allah Ya san abin da ke cikin zukātansu. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ka yi musu gargadī, kuma ka gaya musu, a cikin sha'anin kansu, magana mai nauyi da fasāha.

64. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba fāce dōmin a yi masa dā'a da izinin Allah. Kuma dā dai lalle sū, a lōkacin da suka zālunci kansu,⁽²⁾ sun zo maka, sa'an nan suka nēmi gāfarar Allah kuma Manzo ya nēma musu gāfara, haķīka, dā sun sāmi Allah Mai karbar tūba, Mai jin kai.

وَقَدْ أَمْرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَن يُضْلِلَهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أُنْزِلَ
اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ
يَصْدُونَ عَنْكَ صُدُودًا

فَكَيْفَ إِذَا أَصَبَتْهُمْ مُصِيبَةً^(١)
قَدَمْتُ أَيْدِيهِمْ شَرَجَاءً وَلَكَ يَخْلُفُونَ بِاللَّهِ
إِنَّ أَرْدَنَا إِلَّا إِحْسَنَا وَتَوَفَّيْقًا

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعَظِمْهُ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قُلْ لَا بَلِيجًا

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِتُطَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْأَنْهُمْ إِذْ ظَلَمُوا
أَنفُسُهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ
وَاسْتَغْفِرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
اللَّهُ تَوَابًا أَرْحَيمًا

(1) Miyagun shugabanni māsu karkatar da mūminai daga hukuncin Allah da hujjar wai suna nufin su daidaita domin a hada Musulmi da kāfirai ga hukunci; ta haka har kāfiri ya kasance mai yin hukunci a kan Musulmi. Su wadannan masu yin haka, ba Musulmi ba ne, munāfukan Musulmi ne. Musuluncinsu na bāki ne kawai, dā yā kai ga zūciya dā ba su yi ko tunānin yarda da haka ba. Allah Ya tsare mu daga sharrin Shaidan.

(2) Wanda ya kī hukuncin Allah, ya yi laifī biyu, domin sāba wa Allah da ManzonSa. Kuma wannan ya nūna rashin īmāninsa da Allah da ManzonSa. Saboda haka ne āyā mai bin wannan ta ce Musulmi bā su da īmāni sai sun yarda da hukuncin Allah ga kome daga al'amurransu, kuma su yarda da hukuncinSa, bā da jin wani kunci a cikin zukatansu ba.

65. To, a'aha! Ina rantsuwa da Ubangijinka, ba za su yi īmāni ba, sai sun yarda da hukuncinka ga abin da ya sāba a tsakāninsu, sa'an nan kuma ba su sāmi wani kunci a cikin zukatansu ba, daga abin da ka hukunta, kuma su sallama sal-lamāwa.

66. Kuma dā dai lalle Mū, Mun wajabta musu cēwa, “Ku kashe kanku, ko kuwa ku fita daga gi-dājenku”, dā ba su aikata shi ba, fāce kadan daga gare su. Kuma dā dai lalle sū sun aikata abin da ake yi musu gargadī da shi, hakīka, dā yā kasance mafi alhēri daga gare su, kuma mafi tsanani ga tabbatarwa.

67. Kuma a sa'an nan, hakīka, dā Mun bā su, lāda mai girma, daga gunMu.

68. Kuma lalle ne, dā Mun shi-ryar da su hanya madaidaiciya.

69. Kuma wadannan da suka yi dā'a ga Allah da ManzonSa, to, wadannan sunā tāre da wadanda Allah Ya yi ni'ima a kansu, daga annabāwa da māsu yawan gaskatāwa, da māsu shahāda⁽¹⁾, da sāli-hai. Kuma wadannan sun kyautatu ga zama abōkan tafiya.

فَلَا وَرِبَّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَحِدُوا فِي
أَنفُسِهِمْ حَرَجٌ مَّا فَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ أَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ
أَوْ أَخْرُجُوهُمْ مِّن دِيْرِهِمْ كُمَّا فَعَلُوهُ الْأَقْلَيلُ
مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوْعَذُونَ بِهِ
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَشْيِتاً ﴿٦٦﴾

وَإِذَا لَآتَيْتَهُمْ مِّنْ لَدُنْنَا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وَلَهُدَىٰ هُنْ صَرَاطٌ مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾
وَمَنْ يُطِعَ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّدِيقِينَ وَالشَّهِيدَاتِ وَالصَّابِرِينَ
وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

(1) Darajar daukaka ga addini shi ne zama Annabi sa'an nan Siddīk, watau manyan sahabban kowane Annabi. Wadannan darajōji biyu yanzu an rufe su daga kowa, domin bābu sauran annabci wanda yake tāre da siddīkanci. Ta uku ita ce shahāda watau a kashe mutum a wurin yāki domin daukaka kalmar Allah da tsare haikkōkin Musulmi. Wannan ita ce makasudin abin fada a nan, dōmin abin da sūrar ke karantarwa, kuma domin ya zama shifidár magana a kan darajar jihādi da amfanōninsa. Ta huđu zama sālihi mai son abin da Allah Yake so kuma mai kin abin da Allah Yake ki.

70. Waccan falalar daga Allah take, kuma Allah Yā isa zama Māsanī.

71. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku riki shirinku⁽¹⁾, sa'an nan ku fitar da hari jama'a jama'a, ko ku fitar da yāki gabā daya.

72. Kuma lalle ne daga cikinku akwai mai fāsarwa⁽²⁾. To, idan wata masīfa ta sāme ku, sai ya ce: "Lalle ne, Allah Yā yi mini ni'ima, dōmin ban kasance mahalarci tāre da su ba."

73. Kuma lalle ne, idan wata falala daga Allah ta sāme ku, ha-fīka, tabbas, yanā cēwa, kamar wata sōyayya ba ta kasance a tsakāninku da shi ba: "Yā kaitona! Dā na zama tāre da su dai, dōmin in rabonta da rabo mai girma!"

74. Sai wafanda suke sayar da rayuwar duniya su karbi ta Lāhira su yi yāki, a cikin hanyar Allah. Kuma wanda ya yi yāki a cikin hanyar Allah, aka kashe shi ko kuwa ya rinjāya, to da sannu zā Muje masa da ijāra mai girma.

75. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā ku yin yāki a cikin hanyar Allah, da wafanda aka raunanar daga maza da mata da yāra, sunā cewa: "Yā Ubangijnmu! Ka fitar da mu daga wannan alkarya wadda mutānenta suke da zālunci, kuma Ka

ذَلِكَ أَفْضَلُ مِنْ أَنْ يَكُفَّى بِاللَّهِ عَلَيْمًا ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَانُوكُمْ أَحْدُثُوا حَدَّرَكُمْ
فَأَنْفَرُوا شَبَابَتٍ أَوْ أَنْفَرُوا جَمِيعًا ﴿٨﴾

وَإِنَّمَا كُلُّكُمْ لَمَنْ لَيَبْطَئَنَّ إِنَّمَا أَصْبَبْتُكُمْ
مُّصِيبَةً قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ
أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٩﴾

وَلَيْسَ أَصْبَبْتُكُمْ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ لِيَقُولُنَّ كَانَ
لَوْ تَكُونُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةً يَكْلِيَتِي
كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفْوَزُ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

*فَلَيُقَاتَلُنَّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ
يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالآخرَةِ وَمَنْ
يُقَاتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ أَوْ يَغْلِبَ
فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١﴾

وَمَا الْكُلُّ لَا تُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرِبَةِ

(1) Bā ya halatta Musulmi su zauna bābu tattalin yāki da fitar da yāki ko hari a kan makiyansu, saboda abin da ke cikin wannan āyar ta 71.

(2) Sifar munāfuki ita ce ya ki fita zuwa yāki, kuma ya fāsar da waninsa, ya yi murnar hasārar Musulmi, kuma ya yi bakin cikin nasararsu, ya so a raba ganīma da shi.

sanya mana majibinci daga gunKa, kuma Ka sanya mana mataimaki daga gunKa”?

76. Wadanda suka yi īmāni, sunā yāki a cikin hanyar Allah, kuma wadanda suka kāfirta sunā yāki a cikin hanyar Dāgūtu (Shaidan). To, ku yāki majibintan Shaidan. Lalle ne kaidin Shaidan yā kasance mai rauni.

77. Shin, ba ka gani ba zuwa ga wadanda aka ce musu: “Ku kange hannuwanku, kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka.”? To, a lōkacin da aka wajabta musu yāki sai gā wani bangare daga cikinsu sunā tsōron mutāne kamar tsōron Allah, kō kuwa mafi tsanani ga tsōron, kuma suka ce: “Yā Ubangijinmu! Don me Ka wajabta yāki a kanmu? Me ya hana Ka jinkirta mana zuwa ga wani ajali na kusa?” Ka ce: “Jin dādīn dūniya kadān ne, kuma Lāhira ce mafi alhēri ga wanda ya yi taħawa. Kuma bā a zāluntar ku da sīlīlin hancin gurtsun dabino!

78. “Inda duk kuka kasance, mutuwa zā ta riske ku, kuma kō da kun kasance ne a cikin gānuwōyi ingātattu!” Kuma idan wani alhēri ya sāme su sai su ce: “Wannan daga wurin Allah ne,” kuma idan wata cūta ta sāme su, sai su ce, “Wannan daga gare ka ne”. Ka ce: “Dukkansu daga Allah ne.” To, me ya sāmi wadannan mutāne, bā su kusantar fahimtar magana?

79. Abin da ya sāme ka daga alhēri, to, daga Allah yake, kuma

أَطْهَالُ أَهْلَهَا وَجَعَلَ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلَيْتَ وَجَعَلَ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

الَّذِينَ إِمَّا يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
كُفَرُوا يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّلْمَوْتِ فَقَاتَلُوا
أَوْلِيَاءَ اللَّهِ شَيْطَانٌ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

أَفَرَأَيْتَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُوا إِنِّي كُفَّاكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَإِنَّا لِزُكْرَوْهَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمْ
الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخْشَيَةَ
اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لَمْ يَكْتَبْ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخْرَجَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَلَمَّا تَعْ
الَّذُيْنَا قَلِيلٌ وَالآخِرَةُ حَيْثُ لَمْ يَنْأَى
وَلَا تُظْلَمُونَ فَتَيَّلًا ﴿٧٧﴾

أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْكَنْتُمْ فِي
بُرُوجٍ مُّسَيَّدَةٍ وَلَوْنَ تُصْبِهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَلَوْنَ تُصْبِهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا
هَذِهِ مِنْ عِنْدِكُمْ فَلَمَّا كُلُّ مَنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَا
هُوَ لَأَنَّ الْقَوْمَ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فِيْنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ

abin da ya sāme ka daga sharri, to, daga kanka yake, kuma Mun aike ka zuwa ga mutāne, (kana) Manzo, kuma Allah Yā isa ga zama Shaida.

80. Wanda ya yi dā'a ga Manzo, to, hakīka, yā yi dā'a ga Allah. Kuma wanda ya jūya bāya, to, ba Mu aike ka ba don ka zama mai tsaro a kansu.

81. Kuma sunā cēwa, "Dā'a," sa'an nan idan sun fita daga wu-rinka, sai wata fungiya daga cikinsu ta kwāna da niyyar wanin abin da take fada, alhāli kuwa Allah na rubūta abin da suke kwāna da niyyarsa. Sabōda haka ka kau da kai daga gare su, kuma ka dōgara ga Allah, kuma Allah Yā isa ya zama Wakīli.

82. Shin, bā su kula da Alkur'-āni, kuma dā yā kasance daga wu-rin wanin Allah, hakīka, dā sun sāmu, a cikinsa, sābā wa jūna mai yawa?

83. Kuma idan wani al'amari⁽¹⁾ daga aminci ko tsōro ya je musu, sai su watsa shi. Dā sun mayar da shi zuwa ga Manzo da ma'abūta al'amari daga gare su, lalle ne, wadanda suke yin bincikensa, daga gare su, zā su san shi. Kuma bā dōmin falalar Allah bā a kanku da rahamarSa, hakīka, dā kun bi Shaidan fāce kadan.

سَيِّئَةٌ فِيْ مَنْ نَفَسْكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ
رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٦﴾

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ قَوَى
فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٧﴾

وَيَقُولُونَ طَاغِيَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّنَ
طَالِيفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرُ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨﴾

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْءَانَ وَلَوْكَيْانَ مِنْ
عِنْدِغَيْرِ اللَّهِ لَوْجَدُوا فِيهِ أَخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٩﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْآمِنِ أَوَالْخَوْفِ أَذَاعُوا
بِهِ وَلَوْرَدُوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَالَّتِي أُولَئِكَ الْأَمْرِ
مِنْهُمْ لَعِلْمُهُ الَّذِينَ يَسْتَهِنُونَهُ وَمِنْهُمْ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَا تَبَعَّمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٠﴾

(1) Umurnin al'umma da cēwa idan sun ga wani al'amari da ba su san kansa ba, ko kuwa idan wani abu na ban tsoro ya auku, to, haram ne su yi ta bārārarsa domin su firgitar da mutāne. Abin da yake wājibi a kansu sa'an nan, shi ne su kai rahotonsa ga shūgabanni māsu sanyāwa a bincika a san yadda abin yake, da kuma yadda zā a yi māganinsa.

84. Sabōda haka, ka⁽¹⁾ yi yāki a cikin hanyar Allah, ba a kallafa maka ba, face a kanka, kuma ka kwadaitar da mūminai. Akwai tsammānin Allah Ya kange gāfin wadanda suka kāfirta, kuma Allah ne Mafi tsananin gāfi, kuma Mafi tsananin azabtāwa.

85. Wanda ya yi⁽²⁾ cēto, cēto mai kyau, zai sāmi rabo daga gare shi, kuma wanda ya yi cēto, cēto mummūna, zai sāmi ma'auni daga gare shi, Kuma Allah Yā kasance, a kan dukkan kōme, Mai Kayyade lōkaci.

86. Kuma idan an gaishe⁽³⁾ ku da wata gaisuwa, to, ku yi gaisuwa da abin da yake mafi kyau daga gare ta, kō kuwa ku mayar da ita. Kuma Allah Yā kasance a kan dukkan kōme Mai lissāfi.

87. Allah, bābu abin bautawa face Shi. Lalle ne, hafīka, Yana tāra⁽⁴⁾ ku har zuwa ga Yinin Kiyā-

فَقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَفَّرُ إِلَّا نَقْسَأُ
وَحَرِضَ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفُرَ بَاسَ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُ بَأْسًا وَأَشَدُ
تَنْكِيلًا

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ
نَصِيبٌ مَنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ
لَهُ وِكْفَلٌ مَنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيمًا^(٨٥)

وَإِذَا حَيْتُمْ بِتَحْيَةٍ فَحَيُوا بِأَحْسَنَ
مِنْهَا أَوْ رُدُوها إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
حَسِيبًا^(٨٦)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يَجْمِعُنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(1) Umurni zuwa ga Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Ma'anar cēto: watau wani ya yi wa wani hanya a kan biyan bukātarsa ta kowace iri, saboda darajar mai yin cēton. Yā kamāta ya yi cēton domin Allah Wanda Ya bā shi darajar, bā da ya bai wa Allah kome ba. Idan kuma sayar da ceton yake yi, Allah zai karbe darajar daga gare shi. Ci da cēto harāmun ne. Sakamakonsa shi ne Allah Ya karbe darajar cēton daga gare shi.

(3) A gaisuwa idan an ce muku: "Assalāmu alaikum" ku mayar da cewa, "Wa'alaikum salāmu wa rahamatul Lāhi wa barakātuH." Kō ku mayar kamar yadda aka yi muku. Watau kada ku naķasa 'yan'uwaniku kō da ga gaisuwa ne. Fadakarwa: Fara sallama mustahabbi ne, mayarwa kuma farilla ne, amma wanda ya fāra, ya fi lāda. Haka yin tsarki a gabānīn lokaci mustahabbi ne, amma a bayān shigar lokaci ya zama wajibi. Wanda ya yi mustahabbi a nan yā fi lāda. Haka jinkirtar da biyan bāshi ga matsattse wājjibine, amma barrantar da shi mustahabbi ne. Yin mustahabbi a nan yā fi lada.

(4) Idan kun tsare hukunce-hukunce da Allah, Wanda babu abin bautawa sai Shi, Ya umurce ku da su, to zai hada kalmarku ta tabbata guda har ya zuwa Rānar Kiyāma.

ma, bābu shakka a cikinsa. Kuma wāne ne mafī gaskiya daga Allah ga lābāri?

88. To, mēne ne ya sāme⁽¹⁾ ku a cikin munāfukai, kun zama kungiya biyu, alhāli kuwa Allah ne Ya mayar da su sabōda abin da suka tsirfanta? Shin, kunā nufin ku shiryar da wanda Allah Ya batar ne? Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmi wata hanya ba zuwa gare shi.

89. Suna gūrin ku kāfirta kamar yadda suka kāfirta, dōmin ku kasance daidai. Sabōda haka kada ku riki wasu masōya daga cikinsu, sai sun yō hijira a cikin hanyar Allah. Sa'an nan idan sun jūya, to, ku kāmā su, kuma ku kashe su inda duk kuka sāme su. Kuma kada ku riki wani masōyi daga gare su ko wani mataimaki.

90. Fāce dai wadanda suke sāduwa zuwa ga wasu mutāne, wadanda a tsakāninku da su akwai alkawari, kō kuwa wadanda suke sun je muku (domin) kirāzansu sun yi kunci ga su yāke ku, kō su yāki mutānensu. Kuma dā Allah Yā so, lalle ne, dā Yā bā su īko a kanku, sa'an nan, haķīka, su yāke ku. To, idan sun nīsance ku, sa'an nan ba su yāke ku ba, kuma suka jēfa sulhu zuwa gare ku, to, Allah bai sanya wata hanya ba, a gare ku, a kansu.

لَارِبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

*فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ إِذْ تَبَرَّئُونَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
أَرْكَسُهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتَرِيدُونَ أَنْ يَهْدُوْا
مَنْ أَصْلَلَ اللَّهُ وَمَنْ يُضْلِلَ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سِيرًا ﴿٨٨﴾

وَدُولَاتُ الْكُفَّارِ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً
فَلَا تَسْخِذُ وَامْتَهِنُهُمْ أَوْ لِيَأْءِهِ حَتَّىٰ يُهَا جِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّمَا تَوَلَّ أَفْخُوذُهُمْ وَأَفْتَلُوهُمْ
حَيْثُ وَجَدُّهُمْ وَلَا تَسْخِذُ وَامْتَهِنُهُمْ وَلِيَأْءِهِ
وَلَا نَأْنِي رًا ﴿٨٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصْلُوْنَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
مِيقَاتٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصَرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ
يُقْتَلُوكُمْ أَوْ يُقْتَلُوا أَفْوَهُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَسَأَطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَتُلُوكُمْ فَإِنَّ
أَعْزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقْتَلُوكُمْ وَالْقَوْمُ إِلَيْكُمْ
السَّامُ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سِيرًا ﴿٩٠﴾

(1) Hani ne kada mūminai su rarraba kansu domin jāyayya a cikin sha'anin kāfirai. Sai su bi abin da Allah Ya ce a yi da su, kamar yadda bāyaninsa yake tafe a cikin wannan āyā da āyōyin da suke a bāyanta. Yā yi bayāni da tafsili daki-daki.

91. Za ku sāmi wasu⁽¹⁾ sunā nufin su amintar da ku, kuma su amintar da mutānensu, kō da yaushe aka mayar da su ga fitina, sai a dulmuyā su a cikinta. To, idan ba su nīsance ku ba, kuma sun jēfa sulhu zuwa gare ku, kuma sun kange hannuwansu, to, ku kāmā su, kuma ku kashe su inda duk kuka kāmā su, kuma wadannan, Mun sanya muku dalīli bayyananne a kansu.

92. Kuma bā ya kasancēwa⁽²⁾ ga mūmini ya kashe wani mūmini, fāce bisa ga kuskure. Kuma wanda ya kashe mūmini bisa ga kuskure, sai 'yantāwar wuya mūmina da diyya abar mīkāwa ga mutānensa, fāce idan sun bari sadaka. Sa'an nan idan (wanda aka kashe) ya kasance daga wasu mutāne makiya a gare ku, kuma shi mūmini ne, sai 'yantāwar wuya mūmina. Kuma idan ya kasance daga wasu mutāne ne (wadanda) a tsakāninku da tsakāninsu akwai alkawari, sai diyya abar mīkāwa zuwa ga mutānensa, da 'yantāwar wuya mūmina. To, wanda bai sāmi (wuyan ba) sai

سَتَجِدُونَ إِخْرِيْنَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمُنُوكُمْ
وَيَأْمُنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُوا إِلَى الْفِتْنَةِ
أُرْكِسُوا فِيهَا فَإِنَّ لَهُمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقِوْا
إِلَيْكُمُ الْسَّلَامُ وَيَكْفُوا إِذِيْهُمْ فَخُذُوهُمْ
وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ شَقَّتُمُوهُمْ وَأُولَئِكُمْ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا^①

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا
خَطَأً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحِيرُ
رَقَبَةَ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةً مُسْلِمَةً إِلَى
أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدِّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ
قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَتَحِيرُ رَقَبَةَ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيقَاتٌ فَدِيَةٌ
مُسْلِمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحِيرُ رَقَبَةَ
مُؤْمِنَةٍ فَإِنَّ لَهُمْ يَحْدُثُ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُسْتَأْعِيْنَ تَوْبَةً مِنْ اللَّهِ وَكَانَ

(1) Sun bayyana īmānsu gare ku domin ku amince musu, kuma sun bayyana kāfirci a wurin mutānensu kāfirai domin su amince musu, watau suna ido ruwa ido tudu. Su kam kāfirai ne, ku yāke su, sai fa idan sun musulunta, ko kuma sun bayyana sulhunsu sosai a gare ku.

(2) Kisan kuskure bābu kīsāsi a cikinsa, sai dai biyan diyya da kuma kaffāra. Amma biyan diyya yana kan dukkan dangin mai kisan, gwargwadon karfinsu, shi daya ne daga cikinsu. Idan danginsa ba su isa ba, ko kuwa bābu su, to, sai baitulmāli na Musulmi ya biya. Ana biyan diyya a cikin shekaru hudu. Ana bāyar da ita ga magādan wanda aka kashe. Amma kaffāra, ita kam a kan mai kisan kawai take a kan tartibinta. Wanda ya kashe bāwa bisa kuskure zai biya kimarsa ga mai shi, kuma ana son ya yi kaffāra.

azumin watanni biyu jere, dōmin tūba daga Allah. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

93. Kuma wanda ya kashe wani mūmini da ganganci,⁽¹⁾ to, sakamakonsa Jahannama, yana madawwami a cikinta, kuma Allah Yā yi fushi a kansa, kuma Ya la'ane shi, kuma Ya yi masa tattalin azāba mai girma.

94. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Idan kun yi tafiya (a cikin kasa), dōmin jihādi, to, ku nēmi bāyani.⁽²⁾ Kuma kada ku ce wa wanda ya jēfa sallama zuwa gare ku: "Bā Musulmi kake ba." Kunā nēman hājar rāyuwar dūniya, to, a wurin Allah akwai ganimōmi māsu yawa. Kammar wannan ne kuka kasance a gabānin ku musulunta, sa'an nan Allah Ya yi muku falala. Sabōda haka ku zan nēman bayāni. Lalle ne Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

95. Māsu zama⁽³⁾ daga barin yāki daga muminai, wasun ma'abūta larūra, da māsu jihādi a cikin hanyar Allah da dūkiyōyinsu da rāyukansu, bā su zama daidai.

اللَّهُ عَلِيَّمَا حَكِيمًا

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مَتَعَمِّدًا
فَجَرَأَوْهُ جَهَنَّمُ خَلِدًا فِيهَا
وَغَصِّبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَهُ وَأَعْذَلَهُ
عَذَابًا عَظِيمًا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبُتُمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى
إِلَيْكُمُ الْسَّلَمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَعَنِ الدُّنْيَا مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ
كُنْتُمْ مِن قَبْلٍ فَمَنْ أَنْهَى
عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا

لَا يَسْتَوِي الْقَعْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي
الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُلُونَهُمْ

(1) Wanda ya kashe mūmini da ganganci, kuma yana kudurcin halaccin kashe shi din, to, shi kāfiri ne. Amma idan yana kudurcin haramcin kisa, amma duk da haka ya kashe shi domin wata fā'ida ta dūniya, ko domin adāwa, to yana nan mūmini, hukuncinsa kisāsi. Surat Bakara, ayah ta 179.

(2) Bayānin cewa ana daukar wanda aka ji ya yi kalmar shahāda mumini, sai fa idan an ga ya yi wani aiki, ko aka ji ya yi wata magana wadda take warware ma'anar kalmar shahadar, bābu kuma wani tāwili ko jāhilcin da yake iya zama uzuri ga mai shi.

(3) Falalar māsu jihādi a kan wadanda ba su jihādi daga cikin muminai. Fadār falalar tana karfafa zukāta ga yin jihādi domin tsaron addini da rāyukan māsu rauni da dūkiyarsu.

Allah Yā fīfīta māsu jihādi da dūki-yoyinsu da rāyukansu a kan māsu zama, ga daraja. Kuma dukansu Allah Yā yi musu alkawari da abu mai kyau⁽¹⁾. Kuma Allah yā fīfīta māsu jihādi a kan māsu zama da lāda mai girma.

96. Darajōji daga gare Shi da gāfara da rahama. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara ne, Mai jin kai.

97. Lalle ne, wadanda malā'iku⁽²⁾ suka karbi rāyukansu, (al-hāli) sunā māsu zāluntar kansu, sun ce (musu): "A cikin me kuka kasance?" (Su kuma) suka ce: "Mun kasance wadanda aka raunana a cikin kasa." Suka ce: "Ashe kasar Allah ba ta kasance mayalwaciya ba, dōmin ku yi hijira a cikinta?" To, wadannan makōmarsu Jahannama ce. Kuma tā mūnana ta zama makōma.

98. Fāce wadanda aka raunana daga maza da mātā da yāra wadanda bā su iya yin wata dabāra, kuma bā su shiryuwa ga hanya.

99. To, wadannan akwai tsa-mmānin Allah Ya yāfe laifi daga gare su, kuma Allah Yā kasance Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

100. Kuma wanda ya yi hijira a cikin hanyar⁽³⁾ Allah, zai sāmu, a

وَنَفْسِهِمْ فَضَلَّ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَنَفْسِهِمْ عَلَى الْقَعِدِينَ دَرَجَةٌ وَلَا وَعْدَ اللَّهِ
الْحَسْنَىٰ وَفَضَلَّ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَعِدِينَ
أَجْرٌ أَعْظَيْمًا ﴿٤٦﴾

دَرَجَتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا حَمِيمًا ﴿٤٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمٌ أَنفُسُهُمْ
قَالُوا فِيمَ كُنَّا نُؤْمِنُ بِاللهِ وَكُنَّا مُسْتَضْعِفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا إِنَّ رَبَّنَا كُنَّ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ فَنَهَا حِجْرٌ وَفِيهَا
فَأُولَئِكَ مَا أَنْهَمُ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٤٨﴾

إِلَّا مُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوَلَدِينَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سِيَلاً ﴿٤٩﴾

فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْقُوْنَهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا عَفُورًا ﴿٥٠﴾

*وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجْدِنِ الْأَرْضَ

(1) Aljanna.

(2) Hukuncin rashin hijira zuwa wurin yardar Allah dōmin tsayar da haKKōkin Allah. Hukuncin mai dogewa ne, idan an sāmi daflin yin hijirar, kuma bābu abin da ya hana ta na uzurori.

(3) Allah Yana kwafaitar da mūminai ga yin hijira zuwa wurin neman yardarSa. Hukuncin hijira yana nan a ko da yaushe hāli ya hukunta da a yi ta.

cikin kasa, wurāren jūyāwa māsu yawa da yalwa. Kuma wanda ya fita daga gidansa yana mai hijira zuwa ga Allah da ManzonSa, sa'an nan kuma mutuwa ta riske shi, to, lalle ne, lädarsa tā auku ga Allah. Kuma Allah Yā kasance, Mai gāfara, Mai jin kai.

101. Kuma idan kun yi tafiya a cikin kasa, to, bābu laifi a kanku ku rage⁽¹⁾ daga salla idan kun ji tsōron wadanda suka kāfirta su fitine ku. Lalle ne kāfirai sun kasance, a gare ku, maikiyi bayyananne.

102. Kuma idan kā kasance a cikinsu, sai ka tsayar musu da salla, to, wata fungiya daga gare su ta tsaya tāre da kai, kuma sai su riķe makāmansu. Sa'an nan idan sun yi salla, to, sai su kasance daga bāyanku. Kuma wata fungiya ta dabam (ta) wadanda ba su yi sallar ba, ta zo, sa'an nan su yi sallar tāre da kai. Kuma su riķi shirinsu da makāmansu. Wadanda suka kāfirta sun yi gūrin dā dai kuna shagala daga makamanku da kāyanku dōmin su karkata a kanku, karkata guda. Kuma bābu laifi a kanku idan wata cūta daga ruwan sama ta kasance a gare ku, kō kuwa kun kasance māsu jinya ga ku ajiye

مَرْعَمًا كِتَبَ رَوْسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ
مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّرُدِرَكَهُ الْمَوْتُ فَقَدْ
وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الْصَّلَاةِ إِنْ خَفِيتُمْ أَنْ يَقْتَنِكُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عُدُوًا مُّبِينًا ﴿١٧﴾

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاقْتَمَتْ لَهُمُ الْصَّلَاةُ
فَلْتَقْعُمْ طَالِيفَةً مِنْهُمْ مَعَكَ وَلَا يَأْخُذُوا
أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلَيَكُونُوا مِنْ
وَرَائِكُمْ وَلَتَأْتِ طَالِيفَةً أَخْرَى لَمْ يُصْلُوْا
فَلْيُصْلُوْا مَعَكَ وَلَا يَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ
وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَالَّدِينَ كَفَرُوا
لَوْتَعْقُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتَعَتِكُمْ
فَيَمْبِلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَنِجَادَةً وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطْرِ
أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ

(1) Rage salla a nan ba ana nufin sallar kāsaru ta tafiya ba, wanda take ta tabbata da Sunna. Wannan rage salla, shi ne sallar tsōro wadda ake yi gwargwadon hālin da ake ciki na tsōro. Idan yana yiwuwa a yi ta da līmāmi, sai ya kasa jama'a kashi biyu, to, sai a yi kamar yadda āya ta tafe zā ta yi bayāni, idan kuwa bā zai yiwu ba, sai a yi yadda hāli ya sauafka duka, kamar a āyā ta 239 daga Suratul Bakara.

makāmanku. Kuma dai ku riķi shirinku. Lalle ne, Allah Yā yi tattali, ga kāfirai, azāba mai walakan-tarwa.

103. Sa'an nan idan kun kāre salla, to ku ambaci Allah tsaye da zaune da a kan sāsanninku. Sa'an nan idan kun natsu, to, ku tsayar da salla. Lalle ne, salla tā kasance a kan mūminai farilla mai kayya-daddun lōkuta.

104. Kuma kada ku sassauta a cikin nēman mutānen, idan kun kasance kuna jin zōgi, to, lalle sū ma, suna jin zōgi kamar yadda kuke jin zōgi. Kuma kuna tsammāni, daga Allah, abin da bā su tsammāni. Kuma Allah Yā kasance Masani Mai hikima.

105. Lalle ne, Mū, Mun sau-kar⁽¹⁾, zuwa gare ka, Littāfi da gaskiya, dōmin ka yi hukunci a tsakānin mutāne da abin da Allah Ya nūna maka, kuma kada ka ka-sance mai husūma dōmin māsu yaudara.

وَخُذْ وَاحْذِرْ كُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعْدَدَ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُّهِمَّا ﴿١٥﴾

فِإِذَا قَضَيْتُمُ الْصَّلَاةَ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ قَبْلَمَا
وَقَعُودًا وَعَلَى جُنُوبِكُمْ فَإِذَا
أَطْمَانَتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ
كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٦﴾

وَلَا تَهْنُوْفَ إِتْبَاغَ الْقَوْمَ إِنْ تَكُونُوا
تَالْمُؤْمِنَ فَإِنَّهُمْ بِالْمُؤْنَ كَمَاتَ الْمُؤْنَ
وَتَرَحُّوْتَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيًّا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَخْكُمُ
بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَيْنَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُونُ
لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٨﴾

(1) Gudānar da hukunci a cikin mahakama, kada mai shari'a ya taimaki kowane sāshe, duk yadda suke a gare shi, sai ya dāuke su daidai a gabansa, kamar yadda ya auku a gabani Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi. Wani mutum Musulmi ana ce masa Mat'ama bn Ubairak ya yi sātar sulke ya bōye shi a wurin wani Bayahūde. A lōkacin da aka gāne sulken a wurin Bayahūden, sai Mat'ama ya yi masa kazafī da sātarsa, shi kuma ya yi rantsuwa cewa bā shi ne ya sātā ba. Kuma mutānensa suka rōki Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin ya yi musu jāyayya ya kubutar da Mat'ama, Annabi kuwa bai yarda ba. Kamar yadda āyōyin nan suka bayyana, domin ya zama abin kōyi.

Wannan kuma ya nūna cewa, ga gudānar da shari'a Annabi yana yin ijtiħādi gwargwadon abin da ya bayyana daga hujjoji ya yi hukunci, kamar wajen shāwara a wurin yāki. Ya zama abin kōyi.

106. Kuma ka nēmi Allah gāfara. Lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

107. Kuma kada ka yi jāyayya dōmin tunkude wa wafanda suka yaudari kansu. Lalle ne Allah bā Ya son wanda ya kasance mai yawan hā'inci mai yawan zunubi.

108. Suna nēman bōyewa daga mutāne kuma bā su nēman bōyewa daga Allah, alhāli kuwa Shi Yana tāre da su a lōkacin da suke kwāna da niyyar yin abin da bā Yā yarda da shi daga maganar. Kuma Allah Yā kasance ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa.

109. Gā ku, yā wadannan⁽¹⁾! Kun yi jidāli, dōmin tunkude musu (kunya) a cikin rāyuwar dūniya, to, wāne ne zai yi jidāli dōmin tunkude musu a Rānar Kiyāma? Ko kuwa wāne ne zai kasance wakili a kansu?

110. Kuma wanda ya aikata cūta kō kuwa ya zālunci kansa, sa'an nan kuma ya nēmi Allah gāfara, zai sāmi Allah Mai gāfara, Mai jin kai.

111. Kuma wanda ya yi tsirfar zunubi, to yanā tsirfarsa ne a kan kansa kawai. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠﴾

وَلَا يُجَدِّلُ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَلُونَ أَنفُسَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ حَوَانًا أُثِيمًا ﴿١١﴾

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعْهُمْ إِذَا يُبَيِّنُونَ مَا لَا
يَرْضَى مِنْ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٢﴾

هَلَّا نَسِمْ هَلْوَاءً جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الَّذِينَ افْنَى مَنْ يُجَدِّلُ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٣﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ وَلَمْ
يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٤﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ دَعَائِ
نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَحَاجِيَمًا ﴿١٥﴾

(1) Wannan yana nūna aikin lauya (Lawyer) dōmin ya taimaki marasa gaskiya sabōda ya kubuta harāmun ne, har dai idan zā a mayar da laifi ga wani barrantacce, ko kuwa za a karbē hakkin mai hakki a bai wa wanda bai cancanta da shi ba. Amma wakilin shari'a yana halatta idan bai zama dōmin bōye gaskiya ba. Wakīlai irin na zāmanin nan māsu sanā'a da wannan, sū ne karnukan dūniya na farautar haram dōmin su sha jini.

112. Kuma wanda ya yi tsiwir-wirin kuskure ko kuwa zunubi, sa'an nan kuma ya jēfi wani barrantacce da shi, to, lalle ne yā tattali kirkiren karya da zunubi bayyananne.

113. Kuma bā dōmin falalar Allah ba, a kanka, da rahamarSa, hakīka, dā wata fungiya daga gare su ta himmatu ga su batar da kai. Kuma bā su batarwa fāce kansu, kuma bā su cūtar ka daga kōme. Kuma Allah Yā saukar da Littāfi da hikima gare ka, kuma Ya sanar da kai abin da ba ka kasance kā sani ba. Kuma falalar Allah tā kasance mai girma a gare ka.

114. Bābu wani alhēri a cikin māsu yawa daga gānawarsu⁽¹⁾, fāce wanda ya yi umurni da wata sada-ka kō kuwa wani alhēri kō kuwa gyāra a tsakānin mutāne. Wanda ya aikata haka dōmin nēman yardōdin Allah, to, zā Mu bā shi lāda mai girma.

115. Kuma wanda ya sābā wa⁽²⁾ Manzo daga bāyan shiriya tā bayyana a gare shi, kuma ya bi wanin hanyar mūminai, zā Mu

وَمَن يَكْتُبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرَهُ
بِهِ تَرِيَّفَ قَدِ احْتَمَلَ بِهِتَنَا وَإِثْمًا مُّبِينًا

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَلَهُمْ
ظَلَالٌ فَمِنْهُمْ أَنْ يُضْلَلُوكُ وَمَا يُضْلُلُونَ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يُضْرِبُونَ فَمِنْ شَيْءٍ
وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَعَلَمَكُمْ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُونَ وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

* لَا حَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ جَهْوَهُمْ إِلَّا مَنْ
أَمْرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ أَبْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ تُؤْتَيهِ أَخْرَى عَظِيمًا

وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ
الْهُدَى وَيَتَعَجَّلْ غَيْرَ سَيِّلِ الْمُؤْمِنِينَ

(1) Hukuncin gānawa da Annabi ko wani shūgaban jama'a mai tsayuwa matsayin Annabi ga gyāran sha'aninsu, bā ya halatta sai idan akwai wani alheri a ciki, wanda amfaninsa zai shafi jama'a duka.

(2) Hana fassarar Alkur'āni ko Sunnar Annabi, ba a kan hanyar da Annabi ko Sahabbansa da wafanda suka bi hanyarsu suka fassara ba. Da mutum ya yi tāwilin Alkur'āni, gāra ya ce bai sani ba. Tāwilin Alkur'āni ko Hadīsi da hankali yana kai ga bude kōfar kāfirci bōyayye da yin hukunci da abin da Allah bai saukar ba. Na'am ba a hana ijtihādi ga abin da ba a sāmi nassi a kansa ba, ko kuma aka sāmi nassi wanda bā bayyananne ba. Jingina ijtihādi ga ra'ayi ya fi tāwilin abin da bai bayyana ba daga Alkur'āni ko Hadīsi, domin ra'ayi ba ya batar da wasu, amma tāwili yana batarwa.

jibintar masa abin da ya jibinta, kuma Mu kōne shi da Jahannama. Kuma tā mūnana ta zama makōma.

116. Lalle ne, Allah ba Ya gāfarta a yi shirki da Shi, kuma Yana gāfarta abin da yake bāyan wan-nan, ga wanda Yake so. Kuma wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne ya bace bata mai nīsa.⁽¹⁾

117. Bā su kiran kōwa, baicin Shi, fāce mātā, kuma bā su kiran kōwa fāce Shaidan, mai tsaurin kai.

118. Allah Yā la'ane shi. Kuma ya ce: "Lalle ne, zā ni riki rabo yankakke⁽²⁾, daga bāyinKa.

119. "Kuma lalle ne inā batar da su, kuma lalle ne inā sanya musu gūri, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su kātse⁽³⁾ kunnuwan dabbōbi, kuma lalle ne inā umurnin su dōmin su canza halittar Allah." Kuma wanda ya riki Shaidan maji-binci, baicin Allah, to, hakīka yā yi hasara, hasara bayyananniya.

120. Yanā yi musu alkawari, kuma yanā sanya musu gūri, alhāli Shaidan bā ya yi musu wani wa'adin kōme face rudi.

فُرْلَهُ، مَا تَوَلَّ وَنُصِّلُهُ، جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ
مَصِيرًا ﴿١٤٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرِكَ بِهِ، وَيَغْفِرُ
مَادُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكُ بِاللَّهِ
فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٤٤﴾

إِن يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتَأْوَانَ
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَنًا مَرِيدًا ﴿١٤٥﴾
لَعْنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَتَحْذَرْ مِنْ
عِبَادِكَ نَصِيبَكَ مَفْرُوضًا ﴿١٤٦﴾

وَلَا يُضْلِنَهُمْ وَلَا مُنِينَهُمْ وَلَا مُرْنَهُمْ
فَلَيَبْتَتَكُنَّ إِذَا نَأَمْ
وَلَا مُرْنَهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَن يَتَحْذَرِ الشَّيْطَنَ وَلِيَسَّا مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا نَمِينًا ﴿١٤٧﴾

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمْ
الشَّيْطَنُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٤٨﴾

(1) Bayānin shirki da hukunce-hukuncensa da abin da yake rātayuwa da shi. Sanin ma'anar shirki wajibi ne, dōmin a kan tauhīdi ne aka gina shikāshikan Musulunci.

(2) Rabon Shaidan daga kowane dubu, shi ne dari tare da cas'in da tara, kamar yadda aka ruwaito a cikin Hadīsi.

(3) Suna kātse kunnuwan dabbōbi dōmin su nūna cewa na gumākansu ne. Sūnan mātā shi ne ga duk abin da ba ya da rai, kamar watā, itātuwa duka mātā ne. Canza halitta kamar tsāgen fuska da fāke hakōra da karkarar gēmu dōmin neman kyau, duka umurnin Shaidan ne.

121. Wadannan matattararsu Jahannama ce, kuma bā su sāmun makarkata daga gare ta.

122. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, zā mu shigar da su gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada bisa ga wa'adin Allah tabbatacce. Wāne ne mafi gaskiya daga Allah ga magana?

123. (Al'amari) bai zama gūrâce-gūracenku ba, kuma⁽¹⁾ ba gūrâce-gūracen Mutānen Littāfi ba ne. Wanda ya aikata mummunan aiki zā a sāka masa da shi, kuma bā zai sāmi wani masoyi ba, baicin Allah, kuma bā zai sāmi mataimaki ba.

124. Kuma wanda ya yi aiki daga ayyukan kwarai, namiji ne ko kuwa mace, alhāli kuwa yanā mūmini, to, wadannan sunā shiga Aljanna kuma bā zā a zālunce su da gwargwadon hancin gurtsun dabīno ba.

125. Kuma wāne ne ya fi kyau ga addini daga wanda ya sallama fuskarsa ga Allah, alhāli kuwa yanā mai kyautatāwa kuma ya bi aķidar Ibrāhīm, yanā mai karkata zuwa ga gaskiya? Allah Yā riki Ibrāhim badādayi⁽²⁾.

أُولَئِكَ مَا أَوْنَهُمْ جَهَنَّمَ
وَلَا يَحْدُورُ عَنْهَا مَحِিসًا ﴿١٦﴾
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَاتِ
سَنُنْذِلُهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنَهَرُ خَلَقْنَا لَهُمْ إِبْرَاهِيمَ أَوْ عَدَ اللَّهَ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًَا ﴿١٧﴾

لَيَسْ بِإِيمَانِكُمْ وَلَا أَمَانَةِ أَهْلِ
الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلُ سُوءًا يُجْزَيهُ
وَلَا يَحْذَدُهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيَأَوْلَانَصِيرًا ﴿١٨﴾

وَمَنْ يَعْمَلُ مِنَ الصَّلِحَاتِ مِنْ
ذَكَرٍ أَوْ أَثْنَيْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿١٩﴾

وَمَنْ أَحْسَنْ دِينًا مَمَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ وَلَلَّهُ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَأَتَّبَعَ مِلَةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَأَخْذَ اللَّهَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿٢٠﴾

(1) Addini bā tatsuniyar baki ba ne, aiki ne, ko mutum ya yi mugu ya shiga Wuta, ko kuma ya yi na kwarai ya shiga Aljanna.

(2) Akwai kwadaitarwa ga cēwa, wanda yake son Allah Ya so shi, to sai ya bi aķida da aiki irin na Ibrāhīma, sai Allah Ya so shi.

126. Kuma Allah ke da⁽¹⁾ (mallakar) abin da ke cikin sammai da kuma abin da ke cikin kasa, kuma Allah Yā kasance, ga dukan kōme, Mai kēwayewa.

127. Sunā yi maka fatawa a cikin sha'anin mātā. Ka ce: Allah Yanā bayyana fatawarku a cikin sha'aninsu, da abin da ake karantāwa a kanku a cikin Littāfi, a cikin sha'anin marāyun mātā wadanda ba ku bā su abin da aka rubūta musu⁽²⁾ (na gādo) ba, kuma kunā kwadsayin ku aurē su, da sha'anin wadanda aka raunana daga yāra, da sha'anin tsayuwarku ga marāyu da ādalci. Kuma abin da kuka ai-kata daga alhēri, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani a gare shi.

128. Kuma idan wata mace ta ji tsōron kiyo daga mijinta kō kuwa bijirēwa, to, bābu laifi a kansu, su yi sulhu a tsakāninsu, sulhu (mai kyau). Kuma yin sulhu ne mafi alhēri. Kuma an halartar wa rayūka yin rōwa. Kuma idan kun kyau-tata, kuma kuka yi taħawa, to, lalle ne, Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٧﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ
يُقْتِيلُكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَسْتَدِي النِّسَاءُ إِلَيْهِ
لَا تُؤْتُوهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ
تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفَاتِ مِنَ الْوَلَدِينَ وَأَنْ
تَقُومُ الْلِّيَّاتِ مِنْ بِالْقُسْطِ وَمَا نَقَعُوا مِنْ
خَيْرٍ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٨﴾

وَإِنْ أَمْرَأٌ حَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ
إِغْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأَخْضَرَتِ الْأَنْفُسُ الشَّجَرَ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿١٩﴾

(1) Ko da yake Allah Yā riķi Ibrāhīma "Khalīl" watau masoyi, amma bai hana Ibrāhīma ya zama a cikin bāyin Allah kuma mulkinSa ba, domin yana daga cikin abin da sama da kasa suka funsa a cikinsu.

(2) A cikin Jahiliyya bā su bai wa yāra da mātā gādo. Musulunci ya soke wannan al'āda da āyar gādo, āyā ta 11. Kuma idan akwai wata marainiya ga hannun wani tana da dūkiya, sai ya jefa mata mayafinsa domin ya hana ta auren wani namiji. Shi kuma ko ya aure ta ko kuma ya bar ta bābu aure har ta mutu, su yi gādonta.

129. Kuma bā zā ku iya yin ādalci ba a tsakānin⁽¹⁾ mātā, kō dā kun yi kwadayin yi. Sabōda haka kada ku karkata, dukan karkata, har ku bar ta kamar wadda aka rātaye. Kuma idan kun yi sulhu, kuma kuka yi takawa, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

130. Kuma idan sun rabu, Allah zai wadātar da kōwanne daga yal-warSa. Kuma Allah Yā kasance Mayalwaci, Mai hikima.

131. Kuma Allah ne da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa. Kuma lalle ne, haķīka, Mun yi wasiyya ga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, da kū, cēwa ku bi Allah da takawa, kuma idan kun kāfirta, to, lalle ne, Allah Yanā da abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin kasa. Kuma Allah Yā kasance Wadātacce, Gōdadde.

132. Kuma Allah ne da mulkin abin da yake cikin sammai da abin da yake cikin kasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakili.

133. Idan Yā so, zā Ya tafi da ku, yā kū mutāne! kuma Ya zo da wasu. Allah Yā kasance a kan haka, Mai īkon yi ne.

وَلَنْ تَسْتَطِعُوْا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ
حَرَصْتُمْ فَلَا تَمْلِأُوْا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُّوهَا
كَالْمَعْلَقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوهَا وَتَسْتَقْوِا
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٣﴾

وَإِنْ يَتَقَرَّبَا يَغْنِيَ اللَّهُ كُلَّ مِنْ سَعَيْهُ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٤﴾

وَإِلَهٌ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّلَّى اللَّهُ عَلَى الْكِتَابِ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَإِنَّكُمْ أَنْ أَتَقُولُوا اللَّهُ وَإِنْ
تَكُفُّرُوْا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٥﴾

وَإِلَهٌ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٦﴾

إِنْ يَشَاءُ يَذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ
بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿١٧﴾

(1) Wajen so, bā zā a iya daidaita su ba, sai a daidaita ga kwāna da ciyarwa da wurin kwāna da tufāfi gwargwadon hālin kōwace.

134. Wanda ya kasance⁽¹⁾ yanā nufin sakamakon dūniya, to, a wu-rin Allah sakamakon dūniya da Lāhira yake. Kuma Allah Yā kasance Mai ji, Mai gani.

135. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kasance māsu tsayuwa da ādalci, māsu shaida⁽²⁾ sabōda Allah, kuma kō dā a kanku ne kō kuwa mahaifa da mafi kusantar zumunta, ko (wanda ake yi wa shaida kō a kansa) ya kasance mawadāci kō matalauci, to, Allah ne Mafi cancanta da al'amarinsu, sabōda haka kada ku bībiyi son zūciya, har ku karkata. Kuma idan kuka karkatar da magana, kō kuwa kuka kau da kai, to, lalle ne, Allah Yā kasance Masani ga abin da kuke aikatāwa.

136. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yi īmāni⁽³⁾ da Allah da ManzonSa, da Littāfin da Ya sassaukar ga ManzonSa da Littāfin nan wanda Ya saukar daga gabāni. To, wanda ya kāfirta da Allah da malā'ikunSa, da LittattafanSa, da

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٦﴾

* يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنَوْا كُنُوْقَةً مِّنَ الْقَسْطِ
شَهَدَ أَهْلَهُ وَلَوْ عَلَى أَنفُسِكُمْ كُمْ أَوْ الْوَالِدَيْنِ
وَالْأَقْرَبَيْنِ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَإِنَّ اللَّهَ
أَوْلَى بِهِمَا فَلَا تَتَبَعُوا الْهَوَى أَنْ تَعْدِلُوا
وَإِنْ تَأْتُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ حَسِيرًا ﴿٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمْنَوْا كُنُوْقَةً بِالْأَنْبَيْهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِهِ وَمَنْ
يَكْفُرُ بِاللَّهِ وَمَلَئِكَتِهِ وَكُلِّهِ

(1) Wannan shi ne karshen wasiyya ga Yahūdu da Nasāra da kuma Musulmi, kuma ma'anar wasiyya ita ce Allah Yā yi umurni da ku yi Masa dā'a, amma bā domin Yana neman wani abū daga gare ku ba, domin bā zā ku kāra Masa mulki ba, domin Shi ne da sammai da kasa da abin da ke tsakaninsu, kū kuma kuna cikinsu. Saboda haka neman dā'ar nan domin amfanin kanku ne.

(2) Bāyar da shaida da hukunce-hukuncen da suka rātayu da shi. Bāyar da shaida amāna ce ta Allah daidai da tsaron dūkiyar amāna, ko mā ta fi tsanani, domin takan kai ga rai. Karkatar da magana, watau a fāde ta bā yadda take ba. Bijirewa ita ce a kī bāyar da shaida.

(3) īmāni da dukan rukunnān īmāni shida yana cikin tsaron amāna. Rukunnān īmāni su ne, īmāni da Allah da ManzanninSa, da malā'iku da LittattafanSa da Rānar Lāhira da kaddara.

ManzanninSa, da Rānar Lāhira, to, lalle ne Yā bāce, bata mai nīsa.

137. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sa'an nan kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sa'an nan kuma suka kāfirci, Allah bai kasance Yanā gāfarta musu ba, kuma bā zai shiryar da su ga hanya ba.

138. Ka yi wa munāfukai bushāra da cēwa lalle ne sunā da azāba mai radadi.

139. Wadanda suke riķon kāfirai masōya, baicin mūminai. Shin sunā nēman izza ne a wurinsu? To, lalle ne izza ga Allah take gabā daya.

140. Kuma lalle ne, Yā sassaukar⁽¹⁾ muku a cikin Littāfi cēwa idan kun ji āyōyin Allah, anā kāfirta da su, kuma anā izgili da su, to, kada ku zauna tāre da sū, sai sun shiga cikin wani lābāri. Lalle ne kū, a lōkacin nan misālinsu kuke. Lalle ne, Allah Mai tāra munāfukai da kāfirai ne a cikin Jahannama gabā daya.

141. Wadanda suke jiran dāko game da ku; har idan wata nasara daga Allah ta kasance a gare ku, sai su ce: "Ashe, ba mu kasance tāre da kū ba?" Kuma idan wani rabo ya sāmu ga kāfirai sai su ce, "Ashe ba mu rinjāye ku ba, kuma muka tsare ku daga mūminai?" To, Allah

وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمَ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾
إِنَّ الَّذِينَ إِمَانُوا ثُمَّ كَفَرُوا أُثْمَّ إِمَانُهُمْ
كَفَرُوا شَرًّا زَادُوا كُثُرًا لَّمْ يَكُنْ اللَّهُ يَغْفِرُ
لَهُمْ وَلَا يَهِدُهُمْ سِبِّلًا ﴿١٨﴾

بِشَّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أُولَئِكَاءِ مِنْ
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْبَتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿٢٠﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ كُلُّ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ
إِيمَانَ اللَّهِ يُكَفِّرُ بِهَا وَيُسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يُحُصُّوْا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا
مِنَاهُمْ فِي إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿٢١﴾

الَّذِينَ يَرَوْنَ صُورَنِيَّكُمْ فَإِنَّ كَانَ لَكُمْ
فَتْحٌ مِّنَ اللَّهِ قَاتُلُوا أَلْهَمْتُكُمْ مَعْكُمْ وَإِنْ
كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَاتُلُوا أَلْهَمْ
نَسْتَخْرُوذُ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُمْ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

(1) A cikin Alkur'āni, Sūratul An'ām, āyā ta 68.

ne Yake yin hukunci a tsakāninku a Rānar Kiyāma, kuma Allah bā zai sanya hanya ba ga kāfirai a kan mūminai.

142. Lalle ne munāfukai sunā yaudarēwa da Allah, alhāli kuwa Shi ne mai yaudararsu; kuma idan sun tāshi zuwa ga salla, sai su tāshi sunā māsu kasāla. Suna nunā wa mutāne, kuma ba su ambatar Allah sai kadan.

143. Māsu kai-kawo ne a tsakānin wangan; bā zuwa ga wadannan ba, kuma bā zuwa ga wadannan ba. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmar masa wata hanya ba.

144. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku riķi kāfirai masōya, baicin mūminai. Shin, kunā nufin ku sanyā wa Allah dalīli bayyananne a kanku?

145. Lalle ne, munāfukai sunā a magangara mafi kaskanci daga wuta. Kuma bā zā ka sāma musu mataimaki ba.

146. Sai wadanda suka tūba, kuma suka gyāra, kuma suka nēmi fakuwa ga Allah, kuma suka tsarkake addininsu dōmin Allah, to, wadannan sunā tāre da mūminai, kuma Allah zāi bai wa mūminai lāda mai girma.

147. Mēne ne Allah zai amfāna da yi muku azāba idan kun gōde, kuma kun yi īmāni? Allah Yā kassance Mai gōdiya Masani.

فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ بِوَمَا لِقَيْمَةً وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكُفَّارِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١١﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُحَدِّثُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيرٌ هُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُتُبَالَ يُرَاءُونَ أَنَّهُمْ وَلَا يَدْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٢﴾

مُذَبَّدِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَوْلَاءِ وَلَا إِلَى هَوْلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٣﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْخِنُوا الْكَافِرِينَ أَوْ لِيَأْمَأْ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا اللَّهَ عَلَيْهِ كُمْ سُلطَنَنَا مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾
إِنَّ الْمُسْتَفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٥﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَأَعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتَنَ الَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦﴾

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَإِمْسَأْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٧﴾

148. Allah bā Ya son bayyanawa da mūnāna daga magana⁽¹⁾ fāce ga wanda aka zālunta. Kuma Allah Yā kasance Mai ji, Masani.

149. Idan kun bayyana alhēri, kō kuwa kuka bōye shi, kō kuwa kuka yāfe laifi daga cūta, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai yāfewa, Mai ikon yi.

150. Lalle ne, wadanda suke kāfirta da Allah da ManzonSa kuma sunā nufin su rarrabe⁽²⁾ a tsakānin Allah da manzanninSa, kuma sunā cēwa: “Munā īmāni da sāshe, kuma munā kāfirta da sāshe”. Kuma sunā nufin su ri ki hanya a tsakānin wannan.

151. Wadannan sū ne kafirai sōsai, kuma Mun yi tattali, dōmin kāfirai, azāba mai walākantarwa.

152. Kuma wadanda suka yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma ba su rarrabe a tsakānin kōwa ba daga gare su, wadannan zā Mu bā su ijārōrinsu, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

153. Mutānen Littāfi sunā tambayar ka ka saukar da wani littāfi daga sama, a kansu, to, lalle ne sun

* لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهَرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ
إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلَيْهَا ﴿١٥﴾

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوْعَنْ سُوءَ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًا قَدِيرًا ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيَقُولُونَ
نُؤْمِنُ بِعَصْرٍ وَنَكْفُرُ بِعَصْرٍ
وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سِيَّلًا ﴿١٧﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَمْهِينَا ﴿١٨﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ يُفَرِّقُوا
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ
يُؤْتَيْهُمْ أُجُورَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٩﴾

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابَ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ

(1) Magana mummunā. Allah bā Ya son bayyana mugunyar magana, sai dai wanda aka zālunta, yana iya kai kāra, kuma yana iya yin addu'a a kan wanda ya zālunte shi. Sa'an nan ya shiga bayyanawar abin da ake nufi da miyagun maganganu a cikin āyoyin da suke bin wannan.

(2) Rarrabēwa tsakānin Allah da manzanninSa, shi ne mutum ya ce ga misāli, “Na yarda Allah gaskiya ne, zan yi duka abin da yake mai kyau saboda Shi, amma bābu ruwāna da wani annabi ko wani manzo”, ko kuma ya ce ai duk addinai daya ne, ana nufin Allah da su, sai mutum ya bi abin da ya ga dama. Duka irin wadannan maganganu bā su da kyau, kāfirci ne.

tambayi Mūsā mafi girma daga wannan, suka ce: "Ka nūna mana Allah bayyane." Sai tsāwa ta kāmā su sabōda zāluncinsu, sa'an nan kuma suka rīki maraki (abin bau-tāwa) bāyan hujjōji bayyanannu sun je musu. Sa'an nan Muka yāfe laifi daga wangan. Kuma Mun bai wa Mūsā dalīli bayyananne.

154. Kuma Muka dāukaka dūt-se sāma da su, sabōda alkawarinsu, kuma Muka ce musu: "Ku shiga kōfar kunā māsu tawāli'u," kuma Muka ce musu: "Kada ku kētare haddi a cikin Asabat," kuma Muka rīki alkawari mai kauri daga gare su.

155. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu, da kāfirtarsu da āyoyin Allah, da kisansu ga annabāwa, bā da hakki ba, da maganarsu; "Zukātanmu sunā cikin rufi." Ā'a, Allah ne Ya yunke a kansu sabōda kāfircinsu, sabōda haka bā zā su yi īmāni ba fāce kadan.

156. Kuma sabōda kāfircinsu da fadarsu, a kan Maryama, kireñ karya mai girma.

157. Da fadarsu⁽¹⁾: "Lalle ne mu, mun kashe Masīhu Īsā dan

كَتَبَنَا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدَّسَ أَلْوَاهُمْ سَيِّدَهُمْ أَكَبَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا إِرْبَأْنَا اللَّهَ جَهَرَةً فَأَخْذَنَاهُمْ
الصَّاعِقَةَ بِظُلْمٍ هُوَ ثُمَّ أَخْذَدُوا الْعِجْلَ مِنْ
بَعْدِ مَاجَاهَتِهِمُ الْبَيْتَ فَعَفَوْنَانَ عَنْ
ذَلِكَ وَإِنَّا مُوسَى سُلْطَنًا مُبِينًا ﴿١٠٦﴾

وَرَفَعْنَاهُ فَقَهُمُ الْطُورَ بِمِيشَقِهِمْ وَقُلْنَاهُمْ
أَدْخَلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَاهُمْ
لَا تَعْدُوا فِي السَّبَبِ وَأَخْذَنَا مِنْهُمْ مِيشَقًا
عَلَيْهِمْ ﴿١٠٧﴾

فِيمَا نَقْضَيْهِمْ مِيشَقَهُمْ وَكُفَّرُهُمْ بِعِيَاتِ اللَّهِ
وَقَاتَلُهُمُ الْأَنْيَاءَ بِغَيْرِ حِقٍّ وَقَوْلُهُمْ قُلُوبُنَا
عَلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٠٨﴾

وَكُفَّرُهُمْ وَقَوْلُهُمْ عَلَى مَرِيمَ بِهَتَّنَاعَنِيمًا ﴿١٠٩﴾

وَقَوْلُهُمْ إِنَّا قَاتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

(1) Fadarsu ta izgili watau suna cewa: "Mun kashe Īsā dan Maryama wanda yake da'awar shi Manzon Allah ne." Asalin maganar Yahūdu suka karkatar da Dāwūda Sarkin Dimashķa, da cewa ga wani mutum nan yana bāta kasa da afidār mutāne, a Baitil Maķdis. Sabōda haka ya bāyar da ōda ga hākimansa a Baitil Maķdis da a kashe Īsā. Sai suka tafi suka tsare shi a cikin gida shi da sahabbansa, watau Hawāriyawa. Īsā ya rōki waninsu da yarda da kisa a kan sakamon Aljanna. Sai karaminsu ya yarda, Allah Ya sanya masa sifar Īsā, a bāyan haka Ya dāuke Īsā. Shi kuma aka kashe shi matsayin Īsā. Daga nan, Yahūdu suna zaton sun kashe shi, kuma wadanda suka halarci kissar, suka sābā wa jūna wajen sifar Īsā da cewa shi ne Allah, ko dan Allah, ko dayan uku, ko manzon Allah, kamar yadda ya gabāta a cikin Bakara.

Maryama Manzon Allah," alhāli kuwa ba su kashe shi ba, kuma ba su kēre shi ba, kuma amma an kamanta shi ne a garē su. Lalle ne wadanda suka sābā wa jūna a cikin sha'aninsa, lalle ne, sunā shakka daga gare shi, bā su da wani ilmi fāce bin zato, kuma ba su kashe shi ba bisa ga yakīni.

158. Ā'a, Allah Ya dauke shi zuwa garē Shi, kuma Allah Yā ka-sance Mabuwāyi, Mai hikima.

159. Kuma bābu kōwa daga Mutānen Littāfi⁽¹⁾, fāce lalle yanā īmāni da shi a gabānin mutuwarsa, kuma a Rānar Kiyāma yana kasan-cēwa mai shaida, a kansu.

160. To, sabōda zālunci daga wadanda suka tūba (Yahūdu) Muka haramta musu abūbuwa masu dādi, wadanda aka halatta su a gare su, kuma sabōda taushē-warsu daga hanyar Allah da yawa.

161. Da karbarsu ga riba, alhāli kuwa an hana su daga gare ta, da cin su ga dūkiyar mutāne da karya. Kuma Muka yi tattali, dōmin kāfīrai, azāba mai radadi.

162. Amma tabbatattu⁽²⁾ a cikin ilmi daga gare su, da mūminai, suna īmāni da abin da aka saukar zuwa gare ka, da abin da aka sau-

رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَاتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ
شَيْءٌ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أَخْتَلُوا فِيهِ فِي شَيْءٍ
فِتْنَةً مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اِبْتَاعَ الظَّنِّ
وَمَا قَاتَلُوهُ يَقِينًا^{١٥٧}

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا^{١٥٨}

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا يُؤْمِنُ بِهِ فَبَلْ
مَوْتِهِ^{١٥٩} وَقَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا

فَإِظْلَمُونَ مَنَّ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَنَا عَيْتَهُمْ
طَبِيعَتِ أَحْلَثَ لَهُمْ وَبِصَدَّهُمْ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ كَثِيرًا^{١٦٠}

وَأَخْذِهِمُ الْبَيْوَأَ وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلَهُمْ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَطْلِ وَأَعْتَدَنَا لِلْكُفَّارِينَ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا^{١٦١}

لَكِنَ الرَّازِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ
يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

(1) An ce Mutanen Littafi na zamanin Annabi Isa lalle suna imani da shi gabanin mutuwarsa cewa shi ba Allah ne ba, kuma ba dan Allah ne ba; kowannensu kamin ya mutu yana imani da cewa Isa Manzon Allah ne, a lokacin da imanin ba ya amfanin sa. Allah Ya fi sani.

(2) Kabila mai asali tana lālācewa sabōda rashin bin addini, har ta zama mafī sharrin halittar Allah, kamar Yahūdu. Kuma a cikin haka wanda ya koma wa gaskiya sai ya koma ga tsohon asalin, ya kāra daukaka da shi, kamar wadanda suka musulunta daga cikinsu.

kar daga gabāninka, madalla da masu tsai da salla, da māsu bāyar da zakka, da māsu īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Wadannan zā Mu bā su lāda mai girma.

163. Lalle ne Mu, Mun⁽¹⁾ yi wahayi zuwa gare ka, kamar yadda Muka yi wahayi zuwa ga Nūhu da annabāwa daga bāyansa. Kuma Mun yi wahayi zuwa ga Ibrāhīma da Ismā'īla da Is'hāka da Yafūbu da Jīkōki da Īsa da Ayūba da Yūnusa da Hāruna da Sulaimān. Kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.

164. Da wasu manzanni, hafīka, Mun bā da lābarinsu a gare ka daga gabāni, da wasu manzanni wadanda ba Mu bā da lābārinsu ba a gare ka, kuma Allah Yā yi magana da Mūsā, magana sōsai.

165. Manzanni māsu bāyar da bushāra kuma māsu gargadi dōmin kada wata hujja ta kasance ga mutāne a kan Allah bāyan manzannin. Kuma Allah yā kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

166. Amma Allah Yanā shaida da abin da Ya saukar zuwa gare ka. Yā saukar da shi da saninSa. Kuma malā'iku sunā shaida. Kuma Allah Yā isa Ya zama Shaida.

وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الرَّكْوَةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلِتَكَ
سَنْوَرِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

* إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالَّتِي كُنَّ مِنْ بَعْدَهُ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَلَيُونَسَ وَنُوحًا
وَهَرُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِتَّى نَادَاهُ دَرْزُورَا ﴿٧٤﴾

وَرَسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلٍ
وَرَسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٧٥﴾

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِنَلَّا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧٦﴾

لَكِنَّ اللَّهَ يَشَهِدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ وَيَعْلَمُهُ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشَهِدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٧﴾

(1) Muhammadu bā shi ne farkon manzanni ba, kuma bā shi ne aka fāra yi wa wahayi ba, bā shi ne aka fāra bai wa Littāfi ba. Sai dai shi ne karshensu ga dukkan wadannan abūbuwa, kamar yadda bushārarsu ta bayyana tun a gabāninsa. Kuma yawan annabāwa da manzanni bābu wanda ya san shi sai Allah. Wahayi shi ne ishāra ko yanda Allah ke aiko malā'iki da manzanci zuwa ga wani annabi ko manzonSa.

167. Lalle ne wadanda suka kāfirta kuma suka kange (wasu mutāne) daga hanyar Allah, hakīka, sun bace, bata mai nīsa.

168. Lalle ne wadanda suka kāfirta, kuma suka yi zālunci, Allah bai kasance Yana yi musu gāfara ba, kuma bā Ya shiryar da su ga hanya.

169. Fāce hanyar Jahannama, sunā māsu dawwama a cikinta har abada, kuma wannan yā kasance, ga Allah, mai sauķi.

170. Yā kū mutāne! Hakīka, Manzo yā je muku da gaskiya daga Ubangijinku. Sabōda haka ku yi īmāni yā fi zama alhēri a gare ku. Kuma idan kun kāfirta, to, Allah Yanā da abin da ke cikin sammai da kasa. Kuma Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

171. Yā Mutānen Littāfi! Kada ku zurfafā a cikin addininku. Kuma kada ku fada, ga Allah, fāce gaskiya. Abin da aka sani kawai, Masi-hu Īsa dan Maryama Manzon Allah ne, kuma kalmarSa, yā jēfa ta zuwa ga Maryama, kuma rūhi ne daga gare Shi. Sabōda haka, ku yi īmāni da Allah da manzanninSa, kuma kada ku ce, “Uku”. Ku hanu (daga fadin haka) yā fi zama alhēri a gare ku. Abin da aka sani kawai, Allah Ubangiji ne Guda. TsarkinSa yā tabbata daga wani abin haifuwa ya kasance a gare Shi! Shi ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa, kuma Allah Yā isa Ya zama Wakīli.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلَّوْا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا أَنَّمَا كُنْ أَنَّهُ
لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ طَرِيقًا ﴿١٨﴾

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
رَّيِّنَكُمْ فَتَامِنُوا خَيْرَ الْكُمُّ وَإِنْ
تَكُفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الْسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوْ فِي دِينِكُمْ
وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ إِنَّمَا
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلِمَتُهُ أَقْتَلُهَا إِلَى مَرِيمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ
فَقَاتَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ
أَنْتُهُمْ وَاحِدٌ إِلَّا كُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَحْدَهُ
سُبْحَانَهُ وَأَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ وَمَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٢١﴾

172. Masihi bā ya kyāmar ya kasance bāwa ga Allah, kuma haka malā'ikun nan makusanta. Kuma wanda ya yi kyāmar bautarSa kuma yi yi girman kai, to, zai tāra su zuwa gare Shi gabā daya.

173. To, amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to, zā Ya cika musu ijārōrinsu, kuma Yanā kāra musu daga falalarSa. Kuma amma wadanda suka yi kyāma, kuma suka yi girman kai, to, zā Ya yi musu azāba, azāba mai radadi, kuma bā su samun wani masōyi dōmin kansu, baicin Allah, kuma bā su samun mataimaki.

174. Yā kū mutāne! Hafīka, wani dalili daga Ubangijinku yā je muku, kuma Mun saukar da wani haske bayyananne zuwa gare ku.

175. To, amma wadanda suka yi īmāni da Allah, kuma suka faku a gare Shi, to, zai shigar da su cikin wata rahama daga gare Shi da wata falala, kuma Ya shiryar da su zuwa gare Shi ga tafarki madaidaici.

176. Sunā yi maka fatawa⁽¹⁾. Ka ce: "Allah Yanā bayyana muku

لَنْ يَسْتَكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا
لِّلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ
يَسْتَكِفَ عَنْ عَبَادِيَّهِ وَيَسْتَكِفِ
فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جِيَعًا

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِي وَقِيمَهُمْ أَجُورُهُمْ وَبَزِيدُهُمْ مِنْ
فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ أَسْتَكَفُوا
وَأَسْتَكَبَرُوا فَيُعَذَّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيَكُوا
وَلَا نَصِيرُهُمْ

يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَنٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مِمِينَا

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَرُوا بِاللَّهِ وَأَعْصَمُوا بِهِ
فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةِ مَنْهُ وَفَضْلِ
وَيَهْدِيهِمُ إِلَيْهِ صَرَاطًا مُسْتَقِيمًا

يَسْتَقْنُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُقْتِلُ كُفَّارَ الْكَلَّا

(1) Bāyan dogon bayāni a kan tauhīdin Allah, da kōrewar shubhōhin Yahūdu da Nasāra a cikin addini, domin sai zūciya ta yarda da kadaita Allah sa'an nan za tā ji Karfin riķo da Karfin dauka ga hukunce-hukuncen da Allah Yake aza mata. To, yā kōma ne ga abin karantawar sūrar na tsaron dūkiya, ya rūfe ta da shi. Ya yi magana a kan mas'alar 'Kalāla', watau mutum ya mutu bai bar rēshensa ba, ko wani asali sai fukafukai kawai, watau 'yan'uwa, maza ko mātā wadanda ba li'ummai ba. Magana a kan li'ummai kuwa tā gabāta a farkon sūra. Ana gabātar da shaķīki a kan li'abi, kuma ana gabātar da na kusa a kan na nēsa, mafi kusantar zumunta. Ana kiyasin bai wa 'ya'ya mata biyu, biyu daga uku na dukiya a kan 'yan'uwa mātā, domin sū ba a ce fiye da biyu ba. 'Diyar tsatso tā fi 'yar'uwa Karfin zumunta, kuma tā fi kusanci.

fatawa a cikin 'Kalāla', idan mutum ya halaka, ba shi da rēshe kuma yana da 'yar'uwa, to, tana da rabin abin da ya bari, kuma shi yana gādon ta, idan wani rēshe bai kasance ba a gare ta. Sa'an nan idan ('yan'uwa mātā) suka kasance biyu, to, suna da kashi biyu daga kashi uku dīn abin da ya bari. Kuma idan sun kasance, 'yan'uwa, maza da mātā, to, namiji yana da misālin rabon mātā biyu. Allah Yana bayyanawa a gare ku, dōmin kada ku bace. Kuma Allah ne, Masani ga dukan kōme.

إِنَّ أَمْرَؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ اُخْتٌ
فَلَهَا نِصْفٌ مَاتَرَكَ وَهُوَ يَرْثِهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أَشْتَهِيْنَ فَلَهُمَا الْأَلْثَانِ
مِمَّا مَاتَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً يَرْجِعُ الْأَوْنَسَةَ
فَلِلَّذِكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأَنْثَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضْلُّوا وَاللَّهُ يَعْلَمُ شَيْءًا
عَلَيْهِ ﴿٧﴾

SŪRATUL MĀ'IDA

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

Tana karantar da cikāwar alkawurra da abin da ya rātaya da su wajen rarrabēwa a tsakānin halat da haram, da kyautata afīda da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kū wafanda suka yi īmāni! Ku cika alkawurra. An halatta muku dabbobin jin dādī, fāce abin da ake karantāwa a kanku, bā kunā māsu halattar da farauta ba alhāli kuwa kunā māsu harama. Lalle ne, Allah Yanā hukunta abin da Yake nufi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ قُوْدُ أَجْلَتْ لَكُمْ
بِهِمْمَةَ الْأَعْجَمِ إِلَّا مَا يُنْتَلِي عَلَيْكُمْ غَيْرَ
مُحِلٍّ الْصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُومٌ إِنَّ اللَّهَ
يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

2. Yā kū wadanda suka yi ūmāni! Kada ku halattar da ayyukan ibādar Allah game da hajji, kuma da Watā Mai alfarma, kuma da hadaya, kuma da rātayar rakumar hadaya, kuma da māsu nufin Dāki Mai alfarma, sunā neman falala daga Ubangijinsu da yarda. Kuma idan kun kwance harama, to, ku yi farauta. Kuma kada fiyayya da wasu mutāne ta dauke ku, dōmin sun kange ku daga Masallāci Mai alfarma, ga ku yi zālunci. Kuma ku taimaki junā a kan aikin kwarai da taħawa. Kuma kada ku taimaki jūna a kan zunubi da zālunci, kuma ku bi Allah da taħawa. Lalle ne Allah Mai tsananin uħħuba ne.

3. An haramta muku mūshe da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah a gare shi, da mākararriya da jefaffiya da mai gangarōwa da sōkakkiya, da abin da māsu dāgi suka ci, fäce abin da kuka yanka, da abin da aka yanka a kan gunki (shī ma an haramta). Kuma kada ku yi rabo da kibau na cāca, wannan fäsiħanci ne. A yau wadanda suka kāfirta sun yanke kauna daga addininku. Saboda haka kada ku ji tsōronsu, kuma ku ji tsōroNa. A yau Nā kammalā muku addininku, kuma Nā cika ni'imaTa a kanku, kuma Nā yarda da Musulunci ya zama addini a gare ku. To, wanda aka sanyā wa lalūra a cikin yunwa mai tsanani, bā yana mai karkata zuwa ga wani zunubi ba, to, lalle ne Allah Mai għafara ne, Mai jin kai.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحْلِوْشَعَرَرَ اللَّهَ
وَلَا أَشَهَرَ الْحَرَامَ وَلَا أَهْدِي وَلَا أَقْلِيدَ
وَلَا أَءِمِنَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَتَعَنَّونَ فَضْلًا مِنْ
رِّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَذَاهِلَتْهُمْ فَأَصْطَادُهُمْ
وَلَا يَجِدُونَ كُثُرًا شَنَاعَ قَوْمٌ أَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى
الْإِثْمِ وَالْتَّغْوِيْتِ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعَدُوْنَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٦﴾

حِرْمَةٌ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْأَخْنَافِ
وَمَا أَهْلَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنَقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ
وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالظَّبِيعَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ
إِلَامَادَكْتَمْرُ وَمَا دُبِّحَ عَلَى النُّصُبِ وَإِنْ
تَسْتَقِيمُوا بِالْأَرْضِ ذَلِكُمْ فَسْقُ الْيَوْمِ يَبْسُ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِيْنِكُمْ فَلَا تَخْشُوهُمْ
وَأَخْشُونَ الْيَوْمَ أَكْلُتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَأَنْمَتُ
عَلَيْكُمْ بَعْصَمَى وَرَضِيَتُ لَكُمُ الْإِسْلَمُ دِيَنًا
فَمَنْ أَضْطُرَّ فِي مَحْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ
لِإِلَّا إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾

4. Suna tambayar ka cēwa mēne ne aka halatta musu? Ka ce: "An halatta muku abūbuwa māsu dādī, da abin da kuka sanar (farauta) daga māsu yin mīki, kunā māsu sakinsu daga hannuwanku, kunā sanar da su daga abin da Allah Ya sanar da ku. To, ku ci daga abin da suka kama sabōda ku, kuma ku ambaci sūnan Allah a kansa, kuma ku bi Allah da takawa. Lalle ne Allah Mai gaugawar sakamako da yawa ne.

5. A yau an halatta muku abūbuwa māsu dādī, kuma abincin wadanda aka bai wa Littāfi⁽¹⁾ halal ne a gare ku, kuma abincinku halal ne a gare su, da mātā māsu kāmun kai daga mūminai da mātā 'yā'ya daga wadanda aka bai wa Littāfi a gabāninku, idan kun je musu da sadākōkinsu, kuna māsu yin aure, ba masu yin zina ba, kuma bā māsu riķon abōkai ba. Kuma wanda ya kāfirta da īmāni, to, lalle ne aikinsa yā bāci, kuma shī, a cikin Lāhira, yanā daga māsu hasāra.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun tāshi⁽²⁾ zuwa ga salla, to, ku wanke fuskōkinku da hannu-

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحِلَّ لَهُمْ قُلْ أَحِلَّ لَكُمْ
الظَّبَابُ وَمَا عَلِمْتُمْ مِنَ الْجَوَاحِ مُكَلِّبِينَ
تَعْلَمُونَهُنَّ مِمَّا عَلِمْتُمْ كُلُّهُ فَكُلُّا مِمَّا
أَمْسَكْتُ عَلَيْكُمْ وَإِذْكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُو اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١﴾

الْيَوْمَ أَحِلَّ لَكُمُ الظَّبَابُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا
ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنَاتٍ غَيْرَ
مُسَفِّحَاتٍ وَلَا مُتَخَذِّلَاتٍ أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرُ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَيَطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى

(1) Wātau Yahūdāwa da Kiristāwa.

(2) Abin da ake halatta salla da shi ruwa mai tsarki domin dauke hadasi karami da alwalla, da hadasi babba da wanka. Idan bābū ruwa a yi taimama da wuri na fuskōkinku da wanda bai sāke ba da wata sana'ar mutum. Bauli da wadiyyi da gāyadī da rīhi da shāfar jin dādī na namiji ga mace ko mace ga namiji, da shafar zakarin kansa, duka suna wajabtar da alwalla. Fitar maniyyi da haila suna wajabtar da wanka. Maziyyi na wajabtar da wanke dukkan zakari sa'an nan a yi alwalla. Yankan hannun barāwo yā nuna iyaka inda ake shāfar farilla na taimama, da sunna, kamar yadda ake yin sauran ayyuka duka a kan kiyāsinsu bisa ga wasu.

wanku zuwa ga magincirōri, kuma ku yi shāfa ga kānunku, kuma ku (wanke) kafāfunku zuwa idānun sāwu biyu. Kuma idan kun kasance māsu janaba, to, ku yi tsarki, kuma idan kun kasance majinyata, kō kuwa a kan tafiya, kō kuwa dāya daga gare ku ya zo daga gāyadī, kō kuka yi shāfayyar junā da mātā, sa'an nan ba ku sāmi ruwa ba, to, ku yi nufin wuri⁽¹⁾ mai kyau, sa'an nan ku yi shāfa ga fuskōkinku da hannuwanku daga gare shi. Allah bā Ya nufi dōmin Ya sanya wani kunci a kanku, kuma amma Yanā nufi dōmin Ya cika ni'imarSa a kanku, tsammāninku kunā gōdewa.

7. Kuma ku tuna ni'imar Allah a kanku, da alkawarinku wanda Ya daure ku da shi, a lōkacin da kuka ce: "Mun ji kuma mun yi dā'a." Kuma ku bi Allah da taķawa. Lalle ne Allah Masani ne ga abin da ke a cikin zukata.

8. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kasance māsu tsayin daka dōmin Allah, māsu shaida da ādalci. Kuma kada kiyayya da wasu mutāne ta dauke ku a kan bā zā ku yi ādalci ba. Ku yi ādalci. Shī ne mafi kusa ga taķawa. Kuma ku bi Allah da taķawa. Lalle Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

9. Allah Yā yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai. Sunā da wata gāfara da lāda mai girma.

(1) Wātau ku yi taimama.

الصَّلَاةُ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بُرُءَوْ وَسَكُونَ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَانْكُشُّ
جُنُبًا فَاطْهَرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى
سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَابِطِ
أَوْ لَمْسَتُمُ النِّسَاءَ فَلَا تَحِدُّوا مَاءَ فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيْبًا فَامْسَحُوا بُوْ وُجُوهَكُمْ
وَأَيْدِيَكُمْ مِنْهُ مَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ
عَلَيْكُمْ مَنْ حَرَجَ وَلَكُنْ يُرِيدُ
لِيَطْهُرَكُمْ وَلَيُتَمَّمَ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ⑥

وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِثْقَاهُ
الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا
وَأَطْعَنْتُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ⑦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَانُوكُنُوا قَوْمَيْنِ لِلَّهِ
شَهَدَاهُمْ بِالْقُسْطِ وَلَا يَجِرُّ مَنْكُمْ
شَنَعَنْ قَوْمٍ عَلَى الْأَنْعَدِ لَوْ أَعْدُلُهُو أَقْرَبُ
لِلْسُّقُوىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑧

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ إِمَانُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ ⑨

10. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka ḫaryatā, game da ãyō-yinMu, wadannan sū ne abōkan wuta.

11. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku, a lōkacin da wasu mutāne suka yi niyyar su shimfiḍa hannuwansu zuwa gare ku⁽¹⁾ sai Ya kange han-nuwansu daga gare ku, kuma ku bi Allah da taḫawa. Kuma sai mūmī-nai su dogara ga Allah kawai.

12. Kuma lalle Allah Yā riki alkawarin Bani Isrā'īla, kuma Muka ayyana wakilai gōma shā biyu⁽²⁾ daga gare su kuma Allah Ya ce: "Lalle ne Nī, Inā tāre da ku, haḫka, idan kun tsayar da salla, kuma kun bāyar da zakka, kuma kun yi īmāni da manzanniNa, kuma kuka taimake su, kuma kuka bai wa Allah rance mai kyau, haḫka, Inā kankare laifukanku daga gare ku, kuma haḫka, Inā shigar da ku gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a ḫarkashinsu, sa'an nan wanda ya kāfirta a bāyan wan-nan daga gare ku, to, lalle ne, yā bace daga tsakar hanya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ⑤

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوا أَذْكُرُ رُؤْنَقَتَ
اللَّهُ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا
إِلَيْكُمْ أَيْدِيهِمْ فَكَفَ أَيْدِيهِمْ عَنْكُمْ
وَأَنْقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَسْتَوْكِلُ
الْمُؤْمِنُونَ ⑥

*وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيقَاتِ بَقِيفَ إِسْرَائِيلَ
وَعَثَثَنَا مِنْهُمْ أَثْقَلَ عَشَرَ نَقِيبًا
وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لِيَ
أَقْمَسْتُ الْأَصَلَوَةَ وَإِنَّمِّا شُمُّ الْزَّكَوَةَ
وَإِنَّمِّا شُمُّ يَرْسُلِي وَعَزَّزْتُمُوهُ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنَا
لَا كَفَرَنَّ عَنْكُمْ سِيَّعَاتٌ كُمْ
لَا دُخَلَنَّ كُمْ جَنَّاتٍ بَخْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الآنَهَرُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلُ ⑦

(1) Wannan kiyāyewa ya auku a wurāre da yawa tun Musulmi suna da rauni kuma kāfirai suna da karfi, kuma suna son su kashe Musulmi da Musulunci. Allah Ya tsare su. Saboda haka yanzu da Musulmi suka yi karfi da karfin Allah, yā wajaba a kansu su gode wa Allah da taḫawa. Watau su riḫe alkawarin Allah, su yi abin da Ya aza musu gwargwadon hāli.

(2) An ayyana wakilai goma sha biyu daga kābilun Bani Isrā'īla goma sha biyu domin su daukar musu alkawari daga wurin, kuma su tsare mutānensu ga ganin ba a sāba wa alkawarin ba. An gina addinin Bani Isrā'īla a kan kābilanci. Saboda haka addininsu bā ya fita daga dā'irarsu.

13. To, sabōda warwarēwarsu ga alkawarinsu Muka la'ane su, kuma Muka sanya zukātansu fēkāsassu, sunā karkatar da magana daga wurārenta, kuma suka manta da wani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, kuma bā zā ka gushe ba kana tsinkāyar yaudara daga gare su fāce kadan daga gare su. To, ka yāfe laifi daga gare su, kuma ka kau da kai. Lalle ne, Allah Yanā son māsu kyautatāwa.

14. Kuma daga wadanda suka ce: "Lalle ne mū, Nasāra ne," Mun riki alkawarinsu, sai suka manta dwani yanki daga abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka shūshūta adāwa da kēta a tsakāninsu har ya zuwa ga Rānar Kiyāma. Kuma Allah zai bā su lābāri da abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

15. Yā Mutānen Littāfi! Lalle
ne, ManzonMu yā jē muku, yanā
bayyana muku abu mai yawa daga
abin da kuka kasance kunā bōyēwa
daga Littāfi, kuma yanā rangwame
daga abu mai yawa. Hafīka, wani
haske da wani Littafi mai bayya-
nāwa yā je muku daga Allah.

16. Da shī, Allah Yanā shiryar da wanda ya bi yardarSa zuwa ga hanyōyin aminci, kuma Yanā fitar da su daga duffai zuwa ga haske da izninSa, kuma Yanā shiryar da su zuwa ga hanya madaidaiciya.

17. Lalle hakīka, wadanda suka ce: "Lalle Allah, Shī ne Masīhu dan Maryama", sun kāfirta. Ka ce: "To, wane ne ke iya mallakar wani abu daga Allah, idan Yā nufi Ya

فِيمَا نَقْضَيْهِمْ مِّيقَاتُهُمْ لَعْنَاهُمْ
 وَجَعَلْنَا قَلْوَبَهُمْ قَسِيَّةً يُحَرِّفُونَ
 الْكَلِمَ عنْ مَوَاضِعِهِ وَسُوَاحَظُوا
 مِمَّا ذَكَرُوا يَهُ وَلَا تَزَالُ تَطْبِعُ
 عَلَى خَائِنَةٍ مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
 فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ
 بِخَيْرٍ أَمْ بِشَرٍ

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَرَنَا أَخْذَنَا
مِنْ شَقْهُمْ فَسُوا حَطَلًا مَمَادُكَيْرُوا
بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَعْضَاءِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ
يُبَيْتُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ
١٤

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ
رَسُولُنَا يَسِيرٌ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تَخْفَوْنَ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَعْقُوْلُونَ كَثِيرٌ قَدْ جَاءَكُمْ مِنْ
اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبْلَ السَّلَمِ وَيُخْرِجُهُمْ مِنْ
الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمٍ قُلْ فَمَنْ يَعْمَلُ
مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنَّ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ

halakar da Masīhu dan Maryama da uwarsa da wanda yake a cikin kasa gabā daya?" Kuma Allah ne da mallakar sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu, Yanā halitta abin da Yake so. Kuma Allah, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi ne.

18. Kuma Yahūdu da Nasāra sun ce: "Mū ne diyan Allah, kuma masōyanSa." Ka ce: "To, don me Yake yi muku azāba da zunubanku? Ā'a kū mutāne ne daga wadanda Ya halitta, Yanā gāfartāwa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so. Kuma Allah ne da mulkin sammai da kasa da abin da ke tsakāninsu, kuma zuwa gare Shi makomā take."

19. Yā Mutānen Littāfi! Lalle ManzonMu yā jē muku yanā bayyana muku, a kan lōkacin fatara daga manzanni, dōmin kada ku ce: "Wani mai bāyar da bushāra bai zo mana ba, kuma haka wani mai gargadī bai zo ba." To, hakīka, mai bāyar da bushāra da mai gargadī sun jē muku. Kuma Allah ne, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi.

20. Kuma a lōkacin da Mūsa ya ce wa mutānensa: "Yā ku mutānena! Ku tuna ni'imar Allah a kanku; dōmin Yā sanya annabāwa a cikinku, kuma Yā sanya ku sarākuna, kuma Yā bā ku abin da bai bai wa kōwa ba daga tālikai.

21. "Yā mutānena! Ku shiga kasar nan, abar tsarkakēwa, wadda Allah Ya rubūta sabōda ku, kuma kada ku kōma da bāya, har ku jūya kunā māsu hasāra."

أَبْنَى مَرِيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَعَلَهُمْ أَوْلَاهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا يَنْهَا مَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى تَحْنُنْ أَبْنَى اللَّهِ
وَأَحْبَبُوهُ وَقُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّنْ خَلْقٍ يَعْفُرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا يَنْهَا مَا وَاللَّهُ أَكْبَرُ ﴿١٧﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يَسِيرُ
لَكُمْ عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا
مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَتَقَوَّمُ أَذْكُرُوا
بِعَمَّةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِي كُوٰنْدِيَا
وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَأَنْكَمْ مَا لَمْ يُؤْتُ
أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾

يَتَقَوَّمُ أَذْكُرُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي
كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُوا عَلَىٰ
أَذْبَارِكُمْ فَتَنَقِبُوا أَخْسِرِينَ ﴿٢٠﴾

22. Suka ce: “Ya Mūsā! Lalle ne, a cikinta akwai wasu mutāne māsu karfi, kuma lalle ne bā zā mu shige ta ba sai sun fice daga gare ta, to, idan sun fice daga gare ta, to, lalle ne mū, māsu shiga ne.”

23. Wasu maza biyu⁽¹⁾ daga wafanda suke tsōron Allah, Allah Yā yi ni'ima a kansu, suka ce: “Ku shiga gare su, daga kōfar, dōmin idan kuka shige shi, to, lalle ne kū, māsu rinjāya ne, kuma ga Allah sai ku dogara idan kun kasance mūminai.”

24. Suka ce: “Ya Mūsā! Lalle ne mū, bā zā mu shige ta ba har abada matukar sun dawwama a cikinta, sai ka tafi kai da Ubangijinka dōmin ku yi yāki. Lalle ne mū, munā a nan zaune.”

25. Ya ce: “Yā Ubangijina! Lalle ne nī, bā ni mallakar kōwa fāce kaina da dan'uwāna, sai Ka rarrabe a tsakāninmu da tsakānin mutāne fāsikai.”

26. (Allah) Ya ce: “To, lalle ne ita abar haramtāwa ce a gare su, shēkara arba'in, sunā yin dimuwa a

قَالَ أَيُّمُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَارِينَ
وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا لَحْتَنِي يَخْرُجُونَ مِنْهَا فَإِنَّ
يَخْرُجُونَ مِنْهَا فَإِنَّا دَخَلْنَاهُنَّ

قَالَ رَجُلٌ مِّنْ أَنْذِنِ الَّذِينَ يَخْرَفُونَ أَنَّعَمَ اللَّهُ
عَلَيْهِمَا أَذْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلُوكُمْ
فَإِنَّكُمْ غَلِيُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَوْكَلُوا
إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ

قَالَ أَيُّمُوسَىٰ إِنَّا لَنَدْخُلُهَا أَبْدًا مَادَمُوا
فِيهَا فَأَذْهَبَ أَنَّتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا
إِنَّا هَذُهُنَا فَعَدُونَ

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمِلُكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخْيَ
فَأَفْرُقَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
الْفَسِيقِينَ

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
يَتَيَمُّمُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسِعَ عَلَى

(1) Maza biyu su ne Yūsha'u da Kālib daga Nuķabā'u, watau wakilai goma sha biyu wafanda Annabi Mūsā ya aike su domin su yiwo binciken hālāyen mutanen da suke zaune a cikin Kudus. Yadda ya fāru shi ne, bāyan da Allah Ya halaka Fir'auna sai Bani Isrā'il a suka koma Masar, daga nan sai Allah Ya rubuta musu cewa su tashi, su koma Ariha'a a cikin kasar Sham alhāli mazaunanta kuwa Kan'āniyyāwa ne. Sai Mūsā ya gaya musu cewa, ga kasar da Allah Ya bā su, su fitar da wafanda ke a ciki su zauna. Mūsā ya aika da mutum goma sha biyu domin su yiwo leken asiri su zo masa da lābāri, kada su gaya wa mutāne abin da suka gani domin kada su firgita. Bayan da suka kōmo, sai suka warware alkawarin: sai mutum biyu daga cikinsu, Yusha'u da Kālib.

cikin ƙasa.⁽¹⁾ Sabōda haka kada ka yi baƙin ciki a kan mutāne fāsiƙai.”

27. Kuma karantā musu⁽²⁾ lābārin diya biyu⁽³⁾ na Ādamu, da gas-kiya, a lōkacin da suka bāyar da baiko, sai aka karba daga dayansu kuma ba a karba daga dayan ba, ya ce: “Lalle ne, zan kashe ka.” (Dayan kuma) ya ce: “Abin sani dai, Allah Yana karbā daga māsu taƙawa ne.”

28. “Lalle ne, idan ka shimfida hannunka zuwa gare ni dōmin ka kashe ni, ban zama mai shimfida hannuna zuwa gare ka ba dōmin in kashe ka. Lalle ne nī, inā tsōron Allah Ubangijin tālikai.

29. “Lalle ne nī, inā nufin ka kōma da zunubina game da zunubinka, har ka kasance daga abōkan wuta. Kuma wannan shi ne sakamakon azzālumai.”

30. Sai ransa ya ƙawātar masa kashēwar dan'uwansa, sai kuwa ya kashe shi, sa'an nan ya wayi gari daga māsu hasāra.

الْقَوْمُ الْفَسِيقِينَ ﴿٦﴾

*وَاتَّلَعْتُ عَلَيْهِمْ نَبَأً بَنِي آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَبُوا
قُرْبَانًا فَتَقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يَتَقْبَلْ
مِنْ الْآخَرِ قَالَ لِأَقْتُلْنَاهُ قَالَ إِنَّمَا
يَتَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا
بِبَاسِطٍ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتَلَكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

إِنِّي أَرِيدُ أَنْ تَبُوا إِلَيَّ شَيْءٍ وَإِنِّي مَكَفُوكَ
مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَرَأْتُ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

فَطَوَعَتْ لَهُ نَفْسُهُ وَقَتَلَ أَخْيَهُ فَقَتَلَهُ
فَأَضَبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٠﴾

(1) Wannan shi ne sakamakon sābāwar alkawari, da aka ce wa magewaya kada su fadi abin da suka gani, saboda da afibar abin, kusan duka sai da suka mutu a cikin halin dimuwari.

(2) Kuraishawa ko kuwa al'ummarka.

(3) Diyan Ādamu biyu, Kābīla da Hābīla. Asalin maganar kamar yadda aka ruwaito, mātar Ādamu, Hauwa'u, tana haifuwar namiji da mace a kowane ciki, wajen aure sai a shirbata dōmin bābu wasu mutāne sai su. Sai Kābīla ya ki yarda a bai wa Hābīla 'yar'uwarsa, har Ādam ya sanya su yin baiko da abin sana'arsu. Kābīla manōmi ne, ya bāyar da münāna daga käyan nōmansa, shi kuma Hābīla ya bāyar da rāgo mai kyau dōmin sana'arsa kiwo ne. Sai wuta ta sauко ta dāuki rāgon Hābīla, alāmar karba. Wannan kuwa ya dāuki Kābīla ga tunānin kashe shi. Laifi guda yana sabbaba wasa laifuka māsu yawa.

31. Sai Allah Ya aiki wani hankāka, yanā tōno a cikin kasa dōmin ya nūna masa yadda zai turbude gāwar dan'uwansa. Ya ce: "Kaitōna! Nā kāsa in kasance kamār wannan hankāka dōmin in turbude gāwar dan'uwana?" Sai ya wāyi gari daga māsu nadāmā.

32. Daga sababin wannan,⁽¹⁾ Muka rubūta a kan Banī Isrā'ilā cēwa, lalle ne wanda ya kashe rai bā da wani rai ba, ko barna a cikin kasa, to kamar yā kashe mutāne duka ne, kuma wanda ya rāya rai, to, kamar yā rāyar da mutāne ne gabā daya. Kuma lalle ne, hakīka, Manzannin Mu sun jē musu da hujjōji bayyanannu, sa'an nan kuma lalle ne, māsu yawa daga gare su, a bāyan wannan, hakīka, māsu barna ne a cikin kasa.

33. Abin sani kawai, sakamakon⁽²⁾ wadanda suke yākin Allah da ManzonSa, kuma sunā aiki a cikin kasa dōmin barna, a kashe su, ko kuwa a kēre su, kō kuwa a kakkātse hannuwansu da kafāfunsu daga sābāni, kō kuwa a kōre su daga kasa. Wannan gare su wulakanci ne a cikin rāyuwar dūniya, kuma a Lāhira sunā da wata azāba mai girma.

فَبَعَثَ اللَّهُ عَرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ
لِرُبُرَيْهُ وَكَيْفَ يُؤْرِي سَوْءَةَ أَخْيَهُ قَالَ
يَوْمَئِنَّ أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
الْغَرَابِ فَأُؤْرِي سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مَنَّ
الْتَّدْمِينَ ۝

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ
أَنَّهُمْ مَنْ قَاتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادَ
فِي الْأَرْضِ فَكَانَ مَا قَاتَلَ النَّاسَ
جَمِيعًا وَمَنْ أَخْيَاهَا فَكَانَ مَا أَخْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَنَا مُهُمَّ رُسُلُنَا
بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ
ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمْسِرُوفُونَ ۝

إِنَّمَا جَزَّ أُولَئِنَّى الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَيَسْعُوتُ فِي الْأَرْضِ
فَسَادًا أَنْ يُقْتَلُوا أَوْ يُصْلَبُوا أَوْ يُنْقَطَعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلِيفٍ أَوْ يُنْقَوَأُ
مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خَرْقٌ فِي
الْأَدْنِيَّاتِ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

(1) Aikata karamin laifi yana sabbaba babban laifi har barna mai yawa ta wātsu a cikin kasa.

(2) Muhārib shi ne dan fashi mai tare hanya da makamai. Ana yi masa dayan abin da aka ga yā dāce da shi. Wanda aka yi wa "Salbu" sai kuma a kashe shi. Amfanin Salbu shi ne a gan shi, domin hankalin mutāne ya natsu. Korewa yanzu sai ta koma ga dauri har ya mutu ko ya tūba.

34. Fāce fa wadanda suka tūba tun a gabānin ku sāmi īko a kansu, to, ku sani cēwa lalle ne, Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

35. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taķawa, kuma ku nēmi tsari zuwa gare Shi, kuma ku yi jihādi⁽¹⁾ a cikin hanyarSa, tsammāninku, za ku ci nasara.

36. Lalle ne wadanda suka kāfirata, lalle dā sunā da abin da ke a cikin kasa gabā daya da misālinsa tāre da shi, dōmin su yi fansa da shi daga azābar Rānar Kiyāma, bā a karbarsa daga gare su, kuma sunā da azāba mai radadi.

37. Sunā nufin su fita ne daga wuta, kuma ba su zama māsu fita daga gare ta ba, kuma sunā da azāba zaunanniya.

38. Kuma barāwo da barauniya sai ku yanke hannuwansu, bisa sakamako ga abin da suka tsirfanta, a kan azāba daga Allah. Kuma Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

39. To, wanda ya tūba a bāyan zāluncinsa, kuma ya gyāra (halinsa), to, lalle ne Allah Yanā karbar tūbarsa. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا
عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتَقْوَ اللَّهَ وَأَبْتَغُوا
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِهِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَآ نَهْمَ مَافِ
الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلُهُ وَمَعْهُ وَ
لِيَقْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ الْأَنَارِ وَمَا هُمْ
بِخَرْجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٢٤﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطُعُوهُ أَيْدِيهِمَا
جَزَاءً إِيمَانَكُلَّمَنْ أَنَّ اللَّهَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٥﴾

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ
اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٢٦﴾

(1) Wasīla ita ce dukkan aikin ibāda wanda zai kusantar da mutum zuwa ga Ubangijinsa, amma da sharadin an gina shi a kan taķawa. Kuma taķawa ita ce bin Allah kamar yadda Ya yi umurni a bi Shi, ta hanyar manzonSa kawai. Jihādi yana cikin taķawa amma Yā kuma ambatonsa ne domin muhimmancinsa. Shi kuma iri biyu ne: karami, watau yākin abokan gābā na bayyane, da babba, shi ne yākin abokan gābā na boye, watau rai da Shaidan. Wanda makiyinsa na bayyane ya kashe shi yā mutu Shahīdi, wanda makiyinsa na boye ya kashe shi ya mutu fāsiķi ko kāfiri watau shakiyyi.

40. Shin, ba ka sani ba cēwa lalle ne, Allah Shi ne da mulkin sammai da kasa, Yanā azābtar da wanda Yake so, kuma Yanā yin gāfara ga wanda yake so, kuma Allah, a dukkan kōme, Mai ikon yi ne?

41. Yā kai Manzo! Kada wadanda suke tsēren gaugawa a cikin kāfirci su bāta maka rai, daga wadanda suka ce: “Mun yi īmāni” da bākunansu, alhāli zukatansu ba su yi īmānin ba, kuma daga wadanda suka tūba (watau Yahūdu) māsu yawan saurāre ga wasu mutāne na dabam wadanda ba su jē maka ba, sunā karkatar da zance daga bāyan wurarensa, sunā cēwa: “Idan an bā ku wannan, to, ku karba, kuma idan ba a bā ku shī ba, to, ku yi sauna.” Kuma wanda Allah Ya yi nufin fitinarsa, to, bā zā ka mallaka masa kōme ba daga Allah. Wadan-nan ne wadanda Allah bai yi nufin Ya tsarkake zukātansu ba. Sunā da kunya a cikin dūniya, kuma sunā da wata azāba mai girma a cikin Lāhira.

42. Māsu yawan saurāre⁽¹⁾ ga karya ne, māsu yawan ci ga haram, to, idan sun zo maka, sai ka yi hukunci a tsakāninsu, kō ka bijira daga gare su. Kuma idan ka bijira daga gare su, to, bā zā su cūce ka da

الَّتِي تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ يَعْذِبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لَمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

* يَأَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْرُنَكَ الَّذِينَ
يُسْرِعُونَ فِي الْكُفَّارِ مِنَ الَّذِينَ قَاتَلُوا
إِيمَانَنَا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ إِخْرَجُوكَ
يُحَرِّفُونَ الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ
يَقُولُونَ إِنَّا أُتِيسْمُهُنَا فَخَذُوهُ
وَإِنَّ لَمْ تُؤْتُوهُ فَلَا خَذَرُوا وَمَنْ يُرِيدُ اللَّهُ
فِتْنَةً رَفَنَ تَمِيلَكَ لَهُ وَمِنَ اللَّهِ شَيْئًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُطْهِرَ
قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَزْنٌ وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ
لِلسُّخْتِ إِنَّ جَاءَكَ وَلَكَ فَاحْكُمْ بِمَا نَهَمْ
أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعِرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ

(1) An bai wa Annabi za'bī da ya yi hukunci ko kada ya yi, a tsakānin kāfirai biyu, idan sun yarda da hukuncinsa. Wannan dāmā tana aiki a kotunan Musulmi ga abin da ya shafi haikkoki kawai, amma ga ‘jara’im’ a kasar Musulmi tilas sai a bi shari’ar Musulunci domin tsaron aminci, sai dai kāfiri yana iya shan giyarsa, ga misāli a boye, banda a cikin jama'a. Haka kuma laifuka na al’adunsu kuma Musulmi bā zā su taba masu su ba, sai su yi hukuncinsu a tsakāninsu.

kōme ba, kuma idan ka yi hukunci, to, sai ka hukunta a tsakāninsu da ādalci. Lalle ne, Allah Yanā son māsu ādalci.

43. Kuma yāya suke gabātar da kai ga hukunci, alhāli a wurinsu akwai Attaura, a cikinta akwai hukuncin Allah, sa'an nan kuma sunā karkacēwa a bāyan wannan? Wadannan bā mūminai ba ne!

44. Lalle ne Mū, Mun saukar da Attaura, a cikinta akwai shiriya da haske, annabāwa wadanda suke sun sallamā, sunā yin hukunci da ita ga wadanda suka tūba (Yahūdu), da mālamān tarbiyya, da manyan malamai ga abin da aka nēme su da su tsare daga Littāfin Allah, kuma sun kasance, a kansa, māsu bā da shaida. To, kada ku ji tsōron mutāne, kuma ku ji tsōroNa, kuma kada ku sayi 'yan kudi kadān da āyoyiNa. Wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, wadannan sū ne kāfirai.

45. Kuma Mun rubūta a kansu, a cikinta cēwa, lalle (anā kashe) rai sabōda rai, kuma (anā dēbe) idō sabōda idō, kuma (ana katse) hanci sabōda hanci, kuma kunne sabōda kunne, kuma haķōri sabōda haķōri, kuma a raunuka a yi sakayya. To, wanda ya yi sadaka da shī, to, shi kaffāra ce a gare shi. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah Ya saukar, to, wadannan sū ne azzālumai.

46. Kuma Muka biyar a kan gurābansu da Īsa dan Maryama,

يَصْرُوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكْمَتْ فَأَحْكَمْ
بِيَنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٦﴾

وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ وَعِنْهُمْ
الْتَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَوْلُونَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّنِيُّونَ وَالْأَخْبَارُ إِمَّا
أَسْتَحْفِظُوهُمْ إِنْ كَتَبَ اللَّهُ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشُوَ الْأَنْاسَ
وَأَخْشُونَ وَلَا شَرُّ وَلَا يَأْتِيَ شَمَانًا قِيلًا
وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ الْفَسَادَ
بِالنَّفَقَةِ وَالْعَيْنِ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ
وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ وَالسِّنَ بِالسِّنِ
وَالْجُرْحُ وَقَصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ
فَهُوَ كَفَارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَيْهِ اثْرِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

yānā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma Muka bā shi Injila, a cikinsa akwai shiriya da haske, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Attaura, kuma shi shiriya ne da wa'azi ga māsu takawa.

47. Kuma sai mutānen Injila su yi hukunci da abin da Allah ya saukar a cikinta. Kuma wanda bai yi hukunci ba da abin da Allah ya saukar, to, wadannan sū ne fāsikai.

48. Kuma Mun saukar da Littāfi zuwa gare ka da gaskiya, yanā mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi daga Littāfi (Taurata da Injila), kuma mai halartāwa a kansa. Sai ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bībiyi son zūciyōyinsu ga barin abin da ya zo maka daga gaskiya⁽¹⁾. Ga kōwanne daga gare ku Mun sanya shari'a da hanya (ta bin ta). Kuma dā Allah Yā so, dā Yā sanya ku al'umma guda, kuma amma dōmin Ya jarraba ku a cikin abin da Ya bā ku. Sai ku yi tsēre ga ayyukan alhēri. Zuwa ga Allah makōmarku take gabā daya. Sa'an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā sābāwa a cikinsa.

49. Kuma ka yi hukunci a tsakāninsu da abin da Allah Ya saukar, kuma kada ka bībiyi son zūciyōyinsu, kuma ka yi saunar su fitine

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِنَّهُمْ
أَلْيَخِيلُ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمُوعِظَةٌ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٦﴾

وَلِيَحْكُمُ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ
وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٧﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَمَّمًا
عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَبْغِ
أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا
مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَ كُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ
لِيَسْتُؤْكِدُ فِي مَا أَنْذَكْنَاكُمْ فَاسْتَيقُوا
الْحَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي نِتَائِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنَّ أَحَدًا كُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَبْغِ
أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرُهُمْ أَنْ يَفْسُدُوكُمْ بَعْضُ

(1) Allah. Kuma Mun bai wa kowa shari'ō'insa da dōkōkinsa, sa'an nan kuma da hanyar da ake bi wajen zartar da shari'ar.

ka daga sāshen abin da Allah Ya saukar zuwa gare ka. To, idan sun jūya bāya, to, ka sani cēwa, kawai Allah yana nufin Ya sāme su da masīfa ne sabōda sāshen zunubansu. Kuma lalle ne, māsu yawa daga mutāne, hakīka, fāsīkai ne.

50. Shin, hukuncin Jāhiliyya⁽¹⁾ suke nēma? Kuma wane ne mafī kyau ga hukunci daga Allah sabōda mutāne wadanda suke yin yakīni (tabbataccen īmāni)?

51. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki Yahūdu da Nasāra majibinta. Sāshensu majibinci ne ga sāshe. Kuma wanda ya jībince su daga gare ku, to, lalle ne shī, yanā daga gare su. Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

52. Sai ka ga wadanda a cikin zukatansu akwai cūta, sunā tsēren gaugawa a cikinsu, sunā cēwa: “Munā tsōron kada wata masīfa ta sāme mu.” To, akwai tsammānin Allah Ya zo da būdi, kō kuwa wani umurni daga wurinSa, har su wāyi gari a kan abin da suka bōye a cikin zukatansu, sunā māsu nadāmā.

53. Kuma wadanda suka yi īmāni sunā cēwa: “Shin, wadannan ne wadanda suka yi rantsuwa da Allah iyākar rantsuwōyinsu, cēwa sū, lalle sunā tāre da kū?” Ayyukansu sun bāci, sabōda haka suka wāyi gari sunā māsu hasāra.

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ فِيْ إِنْ تَوَلَّ فَأَعْلَمَ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُصِيبَهُمْ بِعَذَابٍ ذُوْبَاهْرٍ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ
النَّاسِ لَفَسِقُونَ ﴿١٦﴾

أَخْرَجَ الْجَاهِلِيَّةَ يَبْعَدُونَ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنَ
اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقَنُونَ ﴿١٧﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَبَدَّلُوا إِلَيْهِمْ وَالنَّصْرَى
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلَاءُهُمْ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَنَكِرْ
فَإِنَّهُ وَمِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَأْرَةً فَعَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصِيبُهُمْ أَعْلَى
مَا أَسْرَوْا فِي أَنفُسِهِمْ تَذَمِّنَ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهُؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ
جَهَدَ أَنَّمَا هُمْ إِنَّهُمْ لَمَعْكُوكُ حِيطَتْ أَعْمَانُهُمْ
فَأَضَبَّهُوا حَسَرَينَ ﴿٢٠﴾

(1) Hukuncin Jahiliyya shi ne wanda ake gināwa a kan son rai da al'āda da kuma ra'ayin azzalumai, ba ya da wani asali daga wani littafi na Allah.

54. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Wanda ya yi ridda daga gare ku daga addininsa, to, Allah zai zo da wasu mutāne, Yanā son su kuma sunā son Sa, māsu tawālu'i a kan mūminai, māsu izza a kan kāfirai. Sunā yin jihādi a cikin hanyar Allah, kuma bā su tsōron zargin wani mai zargi. Waccan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah Mayalwaci ne, Mai ilmi.

55. Abin sani kawai, majibinciku Allah ne da ManzonSa, da wadanda suka yi īmāni, wadanda suke sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka kuma sunā rukū'i.

56. Kuma wanda ya jibinci Allah da ManzonSa da wadanda suka yi īmāni, to, kungiyar Allah sū ne māsu rinjāya.

57. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki wadanda suka riki addininku bisa izgili da wāsa, daga wadanda aka bai wa Littāfi daga gabāninku da kāfirai, masoya. Kuma ku bi Allah da takawa idan kun kasance mūminai.

58. Kuma idan kuka yi kira zuwa ga salla, sai su rike ta bisa izgili da wāsa. Wannan dōmin lalle ne sū, mutāne ne (wadanda) bā su hankalta.

59. Ka ce: “Ya Mutānen Littāfi! Shin, kunā ganin wani laifi daga gare mu? Fāce dai dōmin mun yi īmāni da Allah da abin da aka saukar zuwa gare mu da abin da aka

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ عَنِ دِينِهِ
فَسَوْقٌ يَأْتِي إِلَيْهِ قَوْمٌ بِحِبْهُمْ وَمُحِبُّونَ وَإِذَا
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعْزَةٌ عَلَى الْكُفَّارِ إِنَّمَا يُحِبُّهُمْ دُونَ
فِي سَيِّئِ الْأَعْمَالِ وَلَا يُخَافُونَ لَوْمَةً لَا يُمْرِضُهُمْ فَضْلًا
عَلَى اللَّهِ يُوتَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ^{٥٦}

إِنَّمَا وَلِكُوكُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ
يُقْيِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكُوْهُ وَهُنَّ
رَاكِعُونَ^{٥٧}

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
فَإِنَّ حِرْبَ اللَّهِ هُوَ الْغَلِيْلُونَ^{٥٨}

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ أَخْذُوا
دِيْنَكُمْ هُرْزُوا وَلَعِبَّا مِنَ الَّذِينَ أُوْفُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُوكُ وَالْكُفَّارُ أَوْلَاهُمْ وَأَنْتُمُ اللَّهُ
إِنْ كُثُرُ مُؤْمِنِينَ^{٥٩}

وَإِذَا نَادَيْتُمُ إِلَيْ الصَّلَاةِ أَتَّخِذُوهَا هُرْزُوا وَلَعِبَّا
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ^{٦٠}

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَ إِلَّا أَنْ
أَمْنَأْتُ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِ
وَأَنَّ أَكْثَرَهُمْ فَسِقُونَ^{٦١}

saukar daga gabāni, kuma dōmin mafi yawanku fāsiķai ne.”

60. Ka ce: “Shin, in gaya muku mafi sharri daga wannan, dōmin sakamako⁽¹⁾ daga wurin Allah? Wanda Allah Ya la'ane shi kuma Ya yi fushi da shi, kuma Ya sanya daga gare su birai da aladai, kuma ya bauta wa Dāgūta. Wadannan ne mafiya sharrin wuri, kuma mafiya bata daga tsakar hanya.”

61. Kuma idan sun zo muku sai su ce: “Mun yi īmāni.” Alhāli kuwa hafīka, sun shigo da kāfirci, kuma sū lalle ne, sun fita da shi, kuma Allah ne Mafi sani ga abin da suka kasance sunā bōyēwa.

62. Kuma kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā tsēren gaugawa a cikin zunubi da zālunci da cinsu ga haram. Hafīka, tir da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

63. Don me Malaman Tarbiyya⁽²⁾ da manyan malamai (na Yahūdu) ba su hanā su daga fadarsu ga zunubi da cinsu ga haram ba? Hafīka, tir daga abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

64. Kuma Yahūdu suka ce: “Hannun Allah abin yi wa kuku-mi ne⁽³⁾.” An sanya hannuwansu a

قُلْ هَلْ أَنِتُمْ بِشَرِّ مِنْ ذَلِكَ مَتُورُّةٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَعَصَبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقَرْدَةَ وَلَا حَنَّارٌ وَرَبِيعٌ أَطْلَغُوتْ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَصْلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿١٦﴾

وَإِذَا جَاءَهُ وَكُفَّرَ قَالُوا إِنَّا أَنَا وَقَدْ دَخَلْنَا بِالْكُفَّرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْفُونَ ﴿١٧﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَثْمَرِ وَالْعُدُونَ وَأَكْلِهِمُ السُّحْنَ لِئَلَّا سَمِّنُوا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّنِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِنْزَلُ وَلَأَنَّهُمْ لِسُحْنٍ لَّا يُسِّنُ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ عُلَّتْ أَيْدِيهِمْ

(1) Kunā son in gaya muku ba-dōmin ku bā ni wani sakamako ba, sai dōmin Allah Ya sākā mini. Mutānen da aka jūyar suka kōma birai da aladai kuma suka bauta wa wanin Allah, su ne mafi sharrin mutāne.

(2) Don me malamansu bā su yin wa'azi ga jāhilansu? Tir da rashin wa'azi!

(3) Suna nufin wai Allah marowaci ne.

cikin kūkumi! Kuma an la'ane su sabōda abin da suka fada. Ā'a, hannuwanSa biyu shifidaddu ne, Yanā ciyarwa yadda Yake so. Kuma lalle ne abin da aka saukar zuwa gare ka yanā kāra wa māsu yawa daga gare su, girman kai da kāfirci. Kuma Mun jēfa a tsakāninsu, kiyayya da kēta, zuwa Rānar Kiyāma, kō da yaushe suka hūra wata wuta dōmin yāki, sai Allah Ya bice ta. Sunā aiki a cikin kasa dōmin barna, alhāli kuwa Allah bā Ya son māsu fasādi.

65. Kuma dā dai lalle Mutānen Littāfi sun yi īmāni, kuma sun yi taħawa, hakīka, dā Mun kankare miyāgun ayyukansu daga gare su, kuma dā Mun shigar da su gidājen Aljannar Ni'ima.

66. Kuma dā dai lalle sū, sun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare su daga Ubangijinsu, hakīka, dā sun ci daga bisansu da kuma daga kar̄kashin kafāfunsu. Daga gare su akwai wata al'umma mai tsakaitāwa, kuma māsu yawa daga gare su, abin da suke aikatāwa yā mūnana.

67. Yā kai Manzo! Ka iyar da⁽¹⁾ abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka. Kuma idan ba ka aikata ba, to, ba ka iyar da manzancinSa ba ke nan. Kuma Allah Yanā tsare ka daga mutāne. Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

(1) Wannan ãya tā kāfirta dukan wanda ya ce kō ya yarda da cēwa Annabi yā bōye wani abu daga Allah, ko kuma yā kēbe wasu mutāne da wani abu daga manzancinsa daga Allah.

وَلَعْنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَاتٍ يُنْفِقُونَ
كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَرِيدُنَّ كُلَّ يَرَى فِتْنَمٌ مَا أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ رِبِّكُمْ طَغَيْنَا وَكُفَّارًا وَالْقَيْنَابَيْتَهُمْ
الْعَدَوَةُ وَالْبَغْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا
أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَلَاهَا اللَّهُ وَيَسِّعُونَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٧﴾

وَلَوْا نَّأَهْلَ الْكِتَابَ إِمْنَاؤَتَهُمْ
لَكَفَرُنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

وَلَوْا هُنَّمَا قَامُوا أَتَوْرَةَ وَالْأَنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كَلَوْا مِنْ قُوَّتِهِمْ
وَمَنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أَمَّةٌ
مُفْتَصَدَةٌ وَكَثِيرٌ فِتْنَهُمْ سَاءَ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

*يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بِلْعَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ
رِبِّكُمْ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ
رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠﴾

68. Ka ce: "Yā ku Mutānen Littāfi! Ba ku zama a kan kōme ba, sai kun tsayar da Attaura da Injīla da abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku." Kuma lalle ne, abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka, yanā kara wa māsu yawa daga gare su girman kai da kāfirci. To, kada ka yi bañin ciki a kan mutāne kāfirai.

69. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni da wadanda suka tūba (Yahūdu) da Karkatattu da Nasāra, wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya aikata aiki na kwarai, to, bābu tsōro a kansu, kuma ba su zamo sunā bañin ciki ba.

70. Lalle ne hakīka, Mun riki alkawarin Bani Isrā'īla, kuma Mun aiki manzanni zuwa gare su, ko da yaushe wani manzo ya je musu da abin da rāyukansu bā su so, wani bangare sun karyata, kuma wani bangare sunā kashēwa.

71. Kuma suka yi zaton cēwa wata fitina bā zā ta kasance ba, sai suka makanta, kuma suka kurunta, sa'an nan Allah Ya karbi tuba a gare su, sa'an nan suka makanta kuma suka kurunta māsu yawa daga gare su, alhāli Allah Mai gani ne ga abin da suke aikatāwa.

72. Lalle ne, hakīka, wadanda⁽¹⁾ suka ce: "Lalle ne Allah, Shī ne

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ بِحَقِّ
تَقْيِيمِ الْوَرَةِ وَإِنِّي نَحْنُ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ
مِّنْ رِبِّكُمْ وَلَيَزِدَنَّ كَثِيرًا قَنْتَهُمْ
مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رِبِّكَ طَغَيْتَنَا وَكَفَرَ
فَلَا تَأْسُ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرُونَ
وَالنَّصَارَىٰ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَآتَيْهُمُ الْآخِرَةَ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُنَّ
يَحْزَنُونَ ﴿١٩﴾

لَقَدْ أَخْذَنَا مِيقَاتَنَا إِنْ يَرَهُ
رُسُلاً كُلُّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَمْ تَهْوَىَ
أَنفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفِرِيقًا
يَقْتُلُونَ ﴿٢٠﴾

وَحِسِبُوا أَلَا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ
تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ
فَتَهْمَمُهُمْ وَاللَّهُ بِصَمِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ

(1) Sū ne Ya'akūbiyya. Bāyan bayāni a kan aibōbin Yahūdu sai Ya shiga bayāni a kan aibōbin Nasāra.

Masīhu, dan Maryama,” sun kāfirta. Alhāli kuwa Masīhu yā ce: “Yā Bani Isrā’ila! Ku bauta wa Allah Ubangijina, kuma Ubangijinku.” Lalle ne shī, wanda ya yi shirki da Allah, to, lalle ne, Allah Yā haramta masa Aljanna. Kuma bābu wasu mataimaka ga azzālumai.

73. Lalle ne, hakīka, wadanda suka ce: “Allah na ukun uku ne,” sun kāfirta, kuma babu wani abin bautāwa fāce Ubangiji Guda. Kuma idan ba su hanu daga abin da suke fada ba, hakīka, wata azāba mai radadi tānā shāfar wadanda suka kāfirta daga gare su.

74. Shin fā, bā su tūba zuwa ga Allah, kuma su nēmē Shi gāfara, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai?

75. Masīhu dan Maryama bai zama ba fāce Manzo ne kawai, hakīka, manzanni sun shige daga gabāninsa, kuma uwarsa siddikā⁽¹⁾ ce. Sun kasance sunā cin abinci. Ka dūba yadda Muke bayana musu āyōyi. Sa'an nan kuma ka dūba yadda ake karkatar da su.

76. Ka ce: “Ashe, kunā bauta wa, baicin Allah, abin da ba ya mallakar wata cūta sabōda ku, kuma haka wani amfani⁽²⁾, alhāli kuwa Allah Shi ne Mai ji, Masani?”

مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنُ إِسْرَئِيلَ أَعْبُدُكُمْ
اللَّهُ رَبِّيْ وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكُ بِاللَّهِ
فَقَدْ حَرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَا وَنَهَى
أَنَّا رَأَيْنَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ^{٦٧}

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا لَهُ وَحْدَهُ وَلَمْ
يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَسَّنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ اللَّهِ^{٦٨}

أَفَلَا يَتَوَبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ^{٦٩}

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَّتْ مِنْ
فِتْنَةِ الرَّسُولِ وَأَمْهُ وَصِدِيقَةٌ كَانَ يَاكُوكَلَانِ
الطَّعَامُ انْظُرْ كِيفَ نُبَيْنُ لَهُمُ الْآيَاتِ
ثُمَّ انْظُرْ أَنَّ يُؤْفَكُونَ^{٧٠}

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُوْبِ اللَّهِ مَا لَا يَعْلَمُ
لَكُمْ ضَرَّاؤْ لَا نَفْعَاؤْ اللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ^{٧١}

(1) Siddik̄ shi ne mai yawan gaskatāwar annabāwa, shi ne mafi daukakar daraja a waliyyan Allah, kamar Abubakar Siddik̄ Sahābin Annabi.

(2) Idan bauta wa Isā, Annabin Allah, ya zama kāfirci, bauta wa waliyyi yā zama hiyāka. Kuma idan Isā bai mallaki kōme ba, to, waliyyi hiyāku.

77. Ka ce: “Yā kū Mutānen Littāfi! Kada ku zurfafa a cikin addininku, abin da bā gaskiya ba, kuma kada ku bībiyi son zuciyōyin wadansu mutāne wadanda suka rigā suka bace a gabāni, kuma suka batar da wasu māsu yawa, kuma suka bace daga tsakar hanya.”

78. An la'ani wadanda suka kāfirta daga Banī Isrā'ila a kan harshen Dāwūda da Isā dan Maryama. Wannan kuwa sabōda sābāwar da suka yi ne, kuma sun kasance sunā ta'addi⁽¹⁾.

79. Sun kasance bā su hana jūna daga abin ki, wanda suka aikata. Hākiķa, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā mūnana.

80. Kana ganin māsu yawa daga gare su, sunā jibintar wadanda suka kāfirta. Hākiķa, tir da abin da rāyukansu suka gabātar sabōda su, watau Allah Yā yi fushi da su, kuma a cikin azāba sū māsu dawwama ne.

81. Kuma dā sun kasance sunā īmāni da Allah da Annabi da abin da aka saukar zuwa gare shi, dā ba su rike su masōya ba. Kuma amma māsu yawa daga gare su, fāsiķai ne.

82. Lalle ne kana sāmun mafiya tsananin mutāne a adāwa ga wadanda suka yi īmāni, Yahūdu ne da wadanda suka yi shirki. Kuma lalle ne kanā sāmun mafiya kusantarsu a sōyayya ga wadanda suka yi īmāni sū ne wadanda suka ce: “Lalle mū

فُلْ يَتَأْهِلُ الْكِتَابِ لَا تَنْعَلُوْ فِي دِينِكُمْ عَبَّرَ
الْحَقِّ وَلَا تَنْتَبِعُ أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلَّوْ اِمْرُّنَ قَبْلُ
وَاضْلَّوْ اِكْثِيرًا وَضَلُّواْ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

لَعْنَ الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ بَرِّي
إِسْرَئِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَارُودَ وَعِيسَىٰ اَبْنِ
مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُواْ
يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

كَانُواْ لَا يَتَنَاهُونَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
لِئَسَ مَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

تَرَىٰ كَثِيرًا فِنْهُمْ يَتَوَلَّنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِبَسْ مَا فَدَمَتْ لَهُمْ
أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْكَانُواْ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِ مَا أَنْخَذُ وَهُمْ أَوْلَيَاءُ وَلَا كُنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ فَلَسْقُوتَ ﴿٨١﴾

*لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسَ عَدَوَةً لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا إِلَيْهِمْ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوْدَةً لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
الَّذِينَ قَاتَلُوا إِنَّا نَصْرَى ذَلِكَ بِأَنَّ

(1) Ta'addi shi ne kētare iyāka da nufin zālunci.

ne Nasāra." Wancan kuwa sabōda akwai Kissisuna da ruhubānāwa⁽¹⁾ daga cikinsu. Kuma lalle ne sū, bā su yin girman kai.

83. Kuma idan suka ji abin da aka saukar zuwa ga Manzo, kanā ganin idānunsu sunā zubar da hawāye, sabōda abin da suka sani daga gaskiya, sunā cēwa: "Yā Ubangijinmu! Mun yi īmāni, sai ka rubūta mu tāre da māsu shaida.

84. "Kuma mēne ne yake gare mu, bā zā mu yi īmāni da Allah ba, da kuma abin da ya zo mana daga gaskiya, kuma munā gūrin Ubangijinmu Ya shigar da mu tāre da mutāne sālihai?"

85. Sabōda haka, Allah Yā sāka musu, dōmin abin da suka fada, da gidājen Aljanna (wadanda) kōramu sunā gudāna a karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, kuma wan-nan ne sakamakon māsu kyautatāwa.

86. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da āyoyinMu, wadancan ne abōkan wuta.

87. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku haramta abūbuwa māsu dāfi da Allah Ya halatta muku, kuma kada ku kētare haddi.

مِنْهُمْ قَسِيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ
لَا يَسْتَكِنُونَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيَ الرَّسُولِ
تَرَى أَغْيُثَنَّهُمْ تَفِيقُهُمْ مِنَ الدَّمَعِ مِمَّا
عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِمَّا
فَأَكْتَبْنَا عَمَّا شَهِدُوا ﴿٤٨﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحُقْقَاءِ
وَنَطَمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ
الصَّالِحِينَ ﴿٤٩﴾

فَأَتَبْهَمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ
تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَتِنَا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيرِ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَانُهُمْ مُؤْلِمٌ
مَا أَحَلَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا

(1) Kissisi shī ne īmānin kiristāwa, ruhubānanci shī ne mutum ya tsabbace daga mutāne dōmin ibāda, kuma ba ya yin aure. Baruhubāne guda, ruhubānāwa jam'i.

Lalle ne, Allah bā Ya son māsu kētare haddi.⁽¹⁾

88. Kuma ku ci daga abin da Allah Ya arzuta ku, halat mai dadī, kuma ku bi Allah da taķawa, Wanda yake kū, māsu īmāni ne da Shi.

89. Allah bā Ya kāmā ku sabōda yāsassa⁽²⁾ a cikin rantsuwōyinku, kuma amma Yanā kāmā ku da abin da kuka ƙudurta rantsuwōyi (a kansa). To, kaffārarsa ita ce ciyar da miskīni gōma daga matsakaicin abin da kuke ciyar da iyālanku, kō kuwa tufātar da su, kō kuwa 'yantā-war wuya. Sa'an nan wanda bai sāmu ba, sai azumin kwāna uku. Wannan ne kaffārar rantsuwōyinku, idan kun rantse. Kuma ku kiyāye rantsuwōyinku. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana muku ăyoyinSa, tsammāninku kunā gōdēwa.

90. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, giya da cāca da

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨﴾

وَكُلُّوا مَمَّا رَزَقَنَاكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَأَتَقُولُوا اللَّهُ أَذْنَى أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٩﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ
وَلَنَكُنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَدْتُمُ الْأَيْمَانَ
فَكَفَرُتُهُ تِإِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَكِينَ مِنْ
أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِكُمْ أَوْ كَشَوْهُمْ
أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصَيَامٌ
ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ إِمْرَازِ الْكَفَرَةِ أَيْمَانِكُمْ إِذَا
حَلَفْتُمْ وَأَحْفَضْتُمْ أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ أَيْتُهُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكِرُونَ ﴿١٠﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَرْجُ وَالْمَيْسِرُ

(1) Haramta abin da Allah Ya halatta kō kuwa halatta abin da Allah Ya haramta kāfirci ne, dōmin wanda ya kētare haddi da kansa, yā yi da'awar Ilāhiyya kō annabci, haka wanda ya bi shi a kan wannan abin, yā yi shirki da Allah, dōmin yā sāmi wani mai wadansu dōkōki wanda bā Allah ba, kuma ya bi shi a kansu, ko kuwa ya bi wani mai da'awar annabci, bāyan Alkur'āni yā ce an rufe annabci daga Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Rantsuwa alkawari ce da sunān Allah, cēwa mai rantsuwar zai aikata, ko kuwa bā zai aikata ba, kō kuwa a kan tabbatar wani abu a kan sifar da ya ambata, kō kuwa kōruwarsa daga wannan sifar. Wanda ya yi rantsuwa sa'an nan ya yi hinsi, to, sai ya yi kaffāra, kamar yadda aka ambata a cikin ăyar. Sai fa idan ta zama yāsassar rantsuwa ce, wadda mutum ya yi a kan saninsa, sa'an nan sanin nan ya warware, sabōda bayyanar wani abu. Wasu sun ce ita ce rantsuwar da ake yi a cikin magana bā da nufi ba, kamar ă'a wallāhi, ko ī, wallāhi. Kuma akwai rantsuwar gamūsa a kan farya. Ita ma bābu kaffāra sabōda ita, sai tūba zuwa ga Allah da istigfāri, kuma tanā sanya tsiya.

rēfu da kiban kuri'a,⁽¹⁾ kāzanta ne daga aikin Shaidan, sai ku nīsance shi, wa la'alla ku ci nasara.

91. Abin sani kawai, Shaidan yanā nufin ya aukar da adāwa da kēta a tsakāninku, a cikin giya da cāca, kuma ya kange ku daga ambaton Allah, kuma daga sallah. To, shin, ku māsu hanuwa ne?

92. Ku yi dā'a ga Allah, kuma ku yi dā'a ga Manzo, kuma ku kiyāye. To, idan kun jūya, to, ku sani abin da kawai yake kan ManzonMu, iyarwa bayyananniya.

93. Bābu laifi a kan wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, a cikin abin da suka ci, idan sun yi takawa kuma suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sa'an nan suka yi takawa kuma suka yi īmāni, sa'an nan kuma suka yi takawa kuma suka kyautata.⁽²⁾ Kuma Allah Yana son māsu kyautatāwa.

94. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Lalle ne, Allah zai jarrafa ku da wani abu daga farauta, hannuwanku da māsunku sunā sāmun sa, dōmin Allah Ya san wanda yake tsoron Sa a fake. To, wanda ya yi ta'addi a bāyan wannan, to, yanā da azāba mai radadi.

(1) Yin cāca da shan giya da rēfu da kiban kuri'a, aikatar da su warware alkawari ne na hana cin dūkiyar mutāne da bādili (karya), da tsaron salla da Allah Ya yi umurni a tsare; watau rashin takawa ke nan.

(2) Yā yi takararin takawa sau uku ga wanda ya tūba da shan giya da cāca dōmin ya nūna nauyinsu. Wanda ya shā giya kō ya yi cāca, yā kēta haddin Allah da alfamar mutāne da darajar kansa. Sai yā yi takawa daga wadannan zai iya rabuwa da su. Tsare su yanā cikin cika alkawari a tsakānin mutum da Allah da kuma mutāne da ransa.

وَالْأَنْصَابُ وَالْأَرْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ
الشَّيْطَنِ فَلَا جَنِيْبَةُ لَعَلَّكُمْ تُقْلِبُونَ ﴿٦﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَنُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصْدِكُمُ اللَّهُ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الْصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٧﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأَحْذِرُوا
فَإِنْ تَوْلِيْسْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا
الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٨﴾

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ إِيمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا إِذَا مَا أَتَقْوَاهُ إِيمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ أَتَقْوَاهُ إِيمَنُوا
ثُمَّ أَتَقْوَاهُ وَأَخْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا إِذَا تَبُوئُنَّكُمُ اللَّهُ يُشَفِّعُ
مِنَ الصَّيْدِدِ تَنَالُهُ وَإِنْ يُكُفَّرْ وَرَمَاحُكُمْ
لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخْافُهُ وَبِالْعِقَبِ فَمَنْ أَعْتَدَنِي
بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ وَعْدَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠﴾

95. Yā kū wañanda suka yi ūmāni! Kada ku kashe farauta alhāli kunā māsu harama⁽¹⁾. Kuma wan-da ya kashe shi daga gare ku, yanā mai ganganci, sai sakamako, misālin abin da ya kashe, daga dabbōbin ni'ima, ma'abuta ādalci biyu daga cikinku sunā yin hukunci da shi. Ya zama hadaya mai isa ga Ka'aba, ko kuwa kaffāra da abincin miskinai, ko kuwa a matsayinsa ya yi azumi, dōmin ya ñandani masifar al'amarrinsa. Allah Yā yafe laifī daga abin da ya gabāta. Kuma wanda ya kōma, to, Allah zai yi azābar rāmuwa daga gare shi, kuma Allah Ma-buwāyi ne, ma'abūcin azābar rāmuwa.

96. An halatta muku farautar ruwa da abincinsa, dōmin jin dādī a gare ku, kuma dōmin matafiya. Kuma an haramta farautar tudu a kanku, matukar kun dawwama māsu harama. Kuma ku bi Allah da tañawa, Wanda yake zuwa gare Shi ne ake tāra ku.

97. Allah Ya sanya Ka'aba, Daki Tsararre, ma'aunin addini ga mutane, kuma Yā sanya Watā Mai alfarma da hadaya da rātayoyin hadaya, dōmin ku sani cēwa lalle Allah Yā san abin da yake a cikin

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ
وَإِنْ شَرِحْرُمْ وَمَنْ قَتَلَهُ وَمِنْكُمْ مُّتَعَمِّدًا
فَجَرَأَهُ مُثْلُ مَا قَاتَلَ مِنَ النَّعِيمِ يَخْكُمُ بِهِ ذَوَا
عَدْلٍ فَمِنْكُمْ هُدْيَا يَابِلِغُ الْكَعْبَةَ أَوْ كُفْرَةَ
طَعَامُ مَسَكِينٍ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ
وَمَنْ عَادَ فَإِنَّهُمْ لَهُ مِنَهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
ذُو اِتِقَامٍ ﴿١٩﴾

أَحِلَّ لِكُوْصِيدُ الْبَخْرِ وَطَعَامُهُ وَمَتَعَا
لَكُمُ وَلِلسَّيَارَةِ وَحُرْمَ عَلَيْكُمْ كُوْصِيدُ الْبَخْرِ
مَادِمُمْ حُرْمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٢٠﴾

* جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ
قِيمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرُ الْحَرَامُ وَالهَدَى
وَالْقَلْيَدُ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ

(1) Barin farauta a cikin Harami yanā a cikin cikawa da alkawari. Wanda ya sāba, sai ya yi fansa da biyan misālin abin da ya kashe daga dabbōbin gida na jin dādī; watau a biya barēwa da akuya kō tunkiya. Amma kuma sai an sāmi mutum biyu ādalai sun hukunta abin da mutum zai bayar din. Idan bā ya da dabbar, sai ya biya kīmarta da abinci, ya bai wa kōwane miskīni daya mudu guda. Idan bā ya iyāwa kuwa, sai ya yi azumi, kōwane mudu guda kwāna daya, guntun mudu a biya shi da cikakken kwāna.

sammai da abin da yake a cikin kasa, kuma cēwa lalle Allah, ga dukkan kōme, Masani⁽¹⁾ ne.

98. Ku sani cēwa lalle Allah Mai tsananin uķuba ne, kuma lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

99. Bābu abin da yake a kan Manzo, sai iyarwa, kuma Allah Yanā sanin abin da kuke bayyanāwa da abin da kuke bōyēwa.

100. Ka ce: “Mummūna da mai kyau bā su daidaita, kuma kō dā yawan mummūnan yā bā ka sha'awa. Sabōda haka ku bi Allah da taķawa, yā ma'abūta hankula ko la'alla zā ku ci nasara.”

101. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku yi tambaya ga abūbuwa, idan an bayyana muku (hukuncinsu) su bāta muku rai. Kuma idan kuka yi tambaya a gare su a lōkacin⁽²⁾ da ake saukar da Alkur'āni, zā a bayyana muku. Allah Yā yāfe laifi daga gare su, Allah Mai gāfara ne, Mai haķuri.

102. Lalle ne wasu mutāne sun tambaye su daga gabāninku, sa'an nan kuma suka wāyi gari da su sunā kāfirai.

شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾
مَا عَلِيَ الرَّسُولُ إِلَّا أَلْبَلَغَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
تُبَدُّونَ وَمَا تَكْثُرُونَ ﴿١٩﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْحَسِيبُ وَالْطَّيْبُ
وَلَا وَاعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْقِيَمِ فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَا أَفْلَى الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُقْلِحُونَ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَنُوا لَا تَسْعُوا عَنِ الْأَشْيَاءِ
إِنْ تُبَدِّلْ لَكُمْ سُؤْكُمْ وَإِنْ تَسْعُوا عَنْهَا
جِئْنَ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ إِنْ تُبَدِّلْ لَكُمْ عَقَالَةً
عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢١﴾

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مَّنْ قَبْلَكُمْ أَصْبَحُوا
بِهَا كُفَّارٌ ﴿٢٢﴾

(1) Dōmin ku san haka kuma ku himmatu ga tsare alkawurranSa.

(2) Wannan lōkacin yā nūna shi dai ne lōkacjn saukar hukunci kōwane iri ne daga Allah. Wanda ya ce Annabi yā fada masa wani hukunci a kan wata mas'ala, bāyan wafātinsa, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, to, bā zā a karbar masa ba, dōmin yā sābā wa nassin Alkur'āni. Kuma mafarki bā ya zama hujja, balle a dauke shi hukunci wanda ake yin aiki da shi. Mafarkin annabāwa ko mafarkin da annabāwa suka tabbatar, shi ne gaskiya, saura kuma sai abin da ya bayyana, kuma bai sābā wa shari'a ba.

103. Kuma Allah bai sanya wata bahīra ba, kuma haka sā'iba, kuma haka wasīla, kuma haka hāmi,⁽¹⁾ amma wadanda suka kāfirta, sū suke kirkira karya ga Allah, kuma mafi yawansu bā su hankalta.

104. Kuma idan aka ce musu: "Ku zo zuwa ga abin da Allah Ya saukar, kuma zuwa ga Manzo," sai su ce: "Mai isarmu shi ne abin da muka iske ubanninmu a kansa." Shin, kuma kō dā ubanninsu sun kasance bā su sanin kōme, kuma bā su shiryuwa?

105. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku lazimci⁽²⁾ rāyukanku, wanda ya bace bā zai cūce ku ba idan kun shiryu, zuwa ga Allah makōmarku take gabā daya. Sa'an nan Ya bā ku läbari ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

106. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Shaidar⁽³⁾ tsakāninku, idan

مَاجَعَلَ اللَّهُ مِنْ يَحِيرَةٍ وَلَا سَيِّئَةٍ وَلَا وَصِيلَةً
وَلَا حَامِرٌ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسِبْنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
إِنَّا أَوْلَئَكَانَ إِنَّا أَوْلَئَكُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا بَعَدُوا عَنِ الْكُفْرِ فَأَنْفَسُكُمْ
لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ
مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَيِّرُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا شَهَدُوكُمْ إِذَا

(1) Bahīra da sā'iba da wasīla da hāmi sūnāyen dabbobi ne wadanda ake bari dōmin tsāfi. Bukhāri yā ruwaito daga Sa'īd dan Musayyab ya ce: "Bahīra ita ce rākumar da ake hana nōnōnta dōmin aljannu, bābu mai tātsar ta daga mutāne. Sā'iba kuma sunā 'yanta ta dōmin gumāka, ba a daukar kōme a kanta. Kuma wasīla ita ce rākuma budurwa wadda ta fāra haifuwar mace, a ciki na farko, sa'an nan kuma na biyu haka mace. Suna barin ta ga gumāka idan ta sādar da rākuma māta biyu bābu namiji a tsakāninsu. Hāmi kuwa shī ne katon rākumi wanda ya yi barbara shēkaru sanannu a wurinsu. Idan ya kāre, sai su bar shi ga gumāka, bā a aza kōme a kansa. Kuma wadannan dabbōbin duka, māsu hidimar gumākan, sū ne suke cin su."

(2) Wanda yake son ya gyāra wani sai ya gyāra kansa daga farko. Wanda ya gyara kansa batar wani bā ta cūtarsa. Ba a nufin a bar wa'azi wātau a kyāle mutāne da jāhilcinsu.

(3) Idan husūma ta auku a tsakānin Musulmi da tsakānin kāfirai, kuma su kāfiran suka zama mudda'a alaihim (wadanda ake tuhuma), kuma bābu wata shaida sai su, to, sai su yi rantsuwa a wurin ibādarsu, a kan sū ne da gaskiya, a hukumta musu da hakkin. Bayan haka, idan an sāmi wata shaida a kan karyarsu ana warware hukuncin a bāyan mudda'i (māsu kāra) biyu Musulmi sun yi rantsuwa cēwa abin da wadancan suka fada karya ne, abin da shaidunsu suka yi shaida da shi, shi ne gaskiya.

mutuwa ta halarci ḍayanku, a lōkacin wasiyya, maza biyu ne ma'abūta ādalci daga gare ku, kō kuwa wasu biyu daga wasunku idan kun tafi a cikin kasa sa'an nan masifar mutuwa ta sāme ku. Kunā tsare su daga bāyan salsa har su yi rantsuwa da Allah; idan kun yi shakka: “Bā mu sayen kudi da shi, kō dā ya kasance ma'abūcin zumunta, kuma bā mu bōye shaidar Allah. Lalle ne mu, a lōkacin, hakīka, munā daga māsu zunubi.”

107. To, idan aka gane cēwa lalle sū, sun cancanci zunubi, to, sai wasu biyu su tsayu matsayinsu daga wadanda suka karba daga gare su, mutāne biyu mafiya cancanta, sa'an nan su yi rantsuwa da Allah: “Lalle ne shaidarmu ce mafi gaskiya daga shaidarsu, kuma ba mu yi zālunci ba. Lalle mū, a lōkacin, hakīka, munā daga azzālumai.”

108. Wannan ne mafi kusantar su zo da shaida a kan fuskarta, kō kuwa su yi tsōron a tūre rantsuwōyi a bāyan rantsuwōyinsu. Kuma ku bi Allah da takawa, kuma ku saurara, kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsiķai.

109. A ranar da Allah Yake tāra manzanni, sa'an nan Ya ce: “Mēne ne aka karba muku?” (Zā) su ce: “Bābu ilmi a gare mu. Lalle ne Kai, Kai ne Masanin abūbuwan fake.”⁽¹⁾

حضرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ
أَثْنَانِ ذَرَّا عَذْلٌ مَنْ كُوَّأَ وَآخَرَانِ مِنْ غَيْرِ كُوَّأِ
إِنْ أَنْتُمْ ضَرِبُتُمْ فِي الْأَرْضِ فَاصْبِرُكُمْ
مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحِسُّونَهُمَا مِنْ بَعْدِ
الْأَصْلَوَةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرْتَبْتُمْ
لَانْشَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا
نَكْتُمُ شَهَدَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا لَمْنَا الظَّمِينَ^⑤

فَإِنْ عَيْرَ عَلَى أَنَّهُمَا أَسْتَحْقَاقًا خَارَانِ
يَقُومَا مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ أَسْتَحْقَقُ عَلَيْهِمْ
الْأَوْلَيْنِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَدَتُنَا أَحَقُّ مِنْ
شَهَدَتِهِمَا وَمَا أَعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا لَمْنَا^⑥
الظَّالِمِينَ

ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَةِ عَلَى وَجْهِهَا
أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَنُ بَعْدَ أَيمَنِهِمْ وَأَنْتَقُوا
اللَّهُ وَأَسْمَعُوا اللَّهُ لَا يَهِيءُ الْقَوْمَ الْفَسِيقِينَ^⑦

* يوم يجتمع الله الرسل فيقول ماذا
أجبتم قالوا لا علمنا إنك أنت علمنا
الغيب^⑧

(1) A nan hukunce-hukuncen alkawurra suka kāre a wannan sūra daga āyā ta sama da wannan. Kuma da wannan āyā ta 109 Allah Yanā yi mana hikāyar abin da zai auku a Lāhira da bincinkenSa ga tsare alkawari, kō rashin tsarēwa. Ya fāra da annabāwanSa da

110. A lōkacin da Allah Ya ce: “Yā Īsā dan Maryama! Ka tuna ni’imaTa a kanka, kuma a kan mahaifiyarka, a lōkacin da Na karfafa ka da Rūhul Kudusi, kanā yi wa mutāne magana a cikin shimfi-dar jariri, da kuma kanā dattijo. Kuma a lōkacin da Na sanar da kai rubūtu da hikima, da Attaura da Injīla, kuma a lōkacin da kake yin halitta daga lākā kamar sūrar tsuntsu da iziniNa, sa’an nan ka hūra a cikinta, sai ta zama tsuntsu da iziniNa, kuma kanā warkar da haifaffen makaho da kuturu, da iziniNa, kuma a lōkacin da kake fitar da matattu da iziniNa, kuma a lōkacin da Na kange Banī Isrā’ila daga gare ka, a lōkacin da ka jē musu da hujjōji bayyanannu, sai wadanda suka kāfirta daga cikinsu suka ce: ‘Wannan bā kōme ba ne, fāce sihiri bayyananne.’

111. “Kuma a lōkacin da Na yi wahayi zuwa ga Hawāriyāwa⁽¹⁾ cēwa ku yi īmāni da Ni, kuma da ManzoNa. Suka ce: ““Mun yi īmāni, kuma ka shaida da cēwa lalle mū, māsu sallamāwa ne.””

112. A lōkacin da Hawāriyāwa suka ce: “Yā Īsā dan Maryam! Shin, Ubangijinka Yanā iyāwa Ya saukar da kabaki a kanmu daga

إِذْقَالَ اللَّهُ يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَذْكُرْ
يَقْعَدِي عَلَيْكَ وَعَلَى وَلِدِكَ إِذَا يَدْكُ
بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ
وَكَهْلًا وَإِذَا عَلِمْتُكَ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَالْتَّوْرِيدَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذَا
تَخْلُقُ مِنَ الظِّلِّينَ كَهْيَةَ الطَّيْرِ بِإِذْنِي
فَتَنْفَخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي
وَتُبَرِّئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذَا
تُخْرِجُ الْمَوْقَرَ بِإِذْنِي وَإِذَا قَفَتْ بَيْنِ
إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذَا حَشَّتَ هُرْ بِالْبَيْتِ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنَّ هَذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦٦﴾

وَإِذَا أَوْحَيْتَ إِلَى الْحَوَارِيْكَ أَنَّهُ امْنَأْوَىٰ
وَبِرَسُولِيْ قَالُوا إِنَّا أَمْنَأْنَا وَأَشْهَدُ بِأَنَّا
مُسْلِمُوْتَ ﴿٦٧﴾

إِذْقَالَ الْحَوَارِيْوْنَ يَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ
يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَا يَدْعُ

Ya aiko, da kārin bāyani a kan irin muhāwarar da zā ta shiga a tsakāninSa da annabāwa. Yā yi misāli da Īsā dōmin mutānensa nā nan a cikin wannan al’umma, anā kiran su zuwa ga Musulunci, kuma dōmin shi ne annabi na karshen da ba a manta abūbuwan da mutānensa suka yi ba a gabānin dāuke shi, da kuma a bāyan dāuke shi dīn.

(1) Hawāriyāwa sū ne Sahabban Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Sunā sanyāwar farāren tufāfi, dōmin haka aka yi musu sūna da haka.

samā?" (Īsā) Ya ce: "Ku bi Allah da takaza idan kun kasance mūminai."

113. Suka ce: "Munā nufin mu ci daga gare shi ne, kuma zukātanmu su natsu, kuma mu san cēwa lalle ne, kā yi mana gaskiya, kuma mu kasance daga māsu shaida a kansa."

114. Īsā dan Maryam ya ce: "Yā Allah. Ubangijinmu! Ka saukar da kabaki a kanmu daga sama dōmin ya zama īdi ga na farkonmu da na karshenmu, kuma ya zama āyā daga gare Ka. Ka arzūta mu, kuma Kai ne Maffificin māsu arzūtawa."

115. Allah Ya ce: "Lalle ne Nī, mai saukar da shi ne a kanku, sa'an nan wanda ya kāfirta daga gare ku, to, lalle ne Nī, īnā azabta shi, da wata azāba wadda bā Ni azabta ta ga kōwa daga tālikai."

116. Kuma a lōkacin da Allah Ya ce: "Yā Īsā dan Maryama! Shin, kai ne ka ce wa mutāne, 'Ku rikē ni, ni da uwata, abūbuwan bautāwa biyu, baicin Allah'?" (Īsā) Ya ce: "Tsarkinka yā tabbata! Bā ya kasancewa a gare ni, in fadi abin da bābu wani hakki a gare ni. Idan nā kasance nā fadē shi, to lalle Ka san shi, Kanā sanin abin da ke a cikin raina, kuma bā ni sanin abin da ke a cikin ranKa. Lalle ne Kai Masanin abūbuwan fake ne.

117. "Ban fada musu ba, fāce abin da Ka umurce ni da shi; watau: 'Ku bauta wa Allah, Uban-gijina kuma Ubangijinku'; kuma nā

١٨٤
مِنَ السَّمَاءِ قَالَ أَتَقْوَا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ

قَالُوا رُبُّنَا أَنَّكُلَّ مِنْهَا وَتَطْمِئِنَ فُؤُلَّا
وَنَعْلَمُ أَنَّ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا
مِنَ الشَّهِيدِينَ ١٨٥

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ أَنْزِلْ عَلَيْنَا
مَا يَدْعُونَا مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوْلَانَا
وَأَخِرَنَا وَإِيمَانَهُ مِنْكَ وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْأَرْزَقِينَ ١٨٦

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنْزِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ
مِنْكُمْ فَإِنِّي أَعِذُّ بِهِ وَعَذَابًا لَا أُعِذُّ بِهِ وَأَحَدًا
مِنَ الْعَالَمِينَ ١٨٧

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَنَّكَ قُلْتَ
لِلنَّاسِ أَتَخْدُوُنِي وَأُقْنِي إِلَيْهِنِ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ
لِي بِحِقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ وَفَقَدْ عَلِمْتَهُ وَتَعْلَمَ
مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ
عَلَمَ الْغُيُوبِ ١٨٨

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمْرَتَنِي بِهِ إِنْ أَعْبُدُو إِلَهَ
رَبِّي وَرَبِّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَادَمْتُ

kasance mai shaida a kansu matukar nā dawwama a cikinsu, sa'an nan a lōkacin da Ka karbi raina⁽¹⁾, Kā kasance Kai ne mai tsaro a kansu, kuma Kai, a kan dukkan kōme, Halartacce ne.

118. “Idan Ka azabta su, to, lalle ne su, bāyinKa ne, kuma idan Ka gāfarta musu, to, lalle ne Kai ne Mabūwāyi Mai hikima.”

119. Allah Ya ce: “Wannan ce rānar da māsu gaskiya, gaskiyarsu take amfāninsu. Sunā da gidājen Aljanna, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Wannan ne babban rabo mai girma.

120. Allah ne da mallakar sammai da kasa da abin da ke a cikinsu, kuma Shi, a kan dukkan kōme, Mai ikon yi ne.

فِيهِرَّ لَمَّا وَقَيَّتِنِي كُنْتَ أَنْتَ الْرَّقِيبُ عَلَيْهِمْ
وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٨٥﴾

إِنْ تُعْذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ
فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨٦﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ بَخِيرٌ مِّنْ مَّنْ هَبَّ الْأَنْهَارُ خَلَدُوهُنَّ فِيهَا
أَبْدًا رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٨٧﴾

إِلَهٌ مُّلَكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٨﴾

(1) Karbar ran Isā biyu ne, na dūniya da na mutuwa.

Tanā karantar da tauhīdi da tsarkake akīda da ayyuka daga al'ādu na shirki da kāfirci. Bābu mai yanka hukunci a kan kōme sai Allah kawai, watau Tauhīdin Rubūbiyya ke nan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya halitta sammai da kasa, kuma Ya sanya duffai da haske⁽¹⁾, sa'an nan kuma wadanda suka kāfirta, da Ubangijinsu suke karkacēwa.

2. Shi ne Wanda Ya halitta ku daga lākā, sa'an nan kuma Ya yanka ajali, alhalī wani ajali ambatacce yanā wurinSa. Sa'an nan kuma ku kunā yin shakka.

3. Kuma Shī ne Allah a cikin sammai, kuma a cikin kasa, Yanā sanin asirinku da bayyanenku, kuma Yanā sanin abin da kuke yi na tsirfa.

4. Kuma wata āyā daga Uban-gijinsu bā zā ta jē musu ba, fāce sun kasance, daga gare ta, māsu biji-rēwa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلْمَتِ وَالنُّورَ مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا إِنَّهُمْ يَعْدُلُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا
وَأَجَلٌ مُسَمَّىٌ عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ
سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكِبِّسُونَ ﴿٣﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

(1) Duffai na dare da zālunci da bin hukunce-hukuncen al'ādu, haske kuma shī ne na taurāri da wuta da shari'u na Littāfi da annabci.

5. Sabōda haka, lalle sun karyata (Manzo) game da gaskiya, a lōkacin da ta jē musu, to, lābārun abin da suka kasance sunā izgili da shi, zā su jē musu.

6. Shin, ba su gani ba, da yawa Muka halakar da wani karni daga gabāninsu, Mun mallaka musu, a cikin kasa, abin da ba Mu mallaka muku ba, kuma Muka saki sama a kansu tanā ta zuba, kuma Muka sanya kōguna sunā gudāna daga karkashinsu, sa'an nan Muka halakā su sabōda zunubansu, kuma Muka kāga halittar wani karni na dabam daga bāyansu?

7. Kuma dā Mun sassaukar da wani littāfi, zuwa gare ka, a cikin takarda, sa'an nan suka taba shi da hannuwansu, lalle dā wadanda suka kāfirta sun ce: "Wannan bai zama ba, face sihiri bayyananne."

8. Suka ce: "Don me ba a saukar da wani malā'ika ba a gare shi?" To, dā Mun saukar da mala'ika, hakīka, dā an hukunta al'amarin⁽¹⁾, sa'an nan kuma bā zā a yi musu jinkiri ba.

9. Kuma dā Mun sanya malā'ika ya zama manzo, lalle ne dā Mun mayar da shi mutum, kuma dā Mun rikita musu abin da suke rikitāwa.

10. Kuma lalle ne, hakīka, an yi izgili da manzanni daga gabāninka, sai wadanda suka yi izgilin, abin da suka kasance sunā izgili da shi ya fāda musu.

(1) Dā an hukunta al'amarī da halakarsu, dōmin idan malā'ika ya sauva ga mutānen da ake yi wa wa'azi bayyane, to, halakarsu tā je ke nan.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحُقْقِ لِمَا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَيْؤُمَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦﴾

أَلَمْ يَرُوا كُلُّ أَهْلَكَمَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنَى
مَكَّةَ هُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمْكِنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا
السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِنْ دَارِاً وَجَعَلْنَا الْأَنْهَرَ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنَىٰ إِخْرَيْنَ ﴿٧﴾

وَلَوْنَزَلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَابِسٍ فَلَمْ سُوهْ
بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ﴿٨﴾

وَقَالُوا لَنَا أَنْزِلْ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْنَزَلْنَا مَلَكًا
لَقْضَى الْأَمْرُ شَمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٩﴾

وَلَوْجَعَلْتَهُ مَلَكَ الْجَعَلْتَهُ رَجُلًا
وَلَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلِسُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ أَسْتَهْزَى بِرُسُلِنَا مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

11. Ka ce: “Ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan kuma ku dūba yadda ākibar māsu karyatāwa ta kasance.”

12. Ka ce: “Na wāne ne abin da yake a cikin sammai da kasa?” Ka ce: “Na Allah ne. Yā wajabta rahama ga kanSa. Lalle ne Yanā tāra ku zuwa ga Rānar Kiyama, bābu shakka a gare Shi. Wadanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā zā su yi īmani ba.

13. “Kuma Shī ne da mallakar abin da ya yi kawaici a cikin dare da yini, kuma Shi ne Mai ji, Masani.”

14. Ka ce: “Shin, wanin Allah nīke rīko majibinci, (alhāli Allah ne) Mai kāga halittar sammai da kasa, kuma Shi, Yanā ciyarwa, kuma bā a ciyar da Shi?” Ka ce: “Lalle ne nī, an umurce ni da in kasance farkon wanda ya sallama, kuma kada lalle ku kasance daga māsu shirki.”

15. Kace: “Lalle ne nī, inā tsōron azābar Yini Mai girma, idan nā sābā wa Ubangijina.

16. “Wanda aka jūyar da shi daga gare shi, a wannan rānar, to, lalle ne, (Allah) Yā yi masa rahama. Kuma wannan ne tsīra bayyananniya.

17. “Idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai kuranyēwa gare ta, fāce Shī, kuma idan Ya shāfe ka da wani alhēri, to, Shī ne, a kan kōme, Mai ikon yi.

فُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ اَنْظُرُوْا كَيْفَ
كَانَ عَيْقَبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١﴾

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ
كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ
لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَارِبَّ فِيهِ
الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢﴾

*وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الَّيلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣﴾

قُلْ أَعْيُدُ اللَّهَ أَنْجِذُ وَلِيَأَفْطِيرِ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا
يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿٥﴾

مَنْ يُصْرِفُ عَنْهُ يَوْمَِنِزِ فَقَدْ رَجَهُ وَذَلِكَ
الْفُورُ الْمُبِينُ ﴿٦﴾

وَإِنْ يَمْسِكَ اللَّهُ بِضُرِّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسِكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧﴾

18. "Kuma Shī ne Tankwasa a kan bayinSa, kuma Shi ne Mai hikima, Masani."

19. Ka ce: "Wane abu ne mafi girma ga shaida?" Ka ce: "Allah ne Shaida a tsakānina da tsakaninku. Kuma an yiwo wahayin wannan Alkur'āni dōmin in yi muku gargadī da shi, da wanda lābāri ya kai gare shi. Shin lalle ne ku, hakīka, kunā shaidar cēwa, lalle ne tāre da Allah akwai wasu abūbuwan bautawa?" Ka ce: "Bā zan yi shaidar (haka) ba." Ka ce: "Abin sani, Shi ne Abin bautāwa Guda, kuma lalle ne nī, barrantacce ne daga abin da kuke yi na shirki."

20. Wadanda Muka bā su Littāfi sunā sanin sa⁽¹⁾ kamar yadda suke sanin diyansu. Wadanda suka yi hasārar rāyukansu, to, sū bā su yin īmāni.

21. Wāne ne mafi zālunci daga wanda yake kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya karyata game da āyōyinSa? Lalle ne shī, azzalumai bā zā su ci nasara ba.

22. Kuma rānar da Muka tāra su gabā daya, sa'an nan Mu ce wa wadanda suka yi shirki: "Inā abōkan tārayyarku wadanda kuka ka-sance kunā riyāwa?"

وَهُوَ الْفَاعِلُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْحَمِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَئُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَدَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ إِنِّي
وَيَسِّرُكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأَنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ
بَلَّغَ إِلَيْكُمْ لَتَشَهَّدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَآءٌ أُخْرَىٰ
قُلْ لَا إِشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَحْدَهُ وَإِنَّى بِرَبِّيٍّ
مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَبَ
بِأَيْمَانِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وَقَوْمٌ خَسِرُوهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ
شَرَكَوْهُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزَعمُونَ ﴿٢٢﴾

(1) Yahūdu da Nasāra sunā sanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, da abin da ya zo da shi na Alkur'āni, kamar yadda suka san diyān tsatsōnsu; kamar yadda Abdullahi dan Salāmi ya ce wa Umar: "Lalle ne na san shi a lōkacin da na gan shi, kamar yadda nake sanin dāna, kuma lalle ne, ni, māfi tsananin sani ne ga Muhammadu fiye da dāna."

23. Sa'an nan kuma fitinarsu ba ta kasance ba, fāce dōmin sun ce: "Munā rantsuwa da Allah Ubangi-jinmu, ba mu kasance māsu yin shirki ba."

24. Ka dūba yadda suka karyata kansu! Kuma abin da suka kasance sunā kirkira karyarsa, ya bace daga gare su.

25. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake sāurāre gare ka. Kuma Mun sanya abūbuwan rufi a kan zukātansu, dōmin kada su fahimcē shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi. Kuma idan sun ga kōwace āyā bā zā su yi īmāni da ita ba, har idan sun jē maka sunā jāyayya da kai, wadanda suka kāfirta sunā cēwa: "Wannan bai zama ba fāce tātsūniyōyin mutānen farko."

26. Kuma sunā hanāwa daga gare shi, kuma sunā nīsanta daga gare shi, kuma bā su halakarwa, fāce kansu, kuma bā su sansancēwa.

27. Kuma dā kanā gani, a lōkacin da aka tsayar da su a kan Wuta, sai suka ce: "Yā kaitōnmu! Dā ana mayar da mu, kuma bā zā mu karyata ba daga āyōyin Ubangi-jinmu, kuma zā mu kasance daga mūminai."

28. Ā'ha, abin da suka kasance suna bōyēwa, daga gabāni, ya bayyana a gare su. Kuma dā an mayar da su, lalle dā sun kōma ga abin da aka hana su daga barinsa. Kuma lalle ne sū, hakīka, makaryata ne.

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهُ رَبُّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿١٧﴾

أَنْظُرْ كِيفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٨﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْنَا وَجَعَلَنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
أَلْكَةً أَنْ يَقْعُدُوهُ وَفِي أَذْانِهِمْ وَقَرَأَ وَإِنْ يَرْقَأْ
كُلَّ إِيَّاهُ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ وَلَمْ
يُجَدِّلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا
إِلَّا أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩﴾

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَسْتَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهَمِّلُوكُنَّ
إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذَا ذُقُفُوا عَلَىٰ الْأَنَارِفَ قَالُوا يَا لَيْلَاتَنَّرِدُ
وَلَا نُكَذِّبُ بِمَا يَكِيدُونَ كُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

بَلْ بَدَأَهُمْ مَا كَانُوا يَخْفُونَ مِنْ قَبْلِ وَلَرْدُوا
لَعَادُ وَالْمَانُهُوَاعْنَهُ وَإِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٢٢﴾

29. Kuma suka ce: “Ba ta zama ba, face rayuwarmu ta duniya, kuma ba mu zama wadanda ake tāyarwa ba.”

30. Kuma dā kana gani, a lōkacin da aka tsayar da su ga Ubangi-jinsu, Ya ce: “Ashe, wannan bai zama gaskiya ba?” Suka ce: “Nā'am, muna rantsuwa da Ubangijinmu!” Ya ce: “To, ku dandani azaba sabōda abin da kuka kasance kuna yi na kāfirci.”

31. Lalle ne, wadanda suka karyata game da gamuwa da Allah sun yi hasara, har idan Sa'a ta je musu kwatsam, sai su ce: “Yā nadām-armu a kan abin da muka yi sakaci a cikinta!” Alhali kuwa su, suna daukar kayansu masu nauyi a kan bayayyakinsu. To, abin da suke dauka yā mūnana.

32. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba, fāce wāsa da shagala, kuma lalle ne Lāhira ce mafī alhēri ga wadanda suka yi takawa. Shin, bā za ku yi hankali ba?

33. Lalle ne Muna sani cewa, hakīka, abin da suke fada yana bāta maka rai. To, lalle ne su, bā su karyata ka (a cikin zukatansu), kuma amma azzalumai da āyōyin Allah suke musu.

34. Kuma lalle ne, hakīka, an karyata manzanni daga gabāninka, sai suka yi hakuri a kan abin da aka karyata su, kuma aka cūtar da su, har taimakonMu ya je musu, kuma bābu mai musanyāwa ga kalmōmin Allah. Kuma lalle ne (abin da yake

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَاحِيَاتُ الَّذِينَ أَوْمَأْنَحْنَ
بِمَبْتَغِهِنَا ⑥

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا قَالَ فَدُوْقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑦

فَدَخَسَرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءَ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَهُمْ أَسَاطِيرُهُمْ بَعْثَةً فَالْأُولَئِكَ حَسَرَتْنَا عَلَىٰ مَا
فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْرَارَهُمْ عَلَىٰ
ظُهُورِهِمْ أَلَّا سَاءَ مَا يَرِزُونَ ⑧

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعْبٌ وَلَهُوَ لَدَّارٌ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑨

فَدَنَلَمْ إِنَّهُ لِيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فِي أَهْمَرِ
لَا يَكْبُرُونَكَ وَلَا كُنَّ الظَّالِمِينَ بِإِيمَنِ اللَّهِ
يَنْجَحُدُونَ ⑩

وَلَقَدْ كُذِبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ
مَا كَذَبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَهُمْ نَصْرٌ أَوْ لَا
مُبَدِّلٌ لِكَلْمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ بَيْانِ

natsar da kai) yā zo maka daga läbärin (annabāwan) farko.

35. Kuma idan yā kasance cewa finjirewarsu tā yi nauyi a gare ka, to, idan kana iyāwa, ka nemi wani bulo a cikin kasa, ko kuwa wani tsāni a cikin sama dōmin ka zo musu da wata āyā, (sai ka yi). Kuma dā Allah Yā so, haķīka, dā Yā tāra su a kan shiriya. Sabōda haka, kada lalle ka kasance daga jāhilai.

36. Abin sani kawai, wadanda suke saurare ne suke karbāwa, kuma matattu Allah Yake tāyar da su, sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake mayar da su.

37. Kuma suka ce: “Don me ba a saukar da āyā ba, a kansa, daga Ubangijinsa?” Ka ce: “Lalle ne Allah Mai īko ne a kan Ya saukar da āyā, kuma amma mafī yawansu, ba su sani ba.”

38. Kuma bābu wata dabba a cikin kasa, kuma bābu wani tsuntsu wanda yake hīra da fukafukinsa, fāce al'umma ne misälanku. Ba Mu yi sakacin barin kōme ba a cikin Littāfi, sa'an nan kuma zuwa ga Ubangijinsu ake tāra su.

39. Kuma wadanda suka karyata game da āyoyin Mu, kurāme ne kuma bebāye, a cikin duffai. Wanda Allah Ya so Yanā batar da shi, kuma wanda Ya so zai sanya shi a kan hanya madaidaiciya.

40. Ka ce: “Shīn, kun gan ku, idan azābar Allah ta zo muku, kō sā'ar Tashin Kiyāma ta zo muku,

الْمَرْسَلِينَ ﴿١﴾

وَإِنْ كَانَ كَبُرُّ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ
أَسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِي لِفَقَادَ الْأَرْضَ أَوْ
سُلْمَانًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيهِمْ بِعَايَةٍ وَلَوْ شَاءَ
الَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونُ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٢﴾

* إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ اللَّهُ لِذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمُؤْمِنُونَ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّنْ رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ
الَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

وَمَا مِنْ دَآبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٌ
يَجْنَاحُهُ إِلَّا أَمْمَ أَمْتَالُهُمْ مَا فَرَّطَنَّا فِي
الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَيُنْكَمُ فِي
الْظُّلْمَاتِ مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يُضْلِلُهُ وَمَنْ يَشَاءُ
يَجْعَلُهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُكُمْ إِنْ أَنْكُرُكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَنْكُرُ

shin wanin Allah kuke kira, idan dai kun kasance māsu gaskiya?"

41. "Ā'a, Shī dai kuke kira sai Ya kuranye abin da kuke kira zuwa gare Shi, idan Ya so, kuma kunā mantāwar abin da kuke yin shirkin tāre da shi."

42. Kuma lalle Mun aika zuwa ga al'ummai daga gabāninka, sai Muka kāmā su da tsanani da cūta, tsammāninsu zā su ḫankān da kai.

43. To, don me, a lōkacin da tsananin Mu ya jē musu ba su yi tawālu'i ba? Kuma amma zukātansu sun kēkashe, kuma Shaidan yā kawāta musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

44. Sa'an nan kuma a lōkacin da suka mantā da abin da aka tunātar da su da shi, sai Muka būde, a kansu, kōfōfin dukkan kōme, har a lōkacin da suka yi farin ciki da abin da aka bā su, Muka kāmā su, kwat-sam, sai gā su sun yi tsuru-tsuru.

45. Sai aka katse karshen mutānen, wadanda suka yi zālunci. Kuma gōdiya tā tabbata ga Allah Ubangijin tālikai.

46. Ka ce: "Shin, kun gani, idan Allah Ya riķe jinku, da ganānanku, kuma Ya sanya hātimi a kan zukātanku, wane abin bautāwa ne, wanin Allah, zai jē muku da shi?" Ka dūba yadda Muke sarrafa āyōyi, sa'an nan kuma sū, sunā finjirēwa.

47. Ka ce: "Shin, kun gan ku, idan azābar Allah ta jē muku, kwat-sam, kō kuwa bayyane, shin, anā

السَّاعَةُ أَعْيُنَ اللَّهَ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١﴾

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فِيَّكُتَشِّفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ
إِنْ شَاءَ وَتَنَسَّوْنَ مَا تُشَرِّكُونَ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِ أَمْرًا مِّنْ قَبْلِكَ فَأَخَذُوهُمْ
بِالْأَسْأَرِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٣﴾

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْنَانَ تَصْرَعُوا وَلَكِنْ قَسَّتْ
قُلُوبُهُمْ وَرَأَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٤﴾

فَلَمَّا سَوَّا مَادِكَرْ رَوَابِيهِ فَتَحَنَّأَ عَيْنَهُمْ
أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرَحُوا بِمَا أَوْتُوا
أَخْذَهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٥﴾

فَقُطِعَ دَارُ الْقُوَّمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَحْمَدُ اللَّهَ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

فُلَّأَرَءَ يَسْمِ إِنْ أَخْذَ اللَّهَ سَمَعَكُمْ وَأَتَصْرَكُمْ
وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ
بِهِ أَنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْأَلْيَتْ ثُمَّ هُمْ
يَصْدِقُونَ ﴿٧﴾

فُلَّأَرَءَ يَسْمِ إِنْ أَتَكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً

halakarwa, fāce dai mutāne azzālumai?"

48. Kuma bā Mu aikāwa da manzanni fāce māsu bāyar da bus-hāra, kuma māsu gargadī. To, wanda ya yi īmāni kuma ya gyāra aiki, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su yin bakin ciki.

49. Kuma wadanda suka karyata game da āyōyin Mu, azāba tanā shāfar su sabōda abin da suka kasance sunā yi na fāsikanci.

50. Ka ce: "Bā zan ce muku, a wurina akwai taskōkin Allah ba. Kuma bā ni sanin gaibi, kuma bā ni gaya muku cēwa ni malā'ika ne. Bā ni bi, fāce abin da ake yiwo wahayi zuwa gare ni." Ka ce: "Shin, makāfo da mai gani sunā daidaita? Shin fa, bā ku yin tunāni?"

51. Kuma ka yi gargadī da shi ga wadanda suke jin tsōron a tāra su zuwa ga Ubangijinsu, bā su da wani masōyi baicinSa, kuma bābu mai cēto, tsammāninsu, sunā yin takawa.

52. Kuma kada ka kōri wadanda⁽¹⁾ suke kiran Ubangijinsu sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa, bābu wani abu daga hisābinsu a kanka, kuma bābu wani abu daga hisābinka a kansu, har ka kōre su, ka kasance daga azzālumai.

أَوْجَهَرَةً هَلْ يُهَلِّكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥﴾

وَمَا تُرِسِّلُ الْمُرْسَلُونَ إِلَّا مُبَشِّرُينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا حَوْنَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزُنُونَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِعِيَاتِنَا يَمْسُهُمُ الْعَذَابُ بِمَا
كَانُوا يَفْسُدُونَ ﴿٧﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَرَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَكَبَّرُونَ ﴿٨﴾

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَى
رَدِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٰ وَلَا شَفِيعٌ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٩﴾

وَلَا تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوَةِ
وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَيْنَكَ مِنْ
حَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حَسَابِكَ
عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَفَتَطْرُدُهُمْ فَتَكُونُ مِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

(1) Musulunci addinin Allah ne, wanda yake fakirin dūkiya da mawadācinta, duka daya suke a gare shi. Sabōda haka wanda duka ya rigayi wani a cikinsu, to, bā za a kore shi ba dōmin dayan ya shiga. Allah īmāni Yake so, kō daga wane irin mutum yake, bā Ya bukātar dūkiya.

53. Kuma kamar wannan ne, Muka fitini sāshensu da sāshe, dōmin su ce: "Shin, wadannan ne Allah Ya yi falala a kansu daga tsakāninmu?" Shin, Allah bai zama Mafi sani ba ga māsu gōdiya?

54. Kuma idan wadanda suke yin īmāni da āyōyinMu suka jē maka, sai ka ce: "Aminci ya tabba-ta a gareku: Ubangijinku Yawajabta rahama ga kanSa, cēwa lalle ne wanda ya aikata aibi da jāhilci daga cikinku, sa'an nan kuma ya tūba daga bāyansa, kuma ya gyāra, to, lalle Shi, Mai gāfara ne, Maijin kai."

55. Kuma kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, kuma dōmin hanyar māsu laifi ta bayyana.

56. Ka ce: "Lalle ne ni, an hana ni in bauta wa wadanda kuke kira daga baicin Allah." Ka ce: "Ba ni bin son zūciyōyinku, (dōmin in nā yi haka) lalle ne, nā fāce. A sa'an nan, kuma ban zama daga shirya-yyu ba."

57. Ka ce: "Lalle ne inā kan hujja daga Ubangijina, kuma kun karyata (ni) game da Shi; abin da kuke nēman gaugāwarsa, bā ya wurina, hukunci kuwa bai zama ba fāce ga Allah, Yanā bāyar da lābārin gaskiya, kuma Shī ne mafī alhērin māsu rarrabēwa."

58. Ka ce: "Lalle ne, dā a wurina akwai abin da kuke nēman gauga-wa da shi, hakīka, dā an hukunta al'amarin, a tsakānina da tsakā-ninku, kuma Allah Shī ne Mafī sani ga azzūlumai."

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِعَصْرٍ لَيَقُولُوا
أَهُؤُلَاءِ مَنْ أَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا إِلَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمُ بِالشَّكَرِينَ ﴿٥٧﴾

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِعَيْنِتَنَا فَقُلْ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ
الرَّحْمَةُ أَنَّهُ وَمَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
يُجْهَلُهُ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ وَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَتَسْتَيْنَ
سَيِّلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٩﴾

قُلْ إِنِّي نُهِيَّتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَبِعُ أَهْوَاءَ كُلِّ مَنْ قَدْ ضَلَّ
إِذَا وَمَا أَنَّا مِنَ الْمُهَتَّدِينَ ﴿٦٠﴾

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيْنَنِي مِنْ رَّبِّي وَكَذَبْتُمْ بِهِ
مَا عِنْدِي مَا تَسْتَغْلِلُونَ بِهِ إِنَّ الْحَسَنَ
إِلَّا لِلَّهِ يَقْصُصُ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَطَّالِينَ ﴿٦١﴾

قُلْ لَوْأَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَغْلِلُونَ بِهِ لَقْضَى
الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٦٢﴾

59. Kuma a wurinSa mabūdan⁽¹⁾ gaibi suke, bābu wanda yake sanin su fāce Shi, kuma Yanā sanin abin da ke a cikin tudu da ruwa, kuma wani ganye bā ya fāduwa, fāce Yā san shi, kuma bābu wata kwāya a cikin duffan kasa, kuma bābu danye, kuma bābu kēkas-asshe, fāce yanā a cikin wani Littāfi mai bayyanāwa.

60. Kuma Shī ne Wanda Yake karbar⁽²⁾ rāyukanku da dare, kuma Yanā sanin abin da kuka yāga da rāna, sa'an nan Yanā tāyar da ku a cikinsa, dōmin a hukunta ajali ambatacce, sa'an nan kuma zuwa gare Shi makōmarku take, sa'an nan kuma Ya bā ku lābāri da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

61. Kuma Shī ne Mai rinjāya bisa ga bāyinSa, kuma Yanā aikan māsu tsaro a kanku, har idan mutuwa ta jē wa dayanku, sai manzanninMu su karbi ransa, alhāli su, bā su yin sakaci.

62. Sa'an nan kuma a mayar da su zuwa ga Allah Ubangijinsu na gaskiya. To! A gare Shi hukunci yake, kuma Shi ne Mafī gaugāwar māsu bincike.

*وَعِنْهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا
إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَجَّةٌ فِي
ظُلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَوْقَدُكُمْ بِالْأَيْلَنِ وَيَعْلَمُ مَا
جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَعْثُثُكُمْ فِيهِ
لِيُقْضِيَ أَجَلَّ مُسْمَىٰ ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ
يُنَتَّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوَقَ عَبَادَتِهِ وَرَسِلَ عَلَيْكُمْ
حَفَظَةً حَقَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّهُ
رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٧﴾

ثُمَّ رُدُوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَانَهُمُ الْحَقُّ أَلَا هُوَ الْحَكَمُ
وَهُوَ أَسْعَى الْخَسِينَ ﴿٨﴾

(1) Lōkacin aukuwar abūbuwa na alhēri da na azāba da rāyuwa da mutuwa da sauransu, bābu wanda ya san su sai Allah. Wanda ya ce ya san wani abu na gaibi alhāli kuwa, shī bā wani manzon Allah ba, to, kāfiri ne. Haka kuma wanda yake cēwa, annabāwa sun san dukkan gaibi, kamar yadda Allah Ya sani, shī mā kāfiri ne.

(2) Karbar rai da dare dōmin barci, tāyarwa a cikin ranā, watau yini daga barci. Akwai misalta dare da dūniya kumā rāna da Rānar Kiyāma, kuma mutuwa da barci, da farkawa daga barci da Tāshin Kiyāma. Ayar tā kunsa asīrai māsu yawa.

63. Ka ce: "Wane ne Yake tsīrar da ku daga duhūhuwan tudu da ruwa, kunā kiran Sa bisa ga kankan da kai, kuma a bōye: 'Lalle ne idan Ka tsīrar da mu daga wannan (masīfa), hafīka, muna kasancēwa daga māsu gōdiya?'"

64. Ka ce: "Allah ne Yake tsīrar da ku daga gare ta, kuma daga dukan bañin ciki, sa'an nan kuma ku, kunā yin shirki!"

65. Ka ce: "Shī ne Mai īko a kan Ya aikā da wata azāba a kanku, daga bisanku, kō kuwa daga kar-kashin kafāfunku, kō kuwa Ya gauraya ku fungiyōyi, kuma Ya dandana wa sāshenku masifar sāshe." Ka dūba yadda Muke sarrafa āyōyi, tsammāninsu sunā fahimta!

66. Kuma mutānenka sun karyata (ka) game da shi, alhāli kuwa shi ne gaskiya. Ka ce: "Nī ban zama wakīli a kanku ba.

67. "Akwai matabbata ga dukan lābāri, kuma zā ku sani."

68. Kuma idan kā ga wadanda suke kūtsawa a cikin āyōyin Mu, to, ka bijire daga gare su, sai sun kūtsa a cikin wani lābāri waninsa. Kuma imma dai Shaidan lalle ya mantar da kai, to, kada ka zauna a bāyan tunāwa tāre da mutāne azzālumai.

69. Kuma bābu wani abu daga hisābinsu (māsu kutsāwa a cikin āyōyin Allah) a kan māsu tañawa, amma akwai tunātarwa (a kansu), tsāmmāninsu (māsu kutsawar) zā su yi tañawa.

قُلْ مَنْ يُحِيِّكُمْ مِّنْ طُمَمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
تَدْعُونَهُ وَتَضْرِغُوهُ وَخَفْيَةً لِّئِنْ أَنْجَنَانِمْ
هَذِهِ لَنْكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢١﴾

قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُحِيِّكُ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَوْثَرٍ شَاءَتْ
تُشَرِّكُونَ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الْفَقِيرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ بِإِلَيْسِكُمْ شَيْعًا
وَيُذَاقَ بَعْضَهُ مِنْ بَأْسٍ بَعْضٌ أَنْظُرْكُمْ كَيْفَ نُصْرِفُ
آلَائِتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٢٣﴾

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ
بُوَكِيلٍ ﴿٢٤﴾

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسَتَّرٍ وَسُوقَ تَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيَّ إِيمَانَكَ فَأَغْرِضْ
عَنْهُمْ حَقًّا يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَامًا
يُنْسِينَكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ
الَّذِكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٦﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَسْقُطُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ
شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرَى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٧﴾

70. Kuma ka bar wadanda suka riki addininsu abin wāsa⁽¹⁾ da wargi alhāli rāyuwar dūniya tā rūde su, kuma ka tunātar game da shi (Alkur'āni): Kada a jēfa rai a cikin halaka sabōda abin da ya tsirfanta: ba shi da wani majibinci baicin Allah, kuma bābu wani mai cēto: kuma kō ya daidaita dukan fansa, bā zā a karba ba daga gare shi. Wadancan ne aka yanke wa tsammāni, sabōda abin da suka tsirfanta: sunā da wani abin shā daga ruwan zāfi, da wata azāba mai radadi, sabōda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Ka ce: “Shin, zā mu yi kiran abin da bā ya amfāninmu, baicin Allah, kuma bā ya cūtar da mu, — kuma a mayar da mu a kan dugādu ganmu, a bāyan Allah Yā shiryar da mu, — kamar wanda shaidanu suka kāyar da shi a cikin kasa, yanā mai dimuwa, yanā da abōkai sunā kiran sa zuwa ga shiriya, ‘Ka zo mana⁽²⁾’”? Kace: “Lallene, shiriya Allah ita ce shiriya. Kuma an umurce mu, mu sallama wa Ubangjin tālikai.

72. “Kuma (an ce mana): Ku tsai da salla kuma ku bī Shi (Allah) da takawa, kuma Shi ne Wanda Yake, zuwa gare Shi ake tāra ku.”

(1) Suka sanya sābabbin abūbuwa a cikinsa, wadanda suke bābu su a cikinsa, kamar Khawārijāwa da sāshen wanda ke da'awar danganuwa zuwa ga sālihai, inda suka sanya Tarīka mai sādarwa zuwa ga Allah, bandiri da algaita, kuma suka fāra abūbuwa wadanda ba su halatta ba ga shari'a. Daga Sāwī.

(2) Shi kuma ba ya karbāwa balle ya nufi wurin shiryar da suke kiran sa ya tafi, sabōda yā riga yā fādi daga sama zuwa kasa, kuma dimuwa tā kāmā shi.

وَذِرَ الَّذِينَ أَخْحَدُوا دِينَهُمْ لِعَبَادَةِ الْهُوَّةِ
وَغَرَّهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذَكَرِيَّةُ
أَنْ تُبَسَّلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لِيَسَ
لَهَا مِنْ دُوبِ اللَّهِ وَلِيٰ وَلَا شَفِيعٍ وَانْتَدَلَ
كُلَّ عَذَلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أَوْ لَيُكَ
الَّذِينَ أَبْسُلُوا إِيمَانَكَ سَبُّوا لَهُمْ
شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ إِيمَانًا
كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧﴾

قُلْ أَنَّدَعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا
يَصْرُنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَنَا اللَّهُ كَإِلَذِي أَسْتَهْوَتْهُ
الشَّيْطَنُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ
أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ أَئْتَنَا
قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِتُسْلِمَ
لِرِبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَأَتَقُوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

73. Kuma Shī ne Wanda Ya halitta sammai da kasa da mulkinSa, kuma a rānar da Yake cēwa: “Ka kasance,” sai abu ya yi ta kasancēwa. MaganarSa ce gaskiya, kuma gare Shi mulki yake a rānar da ake būsa a cikin kaho. Masanin fake da bayyane ne, kuma Shi ne Mai hikima Masani.

74. Kuma a lōkacin da Ibrāhīma ya ce wa ubansa Āzara: “Shin, kanā riķon gumāka abūbuwan bautāwa? Lalle nī, inā ganin ka kai da mutānenka, a cikin bata bayyananniya.”

75. Kuma kamar wuncan ne, Muke nunā wa Ibrāhīma mulkin sammai da kasa, kuma dōmin ya kasance daga māsu yaķini.

76. To, a lōkacin da dare ya rufe a kansa, ya ga wani taurāro, ya ce: “Wannan ne, ubangijina?” Sa'an nan a lōkacin da ya fādī, ya ce: “Ba ni son māsu fāduwa.”

77. Sa'an nan a lōkacin da ya ga watā yanā mai bayyana, ya ce: “Wannan ne Ubangijina?” Sa'an nan a lōkacin da ya fādī, ya ce: “Lalle ne idan Ubangijina bai shiryar da ni ba, haķīķa, inā kasancēwa daga mutāne batattu.”

78. Sa'an nan a lōkacin da ya ga rānā tanā bayyana, ya ce: “Wannan shī ne Ubangijina, wannan ne mafi girma?” Sa'an nan a lōkacin da ta fādī, ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne ni barrantacce nake daga abin da kuke yi na shirki.

79. “Lalle ne nī, na fuskantar da fuskata ga Wanda Ya kāga halittar

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ فَوْلَةُ
الْحَقِّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنَفَخُ فِي الصُّورِ
عَلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ
الْحَمِيرُ (٧٤)

* وَإِذَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَيْمَهُ أَرْزَأْتَ تَخْذُ
أَصْنَامَ إِلَهَةِ إِلَيْكَ أَرْنَكَ وَقَوْمَكَ فِي
ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٧٥)
وَكَذَلِكَ نُزِّلَ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (٧٦)

فَلَمَّا جَاءَهُ عَلَيْهِ الْيَلْرَءَ اكْتَبَ قَالَ هَذَا
رَبِّيْ فَلَمَّا أَفْلَى قَالَ لَا أَحِبُّ الْأَفْلَى (٧٧)

فَلَمَّا رَأَهُ الْقَمَرَ بَارِغًا قَالَ هَذَا رَبِّيْ قَلَمَّا أَفْلَى
قَالَ لَئِنْ لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّيْ لَا كُونَ مِنَ
الْقَوْمِ الْأَصَالِيْنَ (٧٨)

فَلَمَّا رَأَهُ الشَّمْسَ بَارِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّيْ
هَذَا أَكَيْتُ بِرُّ قَلَمَّا أَفْلَى قَالَ يَقُولُ إِنِّي
بَرِّيْ، ”قَمَّا شِرِّكُوتَ (٧٩)

إِنِّي وَجَهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ

sammai da kasa, inā mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bā ni cikin māsu shirki.”

80. Kuma mutānensa suka yi musu da shi. Ya ce: “Shin kunā musu da ni a cikin sha'anin Allah, alhāli kuwa Yā shiryar da ni? Kuma bā ni tsōron abin da kuke yin shirki da shi, fāce idan Ubangijina Ya so wani abu. Ubangijina Ya yalwaci dukkan kōme da ilmi. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?

81. “Kuma yāyā nake jin tsōron abin da kuka yi shirki da shi, kuma bā ku tsōron cēwa lalle ne kū, kun yi shirki da Allah, abin da (Allah) bai saukar da wata hujja ba game da shi? To, wane bangare daga sāshen biyu ne mafi cancanta da aminci, idan kun kasance kunā sani?

82. “Wadanda suka yi īmāni, kuma ba su gauraya īmāninsu da zālunci ba, wadannan sunā da aminci, kuma sū ne shiryayyu.”

83. Kuma waccan ita ce hujjar-Mu, Mun bayār da ita ga Ibrāhīma a kan mutānensa. Munā dāukaka wanda Muka so da darajōji. Lalle ne Ubangijinka Mai hikima ne, Masani.

84. Kuma Muka bā shi Is'hāka da Yākubu, dukansu Mun shiryar, kuma Nūhu Mun shiryar da shi a gabāni, kuma daga zūriyarsa akwai Dāwūda da Sulaimanu da Ayyūba da Yūsufu da Mūsā da Hārūna, kuma kamar wangan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

وَالْأَرْضَ حِينَفَاوَمَا أَنَّا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧١﴾

وَحَاجَهُ رَبُّهُ فَقَالَ أَنْتَ جُنُونٌ فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا وَلَا أَخَافُ مَا تُشَرِّكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَسْأَءَ رَبِّي شَيْئًا وَسَعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا فَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٢﴾

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكَتُهُ وَلَا تَخَافُنَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَإِنَّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٣﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَرَبِّلِسْوَا إِيمَانَهُمْ بِطَلْمِ اُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٤﴾

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا إِاتَّيْنَاهَا إِنَّرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ تَرَقَّعَ دَرَجَاتٍ مَّنْ نَشَاءَ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٥﴾

وَوَهَبَنَا اللَّهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كَلَّا هَدَيْنَا وَنُؤْحَادَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرْيَتِهِ دَاؤُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَرُورَ وَكَذَلِكَ بَخْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

85. Da Zakariyya da Yahaya da Ḥasān da Ilyāsu dukansu daga sālihai suke.

86. Da Ismā'ila da Alyasa'a da Yūnusa da Ludu, kuma dukansu Mun fīfita su a kan tālikai.

87. Kuma daga ubanninsu, da zūriyarsu, da 'yan'uwansu, kuma Muka zābe su, kuma Muka shiryar da su zuwa ga hanya madaidaiciya.

88. Wancan ne shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Yake so daga bāyinSa. Kuma dā sun yi shirki dā, hañka, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā lālāce.

89. Wadancan ne wadanda Muka bai wa Littāfi da hukunci da annabci. To, idan wadannan (mutāne) sun kāfirta da ita, to, hañka, Mun wakkala wasu mutāne gare ta, ba su zama game da ita kāfirai ba.

90. Wadancan ne Allah Ya shiryar, sabōda haka ka yi kōyi da shiryarsu. Ka ce: "Bā ni tambayar ku wata ijāra. Shī (Alkur'ani) bai zama ba fāce tunātarwa ga tālikai."

91. Kuma ba su kaddara Allah a kan hakkin kaddara Shi ba, a lōkacin da suka ce: "Allah bai saukar da kōme ba ga wani mutum." Ka ce: "Wāne ne ya saukar da Littāfi wanda Mūsā ya zo da shi, yanā haske da shiriya ga mutāne, kunā sanya shi takardu, kūna bayyana su, kuma kunā bōye mai yawa, kuma an sanar da ku abin da ba ku sani ba, ku

وَزَكَرِيَا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَالْيَاسَنْ كُلُّ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَبُونُسَ وَلُوطًا وَكُلُّا
فَضَلَّنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِنْهُ أَبَاهُمْ وَذُرِّيَّتُهُ وَأَخْوَانِهِمْ
وَاجْتَبَيْتُهُمْ وَهَدَيْتُهُمْ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَلَوْا شَرِكُوا لِحِيطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَتَيْتُهُمُ الْكِتَابَ
وَلَلْحُكْمُ وَالثُّوْبَةُ فَإِنَّ كَافِرُهُمْ
فَقَدْ وَكَلَّتِنَا بِهَا فَوْمًا لِيَسُوْرِهَا بِكَفِيرِنَ ﴿٨٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فِيهِمْ نُهُمْ أَقْتَدُهُ
قُلْ لَا أَسْتَكِنُ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنَّهُوَ إِلَّا
ذَكَرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذَا قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَىٰ شَرِيكٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي جَاءَكُمْ بِهِ مُوسَىٰ وَهُدَى لِلنَّاسِ
تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبَدِّلُونَهَا وَتُخْفِونَ كَثِيرًا

da ubanninku?" Ka ce: "Allah,"⁽¹⁾ sa'an nan ka bar su a cikin sharhōliyarsu sunā wāsā.

92. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, mai gaskata wanda yake a gabansa ne, kuma dōmin ka yi gargadī ga Uwar Alkaryu (Makka) da wanda yake gefenta. Kuma wafanda suke yin īmāni da Lāhira sunā īmāni da shi (Alkur'āni), kuma sū, a kan sallarsu, sunā tsarēwa.

93. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya ce: "An yi wahayi zuwa gare ni," alhāli kuwa ba a yi wahayin kōme ba zuwa gare shi, da wanda ya ce: "Zan saukar da misālin abin da Allah Ya saukar"? Kuma dā kā gani, a lōkacin da azzālumai suke cikin māyen mutuwa, kuma malā'iku sunā māsu shimfida hannuwansu, (sunā ce musu) "Ku fitar da kanku: a yau anā sāka muku da azābar wulāfanci sabōda abin da kuka kasance kunā fada, wanin gaskiya, ga Allah, kuma kun kasance daga āyoyinSa kunā yin girman kai."

94. Kuma lalle ne, hafīka, kun zo Mana dai dai, kamar yadda Muka halittā ku a farkon lōkaci. Kuma kun bar abin da Muka mallaka muku a bāyan bāyayyakinku, kuma ba Mu gani a tāre da kū ba,

وَعِلْمُهُمْ مَا لَمْ يَعْلَمُوا أَنْتُ دُرَّلَاءَ إِبَاؤُكُمْ قُلْ
اللَّهُ تَعْزِيزُهُمْ فِي حَوْضِهِمْ يَلْجَمُونَ ﴿١﴾
وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ لِّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِشَذِيرَةِ الْقَرَى وَمَنْ حَوْلَهَا
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ
صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ
أُوْحَى إِلَيَّ وَلَرَبُوحٌ إِلَيْهِ شَئٌ وَمَنْ قَالَ
سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذ
الظَّالِمُونَ فِي عَمَرَتِ الْمُوتِ وَالْمَلِئَةُ
بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا نُفُسُكُمْ الْيَوْمَ بُخْزُونَ
عَذَابَ الْمُهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
غَيْرَ الْحَقِيقَى وَكُنْتُمْ عَنِّي إِذْنِي
تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣﴾

وَلَقَدْ حِشْتُمُونَا فِرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوْ أَنْ مَرَّ
وَتَرَكْتُمْ مَا حَوَلَتُكُمْ وَرَأَهُ ظُهُورُكُمْ وَمَا
نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ

(1) Allah ne Ya saukar da shi, sabōda haka bā zai zama abin māmāki ba ko abin musu ga Ya saukar da wani littāfi kamar Alkur'āni ga wani mutum a bāyan Taurāta ga Mūsā. Kuma a cikin Taurātar ba a ce ita ce karshen Littāfin Allah ba, kuma Mūsā bā shi ne karshen annabāwa ba.

macētanku wadanda kuka riya cēwa lalle ne sū, a cikinku māsu tārayya ne. Lalle ne, hāfiķa, kōme yā yanyanke a tsakāninku, kuma abin da kuka kasance kunā riyāwa ya bace daga gare ku.

95. Lalle ne, Allah ne Mai tsāge-war kwāyar hatsi da kwalfar gurtu. Yanā fitar da mai rai daga mamaci, kuma (Shi) Mai fitar da mamaci ne daga mai rai⁽¹⁾. Wannan ne Allah. To, yāya ake karkatar da ku?

96. Mai tsāgēwar sāfiya, kuma Ya sanya dare mai natsuwa, kuma da rānā da watā a bisa lissāfi. Wan-nan ne kaddarāwar Mabuwāyi Masani.

97. Kuma Shi ne Ya sanya muku taurāri dōmin ku shiryu da su a cikin duffan tudu da ruwa. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke sani.

98. Kuma shi ne Ya fāga halittarku daga rai guda, sa'an nan da mai tabbata da wanda ake ajēwa. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke fahimta.

99. Kuma Shi ne Ya saukar da ruwa daga sama, Muka fitar da tsiron dukan kōme game dā shi, sa'an nan Muka fitar da kōre daga gare shi, Muna fitar da kwāya

فِي كُوْشِرْكَوْلَقْدَنْقَطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ
عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَرْغَمُونَ ﴿١١﴾

* إِنَّ اللَّهَ فَالِّهِ وَالنَّوْمَ يُخْبِرُ الْحَيَّ مِنْ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكَ اللَّهُ
فَإِنَّمَا تُوْفِكُونَ ﴿١٢﴾

فَالِّهِ أَلِّي صِبَاحٍ وَجَعَلَ أَيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ
وَالقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الرَّحْمَنِ الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا
بِهَا فِي ظُلْمَتِ الْأَزْمَرِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَلَّتِ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحِدَةٍ
فَمَسَّرَهُ وَمُسْتَوَدِعٌ قَدْ فَصَلَّتِ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَفْقَهُونَ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَنَا
بِهِ بَنَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجَنَا مِنْهُ خَضْرًا
خُرُجَ مِنْهُ حَبَّاً مُتَرَابِكًا وَمِنَ النَّحْلِ مِنْ

(1) Mai ūmāni daga kāfiri kō kāfiri daga mai ūmāni, da mai arziki daga mata lauci da mata lauci daga mawadāci, sarki daga talaka da talaka daga sarki, da mai sanyi daga mai zāfi ko mai zāfi daga mai sanyi, haka dai ga kōme Allah Yanā fitar da kishiyarsa.

damfararriya daga gare shi (kōren),⁽¹⁾ kuma daga dabīno daga hirtsinta akwai dumbuje-dumbuje makusanta, kuma (Muka fitar) da gōnaki na inabōbi da zai-tūni da rummāni, māsu kamā da jūna da wasun māsu kama da jūna. Ku duba zuwa 'ya'yan itācensa, idan ya yi 'ya'yan, da nunarsa. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga wadanda suke yin īmāni.

100. Kuma suka sanya wa Allah abōkan tārayya, aljannu, alhāli kuwa (Shi) Ya halitta su. Kuma sun kirkira massa diya da 'yā'yā, bā da ilmi ba. TsarkinSa yā tabbata! Kuma Ya daukaka daga abin da suke sifantāwa.

101. Mafārin⁽²⁾ halittar sammai da kasa. Yāya dā zai zama a gare Shi, alhāli kuwa māta ba ta kasance ba a gare Shi, kuma Ya halitta dukan, kōme, kuma Shī, game da dukan kōme, Masani ne?

102. Wancan ne Allah Ubangijinku. Bābu wani abin bautāwa fāce Shī, Mahaliccín dukan kōme. Sabōda haka ku bauta Masa, kuma Shi ne Wakīl a kan dukan kōme.

103. Gannai bā su iya riskuwarSa, kuma Shī, Yanā riskuwar gannai, kuma Shī ne Mai tausa-sāwa, Masani.

طَلِعَهَا قِنْوَانْ دَانِيَةً وَجَنَّتِ مِنْ أَعْنَابِ
وَالرَّبُوتَ وَالرُّمَانَ مُشْتَبِهًـا وَغَيْرَ مُشْتَبِهًـا
أَنْظُرْ وَإِلَى شَمَرِةٍ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهًـا إِنَّ فِي
ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْحِرَبَ وَخَلَقُوهُ
لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿١٢﴾

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّ يَكُونُ لَهُ رَوْلَدٌ
وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
يَكْلِ شَيْءٍ عَلَيْهِ ﴿١٣﴾

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ
شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكَلِيلٌ ﴿١٤﴾

لَا تَدِرِكُهُ الْأَبْصَرُ وَهُوَ يُدِرِكُ الْأَبْصَرَ
وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَيْرُ ﴿١٥﴾

(1) Allah na halitta kōren ganye daga hasken rānā, sa'an nan Ya halitta gārin kwāyā daga kōren.

(2) Shi ne wanda Ya fāri halittar su bā da Yā kōya daga wani ba. Sautin jan wasalin (fa) zai yi sama dōmin bambanci daga mafāri watau sababin abu, ana mīke sautin maddi a gare shi.

104. Lalle ne, abūbuwan lūra sun je muku daga Ubangijinku, to, wanda ya kula, to, dōmin kansa, kuma wanda ya makanta, to, laifi yanā a kansa, kuma nī, a kanku, bā mai tsaro ba ne.

105. Kamar wannan ne, Muke sarrafa āyōyi, kuma dōmin su ce: “Kā karanta!” Kuma dōmin Mu bayyana shi ga mutāne wadanda sunā sani.

106. Ka bi abin da aka yi wahayi zuwa gare ka daga Ubangijinka: Bābu wani abin bautāwa fāce Shi, kuma ka bijire daga māsu shirki.

107. Kuma dā Allah Yā so, dā ba su yi shirki ba, kuma ba Mu sanya ka mai tsaro a kansu ba, kuma bā kai ne wakili a kansu ba.

108. Kuma kada ku zāgi wadan-da suke kira, baicin Allah, har su zāgi Allah bisa zālunci, bā da ilmi ba. Kamar wannan ne Muka kawāta ga kōwace al'umma aikinsu, sa'an nan zuwa ga Ubangjinsu makōmarsu take, sa'an nan Ya bā su lābāri da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

109. Kuma suka yi rantsuwa da Allah iyakar rantsuwōyinsu (cewa) lalle ne idan wata āyā ta jē musu, haķīka, sunā yin īmāni da ita. Ka ce: “Abin sani kawai, āyōyi a wurin Allah suke. Kuma mēne ne zai sanya ku ku sansance cēwa, lalle ne su, idan āyōyin sun je, bā zā su yi īmāni ba?”

110. Kuma Munā jujjūya zukā-tansu da ganansu, kamar yadda ba

فَذَجَاءَكُمْ بَصَارُهُ مِنْ رَّيْنِكُمْ فَمَنْ
أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَيَ فَعَيْنَاهَا وَمَا أَنْ
عَلَيْكُمْ بِحَفِظِهِ ﴿١٤﴾

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَتِ وَلِيَقُولُوا
دَرَسْتَ وَلَنْبَيْنَهُ رَلِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

أَشْيَعَ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَّيْنِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَأَغْرِضُ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكَهُ وَمَا جَعَلَتْكَ
عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٧﴾

وَلَا تَسْبُو الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَيَسْبُو اللَّهَ عَدُوًا لِغَيْرِ عَلِيهِ كَذَلِكَ زَيَّنَ الْكُلُّ
أُمَّةً عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَيْرَبِهِمْ مَرْجَعُهُمْ
فَيُبَيِّنُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَيْمَنِهِ لِئَنْ جَاءَتْهُمْ
ءَيْةً لِيَوْمِنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْأَيَتُ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَا يُشَرِّكُهُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٩﴾

وَنُقْلِبُ أَعْدَتَهُمْ وَأَبْصَرَهُمْ كَمَا لَمْ

su yi ūmāni da shi ba a farkon lōkaci, kuma Munā barin su a cikin kūtsā-warsu, sunā dīmuwa.

111. Kuma dā a ce, lalle Mū, Mun saukar da malā'iku zuwa gare su, kuma matattu suka yi musu magana, kuma Muka tāra dukan kōme a kansu, gungu-gungu, ba su kasance sunā iya yin ūmāni ba, sai fa idan Allah Yā so, kuma amma mafi yawansu sunā jāhiltar haka.

112. Kuma kamar wuncan ne Muka sanya wa kōwane annabi ma'kiyi; shaidānun mutāne da al-jannu, sāshensu yanā yin ishāra⁽¹⁾ zuwa sāshe da kawātaccen zance bisa ga rūdfi. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā ba su aikatā shi ba, don haka ka bar su da abin da suke kirkirāwa.

113. Kuma dōmin zukātan wa-danda ba su yi ūmāni da Lāhira ba su karkata saurārē zuwa gare shi, kuma dōmin su yarda da shi, kuma dōmin su kamfaci abin da suke māsu kamfata.

114. Shin fa, wanin Allah nake nēma ya zama mai hukunci⁽²⁾, alhā-li kuwa Shī ne Wanda Ya saukar

يُؤْمِنُوا بِهِ أَوْلَ مَرَّةً وَنَذَرُهُمْ فِي
طَعْنَكُنَّ هُرِيْعَمَهُونَ ﴿١﴾

* وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ
وَكَانُوكُمْ لَمْ يَرُونَ وَحْشَنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ
شَيْءٍ فَبِلَامَّا كَانُوكُمْ مُّؤْمِنُوْلَا أَنَّ يَشَاءُ
اللَّهُ وَلِكَنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ بَقِيَّ عَدُوِّكُمْ
شَيْطَنَيْنَ إِلَيْنَا وَالْجِنِّ يُوْجِي بَعْضُهُمُ
إِلَيْكُمْ بَعْضُ رُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْشَاءَ
رَبِّكُمْ مَا فَعَلُوهُ فَدَرَهُمْ وَمَا يَقْتَرُونَ ﴿٣﴾

وَلَنَصْغِي إِلَيْهِ أَفْيَدَهُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالآخِرَةِ وَلَيَرْضَوْهُ وَلَيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ
مُّقْتَرِفُونَ ﴿٤﴾

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغَى حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ

(1) Wahayin shaidanu sāshensu zuwa ga sāshe da kawāta karya ta zama kamar gaskiya. Kamar Shaidan ya sanya waswāsi: dā da'awar annabi gaskiya ce, ai dā manyan mutāne ne zā su fāra bin ta, bā matalauta ba, ko kuwa annabi mai sihiri ne dōmin yanā raba miji da māta, da da da uba. Watau su karkatar da magana, dōmin su karkatar da wāwāye daga bin gaskiya.

(2) Duka wanda ya shirya wani abu wanda shari'a ba ta zo da shi ba, sa'an nan ya nēmi mutāne su hau shi, su yi aiki da shi, yā zama mai hukunci, wanin Allah. Wanda ya bī shi da dā'a kan bidi'arsa, to, yā yi shirki da Allah, yā riki wanin Allah mai yi masa hukunci ke nan.

muku da Littāfi abin rabēwa daki-daki? Kuma wadanda Muka bai wa Littāfi sunā sanin cēwa lalle shi (Alkur'āni) abin saukarwa ne daga Ubangijinka, da gaskiya? Sabōda haka kada ku kasance daga māsu shakka.

115. Kuma kalmar Ubangijinka tā cika, tanā gaskiya⁽¹⁾ da ādalci. Bābu mai musanyāwa ga kalmō-minSa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.

116. Kuma idan ka bi mafiya yawan wadanda suke a cikin kasa da dā'a sunā batar da kai daga hanyar Allah. Ba su bin kōme sai fāce kaddari-fadi⁽²⁾ suke yi.

117. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga wanda yake bacēwa daga hanyarsa kuma Shi ne Mafi sani ga Masu shiryuwa.

118. Sabōda haka ku ci daga abin da aka ambaci sūnan Allah⁽³⁾ kansa, idan kun kasance māsu īmāni da āyōyinSa.

119. Kuma mēne ne ya sāme ku, bā zā ku ci ba daga abin da aka ambaci sūnan Allah a kansa, alhāli kuwa, hakīka, Ya rarrabe muku daki-daki, abin da Ya haramta a

ءَاتَيْتَهُمْ أَلْكِتَبَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ
مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونُ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٦﴾

وَتَمَتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَمُبَدِّلٍ
لِكَلِمَتِهِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضْلُلُكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ يَسِيرُونَ إِلَى الظُّنُنِ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
يَخْرُصُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضْلِلُ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهَتَّدِينَ ﴿١٩﴾

فَكُلُّوا مِمَّا دُكَرَ أَسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
إِنْ كُنْنُمْ بِإِيمَانِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا دُكَرَ أَسْمُ اللَّهِ
عَلَيْهِ وَقَدْ فَضَلَ لَكُمْ مَا حَرَمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا

(1) Musulunci kō Alkur'āni ne cikon addinin Allah, bābu mai iya zōwa da wani abu sābo kō ya kāra wani abu a cikinsa ta kōwace hanya kuma bābu mai iya musanya wani abu a cikinsa. Yā cika yā kammala, sai biya kawai. Annabi ya ce, "Wanda ya yi wani aiki bā da umurninsa a kan abin da ya aikata dīn nan ba, to, an mayar masa; ba a karba ba."

(2) Kamar maganarsu cēwa mūshe wanda Allah da kansa Ya kashe, ya fi dācēwa da a ci shi, bisa ga abin da mutāne suka yanka.

(3) An sani daga nan cēwa ambaton sūnan Allah wajen yankan dabba wājibi ne, idan an tuna. Wanda ya manta, anā cin yankansa, amma wanda ya bari da gangan, bā zā a ci yankansa ba.

kanku, fāce fa abin da aka bukātar da ku bisa lalūra zuwa gare shi? Kuma lalle ne māsu yawa sunā batarwa, da son zūciyōyinsu, bā da wani ilmi ba. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga māsu ta'addi.

120. Kuma ku bar bayyanannen zunubi da bōyayyensa. Lalle ne wadanda suke tsiwurwurin zunubi za a sāka musu da abin da suka kasance sunā kamfata.

121. Kada ku ci daga abin da ba a ambaci sūnan Allah ba a kansa⁽¹⁾. Kuma lalle ne shī, fāsikanci ne. Kuma lalle ne, shaidānu, hakīka, suna yin ishāra zuwa ga masōyansu, dōmin su yi jayayya da ku. Kuma idan kuka yi musu dā'a, lalle ne kū, hakīka, māsu shirki ne.

122. Shin, kuma wanda ya kasance matacce, sa'an nan Muka rāyar da shi, kuma Muka sanya wani haske dōminsa, yanā tafiya da shi, yanā zama kamar wanda misālinsa yanā cikin duffai, shī kuma ba mai fita ba daga gare su? Kamar wancan ne aka kawāta wa kāfirai abin da suka kasance sunā aikatāwa.

123. Kuma kamar wancan ne, Mun sanya a cikin kōwace alkarya, shugabanni sū ne māsu laifinta, dōmin su yi mākirci a cikinta, alhāli

مَا أَضْطَرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا يَضْلُّونَ
بِأَهْوَاهِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٦﴾

وَذَرُوا ظَهِيرَ الْإِشْرِقَةِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ
يَكْسِبُونَ الْإِثْرَاسَ يُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا
يَفْرَغُونَ ﴿١٧﴾

وَلَا تَأْكُلُو مَا لَمْ يُذْكَرْ إِنَّمَا اللَّهُ عَلَيْهِ
وَإِنَّهُ لِفَسَقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُخْوِنُ إِلَيْكُمْ
أَوْ لِيَأْتِيَهُمْ لِيَجْدِلُوكُمْ وَإِنَّ أَطْعَمُوهُمْ
إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

أَوْ مَنْ كَانَ مِنَّا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ
نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي الظَّارِفَةِ كَمَنْ مَشَلُّهُ وَفِي
الظُّلُمَتِ لَيْسَ بِمَا رَأَيْتَ كَذَلِكَ رَبُّنَا
لِلْكُفَّارِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَبَرَ
مُجْرِمِهَا لِيَمْكُرُ وَفِيهَا أَوْ مَا

(1) Sabōda haka ba a cin yankan majūsu. Anā cin yankan Bakitābe, bābu ruwanmu da abin da yake fada, tun da Allah Ya halatta mana cin abincinsu alhāli kuwa Ya san sun riga sun musanya addininsu. Idan Musulmi ya bar sūnan Allah da gangan, amma bai ambaci sūnan kōwa ba, to, akwai riwāya biyu game da haka, ci kō rashin ci. Amma idan ya hada sūnan Allah da na wani, to, bā zā a ci ba, dōmin yā yi ridda.

kuwa bā su yin makirci fāce ga rayukansu, kuma bā su sansancēwa.

124. Kuma idan wata āyā ta je musu sai su ce: “Bā zā mu yi īmāni ba, sai an kawo mana kamar abin da aka kāwo wa manzannin Allah.” Allah ne Mafi sanin inda Yake sanya manzancinSa⁽¹⁾. Wani wula-kanci⁽²⁾ a wurin Allah da wata azāba mai tsanani zā su sāmi wadanda suka yi laifi, sabōda abin da suka kasance sunā yi na mākirci.

125. Dōmin haka wanda Allah Ya yi nufin ya shiryar da shi sai ya būda kirjinsa dōmin Musulunci, kuma wanda Ya yi nufin Ya batar da shi, sai Ya sanya kirjinsa mai kunci matsattse, kamar dai yanā tākāwa⁽³⁾ ne a cikin sama. Kamar wannan ne Allah Yake sanyāwar kazanta a kan wadanda bā su yin īmāni.

126. Wannan ita ce hanya ta Ubangijinka madaidaiciya. Lalle ne Mun bayyana āyōyi daki-daki ga mutāne māsu karbar tunātarwa.

127. Sunā da gidan aminci a wurin Ubangijinsu, kuma Shī ne Majibincinsu, sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْءَ اِيَّهُ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ تُؤْتِنَ
مِثْلَ مَا أَوْفَىٰ رَسُولُ اللَّهِ أَعْلَمُ بِهِ
يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ وَسِيْرَصِبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا
صَفَارُ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا
كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٣﴾

فَمَنْ يُرِدُ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ وَيَشْرَحَ صَدَرَهُ
لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدُ أَنْ يُضْلِلَهُ يَجْعَلُ
صَدَرَهُ وَضِيقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
الْجَحْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمٌ فَاصْبِرْنَا
الْأَكْيَتْ لِقَوْمٍ يَدْكُرُونَ ﴿١٥﴾

*لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عَنْ دَرِيْهِمْ وَهُوَ وَلِيْهِمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

(1) Manzanci da zābin Allah yake, bā da kudī kō 'ya'ya kō kabīla yake ba, sai a wurin da Allah Ya aza shi.

(2) Mai girman kai ga bin umurnin Allah, sakamakonsa wulafanci ne.

(3) Mai tākāwa zuwa sama kirjinsa kunci yake yi, sabōda iskar numfashi tanā raguwa gare shi. Kuma shi yanā shasshekar gajiya da rashin iska. Wannan ilmi yanā a cikin mu'ujizar AlKur'āni.

128. Kuma rānar da yake tāra su gaba daya (Yanā cēwa): “Yā jama’ar aljannu! Lalle ne kun yawaita kanku daga mutāne.” Kuma majibantansu daga mutāne suka ce: “Yā Ubangijinmu! Sāshenmu⁽¹⁾ ya ji dādī da sāshe, kuma mun kai ga ajalinmu wanda Ka yanka mana!” (Allah) Ya ce: “Wuta ce mazau-narku, kunā madawwama a cikinta, sai abin da Allah Ya so. Lalle ne Ubangijinka Mai hikima ne, Masani.”

129. Kuma kamar wancan ne Muke jibintar da sāshen azzālumai ga sāshe, sabōda abin da suka kasance sunā tārāwa.

130. Yā jama’ar aljannu da mutāne! Shin, manzanni daga gare ku ba su jē muku ba, sunā lābarta āyōyiNa a kanku, kuma sunā yi muku gargadin haduwa da wannan yini nāku? Suka ce: “Mun yi shaida a kan kāwunanmu.” Kuma rāyū-war dūniya tā rūdē su. Kuma suka yi shaida a kan kāwunansu cēwa, lalle ne sū, sun kasance kāfirai.

131. Wancan kuwa sabōda Ubangijinka bai kasance Mai halaka alħaryōyi sabōda wani zālunci ba ne, alħali kuwa mutānensu sunā jāhilai.⁽²⁾

وَيَوْمَ يَخْشُرُهُنْ جَمِيعًا يَكْتُمُونَ الْجِنَّةَ قَدْ
أَسْتَكَتْرَتْمُ مِنَ الْإِنْسَنِ وَقَالَ
أَوْلَىٰ وَهُمْ مِنَ الْإِنْسَنِ رَبَّنَا أَسْتَمْتَعَ
بَعْضُنَا بِعَضٍ وَلَكُنَّا أَجْلَانَا
لَنَا قَالَ النَّارُ مَتَوْنَكُمْ خَلِيلِنَ فِيهَا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلَيْهِ ﴿١٧﴾

وَكَذَلِكَ قُلْ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا إِمَّا
كَلُّهُمْ كَسِبُونَ ﴿١٨﴾

يَكْتُمُونَ الْجِنَّةَ وَالْإِنْسَنَ إِنَّمَا تَكُونُ
رُسُلُّ مِنْكُمْ يَقْصُدُونَ عَيْنَكُمْ
إِيَّتِيٍ وَيُنَذِّرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمَ كُوْهَنَّا
قَالُوا شَهَدْنَا عَلَىْ أَنفُسِنَا وَغَرَّنَاهُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهَدُوا عَلَىْ أَنفُسِهِمْ
أَنَّهُمْ كَلُّهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

ذَلِكَ أَنَّ لَهُمْ كُنْ رَبِّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ
يُظْلِمُ وَأَهْلُهُمْ غَلَفُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Haka dai mai lafi a bāyan azābar laifinsa ta tabbata a kansa bā ya bōyēwar abin da ya riga ya bayyana, sai ya fada da kansa dōmin ya bayyanar da nadāmarsa a lōkacin da nadāma bā ta da amfāni.

(2) Allah ba Ya halaka mutāne sabōda wani laifi, sai bāyan Ya aiki mai gargadī ya tāfi ya yi musu gargadī, sun san laifinsu, sun ki bari, sa’ān nan azāba ta jē musu.

132. Kuma ga kōwanne⁽¹⁾, akwai darajōji daga abin da suka aikata. Kuma Ubangijinka bai zama Mai shagala ba daga abin da suke aikatāwa.

133. Kuma Ubangijinka Wadātacce⁽²⁾ ne Ma'abūcin rahama. Idan Yā so, zai tafi da ku, kuma Ya musanya daga bāyanku, abin da Yake so, kamar yadda Ya fāga halittarku daga zūriyar wasu mutāne na dabam.

134. Lalle ne abin da ake yi muku wa'adi, lalle mai zuwa ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.

135. Ka ce: “Yā ku mutānena! Ku yi aiki a kan halinku, lalle ne nī, mai aiki ne, sa'an nan da sannu zā ku san wanda ākibar gida zā ta kasance a gare shi. Lalle ne shi, azzālumai bā zā su ci nasarā ba.”

136. Kuma sun sanya wani rabo ga Allah daga abin da Ya halitta daga shūka da dabbōbi, sai suka ce: “Wannan⁽³⁾ na Allah ne”, da riyāwarsu “Kuma wannan na abūbuwan shirkinmu ne.” Sa'an nan

وَلِكُلِّ دَرْجَتٍ مَمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ
يَعْلَمُ إِلَّا مَا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنِّي شَا
بُدْهِنْ كُمْ وَيَسْتَخِلْفُ مِنْ
بَعْدِ كُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا آنْشَأْتُكُمْ فِي
ذُرِّيَّةٍ قَوْمٌ أَخْرِيُّونَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَا تَرَىٰ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٩﴾

قُلْ يَأَيُّقُومُ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَا كَانُوكُمْ إِنِّي
عَالِمٌ بِفَسَوْفَ تَعَلَّمُونَ مَنْ تَكُونُونُ
لَهُوَ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مَمَادِرًا مِنَ الْحَرَثِ
وَالْأَعْكَمِ نَصِيبَ افْقَالُهُ كَذَالِكَ
بِرَّاعِمِهِمْ وَهَذَا لِشَرِكَاتِنَا كَانَ

(1) Kōwace jama'a, ta māsu dā'a da ta māsu sābō, sunā da sakamako gwargwadon matsayin kōwanne, ga īmāninsa da aikinsa kō kuwa kāfircin sābonsa.

(2) Rashin gaugāwar yin sakamako ga māsu laifi sabōda wadātar Allah ne. Bā Shi yin uküba dōmin Ya yi fushin an rage masa mulki, haka kuma bā Shi yin ni'ima dōmin an fāra Masa mulki. Sai dai dōmin Ya nūna ādalci da falala ne kawai.

(3) Sun kasance a cikin Jāhiliyya idan suka yi nōma kō kuwa idan suka sāmi 'yā'yan itāce, sai su sanya wani juz'i daga gare shi ga Allah, wani juz'i kuma ga gumāka. Abin da yake rabon gumāka, sai su tsare shi, kuma su lissafce shi. Idan wani abu yā fādī daga abin da aka ambace shi ga Samad, sai su mayar da shi zuwa ga rabon gumāka, amma rabon gumākan, bā ya zuwa ga na Allah. Anā bayār da rabon Allah ga miskinai, kuma rabon gumāka ga matsaransu.

abin da ya kasance na abūbuwan shirkinsu, to, bā ya sāduwa zuwa Allah, kuma abin da ya kasance na Allah, to, shī yanā sāduwa zuwa ga abūbuwan shirkinsu. Tir da hukuncinsu!

137. Kuma kamar wancan ne abūbuwan shirkinsu suka kawāta wa māsu yawa, daga māsu shirkin; kasewar⁽¹⁾ 'ya'yansu, dōmin su halaka su, kuma dōmin su rikitar da addininsu a gare su, kuma dā Allah Yā so, dā ba su aikatā shi ba. Saboda haka, ka bar su da abin da suke Kirkirāwa.

138. Kuma suka ce: "Wadannan dabbōbi da shūka hanannu ne; bābu mai fandnar su fāce wanda muke so," ga riyāwarsu. Da wasu dabbōbi an hana bāyayyakinsu, da wasu dabbōbi bā su ambatar sūnan Allah a kansu, bisa Kirkireñ karya gare Shi. Zai sāka musu da abin da suka kasance sunā Kirkirāwa.

139. Kuma suka ce: "Abin da yake a cikin cikkunan wadannan dabbōbi kēbantacce ne ga mazannmu, kuma hananne ne a kan mātan aurenmu. Kuma idan ya kasance mūshe, to, a cikinsa, sū, abōkan tārayya ne." Zai sāka musu sifantāwarsu. Lalle ne Shī, Mai hikima ne, Masani.

(1) Sunā turbude 'yā'yā mata, dōmin tsōron talauci kō dōmin tsōron kunya. Sai mai haihuwa ta haihu a bākin rāmi, idan mace ta haifa, sai ta tūra ta cikin rāmin, ta rufe, idan kuma namiji ne sai ta bar shi. Haka kuma kashe 'yā'ya, a kan bākance da alwāshi, sunā ganin sa ibada ne.

لِشَرِكَاتِ أَيْمَهُمْ فَلَا يَصِلُّ إِلَى اللَّهِ وَمَا
كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُّ إِلَى
شَرِكَاتِ أَيْمَهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنْ
الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شَرِكَاتِ أَوْهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيُلِسْوِا
عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوا
فَدَرَهُمْ وَمَا يَقْرَبُونَ ﴿١٤﴾

وَقَالُوا هَذِهِ آنْغَمَ وَحَرَثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا
إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِرَغْمِهِ وَأَنْعَمْ حُرْمَتْ
ظُهُورُهَا وَأَنْعَمْ لَا يَدْكُرُونَ
آتَسَمَ اللَّهُ عَلَيْهَا أَفْرَأَءُ عَلَيْهَا
سَيَجْزِيْهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَمِ خَالِصَةٌ
لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ
يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِي شَرِكَاتٍ
سَيَجْزِيْهِمْ وَضَفَّهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

140. Lalle ne wadanda suka kashe diyansu sabōda wauta, ba da ilmi ba, sun yi hasāra! Kuma suka haramta abin da Allah Ya arzūta su, bisa kirkira karya ga Allah. Lalle ne, sun bace, kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

141. Kuma Shī ne Wanda Ya kāga halittar gōnaki māsu rumfuna da wasun māsu rumfuna, da dabīnai da shūka, mai sābāwa ga 'yā'yansa na ci, da zaituni da rummāni mai kāmā da jūna da wanin mai kama da jūna. Ku ci daga 'yā'yan itācensa, idan ya yi 'yā'yan, kuma ku bāyar da hakkinSa a rānar girbinsa, kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī, ba Ya son mabarnata.

142. Kuma daga dabbōbi (Ya kāga halittar) mai daukar kāya da kanāna: Ku ci daga abin da Allah Ya arzūta ku, kuma kada ku bi zambiyöyin Shaidan: Lalle ne shi, a gare ku, makiyi ne bayyananne.

143. Nau'ō'i takwas daga tumākai biyu, kuma daga awākai biyu; ka ce, shin mazan biyu ne Ya haramta ko mātan biyu, ko abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Ku bā ni lābāri da ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.

144. Kuma daga rākuma akwai nau'i biyu, kuma daga shānu biyu; ka ce, shin, mazan biyu ne Ya hana ko mātan biyu Ya hana, kō abin da mahaifar mātan biyu suka tattara a kansa? Kō kun kasance halarce ne a lōkacin da Allah Ya yi muku wasiyya da wannan? To, wāne ne mafi

قَدْخَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا
يَعْبَرُ عَلَيْهِ وَحْرَمُوا مَارِدًا فَهُمُ اللَّهُ
أَفْتَرَاءٌ عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلَّوْا وَمَا كَانُوا
مُهَتَّدِينَ ﴿١٤٣﴾

*وَهُوَ الَّذِي أَشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ
وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخلَ وَالزَّيْعَ
مُخْتَلِفًا أَكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرَّمَادَ
مُتَشَبِّهًاتٍ وَغَيْرُ مُتَشَبِّهٍ كُلُّهُ مِنْ شَمَرِةٍ
إِذَا أَشْمَرَ وَأَوْلَاهُ حَقَّهُ رِبْوَمَ حَصَادِهِ وَلَا
تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمِنَ الْأَنْعَمِ حَمُولَةً وَفَرَشَائِلُوا
مِمَّا رَزَقَ كُلُّهُ اللَّهُ وَلَا تَسْعُوا خُطُواتِ
الشَّيْطَانِ إِنَّهُ وَلَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيتٌ ﴿١٤٥﴾

ثَمَنِيَّةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الظَّانِ أَثْنَيْنِ وَمِنَ
الْمَعْزِ أَثْنَيْنِ قُلْءَ الدَّكَرِينَ حَرَمَ
أَمْ الْأَنْثَيْنِ أَمَا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأَنْثَيْنِ تَبَعُونِي يَعْلَمُ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿١٤٦﴾

وَمِنَ الْإِيلِ أَثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ أَثْنَيْنِ قُلْ
ءَ الدَّكَرِينَ حَرَمَ أَمْ الْأَنْثَيْنِ أَمَا
أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأَنْثَيْنِ
أَمْ كُنْتُمْ شَهَدَاءَ إِذَا وَصَحَّمُ اللَّهُ
بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ

zälunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah, dōmin ya batar da mutāne, bā da wani ilmi ba? Lalle ne, Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

145. Ka ce: “Bā ni sāmu⁽¹⁾, a cikin abin da aka yō wahayi zuwa gare ni, abin haramtawa, a kan wani mai ci wanda yake cin sa fāce idan ya kasance mūshe, kō kuwa jini abin zubarwa, kō kuwa nāman alade, to, lalle ne shi ƙazanta ne, kō kuwa fāsikanci wanda aka kurūrūta, dōmin wanin Allah, da shi.” Sa'an nan wanda larūra ta kāmā shi, bā mai fita jama'a ba, kuma bā mai ta'addi ba, to, lalle Ubangijinka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

146. Kuma a kan wadanda suka tūba (Yahūdu) Mun haramta⁽²⁾ dukan mai akaifa, kuma daga shānu da bisāshe Mun haramta musu kitsattsansu fāce abin da bāyukansu suka dauka, kō kuwa kāyan ciki, kō kuwa abin da ya garwaya da ƙashi. Wannan ne Muka sāka musu, sabōda zäluncinsu, kuma Mu, hakīka, Māsu gaskiya ne.

147. To, idan sun ƙaryatā ka, sai ka ce: “Ubangijinku Ma'abūcin rahama ne Mai yalwa; kuma bā a mayar da azābarSa daga mutāne māsu laifi.”

كَذِبًا يُضْلِلُ النَّاسَ يَغْيِرُ عِلْمً
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ
طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ
دَمًا مَسْقُوفًا أَوْ لَحْمَ حِنْزِيرٍ فِإِنَّهُ
رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أَهْلَ لِفَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ
أَضْطَرَ عَرَبَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ
عَفُوٌ وَرَحْمٌ ﴿١٢﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَنَا كُلَّ ذِي
ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقْرِ وَالْفَنَمِ حَرَمَنَا
عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا حَمَلتَ طَهُورُهُمْ
أَوْ الْحَوَافِيَّ أَوْ مَا اخْتَطَلَ بِعَظِيمٍ ذَلِكَ
جَزِيَّتُهُمْ بِعَيْهِمْ وَإِنَّ الصَّدِقَاتِ ﴿١٣﴾

فَإِنْ كَذَبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ دُوْرَحَمَةٌ
وَاسِعَةٌ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ وَعِنَّ الْقَوْمِ
الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

(1) Bayānin abūbuwan da aka haramta cinsu daga dabbōbi wadanda Allah Ya hana, bā wadanda al'āda ta hana ba.

(2) Bayānin abūbuwan da Allah Ya hana a kan Yahūdu, shi ma hanin an yī shi sabōda wani laifinsu ne.

148. Wadanda suka yi shirki⁽¹⁾ zā su ce: “Dā Allah Yā so, dā ba mu yi shirki ba, kuma dā ubanninmu ba su yi ba, kuma dā ba mu haramta wani abu ba.” Kamar wannan ne mutānen da suke a gabāninsu suka karyata, har suka dāndani azā-barMu. Ka ce: “Shin, kunā da wani ilmi a wurinku dōmin ku fito mana da shi? Bā ku bin kōme fāce zato, kuma ba ku zama ba fāce kiri-fadi kawai kuke yi.”

149. Ka ce: “To, Allah ne da hujja isasshiya, sabōda haka: dā Yā so, dā Yā shiryar da ku gabā daya.”

150. Ka ce: “Ku kāwo shaidunku, wadanda suke bāyar da shai-dar cēwa Allah ne Ya haramta wan-nan.” To, idan sun kāwo shaida, kada ka yi shaida tāre da su. Kuma kada ka bi son zūciyoyin wadanda suka karyata, game da āyoyinMu, da wadanda bā su yin imāni da Lāhira, alhāli kuwa sū daga Ubangijinsu suna karkacēwa.

151. Ka ce: “Ku zo, in karanta abin da Ubangijinku Ya haramta.” Wājibi ne a kanku kada ku yi shirk-in kōme da Shi, kuma ga mahaifa biyu (ku kyautata) kyautatāwa, kuma kada ku kashe diyanku sabōda talauci, Mū ne Muke arzūta ku, kū da su, kuma kada ku kusanci abūbuwan alfāsha, abin da ya

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
أَشْرَكَنَا وَلَا إِنَّا أَبْأَوْنَا وَلَا حَرَمَنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى
ذَاقُوا بَأْسَنَاقُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ
فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَبِعُونَ إِلَّا أَطْلَقْنَاهُ وَإِنْ
أَنْتُمْ إِلَّا خَرُصُونَ ﴿١٦﴾

قُلْ فِيلَهُ الْحَجَةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهُ دَرْكُ
أَجْمَعِينَ ﴿١٧﴾

قُلْ هَلْ مُشَهَّدَاهُ كُمُّ الَّذِينَ يَشْهُدُونَ
أَنَّ اللَّهَ حَرَمَ هَذَا فَإِنْ شَهَدُوا فَلَا تَشْهِدْ
مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا
إِنَّا يَعْلَمُنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٨﴾

* قُلْ قَاتَلُوا أَنْفُلْ مَا حَرَمَ رَبُّكُمْ
عَلَيْكُمْ أَلَا شُرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِنْ حَسَنَا وَلَا نَقْتُلُوا
أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ تَحْنُنْ نَرْزُقُكُمْ
وَإِنَّا هُمْ وَلَا نَقْرَبُ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا

(1) Wahayin Shaidan zuwa ga māsu shirki da hana dabbobi da kāga wasu hukunce-hukunce. Kalmar gaskiya ce ake yin nufin karya da ita, da bāyanin warware rikicin. Jūyar da maganar gaskiya dōmin a yi karya da ita yanā sabbaba saukar azāba. Kuma dukan maganar da bā ta da asali ga Littāfi kō sunna, to, bā gaskiya ba ce, bin ta nau'in shirki ne.

bayyana daga gare ta da abin da ya bōyu, kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta, fāce da hakki. Wannan ne (Allah) Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā hankalta.

152. Kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce da wadda take ita ce mafi kyau, har ya kai ga karfinsa. Kuma ku cika mūdu da sikēli da ādalci, bā Mu kallafā wa rai fāce iyāwarsa. Kuma idan kun fadi magana, to, ku yi ādalci, kuma ko dā yā kasance ma'abūcin zumunta ne. Kuma da alkawarin Allah ku cika. Wannan ne Ya yi muku wasiyya da shi: tsammāninku, kunā tunāwa.

153. Kuma lalle wannan ne tafarkiNa, yana madaidaici: sai ku bi shi, kuma kada ku bi wasu hanyōyi, su rarrabu da ku daga barin hanyāTa. Wannan ne Allah Ya yi muku wasiyya da shi, tsammāninku, kunā yin takawa.

154. Sa'an nan kuma Mun bai wa Mūsā Littāfi, yanā cikakke bisa ga wanda ya kyautata (hukuncin Allah) da rarrabēwa, daki-daki, ga kōwane abu, da shiriya da rahama, tsammāninsu⁽¹⁾, sunā yin īmāni da haduwa da Ubangijinsu.

155. Kuma wannan Littāfi ne, Mun saukar da shi, mai albarka ne, sai ku bi shi kuma ku yi takawa, tsammāninku, anā jin fanku.

(1) Mabiya Littāfin Mūsā watau Yahūdu, idan sun san cēwa Alkur'āni kamar Attaura yake daga Allah aka saukar da shi, kuma Muhammadu Annabin Allah ne kamar Mūsā kuma sū duka suna gaskata jūnā, sai su ji sauñin īmāni da shi.

وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفَسَ الَّتِي حَرَمَ
اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَنْكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرُبُ أَمَالَ الْيَتَمَرِ إِلَيْهِ أَحَسَنُ
حَتَّى يَتَّلِعَ أَشَدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ لَا نَكِلُ فَنَفْسًا إِلَّا وَسَعَهَا وَإِذَا
فُلِتْ فَأَعْدِلُوا وَلَوْكَانَ دَافِرٌ
وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَنْكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

وَأَنَّ هَذَا صَرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ
وَلَا تَنِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ
ذَلِكُمْ وَصَنْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى
الَّذِي أَخْسَنَ وَنَقْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِعَالَمٍ يُلْقَاءُ رَبِّهِمْ نُورٌ مُّؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارِكٌ فَاتَّبِعُوهُ
وَاتَّقُوا الْعَلَيْكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

156. (Dōmin) kada ku ce: “Abin sani kawai, an saukar da Littāfi a kan fungiya⁽¹⁾ biyu daga gabāninmu, kuma lalle ne mū, mun kasance daga karatunsu, hakīka, gāfilai.”

157. Kō kuwa ku ce: “Dā dai lalle mū, an saukar da Littāfi a kanmu, hakīka, dā mun kasance mafiya shiryuwa daga gare su.” To, lalle ne wata hujja bayyananniya, daga Ubangijinku, tā zo muku, da shiriya da rahama. To, wāne ne mafī zālunci daga wanda ya karyata game da āyōyin Allah, kuma ya hinjire daga barinsu? Zā Mu sāka wa wadanda suke hinjirēwa daga barin āyōyin Mu da mugunyar azāba, sabōda abin da suka kasance sunā yi na hinjirēwa.

158. Shin, sunā jiran (wani abu), fāce dai malā'iku⁽²⁾ su je musu, kō kuwa Ubangijinka Ya je, kō kuwa sāshen āyōyin Ubangijinka ya je. A rānar da sāshen āyōyin Ubangijinka yake zuwa, īmānin rai wanda bai kasance yā yi īmānin ba a gabāni, kō kuwa ya yi tsiwirwirin wani alhēri, bā ya amfāninsa. Ka ce: “Ku yi jira: Lalle ne mū, māsu jira ne.”

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَبُ عَلَى طَالِبِيْنَ
مِنْ قَبْلِنَا وَإِن كُنَّا عَنِ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٧﴾

أَوْتَقُولُوا لَوْلَآ أَنْزَلَ عَلَيْنَا الْكِتَبُ
لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بِيَنَّةً مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِرَبِّكَ اللَّهِ وَصَدَفَ
عَنْهَا سَبَّاجِيَ الَّذِينَ يَصْدِقُونَ عَنْهَا إِيمَانَهُمْ
سُوءَ الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِقُونَ ﴿١٥٨﴾

هَلْ يَظْرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيهِمُ الْمُلَكُوكُ أُولَئِنَّى
رَبُّكَ أَوْيَاقْ بَعْضُهُمْ إِيمَانُهُمْ يَأْتِي بَعْضُ
هُمْ إِيمَانَهُمْ لَا يَنْفَعُنَفْسًا إِيمَانُهُمْ لَا يَنْكُنْ
هُمْ أَمْنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانُهُمْ
خَيْرًا قُلْ أَنْتَظِرُوْا إِنَّا مُنْتَظِرُوْنَ ﴿١٥٩﴾

(1) Ana magana da māsu shirkin Lārabāwa, fungiyōyin biyu kuwa su ne Yahūdu da Nasāra, littāfin shī ne Attaura da Linjīla.

(2) Zuwan malā'iku dōmin karbar rāyukansu, zuwan Allah shine zuwanSa domin hisābin bāyi , zuwan sāshen āyōyin Ubangiji shī ne fitōwar rānā daga yamma da fitar Rākumar Salīhu. Wadannan abūbuwa duka idan sun auku a kan wanda bā shi da īmāni a gabānin aukuwarsu, kuma ya zama yā aikata ayyukan alhēri da shari'a ta umurce shi da yi, to, bā za a karbi wani īmāninsa ba.

159. Lalle ne wadanda⁽¹⁾ suka rarraba addininsu, kuma suka kasance fungiya-fungiya, kai ba ka zama daga gare su ba, a cikin kōme: abin sani kawai, al'amarinsu zuwa ga Allah yake. Sa'an nan Ya bā su läbari game da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

160. Wanda ya zo da kyakkyāwan aiki guda, to, yanā da gōma dīn misālansa. Kuma wanda ya zo da mugun aiki gūda, to, bā zā a sāka masa ba fāce da misālinsa. Kuma sū, bā a zāluntar su.

161. Ka ce: “Lalle nī, Ubangijina Yā shiryar da ni zuwa ga tafarki madaidaici, addini, kīmantāwa (ga abūbuwa), mai akidar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

162. Ka ce: “Lalle ne sallāta, da baikonā, da rāyuwāta, da mutuwāta, na Allah ne Ubangijin tālikai.

163. “Bābu abōkin tārayya a gare Shi. Kuma da wancan aka umurce ni, kuma ni ne farkon māsu sallamāwa.”

164. Ka ce: “Shin, wanin Allah nake nēma ya zama Ubangiji, alhāli

إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُواْ دِيَنَهُمْ وَكَانُواْ شَيْعَالَسْتَ
مِنْهُمْ فِي سَيِّءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ فَرِيقُهُمْ
بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالَهَا وَمَنْ
جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُنَّ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٥٤﴾

قُلْ إِنَّمَا هَذَا نِيَّرِي إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
رِبَّكَمَا قَلَّهُ إِنَّ رَهِيمًا حَنِيفًا وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥٥﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَسُكُونِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
رِبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥٦﴾
لَا شَرِيكَ لَهُ رَوِيدَلَكَ أَمْرَتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

قُلْ أَعُزِيزُ اللَّهُ أَعْيُّ رَبِّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ

(1) Bāyan bayānin wanda bai yi ūmāni ba sai bayānin sababin rashin karbar ūmānin ya zo, sai kuma ya ci gaba da bayānin cewa, kō wanda ya yi ūmāni idan yā kāra wasu abūbuwa a cikin addini bisa ga abin da Allah Ya saukar, ta haka har mutāne suka zama fungiya fungiya, kamar māsu darikōki na tasawwufi, to, su ma Annabi bā ya tāre da su ga kōme dōmin sun kōma wa hanyar Jahiliyya a lōkacin da wasu suke kāga hukunce-hukunce a kan mutāne, suka zama da yin haka nan abūbuwan bautāwa, kuma māsu bin su suka zama mushirikai. Daga nan har zuwa ga karshen Sūrar duka ta'alīki ne ga dukan abin da Sūrar ta Kunsa na Tauhīdin Rubūbiyya da takaitāwa ga bāyanin muhimman mas'alōlin da ta Kunsa. Saninata shi ne rūhin addini.

kuwa Shī ne Ubangijin dukan kōme? Kuma wani rai bā ya yin tsirfa fāce dōmin kansa, kuma mai daukar nauyi, bā ya daukar nauyin wani, sa'an nan kuma kōmawarku zuwa ga Ubangijinku take: sa'an nan Yā bā ku lābāri ga abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūnā?

165. “Kuma Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa jūna ga ḫasa. Kuma Ya daukaka sāshenku bisa ga sāshe da darajōji: dōmin Ya jarraba ku, a cikin abin da Ya bā ku.” Lalle ne, Ubangijinka Mai gaggawar ukūba ne, kuma lalle ne Shi, haᬁka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَلَا تَكِبُّ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَنْزِرْ
وَازِرَةً وَرَأْزَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَيْ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فِيَنْتَهِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١١﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلِيفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ
بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوكُمْ فِي مَا
أَنْتُمْ كُثُرٌ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ وَ
لَعْنُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

SŪRATUL A'ARĀF

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

Tanā karantar da tsēre a tsakānin gaskiya da karya, tun farko, kuma hālin ba zai gushe ba yanā a kan haka, har Tāshin Sā'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M. S.

2. Littāfi ne aka saukar zuwa gare ka, kada wani funci ya kasan-ce a cikin kirjinka daga gare shi, dōmin ka yi gargadī da shi. Kuma tunātarwa ne ga mūminai.

الْمَصَدِّقُ

كَتَبْ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَمَّا كُنْ فِي صَدَرِكَ حَرَجٌ
فِيمَهُ لِتُشَذِّرَ بِهِ، وَذَكَرَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

3. Ku bi abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, kuma kada ku dinga bin wasu majibinta, baicinSa. Kadān kwarai kuke tunāwa.

4. Kuma da yawa wata alkarya Muka halaka ta, sai azābarMu ta jē mata da dare kō kuwa sunā māsu kailūla.

5. Sa'an nan bābu abin da yake da'awarsu, a lōkacin da azābarMu ta jē musu, fāce suka ce: "Lalle ne mū muka kasance māsu zālunci,"

6. Sa'an nan lalle ne Munā tambayar wadanda aka aika zuwa gare su, kuma lalle Munā tambayar Manzannin.

7. Sa'an nan, hakīka, Munā bāsu lābāri, da ilmi, kuma ba Mu kasance Māsu fakuwa ba.

8. Kuma awo a rānar nan ne gaskiya. To, wanda sikēlansa suka yi nauyi, to, wadannan sū ne māsu cin nasara.

9. Kuma wanda sikēlansa suka yi sauķi, to, wadannan ne wadanda suka yi hasarar rayukansu, sabōda abin da suka kasance, da āyōyinMu, sunā yi na zālunci.

10. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sarautar da ku, a cikin kasa, kuma Mun sanya muku abūbuwan rāyuya, a cikinta; kadān kwarai kuke gōdēwa.

11. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halittā ku, sa'an nan kuma Mun sūrāntā ku, sa'an nan kuma Mun ce wa malā'iku: "Ku yi sujada ga

أَتَيْعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُونَ مِنْ دُونِهِ أَوْ لِئَلَّا قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٧﴾

وَكَمْ مِنْ قَرِيبَةٍ أَهْلَكْتَهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا
بِيَكْتَأْنَا أَوْ هُمْ قَالِيلُونَ ﴿٨﴾

فَإِنَّكَانَ دَعَوْنَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْنَا إِلَّا أَنَّ
قَالُوا إِنَّا كُنَّا نَظَلِمِينَ ﴿٩﴾

فَلَكُلَّ شَعْلَنَ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَكُلَّ شَعْلَنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠﴾

فَلَنَقْصَنَ عَلَيْهِمْ يَعْلَمُ وَمَا كُنَّا نَعَابِدُ ﴿١١﴾

وَلَأُولَئِنِ يُؤْمِنُونَ بِالْحَقِّ فَمَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ وَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٢﴾

وَمَنْ حَفَّتْ مَوَازِينُهُ وَفَأُولَئِكَ الَّذِينَ حَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِعِيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ مَكَّنْنَاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَاكُمْ
فِيهَا مَعِيشًا قَلِيلًا مَا تَشَكَّرُونَ ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ مِنْ صَوْرَتِكُمْ ثُمَّ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةَ اسْجُدُوا لِلَّادُمْ فَسَجَدُوا إِلَيْهِ

Ādam.” Sai suka yi sujada fāce Ibīlīs, bai kasance daga māsu yin sujadar ba⁽¹⁾.

12. Ya ce: “Mēne ne ya hana ka, ba ka yi sujada ba, a lōkacin da Na umurce ka?” Ya ce: “Nī ne mafīfici daga gare shi, Kā halitta ni daga wuta, alhāli kuwa Kā halitta shi daga lāka.”

13. Ya ce: “To, ka sauка daga gare ta: dōmin bā ya kasancēwa a gare ka ga ka yi girman kai a cikinta. Sai ka fita. Lalle ne kanā daga māsu ƙasƙanci.”

14. Ya ce: “Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tāyar⁽²⁾ da su.”

15. Ya ce: “Lalle ne, kanā daga wadanda aka yi wa jinkiri.”⁽³⁾

16. Ya ce: “To, inā rantsuwa da halakarwar da Ka yi mini, lalle ne, inā zaune musu tafarkinKa madai-daici.

17. “Sa'an nan kuma, haƙīka, inā je musu daga gaba gare su, kuma daga bāya gare su, kuma daga

إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِّنَ الْمُسَاجِدِينَ ﴿١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَا تَسْجُدَ إِذْ أَمْرَتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٢﴾

قَالَ فَأَهِبِّظُ مِنْهَا إِنَّمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَأَخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الْصَّاغِرِينَ ﴿٣﴾

قَالَ أَنْظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ ﴿٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٥﴾

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَا قَعْدَنَ لَهُمْ صَرَاطُكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

لَمْ لَا تَنْهَمُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ

(1) Allah Yā ƙidanya ni'imōmin da Ya yi wa mutāne daga halittarsu da sūrāntā su da Ya yi, kuma Ya girmama su da sanyāwar malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādam, sa'an nan kuma Ya nūna musu cēwa Shaidan yā ki bin umurninSa ga girmama ubansu Ādam, sabōda haka sū ma su yi tsōron maƙiyin kākansu.

(2) Yā rōki kada ya mutu, dōmin a Rānar Rāyarwa bābu sauran wata mutuwa.

(3) Wannan ya nūna cēwa, kōwa ya rōki Allah wani abu, to, zai bā shi gwargwadon yadda Yake so, Shi Ubangjin.

jihōhin damansu, da jihōhin hagunsu: Kuma bā zā Ka sāmi mafi yawansu māsu gōdiya ba.”

18. Ya ce: “Ka fita daga gare ta kanā abin zargi kōrарre. Lalle ne, wanda ya bī ka daga gare su, hakīka, zā Ni cika Jahannama daga gare ku, gabā daya.

19. “Kuma ya Ādam! Ka zauna kai da matarka a Aljanna, sai ku ci daga inda kuka so; kuma kada ku kusanci wannan itāciya, har ku kasance daga azzālumai.”

20. Sai Shaidan ya sanya musu waswāsi dōmin ya bayyana musu abin da aka rufe daga barinsu, daga al'aurarsu, kuma ya ce: “Ubangijinku bai hanā ku daga wannan itāciya ba fāce dōmin kada ku kasance malā'iku biyu ko kuwa ku kasance daga madawwama.”

21. Kuma ya yi musu rantsuwa: Lalle ne nī, a gare ku, hakīka, daga māsu nasīha ne.

22. Sai ya saukar da su da rūdī. Sa'an nan, a lōkacin da suka dandani itāciyar, al'aurarsu ta bayyana a gare su, kuma suka shiga sunā līkāwar ganye a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ubangijinsu Ya kira su: “Shin, Ban hanā ku ba daga waccan itāciya, kuma Na ce muku, lalle ne Shaidan, a gare ku, makiyi ne bayyananne?”

23. Suka ce: “Yā Ubangijinmu! Mun zālunci kanmu. Kuma idan ba Ka gāfarta mana ba, kuma Ka yi mana rahama, hakīka, munā kasancēwa daga māsu hasāra.”

أَيْمَنِهِرَوْعَنْ شَمَايِلَهُمْ وَلَا تَحْدُّ أَكْثَرَهُمْ شَكِيرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَخْرُجْ مِنْهَا مَدْءُومًا وَمَا مَدْحُورًا لَمْ يَعْكَ مِنْهُمْ
لَأَمَلَانَ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

وَيَقَادُهُمْ أَسْكُنْ أَنْتَ وَرَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ
حَيْثُ شَتَّمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسَوسَ لَهُمَا الشَّيْطَنُ لِيُبَدِّي لَهُمَا مَا وُرِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَاتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَنَّكُمَا بِكُمَا
عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكِينَ
أَوْ تَكُونَا مِنَ الْمُلْكِيِّينَ ﴿٢٠﴾

وَقَاسَمَهُمَا إِلَيْ لَكُمَا لِمَنِ النَّصِيحَينَ ﴿٢١﴾

فَدَلَلَهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا دَاقَ الشَّجَرَةَ بَدَّتْ لَهُمَا
سَوْءَاتِهِمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَّا تَنْهَاكُمَا عَنِ تِلْكُمَا
الشَّجَرَةِ وَأَقْلِ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَنَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُّبِينٌ ﴿٢٢﴾

فَالَّرَبُّنَا أَطْلَمَنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَعْفِرْنَا
وَتَرَحَّمَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَسِيرِينَ ﴿٢٣﴾

24. Ya ce: “Ku sauка, sāshenku zuwa ga sāshe yanā maķiyi, kuma kunā da matabbata a cikin kasa, da dan jin dādī zuwa ga wani lōkaci.”

25. Ya ce: “A cikinta kuke rāyūwa, kuma a cikinta kuke mutuwa, kuma daga gare ta ake fitar da ku.”

26. Yā diyan Ādam! Lalle ne Mun saukar da wata tufa⁽¹⁾ a kan-ku, tanā rufe muku al'aurarku, kuma da kawā. Kuma tufar takawa wancan ce mafi alhēri. Wancan daga āyōyin Allah ne, tsammāninsu sunā tunāwa!

27. Yā diyan Ādam! Kada Shai-dan, lalle, ya fitine ku, kamar yadda ya fitar da iyāyenku biyu daga Al-janna, yanā fizge tufarsu daga gare su, dōmin ya nūna musu al'aurarsu. Lalle ne shī, yanā ganin ku, shi da rundunarsa, daga inda bā ku ganin su. Lalle ne Mū, Mun sanya Shai-dan majibinci ga wadanda bā su yin īmāni.

28. Kuma idan suka aikata alfās-ha⁽²⁾ su ce: “Mun sāmi ubanninmu a kanta;” kuma “Allah ne Ya umur-ce mu da ita.” Ka ce: “Lalle ne, Allah bā Ya umurni da alfāsha: Shin, kunā fadar abin da bā ku da saninsa ga Allah?”

29. Ka ce: “Ubangijina Yā yi umurni da ādalci; kuma ku tsayar

فَلَمْ يَهِيُطْرُأْ بِعَضُّكُمْ لِيَعْضِدُ عَذَوْلَكُمْ
فِي الْأَرْضِ مُسْتَقْرٌ وَمَتَعٌ إِلَى حِينٍ ﴿١١﴾
فَلَمْ فِيهَا نَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوْتُونَ وَمِنْهَا
نُخْرَجُونَ ﴿١٢﴾

يَبْنَىءَ أَدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوْرِي
سَوْءَةٍ تَكُونُ كُوْرِيشًا وَلِبَاسٌ أَنْتَقْوَىٰ ذَلِكَ
حَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ ءَايَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

يَبْنَىءَ أَدَمَ لَا يَفْتَنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا
أَخْرَجَ أَبْوَتِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزَعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِرَبِّهِمَا سَوْءَةٍ تَهْمَمْ إِنَّهُ رَبُّكُمْ
هُوَ وَقِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا
الشَّيْطَانَ أُولَئِكَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا عَلَوْا فَحَشَّهُ قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَأَنَّهُ أَمْرَنَا بِهَا فَقُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
أَنْقَوْلُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ أَمَرَنِي بِالْقِسْطِ وَأَقِمُوا وُجُوهَكُمْ عَنْهَا

(1) Tufar da aka saukar, ita ce addinin Allah. Wanda ya riķā shi da taķawa, to, ya kyauta Kawarsa.

(2) Alfāsha ita ce dukan mugun aiki, watau abin da shari'a ba ta zō da shi ba, kō dā an jingina shi ga addini, kamar dawāfi uryan (tsirāra) da bauta wa malā'iku da sālīhai, da yin kōwace ibāda bā bisa ga yadda Annabi ya kōyar da ita ba.

da fuskōkinku a wurin kōwane masallāci, kuma ku rōkē Shi, kunā māsu tsarkake addini gare Shi. Kamar yadda Ya fāra halittarku kuke kōmāwa.”

30. Wata fungiya (Allah) Yā shiryar, kuma wata fungiya bata tā wajaba a kansu; lalle ne sū, sun riķi shaidanu majibinta, baicin Allah, kuma sunā zaton, lalle sū, māsu shiryuwa ne.

31. Yā dīyan Ādam! Ku riķi kawarku a wurin kōwane masallāci, kuma ku ci, kuma ku sha: kuma kada ku yi barna. Lalle ne Shī (Allah), bā Ya son māsu barna.

32. Ka ce: “Wāne ne ya haramta kawar Allah, wadda Ya fitar sabōda bāyinSa, da māsu dādi daga abinci?” Ka ce: “Sū, dōmin wadanda suka yi īmāni suke a cikin rāyuar dūniya, suna kebantattu a Rānar Kiyāma.” Kamar wannan ne Muke bayyana āyōyi, daki-daki, ga mutānen da suke sani.

33. Ka ce: “Abin sani kawai, Ubangijina Yā hana abūbuwan al-fāsha: abin·da ya bayyana daga gare su da abin da ya bōyu, da zunubi da rarraba jama'a, bā da wani hakki ba, kuma da ku yi shirki da Allah ga abin da bai saukar da wani dalili ba gare shi, kuma da ku fadi abin da ba ku sani ba, ga Allah.”

34. Kuma ga kōwace al'umma akwai ajali: sa'an nan idan ajalinsu ya je, bā zā a yi musu jinkiri ba, sa'a guda, kuma bā zā su gabāce shi ba.

كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُحْلِصِينَ لَهُ الدِّينُ
كَمَا بَدَأْتُمْ تَعُودُونَ ﴿٦﴾

فِرِيقًا هَذِي وَفِرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الظَّلَلَةُ
إِنَّهُمْ أَتَخَذُوا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَيَخْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٧﴾

* يَبْنَىَءَ اَدَمَ حَذْوَازِيْنَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَكُلُّوْا شَرَبُوا وَلَا شَرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٨﴾

فُلْ مَنْ حَرَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعَبَادِهِ
وَالظَّلَبِكَتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هَيَّ لِلَّذِينَ إِمَامُوا فِي
الْحَيَاةِ الَّذِيَا خَالِصَةٌ بِوَرَاقِيْنَمَعَهُ كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعَمَّوْنَ ﴿٩﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَمَ رَبِّ الْفَوْحَشَ مَا ظَاهِرٌ مِنْهَا وَمَا
بَطَنَ وَإِلَّا نَمَرَ وَالْبَغْيَ يُغَيِّرُ الْحَقَّ وَأَنَّ
تُشَرِّكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزِلْ بِهِ سُلْطَنَا وَأَنَّ
تَقُولُوا عَلَىَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجْلٌ إِذَا جَاءَهُمْ لَا
يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْقَدُونَ ﴿١١﴾

35. Yā dīyan Ādam! Ko dai wasu manzanni, daga cikinku, su jē muku, sunā gaya muku ayōyiNa – to, wanda ya yi taħawa, kuma ya gyara aikinsa – to, bābu tsoro a kansu, kuma bā su yin baħin ciki.

36. Kuma wadanda suka īkaryatā game da āyōyinMu, kuma suka yi girman kai daga gare su, wadannan sū ne abōkan wuta, sū, a cikinta madawwama ne.

37. To, wāne ne mafi zälunci daga wanda ya kirkira īkarya ga Allah, kō kuwa ya īkaryata game da āyōyinSa? Wadannan rabonsu daga Littāfi yanā sāmunsu, har a lōkacin da ManzanninMu suka je musu, sunā karbar rāyukansu, su ce: “Inā abin da kuka kasance kunā kira, baicin Allah?” Su ce: “Sun bace daga gare mu,” kuma su yi shaida a kansu cēwa lalle sū, sun kasance kāfirai.

38. Ya ce: “Ku shiga a cikin al'ummai wadanda, hakīka, sun shige daga gabāninku, daga aljannu da mutāne, a cikin wuta. A kō da yaushe wata al'umma ta shiga sai ta la'ani 'yar'uwna, har idan suka riski jūna, a cikinta, gabā īdaya, ta īkarshensu ta ce wa ta farkonsu: ‘Ya Ubangijinmu! Wadannan ne suka batar da mu, sai Ka kāwo musu azāba ninki daga wuta.’” Ya ce: “Ga kōwane⁽¹⁾ akwai ninki: kuma amma ba ku sani ba.”

يَنْهَا إِذَا دَمَ إِمَامًا يَأْتِنَا كُوْرُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ
عَلَيْكُمْ إِذَا قُتِّلُ فَنِّي أَتَقَاتِلُ وَأَصْلَحُ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٣﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِيَوْمِنَا وَأَسْتَكَّتْ بَرُوأَعْنَاهَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٧٤﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
كَذَبَ بِيَوْمِنَا أُولَئِكَ يَنَاهُمْ نَصِيبُهُمْ
مِنَ الْكِتَابِ حَقًّا إِذَا جَاءَنَا تَهْرُسُ لَنَا يَوْمَنَهُمْ
قَالُوا إِنَّمَا كُنَّا نُسْتَرُ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
قَالُوا أَضْلَلُو أَعْنَانَ وَشَهْدُو أَعْلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ
كَانُوا كَفَّارِينَ ﴿٧٥﴾

قَالَ أَدْخُلُوهُ فِي أَمَمِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مَنْ
الْجِنُّ وَالإِنْسُ فِي النَّارِ كُلُّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَعَنَتْ أَخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا أَذَارَ كُوْفَّا فِيهَا حَيْثُمَا
قَالَتْ أَخْرَجُهُمْ لَا لَهُمْ رَبَّنَا هُوَ لَهُ أَضْلَلْنَا
فَقَاتَهُمْ عَذَابًا ضَعِيفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ
ضَعْفٍ وَلِكُلِّ لَأْنَعَامَوْنَ ﴿٧٦﴾

(1) Shūgabannin bata su ne ke fāra shiga wuta, sa'an nan mabiyan-su, su shiga, dōmin shūgabanni sunā da laifi biyu; nāsu, na aikinsu, da kuma sababin da suka yi, na batar da mabiyan-su. Kuma an fahimta daga nan cēwa “Inā bin wāne a kan bata, shi ne ya batar da

39. Kuma ta farkonsu ta ce wa ta karshe: "To, bā ku da wata falala a kanmu, sai ku dandana azāba sabōda abin da kuka kasance kunā tsirfāwa!"

40. Lalle ne wadanda suka faryatā game da ãyoyinMu, kuma suka yi girman kai daga barinsu, bā zā a bubbude musu kōfōfin sama ba, kuma bā su shiga Aljanna sai rakumi ya shiga kafar allūra, kuma kamar wannan ne Muke sāka wa māsu laifi.

41. Sunā da wata shimfiđa daga Jahannama kuma daga samansu akwai wasu murafai. Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa azzālumai.

42. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai – bā Mu kallafa wa rai fāce iyāwarsa – wadannan ne abōkan Aljanna, sū, a cikinta, madawwama ne.

43. Kuma Muka fitar da abin da yake a cikin kirāzansu, daga kiyayya, kōramu sunā gudāna daga karķashinsu, kuma suka ce: "Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya shiryar da mu ga wannan. Kuma ba mu kasance munā iya shiryuwa ba, bā dōmin da Allah Ya shiryar da mu

وَقَالَتْ أُولَئِمْ لِأَخْرِيهِمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ
عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْسِبُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا يَأْتِيَنَا وَأَسْكَبْرُوا عَنْهَا
لَا تُفْتَحَ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلْجَأُوا إِلَيْهَا
وَكَذَلِكَ يَنْجِزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ قَوْمَهُمْ عَوَاسِعٌ
وَكَذَلِكَ يَنْجِزِي الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ
نَفْسًا إِلَّا وُسِّعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُنَّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾

وَنَزَّعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غُلٍ تَجْرِي مِنْ
نَحْتِهِمُ الْأَنْهَرُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَنَا
لِهَذَا وَمَا كَانَ إِلَيْهِمْ بِرَيْ بِلَا أَنْ هَدَنَا اللَّهُ

ni," bā ya zama hujja mai hana shiga wuta, dōmin Allah Yā aza wa kōwane bāligi mai hankali da ya yi binciken gaskiya gwargwadon iyāwarsa. Allah ba Ya kāma mutum da abin da ba ya a cikin īkonsa.

ba. Lalle ne, hakīka, Manzannin Ubangijinmu, sun jē mana da gaskiya." Kuma aka kira su, cēwa: "Waccan Aljanna an gādar da ku ita, sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

44. Kuma abōkan Aljanna suka kirāyi abōkan Wuta suka ce: "Lalle ne mun sāmi abin da Ubangijinmu Ya yi mana wa'adi, gaskiya ne. To, shin, kun sāmi abin da Ubangijinku Ya yi muku wa'adi, gaskiya?" Suka ce: "Na'am." Sai mai sanarwa ya yi yēkuwa, cēwa: "La'anar Allah ta tabbata a kan azzālumai."

45. "Wadanda suke kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta ta zama karkatacciya, kuma sū, game da Lāhira, kāfirai ne."

46. Kuma a tsakāninsu akwai wani shāmaki⁽¹⁾, kuma a kan A'arāf akwai wasu maza sunā sanin kōwa da alāmarsu: Kuma suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: "Aminci ya tabbata a kanku:" Ba su shige ta ba, alhāli kuwa sū, sunā tsammāni.

47. Kuma idan an jūyar da gannansu wajen abōkan Wuta, su ce: "Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu tāre da mutāne azzālumai."

48. Kuma abōkan A'araf suka kirāyi wasu maza, sunā sanin su da alāmarsu, suka ce: "Tārawar dūkiyarku da abin da kuka kasance

لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رِّبَّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُواْنَ
تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُرِثْتُمُوهَا إِمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٢﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةَ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ
وَجَدْنَا مَا وَعَدْنَا رَبَّنَا حَقَّا فَهُلْ وَجَدْنُمْ مَا وَعَدْ
رَبُّكُمْ حَقَّا فَإِذَا لَمْ يَأْتِ نَعْمَ فَأَذْتَ مُؤْذِنْ بِيَهُمْ
أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْعُدُنَّهَا عَوْجًا
وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُرُونَ ﴿٤٤﴾

وَبِئْتَهُمْ مَاحِجَابٌ وَعَلَى الْأَغْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ
كُلَّاً سِيمَهُرُ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةَ أَنْ
سَلِمُ عَلَيْكُمْ لَرِيدْ خُلُوها وَهُمْ يَظْمَعُونَ ﴿٤٥﴾

* وَإِذَا أَصْرَفْتَ أَصْبَرْهُرُ تَلَقَّأَ أَصْحَابُ النَّارِ
قَالُوا رَبَّنَا لَأَجْعَلَنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٦﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَغْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَهُرُ
قَالُوا مَا أَغْنَى عَنْكُمْ جَمِيعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ

(1) A tsakanin Aljanna da Wuta akwai bango, anā ce masa A'arāf, inda zā a ajiye mutānen da ayyukansu na kwarai suka yi daidai da miyāgun ayyukansu. Sunā ganin mutānen Aljanna sunā yi musu sallama sunā gurin shigarta, kuma sunā ganin mutānen Wuta; sunā la'anar su, sunā nēman nisanta daga gare ta.

kunā yi na girman kai, bai wadātar ba daga barinku?"

49. "Shin, wadannan ne wadanda kuka yi rantsuwa, Allah bā zai sāme su da rahama ba? Ku shiga Aljanna, bābu tsōro a kanku, kuma ba ku zama kunā bañin ciki ba."

50. Kuma abōkan Wuta suka kirāyi abōkan Aljanna cēwa: "Ku zubo a kanmu daga ruwa kō kuwa daga abin da Allah Ya arzūta ku." Su ce: "Lalle ne Allah Ya haramtā su a kan kāfirai.

51. "Wadanda suka riñi addinsu abin shagala da wāsa, kuma rāyuwar dūniya ta rūde su." To, a yau Munā mantāwa da su, kamar yadda suka manta da haduwa da yininsu wannan, da kuma abin da suka kasance da ãyoyin Mu sunā musu.

52. Kuma lalle ne, hakīka, Mun jē musu da Littāfi, Mun bayyana shi, daki-daki, a kan ilmi, yanā shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin īmāni.

53. Shin, sunā jira, fāce fassararsa, a rānar da fassararsa take zuwa, wadanda suka manta da shi daga gabāni, sunā cēwa: "Lalle ne, Manzannin Ubangijinmu sun jē da gaskiya. To, shin, munā da wasu māsu cēto, su yi cēto gare mu, kō kuwa a mayar da mū, har mu aikata wanin wanda muka kasance muna aikatāwa?" Lalle ne sun yi hasārar rāyukansu, kuma abin da suka kasance sunā kīrkirawa yā bace musu.

تَشْتَكِرُونَ ﴿١﴾

أَهُوَلَاءِ الَّذِينَ أَفْسَمْتُمْ لَآيَنَا لَهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَرْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ
تَخْرُونَ ﴿٢﴾

وَنَادَى أَصْحَابُ الْكَارَاصِحَّبَ الْجَنَّةَ أَنْ إِفْضُوا
عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مَمَارِزَ قَسْمَ اللَّهِ قَالُوا
إِنَّ اللَّهَ حَرَمَهُمْ مَا عَلَى الْكُفَّارِ ﴿٣﴾

الَّذِينَ أَنْجَدْتُمْ وَإِنَّهُمْ لَهُوا وَلَعْبًا وَغَرَبَهُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَسْأَلُهُمْ كَمَا سَأَلُوا
لِقَاءَ يَوْمَهُمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِإِيمَانِنَا
يَنْجَدُونَ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَلَّنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ
هُدَىٰ وَرَحْمَةٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

هَلْ يَظْرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ رِبُّهُمْ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ
يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوا مِنْ قَبْلٍ قَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ
فَيَشْفَعُونَا تَأْوِيلُهُ أَوْ فِرْدٌ فَنَعْمَلُ عَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْرَوْنَ ﴿٦﴾

54. Lalle ne Ubangijinku Allah ne, wanda Ya halitta sammai da kasa a cikin kwānaki shida, sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'ars-hi, Yanā sanya dare ya rufa yini, yanā nēman sa da gaggawa, kuma rānā da watā da taurāri hōrarru ne da umurninSa. To, Shī ne da halittar kuma da umurnin. Albarkar Allah Ubangjin halittu tā bayyana!

55. Ku kirāyi Ubangijinku da ḫankan da kai, da kuma a bōye: lalle ne Shī, bā Yā son māsu wuce iyāka.

56. Kuma kada ku yi barna a cikin ḫasa a bāyan gyaranta. Kuma ku kirāye Shi sabōda tsōro da tsammāni: lalle ne, rahamar Allah makusanciya ce daga māsu kyau-tatāwa.

57. Kuma Shī ne Wanda Yake aika iskōki, sunā bishāra gaba ga rahamarSa, har idan sun dāuki gizāgizai māsu nauyi,⁽¹⁾ sai Mu kōra su ga wani gari matacce, sa'an nan Mu saukar da ruwa gare shi, sa'an nan Mu fitar, game da shi,

إِنَّ رَبَّكَ مُّلَكُ الْأَرْضِ
خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سَتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يُعْشِي أَيْلَلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ وَحْشِيشَا
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالْجُوْمَ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِهِ قُلْ أَلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ بَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِرِينَ ﴿٢٦﴾

وَلَا تُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَلَا دُعْوَةٌ حَنْوَفًا وَطَمْعًا إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرِسِّلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيِّ
رَحْمَتِهِ حَقَّا إِذَا أَقْلَتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَةً
لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلَنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجَنَا بِهِ

(1) Ya kamanta hadari da ruwa da Alkur'āni da abin da ya kunsa, da sifanta ḫasa busasshiya da jahilci, da zuciyar īmāni da gari mai kyau, da zūciyar kāfirci da mugun gari, kuma rāyuwa da īmāni da mutuwa da tāshi. Annabi ya ce, "Misālin abin da Allah Ya aiko ni da shi na ilmi da shiriyā kamar ruwa ne mai yawa, ya sāmi wata ḫasa. To, ta zama daga cikinta akwai mai kyau, ta karbī ruwa, sa'an nan ta tsirar da ciyāwa da tsātse mai yawa. Kuma ta zama daga gare ta akwai rāfuka, suka riķe ruwa Allah Ya amfāni mutāne da shi, suka sha, suka shāyar kuma suka yi shūka. Kuma daga cikinta akwai nau'i, fakančani bā ya riķon ruwa, kuma bā ya tsirar da ciyāwa, wannan shi ne misalin wanda ya fahimci addinin Allah, kuma abin da Allah Ya aiko ni da shi, ya amfāne shi, ya sani kuma ya sanar, da wanda bai dāuka kai ba gare shi, kuma bai karbī shiriyar Allah ba wadda aka aiko ni da ita." Kuma anā fahimtar cēwa kullum akwai fada mai dōgēwa a tsakāninsu, dōmin sū, kīshiyōyin jūna ne.

daga dukkan 'yā'yan itāce. Kamar wuncan ne Muke fitar da matattu: tsammāninku, kunā tunāni.

58. Kuma gari mai kyau, tsirinsa yanā fita da iznin Ubangijinsa, kuma wanda ya mūnana (tsirinsa) bā ya fita, fāce da wahala: kamar wannane ne, Muka sarrafa āyōyi dōmin mutāne wadanda suke gōdēwa.

59. Lalle ne, haķīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānēnsa, sai ya ce: "Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah! Bā ku da wani abin bautāwa wan-inSa. Lalle ne nī, inā yi muku tsōron azābar wani Yini mai girma."

60. Mashawarta⁽¹⁾ daga mutānēnsa suka ce: "Lalle ne mu, haķīka, munā ganin ka a cikin bata bayyananniya."

61. Ya ce: "Yā mutānēna! Bābu bata guda gare ni, kuma amma nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu!

62. "Inā iyar muku da sākonnin Ubangijina: kuma inā yi muku na-sīha, kuma inā sani, daga Allah, abin da ba ku sani ba.

63. "Shin, kunā māmākin cēwa ambato yā zo muku daga Ubangijinku a kan wani namiji, daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadī, kuma dōmin ku yi taķawa, kuma tsammāninku anā jin kanku?"

مِنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ كَذَلِكَ تُخْرِجُ الْمُوْتَى
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٧﴾

وَالْبَلْدُ الظَّيْبُ يَخْرُجُ بَأْثَهُ وَيَادِنَ رَبِّهِ وَالَّذِي
جَبَّتْ لَا يَخْرُجُ إِلَّا تَكْدِا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ
الْأَكَيْتَ لِقَوْمٍ شَكَرُونَ ﴿٤٨﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَقُولُ
أَغْبُدُ وَاللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٌ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿٤٩﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ الْرَّبَّكَ فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٥٠﴾

قَالَ يَقُولُ لَيْسَ بِي ضَلَالٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ
مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾
أَيَلْعَجُكُمْ رَسُولِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ
وَأَعْلَمُ مِنْ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

أَوْعِجْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرِي مِنْ رَبِّي
عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا
وَلَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٥٣﴾

(1) Kissar Nūhu da mutānēnsa tanā nūna yanda annabawa māsu kāwo gaskiya ke yin fada da miyāgun mutāne māsu kīn gaskiya, sunā kōkarin rufe ta. Haka kuma kissōshin da ke tafe a bāyanta sunā nūna yadda karya ke fada da gaskiya, ta hanyōyi dabam-dabam.

64. Sai suka karyata shi, sa'an nan Muka tsīrar da shi da wadanda suke tāre da shi, a cikin jirgin : kuma Muka nutsar da wadanda suka karyata shi game da āyōyinMu. Lalle ne sū, sun kasance wasu mutāne dimautattu.

65. Kuma zuwa ga Ādāwa, dān'uwanSu Hudu, ya ce: "Ya mutānena! Ku bautā wa Allah! Bā ku da wani abin bautā wa, waninSa. Shin fa, bā zā ku yi takawa ba?"

66. Mashawarta wadanda suka kāfirta daga mutānensa suka ce: "Lalle ne mū, haķīka, munā ganin ka a cikin wata wauta! Kuma lalle ne mū, haķīka, munā zaton ka daga makaryata."

67. Ya ce: "Yā mutānena! Bābu wata wauta a gare ni, kuma amma nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu!

68. "Inā iyār muku da sākonnin Ubangijina, kuma nī, gare ku, mai nasīha ne amintacce.

69. "Shin, kuma kun yi māmāki cēwa ambato daga Ubangijinku ya zo muku a kan wani namiji daga gare ku, dōmin ya yi muku gargadi? Kuma ku tunā a lōkacin da Ya sanyā ku māsu mayēwa daga bāyan mutānen Nūhu, kuma Ya kāra muku zāti a cikin halitta. Sabōda haka ku tuna ni'imōmin Allah: tsammāninku kunā cin nasara."

70. Suka ce: "Shin, kā zo mana ne dōmin mu bauta wa Allah Shi kādai, kuma mu bar abin da

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْتَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُمْ فِي الْفُلُكِ
وَأَغْرَقْتَ الَّذِينَ كَذَّبُوا إِنَّمَا يَنْهَا
كَانُوا قَوْمًا عَمِيمَتْ ﴿٦﴾

*وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُولُونَ
أَعْبُدُ وَاللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَأَنَّا
نَسْقُونَ ﴿٧﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا
لَنَزَّلْنَاكُمْ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَطَّنْكُمْ مِنْ
الْكَذِبِينَ ﴿٨﴾

قَالَ يَقُولُونَ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولُ مَنْ
رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

أَبْلَغُكُمْ رِسْلَتِ رَبِّي وَإِنَّ الْكُفَّارَ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿١٠﴾

أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُ مَنْ رَبِّي كُلَّ عَلَى
رَحْمَلِ مِنْكُمْ لَيُنذِرَكُمْ وَإِذْ كُرُوا إِذْ
جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمٍ نُوحٍ وَرَآدَكُمْ
فِي الْحَقِيقِ بِصَطْلَةٍ فَإِذْ كُرُوا إِلَهُ اللَّهُ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١١﴾

قَالُوا أَجِئْنَا بِالْعِبْدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدَرَ مَا

ubanninmu suka kasance sunā bau-ta wa? To, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi da shi, idan kā kasance daga māsu gaskiya."

71. Ya ce: "Hafīka azāba da fushi sun auku a kanku daga Ubangijinku! Shin, kunā jāyayya da ni a cikin wasu sunāye wadanda kū ne kuka yi musu sunāyen, kū da ubanninku, Allah bai saukar da wani dalili ba a gare su? To, ku yi jira. Lalle ne ni, tāre da ku mai jira ne."

72. To, sai Muka tsīrar da shi, shī da wadanda suke tāre da shi sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma Muka katse karshen wadanda suka karyata game da āyō-yinMu, kuma ba su kasance mūmī-nai ba.

73. Kuma zuwa ga Samūdāwa dan'uwan-su, Sālihu, ya ce: "Yā mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa wannin-Sa. Hafīka hujja bayyananniya tā zo muku daga Ubangijinku! Wan-nan rākumar Allah ce, a gare ku, wata āyā ce. Sai ku bar ta ta ci, a cikin kasar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta har azāba mai radadi ta kāmā ku.

74. "Kuma ku tuna a lōkacin da Ya sanyā ku mamaya daga bāyan Ādāwa, kuma Ya zaunar da ku a cikin kasa, kunā rīkon manyan gi-dāje daga tuddanta, kuma kunā sassakar dākuna daga duwātsu; sabōda haka ku tuna ni'imōmin Al-

كَانَ يَعْبُدُهُ أَبَا آوْنَىٰ فَأَتَاهُمْ بِمَا عَدُّوا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٧١﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَجْحَدُ لُوتَنِي فِي أَسْمَاءٍ
سَمَيَّتُهُمْ هَا أَنْشُمْ وَأَبَا آوْنَىٰ مَانَزَ
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَنٍ فَاتَّظَرُوا إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿٧٢﴾

فَأَنْجَيْتَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةِ مِنْكَ
وَقَطَعْتَهَا إِنِّي أَلَّا ذِيَّلَ كَذَبُوا إِيمَانَنَا وَمَا
كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٣﴾

وَإِلَيْكُمْ شَمُودٌ أَخَاهُمْ صَدِيقَاتٍ حَاقَّا فَلَيَقُولُوا
أَعْبُدُهُ وَاللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَقَدْ
جَاءَنَّكُمْ بِئْسَهُ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ
اللَّهُ لَكُمْ أَيَّهَا فَذَرُوهَا تَأْكُلُ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا إِسْوَءَ فِي أَخْذَكُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

وَآذَنَّكُمْ رُؤْيَاً ذَجَّعَلَكُمْ خَلْفَاءَ مِنْ بَعْدِ
عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَحَذَّرُونَ
مِنْ سُهُولِهَا فَصُورًا وَتَحِشُّونَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَآذَنَّكُمْ رُؤْيَا الَّهُ وَلَا تَعْثُوا

lah, kuma kada ku yi barna a cikin kasa kuna māsu fasādi.”⁽¹⁾

75. Mashawarta, wadanda suka yi girman kai daga mutanensa suka ce ga wadanda aka raunanar,⁽²⁾ ga wadanda suka yi īmāni daga gare su: “Shin, kunā sanin cēwa Sālihu manzo ne daga Ubangijinsa?” Suka ce: “Lalle ne mū, da abin da aka aiko shi, māsu īmāni ne.”

76. Wadanda suka yi girman kai suka ce: “Lalle ne mu, ga abin da kuka yi īmāni da shi kāfirai ne.”

77. Sai suka sōke rākumar, kuma suka kangare daga barin umurin Ubangijinsu, kuma suka ce: “Yā Sālihu! Ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi da shi, idan kā kasance daga manzanni!”

78. Sai tsāwa ta kāmā su, sabōda haka suka wāyi gari a cikin gidansu guggurfāne!

79. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Ya mutānena! Lalle ne, hāfiķa, nā iyār muku da manzancin Ubangijina. Kuma nā yi muku nāsiha, kuma amma bā ku son māsu nāsiha!”

80. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa: “Shin, kunā jē wa alfāsha, bābu kōwa da ya gabāce ku da ita daga halittu?

فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦﴾

قَالَ الْمَلَائِكَةُ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِنَّ رَبَّكُمْ أَنَّا كُنَّا مُنْذِهِيَّنَّ
لِلَّذِينَ أَسْتَطَعْنَا فَعُولَمْنَا مَنْ أَمْنَى مَنْ هُنَّ
أَعْلَمُونَ أَنَّا صَاحِبُ الْحَمْرَاءِ مِنْ رَبِّهِمْ
قَالُوا إِنَّا إِيمَانَنَا أُرْسَلَبِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَأْتَيْنَا بِرَبِّنَا إِنَّا يَأْتِيَنَا
إِنَّمَا تُمْتَهِنُ بِهِ كَفَرُوْنَ ﴿٨﴾

فَعَقَرُوا الْأَنَابِقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
وَقَالُوا يَصْلِحُ أَثْيَانَنَا عَدْنَانَ
كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٩﴾

فَأَخَذَنَاهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوْفَيْنِ دَارِيْهُنَّ
جَاثِمِينَ ﴿١٠﴾

فَتَوَلَّوْنَعْنَهُمْ وَقَالَ يَقُولُمْ لَقَدْ
أَنْلَقْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّيْ وَنَصَّحْتُ
لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَحْبُّوْنَ النَّصْحَيْنَ ﴿١١﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأُوْنَ الْفَحْشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾

(1) Fasādi kalmar Lārabci ce, ma'anarta barna. Watau an ce musu kada su yi barna cikin barna dōmin haka nan zai sanya barnar ta game kasa duka har bā zā a gane mūninta ba.

(2) Shugabanni suka cē wa mabiysu māsu rauni, wadanda suka yi īmāni da Manzon Allah Sālihu. Amma ba su yi magana da māsu karfin īmāni ba, dōmin sun yanke kauna daga gare su.

81. "Lalle ne ku, hakīka, kunā jē wa maza da sha'awa, baicin mata: Ā'a, kū mutāne ne mabarnata."

82. Kuma bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa, fāce dai suka ce: "Ku fitar da su daga alkar-yarku: lalle ne sū, wasu mutāne ne, māsu da'awar tsarki!"

83. Sai Muka tsīrar da shi, shī da iyālansa, fāce matarsa, ta kasance daga māsu wanzuwa.

84. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa: sai ka dūba yadda ākibar māsu laifi ta kasance!

85. Kuma zuwa Madayana dān'uwan-su Shu'aibu, ya ce: "Ya mutānena! Ku bauta wa Allah; bā ku da wani abin bauta wa, waninSa. Lalle ne, wata hujja bayyananniya daga Ubangijinku tā zō muku! Sai ku cika mūdu da sikeli, kuma kada ku nakasa wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi fasādi a cikin kasa a bāyan gyaranta. Wannan ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance mūminai.

86. "Kuma kada ku zauna ga kōwane tafarki kunā kyacēwa, kuma kunā kangēwa, daga hanyar Allah, ga wanda ya yi īmāni da Shi, kuma kunā nēman ta ta zama karkatacciya, kuma ku tuna, a lō-kacin da kuka kasance kadān, sai Ya yawaita ku, kuma ku dūba yadda ākibar māsu fasādi ta kasance.

87. "Kuma idan wata fungiya daga gare ku ta kasance ta yi īmāni da abin da aka aiko ni da shi, kuma wata fungiya ba ta yi īmāni ba, to,

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْجَهَنَّمَ شَهْوَةً مِنْ دُولَتِ النِّسَاءِ إِلَّا أَشْمَقُهُمْ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرَيْتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَهُ رَكَّانَتْ مِنْ أَقْرَبِهِنَّ ﴿٨٣﴾

وَأَفْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطْرَأً فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

وَإِلَى مَدِينَ أَخَاهُمْ شَعِيبًا قَالَ يَقُولُ أَعْبُدُ وَاللهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِهِ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِنَّيْنَهُ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا الْأَنَاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا إِذَا كُمْ حَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صَرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصْدُدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ مِنَ الْمَأْمَنِ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عَوْجًا وَآذْكُرُوا إِذْ كُلِّا فَكَثَرَ كُلُّهُمْ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ أَمْنَوْا بِالَّذِي أَرْسَلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا

ku yi hakuri, har Allah Ya yi hukunci a tsakāninmu; kuma Shi ne Mafi alhērin māsu hukunci.”

88. Mashawarta wadanda suka kangare daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, munā fitar da kai, Yā Shu'aibu, kai da wadanda suka yi īmāni tāre da kai, daga alkaryarmu; kō kuwa lalle ku kōmo a cikin addininmu.” Ya ce: “Ashe! Kuma kō dā mun kasance māsu kī?”

89. “Lalle ne mun kirkira karya ga Allah idan mun kōma a cikin addininku a bāyan lōkacin da Allah ya tsīrar da mu daga gare shi, kuma bā ya kasancewa a gare mu, mu kōma a cikinsa, fāce idan Allah, Ubangijinmu Ya so. Ubangijinmu Yā yalwaci dukan kōme ga ilmi. Ga Allah muka dōgara. Yā Ubangijinmu! Ka yi hukunci a tsakāninmu da tsakānin mutānenmu da gaskiya, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu hukunci.”

90. Kuma mashawarta wadanda suka kāfirta daga mutānensa, suka ce: “Lalle ne, idan kun bi Shu'aibu, hakīka kū, a lōkacin nan, māsu hasāra ne.”

91. Sai tsāwa ta kāma su, sabōda haka suka wāyi gari, a cikin gidansu, sunā guggurfāne.

92. Wadanda suka karyata Shu'aibu kamar ba su zauna ba a cikinta, wadanda suka karyata Shu'aibu, sun kasance sū ne māsu hasāra!

93. Sai ya jūya daga barinsu, kuma ya ce: “Yā mutānena! Hakī-

فَاصْبِرُواْ حَقّاً يَحْكُمُ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ
خَيْرُ الْحَكَمَيْنَ ﴿٤٧﴾

* قَالَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ أَسْتَكَبُرُواْ مِنْ قَوْمِهِ
لَنْخِرِجَنَّكُمْ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ ءَامَنُواْ مَعَكُمْ مِنْ
قَوْمِنَا أَوْ تَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوْفُوكُمْ
كَرِهِينَ ﴿٤٨﴾

فَدَأْفَرْتُنَا عَلَىَ اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُذْنَافِ مِلَّتِكُمْ بَعْدَ
إِذْ نَجَّنَّتِنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ
فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسَعَ رَبُّنَا كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا عَلَىَ اللَّهِ تَوَكَّلْنَا أَفْتَحْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ قَوْمَنَا إِلْحُقْ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَتَّاحِينَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ
أَبْعَثْتُمْ شَعِيبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخِسِرُونَ ﴿٥٠﴾

فَأَخْذَنَّهُمُ الرَّجْفَةُ فَاصْبَحُو فِي دَارِهِمْ جَاهِلِيَّنَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ كَذَبُواْ شَعِيبًا كَانَ لَرَبِّنَا فِيهَا
الَّذِينَ كَذَبُواْ شَعِيبًا كَانُواْ هُمُ الْخَسِيرِينَ ﴿٥٢﴾

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ وَقَالَ يَقُولُ لَقَدْ أَنْفَقْتُ عَلَيْهِمْ

ka, nā iyar muku da sākonnin Ubangijina, kuma nā yi muku nasiha! To, yāya zan yi bakin ciki a kan mutāne kāfirai?"

94. Kuma ba Mu aika wani annabi⁽¹⁾ a cikin wata alkarya ba, fāce Mun kāma mutānenta da azāba da cūta, tsammāninsu sunā yin kaskantar da kai.

95. Sa'an nan kuma Muka mu-sanya mai kyau a matsayin mum-mūna, har su yi yawa, kuma su ce: "Cūta da azāba sun shāfi uban-ninmu." (Sai su kōma wa kāfirci)... Sai Mu kāmā su kwat-sam! alhāli kuwa sū, bā su sansan-cēwa.

96. Kuma dā lalle mutānen alkaryu sun yi īmāni kuma suka yi ta'kawa, dā, hafīka, Mun būde albarkōki a kansu daga sama da kasa, kuma amma sun karyata, don haka Muka kāma su da abin da suka kasance sunā tārāwa.

97. Shin, mutānen alkaryu sun amince wa azābar Mu ta jē musu da dare, alhāli kuwa sunā barci?

98. Kō kuwa mutānen alkaryu sun amince wa azābar Mu ta jē musu da hantsi, alhāli kuwa sunā wāsa?

99. Shin fa, sun amince wa makarun Allah? To, bābu mai amince wa makarun Allah fāce mutāne māsu hasāra!

رِسَّلْنَاكُمْ فَكَيْفَ
إِذَا عَلَى قَوْمٍ كَفَرُيْنَ ١٦

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخْذَنَا أَهْلَهَا
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَرَّعُونَ ١٧

ثُرَبَدَنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةِ
حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا فَقَدْ مَسَّ عَابِرَاتِ الْأَضْرَاءِ
وَالسَّرَّاءِ فَأَخْذَنَاهُمْ بَعْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ١٨

وَلَوْا نَأَهْلَ الْقُرَىٰ إِمْتُوْا وَانْفَوْا لِفَتَحِنَا
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِنْ كَذَّبُوْا فَأَخْذَنَاهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ١٩

أَفَمِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بِأَسْنَا
بِيَتَاتٍ وَهُمْ نَاجِمُونَ ٢٠

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بِأَسْنَا
صُحُّىٰ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ٢١
أَفَمِنْ أَمْرَكَ اللَّهُ فَلَآيَ أَمْنٌ مَكْرَ
الَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَيْرُونَ ٢٢

(1) Daga ãyā ta 94 zuwa ãyā ta 103 duka tālīki ne dōmin farkarwa ga muhimman maganganu wadanda Kissoshin Annabawan nan da mutānensu suka kunsu, kuma aka ce haka dai sauran annabawa da ba a fada ba suka zauna da mutānensu a cikin fada a tsakanin gaskiya da karya.

100. Shin, kuma bai shiryar da wadanda suke gādon kasa ba daga bāyan mutānenta cēwa dā Munā so, dā Mun sāme su da zunubansu, kuma Mu rufe a kan zukātansu, sai su zama bā su ji?

101. Wadancan alkaryu Munā gaya maka daga lābāransu, kuma lalle ne, hakīka manzanninMu sun jē musu da hujjōji bayyanannu; to, ba su kasance sunā yin īmāni da abin da suka karyata daga gabāni ba. Kamar wancan ne Allah Yake rufēwa a kan zukātan kāfirai.

102. Kuma ba Mu sāmi wani alkawari ba ga mafi yawansu, kuma lalle ne, Mun sāmi mafi yawansu, hakīka, fāsiķai.

103. Sa'an nan kuma Mun aika Musa,⁽¹⁾ daga bāyansu, da āyō-yinMu zuwa ga Fir'auna da majalisarsa, sai suka yi zālunci game da su. To, dūbi yadda ākibar mabarnata take.

104. Kuma Musa ya ce: "Ya Fir'auna! Lalle ne nī, manzo ne daga Ubangijin halittu.

105. "Tabbatacce ne a kan kada in fadi kōme ga Allah fāce gaskiya. Lalle ne, nā zo muku da hujja bayyananniya daga Ubangijinku: sai ka saki Banī Isrā'ilā tāre da ni."

106. Ya ce: "Idan kā kasance kā zo da wata āyā, to, ka kāwō ta, idan kā kasance daga māsu gaskiya."

أَوْلَئِكَ الَّذِينَ يَرْجُونَ أَنَّ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ
أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَحَتْهُمْ بِذُورِهِمْ
وَنَطَقَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠﴾

يَلْكَ الْقَرَى نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَابِهَا
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِمَامَ كَذَّابٍ مِنْ قَبْلِ
كَذَّالِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكُفَّارِ ﴿١١﴾

وَمَا وَجَدْنَا إِلَّا كَثَرُهُمْ مِنْ عَهْدِهِ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَسِيقِينَ ﴿١٢﴾

ثُمَّ بَعَثَنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِرَأْيِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلِئَنِيهِ فَظَاهَرُوا بِهَا فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ يَكْفِرُ عَوْنَٰ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا حَقٌّ
حَسْنُكُمْ بِمِثْنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ
مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٥﴾

قَالَ إِنْ كُنْتَ چَتَ بِعَيْنَهَا فَأَنْتَ بِهَا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٦﴾

(1) An fitar da kissar Banī Isrā'ilā dabam, dōmin tā kunsa abūbuwa māsu yawa na fada a tsakānin karya da gaskiya, ta hanyōyi māsu yawa, a bayyane da bōye a cikin addini.

107. Sai ya jēfa sandarsa, sai gā ta kumurci bayyananne!

108. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu dūbi!

109. Mashāwarta daga mutānen Fir'auna suka ce: "Lalle ne, wan-nan, hañīka, masihirci ne mai ilmi."

110. "Yāna son ya fitar da ku daga kasarku: To, mēne ne kuke shāwartāwa?"

111. Suka ce: "Ka jinkirtar da shī, shī da dan'uwansa, kuma ka aika da māsu gayyar mutāne a cikin garūruwa —

112. "Su zō maka da duka masihirci, mai ilmi."

113. Kuma masihirta suka jē wa Fir'auna, suka ce: "Lalle ne, shin, munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjaya?"

114. Ya ce: "Na'am, kuma lalle ne kunā a cikin makusanta."

115. Suka ce: "Ya Mūsā! Kō dai ka jēfa, kō kuwa mu kasance, mū ne, māsu jēfāwa?"

116. Ya ce: "Ku jēfa." To, a lōkacin da suka jēfa, suka sihirce idānun mutāne, kuma suka tsōratar da su: kuma suka jē da sihiri mai girma.

117. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa: "Ka jēfa sandarka." Sai gā ta tanā lākumar abin da suke karya da shi!

118. Gaskiya ta auku, kuma abin da suke aikatāwa ya bāci.

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ شُعْبَانُ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ رَفِيقًا يَضْنَاءً لِلتَّنْظِيرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فَرَعْوَنَ إِنَّ هَذَا لَسَحْرٌ عَلِيمٌ ﴿١٨﴾

بِرُّيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١٩﴾

قَالُوا أَرْجِه وَلَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَشِيرِينَ ﴿٢٠﴾

يَا أُوكِ بِكُلِ سَحِيرٍ عَلِيمٍ ﴿٢١﴾

وَجَاءَ الْسَّحَرَةُ فِرَعْوَنَ قَالُوا إِنَّا لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَخْنُ الْغَالِيْنَ ﴿٢٢﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقْرَبِينَ ﴿٢٣﴾

قَالُوا يَدْمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِنَ وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِيْتَ ﴿٢٤﴾

قَالَ الْقُوَافِلَمَا الْقَوْاسِحُرُوا أَعْيُّنَ النَّاسِ وَأَسْرَهُبُوهُمْ وَجَاءَهُ وَسِحْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٥﴾

* وَأَوْحَيْنَا إِلَيْ مُوسَى أَنَّ الْعَصَابَكَ فَإِذَا هِيَ

تَلْقَفُ مَا يَأْفِي كُونَ ﴿٢٦﴾

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

119. Sai aka rinjāye su a can, kuma suka jūya sunā kaskantattu.

120. Kuma aka jēfar da masi-hirta, sunā māsu sujada.

121. Suka ce: "Mun yi īmāni da Ubangijin halittu.

122. "Ubangijin Mūsā da Harūna."

123. Fir'auna ya ce: "Ashe, kun yi īmāni da shi a gabānin in yi izni a gare ku? Lalle ne, wannan, hakīka, mākirci ne kuka mākirta a cikin birni, dōmin ku fitar da mutānensa daga gare shi: To, da sannu zā ku sani.

124. "Lalle ne, inā karkātse hannāyenku da kafāfunku daga sā-bāni, sa'an nan kuma, hakīka, inā tsīre ku gabā daya."

125. Suka ce: "Lalle ne mu, zuwa ga Ubangijinmu, māsu jū-yāwa ne.

126. "Kuma bā ka zargin kōme daga gare mu fāce dōmin mun yi īmāni da āyōyin Ubangijinmu a lōkacin da suka zō mana! Ya Ubangijinmu! Ka zuba hakuri a kanmu, kuma Ka cika mana munā Musulmai!"⁽¹⁾

127. Kuma mashawarta daga mutānen Fir'auna suka ce: "Shin,

فَعَلِمُوا هُنَاكَ وَأَنْقَلَبُوا أَصْغَرِينَ ﴿١٦﴾

وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ﴿١٧﴾

قَالُوا إِنَّا بَرِتَ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

رَبِّ مُوسَىٰ وَهُدُونَ ﴿١٩﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ إِنَّمَا نُمُّ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْذِنَ لَكُمْ إِنَّ هَذَا الْمَكْرُ مَكْرُ تُمُّوْهُ فِي الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُنَا مِنْهَا أَهْلَهَا فَاسْتَوْقَ تَعَامُونَ ﴿٢٠﴾

لَا قَطَعَنَّ أَيْدِيْكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفِ ثُرَّ لِأَصْبِلَتْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٢١﴾

قَالُوا إِنَّا إِلَى رِبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا تَنِقْمُ مِنَّا إِلَّا أَنَّا إِمَّا بِإِيمَانٍ رَبِّنَا الْمَّا جَاءَنَا بِنَارِنَا أَفَرَعْ عَلَيْنَا صَبَرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿٢٣﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ قَوْمٌ فِرْعَوْنٌ أَنْذَرُ مُوسَىٰ

(1) Musulmi shi ne wanda ya sallama kansa ga hukunce-hukuncen Allah wadanda wani annabin Allah ya zō da su, a cikin zāmaninsa. Sabōda haka ma'anar Musulmi shi ne mai sallamāwa ga hukuncin Allah, a kōwane zāmani, tun daga Ādamu har zuwa Rānar Kiyāma. Sai dai wannan al'umma ta Muhammadu tā kēbanta da sūnan Musulmi, addinīn kuma da sūnan Musulunci.

zā ka bar Mūsa da mutānensa, dōmin su yi barna a cikin fasa, kuma ya bar ka, kai da gumākanka?" Ya ce: "Zā mu yayyanka diyansu maza kuma mu rāya mātansu; kuma lalle ne mū, a bisa gare su, marinjāya ne."

128. Mūsā ya ce wa mutānensa⁽¹⁾: "Ku nēmi taimako da Allah, kuma ku yi haküri: Lalle ne fasa ta Allah ce, Yāna gādar da ita ga wanda Yake so daga bāyinSa, kuma ākiba ta māsu takaza ce."

129. Suka ce: "An cūtar da mu daga gabānin ka zō mana, kuma daga bāyan da kā zō mana." Ya ce: "Akwai tsammānin Ubangijinku, Ya halaka makiyanku, kuma Ya sanya ku, ku maye a cikin fasa, sa'an nan Ya dūba yadda kuke aikatāwa."

130. Kuma lalle ne, haküka, Mun kāma mutānen Fir'auna da tsananin shēkaru (fari) da nakasa daga 'ya'yan itāce: tsammāninsu sunā tunāwa.

131. Sa'an nan idan wani alhēri ya jē musu, sai su ce: "Wannan nāmu ne," kuma idan masifa ta sāme su, sai su yi shu'umci da Mūsā da wanda yake tāre da shi! To, shu'umcinsu a wurin Allah yake, kuma amma mafi yawansu bā su sani!

وَقَوْمَهُ وَلِيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَيَدْرَكُ
وَإِلَهَتَكُمْ قَالَ سَنُقْتَلُ إِنْتَاهُمْ وَنَسْتَحْيِي
نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَقَهْمَهُ قَهْرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَسْتَعِنُ بِاللَّهِ
وَأَصْبِرُ وَإِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عَبَادِهِ وَالْعِقْبَةُ لِلْمُتَقِينَ ﴿٦٨﴾

فَالْأُولَاؤ ذِيَّنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِمَا
جِئْنَا نَحْنُ أَقْلَى عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يَهْلِكَ
عَدُوكُمْ وَيَسْتَحْلِفُكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَقَدْ أَخْذَنَا أَهْلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّينِينَ
وَنَقِصْ مِنْ أَلْثَمَرَتِ لِعَلَاهُمْ يَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

فَإِذَا جَاءَهُمْ حَسَنَةٌ قَالُوا نَاهَدْنِهِ وَإِنْ
تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ يَطْبَرُوا مِمْوَسَى وَمَنْ
مَعَهُ وَالآءِ إِنَّمَا طَبَرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

(1) Maganar Mūsā ga Banī Isrā'ilā tā nūna cēwa sun ga azābar ta yi musu yawa, har sun fāra zargin Mūsā da cēwa ya sabbaba musu tsananin fitinar, da zōwarsa. Shi kuma ya lallāshe su da cēwa, "Kōme ya yi tsanani, to, saukinsa ya yi kusa."

132. Kuma suka ce: “Kō me ka zō mana da shi daga āyā, dōmin ka sihirce mu da ita, to, ba mu zama, sabōda kai, māsu īmāni ba.”

133. Sai Muka aika a kansu da cikōwa, da fāra, da kwarkwata da kwādi da jini: āyōyi abūbuwan rarrabēwa⁽¹⁾: sai suka kangare, kuma suka kasance mutāne māsu laifi.

134. Kuma a lōkacin da masīfa ta auku a kansu, sukan ce: “Yā Mūsā! Ka rōka mana Ubangijinka, sabōda abin da Ya yi alkvari a wurinka, lalle ne idan ka kau da azābar daga barinmu, hakīka munā īmāni sabōda kai, kuma munā sakin Bani Isrā'il tāre da kai.”

135. To, a lōkacin da Muka kuranye azāba daga barinsu zuwa ga wani ajali wanda suke māsu iske shi ne, sai gā su sunā warwarēwa!

136. Sai Muka yi azābar rāmuwa, daga gare su, sabōda haka Muka nutsar da su a cikin tēku, dōmin lalle ne sū, sun karyata game da āyōyinMu, kuma sun kasance daga barinsu, gāfilai.

137. Kuma Muka gādar da mutānen, wadanda sun kasance anā raunana su, a gabacin kasa da yammacinta, wadda Muka sanya albarka a cikinta, kuma kalmar Ubangijinka mai kyau ta cika a kan

وَقَالُوا مَهْمَاتٌ أَتَابِهِ مِنْ ءَايَةٍ لِتَسْحِرَنَا بِهَا
فَمَا نَخْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الظُّفُوفَانَ وَالْجَرَادَ
وَالْقُمَلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَاءَ إِنَّا
مُفَصَّلُكُنَا فَأَسْتَكْبِرُوا وَكَانُوا فَوْقَمَا
مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الْرِّجْزُ قَالُوا يَمُوسَى اذْعُ
لَنَارَكَ بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكُلِّ لَيْنٍ كَشَفَتَ
عَنَّا الْرِّجْزَ لَنَوْمَنَّ لَكَ وَلَرْسَلَنَّ
مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْرِّجْزَ إِلَى أَجَلِّهِمْ
بَكَلَعُوهُ إِذَا هُمْ يَنْكُونُ ﴿١٣٥﴾

فَأَنْتَقْمَنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ يَا نَاهُمْ
كَذَّبُوا إِيمَانَنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا
يُسْتَضْعَفُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمَغَرِبَهَا
الَّتِي بَرَكَنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كِلَمَتُ رَبِّكَ

(1) Āyōyin da suka jē musu a cikin lōkatai dabān-dabān dōmin a ja hankalinsu, kō zā su yi īmāni. Kōwace āyā tanā kwāna bakwai sunā wahala da ita, sa'an nan su rōki Mūsā ya yi addu'a a kuranye ta, sa'an nan a bāyan wani lōkaci sai su kōma wa kāfircinsu, kamar yadda āyōyi māsu biyar wannan suka bayyana.

Banī Isra'ila, saboda abin da suka yi na hakuri. Kuma Muka mutsuke abin da Fir'auna da mutānensa, suka kasance sunā sanā'antawa, da abin da suka kasance sunā shimpidāwa.⁽¹⁾

138. Kuma Muka kētarar da Banī Isrā'ila ga tēku, sai suka jē a kan wasu mutāne wadanda sunā lizimta da ibāda a kan wasu gu-māka, nāsu, suka ce: "Yā Mūsā! Ka sanya mana wani abin bautawa kamar yadda suke da abūbuwan bautāwa."⁽²⁾ Ya ce: "Lalle ne kū, mutāne ne kunā jahilta.

139. "Lalle newadannan, abinda suke a cikinsa halakakke ne, kuma abin da suka kasance sunā aikātawa karya ne."

140. Ya ce: "Shin, wanin Allah, nike nēma muku ya zama abin bautāwa, alhāli kuwa Shī (Allah) Ya fifita ku a kan halittu?"

141. Kuma a lōkacin da Muka tsirar da ku daga mutānen Fir'auna, sunā tayā muku mugunyar azāba. 'Sunā karkashe diyanku maza, kuma sunā rāyar da matanku.' Kuma a cikin wancan akwai jarabāwa daga Ubangijinku,⁽³⁾ Mai girma.

الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا
وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ
وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿٢٧﴾

وَجَوَزْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْوَا عَلَى
فَوْرِيقَةَ كُوُنَّ عَلَى أَصْنَامِهِمْ قَالُوا
يَمْوُسَى أَجْعَلَ لَنَا إِلَهًا كَمَالَهُمْ
إِلَهَهُ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِرُ مَا هُمْ فِيهِ وَبَطَلَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ أَغِيرُ اللَّهُ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَلَّكُمْ
عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

وَإِذَا نَجَحْتُكُمْ مِنْ إِلِّي فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ
سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتَلُونَ أَبْنَاءَكُمْ
وَيَسْتَحِيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ
بَلَاءٌ مَنْ رَبَّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٣٠﴾

(1) Wannan shi ne karshen kissar fadfan gaskiya daga wajen Mūsā da karya daga wajen Fir'auna da rundunarsa da dūkiyarsa. Haka dai karya kōme duhunta, to, na banza ne, a karshe zā ta wātse.

(2) Farkon fadan karya da gaskiya a tsakānin Banī Isrā'ila da Mūsā wajen son kōmawa ga al-ādu da kāri a cikin addini ta hanyar bidi'a.

(3) Lamīrin Musulmi ne wadanda ake yi wa magana yanzu a harshen Muhammadu, domin su wa'aztu da labarun mutanen farko.

142. Kuma Muka yi wa'adi ga Mūsa da dare talātin,⁽¹⁾ kuma Muka cikā su da gōma, sai mikatin Ubangijinsa ya cika dare arba'in. Kuma Mūsā ya ce wa dan'uwansa, Hārūna: "Ka maye mini a cikin mutānena, kuma ka gyāra, kuma kada ka bi hanyar māsu fasādi."

143. Kuma a lōkacin da Mūsa ya jē ga mīkatinMu, kuma Ubangijinsa Ya yi masa magana, shi Mūsā ya ce: "Yā Ubangijina! Ka nūna mini in yi dūbi zuwa gare Ka!" Ya ce: "Bā zā ka gan Ni ba, kuma amma ka dūba zuwa ga dūtse, to, idan ya tabbata a wurinsa, to, zā ka gan Ni." Sa'an nan a lōkacin da Ubangijinsa, Ya kuranye zuwa ga dūtsen, Ya sanyā shi niķakke. Kuma Mūsā ya fādi sōmamme. To, a lōkacin da ya farka, ya ce: "TsarkinKa yā tabbata! Nā tūba zuwa gare Ka, kuma ni ne farkon mūminai."

144. Ya ce: "Ya Mūsā! Lalle ne Ni, Nā zābe ka bisa ga mutāne da manzanciNa, kuma da maganāTa. Sabōda haka ka riķi abin da Nā bā ka, kuma ka kasance daga māsu gōdiya."

*وَوَعَدْنَا مُوسَى شَلَّيْشَ لِتَلَهَ
وَأَتَمَّنَهَا بِعَشْرَ فَتَمَّ مِيقَتُ رَبِّهِ
أَرْبَعَينَ لِتَلَهَ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ
هَنْرُونَ أَخْلُفُنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ لَوَاتِّي
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَمَّا جَاءَهُ مُوسَى لِمِيقَتِنَا وَكَلَمَهُ رَبِّهِ قَالَ
رَبِّي أَرِنِّي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَنِي
وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ أَسْتَقَرَ
مَكَانَهُ وَفَسَوْقَ تَرَنِي فَلَمَّا نَجَّلَ رَبِّهِ وَ
لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكَّائِي وَحَرَّ مُوسَى صَعِقَأً
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ تَبَّعْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا
أَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَ يَمُوسَى إِلَيْيَ أَضْطَفْتُكَ عَلَى أَنَّا سِرِّي سَلَّي
وَبِكَلِّي فَخَذْ مَاءَ اتَّبَعْتُكَ وَكُنْ مِنْ أَشَّكَرِينَ ﴿٤٨﴾

(1) Kissōshin da ke tafe daga nan, suna nūna hani ga a kāra wani abu a cikin umarnin Allah. Kōwane irin kāri shi ne ake cēwa bidi'a, kuma kō dā an yi shi ne da nufin kwarai. Bidi'a tanā kāwo fitina ga māsu ita.

145. Kuma Muka rubūta masa a cikin alluna daga kōwane abu, wa'azi da rarrabēwa ga dukan kōwane abu: "Sai ka riķe su da ƙarfi, kuma ka umurci mutānenka, su yi riķo ga abin da yake mafī kyaunsu⁽¹⁾: Zā Ni nūna muku gidan fāsiķai."

146. Zā Ni karkatar da wadanda suke yin girman kai a cikin ƙasa, bā da wani hakki ba, daga āyōyiNa. Kuma idan sun ga dukan āyā, bā zā su yi īmāni da ita ba, kuma idan sun ga hanyar shiriya, bā zā su riķe ta hanya ba, kuma idan sun ga hanyar bata, sai su riķe ta hanya. Wancan ne, dōmin lalle ne su, sun karyata da āyōyinMu, kuma sun kasance, daga barinsu, gāfilai.

147. Kuma wadanda suka ƙaryata game da āyōyinMu da gamuwa da Lāhira, ayyukansu sun bāci. Shin, ana saka musu, fāce da abin da suka kasance suna aikatāwa?

148. Kuma mutānen Mūsā suka riķi maraki⁽²⁾, jikin mutāne, yanā rūri, daga bāyan tafiyarsa, daga kāyan Kawarsu. Shin, ba su ganī ba, cēwa lalle ne shi, bā ya yi musu magana, kuma bā ya shiryar da su ga hanya? Sun riķa shi, kuma sun kasance māsu zālunci.

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَنَقْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ
فَهُدْهَا بِقُوَّةٍ وَأَمْرُ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا
سَأْوِيرِيكُمْ دَارَ الْفَسِيقِينَ ﴿١٦﴾

سَأَضْرِفُ عَنْهُ إِنْتَيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ إِعْيَاهُ
لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا
يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيْرِ
يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّابُونَ
إِنَّا إِنَّا وَكَانُوا عَنْهَا أَغْفَلِينَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِإِنْتَنَا وَلِقَاءَ الْآخِرَةِ
حِطَّتْ أَعْمَدُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَأَخْذَذُ قَوْمًا مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِ
عَجَلَاجَسَدَا لَهُ حُوازُ الْمَرِيرَقَا أَنَّهُ
لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا
أَخْذَذُوهُ وَكَانُوا ظَلَمِينَ ﴿١٩﴾

(1) Mafi kyau daga Taurata shi ne wanda yake bayyananne; watau kada a yi aiki da abin da yake bai bayyana ba, sai da abin da ya bayyana, bayan an yarda cēwa dukansu daga Allah suke.

(2) Riķon maraki shi ne bauta masa. Shī marakin an yī shi ne da mundāyen Kawarsu, yanā da jiki irin na mutāne, kuma yanā rūri kamar na shānu. Bā shi yin magana. Sun bauta masa a bāyan tafiyar Mūsā, a cikin kwana gōma na ƙārin Mīkātin.

149. Kuma a lōkacin da suka yi nadāma, kuma suka ga cēwa lalle ne sū, hakīka, sun bace, suka ce: "Ha-kīka, idan UbangijinMu bai yi mana rahama ba, kuma Ya gāfarta mana, lalle ne munā kasancēwa daga māsu hasāra."

150. Kuma a lōkacin da Mūsā ya kōma zuwa ga mutānensa, yanā mai fushi, mai bañin ciki, ya ce: "Tir da abin da kuka yi mini wakilci, a bāyana! Shin, kun nēmi gaggawar umurnin Ubangijinku ne?" Kuma ya jefar da Allunan, kuma ya yi riko ga kan dan'uwansa yana jan sa zuwa gare shi. Ya ce: "Yā dan'uwata! Lalle ne mutānen, sun dauke ni mai rauni, kuma sun yi kusa su kashe ni, sabōda haka kada ka dārantar da makiye game da ni, kuma kada ka sanya ni tāre da mutāne azzālumai."

151. Ya ce: "Yā Ubangijina! Ka gāfarta mini, nī da dan'uwana, kuma Ka shigar da mu a cikin rahamarKa, alhāli kuwa Kai ne Mafi rahamar māsu rahama!"

152. Lalle ne wadanda suka riki marakin, wani fushi daga Ubangijsu da wani walākanci a cikin rāyuwar dūniya, zā su sāme su: Kuma kamar wangan ne Muke sāka wa māsu kirkira karya.

153. Kuma wadanda suka aikata miyāgun ayyuka, sa'an nan suka tūba daga bāyansu kuma suka yi īmāni, lalle ne Ubangijinka daga bāyansu, hakīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأُوا أَنَّهُمْ قَدْ
ضَلَّوْا قَالُوا إِنَّمَا لَمْ يَرَحْمَنَا رَبُّنَا
وَيَغْفِرَنَا لَنَا كُونَنَا مِنَ الْخَيْرِينَ ﴿١٤٩﴾

وَلَمَّا رَأَجَعَ مُوسَىٰ إِلَى قَوْمِهِ عَصَبَنَ أَسْفَاقَهُ
يُسْمَمَ حَلْقَتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْجَلْتُمْ أَمْرَ
رِئَسَكُمْ وَالَّتِي أَلَّا لَوَاحَ وَأَخْذَ بِرَاسِ أَخِيهِ
يَجْرِي إِلَيْهِ قَالَ أَبْنَاءُ إِنَّ الْقَوْمَ
أَسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَا
شُمِّتَ بِالْأَغْدَاءِ وَلَا جَعَلَنِي مَعَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّيْ أَغْفِرْ لِي وَلَا حَنْيَ وَلَدْ خَلْنَا فِي
رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَخْدُوا الْعِجْلَ سِيَّنَاهُمْ غَضَبٌ
مِنْ رَبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَّالِكَ
يَخْرِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الْسَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ
بَعْدِهَا وَأَمْنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

154. Kuma a lōkacin da fushin ya kwanta daga barin Mūsā, sai ya riki Allunan, kuma a cikin kwa-fensu akwai shiriya da rahama ga wadanda suke sū, ga Ubangijinsu, māsu jin tsōro ne.

155. Kuma Mūsā ya zābi mutānensa, namiji saba'in, dōmin mikātinMu. To, a lōkacin da tsāwa ta kāma su, ya ce: "Yā Ubangijina! Dā Kā so, dā Kā halakar da su daga gabāni, sū da ni. Shin, zā Ka halaka mu, sabōda abin da wāwāyen daga gare mu suka aikata? Ba ta zama ba fāce fitinarKa, Kanā batarwa, da ita, wanda Kake so, kuma Kanā shiryarwa, da ita, wanda Kake so; Kai ne Majibincinmu. Sai Ka gāfarta mana; kuma Ka yi mana rahama, alhāli kuwa Kai ne Mafi alhērin māsu gāfara.

156. "Kuma Ka rubūta mana alhēri a cikin wannan dūniya, kuma a cikin Lāhira. Lalle ne mū, mun tūba zuwa gare Ka." Ya ce: "AzābaTa Inā sāmu, da ita, wanda Nike so, kuma rahamaTa, ta yalwaci dukan kōme. Sa'an nan zā Ni rubūta ta ga wadanda suke yin taķawa, kuma sunā bāyar da zakka, da wadanda suke, game da āyōyinMu mūminai ne;

157. "Wadanda suke sunā bin Manzo⁽¹⁾, Annabi, Ummiyyi wanda suke sāmun sa rubūce a wu-rinsu, a cikin Attaura da Linjīla;

وَلَمَّا سَكَنَ عَنْ مُوسَى الْعَصَبُ أَخْدَأَ الْأَوَّلَاهُ
وَفِي سُخْنَتِهَا هَذِي وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ
يَرْهَبُونَ

وَأَخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ وَسَبْعِينَ رَجُلًا
لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخْدَأَهُمْ أَرْجَفَهُ قَالَ رَبِّنَا
شَتَّتَ أَهْلَكَتْهُمْ قَبْلُ وَإِنِّي أَنْهَاكُمْ
بِمَا فَعَلْتُ أَسْفَهَاهُمْ إِنَّمَا إِنِّي هِيَ إِلَّا فَتَنَّكُمْ
تُضْلَلُ بِهَا مَنْ شَاءَ وَهَدَى مَنْ شَاءَ أَنْتَ
وَلِيَشَأْ فَأَغْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا وَأَنْتَ حَيْرُ الْغَافِرِينَ

* وَأَنْتَ بُشِّرٌ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءَ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ
شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَقَوَّلُونَ
وَيُؤْتُونَ الرَّحْكَةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِيَايَتِنَا
يُؤْمِنُونَ

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ الَّذِي أَمَّى
الَّذِي يَحْدُثُ وَهُوَ مَكْتُوبٌ أَعْنَدَهُ فِي

(1) Bayānin bisharar Attaura da Linjīla game da Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi. Kuma bishārar da Allah ya gaya wa Annabi Mūsā a wurin Mikatinsa tāre da mutāne saba'in, dōmin maganar dinke take.

yanā umurnin su da alhēri, kuma yana hana su daga barin abin da bā a so; kuma yana halatta musu abūbuwa māsu dadi, kuma yana haramtarwar mūnana a kansu. Kuma yanā kāyar da nauyinsu daga barinsu, da kūkummai wadannan da suka kasance a kansu. To, wadanda suka yi īmāni da shi kuma suka karfafa shi, kuma suka tai-make shi, kuma suka bi haske wanda aka saukar tāre da shi, wadannan ne māsu cin nasara.”

158. Ka ce: “Yā kū mutāne!⁽¹⁾ Lalle ne nī manzon Allah ne zuwa gare ku, gabā daya. (Allah) Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da kasa: Bābu wani abin bautawa fāce Shi, Yanā rāyarwa, kuma Yanā matarwa, sai ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, Annabi, Ummiyi, wanda yake yin īmāni da Allah da kalmominSa: ku bī shi, tsammā-ninku, kunā shiryuwa.”

159. Kuma daga mutānen⁽²⁾ Mūsā akwai al'umma, sunā shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ādalci.

160. Kuma Muka yayyanka su sibfi gōma shā biyu, al'ummai. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā a lōkacin da mutānensa suka nēme shi, ga shāyarwa, cēwa: “Ka

الْتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا هُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الظَّبَابَتَ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمْ
الْخَبَابَ وَيَصْرُعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ
الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ لَا يَأْمُرُونَ
وَعَزَّزُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِي لَهُ دُولَةٌ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضُ لِإِلَهٍ إِلَهُنَّجُو، وَنَمِيتُ
فَمَا مُؤْمِنٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أَنَّهُ أَمِنٌ
الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَتِهِ وَأَنَّهُ عُوْدٌ
لَعَلَّكُمْ تَفَتَّذُونَ ﴿٦٨﴾

وَمِنْ قَوْمٍ مُّوسَىٰ أَقْرَبَ يَهُدُونَ بِالْحَقِّ
وَيَدِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٩﴾

وَقَطَّعَنَاهُمْ أَثْنَتَيْ عَشَرَةَ أَسْبَاطًا أَمَمًا
وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذَا سَسَقَهُ
قَوْمُهُ أَنْ أَضْرِبْ بِعَصَابَكَ الْحَجَرَ

(1) Mutāne a nan, anā nufin Yahūdu da wasunsu. Anā kirān su zuwa ga abin da Attaura ta yi musu bishāra da zuwansa, a cikin sifōfin da ta sifantā shi da su.

(2) Anā nūna cēwa duka yadda mutāne suka bāci, bā zā a rasa na kirki a cikinsu ba.

dōki dūtsen⁽¹⁾ da sandarka.” Sai marmaro gōma shā biyu suka buba-fuga daga gare shi: Lalle ne kōwadanne mutāne sun san mashāyarsu. Kuma Muka sanya girgije ya yi musu inuwa, kuma Muka saukar da darba da tantabaru a kansu. “Ku ci daga māsu dādin abin da Muka arzūta ku.” Kuma ba su zāluncē Muba; kuma amma rāyukansu suke zālunta.

161. Kuma a lōkacin da aka ce masu: “Ku zauna ga wannan alkarya⁽²⁾, kuma ku ci daga gare ta, inda kuka so, kuma ku ce: ‘Saryarwa,’ kuma ku shiga kōfa kuna māsu sujada: Mu gāfarta muku laifuffukanku, kuma zā Mu kāra wa māsu kyautatāwa.”

162. Sai wadanda suka yi zālunci daga gare su, suka musanya magna⁽³⁾ watar wadda aka ce musu, sai Muka aika azāba a kansu, daga sama, sabōda abin da suka kasance sunā yi na zālunci.

163. Kuma ka tambaye su daga alkarya wadda ta kasance kusa ga tēku, a lōkacin da suke kētare haddi a cikin Asabar, a lōkacin da kīfāyensu, suke je musu a rānar

فَأَنْبَجَسَتْ مِنْهُ أَثْنَتَعَشَرَةَ عَيْنًا فَدَعَلَمَ كُلُّ أَنَاسٍ مَشَرِّبَهُمْ وَظَلَّلَنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَمُ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى كُلُّوا مِنْ طَبِيبَتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمْنَاكُمْ إِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٦١﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ أَسْكُنُوهُنَّا فِي الْقَرْيَةِ وَكُلُّهُنَّا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حَطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَقْرِئَ لَكُمْ خَطِيبَتِكُمْ سَرِيزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٢﴾

فَنَذَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَوَلَّعَنَهُمُ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجَزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿٦٣﴾

وَسَلَّمُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةً الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبَّتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبَّتِهِمْ

(1) Watau dūtsen da ya gudu da tufafinsa ne a lōkacin da yake yin wanka dōmin a nūnā wa Banī Isrā'il, wadanda suka sōke shi da gwaiwa, cēwa lāfiya lau yake. Kuma aka umurce shi da dāukar dūtsen, kuma yanzu aka umurce shi da ya dōke shi dōmin ruwa ya fito sabōda shansu.

(2) Alkaryar ita ce Baitil Ma'ādis, bisa shugabancin Yūsha'u. ‘Saryarwa’ watau a saryar mana da zunubinmu, yā Allah! ‘Shiga kōfa da sujada’, watau da tawāli'u.

(3) Suka musanya hidda da hindaa: watau alkama. (Aya ta 161) Sai aka saukar da azāba a kansu, sabōda haka wannan yā nūna cēwa Allah ba ya son a musanya addininSa da kōme, sai dai mutum ya yi shi kamar yadda ya zo masa. Musanyawar umarnin, yāki ne a tsakānin gaskiya da karya. Ma'anar hidda ita ce kāyar da zunubi.

Asabar⁽¹⁾ dinsu jere. Kuma a rānar da ba su yi Asabar ba, bā su zuwa gare su: Kamar wangan ne Muke jarraba su da abin da suka kasance sunā yi na fāsikanci.

164. Kuma a lōkacin da wata al'umma daga gare su ta ce: "Don me kuke yin wa'azi ga mutāne wadanda Allah Yake Mai halaka su, kō kuwa Mai yi musu azāba, azāba mai tsanani?" Suka ce: "Dōmin nēman hanzari zuwa ga Ubangi-jinku, kuma tsammāninsu, sunā yin takawa."

165. To, a lōkacin da suka manta da abin da aka tunātar da su da shi, Mun tsīrar da wadanda suke hani daga cūta, kuma Muka kāma wadanda suka yi zālunci, da azāba mai tsanani dōmin abin da suka kasance sunā yi, na fasiñanci.

166. Sa'an nan a lōkacin da suka yi girman kai daga barin abin da aka hana su daga gare shi, Muka ce musu: "Ku kasance birai ḫaskanttu."

167. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinku Ya sanar, lalle ne, zā Ya aika a kansu (Yahūdu), zuwa Rānar Kiyāma, wanda zai ḫandana musu

شَرَّعَا وَيَوْمَ لَا يَسْتِيُونَ لَا تَأْتِيهِمْ
كَذَلِكَ بَلُوْهُمْ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

وَإِذْ قَاتَ أَمَةً مِنْهُمْ لَمْ يَعْطُونَ قَوْمًا اللَّهُ
مُهِلِّكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَاتَلُوا
مَعْذَرَةً إِلَى رَيْكَ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

فَلَمَّا اسْتُوْمَادُ كُرُوا يَهُهَةً أَنْجَيْتَنَا الَّذِينَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخْذَنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ بَيْسِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا عَتَّوْا عَنْ مَا نَهَوْا عَنْهُ فَقْتَلَهُمْ كُنُوفَرَدَةً
خَسِيرِينَ ﴿١٦٦﴾

وَإِذْ تَأْذَنَ رَبُّكَ لِيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمٍ
الْقِيَمَةُ مَنْ يَسْمُوْهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ

(1) Wata alkarya anā ce da ita Ailata a bākin gābar Bahr Al Kulzum a zāmanin Dāwūda, Allah ya umurce su a kan harshen Dāwūda su rīki Jumma'a rānar īdi, su yanke aiki a ciki, dōmin ibāda, sai suka ki Jumma'a suka zābi Asabar, ma'anarsa yankēwa. To, sai Allah ya tsananta musu, Ya hana su farautar kīfi a rānar Asabar, Ya halatta musu shi, a sauran kwānukan māko. Sai a rānar Asabar, su sāmi kīfi wani kan wani, amma sauran kwanuka bā su sāmunsa haka. Sai Iblis ya sanar da su ga su aikata matarar ruwa a gefen tēkun, a rānar Asabar, su būde kīfi ya shiga su rufe, har rānar Lahadi su kāma. Sai garin ya kasu uku: kashi ḫaya suka yi farauta, wasu suka hana, sū kuma suka yi gāru a tsakāninsu da māsu yi, nā uku ba su yi farautar ba kuma ba su hana ba. A bāyan 'yan kwānaki sai aka mayar da māsu farautar birai, sa'an nan suka mutu.

mummunar azāba, lalle ne Ubangi-jinka, hakīka, Mai gaggawar uñuba ne, kuma Shī, hakīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

168. Kuma Muka yayyanka su, a cikin kasa, al'ummōmi, daga gare su akwai sālihai, kuma daga gare su akwai wanda bā haka ba. Muka jarrabe su da abūbuwan alhēri da na musīfa: tsammāninsu, sunā kōmōwa.

169. Sai wasu 'yan bāya suka maye daga bāyansu, sun gaji Littāfin, sunā karbar sifar⁽¹⁾ wannan kaskantacciya, sunā cēwa: "Zā a gāfarta mana." Idan kuma wata sifa irinta ta zo, za su karbe ta. Shin, ba a karbi alkawarin Littāfi ba a kansu cēwa kada su fada ga Allah, fāce gaskiya, alhāli kuwa sun karanta abin da yake a cikinsa, kuma Gidan Lāhira ne mafi alhēri ga wanda ya yi taķawa? Shin, bā zā ku hankalta ba?

170. Kuma wadanda suke riķewa da Littāfi, kuma suka tsayar da salla, lalle ne Mū, bā Mu tōzarta lādar māsu gyārāwa.

171. Kuma a lōkacin da muka daukaka dūtse⁽²⁾ sama da su, ka-

لَسَرِيعُ الْعَقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

وَقَطَعَتْهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْمًا مُنْتَهُمْ
الْأَصْلِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ
وَبَلَوَتْهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرَثُوا الْكِتَابَ
يَاخْدُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَذْنِي وَيَقُولُونَ
سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَاخْدُو
أَرْتُو خَذْ عَلَيْهِمْ مِيقَثَ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا
عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالَّذَارُ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقَوْنَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يُمْسِكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا
الْأَصْلَوَةَ إِنَّ الْأَنْصَيْعَ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿٢٠﴾

*وَإِذْ تَقْنَنَا الْجَبَلَ فَوَقَهُمْ كَانَهُ طُلَّةً وَظَنُوا

(1) Sifar kaskantacciya ita ce kāyan dūniya na haram, kamar rashawa. An kira ta sifa dōmin bā aba ce mai tsayuwa da kanta ba, kuma bā sifar abin kirki ba, sai dai abin da yake halaka ne nan da nan. Tāke gaskiya fada ne da addini, watau yaki a tsakānin gaskiya da karya.

(2) A lōkacin da Mūsā ya karanta wa Banī Isrā'il Attaura da hukunce-hukuncen da suke a cikinta, māsu wuya gare su, sai suka fi yarda da ita. Allah ya yanka dūtse daidai da garinsu, Ya daukaka shi a kansu, ko su yi aiki da ita kō ya fāfa a kansu. Daga nan idan suna salla, sai su yi sujada da rabin gōshi a kan tsāgīn hagu, sunā kallon dūtsen. Kuma yin sujada a haka ya zama sunnarsu har yanzu. Watau bā a iya tsare gaskiya daga yākin karya sai an yi amfāni da wani karfi.

mar dai shi giringe ne, kuma suka hañkake, lalle ne shi, mai fāduwa ne a gare su, (aka ce): “Ku karbi abin da Muka kāwo muku da karfi, kuma ku tuna abin da yake a cikinsa, tsammāninku kunā yin tañawa.”

172. Kuma a lōkacin da Ubangijinka Ya karbi (alkawari) daga diyan Ādam, daga bāyayyakinsu, a zuriyarsu, kuma Ya shaidar da su a kan rāyukansu, (Ya ce): “Shin, bā Nī ne Ubangijinku ba?” Suka ce: “Na'am! Mun yi shaida!”(Ya ce): “Kada ku ce a Rānar Kiyāma: Lalle ne mū, daga wannan, gafalallu ne.”⁽¹⁾

173. Kō kuwa ku ce: “Abin sani kawai, ubanninmu suka yi shirki daga farko, kuma mū, mun kasance zūriya daga bāyansu. Shin fa, Kanā halaka mu, sabōda abin da māsu bātāwa suka aikata?”

174. Kuma kamar haka Muke rarrabe ãyöyi, daki-daki; tsammāninsu, sunā kōmōwa.

175. Ka karanta a kansu lābārin wanda Muka kāwo masa⁽²⁾ ãyöyinMu, sai ya sābule daga gare su, sai Shaidan ya bi shi, sai ya kasance a cikin halakakku.

(1) Watau kada ku ce ba ku san wannan alkawari ba.

(2) Asalin kissar anā cēwa daga Bil'amu dan Bā'ura ne; Allah ya bā shi ilmi, sai ya bar ilmin. Yanā daga cikin mālaman Banī isrā'ilā, yā kasance wanda ake karbar addu'arsa, sunā gabatar da shi a cikin tsanance-tsنانance, sai Mūsā ya aike shi zuwa ga Sarkin Madyana ya kirāye shi zuwa ga Allah. Sai Sarkin ya yanka masa kasa, ya bā shi, sai ya bi addinin Sarkin, ya bar addinin Mūsā. Ya zama misāli ga duk mālamin da bai yi aiki da ilminsia ba. Idan mālami ya halaka, to, yā fi Shaidan sharri dōmin haka Shaidan yake binsa wajen taimakon karya a kan gaskiya.

أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَاءَ إِتَّيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ
وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعْلَكُمْ تَشَعُونَ ﴿٦﴾

وَإِذَا حَذَرَكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِ
دَرِيَّتُهُمْ وَأَشَهَدَهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمُ الْسَّتُّ
بِرَتِكُمْ قَالَ الْوَابِلُ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿٧﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ إِبْرَاهِيمَ مِنْ قَبْلِ
وَكُنَّا نَادِرِيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهِمْ لَكُنَّا
بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٨﴾

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٩﴾

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا أَلْذَى إِنَّهُمْ إِنْ كَانُوا فَإِنَّ لَخَ
مِنْهَا فَأَبْعَثُهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَاوِينَ ﴿١٠﴾

176. Kuma dā Mun so, da Mun dāukakā shi da su, kuma amma shī, ya nēmi dawwama a cikin fasa, kuma ya bi son zūciyarsa. To, misālinsa kamar misālin kare ne, idan ka yi dāuki a kansa ya yi lallage, kō kuwa ka bar shi sai ya yi lallage, wannan ne misālin mutāne wadanda suka karyata game da āyō-yinMu: Ka jēranta karātun lābārun; tsammāninsu sunā tunāni.

177. Tir da zama misāli, mutānen da suka karyata game da āyō-yinMu, kuma kansu suka kasance sunā zālunta.

178. Wanda⁽¹⁾ Allah Ya shiryar, to, shī ne Mai shiryuwa, kuma wanda Ya batar, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

179. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halitta, sabōda Jahannama, māsu yawa daga aljannu da mutāne, sunā da zukāta, ba su fahimta da su, kuma sunā da idānu, bā su gani da su, kuma sunā da kunnuwa, ba su ji da su: wadancan kamar bisāshe suke. Ā'a, sū ne mafī bacēwa: Wadancan sū ne gafalallu.

180. Kuma Allah Yanā da sūnāye māsu kyau⁽²⁾: sai ku rōke Shi

وَلَوْ شِئْنَا الرَّفَعَتُهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى
الْأَرْضِ وَأَتَبَعَهُو نَحْنُ مُمْثَلُهُ كَمَثَلِ
الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ
تَرْكَهُ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَيْذَبُوا إِعْبَادَنَا فَأَقْصُصُ الْقَصَاصَ
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَيْذَبُوا إِعْبَادَنَا
وَأَنفُسُهُمْ كَانُوا يُظْلِمُونَ ﴿٧٨﴾

مَنْ يَقْدِمْ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِيٌ وَمَنْ يُضْلِلُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَانَا جَهَنَّمَ كَبِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ هُمْ
قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبَصِّرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ
كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَنِيُّونَ ﴿٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ

(1) An sifanta Musulmi da abin da aka sifanta Yahūdu da shi cēwa a cikinsu akwai na kirki, kuma akwai miyāgu, dōmin yāki a tsakānin gaskiya da karya ya dōge.

(2) Wadanda suke rōkon Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba, sū ne aka sifanta da dabbobi, har dabbobi sun fi su, dōmin dabba tanā gudun abin da yake cūtar ta, amma sū ba su san abin da yake cūtar su ba, balle su guje shi. Kuma anā fahimtar cēwa bā a rōkon Allah da wani sūna Nāsa, idan bai kasance a cikin sunayenSa māsu kyau ba, sai fa idan ya zama a dunkule ne, kamar a ce, "Ya Allah inā rōkon Ka da sūnayenKa wadanda na sani da wadanda ban sani ba," dōmin Hadīsi ya nūna a yi haka. Kiran Allah bā da sūnāyenSa māsu kyau ba yana cikin yāki a tsakānin karya da gaskiya.

da su, kama ku bar wadanda suke yin ilhādi a cikin sūnāyenSa: Zā a sāka musu abin da suka kasance sunā aikatāwa.

181. Kuma daga wadanda Muka halitta akwai wata al'umma, sunā shiryarwa da gaskiya, kuma da ita suke yin ādalci.

182. Kuma wadanda suka kar-yata game da āyōyinMu, zā Mu yi musu istidrāji daga inda ba su sani ba.

183. Kuma Inā yi musu jinkiri, lalle ne kaidīNa, mai karfi ne.

184. Shin, ba su yi tunāni ba, cēwa bābu wata hauka ga ma'abu-cinsu?⁽¹⁾ Shī bai zama ba fāce mai gargadi mai bayyanāwa.

185. Shin, ba su yi dūbi ba a cikin mulkin sammai da kasa, da kuma abin da Allah Ya halitta daga kōme, kuma akwai tsammāni kasancewar ajalinsu, hakīka, ya kusanta? To, da wane lābāri a bāyansa suke yin īmāni?

186. Wanda Allah Ya batar, to, bābu mai shiryarwa a gare shi: kuma Yanā barin su, a cikin batarsu sunā dimuwa.

187. Sunā tambayar ka⁽²⁾ daga Sa'a, a yaushe tabbatarta take? Ka

يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ، سَيُجَزِّئُنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَمَنْ خَلَقَنَا أَمْهَةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَيَهْدِي
يَعْدِلُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ كَذَبُواْ بِآيَاتِنَا سَتَرَ رَحْمَمْ
مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَمْلَى لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتَّمِينُ ﴿٢١﴾

أَوْلَئِكَ رُؤْسَاءُ أَمَّا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ
إِلَّا نَذِيرٌ مُّمِينُ ﴿٢٢﴾

أَوْلَئِكَ نَظَرُواْ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا حَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ
قَدْ أَقْرَبَ أَجْلُهُمْ فِي أَيِّ حِدَيثٍ بَعْدَهُ رُوْمَنُونَ ﴿٢٣﴾

مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِي لَهُ وَيَدْرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَهَا قُلْ إِنَّمَا

(1) Watau, Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, bā ya da hauka sai hankali, sabōda haka māsu yin addini da hauka, kamar māsu da'awar tasawwufi, karya suke yi, sunā fada ne da gaskiya. Kuma sūkar mai wa'azi da sūnāye fada da gaskiya ne.

(2) Tambayar abin da Allah bai bayyana shi ba, kamar Rānar Tāshin Kiyāma, yāki ne a tsakānin karya da gaskiya. Cēwa wani mutum yā san gaibi ko yanā iya kāwo alhēri kō ya tunkude wani sharri, karya ne, kuma fadā da gaskiya ne.

ce: "Abin sani kawai, saninta a wurin Ubangijina yake. Bābu mai bayyana ta ga lōkacinta fāce Shī. Tā yi nauyi a cikin sammai da ƙasa. Bā zā ta zo muku ba fāce kwatsam." Sunā tambayar ka, kamar kai masani ne gare ta. Ka ce: "Abin sani kawai, saninta a wurin Allah yake, kuma amma mafī yawan mutāne bā su sani."

188. Ka ce: "Bā ni mallaka wa raina wani amfāni, kuma haka ban tunkude wata cūta, fāce abin da Allah Ya so. Kuma dā na kasance inā sanin gaibi, dā lalle ne, nā yawaита daga alhēri kuma cūta bā zā ta shāfe ni ba, nī ban zama ba fāce mai gargadī, kuma mai bāyar da bishāra ga mutāne wadanda suke yin īmāni."

189. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga rai guda, kuma Ya sanya, daga gare ta, ma'auranta, dōmin ya nat-su zuwa gare⁽¹⁾ ta. Sa'an nan a lōkacin da ya rufe ta, ta yi ciki, ciki sassauka, sai ta shūde da shi. Sa'an nan a lōkacin da ya yi nauyi, sai suka rōki Allah, Ubangijinsu: "Lalle ne idan Ka bā mu abin ƙwarai, haƙīka, zā mu kasance daga māsu gōdiya."

عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّ لَا يُجْلِيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ
ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِي كُلُّ أَلْ
بَعْدَهُ بِسْعَلَوْنَكَ كَانَكَ حَقِيقَةً عَنْهَا قَلِيلٌ إِنَّمَا عِلْمُهَا
عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا مِنِّي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْكُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ
لَا سَتَكْثُرُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِي
السُّوءُ إِنَّ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٩٠﴾

*هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ
مِنْهَا زَوْجَهَا لِسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَعَشَّهَا
حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَنْقَلَتْ
دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لِئَنْ إِنَّمَا صَلَحَ لِحَا
لَنْ كُونَنَّ مِنَ السَّاكِرِينَ ﴿١٩١﴾

(1) Asalin halitta, rai guda ce, watau Ādam, Allah ya fitar da Hauwa'u daga Ādamu, ya mayar da ita mātarsa, daga gare su zūriya ta yadu, kuma ya zama sunnar rai, namijin ya natsu zuwa ga macen. Kuma daga nan zama ya ci gaba har idan mace ta yi ciki, bā ta damuwa da shi sai yā yi nauyi, ita da mijī su dinga addu'a, sunā rōkon Allah. A bāyan bukātar-su tā biya sai su manta da Allah, su dōra jingina abūbuwa zuwa ga sabubbansu, su bar tunānin Mai sabbabawa. Daga nan abu ya yi zurfi har ya kasance shirki; bauta wa wani tāre da Allah, yāki ne a tsakānin gaskiya da karya.

190. To, a lōkacin da Ya bā su abin fwarai, suka sanya Masa abōkan tarayya a cikin abin da Ya ba su. To, Allah Yā tsarkaka daga abin da suke yi na shirki.

191. Shin, sunā shirki da abin da bā ya halittar kōme, kuma sū ne ake halittāwa?

192. Kuma bā su iya bāyar da taimako gare su, kuma kansu ma, bā su iya taimaka!

193. Kuma idan kun kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su bī ku ba, daidai ne a gare ku, shin, kun kirāye su, kō kuwa kū māsu kawaici ne!

194. Lalle ne wadannan da kuke kira, baicin Allah, bāyī ne misālanku: to, ku kirāye su, sa'an nan su karba muku, idan kun kasance māsu gaskiya!

195. Shin, sunā da kafāfu da suke yin tafiya da su? Kō sunā da hannāye da suke damka da su? Kō sunā da idānu da suke gani da su? Ko sunā da kunnuwa da suke saurāre da su? Ka ce: "Ku kirāwo abūbuwan⁽¹⁾ shirkinku sa'an nan kuma ku yi mini kaidi, sa'an nan kada ku saurāra mini.

196. "Lalle ne, majibincīna Allah ne Wanda Ya saukar da Littāfi, kuma Shī ne Yake jibintar sālihai.

197. "Kuma wadanda kuke kira, baicinSa, bā su iya taimakōn ku, kuma kansu ma, bā su iya taimaka."

فَلَمَّا آتَهُمَا صِلْحًا جَعَلَاهُ شُرَكَاءَ فِيمَا
أَتَهُمَا فَتَعَلَّلُ إِلَيْهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٦﴾

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ ﴿١٧﴾

وَلَا يَسْتَطِعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ
يَنْصُرُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُونَ سَوَاءً
عَلَيْكُمْ كُمْ أَدْعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَمِّيْتُمْ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ
أَمْثَالُكُمْ فَإِذَا دَعَوْهُمْ فَلَيُسْتَحِبِّبُوا
لَكُمْ إِنْ كَانُوكُمْ صَدِيقِيْنَ ﴿٢٠﴾

أَلَّهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشِيْنَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ
يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبَصِّرُونَ
بِهَا أَمْ لَهُمْ أَذْنَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ آذُّعُوا
شُرَكَاءَ كُلُّهُمْ كَيْدُونَ فَلَا تُنْظِرُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ
يَتَوَلَّ الصَّالِحِينَ ﴿٢٢﴾

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِعُونَ
نَصْرًا كُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٢٣﴾

(1) Bāyar da tsoro da wani abin bautāwa ko jingina wata bukāta a gare shi, duka yāki ne a tsakānin gaskiya da farya.

198. Kuma idan ka kirāye su zuwa ga shiriya, bā zā su ji ba, kuma kanā ganin su, sunā dūbi zuwa gare ka, alhāli kuwa sū, bā su gani.

199. Ka rīki abin da ya sauķaka; kuma ka yi umurni da alhēri, kuma ka kau da kai daga jāhilai.⁽¹⁾

200. Kuma imma wata fizga daga Shaidan ta fizge ka, sai ka nēmi tsari ga Allah. Lalle ne Shi, Mai jī ne, Masani.

201. Lalle ne wadanda suka yi takawa idan wani tāshin hankali daga Shaidan ya shāfe su, sai su tuna (Allah) sai gā su, sun zama masu basīra.

202. Kuma 'yan'uwansu (shaidanu) sunā taimakon su a cikin bata, sa'an nan kuma bā su takaitāwa.

203. Kuma idan ba ka je musu da wata āyā ba, su ce: "Don me ba ka kāga ta ba?" Ka ce: "Abin sani kawai, inā biyar abin da aka yō wahayi zuwa gare ni ne, daga Ubangijina. Wannan abūbuwan kula ne daga Ubangijinku, da shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin imāni."

204. Kuma idan an karanta⁽²⁾ Alkur'āni sai ku saurara gare shi, kuma ku yi shiru: tsammāninku, anā yi muku rahama.

(1) Bayānin sisōfin mai wa'azi, watau mataimakin gaskiya a kan ḫarya.

(2) Bāyān an sisanta Alkur'āni da cēwa abin kula ne ga māsu īmāni, sai kuma ya yi umurni da saurāre, a lōkacin da ake karatunsa. Sauraren yana wajabta a cikin salla, idan līman ya bayyana karātu kuma da a cikin hudubar Jumma'a. Yanā zama mustahabbi ga sauran lōkatai. Kur'āni shi ne abin da ake wa'azi da shi kuma shi ne āyā da kansa. Hana saurārensa yāki ne da gaskiya.

وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا وَتَرْهِمُهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبَصِّرُونَ ﴿١٩﴾

حُذِّرَ الْعَفْوَ وَأَمْرُ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ
الْجَهَلِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِمَّا يَزَّغَنَكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَأَسْقِدْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ دَسِّيْعٌ عَلَيْهِمْ ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَشْقَوْا إِذَا مَسَهُمْ طَيْفٌ مِّنَ
الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٢﴾

وَأَخْوَاهُمْ يَمْدُونَهُمْ فِي الْغَيْثِ شَمَّلَ
يُقْصِرُونَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا لَرَأَتِهِمْ بِإِيمَانِهِ قَالُوا لَوْلَا أَجْتَبَيْتَهُمْ
قُلْ إِنَّمَا أَتَيْتُهُمْ مَا يُؤْخِذُ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّيْهِمْ هَذَا
بَصَارٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَهُدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا فَرِيَ الْقُرْبَاءِ إِنْ فَلَسْتَ مَعُولَهُ وَلَنْ يُصْبِرُوا
لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٢٥﴾

205. Kuma ka ambaci⁽¹⁾ Uban-gijinka, a cikin ranka da kankan da kai, da tsōro, kuma kōmabāyan bayyanawa na magana, da sāfe da marece, kuma kada ka kasance daga gafalallu.

206. Lalle ne, wadanda ke wurin Ubangijinka bā su yin girman kai ga bauta Masa, kuma sunā tsarkake Shi da tasbīhi, kuma a gare Shi suke yin sujada.

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْمُدْعَوِّ وَالْأَصَالِ
وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ عَنْ دِرَبِكَ لَا يَسْتَكْرِرُونَ عَنِ
عِبَادَتِهِ وَيُسَيِّحُونَهُ وَلَمْ يَسْجُدُونَ ﴿٧﴾

SŪRATUL ANFĀL

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

Tanā karantar da cēwa taimakon Allah, shī ne nasara ga māsu taħawa, bā karfinsu ba, da kuma shiryarwa ga dōkōkin yāki da abin da ya rātayu da yāki dōmin dāukaka kalmar Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Suna tambayar ka⁽²⁾ ga gan̄ma. Ka ce: “Gan̄ima ta Allah da ManzonSa ce. Sai ku bi Allah da taħawa, kuma ku gyāra abin da

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ
وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاصْلِحُوا ذَاتَ

(1) Sa'an nan kuma ya yi umurni da ambaton Allah da addu'a a farko da karshen rāna kamar yadda ya yi umurni da yin salsa a wadannan lōkatai, watau wannan shi ne makamin gaskiya a kan karya.

(2) Yā fāra Sūrar da tambayar Sahabbai ga Annabi cēwa wāne ne ya fi cancanta da dūkiyar gan̄imar da aka sāmu a yākin Badar Babba, samāri mayāka kō tsōfaffi māsu bāyar da shāwara da ra'ayōyinsu, māsu kyau. Sa'an nan Ya yi jawābi da cēwa: “Ka ce gan̄imar ta Allah ce da ManzonSa”, sabōda dalilan da suke tafe ga ayōyin da suke biye. Ana nufi wanke sōja daga jāyayya a kan dūkiya. Allah Ya fi sani.

yake a tsakāninku, kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, idan kun kasance mūminai."

2. Abin sani kawai, mūminai sū ne wadanda suke idan an ambaci, Allah, zukātansu su firgita, kuma idan an karanta āyōyinSa a kansu, su kārā musu wani īmāni, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara;

3. Wadanda suke tsayar da salla, kuma daga abin da Muka arzūtā su sunā ciyarwa.⁽¹⁾

4. Wadannan sū ne mūminai da gaskiya. Sunā da darajōji a wurin Ubangijinsu, da wata gāfara da arziki na karimci.

5. Kamar yadda Ubangijinka Ya fitar da kai daga gidanka da gaskiya, alhāli kuwa lalle wani bangare na mūminai, hāfiķa, sunā Ḳyāma.

6. Sunā jāyayya da kai a cikin (sha'anin) gaskiya a bāyan tā bayyana, kamar dai lalle anā kōra su zuwa ga mutuwa ne alhāli kuwa sunā kallo.

7. Kuma a lōkacin⁽²⁾ da Allah Yake yi muku alkawari da dayan kungiyi biyu, cēwa lalle ita tāku ce:

(1) Watau sunā yin ibāda ta jiki da ta dūkiya, wājiba da nāfila.

(2) Asalin fitar Musulmi zuwa Badar shi ne Annabi ya ji lābārin Abu Sufyāna yā fito daga Makka da āyari zuwa Shām, watau "Syria", sai ya fita dōmin a kāma shi, suka sāmi Abu Sufyāna yā shige da dūkiya, sabōda haka Annabi daga Badar ya kōma Madīna. Wannan fita, anā kirān ta Badar Karama. Da Abu Sufyāna ya sāmi lābāri, sai ya aika wa Kuraishāwa, dōmin su fito, su tsare dūkiyarsu daga Musulmi. Annabi, da ya ji lābārin kōmōwar Abu Sufyāna, sai ya fita tāre da jama'arsa, wanda ya ji yana son fita, kuma yanā da abin hawa. Abu Sufyāna tāre da āyari sū ne wajen da bābu kaya. Yaキン Kuraishawa shi ne wajen da yake da kaya. Musulmi a tsakiya. Abu Sufyāna ya saki hanya ya tsīra. Ya nēmi Kuraishāwa da su kōma, Abu Jahal ya ce sai Allah Yā yi hukunci a tsakāninsu da Muhammadu wanda ya kātse zumuntā, ya bar addinin iyāye.

بِيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ
وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا نُتْبِعُهُمْ إِذَا هُمْ
رَازَدُهُمْ إِيمَانُهُمْ أَعْلَى رِبَّهُمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقْسِمُونَ الصَّلَاةَ وَمَمَارِزُ فَهُمْ
يُنْفَعُونَ ﴿٣﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًا لَهُمْ دَرَجَاتٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَيْرٌ ﴿٤﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
فِرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَرِهُونَ ﴿٥﴾

يُجَدِّلُونَكَ فِي الْحُقْقِ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَكَمَا
يُسَافُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يَعْدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الْطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا
لَكُمْ وَلَوْدُونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوَّكَةِ

kuma kunā gūrin cēwa lalle kungiya wadda bā ta da kaya ta kasance gare ku, kuma Allah Yanā nufin Ya tabbatar da gaskiya da kalmō-minSa, kuma Ya kātse karshen kāfirai;

8. Dōmin Ya tabbatar da gaskiya, kuma Ya bāta karya, kuma kō dā māsu laifi sun ki.

9. A lōkacin da kuke nēman Ubangijinku taimako, sai Ya karba muku cēwa: “Lalle ne Nī, Mai taimakon ku ne da dubu daga malā’iku, jēre.”

10. Kuma Allah bai sanya shi ba fāce dōmin bishāra, kuma dōmin zukātanku su natsu da shi, kuma taimakon, bai zama ba fāce daga wurin Allah: Lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

11. A lōkacin da (Allah) Yake rufe ku da gyangyadi, dōmin aminci daga gare Shi, kuma Yanā saukar da ruwa⁽¹⁾ daga sama, a kanku, dōmin Ya tsarkake ku da shi, kuma Ya tafiyar da kazantar Shaifan daga barinku, kuma dōmin Ya sau-re a kan zukātanku, kuma Ya tabbatar da kafāfu da shi.

12. A lōkacin da Ubangijinka Yake yin wahayi zuwa ga malā’iku cēwa: “Lalle ne Mu, Munā tāre da ku, sai ku tabbatar da wadanda suka yi īmāni: zā Ni jēfa tsōro a

تَكُونُ لَكُمْ وَرِيدَ اللَّهُ أَنْ يُحْقِقَ الْحَقَّ
يَكَانِتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكُفَّارِ ﴿٧﴾

لِيُحْقِقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَطْلَ وَلَوْكَرَةَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾

إِذْ تَسْتَغْفِرُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنَّى
مُمِدِّكُمْ بِالْفِلِّ مِنَ الْمَلَئِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلَظْمَمَنَ بِهِ
فُلُوْبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِذْ يَعْشِيْكُمُ الْعَاسَ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَ كُمْ بِهِ
وَيُدَهِّبَ عَنْكُمْ رَجْزُ الشَّيْطَنِ وَلِيُرَطِّعَ عَلَى
فُلُوْبِكُمْ وَيُثْبِتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَئِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ
فَشَيْتُ الَّذِينَ ءَامُوا سَأْلِقُ فِي قُلُوبِ

(1) A lōkacin zāfi ne na bazara, kuma aka faralta azumi, sai Allah Ya saukar da ruwa daidai da sansanin Musulmi, suka shā, suka yi wanka sa'an nan kuma aka daddale musu rairayi dōmin sauñin tafiya.

cikin zukātan wadanda suka kāfirta, sai ku yi dūka bisa ga wuyōyi kuma ku yi dūka daga gare su ga dukan yatsu⁽¹⁾.

13. Wancan ne, dōmin lalle ne sū, sunā sāba wa Allah da Manzon-Sa. Kuma wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

14. Wancan ne: “Ku dandane shi, kuma lalle ne akwai azā-bar wuta ga kāfirai”.

15. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun hadu da wadanda suka kāfirta ga yāki, to, kada ku jūya musu bāyayyakinku.

16. Kuma duka wanda⁽²⁾ ya jūya musu bāyansa a yinin nan, fāce wanda ya karkata dōmin kōdayya, kō kuwa wanda ya jē dōmin haduwa da wata kungiya, to, lalle ne ya kōma da fushi daga Allah, kuma matattararsa Jahannama, kuma tir da makōma ita!

17. To, bā kū ne kuka kashe su ba; kuma amma Allah ne Ya kashe su: kuma ba ka yi jīfa ba a lōkacin da ka yi jīfa; kuma amma Allah ne Ya yi jifar⁽³⁾: Kuma dōmin Ya jar-

الَّذِينَ كَفَرُوا أَرْعَبْ فَأَضْرِبُوهُمْ فَوْقَ
الْأَعْنَاقِ وَأَضْرِبُوهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٧﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاءُوا إِلَهَةً وَرَسُولَهُ وَمَنْ
يُشَاقِقُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿١٨﴾

ذَلِكُمْ فَدُوْقُهُ وَأَنَّ لِلْكُفَّارِ
عَذَابٌ أَنَّارٍ ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيسُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا رَحْقَافًا لَا تُؤْلُهُمُ الْأَذْبَارَ ﴿٢٠﴾

وَمَنْ يُوَلِّهُمْ بِوَمِيزْدُبْرَهُ وَالْأَمْتَحَرَفَ
لِقَتَالٍ أَوْ مُتَحَبِّزًا إِلَى فِعَةٍ فَقَدْ بَاءَ
بِغَضَبِنِّ اللَّهِ وَمَا وَلَهُ جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢١﴾

فَلَمَّا نَقْشُلُهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَاتَلَهُمْ وَمَا
رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى وَلَيْسَ بِيَ
الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَّا إِنَّ اللَّهَ
حَسَنَ إِنَّ اللَّهَ

(1) Sa'an nan kuma Annabi da umurnin Allah ya dēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa a jihar kāfirai. Bābu wanda ya rage a cikinsu, fāce tsakuwar nan tā shiga a cikin idānunsa.

(2) Gudu a wurin yākin Jihādi shīne mafī girman haram duka, matukar kāfirai ba su fi ninki biyu na adadin Musulmi ba, kamar yadda zai zo. Wanda ya yi gudu a wurin jihādi kamar yā nēmi kāfirci ya rinjāyi Musulunci ne.

(3) Kisan da aka yi musu, Allah ne Ya kashe su, haka Annabi ya dēbi tsakuwa da hannunsa mai daraja ya jēfa wa kāfirai, tsakuwar ta shiga cikin idānun kōwane daya daga cikinsu. To, wannan jīfar daga Allah take. Sabōda haka duk ganīmar dai ta Allah ce da ManzonSa, sai yadda Ya so, zā a raba ta.

raba Musulmi da jarrabawa mai kyau daga gare Shi. Kuma Allah Mai ji ne, Masani.

18. Wancan ne, kuma lalle ne, Allah Mai raunana kaidin kāfirai ne.

19. Idan kun yi alfānun cin nasa-ra, to, lalle nasarar tā je muku, kuma idan kun hanu, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma idan kun kōma zā Mu kōma, kuma jama'ar-ku bā zā ta wadātar muku da kōme ba, kō dā tā yi yawa. Kuma lalle ne cēwa Allah Yanā tāre da mūminai!

20. Yā ku wadanda suka yi īmā-ni! Ku yi dā'a ga Allah da Man-zonSa, kuma kada ku jūya daga barinSa, alhāli kunā ji.

21. Kuma kada ku kasance ka-mar wadanda suka ce: "Mun ji," alhāli kuwa sū, bā su ji.

22. Lalle ne, mafi sharrin da-bbōbi a wurin Allah, sū ne kurāme, bēbāye, wadanda bā su yin hankali.

23. Dā Allah Yā san wani alhēri a cikinsu, dā Yā jiyar da su, kuma kō dā Yā jiyar da su, hakīka, dā sun jūya, alhāli sū, sunā māsu hinjirēwa.

24. Yā ku wadanda suka yi īmā-ni! Ku karba wa Allah, kuma ku karba wa Manzo, idan Ya kirāye ku zuwa ga abin da Yake rāyar da ku: Kuma ku sani cēwa Allah Yanā shāmakacēwa a tsakānin mutum da zūciyarsa, kuma lalle ne Shī, a zuwa gare Shi ake tāra ku.

25. Kuma ku ji tsōron fitina wadda bā ta sāmun wadanda suka

سَمِيعٌ عَلَيْهِ ۝

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوْهِنٌ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ۝

إِن تَسْقِطُوهُ فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ
وَإِن تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِن تَعُودُوا
نَعْدٌ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِتْنَةً كُمْ شَيْئًا وَلَا
كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَ
وَلَا تَوْلُوا عَنْهُ وَأَنَّمُّ سَمَعُونَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ۝

* إِنَّ شَرَ الدَّوَابَاتِ عِنْدَ اللَّهِ الْأَصْمَمُ الْبَحْرُ
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَلَوْ عِلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَا سَمَعُوهُ وَلَا
أَسْمَعُهُمْ لَوْلَا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ۝

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِبُو إِلَيْهِ
وَلِرَسُولٍ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُخْيِكُمْ وَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمُرِءَ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

وَأَنَّقُوافِتَنَةَ لَا تُصِيبَنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا

yi zälunci daga gare ku kēbe, kuma ku sani, lalle ne Allah Mai tsananin ukūba ne.

26. Ku tuna a lōkacin da kuke kadān, wadanda ake raunanarwa a cikin ƙasa, kunā tsōron mutāne su cafe ku, sai Ya tattara ku (a wurin natsuwa, Madīna), kuma Ya karfafā ku da taimakonSa, kuma Ya arzūtā ku daga abūbuwa māsu dādī: tsammāninku, kunā gōdēwa.

27. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku yaudari Allah da ManzonSa, kuma ku yaudari amānōninku, alhāli kuwa kunā sane.

28. Kuma ku sani cēwa abin sani kawai, dūkiyoyinku da 'yā'yanku, wata fitina ce, kuma lalle ne Allah, a wurinSa, akwai ijāra mai girma.

29. Ya kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun bi Allah da taƙawa, zai sanya muku mararraba (da tsōro) kuma Ya kankare ƙananan zunubanku daga barinku. Kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah ne Ma'abūcin falala mai girma.

30. Kuma a lōkacin da wa-danda⁽¹⁾ suka kāfirta suke yin mākirci game da kai, dōmin su tabbatar da kai, kō kuwa su kashe ka, ko kuwa su fitar da kai, sunā

مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

وَذَكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعِفُونَ فِي
الْأَرْضِ تَحَاوُلُونَ أَنْ يَتَحَطَّفُوكُمُ الْأَنْاسُ
فَأَوْدِعُكُمْ وَأَيْدِكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزْقُكُمْ مَنْ
الظَّلِيلُ لَعَلَّكُمْ شَكُورُونَ ﴿٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاخْتُوِنُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ
وَلَاخْتُوِنُوا أَمْنَتَنِتُكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آتَيْتُكُمْ وَآوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ رَأْجُورٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَقْوَى اللَّهَ
يَجْعَلُ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُثْبِتُوا
أَوْ يَقْتُلُوكُمْ أَوْ يُخْرِجُوكُمْ وَيَمْكُرُونَ

(1) Kuraishāwa suka tāru sunā shāwarar yadda zā su yi da Muhammadu: kō su faure shi a cikin gida, kō su kashe shi, kō su kōre shi. Ra'ayinsu ya tsaya ga su kashe shi da zābaßbun mutāne daga kōwace ƙabila yadda danginsa, Banī Hāshim, bā su iya fada da dukkan Lārabāwa, har su kōma ga diyya. A rānar da suka shirya kashe shi, Allah Ya umurce shi da hijira zuwa Madīna. A lōkacin da ya fita daga gidansa ya iske su tsaitsaye, sunā barci, ya zuba turbāya a kunnuwansu, sa'an nan ya shige suka tafi tāre da Abubakar, suka sauка a cikin kōgon dūtsen Thaur. Bāyan kwanaki uku, suka fita zuwa Madīna.

mākirci kuma Allah Yanā mayar musa da mākirci, kuma Allah ne Mafisificin māsu mākirci.

31. Kuma idan aka karanta, ãyoyinMu a kansu, sukan ce: “Lalle ne mun ji, dā muna so, hañika, da mun fadi irin wannan: wannan bai zama ba fāce tātsuniyoyin mutānen farko.”

32. A lōkacin da suka ce: “Yā Allah! Idan wannan ya kasance shī ne gaskiya daga wurinKa, sai Ka yi ruwan duwātsu, a kanmu, daga sama, ko kuwa Ka zo mana da wata azāba, mai radadi.”

33. Kuma Allah bai kasance Yanā yi musu azāba ba alhāli kuwa kai kanā cikinsu,⁽¹⁾ kuma Allah bai kasance Mai yi musu azāba ba alhāli kuwa sunā yin istigfāri.

34. Kuma mēne ne a gare su da Allah ba zai yi musu azāba ba, alhāli kuwa sū, sunā kangēwa daga Masallaci Mai alfarma, kuma ba su kasance majibintanSa ba? Bābu majibintanSa fāce māsu takawa. Kuma mafi yawansu ba su sani ba.

35. Kuma sallarsu a wurin Dākin ba ta kasance ba fāce shēwa da yāyā; sai ku dandani azāba sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci.

36. Lalle ne wadanda suka kāfirta, sunā ciyar da dūkiyoyinsu,

وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكِيرِينَ ﴿٢﴾

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ إِنْتَنَا قَالُوا فَدَسْمِعْنَا
لَوْنَشَاءَ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣﴾

وَإِذَا قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
مِنْ عِنْدِكَ فَامْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ
الْسَّمَاءِ أَوْ أَنْتَنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنَّ فِيهِمْ وَمَا
كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥﴾

وَمَا لَهُمْ أَلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ
عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلَى بِهِمْ
إِنْ أَوْلَى بِهِمْ إِلَّا الْمُتَقْوُنَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا
مُكَاءَ وَنَصِيَّةٌ فَذُوو الْعَدَابِ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٧﴾
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

(1) Rāyuwar Annabi a cikin mutāne aminci ne daga azāba, haka kuma yin istigfari aminci ne. Wanda ke son wadāta da aminci daga Allah, sai ya lazimci istigfāri da bin sunnar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

dōmin su kange daga hanyar Allah; to, zā su ciyar da ita, sa'an nan kuma ta kasance nadāma a kansu, sa'an nan kuma a rinjāye su. Kuma wadanda suka kāfirta zuwa ga Jahannama ake tāra su;

37. Dōmin Allah Ya rarrabe mu-mmuna daga mai kyau, kuma Ya sanya mummunan, sāshensa a kan sāshe, sa'an nan Ya shirga shi gabā daya, sa'an nan Ya sanyā shi a cikin Jahannama. Wadannan sū ne māsu hasāra.

38. Ka ce wa wadanda suka kā-firta idan sun hanu, zā a gāfarta musu abin da ya riga ya shige, kuma idan sun kōma, to, hanyar kāfirān farko, hakīka, tā shūde.

39. Kuma ku yāke su har wata fitina bā zā ta kasance ba, kuma addini dukansa ya kasance na Allah. To, idan sun hanu, to, lalle ne, Allah ga abin da kuke aikatāwa Mai gani ne.

40. Kuma idan sun jūya, to, ku sani cēwa lalle Allah ne Majibinciku: Mādalla da Majibinci, kuma mādalla da Mai taimako, Shī.

41. Kuma ku sani, abin da kuka sāmi⁽¹⁾ ganīma daga wani abu, to, lalle ne Allah Yanā da humusinsa kuma da Manzo, da kuma māsu zumunta da marāyu da miskīnai da

لِيَصُدُّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنِفِّقُونَهَا
ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلِبُونَ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُخْسِرُونَ ﴿٢٧﴾

لِيُمَيزَ اللَّهُ الْحَمِيمَ مِنَ الطَّيْبِ وَجَعَلَ
الْحَمِيمَ بَعْضَهُ وَعَلَى بَعْضٍ فِي رَكْمَهُ
جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٢٨﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَهْوَى إِغْفَرَتْ
لَهُمْ مَا فَدَ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُ وَفَقَدْ مَضَتْ
سُنُنُ الْأُولَئِكَ ﴿٢٩﴾

وَقَاتَلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةً
وَيَكُونَ الَّذِينَ كُلُّهُمْ لِلَّهِ فِي أَنْ
أَنْتَ هُوَ فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٠﴾

وَإِنْ تَوَلُّوْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مُوْلَى كُلِّ
نَعْمَ الْمَوْلَى وَيَقْعُدُ النَّصِيرٌ ﴿٣١﴾

* وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ
حُمْسَهُ وَلِرَسُولِهِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ

(1) Daga farkon Sūrar har zuwa a nan, anā bayānin cēwa ganimar Badar bā ta kōwa ba ce fāce Allah da ManzonSa; to, a nan yanā bayānin yadda za a raba dūkiyar, kuma wannan rabon, ya zama sunna ga dukkan dūkiyar ganīma da Musulmi suka sāmu da yāki kō hari.

dan hanya, idan kun kasance kun yi īmāni da Allah da abin da Muka saukar a kan BāwanMu a Rānar Rarrabēwa, a Rānar da jama'a biyu suka hadu, kuma Allah ne, a kan kōwane abu, Mai ikon yi.

42. A lōkacin da kuke a gāba ta kusa sū kuma sunā a gāba ta nēsa, kuma āyarin yana a wuri mafi gangarāwa daga gare ku, kuma dā kun yi wa jūna wa'adi, dā kun sāba ga wa'adin; kuma amma dōmin Allah Ya hukunta abin da yake ya kasance abin aikatāwa. Dōmin wanda yake halaka ya halaka daga shaida, kuma mai rāyuwa ya rāyu daga shaida, kuma lalle Allah ne, hakīka, Mai ji, Masani.

43. A lōkacin da Allah Yake nūna maka sū sunā kadān, a cikin barcinka, kuma dā Ya nūna maka su sunā da yawa, lalle ne dā kun ji tsōro, kuma lalle ne dā kun yi jāyya a cikin al'amarin, kuma amma Allah Yā tsare ku: Lalle Shī ne Masani ga abin da yake a cikin kirāza.

44. Kuma a lōkacin da Yake nūna muku su, a lōkacin da kuka hadu, a cikin idanunku sunā kadān, kuma Ya karantar da ku a cikin idanunsu, dōmin Allah Ya hukunta wani al'amari wanda ya kasance abin aikatāwa: kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'umurra.

45. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Idan kun hadu da wata fungiyar yāki, to, ku tabbata, kuma ku am-

ءَامْنَشُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ
الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَّقْيَى الْجَمْعَانِ^{٤١} وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَئٍ قَدِيرٌ

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوَّةِ الْذُنْبِ وَهُمْ بِالْعُدُوَّةِ
الْفُصُوْلِ وَالرَّحْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ
تَوَاعَدْتُمْ لَا خَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَدِ
وَلَكُنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ
مَقْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْتَنَا
وَيَحْيَى مَنْ حَيَ عَنْ بَيْتَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
لَسَمِيعٌ عَلَيْمٌ^{٤٢}

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ
أَرَنَّكُمْ كَثِيرًا لَفِي شَيْءِ
وَلَتَنْزَعَمُوا فِي الْأَمْرِ وَلَكُنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ دَعِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ^{٤٣}

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذَا تَقْتَلُونَ فِي أَعْيُنِكُمْ
قَلِيلًا وَيُقْلِلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ
أَمْرًا كَانَ مَقْعُولًا وَإِنَّ اللَّهَ تُرْجِعُ
الْأُمُورُ^{٤٤}

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَسْأَلُوا إِذَا لَقِيتُمُهُ فَأَثْبِطُوا

baci⁽¹⁾ Allah da yawa, tsammā-ninku kunā cin nasara.

46. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, kuma kada ku yi jāyya har ku raunana kuma iskarku ta tafi, kuma ku yi hakuri. Lalle ne Allah Yanā tāre da māsu hakuri.

47. Kada ku kasance kamar wadanda suka fita daga gidā-jensu⁽²⁾, sunā māsu alfahari da yin riya ga mutāne, kuma sunā kangē-wa daga hanyar Allah: Kuma Allah ne ga abin da suke aikatāwa Mai kēwayēwa.

48. Kuma a lōkacin da Shaidan⁽³⁾ ya kawāce musu ayyukansu, kuma ya ce: “Bābu marinjayi a gare ku a yau daga mutāne, kuma nī makwabci ne gare ku.” To, a lōkacin da fungiya biyu suka hadu, ya kōma a kan digādigansa, kuma ya ce: “Lalle ne nī, barrantacce ne daga gare ku! Nī inā ganin abin da bā ku gani; ni inā tsōron Allah: Kuma Allah Mai tsananin uküba ne”

49. A lōkacin da munāfukai da wadanda suke akwai cuta a cikin

وَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٩﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنْزَعُوا
فَتَفْشِلُوا وَتَذَهَّبَ رِيحُكُمْ وَأَصْبِرُوا
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ حَرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ
بَطَرًا وَرِثَاءَ النَّاسِ وَصُدُونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٥١﴾

وَلَا ذَنْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ وَقَالَ
لَاغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي
جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَءَتِ الْفِتَنَ
نَكَصَ عَلَى عَيْنِيهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ
مِنْ كُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْتَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُتَفَقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

(1) Ambaton Allah bayyane yā fi kyau a wurin yāki da wurin harama da hajji kō umra, kuma da lōkacin da ake fita zuwa ga masallacin idī. Wurin da bā wadannan wurāre uku ba, ambaton Allah, ya zama asirce yā fi kyau.

(2) Kada Musulmi su fita zuwa yāki da nūna alfahari da kide-kide da giya da mātā da maganganun alfāsha, kamar yadda Kuraishāwa suka fita zuwa Badar; ku fita da tawālu'i da zikirin Allah.

(3) Shaidan ya fita zuwa ga Kuraishāwa a cikin sūrar Surākatu bn Mālik, ya ce musu yanā tāre da su, kuma shi ne maqwabinsu; watau danginsa, Kan'anawa, bā zā su tabā su ba da yāki, a lōkacin da suke yāki da Muhammadu. Bāyan haka da ya tafī Badar ya ga malā'iku, shī ne ya kōma bāya, yanā cēwa wai shi yanā tsōron Allah; watau yanā yi wa Kuraishāwa izgili; sū ne bā su tsōron Allah.

zukātansu, suke cēwa: “Addinin wadannan yā rūdesu”. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, lalle ne Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

50. Kuma dā kā gani, a lōkacin da malā’iku suke karbar rāyukan wadanda suka kāfirta, sunā dukar fuskōkinsu da duwāwunsu, kuma suna cēwa: “Ku dāndani azābar Gōbara –

51. “Wancan sabōda abin da hannāyenku suka gabātar ne: Kuma lalle ne, Allah bai zama Mai zālunci ba ga bāyinSa.

52. “Kamar al’ādar mutānen Fir’aura da wadanda suke gabāninsu, sun kāfirta da āyōyin Allah, sai Allah Ya kāma su da zunubansu: Lalle Allah ne Mai karfi, Mai tsananin uķūba.

53. “Wancan ne, dōmin lalle ne, Allah bai kasance Mai canza wata ni’ima wadda ya ni’imtar da ita a kan wasu mutāne ba fāce sun sāke abin da yake ga rāyukansu, kuma dōmin lalle Allah ne Mai jī, Ma-sani.”

54. Kamar al’ādar mutānen Fir’aura da wadanda suke a gabāninsu, sun karyata game da āyōyin Ubangijinsu, sai Muka halaka su, sabōda zunubansu, kuma Muka nutsar da mutānen Fir’aura: Kuma dukansu sun kasance ne māsu zālunci.

55. Lalle mafi sharrin dabbōbi a wurin Allah, sū ne wadanda suka kāfirta, sa’an nan bā zā su yi ūmāni ba.

مَرْضٌ عَرَّهُؤَلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٦﴾

وَلَوْتَرَى إِذَا تَوَفَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
الْمَلِئَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَرُهُمْ وَذُو قُوَّاتِ الْحَرِيقِ ﴿٤٧﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَلِيمٍ لِلْعَبْدِ ﴿٤٨﴾

كَذَابٌ إِلَى فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخْذَهُمُ اللَّهُ
بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٩﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَلِكُ مُغَيِّرًا لِعَمَّةَ
أَعْمَاهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُ وَمَا يَأْنِفُسِيهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿٥٠﴾

كَذَابٌ إِلَى فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَذَبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْتَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ
وَأَغْرَقْنَاهُمْ إِلَى فِرْعَوْنَ وَكُلُّ كَاوْلُوا
ظَلَّمِينَ ﴿٥١﴾

إِنَّ شَرَّ الدُّوَّارِ إِنَّمَا يَأْتِي عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

56. Wadanda ka yi kullin alkawari da su, daga gare su, sa'an nan kuma sunā warwarewar alkawarinsu a kōwane lōkaci, kuma sū, bā su yin taķawa.

57. To, in dai ka kāma su a cikin yāki, sai ka kōre⁽¹⁾ wadanda suke a bāyansu, game da su, tsammāninsu, zā su dinga tunāwa.

58. Kuma in ka ji tsōron wata yaudara daga wasu mutāne, to, ka jēfar da alkawarin, zuwa gare su, a kan daidaita: lalle ne Allah, bā Ya son mayaudara.

59. Kuma wadanda suka kāfirta kada su yi zaton sun tsēre: lalle ne sū, bā zā su gāgara ba.

60. Kuma ku yi tattali, dōminsu, abin da kuka sāmi īkon yi na wani karfi⁽²⁾, kuma da ajiye dawaki, kunā tsoratarwa, game da shi, ga makiyin Allah kuma makiyinku da wasu, baicin su, ba ku san su ba, Allah ne Yake sanin su, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu a cikin hanyar Allah, zā a cika muku sakamakonsa, kuma kū ba a zāluntar ku.

61. Kuma idan sun karkata zuwa ga zaman lāfiya, to, ka karkata zuwa gare shi, kuma ka dōgara ga Allah: lalle ne Shī, Mai ji ne, Masani.

62. Kuma idan sun yi nufin su yaudare ka, to, lalle ma'ishinka

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ

عَاهَدْهُمْ فِي كُلِّ مَرْأَةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُوتُونَ ٦١

فَإِمَّا تَشَفَّهُمْ فِي الْحُرْبِ فَشَرِّدُهُمْ مَنْ خَلَفَهُمْ

لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ٦٢

وَإِمَّا لَخَافَ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْذِلْهُمْ

عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الظَّاهِرِينَ ٦٣

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبُّوا إِنَّهُمْ

لَا يُعِجِّزُونَ ٦٤

وَأَعْدُوا لَهُمْ مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ

رِبَاطِ الْجَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ

وَعَدُوكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا

تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُفْقِدُ مِنْ

شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُؤْفِقُ إِلَيْكُمْ وَإِنْ شَرَّ

لَا نُظْلِمُ مَوْنَ ٦٥

*وَإِنَّ جَنَاحَ اللَّهِ لِلْسَّلِيمِ فَاجْتَحَ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى

الَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٦

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ

(1) Wātau a kashe wadanda aka kāma dōmin saura su gani su ji tsōro.

(2) Tattali daga wani karfi, ya hada dukkan abin da zai yiwu a yi yākin abōkin gāba da shi. A yanzu daga bindiga da abin da yake sama da ita, shi ne zā a yi tattali.

Allah ne, Shī ne Wanda Ya karfafa ka da taimakonSa, kuma da mūminai.

63. Kuma Ya sanya sōyayya a tsakānin zukātansu. Dā kā ciyar da abin da yake cikin ḫasa, gabā ḫaya, dā ba ka sanya sōyayya a tsakānin zukātansu ba, kuma amma Allah Yā sanya sōyayya a tsakāninsu. Lalle Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

64. Ya kai Annabi! Ma'ishinka Allah ne, kai da wanda ya biye maka daga mūminai.

65. Ya kai Annabi! Ka kwadafatar da mūminai a kan yāki. Idan mutum ashirin māsu hakuri sun kasance daga gare ku, zā su rinjāyi mētan, kuma idan dari suka kasance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu daga wadanda suka kāfirta, dōmin sū, mutāne ne, bā su fahimta.

66. A yanzu Allah Yā sauķaķe daga gare ku, kuma Yā sani cēwa lalle ne akwai māsu rauni a cikinku. To, idan mutum dari, māsu hakuri, suka kasance daga gare ku, za su rinjāyi mētan, kuma idan dubu suka kasance daga gare ku, zā su rinjāyi dubu biyu, da iznin Allah. Kuma Allah Yana tāre da māsu hakuri.

67. Bā ya kasancewa⁽¹⁾ ga wani annabi, kāmammu su kasance a

هُوَ الَّذِي أَيَّدَكُمْ بِنَصْرٍ وَّبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْا نَفَقَتْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مَا أَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ
الَّهُ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ حَسْبُكُ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ حَرِضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى
الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ
يَغْلِبُوا مَا تَيْنَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مَا يَأْتِي
يَغْلِبُوا الْقَافِلَاتِ مَنْ أَذْنَ اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ ﴿١٠﴾

أَلَقَنَ حَقَّ اللَّهِ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيهِمْ
ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مَا يَأْتِي
يَغْلِبُوا مَا تَيْنَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلَفُ
يَغْلِبُوا الْقَافِلَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ
الصَّابِرِينَ ﴿١١﴾

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَآسِرَى حَتَّىٰ

(1) Bayan da Musulmi suka ci nasara a Badar, suka kama Kuraishāwa a cikinsu har da Abbas baffan Annabi. Sai Annabi ya shāwarci sahabbansa ga abin da zā su yi da kāmammu. Abubakar ya ce wa Annabi, "Mutānenka ne, ka sake su." Sa'an nan ya nēmi Umar shāwara, ya ce masa "Ka kashe su." Sai ya karbi fansa daga gare su. Bāyan haka Alkur'āni ya sauķa da karfafa ra'ayin Umar na a kashe su, ya fi. Amma tun da an riga an zartar da fansar, shī ke nan.

gare shi sai (bāyan) yā zubar da jinainai a cikin kasa. Kunā nufin sifar dūniya kuma Allah Yanā nufin Lāhira. Kuma Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

68. Bā dōmin wani Littāfi daga Allah ba, wanda ya gabāta⁽¹⁾, dā azāba mai girma daga Allah tā shāfe ku a cikin abin da kuka kāma.

69. Sabōda haka, ku ci daga abin da kuka sāmu ganīma, yanā halal mai kyau. Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

70. Ya kai Annabi! Ka ce wa wanda yake a cikin hannāyenku daga kāmamu: “Idan Allah Ya san akwai wani alhēri a cikin zukātangku, zai kawo muku mafī alhēri daga abin da aka karba daga gare ku, kuma Ya yi muku gāfara: Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.”

71. Kuma idan sun yi nufin yaudararka, to, hařīka, sun yaudari Allah daga gabāni sai Ya bāyar da dāmā daga gare su: kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

72. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu, a cikin hanyar Allah, da wadanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako. Wadancan, sāshensu waliyyai ne ga sāshe. Kuma wadanda suka yi īmāni

يُشْخَنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا
وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

لَوْلَا كَتَبَ مِنْ أَنَّهُ سَبَقَ لَمَسَكُوكُ فِيمَا أَخْذَ ثُرَّ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا أَغْنَمْتُ لَكُمْ طَيْبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٩﴾

يَأَيُّهَا النَّاسُ قُلْ لَمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مَنْ
الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا
يُؤْتَكُمْ خَيْرًا مَمَّا أَخْذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ
وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٠﴾

فَإِنْ يُرِيدُو لِخِيَانَتِكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ
قَبْلُ فَأَمَّا كَنَّ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

إِنَّ الَّذِينَ إِمَّا بَرُوا وَجَهَدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
إِذَا وَأُوذُوا نَصَرُوا أَوْ لَمْ يَكُنْ بَعْضُهُمُ أُولَئِكَ
وَالَّذِينَ إِمَّا بَرُوا وَرَبِّهِمْ حَرُوا وَمَا الْكُوْنُ مِنْ وَلَدِهِمْ

(1) Abin da ya gabāta na Littāfi shi ne, amma Allah ne Masanin hařīka, abin da yake a cikin Sūrar Āl Imrāna, āyā ta 159, inda aka bai wa Annabi umurnin ya yi shāwara da sahabbansa ga abin da ya shāfi yāki, sa'an nan kuma ya dōgara ga Allah wajen zartar da abin da ya zābā daga shāwarar da suka bā shi.

kuma ba su yi hijira⁽¹⁾ ba, bā ku da wani abu daga waliccinsu, sai sun yi hijira. Kuma idan suka nēme ku taimako a cikin addini, to, taimako yā wajaba a kanku, fāce a kan mutāne wadanda a tsakāninku da tsakāninsu akwai wani alkvari. Kuma Allah ne, ga abin da kuke aikatāwa, Mai gani.

73. Kuma wadanda suka kāfīrta, sāshensu ne waliyyan sāshe, idan ba ku aikata shi ba, wata fitina zā ta kasance a cikin kasa, da fasādi babba.

74. Kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, kuma da wadanda suka bāyar da masauki, kuma suka yi taimako, wadannan sū ne mūminai da gaskiya, sunā da gāfara da wani abinci na karimci.

75. Kuma wadanda suka yi īmāni daga bāya, kuma suka yi hijira kuma suka yi jihādi tāre da ku, to, wadannan daga gare ku suke. Kuma ma'abūta zumunta, sāshensu ne waliyyan⁽²⁾ sāshe a cikin Littāfin Allah. Lalle Allah ne ga dukkan kōme Masani.

(1) A farkon Musulunci hijira sharadi ce ga shiga cikin waliccin Musulmi, amma bāyan da Musulunci ya yi Karfi, hijira ba ta zama sharadi ba, sai dai tanā wajaba ga Musulmi ya tashi daga inda bā ya iya tsare addininsa zuwa ga inda yake iya tsare shi, matukar bābu wata wahala mai tsanani. Ana taimakon Musulmin da bai yi hijira ba ga abin da bai shāfi warware alkawarin Musulmi ba.

(2) Walicci shi ne kusanta da lizimtar wajabcin taimakon jūna. A farkon Musulunci, Musulmi bā su da walicci a kan wani Musulmi, sai idan yā yi hijira zuwa Madīna. Bāyan cin Makka da wātsuwar Musulunci sai waliccin Musulmi ya wajaba a kan kōwane Musulmi a inda duk yake, a cikin dūniya, gwargwadon hāli, amma kuma a cikin haka mafi kusantar zumunta shi ne mafi cancanta da waliccin kōwane Musulmi, har dai ga abin da ya shāfi hālāye na zaman mutum kamar aure da gādo, da sauransu, kamar yadda littattafan sunna suka bayyana, a can cikin bābin walicci.

٤٩
مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَا جَرُوا وَإِنْ أَسْتَنْصَرُ وَلَكُنْ
فِي الَّذِينَ فَعَلَيْكُمْ أَنْتَصِرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَبِيَنَهُمْ مُّقْسِقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ

٥٠
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أُولَئِكَ بَعْضٌ
إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ
كَيْرٌ

وَالَّذِينَ آمَنُوا هَا جَرُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَأَنْصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ
الْمُؤْمِنُونَ حَقًا لَّهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرَزْقٌ كَيْرٌ

٥١
وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِهِمْ هَا جَرُوا وَجَهَدُوا
مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولَئِكُمُ الظَّاهِرُونَ
بَعْضُهُمُ أَفَلَيَبَعْضُهُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Tanā bayāni ga hukuncin yanke wa kāfirai na kōwane irin kāfirci, da irin alāka wadda take iya ragēwa a tsākanin Musulmi da kāfiri da bayānin sifōfin kāfirai.

1. Barranta daga Allah da ManzonSa zuwa ga wadanda kuka yi wa alkawari daga māsu shirki⁽¹⁾.

2. Sabōda haka ku yi tafiya a cikin kasa wata huđu⁽²⁾, kuma ku sani lalle kū, bā māsu buwāyar Allah ba ne, kuma lalle Allah ne Mai kunyatar da kāfirai.

3. Kuma da yēkuwa daga Allah da ManzonSa zuwa ga mutāne, a Rānar Haji Babba cēwa lalle ne Allah Barrantacce ne daga māsu shirki, kuma ManzonSa (haka). To, idan kun tūba, to, shi ne mafi alhēri a gare ku, kuma idan kun jūya, to, ku sani lalle ne ku, bā māsu buwāyar Allah ba ne. Kuma ka bāyar da bishāra ga wadanda suka kāfirta, da azāba mai radadi.

بِرَأْءَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَسِيِّحُوهُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا
أَنَّهُمْ غَيْرُ مُعِجَزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُحْزِي
الْكُفَّارِينَ ﴿٢﴾

وَأَذْنَنْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الْتَّابِسِ يَوْمَ الْحِجَّةِ
الْأَكْبَرِ إِنَّ اللَّهَ بِرِّيٌّ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ
وَرَسُولُهُ وَإِنْ تُبْتَمِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ
تُؤْتَسْمِ فَاعْلَمُوا أَنَّهُمْ غَيْرُ مُعِجَزِي اللَّهِ
وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعِذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

(1) Kāfirai iri uku ne: māsu addinīn al'āda kamar Lārabāwa, sū ne māsu shirki, sa'an nan māsu bin Littāfi shāfaffe watau Yahūdu da Nasāra, sa'an nan da munāfukan wannan al'umma. Ya fāra da māsu shirki da bayānin irin ayubansu, sa'an nan ya yi bayānin sauran kamar haka.

(2) Bayan yanke sulhu, Allah Ya bai wa kāfirai watā huđu na amāna, dōmin su kāre harkōkinsu da wasu ma'amalōli da suka kulla tāre da Musulmi, sa'an nan yāki ya tāshi. Anā nufin māsu addinīn al'āda na shirki a nan.

4. Sai wadanda kuka yi wani alkawari daga māsu shirki, sa'an nan kuma ba su rage ku da kōme ba, kuma ba su taimaki kōwa a kanku ba, to, ku cika alkawarin, zuwa gare su, har ga iyakar yarjējeniyarsu. Lalle ne Allah Yanā son māsu takawa.

5. Kuma idan watanni, māsu alfarma suka shige, to, ku yāki mushirikai inda kuka sāmē su, kuma ku kāmā su, kuma ku tsare su, kuma ku zaune musu dukkan madākata. To, idan sun tūba, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, ku sakar musu da hanayarsu. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

6. Idan wani daga mushirikai ya nemi makwabtakarka, to, ka ba shi maqwabtar har ya ji maganar Allah, sa'an nan ka isar da shi ga wurin amincewarsa. Wancan fa domin lalle ne su, mutāne ne wadanda ba su sani ba.

7. Yāya wani alkawari a wurin Allah da wurin ManzonSa yake kasancēwa ga mushirikai, fāce ga wadanda kuka yi wa alkawari wurin Masallaci Mai alfarma? To, matukar sun tsaya sōsai gare ku, sai ku tsayu sōsai gare su. Lalle ne Allah Yanā son māsu takawa.

8. Yāya, alhāli idan sun ci nasara a kanku, bā zā su tsare wata zumun-

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ رَجَعُوا
يَنْفَضِّلُونَ كُمْ شَيْئاً وَمَا يُظْهِرُ وَاعْلَمُ بِكُمْ أَحَدٌ
فَأَتَيْمُوا إِلَيْهِمْ عَاهَدَهُمْ إِلَى مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ①

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا
الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدُوكُمْ وَحَذُوْهُمْ
وَأَخْصُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلُّ مَرْصَدٍ
فَإِنَّ تَابُوا وَأَقْامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكُوْةَ
فَخَلُوْا سَيِّلَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ②

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ أَسْتَجَارَكَ
فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلْمَانَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ
مَا مَأْمَنَهُ وَذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ③

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَاهَدُ عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوكُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا أَسْتَقْمَوْكُمْ
فَأَسْتَقِمُوْلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ④

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُ وَاعْلَمُ كُمْ لَا يَرْفُؤُوا

ta ba a cikinku, kuma haka wata amāna, sunā yardar da ku da bāku-nansu, kuma zukātansu sunā ki? Kuma mafi yawansu fāsikai ne.

9. Sun saya da āyōyin Allah, 'yan kudī kadān, sa'an nan suka kange daga hanyar Allah. Lalle ne sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa yā mūnana.

10. Bā su tsaron wata zumunta a cikin mūminai, kuma haka bā su tsaron wata amāna: kuma wadannan ne māsu ta'adi.

11. Sa'an nan idan sun tūba⁽¹⁾, kuma suka tsayar da salla, kuma suka bāyar da zakka, to, 'yan'-uwanku ne a cikin addini, kuma Munā rarrabe āyōyi daki-daki, ga mutāne wadanda suke sani.

12. Kuma idan suka warware rantsuwōyin amāna daga bāyan alkawarinsu, kuma suka yi sūka a cikin addininku, to, ku yāki shūgabannin kāfirci. Lalle ne sū, bābu rantsuwōyin amāna a gare su: tsammāninsu sunā hanuwa.

13. Shin, bā ku yañin mutāne, wadanda suka warware rantsuwōyinsu, kuma suka yi niyya ga fitar da Manzo, kuma sū ne suka fāra muku, tun a farkon lōkaci? Shin, kunā tsōron su ne? To, Allah ne Mafi cancantar ku ji tsōronSa, idan kun kasance mūminai!

(1) Rukunōnin Musulunci biyar ne: Kalmar shahāda da salla da azumi da zakka da hajji ga Dākin Allah. Ana yākar mutum sabōda barin uku daga cikinsu, watau kalmar shahāda da salla da zakka kawai. Kuma uku sunā lazimtar mawādaci da matalauci, su ne kalmar shahāda da salla da azumi kawai. Amma zakka da hajji sai ga mai hālin yi da wadāta.

فِي كُمْ إِلَّا لَاذَمَةٌ يُرْضُونَكُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَابُوا فَلُوْبُهُمْ وَأَكَثَرُهُمْ فَنِسْقُونَ ﴿٨﴾

أَشْرَقُوا بِعَيْنِهِمْ أَنَّهُمْ لَا يَرَوْنَ
سَبِيلًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرَقِبُونَ فِي مُؤْمِنِينَ إِلَّا لَاذَمَةٌ
وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَفَاقُوا أَصْلَوَةً وَءَاتَوْا^{١١}
الرَّكْوَةَ فَإِحْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ
وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٢﴾

وَإِنْ تَكُثُرُوا إِيمَانَهُمْ فَنَّبْعَدُهُمْ
وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَمَةَ
الْكُفَّارِ إِنَّهُمْ لَا يَمْنَأُ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ
يَنْتَهُونَ ﴿١٣﴾

أَلَا تَقْتَلُونَ قَوْمًا كَثُرُوا إِيمَانَهُمْ
وَهُمُؤْمِنُو بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ
بَدَءُوكُمْ أَوْلَ مَرَّةً أَخْشَوْنَهُمْ فَاللهُ أَعْلَمُ
أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

14. Ku yāke su, Allah Ya yi musu azāba da hannāyenku, kuma Ya kunyatar da su, kuma Ya taimake ku, kuma Ya warkar da firāzan mutāne mūminai.

15. Kuma Ya tafī da fushin zukātansu, kuma Ya karbi tūba a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Masa-ni, Mai hikima.

16. Ko kunā zaton⁽¹⁾ a bar ku, tun Allah bai bayyana wadanda suka yi jihādi ba daga gare ku, kuma sū ba su riki wani shige ba, baicin Allah da ManzonSa da mū-minai? Kuma Allah ne Mai jarra-bāwa ga abin da kuke aikatāwa.

17. Bā ya kasancewa ga māsu shirki su rāya masallatan Allah, alhāli kuwa sunā māsu bāyar da shaida a kan rāyukansu da kafirci, wadannan ayyukansu sun bāci, kuma a cikin wutā sū madawwama ne.

18. Abin sani kawai, mai rāya masallatan Allah, shī ne wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya tsayar da salsa kuma ya bāyar da zakka, kuma bai ji tsōron kōwa ba fāce Allah. To, akwai tsammānin wadannan su kasance daga shiryayyu.

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ يَأْتِي دِيْنَكُمْ
وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرُكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِعُ صُدُورَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

وَيُذَهِّبُ غَنِيَّةَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى
مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٢﴾

أَمْ حَسِبُ الْمُشْرِكُونَ أَنْ تُنْزَلُوا وَلَمْ يَعْلَمُوا اللَّهُ الَّذِي
جَهَدَهُمْ وَأَنْتَمْ كُمْ وَلَمْ يَتَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيَجْهَهُ
وَاللَّهُ خَيْرٌ لِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمَرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ
شَهِيدِينَ عَلَى أَنفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ
حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي الْأَنَارِ هُمْ خَلِدُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا يَعْمَرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ إِيمَانَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمَ الْآخِرِ رَاقِمَ الْأَصْلَوَةَ وَإِنَّ
الرَّكْوَةَ وَمَرْيَخَشَ إِلَّا اللَّهُ فَعَسَى أُولَئِكَ
أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهَتَّدِينَ ﴿١٥﴾

(1) Watau kunā zaton ku shiga Aljanna sabōda cēwarku, “Mun yi īmāni,” kawai? Ā’aha! Sai Allah Yā bayyanar da mai gaskiyar īmāni game da jihādi, kuma gaskiyar īmāni itace ce rashin sōyayya da wanin Allah da ManzonSa da mūminai, duka wanda ya so wani abu baicinsu, to, bā mūmini ba ne, bā zai shiga Aljanna ba dōmin wai yā yi īmāni kawai. Ma’anar son Allah da son Annabi shi ne rashin sāba wa umurninSa. Ma’anar son wanin Allah da wanin Annabi, shi ne ka yi abin da wanin nan yake so, alhāli kuwa a wajen yinsa akwai sāba wa Allah da ManzonSa.

19. Shin, kun sanya shayar da mahajjata da rāyar da Masallaci Mai alfarma kamar wanda ya yi īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya yi jihādi a cikin hanyar Allah? Bā su daidaita a wurin Allah. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

20. Wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira, kuma suka yi jihādi, a cikin hanyar Allah, da dūkiyōyinsu, da rāyukansu, sū ne mafi girma ga daraja, a wurin Allah, kuma wadannan sū ne māsu babbān rabo.

21. Ubangijinsu Yanā yi musu bishāra da wata rahama daga gare Shi, da yarda, da gidājen Aljanna. Sunā da, a cikinsu, ni'ima zaunanniya.

22. Sunā madawwama a cikinsu, har abada. Lalle ne Allah a wurin Sa akwai lāda mai girma.

23. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku riki ubanninku da 'yan'uwanku masōya, idan sun nūna son kāfirci a kan īmāni.⁽¹⁾ Kuma wanda ya jibince su daga gare ku, to, wadannan sū ne azzālumai.

24. Ka ce: "Idan ubanninku da diyanku da 'yan'uwanku da mātan-ku da danginku da dūkiyōyi, wadanda kuka yi tsiwirwirinsu, da fatauci wanda kuke tsōron tasgaronsa, da gidaje wadanda kuke yar-

*أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجَ وَعَمَارَةَ
الْمَسِيدِ الْحَرَامَ كَمَنْءَامَنِ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوِنَ
عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ إِمَانُوا وَهَا أَجْرُهُوْ وَجَهَدُهُ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ
اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١٨﴾

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةِ مِنْهُ وَرِضْوَانِ
وَحَتَّىٰ لَهُمْ فِيهَا أَعْيُمْ مُقْبِرٌ ﴿١٩﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٢٠﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَانُوا لَا تَسْخِذُوا
إِبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أُولَئِكَ إِنَّ
أَسْتَحْبُوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَنِ وَمَنْ
يَتُوَلَّهُمْ فَمَنْ كُفِرَ بِهِمْ أَظَلَمُونَ ﴿٢١﴾

قُلْ إِنْ كَاتَ إِبَاءَكُمْ وَأَبَاءَكُمْ
وَإِخْوَانَكُمْ وَزَوْجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَقْوَلُ أَقْرَفْتُمُوهَا وَتِجْرَةً لَخَسَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَكِنُ تَرَضَوْنَهَا أَحَبَّ

(1) Idan an umurci mutum ya rabu da ubansa da 'yan'uwansa kāfirai, saboda shī yanā Musulmi, to, ga waninsu abin yā fi karfi.

da da su, sun kasance mafiya sōyuwa a gare ku daga Allah da ManzonSa, da yin jihādi ga hanyarSa, to, ku yi jira har Allah Ya zo da umurninSa! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne fāsiķai.

25. Lalle ne, hakīka, Allah Yā taimake ku a cikin wurāre māsu yawa, da Rānar Hunainu,⁽¹⁾ a lōkacin da yawanku ya bā ku sha'awa, sai bai amfānar da ku da kōme ba, kuma kasa ta yi ƙunci a kanku da yalwarta, sa'an nan kuma kuka jūya kunā māsu bāyar da bāya.

26. Sa'an nan kuma Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma a kan mūminai, kuma Ya saukar da rundunōni wadanda ba ku gan su ba, kuma Ya azabtar da wadanda suka kāfirta: wancan ne sakamakon kāfirai.

27. Sa'an nan kuma Allah Ya karbi tūba daga bāyan wancan a kan wanda Ya so. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai rahama.

28. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Abin sani kawai, mushirikai najasa ne, sabōda haka kada su kusanci Masallaci Mai alfarma a bāyan shekararsu wannan. Kuma

إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجَهَادٍ فِي
سَبِيلِهِ فَتَرَبَصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦﴾

لَقَدْ نَصَرَ رَبُّكُمْ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَلَوْمَ
خُنَيْفٍ إِذَا عَجَبَتْكُمْ كَثِيرٌ كُمْ
فَلَمْ تُقْنِعْ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ
الْأَرْضُ بِمَعَارِجِهِ تُمَوِّلُكُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٧﴾

شَرَّأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ وَعَلَىٰ رَسُولِهِ
وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودَ الْمَرْوَهَا
وَعَذَابَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ
الْكُفَّارِينَ ﴿٨﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَىٰ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾

يَتَابُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خَفَثُ عَيْنَاهُ

(1) Hunainu wani wādi ne a tsakānin Makka da 'Dā'ifa inda Musulmi suka yi yāki da Hawāzināwa, a cikin Shawwal shēkara ta takwas. Yawan Musulmi ya rūde su har suka ce, "Yau bā zā a rinjāye mu ba, sabōda ƙaranci." Yawansu yā kasance dubū gōma sha biyu, kuma kāfirai dubū hudu, sai suka ji tsōro, suka gudu, suka bar Annabi a kan alfadararsa, Baidā'a, bābu kōwa tāre da shi fāce Abbas da Abu Sufyāna wanda yake riķe da likkāfar Annabi. Annabi ya sanya Abbas ya yi ta kiran su, "Yā Ansār! Ya Mūhajirūn!" har suka kōmo aka ci nasara.

idan kun ji tsōron talauci⁽¹⁾, to, da sannu Allah zai wadāta ku daga falalarSa, idan Ya so. Lalle Allah ne Masani, Mai hikima.

29. Ku yāki wadanda⁽²⁾ bā su yin īmāni da Allah kuma bā su īmāni da Rānar Lāhira, kuma bā su haramta abin da Allah da Manzon-Sa Suka haramta, kuma bā su yin addini, addinin gaskiya, daga wadanda aka bai wa Littāfi, har sai sun bāyar da jizya daga hannu, kuma sunā faskantattu.

30. Kuma Yahūdāwa suka ce: "Uzairu dan Allah ne". Kuma Nasāra suka ce: "Masīhu dan Allah ne". Wancan zancensu ne da bākunansu. Sunā kamā da maganar wadanda suka kāfirta daga gabāni. Allah Yā la'ance su! Yāya aka karkatar da su?

31. Sun riķi mālamansu⁽³⁾ (Yahūdu) da ruhubānāwansu (Nasāra) ubannangiji, baicin Allah, kuma sun riķi Masīhu dan Maryama (haka). Kuma ba a umurce su ba fāce da su bauta wa Ubangiji Guda. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Tsar-

فَسَوْقَ يُغْنِي كُمُّ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٦﴾

فَتَلَوُا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا يَأْتُونَ
الْآخِرِ وَلَا يُحِرِّمُونَ مَا حَرَمَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَقًّا
يُعْطُوْا الْجِزِيَّةَ عَنْ يَدِهِمْ صَغِيرُونَ ﴿١٧﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَّىْرُ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَىْ مُسِيحُ ابْنِ اللَّهِ
ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَنَّهُمْ بُضَّاهُونَ
قَوْلُ الَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ قَبْلِ قَتْلَهُمْ
اللَّهُ أَنَّ يُوفِّكُوْنَ ﴿١٨﴾

أَخْنَدُواْ أَجْبَارَهُمْ وَرَهَبَنَهُمْ أَرْبَابًا
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمُسِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ
وَمَا أَمْرُواْ إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَيْهَا
وَاحِدًا إِلَّا إِلَهٌ إِلَّا هُوَ سُبْحَانُهُ وَ

(1) Idan kun ji tsōron talauci sabōda hanā mushirikai zuwa hajji, sabōda fataucinku da su zai rage, to, bābu kōme, arziki ga Allah yake, Yanā bāyar da shi ga wanda Yake so.

(2) Bāyan gama hukuncin alākar Musulmi da kāfirān farko, watau māsu shirkīn, Lārabāwa, sai kuma ya fāra bayānin alākar Musulmi da kāfirai na biyu; watau Yahūdu da Nasāra.

(3) Hibru shi ne mālamin Yahūdāwa, Ruhubāni mai ibāda wanda ya yanke jin dādin dūniya daga kansa sabōda ibāda, daga cikin Nasāra, mabiyan, gēfen biyu sun riķi shūgabanninsu ubanningiji sunā bauta musu, watau sunā yanka musu dōkoki wadanda ba na Allah ba, sū kuma sunā bin su a kan haka. Bautar da suke yi wa Uzairu kō Masīhu, Isa dan Maryama dōmin sun ce sū diyan Allah ne, watau sun zama juz'inSa ke nan. Tsarki ya tabbata ga Allah daga wadannan siffōfi duka.

kinSa ya tabbata daga barin abin da suke yin shirki da shi.

32. Sunā nufin su bice hasken Allah da bākunansu. Kuma Allah Yanā ki, fāce dai Ya cika haskenSa, kuma kō da kāfirai sun ki.

33. Shi ne Wanda Ya aiko manzonSa da shiriya da addinin gas-kiya, dōmin ya bayyana shi a kan addini dukansa, kuma kō dā mushirikai sun ki.

34. Yā wadanda suka yi īmāni! Lalle ne māsu yawa daga Ahbār⁽¹⁾ da Ruhbānāwa, hāfiķa sunā cin dūkiyar mutāne da karya, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah. Kuma wadanda suke taskacēwar zīnāriya da azurfa, kuma bā su ciyar da ita a cikin hanyar Allah, to, ka yi musu bushāra da azāba mai radadi.

35. A rānar da ake kōna shi a kanta a cikin wutar Jahannama, sai a yi lalas da ita ga gōshinansu da sāshinansu da bāyyakinsu, (a ce musu) "Wannan ne abin da kuka taskace dōmin rāyukanku. To, ku dandani abin da kuka kasance kunā sanyāwa a taska."

36. Lallai ne ƙidāyayyun watan-ni a wurin Allah watā gōma shā biyu ne a cikin Littāfin⁽²⁾ Allah, a

عَمَّا يُشِّرِّكُونَ ﴿٢٦﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْكَرَهُ
الْكَافِرُونَ ﴿٢٧﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ وَالْهُدَىٰ
وَدِينَ الْحَقِّ لِيُظَهِّرَهُ وَعَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا وَلَوْكَرَةُ الْمُشَرِّكُونَ ﴿٢٨﴾

* يَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمْنَوْا إِنَّ كَثِيرًا
مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانُ لَيَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ النَّاسِ يَا بِالْبَطْلِ وَيَصْدُونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْرِزُونَ
الْذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرُهُمْ بِعَدَابِ الْيَمِّ ﴿٢٩﴾
يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ
فَتُكَوَّى بِهَا جَهَنَّمُ وَجُحُودُهُمْ
وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَتَرْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْرِزُونَ ﴿٣٠﴾

إِنَّ عَدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ أَثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ

(1) Jam'in Hibru watan malamin Yahūdāwa.

(2) Kō dā, a cikin wadannan watanni akwai māsu alfarmas, kō da yake sū kāfirai ba sa kiyaye alfarmarsu ba, sun shigar da wāni wāyonsu a ciki wanda suke cēwa Nasī'u (watau jinkiri): Idan sunā son su yi yāki a cikin dayan watannin, sai su halattar da shi, sa'an nan su haramta wani watā a matsayinsa, su kāra kāfirci a kan kāfircinsu, da yin haka. Saboda haka Allah Ya halattar da yāki a cikin kōwanne watā dōmin kada a māmayi Musulmi. Kuma yin jihādi yanā cikin ayyukan ibāda wadda Allah Yake ribanya lādarta a cikin watannin, māsu alfarmas.

rānar da Ya halicci sammai da kasa, daga cikinsu akwai huđu māsu al-farma. Wannan ne addini madai-daici. Sabōda haka kada ku zālunci kanku a cikinsu. Kuma ku yāki mushirikai gabā daya, kamar yadda suke yākar ku gabā daya. Kuma ku sani cēwa lallai ne Allah Yanā tāre da māsu tađawa.

37. Abin sani kawai “Jinkirtāwa” kāri ne a cikin kāfirci, anā batar da wadanda suka kāfirta game da shi: sunā halattar da watā a wata shēkara kuma su haramtar da shi a wata shekara dōmin su dāce da adadin abin da Allah Ya haramta. Sabōda haka sunā halattar da abin da Allah Ya haramtar. An kawāce musu mū-nanan ayyukansu. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne kāfirai.

38. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Mēne ne a gare ku, idan an ce muku, “Ku fita da yāki a cikin hanyar Allah”, sai ku yi nauyi⁽¹⁾ zuwa ga kasa. Shin, kun yarda da rāyuwar dūniya ne daga ta Lāhira? To jin dāđin rāyuwar dūniya bai zama ba a cikin Lāhira, fāce kadān.

39. Idan ba ku fita da yāki ba, Allah zai azabta ku da azāba mai radafī, kuma Ya musanya wasu mutāne, wasunku (a maimakonku).

وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ حُرُوفٌ ذَلِكَ الْلِّيْلُ
الْقِيْمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتَلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَةً
كَمَا يُقْتَلُونَكُمْ كَافَةً وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

إِنَّمَا الظَّنِّ إِزْيَادَةٌ فِي الْكُفَّارِ
يُضْلِلُ بِهِ الظَّالِمُونَ كَفَرُوا بِحُكْمِنَّهُ
عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ دَعَامًا لِيُوَاطِّعُو عِدَّةَ
مَاهَرَمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَمَ اللَّهُ
رُبُّكُمْ لَهُمْ سُوءٌ أَعْمَلُهُمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِ ﴿٤٨﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا
قِيلَ لَكُمْ أَنْفَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَثَقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضِيْمُ
بِالْحَيَاةِ الَّذِيْسَ امِنَ الْآخِرَةَ فَمَا
مَتَّعْتُمُ الْحَيَاةَ الَّذِيْسَ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ
إِلَّا شَفَرُوا إِعْدَادًا بَعْدَ عَدَابًا أَلِيمًا
وَيَسْتَدِلُّ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا نَصْرُوهُ

(1) Nauyi zuwa ga kasa, watau ku kāsa tāshi tsaye balle mā ku fita zuwa yākin da aka nēmē ku da shi (sabōda shi). Fita da yāki a nan, anā nufin yākin Tabūka a cikin lōkacin bazara, kuma bābu abinci dōmin Allah Ya jarrabi Musulmi, Ya fitar da mūminai da kuma munāfukai, dōmin a san yadda zā a yi ma'āmala da su. Haka kuma a kōwane lōkaci Allah Yakan sanya wani abin jarraba na wahala a cikin Musulmi dōmin Ya bambanta mūminai daga munāfukai.

Kuma bā zā ku cūtar da Shi da kōme ba. Kuma Allah a kan dukan kōme Mai ikon yi ne.

40. Idan ba ku taimake shi ba, to, lalle ne Allah Yā taimake shi, a lōkacin da wadanda suka kāfirta suka fitar da shi, yanā na biyun biyu, a lōkacin da suke cikin kōgon dūtse, a lōkacin da yake cēwa da sāhibinsa: “Kada ka yi bañin ciki, lalle ne Allah Yanā tāre da mu”. Sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kansa, kuma Ya taimake shi da wadansu rundunōni, ba ku gan su ba, kuma Ya sanya kalmar wadanda suka kāfirta makaskanciya, kuma kalmar Allah ita ce madaukakiya. Kuma Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

41. Ku fita da yāki kunā māsu saukākan kāyā da māsu nauyi, kuma ku yi jihādi da dūkiyoyinku da kuma rāyukanku a cikin hanyar Allah. Wancan ne mafī alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

42. Dā yā kasance⁽¹⁾ wata sifar dūniya ce, makusanciya, da tafiya matsakaiciya, dā sun bī ka, kuma amma fagen yā yi musu nīsa. Kuma zā su yi ta yin rantsuwa da Allah, “Dā mun sāmi dāma, dā mun tafi tare da ku”. Sunā halakar da kansu (da rantsuwar karya) ne, kuma Allah Yanā sanin lalle, hakīka, su makaryata ne.

شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣﴾

إِلَّا تَصْرُّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ
أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَتَتْنَاهُ إِذْ
هُمَا فِي الْقَارِبِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَخْرُنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ وَعَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ وَبِحُسْنَوْلَمَ
تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هُوَ
الْعَلِيُّ أَوَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

أَفِرُّوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَهِدُوا
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

لَوْكَانَ عَرَضَنَا قِبَّاً وَسَفَرَنَا صَدَا
لَا تَبْغُونَا وَلَا كُنْ بَعْدَتْ عَلَيْهِمْ
الشُّفَّةُ وَسَيَخْلِقُونَ بِاللَّهِ
لَا سَتَطْعَنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ
يُهَلِّكُونَ أَنفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٦﴾

(1) Ya shiga bayānin siffōfin munāfukai wadanda suka ki fita da wadanda suka fita zuwa Tabūka, da wadanda suka nēmi wani uzuri, a cikin siffōfi dabam-dabam da zā a iya gane munāfukai da su a cikin kōwane zāmani na rāyuwar Musulmi a dūniya.

43. Allah Ya yāfe maka laifi. Dōmin me ka yi musu izinin zama? Sai wadanda suka yi gaskiya sun bayyana a gare ka, kuma ka san makaryata.

44. Wadanda suke yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira, bā zā su nēmi izininka ga yin jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu ba. Kuma Allah ne Masani ga māsu ta'kawa.

45. Abin sani kawai, wadanda bā sa īmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma zukatansu suka yi shakka, sū ne ke nēman izininka, sa'an nan a cikin shakkarsu sunā ta yin kai kāwo.

46. Kuma dā sun yi nufin fita, dā sun yi wani tattali sabōda shi, kuma amma Allah Ya ki zāburarsu, sai Ya nauyayar da zamansu. Kuma aka ce ku zauna tāre da māsu⁽¹⁾ zama.

47. Dā sun fita a cikinku bā zā su kāre ku da kōme ba fāce da barna, kuma lalle dā sun yi gaggawar sanya annamīmanci a tsakāninku, sunā nēma muku fitina. Kuma a cikinku akwai 'yan rahōto sabōda su. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

48. Kuma lalle ne, hakīka, sun nēmi fitina daga gabāni, kuma suka jūya maka al'amari, har gaskiya ta zo⁽²⁾, kuma umurnin Allah Ya bayyana, alhāli sunā māsu kyāma.

(1) Watau mātā da yāra da gajiyayyu.

(2) Tun farkon zuwan Annabi a Madīna mūnafukai sun yi ta yin kaidi dōmin su bāta al'amarin Annabi da Musulunci, suka kāsa, har gaskiya ta bayyana, suka kāma bakinsu dōmin rashin abin da zā su iya fadā a yarda da shi.

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لَمْ أَذِنْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ
لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعَمَّلَ
الْكَذِبُونَ ﴿٤٣﴾

لَا يَسْتَغْنُنَّكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجْهِدُوا إِلَيْهِمْ
وَأَنْفُسُهُمْ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ عَلِيهِمْ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

إِنَّمَا يَسْتَغْنُنَّكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَإِذَا تَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي
رَيْبٍ هُمْ يَرَدُّونَ ﴿٤٥﴾

*وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدَّوْهُ مَعْدَةً
وَلَكِنْ كِرَهَ اللَّهُ أَنْ يَنْعَثُهُمْ فَشَطَّهُمْ وَقَيْلَ
أَقْعُدُ وَأَمَعَ الْقَنْعَدِينَ ﴿٤٦﴾

لَوْ حَرَجُوكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا جَاهَالًا
وَلَا وَضُعُوكُمْ خَلَلَكُمْ يَتَعَوَّنُوكُمْ الْفِتْنَةَ
وَفِيمُكُمْ سَمَعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيهِ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

لَقَدْ أَبْتَغَوُ الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَبْلُوا لَكَ
الْأَمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ
وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Kuma daga cikinsu⁽¹⁾ akwai mai cēwa, “Ka yi mini izinin zama, kuma kada ka fitine ni”. To, a cikin fitinar suka fāda. Kuma lalle ne Jahannama, hāfiķa, mai fēwayēwa ce ga kāfirai.

50. Idan wani alhēri ya sāme ka, zai bāta musu rai, kuma idan wata masifa ta sāme ka sai su ce, “Hāfiķa, mun riķe al’amarinmu daga gabāni”. Kuma su jūya, alhāli kuwa sunā māsu farin ciki.

51. Ka ce, “Bābu abin da yake sāmun mu fāce abin da Allah Ya rubūta sabōda mu. Shī ne Majibincinmu. Kuma ga Allah, sai mūmīnai su dōgara”.

52. Ka ce, “Shin, kunā dāko ne da mu? Fāce dai da dayan abubuwan biyu⁽²⁾ māsu kyau, alhāli kuwa mū, munā dāko da ku, Allah Ya sāme ku da wata azāba daga gare Shi, kō kuwa da hannayenmu. To, ku yi dāko. Lalle ne mū, tāre da ku masu dākon ne”.

53. Ka ce, “Ku ciyar a kan yarda kō kuwa a kan tīlas. Bā zā a karba daga gare ku ba. Lalle ne kū, kun kasance mutāne fāsikai.”

54. Kuma bābu abin da ya hana a karbi ciyarwarsu daga gare su fāce

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَنَّدَنِي وَلَا قَتَّنِي
الْأَلْأَفِ الْفِتَنَةِ سَقَطُوا فَوَاتَ جَهَنَّمَ
لِمُحِيطَةٍ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤١﴾

إِنْ تُصِبِّكَ حَسَنَةٌ سَوْهُمْ وَإِنْ
تُصِبِّكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا فَادَخْنَا
أَمْرَنَا مِنْ قَبْلٍ وَسَوْلَوْا وَهُمْ
فَرِحُونَ ﴿٤٢﴾
فُلَّنَ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا
هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلَيَسْوَلَّ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤٣﴾

قُلْ هَلْ تَرَصُونَ بَنَاءً إِلَّا إِحْدَى الْحَسَنَيْنِ
وَنَحْنُ نَرَضُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَرَبَّنَا
إِنَّا مَعَكُمْ مُّرَبِّصُونَ ﴿٤٤﴾

قُلْ أَنْفَقُوا طَوْعًا أَوْ كَرَهًا أَنْ يُتَبَّلَّ
مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فَسِيقِينَ ﴿٤٥﴾
وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ يُتَبَّلَ مِنْهُمْ نَفَقَتْهُمْ

(1) Kuma a yanzu ga yāķin Tabūka (munāfukai) sun bayyana da irin uzurran da suke kāwowa dōmin kada su fita, kamar mai cēwa, “To, Allah Ya hana zina, idan nā fita na ga mātan Rūmāwa, bā zan iya yin hakuri daga barinsu ba. Sabōda haka inā son a karbi uzurina kada a jēfa ni a cikin fitina”. Bai sani ba, da wannan rashin fitar ya jēfa kansa a cikin fitinar, dōmin zā a bar shi tāre da mātā, sū da shi kawai.

(2) Dayan abūbuwa biyu māsu kyau, sū ne mutuwa a kan shahāda kō rinjāya da sāmun ganīma da izza.

dōmin sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma bā su zuwa ga salla fāce sunā māsu kasāla, kuma bā su ciyarwa fāce sunā māsu kyāma.

55. Sabōda haka, kada dūkiyōyinsu su bā ka sha'awa, kuma haka 'ya'yansu. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin rāyuwar dūniya, kuma rāyuksu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

56. Kuma sunā rantsuwa da Allah cēwa, lalle ne sū, hakīka, daga gare ku suke, alhāli kuwa ba su zamo daga gare ku ba. Kuma amma sū mutāne ne māsu tsōro.

57. Dā sunā sāmun mafaka kō kuwa wadansu bulōli, kō kuwa wani mashigi, da sun jūya zuwa gare shi, kuma suna gaggawar shiga.

58. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake zundēn ka a kan sha'anin dūkiyōyin sadaka, sai idan an bā su daga cikinta, su yarda, kuma idan ba a bā su ba daga cikinta sai su zamo sunā māsu fushi.

59. Kuma dā dai su lalle sun yarda da abin da Allah Ya bā su, da ManzonSa, kuma suka ce, "Ma'ishinmu Allah ne, zai kāwo mana daga falalarSa kuma ManzōnSa (zai bā mu). Lalle ne mū, zuwa ga Allah māsu kwadai ne."

60. Abin sani kawai, dūkiyōyin sadaka na fakīrai ne da miskinai da māsu aiki a kansu, da wafanda ake lallāshin zukātansu, kuma a cikin

إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا
يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ
وَلَا يُنِيبُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٢١﴾

فَلَا تُعْجِبَكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَتَزَهَّقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٢﴾

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لِمِنْكُمْ وَمَا هُنَّ
مِنْ كُوَافِرٍ وَلَكُمْ هُنْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٢٣﴾

لَوْيَجِدُوْنَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرِبَةً أَوْ مَدْخَلًا
لَوَلَّا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُوْنَ ﴿٢٤﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ إِنَّمَا
أَعْطُوْا مِنْهَا رَضْوًا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوْا مِنْهَا إِذَا
هُمْ يَسْخَطُوْنَ ﴿٢٥﴾

وَلَوْأَنَّهُمْ رَضُوا مَاءَ اتَّهَمُوهُمُ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَ
وَقَالُوا حَسِبْنَا اللَّهَ سَيِّدَنَا اللَّهَ مِنْ
فَضْلِهِ وَرَسُولِهِ إِنَّ إِلَى اللَّهِ رَغْبَوْنَ ﴿٢٦﴾

*إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ
وَالْعَمِيلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤْلَفَةَ قُلُوبُهُمْ

fansar wuyöyi, da mabarta, da a cikin hanyar Allah da dan hanya (matafiyi). Farilla daga Allah Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

61. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suke cūtar Annabi, kuma sunā cēwa, “Shi kunne⁽¹⁾ ne”. Ka ce: Kunnen alhēri gare ku, yanā īmāni da Allah, kuma yanā yarda da mūminai, kuma rahama ne ga wadanda suka yi īmāni daga gare ku. Kuma wadanda suke cūtar Manzon Allah sunā da azāba mai radadi.

62. Sunā rantsuwa da Allah sabōda ku, dōmin su yardar da ku Kuma Allah da ManzonSa ne mafī cancantar su yardar da Shi, idan sun kasance mūminai.

63. Shin, ba su sani ba cēwa, “Lalle ne wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, hakīka yanā da wutār Jahannama, yanā madawwami a cikinta? Waccan ita ce wulākantawa babba!”

64. Munāfukai sunā tsōron a saukar da wata sūra a kansu, wadda take bā su läbari ga abin da yake cikin zukātansu. Ka ce, “Ku yi izgili. Lalle ne, Allah ne Mai fitar da abin da kuke tsōro.”

وَفِي الْرِّقَابِ وَالْفَرِمَدَنِ وَفِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَأَبْنَى السَّبِيلَ فِي رَضَةٍ مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْدُونَ النَّحْيَ وَيَقُولُونَ
هُوَ أَدْنَى فُلُوزٍ إِذْ خَيْرٌ لِّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ
أَمْسَأْتُمُنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْدُونَ رَسُولَ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِإِرْضُوكُمْ وَاللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ إِنْ كَانُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
فَأَنَّ لَهُ وَنَارَ جَهَنَّمَ خَلِدَ فِيهَا
ذَلِكَ الْخِزْنُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

يَخْذِرُ الْمُنَافِقُونَ أَنَّ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ
سُورَةً تُثِيْثُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ فُلُوزٌ أَسْهَمُهُمْ وَأَنَّ
إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا يَخْذِرُونَ ﴿١٠﴾

(1) Shi kunne ne, ma'anarsa, kome ka gaya masa yana gaskatawa, watau wai ba shi da wayon gane gaskiya da karya. Saboda haka Allah Ya ce, kunnen alhēri, watau ya san gaskiya kuma yana gaskata ta, kuma ya san karya, ba ya aiki da ita.

65. Kuma lalle ne, idan ka tam-baye⁽¹⁾, su hakīka, sunā cēwa, “Abin sani kawai, mun kasance munā hīra kuma munā wāsā.” Ka ce, “Shin da Allah, da kuma āyō-yinSa da ManzonSa kuka kasance kunā izgili?”

66. Kada ku kāwo wani uzuri, hakīka, kun kāfirta a bāyan īmāninku. Idan Mun yāfe laifi ga wata fungiya daga gare ku, zā Mu azabta wata fungiya sabōda, lalle, sun kasance māsu laifi.

67. Munāfukai maza da munāfukai mātā, sāshensu⁽²⁾ daga sāshe, sunā umurni da abin ki, kuma sunā hani daga alhēri. Kuma sunā damkēwar hannayensu. Sun mance Allah, sai Ya mantā da su. Lalle ne munāfukai sū ne fāsikai.

68. Allah yā yi wa’adi ga munāfukai maza da munāfukai mātā da kāfirai da wutar Jahannama, sunā madawwama a cikinta. Ita ce ma’ishiyarsu. Kuma Allah Yā la’ance su, kuma sunā da azāba zaunanniya.

69. Kamar wadanda suke a gabāninku, sun kasance mafi tsananin karfi daga gare ku, kuma mafi yawan dūkiyōyi da diya. Sai suka ji dadi da rabonsu, sai kuka ji dadi da rabonku kamar yadda wadanda

وَلِئِنْ سَأَلْتُهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا
خَوْضٌ وَلَنَعْبُدُ قُلْ أَلِإِنَّهُ وَإِنْ يَرِيهِ
وَرَسُولُهُ كُنَّنَا شَهَرَزُونَ ﴿٦﴾

لَا تَعْتَذِرُ رُوَاْقَدَ كَفَرُوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ
تَعْفُ عَنْ طَالِبَةِ مِنْكُمْ نُعَذِّبُ طَالِبَةَ
بِإِنَّهُمْ كَانُواْ مُجْرِمِينَ ﴿٧﴾

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمُ مِنْ
بَعْضٍ يَا مُأْمُرُوكُمْ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَاوُنَّ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَعْصِيُونَ
أَيْدِيهِمْ نَسُواْ اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَسِّقُونَ ﴿٨﴾
وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَلَدِينَ فِيهَا
هُنَّ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُواْ أَشَدَّ مِنْكُمْ فُحْشَةً
وَأَكْثَرُهُمْ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُواْ
بِخَلْقِهِمْ فَإِذَا سَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
كَمَا أَسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

(1) Ana a cikin tafiya zuwa Tabūka sai wasu mutāne daga cikin munāfukai suka ce wa junansu, “Wannan yana zaton ya ci gidajen Rumawa da Biranensu? Faufau.” Sai Allah Ya sanar da AnnabinSa (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi) abin da suka fadā. Sai ya ce, “Ku zo mani da wadsancan mutāne.” Da suka je masa ya ce musu ‘Kun ce kaza da kaza.’ Sai suka yi rantsuwa da cēwa: ba mu kasance ba sai muna hīra muna wāsā.

(2) Sū duka daidai suke ga hālinsu na sharri. Damke hannu shi ne rōwa.

suke a gabāninku suka ji dādī, da rabonsu, kuma kuka kūtsa kamar kūtsāwarsu. Wadancan ayyukansu sun bāci a dūniya da Lāhira, kuma wadannan sū ne māsu hasāra.

70. Shin, lābarin wadanda suke a gabāninsu bai je musu ba, mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdāwa da mutānen Ibrāhīm da Ma'abūta Madyana da wadanda aka birkice? Manzanninsu sun jē musu da āyōyi bayyanannu. To, Allah bai kasance Yanā zāluntar su ba, amma sun kasance rāyukansu suke zālunta.

71. Kuma mummunai maza da mummunai mātā sāshensu majibincin sāshe ne, sunā umurni da alhēri⁽¹⁾ kuma sunā hani daga abin da bā a so, kuma sunā tsayar da salla, kuma sunā bāyar da zakka, kuma sunā dā'a ga Allah da ManzonSa. Wadannan Allah zai yi musu rahama. Lalle Allah ne Mabuwāyi, Mai hikima.

72. Kuma Allah Yā yi wa'adi ga mummunai maza da mummunai mātā da gidājen Aljanna kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu, da wurāren zama māsu dādī a cikin gidājen Aljannar. Kuma yardā daga Allah ce mafi girma. Wancan shi ne babban rabo, mai girma.

73. Ya kai Annabi! Ka yāki kāfīrai da munāfukai kuma ka tsaurara

بِخَلَقِهِمْ وَحُضْنَتُهُ كَالَّذِي حَاضُواْ أُولَئِكَ
حَيْطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَسِيرُونَ ﴿٦﴾

الْقَرِيَّاتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٌ
نُوحٌ وَعَادٍ وَثَمُودٍ وَقَوْمٌ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْنَفَكَاتِ أَشْهَمُهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيْتِنَ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمُهُمْ
وَلَكِنْ كَانُواْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُنَّ أَفِيَاءٌ
بَعْضٌ يَا أَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَوةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَ
أُولَئِكَ سَيَرَحُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
بَخِيِّ من تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَمَسَكِينَ طَيْشَةً فِي جَنَّتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ
مِنْ أَنَّ اللَّهَ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

يَتَابُهَا الَّذِي جَهَدَ الْكُفَّارُ وَالْمُتَفَقِّينَ

(1) Abin da aka sani ga shari'a shi ne alhēri, kuma abin da da ba a sani ba ga shari'a shi ne abin ki wanda bā a so.

a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce. Tir da ta zama makōmar!

74. Sunā rantsuwa da Allah, ba su fadā ba, alhāli kuwa lalle ne, hakīka, sun fadi kalmar kāfirci, kuma sun kāfirta a bāyan musuluntarsu, kuma sun yi himma ga abin da ba su sāmu ba. Kuma ba su zargi kōme ba fāce dōmin Allah da ManzonSa Ya wadātar da su daga falalarSa. To, idan sun tūba zai kasance mafi alhēri gare su, kuma idan sun jūya bāya, Allah zai azabta su da azāba mai radadi a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wani masōyi kō wani mataimaki a cikin kasa.

75. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suka yi wa Allah alkawari, “Lalle ne idan ya kāwo mana daga falalarSa, hakīka, munā bāyar da sadaka, kuma lalle ne munā kasancēwa daga sālīhai.”

76. To, a lōkacin da Ya bā su daga falalarSa, sai suka yi rōwa da shi, kuma suka jūya bāya sunā māsu bijirēwa.

77. Sai Ya biyar musu da munā- funci a cikin zukatansu har zuwa ga rānar da suke hadfuwa da Shi, sabōda sābā wa Allah ga abin da suka yi Masa alkawari, kuma sabōda abin da suka kasance sunā yi na karya.

78. Shin, ba su sani ba cēwa lalle ne Allah Yanā sanin aśīrinsu da gānawarsu, kuma lalle Allah ne Masanin abūbuwan fake?

وَأَغْلَظُ عَلَيْهِمْ وَمَا أَوْلَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَشَّ
الْمَصِيرُ ﴿٧٦﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةً
الْكُفُرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمُّا يَمْا
لَهُنَّا لَوْا وَمَا نَقْصَمُوا إِلَّا أَنَّ أَعْنَثَهُمُ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَمِنْ فَضْلِهِ إِنْ يَتُوبُوا إِلَيْكُمْ خَيْرًا
لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلُوا يُعِذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا
الْيَمَانِفِ الَّذِينَ اَوْلَى الْأَخْرَى وَمَا هُمْ فِي
الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٧﴾

*وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لِيَنْءَى أَتَنَّا مِنْ
فَضْلِهِ لِنَصَدِّقَ وَلَنَكُونَنَّ مِنْ
الصَّالِحِينَ ﴿٧٨﴾

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخْلُوَيْهِ
وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٩﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْهُمْ
بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَمِمَّا كَانُوا
يَكْنِيُونَ ﴿٨٠﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ
وَنَجْهَنَّمُ وَأَنَّ اللَّهَ عَلِمُ الْغُيُوبِ ﴿٨١﴾

79. Wadanda suke aibanta māsu yin alhēri daga mummunai a cikin dūkiyoyin sadaka, da wadanda ba su sāmu fāce iyākar kōkarinsu, sai sunā yi musu izgili. Allah Yanā yin izgili gare su. Kuma sunā da azāba mai radadi.

80. Kō kā nēma musu gāfara ko ba ka nēma musu ba, idan ka nēma musu gāfara sau saba'in, to, Allah bā zai gāfarta musu ba. Saboda sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa. Kuma Allah ba Ya shiryar da mutāne fāsiķai.

81. Wadanda aka bari sun yi farin ciki da zamansu a bāyan Manzon Allah, kuma suka ki su yi jihādi da dūkiyoyinsu da rāyukansu a cikin hanyar Allah, kuma suka ce, "Kada ku fita zuwa yāki a cikin zāfi." Ka ce, "Wutar Jahannama ce mafi tsananin zāfi." Dā sun kasance sunā fahimta!

82. Saboda haka su yi dāriya kadān, kuma su yi kūka da yawa a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā tsirfatāwa.

83. To, idan Allah Ya mayar da kai zuwa ga wata fungiya daga gare su, sa'an nan suka nēme ka izni dōmin su fita, to, ka ce, "Bā zā ku fita tāre da nī ba har abada, kuma bā zā ku yi yāki tāre da nī ba a kan wani maķiyi. Lalle ne kū, kun yarda da zama a farkon lōkaci, sai ku zauna tāre da mātā māsu zaman gida."

84. Kuma kada ka yi salsa a kan kōwa daga cikinsu wanda ya mutu,

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا
يَحْدُونَ إِلَيْهِمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرْرَ اللَّهَ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ^(٦)

أَسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا سَتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ
لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ
إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ
لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ^(٧)

فِي رَحْمَةِ الْمُخْلَفُونَ يَمْقَدِّرُهُمْ خَلَفَ رَسُولِ اللَّهِ
وَكَرِهُوهُمْ أَنْ يُجْهِدُوا إِيمَانَهُمْ وَأَنْفَسُهُمْ
فِي سَيِّلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ فَلَمْ
نَأْرُجْهُمْ أَشَدُّ حَرَّاً لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ^(٨)

فَلَيَضْحَكُوكُو أَقْلِيلًا وَلَيَبْكُوكُوكِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ^(٩)

إِنَّ رَجَعَكُوكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ
فَأَسْتَدِنُوكَ لِلْحُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ
أَبْدَأْوَنْ تَقْتَلُوا مَعِيَ عَدُوا إِنَّكُوكُ رَضِيْشُ
بِالْقُعُودِ أَوْلَ مَرَّةً فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَلِيفَينَ^(١٠)

وَلَا تُصْلِلْ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبْدَأْوَلَاقْمُ

har abada, kuma kada ka tsaya a kan kabarinsa. Lalle ne sū, sun kāfirta da Allah da ManzonSa, kuma sun mutu alhāli kuwa sunā fāsiķai.

85. Kuma kada dūkiyōyinsu da diyansu su bā ka sha'awa. Abin sani kawai, Allah Yanā nufin Ya yi musu azāba da su a cikin dūniya, kuma rāyukansu su fita alhāli kuwa sunā kāfirai.

86. Kuma idan aka saukar da wata Sūra cēwa: Ku yi īmāni da Allah kuma ku yi jihādi tāre da ManzonSa. Sai mawadāta daga gare su su nēmi izninka, kuma su ce: Ka bar mu mu kasance tāre da mazauna.

87. Sun yarda da su kasance tāre da mātā māsu zama (a cikin gidāje). Kuma aka rufe a kan zukātansu, sabōda haka, sū, bā su fahimta.

88. Amma Manzon Allah da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sun yi jihādi da dūkiyōyinsu da rāyukansu. Kuma wadannan sunā da ayyukan alhēri, kuma wadannan sū ne māsu cin nasara.

89. Allah yā yi musu tattalin gidājen Aljanna, kōramu sunā guđāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. Wancan ne babban rabo mai girma.

90. Kuma māsu uzuri daga kauyāwa zuka zo dōmin a yi musu izini, kuma wadanda suka yi wa Allah da ManzonSa karya, suka yi zamansu. Wata azāba mai radadi zā ta sāmi wadanda suka kāfirta daga gare su.

عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَمَا نَوْا
وَهُمْ فَلَسِقُونَ ﴿٦﴾

وَلَا تَعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأُولَئِكُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الْأَذْنِيَّاتِ وَتَرَهُقُ أَنفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً أَنَّ إِيمَانًا بِاللَّهِ وَجَهَدُوا
مَعَ رَسُولِهِ أَسْتَعْذَنَكَ أُولُؤُ الْطَّوْلِ مِنْهُمْ
وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُونُ مَعَ الْقَنْدِيدِينَ ﴿٨﴾

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَافِ وَطَبَعَ عَلَىٰ
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩﴾

لَكِنَّ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
جَهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ
لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

أَعَذَ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَلَدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١١﴾

وَجَاءَ الْمُعَذَّرُونَ مِنَ الْأَغْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَّبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
سَيِّصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿١٢﴾

91. Bābu laifi a kan maraunana kuma haka majinyata, kuma bābu laifi a kan wadanda bā su sāmun abin da suke ciyarwa idan sun yi nasiha⁽¹⁾ ga Allah da ManzonSa. Kuma bābu wani laifi a kan māsu kyautatāwa. Kuma Allah ne Mai gāfara, Mai tausayi.

92. Kuma bābu (laifi) a kan wadanda idan sun je maka dōmin ka dauke su, ka ce, “Bā ni da abin da nake daukar ku a kansa,” suka jūya alhāli kuwa idānunsu sunā zubar da hawāye dōmin bañin ciki cēwa ba su sāmi abin da suke ciyarwa ba.

93. Abin sani kawai, laifi yanā a kan wadanda suke nēman izininka alhāli kuwa sū mawadāta ne. Sun yarda su kasance tāre da mātā mamaaya (gidāje), kuma Allah Yā danne a kan zukātansu, dōmin haka sū, bā su gānēwa.

94. Sunā kāwo uzurinsu zuwa gare ku idan kun kōma zuwa gare su. Ka ce, “Kada ku kāwo wani uzuri, bā zā mu amince muku ba. Hañika, Allah Yā bā mu lābāri daga lābārunku, Allah zai ga aikinku kuma ManzonSa (zai gani). Sa’an nan kuma a mayar da ku zuwa ga Masanin gaibi da bayyane, sai Ya bā ku lābarin abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

95. Zā su yi rantsuwa da Allah a gare ku idan kun jūya zuwa gare su, dōmin ku kau da kai daga gare su.

لَيْسَ عَلَى الْضَّعْفَةِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَحِدُونَ مَا يُنِفِّقُونَ حَرَجٌ إِذَا
نَصَحُولَاهُ وَرَسُولَهُ مَا عَلَى
الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿١﴾

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوكَ لِتَحْمِلُهُ
قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَخْمِدُ كُمْ عَلَيْهِ
تَوَلَّوْا وَأَغْيَثُهُمْ تَفِيقُضُ مِنَ اللَّهِ مَعَ حَزَنًا
أَلَا يَحِدُونَ مَا يُنِفِّقُونَ ﴿٢﴾

*إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ
يَسْتَعْذِذُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ
يَكُونُوا مَعَ الْحَوَافِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمُ إِلَيْهِمْ
فُلْ لَا يَعْتَذِرُونَ لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ
بَئَانَ اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُرَدُونَ إِلَى عَلَيْهِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةِ فَيُنِسِّكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٤﴾

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا أَنْقَبَتُمْ

(1) Nasiha ita ce su fadī maganar kwarai; kyautatawa ita ce a yi aiki dōmin Allah, ba dōmin nēman dūniya ba.

To, ku kau da kai daga gare su don kō sū kazantā ne, kuma Jahannama ce matattararsu bisa ga sakamakon abin da suka kasance sunā tsir-fatawa.

96. Sunā rantsuwa gare ku dōmin ku yarda da su. To, idan kun yarda da su, to, lallai ne Allah bā Shi yarda da mutāne fāsiķai.

97. Kauyāwa ne mafi tsananin⁽¹⁾ kāfirci da munāfinci, kuma sū ne mafi kamanta ga rashin sanin haddōdin abin da Allah Ya saukar a kan ManzonSa. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

98. Kuma daga kauyāwa akwai wadanda⁽²⁾ suke riķon abin da suke ciyarwa a kan tārā ce, kuma sunā saurāron aukuwar masīfa a gare ku, aukuwar mummunar masīfa ta tabbata a kansu. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

99. Kuma daga kauyāwa akwai wadanda suke yin īmani da Allah da Rānar Lāhira, kuma sunā riķon abin da suke ciyarwa (tamkar) wa-dansu ibādōdin nēman kusanta ne a wurin Allah da addu'ō'in ManzonSa. To, lalle ne ita (ciyarwan) ibādar nēman kusanta ce a gare su. Allah zai shigar da su a cikin RahamarSa. Lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

(1) Kauyāwa ne mafi tsananin kāfirci dōmin nīsansu daga sanin hālāyen girmamāwa da na zamantakēwa, sa'an nan da nīsansu daga Annabi har su saurari abin da ya zo da shi.

(2) Kauyāwa kashi biyu ne: akwai wāwāye munāfukai māsu ganin addīni yā dōra musu nauyin biyan zakka da sauran ayyukan alhēri, sunā daukar sa kamar tāra da biyan kakkrai. Kuma akwai kauyāwa māsu hankali sun sani Annabi manzo ne daga Allah, sunā daukar abin da addīni ya aza musu duka ibāda ne, sunā fātar kusanta da shi zuwa ga Allah, Ubangijinsu. To su mutānen kwarai ne, zā su shiga Aljanna.

إِلَيْهِمْ لِتُعَرِّضُوْعَنْهُمْ فَأَغْرِضُوْعَنْهُمْ
إِنَّهُمْ بِحُسْنٍ وَمَا ذَهَبُوهُمْ جَهَنَّمَ حَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٦﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْعَنْهُمْ فَإِنْ
تَرْضَوْعَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ
الْقَوْمِ الظَّفِيقِينَ ﴿١٧﴾

الْأَغْرَابُ أَشَدُ كُفَّارًا وَنَفَاقًا وَأَجَدَرُ الْأَلَّا
يَعْلَمُوا حُذُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

وَمِنَ الْأَغْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنِفِّقُ
مَعْرَمًا وَيَرَضِّصُ بِكُمُ الدَّوَارِ عَلَيْهِمْ
دَآئِرَةً السَّوْقِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٩﴾

وَمِنَ الْأَغْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنِفِّقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ
وَصَلَواتٍ إِلَيْهِ الرَّسُولُ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ
سَيُنْذَلِّهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

100. Kuma masu tsērēwa ⁽¹⁾ na farko daga Muhājirina da Ansar da wadanda suka bi su da kyautatāwa, Allah Ya yarda daga gare su su kuma sun yarda daga gare Shi, kuma Ya yi masu tattalin gidājen Aljanna: kōramu sunā gudana a karkashinsu, suna madawwama a cikinsu har abada. Wancan ne babbān rabo mai girma.

101. Kuma daga wadanda suke a gēfenku daga kauyāwa akwai munāfukai, ⁽²⁾ haka kuma daga mutānen Madīna: sun gōge a kan munāfunci, bā ka sanin su, Mū ne Muke sanin su. Zā Mu yi musu azāba sau biyu, sa'an nan a mayar da su zuwa ga azāba mai girma.

102. Kuma da wadansu, sun yi furuci ⁽³⁾ da laifinsu, sun hada aikina kwarai da wani mummuna. Akwai tsammānin Allah Ya karbi tūba a kansu. Lallai Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

103. Ka karbi sadaka daga dūkiyōyinsu kana mai tsarkake su, kuma kana mai tabbatar da kirkinsu da ita. Kuma ka yi musu addu'a. Lallai addu'ō'inka natsuwa ne a gare su. Kuma Allah ne Mai ji, Masani.

(1) Yākin Tabūka ya kasa jama'ar Musulmi gwargwadon īmāninsu da ayyukansu da gabātarsu a cikin addīni, cikin darajōji da dabakōki. Darajar farko ita ce, Sahabban farko wadanda suka tsēre wa sauran mutāne ga shiga Musulunci da karfin īmāni da yawan aiki da tsarkake zūciya ga aikin Allah.

(2) Kungiya ta biyu munāfukai māsu zurfin wayo, sun san yadda suke bōye munāfuncinsu sabōda gōgēwa da iya munāfunci har mutāne bā zā su iya gāne su ba, sai Allah Ya tōna su.

(3) Wata kungiya wadda ta yi munāfunci, tā kī fita zuwa yāki amma kuma suka ga sun yi laifi suka yi ikirāri da cēwa "sun yi laifi," sa'an nan suka tūba, Allah Ya karbi tūbarsu.

وَالسَّيِّقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ أَتَبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضَوْا عَنْهُ وَأَعْدَادُ
لَهُمْ جَنَاحَاتٍ تَجْرِي مَعْنَاهَا الْأَنْهَرُ
خَلِيلِيهِنَّ فِيهَا أَبْدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠﴾

وَمَنْ حَوَلَ كُمُرَقَّبَنَ الْأَعْرَابُ مُنْقَفِقُونَ
وَمَنْ أَهْلَ الْمَدِينَةَ مَرَدُوا عَلَى الْنِقَافَ لَا
تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ تَعْلَمُهُمْ سَعْدَ بُشْرٍ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يَرْدُونَ إِلَى عَذَابِ عَظِيمٍ ﴿١١﴾

وَآخَرُونَ أَعْرَفُوا بِذُوْهُمْ حَلَطُوا عَمَالَ
صَلِحَّا وَآخَرَ سَيِّئَاتِهِمْ أَعْسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُ وَنُزِّكُهُمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَوةَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

104. Shin, ba su sani ba, cēwa lallai Allah ne Yake karbar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā karbar sadakōkinsu, kuma lalle Allah ne Mai karbar tūba, Mai jin kai?

105. Kuma ka ce, “Ku yi aiki, sa’an nan Allah zai ga aikinku, da ManzonSa da Muminai, kuma zā a mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, sa’an nan Ya bā ku lābāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

106. Kuma da wadansu wadanda⁽¹⁾ aka jinkirtar ga umurnin Allah, kō dai Ya yi musu azāba kō kuma Ya karbi tūba a kansu. Kuma Allah ne Masani, Mai hikima.

107. Kuma wadanda⁽²⁾ suka rifi wani masallaci dōmin cūta da kāfirci da nēman rarrabēwa a tsakānin mūminai da bagēwa ga taimakon wanda ya yāki Allah da ManzonSa daga gabāni, kuma hakīka sunā yin rantsuwa cēwa, “Ba mu yi nufin kōmai ba fāce alhēri” alhāli kuwa Allah Yanā yin shaida cēwa, su, hakīka, makaryata ne.

108. Kada ka tsaya a cikinsa har abada. Lalle ne, Masallaci wanda

أَلَّا يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبِلُ التَّوْبَةَ عَنِ
عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
الْتَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿٦٥﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرِي اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ
وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَرِدونَ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَدَةُ فِي تَبَاعَتِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

وَإِخْرَجُوكُمْ مُّرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذَّبُهُمْ
وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيهِ
حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ أَنْهَذُوا مَسْجِدًا ضَرَارًا
وَكُفِرُوا وَتَفَرِّقُوا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنَّ أَرْدَنَا إِلَّا الْحُسْنَى
وَاللَّهُ يَشَهِدُ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٦٨﴾

لَا تَقْمِمُ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدُ أُسَيْسَ عَلَى الْتَّقْوَىٰ

(1) Wata fungiya wadda ita ba munāfuka ba ce, amma kuma ba su fita zuwa yākin ba, kuma bā su da wani dalīli sai kasāla kawai da taushēwar Shaidan. Wadannan an jinkirtar da al’amarinsu har Allah Ya yi hukunci a kansu.

(2) Wata fungiya ta munāfukai māsu aiki dōmin tumbuke Karfin Musulmi ta hanyar da bā a iya gānēwa da sauri. Kamar su gina masallaci kusa da wani tsōhon masallaci da sūnan taimakon addīni amma da nufin su raba jama’ar Musulmi, kuma sun sāmi wurin da zā su rīka tārō da bōye kāyan yāki da shirin sharri ga Musulmi. Kamar ma’abūta Masjidil Dirār, wanda aka yi kusa da masallacin Kuba a Madīna. Aikinsu bai tsaya ga lōkacin yākin Tabūka ba, sabōda haka aka ce, da bagēwa ga wanda ya yāki Allah a gabāni, watau a gabānin bayyanar fallasar munāfukai da yākin Tabūka.

aka yi harsāshinsa a kan ta'kawa tun farkon yini, shi ne mafi cancellar ka tsaya a cikinsa. A cikinsa akwai wadansu maza sunā son su tsarkaka.⁽¹⁾ Kuma Allah Yanā son māsu nēman tsarkakuwa.

109. Shin, wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan takawa daga Allah da yarda, shi ne mafi alhēri kō kuwa wanda ya sanya harsāshin gininsa a kan gābar rāmi mai tusgāwa? Sai ya rūsa da shi a cikin wutar Jahannama. Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

110. Gininsu, wanda suka gina, bā zai gushe ba yanā abin shakka a cikin zukātansu, fāce idan zukātansu sun yanyanke. Kuma Allah ne Masani, Mai Hikima.

111. Lalle ne, Allah Yā saya⁽²⁾ daga mummunai, rāyukansu da dūkiyōyinsu, da cēwa sunā da Aljanna, sunā yin yāki a cikin hanyar Allah, sabōda haka sunā kashēwa anā kashē su. (Allah Yā yi) wa'adi a kanSa, tabbace, a cikin Attaura da Linjīla da Alkur'āni. Kuma wāne ne mafi cikāwa da alkawarinsa daga Allah? Sabōda haka ku yi bushāra da cinikinku wanda kuka kulla da

مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ
رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَأَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ أَسَسَ بُنْيَتَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنْ اللَّهِ
وَرِضْوَانٍ خَيْرًا مَمَّا نَعْلَمْ بُنْيَتَهُ عَلَىٰ
شَفَاعَ رُوفِ هَارِ فَأَنْهَا رَبِّهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
وَاللَّهُ لَا يَهِدِي الْقَوْمَ الظَّلِيلِينَ ﴿١٧﴾

لَا يَرَأُلُّ بُنْيَتَهُمُ الَّذِي بَنَوْرِبَةَ فِي
فُلُوِّهِمْ إِلَّا أَنْ تَقْطَعَ فُلُوِّهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

* إِنَّ اللَّهَ أَشَرَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِإِنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ
يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ
وَيُقْتَلُونَ وَعَدَ اللَّهُ حَقَّاً فِي
الْتَّورَةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْءَانِ وَمَنْ
أَوْفَ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَأَسْتَبِشُوا
بِيَتَعَكُّرُ الَّذِي بَايْعَمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ

(1) Sunā son tsarkaka ta bōye da ta bayyane. Ta bōye sananniya ce, ita ce rashin munāfunci, kuma ta bayyane ita ce sunā kāma rūwa a bāyan sun karce kāshinsu da dūtse, kamar yadda ya zo a cikin Hadisi. Allah ne Mafi sani.

(2) Bāyan bayānin nau'ukan kāfirai da alāmōminsu da yadda zā a bi wajen yankēwa da su, da barin fage ga muminai na kwarai, sai kuma Yā kirāyi muminai zuwa ga mubāya'a ga Allah, watau ciniki, sa'an nan Ya bayyana musu kudin saye da abin sayarwa, ya ce: Allah Yā saya daga muminai...

Shi. Kuma wuncan shi ne babban rabo, mai girma.

112. Māsu⁽¹⁾ tūba, māsu bau-tāwa, māsu gōdēwa, māsu tafiya, māsu ruku'i, māsu tawāli'u, māsu umurni da alhēri da māsu hani daga abin da aka fi da māsu tsarēwa ga iyākōkin Allah. Kuma ka bāyar da bushāra ga muminai.

113. Bā ya kasancēwa⁽²⁾ ga Annabi da wadanda suka yi īmāni, su yi istigifāri ga mushirikai, kuma kō dā sun kasance ma'abūta zumunta ne daga bāyan sun bayyana a gare su, cēwa lalle ne, sū, 'yan Jahīm ne.

114. Kuma istigifārin Ibrāhīm ga ubansa bai kasance ba fāce sabōda wani wa'adi ne da ya fulla alkawarinsa da shi, sa'an nan a lōkacin da ya bayyana a gare shi (Ibrāhīm) cēwa lalle ne shī (ubansa) makiyi ne ga Allah, sai ya barranta daga gare shi. Lalle ne Ibrahim, hakīka, mai yawan addu'a ne, mai hakuri.

115. Kuma Allah bai kasance mai batar da mutāne a bāyan Yā shiryar da su ba, sai Ya bayyana musu abin da zā su yi ta'kawa da shi. Lalle ne Allah, ga kōme, Masani ne.

الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

النَّبِيُّونَ الْعَبِيدُونَ الْحَمِيدُونَ
السَّابِقُونَ الْرَّاجِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْمَنْفُوتِ
لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُسْرِكِينَ وَلَوْكَانُوا
أُولَئِكَ مَنْ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَنَاحِيمِ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ أَسْتَغْفِرُ إِبْرَاهِيمَ لِأَيِّهِ إِلَّا
عَنْ مَوْعِدٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ
أَنَّهُ رُعَدُّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَا يَوْمَ
حَلِيمٌ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ
هَدَنَهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَقَوَّنُ إِنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُ كُلَّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

(1) Sa'an nan kuma ya bayyana a cikin wannan āyā ta 112 siffōfin muminai wadanda aka fuskantar da kiran nēman ciniki da su.

(2) Bayānin umurni da yanke wa kāfirai, kō da sun mutu, da barin yi musu addu'ar alhēri.

116. Lalle ne Allah Yanā⁽¹⁾ da mulkin sammai da ƙasa, Yanā rā-yarwa kuma Yanā matarwa. Kuma bā ku da wani masōyi, kuma bā ku da mataimaki, baicin Allah.

117. Lallai ne, haƙīka, Allah Ya karbi tūbar Annabi da⁽²⁾ Muḥājjirīna da Ansār wadanda suka bī shi, a cikin sa’ar tsanani, daga bāyan zukātan wani bangare daga gare su sun yi kusa su karkata, sa’an nan (Allah) Ya karbi tūbarsu. Lalle, Shī ne Mai tausayi, Mai jin kai gare su.

118. Kuma (Allah) Yā karbi tūba a kan ukun⁽³⁾ nan wadanda aka jinkirtar har ƙasa da yalwarta ta yi ƙunci a kansu, kuma rāyukansu suka yi ƙunci a kansu, kuma suka yi zaton bābu wata mafaka daga Allah fāce (kōmāwa) zuwa gare Shi. Sa’an nan Allah Ya karbi tūbarsu, dōmin su tabbata a kan

إِنَّ اللَّهَ لَهُ رُمْلُكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُحِبُّهُ وَيُمِيتُهُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى الظَّيْوَ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ
مِنْ بَعْدِ مَا كَادُوا يَرِيدُونَ قُلُوبُ فَرِيقٍ
مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

وَعَلَى الْمُلَائِكَةِ الَّذِينَ حُلِقُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَجَبْتُ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ
أَنفُسُهُمْ وَطَنُوا أَنَّ لَا مَلْجَأً مِنْ اللَّهِ إِلَّا
إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِسَتُوْبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْغَنَىٰ بِالرَّحِيمِ ﴿١٨﴾

(1) Wannan ăyā tanā nūna cēwa taklīfin da Allah Yake azā wa bāyinSa na yāki da waninSa, bā dōmin ya wahalar da su ba ne. Yanā yi ne dōmin alhēri a gare su, Shī Allah Mawādaci ne, Yanā da ƙasa da sammai, kuma Shī ne Mai yin halittar kōme.

(2) Yā fāra gabātar da cēwa “Allah Yā karbi tūbar Annabi da wadanda Ya ambata tāre da shi” dōmin ya biyar ăyar da ke zuwa ta tūbar wadanda suka yi zamansu, bā da wani uzuri ba, kuma sū bā munāfuƙai ba, aka jinkirtar da maganar tūbarsu har a bāyan hōron kwana hamsin bābu mai yi musu magana, bisa hanin Allah. Kuma dā an ambaci karbar tūbarsu kawai bā da an gabātar da tūbar wadanda suka fita ba, dā sai a ce sun fi wadanda suka fita, dōmin an yi nassi a kan tūbarsu. Wanda aka yi nassi a kan tūbarsa, yā fi wanda aka bari a cikin duhu.

(3) Sū mutāne uku wadanda aka jinkintar da al’amarinsu, a ăyā ta 106, sū ne Ka’abu bn Mālikī da Murāratu bn Rabi’ā el Amry, da Hilālu bn Umaiya el Wākify: sun ki fita, bā da wani uzuri ba, kuma a lōkacin da Annabi ya kōmo daga Tabūka, wadanda ba su fita ba suka tafi suka fadī uzurōrinsu na rashin fita. Annabi ya karba musu kuma ya nēma musu gāfara. Amma su ukun, suka fadī gaskiya cēwa sun zauna ne bā dōmin munāfunci ba, sai dai abin yā kasance haka kawai bā da wani uzuri ba. To, Annabi ya ce su dākata sai abin da Allah Ya ce a kansu. Aka hana kōwa ya yi musu magana a cikin Madīna, har mātansu na aure. Suka yi kwāna hamsin a cikin matsuwa, sa’an nan Allah Ya sauko da tūbarsu.

tūba. Lalle Allah ne Mai karbar tūba, Mai jin kai.

119. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma ku kasance tāre da māsu gaskiya.

120. Bā ya kasancēwa⁽¹⁾ ga mutānen Madīna da wanda yake a gēfensu, daga kauyāwa, su sāba daga bin Manzon Allah, kuma kada su yi gudu da rāyukansu daga ransa. Wancan, sabōda kishirwa bā ta sāmun su, haka kuma wata wahala, haka kuma wata yunwa, a cikin hanyar Allah, kuma bā su tākin wani matāki wanda yake takaitar da kāfirai kuma bā su sāmun wani sāmu daga makiyi fāce an rubuta musu da shi, ladar aiki na kwarai. Lallai ne Allah bā Ya tōzarta lādar māsu kyautatāwa.

121. Kuma bā su ciyar da wata ciyarwa, karama kō babba, kuma bā su kēta wani rafi sai an rubuta musu, dōmin Allah Ya sāka musu da mafi kyāwon abin da suka kasance sunā aikatāwa.

122. Kuma bā ya kasancēwa ga muminai su fita zuwa yāki gabā daya.⁽²⁾ Sabōda haka, don me ne

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتَقُوَّا لَهُ وَكُونُوا
مَعَ الصَّابِدِينَ ﴿١٦﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ
مِّنْ أَلْأَغْرِبَاءِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ
اللَّهِ وَلَا يَرْجِعُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ تَقْسِيمِ
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمًا وَلَا
نَصَبُّ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَطْعُونَ مَوْطِعًا يُغْنِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا
يَسَّأُلُونَ مَنْ عَدُوٌّ يَتَلَّ إِلَى الْأَكْتَبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾
وَلَا يُفْقَدُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيَّ إِلَى الْأَكْتَبَ لَهُمْ
لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾
*وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا

(1) Bayānin falalar mutāne da ke zaune a Madīna tāre da Annabi, a lokacinsa kō bāyansa.

(2) Bāyan yā kāre bayāni a kan falalar da Allah Ya fīfita mazauna Madīna da ita, sabōda haka bā ya halatta a gare su su sāba wa Annabi da zama a bāyan yā fita zuwa yāki. Sa'an nan kuma ya yi idiraki da ishārar cēwa fita zuwa yāki farillar kifāya ce: wasu sunā dāukē wa wasu. Kuma bā ya kyautuwa a ce kōwa ya zama sojan yāki, a bar sauran ayyuka na lalūrar rāyuwa kamar fita nēman ilmi, shi ma farillar kifāya ne tilas wasu su fita zuwa nēmansa dōmin idan sun kōma ga mutānensu sai su karantar da su. Hikimar āyar tā fāra da maganar fita zuwa yāki kuma ta kāre da sakamakon kōmōwa daga makaranta dōmin nunawar fita zuwa gare su duka wajibi ne: wanda wani ke iya dāuke wa wani. Allah ne Mafi sani.

wata jama'a daga kowane bangare daga gare su ba ta fita (zuwa nēman ilimi ba) dōmin su nēmi ilimi ga fahimtar addīni kuma dōmin su yi gargadī ga mutānensu idan sun kōma zuwa gare su, tsammāninsu, sunā yin sauna?

123. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yāki wadanda suke kusantar⁽¹⁾ ku daga kāfirai. Kuma su sāmi tsanani daga gare ku. Kuma ku sani cēwa Allah Yanā tāre da māsu takawa.

124. Kuma idan aka saukar⁽²⁾ da wata sūra, to, daga gare su akwai wadanda suke cēwa, "Wāne a cikin-ku wannan sūra ta kāra masa īmāni?" To amma wadanda suka yi īmāni, to, tā kāra musu imani, kuma sū, sunā yin bushāra (da ita).

125. Amma kuma wadanda suke a cikin zukātsu akwai cūta, to, tā kāra musu kazanta zuwa ga kazantarsu, kuma su mutu alhālin kuwa sunā kāfirai.

126. Shin, bā su ganin cēwa anā fitinar su a cikin kōwace shēkara: sau daya kō kuwa sau biyu, sa'an nan kuma bā su tūba, kuma ba su zama sunā tunāni ba?

127. Kuma idan hakīka, aka saukar da wata sūra, sai sāshensu ya yi dūbi zuwa ga wani sāshe, (su ce), "Shin, wani mutum yanā ganin ku?". Sa'an nan kuma sai su jūya.

كَافَةٌ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ
طَالِفَةٌ لِتَسْعِفَهُمْ فِي الدِّينِ وَلِئِنْذِرُوا قَوْمَهُمْ
إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَخْدَرُونَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَلَوْلَا الَّذِينَ
يَلُونَ كُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَيَحْدُو فِي كُمْ
غَلَظَةٌ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٨﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ
إِنَّكُمْ زَادْتُهُ هَذِهِ إِيمَانًا الَّذِينَ
آمَنُوا فَرَزَّادْتُهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ
يَشْتَبِهُونَ ﴿١٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ فَرَأَيْتُهُمْ
رِجَسًا إِلَى رِجَسِهِمْ وَمَا لَوْأَوْهُمْ
كَفُرُوتَ ﴿٢٠﴾

أَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ
عَامِ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَسْتُوْنَ
وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢١﴾

وَإِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً نَظَرَ بَعْضُهُمْ
إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَنُّمْ مِنْ أَحَدِثُمْ
أَنْصَرُفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ يَا أَنَّهُمْ

(1) Bayānin yadda ake yin yāki ne; bā a fāda wa dukkan maikiya gabā daya, na kusa da na nēsa. Sai an fara da na kusa tukuna sa'nan nan a dinga fāfadāwa.

(2) Takaitāwa da kārin tanbīhi ga abin da sūrar ta kunsa.

Allah Yā jūyar da zukātansu, dōmin, hāfiķa, sū mutāne ne, bā su fahimta.

128. Lalle ne, hāfiķa, Manzo⁽¹⁾ daga cikinku yā je muku. Abin da kuka wahala da shi mai nauyi ne a kansa. Mai kwadai ne sabōda ku. Ga muminai Mai tausayi ne, Mai jin kai.

129. To, idan sun jūya, sai ka ce: Ma'ishīna Allah ne. Bābu abin bau-tāwa fāce Shi. A gare Shi nake dōgara. Kuma Shi ne Ubangijin Al'arshi mai girma.

قَوْمٌ لَا يَقْهُوتُ ﴿١٧﴾

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ
عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾
فَإِنْ تَوْلُوا فَقْلَ حَسْنَى اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلُوْنَّا وَهُوَ بُلُغُ الْعَرَشِ
الْعَظِيمِ ﴿١٩﴾

SŪRATU YŪNUS

سُورَةُ يُونُسَ

Tanā karantar da tauhīdin Ubangiji game da jan hankali zuwa ga abūbuwan halitta wadanda suka shāfi mutāne wajen amfāni da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. Ľ. R. Wadancan āyōyin littāfi ne kyautatacce.

الرَّبُّكَاهُ اِنْتَ الْكِتَابُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) Bayānin rahamar Allah game da aiko Manzo daga cikin mutāne, cēwa wata falala ce a gare su. Kuma shi Manzon nan dan'uwansu ne wanda bā ya son su da wani abu sai alhēri, idan sun gāne dā sun bī shi, kuma idan ba su gāne ba, to, Allah Yā tsare shi daga sharrinsu, kuma Yā isar masa.

2. Shin, yā zama abin māmaki ga mutāne dōmin Mun yi wahayi zuwa ga wani namiji daga gare su cēwa, “Ka yi gargadi ga mutāne kuma ka yi bushāra ga wadanda suka yi īmāni da cēwa: lalle ne sunā da abin gabātarwar gaskiya a wurin Ubangijinsu.” Kāfirai suka ce, “Lalle ne wannan, hāfiķa, masihirci ne bayyananne.”

3. Lalle Allah ne Ubangijinku Wanda Ya halicci sammai da kasa a cikin kwāna shida, sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi Yanā gudānar da al'amari. Bābu wani macēci fāce a bayan iznīnSa. Wan-nan ne Allah, Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Shin fa, bā ku tunāni?

4. Zuwa gare Shi makōmarku take gabā dāya, wa'adin Allah gas-kiya ne. Hāfiķa, Shi ne Yakē fāra halitta, sa'an nan kuma Ya mayar da ita dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai da ādalci, kuma wadanda suka kāfirta sunā da abin sha daga ruwan zāfi, da azāba mai radadi, sabōda abin da suka kasan-ce sunā yi na kāfirci.

5. Shī ne Wanda Ya sanya muku rānā, babban haske, da watā mai haske, kuma Ya ƙaddara shi ga Manzilōli, dōmin ku san ƙidāyar shēkaru da lissāfi. Allah bai halitta wannan ba, fāce da gaskiya, Yanā bayyana āyōyi daki-daki dōmin mutāne wadanda suke sani.

6. Lalle ne a cikin sābāwar dare da yini, da abin da Allah Ya halitta a cikin sammai da kasa, hāfiķa akwai

أَكَانَ لِلنَّاسِ بَعْدَ أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ
أَنَّ أَنْذِرُ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ
لَهُمْ قَدْمَ صَدِيقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ
الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا السَّحْرُ مُبِينٌ ﴿٥﴾

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مَنْ عَدَّدَ ذِيْهِ
ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ فَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦﴾

إِلَيْهِ مَرْجِعُ كُلِّ حِجَّيَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ
يَبْدُؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا وَهُمْ شَرِكُونَ مِنْ حَيْثِمْ وَعَذَابٍ
أَلَمْ يَمِّنَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ رُوَا
وَقَدَرَهُ وَمَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ الْسَّيِّنَاتِ
وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحِقْقِ
يُفَضِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

إِنَّ فِي أَخْتِلَافِ الْأَيَّالِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
الَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَكُتُبُ لِقَوْمٍ

ãyöyi ga mutāne wadanda suke yin tañawa.

7. Lalle ne wadanda ba su kaunar gamuwa da Mu, kuma suka yarda da rāyuwar dūniya kuma suka natsu da ita, da wadanda suke gafalallu ne daga ãyöyinMu,

8. Wadannan matattararsu Jahannama ce sabōda abin da suka kasance sunā tsirfātawa.

9. Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwari, Ubangijinsu Yanā shiryar da su sabōda īmāninsu, kōramu sunā guðāna daga karkashinsu, a cikin gidājen Aljannar ni'ima.

10. Kiransu a cikinta, “TsarkinKa yā Allah!” kuma gaisuwarsu a cikinta, “Salāmun” kuma karshen kiransu, cēwa, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halitta.”

11. Kuma dā Allah Yana gagawa ga mutāne da sharri kamar yadda Yake gaggauta musu da alhēri, hakīka dā an hukunta ajalinsu zuwa gare su. Sabōda haka Munā barin wadanda ba su kaunar gamuwa da Mu, a cikin kangararsu sunā ta dimuwa.

12. Kuma idan cūta ta shāfi mutum, sai ya kirāye Mu, yanā (kwance) ga sāshensa kō kuwa zaune, kō kuwa a tsaye. To, a lōkacin da Muka kuranye cūtar daga gare shi, sai ya shūde kamar dai bai kirāye Mu ba zuwa ga wata cūta wadda ta shāfe shi. Kamar wannan ne aka kawāta ga mañannata, abin da suka kasance sunā aikatāwa.

يَتَّقُونَ ⑥

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ
الْدُّنْيَا وَأَطْمَأْنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ إِيمَانِنَا
عَلِفُولُونَ ⑦

أُولَئِكَ مَا وَهْمُهُ الْأَنْرُبُمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ⑧

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
يَهُدِيهِمُ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ
نَّحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ⑨

دَعَوْنَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ
وَنَحْمِنَاهُمْ فِيهَا سَلَامٌ وَآخِرُ دَعَوْنَاهُمْ
أَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑩

*وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلتَّائِسِ الشَّرَّ
أَسْتَعْجَلَهُمْ بِالْحَيْرِ لِقْضَى إِنْتَهِمْ أَجَلُهُمْ
فَنَذَرَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَلُونَ ⑪

وَإِذَا مَسَ الْإِنْسَنَ الضُّرُّ دَعَانَ الْجَنِّيَّةَ أَوْ
قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفَنَا عَنْهُ
ضُرُّهُ وَمَرَّ كَانَ لَهُ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَهُ
كَذَلِكَ زُيْنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ⑫

13. Kuma, hakīka, Mun halakar da al'ummomi daga gabāninku, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayyanannu, amma ba su kasance sunā īmāni ba. Kamar wannan ne, Muke sākāwa ga mutāne māsu laifi.

14. Sa'an nan kuma Muka sanya ku māsu mayēwa a cikin ƙasa daga bāyansu, dōmin Mu ga yāya kuke aikatāwa.

15. Kuma idan anā karatun āyōyinMu bayyanannu a kansu, sai wadanda bā su kaunar gamuwa da Mu, su ce, "Ka zo da wani Alku'rāni, wanin wannan, ko kuwa ka musanya shi."⁽¹⁾ Ka ce, "Bā ya kasancēwa a gare ni in musanya shi da kaina. Bā ni biyar kōme fāce abin da aka yiwo wahayi zuwa gare ni. Kuma, hakīka, ni inā tsōro idan na sāba wa Ubangijina, ga azābar wani yini mai girma."

16. Ka ce, "Dā Allah Ya so dā ban karanta shi ba a kanku, kuma dā ban sanar da kū ba game da shi, dōmin lalle ne nā zauna a cikinku a zāmani mai tsawo daga gabānin (fāra saukar) sa. Shin fa, bā ku hankalta?

17. "Sabōda haka wāne ne mafi zālunci daga wanda ya Kirkira karya ga Allah, kō kuwa ya karyata āyōyinSa? Hakīka, māsu laifi bā su cin nasara!"

وَلَقَدْ أَهْلَكَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَهُنَّمُ رُسْلُهُمْ بِالْبَيْنَتِ وَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ بَخِزِي الْقَوْمَ
الْمُجْرِمِينَ ١٤

لَمْ يَجْعَلْنَاكُمْ خَلِيلَ فِي الْأَرْضِ مِنْ
بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ١٥
وَإِذَا نُشَرَّ عَلَيْهِمْ إِيمَانُكُمْ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَنْتِ بِقُرْءَانٍ
عِيرَهَدَّاً أَوْ بِدِلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ
أَبْدِلَهُمْ وَمِنْ تِلْقَائِي نَقْسِي إِنْ أَتَّبَعَ إِلَامًا
يُوَحِّدُ إِلَى إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَوَلَّهُ وَعَلَيْكُمُ الْفَوْلَةُ
أَدْرِكُمْ بِهِ فَقَدْ لَيْثَ فِي كُمْ
عُمْرًا مِنْ قَاتِلَهُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ١٧

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَبَ بِعَايَةً إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْمُجْرِمُونَ ١٨

(1) Sunā nufin idan ya musanya shi, su ce, "To, gā shi ka bayyana cēwa kai ne mai Kirkira shi, kanā jingina shi ga Allah."

18. Kuma sunā bautā wa, baicin Allah, abin da bā ya cūtar da su kuma bā ya amfāninsu, kuma sunā cēwa, "Wadannan ne macētanmu a wurin Allah." Ka ce, "Shin, kunā bai wa Allah lābāri ne ga abin da bai sani ba, a cikin sammai ko a cikin kasa? TsarkinSa ya tabbata kuma Yā dāukaka daga abin da duk suke yin shirki da Shi."

19. Kuma mutāne ba su kasance ba fāce al'umma guda, sa'an nan kuma suka sābā wa jūna, kuma ba dōmin wata kalma ba wadda ta gabāta daga Ubangijinka, dā an yi hukunci a tsakāninsu a kan abin da yake a cikinsa suke sābā wa jūna.

20. Kuma sunā cēwa, "Don me ba a saukar da wata āyā ba a gare shi, daga Ubangijinsa?" To, ka ce, "Abin sani kawai, gaibi ga Allah yake. Sai ku yi jira. Lalle ne nī, tāre da ku, inā daga māsu jira."

21. Kuma idan Muka dandanā wa mutāne wata rahama, a bāyan wata cūta tā shāfe su, sai gā su da makirci a cikin āyoyinMu. Ka ce, "Allah ne mafsi gaggawar (sakamakon) mākirci." Lalle ne ManzanninMu sunā rubūta abin da kuke yi na mākirci.

22. Shī ne wanda Yake tafiyar da ku a cikin tudu da (kuma) tēku, sai idan kun kasance a cikin jirāge, su gudāna tāre da su da iska mai dādī, kuma su yi farin ciki da ita, sai wata gūguwa ta je wa jirāgen, kuma tāguwar ruwa ta jē musu daga kōwane wuri, kuma su tabbata cēwa sū, an kēwaye su, sai su kirāyi Allah,

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَلَا
يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَوْنَا
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُؤْتَيْنُ اللَّهَ إِيمَانًا يَعْلَمُ فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُجْنَاهُ
وَعَلَىٰ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٦﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ
فَلَاخَتَلَفُواْ وَلَا كَلَمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ إِيمَانُهُ مَنْ
رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَإِنْ تَظَرُّرُواْ إِنِّي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿٨﴾

وَإِذَا أَذْقَنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ
مَسَّتْهُنْ إِذَا الْهُرْمَكَرْ "فِيَءَ اِيَا تَأْقُلَ اللَّهُ أَسْرَعَ
مَكَرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي يُسَرِّئُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا
كُنْتُمْ فِي الْفُلُكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيْبَةٍ
وَفَرِحُواْ بِهَا جَاءَهَا رَيْحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمْ
الْمُوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّواْ أَنَّهُمْ أَحْيَطُ

sunā māsu tsarkake addini gare Shi, (sunā cēwa) : Lalle ne idan Ka kubutar da mu daga wannan, hakīka munā kasancēwa daga māsu gōdiya.

23. To, a lōkacin da Ya kubutar da su, sai gā su sunā zālunci a cikin kasa, bā da wani hakki ba. Yā ku mutāne! Abin sani kawai, zāluncinku a kanku yake, a bisa rāyuwar dūniya. Sa'an nan kuma zuwa gare Mu makōmarku take, sa'an nan Mu bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa,

24. Abin sani kawai, misālin rāyuwar dūniya kamar ruwa ne Muka saukar da shi daga sama, sa'an nan tsiron kasa ya garwaya da shi: daga abin da mutāne da dabbōbi suke ci, har idan kasa ta riki zināriyarta kuma ta yi kawa, kuma mutānenta suka zaci cēwa sū ne māsu īkon yi a kanta, sai umurnin Mu ya je mata da dare kō kuma da rāna, sai Mu maishe ta girbabba kamar ba ta wadāta ba a jiya. Kamar wannan ne Muke rarrabe āyōyi, daki-daki, ga mutāne wa-danda suke tunāni.

25. Kuma Allah Yanā kira zuwa ga gidan aminci, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga tafarki madaidaici.

26. Wadanda suka kyautata yi, sunā da abu mai kyāwo kuma da fāri⁽¹⁾, wata fūra bā ta rufe fuskō-

يَهُمْ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ لَمْ
أَنْجَحْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنْكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦﴾

فَلَمَّا أَنْجَهُمْ إِذَا هُنْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ يَغْيِرُ
الْحَقَّ يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا يَغْيِرُ كُمْ عَلَى النُّفُوسِ كُمْ
مَّتَعَ الْحَيَاةُ الَّذِي أَنْتَمُ إِلَيْنَا مَرْجِعُ كُمْ
فَتُنَيِّثُ كُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

إِنَّمَا شَلَّ الْحَيَاةُ الَّذِي أَكْمَلَهُ اللَّهُ مِنَ
السَّمَاءِ فَأَخْتَلَطَ بِهِ بَنَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا
يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَمُ حَتَّى إِذَا
أَخْدَثَ الْأَرْضَ رُخْرُفَهَا وَأَرْيَتَ وَطَنَّ
أَهْلَهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَتَهُمْ أَمْرُنَا إِلَّا
أَوْنَهَا رَأَفَجَعْلَنَاهَا حَصِيدًا كَانَ لَمْ يَعْنَ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٩﴾

* لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةً وَلَا يَرْهُقُ

(1) Māsu aikin kwarai wadanda suka karba kiran Allah sunā da sakamakon abu mai kyau, wātau Aljanna, kuma da fāri, wata ganin Ubangijinsu a cikin Aljanna. Haka Hadisi ya yi fassara.

kinsu, kuma haka wani faskanci. Wadancan ne abokan Aljanna, sunā madawwama a cikinta.

27. Kuma wafanda suka yi tsirfar mūnanan ayyuka, sakamakon mummuna da kamarsa yake, kuma faskanci yanā rufe su. Bā su da wani matsari daga Allah, kamar an rufe fuskokinsu da guntāyen kirāruwa daga dare mai duhu. Wadannan ne abōkan wuta, sunā madawwama a cikinta.

28. Kuma a rānar da Muke tāra su gabā daya, sa'an nan kuma Mu ce wa wafanda suka yi shirki, "Ku kāma matsayinku, kū da abūbuwan shirkinku." Sa'an nan Mu rarrabe a tsakāninsu, kuma abūbuwan shirkinsu su ce, "Bā mū kuka kasance kunā bauta wa ba.

29. "To, kuma Allah Yā isa zama Shaida a tsakāninmu da tsakāninku. Hafīka mun kasance ba mu san kōme ba na bautawarku a gare mu!"

30. A can ne kōwane rai yake jarraba abin da ya bāyar bāshi, kuma aka mayar da su zuwa ga Allah, Majibincinsu Tabbatacce, kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa ya bace musu.

31. Ka ce, "Wāne ne Yake arzūta ku daga sama da fasa? Shin, kō kuma Wāne ne Yake mallakar jī da ganī, kuma Wāne ne Yake fitar da mai rai daga mamaci, kuma Ya fitar da mamaci daga mai rai, kuma Wāne ne Yake shirya al'amari?" To, zā su ce, "Allah ne." To, ka ce, "Shin fa, bā zā ku yi takawa ba?"

وُجُوهُهُمْ قَرَرَ وَلَا ذَلَّةً أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءً سَيِّئَةً يُمْثِلُهَا
وَتَرَهَقُهُمْ ذَلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ
كَانُوا أَغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قَطْعًا مِنَ الْيَلِ
مُظْلِمًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْتَّارِيْخِ هُمْ فِيهَا
خَلِدُونَ ﴿٧﴾

وَنَقَمَ تَحْسِرُهُمْ جِيَعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانًا كُوْكَبَ أَنْشَرَ وَشَرَ كَوْكَبَ فَنِيلَنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شَرَكَأُوْهُمْ مَا كُنْتُمْ إِنَّا نَعْبُدُونَ ﴿٨﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
عَنِ عَبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٩﴾

هُنَالِكَ تَبْلُو أَكُلُّ نَفْسٍ مَا أَشْكَفَتْ وَرَدُوا
إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَفْرُرُونَ ﴿١٠﴾

فُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْ
يَمْلِكُ الْسَّمَعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ
مِنَ الْمَيِّتِ وَيُنْجِي الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيَّ وَمَنْ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقْلُ أَفَلَا
تَتَّقُونَ ﴿١١﴾

32. To, wancan ne Allah, Uban-gijinku Tabbatacce. To, mēne ne a bāyan gaskiya fāce bāta? To, yāya ake karkatar da ku?

33. Kamar wancan ne kalmar Ubangijinka, ta tabbata a kan wa-danda suka yi fāsiñanci, cēwa hakī-ka sū, bā zā su yi īmāni ba.

34. Ka ce, “Shin, daga abūbuwan shirkinku akwai wanda yake fāra halitta, sa'an nan kuma ya mayar da ita?” Ka ce, “Allah ne Yake fāra halitta, sa'an nan kuma Ya mayar da ita. To, yāyā ake jūyar da ku?”

35. Ka ce, “Shin, daga abūbuwan shirkinku akwai wanda yake shiryarwa zuwa ga gaskiya?” Ka ce, “Allah ne Yake shiryarwa zuwa ga gaskiya. Shin fa, wanda Yake shiryarwa ne mafi cancantar a bi Shi, ko kuwa wanda bā ya shiryarwa fāce dai a shiryar da shi? To, mēne ne a gare ku? Yāya kuke yin hukunci?”

36. Kuma mafi yawansu bā su biyar kōme fāce zato. Lalle ne zato bā ya wadātar da kōme daga gas-kiya. Lalle Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

37. Kuma wannan Alkur'āni bai kasance ga a kirikira shi ba daga wanin Allah, kuma amma shi gaskatawar wannan ne da yake a gabāninsa da bayānin hukuncin lit-tāffan Allah, bābu shakka a cikinsa, daga Ubangijin halittu yake.

38. Kō sunā cēwa, “Yā kirikira shi”? Ka ce. “Ku zo da sūra guda misālinsa, kuma ku kirāyi wanda

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ
الْحَقِّ إِلَّا الظَّلَلُ فَأَنَّى تُصْرُفُونَ ﴿٢٦﴾

كَذَلِكَ حَقَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَوَّا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَتَدَبَّرُ الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ وَقُلْ اللَّهُ يَتَدَبَّرُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَقَالَ
تُؤْفَكُونَ ﴿٢٨﴾

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ
يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ
يُتَّبَعَ أَمْ أَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَى فَمَا الْكُرْ
كِيفَ تَحْكُمُونَ ﴿٢٩﴾

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا اضْطَرَّ إِلَيْهِ الظَّنُّ لَا يُعْنِي
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٠﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْءَانُ أَنْ يُقْرَئَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي يَنْبَدِيهِ وَتَفْصِيلَ
الْكِتَابِ لَأَرِيبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفْرَأَنَّهُ قُلْ فَأَنْتُمْ سُورَةٌ مِثْلِيٌّ

kuka iyā duka, baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.”

39. Ā'a, sun karyata game da abin da ba su kēwaye da saninsa ba, kuma fassararsa ba ta riga ta jē musu ba. Kamar wadancan ne wadanda suke a gabāninsu. Sai ka dūba, yāya ākibar azzālumai ta kasance?

40. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake yin īmāni da Shi, kuma daga cikinsu akwai wanda bā ya yin īmāni da Shi. Kuma Ubangijinka ne Mafi sani ga mabarnata.

41. Kuma idan sun karyata ka, to, ka ce, “Inā da aikīna kuma kūnā da aikinku, kū kubutattu ne daga abin da nake aikatāwa, kuma ni kubutacce ne daga abin da kuke aikatāwa.”

42. Kuma daga cikinsu akwai wadanda suke saurare zuwa gare ka. Shin fa, kai kana jiyan da kurma, kuma kō dā sun kasance bā su hankalta?

43. Kuma daga cikinsu akwai wanda yake tsōkaci zuwa gare ka. Shin fa, kai kana shiryar da makāfi, kuma kō dā sun kasance bā su gani?

44. Lalle ne Allah ba Ya zāluntar mutāne da kōme, amma mutānen ne ke zāluntar kansu.

45. Kuma rānar da Yake tāra su, kamar ba su zauna ba fāce sa'a guda daga yini. Sunā gāne jūna a tsakāninsu. Hāfiķa, wadanda suka karyata game da gamuwa da Allah sun yi hasāra. Kuma ba su kasance māsu shiryuwa ba.

وَأَدْعُوكُمْ أَسْتَطِعُكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

بَلْ كَذَّبُوكُمْ إِنَّمَا تُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ
تَأْوِيلُهُ كَذَّلِكَ كَذَّبَ الظَّالِمُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ
بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّيُّونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بِرِّيٌّ مِمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكُمْ أَفَإِنَّ تُشْعِعُ
الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ إِلَيْكُمْ أَفَإِنَّ تَهْدِي الْعُمَّى وَلَوْ
كَانُوا لَا يُبَصِّرُونَ ﴿٣٣﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ
النَّاسَ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

وَيَوْمَ يَخْسِرُهُمْ كَمَا لَمْ يَبْشِرُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الظَّالِمُونَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءَ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٣٥﴾

46. Kuma imma dai, hačīka, Mu nūna maka sāshen abin da Muke yi musu alkawari, kō kuwa Mu karbi ranka, to, zuwa gare Mu makōmarsu take. Sa'an nan kuma Allah ne Shaida a kan abin da suke aikatāwa.

47. Kuma ga kōwace al'umma akwai Manzo.⁽¹⁾ Sa'an nan idan Manzonsu ya je, sai a yi hukunci a tsakāninsu da ādalci, kuma sū, bā a zāluntar su.

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi zai auku, idan kun kasance māsu gaskiya?”

49. Ka ce, “Ba na mallaka wa kaina wata cūta, haka kuma wani amfāni, sai abin da Allah Ya so. Ga kōwace al'umma akwai ajali, idan ajalinsu ya zo, to, bā zā su yi jinkiri daga gare shi ba, kō dā sā'ā guda, kuma bā zā su gabāta ba.”

50. Ka ce, “Shin, kun gani, idan azābarSa ta zo muku da dare ko da rāna? Mēne ne daga gare shi māsu laifi suke nēman gaggāwarsa?”

51. Shin, sa'an nan kuma idan har ya auku, kun yi īmāni da shi? Ashe? Yanzu kuwa, alhāli kun kasance game da shi kunā nēman gaggāwar aukuwarsa?

52. Sa'an nan kuma aka ce ga wadanda suka yi zālunci, “Ku dandani azābar dawwama! Shin, anā sāka muku fāce da abin da kuka kasance kuna aikatāwa?”

وَإِمَّا مَا رُبِّنَكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّنَكَ
فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ شَهِيدٌ عَلَىٰ
مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ
قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُثُرَ
صَدِيقِينَ ﴿٤٣﴾

قُلْ لَاٰ أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ
اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَهُمْ فَلَا
يَسْتَخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْقِدُونَ ﴿٤٤﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْكُرُوكُمْ عَذَابَهُ وَيَسْتَأْوِي أَوْ نَهَاكًا
مَاذَا سَتَعِجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٥﴾

أَنْتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ إِمْتُشُمْ بِهِءَ الْفَنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِءَ
تَسْتَعِجِلُونَ ﴿٤٦﴾

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا دُوْقُوا عَذَابَ الْحُلْدِ
هَلْ تُجْزَوُنَ إِلَيْمًا كَعَنْ تَكْسِبُونَ ﴿٤٧﴾

(1) Manzo na farko shī ne mai shiryar da su, Manzo na biyu shi ne ajalinsu.

53. Kuma sunā tambayar ka: Shin gaskiya ne? Ka ce, “I, ina rantsuwa da Ubangijīna. Lalle gaskiya ne, kuma ba ku zama māsu buwāya ba.”

54. Kuma dā kōwane rai wanda ya yi zālunci yā mallaki duka abin da yake a cikin fasa, to, dā yā yi fansa da shi. Kuma suka dinga nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Sa'an nan aka yi hukunci a tsakāninsu da ādalci, kuma bā zā a zālunce su ba.

55. To! Haķīka Allah Ya mallaki abin da yake a cikin sammai da fasa. To! Haķīka wa'adin Allah gaskiya ne. Amma kuma mafī yawansu ba su sani ba.

56. Shi ne Yake rāyarwa kuma Yake matarwa. Kuma zuwa gare Shi ne ake mayar da ku.

57. Ya ku mutāne! Lalle wa'azi yā jē muku daga Ubangijinku, da waraka ga abin da yake a cikin firāza, da shiriya da rahama ga muminai.

58. Ka ce, “Da falalar Allah da rahamarSa. Sai su yi farin ciki da wannan.” Shī ne mafī alhēri daga abin da suke tārāwa.

59. Ka ce, “Shin, kun ga abin da Allah Ya saukar sabōda ku na arziki, sai kuka sanya hukuncin haramci da halacci a gare shi?” Ka ce, “Shin, Allah ne Ya yi muku izni, ko ga Allah kuke kirkirāwar karya?”

60. Kuma mēne ne zaton wadanda suke kirkira karya ga Allah, a Rānar Kiyāma? Lalle haķīka, Allah

*وَيَسْتَعِنُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّ إِنَّهُ وَ
لَحَقُّ وَمَا آنُتُ بِمُعْجِزٍ^{٥٣}

وَأَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ
لَا فَدَتَتِ يَمْهُولَةٌ وَأَسْرَوْا الْنَّدَامَةَ لَمَارَأُوا
الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ^{٥٤}

أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكُنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْمَلُونَ^{٥٥}

هُوَ يُحْكِمُ وَتُبَيِّنُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ^{٥٦}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ
مِنْ رَبِّكُمْ وَشَفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ^{٥٧}

قُلْ يَفْضِلُ اللَّهُ وَبِرَحْمَتِهِ فَإِذَا لَكُمْ فَلَيْقَرْحُوا
هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ^{٥٨}

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
فَجَعَلْتُمُوهُنَّهُ حَرَاماً وَحَلَّا لِقَاءَ اللَّهِ أَذْنَتْ
لَكُمْ أَمْرَّ عَلَى اللَّهِ تَفَرَّوْنَ^{٥٩}

وَمَا أَنْظَلُ الذِّينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذَبَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Ma'abūcin falala ne a kan mutāne, amma kuma mafī yawansu bā su gōdēwa.

61. Kuma ba ka kasance a cikin wani sha'ani ba, kuma ba ka karanta wani abin karatu daga gare shi ba, kuma ba ku aikata wani aiki ba, fāce Mun kasance Halarce a lōkacin da kuke zuba wa a cikinsa. Kuma wani ma'aunin zarra bā zai yi nīsa ba daga Ubangijinka a cikin kasa, haka kuma a cikin sama, kuma bābu wanda yake mafī karanci daga haka, kuma bābu mafī girma, fāce yana a cikin littāfi bayyananne.

62. To, Lalle ne masōyan⁽¹⁾ Allah bābu tsōro a kansu, kuma bā zā su kasance sunā yin bañin ciki ba.

63. Wadanda suka yi īmāni kuma suka kasance sunā yin tañawa.

64. Sunā da bushāra a cikin rāyuwar dūniya da ta Lāhira. Bābu musanyāwa ga kalmōmin Allah. Wancan shi ne babban rabo mai girma.

65. Kada maganarsu⁽²⁾ ta sanya ka a cikin bañin ciki. Lalle ne alfarma ga Allah take gaba daya. Shi ne Mai jī, Masani.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَمَا تَكُونُ فِي شَاءٍ وَمَا تَشْلُو أَمْنَةٌ مِنْ قُرْءَانٍ
وَلَا تَقْمِلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ
شُهُودًا إِذْ تُفْيِضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُزُ عَنْ رَبِّكَ
مِنْ مُتَّقَلٍ ذَرَفَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦١﴾

أَلَا إِنَّ أُولَئِكَ اللَّهُ لَآخْوَفُ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْرُنُونَ ﴿٦٢﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾
لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ لَا يَتَبَدَّلُ لِكَلْمَاتِ اللَّهِ
ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

وَلَا يَحْرُنُكُوكُلُّهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ وَجَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

(1) Waliyyin Allah, shi ne masōyin Allah da sharadin ya zama mumini mai tañawa – watau yanā aiki da abin da Allah Ya umurce shi, kuma yanā barin abin da Allah Ya hana shi, bisa harshen Annabinsa wanda yake biya. Bābu karin kōme bābu ragi. Bushārarsu, ita ce yabon mutāne a gare su, kō kuma a lōkacin mutuwarsu malā'iku su riña yi musu bushāra da gamuwa da Ubangijinsu, kō kuma a cikin kabari wajen tambaya. Allah ne Mafi sani.

(2) Maganarsu ta izgili a gare ka. Idan Allah Ya daukaka ka, bābu mai iya hanāwa dōmin Shi kadai ne Mai izza kuma sai inda Ya sanya ta ga wanda Ya so.

66. To! Hañika Allah Yanā da mulkin wanda ke a cikin sammai da wanda ke a cikin kasa kuma wadanda suke kiran wanin Allah, bā su biyar wadansu abōkan tarēwa (ga Allah a Mulkinsa). Bā su biyar kōme fāce zato. Kuma ba su zama ba fāce sunā kiri fadī kawai.

67. Shī ne Wanda Ya sanya muku dare, dōmin ku natsu a cikinsa, da yini mai sanya a yi gani. Lalle ne a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne wafanda sukē ji.

68. Suka ce, “Allah Ya riki dā” Tsarkinsa yā tabbata! Shi ne Wadātacce, Yanā da mallakar abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasa. A wurinku bābu wani dalili game da wannan! Shin, kunā fadar abin da ba ku sani ba game da Allah?

69. Ka ce, “Hañika wafanda suke kirkira karya ga Allah, bā zā su ci nasara ba.”

70. Jin dādi ne a cikin dūniya, sa'an nan kuma makōmarsu zuwa gare Mu take, sa'an nan Mu dandana musu azāba mai tsanani saboda abin da suka kasance sunā yi na kāfirci.

71. Kuma ka karanta musu lābārin Nūhu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Ya mutānēna! Idan matsayīna da tunātarwata game da āyōyin Allah sun kasance sun yi nauyi a kanku, to, ga Allah na dōgara. Sai ku tāra al'amarinku, kū da abūbuwan shirkinku, sa'an nan kuma kada al'amarinku ya kasance

أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي
الْأَرْضِ وَمَا يَشَاءُ اللَّهُ أَنْ يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ شَرِكَاءً إِنْ يَشَاءُونَ إِلَّا أَنْظَانَ
وَإِنَّهُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَيَّلَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٨﴾
قَالُوا أَتَخَذَ اللَّهَ وَلَدًا سُبْحَانَهُ وَهُوَ
الْغَنِيُّ لَهُ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا
أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

مَتَعُّ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِذَا مَرَجَ عَهْمَ ثُمَّ
نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا
يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

* وَأَتَلُ عَلَيْهِمْ نَارًا فَجَإِذَا قَالَ لِقَوْمِهِ يَقُولُونَ إِنْ
كَانَ كَبُرُ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكِّرِي بِعَايَاتِ
اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَاجْمِعُوا أَمْرِكُمْ
وَشَرِكَاءَكُمْ فَلَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيَّ كُمْ عُمَّةٌ
أَقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظَرُونَ ﴿٧٢﴾

rufaffe a kanku, sa'an nan kuma ku kashe ni, kada ku yi mini jinkiri.

72. "Kuma idan kuka jūya bāya, to, ban tambaye ku wata ijāra ba. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa.⁽¹⁾"

73. Sai suka karyata shi, sa'an nan Muka kubutar da shi, da wanda yake tāre da shi, a cikin jirgi, kuma Muka sanya su māsu mayēwa, kuma Muka nutsar da wadanda suka karyata āyōyinMu. Sai ka dūba yadda ākibar wadanda aka yi wa gargadī ta kasance.

74. Sa'an nan kuma Muka aika wadansu Manzanni daga bāyansa zuwa ga mutānensu, suka jē musu da hujjōji bayyanannu, to, ba su kasance zā su yi īmāni ba sabōda sun karyata shi a gabani. Kamar wannan ne Muke rufēwa a kan zukātan māsu ta'ādi.

75. Sa'an nan kuma a bāyansu Muka aika Mūsā da Hārūna zuwa ga Fir'auna da mashāwartansa, tāre da āyōyinMu. Sai suka kangara kuma sun kasance mutāne māsu laifi.

76. Sa'an nan a lōkacin da gaskiya ta jē musu daga gare Mu, suka ce, "Wannan hakīka sihiri ne bayyananne."

77. Mūsā ya ce, "Shin, kunā cēwa ga gaskiya a lōkacin da ta zo

فَإِنْ تُولِّهُمْ فَمَا سَأَلُوكُمْ مِّنْ أَجْرٍ إِنْ أَخْرِيَ
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْقَلَدِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَقِيفَ وَاعْرَقَنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِعَايَتِنَا فَانْظُرْ كِيفَ كَانَ عَقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ
فَجَاءَهُمْ وَهُرُبَ الْبَيْتَنِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلِ كَذَّالِكَ نَطَّبَ عَلَى قُلُوبِ
الْمُعْتَدِلِينَ

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَهَدَرُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلِئَهُمْ بِعَايَتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُجْرِمِينَ

فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا
لِسِحْرٍ مُّبِينٍ

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ

(1) Watau dukan abin da na zo muku da shi na umurni kō hani, to, ni ma an umurce ni da yinsa kō barinsa. Kuma bā ni nēman wata ijārar karantarwa daga gare ku dōmin Allah Ya umarce ni da iyar da manzancinSa zuwa gare ku, sabōda haka Shi ne zai biyā ni tsādar aikīna.

muku? Shin, sihiri ne wannan? Lalle masihirci bā ya cin nasara.”

78. Suka ce, “Shin, ka zo mana ne dōmin ka jūyar da mu daga abin da muka iske ubanninmu a kansa, kuma girma ya kasance gare ku, ku biyu a cikin kasa? Bā zā mu zama māsu īmāni ba saboda ku.”

79. Kuma Fir'auna ya ce, “Ku zo mini da dukan masihirci, masani.”

80. To, a lōkacin da masihirta suka je, Mūsā ya ce musu, “Ku jēfa abin da kuke jēfāwa.”

81. To, a lōkacin da suka jēfa, Mūsā ya ce, “Abin da kuka zo da shi sihiri ne. Lalle ne Allah zai bāta shi. Hakiča Allah bā Ya gyāra aikin ma'barnata.

82. “Kuma Allah Yanā tabbatar da gaskiya da kalmōminSa, kō dā māsu laifi sun ki.”

83. Sa'an nan bābu wanda ya yi īmāni da Mūsā fāce zuriya daga mutānensa, a kan tsōron kada Fir'auna da shūgabanninsu su fitinē su. Lalle, hakiča, Fir'auna marinjāyi ne a cikin kasa, kuma lalle shī, hakiča, yanā daga māsu barna.

84. Kuma Mūsā ya ce, “Yā kū mutānena! Idan kun kasance kun yi īmāni da Allah, to, a gare Shi sai ku dōgara, idan kun kasance Musulmi.”

85. Sai suka ce, “Ga Allah muka dōgara. Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu fitina ga mutāne azzālumai.

أَسْخَرْهُنَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

قَالُوا إِجْتَنَّا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ إِبَاءً نَّا
وَتَكُونُ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا تَحْكُمُ
لَكُمَا يَمُوْمِنُونَ ﴿٧٨﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَشْتُرُ فِي كُلِّ سَاحِرٍ عَلَيْهِ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ السَّاحِرُهُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَقْوَامًا
أَنْ شَدَّ مُلْقُوتَ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا آتَقْوَاهُمْ مُوسَى مَا حِشْمُ بِهِ السَّاحِرُ
إِنَّ اللَّهَ سَيْبِطُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

وَيَحْكُمُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَتِهِ وَلَوْكَرَةٌ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

فَمَمَّا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَادْرِيَةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى
خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلِئَهُمْ أَنْ يَقْتَنِهُمْ وَإِنَّ
فِرْعَوْنَ لَعَالِمٌ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ رَبِّ الْمُسَرِّفِينَ ﴿٨٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يَقُولُ إِنْ كُنْتُمْ أَمْنَتُمْ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتَنَةً
لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. “Kuma Ka kubutar da mu dōmin RahamarKa, daga mutāne kāfirai.”

87. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā da dan’uwansa, cēwa: Kū biyu, ku zaunar da mutānenku a Masar a cikin wasu gidāje. Kuma ku sanya gidājenku su fuskanci Al-kibla⁽¹⁾, kuma ku tsayar da salla. Kuma ka bāyar da bushāra ga māsu īmāni.

88. Sai Mūsā ya ce, “Yā Ubangi-jinmu! Haķīka Kai ne Ka bai wa Fir’aura da majalisarsa kawa da dūkiyōyi a cikin rāyuwar dūniya, yā Ubangijinmu, dōmin su batar (da mutāne) daga hanyarKa. Yā Ubangijinmu! Ka shāfe a kan dūkiyarsu kuma Ka yi dauri⁽²⁾ a kan zukātansu yadda bā zā su yi īmāni ba har su ga azāba mai radadi.”

89. (Allah) Yā ce, “Lalle ne an karbi addu’arku. Sai ku daidaitu, kuma kada ku bi hanyar wadanda ba su sani ba.”

90. Kuma Muka kētarar da Banī Isrā’ila tēku, sai Fir’aura da rundunarsa suka bī su bisa ga zālunci da kētare haddi, har a lōkacin da nutsēwa ta riske shi ya ce, “Nā yi⁽³⁾ īmāni cēwa, haķīka, bābu abin bau-tawa fāce Wannan da Banū Isrā’il

وَجَنَاحَنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكُفَّارِ ﴿٦﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبْوَءَ
الْقَوْمَ كُمَّا يُمْضِرُونَ وَاجْعَلُوهُمْ يُوْتَكُمْ
قِنْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرْ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ إِنَّكَ إِنَّكَ إِنَّكَ فِرْعَوْنَ
وَمَلَأَهُ زِينَةٌ وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا
لِيُضْلُلُوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا أَطْمِسْ عَلَىَّ
أَمْوَالِهِمْ وَأَشْدُدْ عَلَىَّ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىَ
يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨﴾

قَالَ قَدْ أُحِبْتَ دَعْوَتِكَ مَا فَسَطَّيْمَا
وَلَا تَبْغِيَانَ سَيِّلَ الَّذِينَ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

*وَجَوَرَنَا بَحْرِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعُهُمْ فِرْعَوْنَ
وَجَنُودُهُ بِغَيْرِهِ وَعَدَوَّاهُ حَتَّىَ إِذَا دَرَكَهُ
الْفَرَقُ قَالَ أَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَّا الَّذِي
أَمَنْتُ بِهِ بَنُوا إِسْرَائِيلَ وَأَنَّمِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠﴾

(1) Su sanya gidājensu sunā fuskantar Alkibla ta Ka’aba dōmin su rikq yin salla a cikin gidājen, sabōda tsōron in sun tafī masallaci zā a fāda su da dūka sunā a cikin salla. Wannan kuma yā nūna yadda ake son gidajen Musulmi su kasance a kō da yaushe.

(2) Mūsā ya yi addu’a a kansu, har da rashin īmāni sabōda yā sāmi lābārin bā zā su yi īmāni ba, kamar mutānen Nūhu.

(3) īmāni a bāyan Manzon mutuwa ya isa ga kāfiri bā zai yi masa amfāni ba.

suka yi ūmāni da Shi, kuma nī, ina daga Musulmi”

91. Ashe! A yanzu! Alhāli kuwa, haķīka ka sāba a gabāni, kuma ka kasance daga māsu barna?

92. To, a yau Munā kubutar⁽¹⁾ da kai game da jikinka, dōmin ka kasance āyā ga wadanda suke a bāyanka. Kuma lalle ne māsu yawa daga mutāne, haķīka, gafalallu ne ga āyoyinMu.

93. Kuma lalle ne, haķīka Mun zaunar⁽²⁾ da Bani Isrā’ila mazaunar gaskiya kuma Muka arzūta su daga abūbuwa māsu dādi. Sa’an nan ba su sāba ba har ilmi ya jē musu. Lalle ne Ubangijinka Yanā yin hukunci a tsakāninsu a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna.

94. To, idan ka kasance a cikin shakka daga abin da Muka saukar zuwa gare ka, sai ka tambayi wadanda suke karatun Littāfi daga gabaninka. Lalle ne, haķīka, gaskiya tā jē maka daga Ubangijinka dōmin haka kada ka kasance daga māsu kōkanto.

95. Kuma kada ka kasance daga wadanda suke karyatāwa game da āyoyin Allah, har ka kasance daga māsu hasāra.

96. Lalle ne wadanda kalmar Ubangijinka ta wajaba a kansu, bā zā su yi ūmāni ba.

ءَأَفَلَنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنْ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١١﴾

فَالْيَوْمَ نُنْجِيكَ بِمَاذَا كُنْتَ لِتَكُونَ لِمَنْ
خَلَقَكَ أَيَّهُ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ
ءَيْمَنَةِ الْغَنِيلِونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ بَوَأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبْوَأً صَدِيقِ
وَرَزْقَنَاهُمْ مِنَ الظَّيْبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُواْ حَتَّىٰ
جَاءَهُمْ أَعْلَمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ ثُومَةٌ
الْقِيمَةِ فِيمَا كَانُواْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٣﴾

إِنْ كَتَّ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسَأَلِ
الَّذِينَ يَقْرَئُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ
لَقَدْ جَاءَكَ الْحُقُوقُ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤﴾

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُواْ بِعِيَاتِ اللَّهِ
فَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٦﴾

(1) Kubutar da jikin Fir'auna: banda rūhinsa dōmin a tabbatar da yā mutu.

(2) Allah Yā bai wa Bani Isrā’ila mulkin Masar da Falasđīnu gabā daya a bāyan halaka Fir'auna da mutānensa.

97. Kuma kō dā kōwace ãyā ta jē musu, sai sun ga azāba mai radadi.

98. To, dōmin me wata alkarya ba ta kasance tā yi⁽¹⁾ īmāni ba har īmāninta ya amfāne ta, fāce mutānen Yūnus? A lōkacin da suka yi īmāni, Mun janye azābar wulākanci daga gare su a cikin rāyuwar dūniya. Kuma Muka jiyan da su dādī zuwa wani lōkaci.

99. Kuma dā Ubangijinka Yā so, dā wadanda suke a cikin kasa sun yi īmāni dukansu gabā daya. Shin, kai kanā tilasta mutāne ne har su kasance māsu īmāni?

100. Kuma ba ya kasancēwa ga wani rai ya yi īmāni fāce da iznin Allah, kuma (Allah) Yanā sanya kazanta a kan wadanda bā su yin hankali.

101. Ka ce, “Ku dūbi abin da yake cikin sammai da kasa.” Kuma ãyoyi da gargadī bā su wadātarwa ga mutāne wadanda bā su yin imāni.

102. To, shin sunā jiran wani abu fāce kamar misālin kwānukan wadanda suka shūde daga gabāninsu? Kace, “Ku yi jira! Lalle nī tāre da ku, inā daga māsu jira.”

103. Sa'an nan kuma Munā kubutar da manzannin Mu da wadanda suka yi īmāni, kamar wannan ne,

وَلَوْجَاءَنَّهُمْ كُلُّهُمْ حَتَّىٰ يَرَوُا
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿١٧﴾

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرَيْبَةً إِمَّا نَفَعَهَا
إِيمَّنُهُمْ إِلَّا قَوْمٌ يُؤْسِرُ لِمَاءَ إِمَّنُهُمْ كَشَفَنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْخَزْنِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَتَعَنَّهُمْ إِلَىٰ حِينِ ﴿١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمِنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ
جَيْعًا أَقَاتَتْ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا
مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

وَمَا كَانَ لِنَفِيسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَيْهِ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَيَجْعَلُ الْجِنَّسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

فُلِّ انْظُرُوا مَا ذَرَ فِي السَّهْوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا تَغْنِي الْأَيَّكُثُ وَالنَّدْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَإِنْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ
مِّنَ الْمُنْتَظَرِينَ ﴿٢٢﴾

شَهْرٌ نَّجِحَ رُسُلُنَا وَالَّذِينَ إِمَّنُوا

(1) Alkaryun da aka aika da Manzanni cikinsu, ba su yi īmāni duka ba fāce mutum daya, kō biyu a gabānin halaka ta sāmi mutānensu. Sai dai alkaryar Yūnusa, ita kam tā ji tsōro, ta yi īmāni a gabānin saukar azāba, sabōda haka suka tsīra, ba a halaka garin bā, watau Nīnawa. Watau bābu mai iya sāmun īmāni sai Allah Ya nufe shi da haka. Kō da mai yin gargadīn yakan yiwu ya karkace, sai da tsarin Allah.

tabbatacce ne a gare Mu, Mu kubutar da māsu īmāni.

104. Ka ce “Yā kū mutāne! Idan kun kasance a cikin kōkanto daga addinīna, to, bā ni bauta wa wadanda kuke bautā wa, baicin Allah, kuma amma ina bauta wa Allah Wanda Yake karbar rāyukanku. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsu īmāni.

105. “Kuma (an ce mini): Ka tsayar da fuskarka ga addini, kanā karkata zuwa ga gaskiya, kuma kada ka kasance daga māsu shirka.

106. “Kuma kada ka kirāyi, baicin Allah, abin da bā ya amfānin ka kuma bā ya cūtar ka. To, idan ka aikata haka, sa'an nan lalle kai, a lōkacin, kanā daga māsu zālunci.”

107. Kuma idan Allah Ya shāfe ka da wata cūta, to, bābu mai yāyē ta fāce Shi, kuma idan Yanā nufin ka da wani alhēri, to, bābu mai mayar da falalarSa. Yanā sāmun wanda Yake so daga cikin bāyinSa da shi. Kuma Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

108. Kace, “Yā ku mutāne! Lalle ne gaskiya ta zo muku daga Ubangijinku. To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya bace yana bacewa ne a kansa kawai. Kuma ban zama wakīli a kanku ba.”

109. Kuma ka bi abin da ake yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ka yi hakuri har Allah Ya yi hukunci. Kuma Shī ne Mafi alhērin māsu hukunci.

كَذَلِكَ حَقًا عَيَّنَاهُنَا نُجُحُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْ دِيْنِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُوْنِ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّكُمْ وَأَمْرُتُ أَنَّ
أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

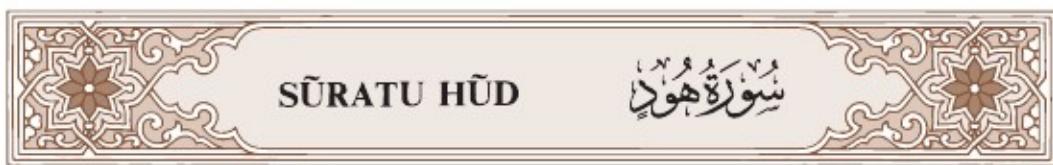
وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلَّهِيْنِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٨﴾

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا
يَضُرُّكَ إِنَّ فَعْلَتْ فَإِنَّكَ إِذَا أَمْرَتَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

وَإِنْ يَمْسِسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَ لِفَضْلِهِ
يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عَبَادِهِ وَهُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠﴾

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
رَّبِّكُمْ فَمَنْ أَهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضْلُلُ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَكُمْ
بِوَكِيلٍ ﴿١١﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَأَصِرِّ رَحَقًا يَحْكُمُ
اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٢﴾

Tanā karantar da cēwa Manzannin Allah sun kirāyi mutānensu zuwa ga tauhīdi da nau'in kira guda, kuma mutānen sun fuskānce su da hāli guda a musu da karyatāwa, sai ka ce a zāmani guda suke, kō a cikin harshe guda suka yi magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Littāfi ne an kyautata āyoyinsa, sa'an nan an bayyana su daki-daki, daga wurin Mai hikima, Mai kididdigewa.

2. Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle ne ni a gare ku mai gargadī ne kuma mai bushārā daga gare Shi.

3. Kuma ku nēmi gāfara gun Ubangijinku. Sa'an nan ku tūba zuwa gare Shi, Ya jiyar da ku dādī, jiyarwa mai kyau zuwa ga ajali ambatacce, kuma Ya bai wa dukan ma'abucin girma girmansa. Amma idan kun jūya, to, lalle nī, inā tsōron azābar yini mai girma a kanku.

4. Zuwa ga Allah makōmarku take, kuma Shi a kan kōme Mai ikon yi ne.

الرَّكِبُ أَحْكَمَتْ إِيَّاهُ وَفُرِّقَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ خَيْرٍ ①

أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ إِنِّي لِكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ②

وَإِنْ آسْتَغْفِرُ وَأَرْبَكُ فَرْتُ بِوَالِيَّهِ يُمِتَّعُكُمْ مَتَّعًا
حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمَّى وَيُؤْتَ كُلُّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ وَوَإِنْ تَوَلُّوْ فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابًا
يَوْمَ كَبِيرٍ ③

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

5. To, lalle sū, sunā karkatar⁽¹⁾ da kirjinsu dōmin su bōye daga gare shi. To, a lōkacin da suke lullubēwa da tufāfinsu Yanā sanin abin da suke boyewa da abin da suke bayyanāwa. Lalle Shi Masani ne ga abin da yake a cikin firāzā.

6. Kuma bābu wata dabba a cikin kasa fāce ga Allah arzikinta yake, kuma Yanā sanin matabbatarta⁽²⁾ da ma'azarta, duka sunā cikin littāfi bayyananne.

7. Kuma Shi ne Wanda Ya halicci sammai da kasa a cikin kwanaki shida, kuma Al'arshinSa ya kasance a kan ruwa,⁽³⁾ dōmin Ya jarraba ku, wanne ne daga cikinku mafi kyāwon aiki. Kuma haķīka idan ka ce, "Lalle kū wadanda ake tāyarwa ne a bāyan mutuwa," haķīka, wadanda suka kāfirta sunā cēwa: "Wannan bai zama ba fāce sihiri bayyananne."

8. Kuma lalle ne idan Mun jinkirta da azāba gare su zuwa ga wani lōkaci kīdāyayye, haķīka sunā cēwa me yake tsare⁽⁴⁾ ta? To, a rānar da zā ta je musu, ba ta zama abin

الَّا إِنَّهُمْ يَتَنَوَّ صُدُورُهُمْ لِيَسْتَحْقُوا مِنْهُ
الَّا حِينَ يَتَسْعَشُونَ شَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ
وَمَا يُعْلَمُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَانِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

* وَمَا مِنْ دَآبَةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ
رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا
كُلُّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ
لِيَسْتَلُو كَمْ أَيْكُمْ أَخْسَنُ عَمَلاً وَلَيْنِ
قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ
لِيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُّبِينٌ ﴿٧﴾

وَلَيْنِ أَخْرَنَاهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أَمْمَتِي
مَعْدُودَةٍ لِيَقُولُنَّ مَا لَيَحْسِسُهُ وَالْأَيَّامَ

(1) Bā su son su ga mai yi musu wa'azi, sabōda haka idan sun tsinkāyi Annabi daga nēsa, sai su būya, dōmin kada ya gan su, balle ma har ya yi musu wa'azi. Kuma har idan ya sāme su da wa'azinsa, sai su sanya tufāfinsu su rufe idanunsu da kunnuwansu kamar yadda mutānen Nūhu suka yi masa a lōkacin da yake yi musu wa'azi. Ka dūba Sūratu Nūh, Sūra ta 71.

(2) Matabbata shī ne uba, kuma ma'aza ita ce uwa.

(3) Farkon halitta, Al'arshi kō ruwa. Ruwa da Al'arshi sunā gaba da sammai da kasa. Sa'an nan aka halicci kasa daga ruwa kuma aka mayar da ruwa hayāki, aka halicci sama. Sa'an nan kuma aka mulmula kasa a cikin sūrar kwai. Allah ne Mafi sani.

(4) Me ke tsare ta, watau azābar — me ke hana ta ta zo yanzu?

karkatarwa ba daga gare su. Kuma abin da suka kasance suna yin izgili da shi, yā wajaba a kansu.

9. Kuma lalle ne idan Mun dandana wa mutum wata rahama daga gare Mu, sa'an nan kuma Mukāzāre ta daga gare shi, lalle ne shī, hakīka, mai yanke tsammāni ne, mai yawan kāfirci.

10. Kuma lalle ne idan Mun dandana masa ni'ima a bāyan cūta tā shāfe shi, yana cēwa mūnanan halaye sun tafī daga wurina. Lalle shi mai farin ciki ne, mai alfahari.

11. Sai wadanda suka yi hakuri kuma suka aikata ayyuka na kwarai. Wadannan sunā da gāfara da lāda mai girma.

12. Sabōda haka tsammāninka, kai mai barin sāshen abin da aka yi wahayi zuwa gare ka ne, kuma mai kuntata kirjinka da shi ne dōmin sun ce, “Dōmin me ba a saukar masa da wata taska ba, kō kuma Malā'ika ya zo tāre de shi?”⁽¹⁾ Kai mai gargadī ne kawai. Kuma Allah ne Wakili a kan kōme.

13. Kō sunā cewa “Yā kirkira⁽²⁾ shi ne.” Ka ce, “Sai ku zo da sūrōri gōma misālinsa kirkirarru, kuma

يَا أَتَيْهُمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِنُونَ ⑧
وَلَيْنَ أَذْفَانَ الْإِنْسَنَ مِنَارَ حَمَّةَ ثُمَّ
نَزَعْنَاهَا إِمْنَةً إِنَّهُ لِيَعُوشُ كَفُورٌ ⑨

وَلَيْنَ أَذْقَنَهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءَ
مَسَّتُهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ أَسْسِيَّاتُ عَنِّيٍّ
إِنَّهُ لِفَرِحٍ فَخُورٌ ⑩

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّدَقَاتِ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑪

فَلَعْلَكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَائِقٌ
بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ
أَوْ جَاءَهُ مَعْهُ وَمَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَنِّيٍّ
كُلُّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ⑫

أَمْ يَقُولُونَ أَفَنَرَبَّهُ قُلْ قَاتُلُوا عِشْرِ سُورٍ
مِثْلِهِ مُفْرَتٌ وَأَدْعُوا مِنْ أَسْتَطْعَمُ مِنْ

(1) Sabōda zaman mutāne bā su girmama mutum sai idan yanā da wata dūkiya kō kuma akwai wani karfi bayyananne tāre da shi, to, kai kuma ga zāhiri, bā ka da dukiya kō wani karfin da zā ka iya tilasta su da shi a kan wani abu. Sabōda haka kanā tsōron iyar da duka abin da aka umurce ka, dōmin kada a karyata ka. To, kada ka ji tsōron iyarwa, Allah ne Wakili a kan kōme.

(2) Kō kuwa bā za ka iyar da abin da aka aike ka ba dōmin tsōron su ce, “Kai ne ka Kirkira Alkur'āni, sa'an nan ka jingina shi ga Allah.” To, sai ka ce, “Ni mutum ne kamarku, idan nī na Kirkira Alkur'āni, to, bā zai gāgare ku ku Kirkira irinsa ba, sai ku zo da sūrōri gōma irinsa.”

ku kirāyi wanda kuke iyāwa, baicin Allah, idan kun kasance māsu gaskiya.”

14. To, idan ba su amsa muku ba, to, ku sani cēwa an saukar da shi kawai ne da sanin Allah, kuma cēwa bābu abin bauta wa fāce Shi. To, shin, kū māsu sallamāwa ne?

15. Wanda ya kasance yā yi nufin rāyuwar dūniya da kawarta, Munā cika musu ayyukansu zuwa gare su a cikinta, kuma a cikinta bāzā a rage su ba.

16. Wadannan ne wadanda bā su da kōme a cikin Lāhira fāce wuta, kuma abin da suka sanā'anta a cikinta (dūniya) yā bāci, kuma abin da suka kasance sunā aikatāwa bātacce ne.

17. Shin, wanda ya kasance a kan hujja bayyananna daga Ubangijinsa, kuma wata shaida tanā biyar sa daga gare Shi, kuma a gabāninsa akwai littāfin Mūsā abin kōyi da rahama? Wadannan sunā yin īmāni da shi, kuma wanda ya kāfirta da shi daga fungiyōyi, to, wutā ce makōmarsa. Sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga gare shi. Lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinka, amma kuma mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

18. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda ya kirkira karya ga Allah? Wadannan anā gitte su ga Ubangijinsu, kuma māsu shaida su ce, “Wadannan ne suka yi karya ga Ubangijinsu. To, la'anar Allah ta tabbata a kan azzālumai.”

دُونَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

فَإِنَّمَا يَسْتَجِيبُ لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ بِعِلْمِهِ وَأَنَّ لَآءِ اللَّهِ إِلَّا هُوَ قَهْلٌ أَنْتُمْ
مُسْلِمُونَ ﴿١٨﴾

مَنْ كَانَ يَرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا أَنُوقِ
إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا
يُبْخَسُونَ ﴿١٩﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
النَّارُ وَحِيطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَكَطَلُّ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بِيَنَتِهِ مِنْ رَّبِّهِ وَيَتُلُوهُ شَاهِدُ
مِنْهُ وَمَنْ قَتَلَهُ يَكْتُبُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرُ بِهِ مِنْ
الْأَخْرَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ وَفَلَاتُكُ فِي مَرْيَةٍ
مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ أَفْرَارِ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَئِكَ يُعَرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
الْأَشْهَدُ هُوَ لَاءُ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

19. Wadanda suke kangēwa daga hanyar Allah kuma sunā nēman ta karkace, kuma sū ga Lāhira sunā kāfirta.

20. Wadannan ne ba su kasance mabuwāya ba a cikin ƙasa, kuma wadansu masōya ba su kasance ba a gare su, baicin Allah. Anā ninka musu azāba, ba su kasance sunā iya ji ba, kuma ba su kasance sunā gani ba.

21. Wadannan ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu, kuma abin da suka kasance suna ƙirkirawa ya bace musu.

22. Bābu makawa cēwa, hakīka, sū a Lāhira, sū ne mafi hasāra.

23. Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma suka yi tawālu'i zuwa ga Ubangijinsu, wadannan ne abōkan Aljanna, sunā madawwama a cikinta.

24. Misālin bangaren biyu kammar makāho ne da kurma, da mai gani da mai ji. Shin, sunā daidaita ga misāli? Ashe, bā ku yin tunāni?

25. Kuma, hakīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutanensa, (ya ce): "Lalle ne ni, a gare ku mai gargadī bayyananne ne.

26. "Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle nī, inā jin tsōron azābar yini mai radadī a kanku."

27. Sai mashāwarta wadanda suka kāfirta, daga mutānensa, suka ce, "Bā mu ganin ka fāce mutum kake kamarmu, kuma ba mu ganin

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعْمَلُونَ
عَوْجَاحًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٦﴾

أُولَئِكَ لَمْ يَكُنُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أُولَيَاءِ يُضَعِّفُ لَهُمْ
الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِعُونَ السَّمْعَ
وَمَا كَانُوا يُبَصِّرُونَ ﴿١٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَقْرَرُونَ ﴿١٨﴾

لَأَجْرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَحْسَرُونَ ﴿١٩﴾
إِنَّ الَّذِينَ إِمَّا تَوَلَّوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَخْبَسُوا إِلَى رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٠﴾

* مثلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَغْنَى وَالْأَصْمَرِ
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَا نِسْلًا
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢١﴾
وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِنِّي لَكُوْنَذِيرٌ
مُّيْمَنٌ ﴿٢٢﴾

أَن لَا يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمِ الْحِسْرِ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِمْ مَا
رَأَيْكَ إِلَّا بَشَرٌ كَمَا نَنَا وَمَا تَرَى إِلَّا

wani ya bī ka fāce wadanda suke sū kaskantattunmu ne sūma bā tare da tunānī ba. Kuma bā mu ganin wata falala a gare ku a kanmu. Ā'a, munā zaton ku makaryata ne."

28. Ya ce, "Ya mutānena! Shin, kun gani idan na kasance a kan wata hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Yā bā ni wata Rahama daga wurinSa, sa'an nan aka rufe ta (ita Rahamar) daga gare ku, shin, zā mu tilasta muku ita, alhāli kuwa kū māsu ki gare ta ne?

29. "Kuma yā mutānena! Bā zan tambaye ku wata dūkiya ba a kansa, ijārata ba ta zama ba, fāce daga Allah, kuma ban zama mai kōrar wadanda suka yi īmāni ba. Hakīka sū, māsu haduwa da Ubangijinsu ne, kuma amma ni, inā ganin ku mutāne ne jāhilai.

30. "Kuma ya mutānena! Wāne ne yake taimakōna daga Allah idan na kōre su? Ashe, bā ku tunāni?

31. "Kuma bā ni ce muku a wuri-na taskōkin Allah suke, kuma bā inā sanin gaibi ba ne. Kuma bā inā cēwa ni Malā'ika ba ne. Kuma ba ni cēwa ga wadanda idānunku suke wulākantāwa, Allah bā zai bā su alhēri ba. Allah ne Mafi sani ga abin da yake cikin zukatansu. Lalle ne ni, idan (nā yi haka) dā ina daga cikin azzalumai.

32. Suka ce, "Yā Nūhu, lalle ne kā yi jayayya da mu, sa'an nan kā yawaita yi mana jidāli, to, ka zō mana da abin da kake yi mana wa'adi idan kā kasance daga māsu gaskiya."

الَّذِينَ هُمْ أَرَادُنَا بَادِئَ الْرَّأْيِ وَمَا نَرَى
لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نُظْنُكُمْ كَذِيلَتَ^(٦)

قَالَ يَقُولُ أَرَءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّيْتَ
وَإِنَّنِي رَحْمَةٌ مِّنْ عِنْدِهِ فَعَمِّيَتْ عَلَيْنَكُمْ
أَنْزِلْنِي مُكْمُوْهَا وَأَنْشَرْهَا كَرِهُونَ^(٧)

وَيَقُولُ لَا أَسْكُنْكُمْ عَلَيْهِ مَا لَيْلَ أَجَرِي إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ لِّلَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْهُمْ
مُلْقُوْرَبِيْهِمْ وَلِكَيْتِ أَرْكُمْ قَوْمًا جَاهَلُوْنَ^(٨)

وَيَقُولُ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنْ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ
أَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ^(٩)

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَرَائِبُ اللَّهِ وَلَا
أَعْمَلُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ
لِلَّذِينَ تَرَدَّرَتِ أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْيِهِمُ اللَّهُ خَيْرًا
الَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِ وَإِنِّي إِذَا لَمْ
أَظْلَمْ^(١٠)

قَالُوا يَسْرُوحُ قَدْ جَدَّلَنَا فَأَكْثَرَتْ جَلَانَافَاتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ^(١١)

33. Ya ce, "Allah kawai ne Yake zo muku da shi idan Ya so. Kuma ba ku zama mabuwāya ba.

34. "Kuma nasīhāta bā zā ta amfāne ku ba, idan nā yi nufin in yi muku nasīha, idan Allah Ya kasan-ce Yanā nufin Ya halaka ku. Shī ne Ubangijinku, kuma zuwa gare Shi-ake mayar da ku."

35. Ko sunā cēwa: (Nūhu) ya kirkira shi. Ka ce, "Idan nī (Nūhu) na kirkira shi, to, laifīna a kaina yake, kuma nī mai barranta ne daga abin da kuke yi na laifi."

36. Kuma aka yi wahayi zuwa ga Nūhu cēwa: Lalle ne bābu mai yin īmāni daga mutānenka fāce wanda ya riga ya yi īmānin, sabōda haka kada ka yi bañin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

37. Kuma ka sassaka jirgi da kyau bisa idānunMu da wahayinMu, kuma kada ka yi Mini magana a cikin sha'anin wadanda suka kāfir-ta, lalle ne sū, wadanda ake nutsar-wa ne.

38. Kuma yanā sassaka jirgin cikin natsuwa, kuma a kōyaushe wadansu shugabanni daga mutā-nensa suka shūde a gabansa, sai su yi izgili gare shi. Ya ce, "Idan kun yi izgili gare mu, to, hañika mū mā zā mu yi izgili gare ku, kamar yadda kuke yin izgili.

39. "Sa'an nan da sannu zā ku san wanda azāba zā ta zo masa, ta wulakantā shi (a dūniya), kuma wata azāba zaunanna ta sauка a kansa (a Lāhira)."

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِي كُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُ
بِمُعْجِزِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِحُ إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ
لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُعَوِّذَكُمْ
هُوَ أَنْجَحُكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٠﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَنِهُ قُلْ إِنْ أَفْتَرَنِهُ وَفَعَلَ
إِجْرَامِيْ وَأَنَّا بِرِيَّهُ مِمَّا تَجْرِمُونَ ﴿٣١﴾

وَأُوحِيَ إِلَيَّ نُوحُ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ
إِلَّا مَنْ قَدَّمَ أَمْنًا فَلَا تَبْتَسِّسْ بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٣٢﴾

وَاصْنَعْ الْفُلُكَ بِأَعْيُنِنَا وَحِينَا وَلَا تُخْطِبْنِي
فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

وَيَصْنَعُ الْفُلُكَ وَكُلُّ مَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأُ
قَوْمُهُ سَخِرُوا مِنْهُ فَقَالَ إِنْ تَسْخِرُوا مِنْنَا فَإِنَّا
نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا سَخَرُونَ ﴿٣٤﴾

فَسَوْفَ تَعَالَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَمَحِلٌ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٥﴾

40. Har a lōkacin da umurnin-Mu ya je, kuma tandā ta bulbula. Muka ce, “Ka dauka, a cikinta, daga kōme, ma’aura biyu, da kuma iyalanka, fāce wanda magana ta gabāta a kansa,⁽¹⁾ da wanda ya yi īmāni.” Amma kuma bābu wadanda suka yi īmāni tāre da shi fāce kadan.

41. Kuma ya ce, “Ku hau a cikinta, da sūnan Allah magudānarta da matabbatarta. Lalle ne Ubangi-jīna, haķīka, Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

42. Kuma ita tanā gudāna da su a cikin tāguwar ruwa kamar duwātsu, sai Nūhu ya kirāyi dansa alhāli kuwa ya kasance can wuri mai nīsa. “Yā karamin dānā! Zo ka hau tāre da mu, kuma kada ka kasance tāre da kāfirai!”

43. Ya ce, “Zan tattara zuwa ga wani dūtse ya tsare ni daga ruwan.” (Nūhu) ya ce, “Bābu mai tsarēwa a yau daga umurnin Allah fāce wanda Ya yi wa rahama.” Sai taguwar ruwa ta shāmakace a tsakāninsu, sai ya kasance daga wadsanda aka nutsar.

44. Kuma aka ce, “Yā kasa! Ki hadiye ruwanki, kuma yā sama! Ki kāme.” Kuma aka fakar da ruwan, kuma aka hukunta al’amarin, kuma jirgin ya daidaita a kan Jūdiy-

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ الشَّوْرُ قُلْنَا أَحْمَلْ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ أَشْتَهِنْ وَاهْلَكَ إِلَّا
مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ ءَامَنَ وَمَاءَ مَاءَ
مَعْهُ إِلَّا قَلِيلٌ^{٤١}

* وَقَالَ أَرْكَبُوْ فِيهَا إِسْمَ اللَّهِ مَجْرِيهَا
وَمُرْسَلَهَا إِنَّ رَبِّ لَغْفُورٌ رَّحِيمٌ^{٤٢}

وَهِيَ تَجْزِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجَبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ أَبْنَهُ وَوَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَبْتَئِلُ أَرْكَبَ مَعْنَى
وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكُفَّارِ^{٤٣}

قَالَ سَعَاوِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ
قَالَ لَا يَأْصِمُ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ
وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ^{٤٤}

وَقَيْلَ يَأْرُضُ أَبْلَغَى مَاءَكَ وَيَسْمَأَ أَقْلَعَى
وَغَيْضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَأَسْتَوْتَ عَلَى

(1) Iyālan Nūhu sun yi īmāni banda dansa Yāmu, da matarsa guda kāfira. Wafanda suka yi īmāni daga sauran mutānensa tamānin ne maza da mātā. Amma kuma an ce mutāne saba’in da biyu ne, kuma an ce göma ne. Allah ne Mafi sani.

yi,⁽¹⁾ kuma aka ce, “Nīsa ya tabbata ga mutāne azzālumai.”

45. Kuma Nūhu ya kira Ubangi-jinsa, sa'an nan ya ce, “Yā Ubangi-jina! Lalle ne dāna na daga iyālīna! Kuma hafīka wa'adinKa gaskiya ne, kuma Kai ne Mafi hukuncin māsu yin hukunci.”

46. Ya ce, “Yā Nūhu! Lalle ne shi bā ya a cikin iyālanka, lalle ne shī, aiki ne wanda ba na kwarai ba, sabōda haka kada ka tambaye Ni abin da bā ka da ilmi a kansa. Hañīka, Nī Inā yi maka gargadī kada ka kasance daga jāhilai.”

47. Ya ce, “Yā Ubangijina! Lalle ne nī, inā nēman tsari gare Ka da in tambaye Ka abin da bā ni da wani ilmi a kansa. Idan ba Ka gāfarta mini ba, kuma Ka yi mini rahama, zan kasance daga māsu hasāra.”

48. Aka ce, “Ya Nūhu! Ka sauка da aminci daga gare Mu da albarka a kanka, kuma rahama ta tabbata a kan wadansu al'ummōmi daga wadanda suke tāre da kai. Da wadansu al'ummōmi da zā Mu jiyan da su dāfi, sa'an nan kuma azāba mai radadī ta shafe su daga gare Mu.”

49. Waccan kissa tanā daga läbāran gaibi, Munā yin wahayinsu zuwa gare ka (Muhammadu). Ba ka kasance kanā sanin su ba, haka kuma mutānenka ba su sani ba daga gabānin wannan. Sai ka yi hakuri. Lalle ne ākiba tanā ga māsu taķawa.

الْجُودِيٌّ وَقَلَ بَعْدَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٦﴾

وَنَادَىٰ بُوْحٌ رَبَهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ أَنِّي مِنْ أَهْلِ
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَإِنَّ أَخْكَرُ الْحَكَمِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ يَنْوُحُ إِنَّهُ لَا يَسِّرُ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٌ فَلَا سَلَمٌ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
أَعْظَمُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْعَلَكَ مَا لَيْسَ لِ
بِهِ عِلْمٌ وَلَا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٩﴾

قِيلَ يَنْوُحُ أَهْيَطِ سَلَمٍ مَنَا وَبَرَكَتِ
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أَمْرِ مَمْنَ مَعَكَ وَأَمْرِ
سَنْمِتَعُهُمْ ثُمَّ يَمْسِهُمْ قَاتَاعَابُ أَلِيمٍ ﴿٢٠﴾

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ فُوحِيَ إِلَيْكَ مَا
كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنَّتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ
هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَقِبَةَ لِلْمُتَقْبِينَ ﴿٢١﴾

(1) Judiyyu sūnan wani dūtse ne a cikin Jazīra. Jirgin Nūhu ya zauna a kansa, har mutānen farko na wannan al'umma sun gan shi. Sa'an nan ya halaka.

50. Kuma zuwa ga Ādāwa, (Mun aika) dan'uwansu Hūdu. Ya ce, "Yā kū mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi. Ba ku kasance ba fāce kunā māsu Kirkirāwa.

51. "Yā ku mutānena! Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa, ijārāta ba ta zama ba, fāce ga Wanda Ya kāga halittata. Shin fa, bā ku hankalta?"

52. "Kuma, ya mutānena! Ku nēmi Ubangijinku gāfara, sa'an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi, zai saki sama a kanku, tanā mai yawan zubar da ruwa, kuma Ya kāra muku wani karfi ga karfinku. Kuma kada ku jūya kunā māsu laifi."

53. Suka ce, "Yā Hūdu! Ba ka zo mana da wata hujja bayyananna ba, kuma ba mu zama māsu barin abūbuwan bautawarmu ba dōmin maganarka, kuma ba mu zama māsu yin īmāni da kai ba.

54. "Bā mu cēwa, sai dai kurum sāshen abūbuwan bautawarmu ya sāme ka da cūtar hauka." Ya ce, "Lalle ne nī, inā shaida wa Allah, kuma ku yi shaidar cēwa, "lalle ne nī mai barranta ne daga abin da kuke yin shirki da shi,

55. "Baicin Allah: Sai ku yi mini kaidi gabā daya, sa'an nan kuma kada ku yi mini jinkiri.

56. "Hakīka, ni na dōgara ga Allah, Ubangijīna kuma Ubangijinku. Bābu wata dabba fāce Shi ne Mai

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُرْ هُودًا قَالَ يَقُولُهُمْ أَعْبُدُهُو
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَإِنَّ أَنْشُرَ إِلَّا
مُفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

يَقُولُمْ لَا أَسْتَكُو عَلَيْهِ أَجْرًا إِنَّ أَخْرِيَ إِلَّا
عَلَى الَّذِي فَطَرَنِيٌّ فَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَقُولُهُمْ أَسْغَفُرُو أَرَبَّكُمْ نُوْبُوا إِلَيْهِ
يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مَقْدَرًا كَا وَيَزِدُ كُثُرَ
فُوهَةً إِلَىٰ فَوْتِكُمْ وَلَا تَوَلُّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا يَهُوْدُ مَا حِشْتَنَا بَيْنَنَّهُ وَمَا نَحْنُ
بِتَارِكِيٍّ إِلَهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ
بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

إِنَّنَّهُمْ لَا أَعْنَرُنَّكَ بَعْضُهُمْ إِلَهَتِنَا سُوْءٌ
قَالَ إِنِّي أَشْهُدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُو أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

مِنْ دُونِهِ، فَكَيْدُونِي جَمِيعًا شَرٌّ لَا شَنِطُونَ ﴿٦١﴾

إِنِّي تَوَكَّلُ عَلَىَ اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَمَّا مِنْ دَآبَةٍ

riko ga kwarkwadarta.⁽¹⁾ Hafika, Ubangijina Yanā (kan) a tafarki mādajdaici.

57. "To! Idan kun jūya, hařīka, nā iyar muku abin da aka aiko ni da shi zuwa gare ku. Kuma Ubangijīna Yanā musanya wadansu mutāne, wadansunku su maye muku. Kuma bā ku cūtar Sa da kōme. Lalle Ubangijina a kan dukan kōme, Matsari ne."

58. Kuma a lōkacin da umur-ninmu ya je, Muka kubutar da Hūdu da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu. Kuma Muka kubutar da su daga azāba mai kauri.

59. Haka Ādāwa suka kasance,
sun yi musun âyōyin Ubangijinsu,
kuma sun sāba wa ManzanninSa,
kuma sun bi umurnin dukan mai
girman kai, makangari.

60. Kuma an biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya da Rānar Kiyāma. To! Lalle ne Ādāwa sun kāfirta da Ubangijinsu. To, Nīsa ya tabbata ga Ādāwa, mutānen Hūdu!

61. Kuma zuwa ga Samūdāwa
(an aika) dan'uwansu Sālihu. Ya ce,
“Ya mutānena! Ku bauta wa Allah.
Bā ku da wani abin bautāwa fāce
Shi. Shī ne Ya kāga halittarku daga
fasa, kuma Ya sanya ku māsu yin
kyarkyara a cikinta. Sai ku nēme
Shi gāfara, sa'an nan kuma ku tūba
zuwa gare Shi. Lalle Ubangijina
Makusanci ne Mai karbāwa.”

(1) Gāshin gōshin dabba.

اللهُوَ أَخْذُ بِنَا صَيْهَا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

فَإِنْ تَوَلُّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
 وَيَسْتَخِلُفُ رَبِّيْ فَوْمَا عَيْرَكُمْ وَلَا تَضْرُونَهُ وَ
 شَيْئًا إِنْ رَبِّيْ عَلَى كُلِّ شَيْئٍ حَفِظٌ (D)

وَلَمَّا جَاءَهُمْ أَمْرُنَا بِنَحْيَتِنَا هُوَذَا وَالَّذِينَ إِمَّا
٥٨ مَعَهُ وَرَحْمَةً مَنَا وَنَحْيَتَهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِظٍ

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا إِنَّا أَيَّتَ رَبِّهِمْ وَعَصَمُوا
رُسُلَّهُ وَأَبْعَثُوا أَمْرَكُلْ جَبَارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٩﴾

وَأَتْبِعُوا فِي هَذِهِ الْدِيْنِ الْغَنَّةَ وَلَوْمَ الْقِيمَةَ إِلَّا
إِنْ عَادَا كَفَرُوا رَبِّهِمْ لَا بَعْدَ الْعِدَادَ قَوْمٌ هُوَدٌ

*وَإِلَى شَمْوَدَ أَخَاهُمْ صَلَّى حَاقَالَ يَقْوُمُ
أَعْبُدُ وَاللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَهُوَ
أَنْشَأَ كُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَأَسْتَعْمِرُ كُمْ فِيهَا
فَأَسْتَغْفِرُهُ لَمَرْتُ بِهِ إِلَيْهِ إِنْ رَبَّ فَرِيبٌ مُجِيبٌ ٦١

62. Suka ce, “Ya Sālihu! Hafīka, kā kasance a cikinmu, wanda ake fatan wani alhēri da shi a gabānin wannan. Shin kana hana mu bauta wa abin da ubanninmu suke bauta wa? Kuma hafīka mū, munā cikin shakka daga abin da kake kirān mu gare shi, mai sanya kōkanto.”

63. Ya ce, “Ya mutānēna! Kun gani? Idan na kasance a kan hujja bayyananna daga Ubangijina, kuma Ya bā ni rahama daga gare Shi, to, wane ne zai taimake ni daga Allah idan nā sāba Masa? Sa'an nan bā zā ku kāre ni da kōme ba fāce hasāra.

64. “Kuma ya mutānena! Wan-nan rākumar Allah ce, tanā āyā a gare ku. Sai ku bar ta ta ci a cikin kāsar Allah, kuma kada ku shāfe ta da wata cūta, kar azāba makusanciya ta kāma ku.”

65. Sai suka sōke ta. Sai ya ce, “Ku ji dāfi a cikin gidājenku kwāna uku. Wannan wa'adi ne bā abin karyatāwa ba.”

66. To, a lōkacin da umurnin Mu ya je, Muka kubutar da Sālihu da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu, kuma daga wulākancin rānar nan. Lalle ne, Ubangijinka Shī ne Mai karfi, Mabuwāyi.

67. Sai tsāwa ta kāma wadanda suka yi zālunci, sai suka wāyi gari sunā guggurfāne a cikin gidājensu.

68. Kamar dai ba su zauna a cikinta ba. To! Lalle ne Samūdāwa sun kāfirce wa Ubangijinsu. To, Nīsa ya tabbata ga Samūdāwa.

قَالُوا يَصْلِحُونَا مَرْجُوا قَبْلَ هَذَا
أَنْتَهُمْ أَنْ تَعْبُدُونَا إِنَّا وَنَا لَنَا فِي
شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْنَا مُرِيبٌ ﴿٧﴾

فَالَّذِي يَقُولُ أَرْءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَاتٍ مِنْ
رَّبِّكَ وَإِنَّتُنِي مِنْهُ رَحْمَةٌ فَمَنْ يَنْصُرُ فِي
مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ وَهَا تَرِيدُونَنِي غَيْرَ
مُخْسِنٍ ﴿٨﴾

وَيَقُولُونَ هَذِهِ نَافَةُ اللَّهِ لَكُمْ إِيمَانُهُ
فَذَرُوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا
إِسْوَعُ فِي أَهْدِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٩﴾

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ
ثَلَاثَةٌ أَيَّاً مِمْزِيلَكُمْ وَعَدْعُونَرُمَكْذُوبٍ ﴿١٠﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ أَمْرُنَا بِنَحْيِنَا صَلِحَّا وَالَّذِينَ
أَمْنَوْا مَعَهُمْ بِرَحْمَةِ مِنَّا وَمِنْ خَرْيٍ
يُؤْمِنُونَ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١١﴾

وَلَأَخْذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَلْصِحَّةً فَأَصْبَحُوا
فِي دِيرِهِمْ جَاهِلِيَّةً ﴿١٢﴾
كَيْ أَنَّ لَمْ يَغْتَوِرُ فِيهَا إِلَّا إِنَّ ثَمُودًا
كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْدَ إِشْمُودًا ﴿١٣﴾

69. Kuma hakīka, manzanninMu sun je wa Ibrāhim da bushāra, suka ce, “Aminci”. Ya ce, “Aminci (ya tabbata a gare ku).” Sa'an nan bai yi jinkiri ba ya je da maraķi kawātacce.

70. Sa'an nan a lōkacin da ya ga hannahayensu bā su sāduwa zuwa gare shi (maraķin), sai ya yi kyāmarsu, kuma ya ji tsōronsu. Suka ce, “Kada ka ji tsōro, lalle ne mū, an aiko mu ne zuwa ga mutānen Lūdu.”

71. Kuma matarsa tanā tsaye⁽¹⁾. Ta yi dāriya. Sai Muka yi mata bushāra (da haihuwar) Is'hāka, kuma a bayan Is'hāka, Yākūbu.

72. Sai ta ce, “Yā kaitōna! Shin, zan haihu ne alhāli kuwa inā tsōhuwa, kuma ga mijīna tsōho ne? Lalle wannan, hakīka, abu ne mai ban māmāki.”

73. Suka ce, “Shin kinā māmaki ne daga al'amarin Allah? Rahamar Allah da albarkarSa su tabbata a kanku, ya mutānen babban gida! Lalle ne Shī abin gödewa ne, Mai girma.”

74. To, a lōkacin da firgita ta tafī daga Ibrāhīm, kuma bushāra tā je masa, yanā mai jayayya a gare Mu sabōda mutānen Lūdu!

75. Lalle Ibrāhīm, hakīka mai hakuri ne, mai yawan addu'a, mai tawakkali.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلًا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا
سَلَمًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَيْتَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ
حَيْذِرٌ ﴿٦٦﴾

فَلَمَّا رَأَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرُهُمْ
وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا
أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ قَوْمًا لُوطِ ﴿٦٧﴾

وَأَمْرَأَهُ رَقَائِمَةً فَضَحِكَتْ فَبَشَّرَهَا
بِإِسْحَاقَ وَمَنْ وَرَأَهُ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٦٨﴾
قَالَتْ يَوْمَئِنَّ الِّدُ وَأَنَا عَجُورٌ وَهَذَا بَعْلِي
شَيْخًا إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ عَجِيبٌ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَنِ اللَّهِ
وَبَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٠﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنِ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ
الْبُشْرَى يُجَدِّلُنَا فِي قَوْمٍ لُوطِ ﴿٧١﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّلَهُ مُنْيِبٌ ﴿٧٢﴾

(1) Matar Ibrāhīm Sārah tanā tsaye ga yi musu hidima, sai ta yi dāriyar māmāki, dōmin bākin sun ki cin abinci. Wadansu na fassarāwa – ta yi haila. Wannan bai dāce ba.

76. Ya Ibrāhīm! Ka bijira daga wannan. Lalle shi, hakīka, umurnin Ubangijinka ne ya zo, kuma lalle ne sū, abin da yake mai je musu azāba ce wadda bā a iya hanāwa.

77. Kuma a lōkacin da manzannin Mu suka je wa Lūdu, aka bāta masa rai game da su, ya kuntata rai sabōda su. Ya ce, “Wannan yini ne mai tsananin masīfa.”

78. Kuma mutānensa suka je masa sunā gaggāwa zuwa gare shi, kuma a gabāni, sun kasance sunā aikattāwar mūnānan ayyuka. Ya ce, “Yā mutānēna! Wadannan 'yā'-yāna,⁽¹⁾ sū ne mafiya tsarki a gare ku. Sai ku bi Allah da takawa, kuma kada ku wulākantā ni a cikin bākīna. Shin, bābu wani namiji shiryaye daga gare ku?”

79. Suka ce, “Lalle, hakīka kā sani, bā mu da wani hakki a cikin 'ya'yanka, kuma lalle kai hakīka, kanā sane da abin da muke nufi.”

80. Ya ce, “Dā dai inā da wani karfi game da ku, kō kuwa inā da gōyon bāya daga wani rukuni⁽²⁾ mai karfi?”

81. (Manzannin) Suka ce, “Yā Lūdu! Lalle mū, manzannin Ubangijinka ne. Bā zā su iya sāduwa zuwa gare ka ba. Sai ka yi tafiyarka a

يَأَبْرَاهِيمَ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ وَقْدَ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ إِنْتَهُمْ عَذَابٌ عَيْرَ مَرْدُودٍ ﴿١﴾

وَلَمَّا جَاءَهُ رُسُلُنَا الْوَطَاسِيَّءَ بِهِمْ وَضَاقَ
بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٢﴾

وَجَاءَهُ رَوْمَهُ بِهِرْعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ أَسْيَاعَاتٍ قَالَ يَقُولُهُنُّ لَأَءَيْ بَنَانِي
هُنَّ أَظَهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُونَ فِي
صَيْفَىٰ أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ﴿٣﴾

قَالُوا لَقَدْ عِلِّمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَانِكَ مِنْ حَقٍّ
وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نَرِيدُ ﴿٤﴾

قَالَ لَوْأَنَّ لِي كُوكُوفَةٌ أَوْ أَوْيَ إِلَى رُكْنٍ
شَدِيدٍ ﴿٥﴾

قَالُوا يَدْلُوْطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ
فَأَسْرِي بِأَهْلِكَ بِقِطْعَ مِنَ الْأَيْلِ وَلَا يَنْقُتُ

(1) 'Ya'yansa-yanā nufin mātan aurensu, dōmin kōwane Annabi uban al'ummarsa ne. Bā ya kamāta a ce wai yanā kirān mazan gari zuwa ga 'ya'yansa uku, dōmin bābu wata shari'a ta Allah, ga saninmu, wadda ta halatta haduwar maza biyu ko fiye da biyu a kan auren mace guda.

(2) Ya fadi haka dōmin bā shi da dangi a cikinsu. Daga gare shi ba a kuma aiko wani Annabi ba sai a cikin wadātar danginsa.

wani yankin dare da iyālinka, kuma kada wani daga gare ku ya waiwaya fāce mātarka. Lalle ne abin da ya sāme su mai sāmunta ne. Lalle wa'adinsu lōkacin sāfiya ne. Shin lōkacin sāfiya bā kusa ba ne?"

82. Sa'an nan a lōkacin da umur-ninMu ya je, Muka sanya na samanta ya zama na ḫasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu a kanta (kasar Lūdu) daga tabo cūrarre.

83. Alamtacce a wurin Uban-gijinka. Kuma ita (kasar Lūdu) ba ta zama mai nīsa ba daga azzālumai (Kuraishāwa).

84. Kuma zuwa ga Madyana (Mun aika) dan'uwansu⁽¹⁾ Shu'aibu. Ya ce, "Ya Mutānena! Ku bauta wa Allah. Ba ku da wani abin bautāwa fāce Shi, kuma kada ku rage mūdu da sikēli. Lalle nī, inā ganin ku da wadāta.⁽²⁾ Kuma lalle inā jī muku tsōron azābar yini mai kēwayēwa.

85. "Ya mutānēna! Ku cika mūdu da sikēli da ādalci, kuma kada ku nañasta wa mutāne kāyansu, kuma kada ku yi barna a cikin ḫasa kunā māsu fasādi.

86. "Falalar Allah mai wanzuwa ita ce mafi alhēri a gare ku idan kun kasance muminai, kuma ni bā mai tsaro ne a kanku ba."

١١
مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَأَتُكُمْ إِنَّهُ رَبُّ مُصَبِّبِهَا مَا
أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الْصَّابِحُ الَّذِيْنَ الظَّالِمُونَ
يَقْرِبُونَ

فَلَمَّا جَاءَهُمْ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِيلٍ
مَنْصُوبِيْرَ

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ
الظَّالِمِينَ بَعِيدٌ

*وَإِلَى مَدِينَتِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقُولُونَ
أَعْبُدُ وَاللَّهُ مَا أَكُورُ مِنْ إِلَهٍ عَيْرٌ وَلَا
تَنْقُضُوا الْمِكَيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي
أَرَكُمْ بِخَيْرٍ وَلِيَ أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ

وَيَقُولُونَ أَوْفُوا الْمِكَيَالَ وَالْمِيزَانَ
بِالْقِسْطِ وَلَا تَحْسُوا أَنَّاسٌ أَشْيَاءَ هُنَّ
وَلَا تَقْتُلُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِيْنَ

بِقَيْمَتِ اللَّهِ حِيرَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِيْنَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ

(1) Lārabāwa ne, sunā zaune a tsakānin Hijāz da Shām.

(2) Inā ganin ku a cikin wadāta: bā ku da bukātar rage wa mutāne kāyansu. Sabōda haka ku yi adalci ga mutāne wajen ciniki ya fi muku alhēri daga dūkiyar haram mai kārēwa kōme yawanta.

87. Suka ce, “Yā Shu'aibu! Shin sallarka ce take umurtar ka ga mu bar abin da ubanninmu suke bau-tāwa, kō kuwa mu bar aikata abin da muke so a cikin dūkiyoyinmu? Lalle, hakīka kai ne mai hakuri, shiryayye!”

88. Ya ce, “Ya mutānena! Kun gani idan na kasance a kan hujja bayyananniya daga Ubangijina, kuma Ya arzūta nī da arziki mai kyāwo daga gare Shi? Kuma bā ni nufin in sāba muku zuwa ga abin da nake hana ku daga gare shi. Bā ni nufin kōme fāce gyārā, gwarg-wadon da na sāmi dāma. Kuma muwāfaķāta ba ta zama ba fāce daga Allah. A gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi na wakkala.

89. “Kuma ya mutānena! Kada sāba mini ya dauke ku ga misālin abin da ya sāmi mutānen Nūhu kō kuwa mutānen Hūdu kō kuwa mutānen Sālihu ya sāme ku. Mutānen Lūdu ba su zama a wuri mai nīsa ba daga gare ku.

90. “Kuma ku nēmi Ubangi-jinku gāfara, sa'an nan kuma ku tūba zuwa gare Shi. Lalle Ubangi-jīna Mai jin kai ne, Mai nūna sōyayya.”

91. Suka ce, “Yā Shu'aibu! Bā mu fahimtar da yawa daga abin da kake fadī, kuma munā ganin ka mai rauni a cikinmu. Kuma bā dōmin jama'arka ba dā mun jēfē ka, sabōda ba ka zama mai daraja a gunmu ba.”

قَالَ الْوَيْسُعِيبُ أَصْلَوْتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَرْكُ
مَا يَعْبُدُ إِبَّا وَنَانَا أَوْ أَنْ تَقْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا
مَا نَشَّطْتُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

قَالَ يَقُولُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ سِيَّسَةٍ
مِنْ رَبِّي وَرَزْقِنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
أُرِيدُ أَنْ أَخْالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ
عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا إِلَاصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا
تَوَفَّقْتِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

وَيَقُولُ لَا يَجِدُ رَبَّكُمْ شَقَاقًا إِنْ يُصِيبُكُمْ
مُثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمًا تُؤْجِي أَوْ قَوْمًا هُوَدٌ أَوْ قَوْمًا
صَلَاحٍ وَمَا قَوْمٌ لُوطٌ مِنْكُمْ بِعَيْرٍ ﴿٨٩﴾

وَاسْتَغْفِرُ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوَبُوا إِلَيْهِ إِذَا
رَفِ رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

قَالَ الْوَيْسُعِيبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مَا نَقُولُ
وَإِنَّا لِرَبِّنَا كَفِيلٌ فِي نَاصِعِيْقَا وَلَأَرْهَطُكَ
لِرَجْمِنَاكَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَرَبِنِيْزِ ﴿٩١﴾

92. Ya ce, "Ya mutānena! Ashe, jama'āta ce mafi daraja a gare ku daga Allah, kuma kun rikē Shi a bāyanku abin jēfarwa? Lalle ne Ubangijīna Mai kēwayēwa ne ga abin da kuke aikatāwa.

93. "Kuma ya mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku. Lalle nī mai aiki ne. Da sannu zā ku san wāne ne azāba zā ta zo masa, ta wulakanta shi, kuma wāne ne makaryaci. Kuma ku yi jiran dāko, lalle ni mai dāko ne tāre da ku."

94. Kuma a lōkacin da umurnin Mu ya je, Muka kubutar da Shu'aibu da wadanda suka yi īmāni tāre da shi, sabōda wata rahama daga gare Mu. Kuma tsāwa ta kama wadanda suka yi zālunci. Sai suka wāyi gari guggurfāne a cikin gidājensu.

95. Kamar ba su zaunā ba a cikinsu. To, halaka ta tabbata ga Madyana kamar yadda Samūdāwa suka halaka.

96. Kuma hakīka Mun aiki Mūsā da āyoyin Mu, da dalīli bayyananne.

97. Zuwa ga Fir'auna da majalisarsa. Sai suka bi umurnin Fir'auna, amma al'amarin Fir'auna bai zama shiryayye ba.

98. Yanā shūgabantar mutānensa a Rānar Kiyāma, har ya tuzgar da su a wuta. Kuma tir da irin tuzgāwarsu.

99. Kuma aka biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya da

قَالَ يَقُولُ أَرْهَطْتِي أَعْزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَأَخْذَنْتُمُوهُ وَرَأَيْتُمْ طَهْرَيْنَا إِنَّ رَبَّ
يَمَانَعَمُلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٦﴾

وَلَقَوْمٍ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَمِلْتُ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَذِبٌ وَأَرْتَقُبُوا إِنِّي
مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿١٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا بِجِئْنَا شَعِيبًا وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا مَعَهُ وَرَحْمَةً مِنَّا وَأَخْذَتِ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَصْبَحَّهُ فَأَصْبَحَهُ حُرْفًا
دِيَرَ هَرْجَاتِمِينَ ﴿١٨﴾

كَانَ لَمْ يَعْنُوْفِيهَا أَلَا بَعْدَ الْمَدِينَ كَمَا
بَعَدَتْ ثَمُودُ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِعَائِدَتِنَا وَسُلَطْنِ مُهِيمِينَ ﴿٢٠﴾

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلِيْلِيَّهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ
وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٢١﴾

يَقْدُمُ قَوْمُهُ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ
النَّارَ وَبِئْسَ الْوِزْدُ الْمُوْرُوذُ ﴿٢٢﴾

وَأَتَيْتُهُمْ فِي هَذِهِ لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

Rānar Kiyāma. Tir da kyautar⁽¹⁾ da ake yi musu.

100. Wancan yanā daga lābāran alkaryōyi. Munā bā ka lābārinsu, daga gare su akwai wanda ke tsaye da kuma girbabbe.⁽²⁾

101. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sun zālunci kansu, sa'an nan abūbuwan bautawarsu wadanda suke kiran su, baicin Allah, ba su wadātar musu kōme ba a lōkacin da umurnin Ubangijinka ya je, kuma (gumākan) ba su kāra musu wani abu ba fāce hasāra.

102. Kuma kamar wancan ne kāmun Ubangijinka, idan Ya kāma alkaryōyi alhāli kuwa sunā māsu zālunci. Lalle kamūnSa mai radadi ne, mai tsanani.

103. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga wanda ya ji tsōron azābar Lāhira. Wancan yini ne wanda ake tāra mutāne a cikinsa, kuma wancan yini ne abin halarta.

104. Ba Mu jinkirta shi ba fāce dōmin ajali fidāyayye.

105. Rānar da za ta zo wani rai ba ya iya magana fāce da izninSa. Sa'an nan daga cikinsu akwai sha-kiyyi da mai arziki.

106. To, amma wadanda suka yi shaķāwa, to, sunā a cikin wuta. Sunā māsu kārā da shēka a cikinta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرْآنِ نَقْصُهُ عَلَيْكَ
مِنْهَا قَاءُ وَحَسِيدٌ ﴿١٤﴾

وَمَا أَظْلَمُنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ إِلَهُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَهُمْ رِبِّكَ وَمَا
رَأَدُوهُمْ عَيْرَ تَشْيِيبٍ ﴿١٥﴾

وَكَذِلِكَ أَخْذُرِيَّكَ إِذَا أَخْذَ الْقُرْآنَ وَهِيَ
ظَلِيمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ وَآتَيْمُ شَدِيدٍ ﴿١٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتَ لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ
ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ
مَسْهُودٌ ﴿١٧﴾

وَمَا نُؤْخِرُهُ إِلَّا لِأَجْلٍ مَعْدُودٍ ﴿١٨﴾

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكُلُّ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ
شَقِيقٌ وَسَعِيدٌ ﴿١٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي الْأَنْتَارِ لَعْنُمْ فِيهَا زَفَرٌ
وَشَهِيقٌ ﴿٢٠﴾

(1) Kyautar la'ana ita ce wadda ake la'antar su da ita a dūniya da Lāhira.

(2) Daga nan zuwa karshen sūra ta'alīki ne dōmin farkarwa. Mai tsayi – watau tana nan tsaye, alāmōminta ba su bāce ba, kuma akwai wadanda suka halaka kamar karan da aka girbe.

107. Suna madawwama a cikinta, matukar sammai da kasa sun dawwama, fāce abin da Ubangijinka Ya so. Lalle Ubangijinka Mai aikatāwa ne ga abin da Yake nufi.

108. Amma wafanda suka yi arziki, to, sunā a cikin Aljanna sunā madawwama, a cikinta, matukar sammai da kasa sun dawwama, fāce abin da Ubangijinka Ya so. Kyauta wadda bā ta yankēwa.

109. Sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga abin da wadannan suke bautawa. Bā su wata ibāda fāce kamar yadda ubanninsu ke aikatāwa a gabani. Kuma hakīka Mū, Māsu cika musu rabonsu ne, bā tāre da nakasāwa ba.

110. Kuma hakīka, Mun bai wa Mūsā littāfi, sai aka sābā⁽¹⁾ wa jūna a cikinsa. Kuma bā dōmin wata kalma wadda ta gabāta daga Ubangijinka ba, hakīka, dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma hakīka, sunā a cikin wata shakka, game da shi, mai sanya kōkanto.

111. Kuma lalle, hakīka, Ubangijinka Mai cika wa kōwa (sakamakon) ayyukansa ne. Lalle Shī, Mai kididdigewa ne ga abin da suke aikatāwa.

112. Sai ka daidaitu⁽²⁾ kamar yadda aka umurce ka, kai da wa-

خَلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَالٌ لِمَا
يُرِيدُ ﴿٦﴾

* وَمَمَا الَّذِينَ سُعدُوا فِي الْجَنَّةِ خَلِدِينَ
فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءً غَيْرَ مَجْدُوذٍ ﴿٧﴾

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مَمَّا يَعْبُدُ هُؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ
إِلَّا كُمَا يَعْبُدُهُ أَبَاوْهُمْ مَنْ قَبْلُ وَإِنَّا
لَمُوفُوهُمْ نَصِيبُهُمْ غَيْرَ مَنْفُوسٍ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْتَلَفَ
فِيهِ وَلَوْلَا كِتْمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لِقْضِيَ
بِهِمْ وَإِنَّهُمْ لِفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿٩﴾

وَإِنَّ كُلَّا لَمَّا يَوْقِسُهُ رَبُّكَ أَعْمَلَهُمْ إِنَّهُ
بِمَا يَعْمَلُونَ حَيْرٌ ﴿١٠﴾

فَأَسْتَقْمِ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا

(1) Yahūdāwa sun sāba wa jūna a cikin littattafan da aka bai wa Mūsā. To, kū Musulmi kada ku bi hanyarsu, har ku sāba wa Allah, har abin da ya sāme su ya sāme ku.

(2) Wannan āyā tanā hana dukan bidi'a a cikin addini. Tun da ba a yarda Annabi ya kara ra'ayinsa ba sai dai ya bi umurnin Allah kamar yadda Ya yi umurnin, kuma haka ne Ya umurci wanda ya bi Annabi. Sabōda haka mai sāba wa umurnin Allah da kāri ko ragi, bā ya cikin mabiyan Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

danda suka tūba tāre da kai, kunā bā māsu kētara haddi ba. Lalle Shī, Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

113. Kada ku karkata⁽¹⁾ zuwa ga wadanda suka yi zälunci har wuta ta shāfe ku. Kuma bā ku da wadansu majibinta baicin Allah, sa'an nan kuma bā zā a taimake ku ba.

114. Kuma ka tsai da salla a gēfe guda biyu na yini da wani yanki daga dare. Lalle ne ayyukan kwarai sunā kōre mūnānan ayyuka. Wan-can⁽²⁾ ne tunātarwa ga māsu tunāwa.

115. Kuma ka yi haƙuri. Allah bā Ya tōzartar da lādar māsu kyautatāwa.⁽³⁾

116. To, don me māsu hankali ba su kasance daga mutānen kar-nōnin da suke a gabāninku ba, sunā hani daga barna a cikin ƙasa? Fāce kadan daga wanda Muka kubutar daga gare su (sun yi hanin). Kuma wadanda suka yi zälunci suka bi abin da aka ni'imtar da su a cikinsa, suka kasance māsu laifi.

117. Kuma Ubangijinka bai kasance Yanā halakar da alkaryu sa-

تَطْعَمُوا إِنَّهُ دِيَمَانَ عَمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

وَلَا تَرَكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُوا
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أُولَئِكَ إِنَّمَا تُنَصرُونَ ﴿١٢﴾

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِ النَّهَارِ وَلْفَاقِنَ
إِلَيْلٍ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَّ السَّيِّئَاتِ
ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلَّذِكْرِينَ ﴿١٣﴾

وَأَصِيرْ فِيَنَ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولَأُو
بِيَقِيَّةٍ يَنْهَا نَهَا عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا
قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَأَتَّبَعَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مَا أَتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهَلِّكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ

(1) Ba ya halatta ga Musulmi ya karkata zuwa ga kāfirai kamar yadda bā ya halatta ya karkata a cikin addininsa. Wannan shī ne babban makāmi a kan mākiya.

(2) Tsayar da sallōli farillai tāre da Līman a cikin masallatai shī ne zikiri ga mai son zikirin gaskiya. Ayyukan kwarai sunā shāfe miyāgu.

(3) Haƙuri a kan ibāda wājibi ne, haka kuma kyautatāwa, wātau shī ne yin kōwane aiki na ibāda tsantsa kamar salla kō na ma'amala kamar ciniki da aure, dōmin Allah kawai. A yi wa wannan fanni na biyu sūna da "Tasawwuf", bidi'a ne dōmin bai taho daga Sunna ba. Asalinsa "theosophy" daga lugar Ajam, ma'anarsa nēman hikima ta Allah a hālin kēfance kai a cikin kadaита da wasu aikace-aikace na ibāda, kamar girka ga 'yanbōri.

bōda wani zālunci ba, alhāli mutānensu sunā māsu gyārāwa.⁽¹⁾

118. Kuma dā Ubangijinka Ya so, dā Yā sanya mutāne al'umma guda. Kuma bā zā su gushe ba sunā māsu sābā wa jūna.

119. Sai wanda Ubangijinka Ya yi wa rahama, kuma dōmin wannan⁽²⁾ ne Ya halicce su. Kuma kalmar Ubangijinka “Lalle ne zā Ni cika Jahannama da aljannu da mutāne gaba daya” ta cika.

120. Kuma dūbi dai Munā bā da lābāri a gare ka daga lābarun Mazzanni, abin da Muke tabbatar da zuciyarka da shi. Kuma gaskiya ta zo maka a cikin wannan, da wa'azi da tunātarwa ga māsu īmāni.

121. Kuma ka ce wa wafanda bā su yin īmāni, “Ku yi aiki a kan hālinku, lalle mū māsu aiki ne.”

122. “Kuma ku yi jiran dāko, lalle mu māsu jiran dāko⁽³⁾ ne.”

123. Kuma ga Allah gaibin sammai da kasa yake. Kuma zuwa gare Shi ake mayar da dukan al'amari. Sabōda haka ku bauta Masa kuma ku dōgara a kanSa. Kuma Ubangijinka bai zama Mai gafala daga abin da kuke aikatāwa ba.

وَأَهْلَهَا مُصْلِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَرَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ فَوْتَمَتْ
كَلِمَةُ رَبِّكَ لِأَمْلَانَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ
وَأَنَّا نِسْأَلُ أَجْمَعِينَ ﴿١٩﴾

وَكُلَّ نَفْسٍ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا شَرِّبَ
بِهِ، فَوَدَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ
وَذَكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانِكُمْ
إِنَّا عَمِلْنَا
﴿٢١﴾

وَأَنْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ
الْأَمْرُ كُلُّهُ وَفَاعْبُدُهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا بَرَكَ
بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

(1) Wannan ãyā da ta sama da ita sunā nūna muhimmancin wa'azi a cikin kōwane hāli na al'umma, dōmin tsarēwar zamanta al'umma.

(2) Allah ya halicci mutāne da hālāye dabam-dabam dōmin su sāba wa jūna.

(3) Ku yi jira ku gani wāne ne zai ci nasara; mū da muka bi umurnin Allah, kō kuwa ku da kuke bin zuciyoyinku. Ākiba dai tanā ga māsu ta'kawa. Allah ya tabbatar da mu a kan binSa a kan ta'kawa. Amin.

Tanā karantar da häläyen rāyuwar mutum a cikin dūniya tāre da abōkan zama a kōwane matsayi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Wadancan āyoyin Littāfi mai bayyanāwa ne.

2. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi, yanā abin karantawa na Lārabci; tsammāninkū, kunā hankalta.

3. Mū, Munā bāyar da lābāri a gare ka, mafi kyāwon lābāri ga abin da Muka yi wahayin wannan Alku-rāni zuwa gare ka. Kuma lalle ne kā kasance a gabāninsa, hakīka, daga gafalallu.

4. A lōkacin da Yūsufu ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Lalle ne nī, nā ga taurāri gōma shā daya, da rānā da watā. Nā gan su sunā māsu sujada a gare ni.”

5. Ya ce, “Ya karamin dāna! Kada ka fadi masarkinka ga 'yan'uwanka, har su fulla maka wani kaidi. Lalle ne Shaidan ga mutum, hakīka, makiyi ne bayyananne.⁽¹⁾

الرَّبُّ تِلْكَ أَيْتُ الْكِتَابَ لِلْمُبِينِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لِّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانُ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ
لَمْ يَنْأِيْنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَيْهِيَتَابَتْ إِنِّي رَأَيْتُ
أَحَدَعَشْرَ كَوَافِرَ كَبَابًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
رَأَيْتُهُمْ لِي سَجِدِينَ ﴿٤﴾

قَالَ يَسِّيْعَ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْرَقَكَ
فَيَكِيدُ وَالْكَيْدُ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلنَّاسِ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

(1) Tarbiyyar uba ga dansa. Yaro karami anā rēnon sa da jawābi mai laushi a fahimtar matsayin yāron.

6. “Kuma kamar wancan ne, Ubangijinka Yake zāben ka, kuma Ya sanar da kai daga fassarar lābārai, kuma ya cika ni’imōminSa a kanka, kuma a kan gidan Yākūba kamar yadda ya cika su a kan uban-ninka biyu, a gabāni, Ibrāhīm da Is’hāka. Lalle Ubangijinka ne Ma-sani, Mai hikima.”

7. Lalle ne, haķīka, āyōyi⁽¹⁾ sun kasance ga Yūsufu da ’yan’uwansa⁽²⁾ dōmin māsu tambaya.

8. A lōkacin da suka ce⁽³⁾, lalle ne Yūsufu da dan’uwansa ne ma-fiya sōyuwa ga ubanmu daga gare mu, alhāli kuwa mū jama’ a guda ne. Lalle ubanmu, haķīka, yanā cikin bata bayyananniya.

9. Ku kashe Yūsufu, kō kuwa ku jēfa shi a wata ƙasa, fuskar ubanku ta wōfinta sabōda ku, kuma ku kasance a bāyansa mutāne sālihai.

10. Wani mai magana daga ci-kinsu ya ce, “Kada ku kashe Yūsufu. Ku jēfa shi a cikin duhun rījiya, wasu matafiya su tsince shi, idan kun kasance māsu aikatāwa ne.”

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيَكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ
تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَعَلَىٰ إِلَيْكَ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَهَا عَلَىٰ أَبْوَيْكَ مِنْ
قَبْلٍ إِنَّرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلَيْهِمْ
حَكِيمٌ ﴿٦﴾

*لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَاحْتِيَةٌ إِنَّ
لِلَّسَائِلِينَ ﴿٧﴾

إِذْ قَالَ الْأَوَّلُ يُوسُفُ وَلَحْوَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ أَبِيَّنَا مِنَ
وَنَحْنُ عَصِبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ أَطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ
أَيْكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ فَوَمَا صَدَلَ حِبْرٌ ﴿٩﴾

قَالَ قَاتِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْفُؤُدُ
فِي عَيْنَيْتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَارَةِ
إِنْ كُنْتُمْ قَاتِلِينَ ﴿١٠﴾

(1) Āyōyi a nan, ānā nufin hālāye wadanda suka zama darussa na kōyarwa ga mutāne dōmin tarbiyya ga yāra da manya na kōwane matsayi ga rāyuwar dan Ādam.

(2) Yūsufu da dan’uwansa shakīki, Binyāmīnu, da sauran gōma. Babbansu ga shēkaru, shi ne Raubīlu, kuma sai Lāwiya. A cikin gidansa aka yi Annabāwa, sai Yahūza kuma shī ne shūgabansu a ra’ayi, shī ne uban sarākunansu, sabōda haka sūnansa ya rinjāya a kan kabilar, aka ce musu Yahūdu.

(3) Hīrar yāra a tsakāninsu. Sunā tunānin sōyayyar ubansu ga dayansu wanda bā ya cikinsu yanzu. Sunā tunānin yadda zā su sāmi ădalcin daidaitāwar so daga ubansu bāki dayansu. Dan’uwansu wanda ubansu yake so, watau Yūsufu, ya sāmi baķin jini daga gare su dōmin ubansu yana sonsa. Sabōda haka Shaidan yanā sanya musu tunānin su yi zunubin rabuwa da shi, sa’an nan su tūba ga Allah.

11. Suka ce, “Yā bābanmu!⁽¹⁾ Mēne ne a gare ka ba ka amince mana ba a kan Yūsufu, alhāli kuwa lalle ne mū, hafīka, māsu nasiha muke ne a gare shi?

12. “Ka bar shi tāre da mu a gōbe, ya ji dādī, kuma ya yi wāsa. Kuma lalle ne mu, a gare shi, māsu tsaro ne.”

13. Ya ce, “Lalle ne ni, hafīka, yanā bāta mini rai ku tafi da shi. Kuma inā tsōron kerkēci ya cinye shi, alhāli ku kuwa kunā māsu shagala daga gare shi.”

14. Suka ce, “Hafīka, idan kerkēci ya cinye shi, alhāli kuwa munā dangin jūna, lalle ne mū, a sa'an nan, hafīka, mun zama māsu hasāra.”

15. To, a lōkacin⁽²⁾ da suka tafi da shi, kuma suka yi niyyar su sanya shi a cikin duhun rījiya, Muka yi wahayi zuwa gare shi, “Lalle ne, kanā bā su lābari game da wannan al'amari nāsu, kuma sū ba su sani ba.”

16. Kuma suka je wa ubansu da dare sunā kūka.

17. Suka ce, “Yā bābanmu!⁽³⁾ Lalle ne, mun tafi munā tsēre, kuma

قَالُوا إِنَّا بَأْنَا مَالِكَ لَأَنَّا مَنْتَاعِلُ بِيُوسُفَ وَإِنَّا
لَهُ لَنْتَصِحُونَ ﴿١﴾

أَرْسَلَهُ مَعَنَّا غَدَّا يَرْتَعُ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ﴿٢﴾

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذَهَّبُوا إِلَيْهِ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الظَّبَابُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ عَنِيفُوْنَ ﴿٣﴾

قَالُوا لَنْ أَكُلَهُ الظَّبَابُ وَنَحْنُ عُصَبَةٌ
إِنَّا إِذَا الْخَيْرُ وَنَـ ﴿٤﴾

فَلَمَّا دَهَبُوا إِلَيْهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ
الْجَبَرِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُبَيِّنَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥﴾

وَجَاءَهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿٦﴾

قَالُوا إِنَّا بَأْنَا إِنَّا ذَهَبْنَا أَسْتَيْقُ وَرَكَنَـ ﴿٧﴾

(1) Sun fara zartar da abin da suka shirya, watau dauke Yusufu daga gabana ubansa. Sun fāra da maganar da ubansu yake so game da su tattara da dan'uwansu karami. Sunā muhāwara da ubansu sunā nēman yardarsa don ya bar su su tafi da Yusufu.

(2) Suka cire rīgarsa, suka jēfa shi da gūga a cikin rījiya. Sa'an nan suka sanya wa rīgarsa jinin wata dabba da suka yanka, dōmin ya zama alāmar cēwa kerkēci ya cinye Yūsufu. Gā rīgarsa ta bāci da jinin jikinsa. Watau jinin shi ne alāmar yā mutu. Sai suka manta cēwa kāfin kerkēci ya cinye yāro a cikin rīgarsa, sai yā kekkēta rīgar tukun.

(3) Muhāwararsu tāre da ubansu. Yā nūna bañin ciki, amma kuma ya mayar da al'amari ga Allah.

muka bar Yusufu a wurin kāyanmu, sai kerkēci ya cinye shi, kuma kai, bā mai amincēwa da mu ba ne, kuma kō dā mun kasance māsu gaskiya!"

18. Kuma suka je, a jikin rigarsa akwai wani jinin ḫarya. Ya ce, "Ā'a, zukatanku suka ḫawāta muku wani al'amari. Sai hakuri mai kyau! Kuma Allah ne Wanda ake nēman taimako (a gunSa) a kan abin da kuke sifantāwa."

19. Kuma wani āyari⁽¹⁾ ya je, sai suka aika mai nēman musu rūwa, sai ya zura gugansa, ya ce, "Yā bushārata! Wannan yāro ne." Kuma suka bōye shi yanā abin sayarwa. Kuma Allah ne Masani ga abin da suke aikatāwa.

20. Kuma suka sayar⁽²⁾ da shi da 'yan kudi kadān, dirhamōmi fidā-yayyu. Kuma sun kasance, a wurin-sa, daga māsu isuwa da abu kadān.

21. Kuma wanda ya saye shi daga Masar⁽³⁾ ya ce wa mātarsa, "Ki girmama mazauninsa, akwai tsammānin ya amfāne mu, kō kuwa mu riķe shi dā." Kuma kamar wan-can ne Muka tabbatar ga Yūsufu, a cikin ḫasa, kuma dōmin Mu sanar da shi daga fassarar lābāru, kuma

يُوسُفَ عِنْدَ مَتَعِنَا فَأَكَلَهُ الْذِئْبُ وَمَا
أَنَّ يُمُّؤِّمِ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَدِيقِينَ ﴿١٦﴾

وَجَاءَهُ وَعَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَرِكَنِبٍ قَالَ يَلْ
سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبَرْ جَمِيلٌ
وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصْفُوتَ ﴿١٧﴾

وَجَاءَهُ سَيَارَةً فَأَرْسَلُواْ وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىَ
دَلْوَهُ دَلْوَهُ قَالَ يَبْشِرِي هَذَا عَلَمٌ وَاسْرُوهُ يَضْعَةٌ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَشَرَّقَهُ يَشْمَنْ بَخِسْ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ
وَكَانُواْ فِيهِ مِنَ الْزَاهِدِينَ ﴿١٩﴾

وَقَالَ الَّذِي أَشْرَنَهُ مِنْ مَصْرَ لِأَمْرَاتِهِ
أَكْرِمِي مَثْوِيَهُ عَسَىَ أَنْ يَنْقَعَنَا أَوْ
نَتَخِذَهُ وَلَدَأَوْ كَذَلِكَ مَكَنَّ الْيُوسُفَ فِي
الْأَرْضِ وَلَنْعَلَّمَهُ وَمِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

(1) Āyari ya je kusa da rījiyar Yūsufu, har suka kāma shi ya zama bāwa abin sayarwa a hannunsu.

(2) Āyarin, sun tafī da shi, sun sayar da shi a kan kudi kadān, dōmin sun sani, shī bā bāwansu ba ne, tsintō shi suka yi. Sabōda haka kōme suka sāmu game da shi, rība ce a gare su. Kuma gudun kada iyāyensa su gāne shi, su rasa kōme daga gare shi gabā daya.

(3) Yūsufu a gidan sarauta, kuma a cikin hālin girma da dāukaka. Gidan Azīzī Masar, watau Firāyim Minista, babban wazirin Masar.

Allah ne Marinjāyi a kan al'amarinsa, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

22. Kuma a lōkacin da ya isa mafi ḫarfinsa, Muka bā shi hukunci da ilmi. Kuma kamar wancan ne Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

23. Kuma wadda yake⁽¹⁾ a cikin dākinta, ta nēme shi ga kansa, kuma ta kukkulle ḫōfōfi, kuma ta ce, “Yā rage a gare ka!” Ya ce, “Ina neman tsarin Allah! Lalle Shī ne Ubangijina. Yā kyautata mazau-nina. Lalle ne shī, māsu zālunci ba su cin nasara!”

24. Kuma lalle ne, tā himmantu da shi. Kuma yā himmantu da ita in bā dōmin ya ga daśīlin Ubangijinsa ba. Kamar haka dai, dōmin Mu karkatar da mummunan aiki da alfāsha daga gare shi. Lalle ne shi, daga bāyinMu zābaßbu yake.

25. Kuma suka yi tsērē⁽²⁾ zuwa ga ḫōfa. Sai ta tsāge rigarsa daga bāya, kuma suka iske mijinta a wurin kōfar. Ta ce, “Mēne ne sakamakon wanda ya yi nufin cūta game

وَاللَّهُ عَالِيٌّ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلِكُنَّ أَكْثَرَ
الْتَّائِبِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشَدَّهُ وَاءَتِيهِ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجَزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٧﴾

وَرَأَوْدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهِ عَنْ نَفْسِهِ
وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ
مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّيْ أَحْسَنَ مَثَوِيْ إِلَهُ
لَا يُقْلِعُ الظَّالِمُونَ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ هَمَتْ بِهِ وَهُمْ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَءَا
بُرْهَنَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لَنْصَرَفَ عَنْهُ
السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ دِرْبُ الْمُحْسِنِينَ
الْمُحَلِّصِينَ ﴿٩﴾

وَاسْتَبَقَ الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِصَهُ وَمِنْ دُبُرِ
وَالْفَيَاسِيَدِهَا الدَّارِ الْبَلِّيْ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ

(1) Yūsufu yā shiga cikin fitinar uwar dākinsa, Zalīha. Yā mai da al'amarinsa ga Ubangijinsa wanda ya fitar da shi daga rījiya zuwa gidan sarautar Masar, kuma Ya bā shi hukunci, watau Annabci da ilmi da Ya saukar masa na ibāda da mu'amāla. Ya sanar da shi halal da haram kuma ya sanya masa tsaro daga zunubi.

(2) Idan namiji da mace sun hadu, to, bā ya halatta ga namijin ya dōgara ga ilminsna na amanarsa, ya zauna tāre da fitinar Shaidan. Sabōda haka Yūsufu ya gudu, ta bī shi da hālin kāsawar mutum ga hālin so har bākin ḫōfa. Suka hadu da mijinta. Ta mayar da maganar rawātsa (karya) a kan Yūsufu. Shi kuma ya kāre kansa da maganar gaskiya. Sai shaida zā a nēma. Tā himmantu da dūkarsa dōmin yā ki ya yi mata dā'a ga abin da take so daga gare shi alhāli yanā bāwanta, shī kuma yā himmantu da dūkarta dōmin ya tunkude macūci. Alfāshar ita ce zina, cūtar kuwa ita ce dūka, daśīlin Ubangijinsa shī ne bin shari' ar Allah.

da iyālinka? Fāce a dāure shi, ko kuwa a yi masa wata azāba mai radadi.”

26. Ya ce, “Ita ce ta nēme ni a kaina.” Kuma wani mai shaida daga mutānenta ya bāyar da shaida:⁽¹⁾ “Idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga gaba, to, tā yi gaskiya, kuma shī ne daga makaryata.

27. “Kuma idan rigarsa ta kasance an tsāge ta daga bāya, to, tā yi karya, kuma shī ne daga māsu gaskiya.”

28. Sa’an nan a lōkacin da ya ga rigarsa an tsāge ta daga bāya, ya ce, “Lalle ne shi, daga kaidinku ne, mātā! Lalle ne kaidinku mai girma ne!

29. “Yusufu! Ka kau da kai daga wannan. Kuma ki nēmi gāfara⁽²⁾ dōmin laifinki. Lalle ne ke, kin kasance daga māsu kuskure.”

30. Kuma wadansu mātā⁽³⁾ a cikin Birnin suka ce, “Matar Azīz tanā nēman hādiminta daga kansa! Hakīka, yā rufe zūciyarta da so. Lalle ne mū, munā ganin ta a cikin bata bayyananna.”

أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

فَالَّهُمَّ رَأَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهَدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ وَفَدَ مِنْ قُبْلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَذِيلِ ﴿٧﴾

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ وَقَدْ مِنْ دُبُرِ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّدِيقِينَ ﴿٨﴾

فَلَمَّا رَأَهَا أَقَمِيصُهُ وَقَدْ مِنْ دُبُرِ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنْ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِ لِذَنِيْكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿١٠﴾

* وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ أُمَّرَاتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَّاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حَمْرًا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

(1) Bāyar da shaida a kan al-āda, mai bāyar da shaidar yanā gabātar da ita da magana a kan Yusufu, dōmin a ganinsa tuhuma a kanta, tā fi karfi, kuma zumuntarsa da ita ba ta dauke shi ba ga karkatar da magana dōmin ya taimake ta.

(2) Mai gida ya yi hukunci da yabon girman hālin Yusufu da kuma nēman ya kashe maganar a nan.

(3) Tsēgumin mātā a cikin gari da yadda mātar Azīz ta yi maganin tsegumin, ta hanyar yi wa matan liyafa. Mace bā ta kunyar mātā 'yan'uwanta ga irin wannan fitina idan ta sāme ta, ita kadai, balle mātā ga sūduka sun kāmu a cikin tarkon da ya kāma ta. Sai ta gaya musu gaskiyar abin da ya auku a tsakāninta da Yusufu, a bāyan ta rāma zargin da suka yi mata.

31. Sa'an nan a lōkacin da ta ji läbāri game da mākircinsu, sai ta aika kiran liyafa zuwa gare su, kuma ta yi tattalin abincin da ake dōgara wajen cinsa, kuma ta bai wa kōwace daya daga cikinsu wuķa, kuma ta ce, "Ka fito a kansu." To, a lōkacin da suka gan shi, suka gir-mamā shi, kuma suka yanyanke hannāyensu, kuma suka ce, "Tsarki yanā ga Allah! Wannan bā mutum ba ne! Wannan bai zama ba fāce Malā'ika ne mai daraja!"

32. Ta ce, "To wannan ne fa wanda kuka zarge⁽¹⁾ ni a cikinsa! Kuma lalle ne, hakīka, na nēme shi daga kansa, sai ya tsare gida, kuma nī inā rantsuwa, idan bai aikata abin da nake umurnin sa ba, hakīka, anā daure shi. Hakīka, yanā kasan-cewa daga faskantattu."

33. Ya ce, "Yā Ubangijina! Kur-kuku ne mafi sōyuwa a gare ni daga abin da suke kirā na zuwa gare shi. Kuma idan ba Ka karkatar da kai-dinsu daga gare ni ba, zan karkata zuwa gare su, kuma in kasance daga jāhilai."

34. Sai Ubangijinsa Ya karba masa, sabōda haka Ya karkatar da kaidinsu daga gare shi. Lalle Shī ne Mai jī, Masani.

35. Sa'an nan kuma ya bayyana a gare su a bāyan sun ga alāmōmin,

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَا كَرِهَنَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ
وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُشَكَّأً وَأَتَتْ كُلَّ وَجْهَةٍ
مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ
أَكْبَرَهُ وَقَطَعَنَّ أَيْدِيهِنَّ وَقُلْنَ حَشْ لِلَّهِ
مَا هَذَا بَشَرٌ إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٦﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لَمْ تُنْتَنِ فِيهِ وَلَقَدْ رَوَدَهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَأَسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا
أَمْرُهُ لَيُسْجَنَ وَلَيَكُونَ مِنَ الْأَصْغَرِينَ ﴿٧﴾

قَالَ رَبِّ الْسَّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مَمَّا يَدْعُونَ بِي
وَإِلَّا صَرِيفٌ عَنِّي كَيْدُهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٨﴾

فَأَسْتَجَابَ لَهُ وَرَبُّهُ وَفَصَرَقَ عَنْهُ كَيْدُهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

ثُمَّ بَدَأَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأُوا أَلَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿١٠﴾

(1) A cikin maganar mātar Azīz a tsakānin mātā bābu wata kunya, dōmin tā nūna kāsāwarsu. Kuma akwai tsōratarwa ga Yūsufu idan bai yi mata dā'a ba ga bukātarta gare shi.

lalle ne dai su daure shi har zuwa wani lōkaci.

36. Kuma wadansu samāri biyu suka shiga kurkuku tāre da shi.⁽¹⁾ Dayansu ya ce, “Lalle ne nī, nā yi mafarkin gā ni inā mātsar giya.” Kuma dayan ya ce, “Lalle ne nī, nā yi mafarkin gā ni inā dāuke da waina a bisa kaina, tsuntsāye sunā ci daga gare ta. Ka bā mu lābāri game da fassararsu. Lalle ne mū, munā ganin ka daga māsu kyautatāwa.”

37. Ya ce, “Wani abinci bā zai zo muku ba wanda ake arzūta ku da shi fāce nā bā ku lābārin fassararsa⁽²⁾, kāfin ya zo muku. Wannan kuwa yanā daga abin da Ubangijīna Ya sanar da ni. Lalle ne nī, nā bar addinin mutāne wadanda ba su yi īmāni da Allah ba, kuma game da Lāhira, sū kāfirai ne.

38. “Kuma na bi addinin iyāyēna, Ibrāhīm da Is’hāka da Yākūba. Bā ya yiwuwa a gare mu mu yi shirka da Allah da kōme. Wannan yana daga falalar Allah a kanmu da mutāne, amma mafi yawan mutāne bā su gōdewa.

39. “Yā abōkaina biyu na kurkuku! Shin iyāyen giji dabam-dabam ne mafiya alhēri kō kuwa Allah Makadaici Mai tankwasāwa?

(1) Yūsufu a cikin kurkuku tare da abōkan shigarsa kurkukun. Kuma yanā fassara mafarki a bāyan kiransa zuwa ga addini.

(2) Kōwane irin abin ne kāfin in gan shi da idōna, zan iya gaya muku nau’insa, kamar yadda Īsa ya ce, “Inā bā ku lābārin abin da kuke ci a gidājenku.” A Sūrar Āl Imrāna āyā ta 49.

لَيَسْ جُنَاحَهُ وَحْتَيْ حِينٍ ﴿٢٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ الْسِّجْنَ فَتَبَيَّنَ قَالَ أَحَدُهُمَا
إِنِّي أَرَى نِفْرَى أَعْصَرُ حَمْرًا وَقَالَ الْأَخْرَى إِنِّي
أَرَى نِفْرَى أَحَمْلُ فَوْقَ رَأْسِي حُبْزَانًا كُلُّ
الظَّيْرُ مِنْهُ بِئْسَاتِ أُولَئِكَ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ لَيَأْتِي كُمَا طَعَامٌ تُرَزَّقَ إِنَّا نَتَّكِمَا
إِنَّا وَيْلٌ لَّهُمَّ قَبْلَ أَنْ يَأْتِي كُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا
عَلِمْنَا نِفْرَى إِنِّي تَرَكْتُ مِلَةً فَوْرَمْ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٢٧﴾

وَأَبَيَّثْتُ مِلَةً إِبَاءَتِي إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٨﴾

يَصْبِحُ الْسِّجْنُ إِذْ بَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ
أَمْ اللَّهُ الْوَحْدَةُ الْقَهَّارُ ﴿٢٩﴾

40. “Ba ku bauta wa kōme, bai-cinSa, fāce wadansu sūnāye wadanda kuka ambace su, kū da uban-ninku. Allah bai saukar da wani dalīlī ba game da su. Bābu hukunci fāce na Allah. Ya yi umurnin kada ku bauta wa kōwa fāce Shi. Wan-can ne addini madaidaici, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

41. “Yā abōkaina biyu, na kur-kuku! Amma dayanku, to, zai shā-yar da uban gidansa giya, kuma gudan, to, zā a tsīrē shi, sa'an nan tsuntsāye su ci daga kansa. An hukunta al'amarin, wanda a cikinsa kuke yin fatawa.”

42. Kuma ya ce da wanda ya tabbatar da cēwa shi mai kubuta ne daga gare su, “Ka ambacē ni a wurin uban gidanka.” Sai Shaidan ya mantar da shi tunāwar ubangi-jinsa, sabōda haka ya zauna a cikin kurkuku 'yan shekaru.

43. Kuma sarki ya ce. “Lalle ne, nā yi mafarki;⁽¹⁾ nā ga shānu bakwai māsu kiba, wadansu bakwai rāmammu, sunā cin su, da zangarku bakwai kōre-kōre da wadansu ke-kasassu. Yā kū jama'a! Ku yi mini fatawa a cikin mafarkīna, idan kun kasance ga mafarki kunā fassarawa.”

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُوْنِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ
سَمَيَّتْهُمُوا أَنْتُمْ وَأَبْوَكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بِهَا مِنْ سُلْطَنٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمْرًا
تَعْبُدُونَ إِلَّا إِيمَانَهُ ذَلِكَ الَّذِينَ أَفْسَدُوكُمْ وَلَكُنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

يَصْلُحُجَيْ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُ كُمَافَيْسِقِي
رَبَّهُ حَمَرًا وَأَمَّا الْأَخْرُ فِي صَلَبٍ فَتَأْكُلُ
الظَّاهِرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ
تَسْقِيَانِ ﴿٤٧﴾

وَقَالَ لِلَّذِي طَلَّقَهُ وَنَاجَ مِنْهُمَا أَذْكُرْنِي
عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَهَ الشَّيْطَنُ ذِكْرَ
رَبِّهِ فَلَيَثَ فِي السِّجْنِ بِصَعْدَنِينِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ
يَا كُلُّهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُبْلَاتٍ
خُضْرٌ وَأَخْرَ يَاسِنٌ يَا يَاهَا الْمَلَأُ أَفْتُوْنِي فِي
رُءْيَنِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَةِ يَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٩﴾

(1) Mafarkin Sarki wanda zai zama sanadin fitar Yūsufu daga kurkuku. Wannan yanā nūna bā a kēbance yin mafarki ga Musulmi kawai, kāfiri ma yanā yin mafarki. Bā a iya fassara mafarki sai da ilmin Alkur'āni da Hadisi da kuma sanin al'ādun mutāne. Mafarki bā ya zama hujja sai idan wani annabi yā fassara shi.

44. Suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne, kuma ba mu zamo masana ga fassarar yāye-yāyen mafarki ba.”

45. Kuma wannan da ya kuþuta daga cikinsu ya ce, a bāyan yā yi tunāni a lōkaci mai tsawo, “Ni, inā bā ku lābāri game da fassararsa. Sai ku aike ni.”

46. “Yā Yūsufu! Yā kai mai yawan gaskiya! Ka yi mana fatawa a cikin shānu bakwai māsu kiba, wadansu bakwai rāmammu sunā ciñsu, da zangarku bakwai kōrāye da wadansu kēkasassu, tsammānina in kōma ga mutāne, tsammāninsu zā su sani.”

47. Ya ce, “Kunā shūkā, shēkara bakwai tutur, sa’an nan abin da kuka girbe, sai ku bar shi, a cikin zanganniyarsa,⁽¹⁾ sai kadan daga abin da kuke ci.

48. “Sa’an nan kuma wadansu bakwai māsu tsanani su zo daga bāyan wangan, su ciñye abin da kuka gabātar dōminsu, fāce kadan daga abin da kuke ādanāwa.

49. “Sa’an nan kuma wata shēkara ta zo daga bāyan wangan, a cikinta ake yi wa mutāne ruwa mai albarka, kuma a cikinta suke mātsar abin sha.”

50. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi.” To, a lōkacin da manzo ya je masa (Yūsufu), ya ce, “Ka kōma zuwa ga uban gidanka, sa’an

قَالُوا أَضْعَفْتُ أَخْلِمْ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلِمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَقَالَ الَّذِي بَخَاهُ مِنْهُمَا وَأَدَّكَ رَبْعَةَ أَمْمَةٍ
أَنَّا أَتَيْنَاهُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرَسَلُونَ ﴿٤٢﴾

يُوسُفُ أَتَيْهَا الْصِّدِّيقُ أَفْتَنَى فِي سَبْعِ يَوْمَاتٍ
سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعَ عَجَافٌ وَسَبْعَ
سُبْلَاتٍ خُضْرٌ وَأَخْرَى يَأْسِتُ لَعَلَى أَرْجُعٍ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

قَالَ تَرَكُونَ سَبْعَ سِينِينَ دَأْبًا مَا حَصَدُتُ
فَذَرُوهُ فِي سُبْلَةٍ إِلَّا قَلِيلًا مَمَّا كُلُونَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَا كُلُّ مَا
قَدَّمْتُ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مَمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٥﴾

لَوْ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
وَفِيهِ يَعْصُرُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتَتُؤْفِي إِلَيْهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الْأَرْسُولُ
قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالِ النَّسْوَةِ

(1) Barin hatsi a cikin zanganniyarsa shī ne māganin rubēwarsa, kō wadansu tsūtsotsi da suke ciñsa.

nan ka tambaye shi: Mēne ne hālin mātāyen nan wafanda suka yan-yanke hannāyensu? Lalle ne Ubangijīna ne Masani game da kaidinsu.”

51. Ya ce, “Mēne ne babban al’amarinku, a lōkacin da kuka nēmi Yūsufu daga kansa?” Suka ce, “Tsarki ga Allah yake! Ba mu san wani mummūnan aiki a kansa ba.” Mātar Azīz ta ce, “Yanzu fa gas-kiya⁽¹⁾ ta bayyana. Nī ce nā nēme shi daga kansa. Kuma lalle ne shī, hakīka, yanā daga māsu gaskiya.

52. “Wancan ne, dōmin ya san cēwa lalle ne ni ban yaudaure shi ba a bōye, kuma lalle Allah bā Ya shiryar da kaidin mayaudara.

53. “Kuma bā ni kubutar da kaina. Lalle ne rai, hakīka, mai yawan umurni ne da mummunan aiki, fāce abin da Ubangijina Ya yi na rahama. Lalle Ubangijina Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

54. Kuma sarkin ya ce, “Ku zo mini da shi in kēbe shi ga kaina.” To, a lōkacin da Yūsufu ya yi masa magana sai ya ce, “Lalle ne kai a yau, a gunmu, mai daraja ne, amintacce.”⁽²⁾

55. Ya ce, “Ka sanya ni a kan taskōkin kasa. Lalle ne nī, mai tsarewa ne, kuma masani.”

الَّتِي قَطَعْنَا أَيْدِيهِنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ
عَلِيهِمْ ﴿٥١﴾

قَالَ مَا حَطَبُكُنَّ إِذْ رَأَوْدُنْ يُوسُفَ عَنْ
نَفْسِهِ فَلَمْ حَشَ لِلَّهِ مَا عَلِمَنَا عَلَيْهِ مِنْ
سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَرِيزِ إِنَّ حَصَّصَ أَحَقُّ
أَنْ أَرَأَوْدُنْهُ وَعَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنْ
الْصَّادِقِينَ ﴿٥٢﴾

ذَلِكَ لِعَلْمِنِي لَرَأَخْنَهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي كَيْدَ الظَّاهِرِينَ ﴿٥٣﴾

*وَمَا آتَيْرُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَارَحَرَقَ إِنَّ رَبِّي عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتَوْنِي بِهِ أَسْتَخْلِصُهُ لِنَفْسِي
فَلَمَّا كَلَمَهُ وَقَالَ إِنَّكَ أَتَوْمَ لَدِينَامِكِينُ
أَمِينٌ ﴿٥٥﴾

قَالَ أَجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَانَ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِظُ
عَلِيهِمْ ﴿٥٦﴾

(1) Da wannan magana ta mātar Azīz Zalīha anā fahimtar ita tā musulunta ta hannun Yūsufu kāfin a daure shi.

(2) Maganar da Yusuf ya gayā wa sarki lōkacin da ya jē masa ba a fade ta ba, sai dai an nūna ta kāyatār da shi har ya yabē shi da cēwa shi mai daraja ne amintacce.

56. Kuma kamar wuncan ne Muka bāyar da īko ga Yūsufu a cikin kasa⁽¹⁾ yanā sauva a inda duk yake so. Munā sāmun wanda Muke so da rahamar Mu, kuma bā Mu tōzartar da lādar māsu kyautatawa.

57. Kuma lalle lādar Lāhira ce mafi alhēri ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka kasance māsu taħawa.

58. Kuma 'yan'uwan⁽²⁾ Yūsufu suka jē, sa'an nan suka shiga a gare shi, sai ya gāne su, alhāli kuwa su, sunā māsu musunsa.

59. Kuma a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, ya ce, "Ku zo mini da wani dān'uwa nāku daga ubanku. Ba ku gani ba cēwa lalle ne nī, inā cika ma'auni, kuma nī ne mafi alhērin māsu saukarwa ?

60. "Sa'an nan idan ba ku zo mini da shī ba, to, bābu awo a gare ku a wurīna, kuma kada ku kasance ni."

61. Suka ce, "Zā mu nēme shi daga ubansa. Kuma lalle ne mū, hafīka, māsu aikatāwa ne."

62. Kuma ya ce wa yaransa, "Ku sanya hajjarsu a cikin kāyansu, tsammāninsu sunā gāne ta idan sun jūya zuwa ga mutānensu, tsammāninsu, zā su kōmo."

وَكَذَلِكَ مَكَانًا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ
مِنْهَا حِيَثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ
لَشَاءُ وَلَا نُصِيبُ أَجْرًا لِمُحْسِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ إِمَّا
وَكَانُوا يَسْتَقُولُونَ ﴿٦٤﴾

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ
وَهُمْ لَهُمْ مُنْكِرُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَمَّا جَهَرَتْ هُمْ بِهِمْ حَمَارِهِمْ قَالَ أَتُؤْنِي بِأَنْتَ لَكُمْ
مِّنْ أَيْكُمْ الْأَتْرَوْنَ أَنِّي أُوْفِي أَلْكِيلَ وَأَنَا خَيْرٌ
الْمُنْزَلِينَ ﴿٦٦﴾

فَإِنْ لَرَتْ أَتُؤْنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا
نَقْرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ أَسْرُورُ دُعَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَقَدْ عَلَوْنَ ﴿٦٨﴾

وَقَالَ لِفَتِيَنِيهِ أَجْعَلُوكُمْ بِصَنْعَتِهِمْ فِي رِحَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا أَنْقَلَبُوكُمْ إِلَى أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٩﴾

(1) Lōkacin da Yūsufu yanā aikin tattalin arzikan kasa a cikin shēkarar wadāta, ya mallake ḫasar Masar duka a lōkacin da wahala da yunwa suka auku.

(2) 'Yan'uwan Yūsufu sun zo sunā nēman awo a gunsa, ya gāne su dōmin baħauye kō matalauci bai faye canja kamanninsa ba, amma sū, ba su gane shi ba, saboda haibar mulki da kwarjinin halittarsa a bayan ya zama babban mutum ga idonsu a inda bā su zaton sa.

63. To, a lōkacin da suka kōma zuwa ga ubansu, suka ce, “Yā bābanmu! An hana mu awo, sai ka aika dan’wanmu tāre da mu. Zā mu yi awo. Kuma lalle ne, hakīka mū, māsu lūra da shi ne.”

64. Ya ce, “Ashe, zā ni amince muku a kansa? Fāce dai kamar yadda na amince muku a kan dan’uwansa daga gabāni, sai dai Allah ne Mafīfīcin māsu tsari, kuma Shī ne Mafi rahamar māsu rahama.”

65. Kuma a lōkacin da suka būde kāyansu, suka sāmi hajjarsu an mayar musu da ita, suka ce, “Yā bābanmu! Ba mu zālunci! Wannan hajjarmu ce an mayar mana da ita, kuma mu nēmo wa iyalinmu abinci, kuma mu kiyāye dan’wanmu, kuma mu fāra awon kāyan rākumi guda, wancan awo ne mai sauķi.”

66. Ya ce, “Bā zan sake shi tāre da kū ba, sai kun kawo mini alkawinku daga Allah, hakīka, kunā dawo mini da shi, sai fa idan an kēwaye ku.” To, a lōkacin da suka yi māsa alkawari, ya ce, “Allah ne Wakīli a kan abin da muke fada.”

67. Kuma ya ce, “Yā diyana! Kada ku shiga ta fōfa guda, ku shiga ta fōfōfi dabam-dabam,⁽¹⁾

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنْعِنْ
مِنَ الْكَيْلِ فَأَرْسَلَ مَعَنَّا حَانَّا
نَكْتَلَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ﴿٢٦﴾

قَالَ هَلْ أَمْنَكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْسَكْتُمْ
عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلِ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحْمَنِينَ ﴿٢٧﴾

وَلَمَّا فَحُوا مَعَهُمْ وَجَدُوا يُضَعَّفُهُمْ
رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَانِعِنْ هَذِهِ
يُضَعِّفُنَا رَدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِرُّ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ
أَخَانَا وَنَرْزَادُ كَيْلَ بَعْرِيزْ ذِلْكَ كَيْلٌ
يَسِيرٌ ﴿٢٨﴾

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ وَمَعَكُمْ حَقَّ تُؤْتُونْ
مَوْتَقَاءِنَ اللَّهُ لَنَا شَنَّى بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَااطَ
بِكُوكٍ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْتَقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا
نَقُولُ وَكَيْلٌ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ يَنْبَئِي لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ

(1) Yākūbu ya umurci diyansa su shiga garin, ta fōfōfi dabam-dabam, yanā nūna cēwa yanā gudun kyawunsu da yawansu zai ja hankalin mutāne zuwa gare su. A cikin mutāne akwai māsu kambun baka da mugun nufi kō da yake Yākūba a cikin hālin haka yā aza tawakkalinsa ga Allah. Ya yi abin da yake zaton alhēri ne, wanda bai sabā wa shari’ a ba. Amma kuma yā yi haka ne a kan wani ilmi da Allah Ya sanar da shi cēwa a wannan fitar tāsu ce Allah zai yi sanadin sāke sāduwarsu da Yūsufu, saboda haka ya umurce su da su shiga ta fōfōfi dabam-dabam, dōmin mutum shi kadai yā fi sāmun dāmar ta’ammalin ganin mutāne da abūbuwa. Kuma ta yin haka, yanā tsammānin waninsu zai ga Yūsufu.

kuma bā na wadātar muku kōme daga Allah. Bābu hukunci fāce daga Allah, a gare Shi na dōgara, kuma a gare Shi māsu dōgara sai su dōgara.”

68. Kuma a lōkacin da suka shiga daga inda ubansu ya umurce su wani abu bai kasance yanā wadātarwa a kansu daga Allah da komai ba fāce wata bukata ce a ran Yākūbu, ya bayyana ta. Kuma lalle ne shī, hakīka, ma’abūcin wani ilmi ne ga abin da Muka sanar da shi, kuma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

69. Kuma a lōkacin da suka shiga wajen Yūsufu, ya tattara dan’uwansa zuwa gare shi, ya ce, “Lalle nī ne dan’uwanka, sabōda haka kada ka yi bañin ciki da abin da suka kasance sunā aikatāwa.”

70. Sa’an nan a lōkacin da ya yi musu tattali da tattalinsu, sai ya sanya ma’auni a cikin kāyan dan’uwansa sa’an nan kuma mai yēkuwa ya yi yēkuwa, “Yā kū ãyari! Lalle ne, hakīka kū barāyi ne.”

71. Suka ce, kuma suka fuskanta zuwa gare su, “Mēne ne kuke nēma?”

72. Suka ce, “Munā nēman ma’auñin sarki. Kuma wanda ya zo da shi, yanā da kāyan rākumi daya, kuma ni ne lāmuni game da shi.”

73. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne, hakīka, kun sani, ba mu zo don mu yi barna a cikin kasa ba, kuma ba mu kasance barāyi ba.”

وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أَغْنَى عَنْكُمْ
مِّنَ الْهُوَى مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحَكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلَيَسْتَوْكِلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمْرَهُمْ أَبُوهُرْ مَاكَانَ
يُغْنِي عَنْهُمْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً
فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لَمَّا
عَلِمَنَهُ وَلَكِنْ أَكَثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَسِمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا جَهَزَهُمْ بِمَا حَمَلُوا هَرَجَ عَلَى السِّقَايَةِ
فِي رَحْلٍ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَنَ مُؤَذِّنٌ أَيْتَهَا الْعِيرُ
إِنَّكُمْ لَسَدِرُوتَ ﴿٧٠﴾

فَالْأُولُو أَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَا ذَا تَفَقَّدُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا نَفَقْدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلَمْ يَجِدْ
بَعِيرٍ وَأَنَّا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

فَالْأُولَاءِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا حِشْنَا لِنَفِيدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ سَدِيرِينَ ﴿٧٣﴾

74. Suka ce, “To, mēne ne sakamakonsa idan kun kasance makaryata?”

75. Suka ce, “Sakamakonsa, wanda aka same shi a cikin kāyansa, to, shi ne sakamakonsa,⁽¹⁾ kammar wancan ne muke sāka wa azzālumai.”

76. To, sai ya fāra (bincike) da jikunansu a gabānin jakar dan'uwansa. Sa'an nan ya fitar da ita daga jakar dan'uwansa. Kamar wancan muka shirya wa Yūsufu. Bai kasance ya kāma dan'uwansa a cikin addinin (dōkōkin) sarki ba, fāce idan Allah Ya so. Munā daukaka darajōji ga wanda Muka so, kuma a saman kōwane ma'abūcin ilmi akwai wani masani.

77. Suka ce, “Idan ya yi sāta, to, lalle ne wani dan'uwansa yā taba yin sāta a gabāninsa.” Sai Yūsufu ya bōye⁽²⁾ ta a cikin ransa. Kuma bai bayyana ta ba a gare su, ya ce, “Kū ne mafī sharri ga wuri. Kuma Allah ne Mafī sani daga abin da kuke sifantāwa.”

(1) Shariar Banī Yā'ākūbu ita ce anā bautar da ɓarawō shēkara guda. Wannan shī ne shari'ar da Tūrāwa suka dauka suka mayar da ita daurin kurkuku da bautar da ɓarāwo a cikin mudda ayyananna.

(2) 'Yan'uwan Yūsufu sun fadi cēwa dan'awan Binyaminu ya taba yin sāta, dōmin su nūna cēwa a wajen ubansu tsarkakakku ne daga yin sāta. Shi kuma wanda ya yi sātan ya gade ta ne daga wajen uwarsa, dōmin wani shakīnsa (Yūsufu) ya taba yin sāta. To, sai Yūsufu ya ce a ransa “Kū ne dai mafī sharrin mutāne, Allah ne Mafī sani daga abin da kuke sifantāwa.”

Asalin wannan magana wata goggonsa ce (Shi Yūsufu) diyar Is'hāka, ta riķe shi, yanā yaro, har a lōkacin da ubansa (Yākūbu) ya so ya karbe shi daga gare ta, sai ta yi kaidin sanya kāyan sāta a cikin rigarsa (Yūsufu) dōmin ta hana uban daukarsa.

A wata ruwaya kuma an ce shi (Yūsufu) ya dauke wani mutummutumi ne na zīnāri (gunki) ya karairaya shi. Don haka 'yan'uwansa suke jingina sāta a gare shi.

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِن كُنْتُمْ كَذَّابِينَ ﴿٦١﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلَةٍ فَهُوَ
جَزَاؤُهُ وَكَذَّابٌ بَخِزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦٢﴾

فَبَدَأَ يَا أُوْيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ
أَسْتَحْرِجُهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَّابٌ كَذَّابٌ
إِلْيُوسْفَ مَا كَانَ لِي أَخْدُ أَخَاهُ فِي دِينِ
الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ
شَاءَ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٣﴾

*قَالُوا إِنْ يَسْرِقُ فَقَدْ سَرَقَ أَخَهُ لَهُ
مِنْ قَبْلٍ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ
يُبَدِّلْهَا الْهُمْرُ قَالَ أَنْتُمْ شَرَمَكَانُوا اللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا تَصْنَعُونَ ﴿٦٤﴾

78. Suka ce, “Yā kai Azīzu! Lalle ne yanā da wani ubā, tsoho mai daraja, sabōda haka, ka kāma dayanmu a matsayinsa. Lalle ne mū, muna ganin ka daga māsu kyautatāwa.

79. Ya ce, “Allah Ya tsare mu daga mu kāma wani fāce wanda muka sāmi kāyanmu a wurinsa. Lalle ne mū, a lōkacin nan, hakīka, azzālumai ne.”

80. Sabōda haka, a lōkacin da suka yanke tsammāni daga gare shi, sai suka fita sunā māsu gānāwa.⁽¹⁾ Babbansu ya ce, “Shin, ba ku sani ba cēwa lalle ne ubanku ya riki alkawari daga Allah a kanku, kuma daga gabanin haka akwai abin da kuka yi na sakaci game da Yūsufu? Sabōda haka, bā zan gushe daga kasar nan ba fāce ubana yā yi mini izni, kō kuwa Allah Ya yi hukunci a gare ni, kuma Shī ne Mafi alhērin mahukunta.

81. “Ku kōma zuwa ga ubanku, ku gaya masa: Yā bābanmu, lalle ne danka yā yi sāta, kuma ba mu yi shaida ba fāce da abin da muka sani, kuma ba mu kasance mun san gaibu ba.

82. “Kuma ka tambayi alkarya wadda muka kasance a cikinta, da āyari wanda muka gabāto a cikinsa, kuma lalle ne, hakīka, mū māsu gaskiya ne.”

قَالَ الْأَيُّوبُ إِلَهِنَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ وَآبَائِنَا شَيْخًا
كَيْرَافَخْدُ أَحَدَنَا مَكَانَهُ وَإِنَّا نَرِنَكَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧﴾

قَالَ مَعَادَ اللَّهُ أَن نَّأْخُذَ إِلَامَنَ وَجَدَنَا
مَتَعَنَّا عِنْدَهُ وَإِنَّ إِذَا الظَّالِمُونَ
﴿٧١﴾

فَلَمَّا آتَيْتَنَا سُوْأَمْنَهُ خَلَصُوا نَجِيَّا قَالَ
كَيْرَهُمْ أَلَّرْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدَّ
أَخْذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلِ مَا
فَرَطْشَمْ فِي يُوسُفَ قَلَّنَ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى
يَأْذَنَ لِي أَنْ أَوْتَحَمَ كَمْ أَلَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ
الْحَكِيمِ ﴿٧٢﴾

أَرْجِعُوكُمْ فَقُولُوا إِنَّا بَانَاتَ
أَبْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهَدْنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا
وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَفَظِينَ ﴿٧٣﴾

وَسَعَى الْقَرْيَةُ أَلَّيْ كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرُ أَلَّيْ
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَدِقُونَ ﴿٧٤﴾

(1) 'Yan'uwan Yūsufu sun yanke tsammānin sāmun Binyāminu daga shari'a, sun kōma sunā gānāwa a tsakāninsu. Sai dai wadannan diyansu ne domin su, suna Masar.

83. Ya ce, “Ā'a, zukatanku sun kawāta wani al'amari a gare ku. Sai hakuri mai kyāwo, akwai tsammānin Allah Ya zo mini da su gabā daya (Yūsufu da 'yan'uwansa). Lalle ne Shī ne Masani, Mai hikima.”

84. Kuma ya jūya daga gare su, kuma ya ce, “Yā bañin cikina a kan Yūsufu!” Kuma idānunsa suka yi fari sabōda huznu sa'an nan yanā ta hadēwar haushi.

85. Suka ce, “Tallahi! Bā zā ka gushe ba, kanā ambaton Yūsufu,⁽¹⁾ har ka kasance mai rauni kwari, kō kuwa ka kasance daga māsu halaka.”

86. Ya ce, “Abin sani kawai, inā kai farar bañin cikīna da sunōna zuwa ga Allah, kuma na san abin da ba ku sani ba daga Allah.

87. “Yā dīyāna! Sai ku tafi ku nēmo lābārin Yūsufu⁽²⁾ da dan'uwansa. Kada ku yanke tsammāni daga rahamar Allah. Lalle ne, bābu mai yanke tsammāni daga rahamar Allah fāce mutāne kāfirai.”

88. Sa'an nan a lōkacin da suka shiga gare shi suka ce, “Yā kai Azizu! Cūta ta shāfe mu, mū da iyālinmu, kuma mun zo da wata hāja maras kīma. Sai ka cika mana ma'auni, kuma ka yi sadaka a gare

فَالْبَلَ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبَرْ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ أَعْلَمُ الْحَكِيمُ ﴿٤٦﴾

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَفِّيْ عَلَى يُوسُفَ
وَأَنْيَضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُرْزِنِ فَهُوَ
كَظِيمٌ ﴿٤٧﴾

قَالُوا تَالَّهُ تَقْتُلُنَا تَذَكُّرُ يُوسُفَ حَتَّى
تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ
الْمُهَلِّكِينَ ﴿٤٨﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوْبَأْتِي وَحْرَنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

يَبْيَئِي أَذْهَبُوْفَحَسْسُوْمِنْ يُوسُفَ
وَأَخِيهِ وَلَا تَقْسُوْمِنْ رَوْحَ اللَّهِ إِنَّهُ لَا
يَأْتِسُ مِنْ رَوْحَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَفِرُوْنَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَيْنَهُ قَالُوا يَا إِيْهَا الْعَزِيزُ
مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِضَرَّعَةٍ
مُّرْجَلَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقَ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٥١﴾

(1) Mai tsōhon laifi bā ya son ya ji anā ambatonsa, sabōda haka ('yan'uwana Yūsufu) suke zargin bābansu da ambaton (tuna) Yūsufu.

(2) A nan Yākūbu yā bayyana irin ilmin da Allah Ya sanar da shi, cēwa Yūsufu yanā nan da ransa, kuma sun yi kusa su sādu da jūna.

mu. Lalle ne Allah Yanā sāka wa māsu yin sadaka⁽¹⁾.”

89. Ya ce, “Shin, kun⁽²⁾ san abin da kuka aikata ga Yūsufu da dan’uwansa a lōkacin da kuke jāhilai?”

90. Suka ce, “Shin kō, lalle ne, kai ne Yūsufu?” Ya ce, “Nī ne Yūsufu, kuma wannan shī ne dan’uwāna. Haķīka Allah Yā yi fala-la a gare mu. Lalle ne, shī wanda ya bi Allah da taķawa, kuma ya yi hakuri, to, lalle ne Allah bā Ya tōzarta lādar māsu kyautatāwa.”

91. Suka ce, “Tallahi! Lalle ne haķīka, Allah Yā zābe ka a kanmu, kuma lalle ne mun kasance, haķīka, māsu kuskure.”

92. Ya ce, “Bābu zargi a kanku a yau, Allah Yanā gāfartā muku, kuma Shī ne Mafi rahamar māsu rahama.

93. “Ku tafī da rīgāta wannan, sa’ān nan ku jēfa ta a kan fuskar mahaifina, zai kōma mai gani. Kuma ku zo mini da iyālinku bāki daya.”

94. Kuma, a lōkacin da āyari⁽³⁾ ya bar (Masar) ubansa ya ce, “Lalle ne, nī inā shākar iskar Yūsufu, bā dōmin kunā karyata ni ba.”

فَالْهَلْ عِلِّمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يُوسُفَ
وَأَخْيَهِ إِذَا أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٦﴾

قَالُوا أَئْنَاكَ لَأَنَّتِ يُوسُفَ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا آخِيٌّ قَدْ مَرَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ وَمَنْ
يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٧﴾

قَالُوا أَتَالَّهُ لَقَدْءَ اشْرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ
كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٨﴾

قَالَ لَا تَرِبَّ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ
لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩﴾

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقُوَّةُ عَلَى وَجْهِ
أَيِّ يَأْتِ بَصِيرًا وَأَتُؤْفِي بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٠﴾

وَلَمَّا فَصَلَّتِ الْعِرْقَاءَ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي
لَا جُدُّ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفْنِدُونَ ﴿١١﴾

(1) Wannan ya nūna ba a haramta sadaka ba ga Annabāwan da suka gabāta, sai ga Annabinmu Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, shī da danginsa na kusa aka hana wa cin sadaka.

(2) Yūsufu ya bayyana ga ’yan’uwansa, kuma sun yāfe wa jūna laifi.

(3) Yākūba da jīkōkinsa. Yanā gaya musu, cēwa yana shākar kānsin Yūsufu, su kuma suna jingina shi ga rudēwar tsūfa dōmin rabonsa da Yūsufu shēkara talātin da biyar zuwa arba’in.

95. Suka ce, “Tallahi, lalle ne, kai, hafīka, kanā a cikin ɓatarka dadadda.”

96. Sa'an nan a lōkacin da mai bāyar da bushāra ya je, sai ya jēfa ta a kan fuskarsa, sai ya kōma mai gani. Ya ce. “Shin, ban gaya muku ba, lalle ne, ni inā sanin abin da ba ku sani ba daga Allah?”

97. Suka ce, “Yā ubanmu!⁽¹⁾ Ka nēma mana gāfara ga zunubanmu, lalle ne mū, mun kasance māsu kuskure.”

98. Ya ce, “Da sannu zā ni nēma muku gāfara daga Ubangijina. Shi ne Mai gāfara, Mai jin kai.”

99. Sa'an nan a lōkacin⁽²⁾ da suka shiga gun Yūsufu, yā tattara mahaifansa biyu a gare shi, kuma ya ce, “Ku shiga Masar in Allah Ya so, kuna amintattu.”

100. Kuma ya dāukaka iyāyensa biyu a kan karaga, sa'an nan suka fādi a gare shi, suna māsu sujada.⁽³⁾ Kuma ya ce, “Ya bābāna! Wannan ita ce fassarar mafarkin nan nāwa. Lalle ne Ubangijina Ya sanya shi ya tabbata sōsai, kuma lalle ne Ya

قَالَ الْوَالِدَاتُ لَهُنَّا إِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ كَثِيرٍ
الْقَدِيرُ^{١٦}

فَلَمَّا أَنْ جَاءَهُ الْبَشِيرُ أَلْقَهُ عَلَى وَجْهِهِ
فَأَرْتَدَهُ بَصِيرًا قَالَ أَلْمَرْأَلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
مِنْ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ^{١٧}

قَالُوا يَا ابْنَاهُ أَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّكَ
خَطِيبٌ^{١٨}

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّ إِنَّهُ هُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ^{١٩}

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبُوهُ
وَقَالَ أَدْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
ءَمِينِينَ^{٢٠}

وَرَفَعَ أَبُوهُ
وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَخْسَنَ بِإِذْ أَحْرَجَنِي
مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْرِ مِنْ بَعْدِ

(1) 'Diyan Yākūbu sunā ikrāri da laifinsu, sunā nēman Allah Ya gāfarta musu gabā daya. Ubansu yanā jinkirta nēma musu gāfara gun Allah har a lōkacin asuba kō kuwa daren Jumma'a dōmin ya yi rōko a lōkacin karbar addu'a. Wannan yā nūna anā iya nēman mai albarka kō wani mutum ya yi wa wani mutum addu'a.

(2) Yūsufu ya sādu da ubansa da uwarsa. A Larabci anā rinjāyar da uba a kan uwa, a ce ubanni biyu, kuma ga Hausa anā rinjāyar da uwa a kan uba, a ce uwāye biyu.

(3) Sujada idan ta zama da umurnin Allah ne ga kōwa, to, ba ta da laifi duk yadda take, amma idan an yi ta bā inda Allah Ya ajiye ta ba, to, tā zama kāfirci. A Musulunci gaisuwa da dūkāwar kai haram ce, wadansu Malamai sun ce idan ba ta kai ga rukū'i ba, makarūhi ce, amma idan ta kai ga rukū'i tā zama harāmun ga duka mālamai, wātau ijmā'in malamai sun haramta dūkāwar da ta kai ga rukū'i.

kyautata game da ni a lōkacin da Ya fitar da ni daga kurkuku. Kuma Ya zo da ku daga kauye, a bāyan Shai-dan yā yi fisgar barna a tsakānīna da tsakānin 'yan'uwana. Lalle ne Ubangijina Mai tausasāwa ne ga abin da Yake so. Lalle ne Shī, Shī ne Masani, Mai hikima.

101. "Yā Ubangijina,⁽¹⁾ lalle ne Kā bā ni daga mulki, kuma Kā sanar da ni daga fassarar lābaru. Ya Mahaliccin sammai da kasa! Kai ne Majibincīna a dūniya da Lāhira, Ka karbi raina inā Musul-mi, kuma Ka riskar da ni ga sā-lihai."

102. Wannan daga⁽²⁾ lābarun gaibi ne, Munā yin wahayinsa zuwa gare ka, kuma ba ka kasance a wurinsu ba a lōkacin da suke yin niyyar zartar da al'amarinsu, alhāli sunā yin mākirci.

103. Kuma mafī yawan mutāne ba su zama māsu īmāni ba, kō da kā yi kwadayin haka.

104. Kuma bā ka tambayar su wata lādā a kansa. Shī bai zama ba fāce ambato dōmin halittu.

105. Kuma da yawa, wata āyā a cikin sammai da kasa, sunā shū-dēwa a kanta, kuma sū, sunā biji-rēwa daga gare ta.

أَنْ نَزَعَ الشَّيْطَنُ بَيْنِ وَبَيْنَ إِحْوَافٍ إِنَّ
رَبِّ الْأَطِيفِ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

* رَبِّ قَدْ أَتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَمْتَنِي
مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطَّرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقِّيٰ بِالصَّلَاحِينَ ﴿٦٤﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ تُوجِيهُ إِلَيْكُ وَمَا
كُنْتَ لَدَنِهِمْ إِذَا جَمِعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
يَمْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

وَمَا أَتَى رِزْقَنَا إِنَّ وَلَوْ حَرَضَتِ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَا نَسِكْتُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّهُ إِلَّا
ذِكْرٌ لِلْعَلَمِينَ ﴿٦٧﴾
وَكَانَ مِنْ آيَاتِهِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يُمْرُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُغَرِّضُونَ ﴿٦٨﴾

(1) Yūsufu yanā addu'a a karshen rāyuwarsa, yanā nēman Allah Ya cika masa da īmāni.

(2) Karfafāwa da kārin tambīhi daga abin da sūrar ta kunsu, daga nan har zuwa karshenta.

106. Kuma mafī yawansu ba su yin īmāni da Allah fāce kuma sunā māsu shirki.

107. Shin fa, sun amince cēwa wata masīfa daga azābar Allah ta zo musu ko kuwa Tāshin Kiyāma ta zo musu kwatsam, alhāli sū ba su sani ba?

108. Ka ce, “Wannan ce han-yāta⁽¹⁾; inā kira zuwa ga Allah a kan basīra, nī da wadanda suka bī ni, kuma tsarki ya tabbata ga Allah! Nī kuma, ban zama daga māsu shirki ba.”

109. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā wa-hayi zuwa gare su, daga mutānen kauyuka. Shin fa, ba su yi tafiya a cikin kasa ba, dōmin su dūba yadda ākibar wadanda suka kasance daga gabāninsu ta zama? Kuma lalle ne gidan Lāhira shī ne mafī alhēri ga wadanda suka yi takawa? Shin fa, bā ku hankalta?

110. Har a lōkacin da Manzanni suka yanke tsammāni, kuma suka yi zaton cēwa an jingina su ga karya, sai taimakonMu ya je masu, sa'an nan Mu tsērar da wanda Muke so, kuma bā a mayar da azābarMu daga mutāne māsu laifi.

111. Lalle ne, hakīka, abin kula yā kasance a cikin kissoshinsu ga masu hankali. Bai kasance

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ إِلَّا وَهُم مُشْرِكُون ﴿١﴾

أَفَمِنْ أَنْ تَأْتِيهِمْ عَذَابٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيهِمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

فَلْ هَذِهِ سَبِيلٌ أَذْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرْبَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عِلْقَبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَاهُمُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَتَقْوَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَسْتَيَّسَ الرُّسُلُ وَظَنُوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرٌ وَنَجْيَانٌ مِنْ شَاءَ وَلَا يُرِدُ بِأَسْنَانَعِنَ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصٍ هُرْبٌ عَرَبٌ لِأُولَئِكَ الْأَلْبَتِ

(1) Bin hukuncin Allah kamar yadda kissar Yūsufu ta nūna cēwa, a kōwane hāli mutum ya kasance akwai yadda Allah Ya yi umurni a wannan hālin da a bī Shi, wanda ya bi umurnin Allah, to, zai daukaka a dūniya kuma Allah bā zai tōzartar da lādarsa a Lāhira ba.

wani kirkirān lābāri ba, kuma amma shi gaskatāwa ne ga abin da yake a gaba gare shi, da rarrabēwar dukan abūbuwa, da shiriya da rahama ga mutāne wadanda suka yi īmāni.

مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَا كِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي يَنْهَا يَدِيهِ وَقَنْصِيلَ كُلَّ شَيْءٍ
وَهُدَى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

SŪRATUR RA'AD

سُورَةُ الرَّعْدِ

Tanā karantar da tauhīdi, bisa jan hankali ga dūbā zuwa ga āyōyin halitta, da bayānin kiran Allah zuwa ga mutāne, da tabbatar da Manzancin Annabi Muhammadu, a cikin magana mai zurfi ga hankali.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M. R. Wadancan āyōyin littāfi ne, kuma abin da aka saukar gare ka daga Ubangijinka ne gaskiya, kuma amma mafi yawan mutāne bā su yin īmāni.

2. Allah Shi ne Wanda Ya daukaka sammai, bā da ginshikai ba wadanda kuke ganin su. Sa'an nan kuma Ya daidaita a kan Al'arshi, kuma Ya hōre rānā da watā, kōwanne yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Yanā shirya al'amari, Yanā rarrabe āyōyi daki-daki, mai yiwwa ne ku yi yaķini da haduwa da Ubangijinku.

الَّمَّا تِلْكَءَ أَيْتُ الْكِتَابَ وَالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

الَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ
أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَحَرَ السَّمَسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ
يَجْرِي لِأَجْلِ مُسَمَّى يَدِيرُ الْأَمْرَ يُفْصِلُ
الْأَيْنَتِ لَعَلَّكُمْ يَلْقَاءَ رَبِّكُمْ تُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

3. Kuma Shī ne Wanda Ya shim-fida kasa, kuma Ya sanya duwātsu da kōguna a cikinta, kuma daga dukan 'ya'yan itāce Ya sanya ma'aura biyu cikinsu. Yanā sanya dare ya rufe yini. Lalle ne a cikin wancan, hakīka akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

4. Kuma a cikin kasa akwai yan-kuna māsu makwabtaka, da gōnaki na inabōbi da shūka, da dabīnai iri guda, da wadanda bā iri guda ba, anā shayar da su da ruwa guda. Kuma Munā fīfīta sāshensa a kan sāshe a wajen ci. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyōyi ga mutāne wa-danda suke hankalta.

5. Kuma idan ka yi māmāki, to, māmākin kam shi ne maganarsu, "Shin, idan muka kasance turbāya, zā mu zama a cikin wata halitta sābuwa? Wadancan ne, wadanda suka kāfirta da Ubangijinsu, kuma wadancan akwai kükumai a cikin wuyōyinsu, kuma wadancan ne abōkan wuta. Sū, a cikinta, māsu dawwama ne.

6. Kuma sunā nēman ka da gag-gāwa da azāba a gabānin rahama, alhāli kuwa abūbuwan misāli sun gabāta a gabāninsu. Kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Ma'abūcin gāfara ne ga mutāne a kan zāluncinsu, kuma lalle ne Ubangijinka, hakīka, Mai tsananin ukūba ne.

7. Kuma wadanda suka kāfirta sunā cēwa, don me ba a saukar da wata āyā a gare shi ba daga Ubangi-jinsa? Abin sani kawai, kai dai mai

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوْبَرَيْ
وَأَنْهَرَأَوْمَنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رَوْبَرَيْ
أَشْنَينْ يُعْشِي أَيْتَلَ الْنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُتَجَوِّرٌ وَجَنَّاتٌ مُنْ
أَعْتَبٍ وَرَزْعٌ وَخَيْلٌ صَنْوَانٌ وَغَيْرٌ صَنْوَانٌ
يُسْقَى بِمَاءٍ وَحِدَّةٍ وَنَفْضَلٌ بَعْضَهَا عَانَ
بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٦﴾

*وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبْ فَوْلَهُمْ أَذَكَّنَا
ثُرَابًا أَءَنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ أَوْ لَنِّيْكَ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأَوْلَئِكَ
الْأَغْلُلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأَوْلَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيَّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمُمْلَكَةُ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٨﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ
مَنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنَّ مُنْذِرًا وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادِ ﴿٩﴾

gargadi ne kuma a cikin kōwadanne mutāne akwai mai shiryarwa.

8. Allah Yanā sanin abin da kōwace mace take d'auke da shi a cikinta, da abin da mahaifu suke ragēwa⁽¹⁾ da abin da suke fārāwa. Kuma dukkan kōme, a wurinSa, da gwargwado yake.

9. Shi ne Masanin fake da bayyana, Mai girma, Madaukaki.

10. Daidai ne daga gare ku, wanda ya asirta magana da wanda ya bayyana game da ita, da wanda yake shi mai nēman bōyewa ne da dare, da mai bayyana a cikin tafiyarsa a hanya da rāna.

11. (Kowannenku) Yanā da wadansu malā'iku māsu maye wa jūna a gaba gare shi da bāya gare shi, sunā tsare shi daga umurnin Allah. Lalle ne, Allah bā Ya canja abin da yake ga mutāne sai sun canja abin da yake ga zukatansu. Kuma idan Allah Ya yi nufin wata azāba game da mutāne, to, bābu mai mayar da ita, kuma bā su da wani majibinci⁽²⁾ baicin Shi.

12. Shī ne Wanda Yake nūna muku walkiya dōmin tsōro da tsammāni, kuma Ya fāga halittar girāgizai māsu nauyi.

13. Kuma arādu tanā tasbīhi game da gōde Masa, da malā'iku dōmin tsorona. Kuma Yanā aiko

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغْيِضُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَزَادُ دُوْلَةً كُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ
بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾

عَذِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالٌ ﴿٩﴾

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَحْفَىٰ بِأَيْلَىٰ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

لَهُ دُمَعَقِبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
يَحْفَظُونَهُ وَمَنْ أَمْرَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَعْبُرُ مَا
يَقُولُهُ حَتَّىٰ يُغَيِّرُ وَمَا يَأْنِفُ سِهْمَهُ وَإِذَا أَرَادَ
اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ وَمَا لَهُ
مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٰ ﴿١١﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرَقَ حَتَّىٰ وَطَمَعَا
وَيُنَشِّئُ السَّحَابَ الْثَقَالَ ﴿١٢﴾

وَسَيَّعُ الرَّعْدُ حَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ

(1) Ragōwar lōkacin cikin ko fāruwarsa.

(2) Bābu wani majibinci baicin Allah, wanda zai iya tsīrar da su daga azābarSa.

tsāwawwaki, sa'an nan Ya sāmi wanda Yake so da su, alhāli kuwa sū, sunā jāyayya a cikin (al'amarin) Allah, kuma Shī ne mai tsananin hīla.⁽¹⁾

14. Yanā da kiran gaskiya, kuma wadanda (kāfirai) suke kira bai-cinSa, bā su karba musu da kōme, fāce kamar mai shimpida tāfukansa zuwa ga ruwa (na girgije) dōmin (ruwan) ya kai ga bākinsa, kuma shi bā mai kaiwa gare shi ba. Kuma kiran kāfirai (ga wanin Allah) bai zama⁽²⁾ ba fāce yanā a cikin bata.

15. Kuma sabōda Allah, wanda yake a cikin sammai da kasa suke yin sujada, so da ki, kuma da inuwōyinsu, a sāfe da maraice.

16. Ka ce, "Wāne ne Ubangjin sammai da kasa?" Ka ce, "Allah". Ka ce, "Ashe fa, kun riki wadansu masōya baicin Shi, wadanda ba su mallaka wa kansu wani amfāni ba, kuma haka bā su tūre wata cūta?" Ka ce, "Shin makāho da mai gani sunā daidaita? Kō shin, duhu da haske sunā daidaita? Ko sun sanya ga Allah wadansu abōkan tā-rayya wadanda suka yi halitta kamar halittarSa, sa'an nan halittar ta yi kama da jūna a gare su?" Ka ce, "Allah ne Mai halitta kōme, kuma Shī ne Madaukaki, Marinjāyi."

(1) Hīla, ita ce mākirci, Allah Yanā azabta māsu yin hīla ga addininSa, da azāba mai tsanani, kuma Ya kāmā su da hilarsu ta hanyar da ba su sani ba.

(2) Allah Mammallakin ruwa, Yanā kiran mutāne dōmin Ya bā su ruwan, su shā. Sū kuma kāfirai sunā kiran wadansu abūbuwa dabam wadanda kō karba musu kiran bā zā su iya yi ba, kuma sunā nēman ruwa daga gare su, alhāli kuma ba su mallaki kōme ba. Watau Mai abu Yanā kiran su dōmin Ya bā su, sun ki karba masa, sai sunā kiran wani wanda bai mallaki kōme ba, sunā rōkon sa ruwa.

خِيفَتِهِ، وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
مَن يَشَاءُ وَهُمْ مُجْدَلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ
شَدِيدُ الْمَحَالِ ﴿٧﴾

لَهُ دُعَوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كَبِيسْطَكَتِهِ إِلَى الْأَمَاءِ
لِيَلْبِغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِلَغِهِ وَمَادْعَاءُ الْكُفَّارِ إِلَّا
فِي ضَلَالٍ ﴿٨﴾

وَإِلَهٌ لَسْجُدُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوعًا
وَكَهَا وَظَلَلُهُمْ بِالْعَدُوِّ وَالْأَصَابِلِ ﴿٩﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ قُلْ
أَقْتَنَّهُمْ قُرْآنٌ مِنْ دُونِهِ أُولَيَاءُ لَا يَمْلِكُونَ
لَا نَفْسٌ هُمْ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَغْنَى
وَالْبَصِيرُ أَمْ هُلْ تَسْتَوِي الظُّلْمُتُ وَالنُّورُ
أَمْ جَعَلُوا اللَّهَ شُرُكَاءَ خَلَقُوا خَلِيقَهُ فَنَشَبَهَ الْمُنْكَرُ
عَلَيْهِمْ قُلْ اللَّهُ خَلِقٌ كُلُّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ
الْفَهَرُ ﴿١٠﴾

17. Ya saukar da ruwa daga sama⁽¹⁾, sai magudanai suka gudāna da gwargwadonsu. Sa'an nan kōgi ya dauki kumfa mai kāruwa, kuma daga abin da suke zuga a kansa (azurfa ko zinari kō karfe) a cikin wuta, dōmin nēman ado kō kuwa kāyan dāki akwai kumfa misālinsa (kumfar ruwa). Kamar wancan ne Allah Yake bayyana gaskiya da karya. To, amma kumfa, sai ya tafi kēkasasshe, kuma amma abin da yake amfānin mutāne sai ya zauna a cikin kasa. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana misālai.

18. Ga wadanda⁽²⁾ suka karba wa Ubangjinsu akwai abu mafi kyau a gare su, kuma wadanda suke ba su karba Masa ba, to, lalle dā sunā da abin da yake a cikin kasa gaba daya da misālinsa tāre da shi, hañka, dā sun yi fansa da shi. Wadancan sunā da mummunan bincike, kuma matabbatarsu Jahannama ce, kuma tir da ita ta zama shimfida.

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةُ بِقَدَرِهَا
فَأَحْمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا لَّا يَمْعَى وَمَاءً يُوْقَدُونَ عَلَيْهِ
فِي الْأَنَارِ أَبْتِغَاءَ حِلْيَةً أَوْ مَتَعَ زَبَدٌ مِثْلُهُ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَطْلَ فَمَآءًا أَزَبَدُ
فِي ذَهَبٍ جُفَاهَ وَمَآءًا مَيْنَفْعٌ أَنَاسٌ فَيَسْكُنُ
فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿٦﴾

لِلَّذِينَ آتَسْتَجَابُوا لِرِبِّهِمْ الْحَسَنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ
يَسْتَجِبُوا لَهُ وَلَوْا نَّلَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمَشَلَهُ، مَعَهُ، لَا فَتَدَوْأِيهٌ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءٌ
الْحَسَابٌ وَمَا أُنْهَى جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَهَادُ ﴿٧﴾

(1) Idan ruwa ya sauwa daga sama sa'an nan ya gudāna a cikin rāfuna zai yi kumfa. Sai ruwa mai amfānin mutāne ya nutse a kasa ya zauna, sa'an nan kumfan kuma ya kēkashe ya lälāce. Haka kuma idan an sanya karfe na zināri kō na azurfa kō bakin karfe a cikin wuta, aka zuga ta a kansa, zai fitar da kumfa, wātau tsakin tama wanda zā a fitar dōmin rashin amfāninsa, dōmin zinariyar kwarai mai amfāni ta wanzu. To haka ga kōme akwai kumfa marashin amfāni da mai kyāwo mai amfāni.

(2) Bāyan da ya fadī cēwa Allah Yanā kira, kirān gaskiya a cikin āyā ta 14, kuma wadansu mutāne sun ki karbar kirān Allah, sai sunā kirān wadansu abūbuwa dabam, sai ya bayyana, a nan, sakamakon wanda ya karbi kirān Allah sāmun ruwan sha, sabōda Mai abu ne Ya kirāwo shi, Ya kuma bā shi, ya sha a hankali kwance, sa'an nan kuma Allah zai bā shi abin da ya fi ruwan kyau, watau Aljanna. Amma wanda ya ki karbāwa, to, yā yi hasāra biyu, bai sāmi ruwan da ya yi kirān wani ya bā shi ba, sa'an nan kuma ya hadu da azābar da take zai iya bāyar da dukan abin da ya mallaka dōmin ya yi fansar kansa da ita.

19. Shin, fa, wanda yake sanin cēwa lalle abin da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangijinka ne gas-kiya yanā zama kamar wanda yake makāho? Abin sani kawai, masu hankali sū ke yin tunāni.

20. Sū ne wadanda suke cikāwa da alkawarin Allah, kuma bā su warware alkawari.

21. Kuma sū ne wadanda suke sādar da abin da Allah Ya yi umurni da shi dōmin a sādar da shi, kuma sunā tsōron Ubangijinsu, kuma sunā tsōron mummūnan bincike.

22. Kuma wadanda suka yi hakuri dōmin nēman yardar Ubangi-jinsu, kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar da abin da Muka arzūta su da shi, a asirce da bay-yane, kuma sunā tunkude mummu-nan aiki da mai kyau. Wadancan sunā da ākibar gida mai kyau.

23. Gidājen Aljannar zama, sunā shigarsu, sū da wadanda suka kyau-tatu daga iyāyensu, da mātansu da zūriyarsu. Kuma malā'iku sunā shiga zuwa gunsu ta kōwace kōfa.

24. “Aminci⁽¹⁾ ya tabbata a kan-ku sabōda abin da kuka yi wa ha-ku-ri. Sabōda haka madalla da ni'imar ākibar gida.”

25. Kuma wadanda⁽²⁾ suka war-ware alkawarin Allah daga bāyan

* أَفَنْ يَعْلَمُ أَهْمَاءً نَّزَّلَ إِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحُقْوَكُ كُنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنْمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٦﴾

الَّذِينَ يُؤْفَنُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمَيْتَقَ ﴿١٧﴾

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَلَا يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَلَا يَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿١٨﴾

وَالَّذِينَ صَبَرُوا أَتَتْغَاهَ وَجْهَ رَبِّهِمْ وَلَا قَاتَمُوا الصَّلَاةَ وَلَا نَفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمْ سِرَّاً وَعَلَانِيَةً وَلَدُرُونَ بِالْحَسَنَةِ أُولَئِكَ أَهْمَرَ عَيْنَى الدَّارِ ﴿١٩﴾

جَنَّتُ عَدَنٌ يَدْخُلُوهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ أَبَاهِيهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَدُرِّيَتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٠﴾

سَلَّمَ عَلَيْكُمْ كُمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عَيْنَى الدَّارِ ﴿٢١﴾

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

(1) Sallamar malā'iku a kansu idan sun shiga a gare su, ita ce su ce musu “Aminci ya tabbata a gare ku”.

(2) Bayānin siffōfin wadanda suka fi karbar kiran Allah. Watau akasin wadanda aka yi bayaninsu a bāyān.

kulla shi, kuma sunā yanke abin da Allah Ya yi umurni da shi dōmin a sādar da shi kuma sunā barna a cikin kasar. Wadancan sunā da wata la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

26. Allah ne Yake⁽¹⁾ shimfida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā Ḳuntatāwa. Kuma sun yi farin ciki da rāyuwar dūniya, alhali kuwa rāyuwar dūniya ba ta zama ba dangane ga ta Lāhira fāce jin dāfi kadan.

27. Kuma wandanda suka kāfīrta, sunā cēwa, “Don me ba a saukar da wata āyā ba a kansa daga Ubangijinsa?” Ka ce, “Lalle ne Allah Yanā batar da wanda Yake so kuma Yanā shiryar da wanda ya tūba zuwa gare Shi.”

28. Wadanda suka yi īmāni kuma zukātansu sukan natsu da ambaton Allah.⁽²⁾ To, da ambaton Allah zukāta suke natsuwa.

29. Wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata aiki nagari, farin ciki yā tabbata a gare su, da kyakkyawar makōma.

30. Kamar wancan ne Muka aika ka a cikin al'umma wanda take wadansu al'ummai sun shūde daga gabaninta, dōmin ka karanta musu

مِنْتَقِهِ وَيَقْطُعُونَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ إِنَّ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمْ
اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٤٦﴾

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرَحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
مَتَّعٌ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْهِ مِنْ
مِنْ رِزْقِهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي
إِلَيْهِ مَنْ أَنْابَ ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ إِمْنَاهُ وَتَطَمِّنُ فِيْهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ
أَلَا يَذِكِّرُ اللَّهُ تَطْمِينُ الْقُلُوبُ ﴿٤٩﴾

الَّذِينَ إِمْنَاهُ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحْسُنُ مَعَابٍ ﴿٥٠﴾

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهَا أَمْمٌ لِتَسْتَأْوِيَهُمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا

(1) Ta'akībi da tambīhi ne da kārin bayāni ga mai hankali dōmin ya zābura ga karbar kirān Allah.

(2) Ambaton Allah, shī ne hukunce-hukuncenSa ga kōme. Umar dan Khattāb ya ce, “Mafisicin ambaton Allah, shi ne wanda aka yi a wurin umurninSa ko haninSa. Wanda yake yin zikirin bāki bā da yanā aiki da hukunce-hukuncen Allah ba a cikin ibādarsa da mu'amalarsa, to, shi mai izgili kawai ne da sūnan Ubangijinsa, ba mai yin zikiri ba ne.

abin da Muka yi wahayi zuwa a gare ka, alhāli kuwa sū, sunā kāfirta da Rahamān.⁽¹⁾ Ka ce, “Shi ne Ubangijīna, bābu abin bautāwa fāce Shi, a gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi tūbāta take.”

31. Kuma dā lalle an saukar da wani littafi abin karatu wanda ake tafiyar da duwātsu game da shi, kō kuma aka yanyanke kasa da shi, ko kuwa aka yi magana da matattu da shi (dā ba su yi īmāni ba). Ā'a ga Allah al'amari yake gabā daya! Shin fa, wadanda suka yi īmāni ba su yanke tsammāni ba da cēwa, dā Allah Yā so, dā Yā shiryar da mutāne gabā daya? Kuma wadanda suka yi kāfirci ba zā su gushe ba wata masīfa tanā samun su sabōda abin da suka aikata, kō kuwa ka sauка⁽²⁾ kusa da gidājēnsu, har wa'adin Allah Ya zo. Kuma lalle ne Allah bā ya sābā wa lōkacin alkawari.

32. Kuma lalle ne, hafīka, an yi izgili da Manzanni kāfinka, sai Na yi jinkiri ga wadanda suka kāfirta, sa'an nan Na kāma su. To, yāya uķūbāTa take?

33. Shin fa, Wanda Shī Yake tsaye a kan kōwane rai game da abin da ya tanada (zai zama kamar wanda ba haka ba)? Kuma suka

إِنَّكَ وَهُمْ بِكُفُرٍ نَّارٍ هُوَ رَبِّ الْأَرَضِ
إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ﴿٦﴾

وَلَوْا نَقْرَئُ إِنَّا سَيَرَتْ بِهِ لِجَبَالَ أَوْ قُطْعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْقِىْ بِلَلَّهِ الْأَمْرُ
جَيْعَانًا فَلَمْ يَأْتِيْنَ الَّذِينَ أَمْنَوْا أَنَّ لَوْيَاةَ
اللَّهِ لَهَدَى النَّاسَ جَيْعَانًا وَلَا يَرَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنْصَبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ
تَحْلُلُ قَرَبًا مِنْ دَارِهِمْ حَقَّ يَأْتِيْ وَعْدَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلُفُ الْمِيعَادَ ﴿٧﴾

وَلَقَدِ اسْتَهْزَى بِرُسُلِنَا مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَثْمَّ أَخْذَتْهُمْ فَكَيْفَ كَانَ
عَقَابٌ ﴿٨﴾

أَفَمَنْ هُوَ قَاءِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ
وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُونَهُمْ أَمْ تَبْيَغُونَهُ

(1) Sūnan Allah Rahmān, daga rahama, watau Mai Rahama wadda yake dukan alhēri yanā shiga a cikin ma'anarta a wajen halitta da rāyuwa da bāyar da lāfiya da shiryarwa. Mafī girman ni'imarSa shī ne aikōwar Manzon Allah daga gare Shi zuwa gare mu. Kāfirai ba su yi tunāni ba a kan wadannan rahamōmi, balle su yi gōdiya, sabōda haka sai kāfirci suke yi.

(2) Annabi ya sauка kusa da gidājen Kuraishāwa a rānar būde Makka. Kuma wannan hukunci yanā nan yanā aiki ga māsu kiyayya da addini, kullum masīfu sunā aukuwa a kansu har rānar da Musulunci ya rinjāye su.

sanya abōkan tārayya ga Allah! Ka ce, "Ku ambaci sūnāyensu." Ko kunā bai wa Allah lābāri ne game da abin da bai sani ba a cikin kasa? Kō da bayyananniyar magana kuke yin shirka, (banda a cikin zūciya)? Ā'a, an dai kawāta wa wadanda suka kāfirta mākircinsu, kuma an kange su daga hanya. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bābu wani mai shiryarwa a gare shi!

34. Sunā da wata azāba a cikin rāyuwar dūniya, kuma hañika azābar Lāhira ce mafi tsanani, kuma bābu wani mai tsare su daga Allah.

35. Misālin Aljanna wadda aka yi alkawarinta ga māsu tañawa, kōramu sunā gudāna daga karkashinta. Abincinta yana madawwami da inuwarta. Waccan ce ākibar wadanda suka yi tañawa, kuma ākibar kāfirai, ita ce wuta.

36. Kuma wadanda Muka bā su Littāfi sunā farin ciki da abin da aka saukar zuwa gare ka, kuma daga fungiyöyi akwai mai musun sāshensa. Ka ce, "Abin sani kawai, an umurce ni da in bauta wa Allah, kuma kada in yi shirka da Shi. Zuwa gare Shi nake kira, kuma zuwa gare Shi makōmata take."

37. Kuma kamar wancan ne Muka saukar da shi,⁽¹⁾ Hukunci a cikin Lārabci. Kuma lalle ne idan kā bi son zuciyöyinsu a bāyan abin da ya zo maka na ilmi, bābu wani

بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ
بَلْ رُبُّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْهُورٌ وَصُدُّوْعَنِ
السَّيِّلُ وَمَنْ يُضْطَلِّلَ اللَّهُ هَمَّا لَهُ مِنْ هَادِيٍ ﴿٢٧﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابٌ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا الْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقِيٍ ﴿٢٨﴾

* مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ
نَحْتِهَا الْأَنْهَرُ أَكُلُّهَا دَإِمْ وَظَلَّهَا
تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ أَتَقْوَى وَعَقْبَى
الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٢٩﴾

وَالَّذِينَ إِنَّا نَهَمُ الْكِتَبَ يَقْرَرُونَ بِمَا
أُنْزِلَ إِلَيْكُ وَمَنْ الْأَحْزَابُ مَنْ يُنْكِرُ
بَعْضَهُ وَقُلْ إِنَّمَا أَمْرُكُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا
أَشْرِكُ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَعَابٍ ﴿٣٠﴾

وَكَذَلِكَ أَنَّا نَلَّنَهُ حُكْمًا عَرِيَّا وَلَئِنْ أَتَبَعَتَ
أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ

(1) Kamar yadda littattafan farko suke, haka Alkur'āni yake daga Allah, sai dai shi Alkur'āni an saukar da shi a cikin Lārabci.

masōyi a gare ka mai kāre ka daga Allah, kuma bābu matsari.

38. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika wadansu manzanni daga gabāninka, kuma Muka sanya mātan aure a gare su da zūriyya, kuma ba ya kasancēwa ga wani Manzo ya zo da wata āyā, sai da iznin Allah. Ga kōwane ajali⁽¹⁾ akwai littāfi.

39. Allah Yanā shāfe abin da Yake so, kuma Yanā tabbatarwa, kuma a wurinSa asalin Littāfin yake.

40. Kuma imma lalle Mu nūna⁽²⁾ maka sāshen abin da Muke yi musu wa'adi, kō kuwa lalle Mu karbi ranka, to, abin sani kawai, iyarwa ce a kanka, kuma hisābi yana gare Mu.

41. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, lalle ne, Muna jē wa ḫasar (su), Munā rage ta daga gēfunanta? Kuma Allah ne Yake yin hukuncinSa. Babu mai bincike ga hukuncinSa. Kuma Shī ne Mai gaggāwar sakamako.⁽³⁾

١٣ من ولني ولآفاق ﴿٤﴾

وَلَقَدْ أَرَى سَلَّمًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلَنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَدُرْرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولِنَا أَنْ يَأْتِيَ بِعَايَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجْلٍ كِتَابٌ ﴿٥﴾

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ دُلُوهٌ الْكِتَابُ ﴿٦﴾

وَإِنْ مَا تُرِينَكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْنَكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٧﴾

أَوْ نَعِرِفُ أَنَّا نَأْتَى الْأَرْضَ نَقْصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مَعَاقِبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٨﴾

(1) Aikōwar Manzanni da littattafai ba ya hana Allah Ya aiko wani Manzo daga bāya da wani littāfi wanda ya shāfe abin da yake cikin littattafan farko. Allah Yā tabbatar da abin da Yake so na hukunce-hukuncen da suka gabāta dōmin dōgēwar aikinsu ga mutāne har yanzu, kuma Ya shāfe abin da Yake so sabōda amfāninsu da hukuncinsu yā shige, sabōda wata hikima da Allah Ya sani, amma asalin littattāfan duka wanda bā zai canja ba, a cikin sanin Allah, yanā wurinSa.

(2) Idan Mun so Mu yi musu azāba a gaban idonka zā Mu yi musu, kuma idan Mun so Mu jinkirta musu har a bāyan kā mutu, wannan bā aikinka ba ne, nāMu ne. Abin da yake aikinka shī ne iyar da manzanci kawai. Yin hisābi a kansu alhakin Allah dai ne.

(3) Gaggāwar sakamako ga wanda ya ki bin umurnin Allah wanda AnnabinSa ya iyar zuwa gare shi. Asalin hisābi, shi ne bincike dōmin a sāmi abin da aka yi na alhēri kō na sharri, amma abin da ake nufi a nan, makasūdin bincike, shī ne sakamako da alhēri kō da azāba gwargwadon nufinSa.

42. Kuma lalle ne, wadanda suke a gabānsu sun yi mākirci. To, ga Allah mākircin yake gabā daya. Ya san abin da kōwane rai yake tānda. Kuma kāfirai zā su sani, ga wāne ākibar gida take.

43. Kuma wadanda suka kāfirta sunā cēwa, “Ba a aiko ka ba.” Ka ce, “Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da tsakāninku, da wanda yake a wurinsa akwai ilmin⁽¹⁾ Littāfi.”

وَقَدْ مَكَرُ الظَّالِمُونَ مِنْ قَبْلِهِمْ فِي اللَّهِ الْمُكَارُ
جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ
الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقِّبَ إِلَيْهِمْ ﴿١١﴾

وَيَقُولُ الظَّالِمُونَ كَفَرُوا بِاللَّهِ مُرْسَلًا قُلْ
كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بِأَيْمَانِي وَبَيْنَ أَكْمُمْ وَمِنْ
عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿١٢﴾

SŪRATU IBRĀHĪM

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ

Tanā karantar da yadda ake yin wa'azi da shiryarwa a game da abin da ya auku ga al'ummōmin da suka shūde, na kwarai da miyāgu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. R. Littāfi ne, mun sau-kar da shi zuwa gare ka dōmin ka fitar da mutāne daga duhunhuna zuwa ga haske, da iznin Ubangi-jinsu, zuwa ga tafarkin Mabuwāyi, Abin gödēwa.

الرَّحْمَنُ أَنزَلَنَا إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلْمِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَيْهِ
صَرَاطُ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

(1) Allah Yā isa zama Shaida, haka wanda yake a kan wani ilmi daga Allah kamar Yahūdu da Nasāra sunā isa zama shaida a tsakānīma da ku a kan gaskiyar da'awāta cēwa nī abin aikōwa ne daga Allah zuwa gare ku, dōmin akwai wannan magana a cikin littattafanku.

2. Allah, Wanda Yake Yanā da abin da ke cikin sammai da cikin kasa. Kuma bone yā tabbata ga kāfirai daga azāba mai tsanani.

3. Wadanda suka fi son rāyuwar dūniya fiye da ta Lāhira, kuma sunā kangēwa daga hanyar Allah, kuma sunā nēman ta karkace. Wadancan na a cikin bata mai nīsa.

4. Kuma ba Mu aika wani Manzo ba fāce da harshen mutānensa, dōmin ya bayyana musu. Sa'an nan Allah Ya batar da wanda Yake so, kuma Ya shiryar da wanda Yake so. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hiki-ma.

5. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika Mūsā game da āyōyin Mu cēwa, “Ka fitar da mutānenka daga duhu zuwa ga haske. Kuma ka tunar musu da kwānukan (musi-fun) Allah.” Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi dōmin dukan mai yawan hakuri, mai gōdiya.

6. Kuma a lōkacin da Mūsā ya ce wa mutānensa, “Ku tuna ni’imar Allah a kanku, a lōkacin da Ya tsīrar da ku daga mutānen Fir-auna, sunā yi muku mummunar azāba, kuma sunā yanyanka diyan-ku, kuma sunā rāyar da mātanku. Kuma a cikin wancan akwai jarra-bawa mai girma daga Ubangi-jinku.”

7. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinku Ya sanar, “Lalle ne idan kun gōde, hakīka, Inā kāra muku, kuma lalle ne idan kun kāfirta, hakīka azābā Ta, tabbas, mai tsanani ce.”

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِّلْكُفَّارِ إِنَّمَا مِنْ عَذَابٍ
شَدِيدٌ ①

الَّذِينَ يَسْتَحْجِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَعْمَلُونَهَا أَعْجَماً أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ②

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا يُلَمِّسَنَ
قَوْمَهُ لَيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضَلِّلُ اللَّهُ مَنْ
يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْزَيزٌ
الْحَكِيمُ ③

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِإِيمَانِنَا أَنَّ أَخْرِيجَ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلْمِ إِلَى النُّورِ
وَذَكَرْهُمْ بِإِيمَانِ اللَّهِ إِنَّمَا فِي ذَلِكَ
لَا يَتَّبِعُ لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ ④

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذَا لَجَحَ كُمْ قِنَاءَ إِلَى
فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ⑤

وَإِذَا تَذَمَّنَ رَبُّكُمْ لِنَ شَكَرُتُمْ
لَا زَيْدَنَكُمْ وَلِنَ كَفَرَتُمْ إِنَّ عَذَابِي
شَدِيدٌ ⑥

8. Kuma Mūsā ya ce, “Idan kun kāfirta, kū da wadanda suke a cikin kasa, gabā daya, ‘to, lalle ne Allah, hakīka Mawadāci ne, Mai yawan gōdiya.”

9. Shin, lābārin wadanda suke a gabāninku, mutānen Nūhu da Adāwa da Samūdawa, bai zo muku ba? Kuma da wadanda suke daga bāyansu bābu wanda yake sanin su fāce Allah? Manzanninsu sun jē musu da hujjōji mabayyana, sai suka mayar da hannayensu a cikin bākunansu, kuma suka ce, “Lalle ne mū, mun kāfirta da abin da aka aiko ku da shi. Kuma lalle ne mū, hakīka, munā a cikin shakka da abin da kuke kiran mu zuwa gare shi, mai sanya kōkanto.”

10. Manzanninsu suka ce, “Ashe, akwai shakka a cikin (sha-anin) Allah, Mai kāga halittar sammái da kasa, Yanā kiran ku dōmin Ya gāfarta muku zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajali ambatacce?” Suka ce, “Ba ku zama ba fāce mutāne misālinmu, kuma nufinku ku kange mu daga abin da iyāyenmu suka kasance sunā bau-tāwa, sai ku zo mana da dalili mabayyani.”

11. Manzanninsu suka ce musu, “Ba mu zama ba fāce mutāne misālinku, kuma amma Allah Yanā yin falala a kan wanda Yake so daga bāyinSa, kuma bā ya kasancēwa a gare mu, mu zo muku da wani dalili fāce da iznin Allah. Kuma ga Allah sai mūminai su dōgara.

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّكُمْ تَكُونُونَ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِّيٍّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

أَلَمْ يَأْتِكُمْ بِنَبَؤَةِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ
نُوحٌ وَعَادٌ وَثَمُودٌ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُوا أَيْدِيهِمْ فِي
أَفْرَهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أَرْسَلْنَا
بِهِ وَإِنَّا لِغَنِيٌّ شَاكِرٌ مَمَّا دَعَوْنَا إِلَيْهِ
مُرِيبٌ ﴿٩﴾

* قَالَ رَسُولُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌ فَأَطِيرِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ يَدْعُوكُمْ لِيغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَلَوْخَرْكُمْ إِلَى أَجْلٍ مُسَمَّىٍ
قَالُوا إِنَّا نَسْمُ إِلَّا بَشَرٌ مُثْلُكُمْ تُرِيدُونَ أَنْ
تَصْدُونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُهُ أَبَاؤُنَا فَأَنُونَا
بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

قَالَ لَهُمْ رَسُولُهُمْ إِنَّكُمْ لَا بَشَرٌ
مُثْلُكُمْ وَلَكُنَّ اللَّهَ يَمْنُعُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عَبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِكُمْ
بِسُلْطَنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلِيَسْتَوْكَلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

12. “Kuma mēne ne a gare mu, bā zā mu dōgara ga Allah ba, alhāli kuwa hakīka Yā shiryar da mu ga hanyōyinmu? Kuma lalle ne munā yin hakuri a kan abin da kuka cūtar da mu, kuma ga Allah sai māsu dōgaro su dōgara.”

13. Kuma wafanda suka kāfirta suka ce wa Manzanninsu, “Lalle ne munā fitar da ku daga ƙasarmu, kō kuwa hakīka, kunā kōmowa a cikin addininmu.” Sai Ubangijinsu Ya yi wahayi zuwa gare su, “Lalle ne, Munā halakar da azzālumai.”

14. Kuma hakīka, Munā zaunar da ku ga ƙasa a bāyansu. Wancan ne abin gargadī ga wanda ya ji tsōron matsayiNa, kuma ya jí tsōron kyacēwāTa.

15. Kuma suka yi addu’ar alfānu.⁽¹⁾ Kuma kōwane kangararre mai tsaurin kai ya tābe.

16. Daga bayansa akwai Jannahama, kuma anā shāyar da shi daga wani ruwa, surkin jini.

17. Yanā kwankwadarsa, kuma bā ya jin sauķin hadiyarsa, kuma mutuwa ta jē masa daga kōwane wuri, kuma bai zama mai mutuwa ba, kuma daga bāyansu akwai azāba mai kauri.

18. Misālin wafanda suka kāfirta da Ubangijinsu, ayyukansu sun yi kama da tōka wadda iska ta yi tsananin bugāwa da ita a cikin yini mai gūguwa. Bā su iya amfāni

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتُوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَنَا
سُبْلَنَا وَلَنَصِيرَنَّ عَلَى مَاءِ اذْيَسْمُونَا وَعَلَى
اللَّهِ فَلَيَسْتَوْكَلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَسُولُهُمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ
مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَنَعُودُنَّ فِي مَا تَنَاهَيْنَا فَأَوْحَى
إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنَهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ
ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ
وَعِيدِ ﴿١٨﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَحَابَ كُلُّ جَبَارٍ عَنِيدٍ ﴿١٩﴾

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَسَقَى مِنْ مَاءِ صَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكُادُ يُسْبِغُهُ وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ
وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيلٌ ﴿٢١﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَلُهُمْ
كَرِمًا إِذَا شَدَّدُتْ بِهِ الْرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مَمَّا كَسَبُوا عَلَى

(1) Kōwane bāngare ya yi addu’ar alfānu ga abin da yake gani gaskiyarsa. Annabāwa suka yi alfānu da Allah, kuma mutānensu suka yi da abin da suke zato alhāri a gare su.

daga abin da suka yi tsirfa a kan kōme. Wancan ita ce bata mai nīsa.

19. Shin, ba kà gani ba cēwa lalle ne Allah Yā halicci sammai bakwai da kasa da mallakarSa.⁽¹⁾ Idan Yā so zai tafiyar da ku, kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

20. Kuma wancan bai zama mabuwāyi ba ga Allah.

21. Kuma suka bayyana ga Allah gabā daya, sai māsu rauni suka ce wa wadanda suka kangara, “Lalle ne mū, mun kasance māsu bi a gare ku, to, shin, kū māsu kārēwa ga barinmu ne daga azābar Allah daga wani abu?”⁽²⁾ Suka ce, “Dā Allah Ya shiryar da mu, dā mun shiryar da ku, daidai ne a kanmu, mun yi rāki ko mun yi hakuri bā mu da wata māfaka.”

22. Kuma Shaifan ya ce a lōkacin da aka kāre al'amarin, “Lalle ne Allah Ya yi muku wa'adi, wa'adin gaskiya, kuma na yi muku wa'adi, sa'an nan na sābā muku. Kuma bābu wani dalīli a gare ni a kanku fāce na kira ku, sa'an nan kun karba mini. Sabōda haka kada ku zarge ni, kuma ku zargi kanku. Ban zama mai amfaninku ba, kuma ba ku zama māsu amfānīna ba. Lalle na barranta da abin da kuka hada ni da shi gabanin wannan (matsayi).

شَيْءٌ ذَلِكَ هُوَ أَضَلُّ الْبَعِيرُ ﴿٨﴾

أَتَرَأَتِ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِيقَةِ إِنْ يَشَاءُ يُذْهِبُكُمْ وَيَأْتِيْكُمْ بِخَلْقٍ
جَدِيدٍ ﴿٩﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٠﴾

وَبَرَزَ وَاللَّهُ جَمِيعًا فَعَالَ الضُّغْفَوْلُ لِلَّدَنِينَ
أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ بَعَافِهِلَّ أَنْتُمْ
مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
قَالُوا لَوْهَدَنَا اللَّهُ لَهَدَنَا كُمْ سَوَاءَ
عَلَيْنَا أَجْزَعَنَا أَمْ صَبَرَنَا مَا مَنَّا
مَحِيصٌ ﴿١١﴾

وَقَالَ الشَّيْطَنُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِيقَةِ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ
مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَأَسْتَجَبْتُمْ
لِي فَلَا تَنْهَا مُؤْمِنِي وَلَوْمُوا نَفْسَكُمْ مَمَّا نَأْتُ
بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُ بِمُصْرِخٍ إِلَّا
كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونَ مِنْ قَبْلِ إِنَّ

(1) Dalīli ne a kan kāfircin kāfirai ba ya rage mulkin Allah da kōme, dōmin bā su iya fita daga halittar sammai da kasa, wadanda Allah Ya halitta da abin da yake mallakarSa.

(2) Muhāwarar 'yan wuta a tsakānin mabiya da shūgabannin kāfirci.

Lalle azzālumai sunā da azāba mai radadi.”⁽¹⁾

23. Kuma aka shigar da wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, a gidājen Aljanna, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu da iznin Ubangijinsu, gaisuwarsu a cikinta “Salām”, (wātau Aminci).

24. Shin, ba ka ganī ba, yadda Allah Ya buga wani mīsali, kalma mai kyau⁽²⁾ kamar itāciya ce mai kyau, asalinta yanā tabbatacce, kuma rēshenta yanā cikin sama?

25. Tanā bāyar da abincinta a kōwane lōkaci da iznin Ubangijinta! Kuma Allah Yanā buga misāli ga mutāne, mai yiwuwa ne, sunā tunāwa.

26. Kuma mīsalin kalma mu-mmūna⁽³⁾ kamar itāciya mummunna ce, an tumbuke ta daga bisa ga kasa, bā ta da wata tabbata.

27. Allah Yanā tabbatar da wadanda suka yi īmāni da magana tabbatacciya a cikin rāyuwar dūniya, da cikin Lāhira. Kuma Allah Yanā batar da azzālumai, kuma Allah Yanā aikata abin da Yake so.

الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

وَأَدْخِلْ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِنَّ
فِيهَا يَادِنْ رَبِّهِمْ تَحْيَيْهُمْ فِيهَا سَلَمٌ ﴿٢﴾

أَتَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيْبَةً
كَشَجَرَةً طَيْبَةً أَصْلُهَا شَافِعٌ وَفَرَعُهَا
فِي السَّمَاءِ ﴿٣﴾

تُؤْقَى أَكْلَهَا كُلُّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَضَرِبَ
اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَمُهُ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ حَيَّشَةٍ كَشَجَرَةٍ حَيَّشَةٍ
أَجْتَنَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٥﴾

يُشَبِّهُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقُولِ الْقَابِيِّ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ وَيَقْعُلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٦﴾

(1) Hudubar Shaidan ga mabiyansa, a cikin wuta, a bāyan an yi muhawara a tsakānin mabiya da shugabannin kāfirci, sāshe yanā la'antar sāshe har abu ya kai ga Shaidan, watau Iblis. Shi kuma ya tāshi ya yi wannan huduba dōmin ya kāra musu bañin ciki a kan wani.

(2) Kalma mai kyau ta addini tanā da asali, kamar itāciyar dabīno ce.

(3) Kalma ta kāfirci, bā ta da asali, kamar gunar shānu ce.

28. Shin, ba ka lura ba da wadanda suka musanya⁽¹⁾ ni'imar Allah da kāfirci, kuma suka saukar da mutānensu a gidan halaka?

29. Sunā kōnuwa a wutar Jannahama, kuma tir da matabbatarsu.

30. Kuma suka sanya wa Allah kīshiyöyi, dōmin batarwa daga hanyarSa. Ka ce, "Ku ji dādī, sa'an nan, lalle ne, makōmarku wutarcē."

31. Ka ce wa bāyīNa wadanda suka yi īmāni su tsayar da salsa kuma su ciyar daga abin da Muka arzūta su, a asirce da bayyane, daga gabānin wani wuni ya zo, bābu ciniki a ciki, kuma bābu abōtaka.

32. Allah ne Wanda Ya halicci sammai da kasa, kuma Ya saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya fitar game da shi, daga 'ya'yan itāce, arziki dōminku, kuma Ya hōrē jirgin ruwa dōmin ya yi gudu a cikin tēku da umurninSa, kuma Ya hōrē muku kōguna.

33. Kuma Ya hōrē muku rānā da watā sunā madawwama biyu, kuma Ya hōrē muku dare da wuni.

34. Kuma Ya bā ku dukan abin da kuka rōke Shi, kuma idan kun fidaya, ni'imar Allah bā zā ku lissafe ta ba. Lalle ne mutum, haķīka, mai yawan zālunci ne, mai yawan kāfirci.

*أَقْرَبَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا فَعَمِّلَتِ اللَّهُ
كُفَّارًا وَأَحَدُوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٦﴾

جَهَنَّمَ يَصْلُوْنَهَا وَيَسَّرَ الْقَرَارُ ﴿٧﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنَّدَادَ الْمُضْلُوْعَنْ سَيِّلَهُ
قُلْ تَمَتَّعُوا إِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٨﴾

قُلْ لِعِبَادِي الَّذِينَ ءاْمَنُوا يُقْسِمُوا الْصَّلَاةَ
وَيُفْعَلُوا مِمَّا رَزَقَهُمْ سِرَّاً وَعَلَانِيَةً مِّنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ الْلَّا يَعْلَمُ فِيهِ وَلَا خَلَقُ ﴿٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ
لِتَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الآَنْهَارَ ﴿١٠﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَأْبَيْنِ ﴿١١﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَيَّلَ وَالنَّهَارَ ﴿١٢﴾

وَءَاتَكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ
تَعُدُوا فَعَمِّلَتِ اللَّهُ لَا تُحْصِبُوهَا إِنَّ الْإِنْسَنَ
لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿١٣﴾

(1) Kuraishāwa wadanda Allah Ya yi musu ni'imar zama a cikin hurumin Allah da aminci da Ya zuba a kansu da albarku, sun musanya gödiya da kāfirci a lōkacin da suka karyata Manzon Allah. Sun saukar da mutānensu a gidan halaka a Badar.

35. Kuma a lōkacin da Ibrāhīm ya ce, “Yā Ubangijina! Ka sanya wannan gari⁽¹⁾ amintacce, kuma Ka nīsanta ni, nī da diyāna daga bauta wa gumāka.

36. “Yā Ubangijina! Lalle ne sū, sun batar da māsu yawa daga mutāne, sa’ān nan wanda ya bī ni, to, lalle shi, yanā daga gare ni, kuma wanda ya sāba mini, to, lalle ne Kai Mai gāfara ne, Mai jin kai.

37. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne ni, na zaunar da zūriyyata ga rāfi wanda ba ma’abūcin shūka ba, a wurin Dākinka, mai alfarma. Yā Ubangijinmu! Dōmin su tsayar da salla. Sai Ka sanya zukāta daga mutāne sunā gaggāwar bēgen zuwa gare su, kuma ka arzūta su daga ’ya’yan itāce, mai yiwuwa ne sunā gōdēwa.

38. “Yā Ubangijinmu! Lalle ne Kai, Kanā sanin abin da muke bōyēwa, da abin da muke bayyanāwa. Kuma bābu abin da yake bōyēwa ga Allah, daga wani abu a cikin kasa, kuma bābu a cikin sama.

39. “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Yake Ya bā ni, inā a cikin tsufa, Ismā’ila da Is’hāka. Lalle ne Ubangijina, hakīka, Mai jin addu’āne.

40. “Yā Ubangijina! Ka sanya ni mai tsayar da salla. Kuma daga zūriyyata. Yā Ubangijinmu! Kuma Ka karbi addu’ata.

وَإِذَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيْ أَجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
ءَمَنًا وَأَجْنَبًا وَبَنَى أَنْ تَقْبِدَ الْأَصْنَامَ ﴿٢٥﴾

رَبِّيْ إِنَّهُنَّ أَضْلَلَنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ
فَنَّ يَعْنِي فِي أَنَّهُ مِنِيْ وَمَنْ عَصَمَنِي فِي أَنَّكَ
عَفْوُرَ رَحِيمٌ ﴿٢٦﴾

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ دُرْبِيْ بِوَادِيْ عَيْرِ ذِي
زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمَ رَبَّنَا الْقَيْمُوْ
الْصَّلَوةَ فَأَجْعَلْ أَفْدَةً مِنَ النَّاسِ تَهُوِي إِلَيْهِمْ
وَأَرْزُقْهُمْ مِنَ الشَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا يَخْفِي وَمَا يَعْلَمُ بِهِ وَمَا يَخْفَى
عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٨﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّيْ لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٢٩﴾

رَبِّيْ أَجْعَلْنِي مُقِيمَ الْصَّلَوةَ وَمِنْ دُرْبِيْ
رَبَّنَا وَقَبَلَ دُعَاءِ ﴿٣٠﴾

(1) Wannan gari watau Makka. Anā tunātar da Lārabāwa ga kākansu Ibrāhīm da addu’ar da ya yi sabōda garin Makka da mutānen garin da diyan Ismā’ila dōmin su wa’aztu.

41. “Yā Ubangijinmu! Ka yi gā-fara gare ni, kuma ga mahaifāna, kuma da mūminai, a rānar da hisābi yake tsayāwa.

42. “Kuma kada ka yi zaton Al-lah Mai shagala ne daga abin da azzālumai suke aikatāwa. Abin sani kawai, Yanā jinkirta musu ne zuwa ga wani wuni, wanda idānuwa suke fita turu-turu a cikinsa.

43. “Sunā māsu gaggāwa, māsu ḍaukaka kāwunansu zuwa sama, kiftawar ganinsu ba ta kōmāwa gare su. Kuma zukātansu wōfin-tattu.”⁽¹⁾

44. Kuma ka yi gargadī ga mutā-ne ga rānar da azāba take jē musu, sai wafanda suka yi zālunci su ce, “Yā Ubangijinmu! Ka yi mana jinkiri zuwa ga wani ajali makusanci, mu karba wa kirankā, kuma mu bi Manzanni.” (Allah Ya ce musu) “Ashe, ba ku kasance kun yi rantsu-wa ba daga gabāni, cēwa bā ku da wata gushēwa?

45. “Kuma kuka zauna a cikin gidājen wafanda suka zālunci kansu, kuma ya bayyana a gare ku yadda Muka aikata game da su, kuma Muka buga muku misālai.”

46. Kuma lalle sun yi mākirci irin makircinsu, kuma a wurin Al-lah makircinsu yake, kuma lalle ne makircinsu yā kasance, hāfiķa, du-wātsu sunā gushēwa sabōda shi.

رَبَّنَا أَغْفِرْ لِي وَلِوَالدَّى وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿١١﴾

وَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ غَفِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤْخَرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشَخَّصُ
فِيهِ الْأَبْصَرُ ﴿١٢﴾

مُهْطِيعِينَ مُقْبِعِينَ رُءُوسِهِمْ لَا يَرَى
إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفِيدُهُمْ هَوَاءً ﴿١٣﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ
فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِنَا إِلَى أَجَلٍ
قَرِيبٍ بِحَبْ دَعْوَتَكَ وَنَسَبَعَ الرُّسُلُ أَوْلَئِكَ
تَكُونُوا أَقْسَمُهُمْ مَنْ قَبْلُ مَالَكُمْ
مِّنْ زَوَالٍ ﴿١٤﴾

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسِكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسُهُمْ
وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلَنَا بِهِمْ وَضَرَبَنَا
لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿١٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهٌ
وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لَتَرُولَ مِنْهُ
الْجِبَالُ ﴿١٦﴾

(1) A nan ne iyakar maganar shugabanmu Ibrāhīm da addu'arsa.

47. Sabōda haka, kada ka kar-fafa zaton Allah Mai sāba wa'adin-Sa ne ga ManzanninSa. Lalle ne Allah ne Mabuwāyi, Ma'abūcin azābar rāmuwa.

48. A rānar da ake musanya fasa⁽¹⁾, bā kasar nan ba, da sammai kuma su bayyana ga Allah Makadaici, Mai tankwasāwa.

49. Kuma kana ganin māsu laifi, a rānar nan, sunā wadanda aka yi wa ciri daidai a cikin marūruwa.

50. Rigunansu daga farar wutāne, kuma wuta ta rufe fuskōkinsu.

51. Dōmin Allah Ya sākā wa kōwane rai da abin da ya tsuwur-wurta. Lalle ne, Allah Mai gag-gāwar hisābi ne.

52. Wannan iyarwa ce ga mutāne, kuma dōmin a yi musu gargadī da shi, kuma dōmin su sani cēwa, abin sani kawai, Shī ne abin bautawa guda. Kuma dōmin masu han-kali su rika tunāwa.

فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفًا وَعَدَهُ رُسُلُهُ^{٦٧}
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو أَنْتِقَامٍ^{٦٨}

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالْأَسْمَاءُ^{٦٩} وَبَرَزَ وَاللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ^{٧٠}

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَنِينَ فِي
الْأَصْفَادِ^{٧١}

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى وُجُوهُهُمُ النَّارُ^{٧٢}

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَقْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ^{٧٣}

هَذَا أَبَلَغٌ لِلنَّاسِ وَإِنَّدَرُوا بِهِ وَلَيَعْلَمُوا
أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَحْدَهُ وَلَيَكُونُوا أَلَّا يَبْتَهِ^{٧٤}

(1) A Rānar Kiyāma Allah zai musanya fasa da sama a kāwo wadansu a lōkacin da mutāne suke a kan siradi kamar yadda ya zo a Hadisi.

Tanā karantar da wa'azi da umurnin masu wa'azi da haƙuri da jārumtaka, sabōda Allah Yā yi alkawarin halaka māsu izgili ga māsu wa'azi na gaskiya, kuma māsu gyāra sū ne tsayuwar al'umma; dukan musun gaskiya izgili ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A.Ł.R. Wadancan āyōyin littāfi ne da abin karantāwa mai bayyanāwa.

2. Da yawa wadanda suka kāfirta suke gūrin dā dai sun kasance Musulmi.⁽¹⁾

3. Ka bar su, su ci kuma su ji dādī, kuma gūri ya shagaltar da su, sa'an nan da sannu zā su sani.

4. Kuma ba Mu halakar da wata alkarya ba fāce tanā da littāfi sananne.

5. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

الرَّبُّ تَلَقَّى إِيَّاهُ الْكِتَابُ وَقُرِئَ إِنَّ مُّبِينٍ ﴿١﴾

رُبُّهُمْ يَا كُلُّ أُوْلَئِكَنَّا فَرُوا أَنَّوْكَانُ أُولُؤُ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

ذَرْهُمْ يَا كُلُّ أُوْلَئِكَنَّا فَرُوا وَيَتَّمَتَّعُوا وَيَلْهُمُ الْأَمْلَى
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَرِيبَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ
مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

مَا تَسْقِي مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَخْرُونَ ﴿٥﴾

(1) Kōwane kāfiri yanā gūrin ya zama Musulmi dōmin abin da yake gani na shiriya da ladubban Musulunci, wadanda ya tabbata bābu zama lāfiya ga mutum fāce idan yā sāme su, amma Shaidan yanā hana shi musulunta sabōda wadansu dalilai da yake sanyāwa a ganinsa.

6. Suka ce, “Yā kai wanda aka saukar da Ambato (Alkur’āni) a kansa! Lalle ne kai, hakīka, mahau-kaci ne.

7. “Dōmin me bā zā ka zo mana da malā’iku ba idan ka kasance daga māsu gaskiya?”

8. Bā Mu sassaukar da malā’iku fāce da gaskiya,⁽¹⁾ bā zā su kasance, a wannan lōkacin, wadanda ake yi wa jinkiri ba.

9. Lalle Mū ne, Muka saukar da Ambato (Alkur’āni), kuma lalle Mū, hakīka, Māsu kiyāyēwa ne gare shi.

10. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika manzanni a cikin fungiyoyin farko, gabāninka.

11. Kuma wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsu izgili a gare shi.

12. Kamar wancan ne Muke shigar da shi⁽²⁾ a cikin zukātan māsu laifi.

13. Bā su yin īmāni da shi,⁽³⁾ kuma hakīka, hanyar mutānen farko ta shige.

14. Kuma dā Mun būde wata kōfa daga sama a kansu har suka wuni a ciki sunā tākāwa.

15. Lalle ne dā sun ce, “Abin sani kawai, an rufe idānuwanmu ne.

(1) Gaskiya a nan anā nufin azāba dōmin zuwanta tabbatacce ne. Dukan abin da yake tabbatacce shi ne hakkun, watau gaskiya.

(2) Shirki da kāfirci da karyatāwa, su duka izgili ne da addini.

(3) Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Hanyar mutānen farko ta karyata Manzanni har a lōkacin da Allah zai halaka su da azābarSa.

وَقَالُوا إِنَّا يَأْتِيَهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الْذِكْرُ
إِنَّا لَمَجْنُونُ۝

لَوْمَاتٍ أَتَيْنَا بِالْمَلَكِ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الْأَصْدِيقِينَ۝

مَانُزِّلُ الْمَلَكِ إِلَّا بِالْحِقِّ وَمَا كَانُوا
إِذَا مُنْظَرِينَ۝

إِنَّا نَخْنُ نَزَّلْنَا الْذِكْرَ رَوَاهُ اللَّهُ وَلَحْفَظُونَ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيعَ الْأَوَّلِينَ۝

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا يَهُونُ
يَسْتَهِنُونَ۝

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ وَفِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ۝

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ حَلَّتْ سَنَةُ الْأَوَّلِينَ۝

وَلَوْفَ حَنَاعَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا
فِيهِ يَعْرُجُونَ۝

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَرُنَا بِلَّ تَحْنُّ قَوْمٌ

Ā'a' mū mutāne ne wadanda aka sihirce."

16. Kuma lalle ne, ha᷍īka, Mun sanya wadansu masaukai a cikin sama, kuma Muka ƙawāta ta ga māsu kallo.

17. Kuma Muka kiyāye ta daga dukan shaidani wanda ake jīfa.

18. Fāce wanda ya sāci saurāre, sai wutar yūlā bayyananniya ta bīshi.

19. Kuma ƙasa Mun mīkē ta, kuma Mun jēfa duwātsu tabbatattu a cikinta, kuma Mun tsirar, a cikinta, daga dukan abu wanda ake aunāwa da sikēli.

20. Kuma Muka sanya muku, a cikinta, abubuwān rāyuwa⁽¹⁾ da wanda ba ku zama māsu ciyarwa gare shi ba.

21. Kuma bābu wani abu fāce, a wurin Mu, akwai taskōkinsa, kuma ba Mu saukar da shi ba fāce a kan gwargwado sananne.

22. Kuma Muka aika iskōki māsu barbarar jūna, sa'an nan Muka saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka shāyar da ku shi, kuma ba ku zama māsu taskacēwa a gare shi ba.

23. Kuma lalle ne Mu Muke rāyarwa, kuma Muke kashēwa, kuma Mū ne magada.

مَسْحُورُونَ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيْتَهَا

لِلنَّظَرِينَ ﴿٢٠﴾

وَحَفَظْنَا هَامِنْ كُلَّ شَيْطَنٍ رَّجِيمٍ ﴿٢١﴾

إِلَّا مَنْ أَسْرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ وَشَهَابٌ مُّبِينٌ ﴿٢٢﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدَنَا وَلَقَيْنَا فِيهَا رَوَسَيَ

وَأَبْنَى نَارًا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْرُونَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا الْكُفَّارَ فِيهَا مَعِيشًا وَمَنْ لَسْمَهُ لَهُ

بِرَازِقَيْنَ ﴿٢٤﴾

وَإِنْ مَنْ شَرَّ إِلَّا عِنْدَنَا خَرَابٌ هُ وَمَا

نُنَذِّلُهُ إِلَّا بِقَدْرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٥﴾

وَأَرْسَلْنَا الْرِّيحَ لَوْقَحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ

مَاءً فَاسْقَيْنَا كُمُّهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِحَذَرٍ نِينَ ﴿٢٦﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمْيِتُ وَنَحْنُ الْوَرِثُونَ ﴿٢٧﴾

(1) Muka sanya muku abūbuwan rāyuwa a cikinta, kuma Muka mallaka muku bāyi wadanda suke bā kū ne kuke ciyar da su ba, Mū ne ke ciyar da su game da ku duka. Wātāu aza abūbuwa a kan ma'auni shī ne maslaha rashin yarda da tsaron ma'aunin nan shī ne izgili.

24. Kuma lalle ne, hafīka, Mun san māsu gabāta daga cikinku, kuma Mun san māsu jinkiri.

25. Kuma lalle ne Ubangijinka Shī ne Yake tāra su, lalle Shī ne Mai hikima, Masani.

26. Kuma lalle ne, Mun halicci mutum daga kekasasshiyar lāka, daga bañin yumbu wanda ya canja.

27. Kuma aljani, Mun halicce shi daga gabāni, daga wutar⁽¹⁾ iskar zāfi.

28. Kuma a lōkacin da Ubangi-jinka ya ce wa malā'iku "Lalle Nī, mai halittar wani jiki ne daga kekasashen yumbu wanda ya canja.

29. "To, idan Na daidaita shi, kuma Na hūra daga RūhīNa⁽²⁾ a cikinsa, to, ku fādi a gare shi, kunā māsu yin sujada."

30. Sai malā'iku suka yi sujada dukansu gaba daya.

31. Fāce Iblīs, ya ki kasancēwa daga māsu yin sujadar.

32. Ya ce, "Yā Iblīs, mēne ne a gare ka, ba ka kasance tāre da māsu yin sujuda ba?"

وَلَقَدْ عِلِّمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ

عِلِّمْنَا الْمُسْتَخْرِجِينَ ﴿١١﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشِرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلَصَلٍ مِّنْ حَمَّا

مَسْنُونٍ ﴿١٣﴾

وَلَجَانَ خَلْقَتَهُ مِنْ قَبْلٍ مِّنْ تَارِ الْسَّمُورِ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ شَرَكًا مِّنْ

صَلَصَلٍ مِّنْ حَمَّا مَسْنُونٍ ﴿١٥﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا

لَهُ وَسَاجِدِينَ ﴿١٦﴾

فَسَاجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿١٧﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبْيَ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿١٨﴾

قَالَ يَإِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿١٩﴾

(1) Halittar Ādamu daga yumbu kekasasse, ya fi daraja bisa halittar Shaidan daga harshen wuta, dōmin wuta tanā nūni ga sassabcin hankali da rashin natsuwa.

(2) Wannan ya nūna Ādamu an yi halittarsa ne da lāka da Rūhi daga Allah kamar yadda aka halitta Isā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Sabōda haka halittar Ādamu tā fi zama abin māmāki daga halittar Isā, dōmin Isā asali guda kawai ya rasa daga halittar diyan Adam ta al'āda, amma halittar Ādamu tā rasa dukan asalan biyu na uwa da na uba. Haka kuma halittar Hawwā'u, matar Ādamu tā fi ta Isā ban māmāki dōmin rashin asalin uwa da ta yi inda dā yake daukar lōkacin sūrantāwa, ya fi ban māmāki daga rashin asalin uba.

33. Ya ce, “Ban kasance inā yin sujada ba ga mutum wanda Ka halicce shi daga būsashen yumbun lāka wadda ta canja.”

34. Ya ce, “To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai abin jīfa ne.

35. “Kuma lalle ne akwai la’ana a kanka har ya zuwa rānar saka-mako.”

36. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Sai Ka yi mini jinkiri zuwa rānar da ake tāshē su.”

37. Ya ce, “To, lalle ne kanā daga wadanda ake yi wa jinkiri.

38. “Zuwa ga yinin lōkacin nan sananne.”

39. Ya ce, “Yā Ubangijina! Inā rantsuwa da abin da Ka batar da ni da shi, hakīka, inā fawāta musu (rāyuwa) a cikin kasā kuma hakīka inā batar da su gabā daya.

40. “Fāce bāyinKa daga gare su, wadanda Ka tsarkake.”

41. Ya ce, “Wannan tafarki ne a gare Ni, madaidaici.

42. “Lalle ne bāyiNa, bā ka da īkō a kansu, fāce wanda ya bī ka daga ɓatattu.”

43. Kuma lalle Jahannama ce, hakīka, ma’alkawartarsu gabā daya.

44. Tanā da kōfōfi bakwai,⁽¹⁾ ga kōwace kōfa akwai wani juz’i daga gare su rababbe.

قَالَ لَمَّا كُنْ لَّا سَجَدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ وَمِنْ
صَلَصَلٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسَنُونٍ ﴿٢٩﴾

قَالَ فَأَخْرَجْتُ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٠﴾

وَإِنَّ عَيْنَكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الْدِينِ ﴿٣١﴾

قَالَ رَبِّيْ فَأَنْظَرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبَعْثُرُونَ ﴿٣٢﴾

قَالَ فِإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٣﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّيْ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَزْبَدَنَّ لَهُمْ فِي
الْأَرْضِ وَلَا يُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٥﴾

إِلَّا عَبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخَلِّصِينَ ﴿٣٦﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَىٰ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٧﴾

إِنَّ عَبَادَيِ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ
أَتَبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٣٨﴾

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَأْبِ مِنْهُمْ جُزَءٌ
مَقْسُومٌ ﴿٤٠﴾

(1) Kōfōfin Jahannama bakwai ne, watau dabakōkinta, ta farko ita ce Jahannama, sa'an nan Lazza, sa'an nan Alhudama, sa'an nan Assa'īra, sa'an nan Sa'kar, sa'an nan

45. Lalle māsu tākawa sunā a cikin gidājen Aljanna mai idan-dunan ruwa.

46. “Ku shigē ta da aminci, kunā amintattu.”

47. Kuma Muka dēbe abin da ke a cikin zukātansu na daga kullin zūci, suka zama 'yan'uwa a kan gadāje, sunā māsu fuskantar junā.

48. Wata wahala bā zā ta shāfe su bā a cikinta, kuma ba su zama māsu fita daga cikinta ba.

49. Ka bai wa bāyīNa lābari cēwa lalle ne Ni, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

50. Kuma azābāTa ita ce azāba mai radadī.

51. Kuma ka bā su lābārin bākin Ibrāhīm.

52. A lōkacin da suka shiga gunsa, sai suka ce, “Sallama.” Ya ce, “Lalle mū, daga gare ku, māsu firgita ne.”

53. Suka ce, “Kada ka firgita. Lalle ne mū, munā yi maka bushāra game da wani yāro masani.”

54. Ya ce, “Shin, kun bā ni bushāra⁽¹⁾ ne a kan tsūfa yā shāfe ni? To, da me kuke bā ni bushara?”

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّتٍ وَعَيْوَنٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا إِسْلَامٌ أَمْ نَيْنَ ﴿٤٧﴾

وَنَرْغَنَامًا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍ إِخْرَانَاعَلَى
سُرُرٍ مُتَقَبِّلَيْنَ ﴿٤٨﴾

لَا يَمْسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا
يُمْحَرِّجُونَ ﴿٤٩﴾

*نَعِيَّ عِبَادَى أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِهِ هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥١﴾

وَنِئَّهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥٢﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ
وَجِلُونَ ﴿٥٣﴾

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا بُشِّرُوكَ بِغُلَمٍ عَلَيْهِ ﴿٥٤﴾

قَالَ أَبْشِرْتُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسْقِيَ الْكَبَرَ فِيَمْ
بُشِّرُونَ ﴿٥٥﴾

Aljahīm, sa'an nan Alhāwiya. Kōwace dabaka tanā da juz'i sananne, watau kōfa ga Yahūdu, wata ga Nasāra, wata Saba'āwa, wata ga Majūsāwa, wata ga Mushirikai, wata ga munāfukai, wata ga Musulmi wadanda aka yi musu hushi (muymunān aiki). Anā fatan fita ga māsu tauhīdi daga gare ta. Ba a fatan kōme ga sauran, sunā dawwama a cikinta har abada.

(1) Ibrāhīm yanā yi musu tambaya ne dōmin yanā ganin kamar sunā yi masa magana ta izgili ne a kan sāmun dā a bāyan tsūfsansa da na mātarsa. Sabōda haka suka gaya masa cēwa sū māsu gaskiya ne.

55. Suka ce, “Munā yi maka bushāra da gaskiya ne, sabōda haka, kada da kasance daga māsu yanke tsammāni.”

56. Ya ce, “Kuma wāne ne yake yanke tsammāni daga rahamar Ubangijinsa, fāce batattu?”

57. Ya ce, “To, mēne ne babban al’amarinku? Yā kū manzanni!”

58. Suka ce, “Lalle ne mū, an aika mu zuwa ga wasu mutāne māsu laifi.

59. “Fāce mutānen Lūdu, lalle ne mū, hakīka, māsu tsīrar da su ne gabā daya.

60. “Fāce mātarsa, mun kaddara cēwa lalle ne ita, hakīka, tanā daga māsu halaka.”

61. To, a lōkacin da manzannin suka jē wa mutānen Lūdu,

62. Ya ce, “Lalle ne ku mutāne ne wadanda ba a sani ba.”

63. Suka ce, “Ā’ā, mun zo maka sabōda abin da suka kasance sunā shakka a cikinsa.

64. “Kuma mun zo maka da gaskiya. Kuma lalle ne mū, hakīka, māsu gaskiya ne.

65. “Sai ka yi tafiya da iyālinka, a wani yanki na dare, kuma ka bi bāyansu, kuma kada wani daga cikinku ya yi waiwaye, kuma ku bi ta inda aka aumurce ku.”

66. Kuma Muka hukunta wan-can al’amarin zuwa gare shi cēwa lalle ne karshen wadancan abin yankēwa ne a lōkacin da suke māsu shiga asuba.

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ
الْقَنَاطِيرِ ﴿٦٧﴾

قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٦٨﴾

قَالَ فَمَا حَظِبْتُكُمْ أَيْهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٠﴾

إِلَّا إِلَّا لُوطٌ إِنَّا لِمُنْجَوْهُمْ أَجَمَعِينَ ﴿٧١﴾

إِلَّا امْرَأَةٌ وَقَدْرَنَا إِنَّهَا لِمِنَ الْغَافِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ أَلَّا لُوطٌ الْمُرْسَلُونَ ﴿٧٣﴾

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا بَلْ حَتَّنَا كِيمَاتٍ أُولَئِيْهِ يَمْرُونَ ﴿٧٥﴾

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الصَّدِقَوْنَ ﴿٧٦﴾

فَأَسْرِيْ بِأَهْلَكَ يَقْطِعُ مِنَ الْأَيَّلِ وَأَتَيْعَ أَذْكَرَهُمْ
وَلَا يَكْتِفُ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَمَضْوِحَاتٌ تُؤْمِرُونَ ﴿٧٧﴾

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَانَ دَابِرَهُؤَلَاءَ

مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٧٨﴾

67. Kuma mutānen alkaryar suka je sunā māsu bushāra.

68. Ya ce, “Lalle ne wadannan bākīna ne, sabōda haka kada ku kunyata ni.

69. “Kuma ku bi Allah da tākawa, kuma kada ku sanya ni a bañin ciki.”

70. Suka ce, “Ashe ba mu hana ka daga tālikai ba?”

71. Ya ce, “Ga wadannan ’yā’yā-na⁽¹⁾ idan kun kasance māsu aikatāwa ne.”

72. Rantsuwa da⁽²⁾ rāyuwarka! Lalle ne sū a cikin māyensu sunā ta dīmuwa.

73. Sa’an nan tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga lōkacin hūdōwar rānā.

74. Sa’an nan Muka sanya samanta ya kōma kasanta, kuma Muka yi ruwan duwātsu na lākar wuta a kansu.

75. Lalle ne a cikin wancan akwai āyōyi ga māsu tsōkaci da hankali.

76. Kuma lalle ne ita, hakīka, sunā a gēfen wata hanya tabbatacciya.⁽³⁾

77. Lalle ne a cikin wancan akwai āyā ga māsu īmāni.

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةَ يَسْتَبَشِّرُونَ ﴿٧٤﴾

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا نَقْضَحُونَ ﴿٧٥﴾

وَأَنَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُنُونَ ﴿٧٦﴾

قَالُواْ أَوْلَئِنَّهُكُمْ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُ رَفِيعَلِيْنَ ﴿٧٨﴾

لَعْمَرُوكَ إِنَّهُمْ لَيْ سَكَرْتُهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٩﴾

فَأَخْذُهُمُ الصَّيْحَةُ مُشَرِّقِينَ ﴿٨٠﴾

فَجَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِهَاهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ

حِجَارَةً مِّنْ سِجِيلٍ ﴿٨١﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيْتَ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٨٢﴾

وَإِنَّهَا إِلَيْسِيلٌ مُّقِيمٌ ﴿٨٣﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيْتَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٤﴾

(1) Yanā nufin matan garin, dōmin Annabin mutāne shī ne ubansu.

(2) Allah Yā yi rantsuwa da rāyuwar Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Wannan shī ne matukar girmamāwa wadda Allah Yake yi wa mutum. Kuma yanā nūna cēwa rāyuwar Annabi tanā da muhimmaci kwarai.

(3) Hanya tabbatacciya ta mutānen Makka zuwa Syria (Sham).

78. Kuma lalle ne ma'abūta Al'aika⁽¹⁾ sun kasance, hañka, māsu zālunci!

79. Sai Muka yi azābar rāmuwa a gare su, kuma lalle sū biyun, hañka, sunā a gēfen wani tafarki mabayyani.

80. Kuma lalle ne, hañka, ma'abūta Hijiri⁽²⁾ sun karyata Manzanni.

81. Kuma Muka kai musu āyōyinMu, sai suka kasance māsu bijirēwa daga gare su.

82. Kuma sun kasance sunā sasa ka gidāje daga duwātsu, alhāli sunā amintattu.

83. Sai tsāwa ta kāma su, sunā māsu shiga asuba.

84. Sa'an nan abin da suka kasance sunā tsirfantāwa bai wadātar ga barinsu ba.

85. Kuma ba Mu halicci sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu ba fāce da gaskiya. Kuma lalle ne Sā'a (Rānar Alkiyāma) hañka, mai zuwa ce. Sabōda haka ka yi rangwame, rangwame mai kyau.

86. Lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mai yawan halitta, Masani.

87. Kuma lalle ne, hañka, Mun bā ka bakwai wadanda ake mai maitāwa⁽³⁾ da Alkur'āni mai girma.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيَّكَةَ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَتَقْرَبَنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَيْا مَا يُرِيدُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾

وَإِنَّهُمْ إِذَا اتَّبَعُوكُلُّ أُنْعَنَّهُمْ عَرِضِينَ ﴿٨١﴾

وَكَانُوا يَنْجِنُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا إِمْرَنَاتٍ ﴿٨٢﴾

فَأَخْذَنَاهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾

فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

وَمَا حَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأَيَّامَةٌ فَاصْفَحْ
الصَّفَحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَاكَ سَبْعَاءَ مِنَ الْمَثَانِي
وَالْقُرْءَانَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾

(1) Ma'abūta Al'aika, sū ne mutānen Shu'aibu.

(2) Ma'abūta Hijiri, su ne Samūdāwa.

(3) Bakwai wadanda ake maimaitāwa su ne Fatiha mai āyōyi bakwai. Anā karanta su a cikin kōwace raka'a ta salsa.

88. Kada lalle ka mīka idānunka biyu zuwa ga abin da Muka jiyar da su dādī game da shi, nau'i-nau'i a gare su, kuma kada ka yi bañin ciki a kansu, kuma sassauta fikāfikanka ga māsu īmāni.

89. Kuma ka ce, “Lalle nī, nī ne mai gargadī bayyananne.”

90. Kamar yadda Muka saukar a kan māsu yin rantsuwa,⁽¹⁾

91. Wadanda suka sanya Alku-rāni tātsuniyōyi.

92. To, rantsuwa da Ubangi-jinka!⁽²⁾ Hakiķa, Munā tambayar su gabā daya.

93. Daga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

94. Sai ka tsage gaskiya game da abin da ake umurnin ka, kuma ka kau da kai daga māsu shirki.

95. Lalle ne Mū, Mun isar maka daga māsu⁽³⁾ izgili.

96. Wadanda suke sanyāwar wani abin bautāwa na dabam tare

لَا تَمْدَنَ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَجَاتِهِر
وَلَا تَحْمِنْ عَلَيْهِمْ وَلَا حِفْظٌ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾

وَقُلْ إِنِّي أَنَذِرُ الْمُبْيِنِ ﴿٣٨﴾

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْءَانَ عِصْبِينَ ﴿٤٠﴾

فَوَرِثَكَ لَتَشَانَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

فَاصْدِعْ بِمَا تُؤْمِرُ وَأَغْرِضْ عَنِ الْمُشَرِّكِينَ ﴿٤٣﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٤٤﴾

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَى فَسُوفَ

(1) Māsu rantsuwa a kan sāba wa Annabāwa, watau kamar sun yi rantsuwa cēwa bā zā su bi abin da Annabāwa suka zo da shi ba. Wātau su ne māsu tsananin izgili da addini.

(2) Allah Ya yi rantsuwa da ZātinSa a kan Shī ne Ubangjin Annabi Muhammadu tsīra da aminci su tabbata a gare shi, dōmin Ya natsar da ransa daga tsōron māsu yi masa izgili, kuma dōmin Ya karfafa shi ga zartar da aikin da Ya sanya shi na iyar da Manzanci, bā da wata fargaba ba.

(3) Māsu tsananin izgili ga Annabi wadanda Allah Ya isar masa daga gare su. Sū biyar ne, daga Bani Asad bn Abdul'uzza bn Kusayyi akwai Aswadu bn el Muttalib, Abu Zamah, kuma daga Bani Zuhrah akwai el Aswad bn Abdu Yagūth. Daga Bani Makhzumi akwai el Walid bn Mugira. Daga Bani Sahmi akwai el Ās bn Wā'il. Daga Bani Khuzā'a akwai el Harith bn el Tulātilah. Su ne māsu darajar mutānensu. A lōkacin da suka dōge da sharri, Allah Ya hūtar da Annabi daga sharrinsu da nau'i-nau'i na masīfu, suka halaka. Dubi karin bayāni daga tafsīrin bn Kathīr. Tsare Annabi daga gare su tun yanā shi kafai a Makka yā isa ya sanya shi ya dōgara ga Allah bāyan abubuwa sun kāra yawa da sauķi.

da Allah, sa'an nan da sannu zā su sani.

97. Kuma lalle ne, hakīka, Munā sanin cēwa lalle kai, firjinka yanā yin funci game da abin da suke fadā (na izgili).

98. Sabōda haka ka yi tasbīhi game da gōde wa Ubangijinka, kuma ka kasance daga māsu sujada.

99. Kuma ka bauta wa Ubangijinka, har mutuwa ta zo maka.

يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضْرِبُ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٨﴾

فَسَيِّحٌ بِمُحَمَّدٍ رَّبِّكَ وَكَنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١٩﴾

وَأَعْبُدُ رَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٢٠﴾

SŪRATUN NAHL

سُورَةُ النَّحْلِ

Tanā karantar da ni'imōmin da Allah Ya bai wa mutum daga halittarsa, da abincinsa da shiryarwar da Ya yi masa, da hankalin da Ya bā shi, dōmin ya kadaita Shi da bautarSa, har zuwa ga ni'imōmin Lāhira ga wanda ya shiryu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Al'amarin Allah ya zo, sabōda haka kada ku nēmi hanzartawarsa. Tsarkin Allah ya tabbata, kuma Ya daukaka daga abin da suke yi na shirka.

أَتَيْ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ،

وَتَعْلَمَ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

2. Yanā sassaukar da malā'iku da Rūhi⁽¹⁾ daga umurninSa a kan wanda Yake so daga bāyinSa, cēwa ku yi gargadī cēwa: Lalle ne shī, bābu abin bautāwa fāce Ni, sabōda haka ku bī Ni da taħawa.

3. Ya halicci sammai da kasa da gaskiya. Ya daukaka daga abin da suke yi na shirka.

4. Ya halicci mutum daga maniyyi, sai gā shi yanā mai husūma bayyananniya.

5. Da dabbōbin ni'ima, Ya halicce su dōminku. A cikinsu akwai abin yin dimi da wadansu amfānōni, kuma daga gare su kuke ci.

6. Kuma kunā da kyau a cikinsu a lōkacin da suke kōmōwa daga kiwo da maraice da lōkacin da suke sakuwa.

7. Kuma sunā dāukar kāyanku māsu nauyi zuwa ga wani gari, ba ku kasance māsu isa gare shi ba, fāce da tsananin wahalar rāyuka. Lalle ne Ubangijinka ne, hakīka, Mai tausayi, Mai jin kai.

8. Kuma da dawāki⁽²⁾ da alfadarai da jākuna, dōmin ku hau su,

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ
مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنَا فَأَنَّتُوبُ ﴿٦﴾

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
تَعْلَمَ عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٧﴾
خَلَقَ الْإِنْسَنَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مُّبِينٌ ﴿٨﴾

وَالْأَنْعَمَ خَلَقَهَا كُلُّهُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْتَفِعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٩﴾
وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْبَحُونَ
وَحِينَ تَشَرَّحُونَ ﴿١٠﴾

وَتَحِيلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدِ لَمْ تَكُونُوا
بِلَغْيِهِ إِلَّا بِشَيْقَ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

وَلِخَيْلٍ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا

(1) Saukar da malā'iku da Rūhi watau Alkur'āni a zāmanin Annabci kō kuma fahimta da karfin zūciya waħanda Allah ke sanyāwa ga wanda Ya nufa da jaddada addīni a kan kōwane īarni. Aiko māsu gargadī shī ne mafi girman ni'imar Allah a kan mutāne.

(2) Hada dawāki da alfadarai zuwa ga jākuna kuma aka ce dōmin "hawansu da yin kawa" yana nuna cewa ba a cin dawāki da alfadarai, dōmin an san cēwa an hana cin jākuna a lōkacin yākin Khaibara, kuma āyōyin da ke gaba dā wannan āya sun nūna anā cin dabbōbin ni'ima kuma anā hawansu, kuma cin nāma yā fi hawa zama ni'ima, sabōda haka, shī ne ya kamata a ambata indā yā halatta. Wannan ne mazhabar Mālikī da Abu Hanīfa, kuma shī ne maganar Abdullah bn Abbās, Allah Ya yarda da su. Wasu sun ce ana cin dawāki da alfadarai dōmin cewa anā "hawansu dōmin kawa" ba ya hana a yi wani abu da su, wato cin nāmansu, dōmin a cikin Bukhāri da Muslim an ruwaito halaccin cin

kuma da kawa. Kuma Yana halitta abin da ba ku sani ba.

9. Kuma ga Allah madaidaiciyar hanya take kuma daga gare ta akwai mai karkacēwa. Kuma da Yā so, dā Ya shiryar da ku gabā daya.

10. Shī ne Wanda Ya saukar da ruwa daga sama dōminku, daga gare shi akwai abin sha, kuma daga gare shi itāce yake, a cikinsa kuke yin kiwo.

11. Yanā tsirar da shūka game da shi, dōminku, da zaitūni da dabīnai da inabai, kuma daga dukan 'yā'yan itāce. Lalle ne a cikin wancan, hafīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

12. Kuma Ya hōrē muku dare da wuni, da rānā da watā, kuma tau-rāri hōrarru ne da umurninSa. Lalle ne a cikin wancan, hafīka, akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke hankalta.

13. Kuma abin da Ya halitta muku a cikin kasa, yana mai sā-bānin launukansa. Lalle ne a cikin wancan, hafīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke tunāwa.

وَزِينَةٌ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَاءَ رُؤْلُو
شَاءَ لَهُدَى لِكُلِّ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَا هُنَّ بِهِ
مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

يُئْتِي لَكُمْ بِهِ الْزَّرْعَ وَالْزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ
وَالْأَعْنَبَ وَمِنْ كُلِّ الشَّمَرَاتِ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَذَىْلَكَ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَسَخَرَ لَكُمُ الْيَلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرٌ بِإِمْرَهِ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَذَىْلَكَ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَادَرَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
الْوَنْهَ وَإِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَىْلَكَ لِقَوْمٍ
يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣﴾

dawāki. Wannan shī ne maganar Al-Hasan da Shuraih da 'Ada'a da Sa'īd bn Jubair. Kuma shī ne mazhabar Shāfi'i da Is'hāk. Sun yi hujja da halaccin nāman dawāki da abin da Asmā'u bint Abī Bakar As-Siddīk ta ce, "Mun sōke wata gōdiya, muka ci, a zamanin Manzon Allah, a Madina." Kuma a cikin Bukhāri da Muslim daga Jābir, Allah Ya yarda da shi, "Mun ci dawāki da jākunan jēji a Khaibara, kuma Annabi, tsira da aminci sun tabbata a gare shi, ya hana jākunan gida". A cikin Abī Dāwud, "Mun yanke dawāki da alfadarai da jākuna alhāli yunwa ta kāmā mu, amma sai Annabi ya hana mu cin jākuna da alfadarai, bai hana mu cin dawāki ba". Nī, a ganina, ra'ayin cin dawāki ya fi karfi, dōmin sūrar ta sauva a Makka, amma hadisin yankan gōdiyar, a Madīna aka yi shi. Saboda haka sūrar ba ta shāfe shi ba. Dūbi Radd Al-Azhān.

14. Kuma Shī ne Ya hōrē tēku dōmin ku ci wani nama sābō daga gare shi, kuma kunā fitarwa, daga gare shi, kawa wadda kuke yin ado da ita. Kuma kuna ganin jirāge sunā yankan ruwa a cikinsa kuma dōmin ku yi nēman (fatauci) daga falalarSa. Kuma mai yiwuwa ne kuna gōdēwa.

15. Kuma Ya jēfa, a cikin ƙasa, tabbatattun duwatsu dōmin kada ta karkata da ku, da kōguna da hany-yōyi, dammaninku kunā shiryuwa.

16. Kuma da wadansu alāmōmi, kuma da taurāri sunā māsu nēman shiryuwa (ga tafiyarsu ta fatauci).

17. Shin, Wanda Yake yin halitta yanā yin kama da wanda ba ya yin halitta? Shin fa, bā ku tunāwa?

18. Kuma idan kun ƙidāya ni’imar Allah, bā ku iya lissafa ta. Lalle ne Allah, haƙīka, Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

19. Kuma Allah Yanā sanin abin da kuke asirtāwa da abin da kuke bayyanāwa.

20. Kuma wadanda suke kira, baicin Allah, ba su halicci kōme ba, kuma sū ne ake halittawa.

21. Matattu ne, bā su da rai, kuma ba su san a wane lōkaci ake tāyar da su ba.

22. Abin bautawarku, abin bau-tāwa ne guda, to, wadanda bā su yin īmāni da Lâhira, zukātansu māsu musu ne, kuma su makangara ne.

23. Haƙīka, lalle ne, Allah Yanā sanin abin da suke asirtāwa da abin

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوهُمْ
لَخْمًا طَرِيقًا وَتَسْتَخْرِجُوهُمْ حِلَيَّةً
تَلْبِسُونَهُمَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوْا خَرَفَ
وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

وَالْقَوْمُ فِي الْأَرْضِ رَوَسَى أَنْ تَمِيدَ يَكُنْ
وَأَنْهَرَأُ وَسْبَلَ الْعَدَلَ كُمْ تَهَدُونَ ﴿١٥﴾

وَعَلِمْتَ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كُمْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تَعْدُوا فِعْمَةَ اللَّهِ لَا تَخْصُوهَا إِنَّ
اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِمُونَ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يَخْلُقُونَ ﴿٢٠﴾

أَمَوَانٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُعَثِّرُونَ ﴿٢١﴾

إِلَهُكُمْ إِلَاهٌ وَحْدَهُ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالآخِرَةِ فَلَوْبُهُمْ مُّنْكَرٌ وَهُمْ مُسْكِنُونَ ﴿٢٢﴾

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا

da suke bayyanāwa. Lalle ne Shi, bā Ya son māsu girman kai.

24. Idan aka ce musu “Mēne ne Ubangijinku Ya saukar?” Sai su ce, “Tātsūniyōyin mutānen farko.”

25. Dōmin su dauki zunubansu cikakku a Rānar Kiyāma, kuma daga zunuban wadanda suke batarwa bā da wani ilmi ba. To, abin da suke dauka na zunubi ya mūnana.

26. Lalle ne wadanda suke a gabāninsu sun yi mākirci, sai Allah Ya je wa gininsu daga harsāshensa,⁽¹⁾ sai rufi ya fāda a kansu daga bisansu, kuma azāba ta jē musu daga inda ba su sani ba.

27. Sa'an nan a Rānar Kiyāma (Allah) Yanā kunyata su, kuma Yanā cēwa, “Inā abōkan tārayyaTa, wadanda kuka kasance kunā gābā a cikin dāukaka sha'aninsu?” Wadanda aka bai wa ilmi suka ce, “Lalle ne wulākanci a yau da cūta sun tabbata a kan kāfirai.”

28. Wadanda malā'iku suke karbar rāyukansu sunā māsu zāluntar kansu. Sai suka jēfa nēman sulhu (suka ce) “Ba mu kasance muna aikata wani mummunan aiki ba.” Kayya! Lalle Allah ne Masani ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

29. Sai ku shiga kōfōfin Jahan-nama, kunā madawwama a cikinta. Sa'an nan tir da mazaunin māsu girman kai.

يُعَلِّمُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكِرِينَ ﴿٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَا ذَآتَ أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُواْ
أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣﴾

لِيَحْمِلُواْ أَوزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضْلُلُونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ
مَا يَرِزُونَ ﴿٤﴾

فَدَمَّكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَمَّا كَانَ اللَّهُ بُنِيَّنَاهُمْ مِنْ
الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمْ أَسْقَفُ مِنْ فَوْقَهُمْ
وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥﴾

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْرِجُهُمْ وَيَقُولُ أَنَّ
شُرَكَاءِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَقِّقُونَ فِيهِمْ
قَالَ الَّذِينَ أَوْفُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخَرْزَى الْيَوْمَ
وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ تَوَفَّهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ
فَأَلْقُوا إِلَيْهِم مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بِلَيْهِ
إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

فَادْخُلُواْ أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَلَدِينَ فِيهَا
فَلَيَسْ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٨﴾

(1) Kamar yadda Allah Ya halaka Bukht Nasar. Aka halaka shi da ginin gidansa. Allah Yanā halaka kāfirai da abin da suke tānadā wa kansu dōmin nēman rāyuwarsu.

30. Kuma aka ce wa wadanda suka yi takawa, "Mēne ne Ubangi-jinku Ya saukar?" Suka ce, "Alhēri Ya saukar. Ga wadanda suka kyautata a cikin wannan dūniya akwai wani abu mai kyau, kuma hakīka, Lāhira ce mafi alhēri." Kuma hakīka, mādalla da gidan māsu takawa.

31. Gidājen Aljannar zama, sunā shigarsu, kōramu sunā gudāna daga karkashinsu, sunā da abin da suke so a cikinsu. Kamar haka Allah ke sākā wa māsu takawa.

32. Wadanda malā'iku suke karbar rāyukansu sunā māsu jin dādin rai, malā'ikun sunā cēwa. "Aminci ya tabbata a kanku. Ku shiga Aljanna sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa."

33. Shin, sunā jiran wani abu? Fāce malā'iku su jē musu kō kuwa umurnin Ubangijinka. Kamar wancan ne wadanda suke a gabāninsu, suka aikata. Kuma Allah bai zālunce su ba, kuma amma kansu suka kasance sunā zālunta.

34. Sai mūnānan abūbuwan da suka aikata ya sāme su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu.

35. Kuma wadanda suka yi shirki suka ce, "Dā Allah Yā so, dā ba mu bauta wa kōme ba, baicinSa, mū, ko ubannimmu kuma dā ba mu haramta kōme ba, baicin abin da Ya haramta." Kamar wancan ne wadanda suke a gabāninsu suka aikata. To, shin, akwai wani abu a kan Manzanni, fāce iyarwa bayyananniya?

*وَقِيلَ لِلَّذِينَ آتَقُوا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ
وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلِنَعْمَ دَارُ الْمُتَقِّيِّينَ ﴿١﴾

جَئْتُ عَدَنِ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ
تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَقِّيِّينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ تَوَفَّهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبُونَ يَقُولُونَ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كُمْ أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيهِمُ الْمَلَائِكَةُ أُولَئِنَّى
أَمْرُرِيكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤﴾

فَأَصَابَهُمْ سِيَّكُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهِنُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدَنَا
مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَلَا
حَرَمَنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا
الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٦﴾

36. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika a cikin kōwace al'umma da wani Manzo (ya ce), "Ku bauta wa Allah, kuma ku nisanci Dāgūtu." To, daga gare su akwai wanda Allah Ya shiryar, kuma daga cikinsu akwai wanda bata ta wajaba a kansa. Sai ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba yadda ākibar māsu karyatāwa ta kasance.

37. Idan ka yi kwadayi a kan shiryuwarsu, to, lalle ne, Allah bā Ya shiryar da wanda yake batarwa, kuma bā su da wadansu mataimaka.

38. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarsu (cēwa) Allah bā ya tāyar da wanda yake mutuwa! Na'am, Yanā tāyarwa. Wa'adi ne (Allah) Ya yi a kanSa tabbatacce, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

39. Dōmin Ya bayyana musu abin da suke sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin wadanda suka kāfirta su sani cēwa lalle sū ne suka kasance makaryata.

40. Abin sani kawai, Maganar-Mu ga wani abu idan Mun nufe shi, Mu ce masa, "Ka kasance," sai yanā kasancēwa.

41. Kuma wadanda suka yi hijira a cikin sha'anin Allah daga bāyan an zālunce su, hakīka Munā zaunar da su a cikin dūniya da alhēri, kuma lalle lādar Lāhira ce mafi girma, dā sun kasance sunā sani.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ
أَعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنَبُوا الظَّطْرُوتَ
فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الظَّلَلَةُ فَسَيُرُوا فِي الْأَرْضِ فَإِنَّظْرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٧﴾

إِنْ تَخْرِصْ عَلَىٰ هُدَيْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ يُضْلِلُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٢٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَيْمَنِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ
مَنْ يَمُوتُ بَلَىٰ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

إِبْيَانٌ لِهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِّابِينَ ﴿٣٠﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا إِشْتِيٌّ إِذَا أَرَدْنَا أَنْ نَقُولَ لَهُ وَكُنْ
فِي كُونٍ ﴿٣١﴾

وَالَّذِينَ هَا جَرَوْا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
لَتُبْوَتَّهُمْ فِي الْأَذْنَافِ حَسَنَةً وَلَا جُرْأَةً الْآخِرَةَ
أَكْتَبْرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

42. Wadanda suka yi hakuri, kuma ga Ubangijinsu suke dōgara.

43. Kuma ba Mu aika daga gabāninka ba, fāce wadansu mazāje Muna yin wahayi zuwa gare su. Sai ku tambayi mutānen Ambato idan kun kasance ba ku sani ba.

44. Da hujjōji bayyanannu da littatafai, kuma Mun saukar da Ambato zuwa gare ka, dōmin ka bayyana wa mutāne abin da aka sassaukar zuwa gare su, kuma don dammāninsu su yi tunāni.

45. Shin fa, wadanda suka yi mākircin mūnānan ayyuka sun amince da Allah, bā zai shafe kasa da sū ba, ko kuwa azāba bā zā ta je musu daga inda ba su sani ba?

46. Ko kuwa Ya kama su a cikin jujjuyawarsu? Sabōda haka ba su zama masu buwāya ba.

47. Ko kuwa Ya kāma su a kan nakaza? To, lalle ne Ubangijinka hakīka Mai tausayi ne, Mai jin kai.

48. Shin, ba su lura ba da abin da Allah Ya halitta, kō mene ne, inuwōyinsu suna karkata daga dāma da wajājen hagu, suna masu sujada ga Allah, alhāli suna māsu kas-kantar da kai?

49. Kuma ga Allah, abin da yake a cikin sammai da kasa na dabba da mala'iku, suke yin sujada, kuma bā su kangara.

50. Suna tsōron Ubangijinsu daga bisansu, kuma suna aikata abin da ake umurnin su.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رِبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ
فَسَأَلُوا أَهْلَ الْكِتَابَ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالْزُّبُرِ وَانْزَلْنَا إِلَيْكَ الْذِكْرَ
لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نَزَّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

أَفَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ
اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٩﴾

أَوْ يَأْخُذُهُمْ فِي تَقْلِيْهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٦٠﴾

أَوْ يَأْخُذُهُمْ عَلَى تَحْوِيفٍ فَإِنَّ رَبَّكَ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦١﴾

أَوْ لَعِرْقًا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ
ظَلَلَهُ عَنِ الْأَيْمَنِ وَالشَّمَاءِ إِلَيْهِ سُجَّدَ اللَّهُ وَهُنَّ
دَاخِرُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُنَّ لَا يَسْتَكِنُونَ ﴿٦٣﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مَنْ فَوْقُهُمْ وَيَقْعُلُونَ مَا
يُؤْمِرُونَ ﴿٦٤﴾

51. Kuma Allah Ya ce, “Kada ku ri ki abubuwan bautawa biyu. Abin sani kawai, Wanda ake bautāwa guda ne, sa’an nan sai ku ji tsōroNa, Ni kawai.”

52. Kuma Yana da abin da yake a cikin sammai da kasa, kuma Yana da addini wanda yake dawwamamme. Shin fa, wanin Allah kuke bī da takāwa?

53. Kuma abin da yake a gare ku na ni’ima, to, daga Allah ne. Sa’an nan kuma idan cūta ta shāfe ku, to, zuwa gare Shi kuke hargōwa.

54. Sa’an nan idan Ya kuranye cūtar daga gare ku, sai gā wani bangare daga gare ku game da Ubangijinsu sunā shirki.

55. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dādī, sa’an nan da sannu zā ku sani.

56. Kuma sunā sanya rabo⁽¹⁾ ga abin da ba su sani ba daga abin da Muka arzūtā su. Ranstuwa da Allah! Lalle ne zā a tambaye ku daga abin da kuka kasance kunā kir-kirāwa.

57. Kuma sunā danganta ’ya’ya māta ga Allah. TsarkinSa yā tabba-ta! Kuma sū ne da abin da suke sha’awa.

*وَقَالَ اللَّهُ لَا تَحْذِدُوا إِلَهَيْنِ أَتَيْنَا إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَحْدَهُ فَإِنَّمَا قَاتَلُوكُمْ

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الْدِينُ وَاصْبِرْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ يَشْكُونَ

وَمَا إِلَّا كُمْ فَمِنْ يَعْمَلُ فِيْنَ اللَّهُ ثُمَّ إِذَا مَسَكُوكُ الْضُّرُّ فِيْلَيْهِ يَجْعَلُونَ

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الْضُّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

يُكَفِّرُوْا بِمَا آتَيْنَا هُنَّ فَتَمَتَّعُوْا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مَمَارِزَقَهُنَّ تَالَّهُ لَتُسْعَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْرَوْنَ

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَتَتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشَهُدُونَ

(1) Sunā sanyāwar rabo daga dabbōbi da hatsi ga gumāka kō aljannu, alhāli ba su san amfānin da gumākan kō aljannun suke iya jāwo musu ba kō suke tunkudēwa daga gare su. Akwai daga cikin ni’imōmin Allah, Ya shiryar da mutāne ga gāne cēwa wadannan gumāka da aljannu kō wani mahalūki bā ya iya cūta ko jāwo wani amfāni fāce da iznin Allah. Sabōda haka bābu wanda ya cancanci a bauta masa fāce Allah, Mai tumbuke cūta kuma Mai jāwo amfāni. Watau wannan bāyar da ni’imar ‘yancin dan Adam kāmilan, su duka bāyi ne, bābu daraja ga kōwa sai da takawa. Sanin haka wata ni’ima ce daga Allah.

58. Kuma idan aka yi wa dāyansu bushāra da mace⁽¹⁾ sai fus-karsa ta wuni bařka kirin, alhāli kuwa yanā mai cike da bařkin ciki.

59. Yanā bōyēwa daga mutāne dōmin mūnin abin da aka yi masa bushāra da shi. Shin, zai riķe shi a kan wulākanci, kō zai turbude shi a cikin turbāya? To, abin da suke hukuntāwa ya mūnana.

60. Ga wadanda ba su yi ūmāni⁽²⁾ da Lāhira ba akwai sifar cūta, kuma ga Allah akwai sifa mafī dāukaka. Kuma Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

61. Kuma dā Allah Yanā kāma mutāne da zāluncinsu,⁽³⁾ dā bai bar wata dabba ba a kan fasa. Kuma amma Yanā jinkirta musu zuwa ga ajali ambatacce. Sa'an nan idan ajalinsu ya zo, bā zā a yi musu jinkiri ba kō dā sa'a guda, kuma bā zā su gabāta ba.

62. Kuma sunā sanya wa Allah abin da suke ki, kuma harsunansu na siffanta karya cēwa lalle ne sunā da abūbuwa māsu kyau. Bābu shakka, lalle ne sunā da wuta, kuma lalle sū, wadanda ake kyālēwa ne (a cikinta).

63. Rantsuwar Allah! Lalle ne hařīka Mun aika zuwa ga al'um-

وَإِذَا يُشَرِّكُ أَهْدُهُ بِالْأَنْتَيْ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًا
وَهُوَ كَطِيمٌ ﴿٦﴾

يَتَوَرَّى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بَشَرَ بِهَ
أَيْمَسْكُهُ عَلَى هُونٍ أَمْ يُدْسِهُ فِي التُّرَابِ أَلَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٧﴾

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ مَثُلُ السَّوْءَ وَلَهُ
الْمِثْلُ الْأَعْلَى وَهُوَ أَعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

وَلَوْ يُؤْخِذُ اللَّهُ أَنَّاسٌ بِظُلْمٍ مِّمَّا تَرَكَ
عَلَيْهَا مِنْ دَآبَةٍ وَلَكِنْ يُؤْخِرُهُ إِلَى أَجَلٍ
مُّسَمٍّ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَخِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْقِدُونَ ﴿٩﴾

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرُهُونَ وَتَصُفُ الْسِّتَّهُمُ
الْكَذِبُ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَا جَرْمَانَ لَهُمُ
النَّارُ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ﴿١٠﴾

تَالَّهُ لَقَدْ أَرْسَلَنَا إِلَى أُمَّةٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَنَزَّنَ

(1) Fahintar cēwa dā namiji da 'ya mace duka daya suke, da hana kashe su kō turbude su, wata ni'ima ce babba da 'yancin mātā babba, a cikin rāyuwar dan Ādam.

(2) Karin bāyani ne ga abin da ya gabāta kuma na bāya da shi ya rātayu da shi. Shiryarwa zuwa ga halāye madaukaka ni'ima ce babba.

(3) Rashin halaka dūniya sabōda laifin mutāne da rashin kāma su da dukan laifinsu, ni'ima ce babba.

mōmi daga gabāninka, sai Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka shī ne majibincinsu, a yau, kuma sunā da azāba mai radafī.

64. Lalle ba Mu saukar da Littāfi ba a kanka, fāce dōmin ka bayyana musu abin da suka sābā wa jūna a cikinsa, kuma dōmin shiriya da rahama ga mutāne wadanda suke yin īmāni.

65. Kuma Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da kasa da shi a bāyan mutuwarta. Lalle ne a cikin wannan, hakīka akwai āyā ga mutāne wadanda suke saurāre.

66. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'ima; Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikin cikunansu, daga tsakānin tukar tumbi da jini, nōno tsantsan, mai saukin hadiya ga māsu shā.

67. Kuma daga 'yā'yan itācen dabīno da inabai. Kunā sāmu daga gare shi, abin māye⁽¹⁾ da abinci mai kyau. Lalle a cikin wannan, hakīka, akwai āyā ga mutāne wadanda suke hankalta.

68. Kuma Ubangijinka Yā yi wahayi⁽²⁾ zuwa ga ƙudan zuma

لَهُمَا الشَّيْطَنُ أَعْمَلَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧﴾

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمْ
الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٩﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَمِ لِعِبْرَةً سُتُّقِيمُكُمْ مِّمَّا فِي
بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَاصَّا سَاعِيًّا
لِلشَّرِّينَ ﴿١٠﴾

وَمِنْ شَرَرِ الظَّبَابِ وَالْأَعْنَابِ تَسْخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١١﴾

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَيْكَ أَنْ تَنْجِذِي مِنَ الْجَبَالِ

(1) Yā ambaci abin māye a cikin abūwan ni'ima a gabānīn a haramta giya. Kuma haramtā ta bā ya hana ta zama a cikin ni'imōmin Allah ga mutāne dōmin an haramta ne sabōda tsaron hankalinmu a kan nēman wadansu ni'imōmin da suka fi ta a Aljanna a inda bā zā a hana ta ba sabōda karēwar taklīfi a can. Sabōda haka ne ya kāre āyar da cēwa; "Akwai āyā ga mutāne wadanda suke hankalta."

(2) Wahayi na ilhama, watau Allah Ya cūsa wa ƙudan zama ilmin yin sākar gidan zuma da gāne hanyōyin tafiya ta kōma gidanta, da cin kōwane iri furen itāce dōmin a fitar da ni'imar abin sha mai dādi ga mutāne, kuma wanda ya funsa dukan māgani ga ciwarwatansu. Wannan ni'ima ce babba.

cēwa; “Ki riķi gidāje daga duwātsu, kuma daga itāce, kuma daga abin da suke gināwa.

69. “Sa’an nan ki ci daga dukan ‘yā’yan itāce, sabōda haka ki shiga hanyōyin Ubangijinki, sunā hōrarru.” Wani abin shā yanā fita daga cikunanta, mai sābāwar launukansa, a cikinsa akwai wata warkewa ga mutāne. Lalle ne, a cikin wannan, hakīka, akwai āyōyi ga mutāne wadanda suke yin tunāni.

70. Kuma Allah ne Ya halicce ku, sa’an nan Yanā karbar rāyukanku, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafi faskancin rāyuwa, dōmin kada ya san kōme a bāyan dā ya zama mai ilmi. Lalle Allah ne Masani, Mai īkon yi.

71. Kuma Allah Ya fisita sāshenku⁽¹⁾ a kan sāshe a arziki. Sa’an nan wadanda aka fīfīta, ba su zama māsu mayar da arzikinsu a kan abin da hannāyensu na dāma suka mal-laka ba, har su zama daidai a cikinsa. Shin fa, da ni’imar Allah suke musu?

72. Kuma Allah Yā sanya muku mātan aure daga kāwunanku, kuma Ya sanya muku daga mātan aurenku diya da jīkōki, kuma Ya arzūta ku daga abūbuwa māsu

بِيُوْنَاقَوْمَنَالشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٥﴾

لَمْ كُلِّيْ مِنْ كُلِّ الشَّمَرَتِ فَأَسْلَكِيْ سُبْلَ رِبَّكِ
ذُلْلَاحْرُجُ مِنْ بُطْوِنَهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفُ الْوَانُهُ،
فِيهِ شَفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِيْلَقَّ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ تَوْفِيقًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى
أَرْذِلِ الْعُمُرِ لَكَ لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمِهِ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧﴾

وَاللَّهُ فَضَلَّ بِعَصْكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا
الَّذِينَ فُضِلُواْ بِرَأْدِيْرِزْقِهِمْ عَلَى مَامَلَكَتْ
إِيمَانُهُمْ فَهُمْ فِي سَوَاءٍ أَفْنِعَمَةُ اللَّهِ
يَحْكُمُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَرْوَاحًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ بَيْنَ وَحْدَةَ
وَرَزْقَكُمْ مِنَ الطَّيْبَاتِ أَفَيَاَبْطَلَ يُؤْمِنُ

(1) Arziki daga Allah yake, yanā fīfīta wadansu bāyinSa da arziki a kan wadansu. Sa’an nan wanda aka bai wa arziki daga cikinsu bā ya iya mayar da arzikin a tsakāninsa da wani bāwa nasa har su zama daidai a kan arzikin. To, idan haka ne, yaya kuke sanya wadansu bāyin Allah daidai da Allah wajen bautarku gare su?

dādī. Shin fa, da karya suke yin īmāni, kuma da ni'imar Allah sū, suke kāfirta?

73. Kuma sunā bauta wa, baicin Allah, abin da yake bā ya mallakar wani arziki dōminsu, daga sammai da kasa game da kōme, kuma bā su iyawa (ga aikata kōme).

74. Sa'an nan kada ku bāyar da wadansu misālai ga Allah. Lalle ne Allah Yanā sani, kuma kū, ba ku sani ba.

75. Allah Yā buga wani misāli da wani bāwa wanda bā ya iya sāmun īko a kan yin kōme, da (wani bāwa) wanda Muka arzūtā shi daga gare Mu da arziki mai kyau. Sa'an nan shī yanā ciyarwa daga arzikan, a asirce da bayyane. Shin sunā daina-daita? Gōdiya ta tabbata ga Allah. Ā'a mafi yawansu ba su sani ba.

76. Kuma Allah Ya buga wani misāli, maza biyu, dayansu bēbe ne, ba ya iya samun ikon yin kōme, kuma shī nauyi ne a kan mai malla-karsa, inda duk ya fuskantar da shi, bā ya zuwa da wani alhēri. Shin, yanā daina-daita, shi da (namiji na biyu) wanda yake umurni da a yi ādalci kuma yanā a kan tafarki madaidaici?

77. Kuma ga Allah gaibin⁽¹⁾ sammai da kasa yake, kuma al'amarin Sā'a bai zama ba fāce kamar walķāwar gani, kō kuwa shī ne mafi kusa!

وَيَنْعَمِتُ اللَّهُ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا
مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٦﴾

فَلَا تَصْرِيبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٧﴾

* ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا
يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَارِزَقًا حَسَنًا
فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوْنَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ بِلَ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا
أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كُلُّ عَلَى
مَوْلَاهُ أَيْسَمَا يُوَجِّهُهُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ
يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٩﴾

وَإِلَهُ عَيْبٌ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
أَمْرَ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحَ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ
أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَقَدِيرٌ ﴿٨٠﴾

(1) Bōye lōkacin Kiyāma a bāyan bayānin tabbatar aukuwarta yanā daga cikin ni'imōmin Allah, dōmin mai hankali ya yi tattāli sabōda ita.

Lalle Allah, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.

78. Kuma Allah ne Ya fitar da ku daga cikunan iyāyenku, ba da kunā sanin kōme ba, kuma Ya sanya muku ji da gannai da zukāta, tsam-māninku zā ku gode.

79. Shin ba su ga tsuntsāye⁽¹⁾ ba sunā hōrarru a cikin sararin sama, bābu abin da yake rike su fāce Allah? Lalle ne a cikin wancan, hakīka, akwai āyōyi ga mutāne wa-danda suke yin imāni.

80. Kuma Allah ne Ya sanya muku daga gidajenku wurin natsuwa, kuma Ya sanya muku daga fātun dabbōbin ni'ima wasu gidāje kunā dāukar su da sauķi a rānar tafiyarku da rānar zamanku, kuma daga sūfinsu⁽²⁾ da gāshinsu da gēzarsu (Allah) Ya sanya muku kāyan dāki da na jin dādi zuwa ga wani lōkaci.

81. Kuma Allah ne Ya sanya muku inuwa daga abin da Ya halitta, kuma Ya sanya muku dākuna daga duwātsu, kuma Ya sanya

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَتِكُمْ لَا
تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمَعَ
وَالْأَبْصَرَ وَالْأَقْدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾
أَتَرِفُ إِلَى الظَّيْرِ مَسَخَرَتِ فِي جَوِ السَّمَاءِ
مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَاتَ
لَقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ يُوتَكُمْ سَكَانًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَمِ يُوتَانَا سَتَخْفُونَهَا
يَوْمَ ضَعْنَيْكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا
وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثْنَاثًا وَمَتَعًا إِلَى حِينَ ﴿٧٦﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَثْنَانًا وَجَعَلَ
لَكُمْ سَرَابِلَ تَقِيمَكُمُ الْحَرَّ

(1) Tsuntsāye hōrarru a cikin sararin sama, ana nufi da su, a ganīna, Allah ne Ya san hakīka, su ne jirāgen sama, sabōda ambaton hōrēwa tāre da sū a cikin sararin samāniya, dōmin abin da aka hōre, ana hōronsa ne dōmin a ci amfāninsa a lōkaci da wurin hōron. Tsuntsāyen al'āda bā su da wani amfāni a gare mu a lōkacin da suke a cikin sārārin sama. Sabōda haka bābu wani abu, sai jirgin sama. Bā zā a ce anā nufin shāho ba a lōkacin farauta, dōmin wannan amfāni yā yi kadan bisa ga abin da Sūrar take ƙidāyāwa na ni'imōmin Allah a kan mutāne gaba daya. Farauta kēbābbiya ce ga mutānen ƙauye kawai.

(2) Sūfi, shi ne gashin tumāki mai kama da auduga, wabar shi ne gashin rākumi mai laushi, sha'ar, shi ne gashin awaki da gēzar dawāki. Bai ambaci auduga da kattāni ba, dōmin a wajen shūka suke.

muku wadansu riguna⁽¹⁾ sunā tsare muku zāfi, da waḍansu ḥīgūna sunā tsare muku makāminku. Kamar wancan ne (Allah) Yake cika ni'imarSa a kanku, tsammānin ku, kuna sallamawa.

82. To, idan sun jūya, to, abin da ya wajaba a kanka, shi ne iyarwa kawai, bayyananniya.

83. Suna sanin ni'imar Allah, sa'an nan kuma sunā musunta, kuma mafī yawansu kāfirai ne.

84. Kuma a rānar da Muke tāyar da mai shaida daga kōwace al'umma, sa'an nan kuma bā zā a yi izni ba ga wadanda suka kāfirta, kuma ba su zama ana nēman kōmawarsu ba.

85. Kuma idan wadanda suka yi zālunci suka ga azāba, sa'an nan bā zā a sauķake ta daga gare su ba, kuma bā su zama anā yi musu jinkiri ba.

86. Kuma idan wadanda suka yi shirka suka ga abūbuwan shirkarsu sai su ce, “Yā Ubangijinmu! Wadannan ne abūbuwan shirkarmu wadanda muka kasance munā kira baicinKa”. Sai su jēfa magana zuwa gare su, “Lalle ne ku, haķika, makaryata ne.”

87. Kuma su shiga nēman sulhu zuwa ga Allah a rānar nan, kuma abin da suka kasance sunā kir-kirāwa ya bace daga gare su.

وَسَرِيلَ تَقِيمُكُمْ بِأَسْكُنْ كُمْ كَذَلِكَ يُتَمَّ
نِعْمَةً عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ شُلَمُونَ ﴿٨٧﴾

فَإِنْ تُكَوِّنُ فِي أَنَّمَا عَالَيْكَ الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٨٨﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا
وَأَكْثَرُهُمُ الْكُفَّارُونَ ﴿٨٩﴾
وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ
لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٩٠﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخْفَفُ
عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنَظَّرُونَ ﴿٩١﴾

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَةً آخَرُهُمْ قَالُوا
رَبَّنَا هُوَ لَأَ شَرَكَةُ أُولَئِنَّا الَّذِينَ كُنَّا
نَدْعُو مِنْ دُونِكَ فَالْقَوْلُ إِلَيْهِمُ الْقَوْلُ
إِنَّكُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٩٢﴾

وَالْقَوْلُ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ يُمَيزُ السَّالِمَ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٩٣﴾

(1) Rīga dōmin zāfi da sanyi daga sūfi da wabar da gāshi da auduga da kattāni da rīga dōmin makāmi shi ne sulke, dōmin makāmi daga baķin karfe yake kamar takōbi, māši da kibya.

88. Wadanda suka kāfirta, kuma suka kange daga hanyar Allah, Mun kāra musu wata azāba bisa ga azābar, sabōda abin da suka kasance sunā yi na fasādi.

89. Kuma a rānar da Muke tāyar da shaidu a cikin kōwace al'umma, a kansu daga kāwunansu, kuma Muka zo da kai kanā mai bāyar da shaida a kan wadannan, kuma Mun saussaukar da Littāfi a kanka dōmin yin bāyani ga dukan kōme da shiriya da rahama da bushāra ga māsu miķa wuya (Musulmi).

90. Lalle Allah nā yin umurni da ādalci da kyautatāwa, da bai wa ma'abūcin zumunta, kuma yanā hani ga alfāsha da abin da aka ki da rarrabe jama'a. Yanā yi muku gargadī, dammānin ku, kunā tunāwa.

91. Kuma ku cika da alkāwarin⁽¹⁾ Allah idan kun yi alkawari, kuma kada ku warware rantsuwōyinku a bāyan ḫarfafa su, alhāli kuma haķīka kun sanya Allah Mai lāmuncēwa a kanku. Kuma lalle Allah ne Yake sanin abin da kuke aikatāwa.

92. Kuma kada ku kasance kamār wadda ta warware zarenta a

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
رِدَّتْهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ﴿٨﴾

وَيَوْمَ تَبَعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ
مَنْ أَنْفَسْهُمْ فَرَجَعْتَنَا إِلَيْكَ شَهِيدًا عَلَىٰ
هُنُولَاءَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبَيَّنَاهُ
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَشُرُّىٰ
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٩﴾

*إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَإِلَخْسَنِ وَإِيتَاءِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَا عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٠﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
الْأَيْمَنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ
اللَّهَ عَلَيْكُمْ كِفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُونَ ﴿١١﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزَلَهَا مِنْ

(1) Wanda yake rantsuwar alkawari da wani, sa'an nan ya warware rantsuwar dōmin nēman ya ḫulla wata rantsuwa da wani mutum sabōda wani amfāninsa, kō jama'arsa a cikin wata kabīla wadda ta fi ta mutānen farko ḫarfi, to, sifarsa kamar mace ce mahaukaciya, mai yin zare, a bayan ta tukka shi, ya yi ḫarfi, sa'an nan ta warware shi. Sabōda haka idan ta so mayar da shi wani zare, to, bā zai yi kyau ba kamar zaren farko da ta yi kuma mutāne sun gāne haukarta, bā zā su yi wata ma'māla da ita ba. Wanda ya yi rantsuwa da Allah a kan abu, to, yā sanya Allah lāmuni ke nan. Bā ya halatta ga wanda ya shugabantar da Allah ga wani abu, sa'an nan ya kōma bāya ya ki cika wannan alkawarin, dōmin bai kiyāye girman Allah ba, Wanda ya sanya a tsakaninsa da abōkin ma'āmalarsa. Tsaron alkawari ni'ima ne.

bāyan tukka, ya zama warwararku, kunā rikon rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāninku, dōmin kasancēwar wata al'umma tā fi rība daga wata al'umma! Abin sani kawai Allah Yanā jarrabar ku da shi, kuma lalle ne yanā bayyana muku, a Rānar Kiyāma, abin da kuka kasance, a cikinsa, kunā sābā wa jūna.

93. Kuma dā Allah Ya so, haķīfa, dā Ya sanya ku al'umma guda, kuma Yanā batar da wanda Ya so, kuma Yanā shiryar da wanda Ya so. Lalle ne anā tambayarku abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

94. Kada ku riki rantsuwōyinku dōmin yaudara a tsakāninku, har kafa ta yi sulbi a bāyan tabbatarta, kuma ku sandani azāba sabōda abin da kuka kange daga hanyar Allah. Kuma kunā da wata azāba mai girma.⁽¹⁾

95. Kada ku sayi 'yan kudi kadan da alkawarin Allah. Lalle ne abin da yake a wurin Allah shi ne mafi alhēri a gare ku, idan kun kasance kunā sani.

96. Abin da yake a wurinku yanā kārēwa, kuma abin da yake a wurin Allah ne mai wanzuwa. Kuma lalle ne, Munā sāka wa wadanda suka yi haķuri da lādarsu da mafi kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

(1) Wanda yake yin rantsuwa da Allah dōmin ya yaudari wani, to, yanā rūsa kansa ne da kansa, kuma Allah Yanā dēbe jārumci da natsuwa daga zūciyarsa, sa'an nan kuma yanā da wata azāba mai girma a Lāhira idan Allah bai gāfarta masa ba, da tūba kō da wani sababi. Sanin haka ni'ima ne.

بَعْدُ قُوَّةً أَنْ كَانَتْ تَجْذِيْدُونَ أَيْمَنَكُمْ
دَخْلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةً هُوَ أَزَّيْفَ
مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ بِهِ وَلَيَبْتَغِيْنَ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كَثُرَ فِيهِ
نَخْتَلِفُونَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَحِيدَةً
وَلَا يُنْصَلُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
وَلَتَسْعُنَ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَلَا تَجْذِيْدُ أَيْمَنَكُمْ دَخْلًا بَيْنَكُمْ
فَتَرَلَ قَدَمَ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَرَدْوَقُوا السُّوءَ
بِمَا صَدَدُتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٤٥﴾

وَلَا تَشْرُوْبًا يَعْهِدُ اللَّهُ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ حَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ
وَلَنْ جُزِيْنَ الَّذِينَ صَرَبُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

97. Wanda ya aikata aiki na kwarai daga namiji kō kuwa mace, alhāli yanā mūmini, to, hakīka, Munā rāyar da shi, rāyuwa mai dādi. Kuma hakīka, Munā sākā musu lādarsu da mafī kyawun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

98. Sa'an nan idan ka karanta ⁽¹⁾ Alkur'āni, sai ka nēmi tsari ga Allah daga Shaidan jēfaffe.

99. Lalle ne shi, bā shi da wani karfi a kan wadanda suka yi īmāni, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu.

100. Abin sani kawai, karfinsa yanā a kan wadanda suke jibintar sa, kuma wadanda suke sū, game da shi, māsu shirki ne.

101. Kuma idan Muka musanya wata āyā a matsayin wata āyā, kuma Allah ne Mafī sani ga abin da Yake saukarwa, sai su ce, "Abin sani kawai, kai makirkiri ne." Ā'a mafī yawansu bā sa sani.

102. Ka ce, Rūhul Kudusi ⁽²⁾ ne ya sassaukar da shi, daga Ubangi-jinka da gaskiya, dōmin ya tabbatar da wadanda suka yi īmāni, kuma (dōmin) shiriya da bushāra ga Musulmi.

103. Kuma lalle ne, hakīka, Munā sanin (cēwa) lalle ne sū, sunā

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا نُخِيْنَهُ حَيَاةً طَيِّبَةً
وَلَنُجْزِيْنَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَخْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ ﴿٨﴾
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَنٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩﴾
إِنَّمَا سُلْطَنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّنَهُ وَالَّذِينَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠﴾

وَإِذَا أَدْلَنَا آيَةً مَكَانَةً آيَةً وَآيَةً
أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ فَالْوَلْأُ إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرِّبٌ
أَكْثَرُهُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُّسِ مِنْ رَبِّكَ يَالْحَقِّ
لِتُبَيِّنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدَى وَبُشِّرَى
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ تَعْلَمَ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يَعْلَمُهُ

(1) An yi sabāni ga zaman Isti'āza a gabānin karātu kō a bāyansa. Mālik ya zābi a yi Isti'āza a bāyan karātu, kō a bāyan an fāre yin salsa, dōmin kada Shaidan ya rinjāyi mutum a bāyan īmāninsa da salsa. Sabōda haka ya karhanta shi a cikin salsa. Wasu kuma sunā isti'āza a gabānin karātu kō a gabānin salsa.

(2) Rūhul Kudusi, watau rai mai tsarki, anā nufin Jibrilu, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

cēwa, “Abin sani kawai, wani mutum ne yake karantar da shi.” Harsen wanda suke karkatar da maganar zuwa gare shi, Ba’ajame⁽¹⁾ ne, kuma wannan (Alkur’āni) harshe ne Balārabe bayyananne.

104. Lalle ne wadanda bā su yin īmāni da āyōyin Allah, Allah bā zai shiryar da su ba, kuma sunā da azāba mai radadī.

105. Abin sani kawai, wadanda bā su yin īmāni da āyōyin Allah, sū ne suke kirkira karya. Kuma wadannan sū ne makaryata.

106. Wanda ya kāfirta da Allah daga bāyan īmāninsa,⁽²⁾ fāce wanda aka tilasta alhāli kuwa zūciyarsa tanā natse da īmāni, kuma wanda ya yi farin ciki da kāfirci, to, akwai fushi a kansa daga Allah, kuma sunā da wata azāba mai girma.

107. Wadancan ne kāfirai dōmin sun fīfita son dūniya a kan Lāhira, kuma lalle ne Allah bā Ya shiryar da mutāne kāfirai.

108. Wadancan ne wadanda Allah Ya bice hasken zukātansu da

بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ
أَعْجَمٌ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِيَعْيَاتِ اللَّهِ لَا
يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

إِنَّمَا يَفْرَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِيَعْيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَذَّابُونَ ﴿٦﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ
أُخْرِهَ وَقَبْلَهُ، مُظْمِنٌ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ
مَنْ شَرَحَ بِالْكُفُرِ صَدَرَ كَفَلَيْهِمْ
غَضَبٌ مِنْ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَسْتَحْبُوا الْحَيَاةَ
الَّذِيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٨﴾
أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ

(1) A’ajami ga asali, wanda bā ya iya magana da Lārabci ko dā ga asalin jini shi Balārabe ne. Asalin maganar akwai wani Bāwā Barūme Nasarāni, watau mabiyin addinin Isā yanā karatun littattafansa kuma yanā zuwa yanā saurāron Annabi, sai ma’kiya suka ce wai shi ne yake gaya wa Annabi Alkur’āni. Dōmin haka Allah ya yi raddin maganarsu da rashin sanin Lārabcin wannan mutumin. Sūnansa Kainu kō Jabra.

(2) Ridda ita ce kōmāwa ga kāfirci a bāyan shiga Musulunci. Ba a yin hukunci da ridda ga Musulmi, sai idan ya kāfirta da kansa, bābu wata tilastāwa, kuma ya nūna ya yarda da kāfircin, kuma yanā farin cikin da shi. To, hukuncinsa kisa ne, dōmin ya zama dan tāwaye. Wannan shi ne ma’anar cēwa akwai fushi a kansa daga Allah. Kuma bā a kashe shi sai an nēme shi da tūba a cikin kwāna uku, bābu yunwa, bābu kishirwa. Kuma a yi munāzara da shi kō zai kōmo. Bayan kwāna uku a kashe shi idan ya kī tūba.

jinsu da gannansu. Kuma wadancan sū ne gafalallu.

109. Bābu shakka, lalle ne, a Lāhira sū ne māsu hasāra.

110. Sa'an nan kuma lalle ne Ubangijinka ga wadanda suka yi hijira daga bāyan an fitine su, sa'an nan kuma suka yi jihādi, kuma suka yi hakuri, lalle ne Ubangijinka, daga bāyanta⁽¹⁾ haķīka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

111. A rānar da kōwane rai zai je yanā jāyayyar tunkudēwa daga kansa, kuma a cika wa kōwane rai (sakamakon) abin da ya aikata, kuma sū bā zā a zālunce su ba.

112. Kuma Allah Ya buga misāli,⁽²⁾ wata alkarya ta kasance amin-tacciya, natsattsya, arzikinta yanā je mata a wadāce daga kōwane wuri, sai ta kāfirta da ni'imōmin Allah, sabōda haka Allah ya dandana mata tufāfin yunwa da tsōro, sabōda abin da suka kasance sunā sanā'antāwa.

113. Kuma lalle ne, haķīka, wani Manzo daga gare su, ya jē musu, sai suka kāryata shi, sabōda haka azāba ta kāma su, alhāli kuwa sū ne māsu zālunci.

(1) Bāyan fitina, yanā nufin wanda ya shiga Musulunci, sa'an nan fitinar ridda ta sāme shi, kuma Allah Ya sanya shi ya kōma cikin Musulunci, ya yi abin da Musulunci yake nēma daga gare shi, na ayyukan kwarai gwargwadon hālinsa, to, Allah Yanā gāfarta masa laifuffukansa na ridda, kuma Yanā jin kansa da rahamarSa.

(2) Kamar Makka. Annabi Muhammadu ya jē musu sun kāryata shi, sai Allah Ya musanya amincinsu da tsōro, kuma wadātarsu da yunwa. Wannan shi ne sakamakon ridda a kōwane lōkaci.

وَسَمِعُهُمْ وَأَصْرِهُمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٥﴾
لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ
الْحَسِيرُونَ ﴿١٦﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ
بَعْدِ مَا فِتَنُوا شَمَّرَ جَهَدُهُ وَأَصْبَرَهُ
إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

* يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ مُّحَدِّلٌ عَنْ
نَّفْسِهَا وَتُؤْقَنَ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُنَّ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٨﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرِيبًا كَانَتْ أَمْمَةً
مُّقْطَمِيَّةً يَا تَيَّاهًا رِزْقُهَا رَغْدًا مِّنْ كُلِّ
مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعِمَّ اللَّهِ فَلَذَاقَهَا اللَّهُ
لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخُوفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ طَالِمُونَ ﴿٢٠﴾

114. Sa'an nan ku ci daga⁽¹⁾ abin da Allah Ya arzūta ku da shi, halas, kuma mai dāfi, kuma ku göde wa ni'imar Allah idan kun kasance Shi kuke bautāwa.

115. Abin sani kawai (Allah) Ya haramta⁽²⁾ muku mussai da jini da nāman alade da abin da aka ambaci sūnan wanin Allah game da shi. Sa'an nan wanda aka tilasta a kan larūra, baicin mai raba jama'a, kuma baicin mai zālunci, to, lalle Allah ne Mai gāfara, Mai jin kai.

116. Kuma kada ku ce, dōmin abin da harsunku suke siffanta-wa da karya, "Wannan halas ne, kuma wannan harāmun ne." Dōmin ku kirkira karya ga Allah. Lalle ne, wadanda suke kirkira karya ga Allah bā zā su ci nasara ba.

117. Jin dāfi ne kadān. Kuma sunā da wata azāba mai radadi.

118. Kuma kan wadanda suka tūba (Yāhūdu) Mun haramta abin da Muka bāyar da lābari a gare ka daga gabāni,⁽³⁾ kuma ba Mu zālun-

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَأَشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ إِيمَانَ
تَعْبُدُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا حَرَمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ
وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادِ فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصْنَعُ أَسْتَكِنُ
إِلَى الْكَذِبِ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ
لَتَقْرَئُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ
يَقْرَئُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١٨﴾

مَتَّعْ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٩﴾
وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمَ مَا فَصَصَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ قَبْلٍ
وَمَا أَظْلَمْتُهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Bāyan bayāni a kan hukuncin ridda sabōda sanyāwar sāshen ni'imōmin Allah ga wasu gumāka kō aljannu kō wadansu mutāne sālihai, sa'an nan Ya yi umurni da cin abin da Allah Ya arzūta mutum duka amma da sharufda uku, watau ya zama halas ga shari'a kuma mai dāfin ci, wani hakki na wani mutum bai rātaya ba a kansa ga shari'a, kuma a bi shari'a wajen aikatar da shi kamar yadda Allah Ya ce wajen yanka da mai kama da shi, shi ne göde wa Allah. Sabōda haka banda kamar giya da kāyan wani mutum sai fa a bisa yardarsa.

(2) Bayānin abūbuwan da aka haramta, idan bābu larūra. Anā cin abin da shari'a ta hana a ci a kan larūra, sai idan larūrar ta sāmi mutum ne a cikin hālin sābon Allah, kamar mai fita daga dā'ar Sarkin Musulunci ya yi tāsa kungiya dabam, kō wanda ya fita dōmin wani zālunci kamar sāta ga misāli, to, ba su cin haram dōmin su ci gaba da aikinsu.

(3) Gabānin wancan Sūra, kamar a cikin Sūratul An'ām ayā ta 146. Sabōda haka bā a biyar da Yāhūdu a wajen haramcin abin da Allah Ya haramta musu, su kafai sabōda zāluncinsu.

ce su ba, amma sun kasance kansu suke zālunta.

119. Sa'an nan kuma lalle ne Ubangijinka ga wadanda suka ai-kata mummunan aiki⁽¹⁾ da jāhilci, sa'an nan suka tūba daga bāyan wangan, kuma suka gyāra, lalle ne Ubangijinka, daga bāyanta hakīka Mai gāfara ne, Mai jin kai.

120. Lalle ne Ibrāhīm⁽²⁾ ya kasance Shūgaba, mai kaskantar da kai ga Allah, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.

121. Mai gōdiya⁽³⁾ ga ni'imominSa (Allah), Ya zābe shi, kuma Ya shiryar da shi zuwa ga tafarki madaidaici.

122. Kuma Muka ba shi alhēri a cikin dūniya. Kuma lalle shī, a Lā-hira, yanā daga sālihai.

123. Sa'an nan kuma Muka yi wahayi zuwa gare ka (cēwa), “Ka⁽⁴⁾ bi akīdar Ibrāhīm, mai karkata zuwa ga gaskiya, kuma bai kasance daga māsu shirki ba.”

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا أَسْوَاءَ بِجَهَنَّمَةَ
ثُمَّ تَأْبُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُونَا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا الْغَفُورُ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَائِمَةً فَأَنْتَ لِلَّهِ حَسِيفًا وَمَرْءَى
يَكُونُ مِنَ الْمُشَرِّكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِلْأَنْعَمِيَّةِ أَجْبَدَهُ وَهَدَاهُ إِلَى
صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَإِنَّمَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَئِنْهُ فِي الْآخِرَةِ
لَمَّا يُؤْتَ الصَّالِحَاتِ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ أَتَيَّعِ مِلَّةً إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشَرِّكِينَ ﴿٢٠﴾

(1) Wanda ya yi wani abu da Allah Ya hana wajen ni'imōmi, ko wajen wani abu dabam na sābon Allah, to, idan ya tūba a gabānin ya kai ga gargara, Allah zai gāfarta masa. Wannan ni'ima ce.

(2) Akwai daga ni'imōmin Allah, Ya sanya mutum madaukaki sabōda addininsa da īmāninsa ga Ubangijinsa, kuma Ya bā shi īkon binSa da taķawa kamar yadda Ya yi wa Ibrāhīm. Kuma akwai daga ni'imōmin Allah Ya sanya mutum a cikin zuriyyar mutumin kirki kamar yadda Ya yi wa Annabi Muhammadu Ya sanya shi a cikin zuriyyar Ibrāhīm.

(3) An ambaci Ibrāhīm sabōda ya gōde wa ni'imōnin Allah dōmin Musulmi su yi koyi da shi wajen gōde wa Allah ga ni'imōmin da Ya yi ishāra zuwa gare su a cikin wannan Sūra da watanta. Gōde wa ni'ima wata ni'ima ce.

(4) Yanā cikin ni'ima ga Ibrāhīm da kammalarta a gare shi a umurci mařīfīcin tālikai, Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, da bin akīdar Ibrāhīm.

124. Abin sani kawai, an sanya Asabar a kan wadanda suka sābā wa jūna a cikin sha'aninsa.⁽¹⁾ Kuma lalle ne Ubangijinka, hafīka, Yanā yin hukunci a tsakaninsu a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance a cikinsa sunā sābā wa jūna.

125. Ka yi kira zuwa ga hanyar Ubangijinka da hikima⁽²⁾ da wa'azi mai kyau kuma ka yi jāyayya da su da magana wadda take mafi kyau. Lalle ne Ubangijinka Shī ne Mafi sani ga wanda ya fāce daga han-yarSa, kuma Shi ne Mafi sani ga māsu shiryuwa.

126. Kuma idan kuka sāka⁽³⁾ wa ukūba, to, ku sāka wa ukūba da misālin abin da aka yi muku ukūbar da shi. Kuma idan kun yi hakuri, lalle shī ne mafi alhēri ga māsu hakuri.

127. Kuma ka yi hakuri, kuma hakurinka bā zai zama ba fāce dōmin Allah, kuma kada ka yi bakin

إِنَّمَا جَعَلَ السَّبَّتُ عَلَى الَّذِينَ أَخْتَلُفُوا فِيهِ
وَإِنَّ رَبَّكَ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

أَذْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ
الْحَسَنَةِ وَجَدِيلُهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهَتَّدِينَ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّ عَاقِبَتَهُ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عَوْقَبْتُمْ
بِهِ، وَلَئِنْ صَرَّثْتُمْ لَهُوَ حَرْثٌ لِصَدِيرِينَ ﴿٧٨﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبَرْتُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ

(1) Wadanda suka sābā wa jūna a cikin sha'anin Ibrāhīm wanda yake ya kasance yanā girmama Juma'a dōmin ita ce rānar cikon ni'imōmin Allah a kan bāyinSa. Yahūdu suka sābā wa Ibrāhīm suka girmama Asabar dōmin a rānar nan ne bābu wani aiki. Wannan ya dōge har a bāyan dāuke Īsa. Nasāra suka jūya dōmin kīn Yahūdu zuwa ga Lahadi, dōmin su yi daidai da Kaisara, Kustantayin, mai girmama Lahadi, rānar bauta wa rāna. Kafirce wa ni'ima azaba ce.

(2) Kira zuwa ga hanyar Ubangiji, Allah, yanā daga cikin abūbuwan kōyo daga Ibrāhīm kuma kira zuwa ga Allah nā daga cikin ni'imōmin Allah ga mai kiran da wanda ake kiran, sa'an nan zaman kiran da hikima da wa'azi mai kyau, ni'ima ce ga mai yi da wadanda ake kira zuwa ga shiriya duka. Abin da ake cēwa Hikima shī ne a yi magana a kan hujja wadda abōkin husūma bā zai iya kauce mata ba.

(3) Kuma mai kiran mutāne zuwa ga Allah lalle ne sai ya hadū da cūtarwa daga mutānen da bā su son gaskiya. To, Allah bā Ya son zālunci ko dā a kan maķiyanSa, sabōda haka Ya yi umurni da yin kisāsi da misālin ukūba, kō a yi hakuri, amma yin hakuri yā fi rāmāwa dōmin nēman ni'imar Allah ta kāra kammala.

ciki sabo da su, kuma kada ka kasance a cikin funcin rai daga abin da suke yi na mākirci.

128. Lalle Allah Yanā tāre da wadanda suka yi ta'kawa da wadanda suke sū māsu kyautatāwa ne.

عَلَيْهِمْ وَلَا تُكُنْ فِي ضَيْقٍ مَّا يَمْكُرُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ أَتَقْوَا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿٧﴾

SŪRATUL ISRĀ'

سُورَةُ الْإِسْرَاءِ

Tanā karantar da daidaitāwa a tsākānin abūbuwa māsu dangantaka da jūnā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya yi tafiyar dare⁽¹⁾ da bāwanSa, da dare daga Masallaci mai alfarma zuwa ga Masallaci mafi nīsa,⁽²⁾ wanda Muka sanya albarka a gēfensa dōmin Mu nūna masa daga ãyoyinMu. Lalle ne Shi, Shī ne Mai ji, Mai gani.

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لِيَلَامِنَ
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى
الَّذِي نَرَكَ حَوْلَهُ لِرَيْهُ وَمَنْ ءَابَتْنَا إِلَيْهِ
هُوَ الْسَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٨﴾

(1) Isrā'i, shi ne tafiyar dare da Allah Ya yi da Annabi daga Makka zuwa Baitil Ma'adis. Sa'an nan Mi'irāji zuwa sama inda aka ba shi salloli.

(2) Mukāranā a tsakānin Masjidil Harām watau tsararre daga a yāki mutānensa da Masjidil Aksā wanda ba tsararre ba. Isrā'i da Mi'irāji sun fi Mi'kātin Mūsā da gānāwarsa da Ubangiji a 'Dūr Sīnā'a.

2. Kuma Mun bai wa Mūsā⁽¹⁾ littāfi, kuma Mun sanya shi shiriya ga Banī Isrā'ila, cēwa kada ku rīki wani wakili baiciNa.

3. Zuriyar wadanda Muka dāu-ka tāre da Nūhu. Lalle ne shi ya kasance wani bāwa mai gōdiya.

4. Kuma Mun hukunta zuwa ga Banī Isrā'ila a cikin Littāfi, cewa lalle ne, kunā yin barna a cikin kasa sau biyu, kuma lalle ne kunā zālunci, zālunci mai girma.

5. To idan wa'adin na farkonsu ya jē, za Mu aika, a kanku wadansu bāyi⁽²⁾ Nāmu, ma'abūta yāki mai tsanani, har su yi yāwo a tsakānin gidājenku, kuma yā zama wa'adi abin aikatāwa.

6. Sa'an nan kuma Mu mayar da dāuki a gare ku a kansu, kuma Mu taimake ku da dūkiyoyi da diya kuma Mu sanya ku mafiya yawan māsu fita yāki.

7. Idan kun kyautata, kun kyautata dōmin kanku, kuma idan kun mūnana, to, dōminsu. Sa'an nan idan wa'adin na karshe⁽³⁾ ya jē, (zā

وَإِتَيْنَا مُوسَى الْكِتَبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا

ذُرِيَّةً مَّنْ حَلَّنَا مَعَهُ بُوْحٌ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا
شَكُورًا

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ إِنْسَانَ يَلِفَ فِي الْكِتَبِ
لِتَفْسِدُ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَعَلَّمُنَّا عُلُوًّا
كَيْرًا

فَإِذَا جَاءَهُ وَعْدُ أُولَئِنَّمَا بَعْثَنَا عَلَيْكُمْ
عِبَادَاتِكُمْ أَفْلَى بِالْأَيْمَنِ شَدِيدٌ فَجَاسُوا خَلَلَ
الَّذِي يَارُ وَكَانَ وَعْدَهُ مَفْعُولاً

ثُرَرَدَنَ الَّكُمُ الْكَوَافِرَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَنَكُمْ
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَكُمْ أَكْثَرَ رَقِيرًا

إِنَّ أَخْسَنَنُّ أَخْسَنَنُّ لَا نَفْسٌ كُوْكُوْ وَإِنَّ
أَسَأَنَّ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَهُ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْتُرُ

(1) Tsakānin Bawan Allah Muhammadu da Mūsā, kuma an aiko Mūsā ga Banī Isrā'ila kawai, kuma Nūhu an ce masa bāwa amma ba a jingina shi kamar yadda aka jingina Bawansa ba. Sa'an nan kuma jingina Yahūdu ga Nūhu ya daidaita su da sauran mutāne wajen da'awar dāukaka da nasaba.

(2) Sun yi fasādi da barin aiki da Taurāti, sabōda haka aka aika Jālūta a kansu. Ya kashe su kuma ya kāma zuriyarsu.

(3) Suka yi fasādi marra ta biyu da kashe Zakariyya da Yahaya, sai aka aika musu da Bukht Nasar daga Bābila ya karkashe su, kuma ya kāma zuriyarsu, kuma ya rushe Baitil Ma'adis. Wadannan läbaru biyu na barnar Banī Isrā'ila sunā cikin bāyar da läbaru na gaibi. Idan an daidaita su da läbarun gaibi wadanda Alkur'āni ya fadā, wadansu suka auku kuma wadansu sunā ta aukuwa, zā a san falalar Alkur'āni a kan Taurāti kamar yadda ya bayyana cēwa Attaura ta yi kira zuwa ga tauhidi da shiriya, sa'an nan ya bayyana abūbuwan da Alkur'āni yake karantawa daga āyā ta 9 zuwa ga āyā ta 38 inda ya tārā hälāyen kwarai kuma ya kōre mūnāna.

su je) dōmin su bakanta fuskokinku, kuma su shiga masallaci kamar yadda suka shige shi a farkon lōkaci, kuma dōmin su halakar da abin da suka rinjaya a kansa, hala-karwa.

8. Akwai tsammānin Uban-gijinku Ya yi muku rahama. Kuma idan kun sāke, Mu sāke. Kuma Mun sanya Jahannama matsara ga kāfirai.

9. Lalle ne wannan Alkur'āni yanā shiryarwa ga (hālaye) wadanda suke mafi daidaita,⁽¹⁾ kuma yanā bāyar da bushāra ga mūminai wadanda suke aikata ayyuka na kwarai (cēwa) "Lalle ne sunā da wata ijāra mai girma."

10. Kuma lalle ne wadanda bā su yin īmāni da Lāhira, Mun yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

11. Kuma mutum yanā⁽²⁾ yin addu'a da sharri kamar addu'arsa da alhēri, kuma mutum ya kasance mai gaggāwa.

12. Kuma Mun sanya dare da rāna, āyōyi biyu, sa'an nan Muka shāfe āyar dare, kuma Muka sanya āyar rāna mai sanyāwa a yi gani, dōmin ku nēmi falala daga Ubangi-jinku, kuma dōmin ku san kidāyar shēkara da lissāfi. Kuma dukan

وُجُوهٌ كُثُرٌ وَلَيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوا أَوَّلَ مَرَّةً وَلَيُتَبَرَّأُ مَا عَلَوْا تَبَرِّيًّا ﴿٧﴾

عَسَى رَبُّكُمْ أَن يَرَحْكُمْ وَإِنْ عُذْتُمْ نَوْجَعْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَفِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْءَانَ يَهْدِي لِلّٰتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كِبِيرًا ﴿٩﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

وَيَدْعُ الْإِنْسَنَ إِلَيْهِ شَرِدَعَاءُ وَالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَنُ عَجُولًا ﴿١١﴾

وَجَعَنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِذَا تَبَيَّنَ فَمَحْوَنَاءِ إِذَا أَتَيَنَا اللَّيْلَ وَجَعَنَا إِذَا أَتَيَنَا النَّهَارَ مُبَصِّرٌ لِتَبَغُّفُ فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ الْيَتَامَى وَالْحَسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَضَلَّنَا

(1) Bāyan ya fadi abūbuwan da Attaura ta karantar, ya ce, "Alkur'āni yanā shiryarwa zuwa ga hālāyen da suka fi daidaita daga abin da Attaura ta karantar." Sa'an nan ya ci gaba da bayānin abūbuwan da Alkur'āni yake karantara.

(2) Alkur'āni yanā shiryar da mutum har ga yadda yake yanā nufin ya yi alhēri dōmin an halicci mutum da son gaggāwa.

kōme Mun bayyana shi daki-dakin bayyanāwa.

13. Kuma kōwane mutum Mun lazimta masa abin rekōdinsa a cikin wuyansa, kuma Mu fitar masa a Rānar Kiyāma da littāfi wanda zai hadu da shi būdadde.

14. "Karanta Littāfinka. Ranka ya isa ya zama mai hisābi a kanka a yau."

15. Wanda ya nēmi shiryuwa, to, ya nēmi shiryuwa ne dōmin kansa kawai kuma wanda ya bace, to, ya bace ne a kansa kawai, kuma rai mai daukar nauyi bā ya daukar nauyin wani ran, kuma ba Mu zama māsu yin azāba ba, sai Mun aika wani Manzo.

16. Kuma idan Mun yi nufin Mu halakar da wata alkarya, sai Mu umurci mawadātanta, har su yi fāsikanci a cikinta, sa'an nan mag-anar azāba ta wajaba a kanta, sa'an nan Mu darkāke ta, darkākēwa.

17. Kuma da yawa Muka hala-kar da al'ummomi a bāyan Nūhu. Kuma Ubangijinka Ya isa ya zama Mai fididdigewa ga zunubban bāyinSa, Mai gani.

18. Wanda ya kasance yanā nu-fin mai gaggāwa,⁽¹⁾ sai Mu gag-gauta masa a cikinta, abin da Muke so ga wanda Muke nufi, sa'an nan kuma Mu sanya masa Jahannama, ya kōnu da ita, yanā abin zargi kuma abin tunkudewa.

تَفْصِيلًا ﴿١٦﴾

وَكُلَّ إِنْسَنٍ أَلْرَمَنَا طَهِرٌ وَّفِي عُنْقِهِ وَخُرْجٌ
لَهُ رِوَمٌ الْقِيمَةُ كِتَابًا يَأْلِفُهُ مَنْشُورًا ﴿١٧﴾

أَفَرَأَكُلَّبَكَ كُلَّنِي نَفِسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٨﴾

مَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَإِنَّمَا يَضْلُلُ عَلَيْهَا أَوْ لَا تَرُوْزَ وَازْرَةٌ وَرَزْكَهُ
وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٩﴾

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرِيَّةً أَمْ زَانِرَةً فِيهَا فَقَسَقُوا
فِيهَا حَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿٢٠﴾

وَكُلَّ أَهْلَكَنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَّنَ
بِرَبِّكَ بِدُنُوبِ عِبَادِهِ خَيْرًا بَصِيرًا ﴿٢١﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا
نَشَاءَ لِمَنْ يُرِيدُ الْغُرْجُونَ الْأَهْلَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَهَا
مَذْمُومًا مَذْحُورًا ﴿٢٢﴾

(1) Dūniya. Anā kwatanta dūniya da mai son ta, da Lāhira da mai son ta.

19. Kuma wanda ya nufi Lāhira, kuma ya yi aiki sabōda ita irin aikinta alhāli kuwa yanā mūmini, to, wadannan aikinsu ya kasance gōdadde.

20. Dukansu Munā taimakon wadannan da wadancan daga kyautar Ubangijinka, kuma kyautar Ubangijinka ba ta kasance hananna ba.

21. Ka duba yadda Muka fīfitar da sāshensu a kan sāshe! Kuma lalle ne Lāhira ce mafi girman darajōji, kuma mafi girman fīfitāwa.

22. Kada ka sanya wani abin bauta wa na dabam tāre da Allah, har ka zauna kana abin zargi, yarbabbe.

23. Kuma Ubangijinka Ya hukunta kada ku bauta wa kōwa fāce Shi, kuma game da mahaifa biyu ku kyautata kyautatāwa, ko dai dayansu ya kai ga tsūfa a wurinka ko dukansu biyu, to, kada ka ce musu ‘tir’ kuma kada ka tsāwace su, kuma ka fada musu magana mai karimci.

24. Kuma ka sassauta musu fikāfikan tausasāwa na rahama. Kuma ka ce “Ya Ubangijina! Ka yi musu rahama, kamar yadda suka yi rēnōna, ina karami.”

25. Ubangijinku ne Mafi sani ga abin da yake a cikin rāyukanku. Idan kun kasance sālihai, to, lalle ne Shī, Ya kasance ga māsu kōmāwa gare Shi, Mai gāfara.

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لِهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانُوا مَشْكُورًا ﴿١٦﴾

كَلَّا تُمْدِهُنَّ لَهُنَّ وَهُنَّ لَهُ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكُمْ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكُمْ مَحْظُورًا ﴿١٧﴾

أَنْظُرْنَا كَيْفَ فَضَلْنَا بَعْضَهُنَّ عَلَى بَعْضٍ
وَلَلْآخِرَةِ أَكْثَرُهُمْ دَرَجَاتٍ وَأَكْثَرُهُمْ قَضِيلًا ﴿١٨﴾

لَا يَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخَرَ فَقَعْدَ مَدْمُومًا
مَخْذُولًا ﴿١٩﴾

* وَقَضَى رَبُّكَ أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِخْسَنًا إِمَّا يَتَلَغَّنَ عِنْ ذَكَرِ الْكَبَرِ
أَحْدُهُمَا أَوْ كَلَّاهُمَا فَلَا تُقْلِلْ لَهُمَا أَقْرَفْ وَلَا
تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَلَّا كَرِيمًا ﴿٢٠﴾

وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الْذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَبِّ أَزْحَمَهُمَا كَمَارَبَيْنِ صَغِيرَيْنِ ﴿٢١﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنَّ تَكُونُوا
صَدِيقَيْنِ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّلَيْنِ
غَفُورًا ﴿٢٢﴾

26. Kuma ka bai wa ma'abūcin zumunta hakkinsa,⁽¹⁾ da miskini da dan hanya. Kuma kada ka bazzara dūkiyarka, bazzarāwa.

27. Lalle ne mubazzrai sun kasance 'yan'uwan Shaidanu. Kuma Shaidan ya kasance ga Ubangijinsa, mai yawan kāfirci.

28. Ko dai ka kau da kai daga gare su dōmin nēman rahama daga Ubangijinka, wadda kake fātanta, to sai ka gaya musu magana mai laushi.

29. Kuma kada ka sanya han-nunka kūkuntacce zuwa ga wuyanka, kuma kada ka shimfidāshi dukan shimfidāwa, har ka zama abin zargi, wanda ake yanke wa.⁽²⁾

30. Lalle ne Ubangijinka Yanā shimfidā arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kūkuntāwa. Lalle Shi, Yā kasance Masani ga bāyinSa, Mai gani.

31. Kuma kada ku kashe 'yā'yanku dōmin tsōron talauci. Mu ne ke arzūta su, su da ku. Lalle ne kashe su yā kasance kuskure babba.

32. Kuma kada ku kusanci zina. Lalle ne ita ta kasance alfāsha ce kuma tā mūnāna ga zama hanya.

33. Kuma kada ku kashe rai wanda Allah Ya haramta fāce da

وَإِنَّ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمُسْكِينُونَ
السَّيِّلُ وَلَا تُبَدِّلْ رَبِّنِي ۝

إِنَّ الْمُبَدِّلِينَ كَانُوا إِخْرَاجَنَّ أَشَيَّطِينَ وَكَانَ
الشَّيْطَنُ لِرِبِّهِ كَفُورًا ۝

وَإِمَّا نُعِرِضَنَّ عَنْهُمْ أَتَيْعَاهُ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنْقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ يُبَادِدُهُ خَيْرًا بَصِيرًا ۝

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٌ لَحْنٌ تَرْفُهُمْ
وَإِيَّاكُمْ إِنَّ فَتْلَهُمْ كَانَ حِظْكُمْ كِبِيرًا ۝

وَلَا تَقْرِبُوا الْأَرْضَ إِنَّهُ كَانَ فِي حِشَّةٍ وَسَاءَ
سِيَّلًا ۝

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَّا

(1) Hakkīn zumunta shi ne alhēri da sādar da zumunta. Hakkīn miskini da dan hanya zakka da sadakar tadawwa'i da liyāfar kwana uku ga bāko bisa al'ada da alhēri, bā bisa barna da kallafāwa ba.

(2) Kada ka zama marōwaci a zarge ka, kuma kada ka zama almubazzari ka rasa mutāne, su yanke daga gare ka.

hañki, kuma wanda aka kashe, yanā wanda aka zālunta, to, hañki, Mun sanya hujja ga waliyyinsa, sai dai kada ya kētare haddi a cikin kashēwar. Lalle shī ya kasance wanda ake taimako.

34. Kuma kada ku kusanci dūkiyar marāya fāce dai da sifa wadda take ita ce mafi kyau, har ya isa ga mafi karfinsa. Kuma ku cika alkawari. Lalle alkawari yā kasance abin tambayāwa ne.

35. Kuma ku cika müdu idan kun yi awo, kuma ku auna nauyi da sikēli madaidaici. Wancan ne mafi alhēri, kuma mafi kyau ga fassara.

36. Kuma kada ka bi abin da bā ka da ilmi game da shi. Lalle ne jī da gani da zūciya, dukan wadancan, (mutum) yā kasance daga gare shi wanda ake tambaya.

37. Kuma kada ka yi tafiya a cikin kasa da alfahari. Lalle kai, bā zā ka hūda kasa ba, kuma bā zā ka kai ga duwātsu ba ga tsawo.

38. Dukan wancan, mai müninsa yā kasance abin kyāma a wurin Ubangijinka.

39. Wancan yānā daga abin da Ubangijinka Ya yi wahayi zuwa gare ka na hikima. Kuma kada ka sanya wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, har a jēfa ka a cikin Jahannama kanā wanda ake zargi, wanda ake tunkudēwa.⁽¹⁾

بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلومًا فَقَدْ جَعَلَنَا
لَوْلَيْهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ
مَنْصُورًا ﴿٢٣﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتَمِ إِلَيْهِ أَبَأْتِي هِيَ أَحَسَنُ
حَتَّىٰ يَتَّلَقَّعَ أَشْدَدَهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِذَا عَاهَدْتُمْ
كَانَ مَسْئُولًا ﴿٢٤﴾

وَأَوْفُوا الْكِيلَ إِذَا كَلَمْتُمْ وَرِزْنُوا بِالْقَسْطَاسِ
الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٢٥﴾

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ
وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادُ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ
مَسْغُولًا ﴿٢٦﴾

وَلَا تَمْسِخُ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ
الْأَرْضَ وَلَنْ تَتَّلَعَّ لِجَبَالَ طُولًا ﴿٢٧﴾

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئًا وَعِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٢٨﴾

ذَلِكَ مِمَّا أَنْهَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا
تَجْعَلْ مَعَ أَنْهَى إِلَهًا أَخْرَقْتَكَ فِي جَهَنَّمَ
مَلُومًا مَدْحُورًا ﴿٢٩﴾

(1) Wannan shī ne karshen muñkāran tsakānin shiryarwar da Alkur'āni ya kāwo wa dūniya da abin da Attaura ta kāwo wa Banī Isrā'il. Kuma akwai daidatāwa a cikinsu a tsakānin hālāye māsu kyau da kishiyōyinsu, watau hālāye māsu mūni.

40. Shin fa, Ubangijinku Ya zābe ku da diya maza ne, kuma Ya riki 'ya'ya māta daga malā'iku?⁽¹⁾ Lalle ne kū, hañka, kunā fadar magana mai girma!

41. Kuma lalle ne hañka, Mun sarrafa bayāni a cikin wannan Al-kur'āni dōmin su yi tunāni, kuma bā ya kāra musu kōme fāce gudu.

42. Ka ce, "Dā akwai wadansu abūbuwan bautāwa tāre da Shi, kamar yadda suka fada, a lōkacin, dā (abūbuwan bautāwar) sun nēmi wata hanya⁽²⁾ zuwa ga Ma'abūcin Al'arshi."

43. TsarkinSa yā tabbata kuma Ya dāukaka daga abin da suke fasā, dāukaka mai girma.

44. Sammai bakwai da kasa da wanda yake a cikinsu sunā yi Masa tasbīhi. Kuma bābu wani abu fāce yanā tasbīhi game da gōde Masa, kuma amma ba ku fahimtar tasbīhinsu. Lalle ne Shī, Ya kasance Mai hañkuri ne, Mai gāfara.

45. Kuma idan ka karanta Alku-rāni,⁽³⁾ sai Mu sanya a tsakāninka da tsakanin wadanda bā su yin

(1) Farkon mukārana a tsakānin al'ādun mushirikai da shiryarwar Alkur'āni dōmin gyāra tunāninsu ga karbar īmānīn Tauhīdi.

(2) Dā su abōkan tārattyar sun nēmi hanya zuwa ga Allah dōmin su yāke Shi sabōda Ya ce Al'arshi tāsa ce, Shi kadai, dōmin su sāmi nāsu rabon, sabōda Al'arshi tā hadiye kōme, har da su.

(3) Mushirikai jahilai ne, ba su iya dāukar jāyayyar magana, sabōda sun fi kusanta zuwa ga dabbōbi ga tunāninsu, bisa gare su zuwa ga mutāne, kō da yake sauran jikinsu na mutāne ne. Sabōda haka a kōyaushe sunā kusa ga fadan tāyar da hankali da dōke-dōke. Sabōda haka Allah Ya sanya tsari ga AnnabinSa da wanda ya bi hanyar Annabin, wajen shiryar da mutāne game da karanta Alkur'āni. Bā zā su iya fāda mai karanta Alkur'āni da dūka ba, kuma tsōronsa suke ji dōmin kwarjinin Alkur'āni.

أَفَلَا يَرَى كُلُّكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَيْنَ وَأَخْذَهُ مِنَ
الْمَلَائِكَةِ إِنَّا إِنَّا لِكُمْ لَتَقُولُونَ قُلْ لَا عَظِيمًا ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ صَرَقْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَكِّرُوا وَمَا
يَرِيدُهُمُ الْأَنْفُوسُ كَمَا ﴿٤٧﴾

قُلْ لَوْكَانَ مَعْهُ دَعَاهُمْ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا أَبْتَغُوا لِي
ذِي الْعَرْشِ سَيِّلَكَ ﴿٤٨﴾

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عَلَّوْكَرَا ﴿٤٩﴾

تَسْبِيحُ لِهِ السَّمَوَاتُ السَّمِيعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا
تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ دَكَانَ حَلِيمًا عَفُورًا ﴿٥٠﴾

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حَجَابًا مَسْتُورًا ﴿٥١﴾

īmāni da Lāhira wani shāmaki mai suturcēwa.

46. Kuma Mu sanya marufai a kan zukātansu, dōmin kada su fahimce shi, da wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma idan ka ambaci Ubangijinka, a cikin Alkur'āni, Shī kafai, sai su jūya a kan bayayakinsu dōmin gudu.

47. Mū ne Mafi sani game da abin da suke saurāre da shi, a lōkacin da suke yin saurāren zuwa gare ka, kuma a lōkacin da suke māsu gānāwa a tsakāninsu, a lōkacin da azzālumai suke cēwa, “Bā ku biyar kōwa fāce wani namiji sihirtacce.”

48. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka bace, bā su iya sāmun hanya.

49. Kuma suka ce, “Shin, idan mun kasance kasūsuwa da nika-fkun gabābuwa, ashe, lalle ne mū, hafīka, wadanda ake tāyarwa ne a wata halitta sābuwa?”

50. Ka ce, “Ku kasance duwātsu ko kuwa bakin karfe.

51. “Ko kuwa wata halitta daga abin da yake da girma a cikin kira-zanku.” To, zā su ce, “Wāne ne zai mayar da mu?” Ka ce, “Wanda Ya kaga halittarku a farkon lōkaci.” To, zā su gyada kansu zuwa gare ka, kuma sunā cēwa, “A yaushe ne shi?” Ka ce, “Akwai tsammāninsa ya kasance kusa.

52. “A rānar da Yake kiran ku, sa'an nan ku riķa karbāwa game da gōde Masa, kuma kunā zaton ba ku zauna ba fāce kadan.”

وَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ أَكْثَرَهُمْ لَا يَقْهِهُهُ وَفِي
ءَادَانِيهِمْ وَقَرَأُوا إِذَا ذَكَرْتَ رَبِّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ
وَلَوْأَعْلَمُ أَذْكَرْهُمْ نَفْوَرًا ﴿٤٦﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ
إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ يَخْرُجُونَ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّ
تَنْتَيْعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾

أَنْظُرْ كِيفَ ضَرَبَ لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلَّوْلَافَلَا
يَسْتَطِيعُونَ سَيِّلَا ﴿٤٨﴾
وَقَالُوا إِنَّا كُنَّا عَظِيمًا وَرَفِيقًا إِنَّا لَمْ يَعُوْثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

* قُلْ كُنُوْأِ حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾
أَوْ حَلَقَامَمَا يَسْتَبِعُ فِي صُدُورِكُمْ
فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا فِي الَّذِي فَطَرْنَا
أَوْلَ مَرَّةً فَسَيُنْغَضُونَ إِلَيْكُمْ وَسَهْمُ
وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَنَظُونَ
إِنْ لِيْسَمْ إِلَّا قِيلَا ﴿٥٢﴾

53. Kuma ka cē wa BāyiNa, su fadi kalma⁽¹⁾ wadda take mafi kyau. Lalle ne Shaidan yanā sanya barna a tsakāninsu. Lalle ne Shaidan ya kasance ga mutum, makiyi bayyananne.

54. Ubangijinku ne Mafi sani game da ku. Idan Yā so, zai yi muku rahama, kō kuwa idan Yā so zai azabtā ku. Kuma ba Mu aika ka kanā wakili a kansu ba.

55. Kuma Ubangijinka ne Mafi sani game da wanda yake a cikin sammai da kasa. Kuma lalle ne, hakīka, Mun fīfīta sāshen Annabāwa a kan sāshe kuma Mun bai wa Dāwūda Zabūra.⁽²⁾

56. Ka ce, “Ku kirāyi wadanda kuka riya, baicinSa. To, ba su mallakar kuranyēwar cūta daga gare ku, kuma haka jūyarwa.”⁽³⁾

57. Wadancan, wadanda suke kiran,⁽⁴⁾ sunā nēman tsāni zuwa ga Ubangijinsu. Wadanne ne suke ma-fīfīta a kusanta? Kuma sunā fātan sāmun rahamarSa, kuma sunā tsōron azābarSa. Lalle ne azābar Ubangijinka ta kasance abar tsōro ce.

(1) Ka ce wa bāyiNa, mutāne, idan sunā magana su auna kalmōmin da suke zance da su, sa'an nan su riķa amfāni da kalma mafi kyāwo dōmin kada Shaidan ya sāmi mashiga daga maganarsu zuwa ga zukātansu, ya sanya barna a tsakāninsu.

(2) Muķārana a tsakānin Annabāwa. Allah Yā fīfīta wadansu a kan wadansu. Falalar Dāwūda a kan wadansu Annabāwa da Zabūra ne, to, inā fīfīkon wanda aka bai wa Alkur'āni mafīfīcin littāfi da sauran Annabāwa?

(3) Bā zā su iya juyar da cūta daga gare ku zuwa ga wani ko kuwa daga wani zuwa gare ku ba.

(4) Wadanda kāfirai ke nēman tawassuli da su zuwa ga Allah, sū ma sunā nēman abin da zai sādar da su zuwa ga Allah, sabōda haka bābu bambanci a tsakānin mai tawassuli da wanda ake tawassulin da shi ga kusanta zuwa ga Allah. Bābu mai kusanta zuwa ga Allah sai da takawa ga ibādarSa kawai.

وَقُلْ لِعَبَادِي يَقُولُوا أَلَّا تَهِي أَحْسَنُ إِنَّ
الشَّيْطَانَ يَنْزَعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلنَّاسِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٧﴾

رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنِّي شَايِرٌ حَمْدُكَ أَوْلَى
يَشَاءُ يَعْذِبُكُمْ وَمَا أَرْسَلْتُكُمْ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٨﴾

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ عَلَىٰ بَعْضٍ
وَءَاتَيْنَا دَارِودَ زَبُورًا ﴿٥٩﴾

قُلْ آتِنَا الَّذِينَ رَعَمْتُمْ مِّنْ دُونِهِ فَلَا
يَمْلِكُونَ كَشْفَ الظُّرُرِ عَنْكُمْ وَلَا تَحْمِلُّا
لِّيَوْمٍ ﴿٦٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَيْرَبِّهِمْ
الْوَسِيلَةَ إِيَّاهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَةَهُ
وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْذُورًا ﴿٦١﴾

58. Kuma bābu wata alkarya fāce, Mu ne māsu halaka ta a gabānin Rānar Kiyāma kō kuwa Mū māsu azābta ta ne da azāba mai tsanani. Wancan ya kasance a cikin littāfi rubūtacce.

59. Kuma bābu abin da ya hana Mu, Mu aika da āyōyi fāce sabōda mutānen farko sun karyata game da su. Kuma Mun bai wa Samūdāwa tāguwa, āyā bayyananna, sai suka yi zālunci game da ita. Kuma bā Mu aikāwa da āyōyi fāce dōmin tsōratarwa.

60. Kuma a lōkacin da Muka ce maka, “Lalle ne Ubangijinka Yā kēwaye mutāne”. Kuma ba Mu sanya abin da ka gani wanda⁽¹⁾ Muka nūna maka ba, fāce dōmin fitina ga mutāne, da itāciya wadda aka la’anta a cikin Alkur’āni. Kuma Munā tsōratar da su, sa’an nan (tsōratarwar) bā ta kāra su fāce da kangara mai girma.

61. Kuma a lōkacin⁽²⁾ da Muka cē wa malā’iku, “Ku yi sujada ga Ādamu” sai suka yi sujada, fāce Ibilīsa, ya ce, “Shin, zan yi sujada ga wanda ka⁽³⁾ halitta shi yanā lāka?”

وَإِنْ مِنْ قَرِيبَةِ الْأَنْجَنُ مُهَلِّكٌ لَّوْ هَا قَبْلَ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبٌ لَّوْ هَا عَذَّابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ
فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرِسِّلَ بِالآيَاتِ إِلَّا أَنَّ
كَذَّبَ بِهَا الْأَوْلُونَ وَإِتَّيْنَا شُمُودَ الْأَقَافِ
مُبَصِّرَةً فَظَلَمُوا إِلَيْهَا وَمَا نُرِسِّلُ بِالآيَاتِ إِلَّا
تَحْقِيقًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَرَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلَنَا
الرُّءُوفَيَا الَّتِي أَرِينَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ
وَالشَّجَرَةُ الْمَلْعُونَةُ فِي الْقُرْبَانِ وَنَحْوُهُمْ
فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانِكَ بِكِيرًا ﴿٦٠﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةَ أَسْجُدُوا لِلَّادَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْرَيْسَ قَالَ إِنَّمَا أَسْجُدُ لِمَنْ
خَلَقَنِي طِينًا ﴿٦١﴾

(1) Abūbuwan da Annabi ya gani a daren Isrā'i da Mi'irāji, watau tafiyarsa zuwa sama wadda aka yi ishārā da ita a farkon sūrar. Itāciyar da aka la’anta, ita ce Zakkūm, abincin mutānen wuta. Akwai muķārana, a cikin wannan, cēwa āyōyin da aka bai wa wani Annabi sun fi wadanda aka bai wa wasu Annabāwa girma.

(2) Muķārana a tsakānin jinsin mutum da malā’iku da aljannu. An fīfitar da jinsin mutum da sanya wa sauran jinsōshi biyu su yi masa sujada, sa’an nan aka dāukaka jinsin malā’ika sabōda dā'a, kuma aka la’anci jinsin Ibilīsa da sābo.

(3) Rubūta “ka” da kāramin “ka” ne kō da yake lamīrin Allah ne, dōmin ya nūna hālin maganar Shaidan zuwa ga Allah Mai girma. Yanā yin maganar da hushi, ba da girmamawa ba.

62. Ya ce, "Shin, kā gan ka⁽¹⁾...! Wannan wanda ka girmama a kaina, lalle ne idan ka jinkirtā mini zuwa ga Rānar Kiyāma lalle ne, zan tumbuke zuriyarsa, fāce kadan."

63. Ya ce, "Ka tafī. Sa'an nan wanda ya bī ka daga gare su, to, Jahannama ce sakamakonku, (Mu bā ku shi) sakamako cikakke.

64. "Kuma ka rikitar da wanda ka sāmi īko a kansa, daga gare su, da sautinka, kuma ka yi hari a kansu da dawākinka da dākārunka, kuma ka yi tārēwa da su a cikin dūkiyōyi da diyā, kuma ka yi musu wa'adi." Alhāli kuwa Shaidan bā ya yi musu wa'adin kōme fāce da rūdī.

65. "Lalle ne bāyiNa, bā ka da wani karfi a kansu. Kuma Ubangijinka Ya isa Ya zama Wakīli."

66. Ubangijinku ne Yake gudānar da jirgi a cikin tēku, dōmin ku nēma daga falalarSa. Lalle ne Shī, Yā kasance a gare ku Mai jin fai.

67. Kuma idan cūta ta shāfe ku, a cikin tēku, sai wanda kuke kira ya fāce, fāce Shi. To, a lōkacin da Ya tsirar da ku zuwa ga tudu sai kuka bijire. Kuma mutum ya kasance mai yawan butulci.

68. Shin fa, kun amince cēwa (Allah) bā Ya shāfe gēsen kasa game da ku, kō kuwa Ya aika da iska mai tsakuwa a kanku, sa'an nan kuma

قَالَ أَرْءَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَمْتَ عَلَيَّ لِنْ
أَخْرَجْتَنِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا حَتَّى كُنَّ
دُرِّيَّتْهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٦﴾

قَالَ أَذْهَبْ فَمَنْ تَعْلَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ
جَهَنَّمَ جَزَافُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا ﴿٦٧﴾

وَاسْتَفِرْ زَمِنَ أَسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ
وَاجْلِبْ عَلَيْهِمْ مِنْحَيْلَكَ وَرَحِيلَكَ وَشَارِكْهُمْ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدْهُمْ وَمَا
يَعْدُهُمْ أَشَيْطُنُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٨﴾

إِنَّ عَبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
وَكَفَى بِرِبِّكَ وَسَكِيلًا ﴿٦٩﴾

رَبُّكُمُ الَّذِي يُنْزِحُ لَكُمُ الْفُلُكَ فِي الْبَحْرِ
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

وَإِذَا مَسَكُرَ الظَّرُفُ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَذَعَّرَ
إِلَيْأَيَاهُ فَلَمَّا نَجَدَهُ كَمْ إِلَيْهِ أَغْرَضْتُمْ
وَكَانَ الْإِنْسَنُ كَفُورًا ﴿٧١﴾

أَفَمِنْ شُرَّ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ
يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبَاتْ لَا يَجِدُونَ
لَكُمْ وَسِيلًا ﴿٧٢﴾

(1) Mai sābō sabōda hassada bā ya ganin girman Ubangijinsa. A cikin maganar Iblīs akwai rashin ladabi da nūna Kiyayya ga Ādamu, har zuwa ga zuriyarsa, wadda ba a haifā ba tukuna.

bā zā ku sāmi wani wakīlī ba dōminku?

69. Ko kun amince ga Ya mayar da ku a cikin tēkun, a wani lōkaci na dabam, sa'an nan Ya aika wata gūguwa mai karya abūbuwa daga iska, har ya nutsar da ku sabōda abin da kuka yi na kāfirci? Sa'an nan kuma bā ku sāmun mai bin hakki sabōda ku, a kanMu, game da Shi.

70. Kuma lalle ne Mun gir-mama 'yan Adam,⁽¹⁾ kuma Muka dauke su a cikin kasa da tēku, kuma Muka arzūta su daga abūbuwa māsu dāfi, kuma Muka fīfitā su a kan māsu yawa daga wadanda Muka halitta, fīfitāwa.

71. A rānar da Muke kiran⁽²⁾ kōwane mutāne da līmāminsu, to, wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, to, wadannan sunā karātun littāfinsu, kuma bā a zāluntar su da zaren bākin gurtsin dabīno.

72. Kuma wanda ya kasance makāho⁽³⁾ a cikin wannan, sabōda haka shi a Lāhira makāho ne, kuma mafi bata ga hanya.

73. Kuma lalle ne sun yi kusa, haķīka, su fitinē ka daga abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka, dōmin ka kirkira waninsa a gare Mu, a lōkacin, haķīka, dā sun riķe ka masoyi.

(1) Muķārana a tsakānin jinsin mutum da sauran halittar Allah.

(2) Muķārana a Lāhira a tsakānin al'ummōmi kuma da tsakānin mūminai da kāfirai.

(3) Muķārana a tsakānin makantar basīra da makantar ganin ido.

أَفَلَمْ يَرَوْا أَنَّ مِنْ أَنْوَارِ
هَذِهِ الْأَرْضِ مَا كُنْتُ
أَنَا بِهِ أَعْلَمُ فَلَمَّا
رَأَوْهُمْ أَنَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولِي
قَالُوا إِنَّا مُنْكِرُونَ
وَمَا كُنَّا مُنْكِرِينَ
وَمَا كُنَّا نَهْجُونَ
بِهِمْ وَمَا كُنَّا
نَهْجُونَ
تَبَعَّدُونَا

*وَلَقَدْ كَرِمَنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ
وَالْأَبْخَرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنْ أَطْيَابِنَا
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِمَّا خَلَقْنَا تَقْضِيلًا

يُوَقِّرُنَّهُمْ كُلُّ أَنْوَارٍ بِإِيمَانِهِمْ فَمَنْ أُولَئِنَّ
كَيْبَابَةُ وَيَسِّينَهُهُ فَأُولَئِكَ يَقْرُءُونَ
كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتَبَلَّغاً

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَى وَأَضَلُّ سَيِّلًا

وَإِنْ كَادُوا لِيَقْتُلُوكُمْ عَنِ الَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكُمْ لِتَفْتَرِي عَنِّيْتُمْ بِغَيْرِهِ
وَإِذَا لَأَخْذُوكُمْ خَلِيلًا

74. Kuma bā dōmin⁽¹⁾ Mun tabbatar da kai ba, lalle ne, hakīka, dā kā yi kusa ka karkata zuwa gare su ta wani abu kadān.

75. A lōkacin, lalle ne, dā Mun dandāna maka ninkin azābar rāyuwa da ninkin azābar mutuwa, sa'an nan kuma bā zā ka sāmi mataimaki ba a kanMu.

76. Kuma lalle ne, sun⁽²⁾ yi kusa, hakīka, su tāyar da hankalinka daga kasar, dōmin su fitar da kai daga gare ta. Kuma a lōkacin, bā zā su zauna ba a kan sābāninka fāce kadān.

77. Hanyar wafanda, hakīka, Muka aika a gabāninka, daga ManzanninMu, kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyarMu.

78. Ka tsayar da sala⁽³⁾ a karkatar rānā zuwa ga duhun dare da lōkacin fitar alfijir, lalle ne karātun fitar alfijir⁽⁴⁾ ya kasance wanda ake halarta.

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتَنَا لَقَدْ كِدَّ تَرَكَنَ إِلَيْهِ
شَيْئاً قَلِيلًا ﴿٦٤﴾

إِذَا لَأَذْفَنَكَ ضُعْفَ الْحَيَاةِ وَضُعْفَ
الْمَمَاتِ فَرُّ لَا تَحْدُدُ لَكَ عَلَيْنَا اصْبِرْ رًا ﴿٦٥﴾

وَإِنْ كَانَتْ دُولَةٌ يَسْتَفِرُونَكَ مِنْ أَلْأَرْضِ
لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَأَيْلَبُثُونَ خَلْفَكَ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿٦٦﴾

سُنَّةً مَنْ قَدَّ أَرْسَلْنَا بَلَّافَ مِنْ رُسُلِنَا
وَلَا تَحْدُدُ لِسْنَتِنَا حَتَّىٰ يَلْبِسَ ﴿٦٧﴾

أَقْمِرْ أَصْلَوَةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى عَسْقِ
الْأَيَّلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْءَانَ
الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٦٨﴾

(1) Mukārana a tsakānin sarauta da Manzancin Allah. Sarkin dūniya yanā canja manufarsa dōmin nēman yardar mutānensa. Amman Manzon Allah bā ya sāke abin da Allah Ya umurce shi da shi dōmin nēman yardar mutāne.

(2) Muķārana a tsakānin mai aiki dōmin Allah, bā a iya jūyar da shi daga aikinsa dōmin nēman wata kamāla, amma mai aikin dūniya anā iya canja shi dōmin haka. Kuma bambancin hijira da kōra, wafanda suka kōri Annabinsu sai a halaka su, amma wafanda Annabinsu ya yi hijira gabānin azāba, to, bā zā a halaka su ba.

(3) Tsayar da sala a cikin lōkutanta, shi ne yake hana a yaudari mutum da magana har a sanya shi ya yi abin da bai kamāta ba, ko kuma ya yi abin da shari'a ta hana.

(4) Karātun fitar alfijir, ana nufin sallar asuba. Sabōda haka anā son dōgon karātu a cikinta, gwargwadon fārā ta a duhun dare a bayan fitar alfijir.

79. Kuma da dare, sai ka yi hīra⁽¹⁾ da shi (Alkur'āni) a kan kāri gare ka. Akwai tsammānin Ubangi-jinka Ya tāyar da kai a wani matsayi gōdadde.

80. Kuma ka ce, "Yā Ubangijīna!⁽²⁾ Ka shigar da ni shigar gaskiya, kuma Ka fitar da ni fitar gaskiya. Kuma Ka sanya mini, daga gunKa, wani karfi mai taimako."

81. Kuma ka ce, "Gaskiya tā zo, kuma karya ta lālāce. Lalle ne karya ta kasance lālātacciya."

82. Kuma Munā sassaukarwa, daga Alkur'āni, abin da yake waraka ne da rahama ga mūminai. Kuma bā ya kāra wa azzālumai (kōme) fāce hasāra.

83. Kuma idan Muka yi ni'ima a kan mutum,⁽³⁾ sai ya hinjire, kuma ya nīsanta da gefensa, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya kasance mai yanke kauna.

84. Ka ce, "Kōwa ya yi aiki a kan hanyarsa. Sa'an nan Ubangi-jinka ne Mafi sani ga wanda yake mafi shiryuwa ga hanya."

85. Sunā tambayar ka ga rūhi. Ka ce, "Rūhi daga al'amarin

وَمِنْ أَلَيْلٍ فَتَهَجَّدُ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٦﴾

وَقُلْ رَبِّي أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صَدَقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صَدَقٍ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْذُّنُوكِ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٧٧﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحُقُوقُ وَهُنَّ الْبَطِلُ إِنَّ الْبَطِلَ كَانَ رَهُوقًا ﴿٧٨﴾

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنَ مَا هُوَ شَفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَرِدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا حَسَارًا ﴿٧٩﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى إِلَيْسَنِ أَغْرَضَ وَنَعَّا بِجَاهِنَّمِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يُؤْسَأًا ﴿٨٠﴾

فَلْ كُلُّ يَعْمَلٌ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعَمَّرْ بِمَنْ هُوَ أَهْدَى سَيِّلًا ﴿٨١﴾

وَيَسْكُلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي

(1) Hīra da Alkur'āni, watau a yi sallōlin nāfila na dare, Shafa'i, bibbiyu, a kāre da Wutri. Ga Annabi tahajjudi da Wutrin wājibi ne, kāri a kan abin da aka dōra wa sauran mutāne, a lōkacin da yake zaune a gida. Ga sauran mutāne, Wutri sunna ce, kamar sallōlin īdi da rōkon ruwa da husūfin rānā da na wata. A nan akwai bambanci a tsakānin Annabi da jama'arsa a wajen Wutri.

(2) Kuma ka yi addu'a a cikin sallarka da bāyanta da wannnan addu'a dōmin ta nūna sallamawarka ga Ubangijinka Allah.

(3) MuFārana a tsakānin hālāye biyu na mutum, hālin tsanani da hālin cūta.

Ubangijina ne, kuma ba a bā ku (kōme) ba daga ilmi fāce kadān."

86. Kuma lalle ne idan Mun so, hakīka, Munā tafiya da abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka. Sa'an nan kuma bā zā ka sāmi wani wakīli ba dōminka game da shi a kanMu.

87. Fāce da rahama daga Ubangijinka. Lalle ne falalarSa ta kasance mai girma a kanka.

88. Ka ce, "Lalle ne idan mutāne da aljannu sun tāru a kan su zo da misālin wannan Alkur'āni, bā zā su zo da misālinsa ba, kuma kō dā sāshinsu yā kasance mataimaki ga sāshi."

89. Kuma lalle ne, hakīka, Mun caccanza dōmin mutāne, a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, sai mafi yawan mutāne suka ki (kōme) fāce kāfirci.

90. Kuma suka ce, "Bā zā mu yi īmāni ba dōminka sai kā būbbugar⁽¹⁾ da idan ruwa daga kasa.

91. "Kō kuma wata gōna daga dabīnai da inabi ta kasance a gare ka. Sa'an nan ka būbbugar da kōramu a tsakāninta būbbugarwa.

92. "Ko kuwa ka kāyar da sama a kanmu, kabukka, kamar yadda ka riya, kō kuwa ka zo da Allah, da malā'iku bangabanga.

وَمَا أُوتِيسْرُونَ الْعِلْمُ إِلَّا قِيلَ^{٨٣}

وَلَيْسَ شَنَانَ الدَّهْبَنَ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا
يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا^{٨٤}

إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْنَا
كَبِيرًا^{٨٥}

قُلْ لَيْسَ أَجْتَمَعَتِ الْأَنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِعِشْلٍ هَذَا الْقُرْءَانُ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ
كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَاهِرًا^{٨٦}

وَلَقَدْ صَرَفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ فَلَيْسَ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا^{٨٧}

وَقَالُوا نَّحْنُ نُؤْمِنُ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجِرَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَنْبُوعًا^{٨٨}

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةً مِّنْ تَخْرِيلٍ وَعِنْبٍ
فَتُفْجِرَ الْأَنْهَرَ خَلَالَهَا فَنَجِيرًا^{٨٩}

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا
كَسْفًا أَوْ تَأْتِي بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةَ قَبِيلًا^{٩٠}

(1) Kāfiri bā ya iya hangen abin da bā a iya taħba shi da gabobin ji na jiki, dōmin haka suka nēmi dayan wadannan abūbuwa ya auku kāmin su yi īmāni. Mūmini yanā kange da ganin basīra, dōmin haka ya wadātu da zaman Alkur'āni āyā mai isa ga ya yi īmāni da shi.

93. "Kō kuwa wani gida na zīnāriya ya kasance a gare ka, kō kuwa ka tāka a cikin sama. Kuma bā zā mu yi īmāni ba ga tākawarka, sai ka sassauko da wani littāfi a kanmu, munā karanta shi." Ka ce, "Tsarki ya tabbata ga Ubangijīna! Ban kasance ba fāce mutum, Manzo."

94. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni, a lōkacin da shiriya ta jē musu, fāce sun ce, "Shin, Allah zai aiko mutum ya zamo yana Manzo."

95. Ka ce, "Dā malā'iku sun kasance a cikin kasa, kuma sunā tafiya, sunā māsu natsuwa, lalle ne dā mun saukar da malā'ika daga sama ya zama manzo a kansu."

96. Ka ce, "Allah Yā isa zama Shaida a tsakānina da ku. Lalle Shī Ya kasance ga bāyinSa, mai kidid-digewa Mai gani."

97. Kuma wanda Allah Ya shiryar, to, shī ne shiryayye, kuma wanda Ya batar, to, bā zā ka sāmi wadansu masōya a gare su ba bai-cinSa. Kuma Munā tāra su a Rānar Kiyāma a kan fuskōkinsu, sunā makāfi, kuma bēbāye da kurāme. Matattararsu Jahannama ce, kō da yaushe ta bice, sai Mu kāra musu wata wuta mai tsanani.

98. Wancan ne sakamakonsu, sabōda lalle sū, sun kāfirta da āyō-yinMu, kuma suka ce, "Shin idan muka kasance kāsūsuwa da nīkak-kun gaþūbuwa, shin lalle mū, haþī-ka, wadanda ake tāyarwa ne a cikin wata halitta sābuwa?"

أَوْيَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ رُخْرُفٍ أَوْ تَرَقَّ في
السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِّيَّكَ حَتَّى تُنْزِلَ عَلَيْنَا
كِتَابًا نَقْرُؤُهُ دُقْلُ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ
كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٤٦﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٤٧﴾

قُلْ لَوْكَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَكِكَ تَمْشُونَ
مُظْهِرِينَ لَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٤٨﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بِيَنِي وَبَيْنَكُوْنُ إِنَّهُ
كَانَ يَعْبَادُهُ خَيْرًا بَصِيرًا ﴿٤٩﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُمْ أَوْلَيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ غَمْيَا وَبِكَمَاءٍ وَصُمْمَاءٍ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ كُلُّمَا خَبَتْ زِدَهُمْ
سَعِيرًا ﴿٥٠﴾

ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِإِيمَانِنَا وَقَاتَلُوا
أَيْذَا كَانَ عَظِيمًا وَرَفَقَتَهُمْ نَالَ الْمَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٥١﴾

99. Shin, kuma ba su ganī⁽¹⁾ ba (cēwa) lalle ne Allah, Wanda Ya halicci sammai da kasa, Mai ikon yi ne a kan Ya halicci misālinsu? Kuma Ya sanya wani ajali a gare su wanda bābu kōkwanto a cikinsa? Sai azzālumai suka fi fāce kāfirci.

100. Ka ce, “Dā dai kū, kunā mallakar⁽²⁾ taskōkin rahamar Ubangijina, a lōkacin, hakīka, dā kun kāme, dōmin tsōron kārēwar taskōkin. Kuma mutum yā kasance mai kwauro ne.”

101. Kuma lalle ne, hakīka, Mun bai wa Mūsā āyōyi⁽³⁾ guda tara bayyanannu, sai ka tambayi Banī Isrā’ila, a lōkacin da ya jē musu, sai Fir'auna ya ce masa, “Lalle nī, inā zaton ka, ya Mūsā, sihirtacce.”

102. Ya ce, “Lalle ne, hakīka, ka sani bābu wanda ya saukar da wadannan, fāce Ubangijin sammai da kasa, dōmin su zama abūbuwan lūra. Kuma lalle ne ni, hakīka, ina zaton ka, yā Fir'auna, halakakke.”

103. Sai ya yi nufin fitar da su daga kasar, sai Muka nutsar da shi, shi da wanda yake tāre da shi gabā daya.

104. Kuma Muka ce, daga bā-yansa ga Banī Isrā’ila, “Ku zauni

*أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ فَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَأَرْبَبِ فِيهِ قَابِيَ الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿١٦﴾

قُلْ لَوْا نَسْتَوْتُ مَكْلُوكُونَ حَزَلَنَ رَحْمَةً رَبِّي إِذَا لَأْمَسَكْتُمْ خَشِيَّةَ الْإِنْقَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَنُ قَتُورًا ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَىٰ نِسْعَةً إِيَّاهُ بِيَمِنِتِ فَسَعَلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ فَرَعَوْنُ إِنِّي لِأَظْنُنُكُمْ يَنْهُوْسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٨﴾

قَالَ لَقَدْ عِلِّمْتَ مَا أَنْزَلَ هَنْؤُلَةً إِلَارَبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَارِبَرَ وَإِنِّي لِأَظْنُنُكُمْ يَنْفَرَعُونَ مَشْبُورًا ﴿١٩﴾

فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَفِرَهُمْ مِنْ الْأَرْضِ فَأَعْرَفَهُ وَمَنْ مَعَهُ وَجْهِيَعاً ﴿٢٠﴾

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِيَسِّرَهُ يَلَّا أَسْكُنُوا الْأَرْضَ

(1) Muķārana a tsakānin farkon halitta da mayarwa da ita, idan fārāwa ba ta buwāya ba, mayarwa bā zā ta buwāya ba.

(2) Muķārana a tsakānin kyautar mutum da rōwarsa ga dūkiyar da ya mallaka.

(3) Muķārana a tsakānin maganar makangari Fir'auna da Manzon Allah, Mūsā dōmin nūna āyar Annabāwa bā su tsōron kōwa wajen iyar da Manzancin Allah, kuma bā su ganin wani Karfi a gabansu fāce na Allah.

fasar. Sa'an nan idan wa'adin karshe ya zo, zā Mu jē da ku jama'a-jama'a."⁽¹⁾

105. Kuma da gaskiya Muka saukar da shi, kuma da gaskiya ya sauwa. Kuma ba Mu aike ka ba fāce kanā mai bāyar da bushāra, kuma mai gargadi.

106. Kuma yanā abin karātu, Mun rarraba shi, dōmin ka karanta shi ga mutāne a kan jinkiri, kuma Mun sassaukar da shi sassaukarwa.⁽²⁾

107. Ka ce, "Ku yi ūmāni⁽³⁾ da shi, ko kuwa kada ku yi ūmāni, lalle ne wadanda aka bai wa ilmi daga gabāninsa, idan anā karātunsa a kansu, sunā fāduwa ga habōbinsu, sunā māsu sujada.

108. "Kuma sunā cēwa: Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle ne wa'adin Ubangijinmu ya kasan-ce, hafīka, abin aikatāwa."

109. Kuma sunā fāduwa ga habōbinsu sunā kūka, kuma yanā kara musu tsōro.

فَإِذَا جَاءَهُ وَعْدُ الْآخِرَةِ حِشَنًا بِكُمْ لَفِيقًا ﴿٦٤﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلُ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦٥﴾

وَقُرْءَانًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿٦٦﴾

قُلْ إِيمُونَ بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يَسْأَلُونَ عَنِيهِمْ يَخْرُجُونَ لِلَّادْقَانِ سُجَّدًا ﴿٦٧﴾

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدَ رَبِّنَا
لَمْ يَفْعُلْ ﴿٦٨﴾

وَيَخْرُجُونَ لِلَّادْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ
خُشُوعًا ﴿٦٩﴾

(1) Wannan magana tanā kamā da da'awar Yahūdu cēwa yanā rubuce a cikin littāfinsu za su kōma hadfuwa bāyan rarraba a nan dūniya, kuma Hadisin kōmawar Yahūdu a Falasđīnu, har Musulmi su yi yāki da su, sunā a kan gābar gabas, kuma su Yahūdāwa suna a kan gābar yamma daga Kōgin Urdun yanā karfafa wannan ra'ayi. Kuma an ruwaito cēwa daga cikin alāmōmin Tāshin Kiyāma akwai kōmāwar Yahūdu a Falasđinu. Allah ne Mafi sani.

(2) Saukar da Alkur'āni a cikin shēkaru ashirin ko ashirin da uku ya yi kama da saukar āyoyin Mūsā tāra a lōkacin da yake kiran Fir'auna zuwa ga addini.

(3) Mukāranar yin ūmāni da rashin ūmānin mutāne ga Alkur'āni bā zai rage gaskiyarsa da kōme ba, sai dai wadanda suka ki ūmānin ne zā su cūtu. Sa'an nan da bambanci a tsakānin mai ilmi da jāhili. Mai ilmi yanā da sauķin jāwuwa zuwa ga gaskiya har ya rasa abin da zai aikata fāce ya fādi rikice, a kan habarsa, yanā mayar da al'amari ga Allah kuma yanā tawali'u.

110. Ka ce, “Ku kirāyi Allah⁽¹⁾ ko kuwa ku kirāyi Mai rahama. Kowane kuka kira, to, Yanā da sūnāye mafi kyau. Kumá kada ka bayyanā⁽²⁾ ga sallarka, kuma kada ka bōye ta. Ka nēmi hanya a tsakānin wangan.”

111. Kuma ka ce, “Gōdiya⁽³⁾ ta tabbata ga Allah Wanda bai riči dā ba, kuma abōkin tārayya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma wani masōyi sabōda wulākancin bai kasance a gare Shi ba.” Kuma ka girmama Shi, girmamāwa.

قُلْ أَدْعُو اللَّهَ أَوْ أَدْعُو الرَّحْمَنَ أَيَّامًا تَدْعُوا
فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ
وَلَا تَخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَيِّلًا ﴿٦﴾

وَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
تَكْبِيرًا ﴿٧﴾

Tanā karantar da ladubban ibāda zuwa ga Allah da yin aiki da zahirin shari'a da barin dukan abin da ya sābā wa shari'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah wanda Ya saukar da Littafi a kan bāwanSa kuma bai sanya karkata ba a gare shi.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عَوْجَانًا ﴿٨﴾

(1) Mukarana a tsakānin sūnāyen Allah wadanda ake kiran Sa da su wajen rōko da wadanda bā a yin rāko da su. Sūnāyen mafiya kyau da ake kiran Allah da su Hadisi ya kawo su sai a nēma daga Jalalaini.

(2) Kuma tsakaitāwa wajen karātun salsa ko addu'a kamar yadda aikin Annabi yā nūna yadda ake yi, kada a bayyana kada a bōye. Sai dai tsaka.

(3) Ka ce, “Allah ba shi da abōkin muķārna a kōwace jiha. Shi kadai Ya cancanci girmamāwa.” Sabōda haka ka girmama Shi, girmamāwar da ta dāce da Shi.

2. Madaidaici, dōmin Ya yi gargadi da azāba mai tsanani daga gare Shi, kuma Ya yi bushāra ga mūmīnai, wadanda suke aikata ayyuka na kwarai da (cēwa) sunā da wata lādā mai kyau.

3. Sunā māsu zama a cikinta har abada.

4. Kuma Ya yi gargadi ga wadanda⁽¹⁾ suka ce, “Allah yanā da da.”

5. Ba su da wani ilmi game da wannan magana, kuma iyāyensu bā su da shi, abin da ke fita daga bākunansu ya girma ga ya zama kalmar fada! Ba su fadan kōme fāce karya.

6. To, kā yi kusa ka halaka ranka a gurabbansu, wai dōmin ba su yi īmāni da wannan lābāri ba, sabōda bañin ciki.

7. Lalle ne Mū, Mun sanya abin da ke kan kasa, wata kawa⁽²⁾ ce gare ta, dōmin Mu jarraba su; wanne daga cikinsu zai zama mafī kyau ga aiki.

8. Kuma lalle Mū, Māsu sanya abin da ke a kanta (ya zama) turbāya kekasasshiya ne.

قَيْمَالِيُّنْدَرْ بَأْسَاشِيدِيْدَأْمَنْ لَدُنْهُ
وَبُيْسِرْ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّلِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنَا ①

مَنْكِيْنَ فِيهِ أَبْدَأْ ②

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا أَخْذَهُ اللَّهُ وَلَدَأْ ③

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِأَبَاهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبَا ④

فَلَعْلَكَ بِنَحْنُ نَفْسَكَ عَلَى إِثْرِهِمْ إِنْ لَمْ
يُؤْمِنُوا بِهِنَّا الْحَدِيثُ أَسْفًا ⑤

إِنَّا جَعَلْنَا مَاعَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا
لِنَبْلُوُهُ أَيْهُمْ أَخْسَنُ عَمَلاً ⑥

وَإِنَّا لَجَعَلْنَاهُ مَاعَنِيهَا صَعِيدًا جُرْزًا ⑦

(1) Lārabawa sun ce malā'iku 'yā'yan Allah ne. Yahūdawa sun ce Uzairu dan Allah ne, Nasāra sun ce Isā dan Allah ne. Bābu ladabi ga fadin wannan magana. Sabōda haka Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya gaya musu, cēwa wannan magana karya ce kuma rashin ladabi ne ga Allah. Da ba su yi īmāni ba, ya ji tsōro kada ya zama shī ne ya yi kwauron bāki ga fadā musu gaskiya. Sai Allah Ya gaya masa, cēwa kada ya halakar da ransa dōmin bañin cikin haka.

(2) Sabōda haka Kawar kasa, kamar furen itācenta ne, bā su rudin mai hankali ga tsarēwar ladabi tāre da Ubangijinsa, da bin shari'ar littāfin da aka saukar wa Annabi, kuma ba a sanya masa karkata ba.

9. Ko kuwa kā yi zaton cēwa ma'abūta kōgo⁽¹⁾ da allo sun ka-sance abin māmāki daga āyoyin Allah?

10. A lōkacin da samarin suka tattara zuwa ga kōgon, sai suka ce, "Ya Ubangijinmu!⁽²⁾ Ka bā mu wata rahama daga gare Ka, kuma Ka sauకake mana (sāmun) shiriya daga al'amarinmu."

11. Sai Muka yi dūka a kan kunnunwansu,⁽³⁾ a cikin kōgon, shē-karu māsu yawa.

12. Sa'an nan Muka tāyar da su, dōmin Mu san wane dayan ƙungi-yoyin biyu suka fi lissāfi ga abin da suka zauna na lōkacin.

13. Mu ne ke jēranta maka lā-bārinsu da gaskiya. Lalle ne sū, wadansu samāri ne. Sun yi īmāni da Ubangijinsu, kuma Muka fāra musu wata shiriya.

14. Kuma Muka daure a kan zukātansu, a lōkacin da suka tsayu, sa'an nan suka ce, "Ubangijinmu Shī ne Ubangijin sammai da ƙasa. Bā zā mu kirāyi waninSa abin bau-tawa ba. (Idan mun yi haka) lalle ne, haƙīka, mun fadi abin da ya kētare haddi a sa'an nan."

(1) Lōkacin da Allah Ya ce, kada Annabi ya wahalar da kansa dōmin baƙin cikin ba a karbi maganarsa ba, sai Ya ba shi lābārin ma'abūta kōgo, yadda suka yi gudun hijira da addininsu, Allah Ya tsare su daga wahala, a cikin halin abin al'ajabi. Sa'an nan kissar ta tattara a kan ladubba wadanda ake nēman mutun ya tsare su tāre da Ubangijinsa a cikin dukan mōtsinsa, kamar yadda bayāni zai nūna.

(2) Sun fara da addu'a ta nēman shiriya daga Allah, Ubangijinsu. Addu'a tun farko ga kōme ladabi ne. Kuma fārāwa da nūna bautarsu ga Ubangiji, ladabi ne. Hijira da addini, ladabi ne, kuma amincēwa da sāmun rahamar Allah, ladabi ne ga Allah, sabōda haka Allah ya jibinci tsaron kōgon ya zame musu mafi kyawun wurin zama.

(3) Dūka a cikin kunnuwa, shī ne sanya musu barci.

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ
كَانُوا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذَا أَوَى الْفَتِيَّةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبُّنَا
ءَاءِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهِيَ لَنَا مِنْ
أَمْرِنَا رَشْدًا ۝

فَضَرَبَنَا عَلَىَّ إِذَا نَفِرُّ فِي الْكَهْفِ
سِينَ عَدَدًا ۝

ثُمَّ عَشَّهُمْ لِنَعْلَمَ أَئِ الْجَزِيرَيْنِ أَحَصَى لِمَا
لِشُوْأَمَدًا ۝

نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ بَاهِرٌ بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فَتَيَّةٌ
ءَامُوا بِرَبِّهِمْ وَرَزَّانَهُمْ هُدَى ۝

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذَا مُؤْفَقَالُوا رَبُّنَا
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنَدْعُوْمِن
دُونِهِ إِلَهًا لَّقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطْنَا ۝

15. “Gā wadannan mutānenmu, sun riķi waninSa abin bautāwa! Don me bā su zuwa da wata hujja bayyananna a kansu (wadanda ake bautawar)? To, wāne ne mafizālunci daga wanda ya kāga karya ga Allah?

16. “Kuma idan kun nīsance su, sū da abin da suke bautāwa, fāce Allah, to, ku tattara zuwa ga kōgon, sai Ubangijinku Ya watsa muku daga rahamarSa, kuma Ya sauķaķe muku madōgara daga al’amarinku.”

17. Kuma kanā ganin rānā idan ta fito tanā karkata daga kōgonsu wajen dāma, kuma idan ta fādī, tanā gurgurar su wajen hagu, kuma su, sunā a cikin wani fili daga gare shi. Wannan abu yanā daga āyōyin Allah. Wanda Allah Ya shiryar, to, shī ne mai shiryuwa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā zā ka sāmar masa wani majibinci mai shiryarwa ba.

18. Kuma kanā zaton su far-kakku ne, alhāli kuwa sū māsu barci ne. Munā jūya su wajen dāma da wajen hagu, kuma karensu yanā shimfide da zirā’ō’in kafāfuwansa ga farfājiya (ta kōgon). Dā ka lēka (a kan) su (dā) lalle ne, ka jūya daga gare su a guje kuma (dā) lalle ne ka cika da tsōro daga gare su.

19. Kuma kamar wannan ne, Muka tāyar da su, dōmin⁽¹⁾ su

هُوَلَاءِ قَوْمًا أَخْحَذُوا مِنْ دُونِهِهِ إِلَهًا ثُلَّا
يَا تُؤْنَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَنٍ يَنْعِ مِنْ أَظْلَمُ
مِمَّنْ أَفْرَجَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

وَإِذَا عَزَّزَتْهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهُ
فَأَوْأَ إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ
رَحْمَتِهِ وَيُهَمِّ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ﴿١٦﴾

*وَرَأَيَ السَّمَسَ إِذَا طَلَعَتْ شَرَّاقُهُ
كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ
نَفَرِضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَائِلِ وَهُمْ فِي فَجُوقَ
مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ عَائِدَتِ اللَّهِ مِنْ يَهْدِ اللَّهُ
فَهُوَ أَمْهَدٌ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ
وَلِكَامِرِشَدًا ﴿١٧﴾

وَتَحْسِبُهُمْ أَقْنَاطًا وَهُمْ رُفُودٌ وَنَقْلَبُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَائِلِ وَكُلُّهُمْ بَسِطٌ
ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لِوَأَطْلَعَتْ عَلَيْهِمْ لَوْلَيَتْ
مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمْلِيَتْ مِنْهُمْ رُغْبَا ﴿١٨﴾

وَكَذَلِكَ بَعْثَنَهُمْ لِيَسَاءَ لَوْأَيْنَهُمْ

(1) Mahāwarar mūminai a bāyan barcin shēkara dari uku, amma duk da haka sunā cikin hankalinsu sunā mayar da al’amari ga Allah.

tambayi jūna a tsakāninsu. Wani mai magana daga cikinsu ya ce, "Mēne ne lōkacin da kuka zauna?" Suka ce, "Mun zauna yini daya ko sāshen yini." Suka ce, "Ubangijinku ne Mafī sani ga abin da kuka zauna. To, ku aikā da ḥayanku, game da azurfarku wannan, zuwa ga birnin.⁽¹⁾ Sai ya dūba wanne ne mafī tsarki ga abin dafāwa, sai ya zo muku da abinci daga gare shi. Kuma sai ya yi da hankali, kada ya sanar da ku ga wani mutum.

20. "Lalle ne sū, idan sun kāmā ku, zā su jēfē ku, kō kuwa su mayar da ku a cikin addininsu, kuma bā zā ku sāmi babban rabo ba, a sa'an nan har abada."

21. Kuma kamar wancan ne, Muka nūna su (gare su) dōmin su san lalle wa'adin Allah gaskiya ne, kuma lalle ne Sa'a bābu shakka a cikinta. A lōkacin da suke jāyayyar al'amarinsu a tsakāninsu,⁽²⁾ sai suka ce, "Ku gina wani gini a kansu, Ubangijinsu ne Mafī sani game da su." Wadanda suka rinjāya a kan al'amarinsu suka ce, "Lalle mu riki masāllāci a kansu."

22. Zā su ce, "Uku ne da na hudunsu, karensu." Kuma sunā cēwa, "Biyar ne da na shidansu karensu," a kan jīfa a cikin duhu. Kuma sunā cēwa, "Bakwai ne da

قالَ قَابِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَيَشْتَمِ قَالُوا لَيْشَا
يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا
لَيَشْتَمِ فَأَبْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرْقٍ كُمْ هَذِهِ
إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَيَسْتَأْنِظِرْ أَهْلَهَا أَزْكِ طَعَامًا
فَلَيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مَّنْهُ وَلَيَسْتَأْنِظِرْ وَلَا
يَشْعَرُنَّ بِكُمْ أَحَدًا^(١)

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْهِمْ كُمْ يَرْجُ جُمُوكُمْ
أَوْ يُعِيدُونَ كُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ
تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدَا^(٢)

وَكَذَلِكَ أَغْنَرَنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ
وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَآرِبَتْ فِيهَا إِذْ
يَنْتَزَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا أَبْتُوا
عَلَيْهِمْ بِنِينَارَهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ
عَلَّمُوا عَلَىٰ أَمْرِهِنَّ لَتَخْذَنَ عَلَيْهِمْ
مَسِحَّدًا^(٣)

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ

(1) Birnin shi ne Tarasus. Sunan sarkinsu Da'kayānus.

(2) Muḥāwarar mūminai da kāfirai, da yadda kāfirai ke zartar da al'amari bā da ambaton yardar Allah Ubangijinsu ba. Da yadda suke yin sāri-fadi ga matsalōlin ilmi da ya kamāta a mayar da saninsu ga Allah.

na takwas dīnsu karensu.” Ka ce, “Ubangijīna⁽¹⁾ ne Mafi sani ga Kidāyarsu, bābu wanda ya san su fāce kađan.” Kada ka yi jāyayya a cikin al’amarinsu, sai jāyayya bayyananna. Kuma kada ka yi fatawa⁽²⁾ ga kōwa daga gare su a cikin al’amarinsu.

23. Kuma kada lalle ka ce ga wani abu, “Lalle ni, mai aikatāwa ne ga wancan a gōbe.”

24. Fāce idan Allah Ya so. Kuma ka ambaci Ubangijinka idan ka manta, kuma ka ce, “Dammāni ga Ubangijīna, Ya shiryar da ni ga abin da yake shi ne mafi kusa ga wannan na shiriya.”

25. Kuma suka zauna a cikin kōgonsu shēkaru dārī uku, kuma suka dada tara.

26. Ka ce, Allah ne Mafi sani ga abin da suka zauna. Shī ne da (sannin) gaibin sammai da kasa. Mēne ne ya yi ganinSa da jinSa! Bā su da wani majibinci baicinSa, kuma bā Ya tārayya da kōwa a cikin hukuncinSa.

27. Ka karanta abin da aka yi wahayi zuwa gare ka, na littāfin Ubangijinka. Bābu mai musanyāwa ga kalmōminSa, kuma bā zā ka sāmi wata madōgara ba daga waninSa.

رَجَمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ
كَبُوْهُمْ قُلْ رَبِّ الْأَعْلَمُ يَعْلَمُ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا
قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِرُهُمْ إِلَّا مِرَأَةٌ ظَاهِرًا وَلَا
شَتَّقْتَ فِيهِمْ فَنَهُمْ أَحَدًا ﴿١٦﴾

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَأْنٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدَّا ﴿١٧﴾

إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ وَأَذْكُرْ رَبِّكَ إِذَا
نَسِيْتَ وَقُلْ عَسَى أَن يَهْدِيَنَّ رَبِّ لَا فَرَبَّ مِنْ
هَذَا رَشَدًا ﴿١٨﴾

وَلَيُشُوْفَ كَهْفَهُمْ ثَلَاثَ مائَةٍ سِنِينَ
وَأَزْدَادُوا إِنْسَعًا ﴿١٩﴾

قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِلْمُؤْمِنُوْلَهُ وَغَيْرِ الْمُسْمَوَاتِ
وَالْأَرْضُ أَبْصَرُ بِهِهِ وَأَسْمَعُ مَا لَهُمْ مِنْ
دُونِهِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشَرِّكُ فِي حُكْمِهِ
أَحَدًا ﴿٢٠﴾

وَأَقْتُلُ مَا أُوحِيَ إِلَيَّكَ مِنْ كِتَابٍ رَبِّكَ
لَا مُبَدِّلٌ لِكَلِمَتِهِ وَلَنْ يَحْدَدَ مِنْ دُونِهِهِ
مُلْتَحَدًا ﴿٢١﴾

(1) Bayānin ladubban magana ga matsalōlin ilmi da na aiki. Bābu wanda ya san gaibu sai Allah. Bā a tambayar mālaman bata da son zūciya, dōmin sāri-fadi suke yi ga jawābin mai tambaya.

(2) Dōmin haka ba a yin fatawa a wurin mālamin bidi'a kō jāhili dōmin zai fadi abin da yake so, kō kuma ya yi faddari fadi, jīfa a cikin duhu.

28. Ka hakurtar da ranka tāre da wadanda ke kiran Ubangijinsu, sāfe da maraice, sunā nufin yardarSa. Kuma kada idānunka su jūya daga barinsu, kanā nufin kawar rāyuwar dūniya.⁽¹⁾ Kuma kada ka bi wanda Muka shagaltar da zūciyarsa daga hukuncinMu, kuma ya bi son zuci-yarsa, alhāli kuwa al'amarinsa ya kasance yin barna.

29. Kuma ka ce, “Gaskiya daga Ubangijinku take.” Sabōda haka wanda ya so, to, ya yi īmāni, kuma wanda ya so, to, ya kāfirta. Lalle ne Mū, Mun yi tattali dōmin azzā-lumai, wata wuta wadda shāma-kunta sun kēwaye da su. Kuma idan sun nēmi taimako sai a taimake su da wani ruwa kamar dabzar mai, yanā sōye fuskōki. Tir da abin shansu, kuma wutar ta yi mūnin zama mahūtar-su.

30. Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle ne Mū, bā Mu tōzartar da lādar wanda ya kyautata aiki.

31. Wadannan sunā da gidājen Aljannar zama, kōramu na gudāna daga karkashinsu, anā sanya musu kawa, a cikinsu, daga mundāye na zinariya, kuma sunā tufantar wadansu tūfāfi kōre, na alharīni rakīki da alharini mai kauri, sunā kishin-gide a cikinsu, a kan karagu. Mā-

وَاصِرْبَرْ نَقْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ
بِالْعَدْوَةِ وَالْعِشَّيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ
عَيْنَاهُ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَا تُطْعِنَ مَنْ أَعْقَلَنَا فَأَقْبَلَهُ وَعَنْ ذِكْرِنَا وَأَتَبَعَ
هُونَهُ وَكَانَ أَمْرُهُ دُرُطْنَا^{٦٦}

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيَؤْمِنْ وَمَنْ
شَاءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
أَحَاطَ بِهِمْ سَرَادُقُهَا وَإِنْ يَسْتَغْشِيُوا يُغَاثُوا
بِمَا إِلَيْهِمْ يَشْوِي أَلْوَجُوهُ بِئْسَ
الشَّرَابُ وَسَاهَتْ مُرْتَفَقًا^{٦٧}

إِنَّ الَّذِينَ إِمْنَوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
إِنَّا لَأَنْضِيْعُ أَجْرَمَنَ أَخْسَنَ عَمَلًا^{٦٨}

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّتُ عَدْنِ بَحْرِيِّ مِنْ تَحْتِهِمْ
الْأَنْهَرُ مُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ شَابَابًا خُضْرًا مِنْ سُندُسٍ وَاسْتَرْقَى
مُتَّكِيْنَ فِيهَا عَلَى الْأَرْأَيِكَ نَعْمَلُ الثَّوَابَ

(1) Āyōyi na ashirin da bakwai da ashirin da takwas sunā umurni da bin shari'a ta Alkur'āni, kuma sunā hani daga bin son zūciya dōmin nēman kawar rāyuwar dūniya wadda aka yi dōmin a jarrabi wāwā da ita, sa'an nan ta kōma turbāya kēkasasshiya. Dūbi āya kuma, ta takwas da ta tara. Mun dai sani, cēwa umurni da bin shari'a bayyananna shi ne kan labarin sūrar.

dalla da sakamakonsu. Kuma Aljanna ta kyautatu da zama wurin hutāwa.

32. Kuma ka buga musu misāli⁽¹⁾ da wadsansu maza biyu. Munsanya wa ḥayansu gōnaki biyu na inabōbi, kuma Muka kēwaye su da itācen dabīnai, kuma Muka sanya shūka a tsakāninsu (sū gōnakin).

33. Kōwace gōna daga biyun, tā bāyar da amfāninta, kuma ba ta yi zāluncin kōme ba daga gare shi. Kuma Muka būbbugar da korama a tsakāninsu.

34. Kuma dān itāce ya kasance gare shi. Sai ya ce wa abōkinsa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Nī ne mafīfici daga gare ka a wajen dūkiya, kuma mafi izza a wajen jama'a.”

35. Kuma ya shiga gōnarsa, alhāli yanā mai zālunci ga kansa, ya ce, “Bā ni zaton wannan zā ta halaka har abada.

36. “Kuma bā ni zaton Sa'a mai tsayuwa ce, kuma lalle ne, idan an mayar da ni zuwa ga Ubangijīna, to, lalle ne, zan sāmi abin da yake mafi alhēri daga gare ta ya zama makōma.”

37. Abōkinsa ya ce masa, alhāli kuwa yanā muhāwara da shi, “Ashe kā kāfirta da Wanda Ya halitta ka daga turbāya, sa'an nan daga ḥigōn maniyi, sa'an nan Ya daidaita ka, ka zama mutum?”

(1) Misāli ga mai shagala da dūniya da kawarta, mai saurin kōmāwa turbaya kēkasasshiya, da mai bin umurnin Allah, mai ladabi da bin shari'a. Yadda ākibar kōwanensu zā ta kasance.

وَحَسْنَتْ مُرَفِّقًا ﴿٦﴾

*وَأَضْرَبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا إِلَهَيْهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَبٍ وَحَقَّفْنَهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بِيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٧﴾

كِلَّا الْجَنَّتَيْنِ إِنَّكَ أَكُلَّهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا
وَفَجَرَتْ نَارًا خَلَلَهُمَا نَهَرًا ﴿٨﴾

وَكَانَ لَهُ رَثَمٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ حَمَارٌ وَرُؤْهُ
أَنَّ أَكْثَرَ مِنْكَ مَالًا وَأَعْزَزُ نَفْرًا ﴿٩﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ طَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَطْنَعْ
أَنْ تَبَدَّلَ هَذِهِ أَبْدَانًا ﴿١٠﴾

وَمَا أَطْنَعْ السَّاعَةَ قَاءِمَةً وَلَمْ يُرْدَدْ إِلَى
رَبِّ الْأَجْدَنَ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿١١﴾

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ حَمَارٌ وَأَكْفَرَتْ
بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
سَوَّنَكَ رَجُلًا ﴿١٢﴾

38. “Amma ni, Shī ne Allah Ubangijīna, kuma bā zan tāra kōwa da Ubangijina ba.

39. “Kuma don me, a lōkacin da ka shiga gōnarka, ka ce, ‘Abin da Allah ya so (shi ke tabbata) bābu wani karfi fāce game da Allah.’ Idan ka gan ni, ni ne mafi karanci daga gare ka a wajen dūkiya da diya.

40. “To, akwai fatan Ubangijīna Ya ba ni abin da yake mafi alhēri daga gōnarka, kuma ya aika azāba a kanta (ita gonarka) daga sama, sai ta wāyi gari turbāya mai santsi.

41. “Kō kuma ruwanta ya wāyi gari fafaakke, sabōda haka, bā zā ka iya nēmo shi ba dōminta.”

42. Kuma aka halaka dukan ‘ya’yan itācensa, sai ya wāyi gari yanā jūyar da tāfunansa biyu, sabōda abin da ya kashe a cikinta, alhāli kuwa ita tanā kwance a kan rassanta, kuma yanā cēwa, “Kaitōna, dā dai ban tāra⁽¹⁾ wani da Ubangijina ba!”

43. Kuma wata jama’ā ba ta kasance a gare shi ba, wadsanda ke taimakon sa, baicin Allah, kuma bai kasance mai taimakon kansa ba.

44. A can taimako da jibinta ga Allah yake. Shī ne kawai Gaskiya, Shī ne Mafīfīci ga lāda kuma Mafīfīci ga ākiba.

لَكُنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّيْ وَلَا أَشْرِكُ بِرَبِّيْ أَحَدًا ﴿٤١﴾

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا فُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَنَ أَنَّا أَقْلَمَ مَا لَأَ وَلَدَأَ ﴿٤٢﴾

فَعَسَى رَبِّيْ أَنْ يُؤْتِنَ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرِسِّلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَقَانًا ﴿٤٣﴾

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَهًا عَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤٤﴾

وَأَجِيبَطِ شَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقْلِبُ كَفَئِهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَّهُ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَنْتَيْتَنِي لَمْ أَشْرِكُ بِرَبِّيْ أَحَدًا ﴿٤٥﴾

وَلَرَبَّكُنَّ لَهُ فِعَةٌ يَنْصُرُونَهُ وَمِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٦﴾

هُنَالِكَ الْأَوْلَيَّةُ لِلَّهِ الْحَقُّ هُوَ خَيْرٌ ثُوابًا وَخَيْرٌ عَقْبًا ﴿٤٧﴾

(1) Ya yi nadāmar halakar gōnar kawai, amma bai yi nadāmar kāfircin shirkīn da ya yi ba, sabōda haka Allah bai mayar masa da badalinta ba. Daga nan kuma anā fahimtar cēwa rashin mai da al’amari ga Allah shirkū ne, kuma girman kai sabōda dūkiya, shirkū ne wanda Kawar dūniya ke sanya wāwāye a ciki.

45. Ka buga musu misālin rāyuwar dūniya, kamar ruwa ne wanda Muka saukar da shi daga sama sa'an nan tsirin kasa ya garwaya da shi, sa'an nan ya wāyi gari dudduga, iska tanā shikar sa. Kuma Allah Ya kasance Mai yawan ikon yi ne a kan dukan kōme.

46. Dūkiya da diya,⁽¹⁾ sū ne kawar rāyuwar dūniya, kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai sun fi zama alhēri a wurin Ubangijinka ga lāda kuma sun fi alhēri ga būri.

47. Kuma a rānar da Muke tafiyar da duwātsu, kuma ka ga kasa bayyane, kuma Mu tāra su har ba Mu bar kōwa ba daga gare su.

48. Kuma a gittā⁽²⁾ su ga Uban-
gijinka sunā sahu guda, (Mu ce
musu), “Lalle ne, hakīka, kun zo
Mana kamar yadda Muka halitta
ku a farkon lōkaci. Ā'a, kun riya
cēwa bā zā Mu sanya muku wani
lōkacin haduwa ba.”

49. Kuma aka aza littāfin ayyuka, sai ka ga māsu laifi sunā māsu jin tsōro daga abin da ke cikinsa, kuma sunā cēwa, “Kaitonmu! Mēne ne ga wannan littāfi, bā ya barin karama, kuma bā ya barin babba, fāce yā kididdige ta?” Kuma suka sāmi abin da suka aikata halarce. Kuma Ubangijinka bā Ya zāluntar kōwa.

وَأَضْرِبْ لَهُم مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءِ
أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْتَلَظَ بِهِ بَنَاتُ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذَرُّوهُ الْيَمَّاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَالْبَيْقَائِتُ الصَّالِحُ حَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ تَوَابًا
وَخَيْرٌ أَمْلًا ﴿٤٦﴾

وَقَوْمٌ نَسِيرٌ لِجَبَالٍ وَتَرِي الْأَرْضَ بَارِزَةً
وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ يَغَادِرُوهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

وَعَرِضُوا عَلَيْ رَبِّكَ صَفَّا لَقَدْ جَنِحُوا كَمَا
خَلَقْنَاهُمْ أَوْلَ مَرَّةً بَلْ زَعَمُوكُمْ أَنَّنْجَعَ لَكُمْ
مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾

وَوُضَعَ الْكِتَبُ فَرَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ
مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوْمَئِنَا مَالِ هَذَا
الْكِتَبِ لَا يَغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا
أَخْصَصَهَا وَأَوْجَدُوا مَا عِمِلُوا حَاضِرًا وَلَا
يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

(1) Dūkiya da diya, kawar dūniya ne, idan suka zama abin alfahari ga mai su, amma idan an ciyar da dūkiya ga tafarkin Allah, kuma aka karantar da diya ga bisa tafarkin hanyar shari'a suka tāshi Musulmin kwarai, to, sun zama aikin shari'a na Lāhira kē nan.

(2) Bayānin abūbuwan da ke aukuwa a wurin hisābi ke nan ga māsu bin son zūciya, su bar shari'a.

50. Kuma a lōkacin da Muka ce wa malā'iku, "Ku yi sujada ga Ādamu." Sai suka yi sujada, fāce Iblīsa, yā kasance daga aljannu sai ya yi fāsikanci ga barin umurnin Ubangijinsa. To fa, ashe, kunā rīkon sa, shi da zūriyarsa, su zama majibinta, baicin Ni, alhāli kuwa su makiya ne a gare ku? Tir da ya zama musanya ga azzālumai.⁽¹⁾

51. Ban shaida musu halittar sammai da kasa ba, kuma ban (shaida musu) halittar rāyukansu ba, kuma ban kasance mai rīkon māsu batarwa (da wani) su zama mataimaka ba.

52. Kuma da rānar da Allah Yake cēwa, "Ku kirāyi abōkan tarayyāTa, wadanda kuka riya." Sai su kirāye su, sai bā zā su karba musu ba, kuma Mu sanya Maubikā⁽²⁾ (Mahalaka) a tsakāninsu.

53. Kuma māsu laifi suka ga Wutā, suka tabbata lalle ne, sū māsu auka mata ne, kuma ba su sāmi majūya ba daga gare ta.

54. Kuma lalle ne, hafīka, Mun jujjūya, a cikin wannan Alkur'āni,

وَإِذْ قُنَّا لِلْمَلَائِكَةَ أَسْجَدُوا لِأَدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِلَيْسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَقَسَّمَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفْتَخَدُونَهُ وَدَرِيَّتُهُ وَأَوْلَيَّاهُ مِنْ دُونِهِ
لَكُمْ عَدُوٌّ يَسِّرَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٦﴾

* مَا أَشَهَدْنَاهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَا هَلَقَ أَنفُسُهُمْ وَمَا كُنْتُ مُتَخَذِّدًا مُضِلينَ
عَصْدًا ﴿٧﴾

وَنَوْمَ يَقُولُ نَادُوا سُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمُتُمْ
فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِبُوْهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ
مَوْرِقًا ﴿٨﴾

وَرَءَاءَ الْمُجْرِمُونَ الَّذِينَ قَطَنُوا أَنْهَمُ
مُوَاقِعُهُمْ أَوْلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٩﴾

وَلَقَدْ صَرَفْنَا فِي هَذَا الْقُرْءَانِ لِلنَّاسِ مِنْ

(1) Allah Shī ne Ya halitta mutāne, kuma Ya daukaka darajarsu, dōmin Yā sanya malā'iku su yi sujada ga ubansu Ādamu. Sabōda wannan sōyayyar kuma Ya bā su shari'ar da zā su bi su shiryu har su shiga Aljanna, amma sai suka ki, suka kōma wa Shaifan wanda yake shi ne farkon makiyin ubansu, Ādamu, wanda ya ki yi wa sujada, har aka la'ane shi, sunā bin sa, shi da diyansa, alhāli kuwa bābu wani abin da zā su iya yi musu na alhēri kō na sharri, dōmin sū ma halitta ne kamarsu. Bā su san kōme ba a sama kō a kasa, kuma Allah bā Ya yin ma'amalar kōme da su. Wanda ya bi Shaifan ya bar Allah, to, yā yi mugunyar musanya, kuma yā zālunci kansa kwarai.

(2) Maubikā sūnan wani rāfi ne na wuta, asalinsa daga 'Wabi'ka, wātau yā halaka. Za a sanya wannan rāfi a tsakānin māsu bin Shaifan da sūrōrin gumāka, da wanda ya shirya musu gumākan, sunā bauta musu.

daga kōwane irin misāli ga mutāne (dōmin su gāne, su bi shari'a), kuma mutum yā kasance mafi yawan abu ga jidāli.⁽¹⁾

55. Kuma bābu abin da ya hana mutāne su yi īmāni a lōkacin da shiriya ta zo musu, kuma su nēmi gāfara daga Ubangijinsu, fāce han-yar farko⁽²⁾ ta je musu kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i.

56. Kuma ba Mu aika Manzanni ba fāce sunā māsu bāyar da bushāra kuma māsu gargadī, kuma wadanda suka kāfirta sunā jidāli da karya dōmin su bāta gaskiya da ita, kuma suka riki āyōyiNa da abin da aka yi musu gargadī da shi abin izgili.

57. Kuma wāne ne mafi zālunci daga wanda aka tunātar game da āyōyin Ubangijinsa, sai ya bijire daga barinsu, kuma ya manta abin da hannāyensa suka gabātar? Lalle ne Mū, Mun sanya abūbuwan rufi a kan zukātansu dōmin kada su fahimcē shi, kuma a cikin kunnuwansu (Mun sanya) wani nauyi, kuma idan kā kīrayē su zuwa ga shiriya, to, bā zā su shiryu ba, a sa'an nan, har abada.

58. Kuma Ubangijinka Mai gāfara ne, Ma'abūcin rahama. Dā Yanā kāma su sabōda abin da suka sanā'anta, lalle ne, dā Ya gagauta

كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ إِنْسَنٌ أَكْثَرَ شَيْءٍ
جَدَلًا ﴿٤٦﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَن تَأْتِيهِمْ
سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ قُبْلًا ﴿٤٧﴾

وَمَا نَرِسُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرٍ
وَمُنذِرٍ وَمُجَدِّلُ الظَّالِمِينَ كَفَرُوا
بِالْبَطْلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَأَنْهَذُوا إِيمَانِي
وَمَا أَنْذِرُوا هُرُوا ﴿٤٨﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مَمَنْ ذُكِرَ بِعَائِتَرَيْهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَسَيِّئَ مَا فَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِيْتَهُ أَن يَفْقَهُوهُ
وَفِي أَذْنِهِمْ وَقْرًا وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى
فَلَن يَهْتَدُوا إِذَا أَبْدَأُهُمْ ﴿٤٩﴾

وَرَبُّكَ الْعَفُورُ دُولَرَحْمَةٌ لَوْلَوْلَوْلَوْلَهُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ

(1) Jidāli, shī ne jāyayya, alhāli kuwa mutum yā san yanā kan karya.

(2) Hanyar farko ita ce Allah Ya halaka su sabōda laifinsu, kō kuma azāba ta jē musu nau'i-nau'i, dōmin su Musulunta, sai karshe idan sun ki, a halaka su. Wadansu sun fassara 'kubala' ko 'kibala' da ta fuskance su bayyane, bisa ga karātun kalmar 'kibala' da wasalin kasa, da ma'anar azaba.

azāba a gare su. Ā'a, sunā da lōkacin alkawari, (wanda) bā zā su sāmi wata makōma ba, baicinsa.⁽¹⁾

59. Kuma wadancan alkaryu⁽²⁾ Mun halaka su, a lōkacin da suka yi zālunci, kuma Muka sanya lōkacin alkawarin, ga halaka⁽³⁾ su.

60. Kuma a lōkacin da Mūsā⁽⁴⁾ ya ce wa yāronsa, "Bā zan gushe ba sai na isa mahadar tēku biyu, kō in shūde da tafiya shekara da shēkaru."

61. To, a lōkacin da suka isa mahadar tsakāninsu, sai suka manta kīfinsu, sai ya kāma tafarkinsa a cikin tēku kamar bīga.

62. To, a lōkacin da suka wuce, ya ce wa yāronsa, "Ka kāwo mana kālācinmu. Lalle ne hakīka, mun hadu da wahala daga tafiyarmu wannan."

63. (Yāron) ya ce, "Kā gani! A lōkacin da muka tattara zuwa ga falalen nan, to, lalle nī, na manta kīfin, kuma bābu abin da ya mantar da nī shi, fāce Shaidan, dōmin kada

لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْلًَا ﴿٦﴾

وَتِلْكَ الْقَرَى أَهْلَكَتْ نَهْمَ لَمَّا ظَاهَمَوا
وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٧﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَنَةٍ لَا أَبْرُحُ حَتَّىٰ أَتَلْعَبَ
مَجْمَعَ الْبَحَرَيْنِ أَوْ أَمْضِي حُفْبَا ﴿٨﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا سِيَاحُوهُمَا
فَأَخْحَذَ سَيْلَهُ وَفِي الْبَحْرِ سَرَّيَا ﴿٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ رَأَى قَالَ لِفَتَنَةٍ إِنَّا عَذَّبَنَا لَقَدْ
لَقِينَاهُ مِنْ سَفَرٍ نَا هَذَا نَصَبَا ﴿١٠﴾

قَالَ أَرْءَيْتَ إِذْ أَوْتَنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي سَيِّطٌ
الْحَوْتَ وَمَا أَنْسَنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرُهُ

(1) Watau ba su da wata makōma su bar wannan lōkacin alkawarin saukar azābar.

(2) Alkaryun Ādāwa da Samūdāwa da wadansunsu.

(3) Kōme Allah zai yi, sai Yā sanya masa lōkacin akuwarsa, kuma bā zai aukun ba sai ajalin nan da Ya ambata masa ya zo.

(4) Shī ne Mūsā bn Imrān Manzon Banī Isrā'īla. Sababin wannan kissa, an tambaye shī ne, "Wāne ne ya fi ilmi a saninsa?" Sai ya ce, shī ne ya fi. Wannan jawābi nāsa gaskiya ne, dōmin shī ne Manzon zāmaninsa, shī ne aka bai wa Attaura, kuma Allah Ya yi magana da shi, sai dai ya mance bai ce Allah Ya fi sani ba, dōmin haka aka ce masa ya tafi nēman ilmi ga wani mutum a magamar tēku biyu. Wannan bāwan Allah . Haliru ne. Yāron Mūsā kuwa, shī ne Yūsha'u bn Nūnin, Manzon Allah a bāyan Mūsā. Kīfin kuma na guzurinsu ne wanda Allah Ya umurce shi ya dafuka, sōyayye, kuma aka ce musu duka inda yai rai, to, a nan ne Bāwan Allah yake, mai shirin kāra wa Mūsā ilmi. Mayar da ilmi ga Allah, shī ne ladabin shari'a.

in tuna shi, sai ya kama tafarkinsa a cikin tēku, da māmāki!"

64. Ya ce, "Wancan ne abin da muka kasance munā bidā." Sai suka kōma a kan gurābunsu, sunā bībiya.

65. Sai suka sāmi wani bāwa daga bāyinMu, Mun bā shi wata rahama⁽¹⁾ daga wurinMu, kuma Mun sanar da shi wani ilmi daga gunMu.

66. Mūsā ya ce masa, "Ko in bī ka a kan ka sanar da ni daga abin da aka sanar da kai na shiriya?"

67. Ya ce, "Lalle ne kai, bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba.

68. "Kuma yāya zā ka yi hakuri a kan abin da ba ka kēwaye da shi ba ga jarrabāwa?"

69. Ya ce, "Za ka sāme ni, in Allah Yā so, mai hakuri, kuma bā zan sāba maka ba ga wani umurni."

70. Ya ce, "To, idan ka bī ni, to, kada ka tambaye ni daga kōme sai na lābarta maka ambato⁽²⁾ daga gare shi."

71. Sai suka tafi, har a lōkacin da suka hau a cikin jirgi, ya hūje shi, ya ce, "Kā hūje shi dōmin ya nutsar da mutānensa? Lalle ne, hakīka, kā zo da wani babban abu!"

(1) Rahama a nan ita ce Annabci sabōda cēwa kuma an bā shi ilmi daga gun Allah, kuma ya yi hukunci da shi. Ilmin ilhāma bā a yin hukunci da shi dōmin Annabāwa kawai Allah Ya tsare daga kuskure game da wahayi. Wannan ne bambanci bayyananne a tsakanin wahayin Annabci da wahayin walicci. Haka'mu'ijiza da karāma, su duka sābāwar al'ada ne, amma mu'ujizar Annabi an san zā ta zo daga bākin wanda aka yi dōminsa, amma karāma bābu mai saninta, sai tā auku. Sabōda waliyyi bā ya iya yin tākara, amma annabi yana iya yin tākara a kan makiyansa.

(2) Watau sai nā gaya maka hukuncinsa da kaina, kuma nā ambace shi da kaina.

وَأَخْذَ سِيلَةً فِي الْبَحْرِ عَجَّابًا ﴿٢٣﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَتَبَغُ فَأَرْتَدَ أَعْلَمَ إِثْرَاهِمَ
قَصَصًا ﴿٢٤﴾

فَوَجَدَ أَعْبَدَ أَمْنَ عَبَادَنَاءَ إِتَّيْهُ رَحْمَةً مِنْ
عِنْدِنَا وَعَلَمَنَهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٢٥﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَيَّ أَنْ تَعْلَمَنِ
مِمَّا عِلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْطِيعَ مَعِي صَبَرًا ﴿٢٧﴾

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ يُحْظَ بِهِ خُبْرًا ﴿٢٨﴾

قَالَ سَتَحْدِثُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا
أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٢٩﴾

قَالَ إِنَّمَا تَبَعَّنِي فَلَا تَسْكُنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى
أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٣٠﴾

فَانْظَلَقَ حَتَّى إِذَا كَبَّافِ السَّفِينَةِ حَرَقَهَا
قَالَ أَحْرَقْتَهَا تُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ حَيَّتَ
شَيْقًا إِمْرًا ﴿٣١﴾

72. Ya ce, “Ashe, ban ce, lalle kai, bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba?”

73. Ya ce, “Kada ka kāma ni da abin da na manta, kuma kada ka kallafa mini tsanani ga al’amarīna.”

74. Sai suka tafī, har suka hadu da wani yāro, sai ya kashe shi. Ya ce, “Ashe, kā kashe rai tsarkakakke, bā da wani rai ba? Lalle ne, hākīka, kā zo da wani abu na kyāma.”

75. Ya ce, “Shin, ban ce maka ba, lalle ne kai bā zā ka iya yin hakuri tāre da nī ba?”

76. Ya ce, “Idan na tambaye⁽¹⁾ ka daga wani abu a bāyanta, to, kada ka abūce ni. Lalle ne, kā isa ga iyakar uzuri daga gare ni.”

77. Sai suka tafī, har a lōkacin da suka je wa mutānen wata alkarya, suka nēmi mutānenta da su bā su abinci, sai suka kī su yi musu liyāfa. Sai suka sāmi wani bango a cikinta yanā nufin ya karye, sai (Haliru) ya tāyar da shi mīke. (Mūsā) ya ce, “Dā kā so, lalle ne dā kā karbi ijāra a kansa.”

78. Ya ce, “Wannan shi ne rabu-war tsakanina da tsakaninka. Zā ni gaya maka fassarar abin da ba ka iya yin hakuri ba a kansa.

قَالَ الْمَرْأَةُ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِعَ مَعِي صَبَرًا ﴿٧٦﴾

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيْتُ وَلَا تُرْهِقْنِي
مِنْ أَمْرِي عَسْرًا ﴿٧٧﴾

فَانْظَرْلَقَاهَّى إِذَا لَقِيَ اُلْمَاقَةَ فَقَاتَهُ رَبِّهِ قَالَ أَقْتَلْتَ
نَفْسَكَ إِنَّهُ بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جَحَّثَ شَيْئًا
نُكَرًا ﴿٧٨﴾

* قَالَ الْمَرْأَةُ لَهُ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِعَ مَعِي
صَبَرًا ﴿٧٩﴾

قَالَ إِنْ سَأَلْتَكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا صَدَّقْجَنِي
فَدَبَّلْغْتَ مِنْ لَدُنِي عُذْرًا ﴿٨٠﴾

فَانْظَرْلَقَاهَّى إِذَا أَتَيْا أَهْلَ قَرْيَةٍ أَسْتَطَعْمَا
أَهْلَهَا فَأَبَوَا أَنْ يُضْيِقُوهُمَا فَوَجَدَاهُمْ
جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ رَبِّهِ قَالَ لَوْشَتَ
لَتَخَذِّتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٨١﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقٌ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأَلِّئُكَ
بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبَرًا ﴿٨٢﴾

(1) Mūsā ya kāsa yin hakuri a bāyan ya yi alkawura cēwa zai yi hakuri, sabōda ba yā halatta ga mutum ya ga abin da ya sāba wa shari'a, sa'an nan ya yi shiru. Dā zai halatta a yi shiru, dā Mūsā bai yi magana ba ga aikin mālamin da Allah Ya umurce shi da ya tafī ya karbo ilmi daga gare shi, a bāyan Yā gaya masa cēwa, Yā bā shi wani ilmi daga gare Shi. Dōmin sharadin da ya sāba wa shari'a warwararre ne. Sabōda haka Allah bai zargi Mūsā ba a bayan sun rabu. Sāke munkar wājibi ne a cikin ladubban shari'a gwargwadon hāli, kamar yadda yake a cikin Hadisi. Ana gabātar da hukuncin da ya fi tsanani.

79. "Amma jirgin, to, ya zama na wadansu matalauta ne, sunā aiki⁽¹⁾ a cikin tēku, sai na yi niyyar in aibanta shi, alhāli kuwa wani Sarki ya kasance a gaba gare su, yanā karbēwar kōwane jirgi (lāfi-yayye) da kwâce.

80. "Kuma amma yaron, to, uwāyensa sun kasance mūminai, to, sai muka ji tsōron ya kallafa musu kangara da kāfirci.

81. "Sai muka yi nufin Ubangi-jinsu Ya musanya musu mafi alhēri daga gare shi ga tsarkakuwa, kuma mafi kusantar tausayi.

82. "Kuma amma bangon, to, yā kasance na wadansu yāra biyu ne, marāyu a cikin birnin, kuma akwai wata taska tāsu a karkashinsa, kuma ubansu ya kasance sālihin mutum⁽²⁾ ne, dōmin haka Ubangi-jinka Ya yi nufin su isa iyākar kafinsu, kuma sū, su fitar da taskarsu, sabōda rahama ne daga Ubangi-jinka. Kuma ban yi shi ba daga umurnīna. Wancan shī ne fassarar abin da ba ka iya yin haƙuri ba a kansa."

أَمَّا أَسَفِينَةُ فَكَانَ لِمُسْلِكِينَ يَعْمَلُونَ
فِي الْبَحْرِ فَأَرْدَتُ أَنَّ أَعْيَبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ
مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ عَصَبًا ﴿٧٦﴾

وَأَمَّا الْعَلَمُ فَكَانَ أَبُواهُ مُؤْمِنَينَ فَخَشِيَّاً أَنْ
يُرْهِقُهُمَا طَغْيَاتِنَا وَكُفَّارًا ﴿٧٧﴾

فَأَرْدَنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا بِهِمَا خَيْرًا مَتَّهُ زَوْجَةَ
وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٧٨﴾

وَأَمَّا الْحِدَارُ فَكَانَ لِعَلَمَيْنِ يَتَبَيَّنُ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَخْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَلِيلًا حَافِرًا دَرِيْكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشْدَهُمَا
وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
وَمَا فَعَلْتُهُ وَعَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَالِكَ
تَسْطِعُ عَلَيْهِ صَبَرًا ﴿٧٩﴾

(1) Watau wani kamfani ne na matalauta, sunā sana'ar daukar kāya a cikin tēku. Sharika watau kamfani a ciniki ya halatta da sharuddansa.

(2) Wannan ya nūnā cēwa kirkin uba yanā amfānin diyansa, haka gari nā daraja sabōda sāmun mutānen kirki a cikinsa, kamar yadda yake kaskanta da kaskancin mazaunansa bisa dašilin da farko an kira garin 'alƙarya' sabōda rōwar mazauna, kuma aka kira shi Madīna sabōda darajar yāran nan biyu da ubansu da taskarsu. Alƙarya ita ce karamin gari watau kauye, kuma Madīna ita ce babban gari.

83. Kuma suna tambayar ka daga Zulkarnaini,⁽¹⁾ ka ce, “Zan karanta muku ambato daga gare shi.”

84. Lalle ne Mū, Mun bā shi mulki a cikin kasa, kuma Muka bā shi daga kōwane abu, hanya (zuwa ga murādinsa).

85. Sai ya bi hanya.

86. Har a lōkacin da ya isa ga mafādar rānā, kuma ya sāme ta tanā bacēwa a cikin wani ruwa mai baƙar lākā, kuma ya sāmi wadansu mutāne a wurinta. Muka ce, “Yā Zulkarnaini, imma dai ka azabtar, kuma imma ka riƙi kyautatāwa a cikinsu.”

87. Ya ce, “Amma wanda ya yi zālunci, to, zā mu azabta shi, sa’nan a mayar da shi zuwa ga Ubangi-jinsa, sai kuma Ya yi masa azāba, azāba abar kyāma.

88. “Kuma amma wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin kwarai, to, zā mu yi sakamako a gare shi (watau kyauta) mai kyau,⁽²⁾ kuma zā mu gaya masa sauķi daga umur-ninmu.”

89. Sa’nan kuma ya bi hanya.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتَّلُوا
عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٦﴾

إِنَّمَا كَانَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّمَا هُوَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٨٧﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٨﴾
حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَعْرِيْبَ السَّمَّمِ وَجَدَ هَا تَغْرِبُ فِي
عَيْنٍ حَمْرَاءَ وَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا فُلَانًا إِذَا الْقَرْنَيْنِ
إِمَّا أَنْ تُعَذَّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَخَذَ فِيهِمْ حُسْنَا ﴿٨٩﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ يُعَذَّبُهُ وَمُرْبَدٌ إِلَىٰ رَبِّهِ
فِي عَذَابٍ أَنْكَرًا ﴿٩٠﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحَسَنَىٰ
وَسَنَّوْلُ لَهُ وَمِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٩١﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

(1) Zulkarnaini an ce Sarki ne yanā bin shari’ar Ibrāhīm, ga hannunsa ya musulunta, sūnansa Askandar. Haliru Wazirinsa ne yanā tafiya a gaban yākinsa, kuma dan innarsa, watau dan Khālarsa ne. Shi ne ya gīna Askandariyya. Sai dai ga maganar akwai warware jūna. Allah Ya sani. Abin da ke a gabāninmu a nan, shī ne sanin cēwa Allah Yā bā shi mulki, ya kō yi shi bisa shari’ā, ya yi karfi, da karfin Allah.

(2) Kyautā mai kyau a nan bā Aljanna ba ce, dōmin maganar ta Zulkarnaini ce, idan ya ci kasa, yanā iya sanya māsu īmāninta a cikin hāli mai kyau. Amma idan an dāuki maganar, ta Allah ce, a cikin maganar Zulkarnaini ga kāfiri, to, a nan ‘mai kyau’ sai ta zama Aljanna ke nan.

90. Har a lōkacin da ya isa ga masitar rānā, ya sāme ta tanā fita a kan wadansu mutāne (wadanda) ba Mu sanya musu wata kāriya ba daga barinta.

91. Kamar wancan, alhāli kuwa, hakīka, Mun kēwaye da jarra bāwa ga abin da ke gunsa.

92. Sa'an nan kuma ya bi hanya.

93. Har a lōkacin da ya isa a tsakānin duwātsu biyu, ya sāmi wadansu mutāne daga gabāninsu. Ba su yi kusa su fahimci magana ba.

94. Suka ce, “Yā Zulkarnain! Lalle ne Yājūja da Mājūja māsu barna ne a cikin kasa. To, ko zā mu sanya harāji sabōda kai, a kan ka sanya wani danni a tsakāninmu da tsakāninsu?”

95. Ya ce, “Abin da Ubangijīna Ya mallaka mini, a cikinsa yā fi zama alhēri. Sai ku taimake ni da karfi, in sanya babbar katanga a tsakāninku da tsakāninsu.

96. “Ku kāwo mini guntāyen bākin karfe”. (Suka kai masa) har a lōkacin da ya daidaita a tsakānin duwātsun biyu (ya sanya wutā a cikin karfen) ya ce, “Ku hūra (da zugāzugai).” Har a lōkacin da ya mayar da shi wutā, ya ce, “Ku kāwo mini gaci (narkakke) in zuba a kansa.”

97. Dōmin haka bā za su iya hawansa ba, kuma bā zā su iya hujēwa gare shi ba.

98. Ya ce, “Wannan wata rahama ce daga Ubangijīna. Sai idan

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلَعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
فَوْرًا نَجَعَ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِرًا ﴿٦﴾

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحْطَنَا بِمَا لَدَنِيهِ خُبْرًا ﴿٧﴾

ثُمَّ أَتَبَعَ سَبَبًا ﴿٨﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩﴾

فَالْأُولَئِدُ الْقَرِينُونَ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَاجُوجَ
مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجَعَ لَكَ حَرَجًا
عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَ أَوْ بَيْنَهُمْ سَدًا ﴿١٠﴾

فَالَّمَامَكَيْنِي فِيهِ رَبِّ خَيْرٍ فَأَعِسُونِي بِقُوَّةٍ
أَجْعَلْ بَيْنَكُو وَبَيْنَهُمْ رَدَمًا ﴿١١﴾

ءَأَنْتُ فِي ذُرَارٍ حَدِيدٌ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ أَنْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلْهُ نَارًا قَالَ إِنَّوْنِي أَفْعِزُ
عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿١٢﴾

فَمَا أَسْطَلْعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا أَسْطَلْعُوا لَهُ
نَقْبًا ﴿١٣﴾

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فِي إِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ
وَقَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فِي إِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ

wa'adin⁽¹⁾ Ubangijīna yā zo, ya mayar da shi niKakke. Kuma wa'adin Ubangijīna ya kasance tabbatacce."

99. Kuma Muka bar sāshensu a rānar nan, yanā garwaya a cikin sāshe, kuma aka būsa a cikin kahō, sai muka tāra su, tārāwa.⁽²⁾

100. Kuma Muka gitta Jahan-nama, a rānar nan ga kāfirai git-tāwa.

101. Wadanda idānunsu suka kasance a cikin rufi daga tunā⁽³⁾ Ni, kuma sun kasance bā su iya saurā-rāwa.

102. Shin fa, wadanda suka kā-firta sun yi zaton (daidai ne) su riki wadansu bāyīNa,⁽⁴⁾ majibinta bai-ciNa? Lalle ne, Mun yi tattalin Jahannama ta zama liyāfa ga kā-firai.

103. Ka ce, "Kō mu gaya muku game da mafifita hasāra ga ayyuka?

دَكَاءٌ وَكَانَ وَعَدْرِي حَقَّا ﴿٦﴾

*وَتَرَكَاهُمْ بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفَخَ فِي الصُّورِ جَمْعَهُمْ جَمِيعًا ﴿٧﴾

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكُفَّارِينَ عَرَضًا ﴿٨﴾

الَّذِينَ كَانُوا أَغْبَيْهِمْ فِي غُطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِعُونَ سَمْعًا ﴿٩﴾

أَخْسَبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أُولَيَاءٍ إِنَّمَا أَعْنَدَنَا جَهَنَّمَ لِلْكُفَّارِينَ نُزُلًا ﴿١٠﴾

فَلَمْ يُنْتَهِكُ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَلًا ﴿١١﴾

(1) Wa'adin Ubangiji da fitōwar Yājūj da Mājūj. A yanzu bābu wanda ya san inda suke zaune, sai Allah.

(2) Allah Ya nūna yadda hālin da Zulkarnaini ya bar Yājūj da Mājūj, watau sun garwaya a cikin jūnansu, sa'an nan kuma wannan ma'anar aka bāyar da ita ga mutāne wadanda ke bin son ransu, bā su bin shari'ar Allah, sunā hargitse a tsakāninsu, har a yi būsar farko, su mutu, kuma a yi būsa ta biyu su tāshi a cikin hargitsinsu, sai kuma a gitta Jahannama gaba gare su.

(3) Zikr — tunāwa — shi ne Alkur'āni da abin da ya tāra na ibāda da sauran ma'āmalōli, dukansu ibāda ne, matukar an bī abin da Allah Ya ajiye a cikinsu na hukunce-hukunce.

(4) Wadanda suka riki wasu bāyin Allah, sunā bauta musu, kamar Yahūdu māsu bauta wa Uzairu da Nasāra māsu bauta wa Īsā da wasu Musulmi māsu bauta wa wasu sālihai, sun zama kāfirai. Ma'anar bautawar shi ne su kirkira wasu hukunce-hukunce kō wasu sifōfi wadanda suka sāba wa maganar Alkur'āni da Hadīsi, sa'an nan su jingina su zuwa ga wadannan bāyin Allah, su bi su da su.

104. "Wadanda aikinsu ya bace a cikin rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sunā zaton lalle ne sū, sunā kyatata (abin da suke gani) aikin kwari?"

105. Wadancan ne wadanda suka kāfirta da āyōyin Ubangijinsu, da kuma haduwa da Shi, sai ayyukansu suka bāci. Sabōda haka bā zā Mu tsayar musu da awo⁽¹⁾ ba a Rānar Kiyāma.

106. Wancan ne, sakamakonsu shī ne Jahannama, sabōda kāfir-cinsu, kuma suka riķi āyōyiNa da ManzanniNa abin izgili.

107. Lalle ne, wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyuka na kwari, Aljannar Firdausi ta kasance ita ce liyafa a gare su.

108. Suna madawwama a cikinta, bā su nēman makarkata daga barinta.

109. Ka ce, "Dā tēku⁽²⁾ ta kasance tawada ga (rubūtun) kalmōmin Ubangiñna, lalle ne dā tēkun tā kāre a gabānin kalmōmin Ubangiñna su kāre, kuma kō da mun jē da misālinsa dōmin kāri."

110. Ka ce, "Nī, mutum ne kawai kamarku, anā yin wahayi zuwa gare ni cewa: Lalle ne, Abin bautawarku, Abin bautawa Guda ne,

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُوَ يَخْسِبُونَ
أَنَّهُمْ يُحِسِّنُونَ صُنْعًا ﴿٤٦﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِإِيمَانِ رَبِّهِمْ وَلَقَاءِهِ
خَيْطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقْبِلُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَزَنَّا ﴿٤٧﴾

ذَلِكَ جَرَأَ فِي هَمْرَةٍ بِمَا كَفَرُوا وَأَخْذَدُوا إِيمَانِي
وَرُسُلِي هُرُوفًا ﴿٤٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفَرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿٤٩﴾

خَالِدِينَ فِيهَا الْأَيَّمَغُونَ عَنْهَا حَوَّلًا ﴿٥٠﴾

فَلَقَوْكَانَ الْبَحْرِ مَدَادِ الْكَلَمَتِ رَبِّي لَنْفَدَ الْبَحْرُ
فَبَلَّ أَنْ شَنَدَ كَلَمَتُ رَبِّي وَلَوْجَثَنَا بِمُشْلِهِ
مَدَادًا ﴿٥١﴾

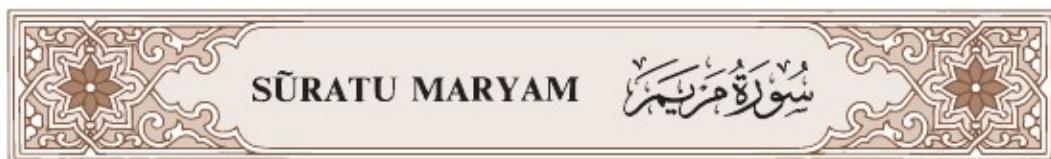
فَلَمَّا آتَاهُنَا بَشَرًا مَثَلُكُمْ بُوْحَى إِلَى أَنَّمَا إِلَّا هُكْمُ اللَّهِ
وَحْدَهُ فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلَيَعْمَلْ

(1) Watau ko aunawa bā zā a yi ba balle a daidaita ma'auni.

(2) Ma'anar āyar nan ita ce Allah ne Mafisani. Ilmin Allah bā shi da iyāka, kō kalmōmin da suka dāuki ma'anōnisa, bā zā a iya rubuta su ba, balle ma'anōnin da ke cikinsu. Sabōda haka abin da ke hankali ga mutum, shī ne ya yi aiki da dan ilmin da Allah Ya umurce shi da aiki da shi. Idan ya nēmi ya wuce nan, to, ya halakar da kansa dōmin bai san inda zai fāda ba. Wannan ilmin shi ne shari'a da aiki da ita.

sabōda haka wanda ya kasance yanā fātan haduwa da Ubangijinsa, to, sai ya yi aiki na kwarai. Kuma kada ya hada kōwa ga bauta wa Ubangijinsa.”⁽¹⁾

عَمَّا لَا صِلَةَ هُوَ بِهِ أَنْ يُشْرِكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١﴾

Tanā karantar da hikimar sāmun diya da 'ya'ya ga mutāne da tsarkake Allah daga haka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. K.H.Y. I.S.

2. Ambaton rahamar Ubanginka ne ga BawanSa Zakariyya.

3. A lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, kira bōyayye.

4. Ya ce, “Yā Ubangijina! Lalle ne nī, kashi na daga gare ni ya yi rauni, kuma kaina ya kunnu da furfura, kuma ban kasance marashin arziki ba game da kiranKa, yā Ubangiji!

كَهِيَعَصَ ﴿١﴾

ذَكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ وَرَكِيَّا ﴿٢﴾

إِذْنَادَى رَبِّهِ وَنِذَاءَ حَفِيَّا ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي وَهُنَّ الْعَظِيمُ مِنِّي وَأَشْتَعَلَ
أَرْأُوسُ شَيْكَا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ

شَقِيقَى ﴿٤﴾

(1) Wannan ãya, a dunkule, ta tāra dukan abin da ke cikin sūrar. Allah Ya shiryar da mu, ga kadaita Shi ga ibāda, da yin ibadar, kuma yadda Allah Ya ce a yi ta, ga mai tsammānin rabo a Lāhira. Wanda ba ya tsammānin rabon Lāhira, ya tsaya ga dūniya mai gushēwa da sauri, to, shi bā a shiga batunsa ba.

5. "Kuma lalle nī, na ji tsōron⁽¹⁾ dangi a bāyāna, kuma mātāta ta kasance bakarāriya! Sai ka bā ni wani mataimaki daga wajenKa.

6. "Ya gājē ni, kuma ya yi gādo daga gidan Yākūba. Kuma Ka sanya shi yardajje, yā Ubangiji!"

7. (Allah Ya karba) "Yā Zakariyya! Lalle ne Mū, Munā yi maka bushāra da wani yāro, sunansa Yahaya. Ba Mu sanya masa wani takwara ba a gabāni."

8. Ya ce, "Yā Ubangijīna! Yāya wani yāro zai kasance a gare ni, alhāli kuwa mātāta ta kasance bakarāriya, kuma gā shi nā kai ga matuka ta tsūfa?"

9. Ya ce, "Kamar wancan Ubangijinka Ya ce. Shī a gare Ni mai sauķi ne, kuma hafīka Na halitta ka a gabānin haka, alhāli ba ka kasance kōme ba."

10. Ya ce, "Yā Ubangijina! Ka sanya mini alāma." Ya ce, "Alamarka ita ce ka kāsa yi wa mutāne magana a darūruwa uku daidai."

11. Sai ya fita a kan mutānensa daga masallāci, sa'an nan ya yi ishāra zuwa gare su da cēwa, "Ku yi tasbīhi sāfe da yamma."

12. Yā Yahaya! Ka kāma littāfi da karfi. Kuma Muka bā shi hukunci yanā yāro.⁽²⁾

وَإِنِّي حَفَظْتُ الْمَوْلَىٰ مِنْ وَرَاءِي وَكَانَتْ
أَمْرَأَنِي عَاقِرًا فَهَبْتُ لِي مِنْ لَدُنِكَ وَلِيَا^٥

يَرِثُونِي وَيَرِثُ مِنْ إِلَيْهِ يَقْوِيٌّ وَاجْعَلْهُ
رَبِّ رَضِيَّا^٦

يَنَزَّكَ رَبِّيَا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِعِلْمٍ أَسْمُهُ،
يَخْبِئَ لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلِ سَمِيَّا^٧

قَالَ رَبِّيَّ أَنِّي كُوْنُ لِيْ عُلَمٌ وَكَانَتْ
أَمْرَأَنِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنْ الْكِبَرِ
عِتَيْيَا^٨

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيْرَانٌ
وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلِ وَلَمْ تَكُنْ
شَيْئًا^٩

قَالَ رَبِّيَّ أَجْعَلْتِيْ إِيمَانِيْ قَالَ إِيْشَكَ
أَلَا تَكُلُّ أَنَّاسَ ثَلَاثَ لِيَالٍ سَوِيًّا^{١٠}

فَحَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى
إِلَيْهِمْ أَنْ سَيْحُوْبُ شَرَّةَ وَعَشِيَّا^{١١}

يَتَبَخَّيَ حُذْلُكَ كِتَابٍ يَقُوَّيْ وَأَتَيْنَاهُ
الْحُكْمَ صَبِيَّا^{١٢}

(1) Amfānin sāmun dā ga mutumin kirki shi ne dōmin ya gāji kirkin kuma ya taimaki sauran danginsa, ya rāyar da gida. Kuma wanda ba mutumin kirki ba yana yiwuwa ya sāmi dan kirki mai shiryar da shi zuwa ga hanyar kwarai.

(2) Yahaya dan Zakariyya, shi ne Annabi da aka bai wa hukunci tun yanā yāro. Kuma shī ne mai bāyar da bushāra da Īsa, amincin Allah ya tabbata a gare su.

13. Kuma (Muka sanya shi) abin girmamāwa daga gunMu, kuma mai albarka, kuma ya kasance mai dā'ā da taħawa.

14. Kuma mai biyayya ga mahaifansa biyu, kuma bai kasance mai girman kai mai sābo ba.

15. Kuma aminci ya tabbata a gare shi a rānar da aka haife shi da rānar da yake mutuwa da rānar da ake tāyar da shi yanā mai rai.

16. Kuma ka ambaci Maryamu⁽¹⁾ a cikin Littāfi, a lōkacin da ta tsallake daga mutānenta a wani wuri, a gēfen gabas.

17. Sa'an nan ta riki wani shāmaki daga barinsu. Sai Muka aika rūhinMu zuwa gare ta. Sai ya bayyana a gare ta da siffar mutum madaidaci.

18. Ta ce, “Lalle nī, inā nēman tsari ga Mai rahama daga gare ka, idan ka kasance mai tsaron addini!”

19. Ya ce, “Abin sani kawai, ni Manzon Ubangijinki ne dōmin in bāyar da wani yāro tsarkakke gare ki.”

20. Ta ce, “A inā yāro zai kasance a gare ni alhāli kuwa wani mutum bai shāfe ni ba, kuma ban kasance kāruwa ba?”

21. Ya ce, “Kamar wancan Ubangijinki Ya ce, ‘Shī a gare Ni

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَرَزْكُهُ وَكَانَ تَقِيَّا ﴿٧﴾

وَبَرَّا بِوَلَدَتِهِ وَلَمْ يَكُنْ جَهَارًا عَصِيَّا ﴿٨﴾

وَسَلَمٌ عَلَيْهِ يَوْمٌ فُلَدٌ وَيَوْمٌ يَمُوتُ وَيَوْمٌ
يُبَعَثُ حَيَا ﴿٩﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرِيمَ إِذْ أَنْتَبَذَتِ مِنْ
أَهْلِهَا مَكَانًا شَرِقَيَا ﴿١٠﴾

فَأَخْذَتِ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحًا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١١﴾

قَالَتِ إِنِّي أَعُوذُ بِإِلَّرَحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ
تَقِيَّا ﴿١٢﴾

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لَا هُبَّ لَكِ عُلَمَاءٌ
رَّكِيَّا ﴿١٣﴾

قَالَتِ أَنِّي يَكُونُ لِي عُلَمَاءٌ وَلَمْ يَمْسِسْنِي
بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيَّا ﴿١٤﴾

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَمَنْ

(1) An fāra da kissar Maryamu dōmin a nūna sakamakon da aka yi mata da sāmun dan kirki sabōda kasancēwarta mutumiyar kirki, kuma da nūna cēwa Annabi Isa bā dan Allah ba ne.

mai sauķi⁽¹⁾ ne. Kuma dōmin Mu sanya shi wata alāma ga mutāne, kuma wata rahama ce daga gare Mu.' Kuma abin yā kasance wani al'amari hukuntacce."

22. Sai ta yi cikinsa, sai ta tsallake da shi ga wani wuri mai nīsa.

23. Sai nākuda ta kai ta zuwa ga wani kututturun dabīniya, ta ce, "Kaitona, dā dai na mutu a gabānīn wannan kuma na kasance wani abu wulakantacce wanda aka manta!"

24. Sai (yāron da ta haifa) ya⁽²⁾ kira ta daga karkashinta, "Kada ki yi baķin ciki! Haķika Ubangijinki Ya sanya wani marmaro a karkashinkı.

25. "Kuma ki girgiza zuwa gare ki game da kututturun dabīnon ya zuba a kanki yanā 'ya'yan dabīno, rudabi nunannu.

26. "Sai ki ci, kuma ki sha, kuma ki ji sanyi ga idānunki.⁽³⁾ To, idan kin ga wani daya daga mutāne, sai ki ce, 'Lalle nī, na yi alwāshin azumi dōmin Mai rahama, sabōda haka bā zan yi wa wani mutum magana ba'."

وَلِنَجْعَلَهُءَايَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَ
وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿١﴾

*فَحَمَلْتُهُ فَأَنْبَذْتُ بِهِ مَكَانًا أَقْصِيًّا ﴿٢﴾

فَأَجَاءَهَا الْمَحَاضُ إِلَى جَمْعِ النَّخْلَةِ
قَالَتْ يَنْلَيْتَنِي مِنْ قَبْلِ هَذَا وَكُنْتُ
نَسِيَّاً مَنْسِيًّا ﴿٣﴾

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَخْرُزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبِّي
تَحْتَكَ سَرِيًّا ﴿٤﴾

وَهُرِزَ إِلَيْكِ بِجَمْعِ النَّخْلَةِ تُسْقَطُ عَلَيْكِ
رُطْبًا جَنِيًّا ﴿٥﴾

فَكُلِّي وَأَشْرِي وَقَرِي عَيْنَافِي مَا تَرَكَنِي مِنَ
الْبَشَرِ أَحَدًا فَوْلَيْ إِلَيْيَ نَذْرُ اللَّهِ
صَوْمًا فَلَنْ أَكِلَّ إِلَيْكَ إِنْسِيًّا ﴿٦﴾

(1) Malā'iķin da ya je ga Maryama a cikin sūrar mutum Jibrīlu ne, Yā hūra a cikin wuyan rīgarta, sai ta yi ciki da Īsa.

(2) Annabi Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya fāra magana ga uwarsa tun a lōkacin da aka haife shi yanā a karkashin uwarsa. Gudānar ruwan marmaro a karkashinta da fitar da 'ya'yan dabīno daga kututturun dabīno, alāmu ne māsu nūna cēwa Allah nā iya halitta jārīri bā da uba ba, kuma Yanā tāyar da matattu daga kābarinsu bā da wata wahala ba.

(3) Jin sanyi ga idānu shī ne farin cikin sabōda sāmun haihuwa. Ga ibādar Banī Isrā'il, mai azumi bā ya yin magana, amma ga Musulunci Allah Ya shāfe wannan hukunci. Mai azumi yanā magana sai dai anā son ya kāma bākinsa daga maganar da bā ta ibāda ba.

27. Sai ta je wa mutānenta tanā dauke da shi. Suka ce, "Yā Maryamu! Lalle ne, hařīka, kin zo da wani abu mai girma!"

28. "Yā 'yar'uwar Hārūna! Ubanki bai kasance mutumin alfāsha ba, kuma uwarki ba ta kasance kāruwa ba."

29. Sai ta yi ishāra zuwa gare shi, suka ce, "Yāya zā mu yi magana da wanda ya kasance a cikin shimfidar tsumma yanā jārīri?"

30. Ya ce, "Lalle ne, nī bāwan Allah ne, Allah Yā bā ni Littāfi kuma Ya sanya ni Annabi.⁽¹⁾

31. "Kuma Yā sanya ni mai al-barka a inda duk na kasance, kuma Ya umurce ni da yin sala da zakka matukar inā da rai.

32. "Kuma mai biyayya ga uwāta, kuma bai sanya ni mai kaushin zūciya ba marashin alhēri.

33. "Kuma aminci ya tabbata a gare ni a rānar da aka haife ni da rānar da nake mutūwa da rānar da ake tāyar da ni inā mai rai."

34. Wancan ne Īsā dan Maryamu, maganar gaskiya wadda suke shakka a cikinta.

35. Bā ya kasancēwa ga Allah Ya riķi wani dā.⁽²⁾ Tsarki ya tabbata a

فَأَتَتْهُ يَهُوَةٌ فَوَمَاهَا تَحْمِلُهُ وَقَالُوا يَا مَرِيْمَ لَقَدْ حَثَّتِنَا شَيْئاً فَرِيْسَا ﴿٦﴾

يَا أَخْتَ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِي أَمْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَعِيْسَا ﴿٧﴾

فَأَشَارَتِ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَيْيَا ﴿٨﴾

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ أَتَيْنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نِيْسَا ﴿٩﴾

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَدَنِي بِالصَّلَاةِ وَالرَّكْوَةِ مَا دُمْتُ حَيَا ﴿١٠﴾

وَتَرَأَّبَوْلَدِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَارًا شَقِيْيَا ﴿١١﴾

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلْدَتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبَعْثَرُ حَيَا ﴿١٢﴾

ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرِيْمَ قَوْلُ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَتَّمَرُونَ ﴿١٣﴾

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ وَإِذَا

(1) Wannan ita ce maganar da Īsa ya yi wa mutānen uwarsa dōmin ya barrantar da ita daga tuhuma, kuma ya nūna matsayinsa ga Allah da muķāminsā na Annabci.

(2) Ba ya kasancēwa ga Allah Ya riķi dā, dōmin bā Ya mutuwa balle Ya yi bukātar mai gādo ga tsaron dūkiya. Shi kadai ne, bā Ya bukātar wani dā mai tsaron dangi dōmin kada su bar hanya.

gare shi! Idan Yā hukunta wani al'amari, sai kawai Ya ce masa, "Kasance." Sai ya dinga kasan-cēwa.

36. "Kuma lalle Allah ne Uban-gijina⁽¹⁾ kuma Ubangijinku, sai ku bauta Masa. Wannan shi ne tafarki madaidaici."

37. Sai fungiyōyin⁽²⁾ suka sābā wa jūna a tsakāninsu. To, bōne ya tabbata ga wadanda suka kāfirta daga halartar yini mai girma.

38. Mēne ne ya yi jinsu,⁽³⁾ kuma mēne ne ya yi ganinsu a rānar da suke zo Mana! Amma azzālumai sunā a cikin bāta, bata bayyananna.

39. Kuma ka yi musu gargadi da rānar nadāma a lōkacin da aka hukunta al'amari, alhāli kuwa sunā a cikin bāta, kuma sū bā su yin imāni.

40. Lalle ne Mū, Mū ne ke gā-don kasa⁽⁴⁾ da wanda yake a kanta, kuma zuwa gare Mu ake mayar da su.

قَضَىٰ أَمْرًا إِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٧﴾

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّنَا وَرَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ﴿٨﴾

فَلَا حَتَّلَ الْأَخْرَابُ مِنْ بَيْهِمْ فَوَلَّ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَشَهِدِيَّةِ عَظِيمٍ ﴿٩﴾

أَسْمَعْ بِهِمْ وَأَصْرِرُوهُمْ يَا أَقْوَانَا لِكِنَ الظَّالِمُونَ
الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحِسْرَةِ إِذْ قُضَىٰ الْأَمْرُ وَهُوَ فِي
عَقْلَةٍ وَهُمْ لَا يَنْعَمُونَ ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرْثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا
يُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

(1) Tana a cikin maganar Isā a lōkacin da ya girma yana wa'azi ga mutānensa. Sabōda haka aka raba ta da maganar farko a lōkacin da yake jārīri.

(2) Bāyan dauke Annabin Allah Isā dan Maryama fungiyōyin mutāne sun sāba wa jūnansu a cikin sha'aninsa. Yahūdu suna sūkar sa, Nasāra suka kasu uku: Nastūriyya suka ce, "Shi dan Allah ne", Malakanīyya suka ce, "Shi ne na uku dīn uku," Ya'akūbiyya, suka ce, "Shi ne Allah." Sabōda haka Nasara suka haihaye kuma suka zurfafa, sa'an nan Yahūdu suka ta'aita kuma suka yi sūka gare shi.

(3) A rānar Lāhira a lōkacin da ake yi musu hisābi a gabān Allah ganinsu da jinsu sunā da kyau kwarai, amma a nan dūniya sunā a cikin makanta da kurumci sabōda batar da suka yi, suka karyata Isā, aminci ya tabbata a gare shi.

(4) Tun da yake Mū ke gādon kasa da wanda yake a cikinta, bā zā Mu yi bukātar sāmun wani magāji ba.

41. Kuma ambaci Ibrāhīm⁽¹⁾ a cikin Littāfi. Lalle shi ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

42. A lōkacin da ya ce wa ubansa, “Yā bāba! Don me kake bauta wa abin da bā ya ji, kuma bā ya ga ni, kuma bā ya wadātar da kōme daga barinka?

43. “Yā bāba! Lalle ni, hafīka, abin da bai je maka ba na ilmi ya zo mini, sabōda haka ka bī ni in shiryar da kai wani tafarki madaidaici.

44. “Yā bāba! Kada ka bauta wa Shaidan. Lalle Shaidan ya kasance mai sañawa ga Mai rahama.

45. “Yā bāba! Lalle ne ni inā tsōron wata azāba daga Mai rahama ta shāfe ka, har ka zama masōyi ga Shaidan.”

46. Ya ce, “Ashe, mai gudu ne kai daga gumākāna? Yā Ibrāhīm! Lalle ne, idan ba ka hanu ba, hafīka, zan jēfe ka. Kuma ka kaurace mini tun kanā mai mutunci.”

47. Ya ce, “Aminci⁽²⁾ ya tabbata a gare ka! Zan nēmi Ubangijina Ya gāfarta maka. Lalle Shi Ya kasance Mai girmamāwa gare ni.

48. “Kuma inā nīsantar ku da abin da kuke kira, baicin Allah, kuma inā kirān Ubangijina,

وَذُكْرٌ فِي الْكِتَابِ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صَدِيقًا
نَّبِيًّا ﴿١﴾

إِذْ قَالَ لِأَيْهِ يَتَأَبَّتْ لَمْ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ
وَلَا يُبَصِّرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٢﴾

يَتَأَبَّتْ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِنِي
فَأَتَيْتُعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٣﴾

يَتَأَبَّتْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤﴾

يَتَأَبَّتْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمْسَكَ عَذَابًا مِنْ
الْرَّحْمَنِ فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٥﴾

قَالَ أَرَاغِبُ أَنْتَ عَنِ الْهَمْزِيِّ يَتَأَبَّهِمُ
لِئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَكَ وَأَهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٦﴾

قَالَ سَلَمٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ
كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٧﴾

وَأَعْتَرِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا

(1) Ibrāhīm ya yi kōkarin shiryar da ubansa, sai dai Allah bai nufi shiryuwarsa ba. Daga cikin amfānin haihuwa akwai abin haihuwa ya shiryar da mahaifinsa, ya yi masa nasiha gwargwadon hāli.

(2) Ibrāhīm yā mayar da magana mai kyau da laushi da aminci ga maganar ubansa mai mūni da gautsi da tsōratarwa. Wannan yanā kōyar da yadda ake kira zuwa ga Allah da kuma yadda ya kamāta a tausasa wa uba kō dā shi kāfirī ne.

tsammānin kada in zama marashin arziki game da kiran Ubangijina.”

49. To, sa'ad da ya nīsance su da abin da suke bautāwa, baicin Allah, Muka bā shi Is'hāka da Ya'akuba, alhāli kuwa kōwanensu Mun mayar da shi annabi.

50. Kuma Muka yi musu kyauta daga RahamarMu, kuma Muka sanya musu harshen gaskiya⁽¹⁾ madaukaki.

51. Kuma ka ambaci Mūsā a cikin Littāfi. Lalle ne shi, yā kasance zābaħħe, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

52. Kuma Muka kira shi daga gēfen dūtse na dāma, kuma Muka kusanta shi yanā abōkin gānāwa.

53. Kuma Muka yi masa kyauta daga RahamarMu da dan'uwansa Hārūna, ya zama Annabi.

54. Kuma ka ambaci Ismā'ila a cikin Littāfi. Lalle shi, yā kasance mai gaskiyar alkawari, kuma yā kasance Manzo, Annabi.

55. Kuma yā kasance yanā umurnin mutānensa⁽²⁾ da salsa da zakka. Kuma yā kasance yardajje a wurin Ubangijinsa.

56. Kuma ka ambaci Idrīsa a cikin Littāfi. Lalle shi, ya kasance mai yawan gaskatāwa, Annabi.

رَبِّيْ عَسَىَ الَّا كُوْنَ بِدُعَاءِ رَبِّيْ شَقِيْئَا ⑯

فَلَمَّا أَعْتَزَ لَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُوْنِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُمْ إِسْحَاقَ وَيَعْلَوْبَ وَكَلَّاجَعَلْنَا نَبِيًّا ⑰

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسانَ صِدِّيقَ عَلَيْنَا ⑱

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ وَكَانَ مُحْلِصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ⑲

وَنَذَرْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الظُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَبَنَاهُ بِحَيَّاتِنَا ⑳

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَرُونَ نَبِيًّا ㉑

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ وَكَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ㉒

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ رِبَالْصَّلَوةِ وَالرِّكْوَةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ㉓

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ وَكَانَ صِدِّيقَ نَبِيًّا ㉔

(1) Harshen gaskiya, shi ne yabo mai kyau daga Allah da mutāne. Wanda ya yanke wa mutānensa dōmin Allah, to, zai sāka masa da wadansu mutānen kirki, dōmin su dēbe masa kēwa.

(2) Mātarsa da 'ya'yansa da Jurhum, yanā umurninsu da salsa da zakka. Yanā wajaba ga mutum ya umurci iyalinsa da tsare haKKōkin Allah.

57. Muka dāukaka shi a wuri mādāukaki.

58. Wadāncan sū ne wadānda Allah Ya yi wa ni'ima daga Anna-bāwa daga zūriyar Ādamu, kuma daga wadānda muka dāuka tāre da Nūhu, kuma daga zūriyar Ibrāhīm da Isrā'il, kuma daga wadānda Muka shiryar kuma Muka zābe su. Idan anā karātun āyōyin Mai rahama a kansu, sai su fādi sunā māsu sujada kuma māsu kūka.

59. Sai wadānsu 'yan bāya⁽¹⁾ suka maye a bāyansu suka tōzarta salla, kuma suka bi sha'awōwinsu. To, da sannu zā su hadu da wani sharri.

60. Fāce wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na kwarai. To, wadānnan sunā shiga Aljanna, kuma bā a zāluntar su da kōme.

61. Gidājen Aljannar zama wadda Mai rahama ya yi alkawarin bāyarwa ga bāyinSa (māsu aikin īmāni) a fake. Lalle ne Shī, alkawarin ya kasance abin riskuwa.

62. Bā su jin yasassar magana a cikinta, fāce sallama. Kuma sunā da abinci, a cikinta, sāfe da maraice.

63. Wancan Aljannar ce wadda Muke gādar da wanda ya kasance mai aiki da takawa daga bāyiNa.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلَيْنَا ﴿٥٧﴾

أَوْلَئِكَ الَّذِينَ أَغْمَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْتَيْكَ مِنْ
دُرْبَيْهِ أَدَمَ وَمِنْ حَمَلَاتِهِ مَعَ لُوحٍ وَمِنْ دُرْبَيْهِ
إِبْرَاهِيمَ وَأَسْرَعَ إِبْرَاهِيمَ وَمِنْ هَدِينَا وَلَجَتْ بَيْنَ أَذَافِنَ
تُشَّالِ عَلَيْهِمْ رَأْيُهُ أَيْنَ أَرَحَمُ حَرْرًا سُجَّدَ
وَبُكِّرَ ﴿٥٨﴾

*فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِ حَلْفٌ أَصَابَعُوا
الصَّلَاةَ وَأَتَبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ
عَيْنًا ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَأَمَنَ وَعَمِلَ صَلَاحًا فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

جَتَتِ عَذْنِي أَلَّقِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا ﴿٦١﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَّ إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ
رِزْقٌ هُمْ فِيهَا بَكْرٌ وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادَنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

(1) An ruwaito cēwa wannan zai auku a lōkacin Tāshin Kiyāma ne a bāyan tafiyar sālihan wannan al'umma ta Muhammadu. Zā su dinga barbarar jūnansu a cikin hanyoyi. Su tōzarta salla, su gina manyan gidāje su hau dukan abin da aka hana su, su tufanci abin da aka hana su. Kurfabī.

64. (Sunā māsu cēwa) “Kuma bā mu sauka⁽¹⁾ fāce da umurnin Ubangijinka (Muhammad). Shī ne da mulkin abin da ke a gaba gare mu da abin da ke a bāyanmu da abin da ke a tsakānin wannan.” Kuma⁽²⁾ Ubangijinka bai kasance Wanda ake mantāwa ba.

65. Shi ne Ubangijin sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu. Sai ka bauta Masa, kuma ka yi haķuri ga bautarSa. Shin, kā san wani takwara a gare Shi?

66. Kuma mutum yanā cēwa, “Shin, idan na mutu, lalle ne, haķika, da sannu zā a fitar da ni inā mai rai?”

67. Shin, kuma mutum bā zai tuna ba cēwa lalle ne Mun halitta shi a gabāni, alhāli kuwa bai kasance kōme ba?

68. To, Munā rantsuwa da Ubangijinka, lalle ne, Muna tāyar da su da kuma shaidanun, sa'an nan, kuma, lalle Muna halartar da su a gēfen jahannama sunā gurfāne.

69. Sa'an nan kuma, lalle, Munā fizge wanda yake mafi tsananin girman kai ga Mai rahama daga kōwace fungiya.

(1) 'Yan Aljanna sunā cēwa ba mu sauka a wadannan gidāje ba sai da umurnin Ubangijinka, kai mai karatu, Allah Mai mallakar kome, kuma kōme āyā ne mai nūni zuwa gare Shi, saboda haka bā a mantāwa da Shi. A wata fassarar, wannan maganar ta Jibrilu ce, saboda ibn Abbas yā ruwaito cewa Manzon Allah, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya cewa Jibrilu: «Me ke hana ka ka ziyarce mu da yawa?» Sai aka saukar da wannan ayar. Bukhari ya ruwaito shi.

(2) Maganar Allah ce a bāyan maganar 'yan Aljanna dōmin ta'akībi da kārin bayāni ga maganarsu.

وَمَا نَنْهَا إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ وَمَا بَيْنَ أَيْدِينَا
وَمَا خَلَقْنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبِّكَ
سَمِيعًا ﴿٦٤﴾

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ
وَاصْطَطِرْ لِعِبْدِنِي هَلْ تَعْلَمُ لَهُ وَسَمِيعًا ﴿٦٥﴾

وَيَقُولُ إِلَيْنَسْنُ إِذَا مَاءَتْ لَسْوَفَ أَخْرَجَ
حَيًّا ﴿٦٦﴾

أَوْلَادَكُرْ إِلَيْنَسْنُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ يَكُنْ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

فَوَرِّنِكَ لَنْخَسِرَنَّهُمْ وَالشَّيْطَانُ
لَنْخَضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ حِثْيَا ﴿٦٨﴾

ثُمَّ لَنْزِغَ عَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى
الْرَّحْمَنِ عَيْنًا ﴿٦٩﴾

70. Sa'an nan kuma, lalle Mū ne Mafi sani ga wadanda suke sū ne mafiya cancantar kōnuwa da ita.

71. Kuma bābu kōwa daga gare ku sai mai tuzga mata.⁽¹⁾ Yā kasance wajibi ga Ubangijinka, hukuntacce.

72. Sa'an nan kuma, Mu tsērar da wadanda suka yi aiki da ta'kawa, kuma Mu bar azzālumai a cikinta gurfāne.

73. Kuma idan anā karatun āyō-yin Mu, bayyanannu a kansu, sai wadanda suka kāfirta su ce wa wadanda suka yi īmāni, "Wane daga fungiyōyin biyu ya zama mafi alhēri ga matsayi, kuma mafi kyaun majalisa?"

74. Kuma da yawa daga mutānen karni Muka halakar a gabā-ninsu, sū (wadanda Muka halakar) dīn ne mafi kyaun kāyan dāki da magānā⁽²⁾.

75. Ka ce, "Wanda ya kasance a cikin bata, sai Mai rahama Ya yalwata masa yalwatāwa, har idan sun ga abin da ake yi musu wa'adi, imma azāba kō Sā'a, to, zā su sani, wane ne yake shī ne mafi sharri ga wuri, kuma mafi rauni ga runduna!"

ثُمَّ أَنْتَ حُنْ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَى بِهَا صِلَيْكَ ﴿٧﴾

وَإِنْ قَنْ كُجْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتَّمًا
مَقْضِيَكَ ﴿٨﴾

ثُمَّ نُنْجِي الَّذِينَ أَتَقْوَى وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ
فِيهَا حِشْيَا ﴿٩﴾

وَإِذَا اتَّشَلَ عَلَيْهِمْ إِذَا نَتَّسَيْتَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ أَمْنَوْا أُمُّ الْفَرِيقَيْنَ حَيْرٌ مَّقَامًا
وَأَخْسَنُ نَدِيَّا ﴿١٠﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَخْسَنُ
أَثْثَاثًا وَرِعَيَا ﴿١١﴾

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الْأَصْلَالَةِ فَلِيَمْدُدْلَهُ الْرَّحْمَنُ
مَدَّأْحَى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ
وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا
وَأَضَعُفُ جُنْدًا ﴿١٢﴾

(1) Idan an tāra mutāne dōmin hisābi, anā ajiye wuta a tsakānin mutāne da Aljanna, sa'an nan a gitā sirādī a kan wutar dōmin mutāne su bi a kansa su kētare wutar zuwa Aljanna, kuma wadansu su fāfa a cikin wutar dōmin azāba dawwamamma kō kuma ta dan lōkaci gwargwadon laifi.

(2) Kāyan dāki na jin dādī kamar gadāje da kujēri da kāyan cin abin ci. Magānā kuwa ita ce wurin da ake gani ga mutum kamar tufāfinsa da sūrar jikinsa da dukan abin gani daga gare shi.

76. Kuma Allah nā kāra wa wanda suka nēmi shiryuwa da shirya. Kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai ne mafī alhēri a wurin Ubangijinka ga lāda, kuma mafī alhēri ga makōma.

77. Shin, ka ga wanda ya kāfirta da ayōyin Mu, kuma ya ce, “Lalle ne zā a bā ni dūkiya da diya?”

78. Shin, yā tsinkāyi gaibi ne, kō kuwa yā dāuki wani alkawari daga Mai rahama ne?

79. Ā’aha! Zā mu rubūta abin da yake fada, kuma Mu yalwata masa, daga azāba, yalwatāwa.

80. Kuma Mu gāde shi ga abin da yake fada, kuma ya zo Mana yanā shi kadai.

81. Kuma suka rīki gumāka,⁽¹⁾ baicin Allah, dōmin su kasance mataimaka a gare su.

82. Ā’aha! Zā su kāfirta da ibādarsu, kuma su kasance maķiya a kansu.

83. Shin, ba ka gani ba cēwa Mun saki shaidanu⁽²⁾ a kan kāfirai sunā shūshūta su ga zunubi shūshūtāwa?

84. Sabōda haka kada ka yi gagawa a kansu, Munā yi musu ki-dāyar ajali ne kawai, ƙidāyāwa.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ أَهْتَدَ وَأَهْدَى وَالْبَقِيرُ
الصَّالِحُ كُثُرٌ عِنْ دِرَكِ تَوَابَةٍ وَخَيْرٌ
مَرَدًا ﴿٦﴾

أَفَرَبَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِمَا يَنْتَهَا وَقَالَ
لَأُوتَيَنَ مَالًا وَلَدًا ﴿٧﴾
أَطْلَعَ الْغَيْبَ أَمْ أَتَخْدِعَنِي الرَّحْمَنُ عَهْدًا
﴿٨﴾

كَلَّا سَنَجْعُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ
الْعَذَابِ مَذَاءً ﴿٩﴾
وَنَرِئُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِيَنَا فَرَدًا ﴿١٠﴾

وَأَنْخَذُ دُؤْمَنَ دُوبِ اللَّهِ إِلَهَةَ لَيْكُونُوا
لَهُمْ عِزًا ﴿١١﴾
كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ
ضِدًا ﴿١٢﴾
أَلَّا تَرَأَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيْطَانَ عَلَى الْكُفَّارِ
تُرْزُهُمْ أَذًى ﴿١٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعْذِلُهُمْ عَذَابًا
﴿١٤﴾

(1) Gunki, shi ne dukan abin bautawa wanda bā Allah ba. Wanda ya rīki wani sālihi ko malā’iki ko aljani, yanā bauta masa, to, yā rīke shi gunki ke nan. Bauta, ita ce bin umurni da barin hani. Wanda ya bi umurnin da bā na Allah ba, kō ya bar abin hanin da ba na Allah ba, to, ya bauta wa mai umurnin ko mai hanin, yā rīke shi gunki baicin Allah.

(2) Idan shaidanu sun ga mai wa’azin gaskiya, sai su dinga shūshūta mabiyansu dōmin su yi fada da mai wa’azin, dōmin kada su saurare shi har su gāne batarsu. Shaidan shi ne mai ƙatar da wani, mutum ne kō aljani.

85. A rānar da Muka tāra māsu ta'kawa zuwa ga Mai rahama sunā bākin girma.

86. Kuma Munā kōra māsu laifī zuwa Jahannama, gargadāwa.

87. Ba su mallakar cēto, fāce wanda ya ri'ki alkawari a wurin Mai rahama.

88. Kuma suka ce, “Mai rahama Yā ri'ki dā!”

89. Lalle ne, ha'fīka, kun zo da wani abu mai girman mūni.

90. Sammai sunā kusa su tsat-tage sabōda shi, kuma kasa ta kēce, kuma duwātsu su fadi, sunā karyayyu.

91. Dōmin sun yi da'awar dā ga Mai rahama.

92. Alhāli bā ya kamata ga Mai rahama ya ri'ki wani dā.

93. Dukan wanda yake a cikin sammai da kasa bai zama ba fāce mai jē wa Mai rahama ne yanā bāwā.

94. Lalle ne, ha'fīka, Yā lissafe su, kuma ya kidāye su kidāya.

95. Kuma dukan kōwanensu mai jē Masa ne a Rānar Kiyāma yanā shi kadai.

96. Lalle ne wafanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwarai, Mai rahama zai sanya musu so.⁽¹⁾

يَوْمَ تُخْشِرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدَا ﴿٤٥﴾

وَنَسُوفُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدَا ﴿٤٦﴾

لَا يَعْلَمُونَ السَّفَعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٤٧﴾

وَقَالُوا أَخْذَ الرَّحْمَنَ وَلَدًا ﴿٤٨﴾

لَقَدْ جِئْنُمْ شَيْئًا إِذَا ﴿٤٩﴾

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرُنَّ مِنْهُ وَتَنَسَّقُ الْأَرْضُ وَفَخَرُّ الْجِبَالُ هَذَا ﴿٥٠﴾

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٥١﴾

وَمَا يَبْغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَخَذَ وَلَدًا ﴿٥٢﴾

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا هُنَّ بِالرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٥٣﴾

لَقَدْ أَخْصَنُهُمْ وَعَدَهُمْ عَدَدًا ﴿٥٤﴾

وَكُلُّهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرَدًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ إِمْتُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٥٦﴾

(1) Wanda ya bi Allah da gaskiya, Allah zai sanya zukātan mutāne su sō shi, kamar yadda yake a cikin Hadisi wanda Imām Tirmizi ya ruwaito daga Sa'ad da Abu Huraira.

97. Sa'an nan abin sani kawai, Mun saukar da shi (Alkur'ani) a harshenka, dōmin ka yi bushāra da shi ga māsu aiki da takawa, kuma ka yi gargadī da shi ga mutāne māsu tsananin husūma.

98. Kuma da yawa Muka halakar da mutānen karnōni a gabāninsu. Shin, kanā jin mōtsin wani guda daga gare su, kō kuwa kanā jin wata dūriya tāsu?

فَإِنَّمَا يَسْرُنَّهُ بِلِسَانِكُلْتُبِشَرِيهِ
الْمُتَقِينَ وَتُنذَرُهُ قَوْمًا لَدُّهَا ﴿١٧﴾

وَكَمْ أَهْلَكَنَا فَلَهُمْ مِنْ قَرْنَيْنِ هَلْ تُحِسْنُ
مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزَانِ ﴿١٨﴾

SŪRATU D.H.

سُورَةُ طَهٍ

Tanā karantar da cēwa Alkur'āni kō Musulunci, abu ne mai sauki dōmin shiryar da mutāne zuwa ga sauki, bābu wahala a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. D.H.
2. Ba Mu saukar da Alkur'āni a gare ka dōmin ka wahala ba.
3. Fâce dōmin tunātarwa ga wanda ke tsōron Allah.
4. (An saukar da shi) saukarwa daga Wanda Ya halitta kasa da sammai madaukaka.

طه ﴿١﴾
مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْءَانَ لِتَشْفَعَ ﴿٢﴾
إِلَاتَذَّكِرَةَ لِمَنْ يَخْشَى ﴿٣﴾
تَنْزِيلًا كَمَنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَىٰ ﴿٤﴾

5. Mai rahama, Ya daidaita⁽¹⁾ a kan Al'arshi.

6. Abin da yake a cikin sammai Nāsa, ne, da abin da yake a cikin kasa da abin da yake a tsakāninsu da abin da ke karkashin turbāya.

7. Kuma idan ka bayyana da magana, to, lalle Shi, Yanā sanin aśīri da mafi bōyuwa.

8. Allah, bābu abin bautawa fāce Shi. Yanā da sunāye mafiya kyau.

9. Kuma shin, lābārin Mūsā yā je maka?

10. A lōkacin da ya ga wata wuta, sai ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata. Lalle ne nī, na tsinkāyi wata wuta, tsammāniña in zo muku da makāmashi daga gare ta, kō kuwa in sāmi wata shiriya a kan wutar.”

11. Sa'an nan a lōkacin da ya je mata, aka kira shi, “Ya Mūsā!

12. “Lalle ne, Nī ne Ubangi-jinka, sai ka dēbe takalmanka.⁽²⁾ Lalle ne kanā a rāfin nan abin tsarkakēwa, ‘Duwa.

13. “Kuma Nī, Nāzābekā. Sai ka saurāra ga abin da ake yin wahayi.

14. “Lalle Nī, Ni ne Allah. Bābu abin bautawa fāce Ni. Sai ka bauta Mini, kuma ka tsayar da salsa dōmin tuna Ni.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ أَسْتَوَى ﴿١﴾

لَهُ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا لَمْ يَرَى اللَّهُ ﴿٢﴾

وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ الْبَيْنَ وَأَخْفَى ﴿٣﴾

اللَّهُ أَكْبَرُ إِلَهُ الْأَهْلَةِ أَسْمَاءُ الْحُسْنَى ﴿٤﴾

وَهَلْ أَتَنَاكَ حِدِيثُ مُوسَى ﴿٥﴾

إِذْ رَأَى أَنَارَكَافَالَ لِأَهْلِهِ أَمْكَثُوا إِنِّي
أَنْسَتُ نَارَ الْعَلَى إِنِّي كُمْنَهَا بِقَبِيسٍ أَوْ أَجَدُ
عَلَى النَّارِ هَذَيْ ﴿٦﴾

فَلَمَّا آتَهَا بُودَىٰ يَكْمُوسَى ﴿٧﴾

إِنِّي أَنْأَيْتُكَ فَأَخْلَعْتُكَ نَغْلَيْكَ إِنِّي بِالْوَادِ
الْمُقَدَّسِ طُوَىٰ ﴿٨﴾

وَأَنَا أَخْتَرُكَ فَأَسْتَمِعُ لِمَا يُوحَىٰ ﴿٩﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ أَكْبَرُ إِلَهُ إِلَّا أَنَا فَأَعْبُدُنِي وَأَقْرِبُ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٠﴾

(1) Allah Ya daidaitu a kan Al'arshi daidaita wadda ta dāce da Shi.

(2) An ce wa Mūsā ya dēbe takalmansa dōmin sunā da najasa kō kuwa sū kansu najasa ne dōmin ya shiga wuri mai tsarki wanda ake kira ‘Duwa a cikin sahārar Sinai a tsakānin Masar da Madyana.

15. "Lalle ne Sa'a mai zuwa ce, Inā kusa da In bōye ta dōmin a sāka wa dukan rai da abin da yake aikatāwa.

16. "Sabōda haka, kada wanda bā ya yin īmāni da ita kuma ya bison zuciyarsa, ya taushe ka daga gare ta har ka halaka.

17. "Kuma wāce ce waccan ga dāmanka yā Mūsā!"

18. Ya ce, "Ita sandāta ce, inā dōgara a kanta, kuma inā kakkařbar ganye da ita a kan ƙanānan bisāshēna, kuma inā da wadansu bukātōci⁽¹⁾ na dabam a gare ta."

19. Yā ce "Ka yi jīfa da ita, yā Mūsā!"

20. Sai ya jēfa ta. Sai gā ta dabbar macījiya, tanā tafiya da gagāwa.

21. Ya ce, "Ka kāma ta, kuma kada ka ji tsōro. Za Mu mayar da ita ga hālinta na farko.

22. "Kuma ka hada hannunka zuwa ga damtsenka, ya fita yanā fari, bābu sōfane, wata āyā ta dabam.

23. "Dōmin Mu nūna maka daga āyoyinMu manya.

24. "Ka tafī zuwa ga Fir'auna. Lalle shī, ya kētare haddi (da girman kai)."

إِنَّ الْسَّاعَةَ إِذِئَنَّهُ أَكَادُ أَخْفِيَهَا لِتُجَزَّى
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَشْعَى ⑯

فَلَا يَصِدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَأَتَبْعَ
هَوْنَهُ قَرَرَدَى ⑰

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَمْوَسَى ⑯

قَالَ هَيْ عَصَمَى أَتَوْكَحُ أَعْلَيْهَا
وَأَهْشُ بِهَا عَلَى عَنْمَى وَلِي فِيهَا مَعَارِبُ
أُخْرَى ⑯

قَالَ أَقْهَاهَا يَمْوَسَى ⑯

فَأَلْقَهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ شَعَى ⑯

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخْفَ سَعِيدُهَا
سِيرَهَا الْأُولَى ⑯
وَأَضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْجُجْ بِيَضَاءِ مَنْ
غَيْرِ سُوَءٍ إِلَيْهِ أُخْرَى ⑯

لِيُرِيكَ مِنْ إِيمَنَاتِ الْكُبَرَى ⑯

أَذْهَبْ إِلَى فَرْعَوْنَ إِنَّهُ رَطَغَى ⑯

(1) Amfānōnin sanda; anā rīkon alkibla a cikin daji ta zama sitra, anā dōgara a kanta sabōda gajiya kō rauni. Līmāmin Jumma'a na dōgara a kanta a lōkacin huduba, anā fita da ita a cikin ruwan sama anā dōgara a kanta, anā dūkan iyāli da ita dōmin ladabtarwa. A cikin wani Hadisi Annabi ya ce, "Ka rātaye sandarka inda iyālinka suke ganin ta." Rīkon sanda na sanya farkawa ga barin dūniya, watau mai ita ya zama a cikin hālin tafiya.

25. Ya ce, “Ya Ubangiji! Ka būda⁽¹⁾ mini kirjīna.

26. “Kuma ka sauķake mini al’amarīna.

27. “Kuma Ka warware mini wani ķulli daga harshēna.

28. “Su fahimci maganāta.

29. “Kuma Ka sanya mini wani mataimaki daga mutānena.

30. “Hārūna dān’uwana.

31. “Ka ķarfafa halittata da shi.

32. “Kuma Ka shigar da shi a cikin al’amarīna.

33. “Dōmin mu tsarkake Ka da yawa.

34. “Kuma mu tuna Ka da yawa.

35. “Lalle Kai, Ka kasance Mai gani gare mu.”

36. Ya ce, “Lalle ne, an bā ka rōkonka, yā Mūsā!

37. “Kuma lalle ne, hakīka, Mun yi wata baiwa gare ka a wani lōkacin na dabam.

38. “A lōkacin da Muka yi wahayin abin da aka yi wahayi zuwa ga uwarka.

39. “Cēwa, ‘Ki jēfa shi a cikin akwatin nan, sa’an nan ki jēfa shi a cikin kōgi, sa’an nan kogin ya jefa shi a gāba, wani makiyi Nāwa kuma makiyi nāsa ya dauke shi.’ Kuma Na jēfa wani so daga gare Ni a kanka. Kuma dōmin a rike ka da kyau a kan idoNa.

قَالَ رَبِّيْ أَشَحَّ لِي صَدْرِي ﴿٦﴾

وَيَسْتَرِيْ أَمْرِي ﴿٧﴾

وَأَخْلُلُ عَقْدَةَ مِنْ إِسَانِي ﴿٨﴾

يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٩﴾

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا قَنْ أَهْلِي ﴿١٠﴾

هَرُونَ أَخْرِي ﴿١١﴾

أَشْدُدْ دِيدَهُ أَزْرِي ﴿١٢﴾

وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ﴿١٣﴾

كَسْسِيْحَكَ كَثِيرًا ﴿١٤﴾

وَنَذِكَرُكَ كَثِيرًا ﴿١٥﴾

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بِصِيرًا ﴿١٦﴾

قَالَ قَدْ أُوتِيْتَ سُؤْلَكَ يَتَمُوسِي ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿١٨﴾

إِذَا رَحِيْنَا إِلَيْكَ مَائِلُوْحَى ﴿١٩﴾

أَنْ أَقْدِرْفِيهِ فِي الْتَّابُوتِ فَاقْدِرْفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلِئِلْهِ
الْيَمِّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ دَعْوَى وَعَدْوَهُ وَالْقِبْطُ
عَلَيْكَ مَحَبَّهُ مَنِي وَلِصُبْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٢٠﴾

(1) Ma'anar būda kirji, shi ne a sanya masa hakuri.

40. "A sa'ad da 'yar'uwarka ke tafiya har ta ce, 'Shin, in shiryar da ku ga wanda ke rēnonsa?' Sai Muka mayar da kai zuwa ga uwarka dōmin idonta ya yi sanyi⁽¹⁾ kuma bā zā ta yi bañin ciki ba. Kuma kā kashe wani rai, sa'an nan Muka tsērar da kai daga bañin ciki, kuma Muka fitine ka da wadansu fitinōni. Sa'an nan ka zauna shēkaru a cikin mutānen Madyana. Sa'an nan kuma ka zo a kan wata kaddara, yā Mūsā!

41. "Kuma Na zābe ka dōmin Kaina.

42. "Ka tafi kai da dan'uwanka game da ãyoyiNa, kuma kada ku yi rauni ga ambatōNa.

43. "Ku tafi kū biyu zuwa ga Fir'auna. Lalle shī, ya kētare haddi (ga girman kai).

44. "Sai ku gaya masa magana mai laushi,⁽²⁾ tsammānsa yanā tunāwa kō kuwa ya ji tsōro."

45. Su biyu suka ce, "Ya Ubangijinmu! Lalle ne munā tsōron ya yi gaggawa a kanmu, kō ya kētare haddi."

46. Ya ce, "Kada ku ji tsōro. Lalle Nī, Inā tāre da ku, Inā ji, kuma Inā gani.

47. "Sai ku jē masa, sa'an nan ku ce, Lalle mū, Manzanni biyu ne na Ubangijinka, sai ka saki Banī Isrā'il tāre da mu. Kuma kada ka yi

إِذْ نَسِيَ أَحْنَكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدْلُكُمْ عَلَىٰ مَنْ
يَكْفُلُهُ وَرَجَعَنَكَ إِلَىٰ أَمْكَانَكَ لَمَّا تَقَرَّ عَيْنَهَا
وَلَا تَخْرُنَ وَقْتَلَتَ نَفْسًا فَجَيَّنَكَ مِنَ الْغَمَّ
وَفَتَنَكَ فُتُونًا فَلَيْثَ سِينِينَ فِي أَهْلِ مَدِينَ
لَمْ يُرْجِعْتَ عَلَىٰ قَدَرِ رَبِّنُوسَيِّ (٤١)

وَاصْطَبَنَعْتَكَ لِنَقْسِي (٤٢)

أَذْهَبْتَ أَنْتَ وَأَخْرُوكَ بِعَايَتِي وَلَا تَنِيَافِ ذِكْرِي (٤٣)

أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ (٤٤)

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنَا لَعْلَهُ بِيَذْكُرُ أَوْ يَخْشِي (٤٥)

قَالَارَبَنَا إِنَّنَا لَخَافُ أَنْ يَقْرُطَ عَيْنَنَا أَوْ أَنْ
يَطْعَنِي (٤٦)

قَالَ لَانَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعَ وَأَرَىٰ (٤٧)

فَأَتَيْاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولًا رَبِّكَ فَأَزْسِلْ مَعَنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعْذِّبْهُمْ قَدْ جَعَنَكَ بِعَايَةٍ مَنْ

(1) Idonta ya yi sanyi, watau ta ji dādi sabōda ganin danta.

(2) Wannan shī ne dalilin umurni da alhēri da hani daga sharri, kuma a yi haka da magana mai laushi ga wanda yake da iko da karfi. Kō dā ga wanda Allah Ya tsare da tsarinSa ne, balle ga wanda bai tāki kōme ba. Ta haka ne mai wa'azi ke cin nasara.

musu azāba. Hañka, mun zo maka da wata ãyā daga Ubangijinka. Kuma aminci ya tabbata ga wanda ya bi shiriya.

48. “Lalle mū, hañka, an yi wahayi zuwa gare mu, cēwa azāba tanā a kan wanda ya ḫaryata, kuma ya jūya bāya.”

49. Ya ce, “To, wāne ne Ubangi-jinku? Ya Mūsā!”

50. Ya ce, “Ubangijinmu Shi ne Wanda Ya bai wa dukan kōme halittarsa, sa'an nan Ya shiryar.”

51. Ya ce, “To, mēne hālin kar-nōnin farko?”

52. Ya ce, “Saninsu yanā a wurin Ubangiñna, Ubangiñna bā Ya bacē-wa kuma bā Ya mantuwa.

53. “Wanda Ya sanya muku kasa shimfida, kuma Ya shigar muku da hanyōyi a cikinta, kuma Ya saukar da ruwa daga sama.” Sa'an nan game da shi⁽¹⁾ Muka fitar da nau'i-nau'i daga tsirūruwa dabam-dabam.

54. Ku ci kuma ku yi kiwon dab-bōbin ni'imarku. Lalle ne, a cikin wannan akwai ãyōyi ga masu hankali.

55. Daga gare ta⁽²⁾ Muka halitta ku, kuma a cikinta Muke mayar da ku, kuma daga gare ta Muke fitar da ku a wani lōkaci na dabam.

رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى ﴿٤٧﴾

إِنَّا فَدَأْوْجِي إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ
كَذَّبَ وَوَلََّ ﴿٤٨﴾

قَالَ قَمَنْ رَبِّكُمَا يَمُوسَى ﴿٤٩﴾

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَنِي كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَةً وَفُرْ
هَدَى ﴿٥٠﴾

قَالَ هَبَابَالْقُرُونِ الْأُولَى ﴿٥١﴾

قَالَ عَلِمْهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضُلُّ رَبِّي
وَلَا يَسْبِي ﴿٥٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُّلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَنَا
بِهِ أَرْوَاحَ جَاهِنَّمَ بَشَّارٍ شَيْئًا ﴿٥٣﴾

كُلُّوا وَرَعُوا أَغْنِمَكُمْ كُلُّكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَرِيدُ
لِأَوْلَى النُّبُرِ ﴿٥٤﴾

* مِنْهَا حَلَقْتَكُمْ وَفِيهَا أَعْيُدُكُمْ وَمِنْهَا
نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾

(1) Ruwan.

(2) Kasa.

56. Kuma lalle, hakīka, Mun nūna masa āyōyinMu dukansu, sai ya karyata, kuma ya kiya!

57. Ya ce, "Shin, kā zo mana ne dōmin ka fitar da mu daga kasarmu game da sihirinka, yā Mūsā?

58. "To, lalle ne, munā zo maka da wani sihiri irinsa. Sai ka sanya wani wa'adi a tsakāninmu da tsakāninka, bā mu sāba masa mū, kai kuma bā ka sābāwa, a wani wuri mai dācēwa."

59. Ya ce, "Wa'adinku shi ne rānar kawa, kuma a tāra mutāne da hantsi."

60. Sai Fir'auna ya jūya, sa'an nan ya tāra mugunyar dabārarsa, sa'an nan kuma ya zo.

61. Mūsā ya ce musu, "Kaitōnku! Kada ku kirkira karya ga Allah, har Ya tumbuke ku da wata azāba. Kuma wanda ya kirkira karya, yā tābe."

62. Sai suka yi jāyayya ga al'amarinsu a tsakāninsu, kuma suka asirta gānawa.

63. Suka ce, "Lalle ne wadannan biyun, hakīka, masihirta ne, sunā nufin su fitar da ku daga kasarku⁽¹⁾ game da sihirinsu, kuma su tafi da tabīarku mafīficiya.

64. "Sai ku hada dabārarku, sa'an nan kuma ku tafi a sahu guda,

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ إِيَّنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ﴿٥٦﴾

قَالَ أَجِئْنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا إِسْخَارَةً
يَكُمُوسِي ﴿٥٧﴾

فَلَمَّا أَتَيْنَاهُ إِسْخَارَةً مُّشَبِّهً، فَاجْعَلَ بَيْتَنَا
وَبَيْتَكَ مَوْعِدًا لَا يُخْلِفُهُ، تَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا
سُوَى ﴿٥٨﴾

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الْزِيْنَةِ وَأَنَّ يُخْسِرَ النَّاسُ
صُحْيَ ﴿٥٩﴾

فَقَوْلَىٰ فِرْعَوْنٌ فَجَمَعَ كَيْدَهُ شَرَافَ ﴿٦٠﴾

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَتَلَكُّ لَا تَقْرَرُوا عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا فَيُسْتَحْكِمُ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ
أَفْتَرَى ﴿٦١﴾

فَتَنَزَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا الْتَّجَوْيِيْنَ ﴿٦٢﴾

قَالُوا إِنَّ هَذَانِ لَسَاحِرَنِ يُرِيدَانِ أَنْ
يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ إِسْخَارَهُمَا وَيَدْهَبَا
بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُشَبِّهِ ﴿٦٣﴾

فَأَجْمَعُوا كَذِبَهُ ثُرَاثُوا صَفَا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ

(1) Ya fara da siyāsa dōmin ya karkatar da hankalin mutāne daga āyōyin Allah. Cewarsa yā yi nufin ya fitar da ku daga kasarku, shī ne siyāsa, dōmin idan mutāne suka ji maganar fitarwa daga kasa, sai su manta da kōwace irin magana ta wani alhēri.

kuma hakīka, wanda ya rinjāya, a yau, ya rabbanta.”

65. Suka ce, “Yā Mūsā! Imma ka jēfa, ko kuma mu kasance farkon mai jēfawa.”

66. Ya ce, “Ā'a, ku jēfa.” Sai gā igiyoyinsu da sandunansu anā sūranta su a gare shi, daga sihirinsu, lalle sunā tafiya da sauri.

67. Sai Mūsā ya ji tsōro a cikin ransa.

68. Muka ce, “Kada ka ji tsōro. Lalle kai ne mafi dāukaka.

69. “Kuma ka jēfa abin da ke a cikin hannun dāmanka, ta cafe abin da suka aikata. Lalle ne abin da suka aikata, mākircin masihirci ne, kuma masihirci bā ya cin nasara a duk inda ya je.”

70. Sai aka jēfar da masihirtan sunā māsu sujada, suka ce, “Mun yi īmāni da Ubangijin Hārūna da Mūsā.”

71. Ya ce, “Kun yi īmāni sabōda shi a gabānin in yi muku izni? Lalle shī, hakīka, babbanku ne wanda ya sanar da ku sihirin! To, lalle ne zan kakkātse hannayenku da kafā-funku a tarnaki, kuma lalle zan tsīre ku a cikin kututturan itācen dabino, kuma lalle zā ku sani wanenmu ne mafi tsananin azāba, kuma wāne ne mafi wanzuwar (azāba).”

72. Suka ce, “Bā zā mu fīfīta ka ba faufau a kan abin da ya zo mana na hujjōji. Munā rantsuwa da Wanda Ya kāga halittarmu sai ka hukunta abin da kake mai hukuntāwa,

مَنِ اسْتَعْلَى ﴿٥﴾

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَن تُلْقِي وَإِمَّا أَن تَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَى ﴿٦﴾

قَالَ بَلْ أَلْقَوْا إِذَا جَاءَهُمْ وَعَصَبَهُمْ يُخْتَلُ
إِلَيْهِ مِنْ سَخْرِيهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى ﴿٧﴾

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى ﴿٨﴾

قُلْنَا لَا تَحْقِقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ﴿٩﴾

وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعْتَ إِنَّمَا صَنَعْتُ
كَيْدُ سَحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حِيثُ أَتَى ﴿١٠﴾

فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا إِنَّمَا يَرِي هَرُونَ
وَمُوسَى ﴿١١﴾

قَالَ أَمْنِثْرَلَهُ وَقَبَلَ أَنْ إَذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِيدُ كُمُّ
الَّذِي عَلِمْتُكُمُ الْسَّحْرَ فَلَا فَطِئْعَنَ أَيْدِي كُمُّ
وَأَرْجُلُكُمُّ مِنْ خَلِيفٍ وَلَا صِلَبَتَكُمُّ
جُدُوعَ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيْنَا أَشَدُ عَذَابًا
وَأَبْقَى ﴿١٢﴾

قَالُوا إِنْ تُؤْثِرُكَ عَلَى مَاجَاهَةِ نَامِنَ الْبِيَتِ
وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي

ai kanā hukunci akan rāyuwar dūniya kawai ne.

73. "Lalle mū, mun yi īmāni da Ubangijinmu dōmin Ya gāfarta mana laifuffukanmu da abin da ka tilasta mu a kansa na sihiri. Kuma Allah ne Mafi alhēri, kuma Mafi wanzuwa."

74. Lalle⁽¹⁾ shī, wanda ya je wa Ubangijinsa yanā mai laifi, to, lalle ne yanā da Jahannama, bā ya mutuwa a cikinta kuma bā ya rāyuwa.

75. Kuma wanda ya je Masa yanā mai īmāni, alhāli kuwa ya aikata aikin kwarai, to, wadannan sunā da darajōji madaukaka.

76. Gidājen Aljannar zama, kōguna na gudāna daga Karfashinsu, sunā madawwama a cikinsu. Kuma wannan ne sakamakon wanda ya tsarkaku.

77. Kuma lalle ne, hakīka, Mun yi wahayi zuwa ga Mūsā cēwa, "Ka yi tafiyar dare da bāyiNa. Sa'an nan ka dōka musu hanya a cikin tēku tana fēkasasshiya, bā ka tsōron riskuwa, kuma bā ka fargabar nut-sēwa."

78. Sai Fir'auna ya bi su game da rundunarsa. Sai abin da ya rufe su daga teku ya rufe su.

79. Kuma Fir'auna ya batar da mutānensa, kuma bai shiryar (da su) ba.

هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

إِنَّا أَمَّا بِرَبِّنَا إِلَيْهِ فَلَا يَخْطَلُنَا وَمَا أَكْرَهْنَا
عَلَيْهِ مِنْ أَلْسِنَتِهِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَنْبَقَ

إِنَّهُ وَمَنْ يَأْتِ رَبَّهُ بِمُجْرِمٍ فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمُ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَى

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا فَدِعْمِلَ الصَّلِحَاتِ فَأُولَئِكَ
لَهُمُ الْأَدْرَجَاتُ الْعُلَى

جَثُثُ عَدُنِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَرَكَ

وَلَقَدْ أُوحِيَنَا إِلَى مُوسَى أَنَّ أَسْرِيَادِي
فَأَضْرِبْ لَهُ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ بَسَالًا تَخْفُ
دَرَكًا وَلَا تَخْتَسِي

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِمُجْنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنْ أَلْيَرِ
مَاعِيشَهُمْ

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى

(1) Āyā ta 74 da ta 75 maganar Allah ce dōmin karin bayāni a kan maganar masihirta a bāyan sun musulunta.

80. Yā Banī Isrā'īl! Lalle Mun tsērar da ku daga makiyinku, kuma Mun yi muku wa'adi a gēfen Dūtsen nan na dāma, kuma Mun sassaukar da darba da tattabaru dōminku.

81. Ku ci daga māsu dādin abin da Muka arzūta ku, kuma kada ku fētare haddi a cikinsa har hushiNa ya sauva a kanku. Kuma wanda hushiNa ya sauva a kansa, to, lalle ne, ya fādī.

82. Kuma lalle Nī, hakīka, Mai gāfara ne ga wanda ya tūba kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aikin kwarai, sa'an nan kuma ya nēmi shiryuwa.

83. "Kuma mēne ne ya gagautar⁽¹⁾ da kai ga barin mutānenka? Yā Mūsā!"

84. Ya ce, "Su ne wadannan a kan sāwūna, kuma na yi gaggāwa zuwa gare Ka, yā Ubangiji! Dōmin Ka yarda."

85. Ya ce, "To, lalle ne, hakīka, Mun fitini mutānenka daga bayānka, kuma Sāmiri ya batar da su."

86. Sai Mūsā ya kōma zuwa ga mutānensa yanā mai hushi, mai bañin ciki, ya ce, "Yā mutānēna! Shin, Ubangijinku bai yi muku wa'adi ba, wa'adi mai kyau? Shin, lōkacin ya yi tsāwo a kanku ne, kō

يَبْنِي إِسْرَئِيلَ فَدَأْجِينَتُكُمْ مِنْ عَدُوٍّ كُوَّرَدَتُكُمْ
جَانِبَ الظُّرُورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمُنَّ وَالسَّلَوَى ﴿٨١﴾

كُلُّوْمَنْ طِبِّبَتِ مَارَزَقَتُكُمْ وَلَا تَطْغَوْفِيه
فِي حَلَّ عَلَيْكُمْ عَضَّيٌّ وَمَنْ يَخْلُلْ عَلَيْهِ
عَضَّيٌّ فَقَدْ هَوَى ﴿٨٢﴾

وَإِنِّي لِغَفَارٌ لِمَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ
صَلِيلًا حَشْمًا أَهْتَدَى ﴿٨٣﴾

*وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمَكَ يَكُوْمَسَى ﴿٨٤﴾

قَالَ هُمْ أُولَئِكَ عَلَىٰ أَثْرَىٰ وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ
رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٨٥﴾

قَالَ إِنَّا قَدْ فَتَنَّا فَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمْ
السَّائِرِيُّ ﴿٨٦﴾

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَصْبَنَ أَسْفَاقَ الْأَرْضِ
يَقُولُ الَّذِي يَعْدُكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَّا حَسَنًا أَفَطَالَ
عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحْلَّ عَلَيْكُمْ

(1) Mūsā ya zābi mutun sabā'in daga Banī Isrā'īl, dōmin su tafi wurin Mīkāti tāre, su ji maganar Ubangiji. A lōkacin da ya yi kusa, sai ya yi gaggāwa dōmin bēge. Kō kuwa a bayān azumin kwāna arba'in ya tafi a wurin Mīkātin, Allah Ya fāra yi masa magana game da mutānensa dōmin dēbe masa kēwa. Sai ya karba da cēwa, "Sunā nan a kan sāwūna." Wātau sunā nan a kan abin da na dōra su a kansa na addini da akīda ta tauhīdi. Sai Allah Ya ce masa "A'ha! Sun musanya addininka da bautar marāki."

kun yi nufi ne wani hushi ya sauca a kanku daga Ubangijinku, saboda haka kuka sābā wa alkawarīna?"

87. Suka ce, "Ba mu sābā wa alkawarinka⁽¹⁾ ba da ikonmu, kuma amma an dōra mana wadansu kāya māsu nauyi daga abin kawar mutānen ne, sai muka jēfar da su. Sa'an nan kamar haka ne Sāmiri ya jēfa.

88. "Sai ya fitar musu da wani marači, jikin mutāne, yanā rūri, sa'an nan suka ce, 'Wannan ne gunkinku kuma gunkin Mūsā, sai ya manta'."

89. Shin, to, bā su ganin cēwa, bā ya mayar musu da magana, kuma bā ya mallakar wata cūta a gare su, kuma bā ya mallakar amfāni?

90. Kuma, hačīka, Hārūna yā ce musu daga gabāni, "Yā mutānēna! Lalle an fitinē ku dà shi ne kawai. Kuma lalle Ubangijinku Mai rahama ne, sai ku bi ni, kuma ku yi dā'a ga umurnīna."

91. Suka ce, "Bā zā mu gushe ba faufau a kansa munā māsu lazimta,⁽²⁾ sai Mūsā ya kōmo zuwa gare mu."

(1) Alōkacin da Banī Isrā'īla zā su fita daga Masar sun yi aron mundāyen mutānen Masar dōmin su nūna cēwa biki suke yi, bā gudu zā su yi ba, dōmin kada a bī su da wuri. Wadannan mundāyen ne Sāmiri ya tāra a bāyan tafiyar Mūsā zuwa ga Mīkātin Ubangijinsa ya kēra musu marači mai jiki irin na mutāne da sauti irin na shānu, dōmin yā yi masa magudānar iska a cikin cikinsa, idan iskar ta fito, sai a jī ta da sauti kamar sautin kūkan shānu. Kuma shi maračin bā ya da wani rai, bā ya mótsi, sai dai kūgin kawai.

(2) Lazimta a kan bauta wa maračin akwai wahala a cikinta, dōmin haka aka kāwo wannan kissa saboda a nūna cēwa bautar Allah bābu lazimta da wahala a cikinta, duk abin da yake da wahala a cikinsa, bā addinin Allah ba ne. Akwai i'tikāfi a cikin Musulunci wanda mafī yawansa kwāna gōma ne a cikin masallaci. Mutānen Sāmiri ne suka fāra ibāda da kidā da rawa da wākā a cikin wurin ibādarsu.

عَصَبْ مِنْ رَّبِّكُمْ فَأَخْلَقْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٦﴾

قَالُوا مَا أَخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ إِيمَانِكَ وَلَكِنَّا
حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ فَهَمَ
فَكَذَّلَكَ الْقَوْمُ السَّابِرُونَ ﴿٧﴾

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدَهُ حَوَارٌ فَقَالُوا
هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِنَّهُ مُؤْسَى شَرِيكٌ ﴿٨﴾

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ فَلَوْلَا
يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَقْعَدًا ﴿٩﴾

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَذُرُونُ مِنْ قَبْلٍ يَقُولُونَ إِنَّمَا
فَتَنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمْ الرَّحْمَنُ فَإِنَّمَا يَعْوِنُونَ
وَأَطْبِعُوا أَمْرِي ﴿١٠﴾

قَالُوا إِنَّنَّنَا نَبْرَحُ عَلَيْهِ عَلِكَفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ
إِلَيْنَا مُوسَى ﴿١١﴾

92. (Mūsā) ya ce, “Yā Hārūna! Mē ya hane ka, sa’ad da ka gan sun bace.

93. “Ba ka bī ni ba! Shin, to, ka sābā wa umurnina ne?”

94. (Hārūna) ya ce, “Yā dān’u-wāna! Kada ka yi kāmu ga gēmūna kō ga kaina. Lalle nī, nā ji tsōron ka ce, ‘Ka rarraba a tsakānin Banī Isrā’ila, kuma ba ka tsare maganata ba.’”

95. (Mūsā) ya ce, “Mēne ne babban al’amarinka? Ya Sāmiri!”

96. (Sāmiri) ya ce, “Nā ga abin da ba su gan shi ba shi, sai na yi dāmka, damka guda daga kufan sāwun Manzon, sa’an nan na jēfa ta. Kuma haka dai raina ya kawāta mini.”

97. (Mūsā) ya ce, “To, ka tafi, sabōda haka lalle ne kanā da a cikin rāyuwarka, ka ce ‘Bābu shāfa’, kuma kanā da wani ma’alkawarta, bā zā a sāba maka gare ta ba. Kuma ka dūba zuwa ga gunkinka wanda ka yini a kansa kanā mai lazimta. Lalle ne muna kōne shi,⁽¹⁾ sa’an nan kuma munā shēke shi, a cikin tēku, shēkēwa.”

قَالَ يَهُرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتُمُ ضَلَّوْا ﴿٦﴾

أَلَا تَتَبَعِّنُ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٧﴾

قَالَ يَبْنُؤْمَ لَا تَأْخُذْ بِلِحَيَّتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْفُّ قَوْلِي ﴿٨﴾

قَالَ فَمَا حَطَبْتَ يَسَمِّيُّ ﴿٩﴾

قَالَ بَصَرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُ وَأَيْهُ فَقَبَضْتُ بَصَّةً مِنْ أَثْرِ الرَّسُولِ فَتَبَذَّلَهَا وَكَذَّلَكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿١٠﴾

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَامْسَاسٌ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلِفَهُ وَأَنْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلَّتْ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنَحْرِقَتْهُ ثُمَّ لَتَنْسِفَهُ فِي الْيَمِ شَفَّا ﴿١١﴾

(1) Mūsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi, ya kōne maraṅin ya shēke shi a cikin ruwan tēku domin ya nūna rashin īkon maraṅin ga kāre kansa daga wata cūta kuma da karancinsa a cikin tēku wadda take daya ce daga cikin abūbuwan īkon Allah da suke iya gani, da lālācēwar ibādar māsu bauta wa wanin Allah, a bāyan wahalarsu mai yawa ta lazimta a kansa .

98. Abin sani kawai, abin bau-tāwarku Allah kawai ne, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce shi, kuma Yā yalwaci⁽¹⁾ dukan kōme da ilmi.

99. Kamar wancan ne Muke lā-bartāwa⁽²⁾ a gare ka, daga lābāran abin da ya gabāta, alhāli kuwa haķīka, Mun bā ka zikiri (Alku-rāni) daga gunMu.

100. Wanda ya kau da kai daga gare shi, to, lalle shī, yanā daukar wani nauyi a Rānar Kiyāma.

101. Sunā madawwama a cikinsa, kuma yā mūnana ya zama abin dauka, a Rānar Kiyāma.

102. A Rānar da ake hūrāwa a cikin kāho, kuma Munā tāra māsu laifi, a rānar nan, sunā māsu shudayen idānu.

103. Suna bōye magana a tsakāninsu, (Sunā ce wa jūna) “Ba ku zauna ba (a cikin dūniya) fāce kwāna gōma.”

104. Mu ne mafi sani ga abin da suke fada a sa’ad da mafīfīcinsu ga hanya ke cēwa, “Ba ku zauna ba fāce a yini guda.”

إِنَّمَا إِلَّا هُمْ كُلُّهُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسَعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٦٩﴾

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَمِعَ وَقَدْ ءَاتَيْنَاهُكَ مِنْ لَدُنَّا ذَكَرًا ﴿٧٠﴾

مَنْ أَغْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ﴿٧١﴾

خَلِيلِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حَمْلًا ﴿٧٢﴾

يَوْمَ يُنَفَّحُ فِي الصُّورِ وَنَخْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَ إِذْ رُزْقًا ﴿٧٣﴾

يَتَخَفَّتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَيْسُمُ إِلَاعْشَرًا ﴿٧٤﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَالُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَيْسُمُ إِلَيَّوْمًا ﴿٧٥﴾

(1) Allah Ya yalwaci dukan kōme da sani, watau Yanā aikata kōme da ilminSa, kuma Yanā umurni da bauta Masa da ilmi, wanda Ya aiki ManzanninSa da shi.

(2) Yā kāwo kārin bayāni game da wannan kissa a cikin āyoyin da ke tafe daga nan, yadda bin addinin Allah yake da sauķi a cikin lōkaci gjajere na dūniya kawai, a cikin takaitaccen lōkaci, da kuma wuyar bauta wa wani ga daukar kāya māsu nauyi a dūniya da Lāhira, a cikin dōgon lōkaci.

105. Kuma sunā tambayar ka daga duwātsu⁽¹⁾, sai ka ce, “Ubangijina Yana shēke su shēkēwa,

106. Sa’an nan Yanā barin (wurinsu) fako mai santsi.

107. “Bā ka ganin karkata a cikinsa, kuma bā ka ganin wani tudu.”

108. A rānar nan sunā biyar mai kira, bābu karkata a gare shi, kuma sautuka suka yi kawaici ga Mai rahama, bā ka sauraren kōme fāce sautin tafiya.

109. A yinin nan cēto bā ya yin amfāni fāce wanda Mai rahama Ya yi masa izni kuma Ya yarda da shi, da magana.⁽²⁾

110. Yanā sanin⁽³⁾ abin da ke a gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma bā su kēwayēwa da Shi ga sani.

111. Kuma fuskōki suka fankān da kai ga Rāyayye, Tsayayye, alhāli kuwa wanda ya dauko wani zālunci ya tābe.

112. Kuma wanda ya aikata wani abu daga ayyukan fwarai alhāli kuwa yanā mai īmāni, to, bā ya

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجَبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رِينَ سَفَا ﴿٦﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفَصَفًا ﴿٧﴾

لَا تَرَى فِيهَا عَوْجًا وَلَا أَمْتًا ﴿٨﴾

يَوْمَ إِذْ يَنْتَهُونَ إِلَيْهِ لَأَعْوَجُهُ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِرَحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿٩﴾

يَوْمَ إِذْ لَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أَذْنَ لَهُ
الْرَّحْمَنُ وَرَضَى لَهُ فَلَا ﴿١٠﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١﴾

*وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُومِ وَقَدْ خَابَ
مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١٢﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا

(1) Ana siffanta duwātsu madaukaka da ayyukan dūniya wafanda bā ibādar Allah ba, watau al’adu da ibādōdin da ba ibādar Allah ba, dukansu kōme yawansu zā su lālāce a rānar da Mai kira, wātau Isrāfil, zai būsa faho na kirān mutāne zuwa ga Tāshin Kiyāma, kira wanda bābu makarkata daga gare shi, watau bā kamar kirān da Annabāwa suka yi ba, wanda wafansu mutāne suka karkace daga gare shi a nan dūniya.

(2) Bābu cēto ga kōwa sai wanda Allah Mai rahama Ya yi masa iznin da yin cēton, ga wanda aka yi iznin sabōda shi, kuma izni anā yin sa ne da maganar Allah, ba da wata ishāra ba.

(3) Allah Ya san kōme ga halittunSa, su kuwa bā su iya kēwayēwa da sanin kōme game da Shi.

tsōron wani zālunci ko wata na-kasa.

113. Kuma haka Muka saukar da shi, Alkur'āni, yanā abin karan-tāwa, da Larabci, kuma Muka jujuwa misālai, a cikinsa, na tsōratar-wa, tsammāninsu, sunā yin takawa ko ya sabbaba musu wata wa'azuwa.

114. Sa'an nan Allah, Mamallaki, Tabbatacce, Yā daukaka. Kuma kada ka yi gaggāwa⁽¹⁾ da Alkur'āni a gabānin a kāre wahayinsa zuwa gare ka. Kuma ka ce, "Yā Ubangiji! Ka kāra mini ilmi."

115. Kuma lalle, hakīka, Mun yi alkawari zuwa ga Ādamu a gabānin wannan, sai ya manta, kuma ba Mu-sāmi karfin zūciya a gare shi ba.

116. Kuma sa'ad da Muka ce wa malā'iku, "Ku yi sujada ga Ādamu." Sai suka yi sujada, fāce Ibīsa, yā kiya.

117. Sai Muka ce, "Ya Ādamu! Lalle ne wannan makiyi⁽²⁾ ne gare ka da kuma ga mātarka, saboda haka kada ya fitar da ku daga Aljanna har ku wahala.

يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١٣﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ فِتْنَةً أَعَرَّبَيَا وَصَرَّفَنَا فِيهِ
مِنَ الْأَوْعِدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَذِّرُنَا
ذِكْرًا ﴿١٤﴾

فَتَعْلَمَ اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَجْعَلْ
إِلَيْكُمْ قُرْبَةً إِنَّمَّا قُرْبَةٌ إِلَيْكَ وَحْيُهُ
وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِنَّمَا دَمْرَنَ قَبْلُ فَنَسَى وَلَمْ
يَجِدْ لَهُ دُرْعًا مَرْمَأً ﴿١٦﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَئِكَةَ اسْجُدُوا لِلَّادَمَ
فَسَاجَدُوا إِلَّا إِنَّلِيسَ أَبِي ﴿١٧﴾

فَقُلْنَا إِنَّكَ آدَمُ إِنَّهُ دَاءْدُوكَ وَلِزَوْجِكَ
فَلَا يُخْرِجُنَّكَ مِنَ الْجَنَّةَ فَتَشَقَّقَ ﴿١٨﴾

(1) Allah Ya umurci Annabi da ya bar gaggāwar karātun Alkur'āni a lōkacin da ake yin wahayinsa zuwa gare shi, dōmin kada ya wahala, dōmin sūrar tanā karantar da cēwa addinin Musulunci sauksi ne, bai zo dōmin ya wahalar ba. Kuma tsōron yin kuskure yanā sanya yin kuskure mai jāwo wahala kamar yadda Ādamu ya yi gaggāwar ga tsoroni umurnin Allah, sai ya yi mantuwa, ya yi abin da aka hana shi, har masifa ta sāmu, aka fitar da shi daga Aljanna.

(2) Anā farkar da diyan Ādamu ga maikiyin ubansu wanda ya sabbaba musu wahalar zuwa dūniya da hadfuwa da taklīfi a cikinta. Kuma bin wannan taklīfi yanā zame musu sauksi idan sun bī shi yadda Allah Ya ce, amma idan sun bi hanyar Shaidan, maikiyinsu, to, bābu abin da zai sāmu a gare su fāce kārin wahala daga dūniya har Lāhira.

118. "Lalle ne kā sāmu, bā zā ka ji yunwa ba a cikinta, kuma bā zā ka yi tsiraici ba.

119. "Lalle kai, bā zā ka ji kishirwa ba, kuma bā zā ka shiga hantsi ba."

120. Sai Shaidan ya sanya waswāsi zuwa gare shi, ya ce, "Yā Ādamu! Shin, in shiryar da kai ga itāciyar dawwama da mulki wanda bā ya kārēwa?"

121. Sai suka ci daga gare ta, sabōda haka al'aurunsu suka bayyana, kuma suka shiga sunā lullubāwa a kansu daga ganyen Aljanna. Kuma Ādamu ya sābā wa Ubangijinsa, sabōda haka ya bace.

122. Sa'an nan kuma Ubangijinsa Ya zābē shi, Ya karbi tūba gare shi, kuma Ya shiryar (da shi).

123. Ya ce, "Ku sauка kū biyu daga gare ta gabā daya, sāshenku yanā makiyi ga sāshe. To, imma dai wata shiriya ta jē muku daga gare Ni, to, wanda ya bi Shiriyarwāta, to, bā ya bacēwa, kuma bā ya wahala.

124. "Kuma wanda ya bijire⁽¹⁾ daga ambatōNa (Alkur'āni), to, lalle ne rāyuwa mai kunci ta tabbata a gare shi, kuma Munā tāyar da shi a Rānar Kiyāma yanā makāho."

125. Ya ce, "Ya Ubangiji! Don me ne Ka tāyar da ni makāho alhāli kuwa nā kasance mai gani?"

إِنَّكَ أَلَاَجْوَعَ فِيهَا وَلَاَتَعْرَى ﴿١٦﴾

وَأَنْكَ لَاَتَظْمُؤُ فِيهَا وَلَاَضْحَى ﴿١٧﴾

فَوَسَوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَكْدِمْ هَلْ
أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْحَلْدِ وَمُلْكِ لَأْيَبَلَى ﴿١٨﴾

فَأَكَلَ مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْءَ اتْهُمَا
وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَى إِذْ أَدَمَ رَبَّهُ وَفَغَوَى ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَجْبَبَهُ رَبُّهُ وَقَاتَبَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿٢٠﴾

قَالَ أَهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِيَعْضِ
عَدُوٌّ فِيمَا يَأْتِي نَكْمَةٌ فَتَنِي هُدَى فَمِنِ
أَتَّبَعَ هُدَى إِلَيَّ فَلَا يَضُلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿٢١﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ وَمَعِيشَةً
ضَنْكًا وَتَحْسُرًا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ﴿٢٢﴾

قَالَ رَبِّي لِمَ حَسَرَتِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿٢٣﴾

(1) Wanda ya bijire daga āyōyin Allah, shī ne kāfirin da bai yarda da shiga Musulunci ba.

126. Ya ce, “Kamar wangan ne ãyøyinMu suka jē maka, sai ka mance su, kuma kamar hakar a yau ake mance ka.”

127. Kuma kamar haka Muke sāka wa wanda ya yawaita,⁽¹⁾ kuma bai yi īmāni da ãyøyin Ubangijinsa ba. Kuma lalle ne azābar Lāhira ce mafi tsanani, kuma mafi wanzuwa.

128. Shin, to, bai shiryar da su ba cēwa da yawa Muka halakar da (kāfirai) daga Karnuka, a gabāninsu, sunā tafiya a cikin masaukansu? Lalle ne, a cikin wangan akwai ãyøyi ga māsu hankula.

129. Kuma bā dōmin wata kalma ba wadda ta gabāta daga Ubangijinka, da kuma ajali ambatacce, hañika, dā azābar ta kasance mai lazimta.

130. Sai ka yi hañuri⁽²⁾ a kan abin da suke cēwa, kuma ka yi tasbīhi da gōdē wa Ubangijinka a gabānin fitōwar rānā da gabānin bacēwarta, kuma daga sā'ō'in dare sai ka yi tasbīhi da sāsannin yini, tsammāninka zā ka sāmi yarda.

131. Kuma kada ka mīkar da idānunka zuwa ga abin da Muka jiyan da su dādī da shi, nau'i-nau'i, daga gare su, kamar huren rāyuwar dūniya yake, dōmin Mu fitine su a

قَالَ كَذَلِكَ أَتَنْكَءَ إِنْ تَفَسِّيْنَهَا وَكَذَلِكَ
الْيَوْمَ تُنسَىٰ ﴿١٧﴾

وَكَذَلِكَ تَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَمَرْبُوْمٌ بِعَائِتَ
رَبِّهِ وَلَعْنَادُ الْآخِرَةِ أَشَدُ وَأَبْقَىٰ ﴿١٨﴾

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كُمَّا أَهْلَكَنَا فَلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَمْسُوْنَ فِي مَسَلِكِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ
لِأُولَئِكَ الْنُّهَىٰ ﴿١٩﴾

وَلَوْلَا كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِرَامَا
وَأَجَلٌ مُسَمٌّ ﴿٢٠﴾

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَيَّحْ حَمْدَ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ إِنَاءِي
الْأَيْلَلِ فَسَيَّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لِعَلَكَ تَرْضَىٰ ﴿٢١﴾

وَلَا تَمْدَنَ عَيْنِيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَعْنَا بِهِ أَرْوَاحُ جَاهِنْمُ زَهْرَةَ
الْحَيَاةِ الْدُنْيَا إِنَّفِتَهُ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ حَسْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿٢٢﴾

(1) Wanda ya yawaita, shi ne Musulmi fāsiķi kō mai bidi'a yanā Ḳara abin da ba a sani ba a cikin addini, ya yawaita shi. Shi ma ya shiga a cikin wahālar dūniya. Kuma ta Lāhira ta fi tsanani.

(2) Hañuri da riķe ibāda ta sallōlī da tasbīhi a lōkatanta, farilla da na nafila, shi ne maganin izgilin māsu izgili. Tasbīhi da gōde wa Allah a gabānin fitōwar rānā ga sallar Asuba, a gabānin bacēwarta ga La'asar, a sā'ō'in dare ga Isha'i, da gefukan rāna ga Azahar.

cikinsa, alhāli kuwa arzikiin Ubangijinka ne mafi alhēri kuma mafi wanzuwa.

132. Kuma ka umurci iyālanka da salla, kuma ka yi hakuri a kanta. Bā Mu tambayar ka wani arziki, Mu ne Muke arzūta ka. Kuma ākiba mai kyau tanā ga ta-kawa.

133. Kuma suka ce, “Don me bā ya zo mana da wata āyā daga Ubangijinsa?” Shin, kuwa hujjar abin da ke a cikin littattafan farko, ba ta jē musu ba?

134. Kuma dā dai Mun halaka sū da wata azāba daga gabāninsa, lalle ne dā sun ce, “Yā Ubangijinmu! Dā Kā aiko da wani Manzo zuwa gare mu har mu bibbiyi āyōyinKa daga gabānin mu kaskanta, kuma mu wulākantu!”

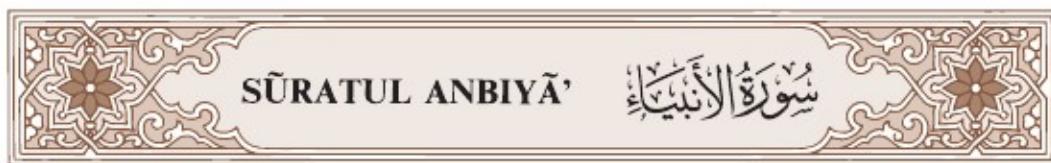
135. Ka ce, “Kōwa mai tsumāye ne. Sai ku yi tsumāye. Sa'an nan zā ku san su wa ne ma'abūta tafarki madaidaici, kuma wane ne ya nēmi shiryuwa.”

وَأَمْرَ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَأَضْطَرَ عَيْنَاهَا لِأَسْتَكْلُكَ
رِزْقًا نَحْنُ تَرْزُقُكُمْ وَالْعَيْقَبَةُ لِلشَّقَوْيِ
WT

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِيَنَا يَوْمٌ مِنْ رَبِّهِمْ أَوْ لَمْ
تَأْتِهِمْ بَيْنَهُ مَا فِي الصُّحْفِ الْأُولَى
WT

وَلَوْلَا أَهْلَكَهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَاتُوا
رَبِّنَا لَوْلَا أَرْسَلَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبَعَ
ءَيْتَكَ مِنْ قَبْلٍ أَنَّ نَذِلَّ وَنَخْرُجَ
WT

قُلْ كُلُّ مُرَسِّصٍ فَرِصُوا فَسَتَّلَمُونَ مَنْ
أَصْحَبُ الْأَصْرَاطَ السَّوِيَّ وَمَنْ أَهْتَدَى
WT

Tana karantar da dōkōkin Allah māsu hukunta haduwār addinān Allah da haduwār akīdōdinsu a kan kadaitar Allah Makadaici.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Hisābin mutāne ya kusanta gare su, alhāli kuwa sunā a cikin gafala, sunā māsu bijirēwa.

2. Wani ambato daga Uban-gijinsu sābo, bā ya zuwa gare su fāce sun saurāre shi, alhāli kuwa sunā māsu yin wāsa.

3. Sunā māsu shagaltacin zukātansu, kuma su asirta gānāwa: wadanda suka yi zālunci, (sunā cēwa) “Wannan bā kōwa ba ne fāce mutum misālinku. Shin, to, kunā jē wa sihiri, alhāli kuwa kū, kunā fahimta?”

4. Ya ce, “Ubangijina Yanā sannin magana a cikin sama da kasa, kuma Shi ne Mai ji, Masani.”

5. Ā'a, suka ce, “Yāye-yāyen mafarki ne. Ā'a, yā kirkira shi ne. Ā'a, shi mawāki ne. Sai ya zo mana da wata āyā kamar yadda aka aiko manzanni na farko.”

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفَلَةٍ
مُغَرِّضُونَ ①

مَا يَأْتِيهِم مِّنْ ذِكْرٍ مَّنْ رَّبِّهِمْ مُّخْدِثٌ إِلَّا
أَسْتَمْعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ②

لَا هِيَّةَ قُلُوبُهُمْ وَأَسَرُوا أَنْجَوِيَ الَّذِينَ
ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مُّشَكِّرٌ كَمَا تَأْتُونَ
الْسَّاحِرُ وَأَنَّهُمْ يَصْرُونَ ③

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ④

بَلْ قَالُوا أَضْغَنَتُ أَحَلَّمِ بَلِ افْتَرَنِهِ بَلْ
هُوَ شَاعِرٌ فَلَيَا إِنْتَابِعَاهُ كَمَا أُرْسَلَ الْأَوْلَوْنَ ⑤

6. Wata alkarya da Muka halaka ta a gabāninsu, ba ta yi īmāni ba. Shin, to, sū, sunā yin īmāni?

7. Kuma ba Mu aika ba a gabāninka fāce mazāje, Munā yin wahayi zuwa gare su. Ku tambayi ma'abūta ambato⁽¹⁾ idan kun kasance ba ku sani ba.

8. Kuma ba Mu sanya su jiki, bā su cin abin ci ba, kuma ba su kasance madawwama ba.

9. Sa'an nan kuma Muka gas-kata musu alkawari; sai Muka tsē-rar da su da wanda Muke so, kuma Muka halakar da māsu yawaitāwa.⁽²⁾

10. Lalle, hafīka, Mun saukar da wani littāfi zuwa gare ku,⁽³⁾ a cikinsa akwai ambatonku. Shin, to, bā ku hankalta?

11. Kuma da yawa Muka karya wata alkarya tā kasance mai zālunci, kuma Muka fāga halittar wa-dansu mutāne na dabam a bāyanta.

12. Sai a lōkacin da suka hangi azābarMu, sai gā su sunā gudu daga gare ta.

13. “Kada ku yi gudu. Ku kōmo zuwa ga abin da aka ni'imtar da ku a cikinsa da gidājenku tsammā-ninku anā tambayar ku.”

مَآءَ امْنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرَيْةٍ أَهْلَكْنَاهَا
أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾
وَمَا أَرْسَلْنَا فِيلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ
فَسَعَوْا أَهْلَ الدِّينَ إِنْ كَثُرُ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدَ الْيَائِسِ كُلُّونَ الظَّعَامَ
وَمَا كَانُوا خَلِيلِينَ ﴿٨﴾
ثُمَّ صَدَقُوكُمُ الْوَعْدَ فَلَمْ يَجِدُوهُ وَمَنْ نَشَاءَ
وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُ كُلِّ أَفْلَامٍ
تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

وَكَذَقَصَمْنَا مِنْ قَرَيْةٍ كَانَتْ طَالِمَةً
وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا أَخْرَى ﴿١١﴾

فَلَمَّا آتَحْسُوا بِآسِنَةٍ إِذَا هُمْ قَنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

لَا تَرْكُضُوا وَأَرْجِعُوا إِلَى مَا أَنْتُمْ فِيهِ
وَمَسَكِينُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْعُونَ ﴿١٣﴾

(1) Ma'abūta ambato, watau mutānen da aka bai wa littattafan sama: Yahūdu da Nasāra.

(2) Māsu yawaitāwa, sū ne māsu wuce haddōdin Allah ga kōme, fāsiķai da māsu bidi'ō'i.

(3) Al'ummar Muhammad, tsirar Allah da amincinSa su tabbata a gare shi. An saukar musu da Alkur'āni, a cikinsa akwai daukakarsu da darajarsu, dōmin wanda aka ambata, to, an daukaka shi.

14. Suka ce, "Kaitonmu! Lalle mū ne muka kasance māsu zälunci."

15. Sa'an nan waccan ba ta gushe ba, ita ce da'awarsu har Muka mayar da su girbabbu, bitattu.

16. Kuma ba Mu halitta sama da ƙasa da abin da ke a tsakāninsu Muna Māsu wāsā ba.

17. Dā Mun yi nufin Mu riķi wani abin wāsā dā Mun⁽¹⁾ riķe shi daga gunMu, idan Mun kasance māsu aikatāwa.

18. Ā'a, Munā jīfa da gaskiya a kan karya, sai ta darkāke ta, sai ga tā halakakka. Kuma bone yā tabbatā a gare ku sabōda abin da kuke siffantāwa.

19. Kuma Shī ne da mallakar wanda yake a cikin sammai da ƙasa. Kuma wadanda suke wurinSa (watau malā'iku), bā su yin girman kai ga ibādarSa, kuma bā su gajiya.

20. Sunā tasbīhi dare da rānā, bā su yin rauni.

21. Kō (kāfirai) sun riķi wadansu abūbuwan bautāwa ne ga ƙasā, su ne māsu tāyarwa (gare su)?

22. Dā wadansu abūbuwan bautawa sun kasance a cikinsu (sama da ƙasa) fāce Allah, hafīka, dā su biyun sun bāci. Sabōda haka tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin Al'arshi daga abin da suke siffantāwa.

فَالْأُولَئِنَّا إِنَّا كُنَّا ظَلَمِينَ ﴿١١﴾

فَمَا زَالَتِ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَقّاً جَعَلْنَاهُمْ
حَصِيداً أَخْمَدِينَ ﴿١٢﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهَا الْعَيْنَ ﴿١٣﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَن نَتَحْذِلَهُمْ لَأَخْذَنَاهُ مِنْ لَدُنَّا
إِن كُنَّا فَعَلِينَ ﴿١٤﴾

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَطِيلِ فَيَدْمَغُهُ وَإِذَا
هُوَ رَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا يَصْفُونَ ﴿١٥﴾

وَلَهُ وَمَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنِ عِنْدَهُ وَلَا
يَسْتَكِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحِسِرُونَ ﴿١٦﴾

يُسَيِّحُونَ الْيَلَلَ وَالنَّهَارَ لَا يَقْرُونَ ﴿١٧﴾

أَمْ أَخْتَدُوا إِلَهَةً مِنَ الْأَرْضِ هُنْ يُنْشِرُونَ ﴿١٨﴾

لَوْ كَانَ فِيهِمَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتْ
فَسُبْحَانَ اللَّهُ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصْفُونَ ﴿١٩﴾

(1) Abin wāsā, shi ne mātā, ko dā, kō wani abin da ake shagaltuwa da shi.

23. Bā a tambayar Sa ga abin da Yake aikatāwa, alhāli kuwa sū anā tambayar su.

24. Ko sun riķi wadansu abūbuwan bautāwa, baicinSa? Ka ce, “Ku kāwo hujjarku. Wannan shi ne ambaton wanda yake tāre da ni, kuma shi ne ambaton wanda yake a gabānīna.” Ā'a, mafi yawansu bā su sanin gaskiya, sabōda haka sū māsu bijirēwa ne.

25. Kuma ba Mu aiki wani Manzo ba a gabāninka fāce Munā yin wahayi zuwa gare shi, cēwa “Lalle ne shi, bābu abin bautāwa fāce Ni, sai ku bauta Mini.”

26. Kuma suka ce, “Mai rahama ya riķi dā.” TsarkinSa ya tabbata! Ā'a, (malā'iku) bāyi ne māsu daraja.

27. Bā su gabātarSa da magana, kuma su da umurninSa suke aiki.

28. Yanā sanin abin da yake gaba gare su da abin da yake a bāyansu, kuma bā su yin cēto fāce ga wanda Ya yarda, kuma sū māsu sauna ne sabōda tsōronSa.

29. Kuma wanda ya ce daga gare su, “Lalle nī abin bautāwa ne baicinSa,” to, wannan Munā sākā masa da Jahannama. Kamar haka Muke sākā wa azzālumai.

30. Shin, kuma wadanda suka kāfirta ba su gani da cēwa lalle sammai da kasa sun kasance dinke,⁽¹⁾ sai Muka būde su, kuma

لَا يُسْعَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُرُبُّسُكُونَ ﴿٢٣﴾

أَرَأَتْهُمْ دُونِهِ اللَّهُ أَنْ قُلْ هَانُوا بِرَهْنَنْكُمْ
هَذَا ذِكْرُ مَنْ مَعَيْ وَذِكْرُ مَنْ قَاتَلَ أَنْتَ هُرُبَّ
يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعَرِّضُونَ ﴿٢٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي
إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

وَقَالُوا أَنْحَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدَّ أَسْبَحَنَهُ وَبَلْ
عِبَادَ مُكَرَّمُونَ ﴿٢٦﴾
لَا يَسِيقُونَهُ رِبَّ الْقَوْلِ وَهُرِبَّ أَفَرِيَهُ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يَشْعُورُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَنَ وَهُمْ مِنْ
خَشِيتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

* وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ
مَجْرِيَهُ جَهَنَّمُ كَذَلِكَ تَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

أَوْلَمْ يَرَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ كَانَتَا نَفَّاثَاتٌ فَنَفَّثْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا

(1) Sammai sun kasance dinke, ruwa ba ya sauva daga gare su, kuma kasa tā kasance dinke, tsiro bā ya tsira daga gare ta. Sa'an nan Muka sanya kōme mai rai daga ruwa mai sauva daga sama ya jika kasa, ta yi tsiro, dabbobi su rāyu.

Muka sanya dukan kome mai rai daga ruwa? Shin, bā zā su yi īmāni ba?

31. Kuma Mun sanya tabbatattun duwātsu a cikin ƙasa dōmin kada ta karkata da su, kuma Mun sanya ranguna, hanyōyi, a cikinsu (duwātsun), tsammāninsu sunā shiryuwa.

32. Kuma Mun sanya sama rufi tsararre, alhāli kuwa su daga āyōyinta māsu bijirēwa ne.

33. Kuma Shī ne wanda Ya halitta dare da yini da rānā da watā, dukansu⁽¹⁾ a cikin wani sarari suke iyo.

34. Kuma ba Mu sanya dawwama ga wani mutum ba, a gabāninka. Shin, to, idan ka mutu, to, sū ne madawwama?

35. Kōwane rai mai dandanar mutuwa ne. Kuma Munā jarraba ku da sharri da alhēri dōmin fitina. Kuma zuwa gare Mu ake mayar da ku.

36. Kuma idan wafanda suka kāfirta suka gan ka, bā su riƙon ka fāce da izgili (sunā cēwa) "Shin, wannan ne ke ambatar gumākanku?" Alhāli kuwa sū, ga ambatar Mai rahama, māsu kāfirta⁽²⁾ ne.

37. An halitta mutum daga gagāwa, zan nuna muku āyōyiNa.

٦٣ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّىٰ أَفْلَاكُ الْوَعْدِ مُنْهَنَ

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوْسَيْ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ
وَجَعَلْنَا فِيهَا جَاجَانًا سُبْلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ٦٤

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُنَّ عَنْ
ءَاءِ إِيْتَهَا مُعْرِضُونَ ٦٥

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْأَيَّلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرُ كُلُّ فِي فَلَكٍ يَسْبِحُونَ ٦٦

وَمَا جَعَلْنَا لِلنَّاسِ قِنْقِيلَ الْخَلَدَ إِنَّمَا مَثَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ٦٧

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَبَتُولُكُمْ بِالشَّرِّ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةٌ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ٦٨

وَإِذَا رَأَكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَخَذُونَكَ
إِلَاهًّا وَأَهْنَدَ الَّذِي يَذَّكُرُ الْهَمَّةُ
وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَفِرُونَ ٦٩

خُلُقَ الْإِنْسَنُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِي سُكُّمْ

(1) Wannan ya nūna cēwa rānā da watā a cikin sarari guda suke, kō da yake akwai nisan gaske a tsakāninsu.

(2) Sun kasance sunā aibanta wanda yake musun gumākansu, alhāli kuwa sū, sunā musun zaman Allah Mai rahama ya kasance abin bautāwa guda. Wannan shi ne gāyar jāhilci.

Sabōda haka kada ku nēmi yin gaggāwa.

38. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa’adi zai tabbata, idan kun kasance māsu gaskiya?”

39. Dā wadanda suka kāfirta sunā sanin lōkacin da bā su kange wuta daga fuskōkinsu, kuma haka daga bāyayyakinsu, alhāli kuwa ba su zama ana taimakon su ba.

40. Ā'a, tanā jē musu bisa ga auke, sai ta dimautarda su, sa’annan bā su iya mayar da ita, kuma ba su zama anā yi musu jinkiri ba.

41. Kuma lalle ne, hakīka, an yi izgili ga wadansu Manzanni daga gabāninka, sai abin da suka kasance sunā izgili da shi ya auku ga wadanda suka yi izgilin daga gare su.

42. Ka ce, “Wāne ne yake tsare ku a dare da yini daga Mai rahama?” Ā'a, sū māsu bijirēwa ne daga ambaton Ubangijinsu.

43. Ko kuwa sunā da wadansu abūbuwan bautāwa wadanda ke tsare su, daga gare Mu? Bā su iya taimakon kansu, kuma ba su kasance anā abūtar su⁽¹⁾ ba daga gare Mu.

44. Ā'a, Mun yalwata wa wadannan da ubanninsu ni’imarr Mu, har rāyuwa ta yi tsawo a kansu. Shin, to, bā su ganin cēwa lalle Mū,

ءَيْتَنِي فَلَا سَتَعْجِلُونِ ﴿٤٧﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

لَوْيَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُنُونَ
عَنْ وُجُوهِهِمْ أَنَّا رَأَيْنَاهُمْ وَلَا
هُمْ يُبَصِّرُونَ ﴿٤٩﴾

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَمُهُمْ فَلَا
يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنَظِّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ أَسْتَهِزَ بِرُسُلِنِي قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِزُونَ ﴿٥١﴾

فُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ بِالْتَّلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنِ ذِكْرِهِمْ مُغَرِّضُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ لَهُمْ إِلَهَ إِلَّا هُنَّ مُنَعِّمُونَ مِنْ دُونِنَا لَا
يَسْتَطِيعُونَ نَصْرًا لِنَفْسِهِمْ وَلَا هُمْ مُنَّا
يُصْحِبُونَ ﴿٥٣﴾

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَإِبَاءَهُنَّ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمْ
الْعُمُرُ فَلَا يَرَوْنَ أَنَّا أَنَا فِي الْأَرْضِ شَقَّصْهَا

(1) Bā su iya sāmun wani abōki wanda zai tsare su daga azābar Mu. Kuma wanda bai tsare kansa ba yāya zai iya tsare wani?

Munā je wa kasarsu, Munā rage⁽¹⁾ ta daga sāsanninta? Shin, to, su ne marinjaya?

45. Ka ce, “Abin sani, inā yi muku gargadī kawai da wahayi,” kuma kurma ba ya jin kira a lōkacin da ake yi musu gargadī.

46. Kuma hakīka idan wata iska daga azābar Ubangiji ta shāfe su, hakīka sunā cēwa, “Yā kaitonmu! Lalle mū ne muka kasance māsu zālunci.”

47. Kuma Munā aza ma’auan ādalci ga Rānar Kiyāma, sabōda haka ba a zāluntar rai da kōme. Kuma kō dā ya kasance nauyin kwāya daga kōmayya ne Mun zo da ita. Kuma Mun isa zama Māsu hisābi.

48. Kuma lalle, hakīka, Mun kāwo wa Mūsā da Hārūna Rarrabewa da haske da ambato ga māsu aiki da takawa.

49. Wafanda suke tsōron Uban-gijinsu a fake, alhāli kuwa sū, māsu sauna ne daga Sa’ā.

50. Kuma wannan ambato ne mai albarka, Mun saukar da shi. Shin, to, kū māsu musu ne gare shi?

51. Kuma lalle, hakīka, Mun kāwo wa Ibrāhīm shiryuwarsa daga gabāni, kuma Mun kasance Masana gare shi.

52. Ya ce wa ubansa da mutānensa, “Mēne ne wadannan

مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنْذِرْتُكُمْ بِالْوَحْيٍ وَلَا يَسْمَعُ
الْأَصْمَمُ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٥﴾

وَلَئِنْ مَسَّهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ
لَيَقُولُنَّ يَوْمَئِنَّا إِنَّا كُنَّا ظَلَمِينَ ﴿٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا
نُظْلِمُ نَفْسًّا شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِنْ حَرَدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَسِيبَنَ ﴿٧﴾

وَلَقَدْءَ اتَّيْنَا مُوسَى وَهَرُورَتِ الْفُرْقَانَ
وَضَيَّأَهُ وَذَكَرَ لِلْمُسْتَقِينَ ﴿٨﴾

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ
السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٩﴾

وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْسَمْلَهُ
مُنْكِرُونَ ﴿١٠﴾

*وَلَقَدْءَ اتَّيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشَدَهُ مِنْ قَبْلِ
وَكَنَّا بِهِ عَلَيْمِينَ ﴿١١﴾

إِذَا قَالَ لِأَيِّهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ

(1) Munā rage kasarsu daga sāsanninta, watau mutānen da ke bin su ga batarsu kullum sunā raguwa, sunā shiga Musulunci, Musulunci na kāruwa.

mutummutumai wadanda kuke māsu lazimta a kansu?"

53. Suka ce, "Mun sāmi uban-ninmu māsu lazimta a kansu."

54. Ya ce, "Lalle, hakīka, kun kasance kū da ubanninku a cikin bata bayyananna."

55. Suka ce, "Shin, kā zo mana da gaskiya ne, kō kuwa kai kanā daga māsu wāsā ne?"

56. Ya ce, "Ā'a, Ubangijinku Shi ne Ubangijin sammai da kasa, Wanda Ya kāga halittarsu. Kuma ni inā daga māsu shaida a kan haka.

57. "Kuma inā rantsuwa da Allah, lalle zan yi wani shiri ga gumā-kanku a bāyan kun jūya kunā māsu bāyar da bāya."

58. Sai ya sanya su guntu guntu fāce wani babba gare su, tsammā-ninsū sunā kōmāwa zuwa gare shi.

59. Suka ce, "Wane ne ya aikata wannan ga gumākanmu? Lalle shī, hakīka, yanā daga azzālumai."

60. Suka ce, "Mun ji wani sau-rayi yanā ambatar su. Anā ce masa Ibrāhīm."

61. Suka ce, "To, ku zo da shi a kan idanun mutāne, tsammānin su zā su bāyar da shaida."

62. Suka ce, "Shin, kai ne ka aikata wannan ga gumākanmu? Yā Ibrāhīm!"

63. Ya ce, "Ā'a, babbansu, wan-nan, shī ya aikata shi. Sai ku tambaye su idan sun kasance sunā yin magana."

الَّتِي أَنْشَمْ لَهَا عَذَّكُفُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا وَجَدْنَا إِبَّاَهَا عَذَّكِيدِينَ ﴿٥٢﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْشُمْ وَإِبَّاً كُفْرِ ضَلَالِ مُبِينِ ﴿٥٣﴾

قَالُوا أَحْيَتْنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ الْلَّهِ عَبْدٌ ﴿٥٤﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَإِنَّا عَلَى ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٥﴾

وَتَالَّهِ لَا كِيدَنَ أَصْنَمْكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولُوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلَهُمْ جُذَادًا إِلَّا كَيْرًا لَهُمْ لَعْنَهُمْ

إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٧﴾

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِإِلَهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا سَمِعْنَا فَقَدْ يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٥٩﴾

قَالُوا فَأَنْوَبْ يَهُ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشَهَدُونَ ﴿٦٠﴾

قَالُوا أَنَّتَ فَعَلْتَ هَذَا بِإِلَهَتِنَا يَتَابِ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦١﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ رَبِّهِمْ هَذَا فَسَعَوْهُمْ إِنْ

كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٢﴾

64. Sai suka kōma wa junansu suka ce, "Lalle ne kū, ku ne azzā-lumai."

65. Sa'an nan kuma aka sunkuyar da su a kan kāwunansu (suka ce,) "Lalle, hakīka, kā sani – wadannan bā su yin magana."

66. Ya ce, "Shin, to, kunā bauta wa abin da bā ya amfānin, ku da kōme kuma bā ya cūtar da ku, baicin Allah?

67. "Tir da ku, kuma da abin da kuke bauta wa, baicin Allah! Shin, to, bā ku hankalta?"

68. Suka ce, "Ku kōne shi, kuma ku taimaki gumākanku, idan kun kasance māsu aikatāwa."

69. Muka ce, "Yā wuta! Ki kasance sanyi da aminci ga Ibrāhīm."

70. Kuma suka yi nufin wani mugun shiri da shi, sai Muka sanya su mafiya hasāra.

71. Kuma Muka tsērar da shi, da Luđu zuwa ga ḫasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta ga tālikai.

72. Kuma Muka ba shi Is'hāka da Ya'akuba a kan dadī, alhāli kuwa dukansu Mun sanya su sālihai.

73. Kuma Muka sanya su shugabanni, sunā shiryarwa da umur-ninMu. Kuma Muka yi wahayi zuwa gare su da ayyukan alhēri da tsayar da salsa da bāyar da zakka. Kuma sun kasance māsu bauta gare Mu.

فَرَجَعُوا إِلَى أَنفُسِهِرْ فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا
أَنْشُرُ الظَّلَمُونَ ﴿٦﴾

ثُمَّ نُكْسُو أَعْلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عِلِّمْتَ مَا
هَتُؤْلِئِينَ طَفُولُونَ ﴿٧﴾

قَالَ أَفَتَبْعُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا
يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٨﴾

أَفِ لَكُمْ وَلَمَا تَبْعُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَفَلَا يَقِلُّونَ ﴿٩﴾

قَالُوا حَرَقُوهُ وَأَنْصُرُوا إِلَيْهِمْ إِنْ كُنْتُمْ
فَتَعْلِيهِنَّ ﴿١٠﴾

قُلْتَ أَيْنَارُكُونِي بَرْدًا وَسَلَمًا عَلَىٰ إِنْرَاهِيمَ ﴿١١﴾

وَأَرْادُوا إِيْهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمْ أَلْحَسِرِينَ ﴿١٢﴾

وَنَجَيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكَنَا
فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٣﴾

وَهَبَنَا اللَّهُ تَعَالَى سَاحَقَ وَعَنْوَبَ تَافِلَةً وَكُلَّا
جَعَلْنَا صَلِحِينَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فَعَلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةَ وَإِيتَاءَ
الزَّكَاةِ وَكَانُوا مُّنْعَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

74. Kuma Lūdu, Mun bā shi hukunci da ilmi. Kuma Mun tsīrar da shi daga alkaryar nan wadda ke aikata mūnānan ayyuka. Lalle sū, sun kasance mutānen mūgun aiki, fāsiķai.

75. Kuma Muka shigar da shi a cikin rahamarMu. Lalle ne shī, yanā daga sālihai.

76. Kuma Nūhu, a sa'ad da ya yi kira a gabāni, sai Muka karfa masa, sa'an nan Muka tsīrar da shi da mutānensa daga bakin ciki mai girma.

77. Kuma Muka taimake shi daga mutānen nan wadanda suka karyata da āyoyinMu. Lalle ne sū, sun kasance mutānen mugun aiki. Sai Muka nutsar da su gabā daya.

78. Kuma Dāwūda da Sulaimān, sa'ad da suke yin hukunci a cikin sha'anin shūka, a lōkacin da tumākin mutāne suka yi kiwon dare a cikinsa. Kuma Mun kasance Māsu halarta ga hukuncinsu.

79. Sai Muka fahimtar da ita (mas'alar⁽¹⁾) ga Sulaimān. Kuma dukansu Mun bā su hukunci da

وَلُوطاًءَاتِينَهُ حُكْمَهَا وَعِلْمَهَا وَنَجَيَتْهُ
مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَ تَعْمَلُ الْخَبِيثَ
إِنَّهُمْ كَانُوا فَوَّاقَمْ سَوْءٍ فَيُسَقِّيَنَ ﴿٦﴾

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧﴾

وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلٍ فَاسْتَجَبْنَا
لَهُ وَفَجَيَّنَاهُ وَأَهْلَهُ وَمِنَ الْكَرِبِ الْعَظِيمِ ﴿٨﴾

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا فَوَّاقَمْ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

وَدَاؤِدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْكُمَانِ فِي الْحَرَثِ
إِذْ نَفَشَتِ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكَانَا
لِحُكْمِهِ شَهِيدِينَ ﴿١٠﴾

فَهَمَّهُمْ هَا سُلَيْمَانُ وَكُلَّاًءَ اتَّيَنَا حُكْمًا
وَعِلْمًا وَسَخَّنَاهُ دَاؤِدَ الْجَبَالَ يُسَيِّحُ

(1) Asalin mas'alar, tumākin wani mutum suka yi kiwon barna a gōnar wani a cikin dare, alhāli kuwa anā kallafa wa mai dabbōbi ya kange dabbōbinsa da dare kamar yadda ake kallafa wa mai shūka da tsare shūkarsa a cikin yini. Sai Dāwūdu ya yi hukunci da cēwa mai shūkar ya mallaki tumakin, shi kuma mai tumāki ya mallaki shūkar bātacciya. Sai Sulaimān ya gyāra hukuncin da cēwa mai gōna ya rīki tumākin ya rāyu a kansu har a lōkacin da mai dabbōbin ya gyāra masa gonarsa har ta koma yadda take a farkon lōkacin, sa'an nan ya mayar da tumākin ya karbi gōnarsa.

A cikin kissar akwai nūnin cēwa annabāwa bā su saunar fadīn gaskiya sabōda wani mutum duk yadda yake, kuma anā warware hukunci idan kuskure ya auku a ciki. Kuma annabāwa sunā yin kuskure ga abin da bai shāfi wahayi ba. Kuma kōmāwa ga gaskiya idan tā bayyana wajibi ne.

ilmi, kuma Muka hōre duwatsu tāre da Dāwūda, sunā tasbīhi, da tsuntsāye. Kuma Mun kasance Māsu aikatāwa.

80. Kuma Muka sanar da shi sana'ar⁽¹⁾ wata tufa sabōda ku, dōmin ya tsare ku daga makāminku. To, shin, ku māsu gōdēwa ne?

81. Kuma (Muka hōre) wa Sulaimān iska mai tsananin bugāwa, tanā gudāna da umurninsa zuwa ga kasar nan wadda Muka sanya albarka a cikinta. Kuma Mun kasance Masana ga dukan kōme.

82. Kuma daga Shaidannu (Mun hōre) wanda ke nutso sabōda shi. Kuma sunā yin wani aiki baicin wangan. Kuma Mun kasance Māsu tsaro a gare su.

83. Kuma da Ayyūba a sā'ad da ya yi kiran Ubangijinsa, (ya ce,) "Lalle nī, cūta ta shāfe ni, alhāli kuwa Kai ne Mafi rahamar māsu rahama."

84. Sai Muka karba masa, sa'an nan Muka kuranye abin da ke a gare shi na cūta, kuma Muka kāwo masa mutānensa da kwatankwacinsu tāre da su, sabōda rahama daga

وَالظَّيْرُ وَكُنَافَعِلِينَ ﴿٦١﴾

وَعَلِمْتَهُ صَنْعَةَ لَبُوينَ لَكُمْ لِتُحْصِنُكُمْ
مِّنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَكِرُونَ ﴿٦٢﴾

وَلِسُلَيْمَنَ الْيَحْ عَاصِفَةَ بَجْرِي يَأْمُرُهُ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكَاهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمِينَ ﴿٦٣﴾

وَمِنَ الشَّيْطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا نَاهِمَ
حَفَظِينَ ﴿٦٤﴾

*وَأَبُوبَ إِذْنَادِ رَبِّهِ وَأَنِّي مَسَنِيَ
الْضُّرُّ وَأَنَّتْ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٥﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَأَنْتَنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةٌ
مِنْ عِنْدِنَا وَذَكْرِي لِلْعَابِدِينَ ﴿٦٦﴾

(1) Wannan yanā nūna wajabcin yin sana'a wadda mutum ke rāyuwa a kanta. Kuma yanā nūna wajabcin aiki da sabubba dōmin nēman tsaron kai. Bā ya halatta ga mutum ya yi kwance bābu sanā'ar da zai tsayu a kanta kō kuma ya gitte kansa ga halaka da tāwilin tawakkali. Tawakkali shī ne mayar da ākibar al'amura ga Allah a bāyan mutum ya yi abin da yake iya yi.

wurinMu da tunātarwa⁽¹⁾ ga māsu ibāda.

85. Kuma da Ismā'īla da Idrīsa da Zulkifli, dukansu sunā daga māsu hakuri.

86. Kuma Muka shigar da su a cikin rahamarMu. Lalle ne, sunā daga sālihai.

87. Kuma mai kifi⁽²⁾, a sā'ad da ya tafi yanā mai hushi, sai ya yi zaton cēwa bā zā Mu kūkunta masa ba. Sai ya yi kira a cikin duffai cēwa, "Bābu abin bautāwa fāce Kai. Tsarki ya tabbata a gare Ka. Lalle ne nī, nā kasance daga azzālumai."

88. Sai Muka karba masa, kuma Muka tsīrar da shi daga bañin ciki. Kamar haka ne Muke tsīrar da māsu īmāni.

89. Kuma da Zakariyya a sa'ad da ya kirāyi Ubangijinsa cēwa, "Ya Ubangiji! Kada Ka bar ni maka-dai ci alhāli kuwa Kai ne Mafi alhērin māsu gādo."

90. Sai Muka karba masa, kuma Muka kyautata⁽³⁾ masa mātarsa. Lalle ne sū, sun kasance sunā gudun tsēre zuwa ga ayyukan alhēri.

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكَعْلَلِ كُلُّ مَنْ
الصَّابِرِينَ ﴿٨٦﴾
وَأَذْخَنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنْ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

وَذَا الْنُونِ إِذْ هَبَ مُغَنِضًا فَظَنَّ أَنْ
لَنْ تَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلْمَكِتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٨﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَهَبَّنَا مِنَ الْعِزَّةِ
وَكَذَلِكَ نُهِيِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

وَزَكَرَيَّا إِذَا دَعَى رَبَّهُ رَبَّ لَا تَذَرْنِي
فَرَدَّدَ أَنَّتَ خَيْرُ الْوَرَثَيْنَ ﴿٩٠﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَهَبَّنَا لَهُ رِيحَانَ
وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا

(1) Ayyuba Manzon Allah, an jarrabe shi da wahalōli ga jikinsa da halakar diyansa ya yi hakuri da hukuncin Allah, sai Allah Ya mayar masa da abin da ya halaka, sa'an nan kuma ya kārā masa wani kamarsa, dōmin rahamarSa ga māsu mayar da al'amari a gare Shi, da kuma wa'azi ga māsu ibāda dōmin kada aukuar wata masifa ta sanya su kātsēwa da rashin dāukar hakuri.

(2) Shī ne Yūnus bn Matta. Yā yi hushi da mutānensa dōmin ba su karbi addini ba, sai ya bar su tun a gabānin a yi masa iznin barinsu. Sai Allah Ya jarrabe shi da fādawa cikin ruwa har wani kīfi ya hadiye shi, sa'an nan kuma ya amāyo shi a bāyan wahala, ya kōma wa mutānensa. Suka yi īmāni.

(3) Bāyan mātarsa tā tsūfa ba ta haihu ba Allah Ya kyautata mahaifarta, ta sāmi cikin Yahaya daga gare shi.

Kuma sunā kiran Mu a kan kwaydayi da fargaba. Kuma sun kasance māsu saunar (aikata sābo) gare Mu.

91. Kuma da wadda ta tsare farjinta daga alfāsha. Sai Muka hūra a cikinta daga rūhinMu.⁽¹⁾ Kuma Muka sanya ta ita da danta wata āyā ga dūniya.

92. Lalle ne wannan⁽²⁾ ita ce al'ummarku, ta zama al'umma guda, kuma Nī ne Ubangijinku. Sai ku bauta Mini.

93. Kuma suka kakkātse al'amrinsu a tsakaninsu. Dukan kōwanensu māsu kōmōwa zuwa gare Mu ne.

94. Dōmin wanda ya aikata daga ayyukan kwarai alhāli kuwa yanā mai īmāni, to, bābu musu ga akinsa, kuma Mu Māsu rubūtāwa gare shi ne.

95. Kuma hananne ne a kan wata alkarya da Muka halakar cēwa lalle sū, bā su kōmōwa.

96. Har sa'ad da aka būde Yājūju da Mājūju, alhāli kuwa sunā gaggāwa daga kōwane tudun kasa.

يُسْرِعُونَ فِي الْحَيَّاتِ وَيَدْعُونَا
رَغْبَاً وَرَهْبَاً وَكَانُوا لَنَا حَشِيعِينَ ﴿١﴾

وَأَتَيْنَا أَخْصَنَتْ فَرَجَهَا فَفَخَنَا
فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا
ءَابَةً لِلْعَلَمِينَ ﴿٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ كُفَّارٌ أَمْ تَكُونُ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ
وَأَنَّا نَرَبُّكُمْ فَاقْعُبُدُونِ ﴿٣﴾

وَنَقْطَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ
إِلَيْنَا رَجِعونَ ﴿٤﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا كُفَّارَانِ لِسَعْيِهِ وَإِنَّ اللَّهَ كَيْبُوتَ ﴿٥﴾

وَحَرَامٌ عَلَى قَرْبَةِ أَهْلَكَتْهَا أَنْهَمْ
لَا يَرْجِعُونَ ﴿٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُتَحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ
مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٧﴾

(1) Rūhin Allah a nan, shi ne Malā'ika Jibrīla. Shī ne ya hūra a cikin wuyan rīgarta. sai ta yi ciki da Īsā. Maryamu bā Annabiya ba ce, an ambace ta ne dōmin shīmfiđa ga maganar Īsā, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Zamanta āyā shi ne ta sāmi dā bā da namiji ba, kuma wanda ya yi haƙuri ga tsaren haddodin Allah, Allah zai daukaka shi da nī'imar dūniya da ta Lāhira. Danta ya zama āyā sabōda magana yana yāro, da Annabci, da daukar haƙuri ga zartar da umurnin Allah.

(2) Al'ummar Musulmi duka guda ce kō da yake Annabāwansu sun zo dabam-dabam, a cikin lōkuta māsu nīsa tsakāninsu da harsuna dabam-dabam, dōmin duk akiđarsu guda ce a kan Ubangiji guda ne. Sa'an nan daga bāya wadanda suka fita daga wannan akiđar suka rarrabu kungiya-kungiya.

97. Kuma wa'adin nan tabbatacce ya kusanto, sai gā ta idānun wadanda suka kāfirta sunā bayyanannu, (sunā cēwa), "Yā kaitonmu! Hañika, mun kasance a cikin gafala daga wannan! Ā'a, mun kasance dai māsu zālunci!"

98. (A ce musu) "Lalle ne, kū da abin⁽¹⁾ da kuke bautāwa, baicin Allah, makāmashin Jahannama ne. Kū māsu tusgāwa gare ta ne."

99. Dā wadannan (abūbuwan bautāwar) sun kaşance abūbuwan bautāwar gaskiya ne, dā ba su tusga mata ba, alhāli kuwa dukansu madawwama a cikinta ne.

100. Sunā da wata hargōwa a cikinta, alhāli kuwa sū, a cikinta, bā su sauraren kōme.

101. Lalle ne wadanda kalmar yabo ta gabāta a gare su daga gare Mu, wadannan wadanda ake nisantarwa daga barinta ne.

102. Bā su jin sautin mōtsinta alhāli kuwa sū madawwama ne a cikin abin da rāyukansu suka yi marmarinsa.

103. Firgitar nan mafi girma, bā zā ta bañanta musu rai ba. Kuma malā'iku na yi musu marāba (sunā cēwa), "Wannan yininku ne wanda kuka kasance anā yi muku wa'adi da shi."

وَاقْرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فِإِذَا هِيَ شَخْصَةٌ
أَبْصَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا يَوْمَئِنَّا قَدْ كُنَّا
فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَلِيمِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَبْدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿١٨﴾

لَوْكَاتْ هَنْلَاءَ إِلَهَةَ مَا وَرَدُوهَا
وَكُلُّ فِيهَا خَلِيلُونَ ﴿١٩﴾

لَهُمْ فِيهَا رَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ فَنَّا الْحُسْنَى
أُولَئِكَ عَنْهَا مُبَعَّدُونَ ﴿٢١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَشَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَلِيلُونَ ﴿٢٢﴾

لَا يَخْرُجُونَهُمُ الْقَزْعُ الْأَكْبَرُ وَتَلَقَّهُمْ
الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُ كُمُّ الَّذِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿٢٣﴾

(1) Bāyin Allah sālihai da malā'iku wadanda wadansu mutāne suka bauta musu da tsammānin cēwa zā su cēcē su daga Allah, bā zā a sanya su wuta ba sabōda ibādar da aka yi musu, dōmin yabon Allah yā rigāyi hushinSa zuwa gare su. Bayansu da mai bautar da wanda ake bautawar kamar gumāka da wadansunsu, wuta za su shiga.

104. A rānar da Muke nađe sāma kamar nadēwar takarda ga abūbuwan rubūtāwa, kamar yadda Muka fāra a farkon⁽¹⁾ halitta Muke mayar da ita. Wa'adi ne a Kanmu. Lalle ne Mun kasance Māsu aika-tāwa.

105. Kuma lalle, hakīka, Mun rubūta a cikin Littāfi baicin Ambato⁽²⁾ (Lauhul Mahfūz) cēwa kasā, bayīNa sālihai, sunā gādonta.

106. Lalle ne a cikin wannan (Alkur'āni), hakīka, akwai iyarwa (ga maganar da tā gabāta⁽³⁾) ga wadansu mutāne māsu ibāda.

107. Kuma ba Mu aike ka ba fāce dōmin wata rahama ga talikai.

108. Ka ce, "Abin sani kawai, anā yin wahayi zuwa gare ni ne, cēwa 'Lalle ne, Abin bautāwarku, Abin bautāwa ne Guda. To, shin, kū māsu miķa wuya ne?"

109. Sa'an nan idan suka jūya, to, ka ce, "Nā sanar da ku, a kan daidaita, kuma ban sani ba, shin, abin da ake yi muku wa'adi makusanci ne kō kuwa manisanci ne?

110. "Lalle ne Shī (Allah) Yanā sanin bayyane daga magana, kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa.

111. "Kuma ban sani ba, tsam-māninsa ya zama fitina a gare ku,

يَوْمَ نَطْوِيُ الْسَّمَاءَ كَطَيِ السِّجْلِ
لِكُتُبٍ كَمَا بَدَأْنَا أَوْلَ خَلْقٍ فَيُعِدُهُ
وَعَدَّا عَيْتَنَاهُ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الْرَّوْرِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ آنَّ
الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ فِي هَذَا الْبَلَاغَ لِقَوْمٍ عَيْدِينَ ﴿٨﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

قُلْ إِنَّمَا يُوحَى إِلَيْكَ أَنَّمَا إِلَّا مُكَمِّلٌ لِّهُ
وَحْدَهُ فَهُلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ إِذَا نُشْكُمْ عَلَى سَوَاءٍ وَإِنْ
أَذْرِي أَقْرِبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوَعَّدُونَ ﴿١١﴾

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهَرَ مِنْ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْنُمُونَ ﴿١٢﴾

وَإِنْ أَذْرِي لَعْلَهُ وِفْتَنَةً لَكُفَّرٍ وَمَتَّعْ إِلَيْهِنِ ﴿١٣﴾

(1) Tun da fārāwa bai buwāye Mu ba mayarwa ba za ta buwāye Mu ba. A Rānar Kiyāma ake nađe sama a kan abin da yake a cikinta kamar yadda ake nađe takarda a kan abin da ta funsa na rubutun malā'iku a kan bāyin Allah.

(2) Allah Yanā mallakar da kasa ga bāyinSa sālihai, bā zā ta fita daga gare su ba sai idan sun musanya addininsu na kwarai da wani mugu.

(3) Ita ce cēwa, bāyin Allah sālihai sunā gadon kasa.

kō kuma don jin dādī, zuwa ga wani dan lōkaci.”

112. Ya ce, “Yā Ubangiji! Ka yi hukunci da gaskiya. Kuma Ubangi-jinmu Mai rahama ne Wanda ake nēman taimako a kan abin da kuke siffantāwa.”

قَلَّرَبِ أَحْكُمُ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصْفُونَ ﴿١٣﴾

SŪRATUL HAJJ

سُورَةُ الْحَجَّ

Tanā karantar da yadda ake tsarkake afīda daga al'ādu, kuma a tsare ta daga gare su, kada a cūdanya ta da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā ku mutāne! Ku bi Ubangi-jinku da takawa. Lalle ne girgizar⁽¹⁾ kasa ta tsayuwar Sa'a wata aba ce mai girma.

2. A rānar da kuke ganin ta du-kan mai shāyar da māma tanā sha-gala daga abin da ta shāyar, kuma dukan mai ciki tanā haihuwar cikin-ta, kuma kanā ganin mutāne sunā māsu māyē alhāli kuwa su bā māsu māye ba, amma azābar Allah ce mai tsanani.

يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةً
السَّاعَةَ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذَهَّلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَنْهَا
أَرْضَعَتْ وَقَضَعَ كُلُّ ذَانِ حَمْلِهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَّرَى وَمَا هُمْ بِسُكَّرَى
وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

(1) Addīni tsantsa shī ne ke sanya ḫafa ta yi tsayi da kyau. Idan an cūdanya addīni da wasu abūbuwa na bidi'a kō al'ādu, to, ḫafa bā ta iya tsayi balle ma a lōkacin girgizar kasa ta tsayin Sa'a.

3. Akwai daga mutāne⁽¹⁾ wanda yake yin musu ga sha'anin Allah bā da wani ilmi ba, kuma yanā biyar kōwane Shaidan mai taurin kai.

4. An wajabta masa cēwa wanda ya jibince shi, to, lalle ne sai ya batar da shi, kuma ya shiryar da shi zuwa ga azābar sa'ir.

5. Ya ku mutāne! Idan kun kassance a cikin shakka a Tāshin Kiyāma, to, lalle ne Mū, Mun halitta ku daga turbaya, sa'an nan kuma daga gudājin jini, sa'an nan kuma daga tsōka wadda ake halittāwa, da wadda ba a halittawa dōmin Mu bayyana muku. Kuma Munā tabbatar da abin da Muke so a cikin mahaifa zuwa ga wani ajali ambatacce, sa'an nan kuma Munā fitar da ku kunā jārīri, sa'an nan kuma dōmin ku kai ga cikar karfinku. Kuma daga gare ku akwai wanda ke mutuwa, kuma daga gare ku akwai wanda ake mayarwa zuwa ga mafī kaskancin rāyuwa dōmin kada ya san kōme a bāyan ya sani. Kuma kanā ganin kasa shiru, sa'an nan idan Muka saukar da ruwa a kanta, sai ta girkiza kuma ta kumbura, kuma ta tsirar da tsiri daga kōwane nau'i mai ban sha'awa.

6. Wancan ne, dōmin lalle Allah Shi ne Gaskiya, kuma lalle ne Shi Yake rāyar da matattu, kuma lalle Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَدِّلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿١﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّهُ فَأُنَاهَ
يُضْلَلُهُ وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ
الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ
مِّنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ
مُخْلَقَةٍ وَعَزِيزٌ مُخْلِقُهُ لِشَيْءٍ لَّكُمْ وَنُقْرُ
فِي الْأَرْضِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمٍّ ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طَفْلًا ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَسْدَارَ
وَمِنْكُمْ مَنْ يُؤْفَى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى
أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ
شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا
عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْتَرَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ
كُلِّ زَوْجٍ بِمَعْيَجٍ ﴿٣﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحُقُوقُ وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَأَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

(1) An raba mutāne a game da addīni kashi hufu, sa'an nan ya fāra da kashi na farko, mafī yawa daga cikin sauran kasūsuwan, watau kashin wāwāye māsu' biyar Shaidan ga al'ādu da son zūciyōyi su bar hukunce-hukuncen Allah.

7. Kuma lalle ne Sa'ar Tāshin Kiyāma mai zuwa ce, bābu shakka a cikinta, kuma lalle ne Allah Yanā tāyar da wadanda suke a cikin kaburbura.

8. Kuma daga mutāne akwai mai yin musu⁽¹⁾ ga Allah bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haskakāwa ba.

9. Yanā mai karkatar da sāshensa dōmin ya batar (da wasu) daga tafarkin Allah! Yanā da wani wulākanci a dūniya, kuma Munā danda na masa azābar gōbara a Rānar Kiyāma.

10. (A ce masa) “Wuncan azāba sabōda abin da hannyenka biyu suka gabatar ne, kuma lalle ne Allah bai zama Mai zālunci ga bāyin-Sa ba.”

11. Kuma daga mutāne akwai mai bauta⁽²⁾ wa Allah a kan wani gefe. Sa'an nan idan wani alhēri ya sāme shi, sai ya natsu da shi, kuma idan wata fitina ta sāme shi, sai ya jūya bāya a kan fuskarsa. Yā yi hasārar dūniya da Lāhira. Waccan ita ce hasāra bayyananna.

12. Yanā kiran, baicin Allah, abin da bā ya cūtarsa da abin da bā ya amfāninsa! Waccan ita ce bata mai nīsa.

13. Yanā kiran wanda yake lalle cūtarwarsa ce mafi kusa daga amfā-

وَأَنَّ السَّاعَةَ إِتَيْهَا لَرَبِّ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَعْثُثُ مَنِ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَدِّلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا
هُدًى وَلَا كِتَابٌ مُّنِيرٌ ﴿٨﴾

ثُلَّٰفَ عَظِيفٍ لِّيُضْلِلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلِمَنِ اتَّخَذَ الدُّنْيَا^١
حَزْرًا وَنُذِيقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيَسِّرَ بِظَلَمِ
الْعِيدِ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرَفٍ فَإِنَّ
أَصَابَهُ وَحَيْرٌ أَطْمَانَ بِهِ وَإِنَّ أَصَابَتْهُ
فِتْنَةٌ أَنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَيِّنُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ وَأَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيَسِّرَ

(1) Kashi na biyu shi ne mūgun malami ko Shaidan mai kōkarin batar da mabiyansa wāwāye.

(2) Kashi na uku shi ne munāfuki mai shiga addīni da biyu.

الْمَوْلَى وَلِئِنَّ الْعَشِيرُ ﴿٧﴾

ninsa! Lalle ne, tir da shi ya zama majibinci, kuma tir da ya zama abōkin zama!

14. Lalle ne Allah Yanā shigar da wadanda suka yi īmāni⁽¹⁾ kuma suka aikata ayyukan fwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga KarKashinsu. Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake nufi.

15. Wanda ya kasance yanā zaton cēwa Allah bā zai taimake shi⁽²⁾ ba a cikin dūniya da Lāhira, to, sai ya mīka wata igiya zuwa sama, sa'an nan kuma ya yanke ta, sa'an nan ya dūba. Shin, ko lalle kaidinsa zai gusar da abin da yake ji na takaici?

16. Kuma kamar haka Muka saukar da shi (Alkur'āni) yanā āyoyi bayyanannu. Kuma lalle ne, Allah Yanā shiryar da wanda Yake nufi.

17. Lalle ne wadanda suka yi īmāni da wadanda suka tūba⁽³⁾ (Yahūdu) da wadanda suka karkace (Saba'āwa) da Nasāra da Majūsāwa da wadanda suka yi shirka,

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعُلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَظْلَمُ أَنَّ لَنْ يَصُورَ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلَيَمْدُدْ سَبَبَ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ يُقْطَعَ فَلَيَسْتُرَ هَلْ يُذَهِّبَنَّ كَيْدُهُ وَمَا يَعِظُ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ إِيمَانَكُمْ بِيَسْنَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ وَوَمَا لِقِيمَةٍ

(1) Kashi na hudu sū ne mūminai wadanda suke tsōron Allah, su tsaya a inda Ya tsayar da su. Su ne mafi karancin kashi ga uku na farko.

(2) Wanda yake zaton Allah bā zai taimaki AnnabinSa ba, kuma yanā jin hushin Allah Ya zābi Muhammadu da Annabci, to, sai ya mutu da hushinsa, kuma ya yi dukun kaidin da yake so ya yi, Allah bā zai fāsa abin da Ya yi nufi ba a game da AnnabinSa, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Anā ce wa Yahūdāwa “wadanda suka tūba” dōmin sun sābā wa maganar Annabinsu, Mūsā, wanda ya ce wa Allah, “Mun tūba zuwa gare Ka.” Saba'āwa, su ne māsu bauta wa malā'iku daga cikin Lārabāwa ko Yahūdāwa. Nasāra, sū ne wadanda suka bi Annabi Īsa'Dan Maryamu, amincin Allah ya tabbata a gare shi. Majūsāwa, sū ne māsu bautā wa wuta da irin addinin Fārisa. Māsu shirki, su ne māsu bauta wa gumāka kō aljannu kō wadansu mutāne, wātau irin addinin Lārabāwa na lōkacin Jāhiliyya da irin bautar da wadansu Musulmi ke yi wa waliyyai a yanzu.

lalle ne Allah Yanā yin hukunci a tsakāninsu a Ranār Kiyāma. Lalle ne Allah Mahalarci ne a kan dukan kōme.

18. Ashe, ba ka gani ba, lalle Allah, wanda yake a cikin sammai da wanda yake a cikin kasa yanā yin sujada a gare Shi, da kuma rāna da watā da taurāri da duwātsu da itāce da dabbōbi, da kuma māsu yawa daga mutāne? Kuma wadansu māsu yawa azāba tā tabbata a kansu. Kuma wanda Allah Ya wulākantar, to, bā ya da wani mai girmāwa. Kuma Lalle ne Allah Yanā aikata abin da Yake so.

19. Wadannan fungiyoyi biyu⁽¹⁾ ne māsu husūma, sun yi husūma ga sha'anin Ubangijinsu. To, wadanda suka kāfirta an yanka musu wadansu tufāfi daga wata irin wuta, anā zuba tafasasshen ruwa daga bisa kāwunansu.

20. Da shī ake narkar da abin da yake a cikin cikunansu da fātun jikinsu.

21. Kuma sunā da wadansu gwalmōmin dūka na bañin karfe.

22. A kōyaushe suka yi nufin fita daga gare ta, daga bañin ciki, sai a mayar da su a cikinta, (a ce musu) "Ku dandani azābar gōbara."

23. Lalle ne, Allah Yana shigar da wadanda suka yi īmāni kuma

إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

الْمُرْتَأَتِ اللَّهُ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُ
وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ ۚ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ
وَمَنْ يُهِنَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ ۖ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ
يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

* هَذَا إِنْ خَصَّمَنِي أَخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ شَيَّاً بِمِنْ
نَارٍ يُصْبَبُ مِنْ قَوْقَرْ رُءُوسُهُمْ أَحَمِيمٌ ﴿١٩﴾

يُصَهِّرُهُ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجَلُودُ ﴿٢٠﴾

وَلَهُمْ مَقَدِيمٌ مِّنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

كُلُّمَا آتَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ عَيْنِ
أُعْيُدُ وَأَفِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

(1) Kuma ya kasa mutāne fungiya biyu, fungiyar farko sū ne māsu bin addinin gaskiya, fungiya ta biyu sū ne māsu karkacē wa addinin gaskiya, kamar kasūsuwa uku na farko. A kō da yaushe akwai husūma a tsakānin fungiyoyin biyu. Sa'an nan ya ambaci sakamakon fungiyar karya ta farkon,

suka aikata ayyukan kwarai a cikin gidājen Aljanna, koramu sunā gu-dāna daga karkashinsu, anā kawāta su, a cikinsu, da wadansu mundāye na zināri da lu'u-lu'u. Kuma tafāfinsu a cikinsu alharini ne.⁽¹⁾

24. Kuma an shiryar da su zuwa ga mai kyau na zance, kuma an shiryar da su zuwa ga hanyar Wanda ake gode wa.

25. Lalle ne wadanda suka kāfirata kuma suka taushe (mutāne) daga hanyar Allah da masallaci mai al-farma wanda Muka sanya shi ga mutāne alhāli kuwa mazauni a ciki da bakauye daidai suke, kuma wanda ya yi nufin karkatar⁽²⁾ da gaskiya a cikinsa da zālunci, zā Mu dandana masa daga wata azāba mai radadi.

26. Kuma a lōkacin da Muka iyākance⁽³⁾ wa Ibrāhim wurin Dākin (Muka ce masa), “Kada ka hada kōme da Ni ga bauta, kuma ka tsarkake DākiNa, dōmin māsu dawāfi da māsu tsayuwa da māsu ruku'u da māsu sujada.

27. “Kuma ka yi yēkuwa ga mutāne da wajabcin Hajji, su je maka suna māsu tafiya da kafāfu da kuma a kan kōwane madankwarin rāku-mi māsu zuwa daga kōwane rango mai surfi.

(1) Sakamakon fungiya ta gaskiya, wātau muminai.

(2) Ilhādi, shī ne yin ibāda bā yadda Allah Ya yi umurni da a yi ta ba. Wanda ya yi nufin karkatar da gaskiyar ibāda a cikin hurumin Makka, Allah zai yi masa azāba mai tsanani, balle fa a ce mutum ya aikata. Sabōda haka yanā wajaba ga mai nufin zuwa Hajji ya kōyi yadda ake yin ibāda kāfin ya tafi Makka dōmin kada ya jāwo wa kansa halaka.

(3) Allah Ya nūna wa Ibrāhīm iyākar Dākin Ka'aba da iska, sa'an nan ya fāra gina shi, kuma Ya nuna masa iyākōkin Hurumin Makka, ya sanya alāmōmi.

الصَّلِحَاتِ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ
يُحَلَّوْتَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ^(١)

وَهُدُوا إِلَى الظَّبِيبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطَ الْحَمِيدِ^(٢)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَالْمَسِيدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ
لِلنَّاسِ سَوَاءَ الْعَدْكُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَن
يُرِدُ فِيهِ بِالْحَادِ يُظْلَمُ نُذْقَهُ مِنْ
عَذَابِ أَلِيمٍ^(٣)

وَإِذْ بَوَأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنَّ
لَا تُشْرِقَنِي شَيْئاً وَطَهَرْنِي لِلْقَلَّا فِينَ
وَالْقَاعِدِينَ وَالرُّكَّعَ السُّجُودَ^(٤)

وَأَذْنَنِ فِي النَّاسِ بِالْحَجَّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَنَّ
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِيَنَّ مِنْ كُلِّ فَجَّ
عَمِيقٍ^(٥)

28. “Dōmin su halarci abubūwan amfāni a gare su, kuma su ambāci sunan Allah a cikin ’yan kwānuka sanannu, sabōda abin da Ya azurta su da shi daga dabbōbin jin dāfi. Sai ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da matsattse mata-lauci.

29. “Sa’an nan kuma sai su fāre ibādarsu da gusar da kazanta, kuma sai su cika alkawuransu, kuma sai su yi dawāfi (sunā gēwaya) ga Dākin nan ’yantacce.”

30. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama hukunce-hukuncen Allah, to, shī ne mafifīci a gare shi, a wurin Ubangijinsa. Kuma an halatta muku dabbōbin ni’ima,⁽¹⁾ fāce abin da ake karantāwa a kanku. Sabōda haka ku nīsanci kazanta daga gumāka, kuma ku nīsanci kazanta daga shaidar zur.

31. Kuna māsu tsayuwa ga gas-kiya dōmin Allah, ba māsu yin shirka da Shi ba. Kuma wanda ya yi shirka da Allah, to, yanā kamar abin da ya fādo daga sama, sa’an nan tsuntsāye su cafe shi, ko iska ta fāfa da shi a cikin wani wuri mai nīsa.

32. Wancan ne. Kuma wanda ya girmama ibādōdin Allah, to, lalle ne ita (girmamāwar) tanā daga ayyukan zukāta na ibāda.

لِيَشْهَدُوا مَنْ يَفْعَلُ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَسْمَهُ
اللَّهُ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ
مَنْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَمِ فَكُلُّوْا مِنْهَا
وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٦﴾

شَرَّ لِيَقْصُدُوا نَفْسَهُمْ وَلَيُوفُوا نُدُورَهُمْ
وَلَيُظْهِرُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٧﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرْمَتَ اللَّهِ فَهُوَ
خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأَحْلَتْ لَكُمْ
الْأَنْعَمُ إِلَّا مَا يُشَاءُ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا
الْرِجْسَ مِنِ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الْزُورِ ﴿٨﴾

حُفَّاءَ لَهُ عَيْرَ مُسْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكُ بِاللَّهِ
فَكَانَمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخَطَّفُهُ الظَّرِيرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٩﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَرَرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَىٰ
الْقُلُوبِ ﴿١٠﴾

(1) Dabbōbin ni’ima, sū ne rākumai da shānu da tumāki da awāki. An halatta cinsu sai wafanda suka mutu a gabānin a yanka. Kuma shaidar zur kamar bauta wa gumāka take wajen sabbaba azāba, dōmin anā halattar da haram kō a haramtar da halat game da ita.

33. Kuna da wadansu abūbuwan amfāni⁽¹⁾ a cikinta (dabbar hadaya) har ya zuwa ga wani ajali ambatacce, sa'an nan kuma wurin halattā ta zuwa ga Dākin 'yantacce ne.

34. Kuma ga kōwace al'umma Mun sanya ibādar yanka, dōmin su ambaci sūnan Allah a kan abin da Ya arzūta su da shi daga dabbōbin ni'ima. Sa'an nan kuma Abin bau-tawarku Abin bautawa ne Gu-da, sai ku sallama Masa. Kuma ka yi bushāra ga māsu fankantar da kai.

35. Wadanda suke idan an ambaci Allah sai zukātansu su firgita, da māsu hakuri a kan abin da ya sāme su, da māsu tsayar da salla, kuma sunā ciyarwa daga abin da Muka arzūta su.⁽²⁾

36. Kuma rākuman, Mun sanya su a gare ku, a ibādōdin Allah. Kunā da wani alhēri babba a cikinsu. Sai ku ambaci sūnan Allah a kansu sunā tsaye⁽³⁾ a kan kafāfu uku. Sa'an nan idan sasanninsu suka fādi, to, ku ci daga gare su, kuma ku ciyar da mai wadar zūci da mai bara. Kamar haka Muka hōre muku su, tsammāninku, kunā gōdēwa.

(1) Anā amfāni da dabbar hadaya wajen hawa sabōda larūra da shan nōno har a kai ga wurin sōke ta. Anā sōke hadaya a cikin hurumin Makka.

(2) Wadannan sū ne siffōfin māsu fankantar da kai, watau māsu tawāli'u. Zukātansu na firgita idan an ambaci Allah, su ga kamar sunā ganin Sa, a gaba gare su, sabōda haka sai su ji sauñin hakuri ga daukar masifa, kuma su tsayar da salla da sauran ibādōdi na jiki, kuma su bāyar da zakka da sauran ibādōdin dūkiya.

(3) Wannan yanā nūna yadda ake sūkar rākuma sunā tsaye a kan kafāfu uku, a daure guda bāyan an lankwasa guiwarta an daure sama. Anā ambatar sūnan Allah kuma a yi kabbara a lōkacin sūkar a masōkar zūciyarta. Anā sukar shānu kuma anā yankansu. Anā yankan tumāki da awaki kawai. Anā yanka sauran dabbōbi da tsuntsaye kawai.

لَكُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ إِنَّ أَجَلَ مُسَمَّى لِرَحْمَةِ رَبِّهَا
إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٦﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكَالِذِكْرِ وَ
أَسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَارَزَقَهُمْ قِنْ بِهِيمَةَ الْأَنْعَمِ
فِي الْهُكْمِ إِلَهٌ وَحْدَهُ وَأَسْلَمُوا وَبَشِّرُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلتَ قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقْيِسِيِ
الصَّلَاةَ وَمَمَارِزَقَهُمْ يُفْعَلُونَ ﴿٢٨﴾

وَالْبَدْنَ جَعَلْنَاهَا الْكُمْ مِنْ شَعَبِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا حِيرَةٌ فَذَكُرُوا أَسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافِ
فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُّو مِنْهَا وَاطْعُمُوا
الْقَانِعَ وَالْمُعَرَّبَ كَذَلِكَ سَخَرَنَاهَا الْكُمْ لَعَذَّبْنَ
شَكُورِينَ ﴿٢٩﴾

37. Nāmōminsu bā za su sāmi Allah ba, haka jinainansu, amma takawa daga gare ku tanā sāmun Sa. Kamar haka Ya hōre su sabōda ku, dōmin ku girmama Allah sabōda shiriyar da Ya yi muku. Kuma ka yi bushāra ga māsu kyautata yi.

38. Lalle ne, Allah Yanā yin fada⁽¹⁾ sabōda wadanda suka yi īmāni. Lalle ne Allah bā Ya son dukan mayaudari, mai yawan kāfirci.

39. An yi izni ga wadanda ake yākar su da cēwa lalle an zālunce su, kuma lalle ne Allah, hakīka, Mai īkon yi ne a kan taimakonsu.

40. Wadanda aka fitar daga gidajensu bā da wani hakki ba fāce sunā cēwa, “Ubangijinmu Allah ne.” Kuma ba dōmin tunkudēwar Allah ga mutāne ba, sāshensu da sāshe, hakīka, dā an rūsa sau-ma’ō’in (Ruhbānāwa) da majā-mi’ō’in Nasāra da gidājen ibādar Yahūdu da masallatai wadanda ake ambatar Allah a cikinsu da yawa. Kuma lalle, hakīka, Allah Yanā taimakon wanda yake taimakon Sa. Lalle Allah ne, hakīka, Mai karfi, Mabuwāyi.

41. Wadanda suke idan Muka bā su īko a cikin kasa, sai su tsai da salla, kuma su bayar da zakka kuma su yi umurni da abin da aka

لَن يَنْالَ اللَّهُ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلِكِنْ يَنْالُهُ
الشَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَرَهَا لَكُمْ لِتُكَفِّرُوا
اللَّهُ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبِسْرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧﴾

*إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ كُلَّ خَوَانِ كُفُورٍ ﴿٧﴾

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُفَتَّلُونَ بِأَنَّهُمْ طَالِمُوْا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرٍ هُرْ لَقَدِيرٌ ﴿٨﴾

الَّذِينَ أَخْرِجُوا مِنْ دِيْرِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا
أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَافَعَ اللَّهُ
الْأَنَاسَ بِعَصَمِهِمْ بِعَصِّ لَهُدَىٰ مَتْ صَوْمَعُ
وَبِعَيْ وَصَلَوَاتٍ وَمَسَاجِدٍ يُذْكُرُ فِيهَا
آسْمَ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَقَوْيٌ عَزِيزٌ ﴿٩﴾

الَّذِينَ إِنْ مَكَثُوهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكُوْةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ

(1) Allah Yā yi alkawarin kāre wanda yake aiki da takawa dōminSa. Yanā tunkude masa makiyansa, Ya yi masa fada.

sani,⁽¹⁾ kuma su hana daga abin da ba a sani ba. Kuma ākibar al'amura ga Allah take.

42. Kuma idan sun ḫaryata ka, to, lalle, haᬁka, mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdawa, sun ḫaryata a gabansu.

43. Da mutānen Ibrāhim da mutānen Lūdu.

44. Da māsu Madyana, kuma an ḫaryata Mūsā. Sai Na jinkirta wa kāfirān, sa'an nan kuma Na kāma su. To, yāya musūNa (gare su) ya kasance?

45. Sa'an nan da yawa daga al-᫰arya, Muka halaka ta, alhāli kuwa tanā mai zalūnci, sai ta zama fādad-da a kan rassanta, da yawa daga rījiya wadda aka wōfintar, da kuma gidājen sarauta maᬁaukaka.

46. Shin, to, ba su yi tafiya ba a cikin ḫasa, dōmin zukāta wadanda zā su yi hankali da su da kunnuwa da za su yi saurāre da su su kasance a gare su? Dōmin lalle ne idānun ba su makanta, amma zukāta wadanda ke a cikin kirāza sū ke makanta.

47. Kuma sunā nēman ka yi gag-gāwa da azāba, alhāli kuwa Allah bā zai sāba wa'adinSa ba, kuma lalle ne, yini⁽²⁾ daya a wurin

وَنَهْوَاعِنَ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿١١﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ

قَوْمُ رُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿١٢﴾

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمْلَأَتْ
لِلْكُفَّارِنَ ثُمَّ أَخْذَنَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ تَكْيِيرُ

فَكَلَّا إِنْ مِنْ قَرِيبَةٍ أَهْلَكَنَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشَهَا وَبِرٍ
مُعْطَلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ ﴿١٤﴾

أَفَمَرِي سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ أَدَانُ يَسْمَعُونَ بِهَا
فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَرُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ
الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿١٥﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلَفَ اللَّهُ
وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ

(1) Abin da aka sani daga shar'ia watau shī ne alhēri, kuma abin da ba a sani ba ga shari'a watau sharri wanda Allah bā Ya so, akasin alhēri. Tsayar da ayyukan alhēri ba zai isa ba sai anā yin wa'azi ga mutāne a umarce su da yin alhēri kuma a hana su daga aikata sharri.

(2) Allah bā Ya sāba wa'adinSa. Dadēwar rashin saukar azāba, bā sābāwar wa'adi ba ne, ajalin azābar ne bai zo ba. Dōmin yini guda a wurin Allah daidai yake da shēkara dubu na shēkarun dūniya. Sabōda haka kwana guda daidai yake da shēkara dubu biyu. Sabōda haka Sa'a guda ta Allah na daidai da shēkara tamānin da uku da wata hudu.

Ubangijinka kamar shēkara dubu yake daga abin da kuke kidāyāwa.

48. Kuma da yawa daga alkarya, Na yi jinkirin azāba gare ta (da laifinta) sa'an nan Na kāma ta, kuma zuwa gare Ni makōma take.

49. Ka ce, “Ya ku mutāne! Ni wani mai gargadī ne kawai zuwa gare ku, mai bayyanāwa.”

50. To, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyuka na kwārāi, sunā da gāfara da arziki na karimci.

51. Kuma wadanda suka yi aikin bātāwa a cikin āyōyin Mu, sunā māsu gajiyarwa, wadancan 'yan Jāhim ne.

52. Kuma ba Mu aika wani manzo ba a gabāninka, kuma ba Mu umurci wani Annabi ba, fāce idan ya yi būri,⁽¹⁾ sai Shaidan ya jēfa (wani abu) a cikin būrinsa, sa'an nan Allah Ya shāfe abin da Shaidan ke jēfāwa. Sa'an nan kuma Allah Ya kyautata āyōyinSa. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

53. Dōmin Ya sanya abin da Shaidan ke jēfāwa ya zama fitina ga wadanda a cikin zukātansu akwai cūta, da māsu kēkasassun zukātansu. Kuma lalle ne azzālumai, haķīka, sunā a cikin sābāni mai nīsa.

قِمَّا تَعْدُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَانُوا مِنْ قَرِيبَةِ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ
ثُمَّ أَخْذَتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَّ الْكُفَّارَ مُبْيِنٌ ﴿٤٩﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْفَتْ إِلَيْنَا مُعَجِّزِنَ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيرِ ﴿٥١﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ
إِلَّا إِذَا أَتَمَّنَى اللَّهَ الشَّيْطَانُ فِي أَمْبِيَتِهِ
فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُخْكِرُ
الَّهُ أَيَّتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ
الظَّالِمِينَ لِفِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

(1) Annabāwa sukan yi wahami ga tunāninsu, su yi zaton wani abu dайдai ne alhāli kuwa a wurin Allah bā haka Yake nufi ba. A kan wannan, sai shakka ta shiga wāwā a kansu, amma wanda ke da īmāni, to, bā zai rikice ba, sabōda wannan kuskure, dōmin Allah bā Ya barin su a kansa, sai Ya gyāra abin da ke ciki na wahami. Misāli kissar Yūnusu, da kissar Annabi a cikin Suratu Abasa, da kissar Ibrāhim wajen jāyayya da malā'ikun da aka aika zuwa alkaryōyin mutānen Lūdu.

54. Kuma dōmin wadanda aka bai wa ilmi su sani lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinka dōmin su yi īmāni da shi sabōda zukātansu su natsu gare Shi. Kuma lalle ne Allah, hafīka, Mai shiryar da wadanda suka yi īmāni ne zuwa ga hanya madaidaiciya.

55. Kuma wadanda suka kāfirta bā zā su gushe ba sunā a cikin shakka daga gare Shi, har Sa'a ta jē musu bisa ga abke, kō kuwa azābar wani yini bakarāre ta jē musu.

56. Mulki a rānar nan ga Allah yake, Yanā hukunci a tsakāninsu. To, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunā a cikin gidājen Aljannar ni'ima.

57. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu, to, wadannan sunā da azāba mai wulākantarwa.

58. Kuma wadanda suka yi hijira a cikin tafarkin Allah, sa'an nan kuma aka kashe su, kō suka mutu, lalle ne, Allah Yanā arzūta su da arziki mai kyau. Kuma lalle ne Allah, hafīka, Shī ne Mafī alhērin māsu arzutāwa.

59. Lalle ne, Yanā shigar da su a wata mashiga wadda zā su yarda da ita. Kuma lalle ne Allah, hafīka Masani ne, Mai hafuri.

60. Wancan! Kuma wanda ya rāma azāba da misālin abin da aka yi masa, sa'an nan kuma aka zālunce shi, lalle ne, Allah Yanā taimakon sa. Lalle ne Allah, hafīka, Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أَنْتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخَيِّبَ لَهُو
قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادُ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَيْهِ
صَرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

وَلَا يَرَأُلُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى
تَأْتِيهِمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيهِمْ عَذَابٌ
يَوْمَ عِقْدِيمٍ ﴿٥٢﴾

الْمُلْكُ يَوْمَ يُبَيِّنُ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُنَّ
فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٥٣﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِمٌّ ﴿٥٤﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُرَقُتُلُوا
أَوْ مَا نَوَّا لَيْزَرْ قَنَّهُمُ اللَّهُ رَزَقَ حَسَنًا
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٥﴾

لَيَدْخُلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ
الَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

* ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ يُمْثِلُ مَا عُوَقَ
بِهِ ثُمَّ بُغْيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ
الَّهَ لَعَفُوٌ غَفُورٌ ﴿٥٧﴾

61. Wancan! Saboda Allah Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma lalle, Allah Mai jī ne, Mai gani.

62. Wancan! Saboda lalle ne Allah, Shī ne Gaskiya, kuma lalle ne, abin da suke kira, waninSa, shi ne karya. Kuma lalle ne Allah, Shī ne Madaukaki, Mai girma.

63. Ashe, ba ka gani ba, lalle ne, Allah Yā saukar da ruwa⁽¹⁾ daga sama, sai kasa ta wāyi gari kōriya? Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Mai kididdigewa.

64. Abin da ke a cikin sammai, da abin da ke a cikin kasa, Nasa ne, kuma lalle ne Allah, hakīka, Shi ne Wadatacce, Gōdadde.

65. Shin ba ka gani ba, lalle ne Allah Ya hōre muku abin da yake a cikin kasa, kuma jirāge sunā gudāna a cikin tēku, da umurninSa kuma Yanā rīke sama dōmin kada ta fādi a kan kasa fāce da izninSa? Lalle ne Allah ga mutāne hakīka, Mai tau-sayi ne, Mai jin kai.

66. Kuma Shī ne Wanda Ya rāya ku, sa'an nan kuma Yanā matar da ku, sa'an nan kuma Yanā rāyar da ku. Lalle mutum, hakīka, mai kāfir-ci ne.

67. Ga kōwace al'umma Mun sanya wurin yanka, su ne māsu yin baiko gare Shi, saboda haka, kada

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ الْأَيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الْأَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ ﴿٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا
يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَطَلُ وَأَنَّ اللَّهَ
هُوَ أَعْلَى الْكَيْرِ ﴿٧﴾

أَتَرَأَنَّ اللَّهَ أَنَّزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ
الْأَرْضُ مُخْضَرَةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ حَبِيرٌ ﴿٨﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَفُورُ الْحَمِيدُ ﴿٩﴾

أَتَرَأَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ كُمَّا فِي الْأَرْضِ
وَالْفُلَكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ
السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَيْا ذِيئْنَهُ إِنَّ اللَّهَ
بِالنَّاسِ لَرِءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾

وَهُوَ أَذْيَى أَحْيَا كُمَّا ثَبَّتْ يُمْسِكُ كُمَّا ثَبَّ
يُخْيِكُمْ إِنَّ الْإِنْسَنَ لَكَفُورٌ ﴿١١﴾

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مِنْكُمْ كَاهِمٌ تَأْسِكُوهُ
فَلَا يُنَزِّعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ

(1) Ya misalta Alkur'āni da ruwan girgije. Kamar yadda ruwa ke sauva daga sama ya rāya kasā haka Alkur'āni yake sauva ya rāya zukāta.

su yi maka jāyayya a cikin al'amarin (hadaya). Kuma ka yi kira zuwa ga Ubangijinka, lalle kai, kana a kan shiriya madaidaiciya.

68. Kuma idan sun yi maka jidāli, sai ka ce, "Allah ne Mafi sani game da abin da kuke aikatāwa.

69. "Allah ne zai yi hukunci a tsakāninku, a Rānar Kiyāma, a cikin abin da kuka kasance a cikinsa kunā sāba wa jūna."

70. Ashe, ba ka sani ba, lalle ne Allah Yanā sanin abin da yake a cikin sama da kasa? Lalle ne wancan yanā cikin Littāfi, lalle wancan ga Allah mai sauksi ne.

71. Kuma sunā bautāwa, baicin Allah, abin da (Allah) bai saukar da wani dalili ba game da shi, kuma abin da bā su da wani ilmi game da shi, kuma bābu wani mai taimako ga azzālumai.

72. Kuma idan anā karanta āyōyinMu bayyanannu, a kansu, kanā sanin abin kyāma a cikin fuskōkin wadanda suka kāfirta, sunā kusa su yi danka ga wadanda ke kāratun āyōyinMu a kansu. Ka ce, "Shin to, in gaya muku abin da yake mafi sharri daga wannan? (Ita ce) Wuta. Allah Yā yi alkawarinta ga wadanda suka kāfirta. Kuma makōmarsu tā mūnana.

73. "Ya ku mutāne! An buga wani misāli, sai ku saurāra zuwa gare shi. Lalle ne wadanda kuke kira baicin Allah, bā zā su halitta kudā ba, kō da sun tāru gare shi, kuma idan kudā ya kwāce musu wani abu,

إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًىٰ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧﴾

وَإِنْ جَاءَكُوكَ فَقُلِّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

اللَّهُ يَعْلَمُ بِيَنَّ كُفُورِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْلِقُونَ ﴿٩﴾

أَلَمْ تَرَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ لَهُ
سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿١١﴾

وَإِذَا تَشَاءُ عَلَيْهِمْ إِنْتَنَا بِتَكْرِيرٍ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَمْنَكْرِيْكَادُونَ
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتَلَوَّنُونَ عَلَيْهِمْ إِنْتَنَا فُلْ
أَفَلَيْتُمْ كُمْ شَرِّ مِنْ ذِلِّكُمْ أَتَارُ وَعْدَهَا اللَّهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢﴾

يَأَيُّهَا النَّاسُ صُرِبَ مَثَلٌ فَأَسْتَمِعُوا إِلَيْهِ
إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَن
يَخْلُقُوا دُبَابًا وَلَا جَحْنَمَ مَوْلَاهُ وَإِنْ

bā zā su kubutar da shi ba daga gare shi. Mai nēma da wanda ake nēman gare shi sun raunana.”

74. Ba su kaddara wa Allah hakkin girmanSa ba. Lalle ne Allah, hafīka, Mai karfi ne, Mabuwāyi.

75. Allah nā zāben Manzanni daga malā'iku kuma daga mutāne.⁽¹⁾ Lalle Allah, Mai jī ne, Mai gani.

76. Yanā sanin abin da ke gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

77. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yi rukū'i, kuma ku yi sujada, kuma ku bauta wa Ubangijinku, kuma ku aikata alhēri, tsam-māninku, ku sami babban rabo.

78. Kuma ku yi jihādi a cikin (al'amarin) Allah, hakkin jihādin-Sa. Shī ne Ya zābe ku, alhāli kuwa bai sanya wani kunci⁽²⁾ ba a kanku a cikin addini. Bisa kudurcēwar ubanku Ibrāhīm, shī ne ya yi muku sūna Musulmi⁽³⁾ daga gabānin haka. Kuma a cikin wannan (Littāfi ya yi muku sūna Musulmi), dōmin Manzo ya kasance mai shaida a

يَسْلِبُهُمُ الْذِبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنِدُونَ
مِنْهُ ضَعْفٌ أَطْالِبُ وَالْمَظْلُوبُ ﴿٦١﴾

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَوِيٌ عَزِيزٌ ﴿٦٢﴾

الَّهُ يَصْطَفِي مِنْ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا
وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٣﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦٤﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ كَعُوا فَاسْجُدُوا
وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعُلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٥﴾

وَجَهْدُهُ وَفِي اللَّهِ حَقٌّ جَهَادٌ هُوَ
أَجْتَبَنَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
الَّذِينَ مِنْ حَرَجَ مَلَةً أَيْكُمْ إِنْزَهِيمْ هُوَ
سَمَّنَكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا
لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا
شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَاقْتِلُوا الظَّلَمَةَ وَإِنَّمَا

(1) Allah nā zāben Manzanni daga mutāne da malā'iku kawai. Sabō da haka bābu wani manzo da jinsin aljannu kō wani jinsi, kuma āyar Sūratul Ahzāb ta 40 tā nūna zāben nan ya kāre daga Annabi Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Duk wanda ya yi da'awar Allah Ya bā shi wani hukumci a bāyan Annabi Muhammadu, kō dā bai yi da'awar annabci ba, to, shī Dajjal ne, bā a bin sa.

(2) Bābu kunci a cikin Musulunci, duk inda aka fadi tsanani kuma an fadī yadda sauķi zai sāmu a kōwane hāli.

(3) Sharadin Musulunci ya zama a kan akīdar Ibrāhīm wanda ya yi wa wannan al'umma sūna da Musulmi tun a zāmaninsa, kuma an ambaci wannan magana a cikin wannan Littāfi, wātau Alkur'āni, a cikin Sūrat Bakara āyā ta 128.

kanku, kū kuma ku kasance māsu shaida a kan mutāne. Sabōda haka ku tsayar da salla kuma ku bāyar da zakka, kuma ku amince da Allah, Shi ne Majibincinku. Sābōda haka mādalla da Shi Ya zama Majibinci, mādalla da Shi ya zama Mai taimako.

الْزَكَوةَ وَأَعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَانَا فَنَعَمْ
الْمَوْلَى وَيَقِنَّا النَّصِيرَ ﴿١﴾

SŪRATUL MŪ'MINŪN سورة المؤمنون

Tanā karantar da hakīkanin īmāni da ayyukan īmāni. īmāni ba ya cika sai da aiki.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sunan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1.. Lalle ne, Mūminai⁽¹⁾ sun sāmi babban rabo.

2. Wadanda suke a cikin sallarsu māsu tawāli'u ne.

3. Kuma wadanda suke, sū daga barin yasasshiyar magana, māsu kau da kai ne.

4. Kuma wadanda suke ga zakka māsu aikatāwa ne.

5. Kuma wadanda suke ga farjō-jinsu māsu tsarēwa ne.

فَدَأْفَلَّ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاةٍ هُمْ خَشِعُونَ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ هُرُونَ عَنِ الْأَغْرِي مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ هُرُولُوا لِلرَّزَكَةِ فَعَلُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ هُرُولُوا إِلَيْ رِجْهَمَ حَفِظُونَ ﴿٥﴾

(1) Muminai su ne wadanda suke da sifōfin da aka jeranta a cikin āyōyin da ke biye daga ta 2 zuwa ga ta 9.

6. Fāce a kan mātan aurensu, kō kuwa abin da hannyen dāmansu suka mallaka, to, lalle sū, bā wadanda ake zargi ba ne.

7. Sabōda haka wanda ya nēmi abin da ke bāyan wancan, to, wadancan sū ne māsu kētarēwar haddi.

8. Kuma wadanda suke, sū ga amānōninsu da alkawarinsu māsu tsarēwa ne.

9. Kuma da wadanda suke, sū a kan sallōlinsu sunā tsarēwa.

10. Wadannan, sū ne magāda.

11. Wadanda suke gādon (Al-jannar) Firdausi,⁽¹⁾ su a cikinta madawwama ne.

12. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halitta mutum daga wani tsantsa daga lāka.

13. Sa'an nan kuma Muka sanya shi, digon maniyyi a cikin matabata natsattsiya.

14. Sa'an nan kuma Muka halitta shi gudan jini, sa'an nan Muka halitta gudan jinin tsōka, sa'an nan Muka halitta tsōkar ta zama kāsū-suwa, sa'an nan Muka tufātar da kāsūsuwan da wani nāma, sa'an nan kuma Muka kāga shi wata halitta dabam. Sabōda haka albar-kun Allah sun bayyana, Shi ne Mafi kyaun māsu halittawa.

15. Sa'an nan kuma ku, bāyan wannan, lalle ne māsu mutuwa ne.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكُتْ أَيْمَانُهُمْ
فَإِنَّهُمْ عَيْرَ مَلُومِينَ ①

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ ②

وَالَّذِينَ هُرُّ لِأَمْنَتِهِمْ وَعَاهَدُهُمْ رَاعُوتَ ③

وَالَّذِينَ هُرُّ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْوَرِثُونَ ⑤
الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفَرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا حَلِيدُونَ ⑥

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ مِنْ سُلَّمَةٍ مِنْ طِينٍ ⑦

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ⑧

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ
مُضْعَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْعَةَ عَظِيمًا فَكَسَوْنَا
الْعَظِيمَ لَحْمًا ثُمَّ أَشَانَهُ حَلْقَاءً أَخْرَىٰ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَلِيقَينَ ⑨

ثُمَّ إِنَّكَ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّسُونَ ⑩

(1) Asalin firdausi fadama mai ruwa da itāce da ni'ima. Aljannar firdausi ita ce mafi daukakar Aljanna.

16. Sa'an nan kuma, lalle ne kū, a Rānar Kiyāma, za a tāyar da ku.

17. Kuma lalle ne, haķīka, Mun halitta, a samanku, hanyōyi bakwai, kuma ba Mu kasance, daga barin halittar, Māsu shagala ba.

18. Muka saukar da ruwa daga sama bisa gwargwado, sa'an nan Muka zaunar da shi a cikin ƙasa, alhāli, lalle ne Mū, a kan tafiyar da shi, Māsu iyāwa ne.

19. Sai Muka fāga muku, game da shi (ruwan), gōnaki daga dabīnai da inabōbi, kunā da, a cikinsu, 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, kuma daga gare su kuke ci.

20. Da wata itāciya,⁽¹⁾ tanā fita daga dūtsin Sainā'a, tanā tsira da man shāfāwa, da man miya dōmin māsu cī.

21. Kuma lalle ne, kunā da abin lūra a cikin dabbōbin ni'imōmi, Munā shāyar da ku daga abin da yake a cikinsu, kuma kunā da a cikinsu, abūbuwan amfāni⁽²⁾ māsu yawa, kuma daga gare su kuke cī.

22. Kuma a kansu da a kan jirgin ruwa ake daukar ku.

23. Kuma lalle ne, haķīka, Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai

ثُمَّ إِنَّكُمْ بِوْمَ الْقِيَمَةِ تُبَعَّثُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ حَفَّنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كَانَ
عَنِ الْحَقِّ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَا يُقْدِرُ فَأَسْكَنَاهُ فِي
الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾

فَأَشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخْلٍ وَأَعْنَبٍ
لَكُمْ فِيهَا قَوْكَهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَجَرَةٌ تَخْرُجُ مِنْ طُورٍ سِيَّنَاءَ تَنْبُتُ
بِالدُّهْنِ وَصَبْغٍ لِلَّا كِلَيْنٍ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَمِ لِعَبْرَةً سُقِيقُكُمْ مَمَّا فِي
بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ كَثِيرٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلُكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا لُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَقُولُونَ

(1) Itāciyar Zaitūni. Ita ce itāciyar farko da ta tsira a kan ƙasa a bāyan Dūfāna, tanā rāyuwa mai dōgon lōkaci; an ce tanā rāyuwa kamar shēkara dubū huđu. Anā cin 'ya'yanta, anā man shāfāwa da su, kuma anā yin miya da su. Asalin sibg, rini dōmin tanā rina lōmar tuwo. Dūtsen Sīnā'a mai albarka, dūr, shī ne dūtse mai itāce a kansa.

(2) Sūfi da gashi dōmin tufāfi da kāyan dāki, ƙasūsuwa da fātu da kōfatai dōmin yin abūbuwan amfāni.

ya ce, "Yā mutānēna! Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa waninSa. Shin, to, bā zā ku yi takawa ba?"

24. Sai mashāwarta wadanda suka kāfirta daga mutānensa, suka ce, "Wannan ba kōwa ba ne, fāce mutum misālinku, yanā nufin ya daukaka a kanku. Dā Allah Yā so, lalle ne dā Yā saukar da malā'iku. Ba mu ji (kōme) ba, game da wan-nan, a cikin ubanninmu na farko.

25. "Shi bai zamo kōwa ba, fāce wani namiji ne, a gare shi akwai hauka, sai ku yi jinkiri da shi har wani lōkaci."

26. Ya ce, "Ya Ubangijīna! Ka taimake ni sabōda sun karyata ni."

27. Sai Muka yi wahayi zuwa gare shi. "Ka sana'anta jirgin bisa ga idonMu, da wahayinMu. To, idan umurninMu ya jē, kuma tandā ta bubbyga da ruwa, to, ka shigar a cikinta daga kōme, ma'aura biyu, da iyālanka, sai wanda Magana ta gabāta a kansa, daga gare su, kuma kada ka rōkē Ni (sabōda wani) a cikin wadanda suka yi zālunci, lalle ne sū wadanda ake nutsarwa ne.

28. "Sa'an nan idan ka daidaitu, kai da wadanda ke tāre da kai a kan jirgin, sai ka ce, 'Gōdiya ta tabbata ga Allah, Wanda Ya tsīrar da mu daga mutāne azzālumai.'

29. "Kuma ka ce, 'Ya Ubangi-jīna! Ka saukar da ni, saukarwa mai albarka. Kuma Kai ne Mafi alhērin māsu saukarwa.'

أَعْبُدُو إِلَهًا مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَأَفَلَّا
تَشْقُونَ ﴿١﴾

فَقَالَ الْمُلْكُواَلَذِينَ كَفَرُواْ مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا
إِلَّا بَشَرٌ مُّتَلَكِّفٌ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَا أَنْزَلَ مَلَكًا مَّا سَمِعْنَا بِهِذَا فِي
إِبَابَاتِ الْأَوَّلِينَ ﴿٢﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ يَهُدِّي حِنْتَهُ فَرِصْدُواْ بِهِ حَتَّىٰ حِينَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّيْ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٤﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ أَصْنَعَ الْفُلُكَ بِأَعْيُنِنَا
وَوَحِينَا فِي ذَاجَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ الشَّوْرُ فَاسْكُنْ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ أَشْتَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا
مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا خُطْبَيْنِ فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغَرَّبُونَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا أَسْتَوِيتَ أَنَّتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلُكِ فَقُلْ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦﴾

وَقُلْ رَبِّيْ أَنْزَلَنِي مُنْزَلًا مُّبَارَّكًا وَأَنَّتَ خَيْرُ الْمُنْزَلِينَ ﴿٧﴾

30. Lalle ne a cikin wuncan akwai āyōyi, ko da yake Mun kasance, haķīka, Māsu jarrabāwa.

31. Sa'an nan kuma Muka kāga wani karni, na wadansu dabam, daga bāyansu.

32. Sai Muka aika a cikinsu, Manzo daga gare su. "Ku bauta wa Allah. Bā ku da wani abin bautāwa, sai Shi. Shin to, bā zā ku yi takawa ba?"

33. Mashāwarta daga mutānensa, wadanda suka kāfirta kuma suka karyata game da haduwa da Lāhira, kuma Muka ni'imtar da su a cikin rāyuwar dūniya, suka ce, "Wannan bā kōwa ba, fāce wani mutum ne kamarku, yanā cī daga abin da kuke cī daga gare shi, kuma yanā shā daga abin da kuke shā.

34. "Kuma lalle ne idan kun yi dā'a ga mutum misālinku, lalle ne, a lōkacin nan, haķīka, kū māsu hasāra ne.

35. "Shin, yanā yi muku wa'adin (cēwa) lalle kū, idan kun mutu kuma kuka kasance turbāya da kāsūsuwa, lalle ne kū, wadanda ake fitarwa ne?

36. "Faufau faufau ga abin da ake yi muku wa'adi da shi.

37. "Rāyuwa ba ta zama ba fāce rāyuwarmu ta dūniya, munā mutuwa kuma munā rāyuwa,⁽¹⁾ kuma ba mu zama wadanda ake tāyarwa ba.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كَانُوا مُبْتَدِئِينَ ﴿٧﴾

لَمْ يَأْذَنْنَا نَاهِيًّا بِعَدِيهِمْ قَرَنَاءَ أَخْرَيْنَ ﴿٨﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَأَفَلَمْ يَشْعُرُوا ﴿٩﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِلِقاءِ الْآخِرَةِ وَأَتَرْفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
مَا هَذَا إِلَّا شَرْكَةٌ لَكُمْ بِأَكْثَرٍ مِنْهَا
تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَسْرُبُ مِمَّا تَشَرَّبُونَ ﴿١٠﴾

وَلَيْسَ أَطْعَمُ شَرَّاً مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا حَسِرُونَ ﴿١١﴾

أَيَعْدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مُشْرُكُونَ كُذُّبُرٌ تُرَأَبَأْ وَعَظِيمًا
أَنَّكُمْ مُّحْرَجُونَ ﴿١٢﴾

* هَيَاهَاتٌ هَيَاهَاتٌ لِمَا تُوَعَّدُونَ ﴿١٣﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاةٌ لَكُمْ مُؤْمِنُونَ وَلَحْيَا وَمَا
نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿١٤﴾

(1) Munā mutuwa kuma munā rāyuwa da haihuwar diya da 'yā'ya. A bāyan wannan bābu wata rāyuwa ta wata Lāhira.

38. “Bai zama kōwa ba fāce na-miji, ya kirkira karya ga Allah, kuma ba mu zama, sabōda shi, māsu īmāni ba.”

39. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Ka taimake ni sabōda sun karyatā ni.”

40. Ya ce, “Daga abu kadan, lalle ne zā su wāyi gari sunā māsu nadāma.”

41. Sai tsāwa ta kāma su da gas-kiya, sai Muka sanya su tunkuba. Sabōda haka nīsa ya tabbata ga mutāne azzālumai!

42. Sa'an kuma Muka kāga halittar wasu karnōni dabam daga bayānsu.

43. Wata al'umma bā ta gabātar ajalinta, kuma bā zā su jinkirta ba.

44. Sa'an nan kuma Muka aika da ManzanninMu jēre, a kō da yaushe Manzon wata al'umma ya jē mata, sai su karyata shi, sabōda haka Muka biyar da sāshensu ga sāshe, kuma Muka sanya su lābārun hīra. To, nīsa ya tabbata ga mutāne (wadanda) bā su yin īmāni!

45. Sa'an nan kuma Muka aika Mūsā da dan'uwansa, Hārūna, game da ãyoyinMu da dalīli bay-yanaganne.

46. Zuwa ga Fir'auna da majali-sarsa, sai suka kangara, alhāli sun kasance mutāne ne marinjāya.

47. Sai suka ce, “Shin, zā mu yi īmāni sabōda wasu mutāne biyu misālinmu, alhāli kuwa mutānensu, a gare mu, māsu bauta ne”

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا
نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

قَالَ رَبِّيْ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُونَ ﴿٢﴾

قَالَ عَمَّا قَاتَلْتِ لِيَصْبِحُنَّ تَدْمِيْتَ ﴿٣﴾

فَأَخْذَنَاهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ
عُثَاءً فَبَعْدَ الدَّقْوَةِ الظَّلَمِيْنَ ﴿٤﴾

ثُرَّأْنَا نَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا إِخْرِيْنَ ﴿٥﴾

مَا سَيِّقَ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَخِرُونَ ﴿٦﴾

لَمْ أَرْزَكْنَا رُسُلَنَا تَرَكُوكُلَّ مَاجَأَهُمْ رَسُولُهَا
كَذَبُوهُ فَأَتَبْعَنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيْثَ فَبَعْدَ الدَّقْوَةِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

لَمْ أَرْزَكْنَا مُوسَى وَلَخَاهُ هَرُونَ بِمَا يَنْتَنَا وَسَطَانِ
مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

إِلَى قَرْعَوْنَ وَمَلِيْهِ فَأَسْتَكْبِرُوا وَكَانُوا فَوْقَ مَعَالِيْنَ ﴿٩﴾

فَقَالُوا أَنَّئِنَّا مِنْ لِشَرِّيْنِ مُشْلِنَا وَقَوْمُهُمْ حَالَنَا
عَلِيْدُونَ ﴿١٠﴾

48. Sai suka karyata su sabōda haka suka kasance halakakku.

49. Kuma lalle ne, hafīka, Mun bai wa Mūsā littāfi tsammaninsu,⁽¹⁾ zā su shiryu.

50. Kuma Mun sanya 'Dan Maryama, shi da uwarsa wata āyā.⁽²⁾ Kuma Muka tattara su zuwa ga wani tsauni ma'abūcin natsuwa da marēmari.

51. Yā ku Manzanni! Ku ci daga abūbuwa māsu dādī,⁽³⁾ kuma ku aikata aikin kwarai. Lalle Nī, ga abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

52. Kuma lalle ne wannan al'ummarku ce, al'umma guda, kuma Nī, Ubangijinku ne, sai ku bī Ni da takawa.⁽⁴⁾

53. Sai (al'ummar) suka yan-yanke al'amarinsu a tsakāninsu guntu-guntu,⁽⁵⁾ kōwace fungiya sunā māsu farin ciki da abin da yake a gare su.

54. To, ka bar su a cikin ɓatarsu har a wani lōkaci.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهَلَّكِينَ ﴿١﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٢﴾

وَجَعَلْنَا إِنَّ مَرِيعَ وَمَهْرَاءَ إِيَّاهُ وَإِنَّهُمْ مَآءِلٌ

رَبُوَّقَ ذَاتٍ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٣﴾

يَأَيُّهَا الرَّسُولُ كُلُّوْمَنَ الظَّالِمِينَ وَأَغْمَلُوا

صَلَحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلَيْمٌ ﴿٤﴾

وَلَمَّا هَذِهِ أَمْكُمْ حُكْمَ أُمَّةٍ وَجَدَهُ وَأَنْزَلَهُ

فَأَنَّقُونَ ﴿٥﴾

فَتَقْطَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرْرًا كُلُّ حَزِيبٍ بِمَا

لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٦﴾

فَذَرْهُمْ فِي عَمَرَنَّهُمْ حَتَّىٰ جِينٍ ﴿٧﴾

(1) Banī Isrā'ila na yanzu idan sun tuna cēwa Alkur'āni bā shī ne farkon littāfin sama ba, an bai wa Mūsā wani littāfi, su kuma sunā alfahari da shi.

(2) Āyar Īsā da uwarsa ita ce an haife shi bābū uba. Kuma a lōkacin nan Yahūdu suka so sarkin zāmanin nan ya kashe shi, sai uwarsa ta gudu da shi zuwa Baitil Ma'kaddas, kō Dimashķa, kō Falasđīnu, inda suka zauna shēkara göma sha biyar har sarkin nan ya mutu.

(3) Allah Ya umurci ManzanninSa da cin halat, sa'an nan su aikata aikin kwarai. Haka kuma Ya umurci Mūminai. Sabōda haka karbar aiki na kwarai an tsayar da shi ne a kan cin halat.

(4) Taƙawa, ita ce bauta wa Allah da abin da Ya yi umurni a bauta Masa, a kan harshen AnnabinSa na zamaninsa. Yanzu bābū taƙawa sai a cikin Musulunci kawai.

(5) Kōwa ya kāma hanyarsa, al'ummar Musulmi ta zama fungiyöyi dabam-dabam, kōwanensu yanā farin ciki da abin da ke gare shi, yanā ganin shi ne mafifici

55. Shin, sunā zaton cēwa abin da Muke taimakon su da shi daga dūkiya da diya,

56. Munā yi musu gaggāwa ne a cikin alhērōri?

57. Lalle ne, wadanda suke māsu sauna sabo da tsōron Ubangijinsu,

58. Da wadanda suke, game da ãyōyin Ubangijinsu sunā īmāni,

59. Da wadanda suke game da Ubangijinsu bā su yin shirki,

60. Da wadanda ke bāyar da abin da suka bāyar, alhāli kuwa zukātansu sunā tsōrâce dōmin sunā kōmāwa zuwa ga Ubangijinsu,

61. Wadancan sunā gaggāwar tsēre a cikin ayyukan alhēri, alhāli kuwa sunā māsu tsērēwa zuwa gare su (ayyukan alhēri).

62. Kuma bā Mu kallafa wa rai fāce abin iyawarsa, kuma a wurin-Mu akwai wani littāfi wanda yake magana da gaskiya, kuma sū bā a zāluntar su.

63. Ā'a, zukātansu sunā cikin jāhilci daga wannan (magana), kuma sunā da wadansu ayyuka, baicin wuncan, sū a gare su, māsu aikatāwa ne.

64. Har idan Mun kāma mani'imtansu da azāba, sai gā su sunā hargōwa.

65. Kada ku yi hargowa a yau, lalle ne kū, daga gare Mu bā a taimakon ku.

66. Lalle ne, ãyōyīNa sun kasan-ce anā karātun su a kanku, sai kuka

لَيَخْسِبُونَ أَنَّهَا يُدْهُمُ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَيْنَ

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلَّا يَشْعُرُونَ ﴿٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ حَشِيشَةِ رَبِّهِمْ مُّسْفِقُوْنَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِقَاتِنَاتِ رَبِّهِمْ قُوْمُوْنَ ﴿٥٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ﴿٥٤﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُوْنَ مَاءً أَوْ فَلْوِيْبُرْ وَجْهَهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رَجِعُوْنَ ﴿٥٥﴾

أُولَئِكَ يُسْرِعُوْنَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَلِيْقُوْنَ ﴿٥٦﴾

وَلَا نَكِفُّ نَفْسًا إِلَّا وَسَعَهَا أَوْلَادُنَا كِتَبٌ

يَطْقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٥٧﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي عَمَرَةٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَلُ

مِنْ دُوْنِ ذَلِكَ هُنْ لَهَا عَوْلُوْنَ ﴿٥٨﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخْذَنَا مُتَرَّفِيْهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْزَرُوْنَ ﴿٥٩﴾

لَا يَجْزِرُوْا أَلْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِّنَ الْأَنْصَارُوْنَ ﴿٦٠﴾

فَذَكَرَتْ إِيْنَتِي شَتْلَى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ

kasance, a kan dugāduganku, kunā kōmāwa bāya.

67. Kunā māsu girman kai gare shi (Annabi), da hīra kunā alfāsha.

68. Shin fa, ba su yi ta'ammalin maganar (Alkur'āni) ba, kō abin da bai jē wa ubanninsu na farko ba ne ya jē musu?

69. Kō ba su san Manzonsu ba ne, dōmin haka suke māsu musu a gare shi?

70. Kō sunā cēwa, "Akwai hauka gare shi?" Ā'a, yā zo musu da gaskiya, alhāli kuwa mafi yawansu, ga gaskiya, māsu ki ne.

71. Kuma dā gaskiya (Alkur'āni) yā bi son zuciyoyinsu, hakīka, dā sammai da kasa da wanda yake a cikinsu sun bāci. Ā'a, Muntafo musu da ambaton⁽¹⁾ (darajar) su, sa'an nan sū daga barin ambatonsu māsu bijirēwa ne.

72. Kō kanā tambayar su wani harāji ne (a kan iyar da Manzanci a gare su)? To, harājin Ubangijinka ne mafi alhēri, kuma Shī ne Mafi alhērin māsu ciyarwa.

73. Kuma lalle ne, kai, hakīka, kanā kiran su zuwa ga hanya madaidaiciya.

74. Kuma lalle wadanda ba su yi īmāni da Lāhira ba māsu karkacēwa daga hanya ne.

أَعْقَلُكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٧١﴾

مُسْتَكِرِينَ بِهِ سَيِّئَاتِهِ جُرُونَ ﴿٧٢﴾

أَفَلَمْ يَذَرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ
إِبَآءَةً هُمْ أَلَّا يَلِمُونَ ﴿٧٣﴾

أَمْ فَرِعَوْرَادُ سُولَّهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٧٤﴾

أَرَيَوْلُونَ بِهِ حِنْثَةً بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ
وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٧٥﴾

وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقَّ أَهْوَاهُ هُنْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِ
فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُّعَرِّضُونَ ﴿٧٦﴾

أَرْتَسْلَهُمْ حَرَجًا فَخَرَاجٌ رِّيلَكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرٌ
الرِّيزْقِينَ ﴿٧٧﴾

وَإِنَّكَ لَتَدْعُهُمْ إِلَى صِرَاطِ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٨﴾

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ
الصِّرَاطِ لَنَكِبُونَ ﴿٧٩﴾

(1) Zikiri a nan, shi ne Alkur'āni wanda ya zo wa Lārabāwa, kō Kuraishāwa da abūbuwa na daukakarsu, da ambaton sūnansu, da shiryar da su, da gabātar da su a kan sauran kabilu. Amma duk da haka sunā bijirēwa daga gare shi.

75. Kuma dā Mun ji tausayinsu, kuma Muka kuranye musu abin da yake tāre da su na cūta, lalle ne dā sun yi zurfi a cikin batarsu, sunā dimuwa.

76. Kuma lalle ne, hařīka, Munā kāma su da azāba,⁽¹⁾ sai dai ba su saukar da kai ba ga Ubangijinsu, kuma bā su yin tawāli'u.

77. Har idan Mun būde, a kansu, wata kōfa mai azāba mai tsanani, sai gā su a cikinta sunā māsu mugi.⁽²⁾

78. Kuma Shi ne Wanda Ya kāga halittar ji da gani da zukāta domin-ku. Kadan kwarai kuke gōdēwa.

79. Kuma Shī ne Ya halitta ku a cikin kasa, kuma zuwa gare Shi ake tāyar da ku.

80. Kuma Shī ne Wanda Yake rāyarwa, kuma Yanā matarwa, kuma a gare Shi ne sābāwar dare da yini take. Shin, to, bā zā ku hankalta ba?

81. Ā'a, sun fadī misālin abin da na farko suka fada.

82. Suka ce, "Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbaya da kasūsuwa, shin, lalle ne mu, hařīka wadanda ake tāyarwa ne?"

83. "Lalle ne, hařīka, an yi mana wa'adi, mū da ubanninmu ga wan-nan a gabāni. Wannan abu bai zama kōme ba, fāce tātsūniyoyin na farko."

(1) Azābar dūniya kamar yunwa da ciwo da talauci da rashin kwanciyar hankali.

(2) Mugi, shi ne kāsa yin magana sabōda dēbe tsammāni daga sāmun kōwane alhēri. Asalin kalmar daga Fulātanci take.

* وَلَوْرَحْمَنْهُمْ وَكَشْفَنَا مَا يَهْمِمُهُمْ مِنْ صُرْ
لَلَّجْوَافِ طُغْيَافِ هَرَبَ يَعْمَهُونَ ﴿٧٩﴾

وَلَقَدْ أَخْذَنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا أَسْتَكَانُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَضْرِبُونَ ﴿٨٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَأْبَابًا ذَاقُوا عَذَابًا شَدِيدًا
إِذَا هُمْ فِي هِمْمَةٍ مُبْلِسُونَ ﴿٨١﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْدَةَ
قِيلَادَمَاتَشَكُورُونَ ﴿٨٢﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَكُوكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْسَرُونَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمْيِتُ وَلَهُ أَخْتِلَفَ الْأَئِلِ
وَالنَّهَارُ إِنَّا لَنَعْقِلُونَ ﴿٨٤﴾

بَلْ قَالُوا إِمْثَلْ مَا قَالَ الْأَوْلَوْنَ ﴿٨٥﴾

قَالُوا إِنَّا دَامَشَنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعَظِلَمَانَا
لَمْ يَعْنُوْنَ ﴿٨٦﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَإِنَّا وَنَا هَذَا مِنْ قَبْلِ
إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِرُ الْأَوْلَيْنَ ﴿٨٧﴾

84. Ka ce, "Wāne ne da mulkin kasa da wanda ke a cikinta, idan kun kasance kunā sani?"

85. Zā su ce, "Ta Allah ce." Ka ce, "Shin, to, bā zā ku yi tunāni ba?"

86. Ka ce, "Wāne ne Ubangijin sammai bakwai kuma Ubangijin Al'arshi mai girma?"

87. Zā su ce, "Na Allah ne." Ka ce, "Shin, to, bā zā ku bī Shi da ta'kawa ba?"

88. Ka ce, "Wāne ne ga hannunsa mallakar kōwane abu take, alhāli kuwa shi yanā tsarēwar wani, kuma ba a tsare kōwa daga gare shi, idan kun kasance kunā sani?"

89. Zā su ce, "Ga Allah yake." Ka ce, "To, yāya ake sihirce ku?"

90. Ā'a, Mun zo musu da gaskiya, kuma lalle ne sū, hakīka, makaryata ne.

91. Allah bai rīki wani abin hai-huwa ba, kuma bābu wani abin bautāwa tāre da Shi. Idan haka ne, (akwai abin bautawa tare da Shi), lalle ne, dā kōwane abin bautawar ya tafi da abin da ya halitta, kuma lalle ne, dā wadansu sun rinjāya a kan wadansu. Tsarki ya tabbata ga Allah, daga abin da suke siffantāwa.

92. Masanin bōye da bayyane. Sa'an nan Ya daukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

93. Ka ce, "Yā Ubangijīna! Ko dai Ka nūna mini abin da ake yi musu wa'adi da shi,

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنِ فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَدْكُرُونَ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّمِيعُ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمُ ﴿٨٨﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَشْكُوتُ ﴿٨٩﴾

قُلْ مَنْ يَدْعُو مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُحِبُّ وَلَا يُحَاجِرُ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَإِنِّي سُّحْرُونَ ﴿٩١﴾

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٢﴾

مَا أَخْدَدَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ دُنْيَا إِذَا ذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩٣﴾

عَلِمَ الْغَيْبٌ وَالشَّهِدَةُ فَتَعَالَى عَمَّا يُشَرِّكُونَ ﴿٩٤﴾

قُلْ رَبِّ إِمَامٍ رَبِّيْ مَا يُوَعَّدُونَ ﴿٩٥﴾

94. "Yā Ubangijīna, to, kada Ka sanya ni a cikin mutāne azzālumai."

95. Kuma lalle ne Mū, hakīka, māsu iyawa ne a kan Mu nūna maka abin da Muke yi musu wa'adi da shi.

96. Ka tunkude cūta da wadda take ita ce mafi kyau. Mū ne Mafi sani game da abin da suke siffantāwa.

97. Ka ce, "Yā Ubangijīna, inā nēman tsari da Kai daga fizgefizgen shaidānu.

98. "Kuma inā nēman tsari da Kai, ya Ubangijīna! Dōmin kada su halarto ni⁽¹⁾,"

99. Har idan mutuwa ta jē wa dayansu, sai ya ce, "Yā Ubangijina, Ku mayar da ni (dūniya).

100. "Tsammānina in aikata aiki na kwarai cikin abin da na bari." Kayya! Lalle ne ita kalma ce, shī ne mafadinta, alhāli kuwa a bāya gare su akwai wani shāmaki har rānar da zā a tāyar da su.

101. Sa'an nan idan an yi būsa a cikin kaho, to, bābu dangantakōki a tsakāninsu a rānar nan, kuma bā zā su tambayi jūnansu ba.

102. To, wadanda sikēlinsu ya yi nauyi, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

103. Kuma wadanda sikēlinsu ya yi sauķi, to, wadannan ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُرِيكَ مَا لَعِدْهُمْ لَقَدْ رُوَنَ ﴿٤٢﴾

أَذْفَقْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيْئَةَ تَحْنُ أَعْلَمُ
بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٤٣﴾

وَقُلْ رَبِّيْ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَرَاتِ الشَّيْطِينِ ﴿٤٤﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّيْ أَن يَخْضُرُونَ ﴿٤٥﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّيْ
أَرْجِعُونَ ﴿٤٦﴾

لَعَلَّيْ أَعْمَلُ صَلَاحًا فِيمَا رَأَيْتُ كَلَّا
إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَالِهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ
بَرَزَ إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ ﴿٤٧﴾

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَ إِذِ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٨﴾

فَمَنْ نَقْلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَنْ خَفَقَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ

(1) Inā nēman tsari da Kai, yā Ubangijīna! Kada shaidānu su halarto ni a cikin al'amurana duka, dōmin bā su halarta, fāce da sharri.

sunā madawwama a cikin Jahan-nama.

104. Fuskokinsu sunā balbalar wuta, kuma su a cikinta māsu yāgaggun lebba daga hakōra ne.

105. “Shin, ayoyiNa ba su kasance anā karanta su a kanku ba, sai kuka kasance game da su kunā karyatāwa?”

106. Suka ce, “Yā Ubangijinmu, shakāwarmu ce ta rinjāya a kanmu, kuma mun kasance mutāne batattu.

107. “Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu daga gare ta, sa'an nan idan mun kōma, to, lalle ne, mü ne māsu zālunci.”

108. Ya ce, “Ku tafī (da wulā-kanci) a cikinta. Kada ku yi Mini magana.”

109. Lalle ne wadansu fungiyoyi daga bāyiNa sun kasance sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Mun yi īmāni, sai Ka gāfarta mana, kuma Ka yi mana rahama, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu tausayi.”

110. Sai kuka rike su lēburōri har suka mantar da ku ambatōNa, kuma kun kasance, daga gare su kuke yin dāriya.

111. Lalle ne Nī, Inā sāka musu, a yau, sabōda abin da suka yi wa hakuri. Dōmin lalle ne, sū, sū ne māsu sāmun babban rabo.

112. Ya ce, “Nawa kuka zauna a cikin fasa na fidāyar shēkaru?”

113. Suka ce, “Mun zauna a yini daya ko rabin yini, sai ka tambayi māsu fidāyāwa.”

خَسِرُوا أَنفُسَهُرِ فِي جَهَنَّمَ خَلِدُوْنَ ﴿١٦﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ الْنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِبُوْنَ ﴿١٧﴾

أَلَّرْ تَكُنْ إِيْنَى تُتْلَى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا
تُكَذِّبُوْنَ ﴿١٨﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شَقْوَتُنَا وَكُنَّا فَقَوْمًا
ضَالِّيْنَ ﴿١٩﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا إِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَلِيمُوْنَ ﴿٢٠﴾

قَالَ أَخْسَعُوْ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُوْنَ ﴿٢١﴾

إِنَّهُ رَكَانَ فِيْ قِبْلَةِ مِنْ عَبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا إِمَّا
فَأَغْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا وَإِنَّ حَيْرَ الرَّحِيمِ ﴿٢٢﴾

فَلَمْ يَخْدُ تُمُوْهُرْ سِخْرِيَّاهُنَّ أَنْسُوْكُرْ ذَكْرِي
وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَصْحَوْكُرَ ﴿٢٣﴾

إِنِّي جَزِيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوْ وَأَنْهَمْهُرُ
الْفَلَّارُوْنَ ﴿٢٤﴾

قَالَ كَوْلِيْشْتُرُ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِّيْنَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا لِيْشَتَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَعَلَ الْعَادِيْنَ ﴿٢٦﴾

114. Ya ce, “Ba ku zauna ba fāce kađan, dā dai kun kasance kunā sani.

115. “Shin, to, kun yi zaton cēwa Mun halitta ku ne da wāsa, kuma lalle ku, zuwa gare Mu, bā zā ku kōmo ba?”

116. Allah, Mamallaki, Gas-kiya, Yā dāukaka. Bābu abin bau-tāwa, fāce Shi. Shī ne Ubangijin Al'arshi, mai daraja.

117. Kuma wanda ya kira, tāre da Allah, wadansu abūbuwan bau-tāwa na dabam, bā yanā da wani dalili game da shī (kiran) ba, to, hisābinsa yanā wurin Ubangijinsa kawai. Lalle ne, kāfirai bā su cin nasara.

118. Kuma ka ce, “Yā Ubangi-jina! Ka yi gāfara, Ka yi rahama, kuma Kai ne Mafi alhērin māsu rahama.”

قَلَّا إِنْ لَيَشْتَهِ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿١﴾

أَفَحَسِبَتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبْدًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا
لَا تُرْجَعُونَ ﴿٢﴾

فَتَعْلَمَ اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْعَرْشُ الْكَرِيمُ ﴿٣﴾

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَى بِرْهَنَ لَهُ
بِهِ فَإِنَّمَا يَحْسَبُهُ عِنْدَ رِبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْكُفَّارُونَ ﴿٤﴾

وَقُلْ رَبِّيْ أَغْفِرْ وَأَرْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحْمَنِ ﴿٥﴾

SŪRATUN NŪR

سُورَةُ النُّورِ

Tanā karantar da hukunce-hukuncen zaman jama'a da ladub-bansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1.. (Wannan) sūra ce. Mun sau-kar da ita, kuma Mun wajabta ta,

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ وَفِيهَا مَنْ أَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ

kuma Mun saukar da ãyoyi bayyanannu a cikinta, dōmin ku zan tunāwa.

2. Mazināciya da mazināci,⁽¹⁾ to, ku yi bülāla ga kōwane faya daga gare su, bülāla dari. Kuma kada tausayi ya kāma ku game da su a cikin addinin Allah, idan kun kasance kunā yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wani yankin jama'a daga mūminai, su halarci azābarsu.

3. Mazināci bā ya aure⁽²⁾ fāce da mazināciya kō mushirika, kuma mazināciya bābu mai aurenta fāce mazinaci kō mushiriki. Kuma an haramta wannan a kan mūminai.

4. Kuma wadanda ke jīfar⁽³⁾ mātā, masu kāmun kai, sa'an nan kuma ba su jē da shaidu hudu ba, to, ku yi musu bülāla, bülāla tamānin, kuma kada ku karbi wata shaida tāsu, har abada. Wadancan su ne fāsiķai.

5. Fāce wadanda suka tūba daga bāyan wannan, kuma suka gyāru, to lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

6. Kuma wadanda ke jīfar mātan⁽⁴⁾ aurensu, kuma wadansu shaidu ba su kasance a gare su ba, fāce

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الرَّازِيَةُ وَالرَّازِيَ فَاجْلِدُوا كُلَّ وَجِيدٍ مِنْهُمَا مِمَّا هُنَّ
جَاهِدُهُ وَلَا تَأْخُذُوهُ بِهِمَا رَأَفْتَهُ فِي دِينِ اللَّهِ إِنَّ كُفُّارَ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَسْهُدَ عَذَابَهُمَا
طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الرَّازِيَ لَا يَنْكِحُ إِلَّا رَازِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالرَّازِيَةُ لَا
يَنْكِحُهَا إِلَّا رَازِيَ أَوْ مُشْرِكٌ وَحْرِمَ ذَلِكَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوْ
بِأَرْبَعَةٍ شَهِدَاتٍ فَاجْلِدُوهُنَّ مِنْ بَعْدِ جَلْدَهُ
وَلَا نَقْبَلُوا أَهْمَمَ شَهَدَةَ أَبْدًا وَأَوْلَئِكَ هُمُ
الْفَسِيقُونَ ﴿٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَنْ يَكُنْ لَهُمْ
شَهَادَةٌ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَدَةُ أَحَدٍ هُمْ أَرْبَعَ

(1) Hukuncin wadanda ba su yi aure ba ne, amma wadanda suka yi aure, hukuncinsu a jēfe su har su mutu, bāyan sharudda sun cika, kamar yadda yake ga sunna. Kuma wannan ga hakkin 'ya'ya ne, amma bāyi, hukuncinsu bülāla hamsin kawai.

(2) Auren mazināci kō mazināciya makarūhi ne ga wanda ba hakanan yake ba, dōmin tsaron mutunci da kōre tuhuma.

(3) Haddin kazafī bülāla tamānin ga dā, kō arba'in ga bāwa idan ya yi kazafī ga dā.

(4) Hukuncin ranstuwar li'ani da yadda ake yin ta.

dai kansu, to, shaidar d'ayansu, shaida hudu ce da Allah, ‘Lalle shī, hakīka, yanā daga magasganta’.

7. Kuma na biyar cēwa ‘La’anar Allah ta tabbata a kansa, idan ya kasance daga makaryata.’

8. Kuma yanā tunkude mata azāba ta yi shaida, shaida hudu da Allah, ‘Lalle shī, hakīka, yanā daga makaryata.’

9. Kuma ta biyar cēwa ‘Hushin Allah ya tabbata a kanta idan ya kasance daga magasganta.’

10. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku, da rahamarSa, kuma cēwa Allah Mai karbar tūba ne, Mai hikima!

11. Lalle ne, wadanda⁽¹⁾ suka zo da kiren karya wadansu jama'a ne

شَهَدَتْ بِاللَّهِ إِنَّهُ وَلِمَنْ أَصَدَقَنَّ ⑥

وَالْخَمِسَةُ أَنْ لَعْنَتَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑦

وَيَدْرُوْأَ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشَهَّدَ أَرْبَعَ شَهَدَاتٍ

بِاللَّهِ إِنَّهُ وَلِمَنْ أَكَذَبَنَّ ⑧

وَالْخَمِسَةُ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ

قَوْابِ حَكِيمٌ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْ كُلِّ أَ

(1) Farko Hadisil Ifk ne wanda wadansu suka jēfi Ā'isha, Ummul Mūminīna da zina a cikinsa, Allah Ya barrantar da ita. Bai zama sharri ba ga Musulmi, sai dai ya zama alhēri dōmin ya zama sanadi ga sanin hukunce-hukunce māsu yawa, na zaman jama'a da kuma darajar mutānen da abin ya shāfa.

Yadda kissar take, shi ne yadda Ā'ishatu, uwar mūminai ta tāfa, ta ce, “Na kasance tāre da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a cikin wani yāki, a bāyan an saukar da Hijabi, watau kulle. Sai ya kāre daga yākin ya kōma, ya yi kusa da Madina, sai ya yi umurni da tāshi ga tafiya a wani dare, sai ni kuma na tafī na kāre sha'anīna, na fuskanta zuwa ga wurin rākumāta, sai na ga abin wuyana ya yanke, sai na kōma, na nēme shi, kuma su māsu kula da ni suka dauki darbūka suka aza a kan rākuma sunā zaton inā ciki, alhāli mātā sun kasance sauķāka, dōmin ba su cin kōme sai kadaf na abinci.

“Na sāmi abin wuyāna na kōmo a bāyan sun tafī. Sai na zauna a masauķīna wanda na kasance a ciki. Kuma na yi zaton mutānen zā su rasa ni su kōmo zuwa gare ni. Sai na ji barci, na yi barcin. Shi kuma Safwānu ya yi rurumi daga bāyan āyarin yāki, ya fita da sauran dare, sai ya wāyi gari a inda nake. Sai ya ga duhun mutum mai barci, sai ya gāne ni a lōkacin da ya gan ni, dā mā ya kasance yanā ganī na a gabānin kulle, sai na farka da jin sautinsa na istirjā'i.

“A lōkacin da ya gāne ni, sai na rufe fuskāta da mayāfina. Wallāhi bai yi mini magana ba da kalma, ni kuma ban ji kō kalma ba daga gare shi, sai dai istirjā'insa a lōkacin da ya gurfanar da rākumarsa, ya take kafarta ta gaba ni kuma nā hau, ya shiga yanā jan rākumar da ni har muka isa ga uwar yākin, a bāyan sun sauķa, a cikin zāfin rāna. Daga nan wanda ya halaka ya halaka, wanda ya jibinci girman abin, shi ne Abdullahi bn Ubayyin bn Salūl.” Buhāri da Muslimu sun ruwaito shi.

daga gare ku, kada ku yi zatonsa sharri ne a gare ku. Ā'a, alhēri ne gare ku. Kōwane mutum daga gare su na da sakamakon abin da ya sanā'anta na zunubi, kuma wanda ya jibinci girmansa daga gare su, yanā da azāba mai girma.

12. Don me a lōkacin da kuka ji shi, mūminai maza da mūminai māta ba su yi zaton alhēri game da kansu ba, kuma su ce, "Wannan kiren karya ne bayyananne?"

13. Don me ba su zo da shaidu hudu a kansa ba? To, idan ba su kāwo shaidun nan ba, to, wadan-nan, a wurin Allah, sū ne makaryata.

14. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, a cikin dūniya da Lāhira. Lalle ne, dā azāba mai girma ta shāfe ku a cikin abin da kuka kūtsa da magana a cikinsa.

15. A lōkacin da kuke marā-barsa da harsunanku kuma kunā cēwa da bakunanku abin da bā ku da wani ilmi game da shi, kuma kunā zaton sa mai sauķi, alhāli kuwa, shi a wurin Allah, babba ne.

16. Kuma don me a lōkacin da kuka ji shi, ba ku ce ba, "Bā ya yiwuwa a gare mu, mu yi magana a game da wannan. Tsarki ya tabbata a gare Ka, wannan kiren karya ne mai girma"?

17. Allah Yanā yi muku wa'azi, kada ku kōma ga irinsa, har abada, idan kun kasance mūminai.

تَخْسِبُهُ شَرَّالْكَعْبَلْ هُوَحَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ
أَقْرِبٍ مِنْهُمْ مَا أَكْسَبَ مِنَالْإِثْمِ وَالَّذِي قَوَىٰ
كِبَرُهُ وَمِنْهُرُهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ^{١٣}

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ طَنَ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
بِأَنفُسِهِرَ خَيْرًا وَقَاتُلُوهُنَّا إِنَّكُمْ مُبْيِتُ^{١٤}

وَلَوْلَا جَاءَهُ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءِ فَإِذْلَمَ يَأْتُوا
بِالشُهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ^{١٥}

وَلَوْلَا فَضَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةً وَفِي الْأَرْضِ
وَالآخِرَةِ لَمْسَكُرٌ فِي مَا أَفْضَلْتُهُ فِي عَذَابٍ
عَظِيمٍ^{١٦}

إِذْ تَلَقَّنَهُ وَبِالْسِنَتِ كُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْرَاهِكُمْ مَا
لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَخْسِبُونَهُ هَيْنَا وَهُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ^{١٧}

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ
نَتَكَبَّرَ بِهَذَا اسْبَحْنَاكَ هَذَا بُهْتَنٌ عَظِيمٌ^{١٨}

يَعْظُلُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَرْوُدُوا إِلَيْهِ أَبْدًا إِنْ كُمْ
مُؤْمِنِينَ^{١٩}

18. Kuma Allah Yanā bayyana muku āyōyinSa, kuma Allah Masa-ni ne, Mai hikimā.

19. Lalle ne wadanda ke son al-fāsha ta wātsu ga wadanda suka yi īmāni, sunā da azāba mai radadi, a cikin dūniya da Lāhira. Kuma Allah, Shi ne Ya sani, alhāli kuwa, kū ba ku sani ba.

20. Kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa... Kuma lalle ne Allah Mai tausayi ne, Mai jin kai!

21. Ya ku wadanda suka yi īmāni, kada ku bi hanyōyin Shaidan. Kuma wanda ke bin hanyōyin Shaidan, to, lalle ne shi, yanā umurni da yin alfāsha da abin da ba a sani ba, kuma bā dōmin falalar Allah ba a kanku da rahamarSa, bābu wani mutum daga gare ku da zai tsarkaka har abada, kuma amma Allah Yanā tsarkake wanda Yake so, kuma Allah Mai ji ne, Masani.

22. Kuma kada⁽¹⁾ ma'abūta falala daga gare ku da mawadāta su rantse ga rashin su bāyar da alhēri ga ma'abūta zumunta da miskinai da muhājirai, a cikin hanyar Allah. Kuma su yāfe, kuma su kau da kai.

وَيُبَشِّرُنَّ اللَّهُ لَكُمْ أَلَّا يَكُنْتُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشْيَعَ الْفَحْشَةُ فِي الَّذِينَ
ءَامَنُوا هُمْ عَذَابُ الْيَمْنِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْ شَرُّ لَا تَعْامِلُونَ ﴿١٩﴾

وَلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ رَبِّكُمْ وَأَنَّ
اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَانُكُمْ أَتَيْعُوهُ حُطُوطَنَ
الشَّيْطَنِ وَمَنْ يَتَّبِعُ حُطُوطَنَ الشَّيْطَنِ فَإِنَّهُ
يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَا فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ رَبِّكُمْ مَنْ كُرِمَ مِنْ أَحَدِ
أَبْدَأَ وَلِكُنَّ اللَّهَ يُرِكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

وَلَا يَأْتِي أُولُو الْفَضْلِ مِنْ كُرْبَةٍ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَيَعْفُوا وَلَيَصْفِحُوا أَلَا يَحْجُونَ

(1) Mai yin alhēri dōmin Allah kada ya yanke shi daga wanda yake yi wa alhērin nan, sabōda yā yi masa wani laifī, da ya shāfe shi ga mutuncinsa kō dūkiyarsa. Sai ya yāfe, ya kau da kai, ya ci gaba da alhērinса dōmin Allah, kamar yadda Mistahu, wanda yake a cikin dangin Abūbakar As-Siddīk ya shiga a cikin Hadīsil Ifk alhāli kuwa Abūbakar ke ciyar da shi sabōda shi miskini ne da zumunta kuma a tsakāninsu, sai Abūbakar ya gāfarta masa, kuma ya ci gaba da bā shi abin da yake bā shi. Haka sauran wadanda suka fāda a cikin wannan masifa, an yāfe musu a bāyan an yi musu haddin kazafi, sai dai wanda ya dāuki mai girmansa, wātau Ibn Ubayyu, shi kam ba a yi masa haddi ba dōmin Allah Ya yi masa alkawarin azāba mai tsanani a Lāhira. Watau Musulmi ake yi wa haddi dōmin ya tsarkaka.

Shin, bā ku son Allah Ya gāfarta muku, alhāli Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai?

23. Lalle ne wadannan da suke jīfar mātā māsu kāmun kai gāfilai⁽¹⁾ mūminai, an la'ane su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma sunā da azāba mai girma.

24. A rānar da harsunansu, da hannāyensu, da kafāfunsu, suke bāyar da shaida a kansu, game da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

25. A rānar da Allah Yake cika musu sakamakonsu tabbatacce, kuma sunā sanin (cēwa) lalle Allah, Shi ne Gaskiya bayyananna.

26. Miyāgun mātā dōmin miyāgun⁽²⁾ maza suke, kuma miyāgun maza dōmin miyāgun mātā suke, kuma tsarkākan mātā dōmin tsarkākan maza suke, kuma tsarkākan maza dōmin tsarkākan mātā suke. Wadancan sū ne wadanda ake barrantāwa daga abin da (māsu kāzafi) suke fada, kuma sunā da gāfara da arziki na karimci.

27. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku shiga gidāje wadanda bā gidājenku ba, sai kun sāmi izni, kuma kun yi sallama⁽³⁾ a kan ma'abūtsu. Wannan ne mafi al-hēri gare ku, tsammaninku, zā ku tuna.

(1) Gāfila, ita ce wadda ba ta jarrabi kōme ba sabōda Kurucciya.

(2) Haka miyāgun kalmōmi bā su dācēwa sai daga mūgun mutum. Kuma kalmōmin kwarai ba su fitōwa sai daga mutānen kwarai.

(3) Hukuncin shiga gidāje da nēman izni da sallama.

أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ تَحِيمٌ ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَعَنْوَنِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٢﴾

يَوْمَ تَشَهَّدُ عَلَيْهِمْ أَسْتَهْرُوا يَوْمَ يَرَهُمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

يَوْمَ يُذْبَحُ فِيهِمُ اللَّهُ يَدِيهِمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
الَّهُ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿١٤﴾

الْخَيِثُونَ لِلْخَيِثِينَ وَالْخَيِثُونَ
لِلْخَيِثَاتِ وَالظَّابِتُونَ لِلظَّابِتِينَ
وَالظَّابِتُونَ لِلظَّابِتَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا
يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرَزْقٌ كَيْرٌ ﴿١٥﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُوَّبَاتِ
بُيُوتٍ كُوْحَقَ تَسْتَأْسِفُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ
أَهْلِهَا ذَلِكُ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٦﴾

28. To, idan ba ku sāmi kōwa a cikinsu ba, to, kada ku shige su, sai an yi muku izni. Kuma idan an ce muku, "Ku kōma." Sai ku kōma, shi ne mafi tsarkaka a gare ku. Kuma Allah game da abin da kuke aikatāwa, Masani ne.

29. Bābu laifi a kanku, ga ku shiga gidaje wadanda bā zaunannu ba, a cikinsu akwai wadansu kāya nāku. Kuma Allah Yanā sanin abin da kuke nūnāwa, da abin da kuke bōyēwa.

30. Ka ce wa mūminai maza su runtse daga ganinsu, kuma su tsare farjōjinsu.⁽¹⁾ Wannan shī ne mafi tsarki a gare su. Lalle ne, Allah, Mai kididdigewa ne ga abin da suke sanā'antāwa.

31. Kuma ka ce wa mūminai mātā su runtse daga gannansu, kuma su tsare farjōjinsu, kuma kada su bayyana Kawarsu fāce abin da ya bayyana daga gare ta, kuma su dōka da mayāfansu a kan wuyan rigunansu, kuma kada su nūna Kawarsu fāce ga mazansu ko ubanninsu, ko ubannin mazansu, ko diyansu, ko diyān mazansu, ko 'yan'uwansu, ko diyān 'yan'uwansu mātā, kō mātan⁽²⁾ kungiyarsu, ko abin da hannāyensu na dāma suka

فِإِنْ لَمْ يَحْجُدُو فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ
لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ أَرْجِعُوا فَأَزْجِعُوكُمْ
هُوَ أَنْزَكِي لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٦﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ كُجُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بِيُوْنَاتِ اغْتِرَّ
مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَمْتَعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
تُبَدِّلُونَ وَمَا تَكْسِمُونَ ﴿٧﴾

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْصُمُونَ إِنْ أَبْصَرُهُمْ
وَيَخْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
حَرِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْصُمْنَ مِنْ
أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظُنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا
يُبَدِّلْنَ زِينَتَهُنَ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهُ أَوْ يَضْرِبْنَ
بِحُمْرِهِنَ عَلَى جُبُوْنِهِنَّ وَلَا يُبَدِّلْنَ
زِينَتَهُنَ إِلَّا لِبُعْوَتِهِنَ أَوْ إِبَاهِهِنَ أَوْ إِبَاءَ
بُعْوَتِهِنَ أَوْ إِبَناً إِبَاهِهِنَ أَوْ إِبَنَاءَ بُعْوَتِهِنَ أَوْ
إِخْرَاهِهِنَ أَوْ بَنِي إِخْرَاهِهِنَ أَوْ بَنِي أَخْرَاهِهِنَ
أَوْ نِسَاءِهِنَ أَوْ مَالَكَتْ أَيْمَنَهُنَ

(1) Hukuncin tsare idānu da rūfe al'aura ga maza da mātā.

(2) Mātansu, watau mātā Musulmi banda mātā kāfirai, bā ya halatta ga mace kāfira ta ga al'aurar mace Musulma. Mabiya sū ne māsu nēman bukāta ga mātā wātau miskīnai, tsōfaffi daga maza. Al'aurar mace, dīya a cikin salla ko a tāre da wani namiji ajnabi, to, dukan jikinta ne sai fuska da tāfuna, haka kuma a cikin salla. Amma a tāre da mace Musulma tsakānin cibiyā da guiwōyi, shi ne al'aura, kuma tāre da muharraminta, dukan abin da bā sasanni ba. Baiwa kamar namiji take, al'aurarsu abin da ke tsakānin cibiyā da guiwa.

mallaka, ko mabiya wasun māsu bukātar māta daga maza, ko jārirai wadanda bā su tsinkāya a kan al'aurar mātā. Kuma kada su yi dūka da kafāfunsu, dōmin a san abin da suke bōyēwa daga kawarsu. Kuma ku tūba zuwa ga Allah gabā daya, yā ku mūminai! Tsammāninku, ku sāmi babban rabo.

32. Kuma ku aurar da gwaurāye daga gare ku, da sālihai daga bāyinku, da kuyanginku. Idan sun kasan-ce matalauta, Allah zai wadātar da su daga falalarsa. Kuma Allah Ma-wadāci ne, Masani.

33. Kuma wadannan da ba su sāmi aure ba, su kāme kansu, har Allah Ya wadātar da su daga falalarsa. Kuma wadanda ke nēman fansa daga abin da hannuwanku na dāma suka mallaka, to, ku daura musu fansa idan kun san akwai wani alhēri a cikinsu, kuma ku bā su wani abu daga dūkiyar Allah wan-nan da Ya bā ku. Kuma kada ku tilasta kuyanginku a kan yin zina, idan sun yi nufin tsaron kansu,⁽¹⁾ dōmin ku nēmi rāyuwar dūniya, kuma wanda ya tilasta su, to, lalle Allah, a bāyan tilasta su, Mai gāfa-ra ne, Mai jin kai.

34. Kuma lalle ne, Mun saukar, zuwa gare ku, āyōyi māsu bayanāwa, da misāli daga wadanda suka shige daga gabāninku, da wa'azi ga māsu takawa.

أَوَالشَّيْعِينَ غَيْرُ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ
أَوَالظَّفَلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهِرُوا عَلَى عَوْرَاتِ
اللِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبُنَّ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيَعْلَمَ مَا
يُخْفِيُنَّ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَلَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
أَيُّهُمُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦﴾

وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَنَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَإِمَامَكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءً يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ ﴿٧﴾

وَلِيُسْتَعِفِفَ الَّذِينَ لَا يَحْدُوْنَ نِكَاحًا حَتَّى يُعْنِيَهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَتَّغَيَّرُونَ الْكِتَابَ مَمَّا مَلَكَ
أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمُ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَوْلُهُمْ
مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي أَتَاهُمْ وَلَا تُنَكِّرُهُو أَفَتَيَكُرُّهُ عَلَى
الْإِعْلَاءِ إِنَّ أَرْدَنَ حَصَنًا لِتَتَّبَعُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ
الَّذِي أَتَاهُمْ وَمَنْ يُكَرِّهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِمْ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٨﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَتَّلِّ
مِنَ الَّذِينَ خَلُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩﴾

(1) Tsaron kai, shi ne su yi aure; tilastāwa a nan, shi ne a hana su aure dōmin su yi wa ubangjinsu aiki.

35. Allah ne Hasken sammai da kasa, misālin HaskenSa, kamar tāgā, a cikinta akwai fitila, fitilar a cikin karau, karau dīn kamar shi taurāro ne mai tsananin haske, anā kunna shi daga wata itāciya mai albarka, ta zaitūni, bā bagabashiya ba kuma bā bayammaciya ba, manta na kusa ya yi haske, kuma kō wuta ba ta shāfe shi ba, haske a kan haske, Allah na shiryar da wanda Yake so zuwa ga HaskenSa. Kuma Allah na buga misālai ga mutāne, kuma Allah game da dukan kōme, Masani ne.

36. A cikin wadansu gidāje wadanda Allah Yā yi umurnin a dauka-ka, kuma a ambaci SūnanSa a cikinsu, sunā yin tasbīhi a gare Shi a cikinsu, sāfe da maraice.

37. Wadansu maza, wadanda wani fatauci bā ya shagaltar da su, kuma sayarwa bā ta shagaltar da su daga ambaton Allah, da tsai da sala da bāyar da zakka, sunā tsōron wani yini wanda zukāta sunā bibrirkita a cikinsa, da gannai.

38. Dōmin Allah Ya sāka musu da mafī kyaun abin da suka aikata, kuma Ya fāra musu daga falalarSa. Kuma Allah Yanā arzūta wanda Yake so, bā da lissāfi ba.

39. Kuma wadanda suka kāfirta, ayyukansu sunā kamar kāwalwalniya ga fako, mai kishirwa yanā zaton sa ruwa, har idan ya jē masa bai iske shi kōme ba, kuma ya sāmi⁽¹⁾ Allah a wurinsa, sai Ya cika

*اللَّهُ نُورٌ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضُ مَثَلُ نُورٍ هُوَ
كَشْكُورٌ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمُصْبَاحُ فِي
رَجَاجِهِ الْزُّجَاجَةُ كَانَهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوْقَدُ مِنْ
شَجَرَةٍ مُبَرَّكَةٍ زَيْتُونَةً لَا شَرْقِيَّةً وَلَا غَرْبِيَّةً
يَكَادُ رَيْسَهَا يُضِيَّ، وَلَوْلَمْ تَمَسَّهُ نَارٌ نُورٌ
عَلَى نُورٍ يَهِيَّدِي أَلَّهُ لِنُورٍ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ
اللَّهُ أَلْأَمِثْلٌ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

فِي يَوْنٍ أَذْتَ أَنْ تُرْفَعَ وَيَذْكَرَ فِيهَا
آسْمُهُ وَيُسَيِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ ﴿٦٦﴾

رِجَالٌ لَا تُلِمِّهُنَّ تِجَرَّةً وَلَا يَعْلَمُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَسْقَلُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَرُ ﴿٦٧﴾

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيُزِيدُهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَلُهُمْ كَسَرَابٌ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الظَّمَآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَعْلَمْهُ شَيْئًا
وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ وَقَوْلَهُ حِسَابٌ وَاللَّهُ

(1) Ya sāmi Allah a wurin da kāwalwalniyar take, alhāli Allah Ya gaya masa cēwa

masa hisābinsa. Kuma Allah Mai gaggāwar sakamako ne.

40. Kō kuwa kamar⁽¹⁾ duffai a cikin tēku mai zurfi, tāguwar ruwa tanā rufe da shi, daga bisansa akwai wata tāguwa, daga bisansa akwai wani girgije, duffai sāshensu a bisa sāshe, idan ya fitar da tāfinsa ba ya kusa ya gan shi. Kuma wanda Allah bai sanya masa haske ba, to, bā ya da wani haske.

41. Shin, ba ka gani ba (cēwa) lalle ne Allah, wanda yake a cikin sammai da kasa sunā yi Masa tasbihī, kuma tsuntsaye sunā māsu sanwa, kōwane lalle ya san sallarsa da tasbīhinsa, kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa?

42. Mulkin sammai da kasa ga Allah kawai yake, kuma zuwa ga Allah makōma take.

43. Ashe, ba ka gani ba, lalle ne Allah Yanā kōra girgije, sa'an nan kuma Ya hada a tsakāninsa, sa'an nan kuma Ya sanya shi mai hauhawar jūna? Sai ka ga ruwa yanā fita daga tsattsakinsa, kuma Ya saukar daga wadansu duwātsu a cikinsa na kankara daga sama, sai Ya sāmu wanda Yake so da shi, kuma Ya karkatar da shi daga barin wanda Yake so. Hasken walkiyarsa yanā kusa ya tafi da gannai.

bābu ruwa a nan, kuma Ya nūna masa hanyar da zai sāmi ruwa, idan zai bī ta. Sai Allah Ya cika masa hisābinsa da cēwa, "Allah Mai saurin sakamako ne ga wanda ya sāba wa umurninSa," dōmin nan da nan mai sābāwar zai ga kuren kansa, tun daga dūniya. Hisābin Allah yanā aukuwa da sauri a kan mai sābā wa umurninSa da gangan.

(1) Ayyukan kāfiri, wanda bā ya bin Hasken Allah ga aikinsa kamar mai kishirwa da wanda ya siffanta a sama yake, kō kuwa kamar mai tafiya a cikin duffan da aka siffanta a wannan āya.

سَرِيعُ الْحِسَابٌ ﴿٣﴾

أَرَكَظَلَمْتَ فِي بَخْرٍ لَّجْنِي يَعْشَلُهُ مَوْجٌ مِّنْ
فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ قَوْقِهِ سَحَابٌ ظَلَمْتَ
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ وَلَمْ يَكُنْ
يَرَنَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهَ لَهُ دُورًا فَمَا لَهُ
مِنْ نُورٍ ﴿٤﴾

أَلَّا تَرَأَنَ اللَّهَ يُسْتَحْلِهُ وَمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْأَطْيَرِ صَافَقَتِ كُلُّ فَدَعْلَمَ صَلَاتَهُ وَ
وَسَيِّحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

أَلَّا تَرَأَنَ اللَّهَ يُنْزِحِي سَحَابًا فَرِيقُهُ بَيْنَهُ وَفِرْ
يَجْعَلُهُ وَرَكَامًا فَرَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلْلِهِ
وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ
مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا
بَرْقٌ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿٧﴾

44. Allah Yanā jūyar da dare da yini. Lalle ne a cikin wannan akwai abin kula ga ma'abūta gannai.

45. Kuma Allah ne Ya halitta kōwace dabba daga ruwa. To, daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan cikinsu, kuma daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan kafāfu biyu, kuma daga cikinsu akwai wadanda ke tafiya a kan hudu. Allah Yanā halitta abin da Yake so, lalle Allah, a kan kōwane abu, Mai ikon yi ne.

46. Lalle ne, hakīka, Mun sau-kar da āyōyi māsu bayyanāwa. Kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so zuwa ga hanya madaidai-ciya.

47. Kuma sunā cēwa, “Mun yi īmāni da Allah da kuma Manzo, kuma mun yi dā’ā.” Sa'an nan kuma wata fungiya daga gare su, su jūya daga bāyan wancan. Kuma wadancan ba mūminai ba ne.

48. Kuma idan aka kira su zuwa ga Allah da ManzonSa, dōmin Ya yi hukunci⁽¹⁾ a tsakāninsu, sai gā wata fungiya daga gare su sunā māsu bijirēwa.

49. Kuma idan hakki ya kasance a gare su, zā su jē zuwa gare shi, sunā māsu mīka wuya.

50. Shin, a cikin zukātansu akwai cūta ne, ko kuwa sunā tsōron

يُقَلِّبُ اللَّهُ الْأَيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعْبَةً
لَا يُؤْلِي أَلْبَصَرِ ﴿٤١﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّنْ مَاءٍ فَنَهَمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ
بَطْنِهِ وَمَنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمَنْهُمْ
مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعَ يَدِّهِ بِخَلْقِ اللَّهِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَاكَ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَيَقُولُونَ إِنَّا آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطْعَانَافُ
يَتَوَلَّ فِرَقًا مِّنْهُمْ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
إِذَا فَرَقُ مِنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٥﴾

وَإِنْ يَكُنْ لَّهُمْ حُقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٦﴾

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرْضٌ أَمْ أَرَأَيُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحْيَفَ

(1) Wannan yanā nūna cēwa rashin yarda da hukuncin Allah kāfirci ne. Wanda ya kai kāra ga kōtun al'āda alhāli kuwa yanā Musulmi kuma ya halatta haka, bā da wata lalūra ba, ya zama kāfiri sai idan ya tūba. Bā ya halatta ga Musulmi su yarda da yin kōtunan al'āda a kāsarsu.

Allah Ya yi zālunci a kansu, da Manzonsa? Ā'a, wadancan sū ne azzālumai.

51. Maganar mūminai, idan aka kira su zuwa ga Allah da ManzonSa dōmin Ya yi hukunci a tsakāninsu, takan kasance kawai su ce, "Mun ji, kuma mun yi dā'ā." Kuma wadannan sū ne māsu cin nasara.

52. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonSa, kuma ya ji tsōron Allah, ya kuma bī Shi da takawa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

53. Kuma suka rantse da Allah iyākar rantsuwarsu, 'Lalle ne, idan ka umurce su, hakīka, sunā fita.' Ka ce, "Kada ku rantse, dā'ā sananna ce! Lalle ne, Allah Mai fididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa."

54. Ka ce, "Ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. To, idan kun jūya, to, a kansa akwai abin da aka aza masa kawai, kuma a kanku akwai abin da aka aza muku kawai. Kuma idan kun yi masa dā'ā za ku shiryu. Kuma bābu abin da yake a kan Manzo fāce iyarwa bayyananna."

55. Allah Ya yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni daga gare ku, kuma suka aikata ayyukan kwarai, lalle zai shugabantar da su a cikin kasa kamar yadda Ya shugabantar da wadanda suke daga gabāninsu, kuma lalle ne zai tabbatar musu da addininsu wanda Ya yardar musu, kuma lalle ne Yanā musanya musu daga bāyan tsōronsu da aminci,

اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ، بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٦﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَى اللَّهَ وَيَسْتَقْدِمُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَارِزُونَ ﴿٥٨﴾

*وَاقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَيْمَنَهُمْ لِيَنْ أَمْرَهُمْ لِيَحْرُجُنَّ قُلْ لَا تُقْسِمُ أَطْاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ بِمَا عَمَلُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا يَعْلَمُ مَا حِلَّ وَعَلَيْكُمْ مَا حِلَّتُمُّ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَبْلَغَ الْمُبِينَ ﴿٦٠﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا أَسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيَمَسَّنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي أَرَتَنَّ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ حَرْقَفِهِمْ أَمَّا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ

sunā bauta Mini, bā su hada kōme da Nī. Kuma wanda ya kāfirta a bāyan wannan, to, wadancan, su ne fāsiķai.

56. Kuma ku tsayar da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Manzo, tsammāninku a yi muku rahama.

57. Kada lalle ka yi zaton wadanda suka kāfirta zā su buwāya a cikin kasa, kuma makōmarsu wuta ce, kuma lalle ne makomar tā mūnana.

58. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Wadannan da hannuwanku na dāma suka mallaka da wadanda ba su isa mafarki ba daga cikinku, su nēmi izni⁽¹⁾ sau uku; daga gabānin sallar alfijir, da lōkacin da kuke ajiye tufāfinku sabōda zāfin rānā, kuma daga bāyan sallar ishā'i. Sū ne al'aurōri uku a gare ku. Bābu laifi a kanku kuma bābu a kansu a bāyansu. Sū māsu kēwaya ne a kanku, sāshenku a kan sāshe. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

59. Kuma idan yāra daga cikinku suka isa mafarki, to, su nēmi izni, kamar yadda wadanda suke a gabāninsu suka nēmi iznin. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana āyōyinSa a gare ku, kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

(1) Ladabin shiga gida shī ne dukan yāron da ya balaga, dā ne kō bāwa, kada ya shiga gida kō dāki a bāyan sallama sai ya nēmi izni da cēwa "In shiga?" Idan an karba masa da izni, ya shiga, idan kuma yanā zaton ba a ji shi ba, sai ya sāke nēman izni har sau uku. Nēman izni yanā wajaba kō ga yaran gidan a cikin lōkuta uku, wātau a gabānin sallar asuba da lōkacin tsakar rānar na failūla da bāyan sallar ishā'i.

بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَسِيْقُونَ ﴿٦﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا الْنَّكَوَةَ وَأَطْبِعُوا
الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٧﴾

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا أُولَئِمُ الْأَنَارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَغْنُوكُمُ الَّذِينَ
مَلَكُوكُمْ أَيْمَنُوكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَأْتُوكُمْ بِالْحُكْمِ مِنْكُمْ
ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِّنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ
تَصْبِعُونَ شِيَابِكُمْ مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ
صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَكُلُّ تِسْعَةِ عَلَيْكُمْ
وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّفُونَ عَلَيْكُمْ
بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلْمُ
فَلَا يَسْتَغْنُوكُمْ كَمَا أَسْتَغْنَانَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ إِيمَانَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

60. Kuma tsōfaffi daga mātā, wadanda bā su fatan wani aure, to, bābu laifi a kansu su ajiye tufāfinsu, bā sunā māsu fitar da kawa ba, kuma su tsare mutuncinsu, shī ne mafī alhēri a gare su. Kuma Allah Mai jī ne, Masani.

61. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci, kuma bābu laifi a kan kōwanenku, ga ku ci (abinci) daga gidājenku, kō daga gidājen ubanninku, kō daga gidājen uwāyenku, kō daga gidājen 'yan'uwanku maza, kō daga gidājen 'yan'uwanku mātā, kō daga gidājen baffanninku, kō daga gidājen gwag-gwanninku, kō daga gidājen kāwunnanku, kō daga gidājen innōninku, kō abin da kuka mallaki mabūdansa, kō abōkinku, bābu laifi a gare ku ku ci gabā daya, kō dabam-dabam. To, idan kun shiga wasu gidāje, ku yi sallama a kan kāwunanku,⁽¹⁾ gaisuwa ta daga wu-rin Allah mai albarka, mai dāfi. Kamar wancan ne Allah Yake bayyana muku āyōyinSa, tsam-māninku ku yi hankali.

62. Wadanda ke mūminai sōsai, su ne wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma idan sun kasance tāre da shi, a kan wani al'amari na aikin gayya, bā su tafiya sai sun nēme shi izni. Lalle ne wa-

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ
نِكَاحًا فَلَيَسْ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضْعَفْنَ
شِبَابَهُنَّ عَيْرَ مُتَرَجِّحَةٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ
يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ۝ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ^{٦١}

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَاجِ
حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى
أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ يُؤْتَكُمْ أَمْوَالَ
بُيُوتٍ ءَابَائِكُمْ أَوْ بُيُوتٍ أَمْهَاتِكُمْ
أَوْ بُيُوتٍ إِخْرَانِكُمْ أَوْ بُيُوتٍ أَخْوَاتِكُمْ
أَوْ بُيُوتٍ أَعْمَمِكُمْ أَوْ بُيُوتٍ
عَمَّتِكُمْ أَوْ بُيُوتٍ أَخْوَالِكُمْ أَوْ
بُيُوتٍ خَلَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُمْ
مَفَاتِحَهُ ءَأَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ
أَشْتَاتًا إِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَامُوا عَلَيْنَ
أَنْفُسِكُمْ تَحْيَيْهَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَرَّكَةً طَيِّبَةً
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ^{٦٢}

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِذَا كَانُوا مَعَهُمْ عَلَيْهِمْ أَمْرٌ يَرِدُهُمْ

(1) Akwai daga ladubban zamantakēwa har dai a tsakānin dangi a ci abincin jūna, kō a ci tāre a makai gada, kō kuwa kōwa ya ci dabam. Kuma idan an hadu a yi gaisuwa a tsakānin jūna, gaisuwa irin wadda Allah Ya ce Musulmi su yi wa jūnansu da cēwa "Assalāmu alaikum". Ita ce gaisuwa mai kyau. Anā kāra "wa rahmatul Lāhi wa barakātuh," dōmin ta kāra dāfi.

danda suke bidar ka izni, wadancan sū ne suke yin īmāni da Allah da ManzonSa. To, idan sun nēme ka izni sabōda wani sha'aninsu, to, ka yi izni ga wanda ka so daga gare su, kuma ka nēmā musu gāfara daga Allah. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai⁽¹⁾.

63. Kada ku sanya kirān Manzo⁽²⁾ a tsakāninku kamar kirān sāshenku ga sāshe. Lalle ne Allah Yanā sanin wadanda ke sancēwa daga cikinku da sadāde. To, wadanda suke sābāwa daga umurninSa, su yi saunar wata fitina ta sāme su, kō kuwa wata azāba mai radādi ta sāme su.

64. To! Lalle Allah ne Yake da mulkin abin da ke a cikin sammai da kasa, hafīka, Yanā sanin abin da kuke a kansa, kuma a rānar da ake mayar da su zuwa gare Shi, sai Yanā bā su lābāri game da abin da suka aikata. Kuma Allah, ga dukān kōme, Masani ne.

(1) Babban ladabin haduwār jama'a shī be īmāni da Allah kuma da ManzonSa. Sa'an nan kuma biyayya ga shūgaba wajen ayyukan gayya na rāyuwa hade, kamar ginin masallaci da hanya da kāsuwa da makabarta. Shūgaba yanā da īkon bāyar da iznin fakuwar mai uzuri, kuma yanā da īkon hanāwa gwargwadon hāli. Wannan kuma ya nūna muhimmancin aikin gayya da tsayuwār shūgaba a kansa, da wajabcin karba kira zuwa gare shi. Kuma wannan yanā nūna halaccin karbar harāji daga mutāne dōmin a tsayu da bukātociñ haduwār jama'a gwargwadon hāli.

(2) Wannan yanā nūna ladabin yadda ake kirān Manzon Allah ta hanya mai ladabi. Kada a kira shi da sūnansa kamar yadda ake kirān sauran mutāne da 'Yā Ali,' 'Ya Zaid,' sai dai a ce Yā Manzon Allah! a cikin sauti mai laushi mai dādi. Kuma wannan ladabi yanā shāfar dukan Musulmi na kōwane zāmani game da Shugabansu wanda yake shugabantar su ga al'amurransu na zamantakēwa. Kuma wannan yanā nūna rashin kyāwon māsu cēwa sunā zikiri da kirān sūnan Allah kamar haka "Allah! Allah! Allah!" sabōda rashin ladabin da ke cikin yin haka ga Manzon Allah balle ga Allah. Ba a yin addini sai yadda Allah Yake son a yi Masa, wātau yadda AnnabinSa ya shiryar da mutāne dōmin su bi shi, su yi aiki da shi. Kuma sābā wa umurnin Annabi yanā sabbaba fitina ga mutāne kō kuma ga kasa gabā daya.

حَتَّىٰ يَسْتَعِذُونُهُ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَعِذُونَكُمْ اُولَئِكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا
أَسْتَعِذُنُوكُمْ لِعَصْبَيْشَ شَائِنِهِمْ فَإِذَا نَلَمْ
شَتَّتَ مِنْهُمْ وَأَسْتَغْفِرُهُمْ اللَّهُ أَعْلَمْ
اللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾

لَا يَجْعَلُو اِدْعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَيْدُعَاءَ
بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَتَسَلَّوْنَ مِنْكُمْ لَوْا ذَلِكَ حَدَرِ الَّذِينَ
يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فَتَنَةٌ
أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢﴾

أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ
يَعْلَمُ مَا أَنْشَمَ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ
فَيُنَيَّثُهُ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ يُكَلِّ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ ﴿٣﴾

Tanā karantar da yin kira ga tauhīdi da kōre shubhōhi daga Alkur'āni Mai girma, da kuma Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya saukar da (Littāfi) mai rarrabēwa a kan BāwanSa, dōmin ya kasance mai gargadī ga halitta.

2. Wanda Yake da mulkin sammai da fasa, kuma bai riķi abin haihuwa ba, kuma abōkin tārayya bai kasance a gare Shi ba a cikin mulkinSa, kuma Ya halitta dukan kōwane abu, sa'an nan Ya kaddara shi kaddarāwa.

3. Kuma suka riķi abūbuwan bautawa, baicin Shi, bā su yin halittar kōme, alhāli sū ne ake halittāwa, kuma bā su mallakar wa kansu wata cūta, ko wani amfāni, kuma bā su mallakar mutuwa, kuma bā su mallakar rāyarwa, kuma bā su mallakar tāyarwa.

4. Kuma wafanda suka kāfirta suka ce, "Wannan bā kōme ba ne fāce kiren karya da (Muhammadu)

بَارَكَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ①

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ
وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ
كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ وَقَدِيرًا ②

وَأَخْنَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهٌ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلِقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لَا نَفْسٍ مَيْهَةً
ضَرًا وَلَا نَقْعَدًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً
وَلَا نُشُورًا ③

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا إِفْلُكٌ

ya kirkira shi, kuma wadansu mutāne na dabam suka taimake shi a kansa.” To, lalle ne sun jē wa zālunci da karkacēwar magana.

5. Kuma suka ce, “Tatsūniyōyi ne na farko ya rurrubūta, sai sū ake shibtarṣu a gare shi sāfe da yamma.”

6. Ka ce, “Wanda Yake sanin asīri a cikin sammai da kasa ne Ya saukar da shi. Lalle ne, Shī Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai.”

7. Kuma suka ce, “Mēne ne ga wannan Manzo, yanā cin abinci, kuma yanā tafiya a cikin kāsuwan-ni! Don me ba a saukar da malā’ika zuwa gare shi ba, dōmin ya kasance mai gargadī tāre da shi?

8. “Kō kuwa a jēfo wata taska zuwa gare shi, kō kuwa wata gōna ta kasance a gare shi, yanā ci daga gare ta?” Kuma azzālumai suka ce, “Bā ku bin kōwa, fāce mutum sihir-tacce.”

9. Ka dūba yadda suka buga maka misālai, sai suka bace, dōmin haka bā su iya bin tafarki.

10. Albarka ta tabbata ga Wanda, idan Ya so, Yā sanya maka mafī alhēri daga wannan (abu): gōnaki, kōramu na gudāna daga karkashinsu, kuma Ya sanya maka manyan gidāje.

11. Ā'a, sun karyata game da Sā'a, alhāli kuwa Mun yi tattalin wuta mai tsanani ga wanda ya karyata (manzanni) game da Sā'a.

أَفَرَأَنَا وَإِعْلَمُهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ أَخْرُونَ فَقَدْ
جَاءُهُمْ وَظُلْمًا وَرُؤْبًا ﴿١﴾

وَقَالُوا أَسْطِيرُ الْأَوْلِيَّاتِ أَكَتَّبْهَا فِيهِ
تُمْلَىٰ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢﴾

قُلْ أَنْزَلَهُ اللَّهُ الَّذِي يَعْلَمُ الْأَسْرَارَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ إِنَّهُ رَحِيمٌ عَفُورٌ حَمِيمًا ﴿٣﴾

وَقَالُوا مَا لِهِ هَذَا الرَّسُولُ يَأْكُلُ
الظَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ دِنِيرًا ﴿٤﴾

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَزِرْأَوْتَ كُوْنُ لَهُ جَنَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّ
تَنْتَهِيُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٥﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ صَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَيِّلًا ﴿٦﴾

بَارِكَ اللَّهُ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ
ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ وَجَعَلَ
لَكَ قُصُورًا ﴿٧﴾

بَلْ كَذَبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدَنَا لَمَنْ كَذَبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿٨﴾

12. Idan ta gan su daga wani wuri mai nīsa, sai su ji sautin fushi da wani rūri nāta.

13. Kuma idan an jēfa su a wani wuri mai kunci daga gare ta, sunā wadanda aka daure, ciki daidai, sai su kirāyi halaka a can.

14. Kada ku kirāyi halaka guda, kuma ku kirāyi halaka mai yawa.

15. Kace, “Shin, wancan ne mafi alhēri, kō kuwa Aljannar dawwama wadda aka yi wa’adi ga māsu taka-wa? Tā zama, a gare su, sakamako da makōma.

16. “Sunā da abin da suke so, a cikinta, sunā madawwama. Wan-nan ya kasance wa’adi abin tam-baya a kan Ubangijinka.”

17. Kuma rānar da Yake tāra su da abin da suke bauta wa, baicin Allah, sai Ya ce, “Shin, kū ne kuka batar da bāyiNa, wadannan, ko kuwa su ne suka bata daga hanya?”

18. Suka ce, “Tsarki ya tabbata a gare Ka, bā ya kasancēwa a gare mu, mu riki wadansu majibinta, baicin Kai, kuma amma Kā jiyar da su dādi sū da ubanninsu har suka manta da Tunātarwa, kuma sun kasance mutāne ne halakakku.”

19. To, lalle ne, sun karyata game da abin da kuke cēwa, sabōda haka bā ku iya karkatarwa ga (maganarsu), kuma ba ku iya tai-mako (ga hana azāba), kuma wan-da ya yi zālunci a cikinku zā Mu dandana masa azāba mai girma.

20. Kuma ba Mu aika ba, a gabāninka daga Manzanni, fāce

إِذَا رَأَيْهُم مِّنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا أَلْهَانًا
تَفِيظًا وَرَفِيرًا ﴿١﴾

وَإِذَا أَلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا أَضِيقًا مُّقْرَنِينَ
دَعَوْا هُنَّا لَكَ شُورًا ﴿٢﴾

لَا نَدْعُوكُمْ يَوْمَ شُورًا وَحْدًا وَلَا دُعْوَى شُورًا
كَشِيرًا ﴿٣﴾

قُلْ أَذْلَكَ حَيْرًا فَجَنَّةُ الْحُدَى الَّتِي وُعِدَ
الْمُتَقْوِنُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿٤﴾

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ وَنَحْنُ خَلَقْنَاهُنَّ كَانَ
عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْكُونًا ﴿٥﴾

وَيَوْمَ يَخْشُرُهُنَّ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَيَقُولُ إِنَّا شَاءْنَا أَضَلَّ لِلشَّرِّ عَبَادِي
هَؤُلَاءِ أَمْهُمْ ضَلُّوا أَسْبِيلَ ﴿٦﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَتَبَغِي لَنَا أَنْ تَسْخِدَ
مِنْ دُونِكَ مِنْ أُولَئِكَ وَلِكُنْ مَتَعَهُنْ
وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا اللَّهَ كَرَوْكَانُوا
فَوَمَا أَبُورًا ﴿٧﴾

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا
تَسْطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ
مِنْكُمْ نُذْقِهُ عَذَابًا كَيْرًا ﴿٨﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا أَقْبَلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا

lalle sū, hañka, sunā cin abinci kuma sunā tafiya a cikin kasuwōyi. Kuma Mun sanya sāshen mutāne fitina ga sāshe. Shin kunā yin hakuri? Kuma Ubangijinka Yā kasance Mai gani.

21. Kuma wadanda bā su fatan haduwa da Mu, suka ce, “Don me ba a saukar da malā’iku ba a kanmu, kō kuwa mu ga Ubangijinmu?” Lalle ne sun kangara a cikin rāyukansu, kuma suka yi tsaurin kai, tsaurin kai mai girma.

22. A rānar da suke ganin malā’iku, bābu bushāra a yinin nan ga māsu laifi, kuma sunā cēwa, “Allah Ya kiyāshe⁽¹⁾ mu!”

23. Kuma Muka gabāta zuwa ga abin da suka aikata daga aiki, sai Muka sanya shi kūra wātsattsiya.

24. Ma’abūta Aljanna a rānar nan, sū ne mafi alhēri ga matabata, kuma mafi kyaun wurin kailūla.

25. Kuma a rānar da sama take tsattsāgewa tāre da gizāgizai, kuma a saukar da malā’iku, saukarwa.

26. Mulki a rānar nan, na gaskiya, yanā ga Mai rahama, kuma ya zama yini, a kan kāfirai, mai tsanani.

27. Kuma rānar da azzālumi yake cīzo a kan hannayensa, yanā cēwa, “Ya kaitōna! (A ce dai) na riķi hanya tāre da Manzo!

إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الظَّعَامَ وَيَمْسُرُونَ
فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِيَغْنِي
فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٦﴾

* وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ
عَلَيْنَا الْمَلِئَكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا الْقَدِ
أَسْتَكْبِرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَنْ عَوْنَآ كَيْرًا ﴿٦﴾

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا يُشْرِكُونَ يَوْمَ إِذْ
لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرَأَمْ حِجْرُوا ﴿٦﴾

وَقَدْ مَنَّا إِلَيْهِ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ
هَبَاءً مَنْشُورًا ﴿٦﴾

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ إِذْ خَيْرٌ مُّسْتَقْرَأٌ
وَأَخْسَنُ مَقْيِلاً ﴿٦﴾

وَيَوْمَ تَسْقُطُ السَّمَاءُ بِالْعَمَمِ وَنُزَّلَ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٦﴾

الْمُلْكُ يَوْمَ إِذْ أَحْقَقَ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا
عَلَى الْكُفَّارِ عَسِيرًا ﴿٦﴾

وَيَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُونَ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
يَلَيْتَنِي أَخْذَتُ مَعَ الرَّسُولِ سَيِّلًا ﴿٦﴾

(1) Asalin maganar shī ne “Tsari tsararre,” wātau muna neman tsari daga Allah, tsari tabbatacce.

28. "Ya kaitōna! (A ce dai) ban riķi wāne masōyi ba!"

29. "Lalle ne, haķīķa, ya batar da ni daga Tunāwa a bāyan (Tunā-war) ta je mini." Kuma Shaidan ya zama mai zumbulēwa ga mutum.

30. Kuma Manzo ya ce, "Ya Ubangijīna! Lalle mutānena, sun riķi wannan Alkur'āni abin kauracēwa!"

31. Kuma kamar haka ne, Muka sanya makiyi daga māsu laifi ga kōwane annabi. Kuma Ubangi-jinka Ya isa ga zama Mai shiryarwa, kuma Mai taimako.

32. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Don me ba a saukar da Alkur'āni a kansa ba, jimla guda?" Kamar wuncan! Dōmin Mu karfa-fa zūciyarka game da shi, kuma Mun jērantanta karanta shi da hankali jērantawa.

33. Kuma bā zā su zo maka da wani misāli ba, fāce Mun je maka da gaskiya da mafi kyau ga fassara.

34. Wadanda ake tāyarwa a kan fuskōkinsu, zuwa ga Jahannama, wadancan sū ne mafi sharri ga wuri, kuma mafi bacēwa ga hanya.

35. Kuma lalle ne, Mun bai wa Mūsā Littāfi, kuma Mun sanya dan'uwansa, Hārūna, mataimaki tāre da shi.

36. Sai Muka ce, "Ku tafi, kū biyu, zuwa ga mutānen nan wadanda suka karyata game da āyō-yinMu." Sai Muka darkāke su, darkākewa.

يَوْنَتَنِي لَيَتَنِي لَمْ أَنْجِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿١﴾

لَقَدْ أَضَلَنِي عَنِ الْدِّرْكِ بِعَدِ اِذْ جَاءَنِي
وَكَانَ الشَّيْطَنُ لِلإِنْسَنِ حَذَّلُوا ﴿٢﴾

وَقَالَ الرَّسُولُ يَرَبِّ إِنَّ قَوْمَى أَنْجَذُوا هَذَا
الْقُرْءَانَ مَهْجُورًا ﴿٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا لَّهُنَّ
الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًّا وَنَصِيرًا ﴿٤﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ لَآتَنِزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْءَانُ
جُمْلَةً وَحْدَةً كَذَلِكَ لَيُتَبَّعَ بِهِ فُؤَادُكُمْ
وَرَأَتْنَاهُ تَرْتَيْلًا ﴿٥﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ يَمْثِلُ إِلَّا حِثَّاتَكَ بِالْحَقِّ
وَأَخْسَنَ تَقْسِيرًا ﴿٦﴾

الَّذِينَ يُخْسِرُونَ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَى
جَهَنَّمَ أَوْ لَيْلَكَ شَرُّمَكَانًا وَأَصْلُ سَيْلًا ﴿٧﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ رَ
أَخَاهُ هَرُوتَ وَزِيرًا ﴿٨﴾

فَقُلْنَا أَذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا
يَا إِيَّاكَ نَافِدَ مَرَنَهُمْ تَذَمِيرًا ﴿٩﴾

37. Kuma mutānen Nūhu, a lōkacin da suka karyata Manzanni, Muka nutsar da su, kuma Muka sanya su wata āya ga mutāne, kuma Muka yi tattalin azāba mai radadi ga azzālumai.

38. Da Ādāwa da Samūdāwa, da mutanen Rassi, da wadansu al'ummomi, a tsakānin wannan, māsu yawa.

39. Kuma kōwannensu, Mun buga masa misālai, kuma kōwanne Mun halakar da (shi), halakarwa.

40. Kuma lalle ne, hakīka, (Kuraishi) sun jē a kan alkaryar nan wadda aka yi wa ruwa, ruwan azāba. Shin, ba su kasance sun gan ta ba? Ā'a, sun kasance bā su kaunar tāyarwa (a Kiyāma).

41. Kuma idan sun gan ka, bā su rikon ka fāce da izgili, (sunā cēwa,) "Shin, wannan ne wanda Allah Ya aiko, Manzo?

42. "Lalle ne, yā yi kusa ya batar da mu daga Ubangijinmu, in bā dōmin da muka yi hakuri a kansu ba." Kuma zā su sani, a lōkacin da suke ganin azāba, wāne ne mafi bacēwa ga hanya!

43. Shin, kā ga wanda ya riki Ubangijinsa son zuciyarsa? Shin, to, kai ne ke kasancēwa mai tsaro a kansa?

44. Ko kanā zaton cēwa, mafi yawansu sunā ji, kō kuwa sunā hankali? Sū ba su zama ba fāce dabbōbin gida⁽¹⁾ suke. Ā'a, sū ne mafi bacēwa ga hanya.

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَدَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ إِيَّاهُ وَأَعْتَذْنَا الظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٧﴾

وَعَادَا وَثُمُودًا وَاصْحَابَ الْرَّئِسِ وَقُرُونًا
بَيْتَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٨﴾

وَكُلَّا لَضَرَبَتِنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلَّا
تَبَرَّزَنَا تَبَرِّيزًا ﴿٩﴾
وَلَقَدْ أَتَوْ عَلَى الْقَرِيبَةِ أَلَيْهِ أَمْطِرَتْ مَطَرَ
السَّوْءَ أَفْلَمَ رِيْكُوْنُوا يَرْوَنَهَا بَلْ كَانُوا
لَا يَرْجُونَ شُورًا ﴿١٠﴾

وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَسْخَذُونَكَ إِلَّا هُزُوا أَهْنَدَا
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿١١﴾

إِنْ كَادَ لِيَضْلُّنَا عَنِ الْهَدِيَّةِ لَوْلَا أَنْ
صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ
يَرَقُونَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَيِّلًا ﴿١٢﴾

أَرَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ دُهُونَهُ أَفَإِنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَسِيلًا ﴿١٣﴾

أَرْتَخَسْبَ أَنَّ أَكَثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ
يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
سَيِّلًا ﴿١٤﴾

(1) Dabbōbin gida sun fi rashin hankali bisa ga na dāji, dōmin na dāji na gudun abin

45. Ashe, ba ka dūba ba zuwa ga Ubangijinka, yadda Ya mīke inuwa? Kuma dā Yā so dā Yā bar ta tsaye cif, sa'an nan Muka sanya rānā mai nūni a kanta.

46. Sa'an nan Muka karbe ta (inuwa) zuwa gare Mu, karba mai sauķi.

47. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya muku dare ya zama tūfa, da barci ya zama hūtāwa, da yini ya zama lokacin tāshi (kamar Tashin Kiyāma).

48. Kuma Shi ne Ya aika iskōkin bushāra gaba ga rahamarSa, kuma Muka saukar da ruwa mai tsarkakēwa daga sama.

49. Dōmin Mu rāyar, game da shi, gari matacce, kuma Mu shayar da shi dabbōbi da mutāne māsu yawa daga abin da Muka halitta.

50. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sarrafa⁽¹⁾ shi (Alkur'āni) a tsakāninsu, dōmin su yi tunāni, sai dai mafi yawan mutānen sun ki fāce kāfirci.

51. Kuma dā Mun so, hakīka, dā Mun aika da mai gargadī⁽²⁾ a cikin kōwace alkarya.

أَنْتَ إِلَّا رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ أَطْلَلَ وَلَوْشَاءَ
لَجَعَلَهُ وَسَاكِنَ الْمُرْجَعَاتِ الْشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا^(٤٦)

لَمْ يَقْضِنَهُ إِلَيْنَا فَبَصَارَ إِسِيرًا^(٤٧)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَيْلَلَ لِإِسَاوَ الْنَّوْمَ
سُبَابَاتَا وَجَعَلَ الْهَارَشُورَا^(٤٨)

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الْرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيِ
رَحْمَتِهِ، وَأَنْزَلَنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا^(٤٩)

لِتُخْيِي بِهِ، بَلَدَةً مَيْتَانًا وَنُسُقيَّةً، وَمَا
خَلَقْنَا أَغْنَمَا وَأَنْاسِيَّ كَثِيرًا^(٥٠)

وَلَقَدْ صَرَقْنَا بَيْنَ هُنْدَرْ كَوْرَا فَأَبَيَ أَنْتَ
النَّايسِ إِلَّا كُفُورًا^(٥١)

وَلَوْشَنَ الْعَشَنَاتِي كُلِّ فَرِيَةٍ تَذَرِّيَّا^(٥٢)

da zai cūce sū su kuma dabbōbin gida sunā zama tāre da māsu cin su, su shā nōnonsu kuma su kashe 'ya'yansu.

(1) Sarrafa Alkur'āni watau Mun sanya shi a cikin misālai dabam-dabam dōmin su gani kō su ji, su yi tunāni, amma sai suka ki saurāren, sai dai kāfirci.

(2) Dā Muna so dā Mun aika wa kōwane gari da Annabinsa mai yi musu gargadī, amma ba Mu so haka ba, sai Muka aika ka kai daya zuwa ga dukan dūniya dōmin Mu daukaka darajarka.

52. Sabōda haka kada ka yi dā'ā ga kāfirai, ka yāke su, da shi, yāki mai girma.

53. Kuma Shī ne Ya garwaya tēkuna biyu, wannan mai dādī, mai sauñin hadiya, kuma wannan gishiri gurbātacce, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakāninsu da kāriya mai shāmakacēwa.

54. Kuma Shi ne Ya halitta mutum daga ruwa, sai Ya sanya shi nasaba da surukuta, kuma Ubangi-jinka Ya kasance Mai īkon yi.

55. Kuma sunā bauta wa, bacin Allah, abin da bā ya amfānin su, kuma bā ya cūtar su, kuma kāfiri ya kasance mai taimakon (Shaidan) a kan Ubangijinsa.

56. Ba Mu aika ka ba sai kana mai bāyar da bushāra, kuma mai gargadī.

57. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa fāce wanda ya so ya riki wata hanya⁽¹⁾ zuwa ga Ubangijinsa.”

58. Kuma ka dōgara a kan Rāyayye wanda bā Ya mutuwa, kuma ka yi tasbīhi game da gōde Masa. Kuma Yā isa zama Mai ki-diddigewa ga laifuffukan bāyinSa.

59. Wanda Ya halitta sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu, a

فَلَا نُطْعِمُ الْكَافِرِينَ وَجَهَدُهُمْ بِهِ جِهَادًا
كَيْرِكَا ٥١

*وَهُوَ الَّذِي مَرَحَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ
فُرَاتٌ وَهَذَا مَلْحٌ أَجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا
بَرْزَحًا وَجَرَأَ مَحْجُورًا ٥٢

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا جَعَلَهُ رَبِّكَاهُ
وَصَهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ فَدِيرًا ٥٣

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ٥٤

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ٥٥

فُلْ مَا أَنْتَ لَكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ
أَنْ يَتَخَذِّلَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ٥٦

وَتَوَكَّلْ عَلَىَ الْحَقِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ
بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بِدُُوبِ عِبَادِهِ حَيْرًا ٥٧

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

(1) Bā na nēman wata ijāra sabōda inā karanta muku Alkur'āni, ko, sabōda inā shiryar da ku, amma wanda ya so ya ciyar da dūkiyarsa dōmin Allah, to, shī kam bā ni hana shi, sai ya ciyar. Kuma mun sani Annabi ba ya cin sadaka. A kan haka ne wafansu Malamai suka hana karbar ijāra a kan karantar da Alkur'āni. Abin da yake Mu'utamadi ya halatta sabōda Hadīsi, kuma da sauñakēwa ga aikin yāda addīnin Musulunci. Hukumci yanā canzawa da canzāwar hāli.

cikin kwānuka shida, sa'an nan Yā daidaitu a kan Al'arshi, Mai rahama, sai ka tambayi mai bāyar da lābāri game da⁽¹⁾ Shi.

60. Idan aka ce musu, "Ku yi sujada ga Mai rahama." Sai su ce, "Mene ne mai rahama? Ashe, zā mu yi sujada ga abin da kuke umur-nin mu?" Kuma wannan (magana⁽²⁾) ta kāra musu gudu.

61. Albarka ta tabbata ga Wanda Ya sanya masaukai⁽³⁾ (na tafiyar wata) a cikin sama kuma Ya sanya fitila da watā mai haskakewa a cikinta.

62. Kuma Shī ne Wanda Ya sanya dare da yini a kan mayēwa, ga wanda yake son ya yi tunāni, kō kuwa ya yi nufin ya gōde.

63. Kuma bāyin Mai rahama⁽⁴⁾ su ne wadanda ke yin tafiya a kan kasa da sauki, kuma idan jāhilai sun yi musu magana, sai su ce, "Salāma" (a zauna lāfiya).

64. Kuma wadanda suke kwāna sunā māsu sujada da tsayi a wurin Ubangijinsu.

(1) Idan kanā son sanin sifsofin Allah, sai ka tambayi Allah, dōmin bābu wanda ya san Shi, sani na gani balle ya iya gaya maka yadda Yake, sabōda haka siffofin Allah da sūnāyenSa duka bā a yin shishshigi a gare su, sai yadda aka ji su daga Manzon Allah. Taukīfiyyai ne.

(2) Kō sun san gaskiyar abin da aka kira su zuwa gare shi, bā zā su yi dā'ā ba, dōmin wai sunā jin nauyi su karbi umurni daga wani mutum.

(3) Taurāri bakwai wadanda ake cē wa matafa, su ne Mirrikh, da Zahra, da Udfārid, da Kamar wātau watā, da rānā, da Mushtari, da Zuhal, Kumā burjōji sū gōma sha biyu ne. Su ne Himlu, da Saur, da Zaujā'a, da Sirtān, da Asad, da Sunbula, da Mīzān, da Akrab, da Kausu, da Jadyu, da Dalwu da Hūt.

(4) Bāyan da ya ambaci māsu kin su yi sujada ga Mai rahama sabōda kangararsu, sai kuma ya fāra ambaton siffofin māsu son yin sujada gare Shi, Yā yi musu sunā Bāyin Mai rahama.

فِي سَيْرَةِ أَيَّامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْعَرْشِ
الْأَرْحَمُ فَسَكَنَ بِهِ خَيْرًا ﴿٦﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَسْجُدُوا لِرَحْمَنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَنُ أَسْجُدُ لِمَا أَمْرَنَا وَرَزَّادَهُمْ نُفُورًا ﴿٧﴾

بَارِكَ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاوَاتِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سَرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٨﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ النَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ
أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٩﴾

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَعْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هُوَنَا
وَإِذَا حَاطَبُهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَّمًا ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ يَبْتَسُونَ لِرَبِّهِمْ سُجْدًا وَقِيمًا ﴿١١﴾

65. Kuma wadanda suke cēwa, “Ya Ubangjinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tā zama tāra.”⁽¹⁾

66. “Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni.”

67. Kuma wadanda suke, idan sun ciyar, bā su yin barna, kuma bā su yin kwauro, kuma (ciyarwarsu) sai ta kasance a tsakānin wancan da tsakaitāwa.

68. Kuma wadanda bā su kirān wani ubangiji tāre da Allah, kuma bā su kashe rai wanda Allah Ya haramta fāce da hakki, kuma bā su yin zina. Kuma wanda ya aikata wancan, zai gamu da laifuffuka.

69. A riбanya masa azāba a Rānar Kiyāma. Kuma ya tabbata a cikinta yanā wulakantacce.

70. Sai wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, kuma ya aikata aiki na kwarai, to, wadancan Allah Yanā musanya miyāgun ayyukansu da māsu kyau. Allah Ya kasance Mai gāfara Mai jin kai.

71. Kuma wanda ya tūba,⁽²⁾ kuma ya aikata aiki mai kyau, to, lalle ne sai ya tūba zuwa ga Allah.

72. Kuma wadanda suke bā su yin shaidar zur, kuma idan sun

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿١﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًا وَمُقَاماً ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُرْسِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَاماً ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَى وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَمَ اللَّهُ إِلَيْهَا الْحَقِّ وَلَا يَرْتَأُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً ﴿٤﴾

يُضَعِّفَ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا ﴿٥﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَأَمْنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ دَيْنُهُ وَيَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ أَزْوَارَ وَلَذَا مَرْوَأً

(1) Garama, ita ce uķuba da dūkiya mai lazimtar wanda aka aza wa ita. Da Hausa anā cēwa tāra. Watau azāba da zā ta fi karfin jiki har tanā nēman wani abu wanda ya danganci jiki. Kō mēne ne kamar dūkiya.

(2) Wanda ya tūba daga kōwane irin zunubi, wadanda aka ambata da wadanda ba a ambata ba, kō dā laifinsa kāfirci ne, to, sai ya tūba zuwa ga Allah kawai, tūba ta gaskiya, lalle ne Allah zai karbi tūbarsa matukar ajalin mutuwa bai sauva a kansa ba.

shūde ga yasassar magana sai su shūde sunā māsu mutumci.

73. Kuma wadanda suke, idan an tunātar da su da āyōyin Allah, bā su saukar da kai, sunā kurame⁽¹⁾ da makāfi.

74. Kuma wadanda suke cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka bā mu sanyin idānu daga mātanmu da zūriyarmu, kuma Ka sanya⁽²⁾ mu shūgabanni ga māsu takawa.”

75. Wadannan anā sāka musu da bēne, sabōda hakurin da suka yi, kuma a hada su, a cikinsa, da gaisuwa da aminci.

76. Sunā madawwama a cikinsa. Ya yi kyau ga zama matabbacī da mazauni.

77. Ka ce, “Ubangijīna ba Ya kula da ku in bā dōmin addu’ar-ku⁽³⁾ ba. To, lalle ne, kun ḫaryata, sabōda haka al’amarin zā ya zama malizimci.”

بِاللَّغْوِ مَرْوَأَ كَرَامًا ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ إِذَا دُكَرُوا يَعْلَمُونَ رَتْهَمَةً
يَخِرُّوْ أَعْيَهَا صَحَّا وَعُمِّيَّا ﴿٦٥﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَدُرْبَنَا فَرَّأَهُمْ أَعْيُنٌ وَجَعَلْنَا لِلْمُسْتَقِينَ
إِمَامًا ﴿٦٦﴾

أُولَئِكَ يَخِرُّونَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا
وَلُلَّقَوْنَ فِيهَا لَحْيَةً وَسَلَّمَا ﴿٦٧﴾

خَلِيلِيْنَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًا
وَمُقَامًا ﴿٦٨﴾

قُلْ مَا يَعْبُرُ بِكُمْ رَبِّ الْأَعْمَالِ عَوْنَمُ
فَقَدْ كَذَّبُتُمْ فَسَوْقَ يَكُونُ لِزَانِمًا ﴿٦٩﴾

(1) Idan an yi musu wa’azi zā su saurāre shi, kuma su yi aiki da shi. Bā zā su zama kurāme ba ga karbar gaskiya, kuma bā zā su zama makāfi ba ga ganin hanyar shiryuwa.

(2) Anā son mutum ya rōki Allah Ya dāukaka shi, shi da zuriyarsa, dāukakar addini, kamar yadda Annabi Ibrāhīm ya yi rōkon haka. Kuma wannan yanā cikin sisōfin Bāyin Mai rahama.

(3) Wannan yanā nūna cēwa Allah Yanā son bāyinSa māsu rōkonSa. Kuma Yanā son a rōke Shi fwarai.

Tanā karantar da cēwa addinin Allah abu guda ne kuma shi ne gaskiya. Manzannin Allah ko da yake sun yi magana da harsuna dabam-dabam a cikin lōkutta masu nīsan gaske, amma duk da haka ba su sābā wa jūna ga ma'anōnin abin da suka fada ba. Sauran addinai duka karya ne, māsu sābā wa jūna.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. D.Ş.İ.
2. Wadancan āyōyin Littāfi ne bayyananne.
3. Tsammāninka kai mai halakar⁽¹⁾ da ranka ne, dōmin ba su kasance mūminai ba!
4. Idan Mun so zā Mu saukar, a kansu, da wata āyā daga sama, sai wuyōyinsu su yini sabōda ita sunā māsu faskantar da kai.
5. Kuma wata tunātarwa ba ta jē musu ba, daga Mai rahama, sābuwa, fāce sun kasance daga barinta sunā māsu bijirēwa.

طسم

تَلَكَءَيْتُ الْكِتَبَ الْمُبِينَ ﴿١﴾

لَعَلَكَ بِخَيْرٍ فَقَسَكَ أَلَا يَكُونُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

إِنَّ نَشَانَنِي لَعَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَيْهِ فَظَلَّتْ
أَغْنَفُهُ لَهَا حَضِيعَنَ ﴿٣﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٌ إِلَّا كَانَ أَنَا
عَنْهُ مُعَرِّضُونَ ﴿٤﴾

(1) Wannan ya nūna cēwa Annabi Muhammadu yanā jin tsōron rashin īmānin mutānensa, kada ya zama shī ne ya gjajarta daga abin da Allah Ya dōra a kansa, na iyar da manzanci. Haka mūmini yake, kullum girman Ubangijinsa yake dūbi, sabōda haka kōme ya yi na da'a, sai ya ga kāsawar kansa ga tsayuwa da hakkin Ubangijinsa, a kansa, ya kāra jin tsōro da tawāli'u.

6. To, lalle ne, sun karyata, to, läbāran abin da suka kasance sunā yi na izgili da shi zā ya je musu.

7. Shin, ba su dūba ba zuwa ga kasa, da yawa Muka tsirar a cikinta, daga dukan nau'i mai kyau?

8. Lalle ne, a cikin wancan akwai âyā, kuma mafi yawansu ba su kasance mūminai ba.

9. Kuma lalle ne, Ubangijinka, hañika, Shī ne Mabuwāyi, Mai rahaha.

10. Kuma a lōkacin da Ubangijinka Ya kirāyi Mūsā, "Ka je wa mutānen nan azzālumai.

11. "Mutānen Fir'auna, bā zā su yi tañawa ba?"

12. Ya ce, "Ya Ubangijīna, nī inā tsōron su karyata ni.

13. "Kuma kirjīna ya yi funci,⁽¹⁾ kuma harshēna bā zai saku ba, sabōda haka ka aika zuwa ga Hārūna.

14. "Kuma sunā da wani laifi a kaina, sabōda haka inā tsōron kada su kashe ni."

15. Ya ce, "Kayya! Ku tafī, kū biyu, da ĀyōyinMu. Lalle ne , Munā tāre da ku Munā Māsu saurāre.

فَقَدْ كُذِبُوا فَسِيَّرُوا بِهِمْ أَنْبُوْمَا كَافُوا بِهِ
يَشْتَهِرُونَ ⑦

أَوْ تَعْرِقُوا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا يَنْتَشِرُ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَيْرِ ⑧

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةً وَمَا كَانَ أَكْتَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑨

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑩

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑪

قَوْمَ فِرْعَوْنَ الَّذِينَ آتَيْتُمُونَ ⑫

قَالَ رَبِّي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑬

وَيَضْمِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسَلَ
إِلَيْهِنَّرُونَ ⑭

وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبِهِنَّ رَاحَافُ أَنْ يَقْتُلُونَ ⑮

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبَأْتَهُمْ إِنَّا مَعَكُمْ
مُسْتَعِمُونَ ⑯

(1) Mūsā yanā nūna cēwa, shi yanā jin tsōro kada ya zama ya gajarta wajen iyar da manzanci, dōmin shi mai saurin fushi ne, yanā nēman a taimake shi da dan'uwansa, Hārūna. Wannan ya yi kama da farkon sūrar inda Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, ya nūna tsōron takaitāwa ga iyar da manzancin Allah zuwa ga mutānensa dōmin haka ba su yi imāni ba. Hālin Annabāwa duka daya ne ga tsōron takaita aikin Ubangijinsu.

16. "Sai ku je wa Fir'auna, sa'an nan ku ce, 'Lalle ne, mu, Manzannin Ubangijin halitta ne.

17. "'Ka saki Bani Isrā'ilala tāre da mu'."

18. Ya ce, "Shin, ba mu yi rēnonka ba a cikinmu, kanā jāriri, kuma ka zauna a cikinmu shēkaru daga lōkacin rāyuwarka?

19. "Kuma ka aikata aikinka wanda ka aikata alhāli kai kanā daga butulai?"

20. Ya ce, "Na aikata shi a lōkacin inā daga māsu jāhilcin hushi.

21. "Sabōda haka na gudu daga gāre ku a lōkacin da na ji tsōronku, sai Ubangijina Ya bā ni hukunci, kuma Ya sanya ni daga Manzanni.

22. "Kuma waccan ni'ima ce, kanā gōrinta a kaina, dōmin kā bautar da Bani Isrā'ilala."

23. Fir'auna ya ce, "Kuma mene ne Ubangijin halittu?"

24. Ya ce, "Ubangijin sammai da kasa, da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance māsu karfin īmāni.

25. Ya ce wa wadanda suke a gēfensa, "Bā za ku saurāra ba?"

26. Ya ce, "Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko."

27. Ya ce, "Lalle ne, Manzonku, wanda aka aiko zuwa gare ku, hakīka, mahaukaci ne."

28. Ya ce, "Ubangijin mafitar rānā da ma'būyarta da abin da yake a tsakāninsu, idan kun kasance kunā hankalta."

فَأَتَيْنَا فِرْعَوْنَ فَقُولَّا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

أَنَّ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢﴾

قَالَ أَلَمْ تُرَبِّكَ فِي نَاوِلِدَأَوْلَى شَيْءٍ فِي نَاسٍ مِّنْ عُمُرِنَا سِنِينَ ﴿٣﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٤﴾

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥﴾

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَآخْفَقْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

وَتَلَقَّبَ بِعَمَّةٍ تَسْهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٧﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَارِبُ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

قَالَ رَبُّ الْأَسْمَاءِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

قَالَ لِمَنْ حَوَلَهُ وَالْأَسْتَعِمُونَ ﴿١٠﴾

قَالَ رَبِّكُمْ وَرَبُّ إِبْرَاهِيمَ الْأَوَّلِينَ ﴿١١﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أَرْسَلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿١٢﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا

إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

29. Ya ce, "Lalle ne idan ka riki wani abin bautāwa wanīna, hakīka, inā sanya ka daga daurarru."

30. Ya ce, "Ashe, kuma ko dā nā zō maka da wani abu mai bayyanāwa?"

31. Ya ce, "To, ka zō da shi, idan ka kasance daga māsu gaskiya."

32. Sai ya jēfa sandarsa, sai ga ta kumurci bayyananne.

33. Kuma ya fizge hannunsa, sai ga shi fari ga māsu kallo.

34. (Fir'auna) ya ce ga mashāwarta a gēfensa, "Lalle ne, wannan hakīka, masihirci ne, mai ilmi!"

35. "Yanā son ya fitar da ku daga ƙasarku game da sihirinsa. To, mēne ne kuke shāwartāwa?"

36. Suka ce, "Ka jinkirtar da shi, shi da dan'uwansa, kuma ka aika māsu gayya a cikin birāne.

37. "Zā su zō maka da dukan mai yawan sihiri masani."

38. Sai aka tāra masihirta dōmin ajalin yini sananne.

39. Kuma aka ce wa mutāne, "Kō kū māsu tāruwa ne?

40. "Tsammāninmu, mu bi masihirta, idan sun kasance sū ne marinjāya."

41. To, a lōkacin da masihirta suka jē, suka ce wa Fir'auna, "Shin, lalle ne, hakīka munā da ijāra, idan mun kasance mū ne marinjāya?"

42. Ya ce, "Na'am! Kuma lalle ne, kū ne a lōkacin, hakīka, mukarrabai."

قَالَ لِئِنْ أَتَخَذْتَ إِلَهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَاكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿١﴾

قَالَ أَرْلُوْحِتُكَ يَشَّى وَمُبِينٍ ﴿٢﴾

قَالَ فَأَتَ يَهُؤَانَ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُبَّانٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَضَاءٌ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٥﴾

قَالَ لِلْمَلِأَ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا السَّاحِرُ عَلِيمٌ ﴿٦﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ يُسْخِرُهُ فَمَادَاتَ أَمْرُونَ ﴿٧﴾

قَالُوا أَنْجِهُ وَأَخَاهُ وَأَبَعَثْتُ فِي الْمَدَائِنَ حَشِيرِينَ ﴿٨﴾

يَا تُوكَ بِكُلِ سَحَارٍ عَلِيمٍ ﴿٩﴾

فَجُمِعَ السَّاحِرُهُ لِمِيقَاتِ يَوْمِ مَقْلُومٍ ﴿١٠﴾

وَقَيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْشُرُ مُجْتَمِعُونَ ﴿١١﴾

لَعَنَّا نَبِعَ السَّاحِرَةُ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَنِيلُونَ ﴿١٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ السَّاحِرُهُ قَالُوا لِفَرْعَوْنَ أَيْنَ لَنَّ الْأَجْرًا إِنْ كَانَخْنُ الْغَنِيلُونَ ﴿١٣﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمْنَ أَمْقَرَّبُونَ ﴿١٤﴾

43. Mūsā ya ce musu, "Ku jēfa abin da kuke māsu jēfāwa."

44. Sai suka jēfa igiyōyinsu, da sandunansu, kuma suka ce, "Da karfin Fir'auna lalle ne mū, hañika, mū ne marinjāya."

45. Sai Mūsā ya jēfa sandarsa, sai ga ta tanā harhađe abin da suke yi na karya.

46. Sai aka jēfar da masihirta sunā māsu sujada.

47. Suka ce, "Mun yi īmāni da Ubangijin halitta.

48. "Ubangijin Mūsā da Hārūna."

49. Ya ce, "Ashe, kun yi īmāni sabōda shi, a gabānin in yi muku izni? Lalle ne shi, hañika babbanku ne wanda ya kōya muku sihirin, to, zā ku sani. Lalle ne, hañika, zan kakkātse hannuwanku da kafā-funku a tarnaki, kuma hañika, zan tsirē ku gabā daya."

50. Suka ce, "Bābu wata cūta! Lalle ne mū māsu jūyāwa ne zuwa ga Ubangijinmu.

51. "Lalle ne mu, munā kwayayin Ubangijinmu Ya gāfarta mana kurakuranmu, dōmin mun kasance farkon māsu īmāni."

52. Kuma Muka aika zuwa ga Mūsā cēwa ka yi tafiyar dare da bāyiNa, lalle ne kū wadanda ake biyā⁽¹⁾ ne.

فَالْهُمْ مُوسَى الْقَوْاْمَا اَنْسُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٧﴾

فَالْقَوْاْجَبَ الْهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَاتُلُواْ عِزَّةَ فِرْعَوْنَ إِنَّا نَحْنُ الْعَلِيُّونَ ﴿٤٨﴾

فَالْقَنْ مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَنَقَّفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٩﴾

فَالْقَنْ السَّحَرَةُ سَجِدُونَ ﴿٥٠﴾

فَالْوَاءُ امْنَارِبُ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

رَبِّ مُوسَى وَهَرُونَ ﴿٥٢﴾

فَالْأَءَ امْسِمَلَهُ وَقَبَلَ أَنَّهُ اذَنَ لَكُمْ اِنَّهُ لَكِيرُكُهُ الَّذِي عَامَكُمُ السِّخْرَفَ سَوْقَ تَعَلَّمُونَ لَأَفْطَعُنَّ أَيْدِيكُهُ وَأَرْجَلَكُمْ مِنْ خَلَفِ وَلَأَصْبِلَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٣﴾

فَالْوَاءُ الْأَضَيْرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّا نَظَمْنَ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا حَطَّلَنَا أَنْ كُنَّا أَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

* وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَنْسِرِ بِعَادَى إِنَّكُمْ مُتَّبِعُونَ ﴿٥٦﴾

(1) Fir'auna da'yan yākinsa zā su bī ku dōmin su kāma ku. Amma bā zā su sāmi īkon kāma ku ba.

53. Sai Fir'auna ya aika māsu gayya a cikin birāne.

54. "Lalle ne, wadannan, hañika, fungiya ce kadan.

55. "Kuma lalle ne sū, a gare mu, māsu fusātarwa ne."

56. "Kuma lalle ne mū, hañika, gabā daya māsu sauna ne."

57. Sai Muka fitar da su daga gōnaki da marēmari.

58. Da taskōki da mazauni mai kyau.

59. Kamar haka! Kuma Muka gādar da su ga Banī Isrā'ilā.

60. Sai suka bī su sunā māsu fita a lōkacin hūdōwar rānā.

61. Sa'an nan a lōkacin da ja-ma'a biyu suka ga jūna, sai abōkan Mūsā suka ce, "Lalle ne mū, hañika, wadanda ake riska ne."

62. Ya ce, "Kayya! Lalle ne, Ubangijīna Yanā tare da ni, zai shiryar da ni."

63. Sai Muka yi wahayi zuwa ga Mūsā, cēwa, "Ka dōki tēku da sandarka."... Sai tēku ta tsāge,⁽¹⁾ kōwane tsāgi ya kasance kamar falalen dūtse mai girma.

64. Kuma Muka kusantar da wadansu mutāne a can.

65. Kuma Muka tsīrar da Mūsā da wadanda suke tāre da shi gabā daya.

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَشِيرِينَ ﴿٥٧﴾

إِنَّهُنَّ لَا يَشْرِدُهُمْ قَلِيلُونَ ﴿٥٨﴾

وَإِنَّهُمْ لَا يَأْبَطُونَ ﴿٥٩﴾

وَإِنَّا لِلْجَمِيعِ حَذَرُونَ ﴿٦٠﴾

فَأَخْرَجَنَا هُمْ مِنْ جَنَّتِنَا وَعَيْنُونَ ﴿٦١﴾

وَكُنُزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٦٢﴾

كَذَلِكَ وَأَرْسَلْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٣﴾

فَاتَّبِعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٤﴾

فَلَمَّا آتَرَاهُمُ الْجَمِيعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى

إِنَّا لِلْمَذْرُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّ سَيِّدِنَاينَ ﴿٦٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ مُوسَى أَنِ اضْرِبْ بِعَصَابَكَ

الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٧﴾

وَأَرْلَقَنَا ثَمَّ الْآخِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَأَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ وَاجْمَعِينَ ﴿٦٩﴾

(1) Tēku ta tsāge hanya göma sha biyu a kan adadin dangin Banī Isrā'ilā. Suka bi, suka wuce, sa'ilin nan aka nutsar da Fir'auna, shi da jama'arsa, a cikin hanyoyin ruwan.

66. Sa'an nan kuma Muka nut-sar da wadansu mutānen.

67. Lalle ne, a cikin wannan ak-wai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

68. Kuma lalle ne Ubangijinka, hañka, Shī ne Mabūwayi, Mai jin kai.

69. Kuma ka karanta, a kansu, lābārin Ibrāhīm.

70. A sā'ilin da ya ce wa ubansa da mutānensa, "Mēne ne kuke bau-ta wa?"

71. Suka ce, "Munā bauta wa gumāka, sabōda haka munā yini māsu lazimta a gare su."

72. Ya ce, "Shin, sunā jin ku, a lōkacin da kuke kira?

73. "Kō kuwa sunā amfānin ku, kō sunā cūtar ku?"

74. Suka ce, "Ā'a, mun sāmi ubanninmu, kamar haka ne suke aikatāwa."

75. Ya ce, "Shin to, kun ga abin da kuka kasance kunā bautā wa?

76. "Kū da ubanninku mafi dadēwa?

77. "To, lalle ne sū mañiya ne a gare ni, fāce Ubangijin halittu.

78. "Wanda Ya halitta ni, sa'an nan Yanā shiryar da ni.

79. "Kuma Wanda Yake Shī ne Yake ciyar da ni, kuma Yanā shāyar da ni.

80. "Kuma idan na yi jiyya, to, Shi ne Yake warkar da ni.

لَمْ أَعْرِفْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَىْهُ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ بَأْبَأِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٩﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَرُ لَهَا عَنِّكَفِينَ ﴿١١﴾

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَ كُوْكُوْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿١٢﴾

أَوْ يَنْفَعُونَ كُوْكُوْ أَوْ يَصْرُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿١٥﴾

أَنْتُمْ وَإِبَأْ أَوْ كُمُ الْأَقْدَمُونَ ﴿١٦﴾

فَإِنَّهُمْ عَدُوُّنِي إِلَّا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِنِي ﴿١٨﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطِعِّمُنِي وَيَسْقِيَنِي ﴿١٩﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِيَنِي ﴿٢٠﴾

81. "Kuma Wanda Yake matar da ni, sa'an nan Ya rāyar da ni,

وَالَّذِي يُمِسْتِي ثُمَّ يُحِينُ ﴿٨١﴾

82. "Kuma Wanda Yake inā kwadayin Ya gāfarta mini kurāku-raina, a rānar sakamako.

وَالَّذِي أَطْمَعَ أَن يَغْفِرَ لِي حَطِيعَتِي يَوْمَ الْدِينِ ﴿٨٢﴾

83. "Ya Ubangijina! Ka ba ni hukunci, kuma ka riskar da ni ga sālihai.

رَبِّ هَبِّ لِحُكْمَ الْحَقِّيْنِ بِالصَّلِحِيْنِ ﴿٨٣﴾

84. "Kuma Ka sanya mini hars-hen gaskiya⁽¹⁾ a cikin mutānen karshe.

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقِي فِي الْأَخْرِيْنِ ﴿٨٤﴾

85. "Kuma Ka sanya ni daga magādan Aljannar ni'ima.

وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ الْتَّعْيِيْرِ ﴿٨٥﴾

86. "Kuma Ka gāfarta wa ubā-na, lalle ne shi, ya kasance daga batattu.

وَأَغْفِرْ لِأَنِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الظَّالِمِيْنِ ﴿٨٦﴾

87. "Kuma kada Ka kunyata ni a rānar da ake tāyar da su.

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبَعَّثُوْنَ ﴿٨٧﴾

88. "A rānar da dūkiya bā ta amfāni, kuma diya bā su yi.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بُنْوَنَ ﴿٨٨﴾

89. "Fāce wanda ya jē wa Allah da zūciya mai tsarki."

إِلَّا مَنْ أَنْتَ اللَّهُ بِقَلْبِ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

90. Kuma aka kusantar da Al-janna ga māsu takawa.

وَأَرْلَفْتِ الْجَنَّةَ لِلْمُسْتَقِيْنَ ﴿٩٠﴾

91. Kuma aka fitar da wuta babba dōmin halakakku.

وَبَرِزَتِ الْجَحِيْمُ لِلْغَاوِيْنَ ﴿٩١﴾

92. Kuma aka ce musu, "Inā abin da kuka kasance kunā bauta wa?

وَقَيْلَ لَهُمْ أَنَّ مَا كُنُّتُمْ تَعْبُدُوْنَ ﴿٩٢﴾

93. "Baicin Allah? Shin, sunā taimakon ku kō kuwa sunā tsare kansu?"

مِنْ دُونِ اللَّهِ هُلْ يَنْصُرُونَ كُلُّ أُوْتَىٰ سَيِّرُوْنَ ﴿٩٣﴾

(1) Harshen gaskiya shī ne yabo mai kyau. Mutanen karshe sū ne Musulmi, al'ummar Annabi Muhammadu, māsu shaida ga annabawa da iyar da manzanci.

94. Sai aka kikkife su⁽¹⁾ a cikinta, su da halakakkun.

95. Da rundunar Ibilīsa gabā daya.

96. Suka ce, alhāli sunā a cikinta sunā yin husūma,

97. "Rantsuwa da Allah! Lalle ne mun kasance, haķīka, a cikin bata bayyananna.

98. "A lōkacin da muke daidaita ku da Ubangijin halittu.

99. "Kuma bābu abin da ya batar da mu fāce māsu laifi.

100. "Sabōda haka bā mu da wadansu macēta.

101. "Kuma bā mu da abōki, masōyi.

102. "Sabōda haka, dā lalle munā da (dāmar) kōmawa, dōmin mu kasance daga mūminai!"

103. Lalle ne, a cikin wancan akwai āyā, kuma mafi yawansu, bā su kasance mūminai ba.

104. Kuma lalle ne Ubangijinka, Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

105. Mutānen Nūhu sun karyata Manzanni.

106. A lōkacin da dan'uwansu, Nūhu, ya ce musu, "Shin, bā zā ku yi taķawa ba?

107. "Lalle ne, zuwa gare ku, ni Manzo ne amintacce.

108. "To, ku bi Allah da taķawa, kuma ku yi mini dā'ā.

فَكُنْ كُبُوْأْفِيهَا هُرْ وَالْغَاوِرْ ﴿١٤﴾

وَجَهُودُ إِبْلِيسِ أَجْمَعُونَ ﴿١٥﴾

قَالُواْ وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿١٦﴾

تَأَلَّهُ إِنْ كُنَّا لِي صَلَالِ مُّبِينٍ ﴿١٧﴾

إِذْ سُوِّيْكُمْ بَرِّ الْعَالَمَيْنَ ﴿١٨﴾

وَمَا أَضَلَّ إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١٩﴾

فَإِنَّا مِنْ شَيْعَيْنَ ﴿٢٠﴾

وَلَا صَدِيقٌ حَمِيرٌ ﴿٢١﴾

فَلَوْلَآنْ لَكَ كَرَّةَ فَنَكُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَيْنَ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢٤﴾

كَذَّبَ قَوْمٌ نُوحُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخْوَهُمْ نُوحُ الْأَتَقْوَنَ ﴿٢٦﴾

إِنِّي لَكُرْسُولُ أَمِينٍ ﴿٢٧﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطَّبِعُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Gumākan, sū da halakakku mabiyansu. Dukan mai batar da wani shī ne gunki ga mai bin sa halakakke.

109. "Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

110. "Sabōda haka, ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dā'ā."

111. Suka ce, "Ashe, zā mu yi īmāni sabōda kai, alhāli kuwa, mafiya faskanci sun bi ka?"

112. Ya ce, "Kuma bā ni da sani ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

113. "Hisābinsu bai zama ba, fāce ga Ubangijina, dā kunā sansancēwa.

114. "Ban zama mai kōre mūminai ba.

115. "Nī ba kōwa ba ne, sai mai gargadī mai bayyanāwa."

116. Suka ce, "Lalle ne, idan ba ka hanu ba, yā Nūhu, (daga maganarka,) hakīka, kanā kasancēwa daga wadanda ake jēfēwa."

117. Ya ce, "Yā Ubangijīna! Lalle ne mutānena sun faryata ni.

118. "Sai ka yi hukunci, a tsakāñña da tsakāninsu, tabbataccen hukunci, kuma ka tsīrar da ni, da wadanda suke tāre da ni daga mūminai."

119. Sai Muka tsīrar da shi, shi da wadanda suke tāre da shi, a cikin jirgi wanda aka yi wa lōdi.

120. Sa'an nan Muka nutsar, a bāyan haka, da sauran.

121. Lalle ne, a cikin wannan, akwai āyā, kuma mafi yawansu, ba su kasance māsu īmāni ba.

وَمَا أَنْتُ كُفُّرٌ عَيْمَانٌ مِّنْ أَجْرٍ إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣﴾

فَأَتَقُولُوا إِنَّمَا اللَّهُ وَآتَيْنَا
وَأَطْبَعُونَ ﴿١٤﴾

* قَالُوا أَنَّمَا مِنْ لَكَ وَآتَيْتَكَ الْأَزْدَلُونَ ﴿١٥﴾

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

إِنْ حِسَابَهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّهِ لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١٧﴾

وَمَا أَنْتُ بِطَارِدٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

قَالُوا لِئِنْ لَّمْ تَرَنَّتْهُ يَكْنُوْحُ لَكَ كُوْنَ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿٢٠﴾

قَالَ رَبِّي إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونَ ﴿٢١﴾

فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَتَحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعَيْ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلُكِ الْمَسْحُونِ ﴿٢٣﴾

لَمْ أَعْرِفْنَا بَعْدُ أَلْبَاقِينَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَاءَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُ
مُؤْمِنِينَ ﴿٢٥﴾

122. Kuma Lalle ne, Ubangijin-ka, hakīka, Shī ne Mabuwāyi, Mai rahama.

123. Ādāwa sun karyata Manzanni.

124. A lōkacin da dān'uwan-su, Hūdu ya ce musu, "Bā zā ku yi taħawa ba?"

125. "Lalle ne ni, zuwa gare ku, hakīka, Manzo ne, amintacce.

126. "Sabōda haka ku bi Allah da taħawa, kuma ku yi mini dā'ā.

127. "Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārāta ba ta zama ba, fāce daga Ubangijin halit-tu.

128. "Shin, kunā yin ginin sitadiyo⁽¹⁾ a kōwane tsauni ne, kunā yin wāsa?

129. "Kuma kunā riķon matsā-rar ruwa, tsammāninku, ku daw-wama?⁽²⁾

130. "Kuma idan kun yi damka, sai ku yi damkar kunā māsu tanħwasāwa.

131. "To, ku bi Allah da taħawa, kuma ku yi mini dā'ā.

132. "Ku ji tsōron Wanda Ya taimake ku da abin da kuka sani.

133. "Ya taimake ku da dabbō-bin ni'ima da diya.

134. "Da gōnaki da marēmari.

135. "Lalle ne nī, inā ji muku tsōron azābar wani yini mai girma."

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخْوَهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَقَوَّنَ ﴿١٩﴾

إِنِّي لِكُلِّ رَسُولٍ أَمِينٌ ﴿٢٠﴾

فَأَنَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٢١﴾

وَمَا آتَيْتُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّ أَخْرَى إِلَّا عَنَّ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيحٍ إِذَا نَعْبَثُونَ ﴿٢٣﴾

وَتَسْخَدُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخَلُّدُونَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطْشًا جَبَارِينَ ﴿٢٥﴾

فَأَنَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٢٦﴾

وَأَنَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا نَعَمَّوْنَ ﴿٢٧﴾

أَمَدَّكُمْ بِأَغْنَمِ وَبِئْنَ ﴿٢٨﴾

وَجَنَّتِ وَعِيُونِ ﴿٢٩﴾

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿٣٠﴾

(1) Sitadiyo shi ne gidan wasanni da Turanci, alāmā da Lārabci.

(2) Ko kuma wurāren sanā'ō'i kamar masākkōki irin na zāmanin nan.

136. Suka ce, "Daidai ne a kanmu: Kā yi wa'azi kō ba ka kasance daga māsu wa'azi ba.

137. "Wannan abu bai zamo ba fāce hālāyen⁽¹⁾ mutānen farko.

138. "Kuma mū, ba mu zama wadanda ake yi wa azāba ba."

139. Sabōda haka suka karyata shi, sai Muka halakar da sū. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

140. Kuma lalle ne, Ubangijinka, hakīka, Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

141. Samūdāwa sun karyata Manzanni.

142. A lōkacin da dān'uwan-su Sālihu ya ce, "Shin, bā zā ku bi Allah da takawa ba?

143. "Lalle ne nī, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

144. "Sabōda haka, ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dā'a.

145. "Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra, a kansa. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

146. "Shin, anā barin ku⁽²⁾ a cikin abin da yake a nan, kunā amintattu?

(1) Wātau läbarun mutāne wadanda ba su ci gaba ba, bā su son a yi rawa da nishādi. Anā karantawar ma'anar karyar ta farko, watau wai tātsūniya ce, a ce wai a hana āyā a kan tsauNUKA dōmin wasanni. Suna nufi da āya ko alāma gidājen rawa da na nashādi watau stadiyam da kasīno.

(2) Kuna zaton zā a bar ku a irin wannan ni'ima, Allah bā zai karbi rāyukanku ba, kuma Ya yi muku hisābi a kanta? Kayya! Zā a yi muku hisābi a bāyan kun mutu an tsayar da ku, dōmin hisābin ayyukan da kuka yi.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوْ عَزَّلَتْ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنْ
الْوَعْظِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ هَذَا إِلَّا حُكْمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكُهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا
كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢١﴾

كَذَّبَتْ شَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخْوَهُمْ صَلَحٌ لَا تَسْتَقُونَ ﴿٢٣﴾

إِنِّي لِكُرَسُولُ أَمِينٍ ﴿٢٤﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي ﴿٢٥﴾

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَنِيهِ مِنْ أَجْرٍ إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَيَّ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾

أَتُرَكُونَ فِي مَا هَبْنَاكُمْ أَمْنِينَ ﴿٢٧﴾

147. "A cikin gōnaki da marē-mari.

148. "Da shuke-shuke da dabi-nai, 'ya'yan itācensu hirtsi⁽¹⁾ māsu narkēwa a ciki?

149. "Kuma kunā sassaka gidāje daga duwātsu, kunā māsu alfāhari?

150. "Sabōda haka ku bi Allah da taħawa, kuma ku yi mini dā'ā.

151. "Kada ku yi dā'ā ga umur-nin maħbarata.

152. "Wadanda suke yin barna a cikin kasa, kuma bā su kyautatāwa."

153. Suka ce, "Kai daga māsu siħiri kurum kake.

154. "Bā kōwa kake ba, fāce mutum kamarmu. To, ka zo da wata āyā idan kā kasance daga māsu gaskiya."

155. Ya ce, "Wannan rākuma ce tanā da shan⁽²⁾ yini, kuma kunā da shan yini sananne.

156. "Kada ku shāfe ta da cūta, har azābar yini mai girma ta shāfe ku."

157. Sai suka sōke ta, sa'an nan suka wāyi gari sunā māsu nadāma.

158. Sabōda haka azāba ta kāma su. Lalle ne a cikin wannan akwai āyā, kuma mafi yawansu, ba su kasance māsu īmāni ba.

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

وَرُزْعٌ وَنَخْلٌ طَلْعُهَا هَضِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وَنَجَحُونَ مِنْ أَلْجَابٍ يُوتَافَرِهِنَ ﴿١٤٩﴾

فَأَنْقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونَ ﴿١٥٠﴾

وَلَا يُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحَرِينَ ﴿١٥٣﴾

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَنْتَ بِكَيْةٌ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

وَلَا تَمْسُوهَا إِسْوَءًا فَإِذَا ذُكِرَ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

فَعَرَرُوهَا فَاصْبَحَ حُوًانِدِ مِنْ ﴿١٥٧﴾

فَأَخْدَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾

(1) Hirtsi shi ne 'ya'yan itāce sababbi tun ba su nuna ba. Wātau hirtsin gonakinsu idan an ci shi narkēwa yake yi a cikin ciki balle kuma 'ya'yan itāce nunannu.

(2) Rānar da take da shā ita kadai zā ta shanye ruwan rījiyarsu, su kuma rānar da suke da shā su kadai zā su dēbi ruwan, bā zā ta shā ba. Amma kuma tanā bā su nōno da madara.

159. Lalle ne Ubangijinka, hañika, Shī ne Mabuwayi, Mai jin kai.

160. Mutānen Lūdu sun karyata Manzanni.

161. A lōkacin da dān'uwan-su,⁽¹⁾ Lūdu ya ce musu, "Bā zā ku yi takawa ba?

162. "Lalle ne nī, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

163. "Sabōda haka, ku bi Allah da takawa, kuma ku yi mini dā'a.

164. "Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra. Ijārāta ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

165. "Shin, kunā jē wa maza daga cikin talikai?

166. "Kuma kunā barin abin da Ubangijinku Ya halitta muku daga mātanku? Ā'a, ku mutāne ne māsu kētarēwa!"

167. Suka ce, "Lalle ne, hañika, idan ba ka hanu ba, yā Lūdu! Tilas ne kanā kasancēwa daga wadanda ake fitarwa (daga gari)."

168. Ya ce, "Lalle ne ga aikinku, hañika, inā daga māsukinsa.

169. "Yā Ubangijina! Ka tsīrar da ni da iyālīna daga abin da suke aikatāwa."

170. Sabōda haka Muka tsīrar da shi, shi da mutānensa gabā daya.

171. Fāce wata tsōhuwa a cikin māsu wanzuwa.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢٥﴾

كَذَّبَتْ قَوْمٌ لُّوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٦﴾

إِذْ قَالَ أَهْمَرٌ أَخْوَهُمْ لُّوطًا الْأَتَّشُونَ ﴿٢٧﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٢٨﴾

فَأَنَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٢٩﴾

وَمَا آتَكُمْ مِّنْ أَجْرٍ إِلَّا

عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

أَتَأْتُونَ الْذِكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٣١﴾

وَنَذَرُونَ مَا حَلَقَ لَكُمْ بِكُمْ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ

أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٣٢﴾

فَالْأُولَئِنَ لَوْتَنَتِهِ يَنْلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ

الْمُخْرَجِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ إِنِّي لَعَمِلْكُمْ مِّنَ الْفَالِينَ ﴿٣٤﴾

رَبِّنِي تَحْنِي وَأَهْلِي مَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

فَنَجَّيْتَنَاهُ وَأَهْلَهُ وَأَجْمَعِينَ ﴿٣٦﴾

إِلَّا بَعْرَازًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿٣٧﴾

(1) Lūdu dān'uwan-su ne na zaman gari da aure kawai. Asalinsa dan baffan Ibrāhīm ne, sun tāso daga gabas, Kasar Bābila suka yi hijira, har Ibrāhīm ya sauva Habrūna a Kasar Shām, Lūdu kuwa ya sauva a Sadūm da alkaryunta.

172. Sa'an nan kuma Muka dar-kāke wasu.

173. Kuma Muka yi ruwan sama a kansu, ruwa. Sai dai ruwan wa-danda ake yi wa gargadī ya mūna-na.

174. Lalle ne ga wannan, akwai āyā, kuma mafī yawansu bā su ka-sance māsu īmāni ba.

175. Kuma lalle ne Ubangijinka, hañka, Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

176. Ma'abūta funci sun karya-ta Manzanni.

177. A lōkacin da Shu'aibu ya ce musu, "Bā zā ku yi ta{k}awa ba?

178. "Lalle ne ni, zuwa gare ku, Manzo ne, amintacce.

179. "Sabōda haka, ku bi Allah da ta{k}awa kuma ku yi mini dā'ā.

180. "Kuma bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Ubangijin halittu.

181. "Ku cika mūdu, kuma kada ku kasance daga māsu sanyāwar hasāra (ga mutāne).

182. "Kuma ku yi awo da sikēli daidaitacce.

183. "Kuma kada ku nakasa wa mutāne abūbuwansu, kuma kada ku yi fasādi a cikin kasa kuna māsu barna.

184. "Kuma ku ji tsōron Allah Wanda Ya halitta ku, kū da jama'ar farko."

لَوْدَمَرَنَا الْأَخْرَيْنَ ﴿١٧﴾

وَأَمْضَرَنَا عَلَيْهِمْ مَطْرَأَفَسَاءَ مَطْرُالْمُنْذَرِينَ ﴿١٨﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢٠﴾

كَذَبَ أَصْحَابُ قَنْيَكَةَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

إِذْقَالَ لَهُمْ شَعْبِيْنَ الْأَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٢٣﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِي ﴿٢٤﴾

وَمَا آتَيْلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾

*أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُحْسِرِينَ ﴿٢٦﴾

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيرِ ﴿٢٧﴾

وَلَا تَبْخَسُوا أَنَاسًا أَشْيَاءَ هُمْ وَلَا تَعْتَوْفُونَ
الْأَرْضَ مُفَسِّدِينَ ﴿٢٨﴾

وَأَنْقُو الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَةَ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٩﴾

185. Suka ce, "Kai dai daga wa-danda suke sihirtattu kawai ne.

186. "Kuma bā kōwa kake ba, fāce mutum kamarmu, kuma lalle ne munā zaton ka, hakīka, daga makaryata.

187. "To, ka jēfo wani bābbake daga sama a kanmu, idan ka kasance daga māsu gaskiya."

188. Ya ce, "Ubangijīna ne Mafī sani ga abin da kuke aikatāwa."

189. Sai suka karyata shi, sabōda haka, azābar rānar girgije⁽¹⁾ ta kāma su. Lalle ne ita tā kasance azābar yini mai girma.

190. Lalle a cikin wancan, hakīka, akwai āya, amma mafi yawansu ba su kasance māsu īmāni ba.

191. Kuma lalle Ubangijīnka, hakīka, Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

192. Kuma lalle Shi (Alkur'āni), hakīka, saukarwar Ubangijin halitu ne.

193. Rūhi⁽²⁾ amintacce ne ya sauva da shi.

194. A kan zūciyarka, dōmin ka kasance daga māsu gargadi.

195. Da harshe na Larabci mai bayāni.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحَرِينَ ﴿١٨٥﴾

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مَّثُلْنَا وَإِنْ تُظْنِنَ لِمَنْ
الْكَذَّابِينَ ﴿١٨٦﴾

فَأَسْقَطْتُ عَلَيْنَا كَسْفًا مِّنْ أَسْحَامَهُ إِنْ كُنْتَ
مِّنَ الْأَصْدِيقِينَ ﴿١٨٧﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلُمَةِ إِنَّهُ كَانَ
عَذَابٌ يَوْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٨٨﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّةً وَمَا كَانَ أَكْتَشَرُوهُ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٨٩﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩٠﴾

وَإِنَّهُ لَتَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩١﴾

نَزَّلَ إِلَيْهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٢﴾

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٣﴾

إِلَسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٩٤﴾

(1) An ruwaito cēwa Allah Ya būde musu kōfar Jahannama, zāfi ya hana su zama a kō'ina cikin gidājensu, sa'an nan aka sanya girgije ya yi musu inuwa mai sanyi-sanyi har suka tāru a ciki, sa'an nan aka sanya girgijen ya kāma da wuta a kansu, suka kōne kurmus kamar an gasa fāra. Suka kōma tōka kamar yadda suka nēma daga Shu'aibu da a jēfa musu bābbake daga sama idan ya zama daga māsu gaskiya.

(2) Rūhul Kudus, shi ne Jibirīl, amincin Allah ya tabbata a gare shi.

196. Kuma lalle shī , hakīka,
yanā a cikin littattafan (Manzan-nin) farko.

197. Ashe, bai kasance āyā ba a
gare su, ya zama Mālaman Bani
Isrā'īla sun san shi?

198. Kuma dā mun saukar da shi
a kan sāshen Ajamāwa,

199. Ya karanta shi a kansu, ba
su kasance sabōda shi māsu īmāni
ba.

200. Kamar wancan ne! Muka
shigar da shi a cikin zukātan māsu
laifi.

201. Bā zā su yi īmāni da shī ba
sai sun ga azābar nan mai radadī.

202. Sai ta taho musu kwatsam,
alhāli kuwa sū, ba su sansance ba.

203. Sai su ce, "Shin, mu wadanda
ake yi wa jinkiri ne?"

204. Ashe, to, da azābar Mu suke
nēman gaggāwa?

205. Ashe, to, kā gani, idan
Muka jīshe su dadī a shēkaru,

206. Sā'an nan abin da suka ka-sance
anā yi musu wa'adi (da shi) ya
jē musu,

207. Abin da suka kasance anā
jīshe su dādīn, bā zai tunkude azāba
ba daga gare⁽¹⁾ su.

208. Kuma ba Mu halakar da
wata alkarya ba fāce tanā da māsu
gargadī.

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ إِيمَانٌ أَنْ يَعْلَمُهُ وَعْلَمُوا بِنِي
إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾

وَلَوْنَزَنَتْهُ عَلَى بَعْضِ الْأَغْرِيَمِينَ ﴿١٩﴾

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

كَذَلِكَ سَلَكُوهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢١﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٢﴾

فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٣﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٤﴾

أَفَعَدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٥﴾

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٧﴾

مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ ﴿٢٨﴾

وَمَا أَهْلَكَنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذُرُونَ ﴿٢٩﴾

(1) Dā an ba su lōkaci mai tsawo sunā jin dādī da rāyuwar dūniya a cikinsa, to, rānar da mutuwa kō azābar Allah ta jē gare su, wannan lōkacin bā zai tunkude mutuwar kō azabar ba daga gare su.

209. Dōmin tunātarwa, kuma ba Mu kasance Māsu zälunci ba.

210. Kuma (Alkur'āni) shaidānu ba su dōra sauva da shi ba.

211. Kuma bā ya kamāta a gare su (su shaidanu su sauva da shi), kuma ba su iyāwa.

212. Lalle ne sū, daga saurāre, hakīka, wadanda aka nisantar ne.

213. Sabōda haka, kada ka kira wani abin bautāwa na dabam tāre da Allah, sai ka kasance daga wadanda ake yi wa azāba.

214. Kuma ka yi gargadi ga danginka mafiya kusanci.

215. Kuma ka sassauta fikāfi-kanka⁽¹⁾ ga wanda ya bī ka daga mūminai.

216. Sa'an nan idan suka sābā maka, to, ka ce, "Lalle nī, barrantacce ne daga abin da kuke aikatāwa."

217. Kuma ka dōgara ga Mabuwāyi, Mai jin kai.

218. Wanda Yake ganin ka a lōkacin da kake tāshi tsaye.

219. Da jujjuyāwarka a cikin māsu yin sujada.

220. Lalle Shi⁽²⁾, Shi ne Mai ji, Masani.

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا نَظَلِمِينَ ﴿٥﴾

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ السَّيِّطِينُ ﴿٦﴾

وَمَا يَتَبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِعُونَ ﴿٧﴾

إِنَّهُمْ عَنِ الْسَّمْعِ لَمَعْرُوفُونَ ﴿٨﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًاٰ أَخْرَقَتْ كُوْنَ مِنَ
الْمُعَذَّبِينَ ﴿٩﴾

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿١٠﴾

وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١﴾

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقْلُ إِلَيْ بَرِّيٍّ مَمَّا تَعَمَّلُونَ ﴿١٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَىَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿١٣﴾

الَّذِي يَرَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿١٤﴾

وَنَقْبُلُكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿١٥﴾

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٦﴾

(1) Ka zama mai tausayi ga mūminai wadanda suka bī ka, ka yi musu kamar yadda kāzā take yi wa 'ya'yanta kanana a lōkacin sanyi, kō kuwa idan zā su yi barci dōmin ta kāre su daga cūta.

(2) Allah Shi ne Mai ji, ji na gaskiya, kuma Masani, sani na gaskiya.

221. Shin, (kunā so) in gaya⁽¹⁾ muku a kan wanda shaidannu kan sauka?

222. Sukan sauka a kan dukan makaryaci, mai zunubi.

223. Sunā jēfa (abin da suka) ji, alhāli kuwa mafi yawansu makaryata ne.

224. Kuma mawāka⁽²⁾ halakaku ne ke bin su.

225. Shin, ba ku ga cēwa, lalle ne sū, a cikin kōwane rango sunā yin dimuwa (su kētare haddi) ba?

226. Kuma lalle ne sū, sunā fadīn abin da bā su aikatāwa?

227. Fāce wadanda suka yi īmāni suka aikata ayyukan ḥwarai, kuma suka ambaci Allah da yawa, kuma suka rāma zālunci, daga bāyan an zālunce su. Kuma wadanda suka yi zālunci, zā su sani a wace majūya suke jūyāwa.

هَلْ أَنِّي شُكُورٌ عَلَى مَنْ تَنَزَّلُ السَّيِّطِينُ ﴿٣﴾

تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَاءِكَ أَثَيْرٌ ﴿٤﴾

يُلْقَوْنَ السَّمَعَ وَأَكَثَرُهُ كَذَّبُونَ ﴿٥﴾

وَالشَّعْرَاءُ يَتَّبَعُهُمُ الْغَاوِونَ ﴿٦﴾

أَلَّا تَرَأَنَهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٧﴾

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَأَنْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا
ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلِبٍ
يَنَقْلِبُونَ ﴿٩﴾

(1) Wannan dōmin raddi ne ga māsu cēwa aljannu ke gaya wa Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, Alkur'āni. Aljannu bā su sauка sai ga makaryaci, mai zunubi, Muhammadu kuwa bā haka yake ba. Sabōda haka shi bā mahaukaci ba, kuma ba wanda aljannu suke gaya wa ba. Dukan abin da ya fada, to, wahayi ne daga Allah.

(2) Siffōfin mawāka sun nūna cēwa Annabi Muhammadu bā mawāki ba ne, dōmin bā shi da daya daga cikin siffōfin mawāka. Kuma mabiyansa ba halakakku ba ne.

Tanā karantar da cēwa Allah Yanā da asirrai, bā su da iyāka, Yanā nūna sāshensu ta hannun wadansu mutāne bāyinSa da a cikin littattafanSa, dōmin mūminai su kāra karfin īmāni, kuma su yi aiki da shari'ar da Yā aza su a kanta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. D.Ş. Wadancan āyōyin Al-kurāni ne da Littāfi mai bayyanawa.

2. Shiriya ce da bushāra ga mūminai.

3. Wadanda suke tsayar da sal-la kuma su bāyar da zakka, alhāli kuwa sū, game da Lāhira, to, sū, sunā yin yakīni.

4. Lalle ne wadanda suke bā su yin īmāni da Lāhira, Mun kawāta musu ayyukansu, sabōda haka sunā dimuwa.

5. Wadannan ne wadanda suke sunā da mugunyar azāba (a dūniya), kuma sū, a Lāhira, sū ne mafiya hasāra.

طسٌ تلَقَءَ اِيَّتُ الْقُرْءَانَ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١﴾

هُدًى وَشِرْيٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقْسِمُونَ الْأَصْلَوَةَ وَلَوْلَوْنَ الْرَّكْوَةَ

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ بُوقُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيْنَ الْهُمْ

أَعْمَلُهُمْ فَهُمْ بِعَمَلِهِمْ

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُنَّ فِي

الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٤﴾

6. Kuma lalle ne kai, hañka, anā hada⁽¹⁾ ka da Alkur'āni daga gun Mai hikima, Masani.

7. A lōkacin da Mūsā ya ce wa iyālinsa, "Lalle ni, na tsinkāyi wata wuta, ni mai zo muku daga gare ta ne, da wani läbari, ko kuwa mai zo muku ne da yüla, makāmashin, tsammāninku, ku ji dīmi."

8. To, a lōkacin da ya jē mata, sai aka kira shi cēwa, "An tsarkake wanda yake cikin (wurin) wutar da wanda yake a gēfanta, kuma tsarki ya tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

9. "Yā Mūsā, lalle ne shi, Ni ne Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.

10. "Kuma ka jēfa sandarka." To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar dai ita karamin macīji ne, sai ya jūya yanā mai bāyar da bāya, kuma bai kōma ba, "Yā Musā! Kada ka ji tsōro, lalle Ni, Manzanni bā su jin tsōro a wuriNa.

11. "Sai wanda ya yi zālunci, sa'an nan ya musanya kyau a bāyan cūta, to, lalle Ni, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

12. "Kuma ka shigar da hannunka a cikin wuyan rigarka, ya fita fāri, bābu wata cūta, a cikin wasu ãyōyi tara zuwa ga Fir'auna da mutānensa. Lalle ne sū, sun kasance mutāne ne fāsikai."

(1) Lāhira da Īmāni da ita sunā a cikin asīran Allah. Haka karbar Alkur'āni daga Allah yanā a cikin asīran Allah da Ya bayyana a Littafi. Ganin Mūsa ga wuta da abubuwan da suka auku a wurin game da maganar Allah a gare shi da jūyāwar sanda macijiya da kōmawarta sanda da jūyāwar hannunsa fari fal da jūyāwarsa zuwa ga asalinsa, duka sunā a cikin asīran Allah da Ya bayyana su ga wani mutum.

وَإِنَّكَ لَتُلْقِيَ الْقُرْءَانَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلَيْهِ ①

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّيٌّ أَنْشَأْتُ نَارًا سَعَاتِكُمْ
فَنَهَا بِخَبِيرَةٍ أَوْ إِنِّيٌّ كُوْنُ شَهَابٍ قَبِيسٌ لَعَلَّكُمْ
تَضَطَّلُونَ ②

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ يُوْرَكَ مَنْ فِي الْأَنَارِ وَمَنْ
حَوْلَهَا وَسُبْتَ حَنَّ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ③

يَمْوَسِيٌّ إِنَّهُ أَنَّ اللَّهَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

وَأَنِّي عَصَمَكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهَزَّ كَاهْنَاجَانُ وَلَيْ
مُدْبِرًا وَلَيْ بَعْثَتْ يَمْوَسِي لَأَنْجَفَ إِنِّي لَا يَحْافَظُ
لَدَّيَ الْمُرْسَلُونَ ⑤

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُرَبَدَلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ⑥

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بِصَلَاءَ مِنْ عَيْرِ
سُوءٍ فِي تَسْعَءَ إِنِّي إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَسِيقِينَ ⑦

13. To, a lōkacin da āyōyin Mu suka jē musu, sunā māsu wāyar da kai, suka ce, wannan sihiri ne, bayyananne.

14. Kuma suka yi musunsu, al-hāli zukatansu, sun natsu da su, dōmin zālunci da girman kai. To, ka dūbi yadda ākibar ma'barnata ta kasance.

15. Kuma lalle ne, hakīka, Mun bai wa Dāwūda da Sulaimān ilmi, kuma suka ce, “Gōdiya⁽¹⁾ ta tabbata ga Allah, Wanda Ya fīfīta mu a kan māsu yawa daga BāyinSa mūminai.”

16. Kuma Sulaimān ya gāji Dāwūda ya ce, “Yā ku mutāne! An sanar da mu maganar tsuntsāye, kuma an bā mu daga kōwane abu. Lalle ne, wannan, hakīka, shi ne falalar (Allah) bayyananna.”

17. Kuma aka tattara, dōmin Sulaimān, rundunōninsa, daga al-jannu da mutāne da tsuntsāye, to, sū anā kange su (ga tafiya).

18. Har a lōkacin da suka je a kan rāfin turūruwa, wata turūruwa ta ce, “Yā kū jama'ar turūruwa! Ku shiga gidājenku, kada Sulaimān da rundunōninsa su kakkarya ku, al-hāli kuwa sū, ba su sani ba.”

19. Sai ya yi murmushi yanā mai dāriya daga maganarta, kuma ya

فَلَمَّا جَاءَهُنْهُمْ إِذَا تَبَّعُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١﴾

وَجَاهُهُمْ بِهَا وَأَسْتَيْقِنُهُمْ أَنَّهُمْ فُلْمَانٌ
وَعُلُوًّا فَأَنْظُرْكُمْ كَيْفَ كَانَ عِنْقَبَةُ
الْمُقْسِدِينَ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا دَاؤَدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَوَرَثَ سُلَيْمَانُ دَاؤَدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
عِلْمَنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ
هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿٤﴾

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنْ الْجِنِّ
وَالْإِنْسَ وَالْطَّيْرِ فَهُمْ يُؤَزَّعُونَ ﴿٥﴾

حَقَّ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادَّ الْنَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّمْلُ أَذْحُلُوا مَسِكِنَكُمْ لَا يَخْطِمَنَّكُمْ
سُلَيْمَانٌ وَجُنُودُهُ وَهُنَّ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦﴾

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزَاعِي

(1) Abin da ke hakkin ni'imar Allah a kan mutum, ya gōde Masa. Dawūda da Sulaimān Allah Yā bā su ilmi na Annabci sun tsayu da gōdiyarsa a kan aiki da shi, da kuma ikrāri da cēwa ni'ima ce daga Allah, bā da wani aiki nāsu ba. Annabci da ilmi da sanin maganar tsuntsu da ta aljannu da ta turūruwa duka sunā cikin asīrin Allah da Yake nūnāwa ta hanyar wadansu BāyinSa, Annabāwa.

ce, "Yā Ubangijīna! Ka cūsa mini in gōde wa ni'imarKa wadda Ka ni'imta ta a gare ni da kuma ga mahaifāna biyu, kuma in aikata aiki na kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka shigar da ni, sabōda rahamarKa, a cikin bāyinKa sālihai."

20. Kuma ya binciki⁽¹⁾ tsuntsāye, sai ya ce, "Me ya kāre ni bā ni ganin hudhudu, kō ya kasance daga māsu fakuwa ne?

21. "Lalle ne zā ni azabta shi azāba mai tsanani, kō kuwa lalle in yanka shi, kō kuwa lalle ya zo mini da dašili bayyananne."

22. Sai ya zauna bā nēsa ba, sa'an nan ya ce, "Nā san abin da ba ka sani ba, kuma na zo maka daga Saba da wani lābari tabbatacce.

23. "Lalle ni, nā sāmi wata mace wadda tanā mulkinsu, kuma an bā ta daga dukan kōme, kuma tanā da gadon sarauta mai girma.

24. "Na sāme ta, ita da mutānenta, sunā yin sujada ga rānā, baicin Allah, kuma Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka ya karkatar da su daga hanya, sa'an nan sū, ba su shiryuwa.

25. "Ga⁽²⁾ su yi sujada ga Allah Wanda Yake fitar da abin da yake a bōye, a cikin sammai da kasa, kuma

أَنْ أَشْكُرْ بِعَمَّتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى
وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلْ صَدَقَاتَ رَضَّسْهُ وَادْجَلْنِي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الْصَّابِرِينَ ﴿٦﴾

وَنَفَقَ الظَّاهِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدُّهُ
أَمْ كَانَ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٧﴾

لَا عِذْنَةُ وَعَذَابًا شَدِيدًا وَلَا أَذْبَحَهُ
أَوْ لَيَأْتِيَ سُلْطَنٌ مُّبِينٌ ﴿٨﴾

فَمَكَثَ عَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحْطَطْ بِمَا لَمْ
تُحْظِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَبِيْنِ يَقِينٍ ﴿٩﴾

إِنِّي وَجَدْتُ أَمْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيتَ مِنْ
كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَلَهُمْ
فَصَدَّهُمْ عَنِ الْسَّيْلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿١١﴾

أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَّءَ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(1) Wannan ya nūna tsayuwar Sulaimān da binciken kōme da kōwa a cikin daularsa. Kuma da yadda yake yin tsanani a cikin sauķi. Wannan ita ce hanyar mulki mai kyau.

(2) An kāyar da harafin kōrewa dōmin barinsa, da Hausa, yanā bāta ma'ana, dōmin Shaidan bai kange su daga rashin yin sujada ba.

Yā san abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa.

26. “Allah, bābu abin bautāwa, fāce Shī, Ubangijin⁽¹⁾ Al’arshi, mai girma.”

27. Ya ce, “Za mu dūba, shin, kā yi gaskiya ne, kō kuwa kā kasance daga makaryata?

28. “Ka tafī da takardāta wan-nan, sa’ān nan ka jēfa ta zuwa gare su, sa’ān nan kuma ka jūya daga barinsu, sa’ān nan ka ga mēne ne suke mayarwa.”

29. Ta ce, “Yā kū mashawarta! Lalle ne, an jēfo, zuwa gare ni, wata takarda mai girma.

30. “Lalle ita daga Sulaiman take, kuma lalle ita, da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai ne.

31. “Kada ku yi girman kai a gare ni, kuma ku zo mini kunā māsu sallamāwa.”

32. Ta ce, “Yā ku mashawarta⁽²⁾! Ku yi mini fatawa ga al’amarīna, ban kasance mai yanke wani al’amari ba, sai kun halarta.”

33. Suka ce, “Mū ma’abūta karfi ne, kuma ma’abūta yāki mai tsanani ne, kuma al’amari yā kōma zuwa gare ki, sabōda haka ki dūba, mēne ne zā ki yi umurni (da shi)?”

وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٠﴾

*قَالَ سَنَنُطُرُ أَصَدَقَتْ أَمْرَكُنْتَ مِنَ الْكَانِدِينَ ﴿٢١﴾

أَذْهَبْتِكُنْتِي هَذَا فَالْقِهَةِ إِلَيْهِمْ فُرَوْلَ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

قَالَتْ يَتَأْيَهَا الْمَلَوْ إِلَى الْقِيَ إِلَى كِتَبِ كَيْمُ ﴿٢٣﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَنَ وَإِنَّهُ يُسَمِّي اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٤﴾

أَلَا تَعْلُوْ عَلَىَ وَأَنُوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٢٥﴾

قَالَتْ يَتَأْيَهَا الْمَلَوْ أَفْوُنِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتْ قَاطِعَةً أَمْرًا حَقِيقَةً تَشَهِّدُونَ ﴿٢٦﴾

قَالُوا نَخْنُ أُولُوْ قُوَّةٍ وَأُولُوْ بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا أَمْرِيْنَ ﴿٢٧﴾

(1) Ya siffanta Allah da cēwa bābu abin bautāwa fāce Shi, dōmin ya kōre cancantar rānā ga ibāda, da Ubangijin Al’arshi dōmin ya dēbe girman gadon Bilkisu daga zukāta.

(2) Allah bai kēbance hikima ga maza kawai ba, har mātā akwai māsu hikima a cikinsu. Sai dai Musulunci yā hana shugabancin mātā, sabōda galibinsu ādifarsu tā rinjāyi hankalinsu, sabōda kyautata tarbiyyar yāra. Anā fahimtar cēwa iya mulki, shi ne rashin fallēwa da ra’ayi ga shūgaba, sai a bāyan ya shāwarci mutānensa, kamar yadda Sarauniyar Saba ta yi da Majalisarta.

34. Ta ce, “Lalle Sarakuna idan sun shiga wata alkarya, sai su bāta ta, kuma su sanya māsu darajar mutānenta kaskantattu. Kuma kammar wangan ne suke aikatāwa.

35. “Kuma lalle nī, mai aikāwa ce zuwa gare su da kyauta, sa'an nan mai dūbawa ce: da me manzannin zā su kōmo.”

36. To, a lōkacin da ya jē wa Sulaiman ya ce, “Shin, za ku fāra ni da dūkiya ne? To, abin da Allah Ya bā ni, shi ne mafi alhēri daga abin da Ya bā ku. A'a, kū ne kuke yin farin ciki da kyautarku.

37. “Ka kōma zuwa gare su. Sa'an nan lalle munā je musu da rundunōni, bābu wata tābukāwa gare su game da su, kuma lalle munā fitar da su daga gare ta, sunā mafi wulākantuwa, kuma sunā kaskantattu.”

38. Ya ce, “Yā ku mashāwarta! Wannenku zai zo mini da gadonta a gabānin su zo, sunā māsu sallamāwa?”

39. Wani mai karfi daga aljannu ya ce, “Nī, inā zo maka da shi a gabānin ka tāshi daga matsayinka. Kuma lalle nī, a gare shi, hākīka, mai karfi ne amintacce.”

40. Wanda yake a wurinsa akwai⁽¹⁾ wani ilmi daga Littāfin ya ce,

فَالْتِ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْبَةً أَفْسَدُوهَا
وَجَعَلُوا أَعْزَةَ أَهْلِهَا أَذْلَةً وَكَذَلِكَ
يَفْعَلُونَ ﴿٢١﴾

وَإِنِّي مُرْسَلٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ يُمَرِّجُ
الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٢﴾

فَلَمَّا جَاءَهُ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتَيْدُونَ بِمَالِهَا
أَتَنْزِنَ اللَّهَ خَيْرَ قَمَاءَ اتَّسْكُنْ بِلَ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ
تَفَرَّحُونَ ﴿٢٣﴾

أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَّ تَبْتَهِمْ بِمُحْنُودٍ لَا قَبْلَ لَهُمْ بِهَا
وَلَنْ تُخْرِجَهُمْ مِنْهَا أَذْلَةً وَهُمْ صَنِعُونَ ﴿٢٤﴾

قَالَ يَتَابُ إِلَيْهَا الْمُلُوكُ أَيْكُمْ يَأْتِيَنِي بِعَرْشَهَا قَبْلَ أَنْ
يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٢٥﴾

قَالَ عَفَرِيتٌ مَنِ الْجِنُّ أَنَّاءَ إِيْكَ بِهِ فَبَلَ أَنْ تَقُومُ
مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوْيٌ أَمِينٌ ﴿٢٦﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَّاءَ إِيْكَ

(1) Allah na bāyar da asirai daga littattafai, kō da wahayi zuwa ga Annabāwa, kō da ilhama daga abin da aka bai wa Annabāwa. Wadansu sun ce ilmin nan sunan Allah ne mafi girma. Allah ne Mafi sani. Sai dai sharadin aiki da ilmi ga ibāda, ya kasance daga Annabāwa kawai, a cikin lōkacin aiwatar da shari'arsu. Bā a iya amfāni da wani sūnan Allah wanda wani Annabi bai zo da shi ba a gabānin Musulunci, kuma a bāyan Musulunci

“Ni inā zo maka da shi a gabānin kyaftāwar ganinka ta kōma gare ka.” To, a lōkacin da ya gan shi matabbacī a wurinsa, ya ce, “Wannan daga falalar Ubangijīna yake, dōmin Ya jarraba ni: Shin, zan göde ne, kō kuwa zan butulce! Kuma wanda ya göde, to, yanā gödēwa ne dōmin kansa, kuma wanda ya kāfirta, to, lalle Ubangijīna Wadātacce ne, Karīmi.”

41. Ya ce, “Ku canza kamar gadonta gare ta, mu gani, shin zā ta shiryu, kō kuwa tanā kasancēwa daga wafanda bā su shiryuwa.”

42. To, a lōkacin da ta jē, aka ce, “Shin, kamar wannan gadon sarautarki yake?” Ta ce, “Kamar dai shīne. Kuma an bā mu ilmi daga gabāninta, kuma mun kasance māsu sallamāwar (al'amari ga Allah).”

43. Kuma abin da ta kasance tanā bautāwa, baicin Allah, ya kange ta. Lalle ita, tā kasance daga mutāne kāfirai.

44. Aka ce mata, “Ki shiga a gidan sarauta.” To, a lōkacin da ta gan shi, ta yi zatonsa wai gulbi ne, kuma ta kuranye⁽¹⁾ daga kwaurinta. Ya ce, “Lalle ne shi, gidan sarauta ne mai santsi daga madūbai.” Ta ce, “Yā Ubangijīna!

bā a rōkon Allah sai da sunāyenSa māsu kyau, tis'in da taran nan, sai dai a dunküle kamar a ce, “Inā rōkon Allah da sunayenSa da na sani da wafanda ban sani ba.”

(1) Idan īmāni ya shiga a cikin zūciya, sai girman kai ya fita daga gare ta. Sarauniya Bilkiṣu tanā kuranye kafāfunta da niyyarta ta shiga a cikin ruwa dōmin ta nūna dā'arta ga umurnin Annabin Allah Sulaimān, kuma ta yarda da shiga gulbin da ba ta san tsawon zurfinsa ba, kō da za ta mutu a wurin dā'ā da takawa. Mace da sarauta iyakar girman kai ke nan, bābu abin da zai gusar da shi sai īmānin gaskiya.

بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ
مُسْتَقِرًّا عِنْدُهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَلْبُونَيْ
إِشْكُرْ كُرَمًا كُفُرٌ وَمَنْ شَكَرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي عَنِّيْ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ نَسَيْرٌ وَالْهَا عَرْشَهَا نَظَرَ أَنْهَدَى أَمْ
تَكُونُ مِنَ الظَّالِمِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهْنَكَذَا عَرْشُكَ قَالَتْ كَانَهُ هُوَ
وَأُولَئِنَّا عَلَمْ مِنْ قِبَلِهَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ
قَوْمَ كَفَرِيْنَ ﴿٤٤﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِ الْصَّرَحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ
لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرَحٌ
مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرٍ قَالَتْ رَبِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي

Lalle nī, na zälunci kaina, kuma nā sallama al'amari tāre da Sulaimān ga Allah, Ubangijin halittu.”

45. Kuma lalle ne, hākīka, mun aika zuwa Samūdāwa da dan'u-wansu, Salihu (ya ce), “Ku bauta wa Allah.” Sai gā su kungiyōyi biyu sunā ta husūma.

46. Ya ce, “Yā mutānēna! Don me kuke nēman gaggāwa game da mūnanāwa, a gabānin kyautatāwa. Don me bā ku nēman Allah gāfara, tsammāninku, zā a yi muku raha-ma?”

47. Suka ce, “Munā shu'umci da kai, kuma da wanda ke tāre da kai.” Ya ce, “Shu'umcinku a wurin Allah yake. Ā'a, kū mutāne ne, anā fiti-nar ku.”

48. Kuma wafansu jama'a tara⁽¹⁾ sun kasance a cikin birnin, sunā yin barna, kuma bā su kyautatāwa.

49. Suka ce, “Ku yi rantsuwa da Allah, lalle zā mu kwānan masa,⁽²⁾ shi da mutānensa, sa'an nan mu ce wa waliyyinsa. ‘Ba mu halarci halakar mutānensa ba, kuma mū, hākīka, māsu gaskiya ne’.”

50. Kuma suka kulla mākirci, kuma Muka kulla sakamakon mā-kirci, alhāli sū ba su sani ba.

وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى شَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ
أَعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فِي قِيَامٍ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَقُولُ لَهُمْ سَعِدُوا بِمَا
الْحَسَنَةُ لَوْلَا سَعِفَرُونَ اللَّهُ لَعَلَّكُمْ
تُرَحَّمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا أَطَيْرَنَا يَابْكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَهِيرٌ كُلُّ
عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ نُفَسِّرُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ
يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا نَقَاسِمُوا بِاللَّهِ لَنْبَيِّنَّهُ وَأَهْلَهُ وَثُمَّ
لَنَفُولَنَّ لَوْلَيْهِ مَا شَهَدْنَا مَهْلِكًا أَهْلَيْهِ
وَإِنَّا لَصَدِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكَرُوا مَكَرًا وَمَكَرَنَا مَكَرًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

(1) Yawan māsu barna bā ya hana gaskiya bayyana. Kuma mai mākirci dōmin ya halakar da mai gargadīn addinin Allah, yanā yi wa kansa sanadin halaka kawai ne. Wafannan mutāne tara sun yi niyyar kashe Sālihu ne, bā da sanin danginsa ba, a wurin da yake kwāna yanā salsa a masallacinsa, a bāyan gari. A can Allah ya halakar da su. Wannan shī ne sakamakon mākircin da suka kulla.

(2) Zā mu kwānan masa, ai zā mu kwāna da niyyar kashe shi a cikin dare, a bōye.

51. Ka dūba yadda ākibar mā-kircinsu ta kasance, lalle Mū, Mun darkāke su da mutānensu gabā daya.

52. Wadancan, gidājensu ne, wōfintattu, sabōda zāluncin da suka yi, lalle ne a wangan akwai āyā ga mutāne wadanda suke sani.

53. Muka tsīrar da wadanda suka yi īmāni, kuma sun kasance sunā taķawa.

54. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, “Shin, kunā jē wa alfasha⁽¹⁾ ne alhāli kuwa kunā gani?

55. “Shin, lalle kū, hakīka, kunā je wa maza da sha’awa, baicin mātā? Ā'a, kū, wasu irin mutāne ne kunā aikin jāhilci.”

56. Bābu abin da ya kasance ja-wābin mutānensa, fāce suka ce, “Ku fitar da mutānen Lūdu daga alkaryarku, lalle sū, wasu irin mutāne ne māsu da’awar sunā da tsarki.”

57. Sai Muka tsīrar da shi, shi da mutānensa,⁽²⁾ fāce mātarsa, Mun kaddara ta a cikin māsu wanzuwa.

58. Kuma Muka yi ruwa a kansu da wani irin ruwa. To, ruwan wa-danda ake yi wa gargadī yā mū-nana.

فَانظُرْ كِيفَ كَانَ عَيْقَبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا
دَمَرَتْ هُرْ وَ قَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٧

فِتْلَكَ يَوْمَهُمْ حَاوِيَةٌ بِمَاظِلَمَوْا إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَذِيَّةٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٦٨

وَأَنْجَحْنَا الَّذِينَ أَمْنَأْوَكَانُوا يَتَّقُونَ ٦٩

وَلُوطٌ إِذْ قَالَ لِقَوْمَهُ أَتَأْتُونَ
الْفَرِحَشَةَ وَأَنْسَمْ بَصِيرُونَ ٧٠

إِنَّكُمْ لَكُلَّ أَتُوْنَ إِلَيْهِمْ شَهْوَةٌ مِّنْ دُونِ
النِّسَاءِ بَلْ أَنْسَمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ٧١

* فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمَهُ إِلَّا أَنْ قَاتَلُوا
أَخْرِجُوا إِلَيْهِمْ لُوطٌ مِّنْ قَرْيَاتٍ كُلُّهُمْ أَنْاسٌ
يَتَطَهَّرُونَ ٧٢

فَأَنْجَحْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَاتُهُ وَقَدْرَتْهَا
مِنَ الْغَارِبِينَ ٧٣

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطْرُ
الْمُنْذَرِينَ ٧٤

(1) Alfāshar mutānen Lūdu, ita ce luwādī, namji ya bi namiji a duburarsa. Wannan alfāsha, kō dabbōbi bā su yin ta. Ga mutānen Lūdu ta fāra bayyana. Allah Ya halakar da su kamar yadda Ya ambata. Sa'an nan kuma ba a kāra ganinta ba, sai ga wannan al'umma. Asirin da ke ciki, shī ne yadda Allah Yake jūyar da dabi'ar imutum ta zama bā ta māsu hankali ba, tāre da dōgewar halittar jikinsa kamar yadda take ga zāhiri.

(2) Mutānensa mūminai. Imāni da gaskiya idan gaskiya ta bayyana asīri ne daga asīran Allah sai wanda Ya bai wa. Kusanci ga wani Annabi da aure kō zumunta, bā ya bāyar da shi. Ruwan azāba, shī ma asīri ne na Allah.

59. Kace, “Gōdiya ta tabbata ga Allah, kuma aminci ya tabbata bisa ga BāyinSa, wadanda Ya zābā.” Shin, Allah ne Mafi alhēri, kō abin da suke yin shirki da shi?⁽¹⁾

60. Kō wāne ne Ya halitta sammai da fasa, kuma Ya saukar muku, daga sama, wani ruwa, Muka tsirar, game da shi, gōnaki māsu sha’awa, ba ya kasancēwa gare ku, ku tsirar da itācensu? Shin, akwai abin bautāwa tāre da Allah? Ā'a, sū mutāne ne suna daidaitāwa (Allah da wani).

61. Kō kuwa wāne ne Ya sanya fasa tabbatacciya, kuma Ya sanya kōguna a tsakāninta kuma Ya sanya mata manyan duwātsu tabattu, kuma Ya sanya wani shāmaki a tsakānin tēkuna biyu? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah. Ā'a, mafi yawansu ba su sanība.

62. Kō wāne ne yake karba wa mai bukatā idan ya kira Shi, kuma ya sanya ku mamayan fasa? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Kadān fwarai kuke yin tunāni.

63. Kō wāne ne yake shiryarwa a cikin duffan fasa da tēku, kuma wāne ne Yake aikōwar iskōki dōmin bāyar da bushāra a gaba ga rahamarSa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Tsarki ya tab-

قُلْ أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَنَا اللَّهُ خَيْرًا مَا يُشْرِكُونَ ﴿٦﴾

أَمَنَ حَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَبْتَنَاهُ إِلَيْهِ حَدَائِقَ ذَاتِ
بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْتَسِوا
شَجَرَهَا أَءِلَهٌ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ
يَعْدُلُونَ ﴿٧﴾

أَمَنَ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلَائِهَا
أَنْهَرًا وَجَعَلَ لَهَا رَوْسِيٍّ وَجَعَلَ بَيْنَ
الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا أَءِلَهٌ مَعَ اللَّهِ بَلْ
أَتَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

أَمَنَ يُحِبُّ الْمُضْطَرِ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْسِفُ
السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ
أَءِلَهٌ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٩﴾

أَمَنَ يَهْدِي كُمْ فِي ظُلْمَتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَمَنْ يُرْسِلُ أَرْتَيْحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيَ
رَحْمَتِهِ أَءِلَهٌ مَعَ اللَّهِ تَعَلَّمُ اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿١٠﴾

(1) Daga wannan āyā ta 59 zuwa Karshen sūra, duka tambīhi ne ga abūbuwan fake na ilmin Allah, wanda ya shāfi jikunanmu, amma ba mu san yadda suke aukuwa a gare mu ba. Sa'an nan kuma da tambīhi ga abūbuwan gaibi da suke zuwa dōmin mu yi īmāni da su.

bata ga Allah daga barin abin da suke shirki da shi.

64. Kō wāne ne Yake fāra halitta sa'an nan kuma ya mayar da ita, kuma Wāne ne Yake arzūta ku daga sama da kasa? Ashe, akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Ka ce, “Ku kāwo dalīlinku, idan kun kasance māsu gaskiya.”

65. Ka ce, “Bābu wanda ya san gaibi a cikin sammai da kasa fāce Allah. Kuma bā su sansancēwar a yaushe ne ake tāyar da su.”

66. Ā'a, saninsu ya kai a cikin Lāhira. Ā'a, sunā cikin shakka daga gare ta. Ā'a, sū da gare ta makāfin zūci ne.

67. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Shin, idan mun kasance turbāya, mu da ubanninmu, shin, hakīka, wadanda ake fitarwa ne?

68. “Lalle ne, hakīka, an yi mana wa'adi ga wannan, mū da ubanninmu, daga gabānin haka. Wan-nan bā kōme ba ne fāce tātsūni-yoyin farko.”

69. Ka ce, “Ku yi tafiya a cikin kasa, sa'an nan ku dūba, yāya ākibar māsu laifī take?”

70. Kuma kada ka yi bañin ciki a kansu, kuma kada ka kasance a cikin kuncin rai daga abin da suke kullāwa na mākirci.

71. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa'adi (zai auku), idan kun kasance māsu gaskiya?”

72. Ka ce, “Akwai fatan sāshen abin da kuke nēman gaggāwarsa, ya

أَمَنَ يَبْدَأُ الْحَلَقَ قُرْبَعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَهٌ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَا تُوْا
بِرْهَنَتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿٦٦﴾

فُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبِ إِلَّا
اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبَعْثُرُونَ ﴿٦٧﴾

بَلِ اذْرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍ
مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كَانَتْ رُبْرَبًا
وَأَبَاؤُنَا أَيْتَا الْمُحْرَجَوْنَ ﴿٦٩﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا لَحْنٌ وَأَبَاؤُنَا مِنْ قَبْلِ إِنْ
هَذَا إِلَّا سَطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧٠﴾

فُلْ سِرُّوْفِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوْكَيْفَ كَانَ
عَيْبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٧١﴾

وَلَا خَرَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا
يَمْكُرُونَ ﴿٧٢﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿٧٣﴾

فُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدَفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي

kasance yā kuturta⁽¹⁾ a gare ku."

73. Kuma lalle ne Ubangijinka, hañka, Mai falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawansu, bā su gōdēwa.

74. Kuma lalle Ubangijinka, hañka, Yanā sanin abin da ƙirāzansu suke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

75. Kuma bābu wata (mas'ala) mai bōyuwa, a cikin sama da kasa fāce tanā a cikin littāfi bayyananne.

76. Lalle ne wannan Alkur'āni⁽²⁾ yanā gaya wa Banī Isrā'il mafi yawan abin da sū suke sāba wa jūnansu a ciki.

77. Kuma lalle shi, hañka, shi-riya ce da rahama ga mūminai.

78. Lalle Ubangijinka Yanā yin hukunci a tsakāninsu da hukuncinSa, kuma Shi ne Mabuwāyi, Masani."

79. Sabōda haka, ka dōgara ga Allah, lalle ne, kai ne a kan gaskiya bayyananniya.

80. Lalle ne kai, bā ka jiyan da matattu, kuma bā ka sa kurāme su ji kiranka, idan sun jūya sunā māsu bāya da bāya.

(1) Kuturi, shi ne a bāyan wani ya hau dabba ya kuma aza wani a kanta daga bāya gare shi. Kinaya ce na cēwa abin yanā kusa gare su ƙwarai, kamar tsakānin dan kuturi da mahayin dabba.

(2) Idan wanna Alkur'āni ya ƙunsa ilmin asīrai da yake iya gaya wa Banī Isrā'il mafi yawan abin da sū da kansu, suke sāba wa jūna a kansu, tāre da shahararsu da ilmi, da yawan Annabāwan da suka wuce a cikinsu, to, ga Lārabāwa jāhilai hiyāka ke nan. Bābu abin da ya wajaba a gare su, sai sallamawa ga abin da yake kiran zuwa gare shi. In abin da yake fada ba gaskiya ba ne, dā Bani Isrā'il ne farkon māsu nūna ƙaryarsa. Amma ba su yi ba. Sabōda haka duka gaskiya ne. Sai kōwa ya bī shi ya tsīra.

لَسْتَ عَجِلُونَ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُوقَضِيلٍ عَلَى الْأَنَاسِ وَلَا كُنَّ
أَنْتَ هُنْ لَا يَشْكُرُونَ

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلَمُونَ

وَمَا مِنْ عَابِثَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي
كِتَابٍ مُبِينٍ

إِنَّ هَذَا الْقُرْءَانَ يَعْصُلُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ
أَنْتَ هُنَّ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَفِيُونَ

وَإِنَّهُ لَهُدَىٰ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْقَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصَّمَدَ الدُّعَاءَ
إِذَا أَوْفَأْ مُدْرِينَ

81. Kuma kai ba ka zama mai shiryar da dīmammu daga bata ba. Bā ka jiyarwa fāce wanda yake yin īmāni da āyōyinMu. To, sū ne māsu sallamāwa (al'amari zuwa ga Allah).

82. Kuma idan magana ta auku a kansu, Munā fitar musu da wata dabba⁽¹⁾ daga ƙasa, tanā yi musu magana, cēwa “Lalle mutāne sun kasance game da āyōyinMu, bā su yin īmānin yakīni.”

83. Kuma a rānar da Muke tārāwa daga kōwace al'umma, wata fungiya daga wadanda suke ƙaryata āyōyinMu, sai ga su anā kange su (ga kōra).

84. Har idan sun zo, (Allah) zai ce, “Ashe kun ƙaryata āyōyinNa, kuma ba ku kēwaye su da sani ba? To, mēne ne kuka kasance kunā aikātāwa?”

85. Kuma magana ta auku a kansu, sabōda zāluncin da suka yi. To, sū bā su da ta cēwa.

86. Shin, ba su gani ba, cēwa, lalle Mū, Mun sanya dare dōmin su natsu a cikinsa, kuma da yini mai sanya gani? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi dōmin mutāne wadanda suka yi īmāni.

وَمَا أَنْتَ بِهَدِي الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالِهِمْ إِنْ
لَتُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِمَا يَأْتِي نَاهِمُ
مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

*وَلَدَأَوْقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجَنَا الْهُمَّادَةَ
مِنْ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا
بِمَا يَأْتِي نَا لَأَيُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

وَيَوْمَ نَحْشِرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَرَجَاءَهُمْ مَنْ يُكَذِّبُ
بِمَا يَأْتِي نَاهِمُ يُؤْزِعُونَ ﴿٨٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ وَقَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِمَا يَأْتِي وَلَعَلَّ
تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا ذَلِكُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

وَرَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا
يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا الْيَلَىٰ لِتَسْكُنُوا فِيهِ
وَأَنَّهُمْ مُبْصِرُونَ فِي ذَلِكَ لَا يَرَى لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

(1) Wata dabba ce anā kiran ta Jassāsa, an ce 'yar rākumar Sālihu ce, a lōkacin da aka kashe uwarta, ta gudu, ta shiga cikin dūtsé, dūtsen ya rufe da ita. Tanā fitōwa daga dūtsen Safa a Makka da hantsi. Bāyan fitōwarta, bābu sauran wa'azi. Mūmini ya tabbata mūmini, kāfiri kuma ya tabbata haka. Tanā riķe da sandar Mūsā da Hātimin Sulaimān. Tana fitōwa a bāyan fitōwar rānā daga yamma. Allah dai Ya san gaskiyar yadda take.

87. Kuma da rānar⁽¹⁾ da ake būsa a cikin kaho, sai wanda yake a cikin sammai da wadanda suke a cikin kasa su firgita, fāce wanda Allah Ya so, kuma dukansu, su je Masa sunā kaskantattu.

88. Kuma kanā ganin duwātsu, kanā zaton su sandararru, alhāli kuwa sū sunā shūdēwa, shūdēwar giringe, bisa sanā'ar Allah Wanda Ya kyautata kōwane abu. Lalle Shi, Mai lābartāwa ne game da abin da kuke aikatāwa.

89. Wanda ya zo da kyakkawan aiki guda, to, yanā da mafi alhēri daga gare shi. Kuma sū daga wata firgita,⁽²⁾ a yinin nan, amintattu ne.

90. Kuma wanda ya zo da mugun aiki, to, an kife fuskōkinsu a cikin wuta. Ko zā a sāka muku fāce da abin da kuka kasance kūnā aikatāwa?

91. (Ka ce), “An umurce ni, in bauta wa Ubangijin wannan Gari⁽³⁾, Wanda ya mayar da shi Hurumi, kuma Yanā da dukān kōme. Kuma an umurce ni da in kasance daga māsu sallamāwa.

92. “Kuma inā karanta Al-kur'āni.” To, wanda ya shiryu, yā shiryu ne dōmin kansa kawai.

وَيَوْمَ يُنَفَّحُ فِي الْأَصْوَرِ فَقَرَعَ مَنِ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ
آتُوهُ دَارِخِينَ ﴿٤٧﴾

وَتَرَى الْجِبَالَ تَخْسِبُهَا جَاهِدَةٌ وَهِيَ تَمْرُّ مَرَّةً
السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَنْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ
إِنَّهُ وَحْدَهُ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٤٨﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَرَّعَ
يَوْمَئِذٍ إِمْنُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي الظَّارِ
هَلْ تُنْجِزُونَ إِلَّا مَا كُشِّطَ تَعْمَلُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّمَا أَمْرَتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّهَذِهِ الْبَلْدَةَ
الَّذِي حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرَتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥١﴾

وَأَنَّ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنْ أَهْتَدَ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي

(1) Bāyan fitōwar dabba, kuma sai būsar kaho na farko, sa'an nan na biyu sa'an nan Kiyāma.

(2) Firgita daga azābar Lāhira, wannan firgita ba irin ta farko ba ce, wadda aka ambata a cikin ḥāya ta 87, dōmin wangan firgitar kwarjini ce a bāyan tāshi daga kaburbura.

(3) Wannan Gari shī ne Makka. Sanya Makka hurumi ba a iya shiga cikinsa da yāki yanā a cikin asirai na Allah. Shiryuwa da bata duka asirai ne na Allah. Tsārin Alkur'āni da abubuwān da ya kunsa duka asiran Allah ne.

Kuma wanda ya bāce, to, ka ce, “Ni daga māsu gargadī kawai nake.”

93. Kuma ka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah. Zai nūna muku āyōyinSa, har ku sansu.” Kuma Ubagijinka bai zama Mai shagala daga barin abin da kuke aikatāwa ba.

لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٤٦﴾
وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيِّدِ الْكُوَافِرِ إِنَّهُ هُوَ فَتَعْرِفُونَهَا
وَمَا رَبِّكَ يَعْنِفُ لِعَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

SŪRATUL KAŞAŞ

سُورَةُ الْقَصَصِ

Tanā karantar da nūna falalar hijira dōmin addini, kuma tanā kwadaitarwa ga yin hijira. Kada tsōron barin dūkiya da diya, su kange mūmini daga yin hijira da addininsa zuwa ga wurin yardar Allah Wanda Yake Shi ne Mai kōme kuma Yanā riķe da kōme Shi kadai. Kuma tanā hana rarraba jama’ar Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. D. S. M.

2. Wadancan āyōyin Littāfi ne bayyananne.

3. Munā karantāwa a kanka, daga läbarin Mūsā da Fir'auna da gaskiya dōmin mutāne wadanda suke yin īmāni.

4. Lalle ne Fir'auna ya dāukaka a cikin kasa, kuma ya sanya mutānenta fungiya-fungiya, yanā rau-nanar da wata jama'a daga gare su; yanā yanyanka diyansu maza kuma yanā rāyar da mātan su. Lalle shī, ya kasance daga māsu barna.

طسَّةٌ ﴿١﴾

إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٤٦﴾

نَشَّلُوا عَلَيْكَ مِنْ بَيْنِ أَمْوَالِهِنَّ وَفَرَغُوتَ

بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٤٧﴾

إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٤٦﴾
أَهْلَهَا شَيْعَانِي سَضَّعْفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ
يُذَيْحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤٧﴾

5. Kuma Munā nufin Mu yi fala-la ga wadanda aka raunanar a cikin kasar, kuma Mu sanya su shugabanni, kuma Mu sanya su magāda.

6. Kuma Mu tabbatar da su a cikin kasar, kuma Mu nūna wa Fir'auna da Hāmāna da rundu-nōninsu abin da suka kasance sunā sauna daga gare su.

7. Kuma Muka yi wahayi zuwa ga uwar Mūsa, cēwa ki shāyar da shi, sai idan kin ji tsōro game da shi, to, ki jēfa shi a cikin kōgi, kuma kada ki ji tsōro, kuma kada ki yi bañin ciki. Lalle ne Mū, Māsu mayar da shi ne zuwa gare ki, kuma Māsu sanya shi ne a cikin Manzanni

8. Sai mutānen Fir'auna suka tsince shi, dōmin ya kasance makiyi da bañin ciki a gare su. Lalle ne Fir'auna da Hāmāna da rundu-nōninsu, sun kasance māsu aikin ganganci.

9. Kuma matar⁽¹⁾ Fir'auna ta ce, (“Ka bar shi yanā) sanyin ido a gare ni da gare ka! Kada ka kashe shi, akwai fatan ya amfane mu, kō mu riķe shi dā,” alhāli kuwa sū ba su sansance ba.

10. Kuma zuciyar uwar Mūsā ta wāyi gari yōfintatta⁽²⁾. Lalle ne, hāfiķa, ta yi kusa ta bayyanar da shi, bā dōmin Mun daure zūciyarta

وَنُرِيدُ أَن نَمْنَعَ عَلَى الَّذِينَ أَسْتَضْعِفُونَا فِي الْأَرْضِ
وَجَعَلَهُمْ أَبْيَةً وَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٦﴾

وَنُمْكِنَ لَهُمُ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ
وَهَامَنَ وَجْنُودُهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
يَحْذَرُونَ ﴿٧﴾

وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ مُوسَىٰ أَن أَرْضِعِيهِ فَإِذَا
خَفِتَ عَلَيْهِ فَأَقْبِلَهُ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِ
وَلَا تَخَرُّنْ إِنَّا رَآدُوهُ إِلَيْكَ وَجَاعَلُوهُ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٨﴾

فَأَلْتَقَطْلَهُ وَهَالُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ
عَدُوًا وَحَزْنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَنَ
وَجْنُودُهُمَا كَانُوا حَاطِئِينَ ﴿٩﴾

وَقَالَتْ أَمْرَاتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِ لَى
وَلَكَ لَا تَقْتُلُهُ عَسَىٰ أَن يَنْقَعِدَ أَوْ
نَسْخِذَهُ وَلَدَأْوَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠﴾

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِ مُوسَىٰ فَرِغًا إِنْ كَادَتْ
لَتُسْبِدِي بِهِ لَوْلَا أَن رَّبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا

(1) Sunan mātar Fir'auna Ā'siya, tanā da zumunta da Mūsā. Ta ce ka yi masa sūna 'Mūshā', ma'anarsa an same shi tsakānin "mū" wātau ruwa da "shā", watau itāce, sa'an nan ya zama Mūsā. Allah Yanā tsare mutum gaba ga makiyinsa.

(2) Zūciya yōfintatta, ita ce wadda bā ta da wani tunāni sabōda abin da ya shagaltar da ita na tunānin danta a hannun makiyinsa.

ba, dōmin ta kasance daga mūmīnai.

11. Kuma ta ce wa 'yar'uwar-sa,⁽¹⁾ "Ki bī shi." Sabōda haka sai ta lēke shi daga gēfe, alhāli sū ba su sani ba.

12. Kuma Muka hana masa māsu shāyar da māma, a gabānin haka, sai ta ce, "Kō in nūna muku mutānen wani gida, su yi muku renonsa, alhāli kuwa su māsu nasiha ne a gare shi?"

13. Sai Muka mayar da shi zuwa ga uwarsa dōmin idanunta su yi sanyi, kuma bā zā ta yi baki ciki ba, kuma dōmin ta san cēwa lalle wa'adin Allah gaskiya ne, amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

14. Kuma a lōkacin da ya kai ḫarfinsa, kuma ya daidaita, Mun bā shi hukunci⁽²⁾ da ilmi, kuma kamar haka Muke sāka wa māsu kyau-tatāwa.

15. Kuma sai ya shiga garin a lōkacin da mutānen garin suka sha-gala, sai ya sāmu, a cikin garin, wadansu maza biyu sunā fada, wannan daga fungiyarsa, kuma dayan daga makiyansa, sai wannan da yake daga fungiyarsa ya nēmi āga-jinsa, sai Mūsā ya yi masa kullī, ya

لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦﴾

وَقَالَتِ الْأُخْرَىٰ فُضِيلَةٌ قَبْصَرَتِ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٧﴾

* وَحَرَّمَنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَاتَ هَلْ أَدْلُكْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ رَئِسُخُونَ ﴿٨﴾

فَرَدَدَنَاهُ إِلَىٰ أَمْهِمْ كَتَنَرَعَنَهَا وَلَا تَخْرَجَ وَلَا تَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا كَيْنَ أَكْتَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشْدَادَهُ وَأَسْتَوَىٰ إِذْنَهُ حُكْمًا وَعَلِمَ أَنَّ وَكَذَلِكَ بَخْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينَ غَفَلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَلَانِ هَذَا مِنْ شَيْعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغْاثَهُ اللَّذِي مِنْ شَيْعَتِهِ عَلَىٰ الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ

(1) Sūnan 'yar'uwar Mūsā Maryamu ko Kalsama ko Kalsumu. Sūnan uwarsu Yūhāniz diyar Hāmid dan Lāwaya dan Yākūbu.

(2) Wannan ya nūna, cēwa Mūsā an bā shi Annabci a gabānin ya yi hijira zuwa Madyana. Kuma yanā kāra ḫarfafa wannan magana abin da ke cikin āyā ta 16 inda ya rōki Allah gāfara, Ya gāfarta masa, da āyā ta 17 wadda ta nūna ya san an yi masa gāfarar har yanā nēman tsari dōmin kada ya kōma yin haka a gaba. Annabāwa sunā wahami ga abin da bā wahayi ba, sa'an nan Allah Ya gyāra kuskuren, Ya tabbatar da gaskiya.

kashe shi. Ya ce, “Wannan aikin Shaidan ne, dōmin shi makiyi ne mai batarwa, bayyananne!”

16. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Lalle na zālunci kaina, sai Ka yi mini gāfara.” Sai Ya gāfarta masa, dōmin Shī ne Mai yawan gāfara, Mai jin kai.

17. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Dōmin abin da Ka ni’imta shi a kaina, sabōda haka bā zan kasance mai taimako ga māsu laifi ba.”

18. Sai ya wāyi gari a cikin birnin yanā mai tsōro, yanā sauna. Sai ga wanda ya nēmi taimako daga gare shi a jiya, yanā nēman āgajinsa. Mūsā ya ce masa, “Lalle kai batacce ne, bayyananne.”

19. To, a lōkacin da Mūsā ya yi nufin ya damki wanda yake makiyi ne a gare su, (mai nēman āgajin) ya ce,⁽¹⁾ “Ya Mūsā! Shin, kanā nufin ka kashe ni ne kamar yadda ka kashe wani rai jiya? Ba ka son kōme fāce ka kasance mai tankwasawa⁽²⁾ a cikin kasa, kuma bā ka nufin ka kasance daga māsu kyautatāwa.”

20. Kuma wani mutum ya zo daga mafi nīsan birnin yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, “Ya Mūsā! Lalle mashāwarta sunā shāwara game da kai dōmin su kashe ka, sabōda haka ka fita. Lalle nī, mai nasīha ne a gare ka.”

(1) Ya fadī haka zaton Mūsā zai kashe shi ne sabōda gargadin da ya gabātar a gare shi. Maganar ta nūna Mūsā ya shahara da son gyāran abūbuwa dōmin islāhi, haka ne ga al’adar mutāne wanda ya tāshi yanā gyāra sai sun tuhumce shi da nēman girma.

(2) Tankwasa ke sanya mutāne su yi abin da bā su son yi. Kyautatāwar islāhi bā ta sāmuwa sai da tankwasāwa dōmin gālibi mutāne sun fi son barna a kan kyautatāwa tāre da saninsu ga cēwar kyautatāwar ita ce daidai.

مُضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّي إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ رَّحِيمٌ وَّهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّي بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَافِيَّةً رَّفِيقَ فِي أَذْيَى
أَسْتَنْصَرَهُ دُبِّيَ الْأَقْمِيسِ يَسْتَصْرِخُهُ رَبُّهُ قَالَ لَهُ مُوسَى
إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا آتَى أَرَادَ أَنْ يَجْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُولٌ لَهُمَا
قَالَ يَتَّمُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَاتَلْتَ
نَفْسًا بِالْأَمْمَى إِنِّي لَرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَهَارًا
فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَفْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ
يَتَّمُوسَى إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتِيُّونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ
فَأَخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّصِّحِينَ ﴿٢٠﴾

21. Sai ya fita daga gare ta,⁽¹⁾ yanā mai jin tsōro yanā sauna. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Kā tsērar da ni daga mutāne azzālumai.”

22. Kuma a lōkacin da ya fus-kanci wajen Madyana, ya ce, “Inā fatan Ubangijīna Ya shiryar da ni a kan madaidaiciyar hanya.”

23. Kuma a lōkacin da ya isa mashāyar Madyana, ya sāmi wata jam’ar mutāne sunā shāyarwa, kuma a bāyansu ya sāmi wadansu mātā biyu sunā kōrar (tumākinsu). Ya ce, “Mēne ne sha’aninku?” Suka ce, “Bā zā mu iya shāyārwa ba sai makiyāya sun fita, kuma ubanmu tsōho ne⁽²⁾ mai daraja.”

24. Sai ya shāyar musu, sa’an nan kuma ya jūya zuwa ga inuwa, sa’an nan ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle ne, ga abin da Ka saukar zuwa gare ni na alhēri nī mai bukāta ne.”

25. Sai dayansu ta je masa, tanā tafiya a kan jin kunya, ta ce, “Ubā-na yanā kirān ka, dōmin ya sāka maka ijārar abin da ka shāyar sabōda mu.” To, a lōkacin da ya je masa, ya gaya masa lābārinsa, ya ce, “Kada ka ji tsōro, kā tsīra daga mutāne azzālumai.”

26. Dayarsu ta ce, “Yā Bāba! Ka bā shi aikin ijāra, lalle ne mafi

فَرَجَّعَ مِنْهَا حَلِيقًا يَرْقُبُ قَالَ رَبُّنِي تَحْتَنِي مِنْ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ إِلَيْهَا مَدِينَةً قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدِينَةً وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً
مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
أَمْرَانِينَ تَذُودَانِ ﴿٣﴾ قَالَ مَا حَطَبُكُمَا قَالَتِ الْأَلْأَشْقَانُ
نَسْقِي حَقَّ يُصْدِرُ الْرِّعَاءَ وَأَلْوَانَا شَيْخٌ
كَيْرٌ ﴿٤﴾

فَسَقَى لَهُمَا شَمَرْتُ وَلَى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّي
إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٥﴾

فَجَاءَهُ إِحْدَى لِهُمَا تَمْشِي عَلَى أَسْتِحْبَاءِ
قَالَتِ إِنِّي أَلِمْ بِأَيِّ يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَمَا
سَقَيَتِ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ
الْفَصَاصَ قَالَ لَا تَخْفَى نَجْوَتَ مِنْ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٦﴾

قَالَتِ إِحْدَى لِهُمَا يَا أَبَتِ أَسْتَعِرْجُهُ إِنَّهُ حَرَرٌ

(1) Ya fita daga alkaryar.

(2) Sabōda girma bā ya zuwa ya shayar da tumakinsa, sai ya sanya mu, mu ’ya’yansa, kō da muke mātā. Wannan ya nūna mace tanā yin aikin maza sabōda larūra. Kuma sabōda darajar ubansu ba su shiga a cikin makiyāya ba dōmin tsaron mutuncinsu, don haka ake son asali mai kyau. Nisantarsu daga maza nau’in kauracewa ne na shari'a.

alhērin wanda ka bai wa aikin ijāra shi ne mai karfi⁽¹⁾ amintacce.”

27. Ya ce, “Lalle ne inā nufin in aurar da kai dayan 'yā'yāna biyu, wadannan, a kan ka yi mini aikin ijāra shēkara takwas, to, idan ka cika gōma, to, daga gare ka yake. Ba ni so in tsananta maka, zā ka sāme ni, in Allah Yā so, daga sālihai.”

28. Ya ce, “Wannan yanā a tsakanina da tsakāninka, kōwane dayan adadin biyun na kāre, to, bābu wani zālunci a kaina. Kuma Allah ne Wakili ga abin da muke fada.”

29. To, a lokacin da Mūsā ya kāre adadin kuma yanā tafiya da iyālinsa, sai ya tsinkāyi wata wuta daga gēfen dūtse (Dūr). Ya ce wa iyālinsa, “Ku dākata, lalle ne nī, nā tsinkāyi wata wuta, tsammāniña ni, mai zo muku ne daga gare ta da wani lābāri, kō kuwa da guntun makāmashi daga wutar don kō ku ji dīmi.”

30. To, a lōkacin da ya jē wurinta (wutar) aka kira shi, daga gēfen rāfin na dāma, a cikin wurin nan mai albarka, daga itāciyar (cēwa) “Ya Mūsā! Lalle Nī ne Allah, Ubangijin halittu.

31. “Kuma ka jēfa sandarka.” To, a lōkacin da ya gan ta, tanā girgiza kamar karamar macijiya, ya jūya yanā mai bāyar da bāya, bai kōma ba. “Ya Mūsā! Ka fuskanto,

مِنْ أَسْتَجَرَتِ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿١﴾

قَالَ إِنِّي أَرِيدُ أَنْ أُنِكِحَكَ إِنْهَايِي
هَذِئِنَ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَجَاجَ
فَإِنْ أَنْتَمْتَ عَشْرًا فِيمَنْ عِنْدِكَ وَمَا
أَرِيدُ أَنْ أُشْقِي عَلَيْكَ سَجْدَنِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢﴾

قَالَ ذَلِكَ بِيَتِنِي وَبِيَنِكَ أَيْمَانَ الْأَجْلَانِ
فَضَيَّثْ فَلَا عُذْوَنْ عَلَى وَاللَّهِ عَلَى مَا نَقُولُ
وَكَيْلُ ﴿٣﴾

*فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ
ءَاسَ مِنْ جَانِبِ الظُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ أَمْكُثُوا
إِنِّي هَلَّتْ نَارًا لَعْلِيَّةً أَتِكُمْ مِنْهَا يَخْبِرُ
أَوْجَدْوَهُ مِنْ النَّارِ لَعَلَّكُمْ
تَضَطَّلُونَ ﴿٤﴾

فَلَمَّا أَتَهَا نُودِي مِنْ شَطِّي الْوَادِ الْأَيْمَنِ
فِي الْبَقْعَةِ الْمُبَرَّكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنِ
يَنْمُوسَعَ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

وَأَنَّ الْقِيَ عَصَابَكَ فَلَمَّا رَأَاهَا
جَاهَ وَلَّ مُدِيرًا وَلَمْ يُعِقَّبْ يَنْمُوسَعَ

(1) Watau tanā ishāra ga ubanta da cēwa Mūsā ya tāra siffōfin nan biyu na karfi da amāna dōmin abin da ta jarrafa daga gare shi kāfin ya iso ga ubanta.

kuma kada ka ji tsōro, lalle ne kanā daga wadanda ke amintattu.

32. “Ka shigar da hannunka a cikin wuyan rīgarka, ya fita fari, ba da wata cūta ba, kuma ka hada hannuwanka ga kāfadunka, dōmin tsōro (ya gushe daga gare ka). To, wadannan abūbuwa dalīlai biyu ne daga Ubangijinka zuwa ga Fir'auna da 'yan Majalisarsa. Lalle sun kassance mutāne ne fāsikai.”

33. Ya ce, “Yā Ubangijīna! Lalle nā kashe wani rai daga gare su, dōmin haka inā tsōron kada su kashe ni.

34. “Kuma dan'uwana Hārūna shī ne mafi fasāha daga gare ni, ga harshe, sabōda haka Ka aika shi tāre da ni, yanā mai taimako, yanā gaskata ni, lalle ne inā tsōron su karyata ni.”

35. Ya ce, “Zā Mu ḫarfafa damtsenka game da dan'uwanka, kuma Mu sanya muku wani dalīli, sabōda haka bā zā su sādu zuwa gare ku ba, tāre da āyōyinMu, kū da wadanda suka bī ku ne marinjāya.”

36. To, a lōkacin da Mūsā ya jē musu da āyōyinMu bayyanannu, suka ce, “Wannan bā kōme ba, sai sihiri, wanda aka kāga, kuma ba mu ji wannan ba daga wajen ubanninmu na farko.”

37. Kuma Mūsā ya ce, “Ubangijīna ne Mafi sanin wanda ya zo da shiriya daga gare Shi, da wanda ākibar gida take kasancēwa a gare shi. Lalle ne māsu zālunci bā su cin nasara.”

أَقِبْلَ وَلَا تَخْفَ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٦﴾

أَسْلَكَ يَدَكَ فِي جَيْلِكَ تَخْرُجُ بِعَصَاءَ
مِنْ عَيْرِ سَوَاءٍ وَأَضْمَمُ إِنَّكَ جَنَاحَكَ مِنَ
الْرَّهَبِ فَذَانِكَ بُرْهَنَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلِكَيْهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَلَسِيقِينَ ﴿٧﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَاتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ
يَقْتُلُونِ ﴿٨﴾

وَأَخِي هَرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلَهُ
مَعِي رِزْءَاءً أَيْصَدَ قُنْيَّا إِذْ أَخَافُ أَنْ
يُكَذِّبُونِ ﴿٩﴾

قَالَ سَنَشِدُ عَصْدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجَعَلُ
لَكُمَا سُلْطَنًا فَلَا يَصْلُونَ إِنَّكُمَا إِنْتَنَا
أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الظَّالِمُونَ ﴿١٠﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِرَبِّنَا بِسْتَتِ قَالُوا مَا
هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْرَّغٌ وَمَا سِعْنَا بِهَذَا
فِتْءَابًا إِلَيْهِ الْأَوَّلِينَ ﴿١١﴾

وَقَالَ مُوسَى رَبِّنَا أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ
مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عِنْقَةُ الدَّارِ
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

38. Kuma Fir'auna ya ce, "Yā ku mashāwarta! Ban san kunā da wani abin bautāwa baicina ba, sabōda haka ka hūra mini wuta, ya Hāmānu! a kan lāka⁽¹⁾ (dōmin a yi tūbali), sa'an nan ka sanya mini bēne, tsammānīna zan ninkāya zuwa ga Ubangijin Mūsā, kuma lalle ne ni, hakīka, inā zaton sa daga makaryata."

39. Kuma ya kangare, shi da rundunōninsa a cikin kasa, bā da hakīka ba, kuma suka zaci cēwa sū, bā zā a mayar da su zuwa gare Mu ba.

40. Sai Muka kāma shi, shī da rundunōninsa, sai Muka jēfa su a cikin kōgi. Sai ka dūbi yadda ākibar azzālumai ta kasance.

41. Kuma Muka sanya su shūgabanni, sunā kira zuwa ga wuta, kuma a Rānar Kiyāma bā zā a taimake su ba.

42. Kuma Muka biyar musu da la'ana a cikin wannan dūniya kuma a Rānar Kiyāma sunā daga wadanda aka mūnana halittarsu.

43. Kuma lalle ne, hakīka, Munbai wa Mūsā Littāfi daga bāyan Mun halakar da karnōnin farko, dōmin su zama abūbuwan kula ga mutāne, da shiriya da rahama, tsammāninsu sunā tunāwa.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَائِكَةُ إِنِّي مَأْعَلِمُ
لَكُمْ مَنْ إِنَّهُ غَيْرِي فَأَوْقِدُ لِيَ هَمَنْ
عَلَى الْقِطِيلِينَ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعْنَى أَطْلَعَ
إِلَى إِلَهِ الْمُوسَى وَلِيَ لَأَظْنَهُ مَنْ
الْكَذَّابُينَ ﴿٤٦﴾

وَاسْتَكَبَ رَهُوَ وَجْنُودُهُ فِي الْأَرْضِ
يَغْيِرُ الْحَقَّ وَطَوْأَ أَنْهَمُ إِلَيْنَا لَا
يُرْجَعُونَ ﴿٤٧﴾

فَأَخْدَنَاهُ وَجْنُودُهُ رَفِيدَنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَلِيقَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٨﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنَصَّرُونَ ﴿٤٩﴾

وَأَثْبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَاهُ وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ
مَا أَهْلَكَنَا الْقُرُونُ الْأُولَى بَصَارَ لِلنَّاسِ
وَهُدَى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

(1) Fir'auna ya fāra yin gasasshen tūbali da ake cēwa ajurru, aka gina masa dōgon bēne, ya hau samansa, ya harba kibya ta tafi sama, ta kōmo da jini. Sai ya ce, "yā kashe Ubangijin Mūsā." Bayan haka sai bēnen ya karye guntu uku, guntu daya ya fāda wa sōjansa, da yawa daga cikinsu suka mutu, guntu daya kuma ya fāda a cikin ruwa, sauran guntu daya ya fāda wa magina, suka mutu. Kuma cēwar Fir'auna, "Lalle ne nī, inā zaton Mūsā daga makaryata," ya nūna girman kansa kawai ne ya hana shi īmāni, ba rashin gānēwa ba, sai dai kuma sun ga kamar bābu Tāshin Kiyāma.

44. Kuma ba ka kasance ba ga gēsen rāfi na yamma a lōkacin da Muka hukunta al'amari zuwa ga Mūsā, kuma ba ka kasance daga halartattu ba.

45. Kuma amma Mū, Mun fāga halittāwar wasu karnōni har lōkatan rāyuwa suka yi tsawo a kansu. Kuma ba ka kasance mazauni ba a cikin mutānen Madyana, kanā karanta musu āyōyinMu, amma Mū, Mun kasance māsu aikāwa (da kai game⁽¹⁾ da wadancan lābārai).

46. Kuma ba ka kasance ga gēfen dūtse ba a lōkacin da Muka yi kira, kuma amma dōmin rahama daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadī ga mutāne wadanda suke wani mai gargadī a gabāninka bai je musu ba, tsammāninsu sunā tunāwa.

47. Kuma bā dōmin wata masīfa ta sāme su ba sabōda abin da hannayensu suka gabātar, su ce, “Yā Ubangijinmu! Don me ba Ka aiko wani Manzo zuwa gare mu ba, har mu dinga bin āyōyinKa, kuma mu kasance daga mūminai?”

48. Sa'an nan a lōkacin da gaskiya ta jē musu daga wurinMu, suka ce, “Don me ba a bā shi kamar abin da aka bai wa Mūsā ba?” Shin, kuma ba su kāfirta ba da abin da aka bai wa Mūsā a gabānin (wan-nan)? Suka ce, “Sihirōri biyu ne

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّهِيدِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ شَاهِيْدًا فَإِنَّهُ مَدِينَ
شَلُوْأَ عَلَيْهِمْ إِذْ نَادَنَا وَلَكِنَّا كُنْتَ
مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الظُّورِ إِذْ نَادَنَا
وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِشَذِيرَةِ قَوْمًا
مَا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا فَدَدَتْ
أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا
رَسُولًا فَنَتَّيَعْ إِيَّاكَ وَنَكُونُ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَاتَلُوا لَوْلَا
أُولَئِكَ مِثْلَ مَا أُولَئِكَ مُوسَى وَلَهُ
يَكْفُرُوا بِمَا أُولَئِكَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ قَاتَلُوا

(1) Sanin wadannan abūbuwa duka ga Ummiyi a wuri mai nīsa daga wurin da abin ya auku a ciki, da kuma nīsa daga wadanda abin ya fi shāfuwa, ya nūna gaskiyar abin da kake da'awa. Kuma yanā natsar da zūciyarka da zūciyar wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi hijira tāre da ku, cēwa sunā cikin tsaron Allah.

suka taimaki jūna,” kuma suka ce, “Lalle ne mū, māsu kāfīrta ne ga dukansu?”

49. Ka ce, “To, ku zo da wani littāfi daga wurin Allah, wanda yake shi ne mafī shiryarwa daga gare su, in bī shi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

50. To, idan ba su karfa maka ba, to, sai ka sani sunā bin son zuciyarsu ne kawai, kuma wāne ne mafī bata daga wanda ya bi son zuciyarsa, bā tāre da wata shiriya daga Allah ba? Lalle ne, Allah bā ya shiryar da mutāne azzālumai.

51. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sādar⁽¹⁾ da magana sabōda su, tsammāninsu, sunā tunāni.

52. Wadanda Muka bā su littāfi daga gabāninsa (Alkur'āni), su māsu īmāni ne da shi.⁽²⁾

53. Kuma idan anā karanta shi a kansu, sai su ce, “Mun yi īmāni da shi, lalle shi ne gaskiya daga Ubangijinmu. Lalle mū, mun kasance a gabāninsa māsu sallamāwa.”

54. Wadancan anā bā su lādarsu sau biyu, sabōda hakurin da suka yi, kuma da kyautatāwa sunā tunkudewar mūnanāwa, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

سَخْرَانٍ تَظَاهِرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَفَرْوَنَ ﴿٤٨﴾

قُلْ فَأَتُؤْمِنُ بِكِتَابٍ مَّنْ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى
مِنْهُمَا أَتَيْعَهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِبُوكُمْ فَاعْلَمُ أَنَّمَا^{٥٠}
يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَصْلَى مِمَّنْ أَتَبَعَ
هُوَ أَهْوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّلَمِينَ ﴿٥١﴾
* وَلَقَدْ وَصَلَّاهُمُ الْقَوْلَ لَعْلَهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ^{٥٣}
يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾
وَلَذَا يُشَلِّ عَلَيْهِمْ قَالُوا إِنَّا يَهْدِي إِلَهَ الْحَقِّ مِنْ
رِّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَرَّتِينَ بِمَا صَبَرُوا
وَيَدْرُءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمَمَارِزُ فَتَهْمَرُ
يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

(1) Attaura da Alkur'āni. Ayyukan Annabawa sāshensu sun sādu da sāshe.

(2) Mun sādar da ilmin Taurata da ilmin Alkur'āni, kowāne ya gaskata wani, ko kuwa Mun sādar da maganar Alkur'āni, wata ta bi wata, bābu bambanci ga fasāha da abūbuwan ban māmaki a cikinsu.

55. Kuma idan sun ji yāsassar magana sukan kau da kai daga barinta, kuma sukan ce, “Ayyukanmu sunā a gare mu, kuma ayyukanku sunā a gare ku, aminci ya tabbata a kanmu, bā mu nēman jāhilai (da husūma).”⁽¹⁾

56. Lalle ne kai bā ka shiryar⁽²⁾ da wanda ka so, amma kuma Allah Yanā shiryar da wanda Yake so, kuma Shi ne Mafi sani daga māsu shiryuwa.

57. Kuma suka ce, “Idan mun bi shiriya tāre da kai anā fizge mu⁽³⁾ daga kasarmu.” Shin, ba Mu tabbatar musu da mallakar Hurumi ba, ya zama amintacce, anā jāwōwa zuwa gare shi, 'ya'yan itācen kōwane iri, bisa ga arzūtāwa daga gare Mu? Amma kuma mafi yawansu ba su sani ba.

58. Kuma da yawa Muka halakar da wata alkarya wadda ta yi butulci ga rāyuwarta. To, wadancan gidājensu ne, ba a zaune su ba, a bāyansu, fāce kadān. Kuma mun kasance Mü ne Magāda.

(1) Wadanda aka bai wa littāfi a gabānin Alkur'āni, sū ne Yahūdu da Nasāra, wadansu daga cikin Malamansu sun musulunta, kamar Abdullahi bn Salāmi daga Yahūdu, da Nasāran Najrāna daga Nasāra, sun musulunta. Idan ba'ali ya musulunta sai a ce dukansu ke nan sun musulunta, sai wanda ya yi girman kai ya ki gaskiya. Bā zā a kula da shi ba.

(2) Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, ya kasance yanā son mutānensa Kuraishāwa su shiryu har dai Ammins Abu Talib, sai Allah Ya gaya masa cēwa shiriya ga hannunSa take, Shi kadai, kuma sai wanda Ya so, shi ne zai shiryu, amma kuma akwai daga cikin dalīlai bayyanannu maganar hijira kamar yadda āyar da ke tafe ta bayyana.

(3) Wanda ya makkana musu Hurumi ya zama amintacce, yanā iya tsare bāwanSa kuma Ya bā shi arziki a kō'ina yake a cikin kasa, sabōda haka tsōron fita daga Hurumi da tsōron wuyar abinci a wurin baķunci, bā zai hana mūmini ya yi hijira da addininsa ba zuwa wurin yardar Allah.

وَإِذَا سِمِعُوا الْقُوَّاْتَرَضُوْعَنْهُ وَقَالُوا نَّا
أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلْنُكُمْ سَلَّمُ عَلَيْكُمْ
لَا يَنْبَغِي الْجَهِيلِيَّةُ ﴿٦﴾

إِنَّكَ لَا تَهِدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ
يَهِدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهَمَّاتِ ﴿٧﴾

وَقَالُوا إِنَّنَّا نَسْبِعُ الْهُدَى مَعَكُمْ نُسْخَطُّ
مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَئِنْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَماً مَاءِ امْنَا
يُجْهَى إِلَيْهِ ثَمَرَتُ كُلُّ شَيْءٍ وَرِزْقًا مِنْ لَدُنَّا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُ فُلَّا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَكَفَرَ أَهْلَكَنَا مِنْ قَرِيْبٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا
فِتْلَكَ مَسَلِّكُهُمْ لَمْ يُشْكِنْ مِنْ بَعْدِهِمْ
إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَخْنُ الْوَرِثَيْنَ ﴿٩﴾

59. Kuma Ubangijinka bai kasance Mai halaka alkaryu ba, sai Ya aika a cikin hedkwatarsu da wani Manzo yanā karanta āyoyinMu a kansu. Kuma ba Mu kasance Māsu halaka alkaryu ba, fāce mutānensu sun kasance māsu zālunci.

60. Kuma abin da aka bā su daga kōme, to, jin dādin rāyuwar dūniya ne da Kawarta. Kuma abin da ke wurin Allah, shī ne mafi alhēri, kuma mafi wanzuwa. Shin bā ku hankalta?

61. Shin fa, wanda Muka yi wa wa'adi, wa'adi mai kyau, sa'an nan shī mai haduwa da shi ne, yanā zama kamar wanda Muka jiyan da shi dan dāfi, dādin rāyuwar dūniya, sa'an nan shi a Rānar Kiyāma yanā daga māsu shiga wuta?

62. Kuma rānar da(Allah) Yake kiran su, sa'an nan Ya ce, “Inā abōkan tārayyaTa, wadanda kuka kasance kunā riyāwa?”

63. Wadanda magana ta wajaba a kansu, su ce, “Yā Ubangijinmu! Wadannan sū ne wadanda muka halakar, mun halakar da su kamar yadda muka halaka. Mun barranta zuwa gare Ka, ba su kasance mū suke bautā wa ba.”

64. Kuma a ce, ku kirāwo abōkan tārayyar dinku, sai su kira su, sai ba su amsa ba, kuma su ga azābar. Dā dai lalle su sun kasance sunā shiryuwa⁽¹⁾!

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرْيَ حَتَّىٰ يَتَبَعَّثَ فِي أَمْهَارَ سُولَّا يَتَلَوَّ عَلَيْهِمْ إِذْنَنَا وَمَا كَنَّا مُهْلِكِي الْقُرْيَ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَلِيلُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَا أَوْتَيْسُمْ مِنْ شَئِ فَمَتَعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَزَّيْتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَابْقَىٰ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

أَفَمْنَ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسَنًا فَهُوَ لَقِيهِ كَنْ مَتَعْتَهُ مَعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥١﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَئِنَّ شُرَكَاءَيِ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَرْغُمُونَ ﴿٥٢﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَنَّا لَاءٌ الَّذِينَ أَعْوَيْنَا أَعْوَيْنَا هُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأَنَا إِلَيْكُمْ مَا كَانُوا إِنَّا نَعْبُدُونَ ﴿٥٣﴾

وَقَيلَ أَدْعُوا شُرَكَاءَهُ كُلُّهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِبُو أَهُمْ وَرَأُوا الْعَذَابَ لَوْا نَهَمُ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

(1) An shāfe jawābi. Kaddarawarsa ita ce “Dā sun kasance sunā shiryuwa a dūniya, dā ba su gan ta ba a Lāhira.”

65. Kuma rānar da Yake kiran su, sa'an nan Ya ce, "Mēne ne kuka karba wa Manzanni?"

66. Sai lābāru su bace musu a rānar nan, sa'an nan bā zā su tambayi jūnansu ba.

67. To, amma wanda ya tūba, kuma ya yi īmāni, ya aikata aiki na Ḳwarai, to, akwai fatan su kasance daga māsu cin nasara.

68. Kuma Ubangijinka Yanā halitta abin da Yake so kuma Yake zābi. Zābi bai kasance a gare su ba. Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma (Allah) Ya dāukaka daga barin abin da suke yi na shirka.

69. Kuma Ubangijinka Yanā sanin abin da zukātsu ke bōyēwa, da abin da suke bayyanāwa.

70. Kuma Shī ne Allah, bābu abin bautāwa fāce Shi. Kuma Shi ne abin gödiya a cikin ta farko (dūniya), da ta ƙarshe (Lāhira). Kuma Shi ne da hukunci, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

71. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya dare tutur a kanku har zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa wanin Allah zai zo muku da haske? Shin, bā ku ji?"

72. Ka ce, "Shin, kun gani, idan Allah Ya sanya yini a kanku tutur zuwa Rānar Kiyāma, wane abin bautāwa, wanin Allah, zai zo muku da dare, wanda kunā natsuwa a cikinsa? Shin fa, bā ku gani?

73. "Kuma daga rahamarSa Ya sanya muku dare da yini dōmin ku natsu a cikinsa, kuma dōmin ku

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجْبَتُمْ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

فَعَمِّيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَبْيَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا
يَسْأَءُونَ ﴿٦٦﴾

فَإِمَّا مَنْ تَابَ وَإِمَّا مَنْ وَعَمِّلَ صَلِحًا فَعَسَى أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمْ
الْآخِرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَعَلَىٰ عَمَّا
يُشَرِّكُونَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
وَالْأَخْرَةُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْأَيْلَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِنَّ اللَّهَ عَيْرَ اللَّهِ
يَأْتِيْكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِنَّ اللَّهَ عَيْرَ اللَّهِ
يَأْتِيْكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا
تُبَصِّرُونَ ﴿٧٢﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الْأَيْلَ وَالنَّهَارَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

nēma daga falalarSa, kuma tsam-māninku zā ku göde.”

74. Kuma a rānar da Yake kiran su ya ce, “Inā abōkan tarayyaTa, wadanda kuka kasance kunā riyāwa?”⁽¹⁾

75. Kuma Muka zāre mai shaida daga kōwace al’umma, sa’an nan Muka ce, “Ku kāwo dalilinku.” Sai suka san cēwa lalle gaskiya ga Allah take. Kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa na karya ya bace daga barinsu.

76. Lalle ne Kārūna ya kasance daga mutānen Mūsā, sai ya fita⁽²⁾ daga tsārinsu alhāli Mun bā shi taskōkin abin da yake mabūdansa sunā nauyi ga jama’a⁽³⁾ ma’abūta karfi, a lōkacin da mutānensa suka ce masa, “Kada ka yi annashuwa, lalle ne Allah bā Ya son māsu annashuwa.

77. “Kuma ka bidā, a cikin abin da Allah Ya bā ka, gidan Lāhira, kuma kada ka manta da rabonka daga dūniya. Kuma ka kyautata, kamar yadda Allah Ya kyautata zuwa gare ka, kuma kada ka nēmi barna a cikin kasa,⁽⁴⁾ lalle ne Allah bā Ya son māsu barna.”

وَلَعَلَّكُمْ شَكُورُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَرْعَمُونَ ﴿٧٤﴾

وَنَزَّعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقْلَنَاهَا نُؤْثِرُ
بِرَهْنَدَكُرْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ
وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

*إِنَّ قَدْرُونَ كَانَ مِنْ قَوْمٍ مُّوسَىٰ فَبَغَىٰ
عَلَيْهِمْ وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ
مَفَاتِحَهُ دَلَّتْنَا بِالْعُصْبَةِ أُفْلِي الْقُوَّةِ إِذْ دَأَلَّ
لَهُ رُقَمُهُ وَلَا تَرَخَّ إِنَّ اللَّهَ لَا يَحِبُّ
الْفَرِجِينَ ﴿٧٦﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِيمَا آتَيْنَاكَ اللَّهُ الْدَّارُ الْآخِرَةُ وَلَا
تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَخْسِنْ كَمَا
أَخْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَسْعِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

(1) Bāyan Allah Ya tunātar da Musulmi rahamarSa da kafaita ga bāyar da ni’ima kō hana ta, da siffōfi māsu kwadaitar da mūmini ga dā’ā ga Allah da ManzonSa, daga cikin dā’ā akwai yin hijira wanda yake shī ne kan läbārin sūrar, sai kuma Ya tsōratar da mai bin wanin Allah ga rashin yin hijira. Duka abin da ya hana mūminai hijira idan shi abin nan ba uzuri ne na shari’ā ba, to, ya zama gunki, abin bautāwa, wanin Allah. Umurnin da ya sāba wa umurnin Allah duka, umurnin abōkin tārayya ne ga Allah ga wanda ya bī shi.

(2) Asalin baghy zālunci, amma ga izdilāhi, shi ne fita daga dā’ar Shugaban Musulmi.

(3) Yawansu saba’in, an ce arba’in, kuma an ce gōma.

(4) Barna a cikin kasa, shi ne fita daga tsarin jama’a, da raba su ƙungiya-ƙungiya, ko barin hijira a bāyan an yi umurni da yin ta.

78. Ya ce, “An bā ni shi a kan wani ilmi wanda yake gare ni ne kawai.” Shin, kuma bai sani ba cēwa lalle Allah, hakīka, Ya halakar a gabaninsa, daga karnōni, wanda yake shi ne mafī tsananin ḫarfī daga gare shi, kuma mafī yawan tārāwar dūkiya, kuma bā zā a tambayi māsu laifi daga zunubansu ba?⁽¹⁾

79. Sai (Kārūna) ya fita a kan mutānensa a cikin adonsa. Wadanda suke nufin rāyuwar dūniya suka ce, “Inā dai munā da kwatancin abin da aka bai wa Kārūna! Lalle shī, hakīka, ma’abūcin rabo babba ne.”

80. Kuma wadanda aka bai wa ilmi suka ce, “Kaitonku! Saka-makon Allah ne mafī alhēri ga wanda ya yi tunāni, kuma ya aikata aikin ḫwarai,⁽²⁾ kuma bābu wanda ake hadawa da ita fāce mai hakuri.”

81. Sai Muka shāfe ḫasa⁽³⁾ da shi da kuma gidansa. To, wadansu ja-

قال إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِيٍّ أَوْ لَمْ يَعْلَمْ
أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مَنْ قَاتَلَهُ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ
هُوَ أَشَدُّهُنَّهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُهُمْ مَعًا وَلَا يُسْعَلُ
عَنْ دُنُوْبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧﴾

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ
يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَنْلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا
أُوذِقَ قَطُّوْنُ إِنَّهُ لَذُوقٌ حَظِيْعٌ

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَتَلَكُّمُ ثَوَابُ اللَّهِ
خَيْرٌ لِمَنْ ءاْمَنَ وَعَمَلَ صَدِيقًا وَلَا
يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُوْنَ ﴿٨﴾

فَخَسَفَنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضُ فَمَا

(1) Yanā ganin dūkiyar da ya samu, ya sāme ta ne sabōda ya san ilmin fatauci da sana'a kuma yanā da ḫarfīn nēman dūkiyar. Sabōda raddin irin tunāninsa, Allah Ya ce Ya halaka wanda ya fi shi tsananin ḫarfī da kōkarin tāra dūkiya, kuma idan Ya tāshi halaka mai laifi bā Ya tsayāwa tambayarsa dašīlin da ya sa ya yi laifīn, kāfīn Ya halakar da shi. Wadannan abūbuwa uku sun isa ga mai dūkiya ya yi tunāni, dōmin kada annashuwa ta shige shi ya ki gode wa Allah.

(2) Īmāni da aikin ḫwarai wanda Allah Ya yi umurni da a yi shi, kuma yinsa kamar yadda ManzonSa ya nūna. Akwai daga cikin aikin ḫwarai yin hijira da barin kula da dūkiya. Bā a sāmun sakamakon Allah sai da hakuri.

(3) An ce a bāyan Kārūna ya yanke kansa da nasa mutāne daga Mūsā, sai ya shirya da wata kāruwa dōmin ta yi wa Mūsā ḫazafīn cēwa ya yi zina da ita, a kan ya aure ta. Sai Mūsā ya tāshi yanā wa'azi a cikin Banī Isrā'īl ya ce, “Yā Banī Isrā'īl wanda ya yi sātā zā mu yanke hannunsa, wanda ya yi ḫazafī mu yi masa būlāla tamānin, wanda ya yi zina, bā ya da mātā, mu yi masa būlāla dārī, wanda ya yi zina yanā da mātā, mu jēfē shi sai yā mutu.” Sai Kārūna ya ce, “Kō dā kai ne?” Ya ce, “Kō da ni ne.” Sai Kārūna ya ce “An ce kā yi fājirci tāre da wance, kāruwa.” Sai Mūsā ya ce, “A kirā ta.” Da ta zo, ya gama ta da

ma'a ba su kasance gare shi ba, wadanda suke taimakon sa, baicin Allah, kuma shi 'bai kasance daga māsu taimakon kansu ba.

82. Kuma wadanda suka yi būrin matsayinsa a jiya suka wāyi gari sunā cēwa, "Wai! Allah Yanā shim-fida arziki ga wanda Yake so daga BāyinSa, kuma Yanā kuntatāwa. Bā dōmin Allah Ya yi mana falala ba, dā Yā shāfe kasa da mu. Wai! Lalle ne shi, kāfirai bā su cin nasara."

83. Wancan gidan Lāhira Munā sanya shi ga wadanda suke bā su nufin daukaka a cikin rāyuwar dūniya, kuma bā su son barna. Kuma ākiba ga māsu takawa take.

84. Wanda ya zo da abu mai kyau, to, yanā da mafī alhēri daga gare shi, kuma wanda ya zo da mūgun abu, to, bā zā a sāka wa wadanda suka aikata miyāgun ayyuka ba, fāce da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

85. Lalle ne Wanda Ya faralta Alkur'āni a kanka, hākīka, Mai mayar da kai ne zuwa ga makōma. Ka ce, "Ubangijīna ne Mafī sani ga wanda ya zo da shiriya, da kuma wanda yake a cikin bata bayyananniya."

86. Kuma ba ka kasance kanā fātan a jēfa Littāfin nan zuwa gare ka ba, fāce dai dōmin rahama daga

كَانَ لَهُ مِنْ فِتْيَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَصْرِّفِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَّوَّلُوكَانَهُ بِالْأَمْسِ
يَقُولُونَ وَيَكَانُ اللَّهُ يَسْعُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَنَّ مِنَ اللَّهِ
عَلَيْنَا الْخَسْفُ بِنَا وَيَكَانُهُ لَا يُفْلِحُ
الْكُفَّارُونَ ﴿٨٧﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ
عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعِقَبَةُ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ قِنْهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالْسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزِي الَّذِينَ عَمِلُوا
الْسَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْفُرْقَاتِ لِرَازِكَ إِلَى
مَعَادِكُ فُلْ رَقِّ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ
هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٌ ﴿٨٥﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَى إِلَيْكَ الْكِتَابُ
إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ ظَاهِرًا

Ubangijinka. Sabōda haka kada ka zama mai taimako⁽¹⁾ ga kāfirai.

87. Kuma kada lalle su karkatar da kai daga barin āyoyin Allah, a bāyān har an saukar da su zuwa gare ka. Ka yi kira zuwa ga Ubangi-jinka, kuma kada lalle ka kasance daga māsu shirka.

88. Kada ka kira wani abin bau-tāwa na dabam tāre da Allah. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Kōwane abu mai halaka ne fāce FuskarSa. Shi ne da hukunci kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.⁽²⁾

لِلْكَافِرِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنِّهِ إِيَّاهُ وَبَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ
إِلَيْكَ وَأَدْعَ إِلَيْكَ رِبِّكَ وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٤٨﴾

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهَاءَ أَخْرَى إِلَّا إِلَهٌ
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٩﴾

SŪRATUL ‘ANKABŪT

سُورَةُ الْعَنكَبُوتِ

Tanā karantar da cēwa Kalmar īmāni kawai bā ta isa sai da aikata abin da ta funsa. Kuma Allah na jarraba Musulmi dōmin a fitar da munafukai daga cikin nagari.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.

2. Ashe, mutāne sun yi zaton a bar su su ce, “Mun yi īmāni,” alhāli kuwa bā zā a fitine su ba?

الْمَ

أَحِبَّ الْأَنَاسُ أَنْ يُرَكِّبُواْ أَنْ يَقُولُواْ
إِمَّا وَهُمْ لَا يُفَتَّنُونَ ﴿٥٠﴾

(1) Taimakon, shi ne ka yi bürin musuluntarsu har ka wahala dōmin a sauķake ma hukuncin hijira wadda Allah Ya yi umurni da a yi ta a bāyan musulunta. Sai ka iyar da Manzanci, shiryarwa kuwa ga hannun Allah take. Wannan āyā tanā nunāwa bayyana karyar māsu da’awar cēwa wani mutum yanā bai wa wani īmāni ko ya karbe shi daga gare shi. Kōwa a cikin tsōro yake, sai wanda Allah Ya sanya shi cikin aminci. Allah Ya sanya mu cikin amincinSa dōmin rahamarSa.

(2) Wannan āyā ta karshen sūrar, ta tārā ilmin da sūrar ta karantar a cikin abūbuwa biyar da ta zāna.

3. Kuma lalle Mun fitini wadanda ke a gabāninsu, dōmin lalle Allah Ya san wadanda suka yi gaskiya, kuma lalle Ya san makaryata.

4. Kō wadanda ke aikata miyāgun ayyuka sun yi zaton su tsēre Mana? Abin da suke hukuntāwa ya mūnana.

5. Wanda ya kasance yanā fātan gamuwa da Allah, to, lalle ajalin Allah mai zuwa ne, kuma (Allah) Shī ne Mai ji, Masani.

6. Kuma wanda ya yi jihādi, to, yanā yin jihādin ne dōmin kansa. Lalle Allah, hañīka Wadātacce ne daga barin tālikai.

7. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, lalle Munā kankare musu miyāgun ayyukansu, kuma lalle Munā sāka musu da mafi kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

8. Kuma Mun yi wa mutum wasiyyar kyautatāwa ga uwayensa, kuma idan sun tsananta maka dōmin ka yi shirki da Ni game da abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā'ā. Zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In bā ku läbāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

9. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, lalle Munā shigar da su a cikin mutānen kirki.

10. Kuma daga cikin mutāne akwai mai cēwa, "Mun yi īmāni da Allah," sa'an nan idan aka cūce shi wajen aikin Allah, sai ya sanya

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَيَعْلَمُنَّ اللَّهَ الَّذِينَ
صَدَّقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿١﴾

أَوْحَيْبَ اللَّهُ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْسَّيِّئَاتِ أَنَّ
يَسْبِقُونَ أَسَاءَ مَا يَنْحَكُمُونَ ﴿٢﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣﴾

وَمَنْ جَهَدَ فِي أَنْمَابِيجِهِ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَلَمِينَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَنَ بِوَالَّدِيهِ حُسْنَا وَإِنْ
جَهَدَ أَكَلَ لِتَشْرِيفِهِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
فَلَا تُطْعِهِمَا إِلَى مَرْجِعِكُمْ فَإِنَّكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَاً أُوذِيَ
فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعْذَابَ اللَّهِ وَلِئَنِ

fitinar mutāne kamar azābar Allah, kuma lalle idan taimakon Ubangi-jinka ya zo, hakīka, yakan ce, "Lalle mū, mun kasance tāre da ku." Shin, Allah bai zama Mafī sani ba ga abin da ke a cikin firāzan halit-tunSa?

11. Kuma lalle Allah na sanin wadanda suka yi īmāni kuma lalle Yanā sanin munafukai.

12. Kuma wadanda suka kāfīrta suka ce wa wadanda suka yi īmāni, "Ku bi hanyarmu, kuma mu dauki laifuffukanku," alhāli kuwa ba su zamo māsu dauka daga kōme ba daga laifuffukansu. Lalle sū, makaryata ne.

13. Kuma lalle sunā daukar kāyan nauyinsu da wadansu nauyāyan kāya tāre da kāyan nauyinsu, kuma lalle zā a tambaye su a Rānar Kiyama game da abin da suka ka-sance sunā kirfirāwa na karya.

14. Kuma lalle Mun aika Nūhu zuwa ga mutānensa, sai ya zauna a cikinsu shēkara dubu fāce shēkara hamsin, sa'an nan cikowar ('Dū-fāna) ta kāmā su, alhāli kuwa sū ne māsu zālunci.

15. Sa'an nan Muka tsīrar da shi da mutānen jirgin, kuma Muka sanya jirgin ya zama wata āyā ga tālikai.

16. Da Ibrāhīm a lōkacin da ya ce wa mutānensa, "Ku bauta wa Allah, ku bī Shi da ta'kawa. Wan-nan shī ne alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

جَاءَنَصَرُّينَ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا
مَعَكُمْ أَوْلَئِنَّ اللَّهُ بِأَعْلَمُ بِمَا فِي صُدُورِ
الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنْفِقِينَ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
أَتَيْعُونَا سِيلَانًا وَلَا حِمْلَ حَطَّلَ كُوْمَ وَمَا
هُمْ بِحَكِيمِينَ مِنْ حَطَّلَ هُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِنَّهُمْ لَكَذَّابُونَ ﴿٣﴾

وَلَيَخْمِلُنَّ أَنْفَالَهُمْ وَلَنْقَالَمَعَ أَنْفَالَهُمْ
وَلَيَسْعَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا
يَفْرَوْنَ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا لُوحًا إِلَى قَوْمِهِ، فَلَيَثْفِهُمْ
أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَسِيرٌ عَامًا فَأَخْذَهُمْ
الظُّوفَارُ وَهُنَّ ظَالِمُونَ ﴿٥﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَبَ السَّفِينَةَ وَجَعَلْنَاهَا
ءَاهِيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَغْبُدُو اللَّهَ
وَأَنْقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

17. "Abin da dai kuke bautawa, baicin Allah, gumāka ne, kuma kun kirkira karya. Lalle wadannan da kuke bauta wa, baicin Allah, bā su mallaka muku arziki. Sabōda haka ku nēmi arziki a wurin Allah kawai, kuma ku bauta Masa, kuma ku yi gōdiya zuwa gare Shi. Zuwa gare Shi ake mayar da ku.

18. "Kuma idan kun karyata, to, lalle wadansu al'ummōmi a gabāninku sun karyata, kuma bābu abin da ke kan Manzo, fāce iyar da manzanci, iyarwa bayyananna."

19. Shin, ba su⁽¹⁾ ga yadda Allah ke fāra yin halitta ba, sa'an nan kuma Ya mayar da ita? Lalle wan-nan abu ne mai sauki ga Allah.

20. Ka ce, "Ku yi tafiya cikin kasa, sa'an nan ku dūba yadda (Allah) Ya fāra yin halitta, sa'an nan kuma Allah Yanā kāga wata halittar mayarwa. Lalle Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

21. "Yanā azabta wanda Ya so, kuma Yanā jin kan wanda Ya so. Kuma zuwa gare Shi ake jūya ku.

22. "Kuma ba ku zamo māsu buwāya ba a cikin kasa, kuma haka a cikin sama, kuma bā ku da wani majibinci wanda bā Allah ba, kuma ba ku da wani mataimaki."

23. Kuma wadanda suka kāfīrtā da ãyoyin Allah da gamuwa da Shi, wadannan sun yanke fauna daga rahamaTa, kuma wadannan sunā da wata azāba mai radadi.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلَئِكَ
وَمَخْلُوقُونَ إِنْ كَانَ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقُ وَأَعْبُدُوهُ وَأَشْكُرُوهُ
لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ شَكَدُوكُمْ فَقَدْ كَذَّبَ أُمَّةً مِنْ
قَبْلِكُمْ وَمَا عَلِيَ الرَّسُولُ إِلَّا أَلَّمَّعَ الْمُبْيَتِ ﴿١٨﴾

أَوْلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبَدِّئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

فَلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ
الْخَلْقُ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشَاءَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يُعَذَّبُ مَنْ يَشَاءُ وَرَحْمَةُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ
نُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا أَنْتُمْ يَمْعِجزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا يَأْتِيَنَّ اللَّهَ وَلَقَاءٍ يَهْمَمُ
أُولَئِكَ يَسِّرُوا مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

(1) Ga wata kira'a, ba ku ga... da lamirin abokan magana wadanda Ibrāhīm ke yi wa magana. A kan wannan kira'a, maganar Ibrāhīm ba ta yanke ba har karshen äya ta 23.

24. Sa'an nan bābu abin da ya kasance jawābin mutānensa (Ibrāhīm) fāce dai suka ce, "Ku kashe shi kō, ku kōnā shi," sai Allah Ya tsīrar da shi daga wutā. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutānen da ke yin īmāni.

25. Kuma Ibrāhīm ya ce, "Bābu abin da kuka yi sai dai kun bar Allah kun riķi gumāka sabōda sōyayyar tsakāninku a cikin rāyū-war dūniya, sa'an nan a Rānar Kiyāma sāshinku zai kāfirce wa sāshi, kuma sāshinku zai la'ani sāshi, kuma makōmarku ita ce wutā, kuma bā ku da wadansu mataimaka."

26. Sai Lūdu ya yi īmāni da shi. Kuma Ibrāhīm ya ce, "Lalle nī mai kaura ne zuwa ga Ubangijina. Lalle Shī, Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima."

27. Kuma Muka bā shi Is'haķa da Ya'akūba, kuma Muka sanya Annabci da littāfi a cikin zuriyarsa. Kuma Mun bā shi sakamakonsa a dūniya, kuma lalle shī, a Lāhira, tabbas, yanā a cikin sālihai.

28. Da Lūdu, a lōkacin da ya ce wa mutānensa, "Lalle kū, haķīķa, kunā jē wa alfāsha wadda wani mahalūķi daga cikin dūniya bai riga ku gare ta ba.

29. "Ashe, lalle kū, kunā je wa maza, kuma ku yi fashin hanya kuma ku je, a cikin majalisarku, da abin da bā shi da kyau? To, jawābin mutānensa bai kasance ba fāce dai sun ce, 'Ka zo mana da azābar Allah, idan ka kasance daga māsu gaskiya.'"

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَقْتُلُوهُ أَوْ حَرِقُوهُ فَأَنْجَهَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

وَقَالَ إِنَّمَا أَنْحَدْتُمُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْ تَنَاهَى
مَوَدَّةً بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ بَعْضُكُمْ بِعَيْنِ
وَيَأْلَعُنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا أَوْلَئِكُمْ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿١٢﴾

*فَقَامَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجرٌ
إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا
وَلَهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ﴿١٤﴾
وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْثُرُونَ
الْفَحِيشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ
الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

إِنَّكُمْ لَتَأْثُرُونَ أَرِجَالَ وَتَقْطَعُونَ
السَّيْلَ وَتَأْثُرُونَ فِي نَادِيكُمْ
الْمُنْكَرُ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ
قَالُوا أَئْتَنَا بِعَذَابَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٦﴾

30. Ya ce, "Ya Ubangijīna! Ka taimake ni a kan mutānen nan ma'barnata."

31. Kuma a lōkacin da ManzanninMu suka jē wa Ibrāhīm da bushāra suka ce, "Lalle mu māsu halaka mutānen wannan alkarya ne. Lalle mutānenta sun kasance māsu zālunci."

32. Ya ce, "Lalle akwai Lūdu a cikinta!" Suka ce, "Mū ne mafiya sani ga wadanda suke a cikinta, lalle munā tsīrar da shi da mutānensa, fāce fa matarsa ta kasance a cikin māsu wanzuwa."

33. Kuma a lōkacin da ManzanninMu suka je wa Lūdu ya bāta rai sabōda su, kuma yā kuntata ga kirji sabōda su. Kuma suka ce, "Kada ka ji tsōro, kuma kada ka yi bakin ciki, lalle mū māsu tsīrar da kai ne da iyālanka, fāce dai matarka tā kasance daga māsu wanzuwa (a cikin azābar Allah).

34. "Lalle mū, māsu saukar da azāba ne daga sama a kan mutānen wannan alkarya sabōda abin da suka kasance sunā yi na fāsikanci."

35. Kuma lalle Mun bar wata āyā bayyananna daga gare ta ga mutāne māsu hankalta.

36. Kuma zuwa ga Madyana, Mun aika dan'uwansu Shu'aibu, sai ya ce, "Ya mutānena! Ku bauta wa Allah kuma ku yi fatan (rahamar) Rānar Lāhira, kuma kada ku yi barna a cikin ƙasā, alhāli kuwa kunā māsu lālātarwa."

37. Sai suka ƙaryata shi, sabōda haka tsāwa ta kāmā su, dōmin haka

قَالَ رَبِّيْ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلًا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى
قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوْ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ
أَهْلَهَا كَانُوا ظَلَمِيْنَ ﴿٧﴾

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا حَنَّ أَعْلَمُ بِمَنْ
فِيهَا اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتُهُ
كَانَتْ مِنَ الْغَارِيْبِينَ ﴿٨﴾

وَلَمَّا آتَى جَاءَتْ رُسُلًا لُوطًا سَوْءَةً
بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرَّاعَا وَقَالُوا لَا يَخْفَى
وَلَا تَحْزَنْ بِمَا تَرَى إِنَّا مُتَجَنِّبُوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا
أَمْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَنَيْرِيْبِينَ ﴿٩﴾

إِنَّا مُنْزَلُوْتَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِحْزًا
مِنْ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُدُوْنَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيْنَهَا لَقَوْرِيرٌ
يَعْقِلُوْتَ ﴿١١﴾

وَإِلَى مَدِيْنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقُولُ
أَعْبُدُ وَاللَّهَ وَأَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا
تَعْثَوْ فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ﴿١٢﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْدَدْنَاهُمُ الْرِّجْفَهُ فَأَصْبَحَوْهُ

suka wāyi gari sunā guggurfāne.

38. Da Ādawa da Samūdāwa, alhāli kuwa lalle alāmun azāba sun bayyana a gare su daga gidājensu, kuma Shaidan ya kawāta musu ayyukansu, sabōda haka ya kange su daga hanyar Allah, kuma sun kasance māsu basīra!

39. Kuma Kārūna da Fir'auna da Hāmāna, kuma lalle Mūsā ya je musu da hujjōji, sai suka yi girman kai a cikin kasā, kuma ba su kasance māsu tsērēwa ba.

40. Sabōda haka kōwanensu Mun kama shi da laifinsa: Watau daga cikinsu akwai wanda Muka aika iskar tsakuwa a kansa, kuma daga cikinsu akwai wanda tsāwa ta kāmā, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka birkice kasā da shi, kuma daga cikinsu akwai wanda Muka nutsar. Bā ya yiwuwa ga Allah Ya zālunce su, amma sun kasance kansu suke zālunta.

41. Misālin wadanda suka riki wadansu masōya wadanda bā Allah ba, kamar misālin gizogizo ne wanda ya riki wani dan gida, alhāli kuwa lalle mafī raunin gidāje, shī ne gidan gizogizo, dā sun kasance sunā sane.

42. Lalle Allah Yanā sane da abin da suke kira, wanda bā Shi ba, na wani abu duka, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

43. Kuma wadsancan misālan Munā bayyana su ga mutāne, kuma bābu mai hankalta da su sai māsu ilmi.

فِي دَارِهِمْ جَحِشِينَ ﴿١٧﴾

وَعَادَا وَثُمُودًا وَقَدْ تَبَرَّ لَكُمْ
مِنْ مَسَكِينِهِمْ وَزَانَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ
السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿١٨﴾
وَقَرُونَ وَفَرْعَوْنَ وَهَامَنْ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ
مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَأَسْتَكَبَرُوا فِي
الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا أُسَيْقِيْنَ ﴿١٩﴾

فَكُلَّا أَخْذَنَا يَدِنِيهِ فَيَنْهُمْ مَنْ
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبَاً وَمِنْهُمْ مَنْ أَخْذَتْهُ
الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ
الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿٢٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ أَخْذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
أُولَئِكَ مَثَلُ الْعَنْكُوبُوتِ أَخْذَتْ
بَيْتَهَا وَلَمْ أَوْهَنْ الْبَيْوَنَ لَبَيْتَ
الْعَنْكُوبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ
شَيْءٍ وَهُوَ أَعْلَمُ الْحَكِيمُ ﴿٢٢﴾

وَتَلَقَّ الْأَمْثَالُ نَصْرِبُهَا إِلَى اللَّهِ سَبِيلٌ وَمَا
يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٢٣﴾

44. Allah Ya halitta sammai da kasa da gaskiya. Lalle cikin wuncan akwai ãyã ga muminai.

45. Ka karanta abin da ake yin wahayi zuwa gare ka daga Littafi, kuma ka tsayar da salla. Lalle salla tanã hanawa daga alfasha da abin kyama, kuma lalle ambaton Allah ya fi girma, kuma Allah Yanã sane da abin da kuke aikatawa.

46. Kada ku yi jayayya da mazowa Littafi sai fa da magana wadda ta fi kyau, sai fa wadanda suka yi zalunci daga gare su, kuma ku ce, "Mun yi imani da abin da aka saukar a gare mu kuma aka saukar a gare ku, kuma Abin bautawarmu da Abin bautawarku Guda ne, kuma mu mäsu sallamawa ne a gare Shi."

47. Kuma kamar haka Muka saukar da Littafi a gare ka, to, wadannan da Muka bai wa Littafi suna imani da shi, daga cikin wadannan akwai mai imani da shi, kuma baba mai musun ayoyinMu, face kafirai.

48. Kuma ba ka kasance kanã karatun wani littafi ba a gabainsa, kuma baba ka rubutunsa da daman-ka, da haka ya auku, da mäsu barna sun yi shakka.

49. A'a, shi ayoyi ne bayyanan-nu a cikin kirazan wadanda aka bai wa ilmi. Kuma baba mai musun ayoyinMu face azzalumai.

50. Kuma suka ce, "Don me ba a saukar masa da ayoyi ba daga Ubangijinsa?" Ka ce, "Su ayoyi a

خَلَقَ اللَّهُ الْسَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لِآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١﴾
أَتُلَّ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَبِ وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرِ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٢﴾

* وَلَا يَجِدُ لَوْا أَهْلَ الْكِتَبِ إِلَّا يَأْتِي
هُنَّ أَخْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا
إِمَانَنَا بِالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمْ
وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٣﴾

وَكَذَلِكَ أَنَّزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَبَ
فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُنَّ الْكِتَبَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَمَنْ هُلُولَأَءَ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِعَائِنَتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤﴾

وَمَا كُنْتَ تَسْأَلُ أَمْنَ قَبْلِهِ مِنْ كِتَبٍ
وَلَا تَخْطُطْهُ وَسِيمِينِكَ إِذَا لَأْرَتَابَ
الْمُبْطِلُونَ ﴿٥﴾

بَلْ هُوَ إِنَّتُ بَيْنَتُ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِعَائِنَتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٦﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ إِنَّتُ مِنْ رَّبِّهِ فَلْ
إِنَّمَا أَلَّا يَكُنْ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنْذِرَ

wurin Allah kawai suke, kuma lalle ni mai gargadī kawai ne, mai bayyanāwa.”

51. Shin bai ishe su ba cēwa lalle Mū, Mun saukar da Littāfin a kan-ka, anā karanta shi a kansu? Lalle a cikin wancan, haķīka, akwai raha-ma da tunātarwa ga mutānen da ke yin īmāni.

52. Ka ce, “Allah Yā isa Shaida a tsakānīna da tsakānīnku, Yanā sane da abin da ke a cikin sammai da ƙasā, kuma wadanda suka yi īmāni da karya kuma suka kāfirta da Allah, wadannan sū ne māsu hasāra.”

53. Kuma sunā nēman ka da gaggauta azāba, to, bā dōmin ajali kayyadadde ba, dā azāba ta jē musu, kuma lalle dā tanā iske su bisa ga abke, alhāli kuwa sū, ba su sani ba.

54. Sunā nēman ka da gaggauta azāba, kuma lalle Jahannama, tabbas, mai kēwayewa ce ga kāfirai.

55. Rānar da azāba ke rufe su daga samansu da kuma ƙasan ƙafafunsu kuma Ya⁽¹⁾ ce, “Ku dandani abin da kuka kasance kunā aika-tāwa.”

56. Yā bāyiNa, wadanda suka yi īmāni! Lalle fa ƙasāTa mai yalwa⁽²⁾ ce, sabōda haka ku bauta Mini.

مُبِينٌ ﴿٦﴾

أَوْلَئِكَ فِيهِمْ أَنَّا نَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ الْكِتَابَ
يُشَهِّدُ إِلَيْهِمْ أَنَّا فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً
وَذَكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

فُلْكَ قَوْمٍ بِاللَّهِ بَيْتِنِي وَبَيْتَنَكُمْ
شَهِيدٌ أَيْعَلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْبَطْلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَسِرُونَ ﴿٧﴾

وَسَتَعِلُّونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجْلُ مُسْمَى
لَجَاءَ هُنُّ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِنَّهُمْ بَعْتَهُ وَهُنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٨﴾

يَسْتَعِلُّونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لِمُحِيطَةٍ بِالْكُفَّارِ ﴿٩﴾
يَوْمَ يَغْشَى هُنُّ الْعَذَابُ مِنْ قَوْمِهِمْ وَمِنْ
تَحْتَ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ دُوْقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

يَعْبَادُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ
فَإِيَّى فَاعْبُدُونِ ﴿١١﴾

(1) Ga wata ruwāyar “Mu” matsayin “Ya”, watau Malā’iki wakilin azābarsu.

(2) Tun da ƙasa nā da yalwa, sai mutum ya yi hijira zuwa wurin da yake sassauka a gare shi, ya bauta wa Allah da sauķi, idan garinsu ya buwāye shi.

57. Kōwane rai mai dandanar mutuwa ne, sa'an nan zuwa gare Mu ake mayar da ku.

58. Kuma wađanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwari, lalle zā Mu zaunar da su daga cikin Aljanna a gidājen bēne, koramu nā gudāna daga Karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu. To, madalla da sakamakon māsu aikin kwari.

59. Wadanda suka yi hakuri, kuma sunā dōgara ga Ubangijinsu kawai.

60. Kuma da yawa⁽¹⁾ dabba wadda bā ta daukar abincinta, Allah Yanā ciyar da ita tāre da ku, kuma Shī ne Mai ji, Mai ilmi.

61. Lalle idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasā kuma ya hōre rānā da watā?" Lalle sunā cēwa Allah ne. To, yāya ake karkatar da su⁽²⁾?

62. Allah ne ke shimfiđa arziki ga wanda Yake so daga cikin bāyin-Sa, kuma Yanā kuntātāwa ga (wanda Yake so). Lalle Allah, Masani ne ga dukan kōme.

63. Kuma lalle idan ka tambaye su, "Wāne ne ya saukar da ruwa daga sama, har ya rāyar da kasā game da shi a bāyan mutuwarta?" Lalle sunā cēwa, "Allah ne." Ka ce,

كُلُّ نَفِيسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۖ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَهُمْ
مِّنْ أَجْنَانِهِ عُرْفًا بَخِيرٍ مِّنْ مَخْتَهَا الْأَنْهَارُ
خَلِيلِينَ فِيهَا نِعْمَةٌ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَيْ أَيْنَ مِنْ دَائِرَةٍ لَا تَحْمُلُ رِزْقَهَا اللَّهُ
يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ حَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَسَحَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَإِنِّي يُؤْفِكُونَ ﴿٦١﴾

الَّهُ يُبَسِّطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ مَا إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ تَرَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءَ
فَأَحْيَاهُ بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ
الَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

(1) Sabōda haka tunānin abinci kada ya hana ku yin hijira zuwa wurin yardar Allah, Mai ciyar da dabbōbin da bā su tattalin abincinsu.

(2) Yāya ake karkatar da su daga hijira dōmin tsōron yankēwar abinci, alhāli kuwa sun tafī wurin yardar wanda Ya halitta sammai da kasā? Yin hijira yanā a cikin jarrabawar Allah ga Musulmi.

"Gōdiya tā tabbata ga Allah." Ā'a, mafi yawansu bā su hankalta.

64. Kuma wannan rāyuwa ta dūniya ba ta zamo ba, fāce abar shagala da wāsā, kuma lalle Lāhira, tabbas, ita ce rāyuwa, dā sun kasance sunā sani.

65. To, a lōkacin da suka shiga cikin jirgin ruwa, sun kirāyi Allah sunā māsu tsarkake addini a gare Shi, to, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudun ḫasā, sai gā su sunā shirki.

66. Dōmin su kāfirce wa abin da Muka bā su, kuma dōmin su ji dādī, sa'an nan kuma zā su sani.

67. Shin, ba su ga cēwa, lalle Mun sanya Hurumi amintacce ba, alhāli kuwa anā fisge mutāne a gēfensu? Shin, da bātaccen abu suke īmāni kuma da ni'imar Allah suka kāfirta?

68. Kuma wāne ne ya fi zālunci bisa ga wanda ya kirkira karya ya jingina ta ga Allah, kō kuma ya karyata gaskiya a lōkacin da ta je masa? Ashe, a cikin Jahannama bābu mazauna ga kāfirai?

69. Kuma wadannan da suka yi kōkari ga nēman yardarMu, lalle Munā shiryar da su ga hanyō-yinMu, kuma lalle Allah, tabbas, Yanā tāre da māsu kyautatāwa (ga addīninsu).

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ لَعْبٌ وَإِنَّ
الَّدَارَ الْآخِرَةَ لَهُيَ الْحَيَاةُ أَنَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلُكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الَّذِينَ فَلَمَّا نَجَّنَهُمْ إِلَى الْأَرْضِ إِذَا هُنْ يُشَرِّكُونَ ﴿٦٢﴾

لِيَكْفُرُوا بِإِيمَانِهِمْ وَلِيَسْتَمْعُوا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا إِمَانًا
وَيُتَحَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَيَاَتَطْلِ
يُؤْمِنُونَ وَيُنَقْعِدُ اللَّهُ يَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ أَنْ قَرَرَى عَلَى اللَّهِ كِذَبًّا أَوْ كَذَبَ
بِالْحَقِّ لِمَاجَاهَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثُونٌ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٥﴾

وَالَّذِينَ جَهَدُوا فِي سَبِيلِنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٦﴾

Tanā karantar da cēwa duka abūbuwan dūniya sunā da dangantaka da junansu, dangantaka bayyananna kō bōyayya. Kuma zumuntarsu na gudāna gwargwadon dangantakarsu da jūna ga jiki da ma'ana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.
2. An rinjāyi Rūmawa.⁽¹⁾
3. A cikin mafi kusantar kasarsu, kuma sū, a bāyan rinjāyarsu, zā su rinjāya.
4. A cikin 'yan shēkaru. Al'amarri na Allah ne a gabānin kōme da bāyansa, kuma a rānar nan mūminai zā su yi farin ciki.
5. Da taimakon Allah, Yanā taimakon wanda Yake so. Kuma Shīne Mabuwāyi, Mai jin kai.

الرَّ
عَلِيَّتِ الرُّوْمُ
فِي أَذْقَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
سَيَغْلِبُونَ
فِي بَصْرَهُ سَيِّدُنَا لَهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
بَعْدُ وَيَوْمَ يُزَيَّنُ الْمُؤْمِنُونَ
يُنَصَّرُ اللَّهُ يَنْصُرُهُمْ إِشَاءَ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

(1) Rūmāwa Kiristōci ne māsu aiki da littāfi, sunā fada da Fārisāwa māsu bauta wa wutā. Fārisa suka rinjāyi Rumāwa, sabōda haka Kuraishāwa suka ji dādi sabōda alfānu cēwa zā su rinjāyi Musulmi idan sun yi fada. A bāyan saukar Surar, sai Musulmi suka yi farin ciki sabōda alfānu cēwa sū kuma zā su rinjāyi Kuraishāwa. Wannan ya sanya Abūbakar ya yi kuri'a da Ubaiyu bn Halafa kan rākuma gōma a cikin shēkaru uku. Sai Annabi ya ce wa Abūbakar ya kāra rākuma da ajāli zuwa shēkaru tara. A bāyan shēkaru bakwai sai Rūmawa suka ci nasara a kan Fārisawa, kuma wannan ya yi daidai da Badar, watau rānar da Musulmi suka ci nasara a kan Kuraishāwa. Abūbakar ya ci rākumansa daga magādan Ubaiyu. Amma sai ya yi sadaka da su da umurnin Annabi, dōmin Allah Yāhana Musulmi su yi cāca a lōkacin.

6. Wa'adin Allah, Allah bā ya sābāwa ga wa'adinSa, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

7. Sunā sanin bayyanannar rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sū shagalallu ne daga rāyuwar Lāhirā.⁽¹⁾

8. Shin, ba su yi tunāni ba a cikin zukantansu cēwa Allah bai halitta sammai da kasa ba da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya⁽²⁾ da ajali ambatacce? Kuma lalle māsu yawa daga mutāne kāfirai ne ga gamuwa da Ubangijinsu?

9. Shin, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin kasā dōmin su gani yadda ākibar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafiya karfi daga gare su kuma suka nōmi kasa, suka rāya ta fiye da yadda suka raya ta, kuma manzanninsu suka je musu da hujjoji bayyanannu. Saboda haka Allah ba Ya yiwuwa Ya zālunce su, amma kansu suka kasance sunā zālunta.

10. Sa'an nan ākibar wadannan da suka aikata mūgun aiki ta kasance mafi muni, wātau sun karyata game da āyoyin Allah, kuma suka kasance sunā izgili da su.

11. Allah ne ke fāra yin halitta, sa'an nan Ya sāke ta, sa'an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.

12. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, māsu laifi zā su kāsa magana.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلُفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ⑦

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ⑧

أَوْلَئِكَ رَوْا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا يَأْلَمُ
وَأَجَلٌ مُسَمٌّ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ
يُلْقَى إِلَيْهِمْ لِكَفِرِهِنَّ ⑨

أَوْلَمْ يَسِيرُ وَفِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُ وَكَيْفَ
كَانَ عَلِيقَةُ الدِّينِ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ
مِنْهُمْ فُوهَةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا
أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ⑩

لَمْ كَانَ عَلِيقَةُ الدِّينِ أَسْتَفِنُوا السُّوَادَيْ أَنْ
كَيْذَبُوا إِيمَانَهُمْ اللَّهُ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

الَّهُ يَعْلَمُ الْحَقَّ فَلَا يُعِدُهُ دُنْيَا إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ⑫

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبَيِّسُ الْمُجْرِمُونَ ⑬

(1) Dangantakar rashin sanin ūkon Allah da sanin sha'anin dūniya da kuma jāhiltar al'amarin Lāhirā.

(2) Gaskiya ita ce tsāri tabbatacce wanda bā ya canzāwa.

13. Kuma bā su da māsu cēto daga abūbuwan shirkinsu, kuma sun kasance māsu kāfircēwa daga abūbuwan shirkinsu.

14. Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, a rānar nan mutāne ke rarraba.

15. To, amma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to, sū anā faranta musu rāyuka a cikin wani lambu.

16. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu da kuma haduwa da Rānar Lāhira, to, wadancan anā halartar da su a cikin azāba.

17. Sabōda haka tsarkakēwa ta tabbata ga Allah a lōkacin da kuke shiga maraice, da lōkacin da kuke shiga sāfiya.⁽¹⁾

18. Kuma Shī ne da gōdiya, a cikin sammai da ƙasā, kuma da lōkacin yamma da lōkacin zawa'lī.

19. Yanā fitar da mai rai daga matacce, kuma Yanā fitar da matacce daga mai rai, kuma Yanā rāyar da kasa a bāyan mutuwarta. Kuma haka ake fitar da ku.

20. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta ku daga turbāya, sai gā ku kun zama mutum, kunā wātsuwa.

21. Kuma akwai daga āyōyinSa, Ya halitta muku mātan aure daga

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرٍّ كَيْهُمْ شُفِعُوا
وَكَانُوا يُشْرِكُونَ بِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

وَنَوْمٌ تَقْوُمُ الْسَّاعَةُ يَوْمَ مِيزِنَةٍ تَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُخْبَرُونَ ﴿١٥﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَلَقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

فَسَبِّحْنَ اللَّهَ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَعِيشَيَا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾
يُخْرِجُ الْحَقِّ مِنَ الْمَيْتِ وَيُخْرِجُ الْمَيْتَ مِنَ
الْحَقِّ وَيُنْهِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَّلِكَ تُخْرِجُونَ ﴿١٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ
إِذَا آتَيْتُمُهُمْ بَشَرًا تَنَاهُوُنَ ﴿٢٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ

(1) Akwai dangantaka a tsakānin tasbīhi, watau ibāda da rāyuwa, da tsakānin fitar hantsi da sāfiya, kamar yadda yake akwai dangantaka a tsakānin mutuwa da maraice, da yamma da kāfirci.

kanku, dōmin ku natsu zuwa gare ta, kuma Ya sanya sōyayya da rahama a tsakāninku.⁽¹⁾ Lalle a cikin wuncan akwai āyōyi ga mutāne māsu yin tunāni.

22. Kuma akwai daga āyōyinSa, halittar sammai da ƙasā, da sābā-war harsunanku, da launukanku. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga māsu ilmi.

23. Kuma akwai daga cikin āyōyinSa, barcinku, a cikin dare da rāna, da nēmanku ga falalarSa. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne māsu saurārāwa.

24. Kuma akwai daga cikin āyōyinSa, Ya nūna muku walkiya a kan tsōro da dammāni, kuma Ya dinga saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Ya rāyar da ƙasā game da shi a bāyan mutuwarta. Lalle a cikin wannan akwai āyōyi ga mutāne māsu hankaltāwa.

25. Kuma akwai daga āyōyinSa, tsayuwar sama da ƙasā bisa umurninSa, sa'an nan idan Ya kira ku, kira daya, daga ƙasā, sai gā ku kunā fita.

26. Kuma wanda ke cikin sammai da ƙasā Nāsa ne, Shi kadai. Dukansu māsu tawāli'u ne a gare Shi.

27. Kuma Shī ne Wanda Ya fāra halitta, sa'an nan Ya sāke ta, kuma (sākēwarta) tā fi sauķi a gare Shi. Kuma Yanā da misāli wanda ya fi

أَزْوَجَ النَّسَكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ
مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١﴾

وَمِنْ أَيْتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَآخِنَّ لِفُلُوسِكُمْ وَأَوْنَكُمْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَذِكْرًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

وَمِنْ أَيْتِهِ مَنَامُكُمْ بِالْيَلِ وَالنَّهَارِ
وَآبَيْغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَذِكْرًا لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٣﴾

وَمِنْ أَيْتِهِ بُرُوكُمُ الْبَرَقَ حَوْفًا وَطَمَعاً
وَيُنَزَّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

وَمِنْ أَيْتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
بِأَقْرِفَهُ ثُمَّ يَذَادُهَا كَمْ دَعْوَةٌ مِنَ الْأَرْضِ إِذَا
أَشْرَمَتْ خَرْجُونَ ﴿٥﴾

وَلَهُ مَنِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّهُ
قَلِيلُونَ ﴿٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدُؤُ الْحَلْقَ ثُمَّ يُعِدُّهُ وَهُوَ
أَهُونُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثْلُ الْأَعْلَى فِي

(1) Akwai dangantaka a tsakānin halittar namiji da mace daga yumbu da kuma natsuwar da suke sāmu daga junā da sōyayya da rahamar da ke a ciki.

daukaka a cikin sammai da kasā, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

28. Ya būga muku wani misāli daga kanku. Kō kunā da abōkan tārēwa, daga cikin bāyin da hannā-yenku na dāma suka mallaka, a cikin arzikinku, watau ku zama daidai a ciki, kunā tsōron su kamar tsōronku ga kanku? Haka dai Mu-ke bayyana āyōyi, daki-daki, ga mutāne māsu hankaltāwa.

29. Ā'aha! Wadanda suka yi zā-lunci sun bi son zūciyōyinsu, bā tāre da wani ilmi ba. To, wāne ne zai shiryar da wanda Allah Ya batar, kuma bā su da wadansu mataimaka?

30. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini,⁽¹⁾ kanā mai karkata zuwa ga gaskiya, halittar Allah da Ya halitta mutāne a kanta. Bābu musanyāwa ga halittar Allah. Wannan shī ne addini madaidaici, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

31. Kunā māsu mai da al'amari gare Shi, kuma ku bī Shi da takawa, kuma ku tsayar da salsa, kuma kada ku kasance daga mushirikai.⁽²⁾

السموات والأرض وهو العزيز الحكيم ﴿٤٧﴾

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ
لَكُمْ مِنْ مَاء مَدَكَتْ أَنْمَنْكُمْ مِنْ
شَرَكَأَهْ فِي مَارِزَقَنَكُمْ فَأَنْتُرْ فِيهِ
سَوَاءٌ تَحْافُونَهُمْ كَخِيفَتْ كُمْ أَنْفُسَكُمْ
كَذَلِكَ تَفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤٨﴾

بِلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
فَمَنْ يَهْدِي مِنْ مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُ مِنْ
نَّصِيرٍ ﴿٤٩﴾

فَأَفَقَرَ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ حَنِيقَأَفَظَرَ اللَّهُ
الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا الْاِتْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ
ذَلِكَ الَّذِينَ أَفْلَمُوا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

*مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَأَنْقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥١﴾

(1) Yin addini dabi'a ce wadda Allah Ya halitta mutum a kanta. Idan mutum ya bi abin da Allah Ya umurce shi da yi kō bari, to, yā yi addinin gaskiya, idan kuwa bai yi haka ba, ya zama mushiriki game da wanda yake karbar umurni daga gare shi.

(2) Ya fassara mushirikai da āyā ta 32. Wannan ya nūna ta yi nuni ga hana dukan dari'kun Sūfāye dōmin sunā rarraba mutāne Ḳungiya-Ḳungiya, kuma kōwa nā ganin abin da yake yi ko kuma wanda yake bi yā fi na wani. Kuma wanda ke cikin wata Ḳungiya bā zai iya haduwa da wata ba a lōkacin wurudinsu, a bāyan abūbuwan da suke Ḳunsāwa a cikin ayyukansu na bidi'ō'i da akīdōdi da suka sāba wa Musulunci.

32. Wātau wadanda suka rarabe addininsu, kuma suka kasance fungiya-fungiya, kōwace fungiya tanā mai farin ciki da abin da ke a gare ta kawai.

33. Kuma idan cūta ta shāfi mutāne, sai su kirāyi Ubangijinsu, sunā māsu mai da al'amari gare Shi, sa'an nan idan Ya dandana musu wata rahama daga gare Shi, sai gā wani bangare daga gare su sunā shirki da Ubangijinsu.

34. Dōmin su kāfirta da abin da Muka bā su. To, ku ji dādī kadān, sa'an nan zā ku sani.

35. Kō Mun saukar da wani dalīli a gare su? Shi kuwa yanā magana da abin da suka kasance sunā shirkin da shi?

36. Kuma idan Muka dandana wa mutāne wata rahama, sai su yi farin ciki da ita, kuma idan cūta ta sāme su, sabōda abin da hannyaensu suka gabātar, sai gā su sunā yanke kauna.

37. Shin, kuma ba su gani ba cēwa Allah na shimpida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kuntatāwa? Lalle a cikin wangan, akwai ãyoyi ga mutāne māsu yin īmāni.

38. Sabōda haka, ka bai wa mai zumunta hakkinsa, da miskinai, da dan hanya. Wannan shī ne alhēri ga wadanda ke nufin yardar Allah, kuma wadancan sū ne māsu sāmun babban rabo.

39. Kuma abin da kuka bāyar na riba dōmin ya kāru a cikin dūkiyar mutāne to, bā zai kāru ba, a wurin

مِنَ الَّذِينَ قَرَفُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَةً
كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَتِهِمْ فَرِحُونَ ﴿٢٦﴾

وَإِذَا مَسَّ الْأَنَاسَ ضُرٌّ دَعَوْرَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا آذَ أَهْمَمْهُمْ فَتَنَهُ رَحْمَةً إِذَا فَرَقْتُمْ مِنْهُمْ
بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٢٧﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا أَتَيْتَهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا
كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٢٩﴾

وَإِذَا آذَنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ
تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةً إِمَّا قَدَّمُتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٠﴾

أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الْرِزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ لِمَنْ فِي ذَلِكَ لَا يَنْتَهِ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

فَتَاتَ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمُسْكِنُ وَأَنْ
السَّيِّلُ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ
اللَّهِ وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَآءَاتِهِمْ مَنْ زَيَّلَ يَوْمًا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ

Allah. Kuma abin da kuka bāyar na zakka, kunā nufin yardar Allah, to, (māsu yin haka) wadancan sū ne māsu ninkāwa (ga dūkiyarsu).

40. Allah ne Wanda Ya halitta ku, sa'an nan Ya arzūta ku, sa'an nan Ya matar da ku, sa'an nan Ya rāyar da ku. Ashe, daga cikin abūbuwan shirkinku akwai wanda ke aikata wani abu daga wadannan abūbuwa? Tsarki ya tabbata ga Allah, kuma Ya daukaka bisa ga abin da suke yi na shirki.

41. Barna tā bayyana a cikin kasa da tēku, sabōda abin da han-nāyen mutāne suka aikata. Dōmin Allah Ya dandana musu sāshin abin da suka aikata, dammāninsu zā su komo.

42. Ka ce, “Ku tafī a cikin kasā, sa'an nan ku dūbi yadda ākibar wadanda suka kasance a gabāninku ta kasance. Mafi yawansu sun ka-sance māsu yin shirki.”

43. Sabōda haka, ka tsayar da fuskarka ga addini madaidaici a gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare Shi daga Allah, a rānar nan mutāne sunā tsāgēwa (su rabu biyu).

44. Wanda ya kāfirta, to, kāfir-cinsa na kansa, kuma wanda ya aikata aikin kwarai, to, sabōda kan-su suke yin shimfida.

45. Dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, daga falalarSa. Lalle Allah bā Ya son kafirai.

فَلَا يَرْتَبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَاءَ أَتَيْتُمْ مِّنْ رَّكْوَةٍ
ثُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُضَعُوفُونَ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُرَّرَ فَكُمْ تُرْبِيْسِكُمْ ثُرَّ
يُخْيِيْكُمْ هَلْ مِنْ شَرَكَاءِكُمْ مَنْ يَقْعُلُ
مِنْ ذَلِكُمْ مِنْ شَتِّيْ سُبْتَ حَنَمْ وَتَعْلَى عَمَّا
يُشَرِّكُونَ ﴿٧﴾

ظَاهِرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
إِنَّدِيَ النَّاسِ لِذِيْقَهُمْ بَعْضَ الَّذِيْعَمَلُوا
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٨﴾

قُلْ سِرُّ وَافِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا أَيْكَفَ كَانَ عَرْقَبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوكُمْ مُّشَرِّكِينَ ﴿٩﴾

فَأَقْمِرْ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ الْقَيْمِ منْ قَبْلِكَ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمًا لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يُوْمِدَّ يَصْدَّعُونَ ﴿١٠﴾

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَلِحَاتٍ
فَلَا نَفْسِهِمْ يَنْهَا دُونَ ﴿١١﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ إِمَّاْتُمْ وَعَمَلُوا الصَّلِحَاتِ مِنْ
فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكُفَّارِ ﴿١٢﴾

46. Kuma akwai daga ãyøyinSa, ya aika iskōki māsu bāyar da bushāra kuma dōmin Ya dandana muku daga rahamarSa, kuma dōmin jirāgen ruwa su gudāna da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, fātanku zā ku gode.

47. Kuma lalle Mun aiki wadansu Manzanni a gabāninka, zuwa ga mutānensu, sai suka je musu da hujjōji, bayyanannu, sa'an nan Muka azabtar da wadanda suka yi laifi, kuma ya kasance tabbatacce, taimakon mūminai wajibi ne a Kammu.

48. Allah ne Wanda ke aika iskōki, sai su mōtsar da girgije, sa'an nan Ya shimfida shi a cikin sama, yadda Yake so, kuma Ya sanya shi wani babbake, sa'an nan ka ga ruwa na fita daga tsakāninsa. Sa'an nan idan Allah Ya sāmi wadanda Ya so daga bāyinSa, sai gā su suna bushāra da shi.

49. Kuma kō da sun kasance a gabānin a saukar da shi a kansu, kusa-kusa, sunā bakin ciki har bā su iya magana.

50. Sai ka dūbi alāmōmin rahamar Allah yadda Yake rāyar da kasā a bāyan mutuwarta. Lalle wannan (Mai wannan aiki), tabbas, Mai rāyar da halitta ne, kuma Shi Mai ikon yi ne a kan kōme.

51. Kuma lalle idan Mun aika wata iska, suka ganta fatsifatsi, lalle zā su yini a bāyansa sunā kāfirta.

52. Sabōda haka, kai, bā ka jiyan da matattu kira, kuma bā ka jiyan

وَمِنْ أَيْتَهُ أَنْ يُرِسِّلَ الرِّبَاحَ مُبَشِّرَاتٍ
وَلِيُذْكِرَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفَلَكُ بِأَمْرِهِ
وَلِتَبْغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رَسُولاً إِلَيْ قَوْمِهِ
جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمُنَا مِنَ الَّذِينَ لَجَرَمُوا
وَكَانَ حَقًا عَلَيْنَا نَصَرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

الَّهُ الَّذِي يُرِسِّلُ الرِّبَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابَاتِ سُطُّهُ
فِي السَّمَاءِ كَفَ شَاهَ وَيَجْعَلُهُ رِكْسَافَاتَرَى
الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلْلِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُرِيَّتْ بِشِرُونَ ﴿٥٣﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِكَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ
لَمْ يُلْسِنْ ﴿٥٤﴾

فَانْظُرْ إِلَيْهِ أَثْرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُنْجِي
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْكَى
الْمَوْقَعَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَئِءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٥﴾

وَلَمَّا أَرْسَلْنَا رِحَابَرَأْوَهُ مُصْفَرَالظُّلُوْمَ مِنْ
بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥٦﴾
فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمُؤْمِنَ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ

da kurāme kira idan sun jūya bāya sunā gudu.

53. Kuma ba ka zamo mai shiyar da makāfi ba daga batarsu, bā ka jiyarwa fāce wanda ke yin īmāni da āyōyin Mu, watau sū ne māsu mīka wuya, su sallama.

54. Allah ne Ya halitta ku daga rauni,⁽¹⁾ sa'an nan Ya sanya wani karfi a bayan wani rauni, sa'an nan Ya sanya wani rauni da furfura a bāyan wani karfi, Allah na halitta abin da Ya so, kuma Shī ne Mai ilmi, Mai ikon yi.

55. Kuma a rānar da Sa'a⁽²⁾ ke tsayuwa, māsu laifi na rantsuwa: ba su zauna (a cikin kabari) ba fāce sā'a guda. Kamar haka suka kasance anā karkatar da su.

56. Kuma wadanda aka bai wa ilmi da īmāni suka ce, “Lalle, hakīka, kun zauna a cikin Littāfin Allah, har zuwa rānar tāyarwa, to, kuma wannan ita ce rānar tāyarwar, kuma amma kū kun kasance⁽³⁾ ba ku sani ba.”

57. To, a rānar da uzurin wadanda suka yi zālunci bā ya amfaninsu, kuma bā a neman yardarsu.

58. Kuma lalle, tabbas, Mun buga kōwane irin misāli ga mutāne a cikin wannan Alkur'āni, kuma

الدُّعَاء إِذَا وَأْتُوا مُذَرِّبِينَ ﴿٤٦﴾

وَمَا أَنْتَ بِهِدٍ الْعُمَى عَنْ ضَلَالٍ هُمْ إِنْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِمَا يَتَبَيَّنُ فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٤٧﴾

*اللَّهُ أَلَّذِي حَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُرَجَعَكُمْ
مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُرَجَعَكُمْ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٤٨﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ
مَا لِلشَّوَّافِ سَاعَةٌ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٤٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ
لِي شُتُّمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَيَّ يَوْمَ الْبَعْثَ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُلُّكُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

فِي يَوْمٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَةٌ لَهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْبَطُونَ ﴿٥١﴾
وَلَقَدْ ضَرَبَنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ

(1) Raunin farko, shī ne maniyyi, na biyu jārintaka da karfin kurūciya, rauni na uku, shī ne tsūfa bāyan karfin hankalin kamāla ta dattāko.

(2) Sa'a ta farko Rānar Kiyāma, ta biyu dan lōkaci, watau dan lōkacin da suka sāmi hutun azābar kabari a tsakānin būsar farko da ta biyu. Akwai munasabar karyarsu ta dūniya da ta Lāhira. Akwai munasabar dangantakar lafzin kalmomi.

(3) Rashin aiki da littāfin Allah a dūniya yakan sanya dīmēwa a rānar Lāhira.

lalle idan kā je musu da kōwace āyā,
lalle, wadanda suka kāfirta zā su ce,
“Kū bā kōme kuke ba fāce māsu
barna.”

59. Kamar haka Allah Yake shā-
fe haske a kan zukātan wadanda ba
su sani ba.

60. Sabōda haka ka yi haƙuri,
lalle wa’adin Allah gaskiya ne,
kuma kada wadanda bā su da yaƙi-
ni su sassabce maka hankali.

كُلِّ مَثْلٍ وَلِنِحْشَةٍ هُرْبَايَةٌ لَيَقُولُنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْشَمَ إِلَامْبِطُولَتَ ﴿٥٨﴾

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخْفَنَكَ
الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

SŪRATU LUKMĀN

سُورَةُ لَقْمَانَ

Tanā karantar da yadda ake tarbiyya da rēnon yāra, a cikin
harshe mai sauķi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. Ľ. M.

2. Wadancan āyoyin Littāfin ne
mai hikima.

3. Shiriya da rahama ne ga māsu
kyautatāwa.

4. Wadanda ke tsai da salla,
kuma sunā bāyar da zakka, kuma
sū, sunā yin īmānin yaƙini ga Lā-
hiria.

5. Wadannan sunā a kan shiriya
ta daga Ubangijinsu, kuma wadannan
sū ne māsu babban rabo.

الْمَ

يَلَّا كَمَاءِ إِنْتَ الْكَيْتَبِ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُدَى وَرَحْمَةٌ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكُوَةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

أُولَئِكَ عَلَى هُدَىٰ قَنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ﴿٤﴾

6. Kuma akwai daga cikin mutāne wanda ke sayen tātsuniyōyi⁽¹⁾ dōmin ya batar da mutāne daga hanyar Allah, bā da wani ilmi ba, kuma ya riķe ta abin izgili! Wadancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa.

7. Kuma idan an karanta āyōyin Mu a gare shi, sai ya jūya bāya, yanā mai girman kai, kamar dai bai saurāre su ba, kamar dai akwai wani danni a kan kunnuwansa! To, ka yi masa bushāra da azāba mai radadi.

8. Lalle, wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwari, sunā da gidājen Aljannar ni'ima.

9. Sunā dawwama a cikinsu, Allah Yā yi alkawarin, Ya tabbatar da shi. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

10. (Allah) Ya halitta sammai, bā da ginshiķi wanda kuke gani ba, kuma Yā jēfa duwatsu māsu kafēwa a cikin kasā, dōmin kada ta karkata da ku, kuma Ya wātsa daga kowane irin dabba a cikinta, kuma Mun saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Muka tsirar a cikinta, daga kōwane nau'i biyu (namiji da mace) mai ban sha'awa.

11. Wannan shī ne halittar Allah. To, ku nūna mini, "Mēne ne wadanan da ba Shi ba suka halitta? Ā'a, azzālumai sunā a cikin bata bayyananna."

(1) Tatsūniyōyi sunā shagaltarwa daga ilmi mai sanya sanin Allah. Allah Ya hana a yi tarbiyyar yāra game da tātsūniya mai dauke hankalinsu daga ibāda. Littattafan makaranta na zāmani da jarīdu duka tātsūniyōyi ne, sai abin da ya dāce da Sunna.

وَمِنْ أَنَّا إِنْ مَنْ يَشَرِّي لَهُوَ الْحَدِيثُ لِيُضَلِّ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَسْخَدَ هَاهُرُوا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١﴾

وَإِذَا شَتَّلَ عَلَيْهِ إِيمَانُهُ أَيْكَنْتُ اؤْلَى مُسْتَكِبِرًا
كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَاتَ فِي أَذْيَتِهِ وَقَرَّافَيْشَرَةُ
بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّتُ النَّعِيمِ ﴿٣﴾
خَلِيلِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْهَا وَالْقَمَرِ فِي
الْأَرْضِ رَوَيْسٌ أَنَّ قَمِيدَ يَكُونُ وَيَثَ فِيهَا مِنْ
كُلِّ دَائِيَةٍ وَأَنْزَلَنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَبْشَأَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

هَذَا أَخْلَقَ اللَّهُ فَأَرُوْنِي مَا ذَا أَخْلَقَ الَّذِينَ مِنْ
دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦﴾

12. Kuma lalle, hakīka, Mun bai wa Luqmān hikima. (Muka ce masa) Ka gōde wa Allah, kuma wanda ya gōde, to, yanā gōdēwa ne dōmin kansa kawai, kuma wanda ya kāfirta, to, lalle, Allah Mawadāci ne, Gōdadde.

13. Kuma a lōkacin da Luqmān ya ce wa dānsa, alhāli kuwa yanā yi masa wa'azi, "Yā Karamin dāna! Kada ka yi shirki game da Allah. Lalle shirki wani zālunci ne mai girma."

14. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum game da mahaifansa biyu; uwarsa tā dauke shi a cikin rauni a kan wani rauni, kuma yāyensa a cikin shekaru biyu (Muka ce masa), "Ka gōde Mini da kuma mahaifanka biyu. Makōma zuwa gare Ni kawai take.

15. "Kuma idan mahaifanka suka tsananta⁽¹⁾ maka ga ka yi shirki game da Ni, ga abin da bā ka da ilmi gare shi, to, kada ka yi musu dā'a. Kuma ka abūce su a cikin dūniya gwargwadon shari'a, kuma ka bi hanyar wanda ya mayar da al'amari zuwa gare Ni, sa'an nan zuwa gare Ni makōmarku take, sa'an nan In bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

16. "Yā Karamin dāna! Lalle ita, idan gwargwadon kwāyar kōmayya ce ta kasance, to, ta kasance a cikin wani falalen dūtse, kō a cikin sam-

وَلَقَدْ أَتَيْنَا الْقَمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ أَشْكُرُ لِهِ
وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرْ لِنَفْسِهِ وَمَنْ
كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّيْ حَمِيدٌ ﴿١٦﴾

وَإِذْ قَالَ لَقَمَنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعْظُلُهُ وَيَنْهَا
لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ إِنَّ الْشَّرِكَ أَظَلَّمُ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

وَوَضَيْنَا إِلَى إِنْسَنَ بِوَالَّدِيهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
وَهُنَّا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَدَلُهُ وَفِي عَامِينِ أَنْ
أَشْكُرْ لِي وَلِوَالِدِيَكَ إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٨﴾

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَيْكَ أَنْ تُشْرِكَ بِ مَا لَيْسَ
لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطْعِهِمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي
الْأَدْنِيَا مَعْرُوفٌ فَأَتَيْتَهُمْ سَبِيلًا مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ
ثُمَّ إِلَى مَرْجِعِكُمْ فَأَنْتُمْ كُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

يَبُيَّنَ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مُشَقَّالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرَدِ
فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي

(1) A bāyan hakīkin Allah sai hakīkin uwāye. Sabōda haka bā zā a yi dā'a ga uwāye ba ga abin da ya sābā wa Allah.

mai, kō a cikin ƙasā, Allah zai kāwo ta. Lalle Allah Mai tausasāwa ne, Masani.

17. “Yā karamin dāna! Ka tsai da salla, kuma ka yi umurni da abin da aka sani, kuma ka yi hani daga abin da ba a sani ba, kuma ka yi haƙuri a kan abin da ya sāme ka. Lalle, wancan yanā daga muhimman al’amura.

18. “Kada ka karkatar da kundukukinka⁽¹⁾ ga mutāne, kada ka yi tafiya a cikin ƙasā kanā mai nūna fādin rai. Lalle, Allah bā Ya son dukan mai tākama, mai alfa-hari.

19. “Kuma ka tsakaita a tafiyarka, kuma ka runtse ga sautinka. Lalle, mafi mūnin sautuka, haƙīka, shī ne sautin jākuna.⁽²⁾”

20. Ashe, ba ku gani ba, cēwa Allah Yā hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin ƙasā, kuma Ya zuba ni’imōminSa a kanku, bayyanannu da bōyayyu? Kuma akwai daga mutāne wanda ke yin jidāli ga al’amarin Allah, bā da wani ilmi ba, kuma bā da wata shiriya ba, kuma bā da wani littāfi mai haskakāwa ba.

21. Kuma idan aka ce musu, “Ku bi abin da Allah ya saukar,” sai su ce, “Ā'a, munā bin abin da muka sāmi ubanninmu a kansa.” Shin, kō dā Shaidan nā kirān su ne zuwa ga azābar sa’ir,

الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ حَيْرٌ ﴿١٦﴾

يَبُوئَ أَقِيمَ الصَّلَاةَ وَأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَا عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأَمْوَارِ ﴿١٧﴾

وَلَا تُصْبِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَشِدْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

وَأَقِيدْ فِي مَسْبِيكَ وَأَعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتِ الْحَمْرِ ﴿١٩﴾

أَنْتَرْقَا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنْبَغَ عَلَيْكُمْ نَعْمَهُ وَظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَدِّلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدَىٰ وَلَا كِتَابٌ مُّنِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَلَا دِقْلَ لَهُمْ أَتَيْهُمْ عِوْمَانَ زَرَّ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّيْعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ وَإِبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

(1) Karkata kundukuki ga mutāne, alamar wulākanta su ne.

(2) A nan ne iyākar wasiyyar Luqmān ga dansa. Sa'an nan kuma Allah Ya ci gaba da bayānin yadda ake tarbiyyar mutāne.

22. Kuma wanda ya mīka fus-karsa zuwa ga Allah, alhāli kuma yanā mai kyautatāwa, to, lalle ya yi riķo ga igiya amintacciya. Kuma zuwa ga Allah ākibar al'amura take.

23. Kuma wanda ya kāfirta, to, kada kāfircinsa ya bakanta maka rai, zuwa gare Mu makōmarsu take, sa'an nan Mu bā su lābāri game da abin da suka aikata. Lalle Allah, Masani ne ga abin da ke a cikin kirāza.

24. Munā jishe su dādī kadān, sa'an nan Mu tīlasta su ga shiga zuwa azāba kakaura.

25. Kuma lalle, idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasā?" Lalle, zā su ce, "Allah ne." Ka ce, "Gōdiya tā tabbata ga Allah." Ā'a, mafī yawansu, ba su sani ba.

26. Abin da yake a cikin sammai da kasā duka na Allah kawai ne. Lalle, Allah Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

27. Kuma dā dai abin da ke a cikin kasa duka, na itāce, ya zama alkalumma, kuma tēku tanā yi masa tawada, a bayansa da wadsu tēkuna bakwai, kalmōmin Allah ba zā sū kāre ba.⁽¹⁾ Lalle, Allah Mabuwāyi ne, Mai hikima.

* وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعَرْوَةِ الْوُثْقَىٰ إِلَى اللَّهِ
عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿١١﴾

وَمَن كَفَرَ فَلَا يَخْرُنَكُمْ كُفُرُهُ إِلَيْنَا
مَرْجِعُهُمْ فَنَتِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَنَاتِ
الْأَصْدُودِ ﴿١٢﴾

نُمْتَعِهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُهُمْ إِلَى عَذَابٍ
عَلَيْهِ ﴿١٣﴾

وَلَيْسَ سَآتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
لِيَقُولُنَّ اللَّهُ أَكْبَرُ لِلَّهِ الْحَمْدُ لَهُ بَلْ أَكْتَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

وَلَوْأَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ
وَالْبَحْرُ يَمْدُدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْخَرٍ
مَا فَقَدَتْ كَمَدَتْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٦﴾

(1) Wannan bayāni ne ga yawan ilmin Allah, watau yanā nūna wa mutāne cēwa su yi aiki da ilmin da Ya bā su, mai amfāni zuwa gare su, kada su wuce shi zuwa nēman wani ilmi daga wani abu, su bar Allah, su halaka a kan wani ilmi da bai umurce su da su yi aiki da shi ba. Ilmin da Ya bā su a cikin Alkur'āni shi ne sharī'a wātau hanya mai kai su ga Aljanna. Sauran hanyōyi bata ne.

28. Halittarku bā ta zama ba, kuma tāyar da ku bai zama ba, fāce kamar rai guda. Lalle, Allah Mai jī ne, Mai gani.

29. Ashe, ba ka ga, lalle, Allah Yanā shigar da dare a cikin rāna ba, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwane yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce, kuma lalle Allah Māsani ne ga abin da kuke aikatāwa?

30. Wannan fa, dōmin Allah Shī ne Gaskiya, kuma abin da suke kira wanda bā Shi ba, shi ne karya, kuma lalle, Allah Shī ne Madau-kaki, Mai girma.

31. Ashe, ba ka ga lalle jirgin ruwa nā gudāna ba a cikin tēku da ni'imar Allah, dōmin Ya nūna muku daga āyōyinSa? Lalle a cikin wancan akwai āyōyi ga dukan mai hakuri, mai gōdiya.

32. Kuma idan tāguwar ruwa, kamar duwatsu, ta rufe su, sai su kira Allah, sunā tsarkakēwar addini a gare Shi. To, a lōkacin da Ya tsīrar da su zuwa ga tudu, sai daga cikinsu akwai mai takaitāwa, kuma bābu mai musun āyōyinMu fāce dukan mayaudari mai yawan kāfirci.

33. Ya ku mutāne! Ku bauta wa Ubangijinku da takawa, kuma ku ji tsōron wani yini, (rānar) da wani mahaifi bā ya sāka wa abin haifu-warsa da kōme kuma wani abin haifuwa bā ya sāka wa mahaifinsa da kōme. Lalle wa'adin Allah gas-kiya ne. Sabōda haka, kada wata rāyuwa ta kusa ta rūde ku, kuma

مَا خَلَقُوكُمْ وَلَا بَعْثَكُمْ إِلَّا كَنَفِيسٍ وَحِدَةٍ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦﴾

أَلَوْتَرَأَنَ اللَّهَ يُولِجُ الْأَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ
النَّهَارَ فِي الْأَيْلِ وَسَحَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
يَخْرِي إِلَى أَجَلٍ مُسَمَّى وَإِنَّ اللَّهَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٧﴾

ذَلِكَ يَأْنَ اللَّهُ هُوَ الْحُقُوقُ وَإِنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ أَبْطَلٌ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ أَعْلَمُ الْكَيْرٌ ﴿٨﴾

أَلَوْتَرَأَنَ الْفَلَكَ يَخْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ
لِيُرِيكُمْ مِنْ ءَايَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ
لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٩﴾

وَإِذَا غَشَّيْهِمْ قَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوْا اللَّهَ
مُحْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ فَلَمَّا جَاءُهُمْ إِلَى الْبَرِّ
فَيَنْهَمُ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِأَيْنَتَ إِلَّا
كُلُّ خَتَارٍ كُفُورٌ ﴿١٠﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَتْقُوا رَبَّكُمْ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا
يَخْرِي وَاللَّدُعْنَ وَلَدِهِ وَلَا مُؤْلُودٌ هُوَ حَازِرٌ عَنْ
وَالدِّرْءِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا
تَغُرِّنَكُمُ الْحَيَاةُ الْدُّنْيَا وَلَا
يُغَرِّنَكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿١١﴾

kada marūdin⁽¹⁾ nan ya rūde ku game da Allah.

34. Lalle, Allah a wurinSa kawai sanin Sa'a yake, kuma Yanā saukar da girgije, kuma Yanā sanin abin da yake a cikin mahaiffannai, kuma wani rai bai san abin da yake aikatāwa a gobe ba, kuma wani rai bai san a wace kasā yake mutuwa ba. Lalle Allah Masani ne, Mai kidid-digidēwa.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْعِيْتَ وَعَلَمَ مَا فِي الْأَرْضَ وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوْتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَبِّرٌ ۖ

Tanā karantar da wa'azi da Alkur'āni gaskiya ne, mabiyinsa shī ne mai rība, wanda ya sābā masa, shī ne mai hasāra.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A. L. M.
2. Saukar da Littafin, bābu shakka a gare shi, daga Ubangijin tālikai yake.
3. Kō sunā cēwa (Muhammadu ne) ya kirkira shi? Ā'a, shī ne gaskiya daga Ubangijinka, dōmin ka yi gargadī ga mutāne wadanda wani mai gargadī bai je musu ba a gabāninka, fātan zā su shiryu.

الْهُنَّ
تَنَزِّلُ الْكِتَابَ لَأَرِيبَ فِيهِ مِنْ رَتِ
الْعَلَمَيْنَ ۖ
أَمْ يَقُولُونَ أَفَتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَتِ
لِتُنْذِرَ قَوْمًا أَتَاهُمْ مِنْ تَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۖ

(1) Shaidan.

4. Allah ne Wanda Ya halitta sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu a cikiñ kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaita a kan Al'arshi. Bā ku da, baicin Shi, wani majibinci, kuma babu wani maceci. Shin, bā zā ku yi tunāni ba?

5. Yanā shirya al'amari daga sama zuwa ga kasā, sa'an nan ya tāka zuwa gare Shi a cikin yini, wanda gwargwadonsa shēkaru dubu ne ga abin da kuke lissafāwa.

6. Wannan Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwāyi, Mai jin kai.

7. Wanda Ya kyautata kōme, wanda Ya halitta shi. Kuma Ya fāra halittar mutum daga läka.

8. Sa'an nan Ya sanya diyansa daga wani asali na wani ruwa wulākantacce.

9. Sa'an nan Ya daidaita shi, kuma Ya hūra a cikinsa, daga ruhinSa, kuma Ya sanya muku ji, da ganunuwa da zukāta. Gōdiyarku kadan ce kwarai.

10. Kuma suka ce, “Shin, idan mun bace a cikin kasā, shin, lalle mu, tabbas ne, munā zama a cikin wata halitta sābuwa?” Ā'a, su game da gamuwa da Ubangijinsu kāfīrai ne.

11. Ka ce, “Malā'ikin mutuwa wanda aka wakkala a gare ku, shī ne ke karbar rāyukanku.⁽¹⁾ Sa'an nan zuwa ga Ubangijinku ake mayar da ku.”

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ مَالَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعًا
أَفَلَا تَتَدَكَّرُونَ ﴿١﴾

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَيَعْرِجُ
إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ فَمَا
تَعْدُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ عِلْمٌ الْغَيْبِ وَالشَّهَدَةُ الْعَرِيزُ الرَّجِيمُ ﴿٣﴾

الَّذِي أَخْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ، وَيَدْعَلُ
الْإِنْسَنَ مِنْ طِينٍ ﴿٤﴾

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَلَائِكَةٍ ﴿٥﴾

ثُرُسَوْنَهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ، وَجَعَلَ لَكُمْ
الْسَّمَعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئَدَةَ قَلِيلًا مَا
تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

وَقَالُوا إِذَا أَضَلَّنَا فِي الْأَرْضِ إِنَّا لَنَفِي خَلِقٍ
جَدِيدٍ بَلْ هُمْ يَلْقَاءُونَ رَبِّهِمْ كُفَّارٌ ﴿٧﴾

* قُلْ يَوْمَ دِينُكُمْ مَلَكُ الْمَوْتَى الَّذِي وُكِلَّ
بِكُوُثُمَ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿٨﴾

(1) Watau bā ku ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, sabōda haka tāyarwar ma bā kū zā ku yi ta da kanku ba, balle ku yi musu.

12. Kuma da kā gani a lōkacin da māsu laifi suke māsu sunkuyar da kawunansu a wurin Ubangi-jinsu, “Ya Ubangijinmu! Mun gani, kuma mun ji, to, Ka mayar da mu, mu aikata aiki na kwarai. Lalle mū māsu yakīni ne.”

13. Kuma dā Mun so dā Mun bai wa kōwane rai shiriyarsa, to, amma magana ta tabbata daga gare Ni! Lalle ne Inā cika Jahannama daga aljannu da mutāne gabā daya.

14. To, ku dandana, sabōda abin da kuka manta na haduwa da ranarku wannan. Lalle Mū mā Mun manta da ku, kuma ku dandani azābar dawwama sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

15. Wadanda ke īmāni da āyōyinMu kawai, sū ne wadanda idan aka karanta musu āyōyinMu, sai su fādī sunā māsu sujada, kuma su yi tasbīhi game da gōde wa Ubangijinsu, alhāli kuwa su bā su yin girman kai.

16. Sāsanninsu nā nīsanta daga wurāren kwanciya, sunā kirān Ubangijinsu bisa ga tsōro da dāmmāni, kuma sunā ciyarwa daga abin da Muka arzūta su.

17. Sabōda haka wani rai bai san abin da aka bōye musu ba, na sa-nyin idānu, dōmin sakamako ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

18. Shin, wanda ya zama mūmīni yanā kamar wanda ya zama fāsi-ki? Bā zā su yi daidai ba.

وَلَوْتَرَى إِذَا الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا
رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَيْهَمْ رَبِّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
فَأَرْجِعْنَا لَعَقْمَلْ صَلِحًا إِنَّا مُوْقِنُونَ ﴿١٦﴾

وَلَوْشَنَّا لَآتَيْنَا كُلَّ فَقِيسْ هُدَنَّا
وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَآمْلَانَ جَهَنَّمَ
مِنْ أَلْجَنَّةَ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٧﴾

فَذُوْفُؤُلَيْمَانِسِيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمَكُ هَذَا إِنَّا
نَسِيْتَ كُمْدُوْذُوْأَعْدَابَ الْخَلْدِيْمَا
كُنْتُرَ تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِعَايِنَتَا الَّذِينَ إِذَا دَكَرُوا بَهَا
خَرُوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٩﴾

تَسْجَافُ جُنُوْهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَهَمْ حَرَفَا وَطَمَعاً وَمَمَارِزَهُمْ يُنْفِقُونَ

فَلَا تَعْلَمُنَّ قَسْسٌ مَا أَخْفَى لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنِ
جَزَاءً إِيمَانًا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوْنَ ﴿٢١﴾

19. Amma wafanda suka yi īmāni, kuma suka ąikata ayyukan ķwārai, to, sunā da gidājen Aljannar makōma, a kan liyāfa sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa.

20. Kuma wafanda suka yi fāsi-fanci, to, makōmarsu ita ce wuta, kō da yaushe suka yi nufin su fita daga gare ta, sai a mayar da su a cikinta, kuma a ce musu, “Ku dandana azābar wutā, wadda kuka kasance kunā ķaryatāwa game da ita.”

21. Kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mafi ķaskanci, kāfin a kai ga azāba mafi girma, dōmin fātan za su kōmo.

22. Kuma wāne ne ya fi zālunci bisa ga wanda aka tunātar da āyōyin Ubangijinsa, sa'an na ya bijire daga barinsu? Lalle Mū, Māsu yin azābar rāmuwa ne ga māsu laifi.

23. Kuma lalle haķīka, Mun bai wa Mūsā Littāfi,⁽¹⁾ sabōda haka kada ka kasance a cikin shakka daga hadfuwa da shi. Kuma Mun sanya shi ya zama shiriya ga Banī Isrā'īla.

24. Kuma Mun sanya shugabanni daga cikinsu, sunā shiryarwa da umurninMu, a lōkacin da suka yi haķuri, kuma sun kasance sunā yin yakīni da āyōyinMu.

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ
جَنَّتُ الْمَأْوَى نُرُّلًا إِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦٦

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَسَاقُوهُمُ الْنَّارُ كُلَّمَا
أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوكُمْ مِّنَ الْأَيْمَانَ أَعْدَوْهُمْ فِيهَا وَقَيْلَ لَهُمْ
ذُوقُ عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ٦٧

وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الْأَذَنِ دُونَ
الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ٦٨

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِعِيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ
أَغْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ٦٩

وَلَقَدْءَ اتَّيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي
مَرْيَةٍ مِّنْ لِقَاءِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ ٧٠

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا الْمَا
صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ٧١

(1) Ba Alkur'āni ne farkon Littāfin sama ba, kuma bā Muhammadu ne farkon Manzannin Allah ba, Mun bai wa Mūsā Attaura, mutānensa sun yi aiki da ita, sun daukaka kamar yadda ake nēman Musulmi su yi aiki da Alkur'āni su daukaka.

25. Lalle Ubangijinka Shī ne zai rarrabe a tsakāninsu, a Rānar Ki-yāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna a cikinsa.

26. Shin, ba ya shiryar da su cēwa da yawa Muka halakar, a gabāninsu, daga al'ummōmi, sunā tafiya a cikin masaukansu?⁽¹⁾ Lalle a cikin wancan akwai āyōyi. Shin, ba su jī ne?

27. Shin, kuma ba su gani ba cēwa lalle Mū, Munā kōra ruwa zuwa ga kasā kekasasshiya, sa'an nan Mu fitar, game da shi, wata shūka wadda dabbōbinsu da su kansu ke ci daga gare ta? Ashe fa, ba su gani ba?

28. Kuma sunā cēwa, “Yaushe wannan hukunci yake aukuwa, idan kun kasance māsu gaskiya?”

29. Ka ce, “Ranar hukuncin nan, īmānin wadanda suka kāfirta bā zai amfāne su ba (a cikinta), kuma bā zā a yi musu jinkiri ba.”

30. Sabōda haka, ka kau da kai daga barinsu, kuma ka yi jira lalle, sū ma māsu jira ne.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَقْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

أَوْلَئِكَ لَهُمْ كُمَّ أَهْلَكَنَا مِنْ قَبْلِهِمْ
مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَكِنِهِمْ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿١٦﴾

أَوْلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ
الْجُرُزِ فَتَحْرِجُ بِهِ زَرْعَاتَ أَكُلُّهُمْ
أَغْنَمُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ أَفَلَا يَتَبَصِّرُونَ ﴿١٧﴾

وَيَقُولُونَ مَنْيَ هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كَنْتُمْ
صَدِيقِينَ ﴿١٨﴾

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِيمَانُهُمْ وَلَا هُنْ يُنْظَرُونَ ﴿١٩﴾

فَأَغْرِضُ عَنْهُمْ وَأَنْتَظِرْ إِنَّهُمْ
مُنْتَظَرُونَ ﴿٢٠﴾

(1) Kuraishāwa sunā tafiya a cikin gidājen al'ummōmin da suka halaka, sunā ganin abin da ya auku gare su.

Tanā karantar da yadda ake kashe miyāgun al-ādun Jāhiliyya da ba su dāce da Musulunci ba, da musanyar wadanda suka dāce da shari'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kai Annabi! Ka bi Allah da takawa, kuma kada ka yi dā'ā ga kāfirai da munāfukai. Lalle, Allah Ya kasance Mai ilmi, Mai hikima.

2. Kuma ka bi abin da aka yi wahayi da shi zuwa gare ka daga Ubangijinka. Lalle, Allah Ya kasance Mai labartawa ga abin da kuke aikatāwa.

3. Ka dōgara ga Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Wakīli.

4. Allah bai sanya zūciya biyu ba ga wani namiji a cikinsa, kuma bai sanya mātanku wadanda kuke yin zihāri daga gare su, su zama uwāyenku ba, kuma bai sanya diyan hankākarku su zama diyanku ba. Wannan abu nāku, maganarku ce da bākunanku, alhāli kuwa Allah na fadār gaskiya, kuma Shī ne ke shiryarwa ga hanyar kwarai.

5. Ku kira su ga ubanninsu, shi ne mafī ādalci a wurin Allah. To, idan ba ku san ubanninsu ba, to, 'yan'uwanku ga addini da dīmajo-

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ أَتَقْ أَنَّ اللَّهَ وَلَا تُطِعُ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَفِّقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

وَأَتَيْعُ مَا يُوحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيِيرًا ﴿٢﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ
وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ الَّتِي تُظَاهِرُونَ
مِنْهُنَّ أَمْهَنَتُكُمْ وَمَا جَعَلَ أَذْعِنَةَ كُمْ
أَبْنَاءَ كُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقُّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

أَدْعُوكُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّمَّا
تَعْلَمُوا مِنْ آبَاءَهُمْ فَإِنْ حَرَثَنَكُمْ فِي الدِّينِ

jinku. Kuma bābu laifi a gare ku ga abin da kuka yi kuskure da shi, kuma amma (akwai laifi) ga abin da zukātanku suka ganganta, kuma Allah Ya kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

6. Annabi ne mafi cancanta⁽¹⁾ ga mūminai bisa ga su kansu, kuma mātansa uwāyensu ne. Kuma ma'abūta zumunta wadansunsu sun fi wadansu a cikin Littāfin Allah bisa ga mūminai da Muhājirai, fāce fa idan kun aikata wani alhēri zuwa ga majibintanku. Wancan yā kasance a cikin Littāfi, rubūtacce.

7. Kuma a lōkacin da Muka riki alkawarin Annabawa daga gare su, kuma daga gare ka, kuma daga Nūhu da Ibrāhīm, da Mūsā, da kuma Īsā dan Maryama, kuma Muka riki wani alkawari mai kauri daga gare su.

8. Dōmin Ya tambayi māsu gaskiya a kan gaskiyarsu, kuma Yā yi tattalin wata azāba mai radadī ga kāfirai.

9. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Ku tuna ni'imar Allah a kanku a lōkacin da wadansu rundunōni suka zo muku, sai Muka aika wata iskā a kansu da wadansu rundunōni wadanda ba ku gani ba. Kuma Allah Yā kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

10. A lōkacin da suka zo muku daga samanku da kuma kasa daga

وَمَوَالِيْكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا
أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنَّ مَا عَمَدْتُ
فُلُوْبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾

الَّتِي أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَرْجُهُمْ
أَمْهَنَتْهُمْ وَأَوْلُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِعَصْبِ
فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا
أَنْ تَقْعُلُوا إِلَى أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ
ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَإِذْ أَخْذَنَا مِنَ الَّتِيْنَ مِشَقَهُمْ وَمِنْكَ
وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
وَأَخْذَنَا مِنْهُمْ مِيشَقًا عَلِيْظًا ﴿٧﴾

لِسْعَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعْدَدَ
لِلْكَفِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تَذَكَّرُوا فَتَقْسِمَةُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ جَاءَهُمْ بِكُجُونُودٍ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا
وَجُحُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾

إِذْ جَاءَهُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ

(1) Idan son mūmini ya sābā wa fadar Annabi, sai ya bar son ransa ya kōma wa fadar Annabi.

gare ku, kuma a lōkacin da gannai suka karkata, kuma zukāta suka kai ga makōsai, kuma kuka yi zaton zace-zace, game da Allah.

11. A can aka jarrabi mūminai, kuma aka yi girkiza da su, girkiza mai tsanani.

12. Kuma a lōkacin da munāfukai da wadanda akwai cūta a cikin zukātansu ke cēwa, “Allah da ManzonSa, ba su yi mana wa’adin kōme ba, fāce rūdī.”

13. Kuma a lōkacin da wata fungiya daga gare su, ta ce, “Yā mutānen Yasriba!⁽¹⁾ Bā ku da wani matsayi, sabōda haka ku kōma.” Kuma wata fungiya daga gare su na nēman izni ga Annabi sunā cēwa, “Lalle gidājenmu kuranye suke,” alhāli kuwa bā kuranye suke ba, bā su da nufin kome fāce gudu.

14. Kuma dā an shige ta (Madīna) a kansu, daga sasanninta, sa’an nan aka tambaye su fitina (kāfirci), lalle, dā sun jē mata, kuma dā ba su zauna a cikinta (Madīna) ba fāce kadān.

15. Kuma lalle, hakīka, sun kasance sunā yi wa Allah alkawari, a gabānin wannan: bā zā su jūya dōmin gudu ba, kuma alkawarin Allah ya kasance abin tambaya.

16. Ka ce, “Gudun nan, bā zai amfāne ku ba daga mutuwa ko kisa. Kuma har in kun gudu, bā zā a jishe ku dādī ba fāce kadān.”

مِنْكُمْ وَإِذَا رَأَيْتَ الْأَبْصَرُ وَيَغْفَتَ
الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَطْلُونَ بِاللَّهِ الظَّلُومُونَ ﴿١﴾

هُنَالِكَ أَبْتُلُ الْمُؤْمِنِينَ وَرُبُرُلُوا زِلَّ الْأَشَدِيدَاً ﴿٢﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُتَفَقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرْضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا أَغْرُرُهُمْ ﴿٣﴾

وَإِذَا كَلَّ طَلَبَةُ مِنْهُمْ يَأْهَلُ بَلْ يَرِبُ لِمُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوهُ وَلَا سَتَعْذِنُ فِرِيقًا مِنْهُمْ أَنَّهُ
يَقُولُونَ إِنَّ يُوَتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنَّ
يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٤﴾

وَلَوْدُخْلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا شَرُّ سُلْطُونَ
الْفِتْنَةُ لَا تَرَهَا وَمَا تَبْثُثُ إِلَيْهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿٥﴾

وَلَقَدْ كَانُوا عَنْهُمْ دُوَّا اللَّهُ مِنْ قَبْلِ لَا يُؤْلُونَ
الْأَذْبَرَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولاً ﴿٦﴾

فُلَّا نَيْقَعُكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ
أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْتَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧﴾

(1) Sun kōma ga sūnan Madīna na zāmanin Jāhiliyya sunā izgili da cēwa ba su yarda da sābon sūnan ba na Madīna, fāce Yasriba, sūnanta da suka sani na asali.

17. Kace, “Wāne ne wanda yake tsare ku daga Allah, idan Yā yi nufin wata cūta game da ku ko Yā yi nufin wata rahama?” Kuma bā zā su sāmar wa kansu wani majibinci ba, banda Allah, kuma bā zā sāmar wa kansu wani mataimaki ba.

18. Lalle, Allah Ya san māsu hana mutāne fita daga cikinku, da māsu cēwa ga 'yan'uwansu, “Ku zo nan a wurinmu.” Kuma bā zā su shiga yāki ba fāce kafan.

19. Suna māsu rōwa gare ku, sa'an nan idan tsōro ya zo, sai ka gan su sunā kallo zuwa gare ka, idānunsu sunā kēwaya, kamar wanda ake rufe hankalinsa sabōda mutuwa. Sa'an nan idan tsōron ya tafi, sai su yi muku miyāgun maganganu da harussa māsu kaifi, sunā māsu rōwa a kan dūkiya. Wadannan, ba su yi īmāni ba, sabōda haka Allah Ya bāta ayyukansu. Kuma wannan ya kasance mai sauķi ga Allah.

20. Sunā zaton fungiyoyin kāfirai ba su tafi ba. Kuma idan fungiyoyin kāfirai sun zo, sunā gūrin dā dai sun zama a karkara a cikin kauyāwa, sunā tambayar lābāranku. Kuma kō dā sun kasance a cikinku, bā zā su yi yāki ba, fāce kafan.

21. Lalle, abin kōyi mai kyau ya kasance gare ku daga Manzon Allah, ga wanda ya kasance yanā fātan rahamar Allah da Rānar Lāhiria, kuma ya ambaci Allah da yawa.

22. Kuma a lōkacin da mūminai suka ga fungiyoyin kāfirai, sai suka

فُلَّمَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ
يُكْوِسُءَأَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيَأْتِيَ وَلَا يَصِيرُكُمْ^{١٧}

*قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَرِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَابِلِينَ لِإِحْوَانِهِمْ
هَلْمَّا إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ إِلَيْنَا إِلَّا قَلِيلًا^{١٨}

أَشَحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْحَقُوفَ رَأَيْتُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدْرُرُ أَعْيُنُهُمْ كَلَّذِي يُعْشِنَ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْحَقُوفُ سَلَقُوكُمْ
بِالسِّنَةِ حِدَادِ أَشَحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أَوْ لِيَنْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا^{١٩}

يَخْسِبُونَ الْأَخْرَابَ لَمْ يَدْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ
الْأَخْرَابُ يَوْدُوا لَوْأَنَّهُمْ بَادُونَ فِي
الْأَغْرَابِ يَسْتَعْلُونَ عَنْ أَبْيَكُمْ وَلَوْكَافُوا
فِي كُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا^{٢٠}

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسْوَهُ حَسَنَةٍ لِمَنْ
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ
كَثِيرًا^{٢١}

وَلَمَّا رَأَ الْمُؤْمِنُونَ الْأَخْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا

ce, "Wannan ne abin da Allah da ManzonSa suka yi mana wa'adi, Allah da ManzonSa sun yi gaskiya." Kuma wannan bai kāra musu kōme ba fāce īmāni da sallamāwa.

23. Daga mūminai akwai wadansu mazāje da suka gaskata abin da suka yi wa Allah alkvari a kansa, sa'an nan a cikinsu, akwai wanda ya biya bukātarsa,⁽¹⁾ kuma daga cikinsu akwai wanda ke jira. Kuma ba su musanya ba, musanyawa.

24. Dōmin Allah Ya sāka wa masu gaskiya da gaskiyarsu, kuma Ya azabtar da munafukai idan Ya so, ko Ya karbi tūba a kansu. Lalle, Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

25. Kuma Allah Yā mayar⁽²⁾ da wadanda suka kāfirta da fushinsu, ba su sāmi wani alhēri ba. Allah Ya isar wa mūminai daga barin yāki. Kuma Allah Ya kasance Mai karfi, Mabuwāyi.

26. Kuma Ya saukar⁽³⁾ da waddannan da suka taimake su daga mazōwa Littāfi, daga birānensu, kuma Ya jēfa tsōro a cikin zukatansu: wata fungiya kunā kashēwa, kuma kunā kāma wata fungiyar.

27. Kuma Ya gādar da ku gōnkinsu da gidājensu da dūkiyōyinsu,

وَعَدْنَا اللَّهُ وَرَسُولَهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا يُمْكِنُهُمْ تَسْلِيمًا ﴿٦﴾

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ
عَلَيْهِ فِيهِمُ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمَنْ هُمْ مِنْ
يَنْتَظِرُونَ وَمَا بَدَأُوا بِتَدْبِيلٍ ﴿٧﴾

لِتَجْزِيَ اللَّهُ الصَّدِيقِينَ بِصَدَقَتِهِمْ
وَيُعَذِّبَ الْمُنْتَقِيقِينَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَوْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٨﴾

وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا
خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقَتَالَ
وَكَانَ اللَّهُ قُوَّاتِي عَزِيزًا ﴿٩﴾

وَأَنْزَلَ اللَّهُ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ صَيَّابِهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
فَرِيقًا نَفَقُوا وَرَأَسُورُتْ فَرِيقًا ﴿١٠﴾

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيرَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا

(1) Biyan bukātarsa wātau ya mutu, cikinsu akwai wanda yake jirar mutuwa.

(2) Allah Yā kōre fungiyōyin kāfirai da iskarSa mai tsananin sanyi, watau iskar Saba.

(3) Sa'an nan kuma Musulmi suka tsare Yahūdu, Bani Kuraiza, a cikin birninsu, har suka sallama kansu ga hukuncin Sa'ad bn Mu'azu wanda ya hukunta a kashe wanda ya balaga daga cikinsu, kuma a bautar da mātā da yāra. Aka yi musu hakanan, aka zartar da hukuncinsa a kansu.

da wata ƙasa wadda ba ku taba tākarta ba. Kuma Allah ya kasance Mai ƙon yi ne a kan kōme.

28. Yā kai Annabi! Ka ce wa mātanka, ‘Idan kun kasance kunā nufin rāyuwar dūniya da ƙawarta, to, ku zo in yi muku kyautar ban kwāna, kuma in sake ku, saki mai kyau.

29. ‘Kuma idan kun kasance kunā nufin Allah da ManzonSa da gidan Lāhira, to, lalle, Allah Yā yi tattalin wani sakamako mai girma ga māsu kyautatāwa daga gare ku.’

30. Yā mātan Annabi! Wadda ta zo da alfāsha bayyananna daga cikinku, zā a ninka mata azāba ninki biyu. Kuma wangan yā ka-sance mai sauki ga Allah.

31. Kuma wadda ta yi tawāli’u daga cikinku ga Allah da ManzonSa, kuma ta aikata aiki na ƙwari, zā Mu bā ta sakamakonta ninki biyu, kuma Mun yi mata tattalin arziki na karimci.

32. Yā mātan Annabi! Ba ku zama kamar kōwa ba daga mātā, idan kun yi taƙawa, sabōda haka, kada ku sassautar da magana, har wanda ke da cūta a cikin zuciyarsa ya yi dammani, kuma ku fadi magna ta alhēri.

33. Kuma ku tabbata a cikin gidājenku⁽¹⁾, kuma kada ku yi fitar gāye-gāye irin fitar gāye-gāye ta jāhiliyyar farko. Kuma ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka,

لَمْ تَطْغُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَرْزُقْجِكَ إِنْ كُنْتَ تُرِدُّ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِيَّنَهَا فَعَالَيْتَ
أُمْتَعْكُنَّ وَأَسْرِخْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٨﴾

وَإِنْ كُنْتَ نَرِدُّنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذَّارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعْدَدَ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُنَّ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩﴾

يَنْسَاءَ الَّتِي مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَحْشَةٍ
مُبَيِّنَةٍ يُضَعِّفَ لَهَا الْعَذَابُ ضَعِيفَتِ
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٠﴾

* وَمَنْ يَقْنَتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ
صَلِيلًا حَلُوقَهَا أَجْرَهَا مَرْتَبَتِينَ وَأَعْتَدَنَا لَهَا
رِزْقًا كَرِيمًا ﴿١١﴾

يَنْسَاءَ الَّتِي لَسْنَهُ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ
إِنْ أَنْقَتْنَهُنَّ فَلَا تَخْضُعْنَ بِالْقُولِ فَيَطْمَعُ الَّذِي
فِي قَلْبِهِ مَرْضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿١٢﴾

وَقَرَنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَرْجُجَ
الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقْمَنَ الْصَّلَاةَ
وَأَتَيْتَ الرَّكْوَةَ وَأَطْعَنَ اللَّهَ

(1) Umurni ga mātan Annabi umurni ne ga mātan sauran Musulmi. Sabōda haka bā ya halatta mace ta fita daga gidanta fāce da lalūra.

ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Allah na nufin Ya tafiyar da kāzamta kawai daga gare ku, yā mutānen Babban Gida! Kuma Ya tsarkake ku, tsarkakēwa.

34. Kuma ku tuna abin da ake karantawa a cikin dākunanku daga āyoyin Allah da hukunci. Lalle Allah Yā kasance Mai tausasāwa, Mai labartawa.

35. Lalle, Musulmi maza da Musulmi mātā da mūminai maza da muminai mātā, da māsu tawālī'u maza da māsu tawālī'u mātā, da māsu gaskiya maza da māsu gaskiya mātā, da māsu hakuri maza da māsu hakuri mātā, da māsu tsōron Allah maza da māsu tsōron Allah mātā, da māsu sadaka maza da māsu sadaka mātā, da māsu azumi maza da māsu azumi mātā, da māsu tsare farjōjinsu maza da māsu tsare farjōjinsu mātā, da māsu ambaton Allah da yawa maza da māsu ambatonSa mātā, Allah Ya yi musu tat-talin wata gāfara da wani sakamako mai girma.

36. Kuma ba ya halatta ga mūmini kuma haka ga mūmina, a lōkacin da Allah da ManzonSa Ya hukunta wani umurni, wani zābi daga al'amarinsu ya kasance a gare su. Kuma wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa, to, yā bace, bacēwa bayyananna.⁽¹⁾

(1) Wannan āyā hani ne ga kōwane Musulmi kō Musulma ga sābā wa umurnin Allah da ManzonSa, su bi son rāyukansu ga kōme. Kuma ba a lōkacin auren Zainab da Zaidu ne dai ta sauva ba kamar yadda wadansu māsu tafsīri ke rubūtāwa dōmin an yi wannan aure a gabānīn hijira da nīsa, ita āyar kuwa tā sauva a Madīna ne a bāyan yākin Ahzab, kamar yadda tsarin maganarta ya nūna.

وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ
الْجُنُسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا ﴿١﴾

وَأَذْكُرْنَّ مَا يُشَارِكُ فِي بُيُوتِكُنْ
مِنْ أَيْدِيِنَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ لَطِيفًا خَيْرًا ﴿٢﴾

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّدِيقِينَ
وَالصَّدِيقَاتِ وَالصَّدِيرِينَ وَالصَّدِيرَاتِ
وَالْخَتَشِعِينَ وَالْخَتَشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ
وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّتَّامِينَ وَالصَّتَّامَاتِ
وَالْخَفَظِينَ فُرُوجُهُمْ وَالْخَفَظَاتِ
وَالْذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا
وَالْذَّاكِرَاتِ أَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً
وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمْ الْحَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِ
وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا
مُّبِينًا ﴿٤﴾

37. Kuma a lōkacin⁽¹⁾ da kake cēwa ga wanda Allah Ya yi ni'ima a gare shi kai kuma ka yi ni'ima a gare shi, "Ka riķe mātarka, kuma ka bi Allah da taķawa." Kuma kana bōyēwa a cikin ranka abin da Allah zai bayyana⁽²⁾ shi, kanā tsōron mutāne, alhāli kuwa Allah ne Mafi cancantar ka ji tsōronSa. To, a lōkacin da Zaidu ya kāre bukātarsa daga gare ta, Mun aurar da kai ita, dōmin kada wani kunci ya kasance a kan mūminai a cikin (auren mātan) diyan hankākarsu, idan sun kāre bukāta daga gare su. Kuma umurnin Allah yā kasance abin aikatāwa.

38. Wani kunci bai kasance a kan Annabi ba ga abin da Allah Ya faralta a kansa, a kan kā'idar Allah a cikin (Annabāwa) wadanda suka shige daga gabāninsa. Kuma umurnin Allah yā kasance abin kaddarāwa tabbatacce.

39. Wadanda ke iyar da Manzancin Allah, kuma sunā tsōron Sa, kuma bā su tsōron kōwa fāce Allah. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai hisābi.

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَغْمَتَ عَلَيْهِ أَمْسِكَ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَأَنْقَلَ اللَّهَ وَخَفِيَ فِي نَفْسِكَ مَا أَلَّهُ مُبْدِيهِ وَخَشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَى هُنَّا فَلَمَّا قَضَى رَبُّهُ مِنْهَا وَطَرَأَ زَوْجَكَ الَّتِي لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجٍ إِذَا قَضَوْهُنَّ وَطَرَأَ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولاً ﴿٤٧﴾

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ وَسُنَّةُ اللَّهِ فِي الَّذِينَ حَلَوْا مِنْ قَبْلٍ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مَقْدُورًا ﴿٤٨﴾

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسْلَاتِ اللَّهِ وَيَخْشُونَهُ وَلَا يَخْشُونَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهُ وَكَنْ يَأْلِمُ اللَّهُ حَسِيبًا ﴿٤٩﴾

(1) Idan Allah ya umurci mutāne da yin wani abu kō da barinsa, to, Annabi shī ne mai fāra bin umurnin kō kange kansa daga abin da aka hana. Wannan kissa misāli ce ga āyar da ke a gaba da ita, yadda Annabi ya bi umurni wajen auren mātar Zaidu bn Hārisa wanda Annabi ya yi tabanninsa a gabānin a hana aiwatar da tabanni. Auren yā auku Annabi na da shekara 58 ita kuwa da shekara 43. Sūnanta Zainab binta Jahash diyar goggon Annabi. Allah Yā nūna cewa dai tabanni yā mutu sōsai.

(2) Abin da Annabi ke bōyēwa shī ne umurnin Allah da Ya gaya masa cēwa, zai aurī Zainab mātar Zaidu a bāyan Zaidun ya sake ta. Sabōda haka Annabi ke lallāshin Zaidu dōmin kada sakīn ya auku har aurenta ya zama wājibi a kansa, a bāyan abin da aka sani na cēwa, Zaidu yā zama dānsa da tabanni a gabānin haka.

40. Muhammadu bai kasance uban kōwa ba daga mazanku, kuma amma shī yā kasance Manzon Allah kuma cikon Annabāwa. Kuma Allah Ya kasance Masani ga kōme.

41. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Ku ambaci Allah, ambata mai yawa.

42. Kuma ku tsarkake shi, a sāfiya da maraice.

43. (Allah) Shī ne Wanda ke tsarkake ku, da mala'ikunSa (sunā yi muku addu'a), dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske. Kuma (Allah) Yā kasance Mai jin kai ga mūminai.

44. Gaisuwarsu a rānar da suke haduwa da Shi "Salām", kuma Yā yi musu tattalin wani sakamako na karimci.

45. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun aike ka kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī.

46. Kuma mai kira zuwa ga Allah da izninsa, kuma fitila mai haskakāwa.

47. Kuma ka yi bushāra ga mūminai cēwa, sūnā da falala mai girma daga Allah.

48. Kuma kada ka yi dā'a ga kāfirai da munāfukai, kuma ka kyāle cūtersu (gare ka), kuma ka dōgarra ga Allah. Allah Yā isa zama Wakili.

49. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan kun auri mūminai mātā,

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِ الْكُوُلِّ لَكِنْ
رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلَيْهَا ﴿١٦﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا آذَكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا
وَسَيِّئُهُو بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿١٧﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَئِكَتُهُ
لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلْمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿١٨﴾

يَعِيشُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعْدَلُهُمْ أَجْرًا
كَمَا يَرِيدُونَ ﴿١٩﴾

يَأَيُّهَا النِّيَّاءِ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ﴿٢٠﴾

وَدَاعِيًّا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسَرَاجًا مُنِيرًا ﴿٢١﴾

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا
كَثِيرًا ﴿٢٢﴾
وَلَا تُطِعِ الْكُفَّارِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذْنَهُمْ
وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٢٣﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا آذَكُرُوا إِذَا حَمِّلُ الْمُؤْمِنِينَ

sa'an nan kuka sake su a gabānin ku shāfe su, to, bā ku da wata idda da zā ku lissafa a kansu, kuma ku yi musu kyautar jin dādī,⁽¹⁾ kuma ku sake su saki mai kyau.

50. Yā kai Annabi! Lalle Mū, Mun halatta maka mātanka wadanda ka bai wa sadākōkinsu, da abin da hannun dāmanka ya mallaka daga abin da Allah Ya bā ka na ganima, da 'yā'yan baffanka, da 'ya'yan goggonninka da 'yā'yan kāwunka da 'yā'yan innōninka, wadanda suka yi hijira tāre da kai, da wata mace mūmina idan ta bāyar da kanta ga Annabi, idan shi Annabi yanā nufin ya aure ta, (hālin wannan hukunci) kēbe yake gare ka, banda ga mūminai. Lalle Mun san abin da Muka faralta a kansu (su mūminai) game da mātansu da abin da hannayensu suka mallaka. Domín kada wani funci ya kasance a kanka, kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

51. Kanā iya jinkirtar da⁽²⁾ wadda ka ga dāmā daga gare su, kuma kanā tāro wadda kake so zuwa gare ka. Kuma wadda ka nēma daga wadanda ka nīsantar, to, bābu laifi a gare ka. Wannan yā fī kusantar da sanyaya idānunsu, kuma bā zā su yi bañin ciki ba, kuma su yarda da abin da ka bā su, sū duka. Kuma Allah Yanā sane da abin da yake a cikin zukātanku. Kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hakuri.

(1) Kyautar jin dadī ita ce kyautar ban kwana ga mātar da aka saki.

(2) Rabon kwāna ga mātan Annabi, ba sharī'a ba ce a kan hususiyarsa, saboda yawan nauyin da yake dāuke da shi na iyar da Manzancin Allah.

ثُمَّ طَلَقْتُهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْذِيرَهَا فَتَسْعُوهُنَّ وَسَرِحُوهُنَّ سَرِحًا حَمِيلًا ﴿٤١﴾
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَقْنَاكَ أَزْوَاجَ الَّتِي
ءَاتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكْتَ يَمْسِكُ مِمَّا
أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِمَّكَ وَبَنَاتِ
عُمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالِتِكَ الَّتِي
هَا جَرَنَ مَعَكَ وَامْرَأَ مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبْتَ
نَفْسَهَا لِلَّهِ أَنْ أَرَادَ الَّتِي أَنْ يَسْتَكِيمْهَا
خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ
عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ
وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَاهُ يَكُونَ
عَلَيْكَ حَجَّ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٤٢﴾

* تُرْجِي مَنْ نَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُقْوِي إِلَيْكَ مَنْ
نَشَاءُ وَمَنْ أَبْغَيْتَ مِمَّنْ عَزَّلَتْ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقْرَأَ عَيْنُهُنَّ وَلَا
يَخْرُبَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا إِتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ
عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٤٣﴾

52. Wadansu mātā bā su halatta a gare ka a bāyan haka, kuma ba zā ka musanya su da mātan aure ba, kuma kō kyaunsu yā bā ka sha'awa, fāce dai abin da hannun dāmanka ya mallaka. Kuma Allah Yā kasance Mai tsaro ga dukan kōme.

53. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku shiga gidājen Annabi, fāce fa idan an yi izni a gare ku zuwa ga wani abinci, bā da kun tsaya jiran nunarsa ba, kuma amma idan an kira ku, to, ku shiga, sa'an nan idan kun ci, to, ku wātse, kuma bā da kun tsaya kunā māsu hīra da wani lābāri ba. Lalle wannan yanā cūtar da Annabi, to, yanā jin konyarku, alhāli kuwa Allah bā Ya jin kunya daga gaskiya. Kuma idan zā ku tambaye su wadansu kāyā, to, ku tambaye su daga bāyan shāmaki. Wannan ya fi muku tsarki ga zukātanku da zukātansu. Kuma bā ya halatta a gare ku, ku cūci Manzon Allah, kuma bā ya halatta ku auri mātansa a bāyansa har abada. Lalle wannan a gare ku yā kasance babban abu a wurin Allah.

54. Idan kun bayyana wani abu, kō kuma kuka bōye shi, to, lalle Allah Yā kasance Masani ga kōme.

55. Bābu laifi a kansu game da ubanninsu, kuma bābu game da diyansu, kuma bābu game da 'yan'uwan-su maza, kuma bābu game da diyān 'yan'uwan-su maza, kuma bābu game da diyān 'yan'uwan-su mātā, kuma bābu game da mātan mūminai, kuma bābu game da abin da hannāyensu suka mallaka, kuma

لَا يَحِلُّ لِكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَآَنْ تَبَذَّلَ
بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْأَعْجَبَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا
مَامَلَكَتْ يَمِينُكُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النِّسَاءِ
إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ عَيْرَ نَظَرِينَ
إِنَّمَّا وَلَكُمْ إِذَا دِعْتُمُوهُنَّ فَادْخُلُوهُنَّ فَإِذَا
طَعَمْتُمُهُنَّ فَلَا نَشِرُّ وَلَا مُسْتَغْسِلِينَ لِحَدِيثٍ
إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِنِي اللَّهُ فِي سَتَّحِي
مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا
سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَعَا فَسَعَوْهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقْلُوبِكُمْ
وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذِنُوا
رَسُولُ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَمِنْ بَعْدِهِ
أَبَدًا إِنْ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٢﴾

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ يُكْلِ
شَيْئًا عَلَيْهِما ﴿٥٣﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي إِبَاهِنَ وَلَا أَبْنَاهِنَ
وَلَا إِخْرَاهِنَ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْرَاهِنَ وَلَا أَبْنَاءَ
أَخْرَاهِنَ وَلَا إِنْسَاهِنَ وَلَا مَامَلَكَتْ أَيْمَنُهُنَّ
وَأَقْتَبَرَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدًا ﴿٥٤﴾

ku bi Allah da takaza. Lalle Allah Yā kasance Mahalarci a kan kōme.

56. Lalle, Allah da malā'ikunsa sunā salati⁽¹⁾ ga Annabi. Yā kū wadanda suka yi imāni! Ku yi salāti a gare shi, kuma ku yi sallama dōmin amintarwa a gare shi.

57. Lalle wadanda ke cūtar Allah da ManzonSa, Allah Yā la'ane su, a cikin dūniya da Lāhira, kuma Yā yi musu tattalin azāba mai wulākantarwa.

58. Kuma wadanda suke cūtar mūminai maza dā muminai mātā, bā da wani abu da suka aikata ba, to, lalle sun dauki kireñ karya da zunubi bayyananne.

59. Yā kai Annabi! Ka⁽²⁾ ce wa mātan aurenka da 'yā'yanka da mātan mūminai su kusantar da kasā daga manyan tufāfin da ke a kansu. Wancan ya fi sauķi ga a gane su dōmin kada a cūce su. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai.

60. Lalle, idan munāfukai da wadanda yake akwai wata cuta a cikin zukātsu, da māsu tsēgumi, a cikin Madīna, ba su hanu ba (daga hālā-yensu),⁽³⁾ lalle, zā Mu shūshūta ka a

(1) Salātin Allah ga Annabi, shī ne daukaka darajarsa a kōyaushe. Salātin malā'iku, shī ne istigfāri da addu'a a gare shi. Salātin mutāne, shī ne ibāda da istigfāri da addu'a a gare shi da tawassuli da shi dōmin nēman Allah Ya karbi ibādarsu. Salāti sau daya wājibi ne a kan kōwane Musulmi a tsawon ransa, sa'an nan kuma sunna ce a cikin kōwace salla. Kuma mustahabbi ne a cikin kōwane mazauni da wurin ambatonsa.

(2) Anā fāra gyāra daga sama, sa'an nan gyāran ya saukö kasa, kamar barnar da tā fāru daga sama, sai tā kai kasa.

(3) Munāfukai da shaidānu da māsu tsēgumi bābu abin da ke hana su mugun hālinsu sai tsanani da tsōrō.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلِّونَ عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُوةً عَلَيْهِ وَسَلَمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذِنُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ لَعْنَهُمُ اللَّهُ فِي
الْأَدْبُرِ وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِمَّا ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ يُؤْذِنُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
يُغَيِّرُ مَا أَكَتَ سَبُوْفَقَدْ أَحْتَمَلُوا
بِهَتَنَاءٍ وَإِشْمَامٍ مِّنَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَا إِرْجَاحَ لِبَنَاتِكَ
وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ يُذَنِّينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ
جَلِيلِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفَ فَلَا
يُؤْذِنُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩﴾

* لِئِنْ لَّمْ يَتَّهِيَ الْمُتَفَقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
مَرْضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنْفَرَتِكَ

gare su, sa'an nan bā zā su yi makwabtaka da kai ba, a cikinta, fāce kadan.

61. Sunā la'anannu, inda duka aka sāme su a kāmā su, kuma a karkashe su karkashēwa.

62. A kan hanyar Allah (ta gyaran jama'a) a cikin wadanda suka shūde gabāninka, kuma bā zā ka sāmi musanyāwa ba ga hanyar Allah.

63. Sunā tambayar ka⁽¹⁾ ga Sā'a. Ka ce, "Saninta yanā wurin Allah kawai." Kuma me yā sanar da kai cēwa anā tsammānin Sa'a ta kasan-ce kusa?

64. Lalle, Allah Yā la'ani kāfirai, kuma Yā yi musu tattalin wata wuta mai kūna.

65. Sunā madawwama a cikinta har abada, bā su sāmun majibinci, kuma bā su sāmun mataimaki.

66. Rānar da ake jūya fuskōkinsu a cikin wuta, sunā cēwa, "Kaitonmu, sabōda rashin biyarmu ga Allah da rashin biyarmu ga Manzo!"

67. Kuma suka ce, "Yā Ubangi-jinmu! Lalle mū, mun⁽²⁾ bi shugabanninmu da manyanmu! Sai suka batar da mu daga hanya!"

68. "Yā Ubangi-jinmu! Ka ba su ninki biyu na azāba, kuma ka la'ane su, la'ana mai girma."

(1) Shiryarwa ce ga Musulmi cēwa idan zā su yi tambaya su tambayi addininsu da abūbuwa māsu amfāni a gare su, kada su tambayi abin da ya fi hankalinsu kamar Sa'a da abūbuwan gaibi da Allah Yā kēbānta da saninsu.

(2) Wannan yā nūna biya da jāhilci ga addini bā uzuri bā ne. Anā azābtar da mai biya, kamar yadda ake azabtar da shugaban bata.

بِهِمْ ثُمَّ لَا يَجِدُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦﴾

مَلَعُونِينَ أَيْنَمَا قَفُوا أَخْذُوا وَقُتِلُوا تَقْتِيلًا ﴿٧﴾

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ حَلَوْا مِنْ قَبْلِهِ
وَلَنْ يَحْدَدِ لِسُنَّةَ اللَّهِ تَبَدِّيْلًا ﴿٨﴾

يَسْعَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِمَّا عِنْدَهُ
اللَّهُ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفَّارِ وَأَعَدَ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

خَلِيلِينَ فِيهَا أَبْدًا لَا يَحْدُونَ وَلَيَأْلَمُنَّ أَنْفُسَهُمْ ﴿١١﴾

يَقْمَنُ قُلُوبُهُمْ فِي الظَّارِيْقَوْلُونَ
يَكَيْتَنَا أَطْعَنَا اللَّهَ وَأَطْعَنَا الرَّسُولًا ﴿١٢﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا
فَأَضَلَّنَا السَّبِيلًا ﴿١٣﴾

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعَفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْتَمْ
لَقَنَا كِبِيرًا ﴿١٤﴾

69. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku kasance kamar wadanda suka cūci⁽¹⁾ Mūsā, sa'an nan Allah Ya barrantar da shi daga abin da suka ce. Kuma ya kasance mai daraja a wurin Allah.

70. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma ku fadī magana madaidaiciya.

71. Ya kyautata muku ayyukan-ku, kuma Ya gāfarta zunubanku. Kuma wanda ya yi dā'ā ga Allah da ManzonSa, to, lalle, yā rabbanta, babban rabo mai girma.

72. Lalle Mū, Mun gitta amāna ga sammai da ƙasā da duwātsu, sai suka fi dāukarta kuma suka ji tsōro daga gare ta, kuma mutum ya dāuke ta, lalle shī (mutum) ya kasance mai yawan zālunci, mai yawan jāhilci.

73. Dōmin Allah Ya azabta munāfukai maza da munāfukai mātā, da mushirikai maza da mushirikai mātā, kuma Allah Yā karbi tūba ga mūminai maza da mūminai mātā. Kuma Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin ƙai.

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تَكُونُوا مُؤْمِنًا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ إِذَا
وُسِّئَ فِي رَبِّهِ اللَّهِ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ
وَجِيمَهَا ﴿٦٦﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تَقُولُوا أَنَّهُمْ أَنَّهُمْ
سَدِيدُهُمْ ﴿٦٧﴾
يُصْلِحُ لَكُمْ أَعْمَلَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٦٨﴾

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيَّنَ أَنْ يَحْمِلُنَّهَا وَأَشْفَقُنَّهُمْ
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٦٩﴾

لِيَعْذِبَ اللَّهُ الْمُنْتَقِيقِينَ وَالْمُنْفَقَلِ
وَالْمُسْرِكِينَ وَالْمُسْرِكَاتِ وَيَتُوبَ
اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٠﴾

(1) Kada ku cūci Muhammadu da ƙazafī kō mūguwar magana kamar yadda Yahūdu suka yi ƙazafī ga Mūsā da nēman wata kāruwa ta ce yā nēme ta da zina kō kuma da cēwa shi mai gwaiwa ne, sai Allah Ya tsare Mūsā daga ƙazafin, kuma Ya sanya wani dūtse, ya gudu da tuṣāfinса daga wurin wanka har suka gan shi mai cikakkiyar halitta ne, bābu naƙasa game da shi. Allah Yā barrantar da shi daga dukan aibi. Haka Yake barrantar da Muhammadu ga mai son ya sa masa aibi.

Tanā karantar da cēwa wanda ya bauta wa Allah, sai Allah Ya sauake masa ibādar nan kuma Ya hōrē masa abincinsa, kuma wanda ya sābā wa Allah, idan yanā da wadāta ne, to, Allah zai karbe wadātarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gödiya ta tabbata ga Allah, Wanda Yake **abin** da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin kasā Nāsa ne, kuma Shī ne abin godiya a cikin ta karshe (Lahira), kuma Shī ne Mai hikima, Mai labartawa.

2. Yā san abin da yake shiga a cikin kasā da abin da yake fita daga gare ta, da abin da yake sauka daga sama da abin da yake hawa a cikinta, kuma Shī ne Mai jin kai, Mai gāfara.

3. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Sā'a bā zā ta zo mana ba." Ka ce, "Kayya! Na rantse da Ubangijīna, lalle, zā ta zō muku." Masanin gaibi, gwargwadon zarra bā ta nīsanta daga gare Shi a cikin sammai, kuma bā ta nīsanta a cikin kasā, kuma bābu mafī karanci daga wancan kuma bābu mafī girma fāce yanā a cikin Littāfi bayyananne.

4. Dōmin Ya sākā wa wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَمِيرُ ①

يَعْلَمُ مَا يَأْتِيَحُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنْ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ
الْرَّحِيمُ الْغَفُورُ ②

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَى
وَرَبِّنَا لَا تَأْتِينَا كُمْ عَلَيْهِ الْعَبَيْطُ لَا يَعْرُبُ
عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ وَلَا أَصْفَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا
أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ③

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

ayyukan kwarai. Wadancan suna da wata gafara da wani arziki mai karimci.

5. Kuma wadanda suka yi mākirci ga āyoyin Mu, sunā māsu gajiyarwa, wadannan sunā da wata azāba daga azāba mai radadi.

6. Kuma wadanda aka bai wa ilmi sunā ganin abin nan da aka saukar zuwa gare ka daga Ubangi-jinka, shi ne gaskiya, kuma yanā shiryarwa zuwa ga hanyar Mabuwāyi, Gōdadde.

7. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, "Shin, zā mu nūna muku wani namiji wanda yake gaya muku wai idan an tsattsāge ku, kōwace irin tsattsāgēwa, lalle kū, tabbas, kunā a cikin wata halitta sābuwa.?

8. "Yā kāga karya ga Allah ne kō kuwa akwai wata hauka a gare shi?" Ā'a, wadanda ba su yi īmāni da Lāhira ba, sunā a cikin azāba da bāta mai nīsa.

9. Ashe fa, ba su yi dūbi ba zuwa ga abin da ke a gaba gare su da abin da ke a bāyansu daga sama da kasā? Idan Mun so, sai Mu shāfe kasā da su, kō kuma Mu kāyar da wani ba'bake daga sama a kansu. Lalle, a cikin wancan akwai āyā ga dukan bāwā mai mai da al'amarinsa ga Allah.

10. Kuma lalle, hafīka, Mun bai wa Dāwūda wata falala daga gare Mu. Yā duwatsu, ku konkōma sautin tasbīhi tāre da shi, kuma da tsuntsāye. Kuma Muka tausasa masa bakin karfe.

أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِيَّ إِنَّا مَعَنْجِزِينَ
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَبِّنَا أَلِيمٌ ﴿٢﴾

وَيَرَى الَّذِينَ أَتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ
الْعَرِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدْلُكُمْ عَلَى رَجُلٍ
يُتَبَّعُكُمْ إِذَا مِرْقَتُمْ كُلَّ مُمْزَقٍ إِنَّكُمْ لَفِي
خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٤﴾

أَفَرَأَيْتَ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِنْنَةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٥﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا حَلَفَهُمْ مِنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ شَاهِنَسْفَ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كَسَافًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَذَّةٌ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٦﴾

*وَلَقَدْ أَتَيْنَا دَاءً وَدَمَ مَنْ أَفْضَلَ لِيَجِبَالُ
أَوْ بِمَعَهُ وَالظَّبَيرَ وَالثَّالِمَ الْحَدِيدَ ﴿٧﴾

11. Ka aikata sulkuna, kuma ka kaddara lissāfi ga tsārāwa, kuma ka aikata aikin fwarai. Lalle Nī, Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

12. Kuma ga Sulaimān, Mun hōre masa iska, tafiyarta ta safiya daidai da wata, kuma ta maraice daidai da wata. Kuma Muka gu-dānar masa da marmaron gaci, kuma daga aljannu (Muka hōre masa) wadanda ke aiki a gaba gare shi, da iznin Ubangijinsa. Wanda ya karkata daga cikinsu, daga umur-ninMu, sai Mu dandana masa daga azābar sa'ir.

13. Sunā aikata masa abin da yake so, na masallatai da mutum-mutumai da akussa kamar kudud-dufai, da tukwāne kafaffu. Ku aikata gōdiya, yā diyan Dāwūda, kuma kadan ne mai gōdiya daga bāyīNa.

14. Sa'an nan a lōkacin da Muka hukunta mutuwa a kansa, bābu abin da ya ja hankalinsu a kan mutuwarsa, fāce dabbar kasā (gara) wadda take cin sandarsa. To, a lōkacin da ya fādī, sai aljannu suka bayyana (ga mutāne) cēwa dā sun kasance sun san gaibi, dā ba su zauna ba a cikin azāba mai wulā-kantarwa.

15. Lalle, hañika, akwai āyā ga Saba'āwa⁽¹⁾ a cikin mazauninsu: gōnakin lambu biyu, dāma da hagu. "Ku ci daga arzikan Ubangijinku, kuma ku yi gōdiya gare Shi. Gari

أَنْ أَعْمَلْ سَيِّئَاتٍ وَقَدَرَ فِي الْسَّرَّادِ
وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٦﴾

وَلِسُلَيْمَانَ الْرِّيحَ عُدُوُهَا شَهْرٌ وَرَاحِهَا
شَهْرٌ وَأَسْلَنَ اللَّهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ
يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغَ
مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقُهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٧﴾

يَعْمَلُونَ لَهُ وَمَا يَشَاءُ مِنْ مَحَرِّبٍ وَتَمَثِيلَ
وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَّةٍ أَعْمَلُوا
ءَالَّدَاؤُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عَبَادِي الشَّكُورِ ﴿١٨﴾

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَادَلَهُمْ عَلَى
مَوْتِهِ إِلَّا آدَمَةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ
مِنْ سَأَتَهُ وَلَمَّا حَرَّبَنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَيْسُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٩﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاعًا فِي مَسْكِنِهِمْ إِذْ جَهَنَّمَ عَنْ
يَمِينِ وَشَمَائِلِ كُلُّهُمْ رَذِيقَ رَبِّكُو وَشُكُورًا
لَهُ بَلْدَةٌ طِبَّةٌ وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿٢٠﴾

(1) Kissar Dāwūda da ta Sulaimān sunā nūna yadda Allah ke sauķaķe wa bāyinSa hanyar ibāda da ta sāmun abinci da sauķi idan sun mayar da al'amuransu gare Shi. Kissar Saba'āwa tanā nūna yadda Allah ke karbe wadāta daga wanda ya kāfirce Masa.

mai dāfin zama, da Ubangiji Mai gāfara.”

16. Sai suka bijire, sabōda haka Muka saki mālālin Arimi (dam) a kansu, kuma Muka musanya musu gōnakinsu biyu da wadansu gōnaki biyu māsu 'ya'yan itāce kadan: talākiya da gōriba da wani abu na magarya kadan.

17. Wancan, da shi Muka yi musu sakamako sabōda kāfircinsu. Kuma lalle, bā Mu yi wa kōwa⁽¹⁾ irin wannan sakamako, fāce kāfirai.

18. Kuma Muka sanya, a tsakāninsu da tsakānin⁽²⁾ garūruwan da Muka sanya albarka a cikinsu, wadansu garūruwa māsu ganin jūna kuma Muka kaddara tafiya a cikinsu, “Ku yi tafiya a cikinsu, darūruwa da rānaiku, kunā amintattu.”

19. Sai suka ce, “Yā Ubangi-jinmu! Ka nīsantar da tsakānin tafiyoyinmu”, kuma suka zālunci kansu, sabōda haka Muka sanya su lābāran hīra, kuma Muka kekkēce su⁽³⁾ kōwace irin kekkēcewa. Lalle, a cikin wangan akwai āyōyi ga dukan mai yawan hakuri, mai yawan gōdiya.

20. Kuma lalle, haķīka, Iblīs ya gaskata zatonsa a kansu, sai suka bi shi fāce wani bangare na mūminai.

(1) Allah na sāka wa kāfirai gwargwadon aikinsu, kuma Yanā yin falala ga mūmini da kyautar da ta fi aikinsa.

(2) Tafiya a tsakānin Yemen, kasar Saba'awa da Syria, watau Sham, kasā mai albarka, kasar Annabāwa kuma kasā mai yawan ruwa da itāce.

(3) Muka sanya Saba'āwa suka wātse a cikin wadansu kasāshe sabōda ruwa ya halaka kasarsu, sa'an na kuma ta būshe bābu wadāta, har ana cēwa 'Sun yi rarrabar Saba'āwa' watau sun wātse.

فَأَغْرَضُوا فَإِذَا لَمْ يَهُمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَلَتْهُمْ بِحَنَّيَةٍ هُنْ جَنَّتَيْنِ ذَوَانَ أَكْلٍ
خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَقِّيْعَةٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَلِكَ جَزَءٌ هُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهُلْ بُخْرَى إِلَّا
الْكُفُورَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي تَرَكَنَا
فِيهَا قَرْيَةً ظَلِهَرَةً وَقَدَرَنَا فِيهَا السَّيْرَ سِرُوفًا
فِيهَا يَالِيٰ وَأَيَّامًا إِمْنِينَ ﴿١٨﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمَوْا
أَنفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَرَقَّهُمْ كُلَّ
مُمَرَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذَّاتٍ لِكُلِّ صَبَارٍ
شَكُورٍ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِنْلِيسُ ظَنَّهُ فَأَتَّبَعَهُ
إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

21. Kuma bā ya da wani dalīl a kansu, fāce dai dōmin Mu san wanda yake yin īmāni da Lāhira daga wanda yake a cikin shakka daga gare ta. Kuma Ubangijinka, a kan kōme, Mai tsaro ne.

22. Ka ce, “Ku kirāyi wadanda kuka riya (cēwa abūbuwan bau-tāwa ne) baicin Allah, bā su mallakar ma’ aunin zarra a cikin sammai, kuma bā su mallakarsa a cikin kasa, kuma bā su da wani rabon tārēwa a cikinsu (sammai da kasa), kuma bā Shi da wani mataimaki daga gare su.

23. “Kuma wani cēto bā ya am-fāni a wurinSa fāce fa ga wanda Ya yi izni a gare shi. Har a lōkacin da aka kuranye⁽¹⁾ tsōro daga zukātansu, sai su ce, ‘Mēne ne Ubangijinku Ya ce?’ Suka ce, ‘Gaskiya, kuma Shi ne Madaukaki, Mai girma.’”

24. Ka ce, “Wāne ne yake arzūta ku daga sama da kasa?” Ka ce, “Allah, kuma lalle mū, kō ku, wani yanā a kan shiriya, kō yanā a cikin bata bayyananniya.”

25. Ka ce, “Bā zā a tambaye ku ba ga abin da muka aikata daga laifi, kuma bā zā a tambaye mu daga abin kuke aikatawa ba.”

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا اتَّقَلَمَ
مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي
شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٦١﴾

فِي أَذْعُوُ الَّذِينَ رَحْمَتُمُّنِي مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا
يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِ مِنْ شَرِيكٍ وَمَا لَهُ
مِنْهُمْ مِنْ ظَاهِرٍ ﴿٦٢﴾

وَلَا تَنْقَعُ الشَّفَعَةُ عِنْهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ اللَّهُ
لَهُ إِذَا فَرَغَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ
رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ أَعْلَىٰ الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

* قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوَيْسَأْكُمْ لَعْنَاهُ
هُدًى أَوْ فَضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٤﴾

قُلْ لَا إِنْشَاءُكُمْ عَمَّا جَرَمْنَا وَلَا نُشَاءُ
عَمَّا نَعْمَلُونَ ﴿٦٥﴾

(1) Bābu wanda ya san lōkacin bāyar da izni ga yin cēto kō wanda zā a bai wa iznin ya yi, kō a yi masa, sabōda haka mutāne a Lāhira na a cikin tsōro har a lōkacin da aka kuranye tsōron ta hanyar bāyar da izni ga cēto babba ga Annabi Muhammadu, sai mūminai su yi farin ciki su dinga tambayar jūna da cēwa, “Mēne ne Ubangijinku Ya ce?” Wadansu su ce, “Yā fadi gaskiya, Shī ne Madaukaki, Mai girma.”

26. Ka ce, “Ubangijinmu zai tāra tsakāninmu, sa'an nan Ya yi hukunci a tsakaninmu da gaskiya. Kuma Shī ne Mahukunci, Masani.”

27. Ka ce, “Ku nūna mini wadanda kuka riskar da Shi, su zama abōkan tārayya. Ā'a, Shī ne Allah, Mabuwāyi, Mai hikima.”

28. Kuma ba Mu aika ka ba fāce zuwa ga mutāne gabā daya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī, kuma amma mafi yawan mutāne ba su sani ba.

29. Sunā cēwa, “Yaushe ne wan-nan wa'adi zai auku idan kun kasance māsu gaskiya?”

30. Ka ce, “Kunā da mi'ādin wani yini wanda bā ku jinkirta daga gare shi kō da sa'a daya, kuma bā ku gabāta.”

31. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, “Bā zā mu yi īmāni da wannan Alkur'āni ba, kuma bā zā mu yi īmāni da abin da yake a gabāninsa ba (na wadansu littat-tafan sama).” Kuma dā kā gani a lōkacin da azzālumai suke abin tsayarwa wurin Ubangijinka, sa-shensu na mayar wa sāshe maganar, maraunana (mabiya) suke cēwa makangara (shūgabanni) “Bā dō-minku ba, lalle, dā mun kasance mūminai.”

32. Makangara suka ce wa maraunana, “Ashe, mū ne muka kange ku daga shiriya a bāyan ya zo muku? Ā'a, kun dai kasance māsu laifi.”

فُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رِبْنَاهُمْ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيُّسُ ﴿١﴾

قُلْ أَرْوِيَ الَّذِينَ الْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كُلَّا
بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَآفَةً لِلنَّاسِ بِشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٤﴾

قُلْ لَكُمْ مِمَّا ذِي قُومٍ لَا تَسْتَخِرُونَ عَنْهُ
سَاعَةً وَلَا شَقِيقُ مُؤْمِنٌ ﴿٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا
الْقُرْءَانِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا تَرَى إِذ
الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمُ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
أَسْطَعْنُهُمُ الَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ
لَكُمْ مُؤْمِنَاتِ ﴿٦﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ أَسْطَعْنُهُمْ
أَنَّهُنْ صَدَّاقُكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٧﴾

33. Kuma maraunana suka ce wa makangara, “Ā'a, (ku tuna) mākircin dare da na rāna a lōkacin da kuke umurnin mu da mu kāfirta da Allah, kuma mu sanya Masa abōkan tārayya.” Kuma suka assitar da nadāma a lōkacin da suka ga azāba. Kuma Muka sanya kükumma a cikin wuyōyin wadanda suka kāfirta. Lalle, bā zā a yi musu sakamako ba fāce da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

34. Kuma ba mu aika wani mai gargadī ba a cikin wata alkarya fāce mani'amtanta (shūgabanni) sun ce, “Lalle mū, māsu kāfirta ne da abin da aka aiko ku da shi.”

35. Kuma suka ce, “Mū ne mafiya yawa ga dūkiya da diya, kuma mu ba mu zama wadanda ake yi wa azāba ba.”

36. Ka ce, “Lalle, Ubangijīna Yanā shimfida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanā kükuntāwa, kuma amma mafi yawan mutāne ba susani ba.”

37. Kuma dūkiyarku ba ta zamo ba, haka diyanku ba su zamo abin da yake kusantar da ku ba a wu-rinMu, kusantarwar mukāmi, fāce wanda ya yi īmāni kuma ya aikata aikin kwarai. To, wadannan sunā da sakamakon ninkawa sabōda abin da suka aikata. Kuma su amin-tattu ne a cikin bēnāye.

38. Kuma wadanda suke mākirci a cikin āyōyinMu, sunā nēman gajiyarwa, wadannan abin halar-tarwā ne a cikin azāba.

وَقَالَ الَّذِينَ أَسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ أَسْتَكْبِرُوا
بِكُلِّ مَكْرُهٍ إِلَيْهِ وَإِنَّهَا هِيَ ذَيَّةٌ مُرْتَبَةٌ أَنَّ
نُكَفِّرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ دَانِدًا وَأَسْرُوا
النَّدَامَةَ لِمَارِؤُوا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ
فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هُلْ يُخْزَنُ إِلَّا مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُرْقُوفُهَا إِنَّا بِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ كَفِرُونَ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا أَنْحَنِيْ أَكَتْرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ
بِمُعَذَّبِينَ ﴿٢٤﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَلِكُنَّ أَكَتْرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِإِلَيْنِيْ نَقْرِبُكُمْ عِنْدَنَا
رُلْفَى إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِحَاتٍ كَافَلَنِيْكَ
لَهُمْ جَزَاءُ الْصَّيْقَفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُنَّ فِي الْغُرْفَاتِ
ءَامِنُونَ ﴿٢٦﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي ءَاهِنَنَا مُعَذِّبِينَ أُولَئِكَ
فِي الْعَذَابِ مُحَضَّرُونَ ﴿٢٧﴾

39. Ka ce, “Lalle, Ubangijīna yanā shifmida arziki ga wanda Ya so daga bāyinSa, kuma Yanā kūntatāwa a gare shi, kuma abin da kuka ciyar daga wani abu, to, Shī ne zai musanya shi, kuma Shī ne Mafīfīcin māsu arzuttāwa.”

40. Kuma rānar da Allah Ya ke tāra su gabā daya, sa'an nan Ya ce wa malā'iku, “Shin, wadannan, kū ne suka kasance sunā bauta wa?”

41. Suka ce, “Tsarki ya tabbata a gare Ka. Kai ne Majibincinmu, bā su ba. Ā'a, sun kasance sunā bauta wa aljannu. Mafi yawansu, da sū suka yi īmāni.”

42. Sabōda haka, a yau sāshenku bā ya mallakar wani amfāni ga wani sāshen, kuma bā ya mallakar wata cūta, kuma Munā cēwa ga wadanda suka yi zālunci, “Ku dandani azā-bar wutā wadda kuka kasance, game da ita, kunā karyatāwa.”

43. Kuma idan an karanta āyō-yinMu bayyanannu a kansu, sai su ce, “Wannan bai zama ba, fāce namiji ne yanā son ya kange ku daga abin da ubanninku suka kasance sunā bauta wa.” Kuma su ce, “Wannan bai zama ba fāce kireñ karya da aka kāga.” Kuma wadanda suka kāfirta suka ce, ga gaskiya a lōkacin da ta je musu, “Wannan bā kōme ba fāce sihiri ne bayyananne.”

44. Kuma ba Mu bā su wadansu littattafai ba wadanda suke karātun su, kuma ba Mu aika wani mai gargadī ba zuwa gare su a gabā-ninka!

فُلْ إِنَّ رَبِّي يَسْطُطُ الْرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقَ مِنْ شَيْءٍ
فَهُوَ بِخَلِفِهِ دُوَّهُ حَيْرَ الرِّزْقِينَ ﴿٦﴾

وَيَقْمَدْ يَخْسِرُ هُرْ جَيْعَانُهُمْ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ
أَهْوَلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٧﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنَّتَ وَلِيَّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّةَ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِعَصْمِ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوْفُوا عَذَابَ النَّارِ أَلَّا
كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٩﴾

وَلَذَا سَلَّى عَلَيْهِمْ أَيُّنَا بَيْتَنَاتِ قَالُوا مَا هَذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ كُلَّ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ
إِبَابَهُ كُلُّهُ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِفَّاكٌ مُفْرَّغٌ وَقَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنْ هَذَا
إِلَّا سِحْرٌ مِّنْ ﴿١٠﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿١١﴾

45. Kuma wadanda suke a gabāninsu, sun karyata, alhāli kuwa ba su kai ushurin ushurin abin da Muka bā su ba, sai suka karyata ManzanniNa! To, yāya musūNa (ga makaryata) ya kasance?

46. Ka ce, “Inā yi muku wa’azi ne kawai da kalma guda! Watau ku tsayu dōmin Allah, bibbiyu da dai-dai, sa’an nan ku yi tunāni, bābu wata hauka ga ma’abūcinku. Shī bai zama ba fāce mai gargadī ne a gare ku, a gaba ga wata azāba mai tsanani.

47. Ka ce, “Abin da na rōke ku na wani sakamako, to, amfāninsa nāku ne. Ijārata ba ta zama ba fāce daga Allah, kuma Shi Mahalarci ne a kan dukan kōme.”

48. Ka ce, “Lalle Ubangijina Yanā jēfa gaskiya. (Shi) Masanin abūbuwan fake ne.”

49. Ka ce, “Gaskiya ta zo, kuma karya bā ta iya fara (kome) kuma bā ta iya mayarwa.”

50. Ka ce, “Idan na bace, to, inā bacēwa ne kawai a kan kaina. Kuma idan na shiryu, to, sabōda abin da Ubangijina Yake yōwar wahayi ne zuwa a gare ni. Lalle Shī, Mai ji ne, Makusanci.”

51. Kuma dā kā gani, a lōkacin da suka firgita, to, bābu kubuta, kuma aka kāma su daga wuri makusanci.

52. Kuma suka ce, “Mun yi īmāni da Shi.” To, inā zā su sāmu kāmā-wa daga wuri mai nīsa?

وَكَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا
مَعْشَارًا مَّا أَتَيْنَاهُمْ فَكَذَبُوا رُسُلِيٍّ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ﴿١٩﴾

* قُلْ إِنَّمَا أَعْظُمُكُمْ بِوَحْدَةِ اللَّهِ
مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ شُرَكَارُوا مَا يَصَاغِرُكُمْ
إِنْ جِئْنَاهُ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ
عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنَّ أَجْرَىٰ إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٢١﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَعْزِفُ بِالْحُقْقِ عَلَمَ الْعَيْوبِ ﴿٢٢﴾

قُلْ جَاهَ الْحُقْقُ وَمَا يَبْدِئُ الْبَطْلُ وَمَا يُعِدُّ ﴿٢٣﴾

قُلْ إِنْ ضَلَّتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنْ
أَهْتَدَيْتُ فَمَا يُوْجِي إِلَىٰ رَبِّ إِنَّهُ سَمِيعٌ
قَرِيبٌ ﴿٢٤﴾

وَلَوْتَرَىٰ إِذْ فَرَغَ عَوْفَلَافَوْتَ وَأَخْدُوا مِنْ
مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٢٥﴾

وَقَاتُوا مَنَّا بِهِ وَأَذْلَلُهُمُ الْتَّنَاؤُشُ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٢٦﴾

53. Kuma lalle sun kāfirta da Shi a gabānin haka, kuma sunā jīfa da jāhilci daga wuri mai nisa.

54. Kuma an shāmakance a tsakāninsu da tsakānin abin da suke marmari, kamar yadda aka aikata da irin fungiyōyinsu a gabāninsu. Lalle sū, sun kasance a cikin shakka mai sanya kōkanto.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ
بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَحِيلَ يَنْهَمُ وَيَنْ مَا يَشَتَّهُونَ كَمَا فَعَلَ
بِأَشْيَا عِهْمَرْ مِنْ قَبْلٍ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍ
مُّرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Tanā karantar da cēwa bauta wa Allah, shi ne mabūdin dukan alhēri kuma bautar nan da sanin yadda ake yin ta daga gare Shi yake.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Gōdiya ta tabbata ga Allah, Mai fāra halittar sammai da kasā, Mai sanya malā'iku manzanni māsu fukāfukai, bibbiyu, da uku-uku da hurhudu. Yanā kārāwar abinda Ya ke so acikin halittar. Lalle Allah Mai ūkon yi ne a kan kōme.

2. Abin da Allah Ya būda wa mutāne daga rahama, to, bābu mai rikewa a gare shi, kuma abin da Ya riķe, to, bābu mai saki a gare shi, waninSa, kuma Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَئِيْ أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَثَ
وَرُبَّعٌ يَزِيدُ فِي الْحَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يَمْسِكُ فَلَا مُرْسِلٌ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

3. Yā kū mutāne! Ku tuna ni'imar Allah a kanku. Shin, akwai wani mai halitta wanin Allah, da zai arzutta ku daga sama da fāsā? Bābu wani abin bautāwa, fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

4. Kuma idan sun karyata ka, to, lalle, an karyata wadansu Mazzanni a gabāninka, kuma zuwa ga Allah ake mayar da al'amura.

5. Yā kū mutāne! Lalle, wa'adin Allah gaskiya ne, sabōda haka kada rāyuwar dūniya ta rūdar da ku, kuma kada marūdī ya rūde ku game da Allah.

6. Lalle Shaidan ma'kiyi ne a gare ku, sai ku ri'ke shi ma'kiyi. Yanā kiran fungiyarsa kawai ne, dōmin su kasance 'yan sa'ir.

7. Wadanda suka kāfirta suna da azāba mai tsanani, kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan fwarai, sunā da wata gāfara da sakamako mai girma.

8. Shin, to, wanda aka kawāta masa aikinsa, har ya gan shi mai kyau (yanā daidai da waninsa)? Sabōda haka, lalle, Allah Yanā batar da wanda Yake so, kuma Yanā shiryar da wanda Yake so, sabōda haka kada ranka ya halaka a kansu dōmin ba'kin ciki. Lalle Allah Māsanī ne ga abin da suke sanā'antawa.

9. Kuma Allah ne Ya aikā da iskōki har su mōtsar da gurgije, sa'an nan Mu kōra shi zuwa ga gari matacce, sa'an nan Mu rāyar da

يَأَيُّهَا أَكَاسُ اذْكُرْ وَنَعِمْتَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ
خَلِيلٍ غَيْرَ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَإِنِّي تُوَفَّكُونَ ﴿٢﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكُمْ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِلَى
اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٣﴾

يَأَيُّهَا أَكَاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغْرِيَنَّكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغْرِيَنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٤﴾

إِنَّ السَّيِّطَنَ لَكُمْ عَدُوٌ فَلَا تَخِذُوهُ عَدُوا إِنَّمَا
يَدْعُونَ حَرَبَةَ وَلَيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَيْرٌ ﴿٦﴾

أَفَنْ رُبُّنَّ لَهُ وَسُوءُ عَمَلِهِ فَرَءَاهُ حَسَنَاتِ إِنَّ اللَّهَ
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَنْهَى
نَفْسُكَ عَلَيْهَا حَسَرَتِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا
يَصْنَعُونَ ﴿٧﴾

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَةً
إِلَى بَلْدَ مَيِّتٍ فَأَخْيَسْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

kasā game da shi a bayan mutuwarta. Kamar wancan ne Tāshin Kiyāma yake.

10. Wanda ya kasance yanā nēman wata izza, to, Allah ne da izza gabā daya. Zuwa gare Shi magana mai dādī ke hawa, kuma aiki na kwarai Yanā daukar ta. Kuma wadanda ke yin mākircin mūnanan ayyuka, sunā da wata azāba mai tsanani, kuma mākircin wadannan yanā yin tasgaro.

11. Kuma Allah ne Ya halitta ku daga turbāya, sa'an nan daga dīgon maniyyi, sa'an nan Ya sanya ku surkin maza da mātā. Kuma wata mace bā ta yin ciki, kuma bā ta haihuwa, fāce da saninSa, kuma bā zā a rāyar da wanda ake rāyarwa ba, kuma bā zā a rage tsawon ransa ba fāce yanā a cikin Littāfi. Lalle, wancan mai sauķi ne ga Allah.

12. Kuma kōguna biyu bā su daidaita: Wannan mai ruwan dādī, mai zāki, mai sauķin hadiya, kuma wannan mai ruwan gishiri, mai zartsi, kuma daga kōwane, kunā cin wani nama sābo, kuma kunā fitar da kawa wadda kuke tufantarta, kuma kanā ganin jirāge a cikinsa sunā māsu gudāna, dōmin ku nēmo daga falalarSa, kuma dammāninku zā ku dinga gōdēwa.

13. Yanā shigar da dare a cikin rāna, kuma Yanā shigar da rāna a cikin dare. Kuma Ya hōre rānā da watā kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. Wannan Shī ne Allah, Ubangijinku, gare Shi mulki yake, kuma wadanda kuke

كَذَلِكَ النُّسُورُ ①

مَنْ كَانَ رُبِّ الْعِزَّةِ فَلَهُ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ
الْكَلْمَرُ الْطَّيْبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ
وَالَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ السَّيْئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ بَأْرُ ۝ ۱۰

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا
تَضْعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ وَمَا يَعْمَرُ مِنْ مُعْمَرٍ وَلَا
يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ حَتَّىٰ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ ۝ ۱۱

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ فُرَاتٌ
سَاعِ "شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أَجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ
تَأْكُلُونَ لَحْمَاطِرِيَا وَتَسْتَخِرُونَ
حَلْيَةً تَلْبِسُوهَا وَتَرَى الْفُلَكَ فِيهِ مَوَاحِرٌ
لِتَبْغُو مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ ۱۲

يُولِجُ الْأَيَّلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي
الْأَيَّلِ وَسَحَرُ الْشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلُّ
يَجْرِي لِأَجْلِ مُسَمَّى ذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ

kira, waninSa, bā su mallakar kō fātar gurtsun dabīno.

14. Idan kun kira su, bā zā su ji kiranku ba, kuma kō sun jiya, bā zā su karba muku ba, kuma a Rānar Kiyāma zā su kāfirce wa shirkinku, kuma bābu mai bā ka lābāri, kamar wanda ya sani.

15. Yā kū mutāne! Kū ne māsu bukāta zuwa ga Allah, kuma Allah, Shī ne Mawadāci, Gōdadde.

16. Idan Ya so, zai tafi da ku, kuma Ya zo da wata halitta sābuwa.

17. Kuma wancan bai zama mabuwāyi ba ga Allah.

18. Kuma wani rai mai daukar nauyi, bai daukar nauyin wani rai. Kuma idan ran da aka nauyaya wa kāya ya yi kira (ga wani mataimaki) zuwa ga kāyansa, bā zā a dauki kōme ba daga gare shi, kuma kō dā (wanda ake kiran) yā kasance makusancin zumunta ne. Kanā garginadi kawai ne ga wafanda ke tsoron Ubangijinsu a fake, kuma suka tsayar da salla. Kuma wanda ya tsarkake, to, yanā tsarkaka ne dōmin kansa. Kuma zuwa ga Allah kawai makōma take.

19. Kuma makāho bā ya daidaita da mai gani.

20. Kuma duffai bā su daidaita, kuma haske bā ya daidaita.

21. Kuma inuwa bā ta daidaita, kuma iskar zāfi bā ta daidaita.

22. Kuma rāyayyu bā su daidaita, kuma matattu ba su daidaita. Lalle Allah Yanā jiyar da wa'azi ga

دُونِيهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ١٢

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا
مَا أَسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ
بِشَرِكَكُمْ وَلَا يُنَتَّهُكُمْ مِثْلُ حَبَرٍ ١٣

* يَأَيُّهَا النَّاسُ أَنْ شَرِكُوكُمْ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ١٤
إِنْ يَشَاءُ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلِقٍ جَدِيدٍ ١٥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ١٦

وَلَا تَزِرُ وَازِرٌ وَرَأْزِرٌ وَلَا يَدْعُ مُشْكَلَةً
إِلَيْهَا لَا يَحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَاهِبًا
فُزِقَ إِنَّمَا تُنْذَرُ الظَّالِمُونَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
بِالْعِيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَرَكَ فَإِنَّمَا
يَتَرَكَ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ١٧

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ١٨
وَلَا أَظْلَمْكُمْ وَلَا أَنْتُرُ ١٩
وَلَا أَنْظُلُ وَلَا أَخْرُوُ ٢٠
وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ

wanda Ya so, kuma bā ka jiyar da wadanda suke a cikin kaburbura.

23. Ba ka zama ba fāce mai gar-gadī kawai.

24. Lalle Mū, Mun aike ka da gaskiya, kanā mai bāyar da bushāra kuma mai gargadī. Kuma bābu wata al'umma fāce wani mai garga-dī yā shūde a cikinta.

25. Kuma idan sunā karyata ka, to, hařīka, wadanda suke a gabā-ninsu sun karyata. Manzanninsu sun jē musu da hujjōji, kuma da takardu, kuma da Littafi mai haske.

26. Sa'an nan Na kāma wadanda suka kāfirta. To, yāya musūNa yake?

27. Ba ka gani ba, lalle Allah Ya saukar da ruwa daga sama? Sai Muka fitar, game da shi, 'yā'yan itāce māsu sābanin launuka, kuma daga duwatsu akwai zane-zane, far-faru da jājāye, māsu sābanin launin, da māsu launin bařin karfe, bařā-ke.

28. Kuma daga mutāne da dab-bōbi da bisāshen gida, māsu sābā-nin launinsu kamar wancan. Malamai kawai ke tsōron Allah daga cikin bāyinSa. Lalle, Allah, Mabuwāyi ne, Mai gāfara.

29. Lalle, wadanda ke karātun Littāfin Allah⁽¹⁾ kuma suka tsayar da salla, kuma suka ciyar daga abin da Muka arzuta su da shi, a

مَن يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُوْرِ ﴿١٦﴾

إِنَّ أَنَّ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿١٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِّرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا لَهَا نَذِيرٌ ﴿١٨﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالْزُّبُرِ
وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَخْذَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَكِفَّ كَانَ نَكِيرٌ ﴿٢٠﴾

أَلْرَرَأَنَ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَا هُوَ
فَأَحْرَجَنَا بِهِ ثُمَّ رَأَيْنَا مُخْتَلِفًا أَوْلَاهُمْ
وَمِنَ الْجِبَالِ جَدُّ دِيْضٍ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفُ
أَوْلَاهُمَا وَغَرَابِيْبُ سُودٌ ﴿٢١﴾

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآتِ وَالْأَنْعَمِ مُخْتَلِفُ
أَوْلَاهُمْ كَذَّالِكَ إِنَّمَا يَخْتَنِي اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ
الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتَلَوَّنَ كِتَابَ اللَّهِ وَاقْفَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْفَقُوا مِثَارَ زَقْنَهُمْ سِرًا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ

(1) Littattafan sama a gabānin Annabi Muhammadu, tsira da aminci su tabbata a gare shi.

asirce da bayyane, sunā fātan (sāmūn) wani fatauci ne wanda bā ya yin tasgaro.

30. Dōmin (Allah) zai cika musu sakamakonsu, kuma Ya karā musu daga falalarSa. Lalle Shi Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

31. Kuma abin da Muka yi wahayi zuwa gare ka, daga Littāfi,⁽¹⁾ shi ne gaskiya, mai gaskatāwa ga abin da yake a gaba gare shi. Lalle ne Allah ga bāyinSa, hakīka, Mai labartawa ne, Mai gani.

32. Sa'an nan Mun gādar da Littāfin, ga wadanda Muka zāba daga bāyinMu, sa'an nan daga cikinsu, akwai mai zālunci ga kansa, kuma daga cikinsu akwai mai tsakaitāwa, kuma daga cikinsu akwai mai tsērēwa da ayyukan alhēri da iznin Allah. Waccan ita ce falalar (Allah) mai girma.

33. Gidājen Aljannar zamā, sunā shigar su. Anā Kawāce su a cikinsu, da Kawā ta mundāye daga zīnāriya da lu'lu'u, kuma tufāfinsu, a cikinsu alharīni ne.

34. Kuma suka ce, “Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya tafiyar da bañin ciki daga gare mu. Lalle Ubangijinmu, hakīka Mai gafara ne, Mai gōdiya.

35. “Wanda Ya saukar da mu a gidan zamā, daga falalarSa, wata wahala bā ta shāfar mu a cikinsa, kuma wata kāsāwa bā ta shāfar mu a cikinsa.”

يَجْزِئَ لَنْ تَبُورَ ﴿٦﴾

لِوَقِيْهِمْ أَجُورُهُمْ وَبَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ عَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٧﴾

وَالَّذِي أَوْجَحَنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ أَحَقُّ
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ يَعْبَادُهُ
لَخَيْرٌ بَصِيرٌ ﴿٨﴾

لَمْ أُرْثَنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ أَصْطَفَيْنَا مِنْ
عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ طَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُفْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ
إِنَّمَا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٩﴾

جَنَّتْ عَدْنِ يَدْ خُلُونَهَا حَلَوْنَ فِيهَا مِنْ
أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلَبَاسُهُمْ فِيهَا حَرَيرٌ ﴿١٠﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَرَنَ
إِنَّ رَبَّنَا الْغَفُورُ شَكُورٌ ﴿١١﴾

الَّذِي أَحْلَانَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا
يَمْسَأُ فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمْسَأُ فِيهَا لُعُوبٌ ﴿١٢﴾

(1) Alkur'āni.

36. Kuma wadanda suka kāfirta sunā da wutār Jahannama, bā a yin hukunci a kansu balle su mutu, kuma bā a saufaka musu daga azābarta. Kamar haka Muke sāka wa kōwane mai yawan kāfirci.

37. Kuma sū, sunā hargōwar nēman āgaji a cikinta. (Sunā cēwa) “Yā Ubangijinmu! Ka fitar da mu, mu aikata aiki mai kyau, wanin wanda muka kasance munā aikatāwa.” Ashe, kuma, ba Mu rāyar da ku ba, abin da mai tunāni zai iya yin tunāni a ciki, kuma mai gargađi yā jē muku? To, ku dandana, sabōda haka bābu wani mataimaki ga azzālumai.

38. Lalle Allah ne Masanin gabin sammai da kasā. Lalle Shī ne Masani ga abin da yake ainihin zukata.

39. Shī ne Wanda Ya sanya ku māsu maye wa junā, a cikin kasā. To, wanda ya kāfirta, to, kāfircinsa yanā a kansa. Kuma kāfircin kāfirai bā ya kāra musu kōme fāce bakin jini, kuma kāfircin kāfirai bā ya kāra musu kōme fāce hasāra.

40. Ka ce, “Shin, kun ga abūbuwan shirkinku, wadanda kuke kira, wasun Allah? Ku nūna mini, mēne ne suka halitta daga kasā? Kō sunā da tārayya ne a cikin sammai? Kō kuma Mun bā su wani littāfi ne sabōda haka sunā a kan wata hujja ce daga gare shi? Ā'a, azzālumai bā su yin wani wa'adi, sāshensu zuwa ga sāshe, fāce rūdi.”

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارٌ جَهَنَّمُ لَا يُقْضَى
عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخْفَفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَدَابِهَا كَذَلِكَ بَخِزِيٍّ كُلَّ كُفُورٍ ﴿٧﴾

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَلِيلًا حَاعِنَّا لَذِي كُنَّا تَعْمَلْ
أُولَئِنَّا نُعَيْتَرُ كُمَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ
وَجَاءَهُ الْنَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِظَّالِمِينَ
مِنْ نَصِيرٍ ﴿٨﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَانِ الصُّدُورِ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ كُلُّ خَلِيلٍ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرٌ وَلَا يَزِيدُ الْكُفَّارُ إِلَّا كُفُرُهُمْ عَنْ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتَلٌ وَلَا يَزِيدُ الْكُفَّارُ إِلَّا كُفُرُهُمْ
إِلَّا حَسَارًا ﴿١٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتَ شُرَكَاءَ كُلُّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَرَوْنَى مَا ذَاهَلَ قُلْ قَوْمٌ مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي
السَّمَوَاتِ أَمْ هُمْ أَتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَاتِ
قُمَّةِهِ بَلْ إِنْ يَعْدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
إِلَّا اغْرُورُوا ﴿١١﴾

41. Lalle Allah Yanā riķe sammai da kasā dōmin kada su gushe. Kuma hakīka, idan sun gushe, bābu wani baicinSa da zai riķe su. Lalle Shi, Yā kasance Mai hakuri, Mai gāfara.

42. Kuma suka⁽¹⁾ yi rantsuwa da Allah, mafi nauyin rantsuwarsu, "Lalle, idan wani mai gargadī ya zo musu, tabbas, zā su kasance mafi shiryuwa, daga dayan al'ummōmi." To, a lōkacin da mai gargadī ya jē musu, bai karā su da kōme ba fāce gudu.

43. Dōmin nūna girman kai a cikin kasā da mākircin cūta. Kuma mākirci na cūta bā ya fādāwa fāce a kan mutānensa. To, shin, sunā jiran (wani abu ne) fāce dai hanyar (kāfirān) farko. To, bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah. Kuma bā zā ka sāmi jūyarwa ba ga hanyar Allah.

44. Ashe, kuma ba su yi tafiya ba, a cikin kasā, dōmin su dūba yadda ākibar wadannan da suke a gabāninsu ta kasance? Alhāli kuwa sun kasance mafīfīta karfi daga gare su? Kuma Allah bai kasance wani abu nā iya rinjāyarSa ba, a cikin sammai, kuma haka a cikin kasā. Lalle Shi ne Ya kasance Masani, Mai īkon yi.

45. Kuma dā Allah Yanā kāma mutāne sabōda abin da suka aikata, dā bai bar wata dabba ba a kanta

* إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَرُولَوْلَيْنَ رَالْتَأَنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدِينَ
بَعْدَهُ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا عَفُورًا ﴿١٩﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهَدَ أَنْكِنِهِ لِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ
لَيَكُونُنَّ أَهْدَى مِنْ إِحْدَى الْأَمْرِ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَازَادُهُمْ إِلَيْهِ الْأَنْفُرُرًا ﴿٢٠﴾

أَسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُرَ السَّيِّئَ وَلَا يَحْمِقُ
الْمَكْرُرُ السَّيِّئُ إِلَيْهِ أَلَا يَأْهُلُهُ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا
سُنْتَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ يَجْدِلُ سُنْتَ اللَّهِ بَدِيلًا وَلَنْ
يَجْدِلُ سُنْتَ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٢١﴾

أَوْلَئِرِ يَسِيرُو وَفِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُو وَأَكْفَ كَانَ
عَلِقَبَهُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ
قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعِزِّزَهُ وَمِنْ شَيْءٍ فِي
السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ
عَلِيمًا فَدِيرًا ﴿٢٢﴾

وَلَوْ يُؤْخَذُ اللَّهُ أَنَّاسٌ بِمَا كَسَبُوا مَا
تَرَكُ عَلَى ظَاهِرِهِمَا مِنْ دَآبَّةٍ وَلَكِنْ

(1) Lārabāwa sun kasance sunā gūri su sāmi mai ja musu gōra kamar Yahūdu kō Nasāra, sa'an nan Muhammadu ya jē musu, sai suka kāfirce.

(kasā). Amma Yanā jinkirta musu zuwa ga ajalin da aka ambatā. Sa'an nan idan ajalinsu ya zo, to, lalle Allah yā kasance Mai gani ga bāyinSa.

يُؤْخِرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمٍّ فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿١﴾

SŪRATU Y.S.

سُورَةُ يَسْ

Tanā karantar da īmāni game da Ubangiji Mai aikōwa, da Manzon, da abin aikowa, da halin wadanda aka aiko safon zuwa gare su, dōmin haka Annabi ya yi mata suna ‘Zuciyar Alkur’āni’.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Y. S.

2. Inā rantsuwa da Alkur’āni⁽¹⁾
Mai hikima.

3. Lalle kai, hañka kanā cikin
Manzanni.

4. A kan hanya madaidaiciya.

5. (Allah Ya saukar da Al-
kur’āni) Saukarwar Mabuwāyi,
Mai jin kai.

6. Dōmin ka yi gargadī ga wa-
dansu mutāne da ba a yi gargadī ga
ubanninsu ba, saboda haka sū
masu rafkana ne.

يس ﴿١﴾

وَالْفُرْقَةُ إِنَّ الْحَكِيمَ ﴿٢﴾

إِنَّكَ لَمَنْ أَمْرَسَلَيْنَ ﴿٣﴾

عَلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾

تَنْزِيلُ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

لِتُنذِرَ قَوْمًا أَنذَرَ رَبَّهُمْ فَهُمْ عَنْ فُلُونَ ﴿٦﴾

(1) Alkur’āni ma’anarsa abin karātu

7. Lalle, hakīka, kalma⁽¹⁾ tā wajaba a kan mafi yawansu, dōmin sū, bā zā su yi īmāni ba.

8. Lalle Mū, Mun sanya kūkumma a cikin wuyoyinsu, sa'an nan sū (kūkumman sun kai) har zuwa ga habōbinsu, sabōda haka, sū bankararru ne.

9. Kuma Muka sanya wata tōsiya a gaba gare su, da wata tōsiya a bāyansu, sabōda haka Muka rufe su, sai suka zama bā su gani.

10. Kuma daidai yake a gare su, shin, ka yi musu gargadī kō ba ka yi musu gargadī ba, sū bā zā su yi īmāni ba.

11. Kanā yin gargadī kawai ga wanda ya bi Alkur'āni ne, kuma ya ji tsōron mai rahama a fake. To, ka yi masa bushāra da gāfara da wani sakamako na karimci.

12. Lalle Mū, Mū ne ke rāyar da matattu kuma Mu rubūta abin da suka gabātar, da gurābunsu, kuma kōwane abu Mun kididdige shi, a cikin babban Littāfi Mabayyani.

13. Kuma ka buga musu misāli: Wadansu ma'abūta alkarya, a lōkacin da Manzanni⁽²⁾ suka jē mata.

14. A lōkacin da Muka aika (Manzannin) biyu zuwa gare su, sai suka karyata su, sa'an nan Muka

لَقَدْحَقَ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْتِقَاهُمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى
الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ
سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصِرُونَ ﴿٩﴾

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَنْذَرْنَاهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنْ أَتَبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ
بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

إِنَّا نَخْنُ نُحْكِي الْمَوْقَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا
وَإِنَّ رَهْمَهُ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي
إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْفَرْيَةِ إِذْ
جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ أَشْتَنِينَ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا

(1) Kalma a nan ita ce fasdar Allah da take cēwa zai yi azāba ga kāfirin da bai yi īmāni ba.

(2) Su Manzannin Ūsā ne zuwa Antākiya, bābban garin ɻasar Rūmu. Sū ne Yōhana da Pulis. Na uku, shi ne Sham'ūn. Mutumin da ya jē yanā gaggawa, shi ne Habīb Masassaki wanda ya fāra gamuwa da Manzannin farko, ya yi īmāni da su, sa'an ya jē yanā wa'azi ga mutānensa.

Karfafa (su) da na uku, sai suka ce, “Lalle mū, Manzanni ne zuwa gare ku.”

15. Suka ce, “Kū ba ku zamo ba fāce mutāne ne kamarmu, kuma Mai rahama bai saukar da kōme ba, ba ku zamo ba fāce karya kuke yi.”

16. Suka ce, “Ubangijinmu Yā sani, lalle mū, hakīka Manzanni ne zuwa gare ku.

17. “Kuma bābu abin da ke kanmu, fāce iyar da manzanci bayyananne.”

18. Suka ce, “Lalle mū, munā shu’umci da ku! Hakīka, idan ba ku hanu ba, hakīka, zā mu jēfe ku, kuma hakīka wata azāba mai rada-dī daga gare mu zā ta shāfe ku.”

19. Suka ce, “Shu’umcinku, yanā tāre da ku. Ashe, dōmin an tunātar da ku? Ā'a, kū dai mutāne ne māsu kētare haddi.”

20. Kuma wani mutum daga mafī nīsan birnin ya je, yanā tafiya da gaggāwa, ya ce, “Ya mutānēna! Ku bi Manzannin nan.

21. “Ku bi wadanda bā su tambayar ku wata ijāra, kuma sū shiryayyu ne.

22. “Kuma me ne a gare ni, bā zan bauta wa Wanda Ya kāga halittata ba, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku?

23. “Shin, zan riķi waninSa abū-buwan bautāwa? Idan Mai rahama Ya nufe ni da wata cūta, to, cētonsu bā ya amfanīna da kōme, kuma bā za su iya tsāmar da ni bā.

يَسْأَلُهُ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْهِ مُرْسَلُونَ ﴿١﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ
الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنَّمَا أَنْتُمْ إِلَّا تَكْبِرُونَ ﴿٢﴾

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْهِ مُرْسَلُونَ ﴿٣﴾

وَمَا عَلِمْنَا إِلَّا أَبْلَغُ الْمُبِينُ ﴿٤﴾

قَالُوا إِنَّا نَطَّلِرُنَا بِكُمْ لِئَلَّا تَرَنَّهُوا
لَتَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمْسَكُمْ قَاتَدَابُ الْيَمِّ ﴿٥﴾

قَالُوا طَلَّرُكُمْ مَعَكُمْ إِنْ دُكَّرُتُمْ بِلَّ
أَنْتُرْ قَوْمًا مُّسْرِفُونَ ﴿٦﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ
يَنْقُومُ أَتَيْعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

أَتَيْعُوا مَنْ لَا يَسْعَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٨﴾

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٩﴾

أَتَخَذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِدِنَ الرَّحْمَنُ
يُضْرِبُ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا
يُنْقَذُونَ ﴿١٠﴾

24. "Lalle nī, a lōkacin nan, tabbas, inā a cikin bata bayyananna.

25. "Lalle ni, nā yi īmāni da Ubangijinku, sabōda haka ku saurāre ni."

26. Aka ce ⁽¹⁾ (masa), "Ka shiga Aljanna." Ya ce, "'Dā dai a ce mutānēna sunā iya sani.

27. "Game da gāfarar da Ubangijīna ya yi mini, kuma Ya sanya ni a cikin wadanda aka girmama."

28. Kuma ba Mu saukar da wadansu runduna ba daga sama ⁽²⁾ a kan (halaka) mutānensa, daga bāyansa, kuma bā zā Mu kasance Māsu saukarwa ba.

29. Ba ta kasance ba face tsawa guda, sa'an nan sai gā su sōmamu.

30. Yā nadāma a kan bāyiNa! Wani Manzo bā ya zuwa gare su face sun kasance sunā māsu yi masa izgili.

31. Ba su gani ba, da yawa Muka halakar da (mutānen) karnōni a gabāninsu kuma cēwa su bā zā su kōmo ba?

32. Kuma lalle bābu kōwa fāce wadanda ake halartarwa ne a wu-rinMu.

33. Kuma āyā ce a gare su: Kasā matacciya, Mu rāyar da ita, Mu

إِنَّ إِذَا لَفِي صَلَالِ مُبِينٍ ﴿١١﴾

إِنَّمَا مَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَأَسْمَعُونَ ﴿١٢﴾

قِيلَ أَدْخُلُ الْجَنَّةَ فَالَّذِي قَاتَلَ قَوْمَى يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

بِمَا عَفَرَ لِرَبِّهِ وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرِمِينَ ﴿١٤﴾

* وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمَهُ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنُدٍ

مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كَانُوا مُنْزَلِينَ ﴿١٥﴾

إِنْ كَانَتِ الْأَصْيَحَةُ وَحْدَةٌ فَإِذَا هُنْ خَمِدُونَ ﴿١٦﴾

يَحْسَرَةٌ عَلَىٰ الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ

إِلَّا كَوْلُوبِيهِ يَسْتَهِزُونَ ﴿١٧﴾

أَوْ يَرْقُأُكُمْ أَهْلَكَكُمْ مَنْ قَرُونَ

أَنْهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَيَعَ لَدَيْنَا مُحَضَّرُونَ ﴿١٩﴾

وَإِيَّاهُ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا

(1) An ce masa haka a bayan mutāne sun kashe shi sabōda īmānsa. Wannan shi ne sakamakon mai wa'azi idan ya yi shahada a kan aikinsa na wa'azi.

(2) Wātau halakar da su abu ne mai sauķi a gare Mu, ba Mu yi bukātar saukar da wasu sōjōjin malā'iku daga samā ba.

fitar da kwāya daga gare ta, sai gā shi daga gare ta suke ci.

34. Kuma Muka sanya, a cikinta (kasā), wadansu gōnaki na dabīno da inabōbi, kuma Muka būbbugar da ruwa daga marēmari a cikinta.

35. Dōmin su ci 'yā'yan itācensa, alhāli kuwa hannāyensu ba su aikata shi ba. Shin, to, bā zā su gōdēwa ba?

36. Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya halitta nau'uka, namiji da mace, dukansu, daga abin da kasā ke tsirarwa, kuma daga kansu, kuma daga abin da ba su sani ba.

37. Kuma āyā ce a gare su: Dare, Muna fēde rāna daga gare shi, sai gā su sunā māsu shiga duhu.

38. Kuma rānā tanā gudāna zuwa ga wani matabbacī nātā. Wannan kaddarāwar Mabuwāyi ne, Masani.

39. Kuma da watā, Mun kaddara masa manzilōli, har ya kōma kamar tsumajiyar murlin dabīno, wadda ta tsūfa.

40. Rānā bā ya kamāta a gare ta, ta riski watā. Kuma dare bā ya kamāta a gare shi ya zama mai tsēre wa yini, kuma dukansu a cikin sari guda suke yin iyo.

41. Kuma āyā ce a gare su: Lalle Mü, Mun d'auki zuriyarsu a cikin jirgin, wanda aka yi wa lōdin.

42. Kuma Muka halitta musu, daga irinsa, abin da suke hawa.

43. Kuma idan Mun so, zā Mu nutsar da su, har bābu kururuwar

وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبَّا فِيمَا هُنَّ يَأْكُلُونَ ﴿٢﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَبٍ
وَفَجَرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ
أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٤﴾

سُبْحَانَ اللَّهِيْ خَلَقَ الْأَرْضَ كَلَّاهَا مِمَّا
تُثِيثُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِرُ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

وَإِيَّاهُ لَهُمُ الْأَيْنُ شَلَخُ مِنْهُ النَّهَارُ فَإِذَا
هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٦﴾

وَالسَّمْسُسُ بَجَرِي لِمُسْتَقَرٍ لَهَا ذَلِكَ
تَقْدِيرُ الرَّحِيمِ ﴿٧﴾

وَالْقَمَرُ قَدَرَتْهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعَرْجُونَ
الْقَدِيرُ ﴿٨﴾

لَا السَّمْسُسُ يَبْغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْأَيْلُ سَابِقُ الْنَّهَارِ وَكُلُّ فِلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٩﴾

وَإِيَّاهُ لَهُمْ أَنَا حَمَلْنَا دُرْبَهُمْ فِي الْفُلُكِ الْمَسْحُونِ ﴿١٠﴾

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرَكُونَ ﴿١١﴾

وَإِنْ شَاءْنَا فَهُنَّ فَلَاصَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُنْ

neman āgaji a gare su, kuma ba su zama anā tsīrar da su ba.

44. Sai fa bisa ga wata rahama daga gare Mu, da jiyarwa dādī zuwa ga wani dan lōkaci.

45. Kuma idan aka ce musu, “Ku kāre abin da ke a gaba gare ku da abin da yake a bāyanku, dōmin tsammāninku a ji tausayinku.”

46. Kuma wata āyā daga āyōyin Ubangijinsu bā ta zuwa a gare su, sai sun kasance sunā māsu bijirēwa daga gare ta.

47. Kuma idan aka ce musu, “Ku ciyar daga abin da Allah Ya arzuta ku,” sai wadanda suka kāfirta su ce ga wadanda suka yi īmāni, “Ashe, zā mu ciyar da wanda idan Allah Ya so Yanā ciyar da shi? Ba ku zama ba fāce a cikin bata bayyananniya.”

48. Kuma sunā cēwa, “A yaushe wannan wa’adi yake (aukuwa), idan kun kasance māsu gaskiya?”

49. Bā su jiran (kōme) fāce wata tsāwa guda, zā ta kāma su, alhāli kuwa sunā yin husūma.

50. Bā zā su iya yin wasiyya⁽¹⁾ ba, kuma bā zā su iya kōmāwa zuwa ga iyālansu ba.

51. Kuma aka yi būsa a cikin kāho, to, sai gā su, daga kaburbura zuwa ga Ubangijinsu, sunā ta gudu.

52. Suka ce, “Yā bonenmu! Wāne ne ya tāyar da mu daga

يُنَقِّدُونَ ﴿٤٧﴾

إِلَّا رَحْمَةً مُتَّبِعًا إِلَى حِينٍ ﴿٤٨﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَتَقُولُ مَا يَدْعُوكُمْ وَمَا
خَلَفُكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرَجِّعُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ نَا كَيْفَ رَيْهُمْ إِلَّا
كَأَنُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَنَا لَهُمْ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ ءاْمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوَّ
يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْ شَاءَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

وَيَقُولُونَ مَنِ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٢﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صِحَّةً وَحْدَةً تَأْخُذُهُمْ
وَهُمْ يَخْصِمُونَ ﴿٥٣﴾

فَلَا يَسْتَطِعُونَ تَوْصِيَّةً وَلَا إِلَيْهِمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٥٤﴾

وَنَفْخَ فِي الصُّورِ إِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَى
رَيْهُمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥٥﴾

قَالُوا يُنَزِّلُنَا مَنْ بَعْثَانَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا

(1) Māsu izgili ga addini idan ajali ya je musu bisa ga abke, bā zā a bā su dāmar wasiyya ba ga iyālansu.

barcinmu?" "Wannan shi ne abin da Mai rahama ya yi wa'adi da shi, kuma Manzanni sun yi gaskiya."

53. Ba ta kasance ba fāce wata tsāwa ce guda, sai gā su duka, sunā abin halartarwa a gare Mu.

54. To, a yau, bā zā a zālunci wani rai da kōme ba. Kuma bā zā a sākā muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

55. Lalle, 'yan Aljanna, a yau, sunā cikin shagali, sunā māsu nishādi.

56. Sū da mātan aurensu, sunā cikin inuwōwi, a kan karagai, sunā māsu gincira.

57. Sunā da 'yā'yan itācen marmari a cikinta, kuma sunā sāmun abin da suke kirān a kāwo.

58. "Aminci," da magana,⁽¹⁾ daga Ubangiji Mai jin kai.

59. "Ku rarrabe dabam, a yau, yā kū māsu laifi!"

60. "Ashe, ban yi muku umurni na alkawari ba, yā diyan Ādamu? Cēwa kada ku bauta wa Shaidan, lalle shī, maikiyi ne a gare ku bayyananne?

61. "Kuma ku bauta Mini. Wannan ita ce hanya madaidaciya."

62. "Kuma lalle, hařīka, (Shaidan) yā batar da jama'a māsu yawa daga gare ku. Ashe, to, ba ku kasance kunā yin hankali ba?

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٦﴾

إِنْ كَانَتِ الْأَصْيَحَةُ وَحْدَةً فَإِذَا هُنَّ
جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٧﴾

فَالْيَوْمَ لَا نُظْلِمُ نَفْسًا وَلَا يُخْزَنُونَ
إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَلَكُهُونَ ﴿٥٩﴾

هُوَ وَأَرْجُهُرُ فِي ظَلَلٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُشَكُّونَ ﴿٦٠﴾

لَهُمْ فِيهَا فَكَهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٦١﴾

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحْمَرِ ﴿٦٢﴾
وَأَمْتَرُوا الْيَوْمَ أَيْمَانَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٦٣﴾
*أَلَّوْ أَعْهَدْ إِلَيْنَا كُرَبَّنِيَّ إِدَمَ أَنْ لَا
تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ دُوْلَهُ مُؤْنَىٰ ﴿٦٤﴾

وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صَرْطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِلَادَ كَثِيرًا أَفَلَمْ
تَكُونُوا نَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

(1) Ana ce musu aminci ya tabbata a gare ku, da magana daga wajen Ubangijinsu Mai rahama, watau ana fada musu haka da magana bā da wata ishāra ba.

63. "Wannan ita ce Jahannama wadda kuka kasance anā yi muku wa'adi da ita.

64. "Ku shigē ta a yau, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci."

65. A yau, Munā sanya hātimin rufi a kan bākunansu, kuma hannā-yensu su yi Mana magana, kuma kafāfunsu su yi shaidu da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

66. Dā Mun so, dā Mun shāfe gani daga idānunsu, sai su yi tsēre ga hanya, to, yaya zā su yi gani?⁽¹⁾

67. Kuma da Mun so, da Mun juyar da halittarsu a kan halinsu, saboda haka ba zā su iya shudewa ba, kuma ba zā su komo ba.

68. Kuma wanda Muka rāya shi, Munā sunkuyar da shi ga halittarsa. Ashe, bā su hankalta?

69. Ba Mu sanar da shi (Annabi) wākā ba, kuma wākā ba ta kamāta da shi (Annabi) ba. Shi (Alkur'āni) bai zama ba fāce tunātarwa ce, da abin karātu bayyananne.

70. Dōmin ya yi gargadī ga wanda ya kasance mai rai, kuma magana ta wajaba a kan kāfirai.

71. Shin, ba su gani ba (cēwa) lalle Mun halitta musu dabbōbi daga abin da HannayenMu suka aikata, sai sunā mallakar su?

هَذِهِ جَهَنَّمُ أَتِيَ كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٢﴾

أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣﴾

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَنُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَنَسْهَدُ أَرْجُلَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤﴾

وَلَوْنَشَاءَ لَطَمَسَنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا
الصَّرَاطَ فَلَمَّا يُبَصِّرُونَ ﴿٥﴾

وَلَوْنَشَاءَ لَمْسَخْتَهُمْ عَلَىٰ مَكَائِنِهِمْ
فَمَا أَسْتَطَعُو أُمْضِيَّا وَلَا يَرِجِعُونَ ﴿٦﴾

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا
يَعْقِلُونَ ﴿٧﴾

وَمَا عَلِمْنَا الشَّعْرَ وَمَا يَتَبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ وَقُرْءَانٌ مُبِينٌ ﴿٨﴾

لِئِنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيَا وَمَحْقَقَ الْقَوْلُ عَلَىٰ
الْكُفَّارِينَ ﴿٩﴾

أَوْلَئِرَفَا أَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلْتُ أَيْدِيَنَا
أَغْنَمَا فَهُمْ لَهَا مَلِكُونَ ﴿١٠﴾

(1) Dā Mun so shāfe ganinsu na ido kamar yadda Muka shāfe basīrarsu ta hankali, dā Mun shāfe shi, sai su zama makāfin idānu kamar yadda suke makāfin zūci. sabōda haka ko sun so gani, bā zā su yi ba.

72. Kuma Muka hōre su, sabōda su, sabōda haka daga gare su abin hawansu yake, kuma daga gare su suke ci.

73. Kuma sunā da wadansu amfānōni a cikinsu, da abūbuwan shā. Ashe fa, bā zā su gōdēwa ba?

74. Kuma suka riķi wadansu abūbuwan bautāwa wanin Allah, đammāninsu zā su taimake su.

75. Bā zā su iya taimakonsu ba, alhāli kuwa sū runduna ce wadda ake halartarwa (a cikin wutā).

76. Sabōda haka, kada maganarsu ta bāta maka rai. Lalle Mū, Munā sanin abin da suke asirtāwa da abin da suke bayyanāwa.

77. Ashe, kuma mutum bai ga (cēwa) lalle Mū, Mun halitta shi daga maniyyi ba, sai gā shi mai yawan husūma, mai bayyanāwar husūmar.

78. Kuma ya buga Mana wani misāli, kuma ya manta da halittarsa, ya ce, “Wāne ne ke rāyar da kasūsuwa alhāli kuwa sunā rudud-dugaggū?”

79. Ka ce, “Wanda ya kāga halittarsu a farkon lōkaci, Shī ke rāyar da su, kuma Shi, game da kōwace halitta, Mai ilmi ne.

80. “Wanda ya sanya muku wutā daga itāce kōre, sai gā ku kunā kunnāwa daga gare shi.

81. “Shin, kuma Wanda Ya halitta sammai da kasā bai zama Mai īkon yi ba ga Ya halitta kwatankwacinsu? Na’am, zai iya! Kuma

وَذَلِكَنَّهُمْ فِيهَا كُوْبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٥﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ وَمَسَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٦﴾

وَلَخَدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَيْهِ لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٧﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُنَّ لَهُمْ جُنُدٌ
مُّخْضَرُونَ ﴿٧٨﴾

فَلَا يَحْرُزُنَّكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا عَلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يُعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

أَوْلَئِكَ الْإِنْسَنُونَ أَنَا حَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٨٠﴾

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَسَيَّ خَلْقَهُ وَقَالَ مَنْ
يُنْحِي الْعَظَمَهُ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٨١﴾

قُلْ يُحِبُّهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوْلَ مَرَّةً وَهُوَ
يُكَلِّ خَلْقَ عَلِيمٌ ﴿٨٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا
فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٣﴾

أَوْلَئِكَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقِدْرٍ
عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَى وَهُوَ الْخَلَقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

Shī Mai yawan halittāwa ne, Mai ilmi.

82. UmurninSa, idan Yā yi nufin wani abu, sai Ya ce masa kawai, “Ka kasance,” sai yana kasancewa (kamar yadda Yake nufi).

83. Sabōda haka, tsarki yā tabbata ga Wanda mallakar kōwane abu take ga HannāyenSa, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٦﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدْعُو مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَالْيَتَمْ تُرْجَعُونَ ﴿٤٧﴾

SŪRATUSH SHĀFFĀT

سُورَةُ الصَّافَاتِ

Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya abūbuwan da ke tunkude māsu barna a cikin halittarSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da māsu yin sahu-sahu (a cikin salla kō yāki).

وَالصَّافَاتِ صَفَاتٌ ﴿١﴾

2. Sa'an nan māsu yin tsāwa⁽¹⁾ dōmin gargadī.

فَالْتَّاجِرَاتِ زَجَرٌ ﴿٢﴾

3. Sa'an nan da māsu karātun abin tunātarwa.

فَالْتَّلِيلَاتِ ذِكْرٌ ﴿٣﴾

4. Lalle Abin bautawarku haķīka 'Daya ne.

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾

(1) Māsu tsāwa, sū ne Malamai māsu sāmun ilmin wa'azi daga Annabāwa wadanda ke karātun abin tunāwa daga Allah Ubangijin sammai da kasa, Mai bāyar da haske ga rānā, Mai haskaka taurari māsu kawātar da samā kuma su tsare ta daga shaidanu. An siffanta rānā da Annabāwa, Malamai da taurāri, ilmi da haske da sababin kawa da shiryarwa da kōrar māsu barna.

5. Ubangijin sammai da kasā da abin da ke tsakāninsu, kuma Ubangijin wurāren fitar rānā.

6. Lalle Mū, Mun Kawatār da sama ta kusa da wata kawa, watau taurāri.

7. Kuma sunā tsari daga dukan Shaidan mai tsaurin kai.

8. Bā zā su iya saurāre zuwa ga jama'a mafi d'aukaka (Malā'iku) ba, kuma anā jīfar su daga kōwane gēfe.

9. Dōmin tunkudēwa, kuma sunā da wata azāba tabbatacciya.

10. Fāce wanda ya fizgi wata kalma, sai yūla mai haske ta bī shi.

11. Ka tambaye su, "Shin, sū ne mafi wuya ga halittawa, kō kuwa wadanda Muka halitta?" Lalle Mū, Mun halitta su daga lākā mai dauri.

12. Ā'a, kā yi māmāki, alhāli kuwa sunā ta yin izgili.

13. Kuma idan aka tunātar da su, bā su tunāwa.

14. Idan suka ga wata āyā, sai su dinga yin izgili.

15. Kuma su ce, "Wannnan bā kōme ba, fāce sihiri ne bayyananne.

16. "Shin, idan mun mutu, kuma muka kasance turbaya da kasū-suwa, ashe, lalle mū, tabbas, wadanda ake tāyarwa ne?

17. "Ashe, kō da ubanninmu na farko?"

18. Ka ce, "Na'am, alhāli kuwa kunā kas Kantattu."

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ
الْمَشْرِقِ ﴿١﴾

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ أَكَلِيكِ ﴿٢﴾

وَحَفَظْنَا مِنْ كُلِّ شَيْطَنٍ مَّارِدٍ ﴿٣﴾

لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلِأَ الْأَعْلَى وَيَقْذُونَ مِنْ كُلِّ
جَانِبٍ ﴿٤﴾

دُخُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٥﴾

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْحَظْفَةَ فَأَتَبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿٦﴾
فَاسْتَقْبَهُمْ أَهْرَأْشَدُ حَلَقَ أَمْمَنْ حَلَقَنَا إِنَّا
حَلَقَنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿٧﴾

بَلْ عَجَبَ وَسَخَرُونَ ﴿٨﴾

وَإِذَا ذَكَرُوا لَا يَذَكُرُونَ ﴿٩﴾

وَلَا زَرَأُوا إِيَّاهُ يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٠﴾

وَقَالُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١﴾

أَعْذَمْنَا وَكَثَرَ كَبَابُ وَعَظِيمًا نَّا الْمَبْعُوثُونَ ﴿١٢﴾

أَوْ أَبَوْنَا الْأَوْلُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَخْرُونَ ﴿١٤﴾

19. Tsāwa guda kawai ce, sai gā su, sunā dūbi.

20. Kuma su ce, “Yā bonenmu! Wannan ita ce rānar sakamako.”

21. Wannan ita ce rānar rarrabēwa wadda kuka kasance kuna faryatāwa.

22. Ku tāra wadanda suka yi zālunci, da abōkan hadinsu, da abin da suka kasance sunā bautāwa.

23. Wanin Allah, sabōda haka ku shiryar da su zuwa ga hanyar Jahim.

24. Kuma ku tsayar da su, lalle su, wadanda ake yi wa tambaya ne.

25. Me ya sāme ku, bā ku tai-makon jūna?

26. Ā'a, sū a yau, māsu sal-lamāwa ne.

27. Kuma sāshensu ya fuskanta ga sāshe, sunā tambayar jūna.

28. Suka ce, “Lalle kū, kun kasance kunā jē mana daga wajen dāma (inda muka amince).”

29. Suka ce, “Ā'a, ba ku kasance mūminai ba.

30. “Kuma wani dalīli bai kasance ba gare mu a kanku. Ā'a, kun kasance mutāne ne māsu kētare iyāka.

31. “Sabōda haka maganar Ubangijinmu ta wajaba a kanmu. Lalle mū, māsu dandānāwa ne.

32. “Sabōda haka muka batar da ku. Lalle mū, mun kasance batatu.”

فَإِنَّمَا هِيَ رَجْرَةٌ وَحْدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ أَهَدَى يَوْمَ الْدِينِ ﴿٧﴾

هَذَا يَوْمُ الْقُضَى لِلَّذِي كُشِّبِهَ تَكْبِرُونَ ﴿٨﴾

* أَخْسِرُوا إِنَّمَا ظَاهِرُهُ زَوْجَهُمْ وَمَا كَانُوا
يَعْدُونَ ﴿٩﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

وَقَوْفُهُمْ لِمَسْتَوْلُونَ ﴿١١﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْاصِرُونَ ﴿١٢﴾

بَلْ هُوَ أَيَّامَ مُسْتَسِلِمُونَ ﴿١٣﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَسْأَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا إِنَّكُمْ كُشِّمْتُمْ تَأْتُونَ نَاعِنَ الْيَمِينِ ﴿١٥﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُنُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٦﴾

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَنٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
ظَلِفِينَ ﴿١٧﴾

فَحَقَّ عَلَيْنَا قُولُ رِبَّنَا إِنَّا لَذَاهِقُونَ ﴿١٨﴾

فَأَعْوَيْتَكُمْ إِنَّا كَانَ غَوْيِينَ ﴿١٩﴾

33. To, lalle sū, a rānar nan, māsu tārayya ne a cikin azābar.

34. Lalle Mū, kamar haka Muke aikatāwa game da māsu laifi.

35. Lalle sū, sun kasance idan an ce musu, “Bābu abin bautāwa, fāce Allah,” sai su dōra girman kai.

36. Kuma sunā cēwa, “Shin, mū lalle māsu barin gumākanmu ne, sabōda maganar wani mawāki mahaukaci?”

37. Ā'a, yā zo da gaskiya kuma ya gaskata Manzanni.

38. Lalle kū, hafīka, māsu dan-dana azāba mai radadi ne.

39. Kuma bā zā a sāka muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

40. Fāce bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

41. Wadannan sunā da abinci sananne.

42. 'Yā'yan itācen marmari, kuma sunā wadanda ake girmamāwa.

43. A cikin gidājen Aljannar ni'ima.

44. A kan karagu, sunā māsu fuskantar jūna.

45. Anā kēwayāwa a kansu da hinjālan giya, ta daga wadansu marēmari.

46. Farā mai dādī ga mashāyan.

47. A cikinta bābu jirī, kuma ba su zama māsu māye daga gare ta ba,

فَإِنَّهُمْ بِوَمِيزِنِ الْعَدَابِ مُشَرِّكُونَ ﴿٢٣﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَعْلَمُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٢٤﴾

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٥﴾

وَيَقُولُونَ أَيْنَ الْتَّارِكُونَ الْهَمَنَةِ الشَّاعِرِ مَخْنُونٍ ﴿٢٦﴾

بِلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٧﴾

إِنَّكُمْ لَذَلِكُمْ بِالْعَدَابِ الْأَلِيمِ ﴿٢٨﴾

وَمَا تُحْزِنُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

إِلَّا عِبَادُ اللَّهِ الْمُخَاصِّصُونَ ﴿٣٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٣١﴾

فَوْكِهُ وَهُمْ مُكْرِمُونَ ﴿٣٢﴾

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٣٣﴾

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَبِّلِينَ ﴿٣٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَلِيسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٣٥﴾

بَيْضَأَاءَ لَدَّةَ لِلشَّرِّبِينَ ﴿٣٦﴾

لَا فِيهَا أَغُولٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنَزَّفُونَ ﴿٣٧﴾

48. Kuma a wurinsu, akwai mātan aure māsu takaita kallonsu, māsu manyan idānu.

49. Kamar dai su kwai ne bōyaye.

50. Sai sāshensu ya fuskanta a kan sāshe, sunā tambayar jūna.

51. Wani mai magana daga cikinsu ya ce, “Lalle ni wani abōki ya kasance a gare ni (a dūniya).”

52. Yanā cēwa, “Shin, kai, lalle, kanā daga māsu gaskatāwa ne?”

53. “Ashe, idan muka mutu, kuma muka kasance turbaya da ḥasūsuwa, ashe, lalle, mū tabbas wadanda ake sāka wa ne?”

54. (Mai maganar) ya ce, “Shin, kō ku, māsu tsinkāya ne (mu gan shi)?”

55. Sai ya tsinkāya, sai ya gan shi a cikin tsakar Jahīm.

56. Ya ce (masa), “Wallahi, lalle, kā yi kusa, haķīka, ka halakā ni.

57. “Kuma bā dōmin ni’imār Ubangijīna ba, lalle, dā na kasance daga wadanda ake halartarwa (tāre da kai a cikin wutā).

58. “Shin fa, ba mu zama māsu mutuwa ba,

59. “Sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama wadanda ake azabtarwa ba?”

60. Lalle, wannan shī ne babban rabo mai girma.

61. Sabōda irin wannan, sai māsu aiki su yi ta aikatāwa.

وَعِنْهُمْ قَصَرَتُ الظَّرِفَةُ^{٤٨}

كَانُهُنَّ بَيْضٌ مَّكْوُنٌ^{٤٩}

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ^{٥٠}

قَالَ فَإِلٰيْهِمْ إِنِّي كَانَ لِيْ قَرِينٌ^{٥١}

يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ^{٥٢}

أَءَذَامْشَا وَكَانُواْ يَا وَعَذَلَمًا إِنَّا لَمَدِينُونَ^{٥٣}

قَالَ هَلْ أَنْتُ مُؤْطَلِعُونَ^{٥٤}

فَأَطْلَمَ فَرَأَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيرِ^{٥٥}

قَالَ تَعَالَى إِنِّيْ كَدَّ لَرْدِينِ^{٥٦}

وَلَوْلَا يَقْمَةُ رَبِّيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِينَ^{٥٧}

أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ^{٥٨}

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلُ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ^{٥٩}

إِنَّ هَذَا هُوَ الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ^{٦٠}

لِمِثْلِ هَذَا فَلَا يَعْمَلُ الْعَمِلُونَ^{٦١}

62. Shin, wancan shī ne mafī zama alhēri ga liyafa kō itāciyar zakkūm?

63. Lalle, Mū, Mun sanya ta fitina ga azzālumai.

64. Lalle ita wata itāciya ce wadda take fita daga asalin Jahīm.

65. Gundarta, kamar dai shi kā-nun Shaidan ne.

66. To, lalle sū, hakīka, māsu ci ne daga gare ta. Sa'an nan māsu cika cikuna ne daga gare ta.

67. Sa'an nan lalle sunā da wani garwaye a kanta, daga ruwan zāfi.

68. Sa'an nan lalle makomarsu, hakīka, zuwa ga Jāhīm take.

69. Lalle sū, sun iske ubanninsu batattu.

70. Sabōda haka sū, a kan gurā-bunsu, suke gaggāwa.

71. Kuma tabbas, hakīka, mafī yawan mutānen farko sun bace a gabāninsu.

72. Kuma tabbas, hakīka, Mun aika māsu gargadī a cikinsu.

73. Sai ka dūba yadda ākibar wadanda aka yi wa gargadī ta kassance.

74. Fāce bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

75. Kuma lalle, hakīka, Nūhu ya kira Mu. To, madalla da māsu karbāwa, Mu.

76. Kuma Mun tsīrar da shi da mutānensa daga bañin ciki babba.

أَذَلَّكَ حَيْرَنْ لَا أَمْ شَجَرَةُ الْزَّقْوَمِ ﴿٦٦﴾

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾

طَلَعْنَاهَا كَانَهُ رُءُوسُ السَّيْطِينِ ﴿٦٩﴾

فَإِنَّهُمْ لَا يَكُونُ مِنْهَا فَهَا إِلَوْنَ مِنْهَا أَبْطَوْنَ ﴿٧٠﴾

ثُرَانٌ لَهُمْ عَلَيْهَا الشَّوَّبَا مِنْ حَمِيرٍ ﴿٧١﴾

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ إِلَى الْجَحِيمِ ﴿٧٢﴾

إِنَّهُمْ أَفْرَأُوا إِبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٧٣﴾

فَهُمْ عَلَىٰ إِثْرِهِمْ يَهْرَعُونَ ﴿٧٤﴾

وَلَقَدْ ضَلَّ قَاتِلُهُمْ أَكْتَرًا لَأَوْلَيْنَ ﴿٧٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٧٦﴾

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَيْنَةُ الْمُنْذِرِينَ ﴿٧٧﴾

إِلَّا عَبَادُ اللَّهِ الْمُحَاسِّبِينَ ﴿٧٨﴾

وَلَقَدْ نَادَنَا لَوْحٌ فَلَيْقَمُ الْمُجِيْبُونَ ﴿٧٩﴾

وَنَجَّيْتُهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٨٠﴾

77. Muka sanya zurriyarsa sunā māsu wanzuwa.

78. Kuma Muka bar masa (yabo) a cikin jama'ar karshe.

79. Aminci ya tabbata ga Nūhu, a cikin halittu.

80. Lalle Mū, kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

81. Lalle shi, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

82. Sā'an nan Muka nutsar da wadansunsu.

83. Kuma lalle daga kungiyarsa, hakīka, Ibrahīm yake.

84. A lōkacin da ya je wa Ubangijinsa da zūciya kubutacciya.

85. A lōkacin da ya ce wa ubansa da mutānensa, “Mēne ne kuke bautāwa?

86. “Shin, kiren karya, (wātau) gumāka, wanin Allah, kuke bautāwa?

87. “To, mēne ne zatonku game da Ubangijin halittu?”

88. Sai ya yi dūbi, dūba ta sōsai, a cikin taurāri.

89. Sā'an nan ya ce, “Nī mai rashin lāfiya ne.”

90. Sai suka jūya ga barinsa, sunā māsu jūyāwa da bāya.

91. Sai ya karkata zuwa ga gumākansu, sa'an nan ya ce, “Ashe bā zā ku ci ba?

92. “Me ya sāme ku, bā ku magana?”

وَجَعَلْنَا ذِرَّةً رُّهْمًا لِّلْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

وَتَرَكَ عَيْتَهُ فِي الْآخِرَةِ ﴿٧٨﴾

سَلَمٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمَيْنَ ﴿٧٩﴾

إِنَّا كَذَلِكَ تَخْرِي أَمْحَسِينَ ﴿٨٠﴾

إِنَّمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنُونَ ﴿٨١﴾

ثُمَّ أَغْرِقْنَا الْآخِرَةِ ﴿٨٢﴾

*وَإِنَّ مِنْ شَيْءِنَا لَا يَرَهِيمَ ﴿٨٣﴾

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ وَيَقْلِبُ سَلِيمَ ﴿٨٤﴾

إِذْ قَالَ لِأَيْهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

إِنْفِكَاءُ الْهَمَةِ دُونَ اللَّهِ تَرِيدُونَ ﴿٨٦﴾

فَنَاظَرُكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمَيْنَ ﴿٨٧﴾

فَنَظَرَ نَظَرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

فَقَالَ إِنِّي سَقِيرٌ ﴿٨٩﴾

فَتَوَلَّ أَعْنَهُ مُذَبِّرِينَ ﴿٩٠﴾

فَرَاغَ إِلَيْهِ هَمَرٌ فَقَالَ أَلَا تَكُونُ ﴿٩١﴾

مَالِكُ لَا تَسْطِعُونَ ﴿٩٢﴾

93. Sai ya zuba dūka a kansu da hannun dāma.

94. Sai suka fuskanto zuwa gareshi, sunā gaggāwa.

95. Ya ce, “Kunā bauta wa abin da kuke sassakawa,

96. “Alhāli, Allah ne Ya halitta ku game da abin da kuke aikatāwa?”

97. Suka ce, “Ku gina wani gini sabōda shi, sa'an nan ku jēfa shi a cikin Jahīm.

98. Sabōda haka suka yi nufin makīda game da shi. Sai Muka sanya su, sū ne mafī kaskanci.

99. Kuma (Ibrāhīm) ya ce, “Lalle, nī mai tafiya ne zuwa ga Ubangi-jīna, zai shiryar da ni.

100. “Ya Ubangijīna! Ka bā ni (abōkin zama) daga sālihan mutāne.”

101. Sai Muka yi masa bushāra da wani yāro⁽¹⁾ mai hakuri.

102. To, a lōkacin da ya isa aiki tāre da shi, ya ce, “Ya karamin dāna! Lalle ne inā gani, a ciki barci, lalle inā yanka ka. To, ka dūba, mē ka gani?” (Yārōn) ya ce, “Yā Bā-bāna! Ka aikata abin da aka umurce ka, zā ka sāme ni, in Allah Ya so, daga māsu hakuri.”

103. To, a lōkacin da suka yi sallama, (Ibrāhīm) ya kāyar da shi ga gēfen gōshinsa.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرَبًا بِالْيَمِينِ ﴿١٣﴾

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرْفَوْنَ ﴿١٤﴾

قَالَ أَنْجَبُونَ مَا تَحْتَهُنَّ ﴿١٥﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

قَالُوا أَبْنُو اللَّهِ وَبُنْيَنَا فَالْقُوَّةُ فِي الْجَحِيمِ ﴿١٧﴾

فَأَرْدَدْوَاهُ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْقَلِينَ ﴿١٨﴾

وَقَالَ إِنِّي دَاهِبٌ إِلَى رَبِّ سَيَّهَدِينَ ﴿١٩﴾

رَبِّ هَبْتُ لِي مِنَ الْصَّالِحِينَ ﴿٢٠﴾

فَبَشَّرَنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيلٍ ﴿٢١﴾

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَنْبُئُ إِنِّي أَرَى فِي

الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَأَنْظُرْمَا ذَارِيًّا قَالَ

يَتَابَتِ أَفْعَلَ مَا تُؤْمِنُ مَرُّ سَتَّاجِدُنِي إِنْ

شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّدِيرِينَ ﴿٢٢﴾

فَلَمَّا آتَسْلَمَ وَلَّهُ رِلْلَجِينَ ﴿٢٣﴾

(1) Yārōn da aka yi bushāra da shi a nan, shī ne Ismā'īla, sabōda abin da yake tafe a gaba wanda ya shāfi Is'hāka da sūnansa a bayyyane yā nūna a nan bā shi ba ne. Watau Ismā'īla kawai ne.

104. Kuma Muka kira shi cēwa
“Ya Ibrāhīm!

105. “Haññā kā gaskata mafarkin.” Lalle kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

106. Lalle, wannan ita ce jarra-bāwa bayyananna.

107. Kuma Muka yi fansar yāron da wani abin yanka, mai girma.

108. Kuma Muka bar (yabo) a kansa a cikin mutānen farshe.

109. Aminci ya tabbata ga Ibrāhīm.

110. Kamar haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

111. Lalle shī, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

112. Kuma Muka yi masa bushāra⁽¹⁾ da Is'hāka ya zama Annabi daga sālihan mutāne.

113. Kuma Muka yi albarka a gare shi, kuma ga Is'hāka. Kuma daga cikin zurriyarsu akwai mai kyautatāwa da kuma mai zālunci dōmin kansa, mai bayyanāwa (ga zāluncin).

114. Kuma lalle, Mun yi ni'ima ga Mūsā da Hārūna.

115. Kuma Muka tsīrar da su da mutānensu daga bañin ciki mai girma.

وَنَذَرْتَهُ أَن يَأْبِي إِبْرَاهِيمَ ﴿١٠﴾

فَدَصَدَقَتِ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجَزِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿١١﴾

إِنَّ هَذَا الْهُوَ أَبْلَوُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

وَقَدْ نَذَرْتَهُ بِذِيْجٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾

وَرَكَّنَاعَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

سَلَّمَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿١٥﴾

كَذَلِكَ نَجَزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

إِنَّهُ وَمِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ بْنَيَّتَهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٨﴾

وَنَرَكَّنَاعَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرَيْتَهُمَا
مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ مَنَّتَاهُ مُوسَى وَهَرُونَ ﴿٢٠﴾

وَنَجَيَّبَتْهُمَا وَقَوْمُهُمَا مِنَ الْكَرِبِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

(1) Wannan sābuwar bushāra da Is'hāka tanā nūna cēwa bā shī ne wanda kissar yankā ta shāfa ba. Sabōda haka Isma'ilā dai ne, tabbas, mai kissar yankā. Sabōda haka Allah Ya sanya shi wata al'umma dabam, dōmin a sāka masa, sa'an nan aka sāka wa Ibrāhīm da Is'hāka dōmin ya zama wata al'umma ta dabam.

116. Kuma Muka taimake su, sabōda haka suka kasance māsu rinjāya.

117. Kuma Muka ba su Littāfi mai iyākar bayāni.

118. Kuma Muka shiryar da su ga hanya mīkākkīya.

119. Kuma Muka bar (yabo) a gare su a cikin mutānen karshe.

120. Aminci ya tabbata ga Mūsā da Hāruna.

121. Lalle kamar haka, Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

122. Lalle, sunā daga bāyin Mu mūminai.

123. Kuma lalle Ilyās, hafīka, yanā daga Manzanni.

124. A lōkacin da yake ce wa mutānensa, “Ashe, bā zā ku yi takawa ba?

125. “Shin, kunā bauta wa Ba’al ne, kuma kunā barin Mafī kyau-tatāwar māsu halitta?

126. “Allah Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko?”

127. Sai suka karyata shi. Sabōda haka sū, lalle, wadanda zā a halartarwā ne (a wutā).

128. Sai bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

129. Kuma Muka bar (yabo) a gare shi, a cikin mutānen karshe.

130. Aminci ya tabbata ga Ilyās.

131. Lalle Mū, kamar haka, Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

وَنَصَرَ رَبُّهُمْ فَكَانُوا هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٦﴾

وَإِنَّهُمْ مَا الْكِتَابَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٧﴾

وَهَدَى شَهْمَاءَ الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٨﴾

وَرَأَنَا عَيْنَهُمَا فِي الْآخِرَةِ ﴿١٩﴾

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَنُورٍ ﴿٢٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ بَخْزِيَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢١﴾

إِنَّهُمْ مِنْ عَبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾

وَإِنَّ إِلَيْسَ لِمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمَهُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

أَتَدْعُونَ بَغْلًا وَتَدْرُونَ أَحْسَنَ الْخَلَاقِينَ ﴿٢٥﴾

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ إِبْرَاهِيمَ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

فَكَذَبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمْ يَحْضُرُونَ ﴿٢٧﴾

إِلَاعِبَادَ اللَّهُ الْمُخَلَّصِينَ ﴿٢٨﴾

وَرَأَنَا عَيْنَهُمَا فِي الْآخِرَةِ ﴿٢٩﴾

سَلَامٌ عَلَىٰ إِلَيْسِينَ ﴿٣٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ بَخْزِيَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

132. Lalle shī, yanā daga bāyin-Mu mūminai.

إِنَّهُ مِنْ عَبْدِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

133. Kuma lalle Lūdu, hakīka, yanā daga Manzanni.

وَإِنَّ لَوْطًا لِّمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨﴾

134. A lōkacin da Muka tsīrar da shi, da mutānensa gabā daya.

إِذْ نَجَّيْتَهُ وَأَهْلَهُ وَاجْمَعِينَ ﴿١٩﴾

135. Sai wata tsōhuwa tanā a cikin māsu wanzuwa (a cikin azāba).

إِلَّا عَجُورًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿٢٠﴾

136. Sā'an nan Muka darkāke wadansu mutānen.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿٢١﴾

137. Kuma lalle kū, hakīka, kunā shūdēwa a kansu, kunā māsu asubanci.

وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُونَ عَلَيْهِمْ مُّصِيرِينَ ﴿٢٢﴾

138. Kuma da dare. Shin fa, bā zā ku hankalta ba?

وَبِالْأَيْلِ إِفْلَانَ تَعْقِلُونَ ﴿٢٣﴾

139. Kuma lalle Yūnusa, hakīka, yanā daga Manzanni.

وَإِنَّ يُوسُفَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٤﴾

140. A lōkacin da ya gudu zuwa ga jirgin ruwa wanda aka yi wa lōdi.

إِذْ أَبْرَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَسْحُورِينَ ﴿٢٥﴾

141. Sā'an nan ya yi kuri'a, sai ya kasance a cikin wadanda aka rin-jāya.

فَسَاهَمَ فِي كَانَ مِنَ الْمُدَحَّضِينَ ﴿٢٦﴾

142. Sai kīfi ya yi lōma da shi, alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

فَالْتَّقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٢٧﴾

143. To, ba dōmin lalle shi ya kasance daga māsu tasbīhi ba,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَحِينَ ﴿٢٨﴾

144. Lalle dā ya zauna a cikin cikinsa har ya zuwa rānar da zā a tāyar da su.

لَلَّيْثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبَعَّثُونَ ﴿٢٩﴾

145. Sai Muka jēfa shi ga wani fīlī, alhāli kuwa yanā mai raunin rashin lāfiya.

*فَنَبَذَنَهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿٣٠﴾

146. Kuma Muka tsīrar da wata itāciya ta kankana a kusa da shi.

وَأَنْدَثَنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينَ ﴿٣١﴾

147. Kuma Muka aika shi zuwa ga wadansu mutāne dubu dari, kō

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿٣٢﴾

sunā ḫaruwa (a kan haka).

148. Sai suka yi īmāni, sabōda haka Muka jiyar da su dādī, har wani lōkaci.

149. Sabōda haka, ka tambaye su, “Shin, Ubangijinka ne da ’yā’ya mātā, kuma su da dīya maza?”

150. Kō kuma Mun halitta ma-lā’iku mātā ne, alhāli kuwa sū, sunā halarce?

151. To! Lalle sū, daga kiren ḫaryarsu sunā cēwa,

152. “Allah Yā haihu,” alhāli kuwa lalle sū, haᬁka makaryata ne.

153. Shin, Yā zābi ’yā’ya mātā ne a kan diya maza?

154. Mē ya same ku? Yāya kuke hukuntāwa (wannan hukunci)?

155. Shin, bā ku tunāni?

156. Ko kuma kunā da wani dālī bayyananne ne?

157. To, ku zo da littāfinku idan kun kasance māsu gaskiya.

158. Kuma suka sanya nasaba a tsakāninSa da tsakānin aljannu. Alhāli kuwa Lalle aljannu sun sani, “Lalle sū, haᬁka, wadanda ake halartarwa ne (a cikin wutā.)”

159. Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke siffantāwa.

160. Sai bāyin Allah wadanda aka tsarkake.

161. To, lalle, ku da abin da kuke bautāwa,

162. Ba ku zama māsu buwāya ba a gare Shi.

فَإِمْرَأُوا فَمَتَعَنَّهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٤٦﴾

فَأَسْقَتَهُمْ أَرْبِكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْأَبْنَوْنَ ﴿١٤٧﴾

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَّا وَهُمْ شَهِدُونَ ﴿١٤٨﴾

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِقْرَاهِمَ لَيَقُولُونَ ﴿١٤٩﴾

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُ لَكَذِيلُونَ ﴿١٥٠﴾

أَضْطَقَى الْبَنَاتِ عَلَى الْأَبْنَيْنَ ﴿١٥١﴾

مَا الْكَوْكِيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٢﴾

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٣﴾

أَفَلَمْ يُكُوْسُلَطْنَ مُؤْمِنَينَ ﴿١٥٤﴾

فَأَنُوْيِكْنِيْكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةَ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمْتَ

الْجِنَّةَ إِنَّهُمْ لَمْ يَحْضُرُونَ ﴿١٥٦﴾

سُبْحَانَ اللَّهِ وَعَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٥٧﴾

إِلَاءِعَبَادَ اللَّهِ الْمُحْلَصِينَ ﴿١٥٨﴾

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٥٩﴾

مَا أَنْشَعَ عَلَيْهِ يَقْتَرِبُونَ ﴿١٦٠﴾

163. Sai wanda yake mai shiga babbar wutā Jahīm.

164. “Kuma bābu kōwa daga cikinmu,⁽¹⁾ fāce yanā da matsayi sananne.

165. “Kuma lalle mu, hakīka, mū ne māsu yin sahu-sahu (dōmin ibāda).

166. “Kuma lalle mū, hakīka, mū ne māsu yin tasbīhi.”

167. Kuma lalle su, sun kasance sunā cēwa,

168. “Dā lalle munā da wani littāfi irin na mutānen farko.

169. “Lalle dā mun kasance bāyin Allah wadanda aka tsarkake.”

170. Sai suka kāfirta da shi. Sabōda haka zā su sani.

171. Kuma lalle, hakīka kalmar-Mu ta gabāta ga bāyinMu, Manzanni.

172. Lalle sū, hakīka, sū ne wadanda ake taimako.

173. Kuma lalle rundunarMu, hakīka, sū ne marinjāya.

174. Sabōda haka juya daga barinsu, har a wani lōkaci.

175. Ka nūna musu (gaskiya), da haka zā su dinga gani.⁽²⁾

إِلَمْ هُوَ صَالِ الْجَحِيرِ ﴿١٦﴾

وَمَا مِنْ إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٧﴾

وَلَمَّا تَحَنَّ الصَّابَّافُونَ ﴿١٨﴾

وَلَمَّا تَحَنَّ الْمُسِيْحُونَ ﴿١٩﴾

وَلَمَّا كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٢٠﴾

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٢١﴾

لَكُنَّ اعْبَادَ اللَّهِ الْمُخَلَّصِينَ ﴿٢٢﴾

فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلْمَاتُنَا لِعِبَادَنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٤﴾

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَمَّا جَنَّدَنَا الْهُمُّ الْغَلَبُونَ ﴿٢٦﴾

فَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينَ ﴿٢٧﴾

وَأَتَصِرُّ هُمْ فَسَوْفَ يُبَصِّرُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Malā'iku da sauran halitta duka kōwa yā san matsayinsa na bauta ga Allah wanda ba Ya da dā ko diya, kuma ba Ya da dangantaka da kōwa.

(2) Wannan kārin bayāni ne ga abin da sūrar ke karantarwa na cewa Annabāwa sū ne kamar rāna mai haske na asali. Mālamai kamar taurāri suke māsu sāmun haske daga rana su wātsa ga dūniya kuma su kōre barna. Aya ta 179 da ke tafe karfafawa ce ga ma'anar wannan.

176. Shin fa, da azabar Mu suke nēman gaggāwa?

أَفِعْدَ إِنَّا يَسْعَى جُلُونَ ﴿١﴾

177. To, idan ta sauva ga farfājiyarsu, to, sāfiyar wadanda ake yi wa gargadī ta mūnana.

فَإِذَا نَزَلَ سَاحِرُهُمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٢﴾

178. Kuma ka jūya daga barinsu har a wani lōkaci.

وَقَوْلُ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينَ ﴿٣﴾

179. Ka nūna (musu gaskiya), da haka zā su dinga gani.

وَأَبْصِرْ فَسَوْقَ يُبَصِّرُونَ ﴿٤﴾

180. Tsarki ya tabbata ga Ubangijinka, Ubangijin rinjāye, daga barin abin da suke siffantāwa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٥﴾

181. Kuma aminci ya tabbata ga Manzanni.

وَسَلَدْ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

182. Kuma gödiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

SŪRATU Ṣ

سُورَةُ صَ

Tanā karantar da hanyar mulkin Musulunci da yadda ake gudānar da shari'a da ādalci, da gargadī ga bin wata hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ș, Inā rantsuwa da Alkur'āni mai hukunce-hukunce.

صَ وَالْقُرْءَانِ ذِي الذِّكْرِ ﴿٨﴾

2. Ā'a, wadanda suka kāfirta sunā cikin girman kai (ga rikon al-ādunsu) da sābāni (tsakānin jūnansu).

بِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَزَّةٍ وَشَقَاقٍ ﴿٩﴾

3. Da yawa Muka halakar da wani karni, a gabāninsu, suka yi kira (nēman cēto), bābu lōkacin kubucēwa.

4. Kuma suka yi māmāki dōmin Mai gargadī, daga cikinsu, ya je musu. Kuma kāfirai suka ce, “Wannan mai sihiri ne, makaryaci.

5. “Shin, yā sanya gumāka duka su zama abin bautawa guda? Lalle wannan, haķīka, abu ne mai ban māmāki!”

6. Shūgabanni daga cikinsu, suka tafi (suka ce), “Ku yi tafiyarku, ku yi hakuri a kan abū-buhan bautawarku. Lalle wannan, haķīka, wani abu ne ake nufi!

7. “Ba mu taba ji ba, game da wannan, a cikin addinin karshe. Wannan bai zama ba fāce kiren karya.

8. “Shin, an saukar da Alkur’āni ne a kansa, a tsakāninmu (mū kuma ba mu gani ba)?” Ā'a, su dai sunā cikin shakka daga hukunciNa. Ā'a, ba su ida dandanar azāba ba.

9. Ko kuma a wurinsu ne ake ajiye taskōkin rahamar Ubangi-jinka, Mabuwāyi, Mai yawan kyauta?

10. Kō kuma sū ne da mallakar sammai da kasā da abin da ke a tsakāninsu? To, sai su hau a cikin sammai (dōmin su hana saukar Alkur’āni ga Muhammadu).

11. Rundunōni ne abin da ke can, rusassu, na fungiyōyinsu.

كَوَاهْلَكُمَا مِنْ قَاتِلِهِمْ مِنْ فَرَّنِ فَنَادُوا رَبَّاتِ حِينَ
مَنَاصِرٍ ٦

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنِذِّرٌ فَتَهْمَمُ وَقَالَ الْكُفَّارُونَ
هَذَا سَحِيرٌ كَذَابٌ ٧

أَجْعَلَ الْآلَهَةَ إِلَهًا وَحْدَانِ هَذَا الشَّيْءُ
عَجَابٌ ٨

وَأَنْظَلَقَ الْمَلَائِكَةُ مِنْهُمْ أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُ وَأَعْلَمُ
إِلَهَتِكُمْ إِنَّ هَذَا الشَّيْءُ يُرَدُّ ٩

مَا سَمِعَنَا بِهِنَّدًا فِي الْمُلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا
أَخْتِلَقُ ١٠

أَنْزَلَ عَنِيهِ الْذِكْرُ مِنْ بَيْنَ أَبْلَقِ هُنْرِ فِي شَكِّنِ
ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَدُوْلُ فُؤْلُ عَذَابٍ ١١

أَمْ عِنْدَهُنْ حَرَازٌ إِنْ رَحْمَةً رَبِّكَ الْعَزِيزُ الْوَهَابٌ ١٢

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بِنَهَمَّا
فَلَيَرَنُّوْفَاقِي الْأَسْبَابِ ١٣

جُنْدُ مَا هُنَّ لَكَ مَهْرُومٌ مِنْ الْأَخْرَابِ ١٤

12. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu, da Ādāwa da Fir'auna mai turākun (da suka kafe mulkinsa).

13. Da Samūdāwa da mutānen Lūdu da ma'abūta Kunci,^(۱) wa-dancan ne fungiyōyin.

14. Bābu kōwa a cikinsu fāce ya karyata Manzanni, sabōda haka azābāTa ta wajaba.

15. Kuma wadannan,^(۲) bā su jiran kōme fāce tsāwā guda, wadda bā ta da hani.

16. Kuma suka ce, "Ya Ubangi-jinmu! Ka gagauta mana da rabonmu, a gabānin rānar bincike."^(۳)

17. Ka yi hakuri bisa ga abin da suke fada (na izgili), kuma ka ambaci bāwanMu Dāwūda, ma'abūcin karfin ibāda. Lalle, shi, mai mayar da al'amari ga Allah ne.

18. Lalle Mū, Mun hōre duwātsu tāre da shi, sunā yin tasbīhi maraice da fitōwar rānā.

19. Da tsuntsāye wadanda ake tattarawa, kōwannensu mai kōmāwa ne a gare shi.

20. Kuma Muka karfafa mulkinsa, kuma Muka bā shi hikima^(۴) da rarrabēwar magana.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَادِ ۖ

وَثَمُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَهِيَكَةٍ أُولَئِكَ
الْآخَرَاتِ ۗ
إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُولَ فَهُوَ عَقَابٌ ۝

وَمَا يَنْظُرُ هُؤُلَاءِ إِلَّا صِحَّةٌ وَحِدَّةٌ مَا لَهَا
مِنْ فَوَاقٍ ۝
وَقَالُوا رَبِّنَا يَعِيشُ لَنَا قَطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝

أَصْبَرَ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَذَكَرَ عِبْدَنَا دَارِيْدَةً الْأَيْدِيْ
إِنَّهُ رَوَابِّ ۝

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ، يُسَيْحَنَ بِالْعِشَيْ
وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالظَّيْرَ مَحْشُورَةٌ كُلُّهُ رَوَابِّ ۝

وَشَدَّدْنَا مُلْكَهُ، وَأَتَيْنَاهُ الْحِكْمَهُ وَفَصَلَ
الْخُطَابِ ۝

(1) Mutānen Kunci, sū ne mutānen Annabi Shu'aibu. A cikin Sham suke.

(2) Watau mutānen Annabi Muhammadu: Kuraishāwa da waninsu har ya zuwa Tāshin Kiyāmā.

(3) Wannan ita ce maganar dukan kāfirai na kōwane zāmani, māsu nēman rabon dūniya kawai, ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, balle sāmun sakamako a cikinsa.

(4) Hikima, ita ce Annabci, rarrabe magana, shī ne sanin hanyar yin shari'a, da rarrabe mai kāra daga wanda aka yi kāra, da nēman shaidu daga mai kāra da nēman rantsuwa ga mai musu.

21. Kuma shin, lābārin māsu hūsūma ya zo maka, a lōkacin da suka haura gārun masallaci?

22. A lōkacin da suka shiga ga Dāwūda, sai ya firrgita daga gare su. Suka ce, “Kada ka ji tsōro, masu husuma biyu ne; sāshenmu ya zālunci sāshe. Sabōda haka, ka yi hukunci a tsakāninmu da gaskiya. Kada ka kētare haddi, kuma ka shiryar da mu zuwa ga tsakar hanya.”

23. “Lalle, wannan dan’uwāna ne, yanā da tunkiya casa’in da tara, kuma inā da tunkiya guda, sai ya ce, ‘Ka lāmunce mini ita.’ Kuma ya buwāye ni ga magana.”

24. (Dāwūda) ya ce, “Lalle, hakīka ya zālunce⁽¹⁾ ka game da tambayar tunkiyarka zuwa ga tumakinsa. Kuma lalle ne māsu yawa daga abōkan tarayya, hakīka, sāshensu na zambatar sāshe, fāce wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai.” Kuma su kadān ne kwarai. Kuma Dāwūda ya tabbata cēwa Mun fitine shi ne, sabōda haka, ya nēmi Ubangijinsa gāfara, kuma ya fādī yanā mai sujada, kuma ya mayar da al’amari ga Allah.

25. Sabōda haka Muka gāfarta masa wancan, kuma lalle yanā da

(1) Dāwūda ya yi hukunci da zālunci ga wanda ya yi kāra, sabōda abin da ya rufe shi na kin zāluntar mai rauni wanda Allah Ya hana. Nauyin wani laifi ya rufe shi daga tunāwa da wani laifi, watau yin hukunci tun binciken shari’ā bai cika ba, sabōda iya maganar wani abōkin kāra. Wannan shi ne fitinar da ta same shi kawai kuma a kanta ya yi nadāma, kuma a kanta ne Allah Ya yi masa gargadin kada ya bi son rai mai sanya hushi kō yarda ga abin da bai cancanci haka ba. Yarda da wata kissar mātar Uriya wadda Yahūdāwa ke sanyāwa, a nan, kāfirci ne ga Musulmi, dōmin ta kōre ismar Annabāwa, kuma ba ta dāce da lafazin Alkur’āni ba.

* وَهَلْ أَتَدَكَ تَبَوَّأَ الْخَصْمِ إِذْ نَسَوْرُوا
الْمِحَرَابَ ﴿١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَارِودَ فَفَرَّعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفَّ
خَصْمَانِ بَعْنَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا شُطِطْ وَلَا هَدْنَا إِلَى سَوَاء الْصِرَاطِ ﴿٢﴾

إِنَّ هَذَا أَخْرِي لَهُ رِسْعٌ وَتَسْعُونَ بَعْجَةً وَلِيَتَجَهَّ
وَحْدَةً فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا وَعَزَّزَنِي فِي الْخَطَابِ ﴿٣﴾

قَالَ لَقَدْ ظَلَمْتَنِي سُؤَالٌ يَقْتَبِيكَ إِلَى نَعَاجِهِ وَإِنَّ
كَثِيرًا مِنْ الظَّاهِرَاءِ لَيَتَغْيِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا
الَّذِينَ أَمْوَأْتُمُو عَمِيلًا الصَّدِيقَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُنْ
وَظَنَّ دَارُودُ أَنَّمَا فَتَنَّهُ فَأَسْتَغْفِرُ رَبِّهِ وَحَرَرَ أَكْعَا^٤
وَأَنَابَ ﴿٤﴾

فَغَفَرَنَاللهُ رَذْلَكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لِرَفِيْ

wata kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

26. Yā Dāwūda! Lalle Mū, Mun sanya ka Halīfa a cikin kasā. To, ka yi hukunci tsakānin mutāne da gas-kiya, kuma kada ka biye wa son zūciyar, har ya batar da kai daga hanyar Allah. Lalle wadanda ke bacēwa daga hanyar Allah, sunā da wata azāba mai tsanani dōmin abin da suka manta, a rānar hisābi.

27. Kuma ba Mu halitta sama da kasā da abin da ke a tsakāninsu ba a kan karya. Wannan shī ne zaton wadanda suka kāfirta. To, bone ya tabbata ga wadanda suka kāfirta daga wutā.

28. Kō zā Mu sanya wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai kamar wadanda suke māsu barna ne a cikin kasa? Ko kuma za Mu sanya masu bin Allah da taķawa kamar fājirai makarkata?

29. (Wannan) Littāfi ne, Mun saukar da shi zuwa gare ka, yanā mai albarka, dōmin su lūra da āyō-yinsa, kuma don māsu hankali su riķa yin tunāni.

30. Kuma Muka bai wa Dāwūda Sulaimān. Mādalla da bāwanMu, shi. Lalle shi (Sulaimān) mai mayar da al'amari ne ga Allah.

31. A lōkacin da aka gitta masa dawāki māsu asali,⁽¹⁾ a lōkacin maraice.

وَحُسْنَ مَعَابٍ ﴿٦﴾

يَنَّدَا وَرُدِّ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاخْكُمْ
بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَنْتَيْعَ الْهَوَى فِي ضَلَالٍ كَعَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضْلُلُونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَعَذِّبُهُمُ اللَّهُ أَعْلَمُ
الْحِسَابِ ﴿٧﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بِطِلَاءٍ
ذَلِكَ ظُنُونُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَإِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
النَّارِ ﴿٨﴾

أَفَرَجَعُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُقْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَفَرَجَعُ الْمُتَّقِينَ
كَالْفُجَارِ ﴿٩﴾

رَكِبْ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَرَّكٌ لِيَدْبَرُوا إِنَّهُمْ
وَلِيَسْتَدْعَ أَفْلُو أَلَّا لَبِبٌ ﴿١٠﴾

وَوَهَبْنَا إِلَيْكَ أُودُّ سُلَيْمَانَ يَعْمَلُ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَّابٌ ﴿١١﴾

إِذْ عَرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّفَرَتُ الْحِيَاةُ ﴿١٢﴾

(1) Shī ne dōki mai tsayuwa a kan ƙafāfu uku. Wannan yanā nūna asalinsa mai kyau ne.

32. Sai ya ce, “Lalle nī, na fīfīta son dūkiya daga tunāwar Ubangi-jīna, har (rānā) ta faku da shāmaki!

33. “Ku mayar da su a gare ni.” Sai ya shiga yankansu⁽¹⁾ da takōbi ga kwabrukansu da wuyōyinsu.

34. Kuma lalle, hañīka, Mun fiti-ni⁽²⁾ Sulaiman kuma Muka jēfa wani jikin mutum a kan karagarsa. Sa'an nan ya mayar da al'amari zuwa gare Mu.

35. Ya ce, “Ya Ubangijīna! Ka gāfarta mini, kuma Ka bā ni mulki wanda bā ya kamāta da kōwa daga bāyāna.⁽³⁾ Lalle Kai, Kai ne Mai yawan kyauta.

36. Sabōda haka Muka hōre masa iska⁽⁴⁾ tanā gudu da umurnin-sa, tanā tāshi da sauķi, inda ya nufa.

37. Da shaidanu, dukan mai gini, da mai nutsa (a cikin kōguna.)

38. Wadansu, daddaure a cikin marūruwa.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى
وَارَتِ بِالْجَاهِبِ ﴿٣١﴾

رُدُّوهَا عَلَىٰ فَطَرْفَقَ مَسْحَالِ السُّوقِ وَالْأَغْنَاقِ ﴿٣٢﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْتَنَ عَلَىٰ كُرْسِينِهِ
جَسَدَكَافُرَ آنَابَ ﴿٣٣﴾

فَالَّرِبِّ أَعْقِرْتِي وَهَبْتِ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ
مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَابُ ﴿٣٤﴾

فَسَخَرَنَ اللَّهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٥﴾

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَاءً وَغَوَّاصِينَ ﴿٣٦﴾

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَضْفَادِ ﴿٣٧﴾

(1) Sulaimāna ya yanka dawākin, dōmin kallonsu yā hana shi salla, wadda take farlu ainin ce a gare shi, amma tattalin kāyan yāki farlu kifāya ce. Anā gabātar da farlu ainin a kan farlu kifāya. Wannan kuma ya nūna cēwa anā cin dōki idan wani dalili bai hana ba. Dūbi Sūra ta 16, ayā ta 8.

(2) Wata rāna Sulaiman ya yi tunānin ya sādu da mātansa dari uku, dōmin su yi cikunna, su haifi diya māsu taimakonsa jihādi fi sabillahī, amma ya manta, bai ce in Allah Yā so ba. Sai ya sādu da su, ba su yi cikin ba, sai guda dāya daga cikinsu, kuma ta haife shi bābu rai. Ma'anar kissar, ita ce ko aikin Allah, sai mutum ya mayar da yinsa ga mashī'ar Allah, sa'an nan zai ci nasara a ḫansa.

(3) Yā yi wannan addu'a dōmin kada wani ya yi alfahari da sarauta a bāyansa, ya halaka kuma ya halakar da wani. Sarauta ita ce asalin girman kai da alfahari. Bā ka ganin wanda ya shiga wa Sarki, dōmin ya gaishe shi, idan ya fito daga gare shi, sai ya dōra yin tākama dōmin abin da zuciyarsa ta dēbo daga girman kan Sarkin da alfaharinsa?

(4) An hore masa iska matsayin dawākin da ya yanke dōmin Allah. An hōre masa aljannu dōmin niyyarsa ta sāmun diya māsu jihādi dōmin Allah.

39. Wannan kyautarMu ce. Sai ka yi kyauta ga wanda kake so, ko kuma ka rike, bābu wani bincike.

40. Kuma lalle, hařīka yanā da kusantar daraja a wurinMu, da kyaun makōma.

41. Kuma ka ambaci bāwanMu Ayyūba,⁽¹⁾ a lōkacin da ya kirāyi Ubangijinsa, ya ce, “Lalle nī, Shaidan yā shāfe ni da wahala da kuma wata azāba.”

42. Ka shura da ƙafarka. Wannan abin wanka ne mai sanyi da abin shā.

43. Kuma Muka bā shi iyalansa da kwatankwacinsu tāre da su, saboda rahama daga gare Mu, da tunātarwa ga māsu hankali.

44. Kuma ka riķi wata ƙulla da hannunka, ka yi dūka da ita, kuma kada ka karya rantsuwarka. Lalle Mū, Mun sāme shi mai hařuri. Madalla da bāwa, shī. Lalle shī mai mayar da al'amari ga Allah ne.

45. Kuma ka ambaci bāyinMu: Ibrāhīm da Is'hāka da Ya'akūba, ma'abūta karfin (daukar umurninMu) da basīra.

46. Lalle Mū, Mun kēbance su game da wata tsattsarkar aba: Hukunce-hukuncen gidan dūniya (mai tunātar da su Lāhira).

47. Kuma lalle sū a wurinMu, tabbas,sunā daga zābaħbu, mafifita.

(1) Wannan kissa tanā nūna hařuri ga riķon iyāli, mulkin ƙasā da mulkin gida duka daidai suke, sai yadda Allah Ya yi umurni a yī su. Haka mallakar rai, idan mutum bai bi umurnin Allah ba a cikinsu, sai su buwāye shi tsarēwa, kamar yadda mulkin kasa ke buwāye a rike shi tāre da kāfirci da zālunci.

هَذَا عَطَافُنَا فَأَمِنْ أَوْ أَمْسِكِ بِغَيْرِ حَسَابٍ ﴿٦﴾

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لِنَفِ وَحْسَنَ مَعَابٍ ﴿٧﴾

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا أَبُوبَ إِذْنَادَى رَبَّهُ وَأَنِّي مَسْنَى
الشَّيْطَنُ يُنْصِبُ وَعَذَابٍ ﴿٨﴾

أَرْكُضْ بِرْ حَلَّاكَ هَذَا مُغْتَسَلُ بَارِدُ وَسَرَابٍ ﴿٩﴾

وَوَهَبَنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلُهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةُ مِنْنَا وَذِكْرِي
لِأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿١٠﴾

وَخُذْ بِيَدِكَ ضَعْنَاتَ فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَخْتَثِّلْ إِنَّا
وَجَدْنَاهُ صَابِرًا يَقْعُمُ الْعَبْدُ إِنَّهُ وَأَوَابٌ ﴿١١﴾

وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَقُوبَ أَوْلَى
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرِ ﴿١٢﴾

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةِ ذَكْرِ الدَّارِ ﴿١٣﴾

وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُضْطَفِينَ الْأَخِيَارِ ﴿١٤﴾

48. Kuma ka ambaci Ismā'īla da Ilyās da Zulkifli, kuma dukansu sunā daga zābaħħu.

49. Wannan tunātarwa ce, kuma lalle māsu bin Allah da taħawa, sunā da kyakkyawar makōma.

50. Gidājen Aljannar zama, al-hāli kuwa tanā abar būde wa kōfōfi sabōda su.

51. Sunā gingincire a cikinsu, sunā kira a cikinsu, ga 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, da abin shā.

52. Kuma a wurinsu akwai mātan aure māsu gajarta ganinsu ga mazansu, tsārар jūna.

53. Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi ga rānar hisābi.

54. Lalle wannan, haħiġka, arzuttarwar Mu ce, bā ta kārēwa.

55. Wannan shī ne, kuma lalle makangara, haħiġka, sunā da mafi sharrin makōma.

56. Jahannama, sunā shigarta. To, shimfidar tā mūnana, ita.

57. Wannan shī ne! To, su danda-nē shi: ruwan zāfi ne da rubaħben jini.

58. Da wani daga siffarsa nau'i-nau'i.

59. Wannan wani yanki ne mai kūtsawa tāre da ku, bābu marāba a gare su, lalle sū, māsu shiga wutā ne.

60. Suka ce, “Ā'a, ku ne bābu marāba a gare ku, kū ne kuka gabātar da shi a gare mu.” To, matabbatar tā mūnana (ita wutar).

وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلُّ
مِنَ الْأَحْيَاءِ ﴿١٨﴾

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَعَابٍ ﴿١٩﴾

جَئَتْ عَدَنْ مُفَتَّحَةً لِهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٢٠﴾

مُشَكِّرٍ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا يَغْدِكُهُ كَثِيرٌ وَشَرَابٍ ﴿٢١﴾

*وَعِنْدَهُمْ قَصِرَتْ الظَّرِيفُ أَتَرَابٌ ﴿٢٢﴾

هَذَا امَّا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٣﴾

إِنَّ هَذَا لِرِزْقٍ نَّا مَالَهُ وَمِنْ نَفَادٍ ﴿٢٤﴾

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَعَابٍ ﴿٢٥﴾

جَهَنَّمَ يَصْلُو نَهَا فِي شَسَّ الْمَهَادِ ﴿٢٦﴾

هَذَا فَلَيَدُ وَفُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَاقٌ ﴿٢٧﴾

وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٢٨﴾

هَذَا فَوْجٌ مُفَتَّحٌ مَعَكُمْ لَآمَرَجِنَا
بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُو الْأَنَارِ ﴿٢٩﴾

فَالْأُولَائِنَ أَنْتُمْ لَآمَرَجِنَا كُلُّ أَنْتُمْ قَدْ مَسْمُوْلَنَا
فِي شَسَّ الْقَرَارِ ﴿٣٠﴾

61. Suka ce, “Yā Ubangijinmu! Wanda ya gabātar da wannan a gare mu, to, Ka fāra masa azāba, ninki, a cikin wutā.”

62. Kuma suka ce, “Mē ya sāme mu, bā mu ganin wadansu mazāje, mun kasance munā ƙidāya su daga asharārai?

63. “Shin, mun riķē su abin izgili ne kō idānunmu sun karkata daga gare su ne?”

64. Lalle wannan, hakīka, gaskiya ne, husūmar mutānen wutā.

65. Ka ce, “Nī mai gargadī kawai ne, kuma babu wani abin bautawa sai Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

66. “Ubangjin sammai da ƙasā da abin da ke a tsakāninsu, Mabuwāyi, Mai gāfara.”

67. Ka ce, “Shī (Alkur’āni) babban lābāri ne mai girma.

68. “Kū, māsu bijirēwa ne daga gare shi!

69. “Wani ilmi bai kasance a gare ni ba game da jama'a (malā'iku) mafi dāukaka a lōkacin da suke yin husūma.

70. “Ba a yi mini wahayin kōme ba fāce cēwa ni mai gargadī kawai ne, mai bayyanāwa.”

71. A lōkacin da Ubangijinka Ya ce wa malā'iku, “Lalle Nī Mai halitta mutum ne daga lākā.

72. “Sa'an nan idan Nā daidaita shi, kuma Na hūra (wani abu) daga RuhīNa a cikinsa, to, ku fādī kunā māsu sujada a gare shi.”

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فِرِّزَةُ عَذَابٍ
ضَعَفَ فِي الْأَنَارِ ﴿١﴾

وَقَالُوا مَا لَكُمْ أَنْتُمْ بِالْأَنَارِ كَانَتْ هُمْ مِنَ الْأَشَرَارِ

أَخْدَنَهُمْ سُحْرٌ أَمْ رَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَرُ ﴿٢﴾

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَحَاصِرُ أَهْلَ الْأَنَارِ ﴿٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ أَلَوْجُدُ الْقَهَّارُ

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بِهِمَا عَزِيزٌ الْغَفَّارُ ﴿٤﴾

قُلْ هُوَ بِئْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥﴾

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعِرِضُونَ ﴿٦﴾

مَا كَانَ لِيٌ مِنْ عِلْمٍ بِالْمُلْكِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٧﴾

إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا آنَّمَا أَنْذِرْتِي مُبِينٌ ﴿٨﴾

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ طِينٍ

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعَ عَلَيْهِ

سَاجِدًا

73. Sai malā'ikun suka yi sujada dukansu, gabā daya.

74. Fāce Iblis, ya yi girman kai, kuma ya kasance daga kāfirai.

75. (Allah) Ya ce, “Yā Ibilis! Mē ya hana ka, ka yi sujada ga abin da Nā halitta da HannayeNa biyu? Shin, kā yi girman kai ne, kō kuwa kā kasance daga madaukaka ne?”

76. Ya ce, “Nī, mafifici ne daga gare shi: Kā halitta ni daga wutā, kuma Kā halitta shi daga lākā.”

77. Ya ce, “To, ka fita daga gare ta, dōmin lalle kai la'ananne ne.

78. “Kuma lalle a kanka akwai la'anaTa har zuwa rānar saka-mako.”

79. Ya ce, “Ya Ubangijina! To, Ka yi mini jinkiri zuwa ga rānar da ake tāyar da su.”

80. Ya ce, “To, lalle kanā daga wadanda aka yi wa jinkiri,

81. “Zuwa ga yinin lōkaci sana-nne.”

82. Ya ce, “To, inā rantsuwa da buwāyarKa, lalle inā batar da su gabā daya.

83. “Fāce bāyinKa tsarkakakku daga gare su.”

84. (Allah) Ya ce, “To, (wannan magana ita ce) gaskiya. Kuma gaskiya Nake fada.

85. “Lalle zā Ni cika Jahannama daga gare ka, kuma daga wanda ya bī ka daga gare su, gabā daya.”

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٦﴾

إِلَّا إِنَّلِيْسَ أَسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ يَأَيُّهَا إِنَّلِيْسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا حَلَقَتُ
بِيْدَيِّيْ أَسْتَكْبَرَ أَوْكُنْتَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ أَنْ أَخْيِرُ قَنْهُ حَلَقْتَنِيْ مِنْ نَارٍ وَحَلَقْتَهُ مِنْ
طَيْنٍ ﴿٧٩﴾

قَالَ فَأَخْرُجْ مِنْهَا إِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٨٠﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَى إِلَيْوَمَالَدِينِ ﴿٨١﴾

قَالَ رَبِّيْ فَأَنْظُرْنِي إِلَيْوَمَيْتَعْثُورِتِ ﴿٨٢﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٣﴾

إِلَيْوَمَ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨٤﴾

قَالَ فِيْعَرْتَكَ لَأَغُوِّنَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

إِلَاعْبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُحَلَّصِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ فَأَلْحَقْ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٧﴾

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِنْ بَعْدَكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٨٨﴾

86. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra, a kansa, kuma bā ni daga māsu fākalen fadarsa.

87. “Shī (Alkur’ān) bai zama ba fāce ambato ne ga dukan halitta.

88. “Kuma lalle zā ku san babban läbārinsa⁽¹⁾ a bayan dan lōkaci.”

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَنِيهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأً وَيَقْدِيمُنَّ ﴿٨﴾

SŪRATUZ ZUMAR

سُورَةُ الزُّمَارِ

Tanā karantar da cēwa sanin akwai Allah, da sanin Shī ne Ya halitta kōme, ba ya isa ga īmāni, sai an tsarkake ibada gare Shi. Wātau tauhidin Rubūbiyya, bā ya isa sai da na Ulūhiyya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Saukar da Littāfin daga Allah ne, Mabuwāyi, Mai hikima.

2. Lalle Mü, Mun saukar da Littāfi zuwa gare ka, da gaskiya. Saboda haka, ka bauta wa Allah, kanā mai tsarkake addini a gare Shi.

3. To, addini tsarkakakke na Allah ne, kuma wafanda suka riki

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَأَعْبُدُ اللَّهَ مُحْلِصًا لِّهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

أَلَا لِلَّهِ الْدِينُ الْحَمِيدُ وَالَّذِينَ أَخْمَدُوا

(1) Watau za ku san aikin da Alkur’āni zai yi wa wafanda suka yi aiki da shi a bāyan dan lōkaci, sā’ilin da zā su daukaka a idan dūniya, su zama wadāttattu a bāyan talauci, kuma sarākuna a bāyan mōranci. Wannan kuwa ya auku inda suka mallake dūniya a cikin rabin karni.

wadansu majibinta, bā Shi⁽¹⁾ ba, (sunā cēwa) “Ba mu bauta musu ba fāce dōmin su kusantar da mu zuwa ga Allah, kusantar daraja.” Lalle Allah nā yin hukunci a tsakāninsu ga abin da suka zama sunā sābāwa a cikinsa. Lalle Allah ba Ya shiryar da wanda yake mai karya, mai kāfirci.

4. Dā Allah Yā yi nufin Ya riki dā, to, lalle sai Ya zāba daga abin da Yake halittāwa, abin da Yake so. Tsarki ya tabbata a gare Shi. Shī ne Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

5. Ya halitta sammai da kasā da gaskiya. Yanā shigar da dare a kan rāna, kuma Yanā shigar da rāna a kan dare, kuma Yā hōre rānā da watā, kōwannensu yanā gudāna zuwa ga ajali ambatacce. To, Shī ne Mabuwāyi, Mai gāfara.

6. Yā halitta ku daga rai guda, sa'an nan Ya sanya ma'auranta daga gare shi. Kuma Ya saukar muku daga dabbōbin gida nau'i takwas, Yanā halitta ku a cikin cikunnan uwayenku, halitta a bāyan wata halitta, a cikin duffai uku. Wannan shī ne Allah Ubangi-jinku. Mulki a gare Shi yake. Bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

7. Idan kun kāfirta, to, lalle Allah Wadātacce ne daga barinku, kuma bā Shi yarda da kāfirci ga bāyinSa, kuma idan kun gōde, zai yarda da ita (gōdiyar) a gare ku,

مِنْ دُونِهِ أَوْلَىٰ لَهُ مَا نَعْبُدُ هُمْ إِلَّا
لِيُقْرَبُونَ إِلَى اللَّهِ رُلْقَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ
بِنِيمَتِهِ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي مَنْ هُوَ كَذَّابٌ كَفَّارٌ ⑥

لَوْأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَخَذَ وَلَدًا لِأَصْطَطَفَنِي مِمَّا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ
الْقَهَّارُ ⑤

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ
الْأَيْلَلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الْأَيْلَلِ
وَسَحَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلُّ بَجْرِي
لِأَجْلِ مُسَمًّى لَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ⑥

خَلَقَكُمْ مِنْ نَقْسٍ وَجَدَهُ شُرْجَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَمِ ثَمَدِيَّةَ
أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَتِكُمْ خَلْقًا
مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلْمَكُتِ شَكَّ ذَلِكُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهٌ إِلَّاهُوْ فَانِي تَصْرُفُونَ ⑦

إِنْ تَكُنْ فُرُوا قَوْلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَنِّي عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى
لِعَبَادَهُ الْكُفَّارُ وَلَنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا
تَزَرُّ وَازْرَهُ وَزَرَ أُخْرَهُ شَمَّ إِلَى رَيْكُمْ

(1) Bauta wa gumāka da hidimar shehunai da suka mutu wafanda suka shirya wani sābon abu da bābu ga Sunnar Annabi duka daya suke, dōmin kōwanensu kirān wanin Allah sabōda nēman āgaji ne.

kuma wani rai mai d'aukar nauyi, bā ya d'aukar nauyin wani. Sa'an nan kuma makōmarku zuwa ga Ubangijinku take, dōmin Ya bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. Lalle Shi, Masani ne ga abin da yake a ainihin zukata.

8. Kuma idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kira Ubangijinsa, yanā mai mai da al'amari zuwa gare Shi, sa'an nan idan Ya jūyar da cūtar da ni'ima ta daga gare Shi, sai ya manta da abin da ya kasance yanā kira zuwa gare shi a gabānin haka, kuma ya sanya wa Allah wadansu abōkan tarēwa dōmin ya batar (da su) daga hanyarSa. Ka ce (masa), "Ka ji dādī da kāfircinka, a dan lōkaci, lalle kai daga 'yan wutāne."

9. Shin, wanda yake mai tawālī'u sā'ō'in dare, yanā mai sujada kuma yanā mai tsayi ga salla, yanā tsōron Lāhira, kuma yanā fātan rahamar Ubangijinsa, (yanā daidai da waninsa?) Ka ce, "Ashe, wadanda suka sani, sunā daidaita da wadanda ba su sani ba?" Māsu hankali kawai ke yin tunāni.

10. Ka ce, (Allah Ya ce), "Yā bāyīNa wadanda suka yi īmāni! Ku bi Ubangijinku da ta'kawa. Wadanda suka kyautata a cikin wannan dūniya sunā da sakamako mai kyau, kuma ƙasar Allah mai fādī⁽¹⁾

(1) Bābu dalīli da zai sanya mutum ya zauna a inda bā ya iya bauta wa Ubangijinsa da kyau. Watau hijira zuwa wurin yardar Allah, wājibi ne, sai idan dūniya ta zama haka a kō'ina bābu wurin tafiya, kō kuma tafiya can da wuya ƙwarai tanā kallafa nauyin da zai zama wani laifin da ke daidai da rashin hijirar, to, sai mutum ya zauna, ya tsare kansa gwargwadon hāli.

مَرْجِعُكُمْ فِيْنِئِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدُورِ ﴿١﴾

* وَلَا مَسَّ أَلْإِسْنَنَ ضُرُّ دَعَارَبَةٍ وَمُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ رِعْمَةً قِنْهَةً لَبِسَ مَا كَانَ يَدْعُوا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضْلَلَ عَنْ
سَبِيلِهِ، قُلْ لَتَسْتَعِ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ
أَحَقِّ النَّاسِ ﴿٢﴾

أَمَّنْ هُوَ قَنِيتُ بِهِ آتَاهُ اللَّهُ سَاجِدًا وَقَاءِمًا
يَخْدُرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ، قُلْ هَلْ
يَشْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٣﴾

قُلْ يَعْبَادُ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنَّقَوْرَبَكُمْ لِلَّذِينَ
أَخْسَسُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرَضُ
اللَّهُ وَسِعَةً إِنَّمَا يُوفِي

ce. Māsu hakuri kawai ake cika wa ijārarsu, bā da wani lissāfi ba.

11. Ka ce, “Lalle nī, an umurce ni da in bauta wa Allah, inā tsarkake addini a gare Shi.

12. “Kuma an umurce ni da in kasance farkon māsu mīka wuya (ga umurnin Allah).”

13. Ka ce, “Lalle nī, inā tsōro, idan na sābā wa Ubangijīna, ga azābar yini mai girma.”

14. Ka ce, “Allah nake bautā wa, inā mai tsarkake addinīna a gare Shi.

15. “To, ku bauta wa abin da kuke so, waninSa.” Ka ce, “Lalle māsu hasāra, sū ne wadanda suka yi hasarar rāyukansu da iyālansu, a Rānar Kiyāma. To, waccan fa, ita ce hasāra bayyananna.”

16. Sunā da wafansu inuwōwi na wutā daga samansu, kuma daga ƙasansu akwai wafansu inuwōwi. Wancan shī ne Allah ke tsōratar da bāyinSa da shi. Yā bāyīNa! To, ku bī Ni da taƙawa.

17. Kuma wadanda suka nīsanci shaidannu ga bauta musu, kuma suka mai da al'amari ga Allah, sunā da bushāra. To, ka bāyar da bushāra ga bāyīNa.

18. Wafanda ke sauraren⁽¹⁾ magana, sa'an nan su bi mafī kyaunta.

الصَّابِرُونَ أَجْرٌ هُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١﴾

قُلْ إِنِّي أُمَرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لِّهِ الَّذِينَ ﴿٢﴾

وَأُمَرْتُ لِأَنَّ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لِّهِ رِبِّي ﴿٥﴾

فَأَعْبُدُ وَمَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ، قُلْ إِنَّ الْخَسِيرِينَ
الَّذِينَ حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ رَوْقَمْ الْفِتْنَةِ
أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخَسِيرُونَ الْمُمْيَّزُونَ ﴿٦﴾

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلْلَهُ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلْلَهُ
ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادُهُ يَعْبُدُهُ فَإِنَّهُمْ قُوْنٌ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ أَجْتَبَيْتُمْ أَطْلَعْتُمْ أَنْ يَعْبُدُوهُمْ وَأَنْ يَأْتُوُا إِلَيَّ
اللَّهُ لَهُمُ الْبَشَرُ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿٨﴾

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ لِقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

(1) Bāyin Allah na kwarai sū ne wafanda suke saurāren maganar Allah, sa'an nan su yi aiki da abin da yake mai bayyanannar ma'ana daga gare ta, kuma su bar abin da ba su gāne ma'anarsa ba bāyan sun yi īmāni da shi cēwa daga Allah yake, kuma su tsarkake Allah daga abin da bai sifantuwa da shi na sūrōrin hālittarSa.

Wadancan sū ne Allah Ya shiryar da su, kuma wadancan su ne māsu hankali.

19. Shin fa, wanda kalmar azāba ta wajaba a kansa? Shin fa, kanā iya tsāmar da wanda ke a cikin wutā?

20. Amma wadanda suka bi Ubangijinsu da taķawa, sunā da bēnāye, daga samansu akwai wadansu bēnāye ginannu, koramu na gudāna daga karkashinsu. Alkawarin Allah. Allah bā Ya sābā wa alkawarinSa.

21. Shin, ba ka gani ba cēwa lalle Allah Yā saukar da ruwa daga sama, sa'an nan Yā gudānar da shi yanā marēmari a cikin kasā, sa'an nan Yā fitar da shūka game da shi, launukan shūkar māsu sābānin jūna, sa'annan shūkar ta kēkashe har ka gan ta fatsifatsi, sa'an nan Allah Ya sanya ta dandakaķkiya? Lalle ne ga wuncan akwai tunātarwa ga māsu hankali (ga iyāwar gudānar da ruwa a cikin gidājen Aljanna).

22. Shin fa, wanda Allah Ya būfa kirjinsa dōmin Musulunci, sa'an nan shi yanā a kan haske daga Ubangijinsa, (zai zama kamar waninsa)? To, bone yā tabbata ga maķekasa zukātansu daga ambaton Allah. Wadancan sunā a cikin wata bata bayyananna.

23. Allah Ya sassaukar da mafi kyaun lābāri, Littāfi mai kama da jūna, wanda ake konkoma karātunsa, fātun wadanda ke tsōron Ubangijinsu, sunā tākura sabōda

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَنَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ
أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٦﴾

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلْمَةُ الْعَدَابِ أَفَإِنَّتْ شَقِّدُ
مَنْ فِي الْكَارِ ﴿١٧﴾

لَكُنَّ الَّذِينَ اتَّقْوَاهُمْ لَهُمْ عُرْفٌ مِّنْ فِرَقَهَا عُرْفٌ
مَّبْتَدِيَّةٌ هُجِّرٌ مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ وَعَدَ اللَّهُ
لَا يَخْلُفُ اللَّهُ الْمِيعَادُ ﴿١٨﴾

الْأَنْزَلَ رَأْنَ اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْدِيمُ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْبِرُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ، ثُمَّ يَهْبِطُ فَتَرَكَهُ مُضْفَرًا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُحْطَمًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا
لِأُولَئِكَ ﴿١٩﴾

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدَرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى
نُورٍ مِّنْ رَّبِّهِ، فَوَلِّ لِلْقَدِيسَيْةَ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ
الَّهِ أَوْ لَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾

الَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّشَرِّفًا
مَثَانِي تَقْسِيرُهُمْ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ شَرَّ تَلِيفٍ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى

shi, sa'an nan fātunsu da zukātansu su yi laushi zuwa ga ambaton Allah. Waccan ita ce shiryarwar Allah, Yanā shiryar da wanda Ya so game da ita. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.

24. Shin fa, wanda ke kāre mūguwar azāba da fuskarsa (yanā zama kamar waninsa) a Rānar Ki-yāma? Kuma a ce wa azzālumai, “Ku dandani abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

25. Wadanda ke a gabāninsu, sun karyata, sai azāba ta jē musu daga inda ba su sani ba.

26. Sai Allah Ya dandana musu azābar wulākanci a cikin rāyuwar dūniya, kuma lalle azābar Lāhira ita ce mafi girma, dā sun kasance sunā da sani.

27. Kuma lalle ne, hafīka, Mun buga wa mutāne a cikin wannan Alkur'āni, daga kōwane misāli, dammāninsu su yi tunāni.

28. Abin karantāwa ne na Lārabci, ba mai wata karkata ba, dammāninsu, su yi taħawa.

29. Allah Yā buga misāli; wani mutum (bāwa) a cikinsa akwai māsu tarayya, māsu mūgun hālin jāyayya, da wani mutum (bāwa) dukansa ga wani mutum. Shin, zā su daidaita ga misāli? Gōdiya ta tabbata ga Allah (a kan bayāni). Ā'a, mafi yawan mutāne ba su sani ba.

30. Lalle kai mai mutuwa ne, kuma su mā lalle māsu mutuwa ne.

ذَكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَىٰ اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

أَفَمَنْ يَتَقَبَّلِ بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَقَبْلَ الظَّالِمِينَ دُوْلُؤًا مَا كُنُّ تَكَسِّبُونَ ﴿٢٤﴾

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾ فَإِذَا قَهْمُ اللَّهُ الْخَزِيرَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْتَبْرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ ضَرَبَنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

فَرَءَأَنَّا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عَوْجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَفَقَّرُونَ ﴿٢٨﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شَرَكَاءُ مُشَكِّسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَشْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْتَبَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

31. Sa'an nan lalle kū, a Rānar Kiyāma, a wurin Ubangijinku, zā ku yi ta yin husūma.

32. To, wāne ne mafi zālunci daga wanda ya yi karya ga Allah, kuma ya karyata gaskiya a lōkacin da ta jē masa? Shin, bābu mazauni a cikin Jahannama ga kāfirai?

33. Kuma wanda ya zo da gaskiya, kuma ya gaskata a game da ita, wadancan sū ne māsu takawa.

34. Sunā da abin da suke so wajen Ubangijinsu. Wancan shī ne sakamakon māsu kyautatāwa.

35. Dōmin Allah Ya kankare musu mafi mūnin abin da suka aikata, kuma Ya sākā musu ijārarsu da mafī kyaun abin da suka kasance sunā aikatāwa.

36. Ashe, Allah bai zama Mai isa ga BāwanSa ba? Kuma sunā tsōratar da kai ga wadanda suke wanin-Sa, kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da mai shiryarwa.

37. Kuma wanda Allah Ya shiryar, to, bā shi da mai batarwa. Ashe, Allah bai zama Mabuwāyi ba, Mai azābar rāmuwa?

38. Kuma lalle idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kāsā?" Hačika, zā su ce, "Allah ne." Ka ce, "Ashe, to, kun gani abin da kuke kira, wadanda suke wanin Allah ne, idan Allah Ya nufe ni da wata cūta, shin, sū abūbuwan nan māsu kuranye cutarSa ne? Kō kuma Ya nufe ni da wata rahama, shin, su abūbuwan nan māsu kāme rahamarSa ne?" Ka ce, "Mai isata

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ
مَّتَّخِصُمُونَ ﴿١﴾

* فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ
وَكَذَبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ وَأَلْيَسْ فِي
جَهَنَّمَ مَمْوَى لِلْكَافِرِينَ ﴿٢﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَقَ بِهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣﴾

لَهُمْ مَا يَسَّأَءُونَ وَعَنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٤﴾

لِيُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَشَوَّالَنِي عَمِلُواْ
وَيَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُواْ
يَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

الَّلَّا إِنَّ اللَّهَ بِكَافِ عَبْدَهُ وَلَا يُحِبُّ فُرْنَاتَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادِ ﴿٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ لِلَّهِ
الَّلَّهُ يَعْزِيزُ ذِي أَنْتِقَامٍ ﴿٧﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُوكُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنَّ أَرَادَ فِي اللَّهِ بِصُرُّهِ هَلْ
كَانِ شَفَقَتُ صُرُّهُ أَوْ أَرَادَ فِي بِرَحْمَةِ هَلْ
هُنَّ مُؤْسِكُوْتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِ اللَّهِ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٨﴾

Allah ne, gare Shi māsu tawakkali ke dōgara.”

39. Ka ce, “Yā mutānena! Ku yi aiki a kan hālinku, lalle nī, inā aiki a kan hālīna. Sa'an nan zā ku sani.

40. “Wanda azāba ta je masa, zā ta wulākanta shi, kuma wata azāba mai dawwama za ta sauva a kansa.”

41. Lalle Mū, Mun saukar da littāfi a gare ka dōmin mutāne da gaskiya. Sa'an nan wanda ya nēmi shiriya, to, dōmin kansa, kuma wanda ya bace, to, yanā bacēwa ne a kanta. Kuma ba ka zama wakīl a kansu ba.

42. Allah ne ke karbar rāyuka a lōkacin mutuwarsu, da wadannan da ba su mutu ba, a cikin barcinsu. Sa'an nan Ya riķe wanda Ya hukunta mutuwa a kansa, kuma Ya saki gudar, har zuwa ga ajali ambatacce. Lalle a cikin wancan, haķīka, akwai āyoyi ga mutāne wadanda ke yin tunāni.

43. Kō kuma sun rīki māsu cēto ne, wadansun Allah? Ka ce, “Shin, kuma kō dā sun kasance bā su da mallakar kōme, kuma bā su han-kalta?”

44. Ka ce, “Cēto gabā daya ga Allah yake. Mulkin sammai da kasā Nāsa ne. Sa'an nan zuwa gare Shi ake mayar da ku.”

45. Kuma idan aka ambaci Allah, Shi kafai, zukātan wadanda ba su yi īmāni ba da Lāhira, su yi kyāma, kuma idan an ambaci wadanda suke kiran, wasunSa, sai gā su sunā yin bushārar farin ciki.

فَلَيَقُوْرَ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَمِيلٌ فَسَوْقٌ تَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾
مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحْلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُّقْبِلٌ ﴿٦٥﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ
فَمَنْ أَهْتَدَ فِي نَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يَضْلُلُ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

اللَّهُ يَتَوَفَّ الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي
لَرَتَمْتُ فِي مَنَامَهَا فِي مِسْكُ الْقَضَى
عَلَيْهَا الْمَوْتُ وَيُرْسَلُ الْأُخْرَى إِلَى أَجَلٍ
مُّسَمٍّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

أَمْ أَنْهَذُ دُؤْمِنْ دُوبَ اللَّهِ شُفَعَاءَ فَلَأَوْلَوْ
كَأَوْلَأَ يَمْلِكُونَ شَيْقَاوْلَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

فُلِيلَةُ الشَّفَعَةُ جَمِيعَاللَّهِ رَمْلُكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٦٩﴾

وَإِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ أَشْمَأَرَتْ قُلُوبُ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا دُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٧٠﴾

46. Ka ce, “Ya Allah, Mai kāga halittar sammai da kasā, Masanin gaibi da bayyane! Kai ne ke yin hukunci a tsakānin bāyinKa a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa jūna a cikinsa.”

47. Kuma dā wadanda suka yi zālunci sunā da abin da ke cikin kasā gabā daya, da misālinsa a tāre da shi, lalle dā sun yi fansa da shi daga mummunar azāba, a Rānar Kiyāma. Kuma abin da ba su kasance sunā zato ba, daga Allah, ya bayyana a gare su.

48. Mūnānan ayyuka da suka aikata, suka bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi, na izgili, ya wajaba a kansu.

49. To, idan wata cūta ta shāfi mutum, sai ya kirāye Mu, sa'an nan idan Muka canza masa ita, ya sāmi ni'ima daga gare Mu, sai ya ce, “An bā ni ita ne a kan wani ilmi nāwa kawai.” Ā'a ita wannan (magana) fitina ce, kuma amma mafī yawansu ba su sani ba.

50. Lalle wadanda ke a gabānisu, sun fadé ta, sabōda haka abin da suka kasance sunā aikatāwa bai wadātar da su da kōme ba.

51. Sai (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata ya same su. Kuma wadanda suka yi zālunci daga wadannan, (sakamakon) mūnānan abin da suka aikata zai sāme su, kuma ba su zama mabuwāya ba.

52. Ashe, kuma ba su sani ba cēwa Allah na shimpida arziki ga wanda Yake so, kuma Yanā kufun-

قُلْ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلَيْكَ
الْعِزْبُ وَالشَّهَدَةُ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

وَلَوْا نَّلَذَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَهِيْنَا
وَمِثْلُهُ وَمَعْهُ، لَا فَدَوْأِبِهِ، مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيْمَةِ وَبَدَاهُمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَرَوْا
يَخْتَسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَبَدَاهُمُ سَيْعَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِزُونَ ﴿١٩﴾

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَنَ ضُرًّا دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَلَتْهُ
نِعْمَةً مَمَّا قَالَ إِنَّمَا أُولَئِكَ أُوتَيْتُهُمْ عَلَى عِلْمٍ بِلَهِ هُنَّ
فِتَنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

فَدَقَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٢١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيْعَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيْعَاتُ
مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٢٢﴾

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَسْطُطُ أَلْرِزَقَ لِمَنْ يَشَاءُ

tāwa? Lalle a cikin wuncan akwai āyōyi ga mutāne wadanda ke yin imāni.

53. Ka ce, (Allah Ya ce), “Yā bāyīNa wadanda suka yi barna a kan rāyukansu! Kada ku yanke kauna daga rahamar Allah. Lalle Allah na gāfarta zunubai gabā daya. Lalle Shī, Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

54. “Kuma ku mayar da al’amarri zuwa ga Ubangijinku, kuma ku sallama Masa, a gabānin azāba ta zo muku, sa’an nan kuwa bā zā a taimake ku ba.

55. “Kuma ku bi mafi kyaun abin da aka saukar zuwa gare ku daga Ubangijinku, a gabānin azāba ta zo muku, bisa auke, kuma kū ba ku sani ba.

56. “Kada wani rai ya ce, ‘Yā nadāmāta a kan abin da na yi sakaci a cikin sāshen Allah, kuma lalle na kasance, hafīka, daga māsu izgili!’”

57. “Ko kuma (kada) ya ce, ‘Dā Allah Ya shiryar da ni, dā na kasance daga māsu taķawa.’”

58. “Ko kuma (kada) ya ce, a lōkacin da yake ganin azāba, ‘Dā lalle a ce inā da wata kōmawa (zuwa dūniya) dōmin in kasance daga māsu kyautatāwa.’

59. “Na’am! Lalle ne āyōyiNa sun jē maka, sai ka karyata a game da su, kuma ka yi girman kai, kuma ka kasance daga kāfirai.”

60. Kuma a Rānar Kiyāma kanā ganin wadanda suka yi karya ga

وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَكِنْ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

* قُلْ يَعْبُادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْسِطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
الَّذِنْ يَوْمَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الْرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

وَأَنْبِيُوا إِلَيْ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا إِلَيْهِ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿٥٨﴾

وَأَتَيْعُوا أَحَسَنَ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ
رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَعْدَهُ
وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٩﴾

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ
فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَيْنَ السَّخِيفِينَ ﴿٦٠﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَنِي لَكُنْتُ مِنَ
الْمُتَّقِينَ ﴿٦١﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَدَابَ لَوْ أَنَّ لِي كُرَّةً
فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٢﴾

بَلْ أَقْدَمَ إِنَّكَ إِذْنِي فَكَذَّبَتِي بِهَا
وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ اللَّهِ

Allah fuskōkinsu sunā māsu yin baki. Ashe, bābu mazauni a cikin Jahannama ga māsu girman kai?

61. Kuma Allah na tsīrar da wadanda suka yi takawa a game da wurin sāmun babban rabonsu, cūta bā zā ta shāfe su ba, kuma ba su zama sunā bakin ciki ba.

62. Allah ne Mai halitta dukan kōme, kuma Shī ne Wakili a kan kōme.

63. Shī ke da mabūdan sammai da kasā. Kuma wadanda suka kāfirta da āyōyin Allah, wadannan sū ne māsu hasāra.

64. Ka ce, “Shin, wanin Allah kuke umurni na da in bauta wa? Yā ku jāhilai!”

65. Kuma an yi wahayi zuwa gare ka da kuma zuwa ga wadanda suke a gabāninka, “Lalle idan ka yi shirki, hakīka, aikinka zai bāci, kuma lalle zā ka kasance daga māsu hasāra.”

66. Ā’aha! Ka bauta wa Allah kafai, kuma ka kasance daga māsu gōdiya.

67. Kuma ba su kaddara Allah a kan hakīkanin⁽¹⁾ īkon yinSa ba: Kasā duka damkarSa ce, a Rānar Kiyāma, kuma sammai abūbuwan nadewa ne ga dāmanSa. Tsarki ya tabbata a gare Shi, kuma Ya daukaka daga barin abin da suke shirki da shi.

(1) Yā yi bayānin yadda zā a iya kaddara Allah a kan hakīkanin īkon yinSa da cēwa, “Kasā duka damkarSa ce...” har zuwa karshen sūrar. Wātau yā dunküle sūrar abūbuwan da zā su auku a Rānar Kiyāma dōmin su bai wa mai hankali yadda suranta ikon yi na Allah Mai girma zai yiwu.

وُجُوهُهُمْ مُّسَوَّدَةٌ الَّتِي سِنِ جَهَنَّمَ مَثَوِي
لِلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦﴾

وَيَنْجِحُ اللَّهُ أَلَّذِينَ أَتَقَوْا بِمَفَارِئِهِمْ لَا
يَمْسُهُ أَشْوَءُ الشَّوَّاءِ وَلَا هُمْ يَخْزُونَ ﴿٦﴾

اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
وَكَيْلٌ ﴿٦﴾

لَهُ مَقَابِلُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَعَايِنُ اللَّهُ أَوْلَئِكَ هُمُ الْخَسِيرُونَ ﴿٦﴾

قُلْ أَفَغَيَرُ اللَّهُ أَمْرُوْنِيْتُ أَعْبُدُ أَيْهَا
الْجَنَّهُوْنَ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
لِئَلَّا أَشْرَكْتَ لِيَخْبَطَنَ عَمَلَكَ
وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَسِيرِيْنَ ﴿٦﴾

بِلِ اللَّهِ فَأَقْبُدُ وَكُنْ فِي النَّاسِكِرِيْنَ ﴿٦﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهُ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا
قَضَيْتُهُ رُورَمِ الْقِيمَةِ وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّتُ
بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يُشَرِّكُونَ ﴿٦﴾

68. Kuma aka busa a cikin kaho, sai wadanda ke a cikin sammai da kasā suka sūma, sai wanda Allah Ya so (rashin sūmarsa), sa'an nan aka hūra a cikinsa, wata hūrāwa, sai gā su tsaitaye, sunā kallo.

69. Kuma kasā ta yi haske da hasken Ubangijinta, kuma aka aza littāfi, kuma aka zo da Annabāwa da māsu shaida, kuma aka yi hu-kunci a tsakāninsu, da gaskiya, al-hāli kuwa, sū, bā zā a zālunce su ba.

70. Kuma aka cika wa kōwane rai abin da ya aikata. Kuma (Allah) Shī ne Mafi sani game da abin da suke aikatāwa.

71. Kuma aka kōra wadanda suka kāfirta zuwa Jahannama, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka je mata, sai aka būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Ashe, wadansu Manzanni, daga cikinku ba su je muku ba, sunā karanta āyoyin Ubangijinku a kan-ku, kuma sunā yi muku gargadin gamuwa da yininku wannan?" Suka ce, "Na'am," kuma amma kalmar azāba ita ce ta wajaba a kan kāfirai!

72. Aka ce, "Ku shiga kōfōfin Jahannama, kunā madawwama a cikinta. Sa'an nan mazaunin makangara yā mūnana."

73. Kuma aka kōra wadanda suka bi Ubangijinsu da takawa zuwa Aljanna, jama'a-jama'a, har a lōkacin da suka jē mata, alhāli kuwa an būde kōfōfinta, kuma matsaranta suka ce musu, "Aminci ya

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَبَعَ مَنِ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى نُفِخَ
فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُرْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿١٨﴾

وَأَشَرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ
الْكِتَابُ وَجَاءَهُ بِالْتَّيْعَنِ وَالشَّهَدَاءِ
وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَوَفَيْتَ كُلَّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا
يَفْعَلُونَ ﴿٢٠﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ زَمَرًا
حَقَّ إِذَا جَاءَهُ وَهَا فُتُحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ خَرَبَتْهَا الْأَرْضُ أَتَكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ سَلَوْنَ
عَلَيْكُمْ أَيْنِتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ
يَوْمِكُمْ هَذَا أَقْلَوْ أَبْنَى وَلَكِنْ حَقَّتْ كِلَمَةُ
الْعَذَابِ عَلَى الْكُفَّارِ ﴿٢١﴾

قِيلَ أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فِي سَمْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٢﴾

وَسِيقَ الَّذِينَ أَنْقَوْرَبُهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زَمَرًا
حَقَّ إِذَا جَاءَهُ وَهَا فُتُحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ

tabbata a gare ku, kun ji dāfi, sabōda haka ku shige ta, kunā madawwama (a cikinta)."

74. Kuma suka ce, "Gōdiya ta tabbata ga Allah Wanda Ya yi mana gaskiya ga wa'adinSa, kuma Ya gādar da mu kasā, munā zama a cikin Aljanna a inda muke so." To, madalla da ijārar ma'aikata.

75. Kuma kanā ganin malā'iku sunā māsu tsayāwa da haikkōkin da aka dōra musu daga kēwayen Al'arshi, sunā tasbīhi game da gode wa Ubangijinsu. Kuma aka yi hukunci a tsakāninsu da gaskiya. Kuma aka ce, "Gōdiya ta tabbata ga Allah, Ubangjin halittu."

لَهُمْ خَرَّتْهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طَبِيعَةً
فَأَذْخُلُوهَا الْخَلِيلِينَ ﴿١٧﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعَدَهُ
وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَبْوَأْ مِنَ الْجَنَّةِ
حَيْثُ شَاءَ فَيَعْمَلُ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿١٨﴾

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِئِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ
يُسَيِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحُقْقِ
وَقَيْلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾

Tanā karantar da wajabcin bayyana gaskiya da haramcin yin jidāli dōmin bāta gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.
2. Saukar da Littāfi daga Allah ne, Mabuwāyi, Masani.
3. Mai gāfarta zunubi kuma Mai karbar tūba Mai tsananin azāba, Mai wadātarwa, bābu abin bau-tāwa fāce Shi, zuwa gare Shi makōma take.

٤٠ حَمَ

تَزَيِّلُ الْكِتَابُ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١﴾

عَافِرِ الدَّسْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي
الْطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٢﴾

4. Bābu mai jāyayya a cikin ḥāyyin Allah, fāce wadanda suka kāfirta. Sabōda haka kada jūyā-warsu a cikin garūruwa ta rūde ka.

5. Mutānen Nūhu sun karyata a gabāninsu, da kungiyōyin da suke a bāyansu, kuma kōwace al'umma tā yi nufi game da Manzonsu, dōmin su kāmā shi. Kuma suka yi jāyayya da karya dōmin su gusar da gaskiya da ita. Sai Na kāmā su. To, yāya azābāTa take?

6. Kuma kamar haka, kalmar Ubangijinka ta wajaba a kan wadanda suka kāfirta, dōmin sū 'yan wutā ne.

7. Wadanda ke dāukar Al'arshi da wadanda ke kēwayenta, sunā tasbīhi game da gode wa Ubangi-jinsu, kuma sunā yin īmāni da Shi, kuma sunā yin istigfāri dōmin wadanda suka yi īmāni, (sunā cēwa), "Yā Ubangijinmu! Kā yalwaci du-kan kōme da rahama da ilmi, to, Ka yi gāfara ga wadanda suka tūba kuma suka bi hanyarKa, kuma Ka tsare musu azābar Jahīm.

8. "Yā Ubangijinmu! Kuma Ka shigar da su a gidājen Aljannar zama, wannan da Ka yi musu wa'adi, sū da wanda ya kyautatu daga ubanninsu da mātan aurensu da surriyarsu. Lalle Kai, Kai ne Mabuwāyi, Mai hikima.

9. "Kuma Ka tsare su daga mū-nānan ayyuka, kuma wanda Ka tsare shi daga mū-nānan ayyuka a rānar nan, to, lalle, Ka yi masa rahama, kuma wancan shi ne babban rabo mai girma."

مَا يَجِدُ لِفِي أَيْتَ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا
يَغْرِيَكَ تَقْلِبُهُمْ فِي الْأَرْضِ ④

كَذَبْتَ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ وَالْأَخْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوهُ وَجَاهُوكُلُّ أُمَّةٍ بِالْبَطْلِ لِيُدْحِصُوهُ
بِهِ الْحَقُّ فَلَأَخْذُهُمْ فَكِيفَ كَانَ عِقَابِ ⑤

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑥

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ، يُسَيِّحُونَ
بِمُحَمَّدٍ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ، وَكَسْتَغْرِفُونَ
لِلَّذِينَ إِمَّا نَوَّرْنَا بَيْنَ أَوْسَعَ كُلَّ شَيْءٍ
رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْنَا لِلَّذِينَ تَابُوا وَأَتَبَعُوا
سَبِيلَكَ وَقِهْمَةَ عَذَابِ الْجَحِيمِ ⑦

رَبَّنَا وَادْخِلْهُمْ جَنَّتِ عَدِّنِ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ أَبْنَاءِهِمْ وَأَرْزَقْ جَهَنَّمَ
وَدُرِّيَتْهُمْ لَكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ⑧

وَقِهْمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقَ السَّيِّئَاتِ
يُوْمَيْنِ فَقَدْ رَحْمَتَهُ، وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ⑨

10. Lalle wadanda suka kāfirta, anā kirān su, “Hakīka, kīn Allah (a gare ku) shī ne mafī girma daga kinku ga kanku a lōkacin da ake kirān ku zuwa ga īmāni, sai kunā ta kāfircēwa.”

11. Suka ce, “Ya Ubangijinmu! Kā matar da mu sau biyu, kuma Kā rāyar da mu sau biyu, sabōda haka mun yarda da laifuffukanmu. To, shin, akwai wata hanya zuwa ga fita?”

12. Wancan sababinsa, lalle (shi ne) idan an kirāyi Allah Shi kadai, sai ku kāfirta, kuma idan aka yi shirki game da Shi, sai ku yi īmāni. To, hukuncin fa, na Allah Madau-kaki, Mai girma ne.

13. Shī ne Wanda ke nūna muku āyōyinSa, kuma Ya saukar da arziki daga sama sabōda ku, kuma bābu mai yin tunāni fāce mai mayar da al'amari ga Allah.

14. Sabōda haka ku kirāyi Allah, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi, kuma kō dā kāfirai sun ki.

15. Mai dāukaka darajōji (dōmin mūminai), Mai Al'arshi, Yanā jēfa rūhi⁽¹⁾ daga al'amarinSa a kan wanda Ya so daga bāyinSa, dōmin ya yi gargadi kan rānar gamuwa.

16. Rānar da suke bayyanannu, bābu wani abu daga gare su wanda yake iya bōyuwa ga Allah. “Mulki

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادِونَ لَمَقْتُ اللَّهُ
أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ نُدْعُوكُمْ
إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكُفُّرُونَ ﴿١﴾

قَالَ الْوَارِثَةَا مَمْتَنَا أَثْنَتَيْنِ وَاحْيَيْتَنَا أَثْنَتَيْنِ
فَأَغْرَرَنَا بِذُوْبَاتِنَا فَهَلْ إِلَى حُرُوجِنَ
سَيِّلِ ﴿٢﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِىَ اللَّهُ وَحْدَهُ
كَفَرُتُمْ وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا
فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿٣﴾

هُوَ اللَّهُ يُرِيكُمْ إِيمَتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَدَبَّرُ إِلَّا مَنْ
يُنِيبُ ﴿٤﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لِهِ الَّذِينَ وَلَوْ
كَرِهُ الْكَافِرُونَ ﴿٥﴾

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ دُوْلُ الْعَرِشِ يُلْقِي الرُّوحَ
مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ
بِوْمَ الْتَّلَاقِ ﴿٦﴾

يَوْمَ هُنَّ بَرِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ

(1) Rūhi a nan, ga fahimtata, Allah ne Mafī sani, shī ne karfin rai da basīrar fahimtar addini da aiki wajen rāyar da shī, wanda Allah Yake sakāwa ga mālamin da Yake nufin jaddada addini da shī a kan kōwane karni kamar yadda Hadisi ya zo da shī, ya kōre jidālin māsu jidāli.

ga wa yake a yau?" Yanā ga Allah, Makadaici, Mai tilastāwa.

17. Yau anā sāka wa kōwane rai a game da abin da ya aikata, bābu zālunci a yau. Lalle Allah Mai gagawar hisābi ne.

18. Kuma ka yi musu gargađi kan rānar (Sā'a) makusanciya, a lōkacin da zukāta suke māsu cika da bakin ciki, ga maķōsansu. Bābu wani ma-sōyi ga azzālumai, kuma bābu wani mai cēto da zā a yi wa dā'a (ga cētonsu).

19. (Allah) Ya san yaudarar idānu da abin da kirāza ke bōyēwa.

20. Kuma Allah Shī ke yin hukunci da gaskiya, wadannan da suke kira, waninSa, bā su yin hukunci da kōme. Lalle Allah, Shī ne Mai ji, Mai gani.

21. Ashe, ba su yi tafiya ba, a cikin kasā, dōmin su dūba ga yadda ākibar wadanda suka kasance a gabāninsu ta zama? Sun kasance sū ne mafi tsananin karfi daga gare su, da kufaifan aiki a cikin kasā, sai Allah Ya kāmā su da laifuffukansu. Kuma bā su da wani mai tsarēwa daga Allah.

22. Wancan sababinsa, dōmin sū, Manzanninsu sun kasance sunā zuwa gare su da hujjōji bayyanannu, sai suka kāfirta, sai Allah Ya kāmā su. Lalle Shī Mai karfi ne, Mai tsananin azāba.

23. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika Mūsā a game da ãyōyinMu da wani dalili bayyananne.

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَحْدَةِ الْقَهَّارِ ﴿١﴾
الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا
ظُلْمٌ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢﴾
وَإِذْنَهُ هُنْ قَوْمٌ أَلَّا يَرْفَعُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كَفِيلِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيرٍ
وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ ﴿٣﴾

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٤﴾
وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
دُولَهُ لَا يَقْضُوْنَ إِشْرَاعًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ
الْسَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥﴾

*أَوْلَئِنِي سِرِّي وَفِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَنْقَبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا
هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ فُوَّهَ وَأَثَارَ فِي الْأَرْضِ
فَأَخْدَهُمُ اللَّهُ بِدُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ
اللَّهِ مِنْ وَاقٍِ ﴿٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا تَآتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبُشِّرَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخْدَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ فَوِي
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِعَايَتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ﴿٨﴾

24. Zuwa ga Fir'auna da Hāmāna da Kārūna, sai suka ce, "Mai sihiri ne, makaryaci."

25. Sa'an nan a lōkacin da ya jē musu da gaskiya daga wurinMu, suka ce, "Ku kashe diyan wadanda suka yi īmāni tāre da shi, kuma ku rāyar da mātansu." Kuma mugun shirin kāfirai, bai zama ba fāce a cikin ɓata.

26. Kuma Fir'auna ya ce, "Ku bar ni in kashe Mūsā, kuma shī, ya kirāyi Ubangijinsa. Lalle ne nī, inā tsōron ya musanya addininku, kō kuwa ya bayyana barna a cikin ƙasā."

27. Kuma Mūsā ya ce, "Lalle nī, nā nēmi tsari da Ubangijīna kuma Ubangijinku, daga dukan mangan-gari, wanda bā ya īmani da rānar Hisābi."

28. Kuma wani namiji mūmini daga dangin Fir'auna, yanā ɓoye īmāninsa, ya ce, "Ashe, za ku kashe mutum dōmin ya ce Ubangijina Allah ne, alhāli kuwa hakīka ya zo muku da hujjōji bayyanannu daga Ubangijinku? Idan yā kasance makaryaci ne, to, karyarsa na kansa, kuma idan ya kasance mai gaskiya ne, sāshen abin da yake yi muku wa'adi zai sāme ku. Lalle ne Allah bā Ya shiryar da wanda yake mai barna, mai yawan karya.

29. "Yā kū mutānēna! Kunā da mulki a yau, kuma kū ne marinjāya a cikin ƙasā, to, wāne ne zai taimake mu daga azābar Allah idan ta zo mana?" Fir'auna ya ce, "Bā ni nūna muku kōme fāce abin da na gani,

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَنْ وَقَرْوَنَ فَقَالُوا
سَاحِرٌ كَذَابٌ ﴿١﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
أَقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُونَ
وَأَسْتَحْيِوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْنَدْ
الْكَافِرِ بِإِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرْ رُونِيْ أَقْتُلْ مُوسَى وَلِيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَحَادُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ
يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٣﴾

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرِ لَا يَوْمَ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ قَاتَلَ إِلَى فِرْعَوْنَ
يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَنْفَقُوا لَهُ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ
رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ
رَّبِّكُمْ وَإِنْ يَكُنْ كَذَابًا فَعَلَيْهِ كَذَبَهُ
وَإِنْ يَكُنْ صَادِقًا يُصْبِغُ بَعْضُ الَّذِي
يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ
مُسْرِفٌ كَذَابٌ ﴿٥﴾

يَقُومُ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي
الْأَرْضِ فَمَنْ يَضُرُّ نَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا
قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أَرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا

kuma ba ni shiryar da ku, sai ga hanyar shiryuwa.”

30. Kuma wannan da ya yi īmāni ya ce, “Ya mutānēnā! Lalle ne nī, inā yi muku tsōron kwatankwacin rānar kungiyöyi.

31. “Kwatankwacin al’adar mutānen Nūhu da Ādāwa da Samūdāwa da wadanda ke a bāyansu. Kuma Allah bā Ya nufin zālunci ga bāyinSa.

32. “Kuma ya mutānēna! Lalle nī, inā ji muku tsōron rānar kirān jūna.

33. “A rānar da zā ku jūya, kunā māsu bāyar da bāya (gudāne) bā ku da wani mai tsaro daga Allah. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani mai shiryarwa.”

34. “Kuma lalle ne, hafīka, Yusufu ya zo muku daga gabāni, da hujjōji bayyanannu, ba ku gushe ba kunā a cikin shakka daga abin da ya zo muku da shi, har a lōkacin da ya halaka kuka ce, ‘Allah bā zai aiko wani Manzo ba a bāyansa.’ Kamar haka Allah ke batar da wanda yake mai barna, mai shakka.

35. “Wadanda ke jayayya a cikin āyoyin Allah, bā da wani dalīli da ya zo musu ba. Jidalin ya girma ga zamansa abin ki a wurin Allah da wurin wadanda suka yi īmāni. Kamar haka Allah ke bicēwar haske a kan zūciyar dukan makangari, mai tilastāwa.”

36. Kuma Fir’aura ye ce, “Yā Hāmāna! Ka gina mini bēne, fāmmānīna zā ni isa ga kōfōfi.

أَهْدِي كُمْ إِلَّا سَيْلَ الرَّشَادِ ﴿٦﴾

وَقَالَ الَّذِي أَمْنَى بِقَوْمٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
مِّثْلَ مَا يَوْمَ الْآخِرَاتِ ﴿٧﴾

مِثْلَ دَأْبِ قَوْمٍ فُوجِ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالظَّرِينَ
مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٨﴾

وَلَيَقُومُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ كُمْ يَوْمَ الشَّنَادِ ﴿٩﴾

يَوْمَ تُولَّونَ مُتَدَبِّرِينَ مَا لَكُمْ مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ
وَمَنْ يُضْلِلُ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادِيٍ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ يَالْبِيْتَ
فَمَا زَلْتُمْ فِي شَكٍّ مَّمَاجَأَكُمْ بِهِ
حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قَلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ
بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ مِنْ
هُوَ مُسَرِّفٌ مُّرَقَّبٌ ﴿١١﴾

الَّذِينَ يُجَدِّلُونَ فِي أَيْكِتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتاً عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ قَلْبٍ مُّتَكَبِّرٍ جَبَارٍ ﴿١٢﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْكِمْنَ أَبْنَ لِي صَرْحَالْعَلَىٰ
أَتَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿١٣﴾

37. “Kōfōfin sammai, dōmin in yi ninkaya zuwa ga abin bautāwar Mūsā. Kuma lalle nī, hakīka, inā zaton sa makaryaci.” Kuma haka dai aka kawāce wa Fir'auna mūnānan aikinsa, kuma aka danne shi daga barin tafarki. Kuma mugun nufin Fir'auna bai zama ba fāce yanā a cikin hasāra.

38. Kuma wannan da ya yi īmāni ya ce, “Ya mutānēna! Ku bī ni, in shiryar da ku tafarkin shiryuwa.

39. “Kuma ya mutānēna! Wan-nan rāyuwa ta dūniya dān jin dādī ne kawai, kuma lalle Lāhira ita ce gidan tabbata.

40. “Wanda ya aikata mummu-nan aiki, to, ba za a sāka masa ba fāce da misālinsa, kuma wanda ya aikata aiki na kwarai daga namiji kō mace, alhāli kuwa shi mūmini ne, to, wadannan sunā shiga Al-janna, anā ciyar da su a cikinta, bā da lissāfi ba.

41. “Kuma ya mutānēna! Mē ya sāme ni, inā kiran ku zuwa ga tsira, kuma kunā kira na zuwa ga wutā?

42. “Kunā kira na zuwa ga in kāfirta da Allah, kuma in yi shirki, game da Shi, da abin da bābu wani ilmi game da shi gare ni, kuma ni inā kiran ku zuwa ga Mabuwāyi, Mai gāfara.

43. “Haƙkan ne, abin da kawai kuke kira na zuwa gare shi, bā ya da wani kira a cikin dūniya, kuma bā shi da shi a Lāhira, kuma lalle makomarmu zuwa ga Allah take, kuma lalle maɓarnata sū ne 'yan wutā.

أَسْبَبَ أَسْمَوْتَ فَأَظْلَعَ إِلَيْهِ مُوسَى
وَإِنِّي لَأَظْنُهُ كَذَّابًا وَكَذَّالِكَ رُؤْبِنَ
لِفَرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كَيْدُ فَرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٢٧﴾

وَقَالَ الَّذِي أَمَنَ يَقُولُ أَتَيْعُونَ
أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٨﴾
يَقُولُ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَاتَعَ
وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْفَرَارِ ﴿٢٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٠﴾

* وَيَقُولُ مَا لِي أَذْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ
وَتَدْعُونِي إِلَى الْأَنَارِ ﴿٣١﴾
تَدْعُونِي لَا تَفْرُّ يَا اللَّهُ وَأَشْرِكَ يَهُهُ مَا
لَيْسَ لِي يَهُهُ عِلْمٌ وَأَنَّ أَذْعُوكُمْ إِلَى
الْعَرِيزِ الْعَفَرِ ﴿٣٢﴾

لَا جَرَمَ أَنْتَ دُعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ
فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَنَا
إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَبُ
الْأَنَارِ ﴿٣٣﴾

44. “To, zā ku ambaci abin da nake gaya muku, kuma inā fawwala al’amarina zuwa ga Allah. Lalle Allah Mai gani ne ga bāyinSa.”

45. Sai Allah Ya tsare shi daga mūnānan abūbuwa da suka yi na mākirci, kuma mummunar azāba ta wajaba ga mutānen Fir’aura.

46. Wutā, anā gitte su a kanta, sāfe da maraice, kuma a rānar da Sa’ā take tsayuwa, anā cēwa, “Ku shigar da mutānen Fir’aura a mafī tsananin azāba.”

47. Kuma a lōkacin da suke hu-sūma a cikin wutā, sai raunāna (mabiya) su ce wa wadanda suka kangara (shugabanni), “Lalle mū, mun kasance mabiya gare ku, to, shin, kū māsu wadātar da mu ne daga barin wani rabo daga wutā?”

48. Wadanda suka kangara suka ce, “Lalle mū duka munā a cikinta. Lalle ne, Allah Ya yi hukunci a tsakānin bāyinSa.”

49. Kuma wadanda suke a cikin wutā suka ce wa matsaran Jahan-nama, “Ku rōki Ubangijinku Ya sauķaka mana, a yini daya, daga azāba.”

50. Suka ce, “Ashe, Manzanninku ba su jē muku da hujjōji bayyanannu ba?” Suka ce, “Na’am, sun jē!” Suka ce, “To, ku rōka.” Kuma rōkon kāfirai bai zamo ba fāce a cikin bata.

51. Lalle Mū, hāfiķa, Munā tai-makon ManzanninMu da wadanda suka yi īmāni, a cikin rāyuwar dūniya da rānar da shaidu ke tsayāwa.

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُقِرُّ
أَقْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

فَوَقَدْ أَنْهَى اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَافَ بِعَالٍ
فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

النَّارُ يُرَضُّونَ عَلَيْهَا عَذْرًا وَعِيشَيَا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَذْخُلُوا إِلَى
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

وَإِذْ يَتَحَاجِجُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
الْأَصْعَفُوا لِلَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ تَعَافَهْلَ أَنْ شَاءَ مُغْنِتُ عَنَّا
نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

قَالَ الَّذِينَ أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلُّ
فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَرَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ
أَدْعُوا رَبَّهُمْ يُخْفِقُ عَنَّا يَوْمًا مَاقِنِ
الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوْلَئِكُنْ تَأْتِي كُمْ رُسُلُّكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَآذِعُوا وَمَا دَعَوْا
الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا نَصْرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فَ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَدُ ﴿٥١﴾

52. Rānar da uzurin azzālumai bā ya amfāninsu, kuma sunā da la'ana, kuma sunā da mūnin gida.

53. Kuma lalle hakīka, Mun bai wa Mūsā shiriya, kuma Mun gādar da Banī Isrā'il Littāfi.

54. Shiryarwa da tunāwa ga ma'abūta hankali.

55. Sabōda haka, ka yi hakuri, lalle wa'adin Allah gaskiya ne. Kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka, kuma ka yi tasbīhi game da gōde wa Ubangijinka, maraice da kuma wāyēwar sāfiya.

56. Lalle wadanda ke jāyayya a cikin āyōyin Allah, bā game da wani dalīli wanda ya jē musu ba, bābu kōme a cikin Kirāzansu, fāce girman kai, ba su zama māsu isa ga gūrinsu ba, sabōda haka ka nēmi tsari daga Allah. Lalle Shī, Shī ne Mai ji, Mai gani.

57. Lalle halittar sammai da kasā, ita ce mafī girma daga halittar mutāne, kuma amma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

58. Kuma makāho da mai gani bā su daidaita, kuma wadanda suka yi īmāni suka aikata ayyukan kwarai, da mai mūnanāwa bā su daidaita. Kadfan kwarai, kuke yin tunāni.

59. Lalle Sa'a hakīka mai zuwa ce, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafī yawan mutāne bā su yin īmāni.

60. Kuma Ubangijinku ya ce, "Ku kira Ni in karba muku. Lalle

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمْ
الْلَّغْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿١﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا
بْنَي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٢﴾

هُدَىٰ وَذَكْرٌ لِأُولَئِكَ الْأَلْيَّبِ ﴿٣﴾

فَاصْرِفْ إِلَّا بَٰتْ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ
لِذَنِيْلَكَ وَسَيْحَنَ حَمْدَ رَبِّكَ بِالْعَشِيْنِ
وَالْإِبْكَارِ ﴿٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجَاهِدُونَ فِي أَيْمَانِ اللَّهِ يَعْزِيزُ
سُلْطَنِنَ أَتَهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ
إِلَّا كِبْرٌ مَا هُمْ بِكَلِيفِهِ فَأَسْتَعِذُ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥﴾

لَخْلُقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
عَمِّلُوا عَمَلًا صَالِحًا وَلَا مُسِيقٌ
قِيلَ لَمَّا تَذَكَّرُوْنَ ﴿٧﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَّةٌ لَأَرِبَّ فِيهَا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ أَذْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

wadannan da ke kangara daga barin bauta Mini, za su shiga Jahan-nama sunā faskantattu.”

61. Allah ne Wanda Ya sanya muku dare dōmin ku natsu a cikinsa, da rāna mai gānarwa. Lalle Allah, hakīka, Ma’abūcin falala ne a kan mutāne, kuma amma mafi yawan mutāne bā su gödēwa.

62. Wancan Shī ne Allah Ubangijinku, Mahaliccin dukan kōme, bābu abin bautāwa fāce Shi. To, yāya ake karkatar da ku?

63. Kamar haka ake karkatar da wadanda suka kasance sunā jāyayya game da āyōyin Allah.

64. Allah ne Ya sanya muku ḫasā tabbatacciya, da sama gīnanniya, kuma Ya sūranta ku, sa’ān nan Ya kyautata sūrōrinku, kuma Ya arzutta ku daga abūbuwa māsu dādi. Wancan Shi ne Allah Ubangijinku. To, albarkar Allah Ubangijin halittu tā bayyana.

65. Shī ne Mai rai, bābu abin bautāwa fāce Shi. Sabōda haka ku kira Shi, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi. Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu.

66. Ka ce, “Lalle nī, an hana ni in bauta wa wadanda kuke kira, wadansun Allah a lōkacin da hujjōji bayyanannu suka zo mini daga Ubangijīna, kuma an umurce ni in sallama ga Ubangijin halittu.”

67. Shī ne Wanda Ya halitta ku daga turbāya, sa’ān nan daga maniyyi, sa’ān nan daga sāren jini, sa’ān nan Ya fitar da ku kunā jārīri,

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿١﴾

الَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرٌ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكُنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ حَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا
إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَلَمَّا تُوفَّكُونَ ﴿٣﴾

كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَافُرُوا بِعِيَاتِ اللَّهِ
يَجْحَدُونَ ﴿٤﴾

الَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بَنَاءً وَصَوَرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الظَّيِّبَتِ
ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَلَمِينَ ﴿٥﴾

هُوَ الَّهُ إِلَّا هُوَ فَلَدَعْوُهُ مُحْلِصِينَ
لَهُ الَّذِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَلَمِينَ ﴿٦﴾

*قُلْ إِنِّي نُهِيَّ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لِمَا جَاءَ فِي الْبَيِّنَاتِ مِنْ رِزْقٍ
وَأُمِرْتُ أَنْ أَسْلِمَ لِرَبِّ الْعَلَمِينَ ﴿٧﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طَفْلًا ثُمَّ لِتَتَغُوَّثُوا

sa'an nan dōmin ku isa ga cikar karfinku, sa'an nan dōmin ku kasance tsōfaffi, kuma daga cikinku, akwai wanda ake karbar ransa a gabānin haka, kuma dōmin ku isa ga ajali ambatacce, kuma dāmāninku ko zā ku hankalta.

68. Shi ne Wanda ke rāyarwa kuma Yana kashewa. To, idan Ya hukunta wani al'amari, to, Yana cewa kawai gare shi, ka kasance, sai yana kasancewa (kamar yadda ake bukatar sa.)

69. Ashe, ba ka gani ba ga wadanda ke jāyayya a cikin āyōyin Allah, yadda ake karkatar da su?

70. Wadanda suka karyata, game da Littāfin, kuma da abin da Muka aika Manzanninmu da shi. To, za su sani.

71. A lōkacin da kūkumma suke a cikin wuyōyinsu, da sarkōki anā jan su.

72. A cikin ruwan zāfi, sa'an nan a cikin wutā anā babbaka su.

73. Sa'an nan a ce musu, "Inā abin da kuka kasance kunā shirki da shi,

74. "Wanin Allah?" Suka ce, "Sun bace mana. Ā'a, ba mu kasance munā kirān kōme ba a gabani." Kamar wancan ne Allah Yake batar da kāfirai.

75. Wancan dōmin abin da kuka kasance ne kunā farin ciki da shi, a cikin kasā, bā da hakki ba, kuma da abin da kuka kasance kunā yi na nishādī.

أَشَدَّ كُمْ ثُرَّاتُكُوْفَا شُبُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ
يُتَوَقَّى مِنْ قَبْلِهِ وَلَيَتَبَلَّغُوا أَجَلًا مُسْمَى
وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧﴾

هُوَ الَّذِي يُحْكِمُ وَيُمْبَيِّثُ فَإِذَا أَفَّا نَمَاء
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَكَوْنُ ﴿٨﴾

الَّمَّا تَرَى إِلَى الَّذِينَ يُجَدِّلُونَ فِيَءَ اِيَّتِ اللَّهِ
أَنَّ يُصْرَفُونَ ﴿٩﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

إِذَا أَلْغَلُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَسِلُ
يُسْخَبُونَ ﴿١١﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿١٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ شَرِيكُونَ ﴿١٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا صَنَعْنَا بِلَمَنْ كُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ
الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿١٥﴾

76. Ku shiga kofōfin Jahan-nama, kunā madawwama a cikinta. To, mazaunin māsu girman kai yā mūnana.

77. Sabōda haka ka yi hakuri.
Lalle wa'adin Allah gaskiya ne. To,
kō dai lalle Mu nūna maka sāshen
abin da Muka yi musu wa'adi da
shi, kō kuwa lalle Mu karbi ranka,
to, zuwa gare Mu ake mayar da su.

78. Kuma lalle hakīka, Mun aika wasu Manzanni daga gabāninka, daga cikinsu akwai wanda Muka kissanta maka lābārinsa, kuma daga cikinsu akwai wanda ba Mu kissanta lābārinsa ba a gare ka. Bā ya yiwuwa ga wani Manzo ya jē da wata āyar mu'ujiza fāce da iznin Allah. Sa'an nan idan umurnin Allah ya jē, sai a yi hukunci da gas-kiya, māsu bātāwa sun yi hasara a can.

79. Allah ne Wanda Ya sanya
muku dabbobi dōmin ku hau daga
gare su, kuma daga gare su kuke ci.

80. Kuma kunā da abūbuwan
amfāni a cikinsu, kuma dōmin ku
isar da wata bukāta, a cikin kirā-
zanku a kansu, kuma a kansu da a
kan jirāge ake daukar ku.

81. Kuma Ya nūna muku
āyōyinSa. To, wane āyōyin Allah
kuke musu?

82. Ashe fa, ba su yi tafiya a cikin kasā ba, dōmin su dūba yadda āki-bar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Sun kasance mafi yawa daga gare su. Kuma sun fi tsananin karfi, da (yawan) gurābun sanā'ō'i

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَلَدِينَ فِيهَا قِنْسَ
مَشَوِيَ الْمُتَكَبِّرِينَ

فَلَاصِرٌ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَامٌ لِّبَيْكَ
بَعْضُ الَّذِي يَعْدُهُمْ أَوْ تَوْفِيقَكَ فَإِلَيْنَا

بِرْجَعُوت

وَلَقَدْ أَرَزَّنَا رُسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ
فَصَّصَنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَفْتَضْ
عَلَيْكَ وَمَا كَانَ إِرْسَوْلٌ أَنْ يَأْتِي بِعَايَةً
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَهُ أَمْرُ اللَّهِ فُضِّيَ بِالْحَقِّ
وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُسْطَلُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَمَ
لَتَكُونُوا مُفْتَنِينَ

وَلَكُمْ فِيهَا مَنْفَعٌ وَلَتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلَكِ
۝ تَحْمِلُونَ

وَيُرِيكُمْ أَيَّتِهِ، فَأَيْ إِيمَانٍ
شُكُورٌ ﴿٨﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَبْقَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا
أَكْثَرُهُمْ وَأَشَدُهُمْ وَأَشَارَ فِي الْأَرْضِ

a cikin kasā. To, abin da suka kasance sunā aikatāwa bai wadātar da su ba.

83. A lōkacin da Manzanninsu suka jē musu da hujjōji bayyanannu, suka yi farin ciki da abin da ke wurinsu, na ilmi,⁽¹⁾ kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili da shi ya wajaba a kansu.

84. Sa'an nan a lōkacin da suka ga azābarMu, suka ce, "Mun yi imāni da Allah, Shi kadai, kuma mun kāfirta da abin da muka kasance munā shirki da shi."

85. To, īmāninsu bai kasance yanā amfaninsu ba a lōkacin da suka ga azābarMu. Hanyar Allah wadda ta gabāta a cikin bāyinSa. Kuma kāfirai sun yi hasāra a can.

فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا
عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَهْدِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾

فَلَمَّا زَارُوا بَاسِنَاتَ الْوَاءِ أَمْتَأْلِيَةَ وَحْدَهُ
وَكَفَرُوا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشَرِّكِينَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كُنُّ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا زَارُوا بَاسِنَاتَ
سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَقَ فِي عِبَادَوْهُ وَخَسِرَ
هُنَالِكَ الْكُفَّارُونَ ﴿٥٠﴾

SŪRATU FUṢ̄ILAT

سُورَةُ الْفُصْلِ

Tanā karantar da mutāne cēwa hālayensu duka cūta ne, Alkur'āni ne māganin wannan cūtar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

حِم

(1) Ilmin dūniya na sanā'ō'i ya zo ne daga Annabāwa kamar na ibādōdi. Nūhu ya fāra sassakar jirgin ruwa da wahayi daga Allah, Zulkarnaini ya fāra hada bākin kārfe da gaci dōmin hana tsātsa, Yūsufu ya fāra barin hatsi a cikin sōshiyā dōmin hana kwāri. Dāwūda ya fāra sanā'ar sulke. Ādam ya fāra rubūtu, Idirīsu ya fāra yin alkalami. Isā ya fāra warkar da majinyata, Alkur'āni ya nūna anā iya tāshi sama da jirgin sama. Shu'aibu shi ya nūna kasuwanci, da sauransu.

2. Saukarwa (da Alkur'âni) daga Mai rahama ne, Mai jin kai.

3. Littâfi ne an bayyana âyô-yinsa daki-daki, yanâ abin karan-tâwa na Lârabci, dömin mutânen da ke sani.

4. Yanâ mai bâyar da bushâra kuma mai gargadî. Sai mafî yawan-su suka bijire. Sabôda haka sû, bâ su saurârâwa.

5. Kuma suka ce, “Zukâtanmu nâ a cikin kwasfa daga abin da kake kiran mu zuwa gare shi, kuma a cikin kunnuwanmu akwai wani nauyi, kuma daga tsakâninmu da tsakâninka akwai wani shâmaki. Sabôda haka ka yi aiki, lalle mû, mâsu aiki ne.”

6. Ka ce, “Nî mutum kawai ne kamarku, anâ yin wahayi zuwa gare ni cêwa abin bautâwarku, abin bau-tâwa guda ne. Sai ku daidaitu zuwa gare Shi, kuma ku nêmi gâfararSa.” Kuma bone ya tabbata ga mâsu yin shirki.

7. Wadanda bâ su bâyar da zak-ka, kuma sû a game da Lâhira su kâfirai ne.

8. Lalle wadanda suka yi îmâni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, sunâ da wani sakamako wanda bai yankêwa.

9. Ka ce, “Ashe lalle kû, hakîka, kunâ kâfurta a game da Wanda Ya halitta kasâ a cikin kwanuka biyu, kuma kunâ sanya Masa kîshiyôyi? Wancan fa, Shî ne Ubangijin halittu.

تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

كِتَابٌ فُصِّلَتْ إِلَيْهِ وَقُرِئَ أَنَّا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾

بِشِيرًا وَنَذِيرًا فَاعْرَضْ أَكَثَرَهُ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿٣﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مَّا نَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي
أَذْانِنَا وَقُرْآنٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ
إِنَّا عَلَمْنُونَ ﴿٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُّشَكِّرٌ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا^۱
إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَحْدَهُ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ
وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ ﴿٥﴾

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الْزَكَوةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُنَّ
كُفَّارٌ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ إِذَا مَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٧﴾

* قُلْ إِنَّمَا لِكُفَّارُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ
فِي يَوْمَيْنِ وَجَعَلَهُنَّ لَهُمْ وَانْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

10. Kuma Ya sanya, a cikinta, dûwatsu kafaffu daga samanta, kuma Ya sanya albarka a cikinta, kuma Ya kaddara abûbuwan cinta a cikinta, a cikin kwânuka hudu mâsu daidaita, dômin matambaya.

11. Sa'an nan Ya daidaita zuwa ga sama alhâli kuwa ita (a lôkacin) hayâki ce, sai Ya ce mata, ita da kasâ, "Ku zo, bisa ga yarda kô a kan tilas." Suka ce, "Mun zo, munâ mâsu dâ'â."

12. Sai Ya hukunta su sammai bakwai a cikin kwânuka biyu. Kuma Ya yi wahayi, a cikin kôwace sama da al'amarinta, kuma Muka Kawâta sama ta kusa da fitilu kuma don tsari. Wancan kaddarâwar Mabuwâyi ne, Masani.

13. To, idan sun bijire sai ka ce, "Nâ yi muku gargađi ga wata tsâwa kamar irin tsâwar Ădâwa da Samû-dâwa."

14. A lôkacin da Manzanninsu suka je musu daga gaba gare su kuma daga bâyansu, "Kada ku bauta wa kôwa fâce Allah." Suka ce, "Dâ Ubangijinmu Yâ so, lalle dâ Ya saukar da malâ'iku, sabôda haka lalle mü, mâsu kâfirta ne a game da abin da aka aiko ku da shi."

15. To, amma Ădâwa, sai suka yi girman kai a cikin kasâ, bâ da wani hakki ba, suka ce, "Wâne ne mafi tsananin karfi daga gare mu?" Ashe, kuma ba su gani ba cêwa Allah, Wanda Ya halitta su, Shî ne Mafi karfi daga gare su, kuma sun kasance a game da âyoyinMu suna yin musu?

وَجَعَلَ فِيهَا رَوْسِيَّا مِنْ فُرْقَهَا وَنَدَرَكَ
فِيهَا وَقَدَرَ فِيهَا أَفْوَاهَهَا فِي أَرْبَعَةِ
أَيَّامٍ سَوَاءٌ لِلسَّابِلِينَ ﴿١﴾

ثُمَّ أَسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ
لَهَا وَلِلأَرْضِ أَتَيْتَ أَطْوَعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتْ
أَتَيْنَا طَاعِينَ ﴿٢﴾

فَقَصَصَهُنَّ سَبْعَ سَمْوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى فِي
كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَ السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَدِّيقٍ وَحَفَظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿٣﴾

إِنَّ أَغْرِضُهُؤُفَّقُلْ أَنْذِرْتُكُمْ صَدِيقَةً مِثْلَ
صَدِيقَةِ عَادٍ وَتَمُودَ ﴿٤﴾

إِذْ جَاءَهُمُ الرَّسُولُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
حَلْفَهُمْ أَلَا تَبْدُوا إِلَيْهِ اللَّهُ قَالُوا لَوْشَاءَ رِبُّنَا
لَا نَرْأَى مَلَكَكَةً إِنَّا بِمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ
كُفُّرُونَ ﴿٥﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَأَسْتَكَبُرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحُقْقِ
وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مَتَّافِعًا أَوْ لَيْلَرِئُوا أَنَّ اللَّهَ
الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا
يُعَايِنُتُنَا يَجْحَدُونَ ﴿٦﴾

16. Sai Muka aika, a kansu, da iska mai tsananin sauti da sanyi, a cikin kwânuka na shu'umci, dômin Mu dandana musu azâbar wulâkanci, a cikin râyuwar dûniya, kuma lalle azâbar Lâhira ita ce mafî wulâkantarwa, kuma sû bâ zâ a taimake su ba.

17. Kuma amma Samûdâwa, sai Muka shiryar da su, sai suka fi son makanta a kan shiriya, dômin haka tsawar azâbar wulâkanci, ta kâmâ su, sabôda abin da suka kasance sunâ aikatâwa (dômin nêman wata fâ'ida).

18. Kuma Muka tsîrar da wadanda suka yi ìmâni kuma suka kasance sunâ yin taâkawa.

19. Kuma rânar da ake târa makîyan Allah zuwa wutâ, to, sû anâ kakkange su.

20. Har idan sun jë mata, sai jinsu da ganinsu da fâtunsu, su yi shaida a kansu a game da abin da suka kasance sunâ aikatawa.

21. Kuma suka ce wa fâtunsu, "Don me kuka yi shaida a kanmu?" Suka ce, "Allah, Wanda ke sanya kôwane abu ya yi furuci, Shî ne Ya sanya mu mu yi furuci, kuma Shî ne Ya halitta ku, can da farko, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

22. "Ba ku kasance kunâ sani ba a bôye, cêwa jinku zai yi shaida a kanku kuma ganinku zai yi, kuma fâtunku za su yi. Kuma amma kun yi zaton cêwa Allah bai san abûbuwa mâsu yawa daga abin da kuke aikatâwa ba.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِحْمًا حَاصِرًا فِي أَيَّامٍ
جَحَّاسَاتٍ لِتُذَيَّقَهُمْ عَذَابَ الْخَزِيرِ فِي الْحَيَاةِ
الَّذِيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْرَىٰ وَهُمْ لَا
يُنْصَرُونَ ﴿١٧﴾

وَمَانِمُودٌ فَهَدَى نَهْرٌ فَأَسْتَجَبُوا لِعَمَىٰ عَلَىٰ
الْهُدَىٰ فَأَخْذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُمُونِ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَحْتَتِنَ الَّذِينَ إِمَّا تَوْأَمُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَوَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوْزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَاجَأَهُ وَهَا شَهَدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ
وَأَبْصَرُهُمْ وَجْلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

وَقَالُوا لِلْجَلُودِ هُنَّا شَهِيدُنَا عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقَنَا اللَّهُ أَلَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ
خَلَقُكُمْ أَوْلَ مَرَّةً وَإِنَّهُ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرِّونَ أَنْ يَشَهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ وَلَا جَلُودُكُمْ وَلِكُنْ
ظَنَنُكُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

23. "Kuma wuncan zaton nâku wanda kuka yi zaton shi, game da Ubangijinku, ya halakar da ku, sai kuka wâyi gari a cikin mâsu hasâra."

24. Sabôda haka idan sun yi hakuri, to, wutar, ita ce mazauni a gare su, kuma idan sun nêmi yarda, to, ba su zama daga wadanda ake yardarwa ba.

25. Kuma Muka salladar da mabiya⁽¹⁾ a gare su, sai suka ƙawâta musu abin da ke a gabansu da abin da ke a bâyansu. Kuma kalmar azâba ta wajaba a kansu, a cikin wasu al'ummomi da suka shûde a gabâninsu daga aljannu da mutâne. Lalle sû, sun kasance mâsu hasâra.

26. Kuma wadanda suka kâfîrta suka ce, "Kada ku saurâra ga wan-nan Alkur'âni, kuma ku yi ta yin kuwwa a cikin (lôkacin karâtun) sa, ðammâninku zâ ku rinjaya."

27. Sabôda haka lalle zâ Mu ðandana wa wadanda suka kâfîrta wata azâba mai tsanani, kuma lalle zâ Mu sâka musu da mafî mûnin abin da suka kasance sunâ aikatâwa.

28. Wangan shî ne sakamakon maikiyan Allah, watau wutâ. Sunâ a gidan dawwama a cikinta, dômin sakamako ga abin da suka kasance sunâ yin musu game da ãyoyinMu.

29. Kuma wadanda suka kâfîrta suka ce, "Yâ Ubangijinmu! Ka nûna mana wadannan biyun da suka ɓatar da mu daga aljannu da

وَذَلِكُمْ ظُنُوكُ الَّذِي طَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرْدَكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَسِيرِينَ ﴿٦﴾

فَإِنْ يَصِرُّوْلَا فَالنَّارُ مَنْوَى لَهُرُّ وَإِنْ يَسْتَعِيْبُوا
فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَيْبِينَ ﴿٧﴾

* وَقَيَضَنَا الْهُمْ قُرْنَاءَ فَزَيَّنَاهُمْ مَابَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلَفُهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أُمُّمٍ فَدَخَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا حَسِيرِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا
الْقُرْءَانَ وَالْغُرَأْفِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٩﴾

فَلَنُذَيِّقَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنُجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ الَّذِينَ لَهُمْ فِي هَادِهِ الْخَلْدَةُ
جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
أَضْلَلَنَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ بَعْلَهُمْ سَاجِحَةَ

(1) Mabiya, sû ne aljannun kô shaidannun da ke târe da mutum.

mutâne, mu sanya su a karkashin kafâfunmu, dômin su kasance daga kaskantattu.”

30. Lalle wadannan da suka ce, “Ubangijinmu, Shî ne Allah,” sa’nan suka daidaitu, mala’iku na sassauka a kansu (a lôkacin saukar ajalinsu sunâ ce musu), “Kada ku ji tsôro, kuma kada ku yi bañin ciki, kuma ku yi bushâra da Aljanna, wadda kun kasance anâ yi muku wa’adi da ita.

31. “Mû ne majibintanku a cikin râyuwar dûniya da kuma a cikin Lâhira, kuma a cikinta kunâ da abin da râyukanku ke sha’awa, kuma kunâ da abin da kuke kira (a kawo muku) a cikinta.

32. “A kan liyâfa daga Mai gâfara, Mai jin kai.”

33. Kuma wâne ne mafi kyau ga magana daga wanda ya yi kira zuwa ga Allah, kuma ya aikata aiki na kwarai, kuma ya ce, “Lalle nî, inâ daga mâsu sallamâwar al’amari zuwa ga Allah?”

34. Kuma kyautatâwa bâ ta daita, kuma haka mûnanâwa. Ka tunkude cûta da abin da yake mafi kyau, sai gâ shi wanda akwai kiyayya a tsakâninka da tsakâningsa, kamar dai shi majibinci ne, masoyi.

35. Kuma bâ za a cûsa wa kôwa wannan hâli ba fâce wadanda suka yi hakuri, kuma bâ zâ a cûsa shi ba fâce ga mai rabo mai girma.

36. Kuma idan wata fizga ta fizge ka daga Shaïdan, to ka nêmi tsari

أَفَدَامِنَا لِكُونَنَا مِنَ الْأَسْقَلِينَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ أَسْتَقْلَمُوا
تَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ الْأَخْرَافُ
وَلَا يَخْرُجُونَ وَلَا يَشْرُؤُونَ بِالْجَحَنَّمِ الَّتِي كُشِّرَتْ
تُوعَدُونَ ﴿٧﴾

نَحْنُ أُولَئِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ وَلَا كُنْ فِيهَا مَا شَهِيْدٌ
أَنْفُسُكُمْ وَلَا كُنْ فِيهَا مَا تَدَعُونَ ﴿٨﴾

نُزَّلَتْ مِنْ عَفْوِ رَحِيمٍ ﴿٩﴾
وَمَنْ أَحْسَنْ قَوْلًا مَمَّنْ دَعَ إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَلِحًا حَاوَقَ إِنَّمَّا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠﴾

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ أَذْفَعَ
بِالْأَنْتَهَى هِيَ أَحْسَنُ إِنَّمَا الَّذِي يَنْهَاكَ وَبَيْنَهَا
عَدَاؤُهُ كَيْفَ كَيْفَ وَلِيُّ حَمِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَلْقَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يَلْقَهَا
إِلَّا دُوَّحٌ عَظِيمٌ ﴿١٢﴾

وَمَا يَنْزَعُنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَأَسْتَعِدُ

ga Allah. Lalle Shî, Shî ne Mai ji, Masani.

37. Kuma akwai daga ãyøyinSa, dare da yini, da rânâ da watâ. Kada ku yi sujada ga rânâ, kuma kada ku yi ga watâ. Kuma ku yi sujada ga Allah Wanda Ya halitta su, idan kun kasance Shî ne kuke bauta wa.

38. To, idan sun yi girman kai, to, wadanda ke a wurin Ubangijinka, sunâ tasbîhi a gare Shi, a dare da rana, alhâli kuwa sû, bâ su kôsâwa.

39. Kuma akwai daga ãyøyinSa cêwa lalle kai kanâ ganin kasâ këkasasshiya, to, idan Mun saukar da ruwa a kanta, sai ta gîgiza kuma ta kumbura. Lalle Wannan da Ya râya ta, hakîka, Mai râyar da matattu ne. Lalle Shî, Mai ikon yi ne a kan kôwane abu.

40. Lalle wadannan da ke karkacêwa a cikin ãyøyinMu, bâ su fakuwa a gare Mu. Ashe fa, wanda ake jefâwa a cikin wutâ ne mafîfici kô kuwa wanda zai je amintacce a Rânar Kiyâma? Ku aikata abin da kuke so! Lalle Shî Mai gani ne ga abin da kuke aikatâwa.

41. Wadannan da suka kâfîrta game da Alkur'âni a lôkacin da ya je musu... kuma lalle shi, hakîka, littâfi ne mabuwâyi.

42. Barna bâ zâ ta je masa ba daga gaba gare shi, kuma bâ zâ ta zo ba daga bâya gare shi. Saukarwa ce daga Mai hikima, Gôdadde.

43. Bâ zâ a fada maka ba fâce abin da aka riga aka fada ga Mazzannin da suke a gabâninka. Lalle

بِاللّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

وَمَنْ ءَايَتِهِ الْأَيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ لَا سَجْدَةٌ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلنَّهَارِ
وَأَسْجَدُوا لِلّهِ الَّذِي خَلَقُوهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ
إِيمَانًا تَعْبُدُونَ ﴿٧﴾

فَإِنْ أَسْتَكَّبَرُوا فَأُلَّذِّينُ بِعِنْدَ رَبِّكَ
يُسَيِّحُونَ لَهُ بِالْيَلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْعَمُونَ ﴿٨﴾

وَمَنْ ءَايَتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَيْشَعَةً فَإِذَا
أَزَّلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْزَرَتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي
أَخْيَاهَا الْمُحْيِي الْمُوْقِنُ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي ءَايَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي الظَّارِخَةِ حِلْمٌ مَّنْ يَأْتِي
ءَامِنًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَلُوا مَا شَرَّمُ إِنَّهُ رِبُّهَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرُ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْذِكْرِ لَمَّا جَاءَهُنَّ وَإِنَّهُ رَ
لِكَبَّ عَرِيزٌ ﴿١١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنَزِّلُ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ

Ubangijinka, hafīka, Ma'abūcin gāfara ne, kuma Ma'abūcin azāba mai radadī ne.

44. Kuma da Mun sanya shi abin karātu na ajamanci, lalle dā sun ce, “Don me ba a bayyana āyōyinsa ba? Ashe, zai yiwu a sāmi littāfi ba’ajame da Manzo Balārabe?” Ka ce, “Shi, shiriya ne da warkewa ga wadanda suka yi īmāni. Kuma wadanda ba su yi īmāni ba akwai wani nauyi a cikin kunnuwansu, kuma shi wata makanta ne a kansu. Wadannan anā kiran su daga wuri mai nīsa.”

45. Kuma lalle Mun bai wa Mūsā Littāfi, sai aka yi sābāni a cikinsa. Kuma ba dōmin wata kalma da tā gabata ba daga Ubangijinka, lalle dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle sū, hafīka, sunā a cikin shakka daga gare shi, mai sanya kōkanto.

46. Wanda ya aikata aiki na kwari, to, sabōda kansa ne, kuma wanda ya mūnana, to, yanā a kansa. Kuma Ubangijinka, bā Mai zālunci ga bāyinSa ne ba.

47. Zuwa gare Shi ake mayar da sanin Sa'a. Kuma wadansu 'yā'yan itāce bā su fita daga kwasfōfinsu, kuma wata mace bā ta yin ciki, kuma bā ta haihuwa, fāce da sanin-Sa, kuma a rānar da Yake kiran su (Ya ce), “Inā abōkan tārayyaTa?” Sai su ce, “Mun sanar da Kai, bābu mai bāyar da shaida da haka nan daga gare mu.”

فَبِلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عَقَابٍ
الْيَمِينُ ٤١

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَقَاتُلُوا تَوْلَى
فُصِّلَتْ إِيمَانُهُ وَأَعْجَمَيْتُهُ وَعَرَفَ فُلُّهُ
لِلَّذِينَ أَمْوَاهُدُوا وَشَفَاءُ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ فِي إِذَا نَهَمُ وَقُرْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ
عَمَّىٌ وَلَكِنَّكَ يُنَادِونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ٤٢

وَلَقَدْ أَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْتَلَفَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ٤٣

مَنْ عَمِلَ صَلِحًا فَإِنَّهُ مُسَيَّطٌ
فَعَلَيْهَا وَمَا رُبِّكَ بِظَلَمٍ لِلْعَبِيدِ ٤٤

* إِلَيْهِ يُرْدَعُ عَلَيْهِ السَّاعَةُ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ
ثَمَرَتِ مِنْ أَكْمَامَهَا وَمَا تَخْمُلُ مِنْ أَنْثَىٰ
وَلَا تَنْضَعُ إِلَيْهِمْ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَنَّ
شُرَكَاءِي قَاتُلُوا إِذَا تَكَّمَلَ مَا مِنَّا مِنْ
شَهِيدٍ ٤٥

48. Kuma abin da suka kasance, sunā kira a gabānin haka ya bace musu, kuma suka yi zaton cēwa bā su da wata mafakā.

49. Mutum bā ya kōsāwa daga addu'ar nēman alhēri, kuma idan sharri ya shāfe shi, sai ya zama mai yanke kauna, mai nūna kāsāwa.

50. Kuma lalle idan Mun dandana masa wata rahama daga gare Mu, daga bāyan wata cūta ta shāfe shi, lalle zai ce, "Wannan (ni'imā) tāwa ce, kuma bā ni zaton Sa'a mai tsayuwa ce, kuma lalle idan aka mayar da ni zuwa ga Ubangijīna, haķīka, inā da makōma mafī kyau, a wurinSa." To, lalle zā Mu bā da lābāri ga wadanda suka kāfirta game da abin da suka aikata, kuma lalle Munā dandana musu daga azāba, mai kauri.

51. Kuma idan Muka yi ni'imā ga mutum, sai ya bijire, kuma ya nisantar da gēfensa, kuma idan sharri ya sāme shi, sai ya zama ma'abūcin addu'a mai fādi.

52. Ka ce, "Ashe, kun gani! Idan (Alkur'āni) ya kasance daga Allah ne, sa'an nan kun kāfirta a game da shi, wāne ne mafī bata daga wanda yake yanā a cikin sābani manisanci (daga gaskiya)?"

53. Zā Mu nūna musu āyōyin-Mu a cikin sāsanni da kuma a cikin rāyukansu, har ya bayyana a gare su cēwa lalle (Alkur'āni), shi ne gaskiya. Ashe, kuma Ubangijinka bai isa ba, ga cēwa lalle Shī Halar-tacce a kan kowane abu ne?

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلٍ
وَظَلُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٦﴾

لَا يَسْعُ إِلَّا إِنْسَنٌ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ
مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَعُوْسُ فَنُوطٌ ﴿٧﴾

وَلَيْسَ أَذْفَنَهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّةٍ
مَسَّتْهُ لَيَقُولُنَّ هَذَا إِلَيْ وَمَا أَطْنَى السَّاعَةَ
قَالَ إِيمَانٌ وَلَيْسَ رُجُوعًا إِلَى رَقِيقٍ إِنَّ لِي عِنْدَهُ
لَهُ حُسْنٌ فَلَنُبَتِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
وَلَنُذْبِقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِظٍ ﴿٨﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى إِنْسَنٍ أَغْرَضَ وَنَّا
بِحَاجَاتِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ
أَغْرِضَ ﴿٩﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ
كَيْفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَصْلِ مِمَّنْ هُوَ فِي
شَقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٠﴾

سَرِّيْهُمْ إِذْنَتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي
أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ
أَوْ أَنَّهُ كَفَرَ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ ﴿١١﴾

54. To, lalle sū, sunā a cikin shakka daga gamuwa da Ubangi-jinsu. To, lalle Shī Mai kēwayēwa ga dukan kōme ne.

أَلَا إِنَّهُ فِي مَرْيَةٍ مِّنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ
يُكُلُّ شَيْءًا مُّحِيطٌ

Tanā karantar da muhimmancin hađuwār jama'ar Musulmi da hanāwar rarrabar kalmarsu, a kōwane hāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

حَمٰ

2. Ī. Š. K.

عَسْقَ

3. Kamar wancan⁽¹⁾ (asīrin) Allah, Mabuwayi, Mai hikima, ke yin wahayi zuwa gare ka da zuwa ga wadanda ke gabāninka.

كَذَلِكَ يُوحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

4. (Allah) Shi ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasa, kuma Shi ne Madaukaki, Mai girma.

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ أَعْلَىٰ

الْعَظِيمُ

5. Sammai nā kusan su tsāge daga bisansu, kuma malā'iku nā yin tasbīhi game da gōdē wa Ubangi-jinsu kuma sunā istigfāri dōmin wanda ke cikin kasa. To, lalle Allah Shī ne Mai gāfara, Mai jin kai.

تَكَادُ أَسْمَوَاتٍ يَتَقَطَّرُنَّ مِنْ فَوْقَهُنَّ
وَالْمَلَائِكَةُ يُسَيِّرُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
وَلِسَعْفَرُونَ لِئَنَّ فِي الْأَرْضِ أَلَّا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

(1) Asīrin hada jama'a bā zā su rarrabu ba. Watau su riķi Allah Shi kadai ne Ubangi-jinsu Mai yin umurni ko hani, kuma su riķi cēwa Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, shī ne cikamakin Annabāwa, bāyansa bā a bai wa kōwa kōme fāce fahimta ga abin da ya zo da shi.

6. Kuma wadanda suka riki wadansu majibinta wadanda bā Shī ba, Allah ne Mai tsaro a kansu, kuma kai, bā wakili ne a kansu ba.

7. Kuma kamar haka ne Muka yi wahayin abin karantāwa (Alkur'āni) na Lārabci zuwa gare ka, dōmin ka yi gargadi ga Uwar Alkaryu (Makka) da wanda ke a kēwayenta, kuma ka yi gargadi game da rānar tāruwa, bābu shakka gare ta, wata fungiya tanā a cikin Aljanna kuma wata fungiya tanā a cikin sa'ir.

8. Kuma dā Allah Yā so, dā Yā hadā su al'umma guda, kuma amma Yanā shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, alhāli kuwa az-zālumai bā su da wani majibinci, kuma bā su da wani mataimaki.

9. Kō kuma sun riki waninSa majibinta? To, Allah Shī ne Majibinci, kuma Shī ne ke rāyar da matattu, alhāli kuwa Shī Mai ikon yi ne a kan dukan kōme.

10. Kuma abin da kuka sābā wa jūna a cikinsa, kō mēne ne, to, hukuncinsa (a mayar da shi) zuwa ga Allah. Wancan Shī ne Allah Ubangijīna, a gare Shi na dōgara, kuma zuwa gare Shi nake mayar da al'amarīna.

11. (Shī ne) Mai kāga halittar sammai da kasa, Ya sanya muku ma'aura daga jinsinku, kuma (Ya sanya) daga dabbōbi maza da mātā, Yanā shūka ku a cikinsu, wani abu bai zama kamar tamkarSa ba, kuma Shī ne Mai ji, Mai gani.

وَالَّذِينَ أَخْنَدُوا مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَ أَمْ حَفِظْ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوْكِيلٍ ①

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْءَانًا عَرِيقًا لِتُنذِرَ أَمْ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَبَّ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ⑦

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أَمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ⑧

أَمْ أَخْنَدُوا مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَ أَمْ هُوَ أَوْلَىٰ وَهُوَ يَحْيِي الْمَوْتَنَ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑨

وَمَا أَخْتَلَفُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَىٰ اللَّهِ ذَلِكُ اللَّهُ رَبُّنَا عَلَيْهِ تَوَكِّلْنَا وَإِلَيْهِ أَنِيبُ ⑩

فَاطَّرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَمِ أَزْوَاجًا يَدْرُؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑪

12. Shī ne da mabūdan sammai da kasa, Yanā shimpida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanā kufuntāwa. Lalle ne, Shī Masani ne ga dukan kōme.

13. Ya shar'anta muku, game da addini, abin da Ya yi wasiyya da shi ga Nūhu da abin da Muka yi wahayi da shi zuwa gare ka, da abin da Muka yi wasiyya da shi ga Ibrāhīm da Mūsā da Isā, cēwa ku tsayar da addini sōsai, kuma kada ku rarrabu a cikinsa.⁽¹⁾ Abin da kake kira zuwa gare shi,⁽²⁾ ya yi nauyi a kan māsu shirki. Allah na zāben wanda Yake so zuwa gare Shi, kuma Yanā shiyyar da wanda ke tawakkali gare Shi, ga hanyarSa.

14. Kuma ba su rarraba ba fāce bāyan da ilmi ya jē musu, dōmin zālunci a tsakāninsu, kuma bā dōmin wata kalma⁽³⁾ tā gabāta ba

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَسْطُطُ الْرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

* شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ وُحْدَةٌ
وَالَّذِي أَوحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ
إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا
الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرُّ عَلَى الْمُشْرِكِينَ
مَا نَدْعُهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَنِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٤﴾

وَمَا نَقْرَفُ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْدًا
بِئْتَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَّا أَجَلٌ

(1) Ku bi umurnin Allah kamar yadda Ya aza muku hukunce-hukuncensa, kada ku karkace da bin umurnin wadansu na dabam, wadanda bā Allah ba, kō kuma kada ku bi son zūciyarku. Bin umurnin wani zai sanya ku sābā wa jūnanku, ku rarrabu, ku rasa karfi a kan makiyanku. Wanda ya bi umurnin wadansu, wadanda bā Allah ba, to, yā yi shirki da Allah ke nan, kuma haduwār māsu bin umurnin wadansu wadanda bā Allah ba, to, tanā da wuya. Wannan āyā ta hana bin dārikōkīn kungiyōyin sūfāye duka, dōmin bin su, bin umurnin wadansu ne wadanda bā Allah ba, kuma yanā rarraba Musulmi, su zama kungiya-kungiya, da sābāni mai nīsa. Bā zā a ce ba, “Ā’aha! Wannan āyā ta sauka ga Yahūdu da Nasāra kawai”, dōmin āyoyi biyu 14 da 15, māsu bin wannan, sun gama har da Musulmi, dōmin umurni ga Annabi, umurni ne sabōda al’ummarsa. Kuma sābānin māsu dārikōkī, sābāni ne a kan asali, watau akīda, bā sābāni ne a kan rassuna na Furū'a ba. Sabōda haka bābu kiyayya a tsakānin mabiya mazhabōbi, dōmin sābāninsu, na fahimta ne kawai. Sābāni ga rēshe, rahama ce, amma sābāni ga asali azāba ce.

(2) Watau haduwār jama'a ga bin addini guda, bā da sābawa ba ga asalinsa. Wanda ya ce: An saukar wa wani mutum, baicin Muhammadu, da wani abu daga Allah, to, shī ya sābā wa asali. Sābawa ga asali kāfirci ne.

(3) Kalmar da ta gabāta, ita ce “Allah bā zai halaka mutane ba sabōda zunubi sai ajalinsu yā zo.” Zālunci da ke hana su haduwa a bāyan sanin gaskiya, shi ne hassadar jūna, sa kwadayı da son shugabancı a cikin mu'amala.

daga Ubangijinka, zuwa ga wani ajali ambatacce, dā an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle ne, wadanda aka gādar wa Littāfi daga bāyan-su, hakīka, sunā cikin shakka a gare shi, mai sanya kokanto.

15. Sabōda haka, sai ka yi kira, kuma kai, ka daidaitu kamar yadda aka umurce ka, kuma kada ka bi son zūciyōyinsu, kuma ka ce, “Nā yi īmāni da abin da Allah Ya saukar na littāfi, kuma an umurce ni da in yi ādalci a tsakāninku. Allah ne Ubangijinmu, kuma Shi ne Ubangijinku, ayyukanmu nā gare mu, kuma ayyukanku nā gare ku, kuma bābu wata hujja a tsakāninku da tsakāninku. Allah zai tara mu, kuma zuwa gare Shi makōma take.”

16. Kuma wafannan da ke jāyayya a cikin al'amarin Allah daga bāyan an karba masa, huj-jarsu bātacciya ce a wurin Ubangi-jinsu, kuma akwai fushi a kansu, kuma sunā da wata azāba mai tsan-ani.

17. Allah ne Wanda Ya saukar da Littāfi da gaskiya, da sikeli. Kuma me ya sanar da kai (cēwa anā) tsammānin Sa'ar kusa take?

18. Wadanda ba su yi īmāni da ita ba, (sū) ke nēman gag-gautōwarta, alhāli kuwa wadanda suka yi īmāni, māsu tsōro ne daga gare ta, kuma sun sani, cēwa ita gaskiya ce. To, lalle ne wadanda ke shakka a cikin Sa'a, hakīka, sunā a cikin bata mai nīsa.

مُسَمَّى لِقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُرْثَوُا الْكِتَابَ
مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَلَقٍ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿١٦﴾

فَلَذِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا
تَتَبَعَ أَهْوَاءَ هُمْ وَقُلْ إِنَّمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنْ كِتَابٍ وَأَمْرَتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلْكُمْ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمِعُ
بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٧﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَسْتَحِبَ لَهُ وَحْجَتُهُمْ دَاهِشَةٌ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ﴿١٨﴾

الَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ
وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ فَرِيتُ ﴿١٩﴾

يَسْتَعِجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ أَمْسَأُوا مُسْفِقُوتَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ
أَنَّهَا أَحْقَى الْآَئِنَ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي
السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٠﴾

19. Allah Mai tausasāwa ne ga bāyinsa. Yanā arzūta wanda Yake so, alhāli kuma Shī ne Mai karfi, Mabuwāyi.

20. Wanda ya kasance yanā nufin nōman Lāhira, zā Mu fāra masa a cikin nōmansa, kuma wanda ya kasance yanā nufin nōman dūniya, zā Mu sam masa daga gare ta, alhāli kuwa bā shi da wani rabo a cikin Lāhira.

21. Kō sunā da wadansu abōkan tārayya (da Allah) wadanda suka shar'anta musu, game da addini, abin da Allah bai yi izni ba da shi? Kuma bā dōmin kalmar hukunci ba, dā lalle, an yi hukunci a tsakāninsu. Kuma lalle azzālumai sunā da azāba mai radadi.

22. Kanā ganin azzālumai sunā māsu tsōro daga abin da suka sanā'anta, alhāli kuwa shi abin tsonron, mai aukuwa ne gare su, kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai sunā a cikin fadamun Aljanna, sunā da abin da suke so a wurin Ubangijinsu. Wacan fa ita ce falala mai girma.

23. Wancan shī ne Allah ke bāyar da bushāra da shi ga bāyinSa wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai. Ka ce, “Bā ni tambayar ku wata ijāra a kansa, fāce dai sōyayya ta cikin zumunta.” Kuma wanda ya aikata wani abu mai kyau, zā Mu karā masa kyau a cikinsa, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai gōdiya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑯

مَن كَانَ يُرِيدُ حَرَثَ الْآخِرَةِ نَزَدَ لَهُ فِي
حَرَثِهِ وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرَثَ الدُّنْيَا نَوَّتْهُ
مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑭

أَفَلَهُمْ شَرَكُوا أَشْرَعُوا لَهُمْ مِنَ الَّذِينَ
مَا لَمْ يَأْذِنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كِلَمَةُ الْفَضْلِ
لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑮

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا
كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ
الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ وَنَعْدَرُ تَهْمَمُ
ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكِبِيرُ ⑯

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْكُنُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا
إِلَّا الْمَوْدَةُ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً
نَزَدَ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑰

24. Kō zā su ce, “Yā kirkira karya ga Allah ne”? To, idan Allah Ya so, zai yunke a kan zūciyarka, kuma Allah Yana shāfe karya kuma Yana tabbatar da gaskiya da kalmōminSa. Lalle ne, Shī Masani ne ga abin da ke cikin zukata.

25. Kuma Shi ne ke karbar tūba daga bāyinSa, kuma Yanā yāfe kananan laifuffuka, alhāli kuwa Yanā sanin abin da kuke aikatāwa.

26. Kuma Yanā karba wa waddannan da suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai, kuma Yanā kāra musu (sakamako) daga falalarSa. Kuma kāfirai sunā da wata azāba mai tsanani.

27. Kuma dā Allah Ya shimpida arziki ga bāyinSa, dā sun yi zāluncin rarraba jama'a a cikin kasa, kuma amma Yanā sassaukarwa gwargwado ga abin da Yake so. Lalle ne Shī, game da bāyinSa, Mai labartawa ne, Mai gani.

28. Kuma Shī ne ke sassaukar da girgije (ruwa) a bāyan sun yanke kauna, kuma Yana wātsa rahamarSa, alhāli kuwa Shī ne Majibinci, Mai gödiya.

29. Kuma akwai daga āyōyinSa, halittar sammai da kasa, da abin da Ya wātsa a cikinsu na dabba alhāli kuwa Shī Mai īko ne ga tāra su, a lōkacin da Yake so.

30. Kuma abin da ya sāme ku na wata masīfa, to, game da abin da hannāyenku suka sana'anta ne, kuma (Allah) Yanā yafēwar (wadansu laifuffuka) māsu yawa.

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِن يَشَا اللَّهُ
يَخْتَمُ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ أَبْنِطَلَ وَيُحْكُمُ
الْحُقْوَىٰ بِكَلْمَتَهُ إِنَّهُ وَعَلِيمٌ بِذَاتِ الْأَصْدُورِ ﴿٤١﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبِلُ التَّوْبَةَ عَنِ عِبَادِهِ وَيَعْفُوُ
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفَعَّلُونَ ﴿٤٢﴾

وَيَسْتَحِبُّ الَّذِينَ إِذَا مَسُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَبَرِّزُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَالْكُفَّارُ لَهُمْ عَذَابٌ سَدِيدٌ ﴿٤٣﴾

* وَلَوْبَسْطَ اللَّهُ الْرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغْوَافِ
الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدْرِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ
يُعَبَّادُ وَخَيْرٌ بَصِيرٌ ﴿٤٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْعِثَمَ مِنْ بَعْدِ مَا قَطَّعُوا وَيُنْشِرُ
رَحْمَتَهُ، وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٤٥﴾

وَمِنْ إِيمَانِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ
فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمِيعِ هُنْمٍ إِذَا يَشَاءُ فَدَيْرٌ ﴿٤٦﴾

وَمَا أَصَبَّكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُ أَيْدِيَكُمْ
وَيَعْقُوْعَانَ كَثِيرٌ ﴿٤٧﴾

31. Kuma ba ku zama māsu buwāya ba a cikin kasa, kuma bā ku da wani majibinci, wanin Allah, kuma bā ku da wani mataimaki.

32. Kuma akwai daga āyōyinsa, jirāge māsu gudāna a cikin tēku kamar duwātsu.

33. Idan Ya so sai Ya kwantar da iskar, sai jirāgen su yini sunā māsu kawaici a kan bāyan tēkun, lalle ne ga wangan, hakīka, akwai āyōyi ga dukan mai hakuri, mai gōdiya.

34. Kō Ya halakā su (sū jirāgen) sabōda abin da māsu su suka sanā'anta, alhāli kuwa Yanā yāfe (laifuffuka) māsu yawa.

35. Kuma dōmin wadanda ke jāyayya a cikin āyōyinMu su sani (cēwa) bā su da wata mafaka.

36. Sabōda haka abin da aka bā ku, kō mēne ne, to, jin dādīn rayuwar dūniya ne, kuma abin da ke a wurin Allah, shī ne mafīfīci, kuma shī ne mafi wanzuwa ga wadanda suka yi īmāni kuma sunā dōgara a kan Ubangijinsu kawai.

37. Kuma wadanda⁽¹⁾ ke nisantar manyan zunubbai da ayyukan alfāsha, kuma idan sun yi fushi, sū, sunā gāfartawa.

38. Da wadanda suka karba kira ga Ubangijinsu, kuma suka tsayar da salsa, kuma al'amarinsu shāwa-

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١﴾

وَمِنْ أَئِنَّهُ أَجْوَارٍ فِي الْبَحْرِ كَالْأَقْلَمِ ﴿٢﴾

إِنْ يَشَاءُ سِكِّينَ الْرِّيحَ فَيَظْلَمُنَّ رَّوَادِدَ عَلَىٰ
ظَهَرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا إِثْرَىٰ لِكُلِّ صَبَارٍ شَكُورٍ ﴿٣﴾

أَوْ يُوْقِنُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٤﴾

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يَجْدِلُونَ فِي أَيْنَاتَامَ الْهُمَّ مِنْ مُحِيطٍ ﴿٥﴾

فَلَا أُوتِنُّهُمْ مِنْ شَيْءٍ وَقَطَعَ الْحَيَاةَ الْدُّنْيَا وَمَا عَنِّدَ
الَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رِبِّهِمْ يَوْمَ الْكُوْنَ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَيْرَ الْإِثْرَ وَالْفَوْحَشَ
وَلَاذَاماً عَصِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٧﴾

وَالَّذِينَ أَسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُ
شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمَارِزَ قَوْنَهُمْ نُفَقِّهُونَ ﴿٨﴾

(1) Bayānin siffōfin mūminai, wadanda suke tsare su, yana lāmunce zama hade, da gamuwar Musulmi, sū ne siffōfi shida, n̄isantar manyan zunubbai da zina, da gāfarta fushi, da tsayar da salsa, da shāwara ga al'amuran tsakāninsu, da ciyar da dūkiya da ta wajabci mutum ya ciyar da ita ga cikin alhēri ga inda Allah Ya ce a ciyar da ita.

ra ne a tsakāninsu, kuma daga abin da Muka arzūta su sunā ciyarwa.

39. Da wadanda⁽¹⁾ idan zālunci ya sāme su, sunā nēman taimako (su rāma).

40. Kuma sakamakon cūta, shī ne wata cūta kamarta, sai dai wanda ya yāfe kuma ya kyautata, to, lādarsa nā ga Allah. Lalle ne, Shī (Allah) bā Ya son azzālumai.

41. Kuma lalle ne wanda ya nēmi taimakon rāmāwa a bāyan an zālunce shi, to, wadannan bābu wata hanyar zargi a kansu.

42. Inda hanyar zargi kawai take, shī ne a kan wadanda ke zāluntar mutāne, kuma sunā kētare haddin shari'a cikin kasa, bā tare da hakki ba. Wadannan sunā da azāba mai radadi.

43. Kuma lalle ne, wanda ya yi hakuri kuma ya gāfarta (wa wanda ya zālunce shi), to shī wuncan aiki, hakīka, yanā daga manyan al'amu-ra (da Allah ke so).

44. Kuma wanda⁽²⁾ Allah Ya batar, to, bā shi da wani majibinci, bāyanSa, kuma zā ka ga azzālumai, a lōkacin da suka ga azāba, sunā cēwa, "Shin, akwai hanya zuwa ga kōmāwa?"

45. Kuma kanā ganin su anā gitta su a kanta, sunā kaskantattu

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابُهُمْ الْبُغْيَ هُمْ يَتَصَرَّفُونَ ﴿٦﴾

وَجَزَّرُوا سَيِّعَةً سَيِّئَةً مِثْلَهَا فَنَعَفَوا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

وَلَمَنْ أَنْصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ حِرْمَةٌ سَيِّيلٌ ﴿٨﴾

إِنَّمَا السَّيِّيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَعْبُدُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَعَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لِمَنْ عَزَّزَهُ الْأُمُورُ ﴿١٠﴾

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَإِلَهُهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَا يَأْتُونَ بِالْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرْدَقٍ مِنْ سَيِّيلٍ ﴿١١﴾

وَتَرَهُمْ يُعَرَّضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَةٌ مِنْ

(1) Wajen rāma zālunci kō yinsa, mutāne sun kasu kashi hudu. Māsu rāmāwa gwargwadon zālunci, bā su da laifi; da māsu rāmāwa da abin da ya fi laifin da aka yi musu, to, sunā da laifi kamar māsu fāra zālunci, da māsu gāfartāwa, wadannan sū ne Allah ke so.

(2) Bayānin mai zālunci da sakamakonsa a Rānar Lāhira.

sabōda wulākanci, sunā hange daga gefen gani boyayye. Kuma wadanda suka yi īmāni sai su ce, “Lalle ne, māsu hasāra, sū ne wadanda suka yi hasārar rāyukansu da iyālansu a Rānar Kiyāma.” To, lalle ne, azzālumai sunā a cikin wata azāba zaunanniya.

46. Kuma wadansu majibinta ba su kasance ba a gare su, wadanda ke iya taimakonsu, baicin Allah. Kuma wanda Allah Ya batar, to, bāshi da wani gōdabe na tsīra.

47. Ku karbā wa Ubangijinku tun gabānin wani yini ya zo, bābu makawa gare shi daga Allah, bā ku da wata mafaka a rānar nan, kuma bā ku iya yin wani musu.

48. To, idan sun bijire, to, ba Mu aike ka kanā mai tsaro a kansu ba, bābu abin da ke a kanka fāce iyar da Manzanci. Kuma lalle ne, Mū idan Mun dandana wa mutum wata rahama daga gare Mu, sai ya yi farin ciki da ita, kuma idan wata masīfa ta sāme su sabōda abin da hannyaensu suka gabātar, to, lalle ne mutum mai tsananin kāfirci ne.

49. Mulkin sammai da kasa na Allah kawai ne. Yanā halitta abin da Yake so. Yanā bāyar da 'ya'ya mātā ga wanda Yake so, kuma Yanā bāyar da diya maza ga wanda Yake so.

50. Kō kuma Ya hada su maza da mātā, kuma Yanā sanya wanda Ya so bakarāre.⁽¹⁾ Lalle Shi, Mai ilmi ne, Mai īkon yi.

(1) Bakarāre, shi ne wanda bā ya haihuwa.

الَّذِلِيلُ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ
الَّذِينَ أَمْنَوْا إِنَّ الْخَيْرِينَ لِلَّذِينَ
حَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ بِوَرَاقِ الْقِيمَةِ
أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ^(١٩)

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أُولَئِكَاءِ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ^(٢٠)

أَسْتَعِيْبُو لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمًا لَّا
مَرْدَلَهُ مِنْ أَنَّ اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ مُلْجَأٍ
يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَّكِيرٍ^(٢١)

فَإِنَّ أَغْرَصُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيْظًا إِنَّ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلْعُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا^(٢٢)
الْإِنْسَنَ مِنَارَحَمَةً فَرَحَ بِهَا وَإِنَّ
تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ
الْإِنْسَنَ كَفُورٌ^(٢٣)

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا
يَشَاءُ يَهْبِطُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّهَا وَيَهْبِطُ لِمَنْ
يَشَاءُ الْذُكُورُ^(٢٤)

أَوْ يَرْوِجُهُمْ ذُكْرًا وَإِنَّ شَاءَ وَيَجْعَلُ مَنْ
يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ^(٢٥)

51. Kuma bā ya kasancēwa ga wani mutum Allah Ya yi masa magana⁽¹⁾ fāce da wahayi, kō daga bāyan wani shāmaki, kō Ya aika wani Manzo, sa'an nan ya yi wahayi, da izninSa ga abin da Yake so. Lalle Shī, Mađaukaki ne Mai hikima.

52. Kuma kamar wancan, Mun aika wani rūhi (rai mai hada ja-ma'a) zuwa gare ka, daga gare Mu. Ba ka kasance kā san abin da yake littāfi ba, kō abin da yake īmāni, kuma amma Mun sanya shi (rūhin, watau Alkur'āni) wani haske ne, Munā shiryar da wanda Muke so daga cikin bāyinMu game da shi. Kuma lalle kai, haķīka, kanā shir-yarwa zuwa ga hanya madaidai-ciya.

53. Hanyar Allah Wanda ke da mulkin abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasa. To, zuwa ga Allah kawai al'amura ke kōmāwa.

*وَمَا كَانَ لِشَرِّيْنَ يُكَلِّمُهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا
أَوْ مِنْ وَرَآيِّيْ حِجَابٍ أَوْ بِرِسْلَ رَسُولًا فِي وَحْيٍ
بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حِكْمَةٍ ۝

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنَّ
تَدَرِّي مَا الْكِتَابُ وَلَا إِلَيْمَنُ وَلَكِنْ جَعَلْنَا
فُرْقَانَهُدِيِّ بِهِ مِنْ نَشَاءٍ مِنْ عَبَادَنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صَرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

صَرَاطٌ اللَّهُ الَّذِي لَهُ وَمَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۝

(1) Annabāwa a lōkacin da Allah Ya yi musu magana ba su gan Shi ba, sai dai su ji maganarSa kamar yadda Mūsā ya ji, kō kuma da wāsidar malā'iqa kamar sauran Annabāwa, kō kuwa da ilhami watau ya san hukunci ba da magana kō wani wāsidar malā'iqa ba. Ilhāmin Annabāwa da mafarkinsu gaskiya ne. Ilhāmi da mafarkin sauran mutāne bā ya zama hujja sai idan yā dāce da shari'a, sai a yi aiki da shi a kan shari'a bā a kan mafarkin ko ilhāmin ba.

Tanā karantar da häläyen mutāne na son rikon al'adunsu da jayayya da karya dōmin haka a kan gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M. 2. Ina rantsuwa da Littāfi Mabayyani. 3. Lalle Mü, Mun sanya shi abin karātu na Lärabci, tsammāninku, kunā hankalta. 4. Kuma lalle shī, a cikin uwar littāfi, a wurinMu, hakīka, madaukaki ne, bayyananne. 5. Shin, zā Mu kau da kai daga saukar da hukunci daga gare ku ne dōmin kun kasance mutane māsu barna? 6. Alhāli kuwa sau nawa Muka⁽¹⁾ aika wani Annabi a cikin mutānen farko! 7. Kuma wani Annabi bai je musu ba fāce sun kasance, game da shi, sunā māsu yin izgili. 8. Sai Muka halakar da wadanda suke sū ne mafiya Karfin damka	<p>١ حم
وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ٢
إِنَّا جَعَلْنَاهُ فُرْقَةً أَنَا عَرَيْتُكُمْ عَلَيْهِ
تَقْرِيْلُوكَ ٣
وَإِنَّهُ فِي أُمُّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا الْعَلِيُّ
حَكِيمٌ ٤
أَفَضَرَبُ عَنْكُمُ الْذِكْرَ صَفَحًا
كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ٥
وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ ٦
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَّبِيٍّ إِلَّا كَوُافِدُهُ يَسْتَهْزِئُونَ ٧
فَأَهْلَكَنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بِقَطْشَاءٍ وَمَضَى</p> |
|--|--|

(1) Tun da ba Mu bar mutānen farko māsu barna ba, sai da Muka aika musu Manzanni, kuma kōwace fungiya daga cikin wadanda aka aika wa wani Manzo sai da ta yi izgili game da Manzonsu, har abin ya kai ga halakar shūgabanninsu. To, haka mutānenka, bā zā Mu bar su ba, sabōda barnansu, sai Mun aike ka zuwa gare su, su yi izgili game da kai, har a halaka shūgabanninsu, sa'an nan sauransu, su bi abin da aka umurce su da shi.

daga gare su. Kuma abin misālin mutānen farkon ya shūde.

9. Kuma lalle ne, idan ka tambaye su, "Wāne ne ya halitta sammai da kasa?" Lalle zā su ce, "Mabuwāyi Mai ilmi ne Ya halitta su."

10. Wanda Ya sanya muku kasa shimfida kuma Ya sanya muku han-yōyi a cikinta, tsammāninku, zā ku nēmi shiryuwa.

11. Kuma wanda Ya saukar da ruwa daga sama, a kan wani gwargwado, sai Muka rāyar da gari matacce game da shi. Kamar haka nan ake fitar da ku (daga kabari).

12. Kuma Wanda Ya halitta ma'aura dukansu, kuma Ya sanya muku, daga jirgi da dabbōbin ni'ima, abin da kuke hawa.

13. Domin ku daidaitu a kan bāyansa, sa'an nan ku tuna ni'imar Ubangijinku a lōkacin da kuka dai-daita a kansa, kuma ku ce, "Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya hōre mana wannan, alhāli kuwa ba mu kasance māsu iya rinjāya gare shi ba.

14. "Kuma lalle mū, hakīka, māsu⁽¹⁾ jūyāwa muke zuwa ga Ubangijinmu."

15. Kuma suka sanya⁽²⁾ Masa juz'i daga bāyinSa. Lalle ne mutum,

(1) Ku yi dañili da hōrēwar abin hawa gare ku zuwa ga tabbatar tāshinku, dōmin hisābin Kiyāma, dōmin ku bi umurninSa a dūniya, kuma ku bar al'adunku.

(2) Suka ce malā'iku 'ya'ya māta ne na Allah, sunā bauta musu ne dōmin su kusantar da su zuwa ga Allah, watau dōmin su cēce su daga azāba. Sun yi wannan karya ne dōmin su tabbatar da al'ādarsu ta surkulle. Sabōda haka suka yi wa Allah karya, suka nañasa Shi da haka, kuma suka nañasa malā'iku māsu daraja a wurin Allah, kuma suka kāfirce wa ni'imar da Allah Ya yi musu wajen aiko musu Manzo mai shiryar da su. Sa'an suka kafa hujja da karya dōmin su danne gaskiya.

مَثْلُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾

وَلَيْسَ سَائِلُهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ
لَكُمْ فِيهَا سُبُّلًا لَعَلَّكُمْ تَهَتَّدُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَا إِنْ يَقْدِرُ
فَإِنْ شَرِّنَا بِهِ بَلَدَةً مَيِّتَةً كَذَلِكَ تُخْرِجُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَرْوَاحَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ
مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَمِ مَا تَرَكُونَ ﴿١٠﴾

لِتَسْتَوْدُ أَعْلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذَكَّرُ وَأَنْعَمَةَ رَبِّكُو
إِذَا آتَسْتَوْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي
سَخَّرَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١١﴾

وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا الْمُنْقَلِبُونَ ﴿١٢﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُرْعَةً إِنَّ الْإِنْسَنَ

hañika, mai yawan kāfirci ne, mai bayyanāwar kāfircin.

16. Kō zā Ya dauki 'ya'ya mātā daga abin da Yake halittāwa ne, kuma Ya zābe ku da diya maza?

17. Alhāli kuwa idan an bāyar da bushāra ga dayansu da abin da ya buga misāli da shi ga Mai rahama, sai fuskarsa ta yini tanā wadda aka bañanta launinta, kuma yanā cike da bakin ciki.

18. Ashe, kuma (Allah zai zābi) wanda ake rēno a cikin kawa, alhāli kuwa gā shi a husūma bā mai iya bayyanawar magana ba?

19. Kuma suka mayar da mālā'iku ('yā'ya) mātā, alhāli kuwa sū, wadanda suke bāyin (Allah) Mai rahama ne! Shin, sun halarci halit-tarsu ne? Zā a rubūta shaidarsu, kuma a tambaye su.

20. Kuma suka ce, “Dā Mai rahama ya so, dā ba mu bauta musu ba.” Bā su da wani ilmi game da wancan! Bābu abin da suke yi fāce yanki-fadī.

21. Kō Mun bā su wani littāfi ne a gabāninsa (Alkur'āni) sabōda haka da shī suke riķe?

22. Ā'a, sun ce dai, “Lalle mū, mun sāmi ubanninmu a kan wani addini (na al'āda) kuma lalle mū, a kan gurābunsu muke māsu nēman shiryuwa.”

23. Kuma kamar haka, ba Mu aika wani mai gargadī ba a gabāninka, a cikin wata alkarya, fāce mani'imtanta sun ce, “Lalle mū, mun

لَكَ فُورٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

أَمْ أَخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَّاصْفَدُكُمْ بِالْبَيْنَينَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا شَرَّأْحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ
مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوَّمَنْ يُنْشَأُ فِي الْجَلَىٰ وَهُوَ فِي الْخَصَامِ
غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
إِنَّا أَشَهِدُ وَأَخْلَقُهُمْ سَكِينَ
شَهَدَنَّهُمْ وَيُشَاهِدُونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا وَشَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدَنَّهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنَّهُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ إِتَيْنَاهُمْ كِتَابًا قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ
مُسْتَحْسِكُونَ ﴿٢١﴾

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةً
وَإِنَّا عَلَىٰ إِثْرِهِمْ مُهَدِّدُونَ ﴿٢٢﴾

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرَبَهُ مِنْ نَذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُتَرْفُهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةً

sāmi ubanninmu a kan wani addini, kuma lalle mū, māsu kōyi ne a kan gurābunsu.”

24. (Sai mai gargadin) ya ce, “Shin, ban zo muku da abin da ya fi zama shiriya daga abin da kuka sāmi ubanninku a kansa ba?” Suka ce, “Lalle mū dai māsu kāfirta ne game da abin da aka aiko ku da shi.”

25. Sabōda haka Muka yi musu azābar rāmuwa. To, ka dūbi yadda ākibar māsu karyatāwa take.

26. Kuma (ka ambaci) lōkacin da Ibrāhīm ya ce wa ubansa da mutānensa, “Lalle nī mai barranta ne daga abin da kuke bautāwa.

27. “Fāce Wannan⁽¹⁾ da Ya kāga halittata, to, lalle Shī ne zai shiryar da ni.”

28. Kuma (Ibrāhīm) ya sanya (ita wannan magana) kalma mai wanzuwa a cikin zuriyarsa, tsam-māninsu su kōmo daga bata.

29. Ā'a, Na jiyar da wadannan mutāne, dāfi, sū da ubanninsu har gaskiya da Manzo mai bayyanawar gaskiyar, ya zo musu.

30. Kuma a lōkacin da gaskiyar ta jē musu, sai suka ce, “Wannan sihiri ne, kuma mū, māsu kāfirta da shi ne.”

31. Kuma suka ce, “Don me ba a saukar da wannan Alkur'āni a kan

وَإِنَّا عَلَىٰ إِثْرِهِم مُقْتَدُونَ ﴿١٦﴾

* قَلْ أَوْلَوْ جِئْنُوكُ بِأَهْدَى مِمَّا وَجَدْتُمْ
عَلَيْهِ إِبَاءَ كُمْ قَالُوا إِنَّا يَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ
كُفَّارُونَ ﴿١٧﴾

فَأَنْتَقْمَنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كِيفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٨﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَيْهِ وَقَوْمَهُ إِنِّي بَرَأَءٌ مِمَّا
تَعْبُدُونَ ﴿١٩﴾

إِلَّا أَلْذِي فَطَرَنِي إِنَّهُ وَسِيمَدِينَ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلَهَا كِلْمَةً بَاقِيَةً فِي عَيْقِيَهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

بَلْ مَنْعَثُ هَلْوَاءً وَإِبَاءَ هُرْحَقَ جَاءَهُمْ أَلْحَقُ
وَرَسُولُ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ أَلْحَقُ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا يَهُ
كُفَّارُونَ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا لَا نُرِزَّلَ هَذَا الْقُرْءَانُ عَلَى رَجُلٍ مَّنْ

(1) Bā ni bauta wa gumāka, amma inā bauta wa Allah Wanda Ya kāga halittata.

wani mutum mai girma daga alkar-yun⁽¹⁾ nan biyu ba?"

32. Shin, sū ne ke raba rahamar Ubangijinka? Mū ne, Muka raba musu abincinsu a cikin rāyuwar dūniya, kuma Muka daukaka wadansunsu a kan wadansu da darajōji, dōmin wadansunsu su riki wadansu lēburōri, kuma rahamar Ubangijinka (ta Annabci⁽²⁾), ita ce mafificiya daga abin da suke tārāwa.

33. Kuma bā dōmin mutāne su kasance al'umma daya ba, lalle ne, dā Mun sanya wa māsu kāfircē wa Mai Rahama, a gidājensu, rufi na azurfa, kuma da matākalai, ya zama a kanta suke tākāwa.

34. Kuma a gidājensu (Mu sanya) kyamāre da gadāje, a kansu suke kishingida.

35. Da zīnāriya. Kuma dukan wuncan abu bai zama ba, sai jin dādin rāyuwar dūniya ne kawai, alhāli kuwa Lāhira, a wurin Ubangijinka, ta māsu takawa ce.

36. Kuma wanda ya makanta daga barin hukuncin Mai rahama, to, zā Mu lullube shi da Shaidan, watau shī ne abōkinsa.

(1) Sunā nufin Makka da Tā'ifa, kuma sunā nufi a saukar da Alkur'āni ga Walīdu dan Mugīra na Makka kō ga Urwatu dan Mas'ūdi As Sakafī a Ta'ifa. Watau sunā sūkar Muhammadu, dōmin bā shi da dūkiya. A gare su mai dūkiya shī ne babban mutum, wanda ya cancanta Allah Ya aiko shi ga mutāne.

(2) Tun da ba Mu bar rabon abincin rāyuwarsu ta dūniya a hannunsu ba, to, ta yāya ne zā Mu bar babban abu kamar Annabci da shiryar da mutāne ga hannāyensu? Wātau bā zai yiwu Mu yi ba sai yadda Muke so kawai, kō su bi, kō su kāfirta, duka daidai ne a gare Mu.

الْقَرِيْتَنِ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

أَهُمْ يَقِيْسُونَ رَحْمَتَ رِبِّكُمْ مَخْنَقُوا بَيْنَ هُنَّا
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَتِ لِيَسْتَخِدْ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رِبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٧﴾

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةٌ وَجِهَةٌ لَجَعَلْنَا
لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لَيُبُوْتَهُمْ سُقْفَانِ
فِضَّةٍ وَمَعَارِجٍ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٨﴾

وَلَيُبُوْتَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُّاً عَلَيْهَا يَشْكُونَ ﴿٩﴾

وَزُخْرُفَوْا نَكِيلُ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ عِنْدَ رِبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٠﴾

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِيَضُ لَهُ
شَيْطَانًا فَهُوَ أَرْبَعَةٌ فَرِينٌ ﴿١١﴾

37. Kuma lalle su, hafīka, sunā kange su daga hanya, kuma sunā zaton cēwa sū māsu shiryuwa ne.

38. Har a lōkacin da (abōkin Shaidan) ya zo Mana (ya mutu) sai ya ce, (wa Shaidan) "Dā dai a tsakā-nina da tsakāninka akwai nīsan gabas da yamma, sabōda haka, tir da kai ga zama abōkin mutum!"

39. Kuma (wannan magana) bā zā ta amfāne ku ba, a yau, dōmin kun yi zālunci, lalle ku māsu tārēwa ne a cikin azāba.

40. Shin to, kai kanā jiyan da kurma ne, ko kanā shiryar da makāho da wanda ke a cikin bata bayyananna?

41. To, kō dai Mu tafī⁽¹⁾ da kai,
to, lalle Mū, māsu yin azābar rāmu-
wa ne a kansu.

42. Kō kuma Mu nūna maka
abin da Muka yi musu wa'adi, to,
lalle Mū, Māsu īkon tasarrufi a
kansu ne.

43. Sabōda haka, ka yi rikö ga
abin da aka yi wahayi da shi zuwa
gare ka. Lalle ne kai, kanā a kan
hanya madaidaiciya.

44. Kuma shi (abin wahayin)
ambato (na d'aukaka) ne a gare ka
da kuma ga mutānenka, kuma zā a
tambaye ku.

45. Kuma ka tambayi wadanda
Muka aika a gabāninka daga
ManzanninMu. "Shin, Mun sanya

وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٤٧﴾

**حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَكْلِمَتْ بَيْنِي وَبَيْنَكُ
بَعْدَ الْمُشْرِقَيْنَ فَيَسُّ الْقَرَبَيْنَ**

وَلَنْ يَنْفَعُكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَاهَرْتُمْ أَنْكَرْ فِي
الْعَذَابِ مُسْتَرِكُونَ ﴿٦٦﴾

أَفَلَمْ تُسْمِعْ الْصُّرُقَ وَقَهْدِيَ الْعُمَىٰ وَمَنْ
كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤١﴾

فَإِمَانَذْهَبَنَ يَكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ

أَوْرِسَكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُفْتَدِرُونَ

فَأَسْتَمِسْكُ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِرٍ (٢١)

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ نُسَعِّلُونَ

وَسَعَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجْعَلْنَا

(1) Mu tafi da kai, watau Mu karbi ranka, ka mutu, to, dā Mun yi musu azāba ke nan, dōmin sun rasa mai shiryar da su.

wadansu gumāka, wasun (Allah), Mai rahama, anā bauta musu?"

46. Kuma lalle ne, hakīka, Mun aika Mūsā, game da āyōyinMu, zuwa ga Fir'auna da mashā-wartansa, sai ya ce, "Lalle nī, Manzo ne daga Ubangijin halittu."

47. To, a lōkacin da ya jē musu da āyōyinMu, sai gā su sunā yi musu dāriya.

48. Kuma ba Mu nūna musu wata āyā ba, fāce ita ce mafī girma daga 'yar'uwarta. Kuma Muka kāma su da azāba, tsammāninsu kō sunā kōmōwa.

49. Kuma suka ce, "Yā kai mai sihiri! Ka rōka mana Ubangijinka da albarkacin abin da Ya yi alkawari a wurinka, lalle mū, hakīka, māsu shiryuwa ne."

50. To, a lōkacin da duk Muka kuranye musu azāba, sai gā su sunā warware alkawarinsu.

51. Kuma Fir'auna ya yi kira a cikin mutānensa, ya ce, "Ya mutā-nēna! Ashe, mulkin Masar bā a gare ni yake ba, kuma wadannan kōguna sunā gudāna daga karkashina? Ashe, ba ku gani ba?

52. "Kō kuma bā nī ne mafīfīci ba daga wannan wanda yake shī wulakantacce ne, kuma bā ya iya bayyanawar magana sai da ḫyar?

53. "To, don me, ba a jēfa mundāye na zināriya a kansa ba, kō kuma malā'iku su taho tāre da shi hadē?"

٦٩ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهٌ يُعْبَدُونَ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِعَيْنِتَنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلِئِيهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

فَلَمَّا جَاءَهُ بِعَيْنِتَنَا إِذَا هُوَ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

وَمَا نَرِبُّهُمْ مِنْ إِلَيْهِ أَكْتَبْرُ مِنْ
أَخْيَهَا وَأَخْدُنَهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

وَقَالُوا يَا إِلَهُ السَّاحِرِ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِهْدَ
عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهَمَّدُونَ

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ
يَنْكُثُونَ

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَنْقُومُ اللَّيْسُ لِي
مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَرُ تَجْرِي مِنْ
نَحْنِي أَفَلَا يُبْصِرُونَ

أَرَأَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مِهِينٌ
وَلَا يَكَادُ يُبْيِنُ

فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ أَسْوَرَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاهَةً
مَعَهُ الْمَلِئَكَةُ مُقْرَبِينَ

54. Sai ya sassabce hankalin mutānensa, sabōda haka suka bī shi. Lalle sū, sun kasance wadansu irin mutāne ne fāsikai.

55. Sabōda haka a lōkacin da suka husātar da Mu, Muka yi musu azābar rāmuwa, sai Muka nutsar da su gabā daya.

56. Sai Muka sanya su magabāta kuma abin misāli ga mutānen karshe.

57. Kuma a lōkacin da aka buga misāli da 'Dan Maryama, sai gā mutānenka daga gare shi (shi misālin) sunā dāriya da izgili.

58. Kuma suka ce, "Shin, gumākanmu ne mafīfta kō shi ('Dan Maryama)?" Ba su buga wannan misāli ba a gare ka fāce dōmin yin jidāli.⁽¹⁾ Ā'a, sū mutāne ne māsu husūma.

59. Shi ('Dan Maryama) bai zama ba fāce wani bāwa ne, Mun yi ni'ima a gare shi, kuma Muka sanya shi abin kōyi ga Banī Isrā'ilā.

60. Kuma dā Munā so, lalle ne, dā Mun sanya malā'iku, daga cikinku, a cikin kasa, sunā mayēwa.⁽²⁾

61. Kuma lalle shī, hakīka, wani ilmi ne na Sa'a, sabōda haka, kada

فَاسْتَخَفَ قَوْمَهُ، فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٦﴾

فَلَمَّا آتَاهُمْ أَسْفُونَا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٧﴾

فَجَعَلْنَا هُنَّ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلآخَرِينَ ﴿٥٨﴾

*وَلَمَّا ضَرَبَ أَبْنَى مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
مِنْهُ يَصْدُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالُوا إِلَيْهِنَا خَيْرُ أَمْ هُوَ مَاضِرٌ بُوْهُ لَكَ
إِلَّا جَدَلَ لِأَبْلَهُنْ قَوْمٌ حَصِيمُونَ ﴿٦٠﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ لَّعِنَنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦١﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَكِكَةً فِي الْأَرْضِ
يَخْلُفُونَ ﴿٦٢﴾

وَإِنَّهُ لَعِمْ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْرُنَ بِهَا

(1) Wātau da aka ce gumāka da māsu bauta musu duka abincin wutar Jahannama ne, kamar yadda yake a cikin Sura ta 21 āyā ta 98 da 99, sai suka ce sun yarda gumakansu su zama tāre da dan Maryama.

(2) Dā Mun so dā Mun sanya diyansu su zama malā'iku, su fi Īsā dan Maryama zama abin māmāki ga halitta, sa'an nan su maye muku a cikin kasa maimakon diya masu siffōfi irin na jikunkunanku. Zai fi zama abin māmāki mutum ya haifi malā'ika bisa mace ta haifi dā bā da wani namiji yā kusance ta ba.

ku yi shakka a gare ta, kuma ku bī Ni. Wannan ita ce hanya madaidaiciya.

62. Kuma kada Shaidan ya taushe ku (daga hanyar). Lalle shī mākiyi ne a gare ku, mai bayyanāwar kiyayya.

63. Kuma a lōkacin da Īsā ya jē da hujjōji bayyanannu, ya ce, “Lalle ne nā zo muku da hikima, kuma dōmin in bayyana muku sāshen abin da kuke sābā wa jūna a cikinsa, sabōda haka ku bi Allah da tākawa, kuma ku yi mini dā’ā.

64. “Lalle ne, Allah Shī ne Ubangijina kuma Shi ne Ubangijinku, sabōda haka ku bauta Masa. Wannan ita ce hanya madaidaiciya.

65. Sai kungiyōyi⁽¹⁾ suka sābā a tsakāninsu. To, bone yā tabbata ga wadanda suka yi zālunci daga azābar yini mai radadi!

66. Shin, sunā jiran wani abu ne? Sai dai Sa'a ta jē musu bisa ga abke, alhāli kuwa ba su sani ba.

67. Masōya a yinin nan, sāshensu zuwa ga sāshe mākiya ne, fāce māsu tākawa (sū kam māsu son jūna ne).

68. Yā bāyīNa! Bābu tsōro a kanku a yau, kuma bā zā ku yi bākin ciki ba.

وَاتَّبِعُونَ هَذَا صِرَاطًا مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وَلَا يَصِدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبُيُّنَاتِ قَالَ فَدِحْشَتُكُمْ
بِالْحُكْمَةِ وَلَا يُؤْمِنُ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي خَتَّلْتُمُونَ
فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطًا مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

فَأَخْتَلَفَ الْأَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَدَابِ يَوْمِ الْآيِمِ ﴿٦٥﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنَّ تَأْتِيهِمْ
بَعْتَهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِيَعْصِي عَدُوًّا لِلَّهِ
الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

يَعْبَادُ لَا يَخْوُفُ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ
تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

(1) Nasāra suka kasu a cikin kungiyōyi a bayan Īsā. Ya'akubiyya, māsu cēwa Īsā dan Allah ne, da Malakāniyya, māsu cēwa Īsā dayan uku ne. Wadansu kuma suka ce bāwan Allah ne, watau su ne Musulmins, kuma wadansu daga Musulmin suka kāfīrta a bāyan zakuwar Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, sabōda sun ki yarda da Annabcinsa. Yahūdu suka ce, “Īsā bā Annabi ba ne dan zina ne.” Allah Ya la'ani kāfirai dukansu.

69. Wadanda suka yi ūmāni da ãyoyinMu, kuma suka kasance māsu sallamawar al'amari (ga Allah).

70. Ku shiga Aljanna, kū da mātan aurenku, anā girmama ku.

71. Anā kēwayāwa a kansu da akussa na zināriya da kōfuna, alhāli kuwa a cikinsu akwai abin da rāyuka ke marmari, kuma idānu su ji dādī, kuma kū, a cikinta (Aljannar), madawwama ne.

72. Kuma waccan ita ce Aljannar, wannan da aka gādar da ku ita sabōda abin da kuka kasance kunā aikatāwa.

73. Kunā sāmu, a cikinta, 'yā'yan itācen marmari māsu yawa, daga cikinsu kuke ci.

74. Lalle māsu laifi madawwama ne a cikin azābar Jahannama.

75. Bā a sauķakar da ita (azābar) daga gare su, alhāli kuwa sū, a cikinta, māsu kāsa magana ne.

76. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sū ne suka kasance azzālumai.

77. Kuma suka yi kira, "Yā Māliku! Ubangijinka Ya kashe mu mana⁽¹⁾" (Māliku) ya ce, "Lalle kū mazauna ne."

78. Lalle ne, hakīka, Mun jē muku da gaskiya, kuma amma mafi yawanku māsu ki ga gaskiyar ne.

الَّذِينَ ءَامُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا
مُسْلِمِينَ ﴿٦٧﴾

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْ شَاءُوا وَأَرْجِعُوكُمْ تَحْبُورُتَ ﴿٦٨﴾

يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكَابِرٍ
وَفِيهَا مَا تَشَهِّدُهُ أَنفُسُهُمْ وَتَلَدُّ
الْأَغْيَانُ وَأَنْتُمْ فِيهَا حَلِيلُوْنَ ﴿٦٩﴾

وَتَلَقَّ الْجَنَّةَ الَّتِي أُرِثْتُمُوهَا إِمَّا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

لَكُمْ فِيهَا فَرِكَاهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧١﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَلِيلُوْنَ ﴿٧٢﴾

لَا يُفَرَّغُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِي مُبِيسُونَ ﴿٧٣﴾

وَمَا أَظْلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٤﴾

وَنَادَوْا يَمِيلِكَ لِيَقْضِي عَلَيْنَا رِبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ
مَنِكُونَ ﴿٧٥﴾

لَقَدْ حِشَّنَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ
كَرْهُونَ ﴿٧٦﴾

(1) Watau sunā nēman su mutu su huta da daukar azāba.

79. Kō kuma sun tukka wani al'amari ne? To, lalle Mū, Māsu tukkāwa ne.

80. Ko sunā zaton lalle Mū, bā Mu jin asīrinsu da gānāwarsu? Na'am! Kuma manzanninMu na tāre da su sunā rubūtāwa.

81. Ka ce, “Idan har akwai dā ga Mai rahama, to, nī ne farkon māsu bauta (wa dan).”

82. Tsarkin Ubangijin sammai da kasa, Ubangijin Al'arshi, ya tabbata daga abin da suke sifantāwa.

83. Sabōda haka ka kyālē su, su kūtsa kuma su yi wāsā har su hadu da yininsu, wanda ake yi musu wa'adi da shi.

84. Kuma Shī ne Wanda ke abin bautāwa a sama, kuma abin bautāwa a kasa, kuma Shī ne Mai hikima, Masani.

85. Kuma albarkar Wanda ke da mulkin sammai da kasā da abin da ke a tsakāninsu tā bayyana, kuma a wurinSa ne ilmin Sa'a yake, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku.

86. Kuma wadanda suke kira baicinSa, ba su mallaki cēto ba, fāce wanda ya yi shaida da gaskiya, kuma sū, sunā sane⁽¹⁾ (da haka).

87. Kuma lalle idan ka tambaye su, “Wāne ne ya halitta su?” Lalle

أَرَأَبْرَمُوا أَقْرَأَ فَإِنَا مُبِرِّمُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سَرَّهُنَا وَنَجْوَاهُنَا بَلَى
وَرَسُلُنَا الَّذِي هُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٧٢﴾

قُلْ إِنْ كَانَ لِرَحْمَنِ وَلَدٌ فَإِنَّا أَوَّلُ الْعَدِيدِينَ ﴿٧٣﴾

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ
الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٧٤﴾

فَذَرْهُنَّ يَخُوضُوا وَلَعْبُهُنَّ يُلْقَوْا يَوْمَهُمْ
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٧٥﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ، مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا يَبْيَنُهُمَا وَعِنْهُ دَعَلُمُ السَّاعَةَ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

وَلَئِنْ سَأَلْتُهُمْ مَنْ خَلَقَهُنَّ يَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّ

(1) Su wadanda suka yi shaida da gaskiya sun san bābu mai mallakar cēto ga wani fāce Allah. Sabōda haka Allah nā yi musu izni su cēci wanda Yake son su cēce shi, ba wanda su suke so ba. Ma'anar iznin da cēto ga bāyin Allah sālihai ita ce dōmin Allah Ya bayyana darajar mai cēton ne kawai, bā don yanā da wani hakki ba, ga Allah. Allah Ya tsarkaka daga wata halittarSa ta sāmi wani hakki a kanSa. Kōwa bāwanSa ne.

ne zā su ce Allah ne. To, yāya ake jūyar da su?

88. Kuma da (ilmin) maganarsa (Annabi) "Yā Ubangijīna! Lalle wadannan mutāne ne wadanda bā zā su yi īmāni ba."

89. To, sai ka kau da kai daga gare su, kuma ka ce, "Salāmā". Sa'an nan kuma zā su sani.

يُوقَنَ ﴿٦﴾

وَقِيلَ لَهُ يَرَبُّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

SŪRATUD DUKHĀN

سُورَةُ الدُّخَانِ

Tanā karantar da cēwa Allah Yanā tadbīri ga al'amuranSa kāfin Ya bayyana su ga bāyinSa. Kuma ni'imarSa tanā gushēwa sabōda sābā wa umurninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

2. Inā rantsuwa da Littāfi Mabayyani.

3. Lalle ne Mū, Muka saukar da shi a cikin wani dare mai albarka. Lalle Mū, Mun kasance Māsu yin gargadī.

4. A cikinsa (shi daren) ake rar-rabe kōwane al'amari da ake hukuntāwa.

5. Umurni na daga wurinMu. Lalle Mū ne Muka kasance Māsu aikāwa.

حَمَ ﴿١﴾

وَالْكَتَبِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَرَّكَةٍ إِنَّا كُنَّا

مُنذِّرِينَ ﴿٣﴾

فِيهَا يُفَرَّقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

6. Sabōda rahama daga Ubangiinka. Lalle Shī, Shi ne Mai ji, Māsani.

7. (Shī ne) Ubangijin sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu, idan kun kasance māsu yañini (za ku gāne haka).

8. Bābu abin bautāwa fāce Shi. Yana rāyarwa kuma Yana kashēwa. (Shi ne) Ubangijinku, kuma Ubangijin ubanninku na farko.

9. A'a sū sunā wāsā a cikin shakka.

10. Sabōda haka, ka dākata, rānar da sama zā ta zo da hayāki bayyananne.

11. Yanā rufe mutāne. Wannan wata azāba ce mai radadi.

12. Ya Ubangijinmu! Ka kuranye mana azāba. Lalle mū, māsu īmāni ne.

13. Inā tunāwa take a gare su, alhāli kuwa, hañika, Manzo mai bayyanāwa ya je musu (da gargadfin saukar azābar, ba su karba ba)?

14. Sa'an nan suka jūya bāya daga gare shi, kuma suka ce, "Wanda ake gayāwa⁽¹⁾ ne, mahaukaci."

15. Lalle Mū, Māsu kuranyēwar azāba ne, a dan lōkaci kadān, lalle kū, māsu kōmāwa ne (ga laifin).

16. Rānar da Muke damka, damka mafi girma, lalle ne Mū māsu azābar rāmuwa ne.

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ
كُلَّ نَفْسٍ مُّوْقِدٌ ﴿٧﴾

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْكِمُ وَرَبُّ
إِبَابَ إِلَيْكُمُ الْأَوْلَادُ ﴿٨﴾

بَلْ هُمْ فِي شَكٍ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

فَإِذَا تَقَبَّلَ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءَ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

يَعْشَى النَّاسُ هَذَا عَذَابُ الْيَمِّ ﴿١١﴾

رَبَّنَا أَكَشِيفَ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

أَنَّ لَهُمُ الْذِكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّ أَعْنَهُ وَقَالُوا مَعْلَمٌ مَّاجِنُونُ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَانُوا يُشْفُوُونَ الْعَذَابَ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَلَيْدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ تَبَطَّشُ الْبَطْشَةُ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

(1) Sunā nufin wafansu mutāne ne ke gaya wa Annabi Alkur'āni, kō kuma daga alāma, watau wai Annabi tababbe ne, mahaukaci. Tababbe da mahaukaci duka ma'anarsu guda ce, watau marashin hankali, wanda aka yi wa alāma da rashin hankali.

17. Kuma lalle ne, hafīka, a gabāninsu, Mun fitini mutānen Fir'auna, kuma wani Manzo karīmi ya jē musu.

18. (Manzon ya ce), “Ku kāwo mini (imāninku) ya bāyin Allah! Lalle ni, Manzo ne amintacce zuwa gare ku.

19. “Kuma kada ku nēmi dauka-ka a kan Allah. Lalle nī, mai zo muku ne da dalīli bayyananne.

20. “Kuma lalle nī, na nēmi tsari da Ubangijīna, kuma Ubangijinku, dōmin kada ku jēse ni.

21. “Kuma idan ba ku yi īmāni sabōda nī ba, to, ku nīsance ni.”

22. Sai ya kirayi Ubangijinsa cēwa wadannan mutāne ne māsu laifi.

23. (Allah Ya ce), “To, ka yi tafiyar dare da bāyiNa, da dare. Lalle kū, wadanda ake bī ne (dōmin a kāma ku.)

24. “Kuma ka bar tēku rarrabe. Lalle sū, runduna ce abar nutsarwa.”

25. Da yawa suka bar gōnaki da marēmari.

26. Da shuke-shuke da matsayi mai kyau.

27. Da wata ni'ima da suka kasance a cikinta sunā māsu raha.

28. Kamar haka! Kuma Muka gādar da ita ga wadansu mutāne na dabam.

*وَلَقَدْ فَتَنَّا فِلَمْهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاهَهُمْ
رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١﴾

أَنَّ أَدْوَاءً إِلَيْهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ﴿٢﴾

وَأَنَّ لَا تَعْلُوْ عَلَىَ اللَّهِ إِنِّي أَتِيكُمْ بِسُلَطْنِي مُبِينٍ ﴿٣﴾

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجِمُونِ ﴿٤﴾

وَإِنَّ لَرْئَوْ مُؤْلِي فَاعْتَرِلُونِ ﴿٥﴾

فَدَعَارِيَهُ وَأَنَّ هَلْوَاءَ قَوْمَ مُجْرِمُونَ ﴿٦﴾

فَأَسْرِي بِعَبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُسْبَعُونَ ﴿٧﴾

وَأَنْزُلْكُمْ أَلْبَحْرَهُوَا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرِبُونَ ﴿٨﴾

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعِيُونٍ ﴿٩﴾

وَرَزْرُوعٌ وَمَقَامٌ كَرِيمٌ ﴿١٠﴾

وَنَقْمَةٌ كَأُوْلَآ فِيهَا فَكَهِينٌ ﴿١١﴾

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمَاءَ اخْرَيْنَ ﴿١٢﴾

29. Sa'an nan samā da ƙasā ba su yi kūka⁽¹⁾ a kansu ba, kuma ba su kasance wadanda ake yi wa jinkiri ba.

30. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun tsīrar da Banī Isrā'il a daga azāba mai wulākantāwa.

31. Daga Fir'auna. Lalle shi, ya kasance madaukaki daga cikin māsu barna.

32. Kuma lalle ne, haƙīka, Mun zābe su sabōda wani ilmi (na Taurata) a kan mutāne.

33. Kuma Muka bā su, daga ăyoyin mu'ujizōji, abin da yake a cikinsa, akwai ni'ima bayyananna⁽²⁾.

34. Lalle wadannan mutāne⁽³⁾, haƙīka, sunā cēwa,

35. "Bābu wani abu sai mutuwarmu ta farko, kuma ba mu zama wadanda ake tāyarwa ba.

36. "Sai ku zo da ubanninmu, idan kun kasance māsu gaskiya."

37. Shin, sū ne mafifīta kō kuwa mutānen Tubba'u, kuma da wadanda ke a gabāninsu? Mun halaka su, Lalle sū, sun kasance māsu laifi.

فَبَأْكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا
مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَذَابِ الْمُهَمَّينَ ﴿٣٠﴾

مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

وَلَقَدْ أَخْرَجْنَاهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِنَّا تَعَذَّبْنَا مِنْ آلَيَّنَا مَا فِيهِ بَلُؤْا مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

إِنَّهُمْ إِلَّا مَوْتَنُّا أَلَّا يَلْفَزُونَ ﴿٣٥﴾

فَأَلْوَأْنَا بَابَاتِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

أَهْرَخْنَا مِنْ قَوْمٍ شَيْعَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

أَهْلَكْنَا هُنْهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

(1) Watau sama da ƙasa ba su girgizu ba sabōda halaka su da aka yi kamar ba a yi, kōme ba.

(2) An bai wa Banī Isrā'il ni'imar ilmi na Taurāta, an daukaka su, sabōda aiki da ilmin, a kan sauran mutānen zāmaninsu, kuma aka bā su ăyoyin mu'ujiza kamar tsāge tēku da mannu da salwa da sauransu, amma kuma dukkan wadannan ni'imomin sai da suka gushe a lōkacin da suka sābā wa umurnin Allah, sai kuma ƙaskanci ya maye musu daga bāya. Wannan kuma wa'azi ne ga Musulmi wadanda Allah Ya daukaka su da Alkur'āni a kan sauran mutāne, idan sun kauce masa zā su walākantu.

(3) Anā nufin mutānen zāmanin Annabi Muhammadu, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, wadanda ake kirān su zuwa ga Musulunci.

38. Kuma ba Mu halitta sammai da kasa da abin da ke a tsakāninsu ba, alhāli kuwa Munā māsu wāsā.

39. Ba Mu halitta su ba fāce da manufa ta gaskiya, kuma amma mafī yawansu, ba su sani ba.

40. Lalle rānar rarrabēwa, ita ce lōkacin wa'adinsu gabā daya.

41. Rānar da wani zumu bā ya amfānin wani zumu da kōme, kuma ba su zama anā taimakon su ba.

42. Fāce wanda Allah Ya yi wa rahama. Lalle Shi (Allah), Shi ne Mabuwāyi, Mai jin kai.

43. Lalle itāciyar Zaikkūm (danyen wutā),

44. Ita ce abincin mai laifi.

45. Kamar narkakken kwalta, yanā tafasa a cikin cikunna.

46. Kamar tafasar ruwan zāfi.

47. (A cē wa malā'ikun wutā), “Ku kāmā shi, sa'an nan ku fizge shi zuwa ga tsakiyar Jahīm.

48. “Sa'an nan ku zuba, a kansa, daga azābar ruwan zāfi.”

49. (A ce masa), “Ka dandana! Lalle kai , kai ne mabuwāyi mai girma!

50. “Lalle wannan shi ne abin da kuka kasance kunā shakka game da shi.”

51. Lalle māsu taħawa sunā cikin matsayi amintacce.

52. A cikin gidājen Aljanna da marēmari.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لَعِينٌ ﴿٢٨﴾

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا يَالْحِقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٠﴾

يَوْمَ لَا يُغَيِّرُ مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنْصَرُونَ ﴿٣١﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٣٢﴾

إِنَّ شَجَرَتَ الْرَّقْمٍ ﴿٣٣﴾

طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٣٤﴾
كَمُهَلِّي فِي الْبَطْوَنِ ﴿٣٥﴾

كَعْلَى الْحَمِيمِ ﴿٣٦﴾

خُدُوفٌ فَأَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٣٧﴾

ثُمَّ صُبُوا فَوَقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٣٨﴾

دُقُّ إِلَّا كَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٣٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمَرُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الْمُشْتَقِينَ فِي مَقَامِ أَمِينٍ ﴿٤١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعَيْنِينَ ﴿٤٢﴾

53. Sunā tufanta daga tufāfin alharīni rakīki, da mai kauri, sunā māsu zaman fuskantar jūna.

54. Kamar haka, kuma Mun aurar da su da mātā māsu kyaun idānu, māsu girmansu.

55. Sunā kira, a cikinsu (gidājen) ga dukan 'ya'yan itācen marmari, sunā amintattu (daga dukan abin tsōro).

56. Bā su dandanan mutuwa, a cikinsu, fāce mutuwar farko, kuma (Allah) Ya tsare musu azābar Jahīm.

57. Sabōda falala daga Ubangijinka. Wancan shi ne babban rabo, mai girma.

58. Dōmin haka kawai Muka sauķakar da shi (Alkur'āni) da harshenka, tsammāninsu, su riķa tunāwa.

59. Sai ka yi jira. Lalle sū, māsu jira ne.⁽¹⁾

يَكْلُبُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبَرَقٍ
مُتَقَبِّلِينَ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ وَرَجَنَهُمْ بِحُورٍ عَيْنٍ ﴿٥٢﴾

يَدْعُونَ فِيهَا يُكْلِي فَنَكَهَةً أَمِينَ ﴿٥٣﴾

لَا يَدْوُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا مَوْتَةً
الْأُولَى وَقَنَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٤﴾
فَضَلَّا مِنْ زَيْنَكَذَلِكَ هُوَ الْفَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

فَإِنَّمَا يَسْرِئِلُهُ يَسَارِيكَ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَرْتَقَبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٧﴾

(1) Māsu jira ne ga abin da zai sāme su idan ba su yi īmāni ba, watau ni'imar da aka ba su zā ta gushe ke nan dōmin ba su aiwatar da ita ba a kan umurnin Allah.

SŪRATUL JĀTHIYA

سُورَةُ الْجَاثِيَّةِ

Tanā karantar da wajabcin bin shari'ar Allah. Wanda ya bi waninta, yā bace, kō da ya ga kansa a kan wani ilmin da jarrabāwa kō wani mutum ya bā shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

2. Saukar Littāfi daga Allah Mabuwāyi Mai hikima yake.

3. Lalle ne a cikin sammai da kasa akwai āyōyi⁽¹⁾ ga māsu īmāni.

4. Kuma a cikin halittarku da abin da ke watsuwa na dabba akwai āyōyi ga mutāne māsu yakīni.

5. Kuma da sābawar dare da yini da abin da Allah Ya saukar daga sama na arziki, sa'an nan Ya rāyar da kasa game da shi a bāyan mutuwarta, da jūyāwar iskōki, akwai āyōyi ga mutāne māsu yin hankali.

6. Wadancan āyōyin Allah ne, Munā karanta su gare ka da gas-kiya. To, da wane lābāri bāyan Allah da āyōyin Sa suke yin īmāni?

7. Bone yā tabbata ga dukan mai yawan kiren karya, mai laifi.

حَمَ

تَنَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا بَيْثُ مِنْ دَائِيَةٍ إِنَّ لِقَوْمَ يُوقُونَ ﴿٣﴾

وَاحْتِلَفَ أَتْلِيلٌ وَالنَّهَارٌ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ
مِنْ رِزْقٍ فَأَخِيَّاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَنَصَرِيفُ
الرِّيحَ إِنَّ لِقَوْمَ يَعْقُلُونَ ﴿٤﴾

تِلْكَ إِنَّ اللَّهُ تَنَزُّلُهُ أَعْيَتُكُمْ بِالْحِقْقِ فَبَأَيِّ
حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَإِنَّهُمْ بِمُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

وَيَلْ لِكُلِّ أَفَّاكِ إِنَّهُمْ ﴿٦﴾

(1) Āyā, ita ce alāma mai jan hankalin mutum zuwa ga shiriya. Jam'inta, shi ne āyōyi.

8. Yanā jin āyōyin Allah anā karanta su a kansa, sa'an nan ya dōge yanā makangari, kamar bai jī su ba. To, ka yi masa bushāra da azāba mai radadi.

9. Kuma har idan ya san wani abu daga āyōyin Mu, sai ya riķa su da izgili. Wadancan sunā da wata azāba mai wulākantāwa (a dūniya).

10. Gaba gare su (a Lāhira) akwai Jahannama, kuma abin da suka sanā'anta bā ya wadātar da su daga kōme, kuma abūbuwan da suka riķā majibinta, baicin Allah, bā su wadātar da su daga kōme. Kuma sunā da wata azāba mai girma.

11. Wannan (Alkur'āni) shi ne shiryuwa. Kuma wadanda suka kāfirta game da āyōyin Ubangijinsu, sunā da wata azāba ta wulākanci mai radadi.

12. Allah ne Wanda Ya hōre muku tēku dōmin jirgi ya gudāna a cikinta da umurninSa, kuma dōmin ku nēma daga falalarSa, kuma tsammāninku zā ku göde.

13. Kuma Ya hōre muku abin da ke a cikin sammai da abin da ke a cikin kasa, gabā daya daga gare Shi yake. Lalle ne, a cikin wangan, haķika, akwai āyōyi ga mutāne wadanda ke yin tunāni.

14. Ka ce wa wadanda suka yi īmāni, su yi gāfara ga wadanda bā su fātan rahama ga kwānukan Allah,⁽¹⁾ dōmin (Allah) Ya sāka wa

يَسْمَعُ إِيمَانَ اللَّهِ تُسْلِمَ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصْرَرُ مُسْتَكِرًا كَانَ
لَمْ يَسْمَعْهَا فَبِشَرَهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ إِيمَانِنَا شَيْئًا أَنْخَذَهَا هُرُوفًا أَوْ لِتَكَأَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

فَنَوَّرَ إِلَيْهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَقْنَعُ عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا أَنْخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلَيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
عَذَابٌ مِّنْ يَحْزِنُ الْيَمُ ﴿١١﴾

*اللَّهُ الَّذِي سَخَرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ
بِأَمْرِهِ وَلِتَبْغُوْ مِنْ قَضَاهِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
إِنَّمَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

فُلِّلَدَّيْنَ إِمَامُوا يَغْفِرُوا لِلَّدَّيْنَ لَا يَرْجُونَ
أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْرِيَ قَوْمًا يَمْسَكُوْنَ بِكِسْبُونَ ﴿١٤﴾

(1) Kwanukan Allah, sū ne masīfu wadanda ke sāmun kāfirai wadanda bā su bin shāri'ar Allah. Wātau Allah Ya umurci Annabi ya gaya wa Musulmi, cēwa wanda bā ya

mutāne da abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Wanda ya aikata aikin kwari, to, dōmin kansa, kuma wanda ya mūnana aiki, to, a kansa. Sa'an nan zuwa ga Ubangijinku ake mayar da ku.

16. Kuma lalle ne, hafīka, Mun bai⁽¹⁾ wa Banī Isrā'īla littāfi da hukunci da Annabci, kuma Mun arzūta su daga abūbuwa māsu dādī, kuma Mun fīfīta su a kan mutānen dūniya (a zāmaninsu).

17. Kuma Muka bā su hujjōji na umurni. Ba su sāba ba fāce bāyan ilmi ya jē musu, sabōda zālunci a tsakāninsu. Lalle ne, Ubangijinka zai yi hukunci a tsakāninsu, a Rānar Kiyāma a cikin abin da suka kasance sunā sāba wa (jūna).

18. Sa'an nan Muka sanya ka a kan wata shari'a ta al'amarin. Sai ka bī ta, kuma kada ka bi son zūciyōyin wadannan da ba su sani ba.

19. Lalle ne sū, bā zā su wadātar da kai da kōme ba daga Allah. Kuma lalle ne azzālumai, sāshensu majibintan sāshe ne. Kuma Allah ne Majibincin māsu ta'kawa.

tsōron masīfu sabōda yā ki aiwatar da shari'ar Allah a kansa, to, kada Musulmi su dāmu da shi, watau kāfirān amāna nā iya bin dōkōkinsu na al'āda, bābu ruwan Musulmi, matukar dai ba su shūka wata fitina ba a gare su. A bāyan haka Allah zai sāka wa kōwa game da aikinsa.

(1) Bā Musulmi kawai aka aiko wa Manzo ba, bā su kawai aka bā su shari'a ba kuma aka umurce su da binta ba, Banī Isrā'īla ma, an bā su haka, kuma sun dāukaka a kan mutāne a lōkacin da suka yi aiki da shari'ar, kuma suka kaskanta a lōkacin da suka bar aiki da ita. Musulmi ma haka suke idan sun bar shari'ar da Allah Ya aza su a kanta, zā su kaskanta yadda Yahūdāwa suka kaskanta.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ مَوْلَانَا
فَعَلَيْهَا أَثُمٌ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ أَتَيْنَا بِنِي إِنْرَاءً يَلِ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنْ أَطْيَبِتَ وَفَضَّلْنَاهُمْ
عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

وَأَتَيْنَاهُمْ بَيْتَنَا مِنَ الْأَمْرِ فَمَا أَخْتَلَفُوا
إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْدًا بَيْنَهُمْ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمةِ فِيمَا
كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنْ الْأَمْرِ
فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنِوُا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ
الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمُ أَوْلَيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ
الْمُسْتَقِرِّينَ ﴿٢٠﴾

20. Wannan (Alkur'āni) hukunce-hukuncen natsuwa ne ga mutāne, da shiryuwa, da rahama, ga mutāne wadanda ke da yañini.

21. Kō wadanda suka yāgi miyāgun ayyuka sunā zaton Mu sanyā su kamar wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, su zama daidai ga rāyuwarsu da mutuwarsu? Abin da suke hukuntāwa yā mūnana!

22. Alhāli kuwa Allah ne Ya halitta sammai da kasā sabōda gas-kiya, kuma dōmin a sāka wa kōwane rai da abin da ya sanā'anta, kuma su, bā zā a zālunce su ba.

23. Shin, kā ga wanda ya riķi son zūciyarsa shī ne abin bautawarsa, kuma Allah Ya batar da shi a kan wani ilmi,⁽¹⁾ kuma Ya sa hātimi a kan jinsa, da zūciyarsa, kuma Ya sa wata yānā a kan ganinsa? To, wāne ne zai shiryar da shi bāyan Allah? Shin to, bā zā ku yi tunāni ba?

24. Kuma suka ce, “Bābu kōme fāce rāyuwarmu ta dūniya; munā mutuwa kuma munā rāyuwa (da haihuwa) kuma bābu abin da ke

هَذَا بِصَبَرٍ لِّلَّاتِيْنَ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ
يُوقِنُونَ ﴿١﴾

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ أَجْرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ
تَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ إِمْنَأُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مَّحِيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
وَلِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣﴾

أَفَرَبَتْ مِنْ أَنْخَدَ إِلَهَهُ، هَوَنَهُ وَأَضْلَلَهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ
وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ، وَقَلْبِهِ، وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ
غَشْوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَا شَاءَ الدُّنْيَا فَمَوْتٌ وَّخَيَا وَمَا

(1) Ilmin Allah bā ya da iyāka, Yanā būfa shi ga wanda Ya ga dāma, a inda kō a lōkacin da Ya ga dāma, amma dai duk ilmin da bai saukar da shi ga Annabi Muhammadu ba, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, to, bā a aiki da shi ga hukunci kō shari'a, wanda ya bi shi kuwa, to, ya fāce ga aikinsa, bā ya cikin shiryayyu māsu zaman lāfiya a dūniya kuma su shiga Aljanna a Lāhira, dōmin sharadin haka shī ne bin sunna. Wanda ya bar sunna kuwa, ya yi kuskuren hanya, bābu mai shiryar da shi kuma sai Allah idan Yā so shi da rahama, watau Ya sanya shi ya tūba. Wannan ya nūna cēwa ibāda da mu'āmala duka daya suke ga Musulunci, barin aiki da shari'a a cikin kōwannensu duka, kāfirci ne ga wanda ya halatta yin haka nan. Mafi yawan kāfircin da ya sāmi Musulmi, ya zo musu ne ta hanyar barin mu'āmalōli da shari'ar Allah, suka dauki yin salsa da mai kama da ita, shi kafai ne Musulunci, suka kāfirta da haka.

halaka mu sai zāmani.” Alhāli kuwa (ko da suke fadar maganar) bā su da wani ilmi game da wannan, bā su bin kōme fāce zato.

25. Kuma idan anā karanta āyōyinMu bayyanannu a kansu, bābu abin da ya kasance hujjarsu fāce suka ce, “Ku zo mana da uban-ninmu, idan kun kasance māsu gaskiya.”

26. Ka ce, “Allah ne ke rāyar⁽¹⁾ da ku, kuma Shī ne ke matar da ku, sa’ān nan Ya tāra ku zuwa ga Rānar Kiyāma, bābu shakka a gare ta, kuma amma mafī yawan mutāne ba su sani ba.

27. “Kuma mulkin sammai da kasa na Allah ne Shī kadai. Kuma rānar da Sa’ā ke tsayuwa, a rānar nan māsu bātāwa (ga hujjōjin Allah dōmin su ki bin shari’arSa) zā su yi hasāra.”

28. Kuma zā ka ga kōwace al’umma tanā gurfāne, kōwace al’umma anā kirān ta zuwa ga littāfinta. (A ce musu) “A yau anā sāka muku da abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

29. “Wannan littāfinMu ne, yanā yin magana a kanku da gaskiya. Lalle Mū, Mun kasance Muna sauya rubūtun tamkar abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

30. To, amma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan

يَهْلِكُنَا إِلَّا الْدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنَّهُمْ إِلَّا يَظْهُرُونَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا نَشَأْنَا عَلَيْهِمْ فَإِنَّا بِئْتَنَا مَكَانَ حُجَّةَ هُنَّ إِلَّا أَنَّ قَالُوا إِنَّا نَتَوَأَّءُ بِعَابِتَنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

فَلِلَّهِ الْحِكْمَةُ كُلُّهُ يَعْلَمُ مَعْكُومًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَبِّ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ الْأَسَاطِيرُ
يَوْمَ إِذْ يَخْتَصُ الْمُبْطَلُونَ ﴿١٩﴾

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَاهَتْهُ كُلُّ أُمَّةٍ نَدْعَى إِلَى كِتَبِهَا الْيَوْمَ
تُجْزَىٰنَ مَا كُنُّتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

هَذَا إِنَّا بِنَا يَنْطَقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا
نَسْتَنْسِخُ مَا كُنُّتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

(1) Wātau ba kū ne ke rāyuwa da kanku ba, sai an rāyar da ku, haka ne ga mutuwa, bāku ne ke mutuwa da kanku ba, sai an matar da ku, kuma Allah Shi ‘Daya ke iya rāyarwa ko matarwa. To, yāya ne zā ku ki bin shari’ar da Ya umurce ku da binta?

kwarai, to, Ubangijinsu zai sanya su a cikin rahamarSa. Wannan shī ne babbani rabo bayyananne.

31. Kuma amma wadanda suka kafirta (Allah zai ce musu), “Shin, ayoyiNa ba su kasance anā karanta su a kanku ba sai kuka kangare, kuma kuka kasance mutāne māsu laifi?

32. “Kuma idan aka ce, lalle wa’adin Allah gaskiya ne, kuma Sa’a, bābu shakka a cikinta, sai kuka ce, ‘Ba mu san abin da ake cēwa Sa’a ba, bā mu zato (game da ita) fāce zato mai rauni, kuma ba mu zama māsu yakini ba.””

33. Kuma mūnanan abin da suka aikata ya bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu.

34. Kuma aka ce, “A yau zā Mu manta da ku, kamar yadda kuka manta da gamuwa da yininku wannan. Kuma makōmarku wutā ce, kuma bā ku da wadansu māsu taimako.

35. “Wancan dōmin lalle kū, kun riki ayoyin Allah da izgili, kuma rāyuwar dūniya ta rūde ku. To, a yau bā zā su fita daga gare ta ba, kuma bā zā su zama wadanda ake nēman yardarsu ba.”

36. Sabōda haka, gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin sammai, kuma Ubangijin kasā, Ubangijin halittu.

37. Kuma gare Shi girma yake, a cikin sammai da kasā, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai Hikima.

فَيَدْخُلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَمَا تَكُونُ إِلَيْنِي شَتَّى عَيْنَكُمْ
فَأَسْتَكْبِرُ قُرْبًا وَكُسْطُرْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَارِبَّ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدَرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ تَنْظُنَ إِلَّا ظُنْنًا
وَمَا خَنِبْتُ مُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣﴾

وَبَدَأَ الْهُمْ سِيَّعَاتٍ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِنُونَ ﴿٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَسْكُمُ كَمَا سَيْمُ لِقَاءَ يَوْمَ كُوْهَدَا
وَمَا وَلَكُمُ الْأَنْوَارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٥﴾

ذَلِكُمْ بِأَنَّكُمْ أَخْتَدَفْتُمْ إِنَّ اللَّهَ هُرُوفٌ وَعَرَافٌ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُنْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٦﴾

فِلَلَهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

Tanā karantar da cēwa duka mai yin nasīha ga kansa, ko ga wani, to, mai gargadī ne, Annabi ne kō waninsa, mutum ne ko aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. H. M.

2. Saukar da littafi daga Allah, Mabuwāyi, Mai hikima yake.

3. Ba Mu halitta sammai da ƙasa ba, da abin da ke tsakāninsu, fāce da gaskiya da wani ajali ambatacce, kuma wadanda suka kāfirta, māsu bijirēwa ne daga abin da aka yi musu gargadī (da shi).

4. Ka ce, “Shin, kun gani, abin da kuke kira, wanda yake baicin Allah? Ku nūna mini, mene ne suka halitta daga kasā? Kō kuwa sunā da tārayya a cikin sammai? Ku zo mini da wani littāfi na gabānin wannan (Alkur’āni) kō wata alāma daga wani ilmi, idan kun kasance māsu gaskiya.”

5. Kuma wāne ne mafi bata daga wanda ke kiran wanin Allah wanda bā zai karba masa ba, har Rānar Kiyāma, alhāli sū (wadanda ake kiran) shagaltattu ne daga kiransu?

٥ حم

تَزَيَّلُ الْكِتَابُ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ①

مَا حَلَقَنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَاجِلٌ مُسْمَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ ②

فَلَمَّا رَأَيْتُمْ مَا نَدَعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُوذُ فِي
مَا ذَا خَلَقَوْا مِنْ الْأَرْضِ أَفَلَهُمْ شَرِكُوا
السَّمَوَاتِ أَتَتُوْنِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثْرَقَ
مِنْ عِلْمِي إِنْ كُثُرْ صَدِيقِنَ ③

وَمَنْ أَضَلُّ مِنَ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ عَنْ
دُعَائِيهِمْ غَفَلُونَ ④

6. Kuma idan aka tāra mutāne, sai su kasance makiya a gare su, alhāli sun kasance māsu ki ga ibādarsu.

7. Kuma idan anā karātun āyōyin Mu bayyanannu a kansu, sai wadanda suka kāfirta ga gaskiya a lōkacin da ta jē musu, su ce, “Wannan sihiri ne bayyananne.”

8. Kōkuwa sunācēwa, “Yā kirki-ra shi (Alkur’āni) ne”? Ka ce, “Idan na kirki-ra shi ne, to, bā ku mallaka mini kōme daga Allah. Shī ne Mafi sani ga abin da kuke kūtsāwa a cikinsa na magana. (Allah) Yā isa Ya zama Shaida a tsakānīna da tsakāninku. Kuma Shī ne Mai gā-fara, Mai jin kai.”

9. Ka ce, “Ban kasance fārau ba daga Manzanni, kuma ban san abin da zā a yi game da ni kō game da ku (na gaibi) ba, bā ni bin kōme fāce abin da ake yin wahayi zuwa gare ni, kuma ban zama ba, fāce mai gargadī mai bayyanāwa.”

10. Ka ce, “Shin, kun gani, idan (Alkur’āni) ya kasance daga wurin Allah yake, kuma kuka kāfirta da shi, kuma wani mai shaida daga Banī Isrā’ila ya bāyar da shaida a kan kwatankwacinsa, sa’an nan ya yi īmāni, kuma kuka kangare? Lalle Allah bā Ya shiryar da mutāne azzā-lumai.”

11. Kuma wadanda suka kāfirta suka ce wa wadanda suka yi īmāni, “Dā (Alkur’āni) ya kasance, wani alhēri ne, dā ba su riga mu zuwa gare shi ba.” Kuma tun da ba su

وَإِذَا حُشِرَ الْأَنَاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءٌ وَكَانُوا
يُعَبَّدُونَ ① كُفَّارٍ

وَلَاذُتُّنَى عَلَيْهِمْ إِنَّا يَنْهَا نَبِيًّا قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هُنَّ هَذَا سِخْرُ مُّنِينٌ ②

أَمْ يَقُولُونَ أَفَتَرَنَا هُنَّ قُلْ إِنْ أَفَرَيْتُهُ فَلَا تَنْكِلُونَ
لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تَقْبِضُونَ فِيهِ لَهُنَّ
يُهُدُ شَهِيدٌ أَبْيَنَ وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْرَّحِيمُ ③

قُلْ مَا كُنْتُ بِدِعَامِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَذْرِي مَا
يُفْعَلُ بِي وَلَا يَكُونُ أَنِّي أَنْتَعُ إِلَيْهِ الْمَأْبُوحَ إِلَيَّ وَمَا
أَنَا إِلَّا لَذِيرٌ مُّنِينٌ ④

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهَدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَإِنْ مَنْ وَأَسْتَكْبَرْ قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ
خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَلَاذَ مَرْيَهْتَدُوا لِيَهِ

shiryu game da shī ba, to, zā su ce, “Wannan kiren karya ne dadadde.”

12. Alhāli kuwa a gabāninsa akwai littāfin Mūsā, wanda ya kasance abin kōyi, kuma rahama. Kuma wannan (Alkur’āni) littafi ne mai gaskatāwa (ga littafin Mūsā), a harshe na Larabci dōmin ya gargadī wadanda suka yi zālunci, kuma ya zama bushāra ga māsu kyautatāwa.

13. Lalle ne, wadanda⁽¹⁾ suka ce, “Ubangijinmu Allah ne,” sa’an nan suka daidaitu, to, bābu wani tsōro a kansu, kuma bā zā su yi bañin ciki ba.

14. Wadannan ’yan Aljanna ne, sunā madawwama a cikinta, a kan sakamako ga abin da suka kasance sunā aikatāwa.

15. Kuma Mun yi wasiyya ga mutum⁽²⁾ game da mahaifansa biyu da kyautatāwa, uwarsa tā yi cikinsa wahala, kuma ta haife shi wahala. Cikinsa da yāyensa watā talātin. Har a lōkacin da ya kai ga mafi karfinsa, kuma ya kai shēkara arba’in, ya ce, “Yā Ubangijina! Ka kange ni dōmin in göde wa ni’imarka, wadda Ka ni’imta a kaina, da kuma a kan mahaifāna biyu, kuma dōmin in aikata aikin kwarai, wanda Kake yarda da shi, kuma Ka kyautata mini a cikin zuriyata. Lalle nī, nā

فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنَّكَ قَدِيمٌ ﴿٧﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابٌ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً
وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِسِيرَةِ
الَّذِينَ ظَاهَرُوا وَسَرِيَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا رَبِّنَا اللَّهَ ثُمَّ أَسْتَقْلُمُوا فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْرُونَ ﴿٩﴾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَلِيلُنَا فِيهَا جَزَاءٌ يَعْلَمُ
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدِيهِ إِحْسَنًا حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ، كُرْهًا وَضَعْتَهُ كُرْهًا حَمَلَهُ، وَفَصَلَاهُ
ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشْدَهُ، وَبَلَغَ
أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبُّهُ أَوْزِعِيَ أَنَّ أَشْكُرَ
يَعْمَلَتْكَ أَتَيَ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ رَبِّيَ وَالِدِيَ وَأَنَّ
أَعْمَلَ صَلِيلًا حَارَضَهُ وَأَصْلَحَ لِي فِي ذُرْتِي
إِنِّي تَبَتَّلُ إِلَيْكَ وَلَيَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١١﴾

(1) Yā fara da wanda ya yi wa kansa nasiha, kuma ya yi aiki da ita, to, shī mai gargadī ne. Haka kuma mai yin nasiha ga mutāne, shī mā mai gargadī ne.

(2) Mutum a cikin iyālinsa, kō ya zama mai gargadī ga kansa da nashiha ga mahaifansa da zuriyarsa kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 13, 14 da 15, kō kuma ya zama mai butulci ga kansa, ya tōzartar da iyāyensa da zuriyarsa, kamar yadda ya bayyana a cikin āyōyi 17 da 18.

tūba zuwa gare Ka, kuma lalle ni, inā daga māsu sallamāwa (ga umurninKa)."

16. Wadancan ne wadanda Muke karba, daga gare su, mafi kyaun abin da suka aikata, kuma Muke gāfarta mafi mūnanan ayyukansu, (sunā) a cikin 'yan Aljanna, a kan wa'adin gaskiya wanda suka kasance anā yi musu alkawari (da shi).

17. Kuma wanda ya ce wa mahaifansa biyu, "Tir gare ku! Shin, kunā tsōratar da ni cēwa zā a fitar da ni daga (kabari) ne, alhāli kuwa karnōni na mutāne da yawa sun shūde a gabānīna (ba su kōmo ba)?" Kuma sū (mahaifan) sunā nēman Allah taimako (sunā ce masa) "Kaitonka! Ka yi īmāni, lalle wa'adin Allah gaskiya ne." Sai shi kuma ya ce. "Wannan bā kōme ba ne fāce tātsūniyōyin mutānen farko."

18. Wadancan ne wadanda kalmar azāba ta wajaba a kansu, a cikin al'ummōmi wadanda suka shūde, (bā da dadēwa ba), a gabāninsu, daga aljannu da mutāne. Lalle sū, sun kasance māsu hasāra.

19. Kuma ga kōwane nau'i, yanā da darajōji daga abinda suka aikata. Kuma dōmin (Allah) Ya cika musu (sakamakon) ayyukan-su, alhāli kuwa sū, bā zā a zālunce su ba.

20. Kuma rānar da ake gitta wadanda suka kāfirta a kan wutā (a ce musu), "Kun tafiyar da abūbu-wanku na jin dādī a cikin rāyu-

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَقْبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا
عَمِلُوا وَتَجَوَّزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَاحِ
الْجَنَّةِ وَعَدَ الصَّادِقُ الَّذِي كَانُوا
يُوعَدُونَ ﴿٥﴾

وَالَّذِي قَالَ لِوَالَّدِيهِ أَفِ لَكُمَا أَنْعَدَنِي إِنْ
أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا
يَشْتَغِلُونَ بِإِيمَانِ اللَّهِ وَبِلَكَ إِيمَانِ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسْطِرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقُولُ فِي أَمْمٍ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ إِنَّهُمْ كَانُوا حَسِيرِينَ ﴿٧﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوْقِنُهُمْ أَعْمَالَهُمْ
وَهُنَّ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَيَوْمَ يُعَرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبُ
طَيْبَتِكُمْ فِي حَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَسْتَمْتَعُمْ بِهَا

warku ta dūniya, kuma kun nēmi jin dādī da su, to, a yau anā sāka muku da azābar wulākanci, dōmin abin da kuka kasance kunā yi na girman kai a cikin fasa, bā da wani hakki ba, kuma dōmin abin da kuka kasance kuna yi na fāsikansi.”

21. Kuma ka ambaci dān’uwan⁽¹⁾ Ādāwa a lōkacin da ya yi gargadī ga mutānensa, a Tuddan Rairayi, alhāli kuwa wadansu māsu gargadī sun shūde a gaba gare shi da bāya gare shi (da cēwa) “Kada ku bauta wa kōwa fāce Allah. Lalle nī, inā tsōrata muku azābar yini mai girma.”

22. Suka ce, “Shin, kā zo mana ne dōmin ka karkatar da mu daga gumākanmu? To, ka zo mana da abin da kake yi mana wa’adin, idan kā kasance daga māsu gaskiya.”

23. Ya ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma inā iyar muku abin da aka aiko ni da shi, kuma amma inā ganin, kū, wasu mutāne ne, kunā jāhiltar gaskiya.”

24. To, a lōkacin da suka ga azābar, kamar hadari mai fuskan tar rāfukansu, suka ce, “Wannan hadari ne mai yi mana ruwa.” Ā'a, shī ne abin da kuke nēman gag-gāwar saukarsa: iska ce, a cikinta akwai wata azāba mai radafī.

فَالْيَوْمَ يُخْرَجُونَ عَذَابَ الْهُنُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْكِنُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَفْسِدُونَ ﴿٢﴾

* وَأَذْكُرْ أَخَاهُ عَادِ إِذْ أَنْدَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتْ الْنُّورُ مِنْ بَيْنِ يَدِيهِ وَمِنْ خَلْفِهِ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهُ إِنِّي أَخَافُ عَيْتُكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣﴾

قَالُوا أَجِئْنَا لَتَأْكِلُنَا فِي كَاعِنِ الْهَيْثِنَا فَأَنْتَ بِمَا تَعْدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٤﴾

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنِّي لَعُوكُمْ مَا أَزْسِلْتُ بِهِ وَلَكُمْ أَرْكُو قَوْمًا لَجَهَلُونَ ﴿٥﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقِيلًا أَوْ دَيْرَهُمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطَرٌ نَأْبَلْهُو مَا أَسْعَجَلْشُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦﴾

(1) Ya ambaci Hūdu da mutānensa Ādāwa da misālin wadansu māsu gargadī daga Annabāwan da suka shūde da kuma mutānensu, da yadda aka halaka su daga inda suke zaton rahama ta jē musu. Haka ne hukuncin dukan wanda aka yi wa gargadī da bin umurnin Allah, idan ya fi bi, sa'an nan ya bi son zūciyarsa, Allah zai kāwo masa azāba daga inda yake zaton alhēri ga kansa.

25. Tanā darkake kōwane abu da umurnin Ubangijinta. Sai suka wāyi gari, bā a ganin kōme fāce gidājensu. Kamar wannan ne Muke sāka wa mutāne māsu laifi.

26. Kuma lalle ne, hakīka, Mun ba su īko ga abin da ba Mu bā ku īko gare shi ba, kuma Muka sanya musu wani irin jī da gani da zukāta. Sai dai jinsu bai amfāne su ba, kuma ganinsu bai amfāne su ba, kuma zukātansu ba su amfāne su ba ga kōme, dōmin sun kasance sunā musu game da ãyōyin Allah, kuma abin da suka kasance sunā aikatāwa na izgili game da shi ya wajaba⁽¹⁾ a gare su.

27. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halakar da abin da yake kēwayenku na alkaryu, kuma Muka jujjūya ãyōyi, tsammāninsu zā su kōmo.

28. To, don mēne ne wadanda suka riķa, baicin Allah, abubuwani yi wa baiko, gumaka, ba su taimake su ba? Ā'a, sun bace musu. Kuma wannan shi ne kiren karyarsu da abin da suka kasance sunā kirkirāwa.

29. Kuma a lōkacin da Muka jūya wadansu jama'a na aljannu⁽²⁾ zuwa gare ka sunā saurāren Alku-rāni. To, a lōkacin da suka halarce shi, suka ce, "Ku yi shiru." Sa'an nan da aka kāre, suka jūya zuwa ga jama'arsu sunā māsu gargadī.

تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِمَا رَبَّهَا فَأَضْبَحَ حُوَالَيْرَى
إِلَامَسِكِينُهُمْ كَذَلِكَ بَخْرِيَ الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٩﴾

وَلَقَدْ مَكَثُوا فِيمَا إِنْ مَكَثُوكُمْ فِيهِ
وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمَاعًا وَأَبْصَرًا وَأَفْيَدَهُمْ فِيمَا أَغْنَى
عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَرُهُمْ وَلَا أَفْدَهُمْ
مِنْ شَيْءٍ إِذَا كَانُوا يَجْحَدُونَ بِيَقِيْنِ اللَّهِ وَهَاجَّ
بِهِمْ مَا كَانُوا يَهْدِيهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكَنَا مَا حَوَلَكُمْ مِنَ الْقُرَى
وَصَرَفَنَا الْأَيَّتِ لَعَلَهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ أَخْدُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانَهُ إِلَهَهُمْ بَلْ ضَلَّوْا عَنْهُمْ وَذَلِكَ
إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٢﴾

وَإِذَا صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرَ مِنَ الْجِنِّ
يَسْتَعِمُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا
أَنْصِسُوا فَلَمَّا فَضَّلُّوا وَلَوْا إِلَى قَوْمِهِمْ
مُنْذِرِينَ ﴿٢٣﴾

(1) Ya wajaba a gare su, watau sakamakonsa ya tabbata a kansu da azāba.

(2) Wannan ya nūna cēwa a cikin aljannu akwai Musulmi da māsu gargadī, kuma idan mutum ya yi gargadī dōmin Allah, Allah zai taimake shi da māsu saurāra masa, kō da daga wadansu jinsin da ba nasa ba. Kuma zama a cikin wani addinin Allah da ya shige, bā ya isa ga wanda bai shiga Musulunci ba, a bāyan bayyanar Musuluncin.

30. Suka ce, “Ya mutānenmu! Lalle mū, mun ji wani littāfi an saukar da shi a bāyān Mūsā, mai gaskatāwa ga abin da ke a gaba da shi, yanā shiryarwa ga gaskiya da kuma zuwa ga hanya madaidaiciya.

31. “Yā mutānenmu! Ku karba wa mai kirān Allah, kuma ku yi īmāni da Shi, Ya gāfarta muku daga zunubanku, kuma ya tserar da ku daga azāba mai radadi.

32. “Kuma wanda bai karba wa mai kirān Allah, ba, to, bai zama mai buwāya a cikin kasa ba, kuma ba ya da wadansu majibinta, baicin Shi. Wadannan sunā a cikin bata bayyananna.”

33. Shin, kuma ba su gani ba cēwa, “Lalle Allah, Wanda Yā halitta sammai da kasa, kuma bai kāsa ga halittarsu ba, Mai īkon yi ne a kan rāyar da matattu?” Na’am, lalle Shi, Mai īkon yi ne a kan kōme.

34. Kuma rānar da ake gittar da wadanda suka kāfirta a kan wutā, (a ce musu) “Ashe, wannan bā gaskiya ba ne?” Su ce, “Na’am, gaskiya ne, mun rantse da Ubangi-jinmu!” Sai Ya ce, “To, ku dandani azābar, sabōda abin da kuka kasan-ce kunā yi na kāfirci.”

35. Sabōda haka, ka yi hakuri kamar yadda māsu karfin niyya daga Manzanni suka yi hakuri. Kuma kada ka yi musu gaggāwa. Kamar dai sū, a rānar da suke ganin (sakamako) abin da ake yi musu wa’adi, ba su zauna ba, fāce sa’a guda daga yini. Iyarwa (dai da

قَالُوا إِنَّهُمْ مَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي
إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣﴾

يَقُولُونَ أَنَّهُمْ أَجِيبُوا دِعَى اللَّهَ وَأَمْنُوا بِهِ
يَغْفِرُ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُحِزِّرُكُمْ مِّنْ عَذَابٍ
أَلَيْسَ ﴿٤﴾

وَمَنْ لَا يُحِبِّتْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيَسْ بِمُعْجِزٍ فِي
الْأَرْضِ وَلَيَسْ لَهُ مِنْ دُونِهِ أُولَئِكَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥﴾

أَوْ تَرَرُوا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَا يَعْلَمُ بِخَلْقِهِنَّ يَقَدِّرُ عَلَىَّ أَنْ
يُنْجِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

وَيَوْمَ يُعرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَىَّ النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا إِنَّا وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٧﴾

فَاضْرِبْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعِجِلْ لَهُمْ كَانُوهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يَوْمَ عَدُونَ
لَمْ يَأْتُوكُمْ إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَهَارٍ بَلْعَنْ فَهَلْ

Manzanci). Shin, akwai wanda za a halakar? (Bābu), fāce mutāne fasikai.

يُهَلِّكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦﴾

Tanā karantar da kwadaitarwa ga yin jihādi dōmin tsaron addini da takōbi, kuma tanā gargadī ga barin jihādi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wadanda suka kāfirta, kuma suka kange mutāne daga tafarkin Allah, (Allah) Ya batar da ayyukansu.

2. Kuma wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, kuma suka yi īmāni da abin da aka sassaukar ga Muhammadu, alhāli kuwa shī ne gaskiya daga Ubangijinsu, (Allah) Yā karkare musu miyāgun ayyukansu, kuma Yā kyautata hālāyensu.

3. Wannan kuwa sabōda, lalle, wadanda suka kāfirta sun bi ḫarya, kuma lalle wadanda suka yi īmāni, sun bi gaskiya daga Ubangijinsu. Kamar wannan ne Allah Yake bayyana wa mutāne misālansu.

4. Sabōda haka, idan kun hadu da wadanda suka kāfirta, sai ku yi ta dūkan wuyōyinsu har a lōkacin

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْدُرُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَلَهُمْ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ إِمْنَأُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَإِمْنَأُوا بِهَا
نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرُوا عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بِالْهُمْ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَتَبْغُو الْبَطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
إِمْنَأُوا أَتَبْغُو الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾

فَإِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرِبُ الْرِّقَابَ حَتَّىٰ إِذَا

da kuka yawaita musu kisa, to, ku tsananta daurinsu, sa'an nan imma karimci a bāyan haka kō biyan fansa, har yāki ya saukar da kayansa māsu nauyi. Wangan, dā Allah nā so, dā Ya ci nasara a kansu, (ba tare da yañin ba) kuma amma (Ya wajabta jihādi) dōmin Ya jarraha sāshenku da sāshe. Kuma wadanda aka kashe a cikin tafarkin Allah,⁽¹⁾ to, bā zai batar da ayyukansu ba.

5. Zai shiryar da su, kuma Ya kyautata hālāyensu.

6. Kuma Ya shigar da su Aljanna (wadda) Ya siffanta ta a gare su.

7. Yā kū wadanda suka yi īmani! Idan kun taimaki Allah, zai taimake ku, kuma Ya tabbatar da dugādganku.⁽²⁾

8. Kuma wadanda suka kāfirta, to, rubushi ya tabbata a gare su, kuma (Allah) Ya batar da ayyukansu.

9. Wannan, saboda lalle sū, sun ki abin da Allah Ya saukar, dōmin haka Ya bāta ayyukansu.

10. Shin, ba su yi tafiya ba, a cikin kasa, dōmin su gani yadda ākibar wadanda ke a gabāninsu ta kasance? Allah Ya darkāke a kansu. Kuma akwai misālan wannan ākibar ga kāfirai (na kōwane zāmani).

(1) Tafarkin Allah, (fi sabillah) a wannan sūra tanā nufin jihādi na takōbi dōmin daukaka kalmar Allah da tsare ta. Anā fassara tafarkin Allah a wadansu wurāre da jihādi na takōbi kō na magana dōmin shiryar da mutāne kō dōmin tsaron gaskiya, kō kuma karantarwa, da kuma tsare rai daga shāwarta da hushinta. A cikin Hadisi anā ruwaitōwa cēwa tsaron rai daga shāwarta da hushinta shī ne jihādi wanda ya fi girma.

(2) Tabbatar da dugadugan kafāfun, yanā nufin sanya musu zārumci a cikin zukātansu, dōmin kafāfunsu, su kafu a wurin yāki, dōmin kada su gudu.

أَخْتَنْسُمُو هُرْ فَشَدُوا الْوَنَاقَ إِلَمَا مَنْ بَعْدُ وَلَمَّا فَدَأَهُ
حَتَّىٰ قَضَىٰ لَهُ رُبُّ أَوْرَارِهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَسَأَ اللَّهُ
لَا تَنْصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنَ لَيَسِّلُو بَعْضَكُمْ بِعَصْرٍ
وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمَّا يُضْلَلَ أَغْنَمَهُمْ ①

سَيَقْدِيرُهُمْ وَيُضْلِلُهُمْ ②

وَيُدْخِلُهُمْ أَجْنَةَ عَرَفَهَا الْهُنْمُ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ شَرُورًا وَاللَّهُ يَنْصُرُ كُوْكُبَ ④
وَيُئْتِيَتْ أَفْدَامَكُمْ ⑤

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَّا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑥

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوْمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَخْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑦

* أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَلِيقَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَلِلْكُفَّارِينَ أَمْثَالُهَا ⑧

11. Wancan! Sabōda lalle Allah ne Majibincin wadanda suka yi īmāni, kuma lalle, kāfirai bābu wani majibinci a gare su.

12. Lalle ne, Allah nā shigar da wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai a gidājen Aljanna, kōgunan ruwa na gudāna daga Karkashinsu, kuma wadanda suka kāfirta, sunā jin dan dāfi (a dūniya) kuma sunā ci, kamar yadda dabbōbi ke ci, kuma wutā ita ce mazauni a gare su.

13. Kuma da yawa akwai alkar-ya, ita ce mafi tsanani ga karfi daga alkaryarka wadda ta fitar da kai, Mun halaka ta, sa'an nan kuwa bābu wani mai taimako a gare su.

14. Shin, wanda ya kasance a kan wata hujja daga Ubangijinsa, zai zama kamar wanda aka kawāce masa mugun aikinsa, kuma suka bibbiyi son zūciyoyinsu?

15. Misālin Aljanna, wadda aka yi wa'adinta ga māsu ta'kawa, a cikinta akwai wadansu kōguna na ruwa, ba mai sākēwa ba, da wadansu kōguna na madara wadda dan-danonta bā ya canjāwa, da wadansu kōguna na giya mai dāfi ga mas-hāya, da wadansu kōguna na zuma tātacce, kuma suna sāmu, a cikinta, daga kōwane irin 'ya'yan itāce, da wata gāfara daga Ubangijinsu. (Shin, māsu wannan ni'ima nā dai-daita) kamar wanda yake madaw-wami ne a cikin wutā, kuma an shāyar da su wani ruwa mai zāfi har ya kakkātse hanjinsu?

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ
الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿٦﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدِحِّلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّتِنَّ بَخِرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَسْتَمْعُونَ وَيَاكُونُ كَمَا تَأْكُلُ الْأَغْنَمُ وَالنَّارُ
مَشَوِّي لَهُمْ ﴿٧﴾

وَكَانَ مِنْ قَرِيبَةِ هِيَ أَشَدُّ فُوَّةً مِنْ قَرِيبَتِكَ أَلَّيْ
أَخْرَجْتَكَ أَهْلَكَكَهُ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿٨﴾

أَفَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْنَهُ مِنْ رَبِّهِ كُنْ رُبِّنَ لَهُ دُسُورٌ
عَمَلِيهِ وَأَبْعَدُوهُمْ أَهْوَاءُهُمْ ﴿٩﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُشَقِّونَ فِيهَا أَنْهَرٌ مِنْ مَاءٍ
غَدِيرٍ، أَسِنٍ وَأَنْهَرٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَغِيَّرْ طَعْمَهُ، وَأَنْهَرٌ
مِنْ حَمِرٍ لَدَدٍ لِلشَّرِبِينَ وَأَنْهَرٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَنَّىٌ
وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الشَّمَرَنَ وَمَعْفَرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
كُنْ هُوَ خَلِدٌ فِي الْأَنْارِ وَسُقُوا مَاءَ حَمِيمًا فَقَطَّ
أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٠﴾

16. Kuma daga cikinsu akwai wanda ke saurare⁽¹⁾ zuwa gare ka, har idan sun fita daga wurinka, su ce wa wadanda aka bai wa ilmi, “Mēne ne (Muhammadu) ya fāda dāzu?” Wadannan ne wadanda Allah Ya shāfe haske daga zukātansu, kuma suka bi son zūciyōyinsu.

17. Kuma wadannan da suka nēmi shiryuwa (Allah) Yā kara musu shiryuwarsu, kuma Yā bā su (sakamakon) taławarsu.⁽²⁾

18. To, shin, sunā jiran (wani abu)? Fāce Sa'a ta jē musu bisa abke, dōmin lalle alāmominta sun zo. To, yāya tunāwarsu⁽³⁾ take, idan har ta jē musu?

19. Sabōda haka ka sani, cēwa bābu abin bautāwa fāce Allah, kuma ka nēmi gāfara ga zunubinka,⁽⁴⁾ kuma sabōda mūminai maza da mūminai mātā, kuma Allah Ya san majūyarku da mazauninku.

20. Kuma wadanda suka yi īmāni sunā cēwa, “Don mēne ne ba a saukar da wata sūra ba?” To, idan aka saukar da wata sūra bayyananna, kuma aka ambaci yāki a cikinta, zā ka ga wadanda yake

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أَنْوَاهُمْ إِلَيْكُمْ مَا ذَاقُوا إِنَّمَا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَأَتَبَعَهُمْ أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

وَالَّذِينَ آهَنَدُوا رَأْدَهُمْ هُدَىٰ وَأَنَّهُمْ تَقْوَيْهُمْ ﴿١٧﴾

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَلْسَانَةَ أَنْ تَأْتِيهِمْ بِعَذَابٍ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَإِذَا لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُنَا فُرُّمُّهُمْ ﴿١٨﴾

فَأَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِنْ سَعَفْتُ لِذَنِبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللهُ يَعْلَمُ مُتَقْبَلَكُمْ وَمَوْنَكُمْ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْلَا نُرِثَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنْرِثَتْ سُورَةٌ مُّحَكَّمَةٌ وَذُكِّرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

(1) Wannan shī ya nūna cēwa wani dan rahōto ba zai iya fahimtar gaskiya ba, matukar anā aikin Allah da gaskiya. Allah na sanya tsōro a cikin zukātan kāfirai.

(2) Taławawa, ita ce bin umurnin Allah da nīsanter haninSa. Sabōda haka abin da Allah ke bai wa mai taławawa, shī ne sakamakon aikinsa wanda ya yi daidai da Sunnar Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

(3) Tunāwarsu da wa'aztuwarsu ga Sa'a bā zai yi musu amfāni ba, a bāyan tā je musu. Wa'azi bā ya amfāni, sai idan wanda aka yi wa shi, yā yi aiki da shi a gabānin mutuwa ta jē masa.

(4) An umurci Annabi ya nēmi gāfara dōmin mutāne su yi kōyi da shi, dōmin Allah Yā riga ya tsare shi daga zunubi a gabāni da bayan Manzanci.

akwai wata cuta a cikin zukatansu sunā kallo zuwa gare ka, irin kallon wanda aka rufe da māgāgi sabōda mutuwa. To, abin da yake mafifīci a gare su:

21. Yin dā'ā da magana mai kyau. Sa'an nan idan al'amarin ya kullu,⁽¹⁾ to, dā sun yi wa Allah gaskiya, lalle dā ya kasance mafifīci a gare su.

22. To, shin, kunā fātan idan kun jūya (daga umurnin) zā ku yi barna a cikin kasā, kuma ku yan-yanke⁽²⁾ zumuntarku?

23. Wadannan sū ne wadanda Allah Ya la'anē su, sa'an nan Ya kurumtar da su, kuma Ya makantar da ganinsu.

24. Shin to, bā zā su kula da Alkur'āni ba, kō kuwa a kan zukātansu akwai makullansu?

25. Lalle ne, wadanda suka kōma bāya a kan dugādugansu a bāyan shiryuwa tā bayyana a gare su, Shaidan ne ya kawāta⁽³⁾ musu (haka), kuma ya yi musu shibta.

26. Wancan, dōmin lalle sū, sun ce wa wadanda suka ki abin da Allah Ya saukar, "Za mu yi muku dā'ā ga sāshen al'amarin," alhāli kuwa Allah Yanā sane da gānawarsu ta asiri.

(1) Kulluwar al'amari, shī ne umurni da yin yāki, yi wa Allah gaskiya, shī ne zartar da umurninSa, bā tāre da tsōro ba. Tsōro, mūnafunci ne.

(2) Dōmin barin jihādi yanā kai ga wātsuwar barna da fasādi a cikin kasā. Wātsuwar fasādi, yanā kai ga yanke zumunta tsakānin dangi, sabōda zāluntar jūna.

(3) Barin jihādi, ridda ne da kōmāwa zuwa ga kāfīrci da kāwātāwar Shaidan cēwa rashin zuwa yāki na sanya kwanciyar hankali da rashin mutuwa, kuma yanā sanya musu waswasi da haka.

يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرًا مَغْبِيًّا عَلَيْهِ مِنْ
الْمَوْتِ فَأَوْلَى لَهُمْ ﴿١﴾

طَاعَةً وَقَوْلًا مَعْرُوفٍ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَمْ
صَدِقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢﴾

فَهَلْ عَسِيْتُمْ إِنْ تَوَلَّنَمْ أَنْ تُقْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتَقْطِعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٣﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنْهُمُ اللَّهُ فَأَصْمَمَهُمْ وَأَعْمَى
أَبْصَرَهُمْ ﴿٤﴾

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبِ
أَفْقَالِهَا ﴿٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَرْتَدُوا عَلَى أَذْبَرِهِمْ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الْشَّيْطَانُ سَوَّلَ
لَهُمْ وَأَمَّا لَهُمْ ﴿٦﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ سُطْرِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٧﴾

27. To, yāya hālinsu yake a lōkacin da malā'iku ke karbar rāyukan-su, sunā dūkan fuskōkinsu da duwaiwansu?

28. Wannan, dōmin lalle sū, sun bi abin da ya fusātar da Allah, kuma sun ki yardarSa, sabōda haka Ya bāta ayyukansu.

29. Ko kuwa wadanda ke da wa-ta cūta a cikin zukātansu, sunā za-ton cēwa Allah bā zai fitar da mu-gun kulle-kullensu (ga Musulunci) ba?

30. Kuma dā Munā so, dā lalle Mun nūna maka su. To, lalle kanā sanin su game da alāmarsu. Kuma lalle kanā sanin su daga shāgubēn magana, alhāli kuwa Allah Yanā sanin ayyukanku.

31. Kuma lalle ne, Munā jarra-ba ku, har Mu san māsu jihādi daga cikinku, da māsu hakuri, kuma Muna jarra-ba lābāranku.

32. Lalle ne wadanda suka kāfirata, kuma suka kange daga tafarkin Allah, kuma suka sāba wa Manzo a bāyan shiriyar ta bayyana a gare su, bā za su cūci Allah da kōme ba, kuma zā Ya bāta ayyukansu.

33. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga ManzonSa, kuma kada⁽¹⁾ ku bāta ayyukanku.

(1) Kada ku bāta ayyukanku da kīn dā'ā ga Allah da ManzonSa ga fita zuwa yāki da waninsa. Ridda na bāta ayyuka, kuma riya da māmākin kai na bāta lādar ayyuka, kuma kwāre da cūtarwa sunā bāta lādar sadaka. Sauran manyan zunubbai, bā su bāta ayyuka sai ga ra'ayin Mu'utazilāwa māsu cēwa manyan zunubbai na bāta lādar ayyuka kamar ridda. An bāta maganarsu da ãyar da ke cēwa, "Allah na gāfarta abin da ya kāsa haka ga wanda Yā so". Sūratun Nisa ãyā ta 48.

فَكَيْفَ إِذَا وَفَتُهُمُ الْمَلَائِكَةُ
يَصْرِيبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَذْكَرُهُمْ ﴿٤﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَتَبْعَوْمَاً أَسْخَطَ اللَّهَ
وَكَرِهُوْرِضَوَنَهُ فَأَخْبَطَ أَعْمَلَهُمْ ﴿٥﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنَّ لَنْ
يُخْرِجَ اللَّهُ أَصْعَدَهُمْ ﴿٦﴾

وَلَوْنَشَاءَ لَأَرَيْتَكَهُ فَلَا عَرَفْتَهُمْ
إِسْمِهِمْ وَلَا تَعْرِفَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ أَعْمَلَكُمْ ﴿٧﴾

وَلَنَبْلُونَكُمْ حَتَّىٰ تَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ
وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُونَكُمْ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَشَاقَّوْا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ
الْهُدَىٰ لَنْ يَصْرُوْا اللَّهُ شَيْعًا وَسَيُخْطِلُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

*يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطْبِعُوا اللَّهَ
وَأَطْبِعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿١٠﴾

34. Lalle ne, wadanda suka kāfirta, sa'an nan kuma suka kange (mutāne) daga tafarkin Allah, sa'an nan suka mutu, alhāli kuwa sunā kāfirai, to, Allah bā zai yi gāfara ba a gare su.

35. Sabōda haka kada ku yi rau-ni, kuma (kada) ku yi kira zūwa ga sulhi alhāli kuwa kū ne mafi dauka-ka, kuma Allah na tāre da ku, kuma bā zai nakaza muku ayyukanku ba.

36. Rāyuwar dūniya, wāsā da abin shagala kawai⁽¹⁾ ce, kuma idan kun yi īmāni, kuma kun yi taķawa, Allah zai kāwo muku ijārōrinku, kuma bā zai tambaye ku dūkiyarku ba.

37. Dā Allah zai tambaye ku su (dūkiyōyin) har Ya wajabta muku bāyarwa, zā ku yi rōwa kuma Ya fitar da miyāgun kulle-kullenku.

38. Ga ku, ya ku wadannan! Anā kirān ku dōmin ku ciyar ga tafarkin Allah, sa'an nan daga ci-kinku akwai mai yin rōwa. Kuma wanda ke yin rōwa, to, yanā yin rōwar ne ga kansa. Kuma Allah ne Wadātacce alhāli kuwa kū fākīrai ne. Kuma idan kuka jūya (daga yi Masa dā'ā), zai musanya wadansu mutāne, wadansunku, sa'an nan bā zā su kasance kwatankwacinku ba.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
مَا لَوْا وَهُمْ كُلُّ فَارٍ فَلَنْ يَعْفَرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٢٤﴾

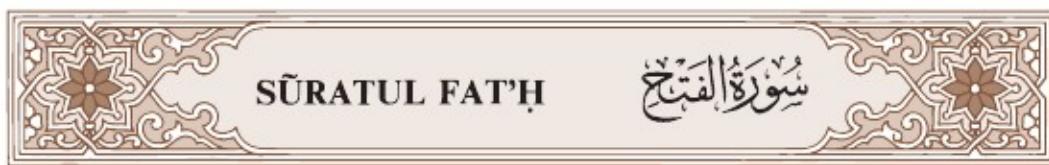
فَلَا يَهْمُنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلِيمِ وَأَنْسُمُ الْأَغْلَونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَرْكُمْ أَعْمَلَكُمْ ﴿٢٥﴾

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لِعِبْرٍ وَلَهُمْ وَلَنْ تُؤْمِنُوا
وَتَسْقُوا يَوْمَ الْحِسْبَرِ كُلُّ أُجُورٍ كُمْ وَلَا يَسْتَلِكُمْ
أَفَوْلَكُمْ ﴿٢٦﴾

إِنْ يَسْتَلِكُمْ هَا فِي حِفْكَ بَخْلُوا وَيُخْرِجُ
أَضْعَافَكُمْ ﴿٢٧﴾

هَذَا نَسْمَهُ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلُ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ
عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفَقَرَاءُ
وَلَنْ تَتَوَلَّنَا يَسْتَدِيلُ قَوْمًا عَيْرَ كُمْ ثُمَّ لَا
يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٢٨﴾

(1) Wāsā, shi ne dukan aiki wanda aka yi bā da nufin wata fa'ida ta addini ba, watau anā yin sa ne dōmin a sāmi abin aikatāwa a bāta lōkaci. Dukan ayyukan da mutum ya yi da nufin rāyuwar dūniya kawai, to, ya zama wāsā kō dā cin abinci ne da karātu. Kuma duk abin da mutum ya yi da niyyar bin umurnin Allah, wājibi, to, ya zama aikin Lāhira kō dā cin abinci ne da jima'insa da matarsa, kamar yadda yake a cikin Hadīsin Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

Tanā karantar da yadda Allah Ya shirya tsayuwar daular Musulunci ta hanyar siyāsa dōmin ta tsare hakkokin Allah da na Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle Mū, Mun yi maka rinja ye (a kan makiyanka), rinja ye bayyananne.

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا حَمِيمًا ﴿١﴾

2. Dōmin Allah Ya shāfe abin da ya gabāta na laifinka da abin da ya jinkirta, kuma Ya cika ni'imar Sa a kanka, kuma Ya shiryar da kai ga hanya madaidaiciya.

لِتُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقْدَمَ مِنْ ذَنِبٍ وَمَا تَأْخُذَ
وَيُتَمَّ نِعْمَةٌ عَلَيْكَ وَهَدِيكَ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

3. Kuma Allah Ya taimake ka, taimako mabuwāyi.

وَنَصْرَكَ اللَّهُ تَصْرِيرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

4. Shī ne Wanda Ya saukar da natsuwa a cikin zukātan mūminai dōmin su fāra wani īmāni tāre da imāninsu, alhāli kuwa rundunōnin |

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلَهُ جُنُودٌ

sammai da kasa, na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Masani, Mai hikima.

5. Dōmin Ya shigar da mūminai maza da mūminai mātā gidājen Al-janna, kōgunan ruwa na gudāna daga karkashin gidājen, sunā madawwama a cikinsu, kuma Ya kan-kare musu mūnānan ayyukansu. Wannan abu ya kasance a wurin Allah babban rabo, mai girma.

6. Kuma Ya yi azāba ga munāfīkai maza da munāfīkai mātā da mushirikai maza da mushirikai mātā, māsu zaton mugun zato game da Allah, mugunyar masifa mai kēwayēwa ta tabbata a kansu, kuma Allah Yā yi hushi da su, kuma Yā la'ane su, kuma Yā yi musu tattalin Jahannama, kuma ta mūnana ta zama makōma (gare su).

7. Rundunōnin sammai da kasa na Allah kawai ne, kuma Allah Ya kasance Mabuwāyi, Mai hikima.

8. Lalle Mū, Mun aike ka, kanā mai shaida, kuma mai bāyar da bushāra kuma mai gargadi.

9. Dōmin ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku karfafa shi, kuma ku girmama shi, kuma ku tsarkake Shi (Allah) sāfiya da maraice.

10. Lalle wadanda ke yi maka mubāya'a⁽¹⁾, Allah kawai ne suke yi

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٢﴾

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ كُلُّ أَنْظَارِهِنَّ بِاللَّهِ ظَلَّ السَّنَوُّ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّنَوُّ وَعَصِيبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعْنَهُمْ وَأَعْدَلَهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

لَتَعْمَلُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْزِزُوهُ وَتُوَفِّرُوهُ وَسُسْتَحْوِهُ بُشَّرَةً وَأَصْبِلًا ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ

(1) Asalin mubāya'a daga bai'u ne, watau ciniki, wanda ya yi mubāya'a ga Limāmin Musulmi kamar yā yi ciniki ne yā sayar da ransa, dōmin ya karbi Aljanna daga Allah a Rānar Kiyāma. Mubāya'a ta farko, ita ce wadda aka yi wa Annabi a Hudaibiyya wani dan gari ne kusa da Makka a hanyar Jadda, tafiyar kwana daya. An ce tanā a cikin Hurumi, wadansu sun ce bā ta cikinsa.

wa mubāya'a, Hannun Allah nā bisa hannayensu, sabōda haka wanda ya warware, to, yanā warwarēwa ne a kan kansa kawai, kuma wanda ya cika ga alkawarin da ya yi wa Allah a kansa, to, (Allah) zai kāwo masa ijāra mai girma.

11. Wadanda aka bari daga kauyāwa⁽¹⁾ zā su ce maka, "Dūkiyōyinmu da iyālanmu sun shagaltar da mu, sai ka nēma mana gāfara." Sunā sadā, da harsunansu, abin da bā shī ne a cikin zukātansu ba. Ka ce, "To, wāne ne ke mallakar wani abu daga Allah sabōda kū, idan Yā yi nufin wata cūta a gare ku kō kuma (idan) Ya yi nufin wani amfāni a gare ku? A'a, Allah Ya kasance Mai labartawa ne ga abin da kuke aikatāwa."

12. Ā'a kun yi zaton Annabi da mūminai, bā zā su kōmo zuwa ga iyālansu ba, har abada. Kuma an kawāta wannan (tunāni) a cikin zukātanku, kuma kun yi zato, zaton mugunta, kuma kun kasance mutāne halakakku.

13. Kuma wanda bai yi īmāni da Allah da kuma Manzonsa ba, to, lalle Mū, Mun yi tattalin wutā mai tsananin kūna, dōmin kāfirai.

يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا
يَنْكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَ بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١﴾

سَيَقُولُ لَكَ الْمُحَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَأَسْتَغْفِرُنَا
يَقُولُونَ يَا سَيِّدِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادُوكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادَكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿٢﴾

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ لَنْ يَنْقِلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيَّهُمْ أَبْدًا وَرَبِّنَ ذَلِكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ أَنَّ السَّوءَ وَكُنْتُمْ فَوْمًا
بُورَكًا ﴿٣﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّمَا أَعْتَدْنَا
لِلْكُفَّارِنَ سَعِيرًا ﴿٤﴾

(1) Annabi, tsīra da aminci su tabbata a gare shi, ya yi nufin tafiya Makka dōmin ya yi Umra sabōda mafarkin da ya yi cēwa yā ga ya shiga Makka shi da Sahabbansu, sunā māsu yin aski da saisaye na ibāda, sai ya ce wa kauyāwan da ke gēfen Madina su fita tāre da shi dōmin kada Kuraishāwa su fāda shi da yāki, su tsare shi daga Dākin. Kuma ya yi harama ya kōra hadaya dōmin mutāne su san bā yāki yake nufi ba. Sai wadansu māsu yawa daga kauyāwa suka yi nauyin fita, suka yi zamansu kuma suka ce, "Zai tafi zuwa ga mutānen da suka yāke shi a tsakar gidansa a Madīna, suka kashe Sahabbansu. Ba zā mu bī shi ba dōmin mu halaka kanmu."

14. Mulkin sammai da ƙasā na Allah kawai ne, Yanā gāfartawa ga wanda Yake so, kuma Yanā azabta wanda Yake so, alhāli kuwa Allah Ya kasance Mai gāfara ne, Mai jin ƙai.

15. Wadanda aka bari zā su ce idan kun tafi zuwa ga wadansu ganīmōmi⁽¹⁾ dōmin ku karbo su, “Ku bar mu, mu bī ku.” Sunā son su musanya maganar Allah ne. Ka ce, “Bā zā ku bī mu ba. Kamar wannan ne Allah Ya ce, a gabānin haka.” Sa’an nan zā su ce, “Ā'a, kunā dai hāssadar mu ne.” Ā'a, sun kasance bā su fahimtar (abūbuwa) sai kadan.

16. Ka ce wa wadanda aka bari daga kauyāwa, “Zā a kira ku zuwa ga wadansu mutāne⁽²⁾ māsu tsananin yāki (dōmin) ku yāke su kō kuwa su musulunta. To, idan kun yi dā’ā, Allah zai kāwo muku wata ijāra mai kyau, kuma idan kuka jūya bāya kamar yadda kuka jūya a gabānin wancan, zai azābtā ku, azāba mai radadi.”

17. Bābu laifi a kan makāho, kuma bābu laifi a kan gurgu, kuma bābu laifi a kan majiyyaci. Kuma wanda ya yi dā’ā ga Allah da ManzonSa, (Allah) zai shigar da shi a gidājen Aljanna, kōguna nā gudāna

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفُرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا

سَيَقُولُ الْمُخَلَّقُونَ إِذَا أَنْظَلَهُمْ إِلَى مَفَاجِرٍ لَتَأْخُذُوهَا ذَرْوَنَاتٍ يَعْكُبُونَ إِنْ يُبَدِّلُوا كَلَمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلٍ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَخْسُدُونَا بَلْ كَافُوا لَا يَفْهَمُونَ إِلَّا قَلِيلًا

قُلْ لِلْمُحَلَّفِينَ مِنَ الْأَغْرَابِ سَتُدَعَوْنَ إِلَى قَوْمٍ أُولَئِي بِأَسِيشِيدِ تَقْتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَامِونَ إِنْ شَطِيعُوا إِنْ يُؤْتَكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوْلُوا كَمَا تُولَّيْتُمْ مِنْ قَبْلٍ يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلُهُ جَنَّتٍ بَخِيرٍ مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا نَهِيَّ

(1) A bāyan sulhun Hudaibiyya Allah Ya yi wa Annabi alkawarin zai büfe masa Haibara ya sāmi ganīma mai yawa, amma kuma kada ya bari kauyāwan da aka nema su fita zuwa Makka, suka ƙi, su fita tāre da shi.

(2) Abūbakar zai kira su dōmin su yāki mutānen Musailama, ko kuma su yāki Rūmu da Fārisa a bāyan rāyuwar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

*لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ
يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَشْبَهُهُمْ فَتَحَاجَّا
فَيَبَأُوا ﴿١٨﴾

وَمَعَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿١٩﴾

وَعَدَ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا

daga karkashinsu. Kuma wanda ya jūya bāya, (Allah) zai azabtā shi, azāba mai radādī.

18. Lalle ne, hakiča, Allah Ya yarda da mūminai a lōkacin da suke yi maka mubāya'a⁽¹⁾ a karkashin itāciyar nan dōmin Yā san abin da ke cikin zukātansu, sai Yā saukar da natsuwa a kansu, kuma Yā sāka musu da wani cin nasara makusanci.

19. Da wadansu ganīmōmi māsu yawa da zā su karbo su. Kuma Allah Yā kasance Mabuwayi, Mai hikima.

20. Kuma Allah Yā yi muku wa'adin wadansu ganīmōmi māsu yawa, wadanda zā ku karbo su,

(1) A bāyan da Annabi ya sauка a Hudaibiyya, ya kirāyi Khuraish bn Umaiya el Khuzā'i ya aike shi Makka ya azā shi a kan rākuminsa dōmin ya gaya wa shugabanninsu cēwa yā taho Umra ne, bai zo da yāki ba. Sai suka sōke rākumin Annabi, kuma suka yi nufin kashe Khuraish amma Ahābīsh suka hana su, ya zo ya gaya wa Annabi. Sa'an nan Annabi ya kira Umar bn Khattāb dōmin ya aika shi zuwa Makka, sai ya ce, "Yā Manzūn Allah inā tsōron raina ga Kuraishāwa, bābu banī Adiyyin bn Ka'ab a Makka balle su kāre ni daga gare su, amma inā nūna maka wani mutum wanda ya fī ni dangi a cikinta, shi ne Usman bn Affān." Sai Annabi ya kira Usman ya aike shi zuwa ga Abi Sufyān da shugabannin Kuraish, ya bā su lābārīn cēwa bai zo yāki ba. ya taho ne dōmin ziyāra kawai ga wannan Dāki dōmin ya girmama alfarmarsa. Ya rubūta masa takarda ya tafi da ita. Kuma ya umurce shi da ya yi bushāra ga Musulmi māsu rauni, cēwa cin nasara yā yi kusa, kuma Allah zai daukaka addininSa. Usman ya fita ya tafi Makka ya iske cēwa Kuraishāwa sun hadu a kan hana Annabi shiga Makka. Abban bn Sai'īd bn Āsi ya hadu da Usmān a lōkacin shigarsa Makka, sai ya dāuke shi a kan rākumarsa, ya bā shi maķwabtaka dōmin kada a kashe shi, har ya kai takardar Annabi. Suka nāce cēwa Annabi bā zai shiga ba, suka ce wa Usmān, "Idan yanā son dawāfi sai ya yi," Sai ya ce bā zai yi ba sai Manzūn Allah yā yi. Musulmi suka ce, "Usmān ya ji dāfi yā yi dawāfi," sai Annabi ya ce, "Ban yi zaton Usmān zai yi ba." Sa'an nan lābārī ya zo wa Annabi, cēwa an kashe Usman, saboda haka Annabi ya ce, "Idan sun kashe shi, sai mun yāke su." Wannan ya sa aka yi masa mubāya'a a karkashin itāciyar talh mai kama da farar kaya. A bāyan haka Annabi ya aza hannunsa na hagu a kan hannunsa na dāma, ya ce, "Gā hannun Usmānu." Māsu mubāya'a dubū da dari uku kō dari hudu ne, da cēwa za su yi yāki da Kuraishawa, bā zā su gudu ba, sai dai su mutu. Daga nan shugabancin ya tabbata. Umar bn Khattāb yā sanya an sāre itāciyar nan dōmin mutāne sun fāra salsa a karkashinta. Ba a yi yāki ba, sai aka yi sulhu. Annabi ya kōma a shēkara mai zuwa yā yi Umra.

kuma Ya gaggauta⁽¹⁾ muku wannan. Kuma Ya kange⁽²⁾ hannāyen mutāne daga gare ku, kuma dōmin ta kasance wata ãyā ce ga mūminai, kuma Yā shiryar da ku ga hanya madaidaiciya.

21. Da wadansu (ganīmōmin⁽³⁾) da bā ku da īko a kansu, lalle Allah Ya kēwaye su da saninSa, kuma Allah Ya kasance Mai ikon yi ne a kan dukan kōme.

22. Kuma dā wadanda suka kāfirta sun yāke ku, dā sun jūyar da duwaiwai (dōmin gudu) sa'an nan bā zā su sāmi majibinci ba, kuma bā zā su sāmi mataimaki ba.

23. Hanyar Allah wadda ta shūde daga gabānin wannan, kuma bā zā ka sāmi musanya ba ga hanyar Allah (ta taimakon mūminai a kan mai zāluntarsu).

24. Kuma Shī ne Ya kange hannayensu⁽⁴⁾ daga gare ku, kuma da hannayenku daga gare su, a cikin Makka, bāyan Ya rinjāyar da ku a kansu. Kuma Allah Ya kasance Mai gani ga abin da kuke aikatāwa.

فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَ أَيْدِيَ الظَّالِمِينَ
عَنْكُمْ وَلَتَكُونَ إِلَيْهِ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِي كُمْ
صَرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٦﴾

وَأَخْرَى لِرَفَقَدُ رُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿١٧﴾

وَلَوْقَتَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا الْأَذْبَرَ ثُمَّ
لَا يَجِدُونَ وَلِيَا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٨﴾

سُنَّةُ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُنَّةً اللَّهِ تَبَدِيلًا ﴿١٩﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَ أَيْدِيهِمْ عَنْكُمْ وَأَنْدِيَكُمْ عَنْهُمْ
يَبْطِئُنَّ مَكَاهَةً مِنْ بَعْدِ أَنْ أَطْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

(1) Cin nasara makusanci, shī ne cin Haibara, a bāyan kōmawar Annabi Madīna a karshen Zul Hajji. Sa'an nan ya fita wajen karshen Muharram shēkara ta bakwai. Aka samo ganīma mai yawa. Wadansu ganīmōmi na wadansu kasāshen da zā a ci a nan gaba har karshen dūniya. Ganīmar Haibara ita ce aka gaggauta.

(2) A lōkacin da Annabi ya fita daga Madīna zuwa Hudaibiyya Allah Ya kange hannuwan Yahūdāwa daga iyālan Musulmi na cikin Madīna, in dā bā dōmin haka ba, sai su jē su fāda su da kashi da kāmu. Sai Allah Ya jēfa tsōro a cikin zukātansu.

(3) Ganīma da aka yi musu gaggāwa da ita, ita ce Haibara. Ganīma wadda ba su da īko da ita, ita ce sauran kasāshen dūniya inda Musulmi suka ci, suka mallake shi, na kasar Rumāwa da Farisāwa da Masar da sauransu.

(4) Wadansu Kuraishawa ne, sū tamānin, suka kēwaye Musulmi a Hudaibiyya, da niyyar yaudara, sai aka kāme su, su duka, aka kai su ga Annabi, shi kuma ya yāfe musu, a bāyan ya nūna musu rinjāya. Wannan shī ne ya sabbaba yin sulhu.

25. Sū ne wadanda suka kāfirta, kuma suka kange ku daga Masal-lacin Harami, da hadaya tanā tsare (sun hana ta) ta isa ga wurinta. Kuma bā dōmin wadansu maza mūminai da wadansu mātā mūminai ba, ba ku sansu ba, ku tākā su har wani aibi ya sāme ku daga gare su, bā da sani ba, (dā Allah Yā yi muku iznin yāki), dōmin Allah Ya shigar da wanda Yake so a cikin rahamarSa. Dā (mūminai) sun tsabbace dā Mun azabtar da wa-danda suka kāfirta daga gare su da azāba mai radadi.

26. A lōkacin da wadanda suka kāfirta suka sanya hanānar kabīlanci a cikin zukātsu, hanānar kabīlanci irin⁽¹⁾ na Jāhiliyya, sai Allah Ya saukar da natsuwarSa a kan ManzonSa, kuma da a kan mūminai, kuma Ya lazimta musu kalmar taħawa,⁽²⁾ alħāli kuwa sun kasance mafi dācēwa da ita, kuma ma'abūtanta. Kuma Allah Ya ka-sance Masani game da dukan kōme.

27. Lalle ne, hakīka, Allah Ya gaskata wa ManzonSa mafarkinsa da gaskiya: lalle zā ku shiga Masal-

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّقُوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالَّهُدَىٰ مَعَكُوْفًا أَنَّ
يَتَلَعَّبُ مَجْلَهُهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ
مُّؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُنَّ أَنَّ تَطْعُوهُنَّ فَتُصْبِيْكُمْ
مَّا فِيْهِمْ مَعْرَةٌ يُغَيِّرُ عَلَيْهِمْ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِيْ
رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْتَرِزَلُوا لِعَذَابِ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٦﴾

إِذْ جَعَلَ اللَّهُ كَفُورًا فِي قُلُوبِهِمْ الْحِمَةَ
حِمَةَ الْجَهَنَّمِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَةً عَلَىٰ
رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ
سَلِيمَةَ الْتَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقُّ بِهَا وَأَهْلَهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿١٧﴾

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولُهُ الرُّؤْءَىٰ بِالْحَقِّ

(1) A lōkacin da Kuraishi suka ga bā su iya yāki da Annabi, suka dōge da kabīlancinsu, ta hanyar sulhu. Suka aika Sahlu bn Amru da Huwaitib bn Abdul Uzza da Makraz bn Hafs bn Ahnaf dōmin nēman sulhu bisa kada Annabi ya shiga Makka a wannan shēkara, amma shēkara mai kōmōwa ya jē ya shiga Makka kwana uku, su kuma su fita har ya kāre Umra ya fita. Annabi ya karbi sulkun. Aka ce Aliyu bn Abi Tālib ya rubūta. Wajen rubūtun kuma aka so a yi tāshin hankali, dōmin ya rūbuta 'Manzon Allah ya yi sulhu da Kuraishāwa', sai kuma suka ce ba su yarda a rubūta kalmar Manzon Allah ba. Sai Annabi ya sanya hannunsa mai daraja ya sōke kalmar da ake sābāni a kanta. Allah Ya saukar da natsuwa ga kōwa.

(2) Kalmar taħawa ita ce kalmar shahāda dōmin daukar alkawari da ita yanā lazimta wa mai ita bin umurnin Allah, da dāfi kō ba dāfi, ta haka sai natsuwa ta sāmu. Anā ce mata kalmar taħawa dōmin da ita ake kāre rai daga bin Shaidan. Ma'anar taħawa, ita ce kāriya.

lacin Harami, in Allah Ya so, kunā māsu natsuwa, māsu aske kawnanku da māsu suisuye, bā ku jin tsōro, dōmin (Allah) Ya san abin da ba ku sani ba, sa'an nan Ya sanya wani cin nasara makusanci a bāyan wannan.

28. Shī ne Wanda Ya aiki ManzonSa da shiriya da addinin gaskiya dōmin Ya rīnjāyar da shi a kan addinai dukansu. Kuma Allah Ya isa Ya zama Mai shaida.

29. Muhammadu Manzon Allah ne. Kuma wadannan da ke tāre da shi māsu tsanani ne a kan kāfirai, māsu rahama ne a tsakāninsu, kanā ganin su sunā māsu rukū'i māsu sujada, sunā nēman falala⁽¹⁾ daga Allah, da yardarSa. Alāmarsu tanā a cikin fuskōkinsu, daga kufan sujuda.⁽²⁾ Wannan shī ne siffarsu, a cikin Attaura. Kuma siffarsu a cikin Injila, ita ce kamar tsiron shūka wanda ya fitar da rēshensa, sa'an nan ya karfafa shi, ya yi kauri, sa'an nan ya daidaita a kan kafāfunsa, yanā bāyar da sha'āwa ga māsu shūkar, dōmin (Allah) Ya fusātar da kāfirai game da su. Kuma Allah Ya yi wa'adi ga wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, daga cikinsu, da gāfara da ijāra mai girma.

(1) Nēman falala da sana'ar hannunsu, kō fatauci, ba su zama nauyi a kan mutāne ba, kōwanensu ya dōgara ga Allah, sa'an nan yanā rāyuwa a kan hālāliyarsa.

(2) Kufan sujuda, shī ne hasken fuskōkinsu da annurinsu. Fuska ita ce madūbin zūciya. Anā gāne zūciyar kwarai daga fuskarta. Bā ya halatta ga mutum ya riña darkāka gōshinsa ga kasā dōmin ya yi kwādon salsa. Wannan alāmar riya ce.

Fadakarwa. Nan ne karshen dōgāyen sūrōri da ake cē wa Mufawwalātu. An kāre su da sūrōri biyu, Kitāl dōmin yāki, da Fat'h dōmin tsārin gudānar da siyāsa sabōda tsaron Addini. Bāyan haka kuma sai gajērun sūrōri, watau Mufassalātu.

لَتَدْخُلُنَ الْمَسِّيْدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
ءَمِينَ مُحَكِّمَيْنَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرَيْنَ لَا
تَخَافُونَ فَعَلَمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
دُونِ ذَلِكَ فَتَحَارِفَ بِهَا ﴿١٧﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الْدِيْنِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٨﴾

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشَدَّهُمْ عَلَىَ
الْكُفَّارِ رُحْمَةً بِيَتَهُمْ تَرَهُمْ رُكْعَاسُ جَدَّاً يَبْتَغُونَ
فَضْلَامَنِ اللَّهِ وَرِضْوَانَ سِيمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثْرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي
الْتَّوْرِيهِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ كَزَعْ أَخْرَجَ
شَطَّهُهُ فَقَاتَرَهُ فَأَسْقَلَهُ فَأَسْتَوَى عَلَىَ
سُوقِهِ يَعِيْجِبُ الْزُّرَاعَ لِيَعْنِيْظِهِمُ الْكُفَّارُ
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٩﴾

SŪRATUL HUJURĀT

سُورَةُ الْحِجَرَاتِ

Tanā karantar da häläyen kwarai da ladubba na addini da na zaman jama'a a tsakäninsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada ku gabāta (da kōme) gaba ga Allah da ManzonSa.⁽¹⁾ Kuma ku yi dā'ā ga Allah da takawa. Lalle Allah Mai ji ne, Masani.

2. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Kada ku daukaka saututtukanku⁽²⁾ bisa sautin Annabi, kuma kada ku bayyana sauti gare shi a magana, kamar bayyanāwar sāshenku ga sāshe, dōmin kada ayyukanku su bāci, alhāli kuwa kū ba ku sani ba.

3. Lalle wadanda ke runtsēwar saututtukansu a wurin Manzon Allah, wadannan ne wadanda Allah Ya jarrabi zukātansu ga takawa. Sunā da wata irin gāfara da ijāra mai girma.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْدَى اللَّهِ
وَرَسُولِهِ، وَلَا تَقْعُدُوا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ
فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا جَهَرُوا مِنْهُ بِالْقَوْلِ كَمَنْ
بَعْضُكُمْ لِيَغْضِبَ أَنْ تَخْبِطَ أَعْمَالَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا
تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَعْصِيُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمْتَحَنَ اللَّهَ فُلُوْبُهُمْ
لِتَشْعُرُوا لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

(1) Wannan ya nūna mana cēwa bā ya halatta ga Musulmi ya yi wani aiki ko ya fadi wata magana sai ya san hukuncin Allah a cikinsu. Kuma kada ya kāra wāyōnsa a kan abin da Allah Ya ce, kuma kada ya rage idan yanā da ikon cikāwa. Dukan wannan yakan ja Musulmi ga bācin ayyukansa, watau ya yi ridda daga Musulunci.

(2) Ladubban zama da shugaba. Annabi shi ne kan shugabanni, sai dai dā'a gare shi wājibi ne ga kōme, sauran shūgabanni ga abin da bai sāba wa shari'a ba.

4. Lalle wadanda ke kiranka daga bāyan dakuna, mafi yawansu bā su aiki da hankali.

5. Kuma dā lalle sū, sun yi hakuri har ka fita zuwa gare su, hakīka, dā yā kasance mafi alhēri gare su, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan fāsiķi⁽¹⁾ ya zo muku da wani babbani lābāri, to, ku nēmi bāyāni, dōmin kada ku cūci wadansu mutāne a cikin jāhilci, sabōda haka ku wāyi gari a kan abin da kuka aikata kunā māsu nadāma.

7. Kuma ku sani (cēwa) lalle ne, a cikinku akwai Manzon Allah. Dā yanā bin ku ga (hālāye) māsu yawa na al'amarin, dā kun auku a cikin zunubi, kuma amma Allah Ya sōyar da īmāni a gare ku, kuma Yā kawāta shi a cikin zukātānku, kuma Ya kyamantar da kāfirci da fāsicci da sābo zuwa gare ku. Wadannan (da suka lazimci sifōfin nan) su ne shiryayyu.

8. Bisa ga falala daga Allah da ni'ima. Kuma Allah Masani ne, Mai hikima.

9. Kuma idan jama'a biyu ta mūminai suka yi yāki, to, ku yi sulhu, a tsakāninsu. Sai idan dāyan-su ta yi zālunci a kan gudar, to, sai

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُّرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١﴾
وَلَوْأَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجُ إِلَيْهِمْ لَهُنَّ خَيْرًا
لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ جَاهَدُكُمْ فَاسِقٌ بَيْتًا
فَبَيْتَنَا أَنَّ نُصِيبُكُمْ فَمَا جَهَلْنَا فَقُصِّبْحُوا
عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ تَدْمِينَ ﴿٣﴾

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِي كُورُسُولِ اللَّهِ لَوْطَيْعَكُمْ فِي كَثِيرٍ
مِنَ الْأَمْرِ لَعْنَتُهُ وَلَكِنَ اللَّهُ حَبَّبَ إِلَيْكُمْ
إِلَيْمَنَ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمْ
الْكُفْرُ وَالْفُسُوقُ وَالْعُضَيْانُ أُولَئِكَ هُمُ
الْرَّاشِدُونَ ﴿٤﴾

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥﴾

وَإِنْ طَابَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَلُوا
فَأَصْلِحُوهُا بَيْنَهُمَا إِنَّ بَغْتَ إِخْدَانَهُمَا عَلَىٰ

(1) Idan wani ya kai lābārin barna, kada a yi aiki da shi sai bāyan an bincika an san gaskiyar al'amarin, kāfin a yi aiki da shi. Fāsiķi ga asalin kalma shi ne duka wanda ya karkace daga hanyar kwarai wadda aka sani. A nan, fāsiķi, shi ne mai kai lābārin da yake akwai tāshin hankali a cikinsa, ko kuma abin tsōro dōmin ya sanya rūdu a tsakānin jama'a tun ba a san hakīkanin al'amarin ba.

ku yāki wadda ke yin zālunci har ta kōma, zuwa ga umurnin Allah. To, idan ta kōma, sai ku yi sulhu a tsakāninsu da ādalcı, kuma ku dādaita.⁽¹⁾ Lalle Allah na son māsu dādaitāwa.

10. Mūminai 'yan'uwan jūna kawai ne, sabōda haka ku yi sulhu a tsakānin 'yan'uwanku biyu, kuma ku bi Allah da takawa, tsam-māninku, a yi muku rahama.

11. "Yā ku wadanda suka yi īmāni! Kada wadansu mutāne su yi izgili game da wadansu mutāne, mai yiwuwa ne (abin yi wa izgilin) su kasance mafifita daga gare su (māsu izgilin), kuma wadansu mātā kada su yi izgili game da wadansu mātā mai yiwuwa ne su kasance mafifita daga gare su. Kuma kada ku aibanta kanku, kuma kada ku jēfi jūna da miyāgun sunāye na lañabobi. Tir da sūna na fāsicci a bāyān īmāni. Kuma wanda bai tūba ba, to, wadannan sū ne azzālumai.

12. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku nīsanci abu mai yawa na zato. Lalle sāshen zato laifi ne. Kuma kada ku yi rahōto, kuma kada sāshenku ya yi gībar sāshe. Shin, dayanku nā son ya ci naman

الْأَخْرَىٰ فَقَتَلُوا الَّتِي تَبَغِيَ حَتَّىٰ تَبْيَأَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ
فَإِنْ فَلَّتْ فَأَصْلِحُوهُ ابْنَهُمَا بِالْعَدْلِ
وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا فَاصْلَحُوا إِنَّ
أَخْرَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ ﴿٢﴾

يَتَابُهَا الَّذِينَ ءاْمَنُوا لَا يَسْخَرُوْهُمْ مِنْ قَوْمٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا يَسْأَءُهُمْ مِنْ سَاءَةٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَأْمِرُوهُمْ أَنْفُسَكُمْ
وَلَا تَأْبَرُوهُمْ بِالْأَقْبَلِ بِنَسْ أَلَّا سُوءُ الْفُسُوقِ
بَعْدَ إِلَيْمَنْ وَمَنْ لَمْ يَتَبَّعْ فَأُولَئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٣﴾

يَتَابُهَا الَّذِينَ ءاْمَنُوا أَجْتَبَيُوا كَثِيرًا مِنَ
الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِشْمٌ وَلَا جَنَاحَ سُوءٍ وَلَا
يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيْحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ

(1) Wannan tsāri na sulhu a tsākanin al'umma biyu māsu fada, shī ne hanya mafi kyau wadda har yanzu wayon dūniya bai kai ga yin aiki da shi ba. Dā yanzu an zauna lāfiya, dā Majalisar Dinkin Dūniya na iya aiki da shi. Haka yake kuma ga sauran hukunce-hukuncen mutānen dūniya. Sharī'ar Musulunci sabōda ādalcin da ke cikinta, kuma wayon dūniya bai kai ta ga anā iya zartar da shi ba, shī ne ya sa kasāshen Musulunci nā kaucēwa gare ta, dōmin son ran shugabanninsu. Allah Ya mayar da mu ga addinim! Dukan Musulmin da ya kauce wa sharī'ar Musulunci, to, ya kouce ne dōmin ya sami damar yin zālunci, kuma idan ya halatta kaucewar, ya zama bā Musulmi ba.

dan'uwansa yanā matacce? To, kun kī shi (cin nāman). Kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah Mai karbar tūba ne, Mai jin kai.

13. Yā kū mutāne!⁽¹⁾ Lalle ne Mū, Mun halitta ku daga namiji da mace, kuma Muka sanya ku dangōgi da kabilōli, dōmin ku san jūna. Lalle mafīficinku daraja a wurin Allah, (shī ne) wanda yake mafīficinku a takawa. Lalle ne, Allah Masani ne, Mai kididdigēwa.

14. Kauyāwa suka ce, “Mun yi īmāni.” Ka ce, “Ba ku yi īmāni ba, amma dai ku ce, ‘Mun mīka wuya,’ īmāni bai gama shiga a cikin zukātanku ba. Kuma idan kun yi dā’ā ga Allah da ManzonSa, to, bā zai rage muku kōme daga ayyukanku ba. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.”

15. Mūminan gaskiya kawai, sū ne wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzonSa, sa’an nan ba su yi shakka ba, kuma suka yi jihādi da dūkiyarsu da kuma rāyukansu, cikin tafarkin Allah. Wadannan sū ne māsu gaskiya.

16. Ka ce, “Kuna sanar da Allah ne game da addininku, alhāli kuwa Allah Yā san abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa, kuma Allah Masani ne ga dukan kōme?”

يَا كُلَّ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَأَنْقُوا
اللَّهُ أَنْتَ أَنْتَ اللَّهُ قَوْابِ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَائِيلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْثَرَ رَمَّكُمْ عَنْهَا
اللَّهُ أَنْقَنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَيْرٌ ﴿١٧﴾

* قَالَ الْأَغْرَابُ إِمَّا فُلَّ لَرْ تُؤْمِنُوا وَإِمَّا
فُلُولُ أَسَأْقَنَا وَلَمَّا يَدْحُلَ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلْتَكُمْ مِنْ
أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَرْ يَرْتَابُوا وَجَهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفَسُهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ لَتِكَ هُمْ
الصَّابِدُونَ ﴿١٩﴾

قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ يَدِينَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ يُكَلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

(1) Yā kirāyi māsu īmāni a cikin wannan sūra sau biyar ga abin da ya kebānta da su na umurni da hani kamar yadda Lukmān ya kirāyi dansa wajen yi masa wasiyyōyi. Kuma ya kirāyi mutāne a wannan āyā ga abin da ya hada mūminai da kāfirai wajen halitta, watau alfahari da dangantaka. Dangantaka bā ta dāukaka wanda takawarsa ba ta dāukaka shi ba, kuma bā ta rage wanda takawarsa ta dāukaka shi. Fisīkon takawa, shī ne fisīko tabbatacce.

17. Suna yin gōri a kanka wai sun musulunta. Ka ce, “Kada ku yi gōrin kun musulunta a kaina. Ā'a, Allah ne ke yi muku gōri dōmin Yā shiryar da ku ga īmāni, idan kun kasance māsu gaskiya.

18. “Lalle Allah Yanā sanin gabin sammai da ƙasa, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.”

يَمُؤْنُ عَلَيْكَ أَنَّ أَسْلَمْوْا فُلَلَانْمُؤْنَا عَلَىَّ
إِسْلَمَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُؤْنُ عَلَيْكُمْ أَنَّ هَذَا كُمْ
لِلْإِيمَنِ إِنْ كُتْشُرْ صَدِيقَنَ ﴿٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

SŪRATU Q

سُورَةُ قٰ

Tanā karantar da yadda mai wa'azi zai yi amfāni da kalmōmi da kuma ma'anōni māsu tāsīri ga rai. Annabi yakan yi huđuba da ita a kan mimbarinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. K. Inā rantsuwa da Alkur'āni Mai girma.

2. Ā'a, sun yi māmāki, cewa mai gargadi, daga gare su, yā zo musu, sai kāfirai suka ce, “Wannan wani abu ne mai ban māmāki.”

3. “Shin, idan muka mutu, kuma muka kasance turbāya (zā a kōmo da mu)? Waccan kōmowa ce mai nīsa.”

4. Lalle ne, Mun san abin da ƙasā ke ragēwa daga gare su, kuma wurinMu akwai wani littāfi mai tsarēwa.

قَ وَالْفُرْقَانِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

بَلْ يَعْجُلُونَ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ فَنَهَمُ فَقَالَ
الْكُفَّارُونَ هَذَا شَيْءٌ يُحِبِّبُ ﴿٢﴾

أَوَذَامْشَانَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَحْمَةٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

فَدَعَلِمَنَا مَا تَفَصَّلَ أَلْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
حَفِظٌ ﴿٤﴾

5. Ā'a, sun karyata ne game da gaskiyar a lōkacin da ta je musu, sabōda haka suhā a cikin wani al'amari mai raurawa.

6. Shin, to, ba su yi dubi ba zuwa ga samā, a bisa gare su, yadda Muka gina ta, kuma Muka Kawāce ta, kuma bā ta da wadansu tsā-ogi?

7. Da kasā, Mun mīke ta, kuma Mun jēfa kafaffun duwātsu a cikinta, kuma Mun tsirar, a cikinta daga kōwane ma'auri mai ban sha'awa?

8. Dōmin wāyar da ido da tunā-tarwa ga dukan bāwa mai tawak-kali?

9. Kuma Mun sassaukar, daga samā, ruwa mai albarka, sa'an nan Muka tsirar game da shi (itācen) lambuna da kwāya abin girbēwa.

10. Da itācen dabīno dōgāye, sunā da 'ya'yan itāce gunda māsu hauhawar jūna.

11. Dōmin arziki ga bāyi, kuma Muka rāyar da kasa matacciya game da shi. Kamar wannan ne fita daga kabari take.

12. Mutānen Nūhu sun karyata, a gabāninsu (mutānen yanzu) da ma'abūta Rassi,⁽¹⁾ da Samūdāwa.

13. Da Ādāwa da Fir'auna da 'yan'uwan Lūdu.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحِقِّ لِمَا جَاءَهُ فَهُمْ فِي أَمْرٍ
مَّرِيجٌ ⑤

أَفَمَنْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ
بَيْتَنَاهَا وَرَبِّنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑥

وَالْأَرْضَ مَدَّنَاهَا وَالْقَيْنَانِ فِيهَا رَوْسَى وَأَنْشَأَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بِهِيجٌ ⑦

تَبَصَّرَهُ وَذَكَرَهُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ⑧

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبِينًا كَافَأْنَبْنَاهِ
جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ⑨

وَالنَّخْلَ بِاسْقَتَ لَهَا طَلْعَ نَضِيدٍ ⑩

رِزْقًا لِلْعَبَادِ وَأَحْيَنَا بِهِ بَلَدَةً مَيْتَانَكَ
الْخُرُوفُ ⑪

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ وَاصْحَابُ الْرَّئِسِ وَثَمُودٌ ⑫

وَعَادٌ وَفَرْعَوْنٌ وَلَهُؤُنُ لُوطٌ ⑬

(1) Rassi sunan wata rijiya ce. Mutānenta na zaune a gēfenta da dabbōbinsu, sunā bauta wa gumāka, aka aika musu wani Annabi, anā ce da shi Hanzala bn Safwan kō kuma waninsa.

14. Da ma'abūta ḁunci⁽¹⁾ da mutānen Tubba'u,⁽²⁾ kōwanensu ya ḁaryata Manzanni, sai kyacēwaTa ta tabbata.

15. Shin, to, Mun kāsa ne game da halittar farko? Ā'a, su, sunā a cikin rikici daga halitta sābuwa.

16. Kuma lalle ne, haᬁka, Mun halitta mutum, kuma Mun san abin da ransa ke yin waswāsi da shi, kuma Mū ne mafi kusanta zuwa gare shi daga lakar jannayēnsa.

17. A lōkacin da māsu haduwa biyu suke haduwa daga dāma, kuma daga hagu akwai wani (mala'ika) zaunanne.

18. Bā ya lafazi da wata magana fāce a īfe da shi akwai mai tsaro halartacce.

19. Kuma māyen mutuwa ya jē da gaskiya. Wannan shī ne abin da ka kasance daga gare shi kanā biji-rewa.

20. Kuma aka hūra a cikin ḁaho. Wancan yinin kyacēwar ne fa.

21. Kuma kōwane rai ya zo, tāre da shi akwai mai kōra da mai shaida.

22. (Sai a ce masa), "Lalle ne, haᬁka, ka kasance a cikin gafala daga wannan. To, Mun kuranye maka rufinka, sabōda haka ganinka a yau, mai kaifi ne."

(1) Ma'abūta ḁunci, mutānen Shu'aibu ne na farko. Bāyan an halaka su, sa'an nan ya tafi Madayana.

(2) Tubba'u, Sarkin Himyar ne, a Yemen, yā musulunta amma mutānensa suka fi bin sa ga addini, aka halaka su, shi kuma ya tsīra. Shī ne sarki wanda ya sābā wa kā'ida: ya musulunta amma mabiyansa ba su musulunta ba.

وَأَصْبَحَ الْأَنْكَةَ وَقَوْمٌ يُبَعِّدُ كُلُّ كَذَبَ الرُّسُلِ فَقَرَأَ
وَعَيْدَ ﴿١﴾

أَفَعِيْنَا بِالْحَقِّ الْأَوَّلَ بَلْ هُمْ فِي لَبَسٍ مِّنْ
خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢﴾

وَلَقَدْ حَلَقْنَا إِلَيْنَاهُ وَنَعْلَمَ مَا تُوْسِعُ بِهِ نَفْسُهُ
وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿٣﴾

إِذْنَنَّا لِمُتَّلِقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الْشِّمَاءِ
قَعِيدٌ ﴿٤﴾

مَا يَلْفَظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَيْدٌ ﴿٥﴾

وَجَاءَتْ سَكَرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنَّتْ مِنْهُ
تَحْيِيدٌ ﴿٦﴾

وَنُفَخَّ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٧﴾

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَابِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٨﴾

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٩﴾

23. Kuma abōkin hadinsa⁽¹⁾ ya ce, "Wannan shi ne abin da ke tāre da ni halarce."

24. (A ce wa malā'iku) "Ku jēfa, a cikin Jahannama, dukan mai yawan kāfirci, mai tsaurin rai.

25. "Mai yawan hanāwa ga alhēri, mai zālunci, mai shakka.

26. "Wanda ya sanya, tāre da Allah, wani abin bautāwa na dabam, sabōda haka ku jēfa shi a cikin azāba mai tsanani."

27. Abōkin hadinsa⁽²⁾ ya ce, "Yā Ubangijinmu! Ban sanya shi girman kai ba, kuma amma ya kasance a cikin bata mai nīsa."

28. Ya ce, "Kada ku yi husūma a wuriNa, alhāli Na gabātar da kyacea-wa zuwa gare ku.

29. "Bā a musanya magana a wuriNa. Kuma Ban zama Mai zālunci ba ga bāyiNa."

30. Rānar da Muke cēwa ga Jahannama, "Shin, kin cika?" Kuma ta ce, "Ashe,⁽³⁾ akwai wani kāri?"

31. Kuma a kusantar dā Aljanna ga māsu takawa, ba da nīsa ba.

وَقَالَ قَرِينُهُ رَهْذَا مَا الَّذِي عَيْنَدُ ﴿٢﴾

أَلْقِيَافِ جَهَنَّمَ كُلُّ كَفَّارٍ عَيْنَدِ ﴿٣﴾

مَنَاعَ لِلْخَيْرِ مُعْتَدِلُ مُرِيبٍ ﴿٤﴾

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَفَ الْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ﴿٥﴾

* قَالَ قَرِينُهُ رَهْذَا مَا أَظَيْنَتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ
بَعِيدٌ ﴿٦﴾

قَالَ لَا تَحْتَصِمُوا لَدَىَ وَقَدْ فَدَقْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْوَعِيدِ ﴿٧﴾

مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَىَ وَمَا أَنَّا بِظَلَمٍ لِلْعَيْدِ ﴿٨﴾

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ أَمْتَلَاتٍ وَنَقُولُ هَلْ مِنْ
مَزِيزٍ ﴿٩﴾

وَأَذْلَفْتِ الْجَنَّةَ لِمُمْتَقِينَ غَيْرَ بَعِيدِ ﴿١٠﴾

(1) Malā'ika mai rubūtun aikinsa. Bā ya rabuwa da shi sai a hālāye uku, wurin jimā'i da salga da wanka. Malā'ikan da aka hada shi da shi dōmin ya rubūta ayyukansa.

(2) Shaidanin da ke tāre da shi. A cikin Hadīsi an ruwaito cēwa kōwa yana da Shaidani tāre da shi, sai dai idan ya rinjāye shi, da bin abin da Allah Ya aza masa, ko kuma shi Shaidānin ya rinjāye shi da bin son zūciyarsa.

(3) Wannan jawābi na Jahannama yanā dāukar ma'anōni biyu. Ta farko tanā nūna ta cika kwarai, amma tanā kūkan a kāra mata wani abu a cikinta. Wannan fassara ta yi daidai da ayār da ta ce, "Lalle na cika Jahannama daga aljannu da mutāne gabā daya." Sura ta 32, ayā ta 13. Fassara ta biyu, ita ce Jahannama nā nēman kāri tanā hushi sabōda māsu sāba wa umurnin Allah. Sūra ta 67 ayoyi 6, 7 da 8.

32. "Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi da shi ga dukan mai yawan kōmawa ga Allah, mai tsarē-war (umurninSa).

33. "Wanda ya ji tsōron Mai rahama a fake,⁽¹⁾ kuma ya zo da wata irin zūciya mai tawakkali."

34. (A ce musu) "Ku shige ta da aminci.⁽²⁾ Waccan ita ce rānar dawwama.

35. Sunā da abin da suke so a cikinta, kuma tāre da Mū akwai fārin ni'ima.

36. Kuma da yawa Muka halakar, a gabāninsu, (mutānen yanzu) daga wadansu al'ummomi, (wadanda suke) sū ne mafi karfin damka daga gare su, sa'an nan suka yi bincike a cikin fāsāshe: 'Kō akwai wurin tsīra?'⁽³⁾ (Babu).

37. Lalle ne a cikin wuncan, akwai tunātarwa ga wanda zūciyarsa ta kasance gare shi, kō kuwa ya jēfa saurāro, alhāli kuwa yanā halarce (da hankalinsa).

38. Kuma lalle ne, hakīka, Mun halitta sammai da fāsā da abin da ke a tsakāninsu, a cikin kwānaki shida, alhāli wata 'yar wahala ba ta shāfe Mu ba.

39. Sabōda haka, ka yi hakuri a kan abin da suke fadā, kuma ka yi

هَذَا مَا لَوْعَدُنَّ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِظٌ ﴿١﴾

مَنْ حَشِّيَ الْرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ يَقْلِبُ مُنِيبٍ ﴿٢﴾

أَذْلُولُهَا إِسْلَمٌ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣﴾

لَهُمْ مَا يَسَّأَءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مِزِيدٌ ﴿٤﴾

وَكَذَاهَلَكَ نَاقِبَلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُرَأَشَدُ
مِنْهُمْ بَطْشًا فَقَبُوا فِي الْلَّدَى هَلْ مِنْ
مَّحِيصٍ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ رُقْبٌ
أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٧﴾

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَيَّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

(1) Tsoron Allah a fake, shī ne a bauta masa, bā da riya ba, bayyane da bōye duka daya.

(2) Kō kuma ku shiga da sallama.

(3) Sun nēmi wurin tsīra, ba su sāmu ba, sabōda haka kāfirān yanzu ma bā su iya sāmun wurin tsīra, sai dai idan sun kōma ga Allah ta hanyar ManzonSa kawai, watau takawa ga Allah ke nan. Anā kāre azābarSa da ibādarSa kamar yadda Yake so.

tasbīhi⁽¹⁾ game da gōdē wa Ubangi-jinka (watau ka yi salla) a gabānin fitōwar rānā da gabānin bacēwarta.

40. Kuma daga dare, sai ka yi tasbīhi a gare Shi da bāyan sujada.

41. Kuma ka saurāra a rānar da mai kira ke yin kira daga wuri⁽²⁾ makusanci.

42. Rānar da suke saurāron tsāwa da gaskiya. Wancan shī ne yinin fita (daga kabari).

43. Lalle Mū ne hakīkatan, Mu ne ke rāyarwa, kuma Mū ne ke kashēwa, kuma zuwa gare Mu kawai ne makōmar take.

44. Rānar da ƙasā ke tsattsāgē-wa daga gare su, sunā māsu gaggāwa. Wancan tārāwar mutāne ne, mai sauķi a gare Mu.

45. Mū ne mafi sani game da abin da suke fadi, kuma bā zā ka zama mai tīlasta su ba. Sabōda haka ka tunatar game da Alku-r'ani,⁽³⁾ ga wanda ke tsōron kyacēwāTa.

قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣﴾

وَمِنَ الْأَيَّلِ فَسَيِّحَهُ وَأَذْبَرَ السُّجُودَ ﴿٤﴾

وَأَسْتَمِعُ يَوْمَ يَنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحُقْقِ ذَلِكَ يَوْمُ الْحُرُوجِ ﴿٦﴾

إِنَّا نَخْنُ نُحْكِي وَنُتَمِّيْثُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٧﴾

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٨﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَارٍ فَذَكِّرْ بِالْفُرْقَةِ إِنَّ مَنْ يَخَافُ وَعِيدَ ﴿٩﴾

(1) Tasbīhi game da gōde wa Allah a gabānin fitar rānā, shī ne sallar asuba, na gabānin bacēwarta, shī ne sallar Azahar da La'asar. Daga dare kuwa, shī ne sallar Magariba da Issha'i. Bāyan sujada, shī ne sallōli na nafila kuma ma'anarsa a nan tasbīhi da tahmīdi da kabbarōri a bāyan sallōli farillai talātin da uku kōwace, sa'an nan a cika dāri da addu'ar da aka ruwaito a nan.

(2) Mai kira shī ne Isrāfi'lū a cikin ƙaho a Baitil Ma'adis dōmin a nan ƙasa ta fi zama kusa da samā.

(3) Wannan ya nūna ba a wa'azi da ilmin da bā daga Alku'r'āni aka fitar da shī ba, sai fa idan bai sāba wa abin da ke cikin Alku'r'āni ba.

SŪRATUDH DHĀRIYĀT

Tanā karantar da gaggawar sañkar azabar Allah ga wadanda suka ki bin umurninSa ko suka sāba wa haninSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da iskōki māsu shēkar abūbuwa, shēkēwa.

وَالَّذِينَ ذَرُوا

2. Sa'an nan da girāgizai māsu dāukar nauyi (na ruwa).

فَالْحَمْلَاتِ وَقَرَا

3. Sa'an nan da jirāge māsu gu-dāna (a kan ruwa) da sauķi.

فَالْجَرِيَاتِ يُسْرًا

4. Sa'an nan da malā'iku māsu rabon al'amari (bisa umurnin Allah).

فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا

5. Lalle abin da ake yi muku alkawari (da zuwansa), haķīka gas-kiya ne.

إِنَّمَا تُعَذِّبُ عَدُونَ لَصَادِقِ

6. Kuma lalle sakamako (ga ayyukanku), haķīka, mai aukuwa ne.

وَلِنَّ الَّذِينَ لَوْقَعُ

7. Inā rantsuwa da samā ma'abūciyar hanyōyi (na tafiyar taurāri da sautin rediyo).

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْجُبُرِ

8. Lalle kū, haķīka, kunā cikin magana mai sāba wa jūna (game da Alkur'āni).

إِنَّكُمْ فِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفِ

9. Anā karkatar da wanda aka jūyar (daga gaskiya).

يُوفَكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ

10. An la'ani māsu kiri-fadī.

فَتُلَأْخَرُصُونَ

11. Wadanda suke shagala a cikin surfin jāhilci.

12. Sunā tambaya, “Yaushe ne rānar sakamako zā ta auku?”

13. Rānar da suke a kan wuta anā fitinar su.

14. (A ce musu) “Ku dandani fitinarku, wannan shī ne abin da kuka kasance kunā nēman zuwansa da gaggāwa.”

15. Lalle māsu taķawa sunā a cikin lambunan itāce da marēmari.

16. Sunā māsu dībar abin da Ubangijinsu Ya bā su. Lalle sū, sun kasance māsu kyautatāwa a gabānin haka (a dūniya).

17. Sun kasance a lōkaci kadan na dare suke yin barci.

18. Kuma a lōkutan asuba sunā ta yin istigfāri.

19. Kuma a cikin dūkiyarsu akwai hakki ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hana wa rōko.

20. Kuma a cikin ƙasā akwai ăyōyi ga māsu yakīni.

21. Kuma a cikin rāyukanku (akwai ăyōyi). To, bā zā ku dūbāwa ba?

22. Kuma a cikin samā arzikinku (yake fitōwa) da abin da ake yi muku alkawari.

23. To, kuma Ina rantsuwa da Ubangijin sama da ƙasā, lalle Shī (abin da ake yi muku alkawari), hakīka, gaskiya ne, kamar abin da kuka zamo kunā karantāwa na magana.

الَّذِينَ هُرُونَ فِي عَمَرَةِ سَاهُونَ ﴿١١﴾

يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الْدِينِ ﴿١٢﴾

يَوْمَ هُرُونَ عَلَى النَّارِ يُقْسَطُونَ ﴿١٣﴾

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا أَلَّذِي كُنُمْ بِهِ

تَسْتَعِجِلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾

ءَاجِزِينَ مَا آتَاهُنَّ رَبُّهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا أَقْبَلُ ذَلِكَ

مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

كَانُوا قَبْلًا مِنَ الظَّلَيلِ مَا يَهْكِمُونَ ﴿١٧﴾

وَبِالْأَسْحَارِ هُرُونَ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌ لِلسَّاَلِيلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

وَفِي الْأَرْضِ إِيمَانٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا يُبَصِّرُونَ ﴿٢١﴾

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقٌ لَهُمْ وَمَا لَوْعَدُونَ ﴿٢٢﴾

فَوَرَيَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ إِنَّهُ لَحَقٌ مِثْلَ مَا أَنْكَرُ

تَطْقُونَ ﴿٢٣﴾

24. Shin, lābārin bākin Ibrāhīm, wadanda aka girmama, ya zo maka?

25. A lōkacin da suka shiga gare shi, sai suka yi sallama; ya ce “Aminci ya tabbata a gare ku, mutāne bāki!”

26. Sai ya jūya zuwa ga iyālinsa, sa'an nan ya zo da maraki tutturna.

27. Sai ya kusantar da shi zuwa gare su, ya ce, “Bā zā ku ci ba?”

28. Sai ya ji tsōro daga gare su. Suka ce, “Kada ka ji tsōro.” Kuma suka yi masa bushāra da (haihuwar) wani yaro mai ilmi.

29. Sai matarsa ta fuskanta cikin kyallōwa, har ta mari fuskarta, kuma ta ce, “Tsōhuwa bakarāriya (zā ta haihu)!”

30. Suka ce, “Kamar haka Ubangijinki Ya fada. Lalle Shī, Shī ne Mai hikima, Mai ilmi.”

31. (Ibrāhīm) ya ce, “To, mēne ne babban al'amarinku, yā kū Manzanni!”

32. Suka ce, “Lalle mū, an aike mu zuwa ga wadansu mutāne, māsu laifi.

33. “Dōmin mu saka musu wadansu duwātsu na wani yumbü (bom).

34. “Wadanda aka yi wa alāma daga wajen Ubangijinka, dōmin māsu barna.”

35. Sa'an nan Muka fitar da wanda ya kasance a cikinta daga mūminai.

هَلْ أَنْتَكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ
الْمُكْرَمِينَ ﴿١﴾

إِذْ دَحَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامًا قَوْمٌ
مُّنْكَرُونَ ﴿٢﴾

فَرَأَعَ إِلَى أَهْلِهِ فِي كَاءٍ يُعَجِّلُ سَمِينَ ﴿٣﴾

فَقَرَبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ الْأَتَأْكُلُونَ ﴿٤﴾

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا شَرُودُ
يُعْلَمُ عَلَيْهِمْ ﴿٥﴾

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا
وَقَالَتْ عَجُورٌ عَقِيمٌ ﴿٦﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٧﴾

* قَالَ فَمَا حَظِبُكُمْ أَيْهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٨﴾

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا فَوْرَمٌ بُغَرِّمِينَ ﴿٩﴾

لِرَسُولِهِمْ حَجَارَةً مِّنْ طِينٍ ﴿١٠﴾

مُسَوَّمَةً عَنْ ذَرِّكَ لِمُسْرِفِينَ ﴿١١﴾

فَأَخْرَجَنَاهُ مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾

36. Sai dai ba mu sāmu ba, a cikinta, fāce gida guda na Musulmi.

37. Kuma Muka bar wata āyā, a cikinta, ga wadanda ke jin tsōron azāba, mai radadi.

38. Kuma ga Mūsā, a lōkacin da Muka aiko shi zuwa ga Fir'auna da wani daſili bayananne.

39. Sai ya jūya bāya tāre da karfinsa, kuma ya ce, “Mai sihiri ne kō kuwa mahaukaci!”

40. Sabōda haka Muka kama shi tāre da rundunarsa, sa'an nan Muka jēfa su a cikin tēku, alhāli kuwa yanā wanda ake zargi.

41. Kuma ga Ādāwa, a lōkacin da Muka aika iska kēkasasshiya a kansu.

42. Bā ta barin kōme da ta jē a kansa, fāce ta mayar da shi kamar ruddudugaggan kasūsuwa.

43. Kuma ga Samūdāwa, a lōkacin da aka ce musu, “Ku ji dān dādī har wani dān lōkaci!”

44. Sai suka yi girman kai ga umurnin Ubangijinsu, sabōda haka tsāwa ta kāma su, alhāli kuwa sunā kallo.

45. Ba su kō sāmu dāmar tsayā-wa ba, kuma ba su kasance māsu nēman āgaji ba.

46. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sun kasance wadansu irin mutāne ne fāsīkai.

47. Kuma samā, mun gina ta da wani irin karfi, alhāli kuwa lalle Mūne Māsu yalwatāwa.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا عِنْدَيْتُ مِنَ الْمُسَلِّمِينَ ﴿٦﴾

وَتَرَكَ كَافِهَاءَ آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ ﴿٧﴾

وَفِي مُوسَى إِذَا رَسَلْنَا إِلَيْهِ فِرْعَوْنَ سُلْطَانِ
مُّبِينِ ﴿٨﴾

فَوَلَّ إِلَيْهِ وَجْهُهُ وَقَالَ سَاحِرُ أَوْ مَجْحُونٌ ﴿٩﴾

فَأَخْذَنَاهُ وَجْهُهُ فَنَذَرَنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ
مُلِيمٌ ﴿١٠﴾

وَفِي عَادٍ إِذَا رَسَلْنَا عَلَيْهِمْ الْيَمِّ الْعَقِيرَ ﴿١١﴾

مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ الْأَجَعَلَةُ
كَالْرَّمِيزِ ﴿١٢﴾

وَفِي ثَمُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ جِينٍ ﴿١٣﴾

فَعَوَّا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخْذَنَاهُمُ الْصَّبَاعَةَ وَهُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿١٤﴾

فَمَا أَنْسَطَلْعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا
مُنْتَصِرِينَ ﴿١٥﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ إِنْهُمْ كَانُوا فَرِما
فَسِيقِينَ ﴿١٦﴾

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِإِيمَانِهِ وَلَنَا الْمُوْسَعُونَ ﴿١٧﴾

48. Kuma ƙasā Mun shimfida ta, To, madalla da māsu shimfidāwa, Mū.

49. Kuma daga kōme Mun halitta nau'i biyu, watakila zā ku yi tunāni.

50. Sabōda haka ku gudu zuwa ga Allah, lalle nī mai gargadī kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargadī.

51. Kuma kada ku sanya, tāre da Allah, wani abin bautāwa na dabam, lalle nī, mai gargadī kawai ne a gare ku, mai bayyanannen gargadī.

52. Kamar haka dai wani Manzo bai jē wa wafanda ke gabāninsu ba fāce sun ce, “Mai sihiri ne kō mahaukaci.”

53. Shin, sunā yi wa jūna wasiyya da shi ne? Ā'a, sū dai mutāne ne māsu girman kai.

54. Sai ka jūya daga barinsu, kuma kai ba abin zargi ba ne.

55. Kuma ka tunātar, dōmin tunātarwa tanā amfānin mūminai.

56. Kuma Ban halitta aljannu da mutāne ba sai dōmin su bauta Mini.

57. Bā Ni nufin (sāmun) wani arziki daga gare su, Bā Ni nufin su (yi Mini hidimar) ciyar da Ni.⁽¹⁾

58. Lalle Allah Shī ne Mai arzutta, Mai ikon yi, Mai cikakken karfi.

59. To, lalle wafanda suka yi zālunci sunā da wasaki (na dīban zunubi) kamar wasakin abōkansu,

وَالْأَرْضَ فَرَسَنَهَا فَيَعْمَلُ الْمَهْدُونَ ﴿٤٨﴾

وَمِن كُلِّ شَيْءٍ حَلَقْنَا زَوْجَيْنَ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

فَإِنَّمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ لَّكُمْ فِيهَا نِذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾

وَلَا يَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا أَخْرَى إِلَيْكُمْ فِيهَا نِذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ مَا أَنَّى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنْ رَسُولٍ إِلَّا
فَالْأُولَاءِ سَاحِرُوْنَ مَجْنُونُونَ ﴿٥٢﴾

أَتَوْ أَصْوَابِهِمْ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾

فَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنَّتِ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

وَذَكِّرْ فِيَنَ الْذِكْرِي تَنَفُّعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

وَمَا خَلَقْتُ لِلْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونَ ﴿٥٦﴾

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِّنْ رِزْقٍ وَمَا أَرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونَ ﴿٥٧﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّازِقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَذْنُوبُهُمْ أَمْثَلَ ذَنْبِهِمْ أَصْحَابُهُمْ

(1) Bā Ni nufin su sāmo Mini abinci, kuma bā Ni nufin su dafa Mini abinci.

sabōda haka kada su yi Mini gag-gāwa.

60. Sabōda haka bone ya tabba-ta ga wadanda suka kāfirta, daga rā-nar su wadda aka yi musu alkawari.

فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٦﴾

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي
بُوعْدُونَ ﴿٥٧﴾

Tanā karantar da yadda ake rumātar da abōkin husūma da hujjōji da kuma jan hankalinsa zuwa ga gaskiya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da Dūr (Dūtsen Mūsā).

2. Da wani littāfi rubūtacce.

3. A cikin wata takardar fāta shimpidaadda.

4. Da Gidan da aka rāyar da shi (da ibāda).

5. Da rufin nan da aka dāukaka.

6. Da tēkun nan da aka cika (da ruwa).

7. Lalle azābar Ubangijinka, ha-kīka, mai aukuwa ce.

8. Bā ta da mai tunkudēwa.

9. Rānar da samā ke yin mōtsi tanā kai kāwo.

10. Kuma duwātsu nā tafiya sunā shūdēwa.

وَأَنْظُرْ ﴿١﴾

وَكَتَبَ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾

فِي رَقٍ مَّنْشُورٍ ﴿٣﴾

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾

وَالسَّقِيفُ الْمَرْفُوعُ ﴿٥﴾

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوْفَعٌ ﴿٧﴾

مَالَهُ دُنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾

11. To, bone yā tabbata a rānar nan ga māsu ḫaryatāwa.

12. Wadanda suke a cikin kuddufi sunā wāsā.

13. Rānar da zā a tunkuda su zuwa wutar Jahannama, tunkudāwa.

14. (A ce musu) “Wannan ita ce wutar da kuka kasance kunā ḫaryatāwa game da ita.

15. “To, shin, wannan sihiri ne kō kuwa kū ne bā ku gani?

16. “Ku shigē ta. To, ku yi hakuri ko kuma kada ku yi hakırı, dai-dai ne a kanku, kawai anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

17. Lalle māsu takawa sunā a cikin gidājen Aljanna da wata ni’ima.

18. Sunā māsu jin dāfi da abin da Ubangijinsu Ya ba su, kuma Ubangijinsu Ya tsāre musu azābar Jahīm.

19. (A ce musu) “Ku ci, ku sha, da ni’ima, dōmin abin da kuka kasance kunā aikatāwa.”

20. Sunā kishingide a kan kara-gu wadanda ke cikin sahu, kuma Muka aurar da su wadansu mātā māsu farin idānu, māsu girmansu.

21. Kuma wadanda suka yi īmāni kuma zūriyarsu⁽¹⁾ suka bi su ga īmānin, Mun riskar da zūriyarsu da

فَوَتَّلْ يَوْمٍ ذِي الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضِ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَّا ﴿١٣﴾

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

أَفَسِحْرُهُنَّا مَأْتَمْ لَا يُبَصِّرُونَ ﴿١٥﴾

أَصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْلَادَ صَبِرُوا سَوَاءٌ
عَلَيْكُمْ إِنَّمَا يُجْزِيُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّ الْمُتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾

فَلِكِيهِنَّ بِمَا اتَّهَمُهُنَّ وَقَاتَهُمْ رَبُّهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

كُلُّ أُولَئِكُوْهُنِّيْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

مُشَكِّكِينَ عَلَى سُرُرٍ مَضْفُوفَةٍ وَرَوْحَانِهِمْ
بِخُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَأَتَبَعَهُنَّ دُرَّتُهُرٍ بِإِيمَانِ

(1) Wannan āyā tanā nūna yadda wani ke cēton wani sabōda kusanci dōmin a kāra dāukaka mai cēton. Sharadin cēton, shī ne wanda ake cēton yanā da nāsa īmanin. Wanda jinginarsa ta halaka bābu mai cētonsa. Zuriya ta hada uwāye da almajiran malami sālihi. Suna shiga a cikin cētonsa.

su, alhāli kuwa bā da Mun rage musu kōme ba daga aikinsu, kōwane mutum jingina ne ga abin da ya sanā' anta.

22. Kuma Muka yalwata musu 'ya'yan itāce da nāma irin wanda suke marmari.

23. Sunā mīka wa jūnansu a cikinta hinjālan giya, wadda bābu yāsassar magana a cikinta, kuma bābu jin nauyin zunubi.

24. Kuma wadansu samāri nā gēwayāwa a kansu, kamar dai sū lu'ulu'u ne wanda ke kulle.

25. Wadansunsu suka fuskanta zuwa ga wadansu, sunā tambayar jūna.

26. Suka ce, "Lalle mū, mun kasance a gabānin wannan (a dūniya) a cikin iyālanmu munā jin tsōro.

27. "To, Allah Yā yi mana kyautar falala, kuma Yā tsare mana azābar iskar zāfi.

28. "Lalle mū, mun kasance, a gabānin haka, munā kirān Sa. Lalle Shī, Shī ne Mai kyautatāwa, Mai rahama."

29. To, ka tunātar, kai fa, sabōda ni'imar Ubangijinka, bā bōka kake ba, kuma bā mahaukaci ba.

30. Shin, zā su ce, "Mawāki ne, munā jiran masifun mutuwa game da shi"?

31. Ka ce, "Ku yi jira, domin nī ma lalle inā a cikin māsu jira tāre da ku."

الْحَقَّنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَنْتَ هُمْ مَنْ عَمَلُوهُمْ
مِّنْ شَقِّ كُلِّ أُمَّرِيٍّ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿١﴾

وَأَمَدَّنَاهُمْ بِفَنَكِهَةٍ وَلَخِرْ مَمَا يَشَاءُونَ ﴿٢﴾

يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَلْغَوْ فِيهَا وَلَا تَأْشِمُ ﴿٣﴾

*وَيَطْلُقُ عَلَيْهِنْ غَلْمَانٌ لَهُمْ كَيْفَ كَيْفُوا
مَكْنُونٌ ﴿٤﴾

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَسْأَلُونَ ﴿٥﴾

فَالْأُولُءِ إِنَّا كُنَّا نَاقِبِينَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٦﴾

فَمَنْ أَلَّهُ عَلَيْنَا وَقَنَّا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٧﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوْهُ إِنَّهُ هُوَ الْأَكْرَبُ
الْجَحْمُ ﴿٨﴾

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنَعْمَتِ رَبِّكَ يُكَاهِنُ وَلَا
مَجْنُونٌ ﴿٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ بَرْ بَصُّ بِهِ رَبِّ الْمُنْوِنِ ﴿١٠﴾

فَلْ تَرْبَصُوا فِي مَعَكُمْ مِنْ
الْمُتَرَبَّصِينَ ﴿١١﴾

32. Shin, hankulansu ne ke umarnin su da wannan, kō kuwa sū wasu mutāne ne māsu ketare haddi?

33. Shin, cēwa suke yi, “Shi ne ke fāga fasarsa”? Ā'a ba su dai yi īmāni ba.

34. Sai su zō da wani lābāri mai misālinsa, idan sun kasance sū māsu gaskiya ne.

35. Shin, an halitta su ne bā daga kōme ba, kō kuwa sū ne māsu yin halitta?

36. Shin, sun halitta sammai da kasa ne? Ā'a ba su dai yi īmānin yakīni ba.

37. Shin, taskōkin Ubangijinka, sunā a wurinsu ne? Kō kuwa sū ne māsu rinjāya?

38. Shin, sunā da wani tsāni ne wanda suke (hawa sunā) saurāron (lābārin samā) a cikinsa? Sai mai saurarōnsu ya zo da wani dalīli bayyananne.

39. Shin, Yanā⁽¹⁾ da 'ya'ya mātā ne kuma kū, kunā da diya maza ne?

40. Shin, kanā tambayar su wata ijāra ne, sabōda haka suka zama māsu jin nauyin biyan tārar?

41. Shin, a wurinsu akwai ilmin gaibi, sabōda haka sunā rubūtāwa?

42. Shin, sunā nufin wani kaidi ne? To, wadanda suka kāfirta sū ne wadanda ake yi wa kaidi.

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَمُهُمْ بِهَذَا أَفَهُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

فَلَيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤٥﴾

أَفَخَلَقُوا مِنْ عَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَلِقُونَ ﴿٤٦﴾

أَفَخَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٤٧﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ حَرَازٌ إِنْ رَبَّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٤٨﴾

أَمْ لَهُمْ سُلْطَنٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ قَلْبَاتٍ مُسْتَمِعُهُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

أَمْ لَهُ الْبَنَتُ وَلَكُمُ الْبَنَوَنَ ﴿٥٠﴾

أَفَرَسْتَهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُّشَقَّلُونَ ﴿٥١﴾

أَمْ عِنْدَهُمْ أَغْيَبٌ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ بِرِيدُونَ يَعْدُ أَلَّا دِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٥٣﴾

(1) Wadansu Lārabāwa sunā kiran malā'iku 'ya'yan Allah mātā, sunā kuma bauta musu dōmin su cēce su daga Allah, suna yin gumāka da sūnansu.

43. Shin, sunā da wani abin bau-tāwa ne wanda bā Allah ba? Tsarki ya tabbata ga Allah daga abin da suke yi na shirki!

44. Kuma idan sun ga wani bāb-bake daga samā yanā fāduwa, sai su ce wani girgije ne, mai hauhawar jūna.

45. To, ka bar su, sai sun hadū da yinin nan da zā a sūmar da su a cikinsa.

46. Rānar da kaidinsu bā ya wa-dātar masu da kōme, kuma bā a taimakon su.

47. Kuma lalle wadannan da suka yi zāluncin, sunā da azāba (a nan dūniya) banda waccan, kuma mafī yawansu ba su sani ba.

48. Sai ka yi hakuri da hukuncin Ubangijinka, lalle kai fa kanā idā-nunMu, kuma ka tsarkake⁽¹⁾ Ubangijinka da (tasbīhi) game da gōde Masa a lōkacin da kake tāshi tsaye (dōmin sulla kō wani abu).

49. Kuma daga dare, sai ka tsar-kake Shi (da tasbīhin) da lōkacin jūyāwar taurāri.

أَرْلَهُمْ إِلَهٌ عَيْرُ اللَّهِ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يَشِيرُ كُونَ ﴿١٧﴾

وَإِنْ يَرْقُ أَكْسَفَاهُ مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُ أَسَحَابٌ

مَرْكُومٌ ﴿١٨﴾

فَذَرْهُمْ حَتَّى يُلْقَوْا إِلَيْهِمُ الَّذِي فِيهِ
يُضَعَفُونَ ﴿١٩﴾

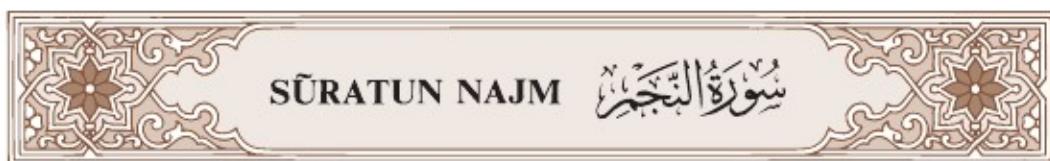
يَوْمَ لَا يَعْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنْصَرُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا بِأَدُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رِبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَيَّخْ مُحَمَّدٌ
رِبِّكَ حِينَ تَقُومُونَ ﴿٢٢﴾

وَمِنَ الْأَلْلِ فَسَيَّحَهُ وَإِذْنَ الرَّجُومِ ﴿٢٣﴾

(1) Ma'anar tsarkakēwa kō tasbīhi, shi ne, tsare sallōli, farillai, anā cēwa fadin "Subhānal Lāhi wal Hamdu Lillāhi" a bāyan kōwane mazauni, dōmin ya zama kaffārār wannan mazaunin.

Tanā tsarkake Annabi da Manzancinsa daga kōwane aibi. Tanā tabbatar da shi daga Allah, sa'an nan tanā bāta dukan abin da bā shi ba na addīnai da al'ādu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da taurāron, a lōkacin da ya faku.
2. Ma'abūcinku bai bata ba, kuma bai kētare haddi ba.
3. Kuma bā ya yin magana daga son zuciyarsa.
4. (Maganarsa) ba ta zamo ba, fāce wahayi ne da ake aikōwa.
5. (Malā'ika) mai tsananin karfi⁽¹⁾ ya sanar da shi.
6. Ma'abūcin karfi da kwarjini, sa'an nan ya daidaita.
7. Alhāli kuwa yanā a sararin samā mafi daukaka.
8. Sa'an nan ya kusanta, kuma ya matsa zurōwa.
9. Har ya kasance gwargwadon zirā'i biyu, kō kuma abin da ya fi kusa.

وَالنَّجْمٌ إِذَا هَوَى ﴿١﴾

مَاضِلَّ صَاحِبِكُو وَمَاغَوَى ﴿٢﴾

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى ﴿٣﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا حُيُّرُوحٌ يُوحِي ﴿٤﴾

عَلَمُهُ رَشِيدُ الْقُوَى ﴿٥﴾

ذُو مَرْقَفٍ فَأَسْتَوَى ﴿٦﴾

وَهُوَ بِالْأَقْفَى الْأَعْلَى ﴿٧﴾

ثُمَّ دَنَافَدَلَى ﴿٨﴾

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوَّذْنَى ﴿٩﴾

(1) Wahayin da ke zuwa ga Annabi bābu bata a cikinsa dōmin Jibrilu mai kāwo shi ga Annabi, Malā'ika ne mai karfi kwarai, wani Shaidāni bā ya iya taron sa dōmin ya musanya wahayin, kuma Annabi ya san shi sōsai, kuma idan ya kāwo wahayin, sai ya sauko kusa kwarai da Annabi, sa'an nan shi kuma Annabi ba rikitacce ba ne, yanā cikin hankalinsa.

10. Sa'an nan ya yi wahayi zuwa ga bāwan Allah (Muhammadu) da abin da ya fada (masa).

فَأَوْحَى إِلَيْهِ عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ﴿٦﴾

11. Zūciyar (Annabi) ba ta karya-ta abin da ya gani ba.

مَا كَذَّبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿٧﴾

12. Shin, zā ku yi masa musu a kan abin da yake gani?

أَفَمُرْوَنْهُ عَلَىٰ مَا يَرَى ﴿٨﴾

13. Kuma lalle ya gan shi, haķi-katan, a wani lōkacin sauksar⁽¹⁾.

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزَلَةً أُخْرَى ﴿٩﴾

14. A wurin da magaryar tukē-wa take.

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُتَّهَى ﴿١٠﴾

15. A inda taken, nan Aljannar makoma take.

عِنْدَ هَاجَنَةَ الْمَاوَى ﴿١١﴾

16. Lōkacin da abin da yake rufe magaryar tukēwa ya rufe ta.

إِذْ عَشَى السِّدْرَةَ مَا يَعْشَى ﴿١٢﴾

17. Ganinsa⁽²⁾ bai karkata ba, kuma bai ketare haddi ba.

مَارَأَهُ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ﴿١٣﴾

18. Lalle, tabbas, (Annabinku) ya ga wadanda suka fi girma⁽³⁾ daga āyōyin Ubangijinsa.

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ إِيمَانِهِ الْكُبُرَىٰ ﴿١٤﴾

19. Shin, kun ga Lāta da Uzza?⁽⁴⁾

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّذِينَ وَالْعَزَّىٰ ﴿١٥﴾

20. Da (wani gunki wai shi) Manāta, na ukunsu?

وَمَنْوَأَ الْثَالِثَةِ الْأُخْرَىٰ ﴿١٦﴾

21. Ashe, kū ne da dā namiji, Shī (Allah) kuma da diya mace?

الْكُوْكُوكُولَهُ الْأَنْتَىٰ ﴿١٧﴾

22. Wannan fa ya zama rabo naķasasshe.

تِلْكُ إِذَا قِسْمَةٌ ضَيْرَىٰ ﴿١٨﴾

(1) Lamirin Malā'ika Jibrila ne.

(2) Lamirin Annabi Muhammadu ne.

(3) Watau dai Alkur'āni ya zo daga Allah ta hanya mafi aminci har ya sadu da mutāne dōmin su yi aiki da abin da ke cikinsa.

(4) Watau kun bar Alkur'āni kun kōma wa surkullen da kuke hadāwa game da gumāka su Lāta da Uzza da Manāta. Kuna cēwa sū wakīlan Malā'ikun da kuke bautā wa ne kuma su 'ya'yan Allah mātā ne. Sunā cēton ku daga Allah.

23. Wadannan bā kōme ba ne fāce sūnāye, wadanda kuka ambace su da su, kū da uwāyenku. Allah bai saukar da wani dalili game da su ba. (Kāfirai) bā su biyar kōme fāce zato da abin da rāyukansu ke so, alhāli kuwa shiriyar,⁽¹⁾ ta daga wajen Ubangijinsu, ta jē musu (sai suka bar ta suka kōma wa zaton).

24. Ko (an fadi cēwa) mutum zai sāmi abin da yake gūri?

25. To, Lāhira da dūniya na Allah kawai ne (wanda ya nēme su daga wani, yā yi kuskure).

26. Akwai malā'iku da yawa a cikin sammai, cētonsu bā ya wadātar da kōme fāce bāyan Allah Yā yi izni (da shi) ga wanda Yake so, kuma Yake yarda.

27. Lalle wadannan da bā su yin īmāni da Lāhira, hakīka, sunā kirān malā'iku da sūnan mace.

28. Kuma bā su da wani ilmi game da shi, bā su bin kōme fāce zato, alhāli kuwa lalle zato bā ya amfānar da kōme daga gaskiya.

29. Sabōda haka sai ka kau da kai daga wanda ya jūya bāya daga ambatonMu, kuma bai yi nufin kōme ba fāce rāyuwar kusa (dūniya).

30. Wannan ita ce iyākar abin da suke iya kai gare shi na ilmi. Lalle Ubangijinka Shī ne Mafi sanin wanda ya bace daga hanyarSa, kuma Shī ne Mafi sani ga wanda ya nēmi shiriya.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِّيَتُوهَا أَنْتُرُوهَهَا بَأْنُوكُمْ مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَنٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ
الْهُدَىٰ ﴿١١﴾

أَمْ لِلْإِنْسَنِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿١٢﴾

فِيمَا لِهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَئِكَ ﴿١٣﴾

*وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي
شَفَاعَتْهُ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَتَرْضَىٰ ﴿١٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسْمُونَ
الْمُلْكَ لِكَاهَ شَيْئَةً الْأَنْتَىٰ ﴿١٥﴾

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَسْعَوْنَ إِلَّا الظَّنَّ وَلَئِنْ
الظَّنَّ لَا يُعْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿١٦﴾

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ قَوَّلَ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَنْ يُرِدْ إِلَّا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ﴿١٧﴾

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
صَلَّىٰ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ أَهْتَدَىٰ ﴿١٨﴾

(1) Watau Alkur'āni wanda Malā'ika Jibrīla ya zo wa Annabi da shi. Sun bar shi sun kōma wa tatsūniyōyi da gūracing-gūracing.

31. Kuma abin da ke cikin sammai da abin da yake a cikin kasā na Allah kawai ne, dōmin Yā sāka wa wadanda suka mūnana da abin da suka aikata, kuma Ya sāka wa wadanda suka kyautata da sakamakon da ya fi kyau.

32. Wadanda ke n̄isantar manyan zunubai da abūbuwan alfashha, fāce kanānan laifuffuka, lalle Ubangijinka Mai yalwatattar gāfara ne, Shī ne Ya fi sani ga abin da ke gare ku a lōkacin da Ya kāga halittarku daga kasa, kuma a lōkacin da kuke tāyuna a cikin cikunnan uwāyenku. Sabōda haka, kada ku tsarkake⁽¹⁾ kanku, Shī ne Mafi sani ga wanda ya yi ta'kawa.

33. Shin, ka ga wannan da ya jūya baya?

34. Ya yi kyauta kadān, kuma ya yi rowa?

35. Shin, akwai ilmin gaibi a wrinsa, sabōda haka yanā ganin gaibin?

36. Ko kuwa ba a ba shi lābāri ba ga abin da yake a cikin Littafan Mūsā?

37. Da Ibrāhīm wanda ya cika alkawari?

38. Cēwa wani rai mai kāyan laifi bā ya dāukar kāyan laifin wani.

39. Kuma mutum bā shi da kōme fāce abin da ya aikata.

40. Kuma lalle aikinsa zā a gan shi.

وَلِنَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ
الَّذِينَ أَسْعَوا إِيمَانَهُمْ وَجَزِيَ الَّذِينَ أَحْسَبُوا
بِالْخُسْنَى ﴿١﴾

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَثِيرًا إِلَيْهِمْ وَالْفَوَاجِشُ إِلَّا
اللَّمَمُ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَعْفَرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ
إِذَا نَسَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذَا نَسَأَنَا جِنَّةً فِي بُطُونِ
أَمْهَنَكُمْ فَلَا تُرَدُّنَا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِنَّ
أَنْقَنَ ﴿٢﴾

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّ^٣

وَأَغْطِنَ قِيلَادًا وَأَنْدَى^٤

أَعْنَدَهُ عِلْمًا لَغَيْبٍ فَهُوَ بَرَى^٥

أَفَلَمْ يُنْبَأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى^٦

وَإِنْرَاهِيمَ الَّذِي وَقَفَ^٧

الْأَتَرِزُ وَازْرَةٌ وَرَرَ أَخْرَى^٨

وَأَنَّ لَيْسَ لِلإِنْسَنِ إِلَّا مَا سَعَى^٩

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى^{١٠}

(1) Wanda yake mutumin kirki, Allah Ya san shi. Kada ku dinga tsarkake kanku da bākunanku dōmin nēman girma, kō dōmin nēman wani abu dabam.

41. Sa'an nan a sāka masa da sakamako wanda yake mafī cikar ma'auni?

42. Kuma lalle makōmar zuwa Ubangijinka kawai take?

43. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya sanya dāriya, kuma Ya sanya kūka.

44. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya kashe, kuma Ya rāyar.

45. Kuma lalle Shī ne Ya yi halitta nau'i-nau'i, namiji da mace.

46. Daga wani digon ruwa guda a lōkacin da ake jēfa shi a cikin mahaifa.

47. Kuma a kansa ne fāga halitta ta biyu take.

48. Kuma lalle Shī, Shī ne Ya arzuta, kuma Ya wadātar.

49. Kuma lalle Shi, Shi ne Ubangjin Shi'ira⁽¹⁾.

50. Kuma lalle Shī, Shi ne Ya halaka Ādāwa na farko.

51. Da Sumūdāwa, sa'an nan bai rage su ba.

52. Da mutānen Nūhu a gabānin haka, lalle sū, sun kasance mafī zālunci kuma mafī girman kai.

53. Da wadanda aka birkice⁽²⁾ kasarsu, Ya kāyar da su.

54. Sa'an nan abin da ya rufe su, ya rufe su.

ثُمَّ يُخْرِجُهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلُ ﴿٤١﴾

وَأَنَّ إِلَيْ رَبِّكَ الْمُتَهَى ﴿٤٢﴾

وَإِنَّهُ هُوَ أَضَحَّكَ وَأَنْكَى ﴿٤٣﴾

وَإِنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

وَإِنَّهُ حَلَقَ الْزَّوْجَيْنِ الدَّكَرَ وَالْأَنْثَى ﴿٤٥﴾

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ﴿٤٦﴾

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّسَاءَ الْأُخْرَى ﴿٤٧﴾

وَإِنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ﴿٤٨﴾

وَإِنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَى ﴿٤٩﴾

وَإِنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ﴿٥٠﴾

وَشَمُودًا فَمَا أَبْقَى ﴿٥١﴾

وَقَوْمَ نُوحَ مِنْ قَبْلِ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظَلَّمَ

وَأَطْغَى ﴿٥٢﴾

وَالْمُؤْنَفَكَةَ أَهْوَى ﴿٥٣﴾

فَعَشَّهَا مَا عَشَّى ﴿٥٤﴾

(1) Sūnan wasu taurāri biyu ne sunā fita a bāyan taurarin Jauza'a sunā tafiya daga kudu zuwa arēwa karkace. Kabīlar Lārabāwa ta Khuza'a na bauta musu da umurnin Abu Kabshah, daya daga cikin kākannin Annabi na wajen uwa dōmin haka ne Kuraishāwa ke ce wa Annabi Ibn abī Kabshah, wanda ya fāga sābon addinīn da ya sāba wa na ubanninsa.

(2) Mutānen Lūdu da aka birkice fāsarsu da su.

55. To, da wace daga ni'imōmin Ubangijinka kake⁽¹⁾ yin shakka?

56. Wannan (Muhammadu) mai gargadi ne kamar irin māsu gargadi na farko.

57. Makusanciya⁽²⁾ fa, tā yi kusa.

58. Bābu wani rai, banda Allah, mai iya bayāni gare ta.

59. Shin, kuma daga wannan⁽³⁾ lābāri kuke māmāki?

60. Kuma kunā yin dāriya, kuma bā ku yin kūka?

61. Alhāli kunā māsu wāsā?

62. To, ku yi sujada⁽⁴⁾ ga Allah, kuma ku bauta (Masa).

فِي أَيِّ الْأَرْضِ تَمْكَرُ^(٥)

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ الْنُّذُرِ الْأُولَئِ

أَرْفَتَ الْأَرْضَ^(٦)

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ^(٧)

أَفَنْ هَذَا الْحَدِيثُ تَعْجَبُونَ^(٨)

وَنَصْحَكُونَ وَلَا يَتَكَبَّرُونَ^(٩)

وَأَنْسَمْ سَمِدُونَ^(١٠)

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا^(١١)

SŪRATUL KAMAR

سُورَةُ الْقَمَرِ

Tanā karantar da cēwa wanda ya nēmi wata mu'ujiza, to, ita za ta zama sababin halakarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Sā'a tā yi kusa, kuma watā⁽⁵⁾ |
ya tsāge.

أَقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَ الْقَمَرُ^(١)

(1) Kamar abōkin magana kō mai karātu.

(2) Makusanciya, ita ce Kiyāma.

(3) Alfur'āni.

(4) Anā yin sujadar karātu a nan, amma bā ta a cikin sujudai na tīlas.

(5) Kuraishāwa suka nēmi Annabi ya yi addu'a dōmin wata ya tsāge wani balgace nāsa ya fādo a ḫasā; ya yi addu'ar, watā ya tsāge, wani abu daga gare shi ya fādo kamar yadda suka nēma.

2. Kuma idan sun ga wata ãyã, sai su juya baya su ce, “Sihiri ne mai dōgēwa!”

3. Kuma suka ḫaryata, kuma suka bi son zūciyarsu, alhāli kuwa kōwane al'amari (wanda suke son su tūre daga Annabi) an tabbatar da shi.

4. Kuma lalle, abin da yake akwai tsāwatarwa a cikinsa na lābārai ya zo musu.

5. Hikima cikakka! Sai dai abūbuwan gargadī bā su amfāni.

6. Sabōda haka, ka bar su! Rānar da mai kirān zai yi kira zuwa ga wani abu abin ḫyāma.

7. Kaskantattu ga idanunsu zā su fito daga kaburburansu, kamar dai sū fāri ne waḍanda suka wātse.

8. Sunā gaggāwar tafiya zuwa ga mai kirān, kāfirai na cēwa, “Wannan yini ne mai wuya!”

9. Mutānen Nūhu sun ḫaryata, a gabāninsu, sai suka ḫaryata Ba-wanMu, kuma suka ce, “Shi mahaukaci ne.” Kuma aka tsāwacē shi.

10. Sabōda haka ya kira Ubangi-jinsa (ya ce), “Lalle nī, an rinjāye ni, sai Ka yi taimako.”

11. Sai Muka būde kōfōfin samā da ruwa mai zuba.

12. Kuma Muka ɓubbugar da ḫasā ta zama idānun ruwa, dada ruwa ya hadu a kan wani umurni da aka riga aka ḫaddara shi.

13. Kuma Muka ḫauke Nūhu a kan (jirgi) na alluna da kūsōshi.

وَإِنْ يَرْقُأْ إِلَيْهِ يُعَرِّضُوا وَيَقُولُوا سَاحِرٌ مُّسْتَخِرٌ ①

وَكَذَبُوا وَأَتَبَعُوا أَهْوَاءَهُرُوكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌ ②

وَلَقَدْ جَاءَهُرٌ مِّنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزَاجٌ ③

حِكْمَةٌ بِلِغَةٌ فَمَا تَعْنَى النُّذُرُ ④

فَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُّكِرٍ ⑤

حُشْعَأْ أَنْصَرُهُرٌ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجَدَاثِ كَانَهُمْ

جَرَادٌ مُّنْتَشِرٌ ⑥

مُهْطِئِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَفِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑦

* كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوحٌ فَكَذَبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَحْمُونٌ وَأَزْدِرٌ ⑧

فَدَعَاهُمْ يَوْمَ مَغْلُوبٍ فَانْتَصَرُ ⑨

فَفَتَحْنَا أَنْوَابَ السَّمَاءِ بِمَا مَهَمْهَمٌ ⑩

وَفَجَرْنَا الْأَرْضَ عَيْنَنَا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ

فَدَقْدَرَ ⑪

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْوَرْجِ وَدُسُرٍ ⑫

14. Tanā gudāna, a kan idānunMu, dōmin sakamako ga wanda aka yi wa kāfircin.

15. Kuma lalle Mun bar ta ta zama āyā. To, shin, akwai mai tunāni?

16. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

17. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sauకake Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

18. Ādāwa sun karyata, to, yāya azābāTa take, da gargadīNa?

19. Lalle Mū, Mun aika da iska mai tsananin sauti a kansu, a cikin wani yinin nahīsa mai dōgēwa.

20. Tanā fizgar mutāne kamar dai sū kututturan dabīno tumbukakku ne.

21. To, yāya azābāTa take da gargadīNa?

22. Kuma lalle ne, hakīka Mun sauకake Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

23. Samūdāwa sun karyata game da gargadīn.

24. Sai suka ce, “Wani mutum daga cikinmu, shi kadai, wai mu bī shi! Lalle mū, a lōkacin, hakīka, mun shiga wata bata da haukā.

25. “Shin, an jēfa masa Manzancin ne, a tsakāninmu? Ā'a shī dai gawurtaccen makaryaci ne mai girman kai!”

26. Zā su sani a göbe, wāne ne gawurtaccen mai karyar, mai girman kan?

بَخِرِي بِأَعْيُنَنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كَفِرَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ تَرَكْتُهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُذَكَّرٍ ﴿١٢﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ يَسَرْنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُذَكَّرٍ ﴿١٤﴾

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٥﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِحْمًا صَرَصَرًا فِي يَوْمٍ نَّحْشِنُ
مُسْتَيْرٍ ﴿١٦﴾

تَزَرَّعُ النَّاسُ كَأَنَّهُمْ أَجَاجُ الْخَلِيلِ مُنْقَعِرٍ ﴿١٧﴾

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾

وَلَقَدْ يَسَرْنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُذَكَّرٍ ﴿١٩﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودٌ بِالنُّذُرِ ﴿٢٠﴾

فَقَالُوا إِبْرَهِيمَ مَنَّا وَحْدَانَتِبْعَهُ إِنَّا إِذَا لَفَى
ضَلَالٍ وَسُرْعٍ ﴿٢١﴾

أَلْقَى اللَّذِكْرُ عَيْنَهُ مِنْ بَيْنَنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشَرٌ ﴿٢٢﴾

سَيَعْلَمُونَ عَذَامَنِ الْكَذَّابِ الْأَشَرِ ﴿٢٣﴾

27. Lalle Mū, māsu aikāwa da rākumar⁽¹⁾ ne, ta zame musu fitina, sai ka tsare su da kallo, kuma ka yi hakuri.

28. Kuma ka bā su lābāri, cēwa ruwa rababbe ne a tsakāninsu (da rākumar), kōwane sha, mai shi yanā halartar sa.

29. Sai suka kira abokinsu, sai ya karba, sa'an nan ya sōke ta.

30. To, yāya azābaTa take da gargadīNa?

31. Lalle Mū, Mun aika tsāwa guda a kansu, sai suka kasance kamar yāyin mai shinge.

32. Kuma lalle ne, hakīka, Mun sauకake Alkur'āni, dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

33. Mutānen Lūdu sun karyata, game da gargadī.

34. Lalle Mun aika iskar tsakuwa a kansu, fāce mabiyan Lūdu, Mun tsirar da su a lōkacin asuba.

35. Sabōda wata ni'ima ta daga gare Mu. Kamar haka Muke sāka wa wanda ya göde.

36. Kuma lalle, hakīka, ya yi musu gargadin damkarMu, sai suka yi musu game da gargadin.

37. Kuma lalle, hakīka, sū, sun nēme shi ta wajen bākinsa, sai Muka shāfe idānunsu. "To, ku dandani azābaTa da gargadīNa."

إِنَّا مُرْسِلُو الْنَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَأَزَّبَنَاهُمْ
وَأَضْطَبَرُ^{٦٧}

وَيَئِذْ هُرَانَ الْمَاءَ قِتْنَةً بَيْنَ هُرَانَ كُلِّ شَيْءٍ مُحْتَضَرٌ^{٦٨}

فَادَوْ أَصَاحِبَهُ فَعَاطَى فَعَقَرَ^{٦٩}

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٌ^{٧٠}

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَجَهَةً فَكَانُوا
كَهْشِيمُ الْمُحْتَظَرِ^{٧١}

وَلَقَدْ يَسَرَنَا الْقُرْآنُ لِلَّذِكِيرِ فَهَلْ مِنْ مُذَكَّرٍ^{٧٢}

كَذَّبَتْ قَوْمٌ لُوطِي بِالنُّذُرِ^{٧٣}

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَآ أَلَّا لُوطٌ
يَجْتَسِبُهُ سَحَرٌ^{٧٤}

يَغْمَدَ مَنْ عِنْدَنَا كَذَّالِكَ بَخْرِي مَنْ شَكَرٌ^{٧٥}

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُ بِطْشَنَاتَ مَارْقَا بِالنُّذُرِ^{٧٦}

وَلَقَدْ رَوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَغْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرٌ^{٧٧}

(1) Mutānen Sāleh sun nēmi mu'ujiza da rākuma, a fitar da ita daga dūtse, sai aka fitar da ita, kuma aka raba ruwan sha a tsakāninsu da ita.

38. Kuma lalle, hafīka, wata azāba matabbaciya tā wāye musu gari da yāki, tun da sāfe.

39. To, ku dandani azābāTa da gargadīNa.

40. Kuma lalle ne, hafīka, Mun sauķake Alkur'āni dōmin tunāwa. To, shin, akwai mai tunāwa?

41. Kuma lalle, hafīka, gargadīn ya jē wa mabiyan Fir'auna.

42. Sun karyata game da ãyoyin-Mu, dukansu, sai Muka kāma su, irin kāmun Mabūwāyi, Mai īkon yi.

43. Shin, kāfiranku ne mafi alhē-ri daga wadancan, ko kuwa kunā da wata barā'a a cikin littattafai?

44. Kō zā su ce, "Mū duka māsu hada karfi ne dōmin cin nasara?"

45. Zā a karya⁽¹⁾ tāron, kuma su jūya bāya dōmin gudu.

46. Ā'a, Sā'a ita cē lōkacin wa'adinsu, kuma Sa'ar tā fi tsananin masīfa, kuma ta fi dāci.

47. Lalle ne māsu laifī sunā a cikin bata da hauka.

48. Rānar da zā a jā su a cikin wuta a kan fuskōkinsu. "Ku dandani shāfar wutar Sakar."

49. Lalle Mū, kōwane irin abu Mun halitta shi a kan tsāri.

50. Kuma umurninMu bai zamo ba fāce da kalma daya, kamar wal-kāwar ido.

وَلَقَدْ صَبَّحُهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌ ﴿٢٨﴾

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ يَسَرَنَا الْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكَّرٍ ﴿٣٠﴾

وَلَقَدْ جَاءَ إِلَّا فِرْعَوْنَ الظَّرُورُ ﴿٣١﴾

كَذَّبُوا إِيمَانَنَا كُلَّهَا فَأَخْذَنَاهُمْ أَخْذَعَزِيزٍ مُّفْتَدِرٍ ﴿٣٢﴾

أَكُفَّارُ كُلُّ حِلْزُونٍ مِّنْ أُولَئِكُمْ أَقْرَلُكُمْ بَرَآءَةً فِي الْزُّبُرِ ﴿٣٣﴾

أُوْرِيَقُولُونَ تَخْرُجُهُمْ مُّنْتَصِرُ ﴿٣٤﴾

سَيْهَرَمُ الْجَمْعُ وَيَوْلُونَ الْدُّبُرَ ﴿٣٥﴾

بِلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمَرَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُرْعَرٍ ﴿٣٧﴾

يَوْمَ سَجَبُونَ فِي الْأَنَارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا

مَسَ سَقَرَ ﴿٣٨﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ حَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٣٩﴾

وَمَا أَمْرَنَا إِلَّا وَحْدَةً كَلَمْجَ بِالْبَصَرِ ﴿٤٠﴾

(1) Bushāra ce ga Annabi, cēwa zai yi yāki da Kuraishi kuma zai rinjāye su. Sa'an nan yākin ya auku a Badar.

51. Kuma lalle ne, hafīka, Mun halaka irin gayyarku. To, shin, akwai mai tunāni?

52. Kuma kōwane abu, da suka aikata shi, yanā a cikin littattafai.

53. Kuma dukan karami da babbā, rubutacce ne.

54. Lalle māsu taķawa sunā a cikin gidājen Aljanna da kōguna.

55. A cikin mazaunin gaskiya, wurin Mai ikon yi, Mai iya zartaswa.

وَلَقَدْ أَهْلَكَنَا أَشْيَاعُكُوْفَهْلُ مِنْ مُّذَكَّرٍ ﴿٥١﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الْزَّمَرِ ﴿٥٢﴾

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾

إِنَّ الْمُتَقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

SŪRATUR RAHMĀN سُورَةُ الرَّحْمَنِ

Tanā karantar da ni'imōmin Allah nau'i-nau'i ga mutāne da aljannu a dūniya da Lāhira, kuma tanā kwadaitar da su ga gōde wa Allah Mai ni'imtar da su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. (Allah) Mai rahama.
2. Yā sanar da Alkur'āni.
3. Yā halitta mutum.
4. Yā sanar da shi bayāni (magana).
5. Rānā da watā a kan lissāfi suke.

الْرَّحْمَنُ ﴿١﴾

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ﴿٥﴾

6. Kuma tsirrai māsu yādo da itāce sunā tawālu'i.
7. Kuma samā Ya dāukaka ta, kuma Yā aza sikēli.
8. Dōmin kada ku karkatar da sikēlin.
9. Kuma ku daidaita awo da ādalci, kuma kada ku rage sikēlin.
10. Kuma ƙasā Yā aza ta dōmin tālikai.
11. A cikinta akwai 'ya'yan itācen marmari da dabīno mai kwasfa.
12. Da kwāya mai sōshiya da kamshi.
13. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku⁽¹⁾ kuke karyatāwa?
14. Yā halitta mutum daga kēkasassen yumbu kamar kasko.
15. Kuma Ya halitta aljani daga bira daga wutā.
16. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?
17. Ubangijin mafita biyu na rānā, kuma Ubangijin mafādā biyu na rānā.
18. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa?
19. Yā garwaya tēku biyu (ruwan dādī da na zartsi) sunā haduwa.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدُانِ ﴿٦﴾

وَالسَّمَاءَ رَفِعَهَا وَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾

أَلَا نَطَعُونَ فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

وَأَقِيمُوا لِلَّوْزَنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾

فِيهَا فِكْهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾

وَالْحَبْثُ دُوَّالْعَصِيفِ وَالرَّجَانُ ﴿١٢﴾

فِيَأَيِّ الْأَرْتِكُمَانُ كَذِبَانِ ﴿١٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَنَ مِنْ صَلَصَلٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِيجٍ مِنْ شَارِ ﴿١٥﴾

فِيَأَيِّ الْأَرْتِكُمَانُ كَذِبَانِ ﴿١٦﴾

رَبُّ الْمَسْرِقَيْنَ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنَ ﴿١٧﴾

فِيَأَيِّ الْأَرْتِكُمَانُ كَذِبَانِ ﴿١٨﴾

مَرْجَ الْجَنَّيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾

(1) Asalin lamiri "ku" yanā nūni ne ga nau'i biyu, watau mutāne da aljannu, sai dai bābu lamirin abu biyu kawai a cikin Hausa, sai na jama'a. Jam'i a luggar Hausa ya fara daga biyu.

20. A tsakāninsu akwai shāma-ki, bā zā su ƙetare haddi ba.

بِئْنَهُمَا بَرَزَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

21. To, sabōda wane daga ni’imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كَمَا نَكَذَبَانِ ﴿٧﴾

22. Lu’ulu’u da murjāni na fita daga gare su.

يَخْرُجُ مِنْهُمَا الْلُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٨﴾

23. To, sabōda wane daga ni’imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كَمَا نَكَذَبَانِ ﴿٩﴾

24. Kuma Yanā da manyan jirā-ge, wadanda ake fāgāwa a cikin tēku kamar manyan duwātsu.

وَلَهُ الْجُوَارُ الْمُنْشَأُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَمِ ﴿١٠﴾

25. To, sabōda wane daga ni’imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كَمَا نَكَذَبَانِ ﴿١١﴾

26. Dukan wanda ke kanta⁽¹⁾ mai fārēwa ne.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانِ ﴿١٢﴾

27. Kuma fuskar Ubangijinka, Mai girman Jalala da karimci, ita ce take wanzuwa.

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَلِ وَالْإِكْرَامِ ﴿١٣﴾

28. To, sabōda wane daga ni’imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كَمَا نَكَذَبَانِ ﴿١٤﴾

29. Wanda ke a cikin sammai da ƙasā yanā rōkon Sa (Allah), a kul-lum Allah na a cikin wani sha’ani.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي

شَأْنٍ ﴿١٥﴾

30. To, sabōda wane daga ni’imōmin Ubangijinku, kuke ƙaryatāwa?

فِي أَيِّ الْأَرْضِ كَمَا نَكَذَبَانِ ﴿١٦﴾

31. Zā Mu dauki lōkaci sabōda ku, yā kū⁽²⁾ māsu nauyin halitta biyu!

سَنَقْرُعُ لَكُمْ أَيْهَا النَّقَالَانِ ﴿١٧﴾

(1) Yanā nufin ƙasa.

(2) Mutāne da aljannu.

32. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

33. Ya jama'ar aljannu da mutāne! Idan kunā iya zarcēwa daga sāsannin sammai da ḁasā, to, ku zarce. Bā za ku iya zarcēwa ba fāce da wani dalīli.

34. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

35. Anāsako wani harshe daga wata wutā a kanku, da narkakkiyar tagulla. To, bā zā ku nēmi taimako ba?

36. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa.

37. Sa'an nan idan sama ta tsāge kuma ta zama jā kamar jar fāta.

38. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

39. To, a ran nan, bā zā a tambayi wani mutum laifinsa ba, kuma haka aljani.

40. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

41. Zā a iya sanin māsu laifi da alāmarsu, sabōda haka sai a kāma kwarkadarsu da sāwāyensu.

42. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

43. Wannan Jahannama ce wadda māsu laifi ke ḁaryatāwa game da ita.

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٢٤﴾

يَمْعَشُرَ الْجِنُونَ وَالْإِنْسِ إِنْ أَسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا سُلْطَنِ ﴿٢٥﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٢٦﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ تَأْرِ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٢٧﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٢٨﴾

فَإِذَا أَنْشَقَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرَدَةً كَالْدَهَانِ ﴿٢٩﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٣٠﴾

فِيَوْمٍ يُذْلِلُ لَا يُسْعَلُ عَنْ ذَئْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ﴿٣١﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٣٢﴾

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَهُمْ فَيُؤْخَذُ بِإِنْتَوْصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٣٣﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدْ بَانِ ﴿٣٤﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُحَكَّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

44. Sunā kēwaya a tsakaninta da ruwan dīmi mai tsananin tafasa.

يَطْوُفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمَةَ أَنِّي ۝

45. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

46. Kuma wanda ya ji tsōron tsayāwa a gaba ga Ubangijinsa yanā da Aljanna biyu.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ، جَنَّتَانِ ۝

47. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

48. Māsu rassan itāce.

ذَوَاتَ أَفْنَانِ ۝

49. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

50. A cikinsu akwai marēmari biyu sunā gudāna.

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ۝

51. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

52. A cikinsu akwai nau'i biyu daga kōwane 'ya'yan itācen marmari.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَكِهَةِ زَوْجَانِ ۝

53. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

54. Sunā gincire a kan wadansu shimfidu, cikinsu tufāfin alharīni mai kauri ne, kuma nūnannun 'yā'yan itācen Aljannar biyu kusa-kusa suke.

مُتَّكِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَاطِنَهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَحَقِّيَ
الْجَنَّتَيْنِ دَانِ ۝

55. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا نَكِدَ بَانِ ۝

56. A cikinsu akwai mātā māsu ta'aita ganinsu, wani mutum, ga-

فِيهِنَّ قَصَرُ أَطَرْفٍ لَمَ يَطْمِثُهُنَّ إِنْسٌ

banin mazajensu, bai ḍebe budur-cinsu ba kuma haka wani aljani.

57. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

58. Kamar dai sū yakūtu ne da murjāni.

59. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

60. Shin, kyautatāwa nā da wani sakamako? (Ā'aha) Fāce kyautatāwa.

61. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

62. Kuma baicinsu akwai wa-dansu gidājen Aljanna biyu.

63. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

64. Māsu duhun inuwa.

65. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

66. A cikinsu, akwai marēmari biyu māsu kwarārar ruwa.

67. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

68. A cikinsu akwai 'yā'yan itācen marmari da dabīno da rum-māni.

69. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḁaryatāwa?

فَتَهْمُرُوا لَجَانٌ ﴿٥٦﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٥٧﴾

كَانَهُنَّ إِلَيْ أُوْثُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٥٩﴾

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٦١﴾

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّاتَانِ ﴿٦٢﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٦٣﴾

مُذْهَأَمَّاتَانِ ﴿٦٤﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٦٥﴾

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَاحَتَانِ ﴿٦٦﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٦٧﴾

فِيهِمَا فَكَهَهُ وَخَلُّ وَرْمَانُ ﴿٦٨﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَتِكْمَا نَكِّبَانِ ﴿٦٩﴾

70. A cikinsu, akwai wasu mātā māsu kyaun hälāye, māsu kyaun halitta.

71. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḫaryatāwa?

72. Māsu farin idānu da ba᷑insu wadanda aka tsare a cikin haimōmi.

73. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḫaryatāwa?

74. Wani mutum, gabaniñ mazajensu, bai dēbe budurcinsu ba, kuma haka wani aljani.

75. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḫaryatāwa?

76. Sunā gincire a kan wasu matāsai māsu kōren launi da katifun Abkara kyāwāwa.

77. To, sabōda wane daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke ḫaryatāwa?

78. Sūnan Ubangijinka, Mai girman Jalāla da Karimci, ya tsarkaka.

فِيهِنَّ حَيْرَاتٌ حَسَانٌ ﴿٧﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

لَمْ يَطْمِئْنُ إِنْسُونٌ فَتَهْمَرْ وَلَاجَانٌ ﴿٧٤﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

مُشَكِّينٌ عَلَىٰ رَفِيقٍ حُضْرٍ وَعَنْقَرِيٍّ حَسَانٌ ﴿٧٦﴾

فِيَأَيِّ الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

تَبَرَّكَ أَسْمُرَيْكَ ذِي الْجَلَلٍ وَالْإِكَّارَمِ ﴿٧٨﴾

Tanā karantar da kasuwar mutāne uku, kōwane kashi da hanyarsa a rāyuwarsa da mutuwarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan mai aukuwa ta auku.
2. Bābu wani (rai) mai faryatā-wa ga aukwarta.
3. (Ita) mai faskantāwa ce, mai daukakāwa.
4. Idan aka ḡirgiza f̄asā ḡirgiz-āwa.
5. Kuma aka niķe duwātsu, niķēwa.
6. Sai suka kasance fūra da ake wātsarwa.
7. Kuma kun kasance nau'i uku.
8. Watau mazōwa dāma. ⁽¹⁾ Mēne ne mazōwa dāma?
9. Da mazōwa hagu. Mēne ne mazōwa hagu?
10. Da wadanda suka tsēre. Sū wadanda suka tsēren nan,
11. Wadancan, sū ne wadanda aka kusantar.
12. A cikin Aljannar ni'ima. | إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①
لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ②
خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ③
إِذَا رُجِّيَتِ الْأَرْضُ رَجَّا ④
وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسَّا ⑤
فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنْبَثِتاً ⑥
وَكَسَّرَ أَرْجَانَهُنَّا ⑦
فَأَصْحَبَ الْمَيْمَنَةَ مَا أَصْحَبَ الْمَيْمَنَةَ ⑧
وَأَصْحَبَ الْمَسْعَمَةَ مَا أَصْحَبَ الْمَسْعَمَةَ ⑨
وَالسَّيِّقُونَ السَّيِّقُونَ ⑩
أُولَئِكَ الْمُفَرَّقُونَ ⑪
فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ⑫ |
|---|---|

(1) Mazōwa dāma kō māsu albarka wadanda zā a bai wa takardunsu da dāma. Mazōwa hagu kō māsu shu'umci wadanda zā a bai wa takardunsu da hagu.

13. Jama'a ne daga mutānen farko.⁽¹⁾
14. Da kadān daga mutānen karshe.
15. (Sunā) a kan wasu gadāje sākākkū.
16. Sunā gincire a kansu, suna māsu kallon jūna.
17. Wasu yara samāri na dindindin na gēwaya a kansu.
18. Da wasu kōfuna da shantula da hinjālai daga (giya) mai būbbuga.
19. Bā a sanya musu cīwon jīri sabōda ita, kuma bā su buguwa.
20. Da wasu 'ya'yan itācen marmari daga irin wadanda suke zābe.
21. Da nāman tsuntsāye daga wanda suke ganin sha'awa.
22. Da wasu mātā māsu fararen idanu da girmansu.
23. Kamar misālan lu'ulu'u wanda aka bōye.
24. A kan sakamako, dōmin abin da suka kasance sunā aikatāwa.
25. Bā su jin wata yāsassar magana a cikinta, kuma bā su jin sun yi laifi.
26. Sai dai wata magana (mai dādī): Salāmun, salāmun.
27. Da mazōwa dāma. Mēne ne mazōwa dāma?

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١﴾
وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٢﴾
عَلَى سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿٣﴾
مُّتَكَبِّرُونَ عَلَيْهَا مُتَقَبِّلُونَ ﴿٤﴾
يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَنٌ مُّخْلَدُونَ ﴿٥﴾
بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّنْ مَعِينٍ ﴿٦﴾
لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزَفُونَ ﴿٧﴾
وَفِيهَا مَمَّا يَتَحَبَّرُونَ ﴿٨﴾
وَلَحِمٌ طَّيْرٌ مَّمَّا يَسْتَهُونَ ﴿٩﴾
وَحُورٌ عِينٌ ﴿١٠﴾
كَأْمَشَلُ الْأَلْوَانِ الْمُكْنُونُ ﴿١١﴾
جَرَاءٌ بِمَا كَافَأْ يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾
لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَّا وَلَا تَأْتِيهَا ﴿١٣﴾
إِلَيْكُلَّا سَلَامًا سَلَمًا ﴿١٤﴾
وَأَخْبَرُ الْيَمِينَ مَا أَخْبَرُ الْيَمِينَ ﴿١٥﴾

(1) Jama'a daga mutānen farko, sū ne Annabāwan farko da kadān daga cikin mutānen karshe, shi ne Annabi Muhammadu, sallallāhu alaihi wa sallama. Bā a shiga cikin wannan kashi da aiki sai dai da zābin Allah. Kuma an rufe kōfarsa. Bābu sauran wani annabi wanda zai zo da wani addini sābo a bāyan Annabi Muhammadu, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi.

28. (Sunā) a cikin itācen maga-rya maras kaya.
29. Da wata ayaba mai yawan 'yā'ya.
30. Da wata inuwa mīkakkiya.
31. Da wani ruwa mai gudānā.
32. Da wasu 'yā'yan itācen marmari māsu yawa.
33. Bā su yankēwa kuma bā a hana su.
34. Da wasu shimfidu madaukaka.
35. Lalle Mū, Mun kāga halit-tarsu kāgāwa.
36. Sa'an nan Muka sanya su budurwai.
37. Māsu son mazansu, a cikin tsārā daya.
38. Ga mazōwa dāma.
39. Wata fungiya ce daga mutā-nen farko.
40. Da wata fungiya daga mutā-nen karshe.
41. Mazōwa hagu, Mēne ne ma-zōwa hagu?
42. Suna a cikin wata iskar zāfi da wani ruwan zāfi.
43. Da wata inuwa ta hayāki mai baķi.
44. Bā mai sanyi ba, kuma bā mai wata ni’ima ba.
45. Lalle sū, sun kasance a gabā-nin wannan wađanda aka jiyar dādī.
46. Kuma sun kasance sunā dō-gēwa a kan mummūnan zunubi mai girma.

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿١﴾
وَطَلْحَىٰ مَنْصُودٍ ﴿٢﴾
وَظَلْلَىٰ مَمْدُودٍ ﴿٣﴾
وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ ﴿٤﴾
وَفَلْكَهَةٌ كَثِيرَةٌ ﴿٥﴾
لَامَقْطُوعَةٌ وَلَامَمْتُوْعَةٌ ﴿٦﴾
وَفُرِشَ مَرْفُوعَةٌ ﴿٧﴾
إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً ﴿٨﴾
فَجَعَلْنَاهُنَّ أَنْجَارًا ﴿٩﴾
عُرْبَىٰ أَثْرَابًا ﴿١٠﴾
لَا صَحِبٌ لِّلَّمِينَ ﴿١١﴾
ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوْلَىٰ ﴿١٢﴾
وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخْرِينَ ﴿١٣﴾
وَأَصْحَابُ السِّمَاءِ مَا أَصْحَابُ السِّمَاءِ ﴿١٤﴾
فِي سَمَوَاتِ وَحْمِيرٍ ﴿١٥﴾
وَظَلَّلَ مِنْ يَحْمُورٍ ﴿١٦﴾
لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ ﴿١٧﴾
إِنَّهُمْ كَانُواْ قَبْلَ ذَلِكَ مُرْتَفَىٰ ﴿١٨﴾
وَكَانُواْ يُصْرَوْنَ عَلَى الْجِنِّ الْعَظِيمِ ﴿١٩﴾

47. Kuma sun kasance sunā cēwa, "Shin, idan mun mutu kuma muka kasance turbāya da kasū-suwa, shin, lalle mù, wadanda zā a kōma rāyarwa ne hakīkatan?

48. "Shin, kuma da ubanninmu na farko?"

49. Ka ce, "Lalle mutānen farko da na karshe.

50. "Tabbas, wadanda ake tārāwa ne a cikin wani yini sananne.

51. "Sa'an nan lalle ku, ya kū batattu, māsu karyatāwa!

52. "Lalle māsu cī ne daga wata itāciya ta zakkūm (danyen wutā).

53. "Har zā ku zama māsu cika cikunna daga gare ta.

54. "Sa'an nan kuma māsu shā ne, a kan wannan abin cin, daga ruwan zāfi.

55. "Ku zama māsu shā irin shan rākuma māsu fishirwa."

56. Wannan ita ce liyāfarsu a rānar sakamako.

57. Mū ne Muka halitta ku, to, don me bā zā ku gaskata ba?

58. Shin, kuma kun ga abin da kuke fitarwa na maniyyi?

59. Shin, kū ne kuke halitta shi, kō kuwa Mū ne Māsu halittāwa?

60. Mū ne Muka kaddara mutuwa a tsakāninku, kuma ba Mu zama Māsu gajiyāwa⁽¹⁾ ba,

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَيْدَى مِنْتَنَا وَكَانَ تُرَابًا وَعَظِيمًا إِلَيْنَا
لَمْ يَعْوِذُنَّ EV

أَوْءَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ LA

فَلِإِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ ④

لَمْ يَجْمُعُونَ إِلَيْمِيقَاتٍ قَوْمٌ مَعْلُومٌ ❷

ثُمَّ إِنَّكُمْ إِلَيْهَا الصَّالُونَ الْمُكَبِّرُونَ ❸

لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَوْمٍ ❹

فَمَا لِغُونَ مِنْهَا الْبَطْوَنَ ❺

فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيرِ ❻

فَشَرِبُونَ شُرَبَ الْهَمِيرِ ❽

هَذَا نَزَّلْنَاهُ بِقَوْمِ الَّذِينَ ❾

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ❿

أَفَرَأَيْتُمْ مَا نَصْنَعُونَ ❻

أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ وَأَنَّا نَحْنُ الْخَلَقُونَ ❾

نَحْنُ قَدْرَنَا بَيْتُكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ❷

(1) Āyā ta 60 hade take da āya ta 61 watau, bā zā Mu kāsa musanya ku da wadansu mutāne ba su tsaya matsayinku, sa'an nan kū kuma Mu mayar da ku wata halitta.

61. A kan Mu musanya wadansu (mutāne) kamarku, kuma Mu mayar da ku a cikin wata halitta da ba ku sani ba.

62. Kuma lalle ne hakīka, kun san halittar farko, to, don me ba zā ku yi tunāni ba?

63. Shin, kuma kun ga abin da kūke nōmāwa?

64. Shin, kū ne ke tsirar da shi, kō kuwa Mū ne Māsu tsirarwa?

65. Dā Munā so, lalle, da Mun sanya shi būsasshiyar ciyāwa, sai ku yini kunā māmākin bākin ciki.

66. (Kunā cēwa) "Lalle hakīka an azā mana tāra!"

67. "Ā'a, mun dai zama wadan-da aka hanā wa!"

68. Shin, kuma kun ga ruwa wannan da kuke sha?

69. Shin, kū ne kuke saukar da shi daga ḡirḡije, kō kuwa Mū ne Māsu saukarwa?

70. Dā Mun so, dā Mun mayar da shi ruwan zartsi. To, don me bā ku gōdēwa?

71. Shin, kuma kun ga wutā wannan da kuke kyastāwa?

72. Shin, kū ne kuke kāgā halittar itāciyarta, kō kuwa Mū ne Māsu kāgāwa?

73. Mū ne Muka sanya ta wata abar wa'azi da jin dādī ga matafiya a cikin jēji.

74. Sai ka tsarkake sūnan Ubangijinka Mai girma.

عَلَيْكُمْ أَنْ تُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا
تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَلَقَدْ عِلِّمْتُمُ الْأَنْشَاءَ الْأُولَى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

أَفَرَءَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿١٣﴾

إِنَّمَا تَرْكَعُونَهُ إِذَا مَخَنَ الْأَرْضَ عَوْتَ ﴿١٤﴾

لَوْلَاهُ لَجَعَلَنَّهُ حُطَّلَمَاءَ فَلَمَّا فَطَلَّمُتْ تَفَكَّهُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّا لَمَغْرِبُونَ ﴿١٦﴾

بَلْ مَخْنُ مَحْرُومُونَ ﴿١٧﴾

أَفَرَءَيْتُمُ الْأَمَاءَ الَّذِي تَشَرُّبُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّمَا تَرْكَعُونَهُ مِنَ الْمُرْزِقِينَ أَفَرَخَنَ الْمُنْزَلُونَ ﴿١٩﴾

لَوْلَاهُ لَجَعَلَنَّهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا شَكَرُونَ ﴿٢٠﴾

أَفَرَءَيْتُمُ الْأَنَارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّمَا تَرْكَعُونَ شَجَرَتَهَا أَفَرَخَنَ الْمُنْشَقُونَ ﴿٢٢﴾

مَخْنُ جَعَلَنَّهَا أَذْكِرَةً وَمَنَعَ الْمُقْوِينَ ﴿٢٣﴾

فَسَيِّدُ بِأَسْمَرِ يَكَ الْعَظِيمِ ﴿٢٤﴾

75. To, bā sai Na yi rantsuwa ba da lōkutan fāduwar taurāri.

76. Kuma lalle ne, hakīka, rantsuwa ce mai girma, dā kun sani.

77. Lalle shi (wannan littāfi), hakīka, abin karantāwa ne mai daraja.

78. A cikin wani littāfi tsararre.

79. Bābu mai shāfa shi fāce wadanda aka tsarkake.

80. Wanda aka saukar ne daga Ubangijin halitta.

81. Shin, to, wannan lābārin ne kuke māsu wulākantāwa?

82. Kuma kunā sanya arzikinku (game da shi) lalle kū, ku ḫaryata (shi)?

83. To, don me idan rai ya kai ga makōshi? (Kusa da mutuwa).

84. Alhāli kuwa kū, a lōkacin nan, kunā kallo.

85. Kuma Mū ne mafi kusanta gare shi daga gare ku, to, amma kū bā ku gani.

86. To, don me in dai kun kasance bā wadanda zā a yi wa sakamako ba?

87. Ku mayar da shi (cikin jikinsa) har idan kun kasance māsu gaskiya⁽¹⁾.

88. To, amma idan (mai mutuwar) ya kasance daga makusanta,

* فَلَا أَقِسْمُ بِمَوَاقِعِ النَّجُومِ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهُ لَقَسْمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

إِنَّهُ لَقَرْءَانٌ كَبِيرٌ ﴿٧٧﴾

فِي كِتَابٍ مَكْتُوبٍ ﴿٧٨﴾

لَا يَمْسُهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾

تَزِيلُ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

أَفِهَنَّذَا الْحَدِيثُ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾

وَجَعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُوْكَبَدِيْنُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخَلْقُومَ ﴿٨٣﴾

وَأَنْتُمْ حِلَّيْذَنَنْظَرُونَ ﴿٨٤﴾

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبَصِّرُونَ ﴿٨٥﴾

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ عَبِّرَمَدِينِينَ ﴿٨٦﴾

تَرَجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَدِيقِينَ ﴿٨٧﴾

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقْرَبِينَ ﴿٨٨﴾

(1) Idan kun kasance māsu gaskiya ga da'awar rashin Tāshin Kiyāma, to, ku yi kōkarin hana mutuwa ga mutāne dōmin ku hana cikar alkawarin tayarwa a bāyan mutuwa.

89. Sai hutāwa da kyakkyawan abinci da Aljannar ni'ima.

90. Kuma amma idan ya kasan-ce daga mazōwa dāma,

91. Sai (a ce masa) aminci ya tabbata a gare ka daga mazōwa dāma.

92. Kuma amma idan ya kasan-ce daga māsu karyatāwar, batattun,

93. Sai wata liyāfa ta ruwan zāfi.

94. Da kōnuwa da Jahīm,

95. Lalle wannan, hakīka, ita ce gaskiya ta yakīni.

96. Sabōda haka, ka tsarkake⁽¹⁾ sūnan Ubangijinka Mai girma.

فَرَقْ وَرِحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿١٩﴾

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٢٠﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الصَّالِبِينَ ﴿٢١﴾

فَزُلْ مِنْ حَمِيرٍ ﴿٢٢﴾

وَنَضَلَّلَهُ جَحِيرٍ ﴿٢٣﴾

إِنَّ هَذَا إِلَهُ حَوْحَى الْيَقِينِ ﴿٢٤﴾

فَسَيِّدٌ يَأْسِرُ إِلَيْكَ الْعَظِيمٍ ﴿٢٥﴾

SŪRATUL HADĪD

سُورَةُ الْجَاهِدِينَ

Tanā karantar da muhimmancin Jihādi da ciyar da dūkiya dōmin Jihādin dāukaka kalmar Allah, a bāyan īmāni da Allah da ManzonSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da kasa yà yi tasbīhi ga Allah. Kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ أَعْلَمُ
الْحَكَمُ ﴿١﴾

(1) A cikin rukū'i anā tasbīhi da cēwa "Subhāna Rabbiyal Azīm wa Bihamdih" sau uku. Ma'anarsa 'Tsarki ya tabbata ga Ubangijina Mai girma game da göde Masa.'

2. Shī ne da mulkin sammai da kasa; Yanā rāyarwa kuma Yanā kashēwa, kuma Shī Mai ikon yi ne a kan kōme.

3. Shī ne Na farko, Na karshe, Bayyananne, Bōyayye, kuma Shī Masani ne ga dukan kōme.

4. Shī ne Wanda Ya halitta sammai da kasa a cikin wasu kwānuka shida, sa'an nan Ya daidaitu a kan Al'arshi, Yanā sanin abin da ke shiga cikin kasa da abin da ke fita daga gare ta, da abin da ke sauка daga sama da abin da ke hawa cikinta, kuma Shī Yanā tāre da ku, duk inda kuka kasance. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

5. Shī ne da mulkin sammai da kasa, kuma zuwa gare Shi (Allah) kawai ake mayar da al'amura.

6. Yanā shigar da dare a cikin yini, kuma Yanā shigar da yini a cikin dare, kuma Shi Masani ne ga abin da yake a cikin firāza.

7. Ku yi īmāni da Allah da ManzonSa, kuma ku ciyar daga abin da Allah Ya wakilta ku a cikinsa (na dūkiya). To, wadannan da suka yi īmāni daga cikinku, kuma suka ciyar, sunā da wani sakamako mai girma.

8. Kuma me ya same ku, bā zā ku yi īmāni ba da Allah, alhāli kuwa ManzonSa na kiran ku dōmin ku yi īmāni da Ubangijinku, kuma lalle Allah Yā karbi alkawarinku (cēwa zā ku bauta Masa)? (Ku bauta

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سَتَةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزَلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعْلُوكٌ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤﴾

يُولِجُ الْأَيَّلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الْأَيَّلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِدَانِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

إِنَّمَا يُؤْلِمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ إِنَّمَا يُؤْلِمُونَ كُمْ وَأَنْفِقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٦﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِنْكُمْ كُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧﴾

Masa) idan kun kasance⁽¹⁾ māsu īmāni.

9. Shī ne Wanda ke sassaukar da āyōyi bayyanannu ga BāwanSa, dōmin Ya fitar da ku daga duffai zuwa ga haske, kuma lalle Allah hafiķa Mai tausayi ne gare ku, Mai jin kai.

10. Kuma me ya sāme ku, bā zā ku ciyar ba dōmin dāukaka kalmar Allah, alhāli kuwa gādon sammai da kasā na Allah ne? Wanda ya ciyar a gabānin cin nasara, kuma ya yi yāki daga cikinku, bā ya zama daidai (da wanda bai yi haka ba). Wadancan ne mafifīta girman daraja⁽²⁾ bisa ga wadanda suka ciyar daga bāya kuma suka yi yāki. Kuma dukansu Allah Ya yi musu wa'adi da (sakamako) mai kyau, kuma Allah Masani ne ga abin da kuke aikatāwa.

11. Wāne ne wanda zai ranta wa Allah rance mai kyau dōmin Allah Ya ninka masa shi (a dūniya) kuma yanā da wani sakamako na karimci (a Lāhira)?

12. Rānar da zā ka ga mūminai maza da mūminai mātā, haskensu nā tafiya a gaba gare su, da kuma dāma gare su. (Anā ce musu) “Bushārarku a yau, ita ce gidajen Aljanna.” Ruwa na gudāna daga karkashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu. Wannan, shī ne babban rabo mai girma.

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ مَا يَشَاءُ بِئْتَ لِلْحَرْجِ كَمَنْ الظُّلْمُتِ إِلَى الْتُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ رَءُوفٍ
رجيم ①

وَمَا لِكُمْ أَلَا تُفْقِدُونِي سَيِّلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً
مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقْتَلُوا وَكَلَّا وَعَدَ
اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ②

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فَيُضَعِّفَهُ اللَّهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَبِيرٌ ③

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى
لُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبَأْيْمَانِهِمْ شَرَابُ
الْيَوْمِ جَنَّتْ بَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِدِينَ
فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

(1) Wannan ya nūna bin umurnin Allah da nīsantar abin haninSa shi ne bauta, dōmin Ya ambaci ciyar da dūkiya da yin jihādi bauta, ne.

(2) Wannan ya nūna cēwa sahabban Annabi sū ne suka fi kōwane Musulmi a bāyansu daraja. Kuma akwai bambancin daraja a tsakānin sahabban farko da na bāya.

13. Rānar da munafikai maza da munāfikai mātā ke cēwa wadanda suka yi īmāni, “Ku dūbo mu, mu yi makāmashi daga haskenku!” A ce (musu), “Ku kōma a bāyanku, dōmin ku nēmo wani haske.” Sai a danne a tsakāninsu da wani gāru yanā da wani kyaure, a cikinsa nan rahama take, kuma a bāyansa daga wajensa azaba take.

14. Sunā kiran su, “Ashe, bā tāre muke da ku ba?” Su ce, “I, amma kū, kun fitini kanku, kuma kun yi jiran wata masifa, kuma kun yi shakka, kuma wadansu gūracing-gūracing sun rūde ku, har umurnin Allah ya jē muku, kuma marūdī ya rūde ku game da Allah.

15. “To, a yau bā zā a karbi fansa daga gare ku ba. Kuma bā zā a karba daga wadanda suka kāfirta ba. Makōmarku wutā ce, ita ce mai dacēwa da ku, kuma makōmarku dīn nan tā mūnana.”

16. Shin, lōkaci bai yi ba ga wadanda suka yi īmāni⁽¹⁾ zukātansu su yi tawālu'i ga ambaton Allah da abin da ya sauva daga gaskiya? Kada su kasance kamar wadanda aka bai wa littāfi a gabānin haka, sai zāmani ya yi tsawo a kansu, sabōda haka zukātansu suka kēkashe, kuma masu yawa daga cikinsu fāsiķai ne.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْتَفِقُونَ وَالْمُنْتَفَقَتُ لِلَّذِينَ أَمْنَوْا
أَنْظُرُونَا نَقَاتِيسْ مِنْ نُورٍ كُوْفِيلَ أَرْجِعُوا
وَرَآءَ كُمَّ فَالْتَّمِسُوا نُورًا فَضَرِبَ بَيْنَهُمْ سُورٌ
لَهُ وَبَابٌ بَاطِنُهُ رِفِيْهِ الْرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَدَابُ ١٢

يَنَادُونَهُمْ أَلَّا تَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى وَلَكُمْ
فَتَنَتَّهُ أَنْفَسُكُمْ وَرَبِّصُمْ وَأَرْتَبُشُمْ وَعَرَثُكُمْ
الْأَمَانِيُّ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ١٣

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدَيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مَا وَرَكُمْ أَنَّارَهُ مَوْلَدُكُمْ
وَيَسَّرَ الْمَصِيرُ ١٤

*أَلَّرَبِيَّا إِنْ لِلَّذِينَ أَمْنَوْا أَنْ تَخْشَعَ
فُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَّلَ مِنْ أَحْقَى وَلَا
يَكُونُوا كَالَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِ فَطَالَ
عَلَيْهِمُ الْأَمْدُ فَقَسَطَ فُلُوْبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُوْنَ ١٥

(1) Wanda ya yi īmāni da Allah amma bai bi umurnin Sa ba, sai zūciyarsa ta kēkashe, īmānin ya fita sa'an nan kuma ya zama fāsiķi mai fita hanyar gaskiya. Barin ciyarwa da dukiya dōmin jihādi yanā nūna kēkashēwar zūciya daga īmāni, sabōda haka fada da zūciya dōmin tsaron imāninta shi ne jihādi mafi girma.

17. Ku sani cēwa Allah Yanā rāyar da kasā a bāyan mutuwarta.⁽¹⁾ Lalle Mun bayyana muku āyōyi da fatan zā ku yi hankali.

18. Lalle māsu gaskatāwa maza da māsu gaskatāwa mātā, kuma suka ranta wa Allah rance mai kyau, anā ribanya musu, kuma suna da wani sakamako na karimci.

19. Kuma wadanda suka yi īmāni da Allah da ManzanninSa, wadannan sū ne māsu kamālar gaskatāwa, kuma su ne māsu shahāda a wurin Ubangijinsu. Sunā da sakamakonsu da haskensu. Wadanda suka kafirta, kuma suka karyata game da āyōyinMu, wadannan su ne 'yan Jahim.

20. Ku sani cēwa rāyuwar dūniya wāsā dai ce da shagala da kawa da alfahari a tsakāninku da gāsar wadāta ta dūkiya da diya, kamar misālin shūka wadda yabanyarta ta bāyar da sha'awa ga manōma, sa'an nan ta kēkashe, har ka gan ta tā zama rawaya, sa'an nan ta kōma rauno. Kuma a Lāhira akwai azāba mai tsanani da gāfara daga Allah da yarda. Kuma rāyuwar dūniya ba ta zama ba fāce dan jin dādin rūdī kawai.

21. Ku yi tsēre zuwa ga (nēman) gāfara daga Ubangijinku, da Aljanna, fādinta kamar fādin samā da kasā ne, an yi tattalinta dōmin wadanda suka yi īmāni da Allah da

أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا فَقَدْ بَيَّنَ
لِكُلِّ الْأَيَّتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّ الْمُصَدِّقَاتِ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا يُضَعَّفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أُولَئِكَ هُمُ
الْأَصْدِقَةُ وَالشَّهَدَاءُ إِنَّدِرِيْهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَلُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِيَايَتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَاحِيمِ ﴿٢٠﴾

أَعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعْبٌ وَلَهُوَ وَزِينَةٌ
وَنَفَّا خَرْبَيْنَكُمْ وَرَكَاثُرُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَمْثُلِ عَيْثِ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ بَأْنَهُمْ يَهْمِيْجُ
فَرَرَلَهُ مُصْفَرَأَنَمَ يَكُونُ حُطَّلَمًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ اللَّهِ وَرَضْوَانٌ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَّعُ الْفُرُورِ ﴿٢١﴾

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٌ عَرَضُهَا
كَعَرَضَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ أَعْدَتْ لِلَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ

(1) Mai rāyar da kasā a bāyan mutuwarta da ruwa, yanā rāyar da zukāta sabōda tawālu'i ga ambaton Allah da bin umurninSa. Watau tawalu'i daidai yake da ruwa wajen rāyarwa ga matattu, sai dai kōwane da tāsa hanya.

ManzanninSa. Wannan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so. Kuma Allah Mai falala ne mai girma.

22. Wata masifa bā zā ta auku ba a cikin ƙasā kō a cikin rayukanku fāce tanā a cikin littāfi a gabānin Mu halitta ta. Lalle wannan, ga Allah, mai sauķi ne.

23. Dōmin kada ku yi baķin ciki a kan abin da ya kubuce muku, kuma kada ku yi murnar alfahari da abin da Ya bā ku. Kuma Allah bā Ya son dukan mai tākama, mai alfahari.

24. Watau wafanda ke yin rōwa, kuma sunā umurnin mutāne da yin rōwa. Kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne kadai Mawadāci, Gōdadde.

25. Haķīka, lalle, Mun aiko ManzanninMu da hujjōji bayyanannu, kuma Muka saukar da Littāfi da sikēli tāre da su dōmin mutāne su tsayu da ādalci, kuma Mun saukar da baķin Karfe,⁽¹⁾ a cikinsa akwai cutarwa mai tsanani da amfāni ga mutāne, kuma dōmin Allah Ya san mai taimakonSa da ManzanninSa a fake. Lalle ne Allah Mai Karfi ne, Mabuwāyi.

26. Kuma haķīka, lalle, Mun aiki Nūhu da Ibrāhīm, kuma

يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١١﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَبْرَأُوهَا
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٢﴾

لَكَيْلَاتَ أَسْوَاعَ مَا فَاتَكُمْ وَلَا
تَفَرَّجُوا مِمَّا آتَيْتُكُمْ وَلَلَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٣﴾

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فِيَنَ اللَّهُ هُوَ أَعْلَمُ الْحَمِيدُ ﴿١٤﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا إِلَيْ الْبَيْتِ وَأَنْزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُولَّ
النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِعِلْمِ اللَّهِ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَرُسُلُهُ رِبَّ الْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ فَوْيٌ عَزِيزٌ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي

(1) Littafi a nan anā nufin dukan littattafan samā da aka bāyar a bāyan Nūhu da Ibrāhīm. Ma'auni kuma, shi ne shari'ar da ke cikinsu. Baķin Karfe kuwa dōmin kāyan aiki na amfānin sana'ō'i da cūtar da ke a cikinsa na makāmai da kuma amfānin tsaron addini da jihādi. Littafi da ma'auni ana aiki da su wajen awon ibādar Allah da mu'amaloli a tsakānin mutāne.

Muka sanya Annabci da Littāfi a cikin zuriyarsu; daga cikinsu akwai mai nēman shiryuwa, kuma māsu yawa daga cikinsu fasiķai ne.

27. Sa'an nan Muka biyar a bāyansu⁽¹⁾ da ManzanninMu; kuma Muka biyar da Īsā dan Maryama, kuma Muka ba shi Linjilla kuma Muka sanya tausayi da rahama a cikin zukātan wadanda suka bī shi, da ruhbānanci⁽²⁾ wanda suka kāga shi, ba Mu rubūta shi ba a kansu, fāce dai (Mun rubūta musu) nēman yardar Allah, sa'an nan ba su tsare shi haƙkin tsarē-warsa ba, sabōda haka Muka bai wa wadanda suka yi ̄imāni daga cikinsu sakamakonsu, kuma māsu yawa daga cikinsu fāsiķai ne.

28. Yā kū wadanda suka yi ̄imāni! Ku bi Allah da takawa, ku yi ̄imāni da ManzonSa,⁽³⁾ Ya bā ku rabo biyu daga rahamarSa, kuma Ya sanya muku wani haske wanda kuke yin tafiya da shi, kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai gāfara ne, Mai rahama.

29. Dōmin kada⁽⁴⁾ mutānen Littāfi su san cēwa lalle bā su da ikon yi

ذِرْهُمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فِيمَنْهُمْ
مُهَمَّدُهُ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُوْتٌ ﴿١﴾

ثُرَقَفَيْتَنَا عَلَىٰ إِثْرِهِمْ بِرُسُلِنَا وَفَقَيْتَنَا
بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَإِنَّنَاهُ لِإِخْيَلٍ وَجَعَلْنَا
فِي قُلُوبِ الَّذِينَ أَتَبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً
وَرَهْبَانَسَهُ أَبْتَدَعُوهَا مَا كَبَبَنَا
عَلَيْهِمْ إِلَّا أَبْتَغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوهَا
حَقَّ رِعَايَتِهَا فَقَاتَنَا الَّذِينَ إِمَّا تَبَرَّعُوا مِنْهُمْ
أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُوْنَ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا تَبَرَّعُوا لِلَّهِ وَإِمَّا
بِرَسُولِهِ يُؤْتُكُمْ كُلَّمَا مِنْ رَحْمَتِهِ وَجَعَلْنَا
لَكُمْ نُورًا تَمْسُونَ بِهِ وَيَغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ
عَفُوٌ رَّحِيمٌ ﴿٣﴾

لَكَلَّا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابَ أَلَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ

(1) Nūhu da Ibrāhīm da Annabāwan da ke bāyansu zuwa ga Īsā dan Maryama.

(2) Ruhubānanci a Kiristanci kamar tasawwufi ne a Musulunci. Hana bidi'a yanā cikin jihādi da tsaron addini, bidi'a kuma kashe addini ne. Anā kashe bidi'a idan anā awon ayyuka da Littāfi kamar yanda ake hana zālunci idan anā awo da sikēli kō mūdu.

(3) Manzon Allah a nan, shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi. Anā umarnin ma'abūta Littāfi da su bī shi dōmin su sāmi rabo ninki biyu. Māsu ̄imāni a nan su ne Ahlul kitābi na ƙwarai.

(4) Rashin saninsu ya hana su su bi Muhammadu ga sāmun falalar Allah: rabo biyu. Ga wata fassara, an ce harafin nafyi kāri ne, watau ma'anarsa ita ce Allah Yā bāyar da rabo biyu ga wadanda suka yi ̄imāni da ManzonSa, dōmin mutānen littāfi su san ba zā su iya hana abin da Allah Ya nufa ba.

ga kōme na falalar Allah, kuma ita falalar ga hannun Allah kawai take, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so (wannan jāhilci yā hana su īmāni). Kuma Allah Mai falala ne mai girma.

شَيْءٌ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتَيْهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١﴾

SŪRATUL MUJĀDALA

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle Allah Yā ji maganar⁽¹⁾ wadda ke yi maka jāyayya game da mijinta, tanā kai kāra ga Allah, kuma Allah nā jin muhawararku. Lalle Allah Mai jī ne, Mai gani.

2. Wadanda ke yin zihāri daga cikinku game da mātansu, sū mātan

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تَجَدَّدُ لَكَ فِي رَوْجِهَا
وَتَشَتَّكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ
الَّهَ سَمِيعٌ بِصَيْرٍ ﴿١﴾

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْكُمُ مَنْ يُسَابِيْهُمْ مَاهِنَ

(1) Wannan kissa tanā nūna cēwa a Majalisar Annabi kōwa na da 'yancin shiga, namiji da mace, kuma ya fadi abin da yake so, kō dā ya sābā wa abin da Annabi ya gani kāfin wani wahayi ya sauwa. Gā wannan mace sunanta Khaulatu bnt Sa'alah ta kai kārār mijinta Ausu bn Samit wanda ya yi zihāri game da ita, watau ya ce idan ya kusance ta kamar ya kwāna da uwarsa ne. Ga al-adar Lārabāwa wannan bā saki ba ne, kuma ba ya iya kwana da ita har abada. Wannan shi ne ta kai kāra wurin Annabi har ta yi muhāwara da shi a kansa. Kuma wannan kissa tanā nūna gaskiyar Annabi, bai yi jawābi ba ga abin da bai sāmi wahayi ba a kansa.

nan bā uwāyensu ba ne, bābu uwayensu fāce wadanda suka haife su. Lalle sū, sunā fadar abin kyāmā na magana da karya, kuma lalle Allah hakika Mai yāfēwa ne, Mai gāfara.

3. Wadanda ke yin zihāri game da mātansu, sa'an nan su kōma wa abin da suka fada, to, akwai 'yanta wuya a gabānin su shāfi jūna. Wannan anā yi muku wa'azi da shi. Kuma Allah Mai kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. To, wanda bai sāmu ba, sai azumin wata biyu jēre a gabānin su shāfi jūna, sa'an nan wanda bai sāmi ikon yi ba, to, sai ciyar da miskīnai sittin. Wannan dōmin ku yi īmāni da Allah da ManzonSa. Kuma wadannan hukunce-hukunce haddōdin Allah ne. Kuma kāfirai, sunā da azāba mai radadi.

5. Lalle wadanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, an wulākanta su kamar yadda aka wulākantar da wadanda ke a gabāninsu, kuma lalle Mun saukar da āyōyi bayyanannu, kuma kāfirai nā da azāba mai wulākantāwa.

6. Rānar da Allah zai tāyar da su gabā daya, sa'an nan ya bā su läbāri game da abin da suka aikata, Allah Yā lissafa shi, alhāli kuwa sū, sun manta da shi, kuma a kan kōme Allah Halartacce ne.

7. Ashe, ba ka ga cēwa lalle Allah Yanā sane da abin da yake a cikin sammai da abin da ke cikin

أَمْهَاتِهِمْ إِنْ أَمْهَنَتْهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدَنَهُمْ
وَلَأَنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا
وَلَأَنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌ عَفُورٌ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نَسَاءِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا
قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ
ذَلِكُو نُوعٌ عَظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿٢﴾

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصَيَامُ شَهْرَيْنِ مُسْتَأْعِنِينَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَتَمَاسَّا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ إِلَّا طَعَامُ سِتِّينَ
مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتَلَكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكُفَّارِينَ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحَاجُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُفُّوَّا كُمَا
كُفِّيَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آءَ إِنَّ
بَيْتَنَا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلِلْكُفَّارِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٤﴾

يَوْمَ يَتَعَظَّمُ الَّهُ جَمِيعًا فَيَتَعَظَّمُونَ
أَخْصَاصُهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥﴾

أَلَّا تَرَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ تَحْوَى ثَلَاثَةٌ إِلَّا هُوَ

Kasa ba? Wata gānāwa⁽¹⁾ ta mutum uku bā zā ta kasance ba fāce Allah Shī ne na hudu dinta, kuma bābu ta mutum biyar fāce Shī ne na shida dinta, kuma bābu abin da ya kāsa wannan kuma bābu abin da yake mafi yawa fāce Shī Yanā tāre da su duk inda suka kasance, sa'an nan Ya bā su lābāri game da abin da suka aikata a Rānar Kiyāma. Lalle Allah Masani ne ga dukan kōme.

8. Ashe, ba ka ga wadanda aka hane su ba daga ganāwar, sa'an nan sunā kōmā wa abin da aka hane su daga gare shi, kuma sunā gānāwa game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma idan sun zo maka sai su gaishe ka da abin da Allah bai gaishe ka da shi ba, kuma sunā cēwa a cikin zukatansu, “Don me Allah bā Yā yi mana azāba sabōda abin da muke fada?” Jahan-nama ita ce mai isarsu, zā su shige ta. Sabōda haka makōmarsu tā mūnana.

9. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan za ku yi gānāwa, to, kada ku gāna game da zunubi da zālunci da sābā wa Manzon Allah, kuma ku yi gānāwa game da alhēri da takawa. Ku bi Allah da takawa, Wanda zā a tattara ku zuwa gare Shi.

10. Gānāwar daga Shaidan take kawai dōmin ya mūnanā wa wadanda suka yi īmāni, alhāli kuwa bā zai

رَأَيْهُمْ وَلَا هُمْ يَرَوْنَا إِلَّا هُوَ سَادِسُهُرْ وَلَا أَذَنَ
مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَتَرَ إِلَّا هُوَ مَعْهُمْ أَنَّمَا
كَانُوا نَمِيَّةً بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ ﴿٧﴾

أَلَّا تَرَ إِلَّا الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا نَهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدُوْنِ
وَمَعَصِيَتِ الرَّسُولِ وَذَاجَاءُوكَ حَيْوَكَ بِمَا تَرَ
يُحِيطَكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ هُوَ لَا يَعْدُنَا
اللَّهُ يَعْلَمُ مَا قُولُ حَسْبُهُ جَهَنَّمُ يَصْلُوْنَهَا
فِيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا سَجَّلْتُمْ فَلَا تَنْكِحُوا
بِالْإِثْمِ وَالْعُدُوْنِ وَمَعَصِيَتِ الرَّسُولِ
وَتَنَجَّوْنَ بِالْإِيمَانِ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُخْشِرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَخْرُجُنَ الَّذِينَ
إِذَا آتَيْنَاهُمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
إِمْنَوْا وَلَيَسْ بِصَارَهُ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

(1) A bāyan kissar zihāri, ya shiga maganar māsu gānāwa a cikin majalisa. Kuma ya nūna cēwa ba a sifanta Annabi kō a jingina wani abu zuwa gare shi sai idan nan yā fito daga Allah a cikin harshen ManzonSa.

iya cūtar su da kōme ba fāce da iznin Allah. Kuma sai mūminai su dogara ga Allah.

11. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan an ce muku,⁽¹⁾ “Ku yalwattā, a cikin majalisai,” to, ku yalwattā, sai Allah Ya yalwattā muku, kuma idan an ce muku, “Ku tāshi” to, ku tāshi. Allah nā dāukaka wadanda suka yi īmāni daga cikinku da wadanda aka bai wa ilmi, wasu darajōji māsu yawa, kuma Allah Mai fididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.

12. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan zā ku gānāwa da Manzon Allah, to, ku gabātar da 'yar sadaka⁽²⁾ a gabānin gānāwarku, wan-nan ne mafi alhēri a gare ku, kuma mafi tsarki. Sai idan ba ku sāmi (abin sadakar ba), to, lalle, Allah, Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Ashe, kun ji tsōron ku gabātar da sadakōki a gabānin gānāwarku? To, idan ba ku aikata ba, kuma Allah Ya kōmo da ku zuwa ga sau ki, sai ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku yi dā'ā ga Allah da ManzonSa. Kuma Allah ne Mai fididdigewa ga abin da kuke aikatāwa.

14. Ashe, ba ka ga wadanda⁽³⁾ suka

وَعَلَى اللَّهِ فَلِتَسْأَلُ كُلَّ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَlisِ فَاقْسِمُوا يَقْسِمَ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ أَنْ شُرُّوا فَانْشُرُوا بِرَفِيعِ اللَّهِ الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْنَ وَالَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ تَعْمَلُونَ حَيْثُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا نَفَدَ رَسُولُهُ فَقَدْ مُؤْمِنُوْنَ بَيْنَ يَدَيْهِ بَخْوَافُهُ صَدَقَهُ ذَلِكَ حَيْثُ لَكُمْ وَأَظَاهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْمِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

ءَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْهِ بَخْوَافُهُ صَدَقَتِهِ فَإِذَا فَعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقْسِمُوا الْأَصْلَوَةَ وَأَوْلُوا الْزَكَوةَ وَأَطْبَعُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَاللَّهُ حَيْثُ يَعْلَمُ تَعْمَلُونَ ۝

*النَّرَأْيَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِيبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

(1) Bāyan kissar hukuncin gānāwa cikin majalisa, sai kuma hukuncin zaunāwa kō tāshi dōmin wani ya zauna. Kuma ana fifta māsu ilmi da zama ga wurin da ya fi dācewa da su.

(2) Hukuncin tāyar da mutāne dōmin a gāna da Manzon Allah, bā ya halatta sai a kan larūra mai tsanani sabōda haka aka sanya gabātar da sadaka, sa'an nan aka sōke shi da umurni da tsaron salla dōmin wa'zin da ke cikinta da kuma bayar da zakka.

(3) Bāyan maganar māsu tāyar da mutāne dōmin gānāwa a cikin majalisa, sai kuma munāfi'kai māsu mu'āmala da kāfirai, kuma su jē su zauna cikin majalisar Musulmi dōmin su dāuki rahōtonsu zuwa ga ma'kiyansu.

jibinci wadansu mutāne da Allah Ya yi hushi a kansu ba, bā su cikinku, kuma bā su a cikinsu, kuma sunā rantsuwa a kan ḫarya, alhāli kuwa sunā sane?

15. Allah Ya yi musu tattalin azāba mai tsanani. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

16. Sun riki rantsuwōwinsu gar-kuwa, sabōda haka suka kange (mūminai) daga jihādin dāukaka tafarkin Allah. To, sunā da azāba mai wulākantāwa.

17. Dūkiyōyinsu ba su wadātar musu kōme ba daga Allah, haka kuma diyansu. Wadannan 'yan wutā ne. Sū, māsu dawwama ne a cikinta.

18. Rānar da Allah ke tāyar da su gabā daya, sai su yi Masa rantsuwa kamar yadda suke yi muku rantsuwa (a nan dūniya) kuma sunā zaton cēwa sū a kan wani abu suke! To, lalle sū, sū ne makaryata.

19. Shaidan ya rinjaya a kansu, sai ya mantar da su ambaton Allah, wadannan ḫungiyar Shaidan ne. To, lalle ḫungiyar Shaidan, sū ne māsu hasāra.

20. Lalle wadanda ke sābā wa Allah da ManzonSa, wadannan sunā a cikin (mutāne) mafi kas-fanci.

21. Allah Ya rubūta cēwa, "Lalle zan rinjāya, Nī da ManzanniNa." Lalle Allah Mai karfi ne, Mabuwāyi.

مَا هُمْ مَنْكُرٌ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلُقُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُنَّ
يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

أَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

أَنْخَذُوا أَتَمَدَّهُ رُجُنَةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٢١﴾

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَبُ النَّارِ هُنَّ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿٢٢﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَخْلُقُونَ لَهُ كَمَا
يَخْلُقُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا
إِنَّهُمْ هُوَ الْكَذِبُونَ ﴿٢٣﴾

أَسْتَحْوِدُ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَإِنَّهُ ذُكْرُ اللَّهِ
أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ إِلَّا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ
هُوَ الْأَلِمُسُرُونَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَحَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي
الْأَذَلِينَ ﴿٢٥﴾

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ
قَوِيٌ عَزِيزٌ ﴿٢٦﴾

22. Bā zā ka sāmi mutāne māsu yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira sunā sōyayya da wanda ya sābā wa Allah da ManzonSa ba, kō dā sun kasance ubanninsu ne, kō diyansu kō 'yan'uwansu, ko danginsu. Wadannan Allah Yā rubūta īmāni a cikin zukātansu, kuma Yā karfafa su da wani rūhi⁽¹⁾ daga gare Shi, kuma zai shigar da su a gidājen Aljanna, koramu na gudāna karfashinsu sunā māsu dawwama a cikinsu. Allah Yā yarda da su, kuma sun yarda da Shi. Wadannan fungiyar Allah ne. To, lalle fungiyar Allah sū ne māsu babban rabo.

لَا يَحْدُّقُو مَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَنُوكَانُوا
ءَابَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْرَانَهُمْ أَوْ
عَشِيرَتَهُمْ أَوْ لَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَيْمَنَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحِ مِنْهُ وَيَدْخَلُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِيلِنَّ
فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أَوْ لَئِكَ
حَزْبُ اللَّهِ أَلَّا إِنَّ حَزْبَ اللَّهِ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ ﴿١﴾

SŪRATUL HASHR

سُورَةُ الْحَشْرِ

Tanā karantar da yadda Allah ke shirya yadda zai taimaki wanda ya dōgara a gare Shi ga bin umurninSa, da sau ki, ta hanyar da bai sani ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin kasā ya yi tasbihi ga Allah, alhāli kuwa, Shi ne Mabuwāyi, Mai hikima.

سَبَحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) Wafanda suka tsāre dōkōkin Allah, Allah zai bā su karfin rai ga zartar da al'amuransu da kyau, kuma zai wadāta su a dūniya da Lāhira. Asalin rūhi shi ne rai. Anā nufin rāyuwar īmāni da karfin halin fuskantar gaskiya.

2. Shī ne Wanda Ya fitar da wanda suka kāfirta daga Mazōwa Littāfi,⁽¹⁾ daga gidājēnsu da kōra⁽²⁾ ta farko. Ba ku yi zaton sunā fita ba, kuma sun tabbata cēwa gānuwō-winsu māsu tsare su ne daga Allah, sai Allah Ya jē musu daga wajen da ba su yi zato ba, kuma ya jēfa tsōro a cikin zukātansu, sunā rushe gidā-jensu da hannāyensu da kuma han-nāyen mūminai. To, ku lūra fa, ya māsu basīrōri.

3. Kuma bā dōmin Allah Ya rubuta musu kōrar ba, dā Ya azabta su a cikin dūniya, kuma a Lāhira sunā da azābar wutā.

4. Wannan, dōmin lalle su, sun sāba wa Allah da ManzonSa, alhāli kuwa wanda ya sāba wa Allah, to, lalle Allah, Mai tsananin uñuba ne.

5. Abin da kuka sāre na dabīniya, kō kuka bar ta tsaye a kan asallanta, to, da iznin Allah ne, kuma dōmin Ya wulākanta fasikai.

6. Kuma abin da Allah Ya sanya ya zama ganima ga ManzonSa, daga gare su, to, ba ku yi hari a kansa da dawāki ko rākuma ba, amma Allah ne Ya rinjāyar da MazzanninSa a kan wanda Yake so, kuma Allah Mai ikon yi ne a kan kōme.

7. Abin da Allah Ya sanya shi ganima ga ManzonSa daga mutānen kauyukan nan, to, na Allah ne,

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِن دِيرِهِنْ لِأَوَّلِ الْحِشْرِ مَا ظَنَّتُمْ أَن يَخْرُجُوا
وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدْ
فِي قُلُوبِهِمْ الْأَغْرِبُ يَخْرِبُونَ يُؤْتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ
وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَرُوا وَأَتَأْفَلُوا الْأَبْصَرِ^{١٠}

وَلَوْلَا أَن كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَابُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ أَنَّارَ^{١١}

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَن يُشَاقِ
الَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ^{١٢}

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِيَتَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا فَإِيمَةً
عَلَى أَصْوَلِهَا فَإِذَا ذِنَّ اللَّهَ وَلَيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ^{١٣}

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا
أَوْجَفَتُمْ عَلَيْهِ مِنْ حَيْثِ لَوْلَاكَابِ وَلَكَنَّ
الَّهُ يُسْلِطُ رُسُلَهُ عَلَى مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^{١٤}

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرْبَى فِيلَهُ
وَلِرَسُولٍ وَلِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ

(1) Mazōwa Littāfi a nan, sū ne Yahūdun Madīna, watau Banī Nadīr,

(2) Kōrēwa daga kasā, Annabi yā kōre su zuwa Haibara a gargadar farko, Umar ya kōre su daga Haibara zuwa Syria a gargada ta biyu.

kuma na ManzonSa ne, kuma na māsu dangantaka da marāyu da miskīnai da dan hanya⁽¹⁾ (matafiyi) ne, dōmin kada ya kasance abin shāwāgi a tsakānin mawadāta daga cikinku, kuma abin da Manzo ya bā ku, to, ku kama shi, kuma abin da ya hane ku, to, ku bar shi. Kuma ku bi Allah da taħawa. Lalle Allah, Mai tsananin ukūba ne.

8. (Ku yi māmāki) Ga matalauta māsu hijira wadanda aka fitar daga gidājēnsu da dūkiyōyinsu, sunā nēman falala daga Allah da kuma yarda, kuma sunā taimakon Allah da ManzonSa! Wadannan sū ne māsu gaskiya.

9. Da wadanda suka zaunar da gidājensu (ga Musulunci) kuma (suka zābi) īmāni, a gabānin zuwan-su,⁽²⁾ sunā son wanda ya yi hijira zuwa gare su, kuma bā su tunānin wata bukāta a cikin kirāzansu daga abin da aka bai wa muhājirīna, kuma sunā fīfīta wadansu a kan kāwunansu, kuma ko dā sunā da wata larūra. Wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

10. Kuma wadanda suka zō daga bāyansu, sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka yi gāfara a gare mu, kuma ga 'yan'uwanmu, wadā-

وَأَبْنَى السَّيِّلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا أَتَيْتُكُمُ الرَّسُولُ فَحَدُّهُ دُولَةٌ مَا نَهَى كُمْ عَنْهُ فَأَتَهُمُوا وَأَنْقَوْا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ سَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

لِلْفَقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أَخْرَجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْأَصْدِقُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُ الْأَذَارَ وَالْأَيْمَنَ مِنْ قَتْلِهِمْ يُحْبَّونَ مِنْ هَاجَرُوا إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُتُوا وَلَا يُنْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَا كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوْ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَغْفِرْلَنَا وَلَا حَوْنَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

(1) Dan hanya, shī ne matafiyin da guzuri ya kāre masa, yanā nēman taimakon da zai mayar da shi garinsa.

(2) Muhājirīna sun yi hijira zuwa Madīna daga Makka kō wadansu wurāre. Ansar, sū ne mutānen Madīna. Wadannan sū ne ya kamāta a yi māmākin yadda suka taimaki addini a lōkacin tsanani. Muhājirīna sun bar gidājensu da dūkiyarsu sun yi hijira, Ansarai sun raba dūkiyarsu da gidājensu da iyālansu sun bai wa Muhājirīna dōmin taimakon addini.

da suka riga mu yin ūmāni, kada Ka sanya wani kulli a cikin zukātanmu ga wadanda suka yi ūmāni. Yā Ubangijinmu! Lalle Kai ne Mai tausayi, Mai jin kai.

11. Ashe, ba ka ga wadanda suka yi munāfinci⁽¹⁾ ba, sunā cēwa ga 'yan'uwansu, wadanda suka kāfirta daga Mazōwa Littāfi, "Lalle idan an fitar da ku, lalle zā mu fita tāre da ku, kuma bā zā mu yi dā'ā ga kōwa ba game da ku, har abada, kuma lalle idan an yāke ku, lalle zā mu taimake ku hākītān?" Alhāli kuwa Allah na shaidar cēwa lalle sū, tabbas, makaryata ne.

12. Lalle idan an fitar da su, bā zā su fita tāre da su ba, kuma lalle idan an yāke su bā zā su taimake su ba, kuma lalle idan sun taimake su, lalle ne, hākītān, zā su jūyar da bāyansu dōmin gudu, sa'an nan kuma bā zā a taimake su ba.

13. Lalle kū ne kuka fi bāyar da firgita a cikin zukātansu bisa ga Allah, wannan kuwa dōmin sū lalle wafansu irin mutāne ne da bā su gānēwa.

14. Bā su iya yākar ku gabā daya, fāce a cikin garūruwa māsu gānuwa da gāruna, kō kuma daga bāyan katangu. Yākinsu a tsākaninsu mai tsanani ne, kanā zaton su a hade, alhāli kuwa zukātansu dabam-dabam suke. Wannan kuwa dōmin sū, lalle wasu irin mutane ne da bā su hankalta.

(1) Bāyan ya nūna yadda Allah ke taimakon mai binSa da ta'kawa. Kuma yanā nūna yadda Yake tābar da mai binSa da munāfinci.

بِالْأَيْمَنِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلَّا لِلَّذِينَ
أَمْنَوْرَبَنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾

*الْخَرَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ
لَا خَوَّنُهُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
لِئَنْ أُخْرَجْتُمْ لَنْ تَخْرُجُنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطْبِعُ
فِي كُمْ أَحَدًا أَبْدَأْ وَلَنْ قُوْتَلْتُمْ
لَنْ تُنْصَرَنَّ كُمْ وَاللَّهُ يَشْهُدُ إِنَّهُمْ
لَكَذِبُونَ ﴿٢﴾

لِئَنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلِئَنْ قُوْتَلُوا
لَا يُنْصُرُونَهُمْ وَلِئَنْ نُصَرُوهُمْ لَا يُؤْلِمُونَ
الْأَذْبَرُمْ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٣﴾

لَأَنَّمُ أَشَدُ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنْ
اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٤﴾

لَا يُقْتَلُونَ كُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرْيَ مُحَصَّنَةٍ
أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بِأَسْهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ
تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

15. Kamar misālin wadanda⁽¹⁾ ke a gabāninsu, bā da dadēwa ba, sun dandani kūdar al'amarinsu, kuma sunā da wata azāba mai rafadī.

16. Kamar misālin Shaidan a lōkacin da yake cē wa mutum, “Ka kāfirta”. To, a lōkacin da ya kāfirta din, ya ce (masa), “Lalle bābu ruwāna da kai. Lalle ni inā tsōron Allah, Ubangijin halitta!”

17. Sai ākibarsu ta kasance cēwa su biyun duka sunā a cikin wutā, sunā māsu dawwama a cikinta. Kuma wannan shī ne sakamakon māsu zālunci.

18. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma rai ya dūbi abin da ya gabātar dōmin gōbe, kuma ku bi Allah da takawa. Lalle Allah, Mai kididdigewa ne ga abin da kuke aikatāwa.⁽²⁾

19. Kuma kada ku kasance kamār wadanda suka manta Allah, Shi kuma Ya mantar da su rāyukansu. Wadannan sū ne fāsikai.

20. 'Yan wutā da 'yan Aljanna bā su daidaita. 'Yan Aljanna, sū ne māsu babban rabo.

21. Dā Mun saukar da wannan Alkur'āni a kan dūtse, dā lalle kā ga dūtsen yanā mai tawāli'u, mai tsatsāgēwa sabōda tsōron Allah, kuma wadancan misālai Munā bayyyana

كَمُثْلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَرِبَّا ذَاقُوا
وَيَا أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَمُثْلِ الشَّيْطَنِ إِذْ قَالَ لِلنَّاسِنَ أَكُتْفُ
فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَقِبَتْهُمَا أَنَّهُمَا فِي الظَّارِخَةِ لِدَيْنِ
وَذَلِكَ جَرَّأُوا أَنْظَلِمِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُنْظِرُنَّفَسْ
مَا قَدَّمْتُ لِغَدِّ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ
بِمَا نَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَهُمْ
أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِرُونَ ﴿٢٠﴾
لَوْأَنَزَلْنَا هَذَا الْقُرْءَانَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتُهُ
خَشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتَلَكَ
الْأَمْثَلُ نَضَرِّبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ

(1) Kuraishāwa da aka kashe a Badar.

(2) Daga wannan āyā ta 18 zuwa karshen sūra, yanā bayānin hāsilin darasin sūrar ne dunkule, da kuma ambatar muhimman abūbuwan da ta kunsa dōmin wa'azi da farkarwa ga mai hankali.

su ne ga mutāne, da fatan za su yi tunāni.

22. (Wanda Ya saukar da Alku-rāni) Shi ne Allah, Wanda bābu wani abin bautāwa fāce Shi, Ma-sanin fake da bayyane, Shī ne Mai rahama, Mai jin kai.

23. Shī ne Allah, Wanda bābu abin bautāwa fāce Shi, Mai mulki, Mai tsarki, Aminci, Mai amintarwa, Mai Tsarēwa, Mabuwāyi, Mai tilastāwa, Mai nūna isa. Tsarki ya tabbata a gare Shi daga abin da suke yi na shirki da Shi.

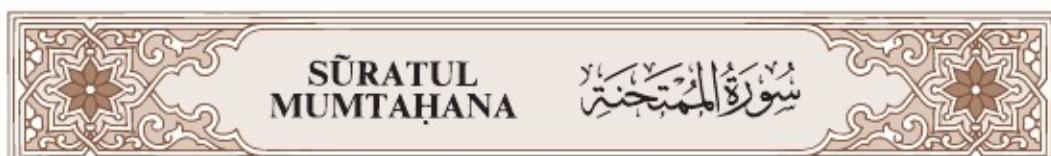
24. Shī ne Allah, Mai halitta, Mai gināwa, Mai sūrantāwa. Yanā da sūnāye māsu kyau, abin da ke a cikin sammai da kasa sunā tsarkake Shi, kuma Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

يَتَكَبَّرُونَ ﴿١١﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهِدَةُ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٢﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ
الْقُدُّوسُ السَّلَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَمَّيْمُ
الْعَزِيزُ الْجَبَارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٣﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَلِقُ الْبَارِئُ الْمُصْوِرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١٤﴾

Tanā gargadī ga Musulmi su tsantsantar da biyayyarsu ga Allah, su yanke wata mu'āmala da kāfirai, bā da sun zālunce su ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya kū wafanda suka yi īmāni!
Kada ku riki makiyiNa kuma maki-

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُو أَعْدُوِي

yinku masoyi, kuna jēfa sōyayya⁽¹⁾ zuwa gare su, alhāli kuwa hafīka sun kāfirta da abin da ya zo muku, na gaskiya, sunā fitar da Manzon (Allah) tāre da ku (daga gidājenku) dōmin kun yi īmāni da Allah, Ubangijinku, idan kun fito dōmin jihādi sabōda daukaka kalmaTa da nēman yardaTa, kunā asirta sōyayya zuwa gare su alhāli kuwa Ni ne Mafi sani ga abin da kuka bōye da abin da kuka bayyana, kuma duk wanda ya aikata shi daga cikinku, to, lalle ya bace daga tsakar hanya.

2. Idan sun kāma ku, zā su kasance makīya a gare ku, kuma su shimpida hannuwansu da harsunansu zuwa gare ku da cūta, kuma su yi gūrin ku kāfirta.

3. Zumuntarku bā zā ta amfāne ku ba, haka kuma diyanku, a Rānar Kiyāma. (Allah) zai⁽²⁾ rarrabe tsakāninku, kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

4. Lalle abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku game da Ibrāhīm da wadanda ke tāre da shi a lōkacin da suka ce wa mutānensu, “Lalle mū, bābu ruwanmu da ku, kuma da abin da kuke bautāwa,

وَعَدْنَاكُمْ أُولَئِكَ تُلْقَوْنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ
كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجَتُمْ
جِهَنَّمَ فِي سَبِيلِي وَأَتَيْغَاهَ مَرْضَانِي تُسْرُونَ
إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا
أَعْلَمُ بِمَا يَعْلَمُونَ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
السَّيِّلِ ﴿١﴾

إِنْ يَشْقَعُوكُمْ بِكُوْلَكُمْ أَعْدَاءَ وَيُسْطِلُوكُمْ إِلَيْكُمْ
أَيْدِيهِمْ وَالسَّتَّهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُوْلَوْتَكُفَّارُونَ ﴿٢﴾

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ يُمَارِضُهُمْ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

فَذَكَرَتْ لَكُمْ أَسْوَهُ حَسَنَةً فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَاتَلُوا لِقَوْمَهُمْ إِنَّا بُرَءَّ أَوْ مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَبْدُونَ مَنْ دُونَ اللَّهِ كَفَرَنَا بِكُمْ وَنَذَرْنَا
وَبَيْسِكُمُ الْعَدَوَةُ وَالْبَعْضَاءُ أَبْدَاحَتْ نُؤْمِنُوا

(1) Wani Sahābin Annabi da aka cēwa Hātibū bn Abi Balta'a ya rubūta takarda zuwa ga Kuraishāwa yanā sanar da su cēwa Annabi na zuwa garinsu da yāki, sai Allah Ya sanar da Annabi tun manzonsa bai isa ba ga Kuraishāwa, sai aka mayar da takardar. Da aka tambayi Hātibū dašīlin yin ta, sai ya ce dōmin yanā da diya da dūkiya ne a can, dōmin haka ya so ya gaya musu zuwan Annabi kō da yake yanā da cikakken īmāmin cēwa Annabi gaskiya ne, kuma zai rinjāye su duk yadda aka yi. Sai Annabi ya karbi uzurinsa, ba a yi masa kōme ba, sai dai abin da Allah Ya hana; kada Musulmi su sāke wata ma'āmala da kāfirai a bōye ko a bayyane sabōda dašīlan da aka fada a cikin sūrar.

(2) Ga wata Kirā'ā zā a fassara wurin da cēwa 'za a rarrabe tsakāninku'.

baicin Allah, mun fita batunku, kuma kiyayya da jiyēwa jūna sun bayyana a tsakāninmu, sai kun yi īmāni da Allah Shi kafai.” Fâce maganar Ibrâhîm ga ubansa (da ya ce), “Lalle zā ni nēma maka gāfara kuma ban mallaki kōme ba daga Allah sabōda kai.” “Yā Ubangijinmu! A gare Ka muka dōgara, kuma gare Ka muka mayar da al’amuranmu, kuma zuwa gare Ka makōma take.”

5. “Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanya mu fitina ga wadanda suka kāfirta, kuma Ka yi gāfara gare Mu. Ya Ubangijinmu! Kai ne Ma-buwāyi, Mai hikima!

6. Lalle, haķīka, abin kōyi mai kyau ya kasance a gare ku daga cikinsu, ga wanda ya kasance yanā fātan (rahamar) Allah da Rānar Lāhira, kuma wanda ya jūya bāya, to, lalle Allah, Shī ne Wadātacce, Gōdadde.

7. Anā tsammānin Allah Ya sanya, a tsakāninku da tsakānin wa-danda kuka yi kiyayya da su, wata sōyayya daga gare su, kuma Allah Mai ikon yi ne, kuma Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

8. Allah bā Ya hana ku, daga wadanda ba su yāke ku ba sabōda addini kuma ba su fitar da ku ba daga gidājenku, ga ku kyautata musu kuma ku yi musu ādalci. Lalle Allah Yanā son māsu ādalci.

9. Allah Yana hana ku kawai daga wadanda suka yāke ku sabōda addini kuma suka fitar da ku daga gidājenku, kuma suka taimaki jūna

بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا لَقَلْ إِنَّهُمْ لَأَيُّهُ لَا سْتَغْفِرَنَّ
لَكَ وَمَا أَمْلَى لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ عَزِيزًا
عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿١﴾

رَبَّنَا الْأَجْعَلَنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَأَعْفَرَنَا رَبَّنَا
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أَسْوَهُ حَسَنَةٍ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا
اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرُ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَيْرُ
الْحَمِيدُ ﴿٣﴾

*عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادُوكُمْ
فِتْنَهُمْ مَوْدَةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ عَفُورٌ تَحِيمُونَ ﴿٤﴾

لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يَقْتُلُوكُمْ فِي الَّذِينَ
وَلَا يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَرِكُمْ أَنْ يَبْرُوْهُمْ وَنَقْسِطُوا
إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٥﴾

إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الَّذِينَ
وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَرِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ

ga fitar da ku, kar ku jibince su, kuma wanda ya jibince su, to, wa-dannan sū ne azzālumai.

10. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Idan mātā mūminai suka zo muku, sunā māsu hijira, to, ku jar-raba su. Allah Shī ne Mafī sani ga īmāninsu. To, idan kun san sū mūminai ne, kada ku mayar da su zuwa ga kāfirai. Sū mātan bā su halatta ga aurensu, sū kuma kāfiran bā su halatta ga auren mātan. Ku bā su abin da suka batar na dūkiya. Kuma bābu laifi a kanku ga ku aure su idan kun bā su sadākōkinsu. Kuma kada ku rike auren mātā kāfirai, kuma ku tambayi abin da kuka batar daga dūkiya, su kuma kāfirai su tambayi abin da suka batar na dūkiya. Wannan hukuncin Allah ne, Yanā hukunci a tsakā-ninku. Kuma Allah, Masani ne, Mai hikima

11. Kuma idan wani abu ya kubuce muku daga mātanku zuwa ga kāfirai, sa'an nan kuma kuka dāuki fansa, to, sai ku bai wa wadanda matansu suka tafi kwatankwacin abin da suka batar na dūkiya. Kuma ku yi biyayya da taħawa ga Allah Wanda kuke māsu īmāni da Shi, Shi Kadai.

12. Yā kai Annabi! Idan mātā mūminai suka zo maka sunā yi maka mubāya'a a kan bā zā su yi shirki da Allah ba ga kōme, kuma

أَنْ تَوَلَّهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنُونَ مُهَاجِرِينَ
فَامْتَحِنُهُمْ حَتَّىٰ يَعْلَمُوا مَا بِهِمْ فَإِنْ
عِلْمَكُمُوهُنَّ مُؤْمِنُونَ فَلَا تُرْجِعُوهُنَّ إِلَىٰ
الْكُفَّارِ لَا هُنَّ جُنُلُّ لَهُمْ وَلَا هُنَّ بَخِلُونَ لَهُنَّ
وَإِنْ أُولُو الْفَقْدُ لَا يَجْنَحُ عَلَيْكُمْ أَنْ شَرِكُوهُنَّ
إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُو أَعْصَمَ
الْكُوَافِرُ وَسَعُلُوا مَا أَنْفَقُتُمْ وَلَيَسْعُلُوا مَا أَنْفَقُوا
ذَلِكُمُ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِ
حِكْمَةٌ ﴿٢﴾

وَإِنْ قَاتَلُوكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَاقِبَتُهُ فَإِنَّهُمْ ذَهَبُتُ أَزْوَاجُهُمْ
مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَأَنْقَوْا اللَّهُ أَعْلَمُ بِهِ
مُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنُونَ يُبَأِ عَنْكَ عَلَىٰ
أَنْ لَا يُسْرِكُنَّ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقُنَّ وَلَا يَرْبَرُنَّ

bā su yin sātā, kuma bā su yin zina, kuma bā su kashe⁽¹⁾ 'ya'yansu, kuma bā su zuwa da karya da suke Kirkirāwa⁽²⁾ a tsākanin hannuwansu da kafāfunsu, kuma bā su sāba maka ga wani abu da aka sani na shari'a, to, ka karbi mubāya'arsu, kuma ka nēmi Allah Ya gāfarta musu. Lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

13. Yā kū wađanda suka yi īmāni! Kada ku jibinci wadansu mutāne⁽³⁾ da Allah Ya yi hushi a kansu. Lalle sun yanke tsammāni daga (rahamar) Lāhira, kamar yadda kāfirai suka yanke tsammāni daga mazōwa⁽⁴⁾ kaburbura.

وَلَا يَقْتُلُنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِيَنَّ بِهُمْ مُّهَاجِرِينَ
يَفْتَرِيهِنَّ وَبَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا
يَعْصِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَإِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرِ
لَهُنَّ اللَّهُ أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّرَوْا قَوْمًا عَصَبَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ قَدْ يَسُوَّمُونَ مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَسُوَّمُونَ
الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُوْرِ ﴿١٨﴾

Tanā karantar da gaskiyar maganar watau kada aikin mutum ya sābā wa maganarsa .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin ƙasā ya yi tasbihī ga Allah, alhali kuwa, Shi ne Mabuwayi, Mai hikima.

سَبَّحَ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ أَعْزَىٰ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

(1) A zāmanin jāhiliyya sun kashe 'ya'yansu mātā ta hanya uku, daya sabōda bākance na addīni, na biyu sabōda tsōron talauci; sunā turbude 'ya'ya mātā a bāyan sun shékara shida, na uku sabōda kunyar haihuwar mace sai uwa ta yi rāmi, idan ta haifi namiji ta bar shi, idan kuma ta haifi mace, sai ta tūra ta a cikin rāmin ta turbude.

(2) Sunā tsintar yāro su mayar da shi dansu, haka kuma maza na yin tabanni, watau mutum ya mai da dan wani nāsa kamar yadda har yanzu kāfirai nā yin sa.

(3) Allah Ya yi hushi ga duk wanda ya sani kuma ya ki aiki da saninsa kamar Yahūdāwa da miyāgun Mālamai.

(4) Kāfirai ba su yarda da Tāshin Kiyāma ba, sabōda haka suke yanke kauna daga wanda ya mutu.

2. Yâ kû wadanda suka yi ìmânî!
Don me kuke fadîn abin da bâ ku
aikatâwa?

3. Ya girma ga zama abin kyâma
a wurin Allah, ku fadî abin da bâ ku
aikatâwa.

4. Lalle Allah Yanâ son wadanda
ke yin yâki dômin dâukaka Kal-
marSa, a cikin safu kamar sû gini ne
mai damfarar jûna.

5. Kuma a lôkacin da Mûsâ ya ce
wa mutânensa, “Yâ mutânena! Sa-
bôda me kuke cûtar da ni, alhâli
kuwa lalle kun sani cêwa lalle nî
Manzon Allah ne zuwa gare ku?”
To, a lôkacin da suka karkace,
Allah Ya karkatar da zukâtansu.
Kuma Allah bâ Ya shiryar da mutâ-
ne fasiâkai.

6. Kuma a lôkacin da Îsâ dan
Maryama ya ce, “Yâ Bani Isrâîl!
Lalle nî, Manzon Allah ne zuwa
gare ku, mai gaskata abin da ke
gaba gare ni na Attaura, kuma mai
bâyar da bushâra da wani Manzo
da ke zuwa a bâyâna, sûnasa Ah-
mad (Mashâyabo).” To, a lôkacin
da ya jê musu da hujjôji, suka ce,
“Wannan sihiri ne, bayyananne.”

7. Kuma wâne ne mafi zâlunci
daga wanda ya kirkira karya ya
jingina ta ga Allah, alhâli kuwa shî,
anâ kirân sa zuwa ga Musulunci?
Kuma Allah bâ Ya shiryar da mutâ-
ne azzâlumai.

8. Sunâ nufin su bice hasken Al-
lah da bâkunansu, alhâli kuwa Al-
lah Mai kammala haskenSa ne,
kuma kô da kâfirai sun ki.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا تَقُولُونَ مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿١﴾

كَبُرُ مُفْتَأِعِنَةٍ إِنَّ اللَّهَ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْدِلُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفَّا كَأَنَّهُمْ بُيَّنٌ مَرْضُوصٌ ﴿٣﴾

وَإِذَا قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَنْقُومُ لِحِرْ
ثُؤْدُونِي وَقَدْ نَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاعَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٤﴾

وَإِذَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَنْزَلُ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَسْمُهُ أَخْمَدُ فَاتَّاجَاهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى
إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦﴾

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتَّمِّ
نُورِهِ وَلَوْكَرِهِ الْكَفَّارُونَ ﴿٧﴾

9. Shi ne Wanda Ya aiko ManzonSa da Shiriya da addîn gas-kiya, dômin Ya dâu kaka shi a kan wani addîni dukansa, kuma kô dâ mushirikai sun ki.

10. Yâ kû wadanda suka yi ìmâni! Shin, in nûna muku wani fatauci wanda zai tsarshe ku daga wata azâba mai radadî?

11. Ku yi ìmâni da Allah da ManzonSa, kuma ku yi jihâdi ga dâu kaka kalmar Allah game da dûkiyoyinku da râyukanku. Wannan shî ne alhëri a gare ku idan kun kasance kuna da sani.

12. Sai Allah Ya gâfarta muku zunubanku, kuma Ya shigar da ku gidâjen Aljanna, koramu na gudâna daga karkashinsu, da wadansu dâkuna mâsu dâdî a cikin gidâjen Aljannar zama. Wannan shî ne babban rabo, mai girma.

13. Da wata (falala) da yake kunâ son ta: taimako daga Allah da cin nasara wanda yake kusa. Kuma ka yi bushâra ga mûminai.

14. Yâ kû wadanda suka yi ìmâni! Ku kasance mataimakan Allah, kamar abin da Ìsâ dan Maryama ya ce ga Hawâriyâwa, "Wadanne ne mataimakâna zuwa ga (aikin) Allah?" Sai wata fungiya daga Banî Isrâ'îla ta yi ìmâni, kuma wata fungiya ta kâfirta. Sai Muka karfa fa wadanda suka yi ìmâni a kan makiyansu, sabôda haka suka wâyi gari marinjaya.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ إِلَيْهِمْ وَدِينَ الْحَقِّ
إِلَيْهِمْ بُشِّرَةٌ عَلَى الَّذِينَ كُفِّرُوا لَوْكَرَهُ الْمُشْرِكُونَ ﴿١﴾

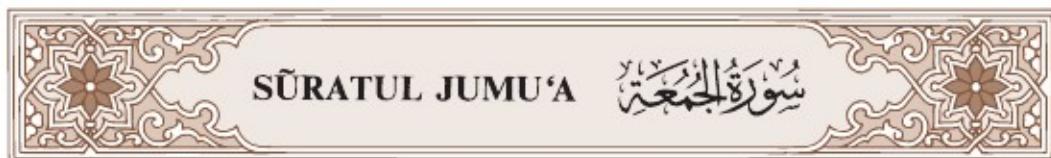
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ ذَلِكُمْ عَلَىٰ تَجْرِيَةٍ شُعْجِكُمْ مِّنْ
عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمُجْهِدوْنَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
يَا أَمْوَالَكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ حِلْلَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ دُنْيَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِيَ مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَمَسَكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَنَّاتٍ عَدِينَ ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

وَأَخْرَىٰ تُحِبُّهَا أَصْرَرُ^{١٧} مِنَ اللَّهِ وَفَتَحَ قَرْبَتْ وَتَبَرَّ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُنُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَاتَلَ
عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِينَ مَنْ مِنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ مَخْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَامْتَنَّ طَالِبَةً
مَنْ يَعْنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَالِبَةً فَأَيَّدَنَا الَّذِينَ
آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحَهُوا ظَاهِرِينَ ﴿٦﴾

Tanā karantar da cēwa daukar ilmi bā da yin aiki da shi ba, bā shi da wani amfāni sai wahalar banza.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da yake a cikin sammai da abin da yake a cikin ƙasā sunā tasbihi ga Allah, Mamallaki, Mai tsarki, Mabuwāyi, Mai hikima.

2. Shī ne Wanda Ya aika, a cikin mabiya al'ādu (marasa rubutu da karātu),⁽¹⁾ wani Manzo daga gare su yanā karanta ãyoyinSa a kansu, kuma yanā tsarkake su, kuma yanā sanar da su Littafi da hikima kō da yake sun kasance daga gabāninsa lalle sunā a cikin bata bayyananne.

3. Da wadansu mutāne⁽²⁾ daga gare su, ba su i da riskuwa da sū ba, alhāli kuwa Shī ne Mabuwāyi, Mai hikima.

يُسَيِّدُ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْمَلِكُ الْقَدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّ
عَلَيْهِمْ إِيمَانُهُ وَيُرَزِّكُهُمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ لَفْنِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ②

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلَّهُ حَقُّهُمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

(1) Lārabāwa sū ne mabiya al'ādu, watau ummiyyūn daga ummu, watau uwa, watau kamar yadda uwāye suka haife su dōmin bā su da wani littāfi da suke bi, sai al'ādunsu da hukunce-hukuncen shaihunansu.

(2) Sū ne Ajamāwan da zā su musulunta su bi Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi. Kō kuwa duk wanda ya musulunta a bāyan Sahabban Annabi. Wannan yanā nunā falalar Sahabbai a kan wadansunsu.

4. Waccan wata falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Yake so. Kuma Allah ne Ma'abūcin dukan falala mai girma.

5. Misālin wadanda aka dōra wa daukar Attaura sa'an nan ba su dauke ta ba, kamar misālin jāki ne, yanā daukar littattafai. Tir da misālin mutānen⁽¹⁾ nan da suka karyata game da āyōyin Allah! Kuma Allah bā Ya shiryar da mutāne azzālumai.

6. Ka ce, "Yā kū wadanda suka tūba (Yahūdu)! Idan kun riya cēwa lalle kū ne zābabūn Allah bā sauran mutāne ba, sai ku yi gūrin mutuwa⁽²⁾ idan kun kasance māsu gaskiya."

7. Kuma bā zā su yi gūrinta ba har abada sabōda abin da han-nayensu suka gabātar. Kuma Allah ne Masani ga azzālumai.

8. Ka ce, "Lalle mutuwar nan da kuke gudu daga gare ta, to, lalle ita mai haduwa da ku ce sa'an nan kuma anā mayar da ku zuwa ga Masanin fake da bayyane, dōmin Ya bā ku läbāri ga abin da kuka kasance kunā aikatāwa."

9. Yā ku wadanda suka yi īmāni! Idan an yi kira zuwa ga salsa daga rānar Jumu'a, sai ku yi aiki zuwa ga

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا أَثْوَرَهُ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا
كَمَثَلُ الْحَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِعَايَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنَّ رَبَّكُمْ أَنَّكُمْ
أَوْلَيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَّمُوا الْمَوْتَ
إِنْ كُنُوكُ صَدِيقِنَ ﴿٦﴾

وَلَا يَسْمَوْنَهُ أَبَدًا إِمَّا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَقْرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُلَاقِكُمْ ثُمَّ تُرْدُونَ إِلَى عِنْدِ رَبِّكُمْ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةُ فِيْنِيْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِي لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

(1) Tir wanda ya yi siffa da irin siffōfin Yahūdu daga Musulmi wajen daukar karātun Alkur'āni amma kuma bai yi aiki da shi ba. Yahaya bn Yamāni ya ce, "Sunā rubuta Hadīsi bā su fahimtarsa, kuma bā su kula da ma'anarsa." Watau sunā wahala wajen daukar ilmin da aka dōra musu daukarsa amma kuma bā su yin amfāni da shi a wajen aikinsu da mu'āmalōlinsu.

(2) Ba a sāduwa da Allah sai a bāyan mutuwa. Masōyi nā gūrin sāduwa da masōyinsa, kuma bā zai yi gudun sababin sāduwar ba.

ambaton Allah, kuma ku bar⁽¹⁾ ciniki. Wancan dinku ne mafi alhēri a gare ku idan kun kasance kunā sani.

10. Sa'an nan idan an karē sal-la, sai ku wātsu a cikin fāsā kuma ku nēma daga falalar Allah, kuma ku ambaci sūnan Allah da yawa dammāninku, ku sāmi babban rabo.

11. Kuma idan suka ga wani fatauci kō kuma wani wasan shaga-la, sai su yi rūgūguwar fita zuwa gare su, kuma su bar ka kanā tsaye. Ka ce, "Abin da yake a wurin Allah ne mafi alhēri daga fataucin, alhāli kuwa Allah ne Mafi alhērin māsu arzūtāwa."

الْجُمُعَةِ فَأَسْعُوا إِلَيْنَا ذِكْرَ اللَّهِ وَذِرُوا الْبَيْعَ
ذَلِكُ حِلْلَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَقْلِيمُونَ ⑤

فِإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي
الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَادْكُرُوا
اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ⑥

وَإِذَا رَأَوْا تَجْرِيَةً أَوْ لَهْوًا أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكُمْ
فَإِيمَانُكُمْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الْأَنْهَوْ وَمِنَ
الْتَّجْرِيَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ⑦

(1) Ba a hana Musulmi aiki ba a kōwace rāna, sai dai an hana duk wanda Jumu'a ta lazimta a kansa da ya yi wani aiki wanda bā na tattalin salla ba a rānar Jumma'a, a bāyan kirān salla. Anā nufi da kirān salla na biyu a bāyan limāmi ya zauna a kan mumbarinsa, dōmin wannan kirān aka sani a zāmanin Annabi da Abubakar da Umar. Amma kira na farko, Usman bn Affān ne ya fāra shi dōmin farkar da mutāne, a bāyan sun yi yawa kuma sun kāma sanā'ō'i. Kuma a bāyan an kāre salla, sai a wātse zuwa ga ayyuka da nēman abinci. Bā a tsayāwa yin wata nāfila a bāyan sallar Jumu'a, sai dai an so yin raka'a biyu a bāyan fita daga masallāci kamar yadda Annabi ke yi.

A farko, anā yin huđubar sallar Jumma'a a bāyan salla har a lōkacin da āyarin Dihya el Kalbi ya kōmo daga Shām (Syria) da abinci, ya sauка a Baķī'a, suka buga ganga, sai Sahabbai suka fita dōmin nēman sayen abincin a gabānin a kāre huđubar suka bar mutum gōma shā biyu tāre da Annabi. Sai aka mayar da huđubar a gabānin salla. Kuma an fahimci cēwa anā yin huđuba a tsaye. Kuma ba a kafa Jumu'a, sai a kafaffen gari, amma Jumu'a nā kulluwa da mutum gōma sha biyu da Līman.

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

SŪRATUL MUNĀFIKŪN

Tanā karantar da halāyen munāfukan Madīna a zāmanin Annabi da wa'azi ga barin yin hāli irin nāsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan munāfukai⁽¹⁾ suka jē maka suka ce, “Munā shaidar lalle kai, hakīka Manzon Allah ne,” kuma Allah Yanā sane da lalle kai, hakīka ManzonSa ne, Kuma Allah Yanā shaida lalle munafukan, hakīka, makaryata ne.

2. Sun riki rantsuwōwinsu garkuwa, sai suka taushe daga tafarkin Allah. Lalle sū, abin da suka kasance sunā aikatāwa ya mūnana.

3. Wancan, dōmin lalle sū, sun yi īmāni, sa'an nan kuma suka kāfirta, sai aka yunke a kan zukātansu. Sabōda sū, bā su fahimta.

4. Kuma idan kā gan su, sai jikunansu su bā ka sha'awa, kuma idan sun fada,⁽²⁾ zā ka saurāra ga maganarsu. Kamar dai sū kyami ne wan-

إِذَا جَاءَكُمُ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشَهِدُ إِنَّكُمْ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكُمْ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشَهِدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

أَتَخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَاحَةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَمْوَالُهُمْ كُفُرٌ وَأَطْبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

* وَإِذَا رَأَيْهُمْ تُعِجِّبُهُ أَجْسَامُهُمْ وَلَا يَقُولُوا سَمِعَ لِقَوْلِهِمْ كَانُهُمْ حُسْبٌ مُّسَنَّدٌ

(1) Munāfuki, a zāmanin Annabi, shi ne wanda ya yi kalmar shahāda, ya bayyana Musulunci, amma kuma a bōye, shī kāfiri ne. A bāyan Annabi anā cē wa munāfuki zindīki.

(2) Munāfukai sunā da kyaun sūrar jiki kuma sun iya magana da fasaha amma fa bā su da hankali sabōda kāfaryar da suke a kanta, sabōda haka sunā tsōron kōwane irin mōtsi ya zama a kansu.

da aka jingine. Sunā zaton kōwace tsāwa a kansu take. Sū ne maķiyan, sai ka yi saunarsu. Allah Yā la'ane su. Yāya ake karkatar da su?

5. Kuma idan aka ce musu, “Ku zo Manzon Allah ya nēma maku gāfara,” sai su gyāda kāwunansu, kuma ka gan su sunā kangēwa, alhāli kuwa sunā māsu girman kai.

6. Daidai ne a kansu, kā nēma musu gāfara kō ba ka nēma musu ba. Faufau Allah bā zai gāfarta musu ba. Lalle Allah, bā zai shiryar da mutāne fāsikai ba.

7. Sū ne wadanda ke cēwa, “Kada ku ciyar a kan wanda ke wurin Manzon Allah har su wātse,” alhāli kuwa taskōkin sammai da kasa ga Allah suke, kuma amma munāfukai bā su fahimta.

8. Sunā cēwa, “Lalle ne idan mun kōma⁽¹⁾ zuwa Madīnar, haķika mafi rinjaya zai fitar da mafi kaskanta daga gare ta, alhāli kuwa rinjāyar ga Allah take kuma da ManzonSa, kuma da mūminai, kuma amma munāfikai ba su sani ba.

9. Ya ku wadanda suka yi īmāni! Kada dūkiyoyinku da diyanku su shagaltar da ku daga ambaton Allah. Kuma wanda ya yi haka, to, wadannan sū ne māsu hasāra.

يَخْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ
فَأَحَدُهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنِّي لَوْفَكُورٌ ﴿١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ عَلَوْا يَسْتَغْفِرُ لَكُوْرُسُولُ اللَّهِ
لَوْقَارُ وَسَهْمُ وَرَأْيَتْهُمْ يَصْدُونَ وَهُمْ
مُسْتَكِبُرُونَ ﴿٢﴾

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفِرَ لَهُمْ أَفَرَأَتْ
تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَنِسِيقِينَ ﴿٣﴾

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ
اللَّهِ حَقًّا يَنْفَضُوا وَلَهُ خَزَانَةُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْتَقِيقِينَ لَا يَقْهَمُونَ ﴿٤﴾

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لَيَحْرِجُنَّ الْأَعْزَمَ مِنْهَا الْأَذْلَ وَلَهُمْ الْعَزَّةُ
وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنْتَقِيقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُلِمُّ كُمَّا مَوْلَكُمْ
وَلَا أَوْلَدُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦﴾

(1) Abdullah bn Ubayyi bn Salūl ya fadi cēwa “Wallahi idan mun kōma Madīna wanda ya fi karfi, lalle zai fitar da wanda ya fi kaskanci.” Yanā nufin Ansārai mutānen Madīna zā su kōri Muhājirai. Yā fadi haka a cikin wata tafiya ta jihādi. Aka gaya wa Annabi, sai ya yi musu. Allah Ya kunyata shi.

10. Kuma ku ciyar daga abin da Muka arzūta ku daga gabānin mu-tuwa ta je wa dayanku har ya ce, “Yā Ubangijina! Don me ba Ka yi mini jinkiri ba zuwa ga wani ajali makusanci dōmin in gaskata kuma in kasance daga sālihai?”

11. Kuma Allah bā zai jinkirta wa wani rai ba idan ajalinsa ya je. Kuma Allah Masani ne ga abin da suke aikatāwa.

وَأَنْفَقُوا مِنْ مَآرِزَ قَنْكُرُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولُ رَبِّيْ تَوَلَّ أَخْرَى
إِلَى أَجْهَلِ قَرِيبٍ فَأَصَدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ
الْصَّالِحِينَ ﴿١﴾

وَلَنْ يُؤْخِرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَهُ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
حَرِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

SŪRATUT TAGHĀBUN سُورَةُ التَّغَابْنِ

Tanā karantar da cēwa wanda ya shagala da dūniya ya bar addini, ya yi hasara. Addini kuwa shi ne bin umurnin Allah da barin haninSa ga kōme.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Abin da yake a cikin sammai da wanda yake a cikin kasā sunā tasbīhi ga Allah. Gare Shi mulki yake, kuma gare Shi gōdiya take. Kuma Shi, a kan kōme, Mai ikon yi ne.

2. Shī ne Wanda Ya halitta ku. Sa'an nan daga gare ku akwai kāfiri kuma daga gare ku akwai mūmini. Kuma Allah Mai gani ne ga abin da kuke aikatāwa.

يُسَيِّحُ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ
الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ كُلَّ فِنْكُرٍ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

3. Ya halitta sammai da kasā da abin da yake hakinSa. Kuma Ya sūranta ku, sa'an nan Ya kyautata sūrōrinku. Kuma zuwa gare Shi makōma take.

4. Yanā sanin abin da ke a cikin sammai da kasā. Kuma Yanā sanin abin da kuke bōyēwa da abin da kuke bayyanāwa. Kuma Allah Māsanī ne ga abin da ke cikin firāza.

5. Shin, babban lābāri bai je muku ba na wadanda suka kāfirta daga gabāni, sai suka dandani uķūbar al'amarinsu kuma sunā da wata azāba mai radadi?

6. Wancan, sabōda lalle su Manzanninsu sun kasance sunā jē musu da hujjōji bayyanannu, sai suka ce, “Āshe, wasu mutane za su shiryar da mū?” Sai suka kāfirta kuma suka jūya bāya, kuma Allah Ya wadātu (daga gare su). Kuma Allah Wadātacce ne, Gōdadde.

7. Wadanda suka kāfirta sun riya cēwa bā zā a tāyar da su ba. Ka ce, “Ni, inā rantsuwa da Ubangijīna. Lalle zā a tāyar da ku hafīkatan, sa'an nan kuma lalle anā bā ku lābāri game da abin da kuka aikata. Kuma wannan ga Allah mai sauķi ne.”

8. Sabōda haka ku yi īmāni da Allah da ManzonSa da hasken nan da Muka saukar. Kuma Allah, ga abin da kuke aikatāwa, Mai lābartāwa ne.

9. A rānar da Yake tattara ku dōmin rānar tāruwa. Wancan ne rānar kāmunga. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, kuma ya aikata

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَرَ كُلَّ
فَآخَسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٧﴾

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
تَبَرُّونَ وَمَا تُعْلِمُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَانِ
الْأَصْدُورِ ﴿٨﴾

أَلَّا يَأْتِكُمْ بِئْرًا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ فَذَاقُوا^۱
وَبَالَّا أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَ تَائِيَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا أَبَشِّرْنَا بِهِدْوَنَا فَكَفَرُوا وَقَوْلُوا وَأَسْتَغْنَى
اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٠﴾

رَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ لَنْ يَبْعَثُنَا قُلْ بِلَى وَرَقِيٍّ
لَتَبْعَثُنَا مُرْتَشِبُونَ بِمَا عَمِلْنَا وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ ﴿١١﴾

فَعَامِلُوا اللَّهَ وَرَسُولِهِ وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

يَوْمَ يَجْمِعُ كُلُّ أُنْوَافِ الْجَمَعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَلِحًا يُكَفَرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ

aikin kwarai, zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya shigar da shi gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu, sunā madawwama a cikinsu har abada. Wannan ne babban rabo mai girma.

10. Kuma wadanda suka kāfirta, kuma suka karyata game da āyōyinMu, wadannan sū ne 'yan wuta, sunā madawwama a cikinta. Kuma tir da makōma, ita.

11. Wata masīfa bā zā ta sāmu ba fāce da iznin Allah. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah, Allah zai shiryar da zuciyarsa. Kuma Allah, ga dukan kōme, Masani ne.

12. Kuma ku yi dā'ā ga Allah, kuma ku yi dā'ā ga Manzo. Sa'an nan idan kun jūya bāya, to, abin sani kawai, akwai iyarwa bayyananna a kan ManzonMu.

13. Allah, bābu wani abin bauta wa fāce Shi. Kuma ga Allah, sai mūminai su dōgara.

14. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Lalle ne daga mātanku da diyan-ku akwai wani maķiyi⁽¹⁾ a gare ku, sai ku yi saunarsu. Kuma idan kuka yāfe, kuma kuka kau da kai, kuma kuka gāfarta, to, lalle Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

15. Dūkiyōyinku da diyanku fitina⁽²⁾ dai ne. Kuma Allah, a wurin-Sa akwai wani sakamako mai girma.

(1) Maķiyi, shī ne mai hana mutumin da yake kiyayya da shi wani alhēri ya sadu da shi. Idan son dūkiya kō māta kō diya ya hana mutum yin sadaka kō fita zuwa jihādi, to, dūkiyar da mātan da diyan sun zama maķiyansa ke nan.

(2) Fitina, ita ce duk abin da zai cūci mutum ta hanyar da yake amincēwa, cūtar ta dūniya ce kō ta Lāhira. Cūtar Lāhira ta fi tsanani sabōda girman hasārar da ke a cikinta.

وَيُدْخِلُهُ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ
خَلِيلِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْقُوْرُ الْعَظِيمُ ﴿١﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ
أَصْحَبُ النَّارِ خَلِيلِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ رَوَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنَّ
تَوَلَّتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا أَنْبَلَغُ الْمُبِينَ ﴿٤﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَسْتَوْكِلُ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ مِنْ
أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوٌّ لَّكُمْ
فَأَخْذُرُوهُمْ وَلَا تَغْفُلُوْنَ تَصْحَّحُوا
وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦﴾

إِنَّمَا آمُوْلُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ
عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

16. Sai ku bi Allah da ta'kawa gwargwadon abin da kuka sāmi iko. Kuma ku saurāra kuma ku yi dā'ā, kuma ku ciyar, ya fī zama alhēri gare ku. Kuma wanda ya sābā wa rōwar ransa, to, wadannan sū ne māsu babban rabo.

17. Idan kun bai wa Allah rance, rance mai kyau, (Allah) zai ninka shi a gare ku kuma Ya gāfarta muku. Kuma Allah Mai yawan gōdiya ne, Mai hakuri.

18. Shī ne Masanin fake da bayyane, Mabuwāyi, Mai hikima.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا
وَلَا فِرَاقٌ لِّا نَفْسٍ كُّمَّا وَمَنْ يُقْسِمَ
نَفْسَهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٧﴾

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَعِّفُهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٨﴾

عَلَيْهِ الْغَيْبُ وَالشَّهَدَةُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٩﴾

SŪRATUD DALĀK سورة الطلاق

Tanā karantar da hukunce-hukuncen sakin mātan aure da haikkōkin da ke rātayuwa ga ma'auran a bāyan sakin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ya kai Annabi! Idan kun saki mātā, sai ku sake su ga iddarsu,⁽¹⁾

يَا يَاهَا الَّتِي إِذَا طَلَقْتُمُ الْإِنْسَانَ فَلْيَقُوْهُنَّ

(1) Saki, shī ne warware kullin halaccin sāduwa da jūna a tsakānin miji da māta. HaKKi ne wanda Allah Ya saka ga hannayen maza ban da mātā. Saki ga idda, watau ya sake ta saki guda a cikin tsarkin da bai shāfe ta ba dōmin sauKIN idda. Yanā haramta ga mijin da mātar ya fitar da ita kō ta fita daga dākinta a lōkacin idda. Fāruwar wani al'amari shī ne sōyayya a bāyan kiyayya da mayarwa a bāyan saki. Alfasha a nan, tanā nufin fada da zāge-zāge a kan surukanta. Anā fitar da mai iddar saki sabōda alfāsha daga gidanta. Akwai saki na sunna kuma akwai na bidi'a, amma saki na sunna daya ne, a cikin tsarkin da bā a shāfe ta ba, kuma kada a kāra mata wani saki har ta kāre idda. Sakin bidi'a kuwa shī ne uku gabā daya kō a cikin guda, a cikin haila kō jinin biKī. Sakin bidi'a yanā lazimta. Anā tilasta shi mayarwa ga wadda aka saki a cikin haila idan bai kai uku ba ga miji 'yantacce, kō biyu ga miji bāwā.

kuma ku kididdige iddar. Kuma ku bi Allah Ubangijinku da takawa. Kada ku fitar da su daga gidājensu, kuma kada su fita fāce idan sunā zuwa da wata alfāsha bayyananna. Kuma wadancan iyakōkin Allah ne. Kuma wanda ya kētare iyakōkin Allah, to, lalle ya zālunci kansa. Ba ka sani ba dammānin Allah zai fitar da wani al'amari a bāyan haka.

2. Sa'an nan idan sun isa ga ajalinsu (na idda) sai ku riķe su da abin da aka sani kō ku rabu da su da abin da aka sani kuma ku shaidar da māsu adalci biyu daga gare ku. Kuma ku tsayar da shaidar dōmin Allah. Wancan dinku anā yin wa'azi da shi ga wanda ya kasance yanā yin īmāni da Allah da Rānar Lāhira. Kuma wanda ya bi Allah da taka-wa, Allah zai sanya masa mafita.

3. Kuma Ya arzūta shi daga inda bā ya zato. Kuma wanda ya dōgara ga Allah, to, Allah ne Ma'ishinsa. Lalle Allah Mai iyar da umurninSa ne. Haķīka Allah Ya sanya ma'auni ga dukan kōme.

4. Kuma wadanda suka yanke⁽¹⁾ dammāni daga haila daga mātanku, idan kun yi shakka, to, iddarsu watā uku ce da wadanda ba su yi

لِعَدْتُهُنَّ وَأَخْصُوا الْعِدَةَ وَأَنْقَوْا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا
تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجُنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَ يَقْرِحَشَةً مُبَيِّنَةً وَتَلَكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحِيدُثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾

إِذَا بَكَعْنَ أَجَاهُنَ فَامْسِكُوهُنَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارْقُوهُنَ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهُدُوا ذَوِي عَدْلٍ مَنْكُرُ
وَأَقِيمُوا الشَّهَدَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ يَهُ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلُ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

وَتَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسِبُهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ أَمْرٍ قَدْ
جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

وَالَّتِي يَئِسَنَ مِنَ الْمَحِيطِ مِنْ
نِسَاءٍ إِنَّمَا يَأْتِيُنَّمَا يَأْتِيُنَ ثَلَاثَةَ
أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضُنْ وَلَوْلَاتُ الْأَخْمَالِ

(1) Muddar idda ga wadda ta yanke dammāni haila sabōda tsūfa, watanni uku, kuma bā zā ta kāra kōme ba a kai. Wadda take akwai shakka a game da ita ga kō akwai ciki kō bābu shi, to, zā ta yi iddar wattani uku kuma ta yi jiran watanni tara, watau ta yi watannin shēkara, uku na idda, saura na ta fid da shakka ne. Haka ne hukuncin mai istihāla, watau jinin ciwo. Amma yārinya mai shakkar ciki, sai ta zauna har shakka ta gushe. Yarinyar da ba ta fāra haila ba tana iddar wata uku. Bābu bambanci a tsakānin diya da baiwa ga idda da watanni, amma ga idda ta tsarki, to, baiwa tana yin rabin na diya ga saki da mutuwa.

haila ba. Kuma ma'abūta cikinna, ajalinsu, (shi ne) cewa su haifi cikinnansu. Kuma wanda ya bi Allah da ta'kawa, (Allah) zai sanya masa wani sauķi daga al'amarinsa.

5. Wancan umurnin Allah ne, Ya saukar da shi zuwa gare ku. Kuma wanda ya bi Allah da ta'kawa, Allah zai kankare masa mūnānan ayyukansa, kuma Ya girmama masa sakamako.

6. Ku zaunar da su daga inda kuka zauna⁽¹⁾ daga gwargwadon sāmunku. Kuma kada ku cūce su dōmin ku kuntata a kansu. Kuma idan sun kasance ma'abūta ciki, sai ku ciyar da su har su haifi cikinsu. Sa'an nan idan sun shāyar da māma sabōda ku, sai ku bā su tsādōdinsu. Kuma ku yi shāwara a tsakāninku bisa abin da aka sani. Kuma idan kun nūna talauci, to, wata mace zā ta shāyar da māma sabōda shi (mijin).

7. Sai mawadāci ya ciyar daga wadātarsa kuma wanda aka kuntata masa arzikinsa, to, sai ya ciyar daga abin da Allah Ya bā shi. Allah bā Ya kallafa wa wani rai fāce abin da Ya bā shi. Allah zai sanya sauķi a bāyan tsanani.

8. Kuma da yawa⁽²⁾ daga alkaruya wadda ta yi tsaurin kai daga

أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعُنَ حَمَلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلُ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْنَا كُلُّهُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يُكَفِّرُ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعَظِّمُ لَهُ أَخْرًا ﴿٥﴾

أَسْكُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَمُهُنَّ فَنْ وُجْدُكُوْلَا
تُضَارُوْهُنَّ لِتُضَيِّقُواْ عَلَيْهِنَّ وَفَانَ كُلُّهُ حَمَلٌ
فَأَنْفَقُواْ عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعُنَ حَمَلَهُنَّ فَإِنْ أَرَضَعُنَ
لَكُوكَافَلُهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَأَتَمْرُواْ بِيَتَكُورُ
بِمَعْرُوفٍ وَفَانَ تَعَاسَرُ فَفَسَرَضُ لَهُ
أُخْرَىٰ ﴿٦﴾

لِسَقْوَ دُوْسَعَةٍ مِنْ سَعَةِ رِزْقِهِ وَمَنْ قُدْرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ
فَلَيُنْقَقِ مِمَّا أَتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا
مَمَّا أَتَهَا أَسِيَّ جَعْلُ اللَّهُ بَعْدَ عَسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

وَكَانَ مِنْ قَرِيبَةِ عَنَّ أَمْرِهِ أَوْ رُسْلِهِ

(1) Mijin zai fita ya bar wa mātar da ya saki daki ta zauna a dākinta har ta kāre idda. Anā ciyar da mai sakin kōmē, amma bā a ciyar da mai sakin bā'inī sai idan tanā da ciki. Ijarar shāyarwa tanā a kan uba ga uwar da aka saki saki ba'inī kō ga watarta, bisa ga yardar sassan biyu.

(2) A bāyan da ya gama bayān saki da hukunce-hukuncen da suka rātayu a gare shi, sai kuma ya gōya gargadī ga wanda bai bi wadannan hukunce-hukuncen ba, ta hanyar

barin umurnin Ubangijinta da ManzanninSa, sai Muka yi mata hisābi, hisābi mai tsanani, kuma Muka azabtar da ita, azāba abar kyāma.

9. Sa'an nan ta dandana masīfar al'amarinta. Kuma karshen al'amarinta ya kasance hasāra,

10. Allah Ya yi musu tattalin wata azāba mai tsanani. Sabōda haka ku bi Allah da taķawa, yā ma'abūta hankula, wadanda suka yi īmāni! Hafīka Allah Ya saukar da wata tunātarwa zuwa gare ku:

11. Manzo, yanā karātun āyōyin Allah bayyanannu a kanku dōmin Ya fitar da wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai daga duffai zuwa ga haske. Kuma wanda ya yi īmāni da Allah ya aikata aikin kwarai Allah zai shigar da shi gidājen Aljanna, koramu nā gudāna daga karfashinsu, sunā māsu dawwama a cikinsu har abada. Hafīka Allah Yā kyautata⁽¹⁾ masa arziki.

12. Allah, Wanda Ya halitta bakwai din sammai kuma daga kasā kwatankwacinsu, umurninSa yanā ta sauva a tsakaninsu dōmin ku san lalle Allah Mai ikon yi ne a kan

فَاسْتَبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبَنَهَا عَذَّابًا أَنْكَرًا ﴿٨﴾

فَدَافَتْ وَبَالْ أُمْرِهَا وَكَانَ عَنْقِبَةُ أُمِرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

أَعَذَ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أَوْلَى
الْأَلْيَبِ الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْهُمْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

رَسُولًا يَتَلَوَّ عَلَيْكُمْ إِنَّ اللَّهَ مُبِينٌ لِّيَخْرُجَ
الَّذِينَ إِمَّا مُؤْمِنُوْهُمْ أَصْلَحَتْ مِنَ الظُّلْمِ
إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَلِحًا يَدْخُلُ
جَنَّتِ تَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلَدِينَ فِيهَا أَبَدًا
فَذَأْخَسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

الَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ
مِشَاهِنَ يَتَرَزَّلُ الْأَمْرُ بِيَهُمْ يَتَعَلَّمُوْهُ أَنَّ اللَّهَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحْاطَ

tsoratar da shi da cēwa Allah Ya halaka alkaryu māsu yawa sabōda sābā. Masa ga hukunce-hukuncenSa ga kanānan abūbuwa, balle mutum guda wanda ya sābā masa ga babban al'amari kamar aure da saki wadanda rāyuwar dan Adam ta dōgara a kansu. Kuma ya yi bushāra ga wanda ya bī Shi da taķawa, ya fita daga duhun al'adu zuga ga hasken Sharī'arSa, kuma Ya yi wa'adi da bā shi sauķin rāyuwa daga WadātarSa mai yawa.

(1) Allah Yā kyautata wa wanda ya tsare sharī'arsa da kyau, a wajen arzikinsa tun daga dūniya har ya zuwa Lāhira, dōmin Yā ce, "Hafīka Allah Yā kyautata masa (mai tsare sharī'ar) arziki" bā da Yā yi kaidin lōkaci kō wuri ba.

dukan kōme, kuma lalle Allah, ha-
fiķa Ya kēwaye ga dukan kōme da
sani.

بِسْكَلِ شَيْءٍ عَلَمًا ﴿١﴾

Tanā karantar da yadda ake kyautata zamantakēwa da iyāli.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā kai Annabi! Don me kake haramta abin da Allah Ya halatta maka,⁽¹⁾ kanā nēman yardar mātanka, alhāli kuwa Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

2. Haķīka Allah ya faralta muku warware⁽²⁾ rantsuwōyinku, kuma

يَا يَاهَا أَلَّيْ لِمَ تَحْرِمُ مَا أَحَلَ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي
مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢﴾

فَدَفَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحْلِلَةً أَيْمَنِكُوكَ وَاللَّهُ مَوْلَانِكُوكَ وَهُوَ

(1) A cikin littāfin Buhāri an ruwaito daga Ā'isha, mātar Annabi, cēwa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yakan yi jinkiri a wurin Zainab bint Jahash dōmin ya shā zuma a wurinta. Ta ce, "Sai nā shiryā, nī da Hafsa: Duka wadda Manzon Allah ya shiga a gare ta daga gare mu, ta ce masa. 'Inā jin wārin tsimi daga gare ka! Kā ci tsimi!' To, sai Annabi ya shiga ga dayansu, ta ce masa, "Kā ci tsimi." Ya ce, "Ā'aha! Nā shā zumā dai a wurin Zainab bint Jahash, kuma ba zan kōma gare shi ba." Asālin abin, Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, yā kasance yanā zāgāyāwa a gidājen mātansa a bāyan sallar la'asar dōmin ya gaishe su. To, sai ya shiga ga Hafsa a bāyan ya shiga ga Zainab, ta gaya masa haka. Kuma ya gaya mata nisantarsa ga zuman, kuma ya gaya mata lābārin cewa Abubukar da Umar, Allah Ya yarda da su, za su zama halifai a bāyansa. To, sai ta fadī wadannan lābaru ga maķwabciyarta Ā'isha. Wannan kissa tanā kōyar da sauķin hālin Annabi a game da iyālinsa, da girmamawarsa a gare su.

(2) An rubūta yadda ake warware rantsuwa da kaffara wadda aka ambata a cikin sūra ta 5, āyā ta 89. Anā kaffārar rantsuwa da ciyar da miskīnai gōma daga matsakaicin abinci, mūdu biyu ga kōwane, kō tufātar da su tufar da za ta ishe su salla, idan bai sāmu ba, ya yi azumin kwāna uku.

Allah ne Mataimakinku kuma Shī ne Masani, Mai hikima.

3. Kuma a sā'ilin da Annabi ya asirta wani lābāri zuwa ga sāshen mātansa, to, a lōkacin da ta bā da lābari da shi. Kuma Allah Ya bayyana shi a gare shi, ya sanar da sāshensa kuma ya kau da kai daga wani sāshe. To, a lōkacin da ya bā ta lābāri da shi, ta ce, "Wāne ne ya gaya maka wannan?" Ya ce, "Masani, Mai labartawa, Ya gaya mini."

4. Idan kū biyu kuka tūba zuwa ga Allah, to, haķīka zukātanku sun karkata. Kuma idan kun taimaki jūna a kansa, to, lalle Allah Shī ne Mataimakinsa, da Jibīrilu da sālihan mūminai. Kuma malā'iku, a bāyan wancan, mataimaka ne.

5. Mai yiwuwa ne Ubangijinsa, idan ya sake ku, Ya musanya masa wadansu mātan aure mafiya alhēri daga gare ku, Musulmai, mūminai, māsu tawāli'u, māsu tūba, māsu ibāda, māsu azumi, zawarōri da'yammāta.

6. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kāre wa kanku⁽¹⁾ da iyālinku wata wuta makāmashinta mutāne da duwātsu ne. A kanta akwai wadansu malā'iku māsu kauri, māsu karfi. Bā su sābā wa Allah ga abin da Ya umurce su, kuma sunā aikata abin da ake umurnin su.

الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ①

وَإِذَا سَرَّ اللَّهُ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدَّثَ أَنَّمَا
بَيَّنَتْ لِهِ وَأَظْهَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ
وَأَغْرَصَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا بَيَّنَاهَا لِهِ قَالَ مَنْ أَنْبَأَكَ
هَذَا قَالَ بَيَّنَ أَنَّ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

إِنْ شَوَّبَ إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَّتْ قُلُوبُ كُلِّ أَوَانٍ
تَظَاهَرَ عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَةُ وَجْهِيْلٍ
وَصَلَحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَكِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ
ظَهِيرٌ ③

عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَقَكَنَّ أَنْ يُنْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَنْتَاتٍ تَبَيَّنَاتٍ عَيْدَاتٍ
سَيِّحَاتٍ ثَبَيَّبَاتٍ وَأَنْكَارًا ④

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ إِذَا مَنَّوا قُوَّا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيْكُمْ
نَارًا وَقُودُهَا أَنَّاسٌ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا
مَلَكِيَّةٌ غِلَاظٌ شَدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ
مَا أَمْرَهُ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ ⑤

(1) Tsare kai da iyāli daga wuta yanā sāmuwa da shiryar da su da karātu da nasiha a kan addini. Wannan yanā a cikin kyaun zamantakēwa wanda sūrar ke karantarwa.

7. Yā kū wadanda suka kāfirta⁽¹⁾! Kada ku kāwo wani uzu-ri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatā-wa kawai ne.

8. Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kōma zuwa ga Allah kōmawar gaskiya. Mai yiwuwa Ubangijinku Ya kankare muku miyāgun ayyukanku kuma Ya shigar da ku a gidājen Aljanna, koramu na gu-dāna daga karkashinsu a rānar da Allah bā Ya kunyatar da Annabi⁽²⁾ da wadanda suka yi īmāni tāre da shi. Haskensu yanā tafiya a gaba gare su da jihōhin dāmansu, sunā cēwa, “Yā Ubangijinmu! Ka cika mana haskenmu, kuma Ka yi mana gāfara. Lalle Kai, a kan dukan kōme, Mai ikon yi ne.”

9. Yā kai Annabi! Ka yāki kāfirai da munāfikai. Kuma ka tsanantā a kansu. Kuma matattararsu Jahannama ce, kuma tir da makoma, ita.

10. Allah Ya buga wani misāli dōmin wadanda suka kāfirta⁽³⁾: mātar Nūhu da mātar Lūdu, sun

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوْلَا يَوْمَ إِنَّمَا
جُنُزَّوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً
نَصُوْحًا عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ
سَيِّئَاتِكُمْ وَيَدْخُلَكُمْ جَنَّتَنَّ بَخْرِي
مِنْ تَحْيَتِهَا الْأَنْهَرُ يَوْمَ لَا يُنْحَرِي اللَّهُ أَنَّهُ أَنَّهِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ رُوْهُمْ يَسْعَى بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتَمِّمْ لَنَا
نُورَنَا وَأَغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّتِي جَاهَدَ الْكُفَّارَ وَالْمُنْتَفِقِينَ
وَأَغْلَظَ عَلَيْهِمْ وَمَا وَنَهُمْ جَهَّلُهُ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَأَتْ نُوحَ
وَأَمْرَأَتْ لُوطٍ كَانَتَا حَتَّىٰ عَبْدِيْنِ مِنْ

(1) Kāfirai a nan, kāfircinsu sabōda Ḳin bin umurnin Allah game da kyaun zamantakēwa da iyāli yake. Laifinsu yā fī sauran laifuffuka dōmin yanā sabbaba yāmutsi a gida, har abin ya shāfi surriya da kasā gabā dafa.

(2) Allah Yā yi alkawarin bā zai kunyatar da Annabi Sa ba, haka kuma wadanda suka yi īmāni tāre da shi, watau Sahabbansu a Rānar Kiyāma. Wannan shī ne dalīlin da yā sa Allah Ya tsare Annabi da Sahabbansu daga a bauta musu kamar yadda aka bauta wa wadansu Annabāwa da sālihai wadanda Allah zai tambaye su kō sū ne suka yi umurni da a yi musu bautar, sū kuma su fadi barrantarsu daga wadanda suka bauta musu.

(3) Wadannan misālai biyu, mātar Nūhu da mātar Lūdu sunā nūna kusanci ga sālihai bā ya isa ga addini sai kōwa ya yi abin da Allah Ya yi umurni da shi. Kuma anā kallafa wa mātā da su kiyāye kyaun zamantakēwa da mazansu. Kuma anā yi musu azāba sabōda sāba wa Allah ga barin haka kamar yadda ake ga mazansu.

kasance a karkashin wasu bāyi biyu daga BāyinMu sālihai, sai suka yaudare su, sabōda haka ba su wadātar musu da kōme daga Allah ba. Kuma aka ce, “Ku shiga, kū biyu, wutā tāre da māsu shiga.”

11. Kuma Allah Ya buga wani misāli dōmin wadanda suka yi īmāni: matar Fir'auna,⁽¹⁾ sa'ad da ta ce, “Yā Ubangiji! Ka gina mini wani gida a wurinKa a cikin Aljanna. Kuma Ka tsīrar da ni daga Fir'auna da aikinsa. Kuma Ka tsīrar da ni daga mutānen nan azzālumai.”

12. Da Maryama⁽²⁾ diyar Imrāna wadda ta tsare farjinta, sai Mukahūra a cikinsa daga RūhinMu. Kuma ta gaskata game da āyoyin Ubangijinta da LittattafanSa alhāli kuwa ta kasance daga māsu tawālli'u.

عَبَادِنَا صَلِّهِنَ فَخَاتَاهُمَا فَتَرَعْنَاهَا
عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقَيلَ أَدْخُلَا الْثَّارَ
مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلنَّاسِ إِذْ أَمْنَوْا
أَمْرَاتٍ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِي لِي
عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجَّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَّلَهُ وَنَجَّنِي مِنْ قَوْمٍ أَظَلَّمِينَ ﴿١١﴾

وَمَرِيمٌ بَنْتَ عَمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ
فَرَحَّهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ
بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ
الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

(1) Wannan yanā nūna cēwa kusantar kāfiri bā zai cūci mūminai ba. Sai dai Allah Yā hana aure a tsakānin Musulma da kāfiri.

(2) Wannan yanā nūna cēwa rashin aure ga mātar da ke iya tsare farjinta daga alfāsha kuma ta tsare addininta da takawa, bā zai cūce ta ba ga sāmun rahamar Allah a dūniya da Lāhira.

Tana karantar da tauhīdi da kadaitar Allah ga mulki da halittawa da ni'imtawa da cikakken iko wanda yake tāre da rahama da tausayi.

ANA SON KARATUNTA DARE DUKA DA KUMA HARDACE TA DA KĀ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. (Allah), Wanda gudānar da mulki yake ga hannunSa , Yā tsarkaka, kuma Shi Mai īko ne a kan kome.

2. Shi ne Wanda Ya halitta mutuwa da rāyuwa domin Ya jarra ba ku, Ya nūna wāye daga cikinku ya fi kyāwon aiki, Shi ne Mabuwāyi, Mai gafara.

3. Shi ne Wanda Ya halitta sammai bakawi, dabakōki a kan jūna, bā za ka ga goggociya ba a cikin halittar (Allah) Mai rahama. Ka sāke dūbawa, ko za ka ga wata baraka ?

4. Sa'an nan ka sake maimaita, dūbāwa, ganinka zai komo maka, gajiyayye, ba da ganin wata nakaza bā.

5. Kuma lalle Mun kawāta samar farko da fitillu, kuma Muka

تَبَرَّكَ الَّذِي بَيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
فَدِيرُ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُو كُلُّ أَخْسَنٍ
عَمَلًا وَهُوَ أَعْزِيزٌ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا مَاتَرَىٰ فِي
خَلَقَ الرَّحْمَنَ مِنْ تَقْوِيَّةٍ فَأَرْجِعَ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ
مِنْ قُطُورٍ ﴿٣﴾

لَمْ يَرْجِعِ الْبَصَرُ كَيْتَيْنِ يَنْقَلِبِ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا
وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ زَيَّتَ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَبِّيْحَ وَجَعْلَنَاهَا

sanya su abin jifa ga shaidānu, kuma Muka yi musu tattalin azā-bar Sa'ir.

6. Kuma wadanda suka kafirce wa Ubangijinsu na da azā-bar Jähannama, tā munana ga zamanta makōmarsu.

7. Idan an jēfa su a cikinta, sai su ji daga gare ta wata fāra, tana tafasa.

8. Tana kusa ta tsāge domin hushi, ko da yaushe aka jēfa wani bangaren jama'a a cikinta, matsaranta na tambayar su da cewa, "Wani mai gargadī bai je muku ba?"

9. Sai su ce, "I, lalle wani mai gargadī ya je mana, sai muka karyata shi, muka ce, 'Allah bai sau-kar da kome ba, bā ku cikin kōme sai bata babba'".

10. Kuma suka ce, "Dā mun zamo muna saurāre, kō muna da hankali, dā ba mu kasance a cikin 'yan sa'ir ba.".

11. Wato su yi ifrāri da laifinsu. Allah Ya la'ani 'yan sa'ir!

12. Lalle wadanda ke tsōron Ubangijinsu, a boye, suna da wata gāfara da wani sakamako mai-girma.

13. Kuma ku asirta maganarku ko ku bayyana ta, lalle Shi, (Allah), Masani ne ga abin da ke cikin kirāza.

14. Ashe, Wanda Ya yi halitta bā zai iya saninta ba, alhāli kuwa Shi Mai tausasāwa ne, kuma Mai labartawa?

رُجُومًا لِلشَّيْطَنِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا سَيِّئًّا ﴿٦﴾

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرِبِّهِمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿٧﴾

إِذَا الْقُوَافِيهَا سَمِعُوا لِهَا سَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٨﴾

تَكَادُ تَمِيزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ
سَأْلَهُمْ حَرَثَتْهَا الْأَرْضُ يَأْتُكُمْ بِنَذِيرٍ ﴿٩﴾

قَالُوا يَا إِنَّنَا فِي ذَاهِنَاتِنَا نَذِيرٌ فَكَذَبُنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
مِنْ شَيْءٍ إِنَّ أَنْشَرْنَا إِلَيْهِ صَدِيقًا كَيْرًا ﴿١٠﴾

وَقَالُوا إِنَّكَ أَنْسَمْتُمْ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَاحِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

فَأَعْرَقُوا يَدَيْهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَاحِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَيْرٌ ﴿١٣﴾

وَأَسِرُّ وَأَقْلَمُكُمْ أَوْ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الْأَصْدُورِ ﴿١٤﴾

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْحَبِيرُ ﴿١٥﴾

15. Shi, (Allah), Yā sanya muku kasa hōrariya, sai ku tafi cikin sāsanninta, kuma ku ci daga arzīkinSa, kuma zuwa gare Shi ne tāshin yake.

16. Shin kō kun amince cewa Wanda ke cikin sama, bā zai iya shāfe kasa tāre da ku ba, sai ga ta tana mai girkiza?

17. Kō kun amincē cewa Wanda ke cikin sama bā zai iya sako muku iskar gūguwa ba? To, zā ku san yadda (ākibar) gargadīNa take.

18. Lalle, wadanda ke gabansu sun karyata (manzanni). To, yāya (ākibar) gargadīNa ta kasance?

19. Bā zā su yi dūbi ba zuwa ga tsuntsāye a kansu, māsu sanwā, kuma suna fiffikāwa, bābu mai riķe da su sai (Allah), Mai rahama? Lalle Shi Mai gani ne ga dukan kōme.

20. Wāne ne wanda zai zame muku mayākin da zai taimake ku, wanda bā (Allah) ba, Mai rahama? Kāfirai bā su a cikin kōme fāce rūdu.

21. Wāne ne wanda zai ciyar da ku, idan (Allah) Ya riķe arzīkinSa? A'ha, sun yi zurfi cikin girman kai da tāshin hankali.

22. Shin wanda ke tafiya a kife a kan fuskarsa yā fi zama a kan shi-ryuwa, ko kuwa wanda ke tafiya miķe a kan hanya madaidaiciya?

23. Kace, “(Allah) Shi ne Wanda Ya kaga halittarku, Ya sanya muku ji da gani da tunāni, amman kadancé kwarai godiyarku!”

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ الْأَرْضَ ذَلِيلًا فَمَشَوْفٌ
مَنَا كِبَهَا وَكُلُّهَا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ الْنُّشُورُ ﴿١﴾

أَمْتَشُ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُلِّ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿٢﴾

أَمْتَشُ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ﴿٣﴾

وَلَقَدْ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانُوا يَنْجِيرُ ﴿٤﴾

أَوْ أَغْرِيَهُمْ إِلَى الظَّيْرِ فَرَقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبَضُنَّ
مَا يَمْسِكُهُنَّ إِلَّا الْرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿٥﴾

أَمْنٌ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدُكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ
الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفَّارَ إِلَّا فِي عُرُورٍ ﴿٦﴾

أَمْنٌ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنَّ أَمْسَاكَ رِزْقَهُ بِكَلِّ
لَجْوَافِ عُمُورٍ نَّوْرٍ ﴿٧﴾

أَفَنْ يَمْشِي مُكْبَأً عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمْنٍ
يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيرٍ ﴿٨﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لِكُلِّ السَّمَاءَ
وَالْأَبْرَاجَ وَالْأَقْدَادَ قَلِيلًا مَا شَكُونَ ﴿٩﴾

24. Kuma ka ce, “Shi ne Ya halita ku daga kasā, kuma zuwa gare Shi ne ake tāshin ku.”

25. Kuma sunā cewa, “Yaushe ne wannan alkawarin zai tabbata, in dai kun kasance māsu gaskiya ne kū?”

26. Ka ce, “Ilmin a wurin Allah kawai yake, kuma ni mai gargadī kawai ne, mai bayyana (gargadin).”

27. To, lokacin da suka gan ta (azābar) a kusa, fuskokin wadanda suka kāfirta suka mūnana, kuma aka ce (musu) wannan shi ne abin da kuka zamo kuna karyatāwa.

28. Ka ce musu, “Idan Allah Ya halaka ni, nī da wanda ke tāre da ni, ko kuma Yā yi mana rahama, to, wāne ne zai tserar da kafirai daga wata azāba mai radadī?”

29. Ka ce, “Shī ne Mai rahama, mun yi īmāni da Shi, gare Shi muka dogara, saboda haka zā ku san wanda yake a cikin bata bayyananniya.”

30. Ka ce, “Ko kun gani, idan ruwanku ya wāyi gari fakakke, to, wāne ne zai zo muku da ruwa wani mai būbbuga?”⁽¹⁾

فَلْ هُوَ الَّذِي ذَرَكَمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ
تُخْشَرُونَ ﴿٤٤﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٥﴾

فَلِإِنَّمَا أَعْلَمُ بِعِنْدِ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا أَرَأَوْهُ رُفْقَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقَالَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَعُونَ ﴿٤٧﴾

فَلِأَرَءَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيْ أَوْرَحَنَا
فَمَنْ يُحِيرُ الْكُفَّارِ بِمِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٤٨﴾

فَلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

فَلِأَرَءَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَا كُنْتُمْ عَوَراً فَمَنْ يَأْتِيكُمْ
بِمَا لَوْمَعَنِ ﴿٥٠﴾

(1) Ana so idan mai karatu ya kai karshen wannan sūra ya ce wato Allah Ubangijin halitta. An karanta wannan āya a gabani wani kāfiri, sai ya ce zā mu fito da ruwan game da amfāni da dundurūsai da farētani, sai ruwan idānunsa ya fākē.

Tana yi wa Annabi bushara da cēwa mutānensa na Makka zā su shiga Musulunci, su yi nadāma a kan aikinsu na kāfirci da cūtar da suka yi masa, kuma Allah zai karbi tūbarsu,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. N. Na rantse da alkalamī da abin da (marubūta) suke rubūtāwa.

2. Kai, sabōda ni'imar Ubangi-jinka, bā mahaukaci kake ba.

3. Kuma, lalle, hakīka kana da lādar da ba ta yankewa.

4. Kuma, lalle, hakīka kana a kan hālāyen kirki, manya.

5. Don haka, zā ka gani, sū kuma zā su gani.

6. Ga wanenu hauka take.

7. Lalle Ubangijinka Shi ne Mafisani ga wanda ya bace daga tafarkinSa. Kuma Shi ne Mafisani ga māsu shiryuwa.

8. Saboda haka kada ka bi māsu kāryatāwa.

9. Sunā fatar ka sassauta, sū kuma su sassauta.

10. Kada ka bi dukan mai yawan rantsuwa, walākantacce.

11. Mai zundē, mai yāwo da gulma.

١٧ وَلَقَمَ وَمَا يَسْطُرُونَ

١٨ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَحْجُونٍ

١٩ وَإِنَّ لَكَ لِأَخْرَى غَيْرَ مَمْنُونٍ

٢٠ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ حُلُقٍ عَظِيمٍ

٢١ فَسَبِّصُرُ وَيَصِرُونَ

٢٢ يَا يَتَّكُرُ الْمَقْنُونُ

٢٣ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

٢٤ أَعْلَمُ بِالْمُهَدِّدِينَ

٢٥ فَلَا تُطِعُ الْمُكَذِّبِينَ

٢٦ وَدُّوا لَوْدَهُنْ فِي دَهْنُونَ

٢٧ وَلَا تُطِعُ كُلَّ حَلَافِ مَهِينَ

٢٨ هَمَارٌ مَشَاءٌ بِنَسِيمِ

12. Mai hana alhēri, mai zālunci, mai zunubi.

13. Mai girman kai, bāyan haka kuma la'īmi (bā ya son alhēri).

14. Sabōda yā kasance mai dūkiya da diya.

15. Idan ana karanta masa āyōyinMu, sai ya ce, "Tatsūniyōyin mutānen farko ne."

16. Zā Mu yi masa alāma a kan hanci.

17. Lalle Mun jarabe su kamar yadda Muka jarrabi māsu gonar lambu, a lokacin da suka yi rantsuwa, wai lalle zā su girbe amfāninta, suna māsu asubanci.

18. Kuma (suka yi niyya), bā su kō tōgēwa.

19. Wani mai kēwayāwa daga Ubangijinka ya kēwaya a kanta, (ya kone ta,) alhāli sunā barci.

20. Sai ta wāyi gari (bařa kirin) kamar dare.

21. Sai suka kirāyi jūna, suna māsu yin asubanci.

22. Cēwa ku yi sammako ga amfanin gonarku, idan kun kasance māsu gibewa.

23. Sai suka tafi, suna shāwara a boye (sunā cēwa).

24. "Lalle kada wani miskīni ya shigar muku ita a yau!"

25. Kuma suka yi sammako a kan (niyyar) rowa, matukar iyāwarsu.

26. Lōkacin da suka gan ta, sai suka ce, "Lalle, mun saki hanya (mun bace)!"

مَنَاعَ لِلْخَيْرِ مُعَذِّلُ أَشِيمٍ ﴿١٦﴾

عُتْلٌ بَعْدَ ذَلِكَ رَزِيمٌ ﴿١٧﴾

أَنْ كَانَ ذَامِلٌ وَبَيْتَنَ ﴿١٨﴾

إِذَا شُتِّتَ عَلَيْهِ مَا يَتَنَاهُ فَلَمْ يَسْطِيرْ أَلْأَوَابَتِ ﴿١٩﴾

سَنَسِمْهُ دَعَى الْخَرْطُومَ ﴿٢٠﴾

إِنَّا بِكَاهْرَنَاهُ زَاهِرَنَاهُ أَحَبَّ الْجَنَّةَ إِذَا قَسْمُوا الْحُصُرَ مُنْهَا
مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

وَلَا يَسْتَقْنُونَ ﴿٢٢﴾

فَطَافَ عَلَيْهَا طَالِيفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُنَّ نَّاسُ مُؤْمِنُونَ ﴿٢٣﴾

فَأَصْبَحَتْ كَالْصَّرِيرِ ﴿٢٤﴾

فَتَادَ وَأَمْصِبِحِينَ ﴿٢٥﴾

أَنْ أَغْدُوْا عَلَى حَرَثِكُلَّانِ كُنْتُ صَدِيقِينَ ﴿٢٦﴾

فَأَنْظَلَقُوا وَهُرِبَّتْخَفَنُونَ ﴿٢٧﴾

أَنْ لَا يَدْخُلُنَاهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسِكِينٌ ﴿٢٨﴾

وَغَدَوْا عَلَى حَرَدِقِرِينَ ﴿٢٩﴾

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٣٠﴾

27. “Ba haka ba, mū dai, an hana mu ne.”

بِلْ خَنْ مَحْرُومُونَ ﴿١٧﴾

28. Mafisicinsu (hankali) ya ce, “Ban gaya muku ba, yā kamata ku tsarkake Allah?”

قَالَ أَوْسَطُهُمُ الْرَّاقِلُوكُلَّا سِتْحُونَ ﴿١٨﴾

29. Suka ce, “Tsarki ya tabbata ga Ubangijinmu! Lalle, mu mun kasance azzälumai.”

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كَانَ طَامِينَ ﴿١٩﴾

30. Sai suka fuskanci jūna, suna zargin kansu.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوَّمُونَ ﴿٢٠﴾

31. Suka ce, “Kaitonmu! Lalle, mū ne muka kasance māsu kētare iyāka.

قَالُوا يَوْمَنَا إِنَّا كَانَ طَاغِيْنَ ﴿٢١﴾

32. “Mai yiwuwa ne Ubangijinmu Ya musanya mana da wani abu da ya fi ta. Lalle, mū (ba mu yanke kauna ba) zuwa ga Ubangijinmu, māsu kwadai ne”.

عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرَ قَنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٢٢﴾

33. Haka dai azābar⁽¹⁾ take, kuma lalle ne, azābar Lāhira ta fi girma, in da sun kasance zā su iya gānēwa.

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعْذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَافُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

34. Lalle ne, māsu takawa nā da, a wurin Ubangijinsu, gidājen Al-janna na ni’ima.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ الْعِزِيزِ ﴿٢٤﴾

35. Shin ko zā Mu sanya wadanda ke bi da da'a kamar māsu laifi?

أَفَجَعَلُ الْمُسَاءِنَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

36. Me ya sāme ku, yāya kuke yin hukunci (da haka)?

مَا الْكَوْكِيفَ تَحْكُمُونَ ﴿٢٦﴾

37. Ko kuna da wani littafi, wanda a cikinsa, kuke karantāwa?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرِسُونَ ﴿٢٧﴾

38. Cēwā kunā da, a cikinsa lalle (duk) abin da rāyukanku suka zāba?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا خَيْرُونَ ﴿٢٨﴾

(1) Irin wannan azāba ce za a yi wa Kuraishāwa, dangin Annabi, kamar yadda aka yi wa māsu gonar lambu, wāto da suka tūba aka musanya musu da abin da ya fi abin da suka saba sāmu. Wāto an gayā wa Annabi ne lōkacin da danginsa suka kangare, suka ki shiga Musulunci, aka yi musu azābar fari, da rashin ruwa shekara bakwai, Allah Ya gaya masa cēwa, zā su musulunta, alhēri ya kōma musu. Ya kuwa kōma, kamar yadda Allah Ya yi alkawari.

39. Ko kuna (rike) da wasurantsuwōyin alkawari a kanMu, har ya zuwa Rānar Kiyāma, cēwa lalle ne kuna da abin da kuke hukuntā wa kanku?

40. Ka tambaye su, wāne, a cikinsu, ke lamuncēwa ga samun wannan (hukuncin)?

41. Kō sunā da abōkan tārēwa (ga wannan ra'ayi)? To, sai su kāwo abōkan tārayyarsu, idan sun kasance māsu gaskiya.

42. Ranar da zā a kuranye kwabri, kuma a kira su zuwa ga yin sujūda, sai bā zā su iyāwa ba.

43. Su fito da idanu faskantatu, wulākanci yana rufe su. Lalle ne a dā, sun kasance ana kiran su zuwa yin sujūdar, alhāli kuwa suna lāfiya lau, (suka ki yi).

44. Sabōda haka, ka bar Ni da mai karyata wannan lābāri (Alku'rāni). Zā Mu yi musu istidraji daga inda ba su sani ba.

45. Ina jinkirta musu, lalle kai-diNa mai karfi ne.

46. Kō kana tambayar su watala'ada ne, sabōda haka sū, daga wannan tārar, suke jin an nauyaya musu?

47. Ko kuma suna da ilmin gai-bu ne, wāto suna yin rubūtun (abin da suke fadā daga gare shi) ne?

48. Sabōda haka, ka yi hakuri da hukuncin Ubangijinka, kada ka zama kamar Ma'abūcin kīfi, a lōkacinc da ya yi kira, alhāli yana cike da hushi.

أَمْلَأُوكُمْ أَيْمَنَ عَلَيْنَا بِلِغَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ إِنَّكُمْ لَمَّا
تَحْكُمُونَ ﴿١﴾

سَلَّهُمْ رَبِّهِمْ بِذَلِكَ زَعِيرٌ ﴿٢﴾

أَرَأْهُمْ شُرَكَاءَ فَإِنَّمَا أُشْرِكُ كَانِيهِمْ إِنْ كَانُوا
صَدِيقِينَ ﴿٣﴾

يَوْمَ يُكَسَّفُ عَنِ سَاقِ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ
فَلَا يَسْتَطِيْعُونَ ﴿٤﴾

خَيْشَعَةً أَبْصِرُهُمْ تَرَهُقُهُمْ ذَلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ
إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَاهِمُونَ ﴿٥﴾

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ
سَنَسْتَدِرُهُمْ مَنْ حَيَّثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وَأَقْلِي لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٧﴾

أَرَسْتَهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمِ مُشَقَّلُونَ ﴿٨﴾

أَرَعْنَدُهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٩﴾

فَأَصِرْزُ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ
الْحُوْتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿١٠﴾

49. Ba dōmin ni'ima daga wajen Ubangijinsa tā riske shi ba, lalle ne da an jēfa shi a cikin wōfintacciyyar kasa, alhāli yanā abin zargi.

50. Sai Ubangijinsa Ya zābe shi, sa'an nan Ya sanya shi a cikin mutānen kirki.

51. Kuma lalle ne wadanda suka kāfirta suna yin kamar su kāyar da kai sabōda kallonsu (kallon māmāki), a lokacin da suke jin karātun Alkur'āni, kuma sunā cēwa, "Lalle ne shi mahaukaci ne!"

52. Shi (Alkur'āni) bai kasance ba, fāce abin tunātarwa ne ga duka dūniya.

لَوْلَا أَن تَدَارِكَهُ رِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ لَنِيذَّبِ الْعَرَاءَ
وَهُوَ مَدْمُومٌ ﴿٦﴾

فَأَجْتَبَهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِن الصَّابِرِينَ ﴿٧﴾

وَإِن يَكُادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيرَلُقُونَكَ
يَأْتِصَرِ هُرَمًا سِعْوًا الَّذِكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ
لَمَجْحُونٌ ﴿٨﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

SŪRATUL HĀKKA

سُورَةُ الْحَاكَةِ

Tana bayānin kiran gaskiya zuwa ga Allah, Shi kadai ne ga sifofinSa da ikonSa, bābu mai tsoma bāki a cikin ikonSa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Kiran gaskiya!
2. Mēne ne kiran gaskiya?
3. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cēwa kiran gaskiya?
4. Samūdāwa da Ādāwa sun karyatar da kiran gaskiya mai dūkar zūciya!

الْحَاكَةُ ﴿١﴾
مَا الْحَاكَةُ ﴿٢﴾
وَمَا أَذْرِيكَ مَا الْحَاكَةُ ﴿٣﴾

كَذَّبَتْ ثُمُودٍ وَعَادٍ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

5. To, amma Samūdāwa, to, an halaka su da tsāwa mai tsanani.

6. Kuma amma Ādāwa, to, an halaka su da wata iska mai tsanani sauti wadda ta ḫetare haddi.

7. (Allah) Ya hōre ta a kansu, a cikin dare bakwai da yini takwas, biye da jūna, sabōda haka, kana ganin mutāne a cikinta kwance. Kamar sū kirāruwan dabino ne, wadanda suka fādfi.

8. To, kō kana ganin abin da ya yi saura daga cikinsu?

9. Kuma Fir'auna ya zo da wadanda ke gabāninsa, da wadan-nan da aka kife kasarsu, sabōda laifi.

10. Dōmin sun sābā wa manzon Ubangijinsu, sabōda haka ya kāmā su da wani irin kāmu mai kāruwar (tsanani).

11. Lalle ne Mū, a lōkacin da ruwa ya ḫetare haddi, Mun dauke ku a cikin jirgin ruwan nan.

12. Dōmin Mu sanya shi, gare ku, abin tunāwa, kuma wani kunne mai kiyayewa ya kiyaye (shi).

13. To, idan an yi būsa a cikin kaho, būsa daya.

14. Kuma aka dauki kasa da duwātsu, kuma aka nika su nikāwa daya.

15. A ran nan, mai aukuwa zā ta auku.

16. Kuma sama zā ta tsāge, dōmin ita a ran nan, mai rauni ce.

17. Kuma malā'iku (su bayya-na) a kan sāsanninta, kuma wasu

فَأَمَّا مُؤْمِنُوْ فَأَهْلِكُوا بِالظَّاغِيْةِ ⑥

وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِبْحِ صَرَرِ عَانِيْةِ ⑦

سَخَرَهَا عَلَيْهِ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَنْيَةً أَيَامٍ حُسُومًا فَتَرَى
الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَاهْمَرًا غَارًا خَلِ حَاوِيْهِ ⑧

فَهَلْ تَرَى لِهُمْ مِنْ يَافِيْةِ ⑨

وَجَاهَةٌ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكُ بِالْحَاطِئَةِ ⑩

فَعَصَوْرَ اَرْسُولَ رَبِّهِمْ فَاخْذَهُ اَخْذَةً رَّازِيَّةً ⑪

إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ⑫

لِنَجْعَلَهَا الْكُتُذِكَةَ وَتَعِيْهَا اَذْنُ وَاعِيَّةً ⑬

إِذَا أَبْيَحَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَجَدَهُ ⑭

وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجَبَالُ فَدَكَادَكَهُ وَجَدَهُ ⑮

فِيَوْمَيْدِ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةِ ⑯

وَأَنْشَقَتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَيْدِ وَاهِيَّةٍ ⑰

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَجَمِيلُ عَرْشِ رَبِّكَ فَوَقَهُمْ ⑱

(malā'iku) takwas na dauke da Al'arshin Ubangijinka, a sama da su, a wannan rānar.

18. A rānar nan zā a bijirā ku (dōmin hisābi), bābu wani rai, mai boyewa, daga cikinku, wanda zai iya bōyēwa.

19. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa a dāmansa, sai ya ce wa (makusantansa), “Ku karba, ku karanta littafina.

20. “Lalle ne ni, nā tabbata cewa ni mai haduwa da hisābina ne.”

21. Sabōda haka, shi yana cikin wata rāyuwa yardadda.

22. A cikin Aljanna madaukakiya.

23. Nunannun 'yā'yan itācenta makusantā ne (ga mai son dība).

24. (Ana ce musu) “Ku ci, kuma ku sha a cikin ni'ima, sabōda abin da kuka gabatar a cikin kwānukan da suka shige.”

25. Kuma wanda aka bai wa littāfinsa ga hagunsa, sai ya ce, “Kaitona, ba a kāwo mini littāfina ba!

26. “Kuma ban san abin da (ke sakamakon) hisābina ba!

27. “In dā dai ita, tā kasance mai halakā ni gabā daya ce!

28. “Dukiyāta ba ta wadatar da ni ba!

29. “Ikona ya bace mini!”

30. (Sai a ce wa malā'iku) “Ku kāmā shi, sa'an nan ku sanyā shi a cikin kūkumi.

يَوْمَ إِذْ نُعَرِّضُونَ لَهُنَّا مِنْ كُلِّ خَافِةٍ ﴿١٦﴾

يَوْمَ إِذْ نُعَرِّضُونَ لَهُنَّا مِنْ كُلِّ خَافِةٍ ﴿١٦﴾

فَأَمَّا مَنْ أُولَئِكَ بَعْدَهُ دِيَمِينَهُ فَيَقُولُ هَاؤُمُ أَقْرَءُوا
كِتْبِيَّةً ﴿١٧﴾

إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَيِّ حَسَابِيَّةً ﴿١٨﴾

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَّةٍ ﴿١٩﴾

فِي جَنَّةٍ عَالِيَّةٍ ﴿٢٠﴾

فَطُوقُهادِيَّةً ﴿٢١﴾

كُلُّوْ أَوْ أَشْرُوْ أَهْنِيْغَا بِمَا أَسْلَفْتُ فِي الْأَيَّامِ
الْخَالِيَّةِ ﴿٢٢﴾

وَأَمَّا مَنْ أُولَئِكَ بَعْدَهُ رِيشَمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ
أُوتَ كِتْبِيَّةً ﴿٢٣﴾

وَلَمْ أَدِرِ مَاحِسَابِيَّةً ﴿٢٤﴾

يَلَيْتَهَا كَانَتْ الْفَاضِيَّةً ﴿٢٥﴾

مَا أَعْنَى عَنِي مَالِيَّةً ﴿٢٦﴾

هَلَّاكَ عَنِي سُلْطَانِيَّةً ﴿٢٧﴾

حُدُودُ فَغْلُوْهُ ﴿٢٨﴾

31. "Sa'an nan, a cikin Jahīm,
ku kōna shi.

32. "Sa'an nan, a cikin sarkā, tsawonta zirā'i saba'in, sai ku sanya shi.

33. "Lalle ne shi ya kasance ba
ya yin īmāni da Allah, Mai girma!

34. "Kuma ba ya kwadaitarwa
ga (bāyar da) abincin matalauci!

35. "Sabōda haka, a yau, a nan,
bā ya da masōyi.

36. "Kuma bābu wani abinci, sai
daga (itācen) gislin.

37. "Bābu mai cin sa sai māsu
ganganci."

38. To, ba sai Nā yi rantsuwa da
abin da kuke iya gani ba,

39. Da abin da bā ku iya gani.

40. Lalle ne, shi (Alkur'āni) tabbas
maganar wani manzo (Jibirilu)
mai daraja ne.

41. Kuma shi ba maganar wani
mawāki ba ne. Kadān kwarai zā ku
gaskata.

42. Kuma bā maganar bōka ba
ne. Kadān kwarai zā ku iya tunāwa.

43. Abin saukarwa ne daga
Ubangijin halitta duka.

44. Kuma dā (Muhammadu) yā
fadi wata magana, yā jingina ta garē
Mu.

45. Dā Mun kāma shi da dāma.

46. Sa'an nan, lalle ne, dā Mun
kātse masa lakā.

47. Kuma daga cikinku bābu
wasu māsu iya kāre (azābar Mu)
daga gare shi.

نَرْجِحُهُمْ صَلُوةٌ ﴿١﴾

نَرْفِي سَلِسَلَةً ذَرَعَهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَأَسْلَكُوهُ ﴿٢﴾

إِنَّهُ كَانَ لَآيُونَ مِنْ بَالِهِ الْعَظِيمِ ﴿٣﴾

وَلَا يَحْضُّ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿٤﴾

فَلَيَسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَّا حَمِيرٌ ﴿٥﴾

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلِينِ ﴿٦﴾

لَا يَأْتُكُمْ بِإِلَّا لَخْطِيغُونَ ﴿٧﴾

فَلَا أَقِسْمُ بِمَا تُصْرُونَ ﴿٨﴾

وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ﴿٩﴾

إِنَّهُ رَوْلُ رَسُولِ كَبِيرٍ ﴿١٠﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قِيلَ كَمَا تَقْرُمُونَ ﴿١١﴾

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قِيلَ كَمَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ تَقُولَ عَلَيْنَا عَصْرَ الْأَفَوَيْلِ ﴿١٤﴾

لَا خَدَنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿١٥﴾

نَرْ لَقْطَعَنَا مِنْهُ أَلْوَيْنَ ﴿١٦﴾

فَمَا مِنْكُمْ مَنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَجِرِينَ ﴿١٧﴾

48. Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) tunātarwa ce ga māsu ta'kawa.

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لِلْمُسْتَقِينَ ﴿٤٨﴾

49. Kuma lalle ne Mū, wallahi, Munā sane da cēwa daga cikinku akwai māsu karyatāwa.

وَإِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

50. Kuma lalle ne shi (Alkur'āni) wallahi ba'kin ciki ne ga kāfirai.

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكُفَّارِينَ ﴿٥٠﴾

51. Kuma lalle ne shi gaskiya ce ta yakini.

وَإِنَّهُ لَحَقٌ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

52. Sabōda haka, ka tsarkake sūnan Ubangijinka, Mai girma.

فَسَيِّدُ يَا سِرِّيَّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

SŪRATUL MA'ĀRIJ

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

Tana bayānin saukar azāba ga kāfirai, bābu makawa, kuma tana bayanin cūtar rai da maganin cutar.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wani mai tambaya yā yi tambaya game da azāba, mai aukuwa.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾

2. Ga kāfirai, bā ta da mai tun-kudēwa.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

3. Daga Allah Mai matākala.

مِنْ أَنَّهُ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

4. Malā'iku da Ruhi (Jibrila) sunā tākāwa zuwa gare Shi, a cikin yini wanda gwargwadonsa, shēkara dubu hamsin ne.

تَرْجُمَ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةً ﴿٤﴾

5. Sabōda haka, ka yi hakuri, hakuri mai kyāwo.

فَاصْبِرْ صَبَرْ حَمِيلًا ﴿٥﴾

6. Lalle ne su, sunā ganin ta mai nīsa.

إِنَّهُمْ بِرَوْنَةٍ وَّبِعِيدَاتٍ ﴿٦﴾

7. Kuma Mū, Muna ganin ta a kusa.

وَرَزَّكَهُ فَرِيَّبَا ﴿٧﴾

8. Rānar da sama zā ta kasance kamar narkakkār azurfa.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾

9. Kuma duwātsu su zama kamār sañin sūfi.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعَقِنِ ﴿٩﴾

10. Kuma abōki bā ya tambayar inda wani abōki yake.

وَلَا يَسْتَعْلُمْ حَمِيرُ حَمِيمَا ﴿١٠﴾

11. Ana sanya su, su ga jūna, mai laifī na gūrin dā zai iya yin fansa, daga azābar rānar nan, da diyansa,

يَبْصُرُ وَنَهْرُ بَوْدُ الْمُجْرِمُ لَقِيفَتَدِي مِنْ عَذَابٍ

يَوْمَ ذِي بَيْنَهِ ﴿١١﴾

12. Da matarsa da dān'uwanṣa.

وَصَحِيَّتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾

13. Da danginsa, māsu tattarā shi.

وَفَصِيلَتِهِ أَلَّى شُوِّيْهِ ﴿١٣﴾

14. Da wanda ke a cikin dūniya duka gabā daya, sa'an nan fansar, ta tsīrar da shi.

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَمِيعًا مُّنْجِيْهِ ﴿١٤﴾

15. A'aha! Lalle ne fa, ita ce Lazā,

كَلَّا إِنَّهَا لَظَنِ ﴿١٥﴾

16. Mai twāle fātar goshi.

نَزَاعَةً لِلشَّوَّى ﴿١٦﴾

17. Tanā kirān wanda ya jūya bāya (daga addini) kuma ya kau da kai.

تَدْعُوا مِنْ أَذْرَ وَتَوَلِّ ﴿١٧﴾

18. Ya tāra (dūkiya), kuma ya sanya ta a cikin jaka.

وَجَمْعٌ فَأَوْعَى ﴿١٨﴾

19. Lalle ne mutum an halitta shi mai ciwon kwadai.

*إِنَّ الْإِنْسَنَ خُلُقَ هَلْوَعًا ﴿١٩﴾

20. Idan sharri ya shāfe shi, ya kāsa hakuri.

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَرُوعًا ﴿٢٠﴾

21. Kuma idan alhēri ya shāfe shi, ya yi rōwa.

وَإِذَا مَسَّهُ الْحَيْرُ مَوْعًا ﴿٢١﴾

22. Sai māsu yin salla,

إِلَّا الْمُصْلَّيْنَ ﴿٢٢﴾

23. Wadanda suke, a kan sallarsu, su, māsu dawwama ne.
24. Kuma wadanda, a cikin dūkiyarsu, akwai wani hakki sananne.
25. Ga (matalauci) mai rōko da wanda aka hanā wa rokon.
26. Da wadannan da ke gaskata rānar sakamako.
27. Da wadannan, sabōda azābar Ubangijinsu, suna jin tsoro.
28. Lalle ne, azābar Ubangijinsu bā wadda ake iya amincēwa ba ce.
29. Da wadanda suke, ga farjojinsu, māsu tsarewa ne.
30. Sai fa a kan matan aurensu da abin da hannayensu na dāma suka mallaka. To, lalle ne sū kam, ba wadanda ake zargi ba ne.
31. To, duk wanda ya nēmi abin da yake a bayan wannan, to, wadancan sū ne māsu ketare iyāka.
32. Kuma da wadannan da suke, ga amānōninsu da alkawarinsu, māsu tsarēwa ne.
33. Kuma da wadanda suke, ga shaidarsu, māsu dāgēwa ne.
34. Kuma wadanda suke, a kan sallarsu, māsu tsarēwa ne.
35. Wadannan, a cikin gidājen Aljanna, wadanda ake girmamāwa ne.
36. Mē ya sāmi wadanda suka kāfīrta, a wajenka, sunā gaugāwar (gudu).

الَّذِينَ هُرُّ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢﴾
 وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿١﴾
 لِسَاءِلٍ وَالْمَحْرُومٍ ﴿٣﴾
 وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِعَوْمِ الْدِينِ ﴿٤﴾
 وَالَّذِينَ هُرُّ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥﴾
 إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ عَبْرُ مَا مُؤْمِنٍ ﴿٦﴾
 وَالَّذِينَ هُرُّ لِفُرُوجِهِمْ حَلِفُظُونَ ﴿٧﴾
 إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
 عَبْرُ مَلُومِينَ ﴿٨﴾
 فَمَنِ اتَّبَعَ وَرَأَهُ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُرُّ الْعَادُونَ ﴿٩﴾
 وَالَّذِينَ هُرُّ لِأَمْسِكِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاغُونَ ﴿١٠﴾
 وَالَّذِينَ هُرُّ شَهَدَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿١١﴾
 وَالَّذِينَ هُرُّ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١٢﴾
 أُولَئِكَ فِي جَنَّتٍ مُكَرَّمُونَ ﴿١٣﴾
 فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهَطِّعِينَ ﴿١٤﴾

37. Daga jihar dāma, kuma daga jihar hagu, jama'a-jama'a!

38. Shin kōwane mutum daga cikinsu yana nēman a shigar da shi a Aljannar ni'ima ne (ba da wani aiki ba)?

39. A'aha! Lalle Mū, Mun halitta su, daga abin da suka sani.

40. Sabōda haka ba sai Na yi rantsuwa da Ubangijin wurāren bul-lōwar rāna da wurāren fāsuwarta ba, lalle Mū, Māsu iyāwa ne.

41. Ga Mu musanya wadanda suke mafi alhēri, daga gare su. Kuma ba Mu kasance wadanda ake rinjāya ba.

42. Sabōda haka, ka bar su, su dulmuya, kuma su yi wāsā, har su hadu da rānar-su wadda ake yi musu alkawari (da ita).

43. Rānar da suke fitowa daga kaburbura da gaugāwa, kamar sū, zuwa ga wata kafaffiyar (tuta), suke yin gaugāwa.

44. Makaskanta ga idanunsu, wani walakanci yana rufe su. Wan-nan shi ne yinin da suka kasance ana yi musu alkawari (a kansa.)

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ عَزِيزٌ ﴿٧٠﴾

أَيُطْمَعُ كُلُّ أَمْرٍ فَتَهْرَأْنَ يُدْخَلُ حَمَّةً تَعْبُرُ ﴿٧١﴾

كَلَّا إِنَّا نَحْلَقُ هُمْ مَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾

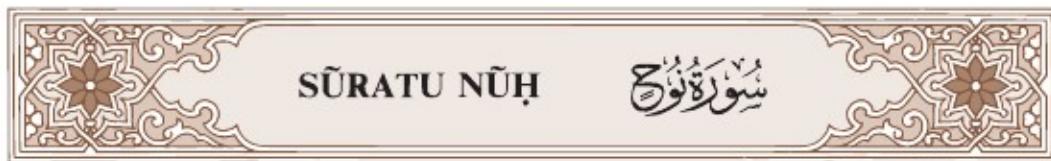
فَلَّا أَقْسُرُ بِرَبِّ الْمَشَرِّقِ وَالْمَغَرِبِ إِنَّا لَقَدْ رُونَ ﴿٧٣﴾

عَلَىٰ أَنْ تُبَدِّلَ خَيْرًا مَنْهُمْ وَمَا لَهُمْ
بِمَسْبُوقَيْنَ ﴿٧٤﴾

فَذَرْهُمْ يَحْوُضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلْقَوُا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٧٥﴾

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَخْدَاثِ سَرَّاً كَانُوهُمْ إِلَى
نُصُبٍ يُوْفِضُونَ ﴿٧٦﴾

خَسِعَةً ابْصَرُهُمْ تَرْهَقُهُرُ ذَلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي
كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٧٧﴾

Tana karantar da yadda Annabi Nuhu ya yi gargadī ga mutānensa har suka kai ga ya yi addu'a, suka halaka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mun aiki Nūhu zuwa ga mutānensa, cēwa ka yi gargadī ga mutānenka gabānin wata azāba mai radadī ta zo musu.

2. Ya ce, “Ya mutānena, ni, a gare ku, mai gargadī ne, mai bayyanāwa.

3. “Cewa ku bauta wa Allah, ku ji tsōronSa, kuma ku bī ni.

4. “Allah zai gāfarta muku daga zunubanku, kuma Ya jinkirta muku zuwa ga ajalin da aka ambata. Lalle ne ajalin Allah idan ya zo, ba za a jinkirta shi ba, dā kun kasance masana (ga abin da nake fadā, dā kun bar kāfirci).”

5. (Nūhu) ya ce, “Ya Ubagijina! Lalle ne, na kirāyi mutānena, a cikin dare da yini.

6. “To, amma kirana bai kāre su ba sai dai gudu (daga gare ni).

7. “Kuma lalle nenī, kō da yaushe na kirāye su dōmin Ka gāfarta

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمَهُ أَنَّ لَنِذْرَ فَوَّمَكَ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيهِمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

فَالَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ إِنَّمَا هُمْ مُنْذَرٌ ﴿٢﴾

أَنَّ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَنَّقُوهُ وَأَطِيعُونَ ﴿٣﴾

يَغْفِر لِكُمْ مِنْ دُنُوبِكُمْ وَيُؤْخِذُكُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسْمَىٰ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤْخِرُ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

فَالَّذِينَ رَبَطْنَا بَيْنَ دُعَائِهِمْ لَيَلَالَ وَنَهَارًا ﴿٥﴾

فَلَمَّا يَزِدُهُمْ دُعَاءً إِلَّا فَرَأَاهُمْ ﴿٦﴾

وَإِنِّي لِكُلِّ مَا دَعَوْنَاهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلْتُمْ

musu, sai su sanya yatsunsu a cikin kunnuwansu, su lullube da tufāfinsu, su dōge ga yin laifi. Sun yi girman kai iyākar girman kai.

8. "Sa'an nan lalle ne ni, na kira su, a bayyane.

9. "Sa'an nan lalle ne na yi yēkuwa sabōda su, kuma na gāna da su a cikin asīri.

10. "Sai na ce, 'Ku nēmi gāfara daga Ubangijinku, lalle ne Shi Ya kasance Mai gāfara ne.

11. "Ya sako (girgijen) sama a kanku da ruwa mai būbbuga.

12. "Kuma ya yalwata muku game da dūkiya da diya, Ya sanya muku (albarka) ga gōnaki, kuma Ya sanya muku koguna.

13. "Me ya sāme ku, bā ku fātar sāmun natsuwa daga Allah,

14. "Alhāli kuwa, lalle ne, Ya halitta ku, a cikin hālāye?

15. "Ba ku ga yadda Allah Ya halitta wasu sammai bakwai dabākōkī a kan jūna ba?

16. "Ya sanya watā a cikinsu, yana mai haske, Ya sanya rānā babbar fitila?

17. "Kuma Allah Ya tsirar da ku daga kasa (kamar ganye) tsirarwa.

18. "Sa'an nan Ya mayar da ku a cikinta, kuma Ya fitar da ku fitarwa.

19. "Kuma Allah Ya sanya muku kasa shimfidaddiya.

20. "Dōmin ku shiga a cikinta, hanyōyi māsu fādi."

أَصْدِعُهُرُّ فِي إِذَا نِمْهُ وَأَسْتَعْنُشُو أَثِيَّا بَهْرَهُ
وَأَصْرُّهُ وَأَسْتَكْبُرُهُ وَأَسْتَكْبَرَهُ ﴿٧﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْنُهُمْ جَهَارًا ﴿٨﴾

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَمُ لَهُمْ وَأَسْرَرُ لَهُمْ اسْرَارًا ﴿٩﴾

فَقُلْتُ أَسْتَغْفِرُهُ وَأَرْبَكُهُ إِنَّهُ كَانَ عَفَارًا ﴿١٠﴾

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْنَكُمْ مَذْرَارًا ﴿١١﴾

وَنَمِدُّكُمْ بِمَا قُولُونَ وَبَنِينَ وَجَعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ
وَجَعَلَ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾

مَالِكُ لَأَنْرَجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

وَقَدْ حَلَقْتُكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾

أَلَّا تَرَفَّأْ كِيفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا ﴿١٥﴾

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ تِبَاعًا ﴿١٧﴾

لَئِنْ يُعِدُّكُمْ فِيهَا وَخُرُوجُكُمْ إِلَى حَرَاجًا ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ سَاطِعًا ﴿١٩﴾

لَتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِي جَاجَا ﴿٢٠﴾

21. Nūhu ya ce, "Ya Ubangijina! Lalle ne sū, sun saba mini, sun bi wanda dukiyarsa da diyansa ba su kāre shi da kōme ba sai da hasāra.

22. "Kuma sun yi wani mākirci, mākirci babba.

23. "Kuma suka ce, 'Faufau, kada ku bar gumākanku, kuma faufau, kada ku bar Wadda, kuma kada, ku bar Suwā'a, kuma kada ku bar Yagūsa da Ya'ūka da Nasra.'

24. "Kuma lalle ne, sun batar da (mutāne) māsu yawa, kuma kada Ka kārā wa azzālumai (kōme) sai bata."

25. Sabōda laifukansu na gangucci aka nutsar da su, sa'an nan aka sanya su a wuta. Saboda haka ba su sāmā wa kansu wani mataimaki wanin Allah ba.

26. Kuma Nūhu ya ce, "Ya Ubangijina! Kada Ka bari, a kan kasa, daga cikin kāfirai, wanda ke zama a cikin gida.

27. "Lalle ne, Kai, idan Ka bar su, zā su batar da bāyinKa, kuma bā zā su haifi kowa ba fāce fājiri mai yawan kāfirci

28. "Ya Ubangijina! Ka yi mini gāfara (ni) da mahaifāna biyu, da wanda ya shiga gidana, yana mai īmāni, da mūminai maza da mūminai mātā, kuma kada Ka kārā wa azzālumai kōme sai halaka."

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِلَهُمْ عَصَوْنِي وَأَبْعَدُوا مَنْ لَعِنْتُهُ
مَا لَهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا حَسَارًا ﴿١﴾

وَمَكَرُوا مَكَارًا كَبَارًا ﴿٢﴾

وَقَالُوا لَانَذِرْنَا إِلَهَنَا كَمْ وَلَانَذِرْنَا وَدَأْلَهَ
سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٣﴾

وَقَدْ أَصْلَوْا كَثِيرًا وَلَا تَرِدَ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٤﴾

مَمَّا حَطَّيْتَهُمْ أَغْرِقُوهُمْ فَأُذْلِلُوهُمْ أَنَّارًا فَلَمْ يَجِدُوا
لَهُمْ قُنْدُونَ اللَّهَ أَنْصَارًا ﴿٥﴾

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَانَذِرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكُفَّارِ
دَيَارًا ﴿٦﴾

إِنَّكَ إِنْ تَنَذِّرْهُمْ يُضْلُلُ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا
إِلَّا فَاجْرَاهُ كَفَارًا ﴿٧﴾

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلَوَلَدَيَ وَلَمَنْ دَخَلَ بَيْتِي
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَرِدَ
الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٨﴾

Wa’azi ga māsu bauta wa aljannu da mutāne domin nēman tsari ko sāmu, da ladubban mai wa’azi da yadda ya kamata ya yi tawāli’u. Son girman shugabanni da jahilcin mabiya ne ke sanya ana bauta-wa wanin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce: An yi wahayi zuwa gare ni cewa wasu jama'a na aljannu sun saurāri (karatuna), sai suka ce, ‘Lalle ne mū, mun ji wani abin karantāwa (Alkur’āni), mai ban māmāki.

2. ‘Yana nūni zuwa ga hanyar kwarai, sabōda haka mun yi īmāni da shi, bā zā mu kōma bautā wa Ubangijinmu tāre da kōwa ba.

3. ‘Kuma lalle ne shī, girman Ubangijinmu, Yā dāukaka, bai riki māta ba, kuma bai riki dā ba.

4. ‘Kuma lalle ne shi, wāwanmu ya kasance yana fadar abin da ya ketare haddi ga Allah.

5. ‘Kuma lalle ne mū, mun yi zaton mutum da aljani bā zā su iya fadar karya ba ga Allah.

6. ‘Kuma lalle ne shi, wasu maza, daga cikin mutāne, sun kasance sunā nēman tsari da wasu maza

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ أَسْتَمَعَ فَقَرِئَنِ الْجِنُّ فَقَالُوا
إِنَا سَمِعْنَا فُؤْقَانًا عَجِيبًا ①

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَمَا نَهَا يَهْدِي إِلَيْهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرِبِّنَا
أَحَدًا ②

وَأَنَّهُ رَعَى جَدُورَنَا مَا أَنْخَذَ صَحِبَةً وَلَا وَلَدًا ③

وَأَنَّهُ رَكَّانٌ يَقُولُ سَفِيهَنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطَا ④

وَأَنَّا ظَنَّنَا أَنَّ لَنْ تَقُولَ إِلَيْنُّ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبَا ⑤

وَأَنَّهُ رَكَّانٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُودُونَ بِرَجَالٍ مِنَ

daga cikin aljannu, sabōda haka suka kara musu girman kai.

7. 'Kuma lalle ne sū, sun yi zato, kamar yadda kuka yi zato, cewa Allah bā zai aiko kōwa ba.

8. 'Kuma lalle ne mū, mun nēmi (hawan) sama, sai muka sāme ta an cika ta da tsaro mai tsanani, da kuma yūlāye.

9. "Kuma lalle ne mū, mun kasance muna zama daga garēta, a wurāren zama, dōmin saurare. To, wanda ya yi saurāre a yanzu, zai sāmi yūla, mai dāko dōminsia.

10. 'Kuma lalle ne mū, ba mu sani ba, shin, sharri ne aka yi nufi ga wadanda ke cikin kasa, ko Ubangijinsu Yā yi nufin shiriya a gare sunne?

11. "Kuma lalle ne mū, akwai sālihai a cikinmu, kuma akwai a cikinmu wadanda ba haka bā, mun kasance fungiyoyi dabam-dabam.

12. 'Kuma lalle ne mū, mun tabbatā bā zā mu buwāyi Allah ba, a cikin kasa, kuma bā zā mu buwāye Shi da gudu ba.

13. 'Kuma lalle ne mū, a lōkacin da muka ji shiriya, mun yi īmāni da ita. To wanda ya yi īmāni da Ubangijinsa, bā zai ji tsōron nakassa ba, kuma bā zai ji tsōron zālunci ba.

14. 'Kuma lalle ne mū, akwai a cikinmu, wadanda suka miķa wuya, kuma akwai, a cikinmu, karkatattu. To, wanda ya miķa wuya wadancan kam sun nufi shiryuwa.

الْجِنْ فَرَادُوهُرَهْفَا ﴿٦﴾

وَأَنَّهُمْ طَلُو أَكْمَاطَنْهُمْ أَنَّ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

وَإِنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْئَةً
بِرَسَاسَ أَشِيدِيدَأَوْ شَهْبَكَا ﴿٨﴾

وَإِنَّا كَانَ قَعْدُهَا مَقَعْدَ السَّمْعِ فَمَنْ
يَسْتَمِعُ إِلَّا لَيْخَذِلَهُ رِسْهَابَارَصَدَا ﴿٩﴾

وَإِنَّا لَأَنْدَرِي أَشَرَّ أَرِيدَنَمْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ
بِهِمْزَرَبُهُرَشَدَا ﴿١٠﴾

وَإِنَّمَا الصَّابِحُونَ وَمَنَادُونَ ذَلِكَ كُنَاطِرَأَيَقَ
قِدَدَا ﴿١١﴾

وَإِنَّا ظَنَنَا أَنَّ لَنْ نُعِجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ
نُعِجِزَهُ رِهْبَا ﴿١٢﴾

وَإِنَّا مَسِعْنَا الْهَدَىءَ امْتَابِهِ فَمَنْ يُؤْمِنْ
بِرِبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسَأَوْ لَارَهْفَا ﴿١٣﴾

وَإِنَّمَا الْمُسِمُونَ وَمَنَ الْقَسِطُونَ فَمَنْ
أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحْرُقُ أَرِشَدَا ﴿١٤﴾

15. ‘Kuma amma karkatattu, sai suka kasance makāmashi ga Jahannama.’

16. “Kuma dā sun tsayu⁽¹⁾ sōsai a kan hanya, dā lalle Mun shāyar da su ruwa mai yawa.

17. “Domin Mu jarraba su a ciki, kuma wanda ya kau da kai daga tuna Ubangijinsa, Ubangijinsa zai shigar da shi azāba mai hauhawa.

18. “Kuma lalle ne wurāren sujūda na Allah ne, saboda haka kada ku kira kōwa tāre da Allah (da su, a cikinsu).

19. “Kuma lalle ne shi, a lōkacin da bāwan Allah⁽²⁾ ke kiran Sa, sun yi kusa su zama kamar shirgi a kansa”.

20. Ka ce, “Ina kiran Ubangijina ne kawai, kuma bā zan tāra kowa da Shi ba.”

21. Ka ce, “Lalle ne nī, bā ni mallakar wata cūta gare ku, kuma bā ni mallakar wani alhēri.”

22. Ka ce, “Lalle ne nī, kōwa bā ya iya cētona daga Allah, kuma bā zan iya sāmun mafaka ba daga gare Shi.

23. “Fāce iyarwa, daga Allah, da manzancinSa. To, wanda ya sāba wa Allah da ManzonSa, to, lalle

وَأَمَّا الْقَسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

وَالْأُولَاءِ سَتَّقُمُوا عَلَى الظَّرِيقَةِ لَا سَقَيَهُمْ مَاءٌ
عَدْقًا ﴿١٦﴾

لِتَفْتَهْرُ فِيهِ وَمَن يُعْرِضَ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ
يَشْكُكُهُ عَذَابًا صَعِدًا ﴿١٧﴾

وَإِنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

وَإِنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ لِكَدًا ﴿١٩﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رِزْقًا وَلَا أَشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشْدًا ﴿٢١﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُحِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ
دُونِهِ مُلْتَحِدًا ﴿٢٢﴾

إِلَّا بَلْغَامِنَ اللَّهَ وَرِسْلَتِهِ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ

(1) Tsayuwa sosai wato su bauta wa Allah kamar yadda Allah Ya umarce su, su yi Masa da'a saboda Yā wadāta su.

(2) Bawan Allah shi ne duk wani mai wa'azi yana kira zuwa ga Allah. Bā ya halatta a gare shi ya bar wadanda yake yi wa wa'azi su kai fagen bauta masa shi kansa. Sai ya gaya musu gaskiyar matsayinsa, kamar yadda Allah Ya fada wa AnnabinSa, kuma Ya umarce shi da ya gaya wa wadanda yake yi wa wa'azi.

yana da wutar Jahannama, suna māsu dawwama a cikinta, har abada."

24. Har idan sun ga abin da ake yi musu gargadī da shi, to, zā su san wanda ya zama mafi raunin mataimaki da mafi karancin adadi.

25. Ka ce, "Ban sani ba, a kusa ne abin da ake yi muku gargadī da shi, ko Ubangijina Yā sanya masa dōgon ajali!

26. "Shi dai ne Masanin fake, sabōda haka, bā Ya bayyana gaibinSa ga kowa.

27. "Fāce ga wanda Yā yarda da shi, wato wani manzo, sa'an nan, lalle ne, zai sanya⁽¹⁾ gādi a gaba gare shi da bāya gare shi.

28. "Dōmin Ya san lalle, sun iyar da sākonnin Ubangjinsu, kuma (Shi Ubangjin) Yā kēwaye su da sani, kuma Yā lissafe dukan kōme da fididdiga."

وَرَسُولُهُ فِيْنَ لَهُ وَنَارَ جَهَنَّمَ حَلَدِينَ فِيهَا أَبْدًا ﴿٣﴾

حَقَّ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مِنْ أَضْعَافِ نَاسِرِكَا وَقَلْ عَدَدًا ﴿٤﴾

فُلْ إِنْ أَدْرِي أَفَرِبَتْ مَا لَوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رِتْيَ أَمْدًا ﴿٥﴾

عَذَابُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٦﴾

إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولِ فِيْنَهُ رِيْسَلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدِيهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٧﴾

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَتِ رَبِّهِمْ وَاحْتَاطُ بِمَا أَدَّيْهُمْ وَأَخْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٨﴾

(1) Idan Allah Yā aiko wani manzonSa da wani umurni ko hani zuwa ga mutāne, to, zai sanya mala'iku gaba gare shi da bāya gare shi suna gādin sa dōmin kada wani shaidāni ya kusance shi har ya sanya shi mantuwa ko kuskure, har ya iyar da manzancin nan kamar yadda yake.

Tana karantar da tarbiyya da juriya ga Musulmi, dōmin su sāmi dāmar tsayuwa da umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā wanda ya lullube!
2. Ka tsayu domin yin salsa a cikin dare (duka) fāce kadan.
3. Rabinsa, ko ka rage abu kadan daga gare shi.
4. Ko ka kāra kansa, kuma ka kyautata karanta Alkur'āni, daki daki.
5. Lalle ne Mū, zā Mu jēfa maka magana mai nauyi.
6. Lalle ne tashin dare shi ne mafi tsananin natsuwa, kuma mafi dai-daituwa ga magana.
7. Lalle ne kanā da, a cikin yini, wani tasbīhi mai tsawo.
8. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, kuma ka yanke (kau-na daga kowa ka koma) zuwa gare Shi, yankewa.
9. Shi ne Ubangijin mafitar rānā da mafādarta, bābu abin bautawa fāce Shi. Sabōda haka ka riķe Shi Wakili.

بِتَائِبَهَا الْمَرْقَلُ ﴿١﴾

فِي أَيْلَلٍ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾

نَصْفَهُ أَوْ نُصُصُ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾

أَوْ زِدَ عَلَيْهِ وَرَقِيلٌ الْقُرْءَانَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

إِنَّا سَنُلِقِي عَلَيْكَ فَلَا ثِقَلًا ﴿٥﴾

إِنَّ نَاسَ شَعَّةَ الْأَيْلَلِ هِيَ أَشَدُ وَطَأَ وَأَقْوَمُ قَلِيلًا ﴿٦﴾

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا ﴿٧﴾

وَذَكِّرْ أَسْمَ رَبِّكَ وَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبَتِّيلًا ﴿٨﴾

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾

10. Kuma ka yi hakuri ga abin da suke fadā, kuma ka kaurace musu, kauracēwa mai kyāwo.

11. Kuma ka bar Ni da māsu karyatāwa, mawadāta, kuma ka jinkirta musu kadan.

12. Lalle ne, a wurinMu, akwai wasu marūruwa māsu nauyi da Jahīm.

13. Da wani abinci mai mākara da azāba mai radadi.

14. Rānar da kasa ke raurawa, da duwātsu, kuma duwātsu su ka-sance tudun rairayi mai malālā.

15. Lalle ne Mū; Mun aika, zuwa gare ku, wani Manzo⁽¹⁾ mai shaida a kanku, kamar yadda Muka aika wani Manzo⁽²⁾ zuwa ga Fir'auna,

16. Sai Fir'auna ya sabā wa Manzon, saboda haka Muka kāma shi, kāmu mai tsanani.

17. To, yāya, idan kun kāfirta, zā ku kāre (azabar) wani yini mai mayar da yāra (tsofaffi) māsu hurhura.

18. Sama zā ta tsāge a cikinsa, wa'adinsa yā kasance mai aukuwa.

19. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, sai dai wanda ya so, ya kāma hanyar kwarai zuwa ga Ubangijinsa.

20. Lalle ne Ubangijinka Yā sani cēwa, kai kana tsayuwa a kusan kashi biyu daga uku na dare, da rabinsa, da sulusinsa, tāre da wani

وَاصِرٌ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرُهُمْ هَجْرًا جَيْلًا ﴿١٠﴾

وَدَرْنٍ وَالْمُكَدِّرِينَ أُولَئِنَّ نَعْمَةً وَمَهْلَكَةً قَلِيلًا ﴿١١﴾

إِنَّ لَدِينَنَا أَنَّكُلَّا وَجَهَنَّمَ ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَاقَهُ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

يَوْمَ تَرْحُفُ الْأَرْضُ وَالْجَنَّالُ وَكَانَتِ الْجَنَّالُ كَيْبَاسًا
مَهِيلًا ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَهِدَ أَعْلَمُ كَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخْذَتْهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾

فَكَيْفَ تَشْكُونَ إِنَّ كَفَرُكُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
الْوِلْدَانَ شَيْبًا ﴿١٧﴾

السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ، كَانَ وَعْدُهُ مَقْعُولاً ﴿١٨﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَيْهِ
سَيِّلًا ﴿١٩﴾

* إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثِ الْأَنْتِلِ وَنَصْفَهُ
وَثُلُثَهُ، وَطَابِقَهُ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقْدِرُ رَأْيَكَ

(1) Wato Annabi Muhammad, tsīra da aminci su tabbata a gare shi.

(2) Wato Annabi Musa, aminci ya tabbata a gare shi.

bangare na wadanda ke tāre da kai. Allah Yake iya faddara dare da yini, Ya san bā zā ku iya lissafa shi ba, sabōda haka Ya karbi tubarku, sai ku karanta abin da ya sauķaka na Alkur'āni. Yā san wasu daga cikinku, zā su yi ciwo, kuma wasu zā su yi tafiya cikin ƙasa suna nēman falalar Allah da fatauci, kuma wasu zā su yi yāki a cikin hanyar Allah. Sabōda haka ku karanta abin da ya sauķaka daga gare shi, kuma ku tsai da salla, kuma ku bāyar da zakka, kuma ku bai wa Allah rance, rance mai kyāwo. Kuma abin da kuka gabatar dōmin kanku, na alhēri, zā ku sāme shi, a wurin Allah, zai kasance mafifici (daga wanda kuka ajiye) kuma zai fi girma ga sakamako, kuma ku rōki Allah gāfara; lalle ne Allah Mai gāfara ne, Mai jin kai.

وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنَّ لَنْ تُحْصُوْهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَأَفْرَءُ وَأَمَا
تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْءَانِ عِلْمًا سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٌ
وَآخَرُونَ يَضَرُّونَ فِي الْأَرْضِ يَبْغُونَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَأَفْرَءُ وَمَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقْمِمُ الْأَصْلَوَةَ وَلَوْلَا أَنْزَلْنَا
وَأَفْرَضْنَا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا نَقِدْمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مَنْ
خَيَرٌ بِمَدْعُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَأَسْتَغْفِرُ لِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾

سُورَةُ الْمَذْمُرٍ

SŪRATUL MUDDATTHR

Tana karantar da fāra yin wa'azi ga dangi na kusa ga mai wa'azi kāmin ya fita zuwa ga wasu mutāne na nēsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā wanda ya lulluba da mayāfi.
2. Ka tāshi dōmin ka yi gargadi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

فُؤَلَّمَنْزَرٌ ﴿٢﴾

3. Kuma Ubangijinka, sai ka girmama Shi,
وَرَبِّكَ فَلَكَزْ ⑦
4. Kuma tufāfinka, sai ka tsar-kake su,
وَشِابَكَ فَطَهَرْ ⑧
5. Kuma gumāka, sai ka kaura-ce musu.
وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ⑨
6. Kada ka yi kyauta kana nē-man kāri
وَلَا تَنْسِنْ سَتَكِيرْ ⑩
7. Kuma sabōda Ubangijinka, sai ka yi hakuri.
وَلَرِبِّكَ فَأَصْبِرْ ⑪
8. To, idan aka yi būsa a cikin kaho,
فَإِذَا قُرِئَ فِي الْقَوْرِ ⑫
9. To, wannan, a rānar nan, yini ne mai wuya
فَذَلِكَ يَوْمٌ يَوْمٌ عَسِيرٌ ⑬
10. A kan kāfirai, bā mai sau ki ba ne.
عَلَى الْكُفَّارِ إِنَّمَا يَسِيرُ ⑭
11. Ka bar Ni da wanda Na halitta, yana shi kadai,
ذَرْنِي وَمَنْ حَلَقْتُ وَحِيدًا ⑮
12. Kuma Na sanya masa dū-kiya shimfidaddiya
وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَمْ يَمْدُودَا ⑯
13. Da diyā halartattu,
وَبَنِينَ شَهُودًا ⑰
14. Kuma Na shimfida masa kōme shimfidāwa.
وَمَهَدَتْ لَهُ تَمَهِيدًا ⑱
15. Sa'an nan yanā kwadayin In yi masa kāri!
ثُرَيْظَمْ أَنْ أَرِيدَ ⑲
16. Faufau! Lalle ne shī, yā kassance, ga āyoyinMu, mai tsaurin kai.
كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لَا يَكِنَّا عَنِيدًا ⑳
17. Zā Ni kallafa masa wahala mai hauhawa.
سَأَرْهَقُهُ وَصَعُودًا ㉑
18. Lalle ne shi, yā yi tunāni, kuma yā kaddara (abin da zai fadā game da Alkur'āni)
إِنَّهُ وَفَكَرَ وَقَدَرَ ㉒
19. Sabōda haka aka la'ane shi, kamar yadda ya kaddara.
فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَرَ ㉓

20. Sa'an nan aka la'ane shi kam
mar yadda ya kaddara.
21. Sa'an nan ya yi tunāni,
22. Sa'an nan ya gintse huska,
kuma ya yi murtuk.
23. Sa'an nan ya jūya bāya,
kuma ya bunkāsa,
24. Sai ya ce, "Wannan abu dai
bā kōme ba ne fāce wani sihiri,
wanda aka ruwaito.
25. "Wannan maganar mutum
dai ce."
26. Zā Ni kōna shi da Sakar.
27. Kuma mē ya sanar da kai
abin da akē cēwa Sakar!
28. Bā ta ragēwa, kuma bā ta
bari.
29. Mai nācēwa ga jiki ce (da
kūna).
30. A kanta akwai (matsara)
gōma shā tara.
31. Kuma ba Mu sanya ma'abū-
ta wuta (wāto matsaranta) ba, fāce
malā'iku, kuma ba Mu sanya ada-
dinsu (goma sha tara) ba, fāce dō-
min fitina ga wadanda suka kāfirta,
domin wadanda aka bai wa littāfi su
sāmi yakini, kuma wadanda suka yi
imāni su kāra imāni, kuma wadand-
a aka bai wa littāfi da mūminai bā
zā su yi shakka ba, kuma domin wa-
danda a cikin zukatansu akwai wa-
ta cuta da kāfirai su ce, "Mē Allah
Yake nufi da wannan ya kasance
misāli?" Haka dai Allah ke batar da
wanda Ya so, kuma Ya shiryar da
wanda Ya so. Kuma bābu wanda ya

ثُرْقِلَ كِيفَ قَدَرَ ﴿٦﴾

ثُرْظَرَ ﴿٧﴾

ثُرْعَسْ وَسَرَ ﴿٨﴾

ثُرْأَذَبَرْ وَسَتَكَبَرَ ﴿٩﴾

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثِرُ ﴿١٠﴾

إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿١١﴾

سَأْصِلِيهِ سَفَرَ ﴿١٢﴾

وَمَا أَذَرَنَاكَ مَاسَقَرُ ﴿١٣﴾

لَا تُبْقِي وَلَا تَذْرُ ﴿١٤﴾

لَوَاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿١٥﴾

عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشَرَ ﴿١٦﴾

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ الْأَمْلَئِكَهُ وَمَا جَعَلْنَا
عِدَّتَهُمُ الْأَقْفَنَهُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَبَ وَبِزَادَ الَّذِينَ ءاَمْنُوا إِعْنَا وَلَا إِنَّ رَبَّ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَبَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَيَقُولُ الَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهِذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضْلِلُ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُوْدَرِنَكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا
ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿١٧﴾

san mayākan Ubangijinka fāce Shi, kuma ita (wutar) ba ta kasance ba fāce wata tunātarwa ce ga mutum.

32. A'aha ! Ina rantsuwa da watā.

33. Da dare a lōkacin da ya jūyar da baya.

34. Da sāfiya idan ta wāye.

35. Ita (wutar) dayan manyan masīfū ce.

36. Mai gargadī ce ga mutum.

37. Ga wanda ya so, daga cikin-ku, ya gabāta ko ya jinkirta.

38. Kowane rai ga abin da ya aikata jingina ce.

39. Fāce mutānen dāma.

40. A cikin Aljanna suna tambayar jūna.

41. Game da māsu laifi.

42. (Su ce musu) "Me ya shigar da ku a cikin Sa'kar?"

43. Suka ce, "Ba mu kasance munā a cikin māsu salla ba.

44. "Kuma ba mu kasance muna ciyar da matalautā ba.

45. "Kuma mun kasance muna kūtsāwa tāre da māsu kūtsāwa,

46. "Mun kasance munā kāryata rānar sakamako.

47. "Har gaskiya (wāto mutuwa) ta zo mana".

48. Sabōda haka cēton māsu cēto bā zai amfāne su ba.

49. Haba ! Me ya same su, suka zama māsu bijirewa daga wa'azin gaskiya.

كَلَّا وَالْقَسْرُ ﴿١﴾

وَأَنْتَلِ إِذَا دَبَرَ ﴿٢﴾

وَالصُّبْحَ إِذَا شَقَرَ ﴿٣﴾

إِنَّهَا لِإِحْدَى الْكَبَرِ ﴿٤﴾

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٥﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْ كُوَنْ يَقْدُمُ أَوْ يَتَّخِذُ ﴿٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٧﴾

إِلَّا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٨﴾

فِي جَنَّتِ يَسَاءَ لُونَ ﴿٩﴾

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٠﴾

مَاسَلَكُ كُلُّ فِي سَقَرَ ﴿١١﴾

فَالْوَالِمَنَاتُ مِنَ الْمُصَلَّيْنَ ﴿١٢﴾

وَلَمْ نَكُنْ نُطِعْمُ الْمِشَكِينَ ﴿١٣﴾

وَكُنَّا نَحْنُ حُضُّ مَعَ الْحَاضِرِينَ ﴿١٤﴾

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الْدِينِ ﴿١٥﴾

حَقَّ أَنَّا نَنْدِنُ الْيَقِيْنُ ﴿١٦﴾

فَمَا تَفَعَّهُمْ شَفَعَهُ الْشَّفِيعِيْنَ ﴿١٧﴾

فَمَا هُمْ عِنِ الْتَّذِكَرَ مُغَرِّبِيْنَ ﴿١٨﴾

50. Kamar dai sū, jākuna firgitattu ne.

51. Sun gudu daga zāki.

52. A'aha! Kōwāne mutum daga cikinsu yanā son a zo masa da takardu (da sūnansa) ana wātsāwa

53. A'aha! Kai dai, bā su jin tsōron Lāhira.

54. A'aha! Lalle ne, shi (Alku-rāni) tunātarwa ce.

55. Dōmin wanda ya so, ya tuna.

56. Kuma bā zā su tuna ba fāce idan Allah Ya so, Shi ne Ya cancanta a bi Shi da ta'kawa, kuma Ya cancanta ga Ya yi gāfara.

كَانُهُمْ حُمْرٌ مُّسْتَفِرَةٌ ﴿٦﴾

فَرَأَتِ الْمُؤْمِنَاتُ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٧﴾

بَلْ نُرِيدُ كُلُّ أَمْرٍ يَقْتَهِرُ آنَّ يُؤْتَى صُحْفًا مُّنَشَّرًا ﴿٨﴾

كَلَّا لِلَّذِينَ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٩﴾

كَلَّا لِإِنَّهُ وَنَذِيرٌ ﴿١٠﴾

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿١١﴾

وَمَا يَذَكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ

الْقُوَّى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿١٢﴾

Tana karantar da bāyānin yiwuar Tāshin Kiyāma, da sifar mūmini ga saurin kāma umurnin Allah, da sakamakon wanda ya bi hanyar Allah, ko kuwa ya fi bin ta.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bā sai Nā yi rantsuwa⁽¹⁾ da Rānar Kiyāma ba.

لَا أَقِسمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ﴿١﴾

(1) Wasu na fassarawa: Ina rantsuwa da Rānar Kiyāma. A ganina, da tabbatar da rantsuwar da kuma kore ta duka daya ne, ma'kasūdi dai jan hankalin mai karātu ga abin da yake a ciki, na hikimar Allah.

2. Bā sai Nā yi rantsuwa da rai mai yawan zargin⁽¹⁾ kansa ba.
3. Shin, mutum yanā zaton cēwa bā zā Mu tāra kasusuwansa ba?
4. Na'am! Māsu īkon yi Muke a kan Mu daidaita gabōbin yātsunsa.
5. Ba haka ba! Mutum so yake, ya yi fājirci, ya karyata abin da yake a gabansa.
6. Yanā tambaya, “Yaushe ne Rānar Kiyāma?”
7. To, idan gani ya dimauta (ya yi kyalli).
8. Kuma watā ya yi husūfi (haskensa ya dushe).
9. Aka tāra rānā da watā.
10. Mutum zai ce a rān nan, “Ina wurin gudu?”
11. A'aha! Bābu mafaka.
12. Zuwa ga Ubangijinka wurin tabbata, a rānar nan, yake.
13. Ana gayā wa mutum, a rānar nan, abin da ya gabatar da wanda ya jinkirtar.
14. Ba haka ba! Mutum, ga abin da ya shafi kansa, masani ne.
15. Kuma ko da yā jēfa uzuro-rinsa (bā zā a saurāre shi ba).
16. Kada ka mōtsar⁽²⁾ da hars-henka game da shi dōmin ka yi gaugāwar riķe shi (Alkur'āni).

وَلَا أَقِيمُ بِالنَّفْسِ الْوَمَأَةَ ﴿١﴾
 أَيْخَسِبُ الْإِنْسَنُ أَنَّ نَجْمَعَ عَظَامَهُ ﴿٢﴾
 بِلَّا قَدْرٍ يَعْلَمُ أَنَّ شَوَّى بَنَاهُ ﴿٣﴾
 بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَنُ لِيَفْجُرَ مَاهِهٌ ﴿٤﴾
 يَسْعَلُ إِيَّانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ﴿٥﴾
 فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٦﴾
 وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٧﴾
 وَجْمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٨﴾
 يَقُولُ الْإِنْسَنُ يَوْمَئِذٍ أَنَّ الْمَفَرُ ﴿٩﴾
 كَلَّا لَأَوْزَرَ ﴿١٠﴾
 إِلَى يَرِكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقْرُ ﴿١١﴾
 يُبَيِّنُ الْإِنْسَنُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخْرَى ﴿١٢﴾
 بِلَ الْإِنْسَنُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٣﴾
 وَلَوْ أَلْقَى مَعَادِنَهُ ﴿١٤﴾
 لَا تُحِرِّكْ لَبِيهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٥﴾

(1) Kowane rai na zargin kansa idan bai yi aikin alheri ba, ko kuma bai yi fiye da wanda ya yi ba, ko kuma bai aikata wanda ya fi kyāwo ba a lokacin aikinsa.

(2) Dangantakar wannan āya da ta sama da ita ita ce bambancin Annabi mai gaugawar karbar umurnin Allah da kyamar kāfiri ga karbarsa, da bayānin sauķakēwar Allah ga mai bin umurninSa.

17. Lalle ne wājibi ne a gare Mu, Mu tāra shi. Mu (tsare maka) karātunsa.

18. To, idan Muka karanta shi, sai ka bi karatunsa.

19. Sa'an nan lalle, wājibi ne, a gare Mu, bayāninsa.

20. A'aha! Bā haka ba, kunā son mai gaugawar nan (dūniya) ne.

21. Kunā barin ta karshen (Lāhira).

22. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu annuri ne.

23. Zuwa ga Ubangijinsu māsu kallo ne.

24. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu gintsēwa ne.

25. Sunā zaton a sako musu maśifa mai karya tsatso.

26. A'aha! Idan (rai) ya kai ga karankarmai.

27. Kuma aka ce, ‘Wāne ne mai tāwada?’

28. Kuma ya tabbata cēwa rabuwa dai ce.

29. Kuma kwabri ya lauye da wani kwabri.

30. Zuwa ga Ubangijinka, a rānar nan, magargada⁽¹⁾ take.

31. To, bai gaskatā ba, kuma bai yi salla ba!

32. Amma dai ya karyata, kuma ya jūya baya!

إِنَّ عَلَيْنَا جَمِيعَهُ وَقُرْءَانَهُ ﴿١٦﴾

فَإِذَا قَرَأَنَاهُ فَاتَّبَعَ قُرْءَانَهُ ﴿١٧﴾

لَوْلَئِنَّ عَلَيْنَا يَبَانَهُ ﴿١٨﴾

كَلَّا لَيْلَ تَحْبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿١٩﴾

وَتَدَرُّونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٠﴾

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ ﴿٢١﴾

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٢﴾

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٣﴾

نَظَنُّ أَنْ يُقْعَلَ بِهَا فَاقْرَأُهُ ﴿٢٤﴾

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْتَّرَاقِ ﴿٢٥﴾

وَقَلَّ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٦﴾

وَظَلَّنَ أَنَّهُ الْفَرَاقُ ﴿٢٧﴾

وَأَنْتَقَتِ الْسَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٨﴾

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٢٩﴾

فَلَا صَدَقَ وَلَا أَصْلَى ﴿٣٠﴾

وَلِكُنْ كَذَبَ وَتَوْلَى ﴿٣١﴾

(1) Ranar kora mutane, kamar ana gargada tumāki, zuwa ga tsayi a gaba ga Allah, dōmin hisābi.

33. Sa'an nan ya tafī zuwa ga mutānensa, yana tākama.

فَرَدَّهُبِإِلَيْ أَهْلِهِ، يَسْمَعُهُ ﴿٢٣﴾

34. Halaka tā tabbata a gare ka, sa'an nan ita ce mafī dācewa.

أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى ﴿٢٤﴾

35. Sa'an nan wata halaka tā tabbata a gare ka dōmin tā fi dācewa.

ثُمَّ أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى ﴿٢٥﴾

36. Shin, mutum nā zaton a bar shi sagaga (wāto bābu nufin kōme game da shi)?

أَيْخَبُ الْإِنْسَنُ أَنْ يُرَجِّعَ سُدًى ﴿٢٦﴾

37. Bai kasance digo na maniyyi ba, wanda ake jēfarwa (a cikin mahaifa),

أَتَرِيكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَى ﴿٢٧﴾

38. Sa'an nan ya zama gudan jini, sa'an nan Allah Ya halitta shi, sa'an nan Ya daidaita gabōbinsa;

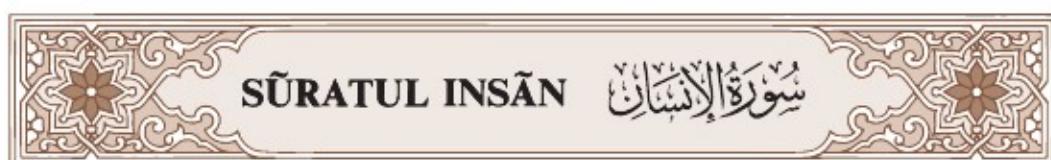
لُوكَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَى ﴿٢٨﴾

39. Sa'an nan Ya sanya, daga gare shi, nau'i biyu:namiji da mace?

فَجَعَلَ مِنْهُ الرَّوْحَمَنُ الْذَّكَرَ وَالْأَنْثَى ﴿٢٩﴾

40. Ashē Wannan bai zama Mai iko ba bisa ga rāyar da matattu?⁽¹⁾

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْكِي الْمَوْقَفَ ﴿٣٠﴾

Tana karantar da asalin mutum da yadda zai kare, ko ya dōge idan yā bauta wa Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne wata mudda ta zami tā zo a kan mutum, bai kasance kōme ba wanda ake ambata.

هَلْ أَتَىٰ عَلَىٰ إِلَيْسَنِ حِينٌ مِنَ الظَّهَرِ ثُمَّ كُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ﴿١﴾

(1) Ana son mai karātu a nan ya ce, a boye بل وأنا على ذلك من الشاهدين

2. Lalle ne Mū, Mun halitta mutum daga digon ruwa garwayayye, Muna jarraba shi, sabōda haka Muka sanya shi mai ji mai gani,

3. Lalle ne Mū, Mun shiryar da shi ga hanyar kwarai, ko ya zama mai gōdiya, kuma ko ya zama mai kāfirci.

4. Lalle ne Mū, Mun yi tattali, dōmin kāfirai, sarkoki da kükumma da sa'ir.

5. Lalle ne mutānen kirki zā su sha daga finjālin giya, abin gaurayarta yā kasance kāfur ne.

6. Wani marmaro ne, daga gare shi bayin Allah suke sha, suna būbugar da shi būbugarwa.

7. Suna cikāwa da alwāshin (da suka bākanta), kuma suna tsōron wani yini wanda sharrinsa ya kasance mai tartsatsi ne.

8. Kuma suna ciyar da abinci, a kan suna bukātarsa, ga matauci da marāya da kāmamme.

9. (Suna cēwa) “Munā ciyar da ku ne dōmin nēman yardar Allah kawai, bā mu nufin sāmun wani sakamako daga gare ku, kuma bā mu nufin gōdiya.

10. “Lalle ne mū, muna tsōro, daga Ubangijinmu, wani yini mai gintsēwa, mai murtukēwa.”

11. Sabōda haka Allah Ya tsare musu sharrin wannan yini, kuma Ya hada su da annūrin huska da farin ciki,

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجَ بَنَتِيلِيهِ
فَعَلَّمْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَامًا شَارِكَهُ اهْكُمُورًا ﴿٢﴾

إِنَّا أَعْذَنَا لِلْكُفَّارِينَ سَلَسَلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٣﴾

إِنَّ الْأَتَارَادَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مَرَاجِهَا كَافُورًا ﴿٤﴾

عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُقْجِرُونَهَا تَقْجِيرًا ﴿٥﴾

وُقُونَ بِالنَّدَرِ وَمَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٦﴾

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُجَّهِ مِسْكِنًا وَبَيْسِمًا وَأَسِيرًا ﴿٧﴾

إِنَّمَا تُطْعَمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا تُرِيدُ مِنْ كُلِّ جَرَاءٍ وَلَا شَكُورًا ﴿٨﴾

إِنَّمَا تَخَافُ مِنْ رَبِّيَّا لَوْمًا عَبُوسًا فَمُطْرِبًا ﴿٩﴾

فَوَقَنَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَنَهُمْ نَصْرَةً وَسُرُورًا ﴿١٠﴾

12. Kuma Ya sāka musu, sabōda hakurin da suka yi, da Aljanna da tufāfin alharīni.

13. Sunā māsu zaman ginciri⁽¹⁾, a cikinta, a kan karagu, bā su ganin rānā a cikinta, kuma bā su ganin jaura.

14. Kuma inuwōyinta suna kusa, a kansu, an hōre nunannun 'yā'yan itācenta, hōrēwa.

15. Kuma ana kēwayāwa a kansu da finjālai na azurfa da kofuna wadanda suka kasance na karau.

16. Karau na azurfa, sun kaddara su kaddarawa, daidai bukāta.

17. Ana shayarwa da su, a cikinta, finjalan giya, wadda abin gaurayarta ya kasance zanjabil ne.

18. Wani marmaro ne, a cikinta, ana kirān sa Salsabil.

19. Kuma wasu yara samārin dindindin na kēwayāwa, a kansu, idan ka gan su, zā ka zaci sū lu'ulu'u ne wanda aka wātsa.

20. Kuma idan kā ga wannan wurin, to, kā ga wata irin ni'ima da mulki babba.

21. Tufāfinsu na sama na alharīni ne, kōre da mai walkiya, kuma an kawāce su da mundāye na wata irin azurfa, kuma Ubangijinsu, Ya shāyar da su abin sha mai tsarkakēwar (ciki).

وَجَرَّهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٧﴾

مُشَكِّنٍ فِيهَا عَلَى الْأَرْضِ إِلَيْهِ لَا يَرْقُونَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٨﴾

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظَلَالُهَا وَدُلُّتْ قُطُوفُهَا نَذِيلًا ﴿١٩﴾

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بَانِيَةً مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَارِيرًا ﴿٢٠﴾

قَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿٢١﴾

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَاسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَجِيلًا ﴿٢٢﴾

عَيْنَانِ فِيهَا سَسْمَى سَلَسِيلًا ﴿٢٣﴾

* وَنُطْفُ عَلَيْهِرِ وَلَدُنْ "خُلَدُونَ إِذَا رَأَيْتُهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿٢٤﴾

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كِبِيرًا ﴿٢٥﴾

عَلَيْهِمْ شَابُ سُنْدِسٌ حُضُرٌ قَاسِتَرْقٌ وَحُلُوَا
أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَنْهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢٦﴾

(1) Kishingida.

22. (A ce musu) “Lalle ne wannan ya kasance, a gare ku sakamako, kuma aikinku ya kasance abin gödewa.”

23. Lalle Mū ne, Muka saukar da Alkur’āni a gare ka, saukarwa.

24. Sabōda haka ka yi hakuri ga hukuncin Ubangijinka, kuma kada ka bi, daga cikinsu, mai zunubi ko mai kāfirci.

25. Kuma ka ambaci sūnan Ubangijinka, sāfe da maraice.

26. Daga dare, sai ka yi sujūda gare Shi, kuma ka tsarkake Shi darē mai tsawo.

27. Lalle ne wadannan suna son mai gaugāwa (dūniya) kuma suna bari, a bāyansu, wani yini mai nauyi.

28. Mū ne, Muka halitta su, kuma Muka karfafa halittarsu, kuma idan Mun so, zā Mu musanyā su da wasu mutāne, kwatankwacinsu, musanyāwa.

29. Lalle ne wannan wata tunātarwa ce, saboda wanda ya so ya riķa hanyar kirki zuwa ga Ubangijinsa,

30. Kuma bā zā ku so ba, sai Allah Yā so, lalle ne Allah Yā kasance Masani, Mai hikima.

31. Yana shigar da wanda Ya so a cikin rahamarSa, kuma azzālumai, Yā yi musu tattalin wata azāba mai radadi.

إِنَّ هَذَا كَانَ لِكُلِّ جَزَاءٍ وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ نَرْزَقُنَا عَلَيْكَ الْفُرْقَانَ تَنْزِيلًا ﴿١٢﴾

فَاصْبِرْ لِهِ حَكْرِ رِبِّكَ وَلَا قُطْعَ مِنْهُ فَإِنَّمَا أَوْ
كَفُورًا ﴿١٣﴾

وَأَذْكُرْ أَسْمَرِ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿١٤﴾

وَمِنَ الْأَيَّلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَيِّحْهُ لِيَلَّا طَوِيلًا ﴿١٥﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذْرُونَ وَرَاءَهُنَّ
يَوْمًا فَيَقْبَلُونَ ﴿١٦﴾

تَحْنُ خَلْقَنَاهُمْ وَشَدَّدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا اشْتَنَا
بَدَلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبَدِيلًا ﴿١٧﴾

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخِذَ إِلَيْ رَبِّهِ
سَبِيلًا ﴿١٨﴾

وَمَا شَاءَ وَنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ
أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٠﴾

Tana gargadī dōmin nēman a gaskata Alkur'āni da abin da yake fada game da Kiyāma.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da iskōkin da ake sakōwa jere, sunā bin jūna.
2. Sa'an nan su zama iskōki māsu karfi suna kadāwa da karfi.
3. Kuma māsu watsa rahama wātsāwa.
4. Sa'an nan da āyōyi⁽¹⁾ māsu rarrabe gaskiya da karya rarrabēwa.
5. Sa'an nan da malā'iku māsu jēfa tunātarwa (ga Manzanni).
6. Domin yanke hamzari ko dōmin gargadī.
7. Lalle ne abin da ake yi muku wa'adi da shi tabbas mai aukuwa ne.
8. To, idan taurāri aka shāfe haskensu.
9. Kuma, idan sama aka tsāge ta.

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾

فَالْعَصِيقَاتِ عَصْفَا ﴿٢﴾

وَالنَّسِيرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾

فَالْفَرِيقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾

فَالْمُلِيقَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾

عَذْرًا وَأُونْذَرًا ﴿٦﴾

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوْقَعٌ ﴿٧﴾

فَإِذَا أَنْجُومُ طَمِسَتِ ﴿٨﴾

وَإِذَا السَّمَاءَ فُرِجَتْ ﴿٩﴾

(1) Yā kamanta manzanin Allah māsu kāwo āyōyinSa da iskōki māsu kāwo ruwa, dōmin rahamar da ke cikin kowanensu.

10. Kuma idan duwātsu aka nike su.
11. Kuma idan manzanni aka kayyade lōkacin tāra su.
12. Domin babbar rānar da aka yi wa ajali.
13. Domin rānar rarrabēwa⁽¹⁾.
14. Kuma me ya sanar da kai rānar rarrabēwa?
15. Bone yā tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
16. Ashe, ba Mu halakar da (māsu karyatāwa) na farko ba,
17. Sa'an nan kuma zā Mu biyar musu da na karshe?
18. Haka nan Muke aikatāwa da māsu yin laifi.
19. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!
20. Ashe, ba Mu halitta ku daga wani ruwa wulakantacce ba,
21. Sa'an nan Muka sanya shi a cikin wani wurin natsuwa amintacce,
22. Zuwa ga wani gwargwadon mudda sananna,
23. Sa'an nan Muka nūna iyā-warMu? Madalla da Mu, Māsu nūna iyāwa.
24. Bone ya tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa!
25. Ashe, ba Mu sanya kasa matattarā ba,

وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِقَتْ ﴿١﴾
 وَإِذَا الرُّسُلُ أُقْتَتْ ﴿٢﴾
 لِأَيِّ يَوْمٍ أُجْهَتْ ﴿٣﴾
 لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿٤﴾
 وَمَا أَذْرَنَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿٥﴾
 وَتِلْيُّ يَوْمَ إِذْ لَمْ يَكُنْ بِّينَ ﴿٦﴾
 أَلَمْ نَهْلِكْ أَلَّا وَلَيْنَ ﴿٧﴾
 ثُمَّ نُنْهِيُّهُمْ أَلَّا خَرِينَ ﴿٨﴾
 كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٩﴾
 وَتِلْيُّ يَوْمَ إِذْ لَمْ يَكُنْ بِّينَ ﴿١٠﴾
 أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِّنْ مَاءٍ مَّهِينَ ﴿١١﴾
 فَجَعَلْنَاهُ فِي قَارِمَكِينَ ﴿١٢﴾
 إِلَى قَدَرِ مَعْلُومٍ ﴿١٣﴾
 فَقَدْ رَنَافِعْنَمُ القَدِيرُونَ ﴿١٤﴾
 وَتِلْيُّ يَوْمَ إِذْ لَمْ يَكُنْ بِّينَ ﴿١٥﴾
 أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كَنَّاً ﴿١٦﴾

(1) Yin hukunci a tsakanin tālikai.

26. Ga rāyayyu da matattu,
27. Kuma Muka sanya, a cikinta, kafaffun duwātsu madaukaka, kuma Muka shāyar da ku ruwa mai dādī?
28. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
29. Ku tafī zuwa ga abin da kuka kasance kuna karyatāwa game da shi!
30. Ku tafī zuwa ga wata inuwa mai rassa uku.
31. Ita ba inuwar ba, kuma ba ta wadātarwa daga harshen wuta.
32. Lalle ne ita, tanā jifā da tar-tsatsi kamar sōrāye.
33. Kamar dai su rakumma ne bañāke.
34. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
35. Wannan yini ne da bā zā su iya yin magana ba.
36. Bā zā a yi musu izni ba, balle su kāwo hanzari.
37. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
38. Wannan rānar rarrabēwa ce, Mun tattara ku tare da mutānen farko.
39. To, idan akwai wata dabara gare ku, sai ku yi ma Ni ita.
40. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!
41. Lalle ne māsu tañawa suna a cikin inuwōwi da marēmari.
42. Da wasu 'ya'yan itāce irin wadanda suke marmari.

أَحْيَاهُ وَأَمْوَاتَهُ
وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوْبَرَ شَمِخَتْ وَأَسْقَيْنَاهُ مَاءً
فُرَاتَهُ

وَيَلْ يَوْمَدِ الْمُكَذِّبِينَ

أَنْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

أَنْطَلِقُوا إِلَى ظَلَلِ ذِي ثَلَاثِ شَعَبٍ

لَا ظَلِيلٌ وَلَا يُغَيِّرُ مِنَ الْهَبِ

إِنَّهَا تَرَهُ مِنْ شَرِّ كَالْقَصْرِ

كَانَهُ بِرِجَالَتْ صُفَرْ

وَيَلْ يَوْمَدِ الْمُكَذِّبِينَ

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطَقُونَ

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ

وَيَلْ يَوْمَدِ الْمُكَذِّبِينَ

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاهُمْ وَالْأَوَّلِينَ

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ يَعْدُ فَيَكِيدُونَ

وَيَلْ يَوْمَدِ الْمُكَذِّبِينَ

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَغَيْوَنِ

وَفَوْكَهُ مِمَّا يَشَاءُ هُوَنَ

43. (A ce musu) “Ku ci ku sha cikin ni’ima sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa.”

44. Lalle ne Mū, haka Muke sāka wa māsu kyautatāwa.

45. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

46. (Ana ce musu) “Ku ci ku ji dan dādī kadafan, lalle ne dai ku māsu laifi ne.”

47. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

48. Kuma idan an ce musu, “Ku yi rukū’i,” bā zā su yi rukū’in (sal-la) ba.

49. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa!

50. To, da wane lābāri (Littāfi), waninsa (Alkur’āni) zā su yi īmāni?

كُلُّا وَأَشْرُوْا هِنْبَئِيْمَا كَتَمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

إِنَّا كَذَلِكَ تَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٤٨﴾

وَتِلْيُّوْمَيْدِ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٤٩﴾

كُلُّا وَمَتَعْوَاقِلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾

وَتِلْيُّوْمَيْدِ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٥١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَكَعْوَالَيْرَكَعُونَ ﴿٥٢﴾

وَتِلْيُّوْمَيْدِ لِلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٥٣﴾

فِيَأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٤﴾

SŪRATUN NABA'

سُورَةُ النَّبَأِ

Tana nūna rikicēwar mutāne a farkon addini da yadda ake jāwo hankalinsu dōmin su kōma ga hanya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. A kan mē suke tambayar jūna?

2. A kan muhimmin lābari mai girma (Alkur’āni)?

عَمَّ يَسْأَلُونَ ﴿١﴾

عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيْمِ ﴿٢﴾

3. Wanda suke sāba wa jūna a cikinsa?
4. A'aha! Zā su sani.
5. Kuma a'aha! Zā su sani.
6. Ashe, ba Mu sanya kasa shifida ba?
7. Da duwātsu turaku (ga rike kasa)?
8. Kuma Mun halitta ku mazā da mātā?
9. Kuma Muka sanya barcinku hūtāwa?
10. Kuma Muka sanya dare (ya zama) sutura?
11. Kuma Muka sanya yini (ya zama) lōkacin nēman abinci?
12. Kuma Muka gina, a samanku, sammai bakwai māsu karfi?
13. Kuma Muka sanya fitila mai tsanin haske (rānā)?
14. Kuma Muka saukar daga cikakkun girāgizai, ruwa mai yawan zuba?
15. Dōmin Mu fitar da kwaya da tsiri game da shi?
16. Da itācen lambuna māsu libniya?
17. Lalle ne rānar rarrabēwa tā kasance abin kayyadē wa lōkaci.
18. Rānar da zā a yi būsa a cikin kaho, sai ku zo, jama'a jama'a.
19. Kuma aka bude sama, sai ta kasance kōfōfi.
20. Kuma aka tafiyar da duwātsu, sai suka kasance kūra.

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْلِفُونَ ﴿٢﴾
 كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿١﴾
 ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٣﴾
 أَنَّهُنْجَعِلُ الْأَرْضَ مِهْدَاءً ﴿٤﴾
 وَالْجَنَّالُ أَوْتَادًا ﴿٥﴾
 وَخَلَقْنَاكُمْ رُوْجَاجًا ﴿٦﴾
 وَجَعَلْنَا لَوْمَةَ كُرْسِيَّاتَا ﴿٧﴾
 وَجَعَلْنَا أَيْلَلَيَّاسَا ﴿٨﴾
 وَجَعَلْنَا الْنَّهَارَ مَعَاشًا ﴿٩﴾
 وَبَيْتَنَا فَوْقَ كُرْسِيَّادَا ﴿١٠﴾
 وَجَعَلْنَا إِرَاجًا وَهَاجَا ﴿١٢﴾
 وَأَنْزَلَنَا مِنَ الْمُعِصْرَتِ مَاءً تَجَاجَا ﴿١٤﴾
 لِنُخْرِجَ بِهِ حَبَّانَبَاتَا ﴿١٥﴾
 وَجَتَتِ الْفَافَا ﴿١٦﴾
 إِنَّ يَوْمَ الْقَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾
 يَوْمَ يُسَخَّنُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفَجَا ﴿١٨﴾
 وَفُتُحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَ أَبُوَيَا ﴿١٩﴾
 وَسُيَرَتِ الْجَنَّالُ فَكَانَ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

21. Lalle ne Jahannama tā ka-sance madākata.
22. Ga māsu kētare iyākōki, tā zama makōma
23. Sunā māsu zama a cikinta, zāmunna.
24. Bā su dandanāwar wani sanyi a cikinta, kuma bā su dandana abin sha.
25. Fāce tafasasshen ruwa da rubābben jini.
26. Sakamako mai dācēwa.
27. Lalle ne sū, sun kasance bā su fātar sauñin wani hisābi.
28. Kuma suka karyata game da ãyōyinMu, karyatāwa!
29. Alhāli kōwane abu Mun kī-diddigē shi, a rubūce.
30. Sabōda haka ku dandana, domin haka, bā zā Mu kāra muku kōme ba fāce azāba.
31. Lalle ne māsu tañawā nā da wani wurin sāmun babban rabo.
32. Lambuna da inabōbi.
33. Da cikakkun 'yammata, tsār-rar jūna.
34. Da hinjālan giya cikakku.
35. Bā su jin yāsassar magana, a cikinta, kuma bā su jin karyatāwa.
36. Dōmin sakamako daga Ubangijinka, kyautā mai yawa.
37. Ubangijin sammai da kasa da abin da yake a tsakāninsu, Mai rahama, bā su da ikon yin wata magana daga gare Shi.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿١﴾
 لِلظَّالِمِينَ مَعَابًا ﴿٢﴾
 لِلّذِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٣﴾
 لَا يَدْرُوْنَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرْبًا ﴿٤﴾
 إِلَّا حِيمًا وَعَسَاقًا ﴿٥﴾
 جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٦﴾
 إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٧﴾
 وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٨﴾
 وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٩﴾
 فَذُوْفُوا فَلَنْ تَرِيدَ كُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿١٠﴾
 إِنَّ الْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿١١﴾
 حَدَّلَوْنَ وَأَعْتَبَا ﴿١٢﴾
 وَكَوَاعِبَ أَتَرَابًا ﴿١٣﴾
 وَكَاسِدَهَا قَافًا ﴿١٤﴾
 لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَّا وَلَا كَذَبًا ﴿١٥﴾
 جَزَاءً مِنْ رِبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿١٦﴾
 رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْرَّحْمَنُ لَا
 يَمْلِكُونَ مِنْهُ خَطَابًا ﴿١٧﴾

38. Rānar da Rūhi da malā'iku zā su tsaya a cikin safu, bā su magna, sai wanda Allah Ya yi masa izni, kuma ya fadī abin da ke daidai.

39. Wancan shi ne yini na gaskiya; to, wanda ya so, ya riķa makōma zuwa ga Ubangijinsa.

40. Lalle ne Mū, Mun yi muku gargadin azāba makusanciya, rānar da mutum ke dūbi zuwa ga abin da hannāyensa suka aikata, kuma kāfiri ya ce, “Kaitona, dā dai nā zama turbāya!”

يَوْمَ يَقُومُ الْرُّوحُ وَالْمَلِئَكُ صَفًا لَا يَتَكَبَّرُونَ
إِلَامَنْ أَذْنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٢﴾

ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ مَعَابًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَنذَرْنَاكُمْ عَذَابًا فِي يَوْمٍ يَنْظُرُ الْمُرْءُ مَا
قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرْبَابًا ﴿٤﴾

SŪRATUN NĀZI'ĀT

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

Tanā karantar da cewa jinkirin saukar azāba ga mai laifi bā kyāle shi ba ne, ga Allah, istidrāji ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da mala'iku māsu fisgar rāyuka (na kafirai) da karfi.

2. Da māsu dībar rāyuka (na mūminai) da sauķi a cikin nishādi.

3. Da māsu sauķa daga sama da umurnin Allah kamar suna iyo.

4. Sa'an nan su zama māsu gauğāwa (da umurnin Allah) kamar suna tsēre.

وَالنَّزِعَاتِ عَرْقًا ﴿١﴾

وَالنَّشِطَاتِ نَشَطًا ﴿٢﴾

وَالسَّبِحَاتِ سَبِحَا ﴿٣﴾

فَالسَّدِيقَاتِ سَدِيقًا ﴿٤﴾

5. Sa'an nan su kasance māsu shirya gudanar da umurni.
6. Rānar da mai girtiza abūbuwa (būsar farko) zā ta kada.
7. Mai biyar ta (būsa ta biyu) nā biye.
8. Wasu zukāta, a rānar nan, māsu jin tsōro ne.
9. Alhāli idānunsu na ƙasƙantattu.
10. Sunā cēwa, “Ashe, lalle zā a iya mayar da mu a kan al 'amarin farko?
11. “Ashe, idan muka zama ƙasu-suwa rududdugaggu?”
12. Suka ce, “Waccan kam kō-māwa ce, tābaబbiya!”
13. To, ita kam, tsāwa guda kawai ce.
14. Sai kawai gā su a bāyan kasa.
15. Shin, lābārin Mūsā ya zo maka?
16. A lōkacin da Ubangijinsa Ya kirāye shi, a cikin rāfi mai tsarki, wato Duwā?
17. Ka tafī zuwa ga Fir'auna, lalle ne shi, ya kētare haddi.
18. “Sai ka ce masa, ‘Kō zā ka so ka tsarkaka,
19. “‘Kuma in shiryar da kai zuwa ga Ubangijinka domin ka ji tsorona?’”
20. Sai yā nūna masa āyar⁽¹⁾ nan mafi girma.

فَالْمُدْبِرَنَ أَفْرَكَ ﴿٥﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الْرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾

تَبَعُهَا الْرَّاجِفَةُ ﴿٧﴾

قُلُوبُ يَوْمَ إِذَا وَاحِدَةٌ ﴿٨﴾

أَبْصِرُهَا حَاسِعَةً ﴿٩﴾

يَقُولُونَ لِئَلَّا مَرْدُودُونَ فِي الْحَارِفَةِ ﴿١٠﴾

إِذَا كُاعَظَلَمَ لَخِزَةً ﴿١١﴾

قَالُواْ تِلْكَ إِذَا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾

فَإِنَّمَا هِيَ رَجْرَةٌ وَحْدَةٌ ﴿١٣﴾

فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

هَلْ أَتَنَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

إِذْ نَادَهُ رَبُّهُ بِالْأَوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوَّىٰ ﴿١٦﴾

أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغِيٌّ ﴿١٧﴾

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَيَّ أَنْ تَرْكِي ﴿١٨﴾

وَأَهْدِيَكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشِي ﴿١٩﴾

فَأَرْبَأْنَاهُ أَلْآيَةً الْكَبْرَىٰ ﴿٢٠﴾

(1) Āyar Mūsā da tā fi girma ita ce sandarsa mai zama maciji ko hannunsa mai haske kamar tōcila idan yā sanya cikin hammata yā fitar.

21. Sai ya karyata, kuma ya sāba (umurni),
22. Sa'an nan ya jūya bāya, yanā tafiya da sauri.
23. Sai ya yi gayya, sa'an nan ya yi kira.
24. Sai ya ce, “Nī ne Ubangijin-ku mafi dāukaka.”
25. Sabōda haka Allah Ya kāma shi, dōmin azābar maganar farshe da ta farko
26. Lalle ne a cikin wannan hakika akwai abin kula ga wanda yake tsōron Allah.
27. Shin, kū ne mafi wuyar halitta ko sama? Allah Ya gina ta,
28. Ya dāukaka rufinta, sa'an nan Ya daidaitā ta,
29. Kuma Ya duhuntar da darenta, kuma Ya fitar da hantsinta,
30. Kuma kasa a bayan haka Ya mulmula ta,
31. Ya fitar da ruwanta daga gare ta da makiyāyarta,
32. Da duwatsu, Yā kafe ta,
33. Domin jiyyarwa dādī a gare ku, kuma ga dabbōbinku.
34. To, idan uwar masīfu, mafi girma, ta zo,
35. Rānar da mutum zai yi tunānin abin da ya aikata,
36. Kuma a bayyana Jahīm ga mai gani,
37. To, amma wanda ya yi girman kai,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿١﴾

فَمَنْ أَذْبَرَ يَسْعَى ﴿٢﴾

فَخَسِرَ فَنَادَى ﴿٣﴾

فَقَالَ أَنْذِرْنِي إِلَيْكُمُ الْأَعْمَالَ ﴿٤﴾

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَئِكَ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لِعْنَةً لِمَنْ يَحْسَنَ ﴿٦﴾

إِنَّمَا أَشَدُ خَلْقَاهُ افْسَادَهُنَّهَا ﴿٧﴾

رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّنَهَا ﴿٨﴾

وَأَغْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ صُبْحَهَا ﴿٩﴾

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَّهَا ﴿١٠﴾

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءً هَارَمَ عَنْهَا ﴿١١﴾

وَلِلْجَبَالِ أَرْسَهَا ﴿١٢﴾

مَتَعَالَكُمْ وَلَا تَنْعِيكُمْ ﴿١٣﴾

فَإِذَا جَاءَتِ الظَّامِنَةُ الْكُبْرَى ﴿١٤﴾

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسُنُ مَا سَعَى ﴿١٥﴾

وَبَرِزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى ﴿١٦﴾

فَأَمَّا مَنْ طَغَى ﴿١٧﴾

38. Kuma ya zābi rāyuwa ta kusa, (wato dūniya),

وَإِنَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا^{٢٨}

39. To, lalle ne Jahīm, ita ce makōma.

فَإِنَّ الْجَحِيرَةَ هِيَ الْمَأْوَى^{٢٩}

40. Kuma amma wanda ya ji tsōron tsayi a gaba ga Ubangijinsa, kuma ya kange kansa daga son rai.

وَأَمَّا مِنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهُوَى^{٣٠}

41. To, lalle ne Aljanna ita ce makōma.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى^{٣١}

42. Sunā tambayar ka game da Sa'a, wai yaushe ne matabbatarta?

يَسْأَلُونَكُمْ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَلَهَا^{٣٢}

43. Me ya hadā ka da ambatonta?

فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا^{٣٣}

44. Zuwa ga Ubangijinka fars-hen al'amarinta yake

إِلَيْ رَبِّكَ مُنْتَهَهَا^{٣٤}

45. Kai mai gargadī kawai ne ga mai tsōron ta.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَّنْ يَخْشَهَا^{٣٥}

46. Kamar sū, a rānar da zā su gan ta, ba su zauna ba fāce a lōkacin marēce ko hantsinsa.

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيهَةً أَوْ^{٣٦}

صُحْحَهَا^{٣٧}

Tana karantar da rashin bambanci a cikin Musulunci; rikon addini da gaskiya shi ne daukaka, bā sāmu ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Yā game huska⁽¹⁾ kuma ya jūya bāya.

عَبَسٌ وَتَوَلَّ

2. Sabōda makāho yā je masa.

أَنْ جَاءَهُ الْأَغْمَى

3. To, me ya sanar da kai cēwa watakila shi ne zai tsarkaka,

وَمَا يَدْرِيكَ لَعْلَةً يَرَكَ

4. Ko ya tuna, dōmin tunāwar ta amfane shi?

أَوْيَدَكَ فَتَنَفَّعَهُ الْذِكْرُ

5. Amma wanda ya wadātu da dūkiya,

أَمَّا مِنْ أَسْتَغْفِرَ

6. Sa'an nan kai kuma ka dora bijira zuwa gare shi!

فَإِنَّ لَهُ نَصَدَّى

7. To, me zai cūce ka idan bai tsarkaka ba?

وَمَا عَلِمْتَكَ الْأَيْزَنَ

(1) Wani makāho, Abdullahi bin Ummi Maktūm ya je wurin Annabi dōmin ya musulunta, sai ya iske a lōkacin nan Annabi na kōkarin shiryar da wasu manyan mutāne na Kuraishāwa, sai wannan makāhon ya yanke maganar Annabi da su, bā da saninsa ba, alhāli Annabi na gūrin su musulunta dōmin darajarsu ga idon mutānensu. Saboda haka Annabi, (tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi), ya bāta huska, ya tafi dōmin bacin ransa, saboda rashin musuluntarsu. Bāyan haka Annabi nā girmama Abdullahi kwarai, idan ya je wurinsa sai ya ce masa “Maraba da wanda Ubangijina Ya zarge ni sabōda shi”. Kuma ya shimsida masa mayafinsa, idan ya fita tafiya, yakan sanya shi rikon garin Madīna,

Kissar tana nūna girmamawar Allah ga Annabi da Ya ce, “Ya game huska...” bai ce masa, “Domin ka game huska”... ba sai ya fada a cikin hali mai sauķi.

8. Kuma amma wanda ya zo maka yana gaugāwa,
9. Alhāli shī yanā jin tsōrōn Allah,
10. Kai kuma kā shagala ga barinsa!
11. A'aha! Lalle ne wannan tunātarwa ce,
12. Sabōda wanda ya so ya tuna Shi (Allah).
13. (Tunātarwa ce) ta cikin lit-tafai abāban girmamāwa,
14. Abāban daukakāwa, abāban tsarkakēwa,
15. A cikin hannāyen malā'iku marubūta,
16. Māsu daraja, māsu dā'a ga Allah.
17. An la'ani mutum (kafiri). Mē yā yi kāfircinsa!
18. Daga wane abu, (Allah) Ya halitta shi?
19. Daga digon maniyyi, Ya halitta shi, sa'an nan Ya faddarā shi (ga halaye).
20. Sa'an nan hanyarsa ta fitā Ya sauķake masa.
21. Sa'an nan Ya matar da shi, sai Ya sanya shi a cikin kabari.
22. Sa'an nan idan Ya so, lalle ne, zai tāyar da shi.
23. Hafīka, bai i da aikata abin da Allah Ya umurce shi ba (lōkacin sanya shi a cikin kabari).

وَأَمَّا مِنْ جَاءَكُوكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾

وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾

فَإِنَّ عَنَّهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾

كَلَّا إِنَّهَا تَذَكَّرٌ ﴿١١﴾

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾

مَرْفُوعَةٌ مُّطَهَّرَةٌ ﴿١٤﴾

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾

كَرَامَةٌ سَرَرَةٌ ﴿١٦﴾

قُتِلَ الْإِنْسَنُ مَا أَكَّفَرَهُ ﴿١٧﴾

مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ﴿١٩﴾

ثُرُّ السَّبِيلَ يَسِّرَهُ ﴿٢٠﴾

ثُرُّ أَمَانَةٍ فَاقْبَرَهُ ﴿٢١﴾

ثُرُّ اذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

كَلَّا لَمَّا يَقِضَ مَا أَمْرَهُ ﴿٢٣﴾

24. To, mutum ya dūba zuwa ga abincinsa.

25. Lalle ne Mū, Mun zubo ruwa, zubōwa.

26. Sa'an nan Muka tsattsāge kasa tsattsagewa.

27. Sa'an nan Muka tsirar da kwaya, a cikinta.

28. Da inabi da ciyāwa.

29. Da zaitūni da itācen dabīno.

30. Da lambuna māsu yawan itāce.

31. Da 'yā'yan itācen marmari, da makiyāyā ta dabbōbi.

32. Domin jin dādī a gare ku, ku da dabbobinku.

33. To, idan mai tsāwa (busa ta biyu) ta zo.

34. Rānar da mutum yake gudu daga dan'uwansa.

35. Da uwarsa da ubansa.

36. Da mātarsa da diyansa.

37. Ga kōwane mutum daga cikinsu, a rānar nan, akwai wani sha'ani da ya ishe shi.

38. Wasu huskōki, a rānar nan, māsu haske ne.

39. Māsu dāriya ne, māsu bushāra.

40. Wasu huskōki, a rānar nan, akwai kūra a kansu,

41. Baki zai rufe su,

42. Wadannan sū ne kāfirai fājirai (ga ayyukansu).

فَلَيَنْظُرْ إِلَيْهِ أَنَّسٌ إِلَى طَعَامِهِ

۱۵ أَنَا صَيَّبْنَا الْمَاءَ صَيْباً

٦٣ شققنا الأرض، شقا

فَأَنْذِنْتَ لَهَا حَانَ

وَعِنْبَا وَقَضَيَا

وَرِسْوَنَا وَمَخَلَّا

وَحَدَّ أَبُو عُلْيَا

وَفَكِهَةُ وَأَبَا

مَقْتَلُكُ وَلَا نَعْمَلُكُ

فَإِذَا حَاءَتُ الْصَّاحَّةُ

نَعْمَانُ الْمَعْوَنِيُّ أَخْدَه

卷之三

وَصَاحِبَتْهُ وَيَنْهَا

لِكُلِّ أَقْرَبٍ مِنْهُمْ يَوْمَ إِذْ شَانُونْ يُغْنِيهِ

وُجُوهٌ لَّهُ مَدْعُوَةٌ

ضاحكة مُستشة

وَوُجُوهٌ نَّوَمَذْ عَلَيْهَا عَبَرَةٌ

٦١

أَوْ أَدْلُوكْ هُوَ الْكَفِيلُ الْفَحْشَى

Tana karantar da Tāshin Kiyāma gaskiya ne, kuma Alkur'āni gaskiya ne, daga Allah yake, bābu ragi bābu fāri, yā taho ta hannun aminci, daga Allah zuwa ga Annabi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan rāna aka shāfe haskenta.
2. Kuma idan taurāri suka gurbāce (wani ya shiga a cikin wani).
3. Kuma idan duwātsu aka tafiyar da su.
4. Kuma idan rākuma māsu cikunna⁽¹⁾ aka sakē su wāwai, bā ga kōwa ba.
5. Kuma idan dabbōbin dāji aka tattara su.
6. Kuma idan tēkuna aka mayar da su wuta.
7. Kuma idan rāyuka aka hada⁽²⁾ su da jikunkunansu.
8. Kuma idan wadda aka turbude⁽³⁾ ta da rai aka tambaye ta.

إِذَا الشَّمْسُ كُوَرَتْ ①
وَإِذَا النُّجُومُ أَنْكَدَتْ ②
وَإِذَا الْجِبَالُ سُيَرَتْ ③
وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِلَتْ ④
وَإِذَا الْوُحُوشُ حُيَسَرَتْ ⑤
وَإِذَا الْبَحَارُ سُجَرَتْ ⑥
وَإِذَا الْفُؤُسُ رُوَجَتْ ⑦
وَإِذَا الْأَمْوَادُ دَهَ سُبِلَتْ ⑧

(1) Rākuma māsu ciki dan wata gōma.

(2) Ko kuma aka hada kōwane mutum da irin mutānensa a Aljanna ko a wuta.

(3) A cikin zāmanin jahiliyya Lārabāwa bā su son a haifa musu 'ya'ya māta dōmin haka har sukan turbude 'ya'yansu dōmin kada su yi abin kunya ko kuma su taluce wajen yi musu aure.

9. "Sabōda wane laifi ne aka kashe ta?"
10. Idan takardun ayyuka aka wātsa su (ga māsu su).
11. Kuma idan sama aka fēde ta.
12. Kuma idan Jahīm aka hūra ta.
13. Kuma idan Aljanna aka ku-santar da ita.
14. Rai ya san abin da ya halar-tar (a rānar nan).
15. To, ba sai Na yi rantsuwa da taurāri matafā⁽¹⁾ ba.
16. Māsu gudu suna būya.
17. Da dare idan ya bāyar da bāya.
18. Da sāfiya idan ta yi lumfashi.
19. Lalle ne shi (Alkur'āni) haķ-kan, maganar wani manzon (Allah) ne mai girma ga Allah.
20. Mai karfi, mai daraja a wurin Mai Al'arshi.
21. Wanda ake yi wa dā'a (wato shugaban malā'iku) ne a can, amin-tacce.
22. Kuma abokinku ba mahau-kaci ba ne.
23. Kuma lalle ne yā gan shi⁽²⁾ a cikin sararin sama mabayyani.

يَا أَيُّ ذِئْبٍ قُتِلَتْ ⑤
وَإِذَا الصَّحْفُ لُشِّرَتْ ٦
وَإِذَا السَّمَاءَ كُبْطِتْ ٧
وَإِذَا الْجِحِيرُ سُعْرَتْ ٨
وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْفَتْ ٩
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أَخْضَرَتْ ١٠
فَلَا أُفَسِّمُ بِالْخَيْسِ ١١
أَجْوَارِ الْكَنْسِ ١٢
وَأَتَلِيلٌ إِذَا عَسَسَ ١٣
وَالصُّبْحَ إِذَا تَسَفَّسَ ١٤
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولِ كَرَبْلَاءِ ١٥
ذِي قُوَّةٍ عِنْدِ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٌ ١٦
مَطَاعُ شَرَامِينِ ١٧
وَمَا صَاحِبُكُمْ مَجْنُونٌ ١٨
وَلَقَدْ رَأَاهُ بِالآفَقِ الْمُبِينِ ١٩

(1) Masu tafiya suna kōmawa bāya.

(2) Annabi yā ga Mala'ika Jibirilu yā san shi. Sabōda haka wani aljani bā zai yi kama da shi ba balle ya kāwo masa karya.

24. Kuma shi, ga gaibi⁽¹⁾, bā mai rōwa ba ne.
25. Kuma shi (Alkur'āni) bā maganar shaidani, wanda aka la'ana, ba ce.
26. Shin, a inā zā ku tafi?
27. Lalle ne shi (Alkur'āni) bā kōme ba ne fāce gargadi ga talikai.
28. Ga wanda ya so, daga cikin-ku, ya shiryu,
29. Kuma bā zā ku so ba, sai idan Allah Ubangijin halitta Yā yarda.

وَمَا هُوَ عَلَى الْعِيْنِ بِضَيْنِينَ ﴿٤﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ سَيْطَنٍ رَّجِيمٍ ﴿٥﴾

فَإِنَّهُمْ لَذَّهَبُونَ ﴿٦﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٧﴾

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٨﴾

وَمَا تَشَاءُ وَنَٰتِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

Tana karantar da gaskiyar Tashin Kiyāma, kuma ayyukan mutum na dūniya ana tsare da su dōmin hisābi da sakamako. Akwai malā'iku matsara na musumman.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan sama ta tsāge,
2. Kuma idan taurāri suka wātse,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾

وَإِذَا الْكَوَافِرُ انتَرَتْ ﴿٢﴾

(1) Ma'anar gaibi a nan, ilmin da Allah Ya aiko Jibirilu da shi zuwa ga Annabi, Annabi ba ya bōye shi daga mutāne. Ga wata firā'a, wanda ake tuhuma, wāto ba a tuhumar Annabi, ga gaibin da ya fada cēwa daga Allah yake, wāto Alkur'āni duka gaskiya ne.

3. Kuma idan tēkuna aka facce su,
4. Kuma idan kaburbura aka tōne su,
5. Rai yā san abin da ya gabatar, da abin da ya jinkirtar.
6. Yā kai mutum! Mē ya rūde ka game da Ubangijinka, Mai karimci?
7. Wanda Ya halitta ka, sa'an nan ya daidaitā ka, Ya kuma tsakaitā ka.
8. A cikin kōwace irin sūra Ya so, Ya ginā ka a kanta.
9. A'aha, bā haka ba, kuna karyatāwa game da sakamako!
10. Lalle ne, a kanku, hafīka akwai matsara,
11. Māsu daraja, marubūta,
12. Sunā sanin abin da kuke ai-katāwa.
13. Lalle ne māsu dā'ā ga Allah, dāhir, suna cikin ni'ima.
14. Kuma lalle ne fājirai, dāhir, sunā cikin Jahīm.
15. Zā su shigē ta a rānar sakamako.
16. Bā zā su faku daga gare ta ba.
17. Kuma mē ya sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?
18. Sa'an nan mē yā sanar da kai abin da ake cē wa rānar sakamako?
19. Rānā ce da wani rai ba ya iya mallakar kōme, dōmin wani rai, al'amari, a rānar nan, ga Allah (dai) yake.

وَإِذَا الْحَاجُرُ فُحْرَتْ ٢
وَإِذَا الْقُبُوْرُ بُعْثَرَتْ ٣
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَأَخْرَتْ ٤
يَأْتِيهَا الْإِنْسَنُ مَا عَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ٥
الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّكَ فَعَدَّكَ ٦
فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَبُّكَ ٧
كَلَّابٌ شَكَرٌ بُونَ بِالْدِينِ ٨
وَإِنَّ عَيْنَكُمْ لَحَفِظَتِينَ ٩
كَرَامًا كَتَبْتِينَ ١٠
يَعْلَمُونَ مَا تَفَعَّلُونَ ١١
إِنَّ الْأَبْرَارَ لَغَنِيٌّ نَعِيْرِ ١٢
وَإِنَّ الْفُجَارَ لَفِي حَيْمِ ١٣
يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الْدِينِ ١٤
وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَافِلِينَ ١٥
وَمَا أَدْرِنَاكَ مَا يَوْمُ الْدِينِ ١٦
ثُمَّ مَا أَذْرَنَاكَ مَا يَوْمُ الْدِينِ ١٧
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسُ لِتَقْسِيسِ شَيْئاً وَالْأَمْرُ
يَوْمَ يُبَيِّنُ اللَّهُ ١٨

Tana karantar da wajabcin tsare hakkōkin mutāne, tsakaninsu, a ciniki da wasu mu'āmalolin zamantakēwa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bone ya tabbata ga māsu naKKasāwa.
2. Wadanda suke idan suka auna daga mutāne suna cika mūdu,
3. Kuma idan sun auna musu, da zakka⁽¹⁾ ko da sikēli, suna ragēwa
4. Ashe! Wadancan bā su tabbata cēwa lalle sū, ana tāyar da su ba?
5. Domin yini mai girma,
6. Yinin da mutāne ke tāshi zuwa ga Ubangijin halitta?
7. HaKīka, lalle ne littāfin fājirai, dāhir, yana a cikin Sijjin,
8. Kuma mē ya sanar da kai abin da akē cē wa Sijjin?
9. Wani littāfi ne rubūtacce,
10. Bone yā tabbata a rānar nan ga māsu karyatāwa,
11. Wadanda suke karyatāwa game da rānar sakamako,

وَيَلْ لِلْمُطْفَفِينَ ①

الَّذِينَ إِذَا أَكَلُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ②

وَلَا كَلَّا لَهُرْ وَرَزْنُهُرْ مُخْسِرُونَ ③

أَلَا يَرَى أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ④

لِيَوْمِ عَظِيمٍ ⑤

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجُورِ لَفِي سِجْنٍ ⑦

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجْنٌ ⑧

كِتَابٌ مَرْفُومٌ ⑨

وَيَلْ يَوْمَ إِذَا لَمْ كَذِبْنَ ⑩

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ⑪

(1) Mūdu.

12. Babū mai ḫaryatāwa gare shi
fāce dukan mai kētare haddi, mai
yawan zunubi,

13. Idan ana karātun āyōyinMu,
a kansa, sai ya ce, tātsūniyōyin
mutānen farko ne,

14. A'aha! Bā haka ba, abin da
suka kasance suna aikatāwa dai, yā
yi tsātsa a cikin zukātansu.

15. A'aha! Hañika, lalle ne sū,
daga Ubangijinsu, a rānar nan,
wadanda ake shāmakacēwa ne,

16. Sa'an nan, lalle ne sū, māsu
shiga cikin Jahīm ne.

17. Sa'an nan a ce, "Wannan shi
ne abin da kuka kasance kuna ḫa-
ryatāwa game da shi."

18. A'aha! Hañika, lalle ne littā-
fin māsu dā'ā yana a cikin
Illiyyīna?

19. Kuma mēne ne yā sanar da
kai abin da ake cēwa Illiyyūna?

20. Wani littāfi ne rubūtacce,

21. Muñarrabai⁽¹⁾ suke halarta
shi.

22. Lalle ne māsu dā'ā ga Allah
tabbas suna cikin ni'ima,

23. A kan karagu, suna ta kallo,

24. Kana sani, a cikin huskōkin-
su, akwai kwarjinin ni'ima.

25. Ana shāyar da sū daga wata
giya wadda aka yunke a kan rufinta.

26. Karshen kurbinta miski ne.
To, a cikin wannan, māsu gwagwar-
maya su yi ta gwagwarmayar nēma.

وَمَا يَكْنَبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدِلٍ أَثِيرٌ ﴿١٧﴾

إِذَا تَشَاءَ عَلَيْهِ أَيْتَسَاقَ الْأَسْطِرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨﴾

كَلَّا لَمْ رَأَنَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٩﴾

كَلَّا لَمْ يَقْرَأُنَّ رِفْقَةً يَوْمَدِلَّ مَحْجُوْنَ ﴿٢٠﴾

لَمْ يَأْتِهِمْ لَصَالُوا الْجَحِيرِ ﴿٢١﴾

لَمْ يُقَالْ هَذَا الَّذِي كُنْتُ بِهِ تَكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلْمٍ ﴿٢٣﴾

وَمَا أَذْرَيْكَ مَا عَلِيُّونَ ﴿٢٤﴾

كِتَابٌ مَرْفُومٌ ﴿٢٥﴾

يَشَهِدُهُ الْمُقْرَبُونَ ﴿٢٦﴾

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٧﴾

عَلَى الْأَرْضِ إِنَّكَ يَنْظُرُونَ ﴿٢٨﴾

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٩﴾

يُسْقَوْنَ مِنْ رَجِيقٍ مَنْتُورِمٍ ﴿٣٠﴾

خَتَمْهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلَيَتَنَافَسَ

الْمُسْتَكْفِسُونَ ﴿٣١﴾

(1) Malā'iku masu daraja.

27. Kuma abin da ake gauraya ta da shi, daga tasnīm yake,
28. (Wato) wani marmaro ne wanda mukarrabai ke sha daga gare shi.
29. Lalle ne wadanda suka kāfirata sun kasance (a dūniya) suna yi wa wadanda suka yi īmāni dāriya.
30. Kuma idan sun shude su, sai su dinga yin zundē,
31. Kuma idan suka jūya zuwa ga iyālansu, sai su tafi suna kākāci,
32. Kuma idan sun gan su sai su ce, “Lalle wadannan batattu ne.”
33. Alhāli kuwa ba a aike su ba dōmin su zama māsu tsaro a kansu.
34. To, yau fa (a Lāhira) wadanda suka yi īmāni, sū ke yi wa kāfirai dāriya.
35. A kan karagu, suna ta kallo.
36. Shin, an sāka ma kāfirai abin da suka kasance suna aikatawa?⁽¹⁾

وَمِنْ أَجْهُمْ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿١٧﴾

عَيْنَا يَشْرِبُ بِهَا الْمُقْرَبُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَافُوا مِنَ الَّذِينَ إِمْنَأُوا

يَضْحَكُونَ ﴿١٩﴾

وَإِذَا مَرُوا بِهِمْ يَتَغَامِزُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا نَقَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ أَنْقَبُوا فَكِهِنَ ﴿٢١﴾

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَا أَرْسَلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ﴿٢٣﴾

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ إِمْنَأُوا مِنَ الْكُفَّارِ

يَضْحَكُونَ ﴿٢٤﴾

عَلَى الْأَرْضِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٥﴾

هَلْ ثُبَّ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

SŪRATUL INSHIKĀK سورة الإشراق

Tana karantar da tabbatar Tāshin Kiyāma, kuma duka abin da ake aikatāwa idan ba na tattalin Kiyāmar ba ne, to, yā zama wahal da kai, maras amfāni, da bāta lōkaci.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan sama ta kēce,

إِذَا السَّمَاءَ أَنْشَقَتْ ﴿١﴾

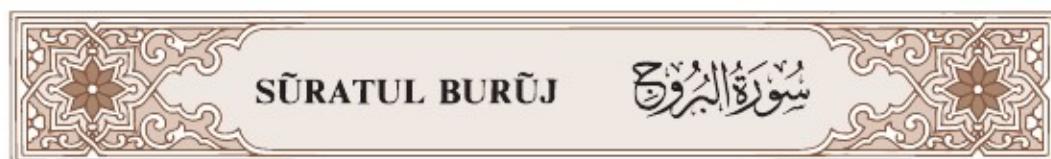
(1) Amsar tambaya “na’am”.

2. Ta saurari Ubangijinta, kuma aka wajabta mata yin saurāron,
3. Kuma idan ƙasā aka miƙe ta,
4. Kuma ta jēfar da abin da yake a cikinta, tā wōfinta daga kōme,
5. Kuma ta saurāri Ubangijinta, aka wajabta mata yin saurāren,
6. Ya kai mutum! Lalle ne kai mai aikin wahal da kai ne zuwa ga Ubangijinka, wahala mai tsanani, To, kai mai haduwa da Shi ne.
7. To, amma wanda aka bai wa littāfinsa da dāmansa,
8. To, za a yi masa hisābi, hisābi mai sauķi
9. Kuma ya jūya zuwā ga iyālin-sa (a cikin Aljanna), yanā mai raha.
10. Kuma, amma wanda aka bai wa littāfinsa daga wajen bāyansa,
11. To, zā shi dinga kiran halaka!
12. Kuma ya shiga sa'īr,
13. Lalle ne shi, yā kasance (a dūniya) cikin iyālinsa yanā mai raha.
14. Lalle ne yā yi zaton bā zai kōmo ba.
15. Na'am! Lalle ne Ubangijin-sa Ya kasance Mai gani gare shi.
16. To, ba sai Nā rantse da sha-faki ba,
17. Da dare, da abin da ya kunsa,
18. Da watā idan (haskensa) ya cika,

وَأَذِنْتَ لِرَبَّهَا وَحْقَتْ ①
 وَلَدَّ الْأَرْضُ مُذْتَ ②
 وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَخَلَّتْ ③
 وَأَذِنْتَ لِرَبَّهَا وَحْقَتْ ④
 يَا أَيُّهَا الْإِنْسَنُ إِنَّكَ كَانَ حُلْجَ إِلَى رَبِّكَ كَذَّحَا
 فَمُلْكِيَّهُ ⑤
 فَأَمَّا مَنْ أُولَئِكَ كَتَبَهُ وَيَعْمَلُهُ ⑥
 فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حَسَابًا يَسِيرًا ⑦
 وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑧
 وَأَمَّا مَنْ أُولَئِكَ كَتَبَهُ وَرَأَهُ ظَهِيرَهُ ⑨
 فَسَوْفَ يَدْعُو أُشْبُورًا ⑩
 وَيَصْلَى سَعِيرًا ⑪
 إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑫
 إِنَّهُ دَخَلَ أَنَّ لَنْ يَحْمُرَ ⑬
 بَلَّ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ⑭
 فَلَا أَقْسِمُ بِالشَّفَقِ ⑮
 وَالْيَلِ وَمَا وَسَقَ ⑯
 وَالْقَمَرِ إِذَا أَنْسَقَ ⑰

19. Lalle ne kunā hawan wani hāli daga wani hāli.
20. To, mē ya sāme su, ba su yin ūmāni?
21. Kuma idan an karanta Alku-rāni a kansu, bā su yin tawāli'u?
22. Ba haka ba! Wadanda suka kāfirta, sai karyatāwa suke yi.
23. Alhāli, Allah Shī ne Mafī sani ga abin da suke tārāwa.
24. Saboda haka, ka yi musu bushāra da azāba mai radadī,
25. Fāce wadanda suka yi ūmāni, suka aikata ayyukan kwarai, sunā da wani sakamako wanda bā ya yankēwa.

لَتَرْكِبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١﴾
فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢﴾
وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٣﴾
بِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ كَذَّبُونَ ﴿٤﴾
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوَعِّدُونَ ﴿٥﴾
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٦﴾
إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٧﴾

Tana bayānin mugunyar ākibar māsu wahal da mūminai a kan addininsu, bā da wata hujja ba ta shari'ā.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da sama mai taurārin lissafin shekara,
2. Da yinin da aka yi alkawarin zuwansa,⁽¹⁾

وَالسَّمَاءُ ذَاتُ الْرُّوحِ ﴿١﴾
وَاللَّيْلُمَوْعِدُ ﴿٢﴾

(1) Rānar Kiyāma.

3. Da yini mai shaidu, da yini da ake halarta⁽¹⁾ a cikinsa
4. An la'ani mutānen rāmi⁽²⁾.
5. Wato wuta wadda aka hurā.
6. A lōkacin da suke a kan (gefen) ta a zazzaune.
7. Alhāli sū, bisa ga abin da suke aikatāwa ga mūminai, sunā halarce.
8. Kuma ba su tuhumce su ba, fāce kawai domin sun yi īmāni da Allah Mabuwāyi, Wanda ake gōde wa,
9. Wanda Yake Shi ne da mulkin sammai da ƙasa, kuma Allah a kan kōme halarce Yake.
10. Lalle ne wadanda suka fitini mūminai maza da mūminai māta, sa'an nan ba su tūba ba, to, sunā da azābar Jahannama, kuma sunā da azābar gōbara.
11. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwarai, sunā da gidājen Aljanna, ƙoramu na gudāna daga ƙarkashin gidājen. Wancan abu fa shi ne rabo babba.
12. Lalle ne damkar Ubangijin-ka mai tsanani ce ƙwarai.
13. Lalle ne Shī, Shi ne Mai ƙāga halitta, kuma Ya mayar da ita (bāyan mutuwa).

(1) Rānar Arafa.

(2) Mutānen Najiran ne suka yi rāmi suka hūra wuta a ciki, dōmin su ƙone wanda ya yi imāni da addinin Masīh Isa dōmin su hana yāduwarsa. Suka umurci kōwane Musulmi ya jēfa kansa a ciki, sū kuma suna zazzaune suna kallo.

وَشَاهِدُوْمَشْهُودٌ ②

فَتُلَقِّبُ الْأَخْدُودٌ ①

النَّارِذَاتُ الْوَقُودُ ③

إِذْهُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ④

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شَهُودٌ ⑤

وَمَا نَقْمُدُ مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدُ ⑥

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑦

إِنَّ الَّذِينَ فَتَوْأُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ قَسَوُوا

فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلْحَرِيقٌ ⑧

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ

الْكَبِيرُ ⑨

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ⑩

إِنَّهُ رَوِيدٌ وَرَعِيدٌ ⑪

14. Kuma Shi ne Mai gāfara,
Mai bayyana sōyayya.
15. Mai Al'arshi mai girma
16. Mai aikatāwa ga abin da
Yake nufi.
17. Ko lābārin rundunōni yā zo
maka
18. Fir'auna da Samūdāwa ?
19. Ā'aha ! Wadanda suka kāfir-
ta sunā cikin karyatāwa.
20. Alhāli, Allah daga bāyansu,
Mai kēwaye su ne (da saninSa).
21. Ā'aha ! Shi Alkur'āni ne mai
girma.
22. A cikin Allo tsararre.

وَهُوَ الْعَفُورُ أَلَّوْدُودُ ﴿١١﴾

دُوَالْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٢﴾

فَعَالْ لِيَابِرِيدُ ﴿١٣﴾

هَلْ أَتَنَاكَ حَدِيثُ الْجَنُودِ ﴿١٤﴾

فَرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٥﴾

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٦﴾

وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿١٧﴾

بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَجِيدٌ ﴿١٨﴾

فِي لَوْجٍ مَحْفُوظٌ ﴿١٩﴾

SŪRATUD DĀRIK

سُورَةُ الظَّارِقَةِ

Tana karantar da tsaron Allah ga kome bisa ga tsari, kuma kome asīrinSa ne, Alkur'āni gaskiya ne da asiri, Allah Yā tsare shi daga mai son ya bāta shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jinkai.

1. Inā rantsuwa da sama da mai aukōwa da dare.

2. To, mē yā sanar da kai abin da ake cēwa mai aukōwa da dare?

وَالسَّمَاءَ وَالظَّارِقَةِ ﴿١﴾

وَمَا أَذْرَنَاكَ مَا الظَّارِقَةِ ﴿٢﴾

3. Shi ne taurāron nan mai tsaninan haske.⁽¹⁾

النَّجْمُ الْثَّاقِبُ ﴿٣﴾

4. Bābu wani rai fāce a kansa akwai wani mai tsaro.

إِنْ كُلُّ نَفِيسٍ لَمَاعَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾

5. To, mutum ya dūba, daga mē aka halittā shi?

فَلَيَنْظُرِ الْإِنْسَنُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

6. An halittā shi daga wani ruwa mai tunkudar jūna,

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾

7. Yanā fita daga tsakanin tsatso da karankarman kirji.

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالثَّرَيْبِ ﴿٧﴾

8. Lalle ne Shi (Allah) ga mayar da shi (mutum), tabbas Mai iyāwa ne.

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾

9. Rānar da ake jarrabawar asi-rai

يَوْمَ سُبْلِ السَّرَّايرِ ﴿٩﴾

10. Saboda haka bā shi da wani karfi, kuma bā shi da wani mai taimako (da zai iya kāre shi daga azābar Allah).

فَهَالَهُ مِنْ فُوقٍ وَلَا نَاصِرٌ ﴿١٠﴾

11. Ina rantsuwa da sama ma'abūciyar ruwa mai kōmāwa yana yankēwa,

وَالسَّمَاءُ ذَاتُ الرَّجْعَ ﴿١١﴾

12. Da kasa ma'abūciyar tsāgē-wa,⁽²⁾

وَالأَرْضُ ذَاتُ الصَّدْعَ ﴿١٢﴾

13. Lalle ne shī (Alkur'āni), haķīka magana ce daki-daki⁽³⁾,

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصَلْ ﴿١٣﴾

14. Kuma shī, bā bananci⁽⁴⁾ ba ne.

وَمَا هُوَ بِالْهَرَبِ ﴿١٤﴾

15. Lalle ne sū, suna kulla kaidi na sōsai,

إِنَّهُمْ يَكْدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

(1) Wannan ya yi kama da zuwan Annabi a cikin jahiliyya don ya haskaka duniya da ilimi kamar yadda girqije ke ba da ruwa saboda tsiron kasa, hantsar uwa ta ba da nono saboda jariri kuma maniyi ya zo lokacin jima'i.

(2) Dōmin fitar tsiro.

(3) Mai rabewa tsakanin karya da gaskiya.

(4) Kākāci.

16. Kuma Ni, Ina mayar da kai-di (gare su) kamar yadda suke kulla kaidi,

وَأَكِيدُ كِيدَا ﴿٦﴾

17. Sabōda haka, ka yi wa kāfi-rai jinkiri, ka dākata musu, sannu-sannu.

فَهَلْ أَكَفَرُونَ أَمْ هُمْ رُؤَيْدَا ﴿٧﴾

SŪRATUL A'ALĀ

سُورَةُ الْأَعْلَى

Tana karantar da cewa rāyarwa da matarwa ga hannun Allah suke, sū kuma nau'i-nau'i ne.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka tsarkake sūnan Ubangijn-ka Mafi daukaka,

سَيِّدُ أَسْمَارِكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾

2. Wanda Yā yi halitta sa'an nan Ya daidaita abin halittar,

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ﴿٢﴾

3. Kuma Wanda Ya kaddara (abin da Ya so) sannan Ya shiryar, (da mutum ga hanyar alhēri da ta sharri),

وَالَّذِي قَدَرَ فَهَدَى ﴿٣﴾

4. Kuma Wanda Ya fitar da makiyāyā,

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ﴿٤﴾

5. Sa'an nan Ya mayar da ita kekasassa, baķa.

فَعَلَهُ عُثَمَاءُ أَخْوَى ﴿٥﴾

6. Za mu karantar da kai (Al-kur'āni) sabōda haka bā zā ka mantā (shi) ba.

سَنُقْرُئُكَ فَلَا تَنْسِى ﴿٦﴾

7. Fâce abin da Allah Ya so, lalle ne Shi (Allah) Ya san bayyane da abin da yake bôye.

إِلَّا مَا سَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهَرَ وَمَا يَخْفِي ﴿٧﴾

8. Kuma za Mu sauķake maka (al'amari) zuwa ga (Shari'a) mai sauķi.

وَنَبِيِّكُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾

9. Sabôda haka, ka tunâtar, idan tunatarwa zâ ta yi amfâni.

فَذِكْرُكُ إِنْ تَقْعَدْ أَلْذِكْرُ ﴿٩﴾

10. Wanda yake tsôron (Allah) zai tuna.

سَيِّدُكُ مَنْ يَحْشِي ﴿١٠﴾

11. Kuma shaķiyyi, zai nisance ta,

وَيَتَجَنَّبُهَا أَلْأَسْقَىٰ ﴿١١﴾

12. Wanda zai shiga wutar da tâ fi girma,

الَّذِي يَصْلِي النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾

13. Sa'an nan bâ zai mutu ba a cikinta, kuma bâ zai râyu ba,

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾

14. Lalle ne wanda ya tsarkaka (da imâni) yâ sâmu babbân rabo.

فَدَأْلَحَ مَنْ تَرَكَ ﴿١٤﴾

15. Kuma ya ambaci sûnan⁽¹⁾ Ubangijinsa, sa'an nan yâ yi salla.

وَذَكْرُ أَسْمَرَيْهِ، فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾

16. Ba haka ba! Kunâ zâbin râyuwa ta kusa (dûniya)⁽²⁾

بَلْ تُؤْتِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

17. Alhâli Lâhira ita ce mafî al-heri kuma mafî wanzuwa,

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٧﴾

18. Lalle ne wannan⁽³⁾ yanâ a cikin litaffan farko.

إِنَّ هَذَا لِفِي الصُّحْفِ الْأُولَىٰ ﴿١٨﴾

19. Littaffan Ibrâhîm da Mûsâ.

صُحْفٌ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

(1) Ya ambaci sûnan Allah ga ayyukansa duka, ya yi sallolin nan biyar da sauran ibâdôdi duka.

(2) Rayuwa iri biyu ce, ta dûniya da ta Lâhira.

(3) Kamanta râyuwar ciyâwa da râyar da ummiyyi da ilmi bâbu mantuwa, da râyar da mâtattu cikin sa'âda ko cikin shakâwa yana cikin litaffan farko.

Tana karantar da yin hujja da abin da ake iya gani da ido dōmin a fahimci abin da ake gani da hankali, gwargwadon tunanin abokin magana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne labārin (Kiyāma) mai rufe mutāne da tsōronta yā zo maka?

هَلْ أَتَكُ حَدِيثَ الْغَشِيشَةِ ①

2. Wasu huskōki a rānar nan kas̄kantattu ne.

وُجُودُ يَوْمِيْذِ خَشِيشَةُ ②

3. Māsu aikin wahala ne, māsu gajiya,

عَامِلَةً تَأْصِبَةً ③

4. Zā su shiga wata wuta mai zāfi.

نَصْلَانِ نَارًا حَارِمَةَ ④

5. Ana shāyar da su daga wani marmaro mai zāfin ruwa,

تُسْقَى مِنْ عَيْنِ إِينَةَ ⑤

6. Ba su da wani abinci fāce dai daga danyi.

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرَبِ ⑥

7. Bā ya sanya kiba, kuma bā zai wadātar daga yunwa ba.

لَا يُسْتِمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ⑦

8. Wasu huskōki a rānar nan māsu ni'ima ne.

وُجُودُ يَوْمِيْذِ نَاعِمَةَ ⑧

9. Game da aikinsu, masu yarda ne,

لَسْعِيْهَا رَاضِيَةً ⑨

10. (Suna) a cikin Aljanna madaukakiya.

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ⑩

11. Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta.

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغْيَةَ ⑪

12. A cikinta akwai marmaro
mai gudāna.
13. A cikinta akwai gadāje
madaukaka.
14. Da kōfuna ar'aje.
15. Da filōli⁽¹⁾ jēre,
16. Da katifu shimfide.
17. Ashe, to, bā zā su dūbāwa ba
ga rākumā yadda aka halitta su?
18. Da zuwa ga sama yadda aka
daukaka ta?
19. Da zuwa ga duwātsu yadda
aka kafa su?
20. Da zuwa ga kasa yadda aka
shimfidā ta?
21. Sabōda haka, ka yi wa'azi,
kai mai yin wa'azi ne kawai.
22. Ba ka zama mai ūkon tank-
wasawa a kansu ba.
23. Fāce dai duk wanda ya jūya
bāya, kuma ya kāfirta,
24. To, Allah zai yi masa azāba,
azābar nan da take mafī girma.
25. Lalle ne, zuwa gare Mu kō-
mōwarsu take,
26. Sa'an nan lalle ne aikinMu
ne Mu yi musu hisābi.

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ١٣
فِيهَا سُرُورٌ مَرْفُوعَةٌ ١٤
وَأَكْنَابٌ مَوْضُوعَةٌ ١٥
وَفَتَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ ١٦
وَزَرَافٌ مُبْتُوْثَةٌ ١٧
أَفَلَا يَظْرُونَ إِلَى الْإِلَيْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ١٨
وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ١٩
وَإِلَى الْجَبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ٢٠
وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ٢١
فَذِكْرٌ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكَّرٌ ٢٢
لَسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ٢٣
إِلَّا مَنْ تَوَلَّ وَكَفَرَ ٢٤
فَيَعْذِبُهُ اللَّهُ الْعَذَابُ الْأَكْبَرُ ٢٥
إِنَّ إِلَيْنَا إِنَّا بَاهُمْ ٢٦
ثُمَّلَّنَ عَلَيْنَا حِسَابُهُمْ ٢٧

(1) Matāsan kai.

Tana karantar da cēwa girmamawa da īmāni da taķawa take, bā da sāmun dūkiya ko kyāwon halitta ko mulki ba.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da alfijiri,
2. Da darūruwa gōma.
3. Da (adadi na) cikā da (na) mārā.
4. Da dare idan yana shūdewa,
5. Ko a cikin wadannan akwai abin rantsuwa ga mai hankali (da yake kange shi daga zunubi)?
6. Ba ka ga yadda Ubangijinka Ya aikata da Ādāwa ba?
7. Iramawa māsu sakon⁽¹⁾ kīrar jiki.
8. Wadanda ba a halitta kwatankwacinsu ba, a cikin garūruwa (na dūniya).
9. Da Samūdāwa wadanda suka fasa duwātsu a cikin wādi⁽²⁾ (suka yi gidāje)?

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾
وَلَيَالٍ عَشْرِ ﴿٢﴾
وَالشَّفْعِ وَالوَتْرِ ﴿٣﴾
وَأَيَّلَ إِذَا يَسِرَّ ﴿٤﴾
هَلْ فِي ذَلِكَ قَسْمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾
أَنَّ تَرْكِيفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾
إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾
أَلَّى لَرْجُلَ مِثْلَهَا فِي الْكَدِ ﴿٨﴾
وَثَمُودَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّحْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾

(1) Tsawo mai ma'ana.

(2) Wādil Kura, sunan wuri ne kusa da Madina wajen Syria, wato Sham.

10. Da Fir'auna mai turāku,
11. Wadanda suka fētare iyā-karsu, a cikin garūruwa?
12. Sabōda haka, suka yawaita yin barna a cikinsu.
13. Sabōda haka Ubangijinka Ya zuba musu būlālar azāba.
14. Lalle ne Ubangijinka Yana nan a mafaka.
15. To, amma fa mutum idan Ubangijinsa Ya jarraba shi, wāto Ya girmama shi kuma Ya yi masa ni'ima, sai ya ce, "Ubangijina Ya girmama ni."
16. Kuma idan Ya jarraba shi, wāto Ya kuntata masa abincinsa, sai ya ce "Ubangijina Ya walākanta ni."
17. A'aha! Bari wannan, ai bā ku girmama marāya!
18. Bā ku kwadaitā wa jūnanku ga (tattalin) abincin mata lauci!
19. Kuma kuna cin dūkiyar gādo, ci na tārāwa,
20. Kuma kuna son dūkiya, so mai yawa,
21. A'aha! Idan aka nīka kasa nīkewa sosai,
22. Kuma Ubangijinka Ya zo, alhāli malā'iku na jēre, safū-safu,
23. Kuma a ranar nan aka zo da Jahannama. A ranar nan mutum zai yi tunāni. To, inā fa tunāni yake a gare shi!
24. Yana dinga cēwa, "Kaitona, dā na gabatar (da aikin fwarai) domin rāywata!"

وَقَرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١﴾
 الَّذِينَ طَغَوْفَى إِلَيْكُمْ ﴿٢﴾
 فَأَكَثَرُهُمْ فِيهَا أَفْسَادٌ ﴿٣﴾
 فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿٤﴾
 إِنَّ رَبَّكَ لِيَأْمُرُ صَادِقَاتٍ ﴿٥﴾
 فَأَمَّا الْإِنْسَنُ إِذَا مَا أَبْتَلَهُ رَبُّهُ، فَأَكْثَرَهُمْ
 وَعَمَّهُ، فَيَقُولُ رَبِّيَ الْكَرِمُونِ ﴿٦﴾
 وَأَمَّا إِذَا مَا أَبْتَلَهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيَ
 أَهْدَنِي ﴿٧﴾
 كَلَّا لَّا تَكُونُ الْيَتَيمَ ﴿٨﴾
 وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِنِينَ ﴿٩﴾
 وَنَأْكُلُونَ الْتُرَاثَ أَتَ لَائِقًا ﴿١٠﴾
 وَتَحْبُبُونَ الْمَالَ حُبَّاجَمًا ﴿١١﴾
 كَلَّا إِذَا دَكَّتِ الْأَرْضُ دَكَّادَكًا ﴿١٢﴾
 وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَاصَفًا ﴿١٣﴾
 وَجِئَ إِيَّاهُ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ بَوْمَيْذَةٍ يَتَذَكَّرُ
 إِلَيْهِنَّ وَأَنَّ لَهُ الْذِكْرَى ﴿١٤﴾
 يَقُولُ يَنْلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاةٍ ﴿١٥﴾

25. To, a rānar nan bābu wani mai yin azāba irin azābar Allah.

فِيَوْمٍ لَا يُعَذَّبُ عَدَابهُ وَاحِدٌ ﴿١٥﴾

26. Kuma bābu wani mai dāuri irin dāurinSa.

وَلَا يُؤْتَقُ وَثَاقَهُ وَاحِدٌ ﴿١٦﴾

27. Yā kai rai mai natsuwa!

يَا إِنَّمَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَةُ ﴿١٧﴾

28. Ka koma zuwa ga Ubangi-jinka, alhāli kana mai yarda (da abin da Ya kaddara maka a dūniya) abar yardarwa (da sakamakon da zā a ba ka a Lāhira).

أَرْجِعِي إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَهُ مَرْضِيَهُ ﴿١٨﴾

29. Sabōda haka, ka shiga cikin bāyiNa (māsu bin umurni a dūniya).

فَادْخُلِي فِي عَبْدِي ﴿١٩﴾

30. Kuma ka shiga AljannaTa (a Lāhira).

وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٢٠﴾

Tana karantar da cewa mutum an halitta shi cikin wahala, ko mai amfanin sa idan ya bi umurnin Allah ko kuwa mai cūtar sa idan ya saba wa umurnin Allah.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bā sai Na yi rantsuwa da wan-nan gari⁽¹⁾ ba.

لَا أَقِيمُ بِهَذَا الْبَلَدَ ﴿١﴾

(1) Allah Ya ce bā sai Ya yi rantsuwa da Makka ba sa'an nan zā a san darajarta, a lōkacin da Annabi yake a cikinta, kuma shi yana da haƙkin zama a cikinta mahaifansa da zurriyarsa duka, ko da yake zai yi hijira sabōda fitinar kāfirai māsu halaka dūkiyarsu kan adāwa da shi. Dā sun yi amfāni da dukiyar ga ayyukan alhēri, dā yā fi musu.

2. Alhāli kai kanā mai sauka a cikin wannan gari,
3. Da mahaifi da abin da ya haifa,
4. Lalle ne, Mun halitta mutum cikin wahala.
5. Kō yanā zaton bābu wani mai iya sāmun iko, a kansa?
6. Yana cēwa “Na⁽¹⁾ halakar da dūkiya mai yawa”.
7. Shin, yana zaton cewa wani bai gan shi ba?
8. Shin, ba Mu sanya masa idānu biyu ba?
9. Da harshe, da lebba biyu,
10. Kuma ba Mu shiryar da shi ga hanyōyī⁽²⁾ biyu ba?
11. To, don me ne bai shiga Aka-bā ba?
12. Kuma mene ne ya sanar da kai abin da ake cē wa Aka-bā?
13. Ita ce fansar wuyan bāwa,
14. Ko kuwa ciyarwa, a cikin yini ma'abūcin yunwa,
15. Ga marāya ma'abūcin zu-munta
16. Ko kuwa wani matalauci ma'abūcin turbāya.
17. Sa'an nan kuma ya kasance daga wadanda suka yi īmāni, kuma suka yi wa jūna wasiyya da yin hakuri, kuma suka yi wa jūna wasiyya da tausayi.

وَأَنْتَ حُلُّ بِهَذَا الْبَلْدَةِ ﴿١﴾

وَالْدِرِّي وَمَا وَلَدَ ﴿٢﴾

لَقَدْ خَلَقْنَا إِلَيْنَا إِنْسَنَ فِي كَيْدِ ﴿٣﴾

أَيْخَسَبُ أَنَّ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٤﴾

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَأَلْبَدَأَ ﴿٥﴾

أَيْخَسَبُ أَنَّ لَنْ يَرِهِ أَحَدٌ ﴿٦﴾

أَنْ تَجْعَلَ لَهُ رَعَيْتَينِ ﴿٧﴾

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٨﴾

وَهَدَيْتَهُ أَنْجَجَيْنِ ﴿٩﴾

فَلَا أَقْتَحِمُ الْعَقَبَةَ ﴿١٠﴾

وَمَا أَذْرَيْتَكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١١﴾

فَكُرْرَبَةٌ ﴿١٢﴾

أَوْ طَعْمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْعَةٍ ﴿١٣﴾

يَتِيمًا ذَامَرَىٰ كَيْتَةٌ ﴿١٤﴾

أَوْ مُسِكِنًا ذَامَرَىٰ كَيْتَةٌ ﴿١٥﴾

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ إِذَا مَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّابَرِ

وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَةَ ﴿١٦﴾

(1) Nā halaka dukiya mai yawa dōmin fadā da addīni.

(2) Hanyar alhēri da ta sharri.

18. Wadannan ne ma'abūta albarka⁽¹⁾

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١﴾

19. Kuma wadanda suka kāfīrtā da ãyøyinMu, sū ne ma'abūta shu'-umci⁽²⁾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِإِيمَانِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ ﴿٢﴾

20. A kansu akwai wata wuta abar kullewa.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٣﴾

SŪRATUSH SHAMS

سُورَةُ الشَّمْسِ

Tana karantar da cewa idan azāba ta sauva a kan mutāne, takan shāfi mai laifi da wanda bā shi da laifi daga cikinsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da rānā, da hantsinta,

وَالشَّمْسِ وَصَحَّهَا ﴿١﴾

2. Kuma da wata idan ya bi ta.

وَالقَمَرِ إِذَا اتَّلَاهَا ﴿٢﴾

3. Da yini a lōkacin da ya bayyanā ta.

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ﴿٣﴾

4. Da dare a lōkacin da ya ke rufe ta.

وَاللَّيلِ إِذَا يَعْشَهَا ﴿٤﴾

5. Da sama da abin da ya gina ta.

وَالسَّمَاءُ وَمَا بَثَثَنَا فِيهَا ﴿٥﴾

6. Da kasā da abin da ya shimfidā ta.

وَالْأَرْضُ وَمَا طَحَّنَا فِيهَا ﴿٦﴾

(1) Ko kuwa wadanda ake bai wa takardunsu ga dāma, a Lāhira.

(2) Ko kuwa wadanda ake bai wa takardunsu ga hagu, a Lāhira.

7. Da rai da abin da ya daidaita shi,
8. Sa'an nan ya sanar da shi fājircinsa da shiryuwarsa,
9. Lalle ne wanda ya tsarkake⁽¹⁾ shi (rai) yā sāmi babban rabo.
10. Kuma lalle ne wanda ya turbude⁽²⁾ shi (da laifi) ya tābe.
11. Samūdāwa sun karyata (Annabinsu), dōmin girman kansu.
12. A lōkacin da mafī shakāwarsu ya tafi (wurin sōke rākumar Sālihu),
13. Sai Manzon Allah ya gaya musu cewa, “Ina tsōratar da ku ga rākumar Allah da ruwan shanta!”
14. Sai suka karyata shi, sa'an nan suka sōke ta. Sabōda haka Ubangijinsu Ya darkāke su, sabōda zunubinsu. Sa'an nan Ya daidaita ta (azābar ga mai laifi da maras laiff).
15. Kuma bā ya tsōron ākibarta (ita halakāwar).

وَنَفِيسٌ وَمَا سَوَّهَا ﴿٧﴾

فَأَلَّهُمَّ هَا فُجُورَهَا وَتَقْوَهَا ﴿٨﴾

فَدَأْلَحَ مِنْ رَّكَّهَا ﴿٩﴾

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا ﴿١٠﴾

كَذَبَتْ ثَمُودٌ بِطَغْوَهَا ﴿١١﴾

إِذَا بَعَثْتَ أَشْقَهَا ﴿١٢﴾

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةً أَنَّ اللَّهَ وَسُقِيَّهَا ﴿١٣﴾

فَكَذَبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
يَذَنِيهِمْ فَسَوَّهَا ﴿١٤﴾

وَلَا يَخَافُ عَقْبَهَا ﴿١٥﴾

(1) Karbār imāni da aiki da abin da ya kunsa tsarkake rai ne.

(2) Kafirci turbude rai ne da zunubi.

Tana karantar da dangantaka tsakanin dabi'a da halitta da ākibar mutum bisa aikinsa, da kuma kasuwar abubuwa tsakanin alheri da sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da dare a lōkacin da yake rufēwa.
2. Da yini a lōkacin da yake kuranyēwa.
3. Da abin da ya halitta namiji da mace.
4. Lâlle ne ayyukanku, dabam-dabam suke.
5. To amma wanda ya yi kyauta, kuma ya yi taķawa,
6. Kuma ya gaskata kalma⁽¹⁾ mai kyāwo,
7. To, zā Mu sauķaķe masa, har ya kai ga sauķi.
8. Kuma amma wanda ya yi rōwa, kuma ya wadātu da kansa,
9. Kuma ya karyatar da kalma mai kyāwo,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَعْشَى ①

وَالنَّهَارِ إِذَا تَحْكَمَ ②

وَمَا خَلَقَ الذَّكْرُ وَالْأُنْثَى ③

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَّانٌ ④

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَأَتَقَى ⑤

وَصَدَقَ بِالْحَسَنَى ⑥

فَسَيِّرُهُ الْيُسْرَى ⑦

وَأَمَّا مَنْ بَخْلَ وَأَسْتَغْنَى ⑧

وَكَذَبَ بِالْحَسَنَى ⑨

(1) Kalma mai kyāwo ita ce Kalmar shahāda da abin da ta funsa na addinin Musulunci, wanda yake yinsa kamar yadda Allah Ya ce, ta hanyan Manzonsa, shi ne taķawa.

10. To, zā Mu sauķakke masa, har ya kai ga tsanani.

فَسَيِّسُرْهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١﴾

11. Kuma dūkiyarsa ba ta wadātar masa da kōme ba, a lōkacin da ya gangara (a wuta).

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ﴿٢﴾

12. Lālle aikinMu ne, Mu bayyanā shiriya,

إِنَّ عَلَيْنَا الْهُدَىٰ ﴿٣﴾

13. Kuma lalle ne Lāhira da duniya Namu ne.

وَإِنَّ لَنَا الْكُخْرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿٤﴾

14. Sabōda haka Na yi maku gargadī da wuta mai babbaka,

فَإِنَّدَرْتُكُمْ نَارًا قَاطِنِي ﴿٥﴾

15. Bābu mai shigarta sai mafi shaķāwa,

لَا يَصْلِهَا إِلَّا أَلَّا شَقَّىٰ ﴿٦﴾

16. Wanda ya karyata, kuma ya jūya bāya.

الَّذِي كَذَبَ وَنَوَىٰ ﴿٧﴾

17. Kuma mafi takawa⁽¹⁾, zainisance ta,

وَسَيُجْنِبُهَا الْأَنْقَىٰ ﴿٨﴾

18. Wanda yake bāyar da dūkiyarsa, alhāli yana tsarkaka,

الَّذِي يُؤْتَى مَالَهُ يَرْزَكُ ﴿٩﴾

19. Alhāli bābu wani mai wata ni'ima wurinsa wadda ake nēman sakamakonta.

وَمَا الْحَدِيدُ عِنْدَهُ مِنْ يَعْمَةٍ بُخْزَىٰ ﴿١٠﴾

20. Fāce dai nēman yardar Ubangijinsa Mafi dāukaka.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿١١﴾

21. To, lalle ne zai yarda (da sakamakon da zā a bā shi).

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿١٢﴾

(1) Mafi takawa da Mafi shaķāwa suna ma'anar mai takawa da shaķiyyi.

Tana karantar da ni’imōmin da Allah Yā yi wa Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, a game da zātinSa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da hantsi
2. Da dare a lōkacin da ya rufe (da duhunsa).
3. Ubangijinka bai yi maka bankwana ba, kuma bai ki ka ba.
4. Kuma lalle ta ḁarshe⁽¹⁾ ce mafi alheri a gare ka daga ta farko.
5. Kuma lalle ne Ubangijinka zai yi ta bā ka kyauta sai kā yarda.
6. Ashe, bai sāme ka marāya ba, sa’an nan Ya yi maka makōma?
7. Kuma Ya sāme ka bā ka da shari’ā, sai Ya shiryar da kai?
8. Kuma Ya sāme ka matalauci, sai Ya wadātā ka?
9. Sabōda haka, amma marāya, to, kada ka rinjāye shi,
10. Kuma amma mai tambaya, kada ka yi masa tsāwa,
11. Kuma amma ni’imar Ubangijinka, sai ka fada (dōmin gōdiya)

وَالصُّحْيَنَ ①

وَأَتَيْلِ إِذَا سَجَنَ ②

مَا وَدَعَكَ رَبُّكَ وَمَا فَلَى ③

وَلِلآخرَةِ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ④

وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرَضَّى ⑤

أَمْرٌ يَحْدُكَ يَتِيمًا فَأَوْيَ ⑥

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ⑦

وَوَجَدَكَ عَالِمًا فَأَغْنَى ⑧

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ⑨

وَأَمَّا أَسَابِيلَ فَلَا تَنْهَرْ ⑩

وَأَمَّا بِنْعَمَةِ رَبِّكَ فَحَدَّثْ ⑪

(1) Ta ḁarshe, wāto, Lāhira; kuma ta farko, wato, dūniya.

Tana karantar da ni'imōmin da Allah Ya yi wa Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, game da sifōfinsa, dōmin Ya gina wasu hukunce-hukunce a kansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ashe, ba Mu būda maka zūciyarka ba (dōmin dāukar hākuri da fahimta)?
2. Kuma Muka saryar maka da nauyinka,
3. Wanda ya nauyayi bāyanka?
4. Kuma Muka dāukaka maka ambatonka?
5. To, lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauķi,
6. Lalle ne tāre da tsananin nan akwai wani sauķi.
7. Sabōda haka idan ka kāre (ibāda) sai ka kafu (kana rōkon Allah).
8. Kuma zuwa ga Ubangijinka ka yi kwadayı.

الْوَسْرَحُ لَكَ صَدَرَكَ ﴿١﴾

وَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهَرَكَ ﴿٣﴾

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

إِنَّ مَعَ الْعَسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾

إِنَّ مَعَ الْعَسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ ﴿٧﴾

وَلَمَّا رَأَيْكَ فَأَرْعَبَ ﴿٨﴾

Tana karantar da cēwa duka abin da ya shāfi addini bā ya halaka, sauran abubuwa suna halaka da shudēwar zāmaninsu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Inā rantsuwa da Attinu da Azzaitūn.⁽¹⁾
2. Da Dūr Sīnīna.⁽²⁾
3. Da wannan gari⁽³⁾ amintacce.
4. Lalle ne Mun halitta mutum a cikin mafi kyawon tsayuwa
5. Sa'an nan Muka mayar da shi mafi faskantar masu rauni
6. Face wadanda suka yi imani, kuma suka aikata ayyukan kwarai, saboda haka suna da sakamako wanda bā ya yankewa.
7. To, bāyan haka mē ya sanya ka ka karyata sakamako (wanda za a yi a bāyan Tāshin Kiyāma)?
8. Ashe, Allah bā Shi ne Mafi māsu hukunci kyāwon hukunci ba?⁽⁴⁾

وَالْتَّيْنِ وَالْأَرْبَعَتُونَ ﴿١﴾
 وَطُورِسِينِينَ ﴿٢﴾
 وَهَذَا الْبَلْدَ الْأَمِينَ ﴿٣﴾
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَنَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾
 لَمْ يَرَدْدَنَّ أَسْفَلَ سَفَلِينَ ﴿٥﴾
 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ
 غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾
 فَمَا يَنْكِدُ بَكَ بَعْدُ بِالْدِينِ ﴿٧﴾
 أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكَمَاتِ ﴿٨﴾

(1) Ibn Abbas ya ce Attinu shi ne masallacin Nuhu a kan Judiyyi, Azzaitun Masallacin Baitil Mu'kaddas.

(2) Dutsen da Allah Ya yi magana da Musa a kansa. Ma'anarsa dutse mai albarka saboda itacen da ke kansa.

(3) Gari amintacce shi ne Makkah.

(4) Ana son wanda ya karanta sūrar har karshe ya ce بل Wato na'am, Allah Ya fi kowa kyāwon hukunci.

Tana karantar da cēwa karātu shi ne gaba da kōme, amma a gama shi da sūnan Allah, kuma a yi aiki da shi dōmin a sāmi kiyāyewar Allah daga dukan makiyin addīni.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka yi karatu da sunan Ubangijinka, wanda Ya yi halitta.
2. Ya halitta mutum daga gudan jini.
3. Ka yi karatu, kuma Ubangi-jinka Shi ne Mafi karimci.
4. Wanda Ya sanar (da mutum) game da alkalamī
5. Ya sanar da mutum abin da bai sani ba.
6. A'aha ! Lalle, ne mutum, haķika, yana girman kai (ya ki karatu).
7. Dōmin yā ga kansa, yā wadāta.
8. Lalle ne zuwa ga Ubangijinka makoma take,
9. Shin, kā ga wanda ke hana,
10. Bāwā idan yā yi salla ?
11. Ashe, kā gani, idan (shi bāwan) ya kasance a kan shiriya ?
12. Ko ya yi umurni da taķawa ?

أَقْرَأْنَا بِسِمِّ رَبِّنَا الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾
خَلَقَ الْإِنْسَنَ مِنْ عَلَىٰ ﴿٢﴾
أَقْرَأْنَا وَرَبِّنَا الْأَكْرَمَ ﴿٣﴾
الَّذِي عَلِمَ بِالْقَوْمِ ﴿٤﴾
عَلِمَ الْإِنْسَنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾
كُلَّا إِنَّ الْإِنْسَنَ لَيَطْغِي ﴿٦﴾
أَنْ رَّءَاهُ أَسْتَغْفِي ﴿٧﴾
إِنَّ إِلَيْنَا رَجُوعٌ ﴿٨﴾
أَرْعَيْتَ الَّذِي يَنْهَا ﴿٩﴾
عَبْدًا إِذَا صَلَّى ﴿١٠﴾
أَرْعَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ هُدًىٰ ﴿١١﴾
أَوَّلَمْ يَرَىٰ بِالْقُوَّىٰ ﴿١٢﴾

13. Ashe, kā gani, idan (shi mai hanin) ya karyata, kuma ya jūya bāya?

أَرْعَيْتَ إِنْ كَذَبَ وَتَوَلََّ ﴿١٣﴾

14. Ashe, bai sani ba cewa Allah Yanā gani?

أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ﴿١٤﴾

15. A'aha! Lalle ne idan bai hanu ba, lalle ne zā Mu ja gāshin makwarkwada

كَلَّا لِمَنْ لَمْ يَنْتَهِ لِنَسْفَهَا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

16. Makwarkwada maƙaryaciya, mai laifi.

نَاصِيَةٌ كَذِبَةٌ خَاطِئَةٌ ﴿١٦﴾

17. Sai ya kirayi fungiyarsa.

فَلَيَدْعُ نَادِيهِ ﴿١٧﴾

18. Zā Mu kirayi Zabaniyāwa (mala'iku māsu girma).

سَدَّدْعُ الْزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾

19. A'aha, kada ka bī shi. Kuma ka yi tawali'u,⁽¹⁾ kuma ka nemi kusanta (zuwa ga Ubangijinka).

كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْرَبْ ﴿١٩﴾

Tana karantar da son Allah ga wannan al'umma ta Musulmi, da Ya ba su Lailatul Kadari dōmin Ya yawaita ladar ayyukansu ko da yake rāyukansu bā su da tsawo kamar na al'ummomin farko.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mū, Mun saukar da shi (Alkur'āni) a cikin Lailatul Kadari (daren daraja)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

(1) Wato salsa da sauran ibādodi.

2. To, me ya sanar da kai abin da ake cewa Lailatul Kadari?
3. Lailatul Kadari mafi alheri ne daga wasu watanni dubu.
4. Mala'iku da Rūhi suna sauка a cikinsa da iznin Ubangijinsu sabōda kowane umurni.
5. Sallama ne shi daren, har fitar alfijiri.

وَمَا أَذْرَنَاكَ مَائِلَةً إِلَيْهِ الْقَدْرِ ①

لِيَتَّهُ الْقَدْرُ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ②

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مَّنْ كُلُّ أَمْرٍ ③

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ④

SŪRATUL BAYYINA

سُورَةُ الْبَيْنَةِ

Tana karantar da häläyen kāfirai da mutānen Littāfi, wāto Yahūdu da Nasāra game da Annabi, tsīra da amincin Allah su tabbata a gare shi, a gabaniñ da bayan bayyanarsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Wadanda suka kāfīrtा daga mūtanen Littāfi, da mushirikai, ba su kasance māsu gushewa daga gas-kiya ba har hujja ta je musu.

2. Wani Manzo⁽¹⁾ daga Allah, yana karātun wasu takardu masu tsarki.

لَنْ يَكُنْ أَلَّا ذِيَّنَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكُونَ
مُنْفَكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيْنَةُ ①

رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتَوَلَّ صُحُفًا مُّطَهَّرًا ②

(1) Shi ne Muhammadu, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi, dōmin bābu wanda ya dāce da abin da ke cikin littafansu sai shi.

3. A cikinsu akwai wasu littafai māsu kīma da daraja.

4. Kuma wadanda aka bai wa Littafi ba su sāba wa junna ba face bayan hujjar ta je musu.

5. Kuma ba a umarce su da kome ba, fāce bautā wa Allah, suna māsu tsarkake addinin gare Shi, māsu karkata zuwa ga addinin gas-kiya, kuma su tsai da salla kuma su bāyar da zakka, kuma wannan shi ne addinin wadanda suke a kan hanyar kwarai.

6. Lalle ne wadanda suka kafirta daga mutanen Littafi da mushirikai suna cikin wutar Jahannama, suna madawwama a cikinta. Wadannan su ne mafī ashararancin tālikai.

7. Lalle ne wadanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, wadannan su ne mafifita alherin halitta.

8. Sakamakonsu, a wurin Ubangijinsu, shi ne gidajen Aljan-nar zama, koramu na gudāna daga karkashinta, sunā madawwama a cikinta har abada. Allah Ya yarda da su, kuma su, sun yarda da Shi. Wannan sakamako ne ga wanda ya ji tsōron Ubangijinsa.

فِيهَا كِتَبٌ قَيْمَةٌ

وَمَا نَفَرَّقَ اللَّذِينَ أَرْتُوا الْكِتَبَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ^١

وَمَا أَمْرَقَ إِلَّا يَعْبُدُونَ اللَّهَ مُحَلِّصِينَ لَهُ
الَّذِينَ حُنَفَاءُ وَيُقْسِمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكُوةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ^٢

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَبِ
وَالْمُشْرِكُونَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَلِيلُهُنَّ فِيهَا أُولَئِكَ
هُمْ شَرُّ الْبَرِّيَّةِ^٣

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِّيَّةِ^٤

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتُ عَذَنِ بَخْرِي
مِنْ تَحْيِنَهَا الْأَنْهَرُ خَلِيلُهُنَّ فِيهَا أَبْدَارَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ^٥

Tana karantar da yadda mōtsin Tāshin Kiyāma yake, da bai wa mutāne sakamakon ayyukansu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan aka girkiza kasa, girkizawarta.
2. Kuma kasa ta fitar da kayanta, masu nauyi,
3. Kuma mutum ya ce “Mē ne ya same ta?”
4. A rānar nan, zā ta fadī lābārinta,
5. Cewa Ubangijinka Ya yi umurni zuwa gare ta.
6. A rānar nan, mutane za su fito dabam-dabam domin a nuna musu ayyukansu.
7. To, wanda ya aikata (wani aiki) gwargwadon nauyin zarra, na alheri, zai gan shi;
8. Kuma wanda ya aikata gwargwadon nauyin zarra na shari, zai gan shi.

إِذَا زُلِّتُ الْأَرْضُ زُلِّلَهَا ﴿١﴾
وَأَخْرَجْتُ الْأَرْضَ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾
وَقَالَ إِلَيْنَا مَا لَهَا ﴿٣﴾
يَوْمَئِذٍ تُحَدَّثُ أَخْبَارُهَا ﴿٤﴾
إِنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿٥﴾
يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَانَ الْبَرِّ وَأَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾
فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ
SŪRATUL ‘ĀDIYĀT

Tana karantar da yadda ake yin hari da lōkacin da ake yakin kāfirai, da dalilin da ya sa a yāke su.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da dawāki māsu gudu suna fitar da kūkan ciki.
2. Māsu kyasta wuta (da kōfatsu a kan duwatsu) kyastawa.
3. Sa'an nan māsu yin hari a lokacin asuba,
4. Sai su motsar da kūra game da shi.
5. Sai su shiga, game da ita (kūrā), a tsakānin jama'ar makiya.
6. Lalle ne mutum mai tsananin butulci ne ga Ubangijinsa.
7. Lalle ne shi mai shaida ne a kan laifinsa da haka.
8. Kuma lalle ne ga dūkiya shi mai tsananin so ne.
9. Shin, bā ya da sanin lōkacin da aka tōne abin da yake cikin kaburbura,
10. Aka bayyana abin da ke cikin zukata,
11. Lalle ne Ubangijinsu, game da su, a ranar nan, Mai kididdigewa ne ?

وَالْعَدِيَّاتِ صَبَّحَا ﴿١﴾
 فَالْمُوْرِيَّاتِ قَدْحَا ﴿٢﴾
 فَالْمُغْرِيَّاتِ صَبَّحَا ﴿٣﴾
 فَأَثْرَيْنَ بِهِ نَقْعَا ﴿٤﴾
 فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾
 إِنَّ الْإِسْكَنَ لِرَبِّهِ لَكَوْدُ ﴿٦﴾
 وَإِنَّهُ عَلَى ذَلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾
 وَلَهُ رِحْبَتُ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾
 *أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بَعْثَرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾
 وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾
 إِنَّ رَبَّهُمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَيْرٌ ﴿١١﴾

Tana bayānin Rānar Kiyāma wajen hālin fitar mutāne daga kaburbura da hālāyen kasa da rabuwar mutāne bāyan hisābi, wasu zuwa Aljanna wasu zuwa wuta, a bāyan būsar kaho ta biyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Mai kwankwasar (zukata da tsōro)!
2. Mē ne mai kawankwasa?
3. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa mai kwankwasa?
4. Rānar da mutāne za su kasance kamar 'ya'yan fāri māsu wātsuwa.
5. Kuma duwātsu su kasance kamar gāshin sūfin da aka sābe.
6. To, amma wanda ma'aunansa suka yi nauyi,
7. To, shi yana a cikin wata rayuwa yardadda.
8. Kuma amma wanda ma'aunansa suka yi sauksi (bābu nauyi),
9. To, uwarsa Hāwiya ce.
10. Kuma me ya sanar da kai me ne ita?
11. Wata wuta ce mai zafi.

الْقَارِعَةُ ﴿١﴾
مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾
وَمَا أَذْرَنَكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾
وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾
فَأَمَّا مَنْ نَقْلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾
فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾
وَأَمَّا مَنْ حَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾
فَأُمَّهُ، هَاوِيَةً ﴿٩﴾
وَمَا أَذْرَنَكَ مَاهِيَةً ﴿١٠﴾
نَارُ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

SŪRATUT TAKĀTHUR

Tana bayānin hana alfahari, sabōda dūkiya ko dangi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Alfahari da yawan dūkiya da dangi ya shagaltar da ku (daga ibada mai amfaninku).
2. Har kuka ziyarci kaburbura.
3. A'aha! (Nan gaba) zā ku sani.
4. Sa'an nan, tabbas, zā ku sani.
5. Haķīka, da kuna da sani, sani na yakīni.
6. Lalle ne da kuna ganin Jahīm.
7. Sa'an nan lalle ne za ku gan ta, da idanu, bayyane.
8. Sa'an nan lalle ne za a tambaye ku, a rānar nan, lābārin ni'imar (da aka yi muku).

أَهْنَكُ الْكَثُرُ ⑤

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ①

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑦

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑤

لَرَوْنَ الْجَحِيمَ ⑥

ثُمَّ لَرَوْنَهَا عَنِ الْيَقِينِ ⑦

ثُمَّ لَسْتُعْلَمُ بِوَمِدِّ عَنِ النَّعِيمِ ⑧

Tana bayānin cēwa kōme mutum ya yi a lōkacinsa hasāra ne da barnar zarafi, sai fa idan ibāda ce yake yi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ina rantsuwa da zāmani.⁽¹⁾
2. Lalle ne mutum yana a cikin hasara,
3. Fāce wadanda suka yi īmani, kuma suka aikata ayyukan ḥwarai, kuma suka yi wa junā wasiyya da bin gaskiya, kuma suka yi wa junā wasiyya da yin hakuri (su kam, ba su cikin hasara).

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾
إِنَّ الْإِنْسَنَ لَفِي حُسْنٍ ﴿٢﴾
إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّابِرِ ﴿٣﴾

(1) Wasu suna fassarawa da waṭat in sallar Asar da kuma marece. A kōwane dai, an bai wa waṭati muhimmanci, zāmani yana yanke wanda bai yanke shi ba. Bā yā halatta ga mutum wata mudda ta zāmani ta wuce shi bai san amfānin da ya sāma wa kansa a cikinta ba, kuma kōme ya sāmu idan ba addini ba ne, to, hasāra ce.

Tana bayāni ga hana aibanta wasu mutāne, da hana giba da rada a tsakānin Musulmi dōmin ginin al'umma ya tabbata, wanda ya karya shi, a sanya shi wuta ta cikin ginin shikā-shikai.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Bone ya tabbata ga duk mai nune, mai zunde (mai rada)
2. Wanda ya tara dūkiya, kuma ya mayar da ita abar tattalinsa.
3. Yana zaton cēwa dūkiyarsa za ta dawwamar da shi.
4. A'aha! Lalle ne zā a jēfa shi a cikin Hudama.
5. Kuma me ya sanar da kai abin da ake ce wa Hudama?
6. Wutar Allah ce wadda ake hūrāwa.
7. Wadda take lēkāwa a kan zukata.
8. Lalle ne ita abar kullēwa ce a kansu.
9. A cikin wasu ginshikai mīkaikkū.

وَيَلْكُلُ هُمَزَةٌ لَمَزَةٌ ①
 الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعِدَّةٌ ②
 يَخْسِبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ③
 كَلَّا لَيَبْدَأَ فِي الْحَطْمَةِ ④
 وَمَا أَذْرَى كَمَا الْحَطْمَةُ ⑤
 نَازِلُ اللَّهُ الْمُوْقَدَةُ ⑥
 الَّتِي تَظَلَّلُ عَلَى الْأَقْدَةِ ⑦
 إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤَصَّدَةٌ ⑧
 فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ⑨

Tana nūna darajar Hurumin Makkah, yadda Allah Yake halakar da mai nufinta da yāki ko wani sharri.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ashe, ba ka ga yadda Ubangi-jinka Ya aikata ga mutanen giwa⁽¹⁾ ba?

2. Ashe, bai sanya kaidinsu a cikin ɓata ba?

3. Kuma Ya sako, a kansu, wasu tsuntsāye, jama'a-jama'a.

4. Suna jifar su da wasu duwatsu na yumbun wuta,

5. Sa'an nan Ya sanya su kamar karmāmi wanda aka cinye?

أَنْتَ رَبُّكَ فَعَلَّا رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفَيْلِ ﴿١﴾

أَنْ يَرْجِعَ كَيْدَهُ فِي تَضَليلٍ ﴿٢﴾

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَا يَسِيلَ ﴿٣﴾

تَرَمِيهِمْ بِحَجَارٍ قَوْمٌ سِجِيلٍ ﴿٤﴾

فَعَلَّمُهُمْ كَصْفٌ مَأْكُولٌ ﴿٥﴾

(1) An yi Yākin Giwa shēkarar haifuwar Annabi, tsakānin halaka su da haifuwarsa kwāna hamsin. Bayan shekara arba'in Annabi ya fara karantar da mutane. Ya karantar da su cikin shekara ashirin da uku, sa'an nan ya kaura. Bayansa da shekara hamsin wadanda suka bi shi suka cinye duniya. Wannan yana nuna cewa mutane ba su samun daraja sai da rikon addini da ilimi.

Tana bayyana darajar Kuraishawa da taimakon da Allah Yake yi musu. Hade take da Surar Giwa, amma aka raba su da Basmala, dōmin a bambanta darajar Hurumin garin Makkah da kuma ta Kuraishawa kabilar Annabi, tsira da amincin Allah su tabbata a gare shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Sābōda sābon Kuraishawa,
2. Sābonsu na tafiyar hunturu da ta bazara,
3. Sabōda haka, sai su bauta wa Ubangijin wannan Gida (Ka'abah).
4. Wanda Ya ciyar da su (Ya hana su) daga yunwa, kuma Ya amintar da su daga wani tsōro.

لِإِلَهِ فَرِيقٍ ①
 إِلَهُ لِفِيهِمْ رِخْلَةٌ أَلِشْتَاءٌ وَالصَّيفُ ②
 فَلَيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③
 الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمْتَهُمْ
 مِنْ خَوْفٍ ④

Tana bayānin yadda zā a iya gāne munāfuki da halāyensa a tsakānin Musulmi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Shin, ka ga wanda ke karyatāwa game da sakamako?
2. To, wannan shi ne ke tunkude marāya (daga haikkinsa).
3. Kuma bā ya kwadaitarwa bisa bayar da abinci ga matalauci.
4. To, bone yā tabbata ga masalata,
5. Wadanda suke masu shagala daga sallarsu,
6. Wadanda suke yin riya (ga ayyukansu)
7. Kuma suna hana taimako.

أَرَءَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِاللَّهِينَ ﴿١﴾

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ أَلِيَّةَ ﴿٢﴾

وَلَا يَخُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿٣﴾

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّيَّنَ ﴿٤﴾

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاةِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾

وَيَمْتَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

SŪRATUL KAUTHAR

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

Tana nūna darajar Annabi zuwa ga Allah, yadda Yake yi masa kyauta kuma Ya yi masa fada da makiyinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Lalle ne Mu, Mun yi maka kyauta mai yawa.
2. Saboda haka, ka yi salsa dōmin Ubangijinka, kuma ka sōke (baiko, wato sukar rakumi).
3. Lalle mai aibanta ka, shi ne mai yankakkiyar albarka.

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾

فَصَلِّ لِرِبِّكَ وَأَخْرِزْ ﴿٢﴾

إِنْ شَاءَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

SŪRATUL KĀFIRŪN

Tana bayānin cēwa ba a sassautawa ga gaskiya game da addini, dōmin nēman yardar wasu mutāne ko wani mutum.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce, “Ya kū kāfirai!
2. “Bā zan bautā wa abin da kuke bautā wa ba.

قُلْ يَأَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

لَا أَغْبُدُ مَا تَقْبُدُونَ ﴿٢﴾

3. "Kuma kū, ba ku zama masu bautā wa abin da nake bautā wa ba.

4. "Kuma nī ban zama mai bautā wa abin da kuka bautā wa ba.

5. "Kuma kū, ba ku zama māsu bautā wa abin da nake⁽¹⁾ bautā wa ba.

6. "Addininku na garē ku, kuma addinina yanā gare ni."

وَلَا أَنْشُمْ عَبِيدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٧﴾

وَلَا أَنْأِعَابِدُ مَا عَبَدْتُ ﴿٨﴾

وَلَا أَنْشُمْ عَبِيدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٩﴾

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينٌ ﴿١٠﴾

SŪRATUN NAṢR

سُورَةُ النَّصْرِ

Tana nūna fārēwar aikin Annabi na Manzanci, kuma tana nūna abin da tsōho zai kāma yi idan aikin karfi ya buwāye shi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Idan taimakon Allah ya zo da cin nasara.

2. Kuma ka ga mutane suna shiga addinin Allah, fungiya-fungiya.

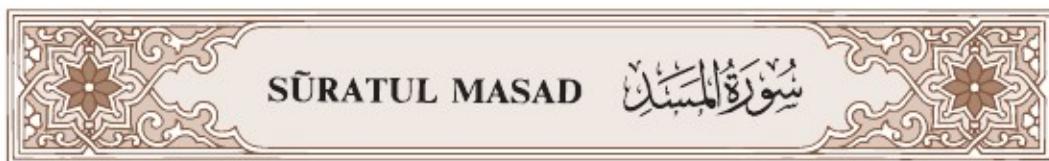
3. To, ka yi tasbihi game da göde wa Ubangijinka, kuma ka nēme Shi gafara, lalle Shi (Ubangijinka) Ya kasance Mai karbar tūba ne.

إِذَا جَاءَهُ نَصْرٌ مِّنْ رَّبِّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أَوْجَاجًا ﴿٢﴾

فَسَيِّدُ الْمُحَمَّدُ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرُهُ إِنَّهُ
كَانَ تَوَابًا ﴿٣﴾

(1) Āya ta 4 da ta 5 sun nūna addinin karya yakan canza amma na gaskiya bā ya canzawa.

Tana nūna hushin Allah ga makiyin Annabi. Kuma ita da sūrorin da suke bāyanta sunā nūna dogēwar kiyayyar kāfirai ga addini bāyan faurar Annabi, da dōgēwar addīni na gaskiya, kuma Allah zai tsare Musulmin kwarai daga dukan sharrin māsu camfécamfe da māsu sanya dasīsa a cikinsa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Hannāye biyu na Abulahabi sun halaka, kuma yā halaka.
2. Dūkiyarsa ba ta tsare masa kōme ba, da abin da ya tāra.
3. Zā ya shiga wuta mai hūruwa.
4. Tāre da matarsa, mai daukar itacen (wuta)⁽¹⁾.
5. A cikin kyakkyāwan wuyanta akwai igiya ta kaba (Rānar Kiyāma).

تَبَّعَ يَدَآءِي لَهُبِ وَتَبَّعَ

مَا أَغْفَى عَنْهُ مَالُهُ، وَمَا كَسَبَ

سَيَقْصِلَ نَارًا دَاتَ لَهُبِ

وَأَمْرَانُهُ، حَمَالَةَ الْحَطَبِ

فِي حِيدِهَا حَبَلٌ مِنْ مَسَدٍ

(1) Anā fassara shi da mai tsēgumi, wātau annamīmanci; da Lārabci anā ce wa mai annamīmanci “mai daukar itacen wuta”.

SŪRATUL IKHLĀṢ سُورَةُ الْخَلَاصِ

Tana karantar da tauhidi, watau kadaita Allah Wanda ke kare addininsa daga makiyansa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce, “Shi ne Allah Makadaici,
2. “Allah Wanda ake nufin Sa da bukata.
3. “Bai haifa ba, kuma ba a haife Shi ba.
4. “Kuma babu daya da ya kassance tamka a gare Shi.”

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝

اللَّهُ الصَّمَدُ ۝

لَمْ يَكُنْ لَّهُ شَرِيكٌ وَلَمْ يُولَدْ ۝

وَلَمْ يَكُنْ لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ ۝

SŪRATUL FALAK سُورَةُ الْفَلَقِ

Tana karantar da yadda ake neman tsarin Allah daga sharri duka, daga makiyi na bayyane.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

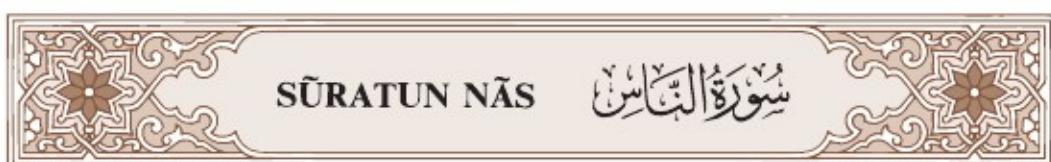
Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce “Ina neman tsari ga Ubangijin safiya

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝

2. "Daga sharrin abin da Ya halitta.
3. "Da sharrin dare, idan ya yi duhu.
4. "Da sharrin mātā māsu tōfi a cikin kulle-kulle.
5. "Da sharrin mai hāsada idan ya yi hāsada".

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿١﴾
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٢﴾
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٣﴾
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٤﴾

Tana karantar da yadda ake nēman tsari daga sharrin Shaidan na mutum da na aljani.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Da sūnan Allah, Mai rahama, Mai jin kai.

1. Ka ce "Ina neman tsari ga Ubangijin mutane.
2. "Mamallakin mutane.
3. "Abin bautāwar mutane.
4. "Daga sharrin mai sanya wasuwāsi, mai bōyewa.⁽¹⁾
5. "Wanda ke sanya wasuwāsi a cikin firāzan mutane.
6. "Daga aljannu da mutane."

فِي أَعْوَذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾
مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾
إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾
مِنْ شَرِّ الْوَسَوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾
الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

(1) Shaidan yakan bōye idan ya ji an ambaci sunan Allah, dōmin haka aka yi masa suna mai-bōyewa, wāto bā ya zamā wurin da ake karatu da wa'azi, kamar yadda bā ya zama cikin zūciyar mutum mai ibāda da gaskiya. Ibāda ta gaskiya ita ce wadda aka yi ta kamar yadda Allah Ya ce a yi ta. Banda ibādar bidi'a, bā tā korar Shaidan. Kuma da sharadin a yi ibādar da kyakkyawar niyya, dōmin aikin da bābu niyya mai kyāwo game da shi bātacce ne.

إِسْمَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَوَاهُ يَتَرَهَّلُ هَذَا الْمَصْحَفُ
 وَمُصَطَّلَّاتُ رَسْعَهُ وَضَبْطُهُ وَعَدَاهُ

كُتِبَ هَذَا الْمَصْحَفُ الْكَرِيمُ وَضُبِطَ عَلَى مَا يَوْافِقُ رِوَايَةَ حَفْصَ بْنِ سَلِيمَانَ بْنِ الْمَغِيرَةِ الْأَسْدِيِّ الْكُوفِيِّ لِقِرَاءَةِ عَاصِمَ بْنِ أَبِي النَّجْوَادِ الْكُوفِيِّ التَّابِعِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبِ السُّلْمَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ، وَعَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَزَيْدَ بْنِ ثَابَتَ، وَأَبِي بْنِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وَأَخِذَ هَجَاؤُهُ مَا رَوَاهُ عُلَمَاءُ الرِّسْمِ عَنِ الْمَصَاحِفِ الَّتِي بَعَثَ بِهَا الْخَلِيفَةُ الرَّاشِدُ عُثْمَانُ بْنُ عَفَانَ «رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» إِلَى مَكَّةَ، وَالْبَصَرَةَ، وَالْكُوفَةَ، وَالشَّامَ، وَالْمَصْحَفُ الَّذِي جَعَلَهُ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ، وَالْمَصْحَفُ الَّذِي اخْتَصَّ بِهِ نَفْسَهُ، وَعَنِ الْمَصَاحِفِ الْمُتَسَخَّةِ مِنْهَا، وَقَدْ رُوِعَى فِي ذَلِكَ مَا نَقَلَهُ الشِّيخَانِ: أَبُو عُمَرِ الدَّانِيِّ، وَأَبُو دَاوُدِ سَلِيمَانَ بْنِ نَجَاحٍ مَعَ تَرْجِيحِ الثَّانِي عِنْ الْاِخْتِلَافِ غَالِبًا، وَقَدْ يُؤْخَذُ بِقَوْلِهِمَا.

هَذَا، وَكُلُّ حَرْفٍ مِنْ حَرْفِ هَذَا الْمَصْحَفِ مُوَافِقٌ لِنَظِيرِهِ فِي الْمَصَاحِفِ الْعَثَمَانِيَّةِ السَّابِقَةِ ذَكْرُهَا.

وَأَخِذَتْ طَرِيقَهُ ضَبْطُهُ مَا قَرَرَهُ عُلَمَاءُ الضَّبْطِ عَلَى حَسْبِ مَا وَرَدَ فِي كِتَابِ «الطَّرَازِ عَلَى ضَبْطِ الْخَرَازِ» لِإِمامِ التَّسْنِيِّ، وَغَيْرِهِ مِنَ الْكِتَبِ، مَعَ الْاِخْذِ بِعِلَامَاتِ الْخَلِيلِ بْنِ أَحْمَدَ، وَأَتَبَاعِهِ مِنَ الْمَشَارِقَةِ غَالِبًا بَدَلًا مِنْ عِلَامَاتِ الْأَنْدَلُسِيِّينَ وَالْمَغَارِبَةِ.

وَأَتَيْعَثُ فِي عَدَّ آيَاتِهِ طَرِيقَةِ الْكُوفِيِّينَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبِ السُّلْمَى عَنْ عَلَى أَبِي طَالِبٍ «رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» وَعَدَّ آيَاتِ الْقُرْآنِ عَلَى طَرِيقَتِهِمْ «٦٢٣٦» آيَةً.

وَقَدْ اعْتَمَدَ فِي عَدِ الْآيَاتِ عَلَى مَا وَرَدَ فِي كِتَابِ «الْبَيَانِ» لِإِمامِ أَبِي عُمَرِ الدَّانِيِّ وَ«نَاظِمَةِ الزُّهْرِ» لِإِمامِ الشَّاطِبِيِّ، وَشَرَحِيهَا لِلْعَلَمَةِ أَبِي عَيْدِ رَضْوَانِ الْمُخْلَلَاتِيِّ وَالشِّيْخِ عَبْدِ الْفَتَاحِ الْقَاضِيِّ، وَ«تَحْقِيقِ الْبَيَانِ» لِلشِّيْخِ مُحَمَّدِ الْمَتَوْلِيِّ وَمَا وَرَدَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الْكِتَبِ الْمَدوَنَةِ فِي عِلْمِ الْفَوَاصِلِ.

وَأَخِذَ بِيَانِ أَجْزَائِهِ الْثَّلَاثَيْنِ، وَأَحْزَابِهِ السَّتِينِ، وَأَنْصَافِهَا وَأَرْبَاعِهَا مِنْ كِتَابِ «غَيْثِ النَّفْعِ» لِلْعَلَمَةِ الصَّفَاقِسِيِّ، وَغَيْرِهِ مِنَ الْكِتَبِ.

وَأَخِذَ بِيَانِ مَكِيَّهُ، وَمَدْنِيَّهُ فِي الْجَدُولِ الْمَلْحُقِ بِآخِرِ الْمَصْحَفِ مِنْ كِتَبِ التَّفْسِيرِ وَالْقِرَاءَاتِ. وَلَمْ يُذَكَّرْ الْمَكَّيُّ، وَالْمَدْنَيُّ بَيْنَ دَفَتَيِ الْمَصْحَفِ أَوْلَى كُلِّ سُورَةٍ اِتَّبَاعًا لِإِجْمَاعِ السَّلْفِ عَلَى تَجْرِيدِ الْمَصْحَفِ مَا سُوِّيَ الْقُرْآنَ الْكَرِيمَ، حِيثُ نَقْلَ الْأُمْرِ بِتَجْرِيدِ الْمَصْحَفِ مَا سُوِّيَ الْقُرْآنَ عَنْ أَبِي عَمْرِ، وَأَبِي مُسَعُودَ، وَالنَّخْعَنِيِّ، وَأَبِي سَيْرِينَ: كَمَا فِي «الْمُحَكَّمِ» لِلْدَّانِيِّ، وَ«كِتَابِ الْمَصَاحِفِ»

لابن أبي داود وغيرهما، ولأن بعض السور مختلف في مكيتها ومدينتها، كما لم تذكر الآيات المستثناء من المكيّ والمدنيّ، لأن الراجح أن ما نزل قبل الهجرة، أو في طريق الهجرة فهو مكيّ، وإن نزل بغير مكة، وأن ما نزل بعد الهجرة فهو مدنى وإن نزل بمكة، ولأن المسألة فيها خلاف محله كتب التفسير وعلوم القرآن الكريم.

وأخذ بيان وقوفه مما قررته اللجنة المشرفة على مراجعة هذا المصحف على حسب ما اقتضته المعانى مسترشدة في ذلك بأقوال المفسرين وعلماء الوقف والابتداء: كالداني في كتابه «المكتفى في الوقف والابتداء» وأبى جعفر النحاس في كتابه «القطع والاتفاق» وما طبع من المصاحف سابقاً.

وأخذ بيان السجادات، ومواضعها من كتب الحديث والفقه على خلاف في خمس منها بين الأئمة الأربع، ولم تتعرض اللجنة لذكر غيرهم وفاماً أو خلافاً، وهي السجدة الثانية بسورة الحج، والسجادات الواردة في السور الآتية:
صَّ، والنجم، والانشقاق، والعلق.

وأخذ بيان مواضع السكتات عند حفص من «الشاطبية» وشرحها وتعرف كيفيةها بالتلقي من أفواه الشيوخ.

(صُطْلَاحَاتُ الصَّبِطِ)

ووضع دائرة خالية الوسط هكذا «٥» فوق أحد أحرف العلة الثلاثة المزيدة رسماً يدل على زيادة ذلك الحرف، فلا ينطق به في الوصل ولا في الوقف نحو: (ءَامَنُوا) (يَتَلَوُ صُحْفًا) (لَا أَذْبَحَهُ وَ) (أُولَئِكَ) (مِنْ تَبَّاعِيَ الْمُرْسَلِينَ) (بَنَيَّتَهَا بِأَيْدِيهِ).

ووضع دائرة قائمة مستطيلة خالية الوسط هكذا «٥» فوق ألف بعدها متحرك يدل على زيادتها وصلاً لا وقفًا نحو: (أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) (لِكَيْهُو اللَّهُ رَبِّي) وأهملت ألف التي بعدها ساكن نحو: (أَنَا النَّذِيرُ) من وضع العالمة السابقة فوقها، وإن كان حكمها مثل التي بعدها متحرك في أنها تسقط وصلاً، وثبتت وقفًا لعدم ثوبتها وصلاً.

ووضع رأس خاء صغيرة بدون نقطة هكذا «٤» فوق أي حرف يدل على سكون ذلك الحرف وعلى أنه مظهر بحيث يقرعه اللسان نحو: (مِنْ خَيْرٍ) (أَوْ عَظَّتْ) (فَدَسَمَّ) (نَضَجَّتْ جُلُودُهُمْ) (وَإِذْ صَرَفْنَا).

وتعرية الحرف من علامة السكون مع تشديد الحرف التالي تدل على إدغام الأول في الثاني إدغاماً كاملاً بحيث يذهب معه ذات المدغم وصفته، فالتشديد يدل على الإدغام، والتعرية تدل على كماله، نحو: (مِنْ لَيْسَةً) (مِنْ زَيْكَ) (مِنْ نُورٍ) (مِنْ مَاءً) (أُجِبَتْ دَعْوَتُكُمَا) (عَصَوْا وَكَانُوا) (وَقَاتَ طَالِيفَةً) (بَلْ رَفِعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ) وكذا قوله تعالى: (أَلَمْ يَخْلُقُكُمْ).

وتعريةه مع عدم تشديد التالي تدل على إدغام الأول في الثاني إدغاماً ناقصاً بحيث يذهب

معه ذات المدغم مع بقاء صفتة نحو: (من يَقُولُ) (من وَالِّ)، (فَرَطَسْتُمْ) (بَسَطْتَ) (أَحَاطْتُ)
أو تدل على إخفاء الأول عند الثاني، فلا هو مظهر حتى يقرعه اللسان، ولا هو مدغم حتى
يقلب من جنس تاليه سواء أكان هذا الإخفاء حقيقةً نحو: (من تَخْنَهَا) أم شفوياً نحو: (جَاءَهُمْ
بِالْحَقِيقَةِ) على ما جرى عليه أكثر أهل الأداء من إخفاء الميم عند الباء.

وتركيب الحركتين «حركة الحرف والحركة الدالة على التنوين» سواء أكانتا ضمتين، أم فتحتين، أم كسرتين، هكذا (جـ = جـ) يدل على إظهار التنوين نحو: (حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ) (حَلِيمًا غَفُورًا) (وَلَكُمْ فَقْهٌ هَادٌ).

وتتابِعُهُمَا هَكُذَا: (وَكَيْفَ) مع تشديد التالى يدل على الإدغام الكامل نحو: (لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ)
 (مُبْصِرَةً لِتَبَغْعَ) (يَوْمَيْدَنَاعِمَةً).

وتتابُّعُهَا مع عدم تشديد التالى يدل على الإدغام الناقص نحو:
 (رَحِيمٌ وَدُودٌ) (وَأَنْهَرًا وَسُبْلًا) (فِي جَنَّتٍ وَعَيْوَنٍ) أو على الإخفاء نحو:
 (شَهَابٌ ثَاقِبٌ) (سِرَاعًا ذَلِكَ) (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ).

فتركيب الحركتين بمنزلة وضع السكون على الحرف، وتتابعهما بمنزلة تعرية عنه
ووضع ميم صغيرة هكذا: «م» بدل الحركة الثانية من المنون، أو فوق النون الساكنة بدل
السكون، مع عدم تشديد الباء التالية يدل على قلب التنوين أو النون الساكنة ميما نحو: (عِلْمٌ
يَذَاتُ الصُّدُورِ) (جَزَاءُمَا كَافُوا) (كِرَامَ بَرَّة) (أَنِيْتُهُمْ) (وَمِنْ بَعْدُ).

والحروف الصغيرة تدل على أعيان الحروف المتروكة في خط المصاحف العثمانية مع وجوب النطق بها نحو: (ذَلِكَ الْكِتَابُ) (دَأْوَدُ) ، (يَلُونَ أَسْتَهُمْ) (يُخِيٌّ وَيُمِيَّثُ) (إِنَّ رَبَّهُ وَكَانَ بِهِ بَصِيرًا) (إِنَّ وَلِقَيَ اللَّهُ) (إِلَفَهُمْ) (وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ) .

وكان علماء الضبط يلحقون هذه الأحرف حمراء بقدر حروف الكتابة الأصلية ولكن تعذر ذلك في المطبع أول ظهورها، فاكتفى بتصغيرها للدلالة على المقصود لفارق بين الحرف الملحق والحرف الأصلي.

والآن إلماح هذه الأحرف بالحمرة متيسر ولو ضبّطت المصاحف بالحمرة والصفرة والخضراء وفق التفصيل المعروف في علم الضبط لكان لذلك سلف صحيح مقبول، فيبقى الضبط باللون الأسود لأن المسلمين اعتادوا عليه. وإذا كان الحرف المتروك له بدل في الكتابة الأصلية عول في النطق على الحرف الملحق لا على البديل نحو: (الصَّلَاةُ) (كِشْكُوكَ) (أَرْبَوَا) (وَإِذَا سَتَّقَ مُوسَى لِقَوْمِهِ).

ووضع السين فوق الصاد في قوله تعالى: (وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَعْصِطُ) (فِي الْخَلْقِ بَصَطَةً) يدل على قراءتها بالسين لا بالصاد لحفظ من طريق الشاطبية.

فإن وضعت السين تحت الصاد دل على أن النطق بالصاد أشهر، وذلك في الكلمة (**المُصَيْطِرُونَ**) أما كلمة (**بِمُصَيْطِرٍ**) بسورة الغاشية فبالصاد فقط لفظاً أيضاً من طريق الشاطبية.

ووضع هذه العلامة «ـ» فوق الحرف يدل على لزوم مده مداً زائداً على المد الطبيعي الأصلي: (إِنَّمَا) (الظَّاهِمَةُ) (قُرُوعَهُ) (بِيَعْبُرُهُ) (سُقْعَتُوا) (وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ) (إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي إِنْ يَضْرِبَ مَثَلَكُمَا) (بِمَا أَنْزَلَ) على تفصيل يعلم من فن التجويد.

ولا تستعمل هذه العلامة للدلالة على ألف ممحوظة بعد ألف مكتوبة مثل: (آمُونُوا) كما وضع غلطًا في بعض المصاحف، بل تكتب (ءَامَنُوا) بهمزة وألف بعدها.

ووضع نقطة كبيرة مطموسة الوسط هكذا «ـ» تحت الحرف بدلاً من الفتحة يدل على الإمالة وهي المسماة بالإمالة الكبرى وذلك في الكلمة (مَجَرِّبُهَا) بسورة هود.

ووضع النقطة المذكورة فوق آخر الميم قبيل النون المشددة من قوله تعالى (مَالِكَ لَأَتَمَنَّا) يدل على الإشمام، وهو ضم الشفتين كمن يريد النطق بالضمة إشارة إلى أن الحركة الممحوظة ضمة، من غير أن يظهر لذلك أثر في النطق.

فهذه الكلمة مكونة من فعل مضارع مرفوع آخره نون مضمومة، لأن (أـ) نافية. ومن مفعول به أوله نون فأصلها (تَأْمَنَّا) بنونين، وقد أجمع كتاب المصاحف على رسملها بنون واحدة، وفيها للقراء العشرة ما عدا أبا جعفر وجهان:

أحدهما: الإشمام - وقد تقدم - والإشمام هنا مقارن لسكن الحرف المدغم.

وثانيهما: الإخفاء، والمراد به النطق بثلثي الحركة المضمومة، وعلى هذا يذهب من النون الأولى عند النطق بها ثلث حركتها، ويعرف ذلك كله بالتلقى، والإخفاء مقدم في الأداء.

وقد ضبطت هذه الكلمة ضبطاً صالحاً لكل من الوجهين السابقين.

ووضع النقطة السالفة الذكر بدون الحركة مكان الهمزة يدل على تسهيل الهمزة بين بين، وهو هنا النطق بالهمزة بينها وبين ألف.

وذلك في الكلمة (ءَأَعْجَمَيْ) بسورة فصلت.

ووضع رأس صاد صغيرة هكذا «ـ» فوق ألف الوصل (وتسمى أيضاً همزة الوصل) يدل على سقوطها وصلاً.

والدائرة المحلاة التي في جوفها رقم تدل بهيتها على انتهاء الآية، ويرقى بها على عدد تلك الآية في السورة نحو: إِنَّا أَغْطَيْنَاكَ الْكُوَثَرَ ① فَصَلِّ لِرِبِّكَ وَلَا تُخْرِزْ ② إِنَّ شَارِيكَ هُوَ الْأَبَرُ ③ ولا يجوز وضعها قبل الآية أبطة. فلذلك لا توجد في أوائل السور وتوجد في أواخرها.

وتدل هذه العلامة «ـ» على بداية الأجزاء والأحزاب وأنصافها وأرباعها.

ووضع خط أفقي فوق الكلمة يدل على موجب السجدة.

ووضع هذه العلامة «ـ» بعد الكلمة يدل على موضع السجدة نحو:

وَلَلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُنْ لَا يَسْتَكِرُونَ ④ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَقْعُلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ ⑤

ووضع حرف السين فوق الحرف الأخير في بعض الكلمات يدل على السكت في حال

وصله بها بعده سكتة يسيرة من غير تنفس.

وورد عن حفص عن عاصم السكت بلا خلاف من طريق الشاطبية على ألف (عوجاً) بسورة الكهف. وألف (مَرْقَدِنَا) بسورة يس. ونون (مَنْرَاقِي) بسورة القيامة. ولام (بَلْرَانَ) بسورة المطففين.

ويجوز له في هاء (مَالِيَّة) بسورة الحاقة وجهان:

أحدهما: إظهارها مع السكت، وثانيهما: إدغامها في الهاء التي بعدها في لفظ (هَلَكَ) إدغاماً كاملاً، وذلك بتجريد الهاء الأولى من السكون مع وضع علامة التشديد على الهاء الثانية. وقد ضبط هذا الموضع على وجه الإظهار مع السكت، لأنه هو الذي عليه أكثر أهل الأداء، وذلك بوضع علامة السكون على الهاء الأولى مع تجريد الهاء الثانية من علامة التشديد، للدلالة على الإظهار.

ووضع حرف السين على هاء (مَالِيَّة) للدلالة على السكت عليها سكتة يسيرة بدون تنفس لأن الإظهار لا يتحقق وصلاً إلا بالسكت.

والحاق واو صغيرة بعد هاء ضمير المفرد الغائب إذا كانت مضمومة يدل على صلة هذه الهاء بواء لفظية في حال الوصل، والحاقة ياء صغيرة مردودة إلى خلف بعد هاء الضمير المذكور إذا كانت مكسورة يدل على صلتها بباء لفظية في حال الوصل أيضاً.

وتكون هذه الصلة بنوعيها من قبيل المد الطبيعي إذا لم يكن بعدها همز فتمد بمقدار حركتين نحو قوله تعالى: (إِنَّ رَبَّهُ وَكَانَ بِهِ بَصِيرًا).

وتكون من قبيل المد المنفصل إذا كان بعدها همز، فتوضع عليها علامة المد وتتمد بمقدار أربع حركات أو خمس نحو قوله تعالى: (وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ) وقوله جل وعلا: (وَالَّذِينَ يَصْلُوْنَ مَا أَمْرَ اللَّهُ بِهِ وَأَنْ يُوْصَلَ).

والقاعدة: أن حفظاً عن عاصم يصل كل هاء ضمير للمفرد الغائب بواء لفظية إذا كانت مضمومة، وباء لفظية إذا كانت مكسورة بشرط أن يتحرك ما قبل هذه الهاء وما بعدها، وتلك الصلة بنوعيها إنما تكون في حال الوصل. وقد استثنى لفظ حفظ من هذه القاعدة ما يأق:

(١) - اهاء من لفظ (يَرْضَهُ) في سورة الزمر فإن حفظاً ضمها بدون صلة.

(٢) - اهاء من لفظ (أَرْجِهُ) في سورة الأعراف والشعراء فإنه سكنها.

(٣) - اهاء من لفظ (فَالْقِهَ) في سورة النمل، فإنه سكنها أيضاً.

وإذا سكن ما قبل هاء الضمير المذكورة، وتحرك ما بعدها فإنه لا يصلها إلا في لفظ (فِيهِ) في قوله تعالى: (وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا) في سورة الفرقان.

أما إذا سكن ما بعد هذه الهاء سواء أكان ما قبلها متحركاً أم ساكناً فإن الهاء لا توصل مطلقاً، لئلا يجتمع ساكنان، نحو قوله تعالى:

(لِهِ الْمَلَكُ) (وَءَاتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ) (فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ) (إِلَيْهِ الْمَصِيرُ).

تَبَيَّنَهَا تُ :

(ا) - إذا دخلت همزة الاستفهام على همزة الوصل الداخلة على لام التعريف جاز لخisco
في همزة الوصل وجهان:
أحدهما: إبداها ألفاً مع المد المشبع «أى بمقدار ست حركات».

وثانيهما: تسهيلاها بين بين «أى بينها وبين الألف» مع القصر والمراد به عدم المد أصلاً.
والوجه الأول مقدم في الأداء وجرى عليه الضبط.

وقد ورد ذلك في ثلاث كلمات في ستة مواضع من القرآن الكريم:
(١) - (ءَالذَّكْرَيْنِ) في موضعه بسورة الأنعام.

(٢) - (ءَالثَّنَنِ) في موضعه بسورة يونس.

(٣) - (ءَاللَّهُ) في قوله تعالى: (قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لَكُمْ) بسورة يونس.
وفي قوله جل وعلا: (إِنَّ اللَّهَ خَيْرٌ مَا يُشَرِّكُنَّ) بسورة النمل.

كما يجوز الإبدال والتسهيل لبقية القراء في هذه الموضع، واختص أبو عمرو وأبو جعفر
بهذين الوجهين في قوله تعالى (مَاجِئُتُمْ بِهِ السَّحْرُونَ) بسورة يونس. على تفصيل في كتب
القراءات.

(ب) - في سورة الروم وردت كلمة (ضَعَفِي) مجرورة في موضعين ومنصوبة في موضع
واحد.

وذلك في قوله تعالى: (إِنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعَفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً).

ويجوز لخisco في هذه الموضع الثلاثة وجهان:

أحدهما: فتح الصاد. وثانيهما: ضمها

والوجهان مقروء بهما، والفتح مقدم في الأداء.

(ج) - في كلمة (ءَاتَنَنِ) في سورة النمل وجهان وقفان:

أحدهما: إثبات الياء ساكنة. وثانيهما: حذفها مع الوقف على النون ساكنة
أما في حال الوصل فثبتت الياء مفتوحة.

(د) - وفي كلمة (سَلَسِلًا) في سورة الإنسان وجهان وقفان:

أحدهما: إثبات الألف الأخيرة. وثانيهما: حذفها مع الوقف على اللام ساكنة. أما في حال
الوصل فتحذف الألف.

وهذه الأوجه التي تقدمت لخisco ذكرها الإمام الشاطبي في نظمته المسماة: «حرز الأمانى
ووجه التهانى» الشاطبية.

هذا، والموضع الذى مختلف فيها الطرق ضبـطـت لخisco بما يوافق طـريقـ الشاطـبيةـ.

عَلَامَاتُ الْوَقْفِ

- مر علامة الوقف اللازم نحو: (إِنَّمَا يَسْتَحِبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمُؤْمِنُونَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ).
- ج علامة الوقف الجائز جوازاً مستوى الطرفين. نحو:
 (نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ بِنَاهُمْ بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ أَمْنَأُوا بِرَبِّهِمْ).
- صل علامة الوقف الجائز مع كون الوصل أولى. نحو:
 (وَإِنْ يَمْسِسْكُ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسِسْكُ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ).
- قل علامة الوقف الجائز مع كون الوقف أولى. نحو:
 (فَلَرَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمْارِ فِيهِمْ).
- هـ علامة تعانق الوقف بحيث إذا وقف على أحد الموضعين لا يصح الوقف على الآخر. نحو:
 (ذَلِكَ الْكِتَابُ لَأَرَيْتَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ).

Alāmun Dākatawa

Wadannan sū nē alāmun da akē sāwā bisa haruffa ko kalmōmī don a nūna inda ya kamāta mai karatu ya tsaya ko kada ya tsaya

- ↗ Dākatāwar tilas.
- ↖ Cikakkiyar dākatāwā ta ganin dāma.
- ↖ Dākatāwā ta ganin dama, amma wucewa da karatu ya fi.
- ↖ Dākatāwā ta ganin dāma, amma dākatāwar tā fi.
- ↖ ↖ In an dākatā a wurin daya daga cikin wadannan alāmomī biyu, to bā zā a dākatā a wurin dayar ba.

Kamus

Ādifa: Raunin hankali mai sa a yi hushi da sauri ko a yarda da sauri, kamar han-kalin mata
Aiwata: Aikata
Ākiba: Sakamakon al'amarin da ake aikatawa
Ākida: Kudurin zuciya game da imaninta ga wani abu
Alāka: Abin da ya hada wasu abubuwa biyu
Alharini: Tufa mai taushi ta siliki
Badādayi: Masoyin da ake jin dadi da ganinsa
Bā'ini: Sakin auren da ba a iya mayarwa sai an daura wani auren
Bākanta: Rantsuwar cika alkawari
Bakarāre: Wanda ba ya haihuwa
Bakarāriya: Mace wadda ba ta haihuwa
Bananci: Barkwanci, kakaci, wargin, wasa
Barā'a: Yafewa daga laifi
Barranta: Tsira daga laifin da ake tuhumar mutum da shi
Barrantacce: Wanda ya tsira daga laifin da ake tuhumar sa da shi
Bice: Debe haske; akan ce wuta ta bice, idan haskenta ya bace
Biga: Hanya a karkashin kasa
Bijira: Ki bin umurni
Bijirewa: Kin bin umurni
Bira: Harshen wuta mara hayafi
Bitattu: Wadanda ba su da basirar gane gaskiya

Danyi: Kububawar makafi; wata ciyawa ce mai kaya da rakuma ke ci
Dāranta: Sa wani ya yi dariya
Darbūka: Tanti a kan sirdin rakumi don mata
Darba: Zuman kudan rakuwa
Darkaka: Ci gaba da tafiya kome wuya
Dasisa: Abin da yake a ido alheri ne, amma akwai sharri cikinsa

Dā'a: Hali na gari
Dabakōki: Hawa hawa da yawa irin na bene

Facce: Debe shamaki tsakanin ruwa biyu masu karfi
Fājirai: Masu sabā wa shari'a da gangan, watau fasikai
Fājiri: Fasikī, mai sabā wa shari'a da gangan
Fākanfāni: Jam'in Fakö
Fako: Wurin da ba ya jiña da ruwa kuma ba ya fitar da tsiron ciyawa
Fasādi: Barna da keta dokar shari'a
Fawwala: Mayar da dibara ga wani ko ga Allah
Finjali: Kofi, tambulan
Furū'a: Mas'alolin da ake fahimta da Alkur'ani ko Hadisi, ko sanin Addinin Musulunci bisa ka'idodinsa

Gafala: Rashin kula har wani abin tsoro ya auku
Gafalallu: Marasa kula ga abin da zai auku na wahala gare su
Gamūsa: Rantsuwar karya da gangan
Giba: Yi da mutum
Gincira: Kishingida amma ba da nusin barci ba
Gislin: Mugun abinci mai kaya
Guna: Kankana
Gunda: Dunkulen huren 'ya'yan dabino tun bai yi huda ba
Gyada: Sunkuyar da kai a kan isharar an yarda da maganar abokin hira

Hanāna: Kishi domin tsaron al'ada
Hāsili: Abin da ya tabbata daga wata mas'ala; sakamakon da aka samu bayan binciken wani al'amari
Hinsi: Karya rantsuwa
Hiyāka: Aikata abin da ya fi dacewa ko wanda ya fi tsanani

Hul'i: Fansar igiyar aure domin miji ya saki matarsa
 Husūsiyya: Abin da wani ya kebanta da shi
 Idirāki: Ji a jiki da fahimta
 Ijtihādi: Tunani a binciken wata mas'ala domin fitar da hukunci
 Ikrāri: Tabbatarwa da bakin mai magana
 Ilhādi: Karkatar da hukunci domin wata manufa
 Ilhāma: Fahimtarwa daga Allah
 Illiyīna: Wurin da ake aje ayyuka nagari
 Inabi: Dan itace mai kama da tsada
 Inabobi: **Jam'in** Inabi
 Isma: Tsarewar Allah ga annabawa don kada su yi wani zunubi
 Istidrāji: Saurara wa mai zunubi har ya aukar da kansa ga musifa
 Istirjā'i: Mayar da al'amari ga Allah tare da neman taimakonSa
 Jalāla: Girma na Allah kawai, watau daukaka
 Jannaye: Hanyar abinci daga baki zuwa ciki, ko jijiyar da ta hada kwa'walwa da lakar kashin baya
 Jizya: Kudin haraji
 Kaidi: Mugun shiri
 Kākāci: Ba'a, barkwanci, wargi, wasa
 Kallafa: Lazamta; dora wa wani al'amari ko hali tilas
 Kāmunga: A sayar wa mutum da abu da tsada ko a saya daga gare shi da arha don rashin saninsa ko wayonsa
 Kankana: Guna
 Karankarma: Kashin bari wargi, Kashin nan na tsakanin kirji, da kafada
 Kināya: La'kabi ga mutum domin girma-ma shi
 Kundukuki: Gefen goshi na dama ko na hagu
 Kwarkwada: Gashin goshi
 Kindāri: Dukiya mai yawa, kamar dinari dubu goma sha biyu
 Kisāsi: Hukunci ga rama laifin yi wa wani rauni
 Ku'kumi: Marin wuya; faure hannu a wuya

Ku'kumi: **Jam'in** Ku'kumi
 Kyācēwa: Kudurce laifin wani a cikin zuciya domin ramawa
 Kyami: Azara ta rufin daki
 La'imi: Mara son alheri
 Lallage: Shan ruwa da harshe irin na kare
 Li'abi: 'Dan'uwa wanda aka hada uba kawai da shi
 Li'ani: Rantsuwar miji domin kore da ko ganin zinar matarsa, da rantsuwar matar domin kare kanta
 Li'ummai: 'Yan'uwan da aka hada uwa kawai da su, uba kowa da nasa
 Mahakama: Dakin Shari'a; kotu
 Makai: Abin dībar ruwa, kamar kwarya ko buta
 Makkana: Mallaka, tabbata
 Makwarkwada: Keya
 Mannu: Darba, watau zuman kudan rakuwa
 Māra: Lamba kamar 1, 3, 5, 7 da sauransu
 Marēmari: **Jam'in** Marmaro
 Marmaro: Idon ruwa mai gudāna
 Mashi'a: Nufin Allah
 Mubāhala: Rantsuwa domin a tsine wa mai karya
 Mubāya'a: Nuna biyayya
 Mudda: Lokaci iyakantacce
 Mukārana: Auna abubuwa biyu ko gema su domin a ga bambanci
 Munāzara: Hada karfi domin binciken wata mas'ala
 Murli: Nonon dabino
 Mu'utumadi: Maganar da ake dogara a kanta
 Nafyi: Korewa ga magana, kamar a ce "bai yi ba"
 Rabbanta: Samun rabo
 Ra'iki: Siriri kwarai
 Rango: 'Yar hanya tsakanin duwatsu
 Rauno: Ciwaya da aka daddage
 Rubūbiyya: Siffar Allah ta mallakar kome
 Ru'bushi: Hasara a Lahira
 Ruhbanāwa: Masu ibada daga cikin Kiriista wadanda suka yanke kansu daga

jin dadin duniya sabo da yin ibada.
 Rumata: Tsare mutum ga magana da hujja
 Rummani: 'Ya'yan wani itace wanda aka fi samunsa a kasashen Larabawa
 Sa'ada: Jin dadin Lahira
 Sakandami: Abin wuya; zanen riga ge-waye da wuyanta
 Salladar: Bayar da iko a kan wani abu
 Salsabil: Suna ne na idon ruwa a Aljanna
 Salwa: 'Ya'yan shila
 Sansance: Ganewa a jika
 Sanwa: Tsuntsaye su yi layi a sama da fikafikansu bude
 Saryar: A hutar da mutum daga daukar kaya
 Sauma'a: Gidan ibadar mai halwa ta Kirista
 Saunā: Jin tsoro game da lura
 Shafaki: Lokacin da rana ta yi ja bayan sadawarta
 Shakawa: Rashin arzakin Lahira
 Shibhohi: Abin da yake kama da gaskiya a wani fanni, kuma ya yi kama da karya ta wani fannin
 Sijjinu: Wurin da ake aje zunubai
 Sofane: Digon wani launi dabam a tsakanin wani launin
 Sufi: Abin yin tufa mai kama da wul
 Ta'akibi: Karin bayani ga muhimman al'amurra ko kanun labaru
 Ta'aliki: Riskar da hukuncin abin da aka sani zuwa ga wani abu da sharhin magana
 Tabanni: Mayar da dan wani naka, kamar dan hankaka
 Tadbiri: Tsara al'amari gabarin a gudanar da shi
 Tafsili: Bayani filla-filla
 Tahajjudi: Rashin barci domin yin ibada da dare
 Talakiya: Wani itace wanda ake asuwaki da shi
 Talalabanta: Fadawa a santsi
 Tamani: Kimar abin sayarwa
 Tambihi: Farkarwa; fadakarwa

Tasarrufi: Jujuya abubuwa, kamar saye da sayarwa
 Tasawwufi: Kebance kai domin ibada irin ta Kirista
 Tasgaro: Abin da ba ya sayuwa sam
 Tasnim: Suna ne na wani marmaro wanda zaiba'bun 'yan Aljanna ke sha daga gare shi
 Taukifiyyai: Abubuwan da za a tsaya a kansu kamar yadda shari'a ta fada
 Tawada: A yi addu'a a tofa a kurji ko a ruwa
 Tawali'u: Kaskan da kai
 Tawassuli: Neman hanya
 Tawili: Bai wa wata magana fassara
 Togewa: Kin yin abu, ko janye abin da mutum ya ce
 Tsatso: Kugu
 Tsirfatawa: Sana'antawa
 Tsihirwiri: Sana'a domin neman riba
 Tunkuba: Rigyawa ko karikitau da ruwa ke turawa
 Ufuba: Azaba domin wani laifi
 Uluhiiyya: Siffar Allah ta yin doka da hukunci na halattawa ko haramtawa
 Wabili: Mamako, ruwan sama mai yawa
 Wadi: Fili tsakanin duwatsu
 Wahami: Karkatattar fahimta
 Wakkala: Dogara ga Allah
 Waraka: Warkewa daga jahilci
 Wasaki: Babbar guga ta fata
 Wasidat: Tsani, dalilin sadarwa
 Yakini: Sakankancewa ko imani mai karfi
 Yula: Harshen wuta
 Yulaye: Jam'in Yula
 Yunke: A rufe a sa hatimi
 Zambiyoyi: Filayen da ke tsakanin tako da tako a tafiya
 Zanjabil: Citta mai yatsu
 Zihari: Haramta mata ta hanyar daidaita ta da wadda ta haramta ba da niyyar saki ba sai da niyyar waharlarwa kawai
 Zirai: Kamu guda, wato awon tsawo daga guwar hannu zuwa karshen yatsar tsakiya ta hannu

Fihirisa

Lamba ta farko ta sura ce, wadda ke cikin baka kuwa ta aya ce. Misali: 5 (91) daidai take da a ce Sura ta 5, aya ta 91. Game da sunan sura kuwa, lambar da ke biye da shi ta shafin da surar ta fara ne.

Idan ba a sami kalmar da ake nema ba, a yi tunanin wata.

A'ālā s. 928
A'araf 7 (46)
A'arāf s. 219
'Abasa s. 913
Abin sha mai sa maye   dalilin haramtawa 5 (91) haramtawa 2 (219); 5 (90) mataki na biyu ga haramtawa 4 (43) mataki na farko ga haramtawa 2 (219) mataki na karshe ga haramtawa 5 (90) Abinci 2 (172); 5 (1, 3, 4, 96); 6 (119-121); 16 (114, 116-118); 22 (34-36)
cin abincin Ahlil Kitāb 5 (5)
ga Yahudawa 6 (146)
gidajen da aka halalta wa mutum cin abinci 24 (61)
haramtacce 2 (173); 5 (3); 6 (122, 146); 16 (115)
kin cin halaltacce 5 (87, 88)	Shaidan ya yaudare shi, shi da Hawwa'u 2 (36); 7 (20-22); 20 (120-121)
Shaidan ya yi jayayya 2 (34); 7 (11); 15 (30); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (73, 74)
shugaban dukan halitta 2 (34)
ya yi nadama 2 (37); 7 (23)
Abu Lahab 111 (1-3)
matarsa 111 (4, 5)	Addini 2 (256); 4 (80); 50 (45)
bambance-bambancensa 2 (17)
na gaskiya ba ya canzawa 30 (30)
Abubakar
sahibin Manzon Allah ne 9 (40)	Dubi kuma Ibada
Addinin Kirista
imani da Annabi Isa 4 (159)
sukarsa ta farko 112 (3).
Adamu 2 (33, 35); 3 (33, 59); 20 (123-127)
a Aljanna da Hawwa'u 2 (35); 7 (19); 20 (115-119)
an hana shi da Hawwa'u kusantar itace 2 (35); 7 (19)	Addu'a
ta Ibrahim 2 (126-129); 9 (114); 26 (69-89)
ta Nuhu 71 (26-28)
ta Sulaiman 27 (19)
ta Yusuf 12 (101)
ta Zakariya 19 (4-6)
an kammala shi 15 (28); 38 (72)
an zabe shi, shi da zuriyarsa 3 (32)
halitta shi daga turbaya 3 (59); 15 (28); 38 (71)	'Adiyāt s. 948
Aḥkāf s. 762
Aḥzāb s. 633
Aibi   fadinsa 4 (148)
laifinsa don mantuwa ne 20 (115)
mai mulkin duniya 2 (30)
mala'iku sun yi masa sujada 2 (34); 7 (11); 15 (28); 17 (61); 18 (50); 20 (116); 38 (72)	Aiki mummunna
horo ya yi daidai da shi 10 (27); 42 (40)
kore shi da aiki nagari 13 (22); 23 (96); 41 (34)
kiyyayar mutum ga kansa 40 (10)
sakamakonsa 2 (81); 30 (9, 10)
sakayyarsa 4 (123)
sakamakon cin dan itace 7 (22); 20 (121)
sanar da shi sunaye 2 (31)	A'isha bata sunanta 24 (11-20) Ajiya 4 (58)
'Alaḳ s. 943
Al'arshi 40 (7)
Alfahari 17 (37)
Alfasha   a guje ta 6 (151) Āl'Imrāna s. 73

Aljanna 2 (35, 36, 111); 13 (23); 18 (32, 108); 19 (60, 61, 64); 22 (23, 24); 25 (15, 16); 36 (54, 55); 38 (49-54); 43 (70-73); 44 (51-57); 52 (17-28); 55 (46-78, 89); 56 (12-40); 76 (12-22)
 albarka madawwamiya 11 (108)
 albarka mara misaltuwa 32 (17)
 aminci a cikinta 10 (10, 25); 19 (62, 63); 36 (56-58)
 an ba Musulmi daularta 4 (54)
 an hana wa kafirai daularta 7 (40)
 ba baki ciki, wahala, gajiya 35 (34, 35)
 dandanonta a wannan duniyar 37 (41-47); 89 (27-30)
 ganin Ubangiji cikinta 50 (35)
 kama da ita 13 (35)
 kyau da tsarkinta 37 (41-49)
 Karin daukaka a cikinta 39 (20)
 maganar 'yan aljanna da 'yan wuta 37 (51-60)
 masu shiganta 2 (82, 123, 124); 9 (18); 53 (52)
 mazaunin iyalan muminai 40 (8)
 samun nasara 78 (31)
 tamkar lambu ne 47 (15)
 yadda take 15 (45-48)
 yalwarta 3 (132); 57 (21)
 'ya'yan itatuwanta 2 (25); 69 (23)
 Aljannu 6 (101, 113, 129, 130); 7 (38, 179); 27 (17, 39)
 ba su san gaibi ba 34 (14, 20)
 halitta su daga wuta 7 (12); 15 (27); 32 (13); 51 (56); 55 (15, 33, 39)
 Iblis ne ubansu 18 (50)
 mushrikai sun ce aljannu matan Allah ne 37 (158)
 mutane na bauta musu 34 (41); 72 (6)
 Sulaiman ya mallake su 27 (17); 34 (12-14)
 sun yi addini irin na Yahudawa 46 (30-31)
 suna musulunta su yi gargadfi 46 (29-32)
 suna sauraron Alkur'ani 46 (29); 72 (1-15)
 Alkawari 5 (1); 16 (90); 17 (34)
 Alkalami 96 (4); 3 (44); 68 (1)
 Alkibla 2 (144, 146-150)
 an daukaka ta 2 (143)

canja ta 2 (142)
 ra'ayoyin Yahudawa da Nasara 2 (145)
 Alkur'ani
 a yi shiru a saurari karatunsa 7 (204)
 Allah zai tsare shi 15 (9); 56 (77-80); 85 (21, 22)
 ba a nasara ga bata shi 41 (41, 42)
 ba aikin Shaidan ne ba 26 (210-212)
 ba mawaki ya yi shi ba 26 (224-226)
 ba shi da wani kamansa 2 (23, 24); 10 (37-40); 11 (13); 17 (88)
 ba shi da wata illa 4 (82)
 ba ya baki biyu 39 (23)
 ba ya tantama 11 (1)
 canjin da ya kawo 13 (31); 84 (1-5)
 cikakken jagora 10 (37)
 cikansa ba giби 17 (89)
 daukaka mabiyansa 21 (10); 43 (44)
 dauke da labaru nagari 12 (1-3)
 dauke da ra'ayoyi mafiya kyau 29 (49)
 fitar da mutane daga duhu 14 (1)
 gargadfi ne ga duk duniya 6 (19); 25 (1)
 girma ga marubutansa 80 (13-16)
 harhada shi 75 (17, 18)
 harshensa 43 (3)
 jaddada wahayin farko 2 (41, 89, 101); 6 (93); 28 (51); 35 (31)
 kammalalle mai shiryarwa 5 (3); 18 (1, 2)
 kunsa dukan abubuwa masu kyau daga sauran littafai 98 (3)
 maganin cututtuka 10 (57); 17 (82); 41 (44)
 mai bayanin abin da ya kamata 16 (89)
 mai cika abin da aka fadi dā can 17 (105); 28 (52, 53); 46 (12)
 mai kiyaye duk wahayoyi 5 (48)
 mai shiga zukata 26 (200)
 mai tsarkakewa 29 (45)
 maye gurbin sauran littafai 16 (10)
 Musa ya gaskata shi 11 (17); 46 (10)
 Musulmi na karanta shi a saloli 73 (20)
 raba gardama 16 (64)
 rahama ce 29 (51)
 rubuta shi 98 (2)
 saukar da shi a dare mai albarka 44 (3); 97 (1)
 saukar da shi cikin watan Ramalan 2 (185)
 saukar da shi cikin zuciyar Annabi 2 (97); 26 (193, 194)

saukar da shi kadan kadan 25 (32)
 sauksa nufin Allah ne 55 (1, 2)
 sauksa shi cikin Larabci 44 (58)
 shiriya daga gare shi 2 (231); 3 (138); 6
 (70, 90, 153, 155, 157); 7 (40); 10 (1,
 58); 12 (104, 111); 15 (1); 16 (89); 17
 (9, 88); 18 (57); 25 (30); 29 (49); 32
 (22); 36 (69, 70); 38 (29); 39 (17,
 18); 41 (41, 44); 45 (20); 54 (17); 57
 (16); 58 (5); 81 (27, 28)
 tarin koyarwa mafi kyau 39 (27)
 wahayi ya ba da tsarinSa 25 (32)
 wasu Larabawa sun yarda da shi 72 (1-
 9)
 wulakanta ayoyinsa 4 (140)
 ya funshi hikima 10 (1)
 yana dauke da amsoshin gardandami
 25 (33)
 yana dauke da shiriya da bayanai 2
 (185)
 zai yi nasara 20 (2-5)

Allah

a ji tsoronSa 3 (175)
 a riki tsammanin rahamarSa 12 (87)
 ba a boye Masa 4 (108)
 ba biyu ko uku ne ba 4 (171); 16 (51)
 ba Shi da da 2 (116); 19 (35, 90-93);
 112 (3)
 ba Ya bukatar hutawa 50 (38)
 ba Ya gajiya da halittawa 46 (33)
 bauta Masa Shi Kafai 1 (4); 10 (105-
 107); 36 (60, 61); 51 (51); 72 (18, 20)
 bin Allah da Ma'aikinSa 4 (59); 8 (1,
 13)
 dogara da Shi 3 (101-103, 160)
 'Daya ne 2 (163); 3 (17); 112 (1)
 gamuwa da Shi 84 (6)
 gode Masa 2 (152)
 hada wani da Shi 4 (26); 26 (213)
 halitta sammai da kasa a kwana shida
 50 (38)
 ikonSa ba iyaka 6 (104); 42 (11)
 ilminSa na da yawa, bin shari'a ne tsira
 18 (109); 31 (27); 55 (15)
 ilminSa ya game sammai da kasa 2
 (255)
 kome na yi Masa sujada 13 (15)
 kowa ya yi murna da rahamarSa 10
 (58)

Mahallicci Mai rayarwa 56 (58-74)
 Mahalliccin kome 13 (16)
 Mai falala ga kowa 27 (73)
 Mai fararwa 2 (117)
 Mai gudanar da kome 4 (85)
 Mai halittawa, ginawa, surantawa 59
 (24)
 Mai karbar tuba da roko 42 (25, 26)
 Mai nuna soyayya ne 11 (90); 85 (13,
 14)
 Mai rahama ne ga masu zunubi 39 (53)
 Mai raya kasa bayan mutuwarta 30
 (19)
 Mai rayar da kome 11 (6)
 Mai rayarwa, mai kashewa 53 (42-46)
 Makusanci ga mutum 50 (16)
 miKa wuya gare Shi 3 (82); 16 (48, 49)
 Na hudu ga kowane uku 58 (7)
 natsuwar zukata da ambatonSa take 13
 (28)
 rahamarSa ta rufe kome 6 (148); 7
 (156); 40 (7)
 Shi Kafai ne 3 (18); 112 (1-4)
 Shi ne Tabbatacce 31 (30)
 tabbatar samuwarSa 2 (164)
 taimaka Masa 61 (14)
 tsayar da sammai ba ginshikai 13 (2, 3)
 wadanda ba Ya so 4 (116); 5 (64); 6
 (141); 9 (19, 27); 10 (81); 16 (23); 39
 (3); 40 (28); 61 (5)
 wadanda Yake so 2 (195, 232); 3 (71,
 146, 148, 160); 29 (69)
 wasu daga sifofinSa 59 (23, 24)
 Ya halitta kome don rahama 11 (119)
 Ya san abin da ke zuciya 50 (16)
 Ya san asiri mafi boyuwa 2 (115); 20
 (7)
 Ya san bayyananne da boyayye 13 (8-
 10)
 Ya san faduwar kowane ganye 6 (59)
 Ya san kwatankwacinc zarra 10 (61); 34
 (2, 3); 57 (3, 4)
 Ya san Sa'a da abin da ke cikin mahai-
 fa 41 (47)
 Ya san shawara a asirce 58 (7)
 Ya san tunani da furuci 6 (3)
 Yana amsa addu'a 2 (186)
 Yana halitta abin da ba ku sani ba 16
 (8)

Yana son masu adalci 5 (42)
 Yana son masu hakuri 3 (145)
 Yana son masu komawa gare Shi 2 (222)
 Yana son masu kyautata wa wasu 2 (195); 3 (133, 147)
 Yana son masu takawa 3 (76); 9 (4, 7)
Al'ummoni
 daukakarsu 13 (11)
 halakarsu 7 (34); 17 (16)
Alwalla 4 (43); 5 (6)
Amana
 cinta 3 (161); 4 (29, 30); 8 (27)
 rikonta 4 (56)
An'ām s. 186
Anbiyā s. 484
Anfāl s. 257
'Ankabūt s. 602
Annabawa 2 (61, 91, 136, 177, 213); 3 (21); 6 (83-88, 113)
 alkawari da su 3 (80); 33 (7)
 an ba wasu littafai 6 (90)
 an kiyaye wahayin da suke samu 72 (28)
 ana bata koyarwarsu 19 (59)
 ba duka aka fadi a Alkur'an ba 4 (164); 40 (78)
 ba su munafunci 3 (160)
 ba su yin zunubi 21 (25-28)
 babu sauran annabci bayan Muham-mad 21 (30)
 babu su daga aljannu 6 (131)
 bambanci a darajarsu 2 (253)
 daga dukan al'ummomi 10 (47); 13 (7); 16 (36); 35 (24)
 duk sun gaskata Annabi 3 (80)
 farilla yarda da su 4 (150, 151)
 halakar maikiyansu 14 (13); 77 (7)
 karbar asirai daga Ubangiji 72 (27)
 makiya na zundsen su 6 (10); 15 (10, 11); 36 (30)
 mutane ne masu cin abinci 21 (7, 8); 25 (20)
 na karya ba su yin nasara 69 (44-47)
 rike gaskiyarsu 23 (51-56)
 sun zo da bayanai da littafai 16 (43, 44)
 suna da mata da 'ya'ya 13 (38)
 taimako daga Allah 12 (110); 14 (13-20); 40 (51)

Ubangiji ke zaßen su 22 (75); 28 (68)
Ansār 9 (100, 117)
Arafāt 2 (198)
Arziki 13 (26); 17 (30); 53 (48)
 masu arziki 3 (180); 4 (26, 27, 38); 24 (22)
'Aṣr s. 951
Attaura 3 (3, 48, 65, 93); 5 (43, 44, 66, 68, 110); 7 (157); 9 (111); 48 (29); 61 (6); 62 (5)
Aure 4 (3, 4)
 da Ahlil Kitāb 5 (5)
 da kwarkwara 4 (25)
 da mushirika ko mushiriki 2 (221)
 guje wa zina 70 (29-31)
 haninsa 4 (22-25); 5 (5); 14 (32, 33)
 matan da aka haramta 2 (221); 4 (22-24); 60 (10, 11)
 mayar da shi 2 (228)
 na bayi 2 (177); 4 (25, 36, 92); 24 (32, 33); 58 (3); 90 (3)
 na kamammu 60 (10, 11)
 na Manzon Allah 35 (50-52)
 sake aure ga mata 2 (232, 234, 235)
 saki na biyu 2 (229);
 saki na uku 2 (230, 231)
 tilas 24 (32, 33)
 yarjejeniya ce 4 (21)
Dubi kuma Kashe aure
 Mata
 Matan aure
 Miji da mata
 Zaman gida
Awo na gaskiya 17 (35); 26 (181-184); 55 (9); 83 (6)
Ayuba 4 (163); 6 (85); 21 (83, 84); 38 (41-44)
Ayyuka
 bacinsu 25 (23); 47 (1, 8, 9)
Ayyuka nagari
 awonsu 7 (8, 9)
 masu wanzuwa 18 (46)
Azumi
 farilta shi 2 (183)
 haikkokinsa 2 (187)
 jima'i da azumi 2 (187, 196)
 masu ciwo da matafiya 2 (184, 185)
Badar 3 (123, 140, 165); 8 (18, 49-51); 25

(25, 27); 33 (26); 44 (16); 54 (44-48); 64 (9, 10); 78 (18-20)
 abokan gaba na son hukunci 8 (19)
 an ḫarfafa Musulmi 8 (11)
 aukuwarsa 34 (30)
 aya a kansa 3 (13)
 gudunmawar Allah 3 (122); 8 (9, 17)
 kafirai na murna 8 (47, 48)
 karya adawa 20 (129)
 mai bayyanar da gaskiya 8 (6-8, 42)
 matsayin mayakan 8 (42)
 sakin fursunoni 8 (70)

Bakara s. 4
Balad s. 934
 Bani Kuraizah 33 (26)
 Bani Natir 59 (2)
Bara
 guje masa 2 (273)
 Bashi 2 (280-284)
 Bashi da ruwa 2 (275-281); 3 (129, 130, 230); 4 (161); 30 (39)
 Bauta wa wanin Allah 4 (48, 116-121)
 Bayar da hanci 2 (188)
Bayi
 ana son a 'yanta su 47 (4); 90 (13)
Bayi mata
 aurensu 4 (25)
Bayyina s. 945
 Biyayya 2 (170); 4 (69); 24 (51-54)
 Bokaye 37 (7-10)
Burūj s. 924
 Busa Kaho 6 (72, 74); 18 (100); 20 (102); 23 (101); 27 (87); 36 (50); 39 (68); 69 (13, 14); 74 (8); 78 (18-20); 79 (6-9)
 Bata mafi muni 22 (12)

Caca 2 (219); 5 (90)
 dalilin hanawa 5 (91)
 Camfi 2 (256, 257); 4 (60)
 Ceto 2 (225); 4 (85)
 Cewa "In Allah Ya yarda" 18 (22, 23)
 Cikamakin Annabawa 33 (40)

Daraja duniya da lahira 70 (32-35)
 Dāwud 2 (251); 4 (163); 5 (78); 6 (85); 17 (55); 21 (78-80); 27 (15, 16); 34 (10-13); 38 (17-30)
 an ba shi annabci da littafi 4 (163); 6 (85)

sarrafa karfe 34 (10, 11)
 ya kashe Jälüta 2 (251)
 ya la'anci Yahudawa saboda rashin yi wa junwa'aazi 5 (78)

Dhāriyāt s. 794
 Diyya (na jini) 4 (92)
Duhā s. 940
Dukhān, s. 750
Dukiya
 a same ta ta hanyar halal 4 (29)
 don rayuwa 4 (5)
 girmama ta 2 (188)
 sarrafa ta 17 (26, 27, 29); 25 (67)
 son dukiya 3 (180, 181); 4 (37); 9 (34, 35); 47 (38)
 ta mai rauni 4 (5)

Duniya
 farkonta da ḫarshenta 46 (3)
 Dutsen Sinin 2 (63, 93); 4 (154); 7 (171); 19 (52); 20 (80); 23 (20); 28 (44, 46); 52 (1); 95 (2)

Duwatsu
 amsa girman Ubangiji 34 (10)
 halitta su 16 (15)
 hanyar abinci 21 (31)
 kusoshin ḫasa 78 (7)
 wucewarsu 27 (88); 81 (3)

D.H. s. 466
Dalāk s. 859
 Dan fashi 5 (33)
 Dan hankaka **Dubi** Tabanni
Dārik s. 926
 Darikoki 6 (159)
 Dufanu 54 (11-15); 69 (11); 71 (25, 26); 7 (133)

Dubi kuma Nuhu

Dür s. 799

Fada 2 (190); 4 (30)
Fādir s. 656
Fajr s. 932
Falak s. 959
 Fankama 31 (18); 57 (23)
 Farauta 5 (4, 24, 95, 96)
Fassara
 dokarta 3 (6)

Fatḥ s. 776
Fatiha s. 3
Fil s. 953

Fir'auna 2 (49, 50); 3 (10); 7 (130-136); 8 (52, 54); 10 (75-78, 88-92); 11 (97, 99); 17 (101-103); 20 (71-78); 26 (29); 28 (3-40); 29 (39); 40 (24-46); 43 (46-56); 44 (24-27); 50 (13); 51 (38-40); 54 (41,42); 69 (9, 10); 73 (15, 16); 79 (17-25); 85 (18); 89 (10-13)
 matarsa 28 (9); 66 (11)
 ruwa ya maito gangar jikinsa 10 (92)

Furkān s. 542

Fussilat s. 720

Gādō 2 (180-182, 240); 4 (13, 14); 5 (106, 107)
 dokarsa 4 (11, 12, 177)
 ga musakai in sun zo wurin rabo 4 (8)
 ga 'ya'yan tabanni 33 (4, 5)
 na mara iyaye ko 'ya'ya 4 (179)
 rabon gado 4 (11, 12)
 wadanda za a ba 4 (7)

Gafartawa 2 (263); 4 (17, 18, 64, 106, 110); 5 (39); 9 (80)

Gaisuwa 4 (86); 24 (60)

Ganima 7 (1, 41); 8 (41); 48 (20); 59 (6-8)

Ghāfir s. 708

Ghāshiya s. 930

Girma da daukaka 2 (269); 4 (32); 6 (83) 12 (71); 39 (49)

Gumaka

cabu musu ado 43 (18)
 masu bauta musu 2 (105, 135); 4 (48, 51, 52, 76, 116); 5 (60, 82); 6 (138, 139); 9 (1-17, 28, 36, 113); 16 (75); 22 (17); 35 (14, 40); 48 (60)
 na duwatsu 5 (3)
 zaginsu 6 (108)

Gwamnati

sai masu cancanta 4 (58)
 da mijalisa 42 (38)

Hadaya 22 (37)

Hadid s. 827

Hada kai da taimakon juna 3 (103); 5 (2)

Haihuwa ga Allah

ba abu ne karbabbe ba 2 (116); 6 (102-104); 10 (68); 18 (4, 5); 19 (35, 91, 92); 23 (91); 37 (149, 159)

Haila 2 (222)

Hajj s. 499

Hajji 2 (158, 189); 3 (97); 22 (28-37)
 an jaddada maganarsa 22 (27)
 halatta kamun kifi 5 (96); 9 (3)
 muhimmancinsa 2 (196-203); 5 (1, 2, 94-96); 9 (3)

Hakkā s. 875

Hakkīn mutum 17 (15); 53 (38)

Halaye nagari

dagewa 11 (112); 13 (22); 30 (43); 41 (6, 30, 31)

gaskiya 3 (60); 4 (135); 5 (119); 9 (119); 16 (116); 17 (81); 22 (30); 25 (72); 33 (24, 35, 70); 39 (3, 32); 103 (23)

godiya 2 (152, 172, 185, 243); 5 (6, 89); 14 (7, 8); 28 (73); 39 (7, 66); 46 (15)

guje wa zina 17 (32); 23 (5); 24 (30, 31, 33); 25 (68); 33 (35); 70 (29, 35)

hakuri 2 (153-157, 177, 259); 3 (145, 199); 11 (11); 16 (126, 127); 28 (80); 29 (58, 59); 39 (10); 42 (43); 103 (2)

jaruntaka 2 (38, 177); 3 (172-175); 6 (81-83); 9 (40); 20 (46); 33 (39)

mallakar zuciya 4 (135); 7 (201); 18 (28); 30 (29); 38 (26); 42 (37); 79 (40, 41)

nagari na kawo ci gaba, miyagu na hanawa 2 (216), 6 (161); 10 (23); 11 (114); 14 (24-26); 16 (75, 76, 97); 25 (70); 53 (31, 39-41); 91 (9, 10); 92 (4-10)

rashin munafunci 3 (166); 4 (107, 142, 146); 39 (2, 3); 98 (5); 107 (4-6)

rashin son kai 2 (207, 262); 3 (91); 4 (53); 6 (163); 11 (51); 59 (9); 64 (16); 76 (8, 9); 92 (19, 20)

tawali'u 2 (45, 46); 6 (63); 7 (13, 55, 146)

tsarki 2 (222); 5 (6); 9 (103, 108); 24 (21); 33 (33); 53 (32); 74 (4, 5); 87 (14); 91 (9, 10)

turakunsu 2 (207, 265); 4 (74, 114); 5 (16); 6 (163); 60 (1); 92 (19-21)

yafewa 2 (109); 3 (133, 158); 4 (149); 5 (13); 7 (199); 12 (92); 24 (22); 41 (34, 35); 42 (37-40)

Halayya 3 (130-136); 4 (36, 59, 86); 9 (34, 35); 17 (26-35); 24 (27, 28, 58, 59, 61); 25 (63-77); 31 (14-19); 33 (35, 36); 49 (1-18); 60 (1-13)

Halitta

bambantarta 13 (3, 4)
 dabbobi 16 (5); 24 (45)
 kama guda 67 (3, 4)
 mutum 4 (1); 6 (2); 7 (2); 15 (26-29); 16
 (4); 22 (5); 25 (57); 32 (7, 8); 35
 (11); 40 (67); 51 (56); 86 (6)

Hāmān 28 (6, 8, 38); 29 (39, 40); 40 (24,
 36)

Hankali

aiki da shi 2 (44, 73, 242); 5 (58); 6
 (152); 17 (26); 25 (44); 36 (62); 45
 (5); 67 (10)
 hana bi ido rufe 2 (170, 171); 5 (104); 7
 (129, 179); 43 (22, 23)

Hanya kyakkyawa 6 (155)

Haruna 2 (248); 4 (163); 7 (122); 20 (29-
 35); 28 (34, 35); 37 (114-122)
 bauta wa dan maraki na zinari 7 (148);
 20 (90, 95)

bayaninsa 7 (15)
 da Musa 20 (30); 26 (12); 28 (34, 35)
 ya riķa wa Musa shugabanci 7 (142)
 ya zama Annabi 4 (161); 6 (85); 10
 (75); 19 (53); 21 (48); 23 (45); 25
 (35, 36)

Hashr s. 839

Hijira 9 (40); 25 (54)

Hijr s. 381

Hūd 7 (65-72); 11 (50-60, 89); 26 (123-
 140); 46 (21-26)

Hūd s. 319

Hudahuda 27 (20)

Hudaibiya

nasara 48 (1)
 sulhu don Musulmi a Makka 48 (25)

Hujurāt s. 784

Humaza s. 952

Ibada 2 (43-46, 125, 149, 150, 238, 239); 4
 (43, 101-103); 5 (2, 6, 95); 11 (114); 17
 (78-80); 24 (56); 29 (45); 62 (9, 10)

Iblis Dubi Shaifan

Ibrahim 2 (133-140); 3 (33, 55, 68, 84, 95,
 97); 4 (54, 163); 21 (59-61, 66, 67); 22
 (43); 26 (70-81, 83-89); 29 (31); 42 (13);
 51 (26-37)

abin misali 16 (120); 60 (40)
 abin tunawa ga al'umma 37 (108-111)

addininsa Musulunci 3 (66)
 addu'a don mutanen Ludu 11 (74-76)
 addu'a tare da Isma'il 2 (129)
 addu'arsa 2 (126-129); 9 (114); 11 (69);
 12 (6, 38); 14 (35-41)
 aje Isma'il kusa da Ka'aba 14 (37)
 an ba shi annabci 2 (124, 131); 3 (66); 4
 (125); 16 (119); 37 (83, 84)
 an ba zuriyarsa annabci 29 (27); 37
 (113); 58 (26)
 an masa alkawari 2 (124)
 bākinsa 15 (51-60)
 bushara da Isma'il 37 (101)
 bushara da samun da 15 (53-56); 51
 (24, 25)
 bushara da samun jika 6 (85); 11 (71);
 19 (49); 21 (72); 29 (27); 37 (112)
 da fadi-tashin al'ummomi 2 (260)
 da mai bautar rana 2 (258)
 da manzanni 11 (69, 70); 15 (51, 52); 51
 (24, 25)
 dangantaka ta kusa da Annabi 3 (67)
 hanyar karantarwarsa 6 (75-82)
 horo da hada kai 2 (132); 43 (28)
 Isma'il ya sake gina Ka'aba 2 (127)
 jefa shi wuta 21 (68); 29 (24); 37 (97)
 kawar da gumaka daga 'Daki Mai
 Tsarki 2 (125); 22 (26)
 littafansa 87 (19)
 mafarkin yanka dansa 37 (102)
 mahaifinsa 19 (41-48)
 Makāma Ibrahim 2 (125); 3 (96)
 neman a sami masu ibada 2 (128); 14 (40)
 uban Larabawa 90 (3)
 ya karya gumaka 21 (57, 58); 47 (91-93)
 ya roki da nagari 37 (100)
 ya roki gafara don mahaifinsa 9 (114)
 ya roki mayar da Makka amintacciya 2
 (126)
 ya soki bautar gumaka 6 (75); 19 (42-
 48); 21 (52-56, 62-65); 26 (69, 82);
 29 (16, 17); 37 (85-96); 43 (26, 27)
 ya soki bautar taurari 6 (76-84); 38 (88)
 ya tsira daga wuta 21 (69-71); 29 (24-
 26); 37 (98, 99)
 ya yi addu'a don Makka 14 (37, 38)
 ya yi imani da Allah 2 (124, 131); 3
 (66); 4 (125); 16 (119); 37 (83, 84)
 yanke hulfa da kafirai 60 (4, 5)

- Ibrāhīm** s. 371
- Idanu da kunnuwa**
 bayar da shaidarsu 41 (20-23)
- Idda** 2 (228)
- Idda** (ta rasuwar miji) 2 (234)
 auren mai idda 2 (235)
 kare idda 65 (2, 3)
 lissafin lokacin 65 (1, 4)
- Idris** 19 (56, 57); 21 (85); 29 (56)
- I'tikafi** 2 (187)
- Ikhlāṣ** s. 959
- Ilmi**
 an ba Adam ilmin sunayen abubuwa 2 (31)
 an ba annabawa 21 (79)
 an umurci Annabi ya roki karinsa 20 (114)
 Annabi Dāwūd ya zama Malami 2 (151)
 don kariya a yaki 21 (80)
 don sarrafa abubuwa 2 (30, 34); 7 (140); 14 (32-34); 16 (12, 14); 17 (70); 21 (79, 81, 82); 22 (3, 65); 31 (20); 45 (12, 13)
 daukaka darajar mutum 39 (9)
 iri uku 102 (5-8)
 matakin hikima 2 (269)
 nazarin halayen kasashe 16 (4); 17 (21); 22 (46); 29 (20); 35 (27, 28)
 nazarin halitta 3 (189, 190); 10 (5, 6); 13 (3, 4); 17 (12); 43 (3-5)
 nazarin tarihin kasashe 3 (116); 12 (111); 14 (5); 30 (9); 33 (62); 35 (43, 44); 40 (21)
 nemansa ta karatu da rubutu 96 (1-5)
 tafiya don nemansa 18 (65, 66)
- Imran** 3 (32-35); 66 (12)
- Infidār** s. 918
- Insān** s. 899
- Inshikāk** s. 922
- Isa** 2 (253); 4 (172); 5 (46); 19 (16-21); 42 (13); 57 (27)
 addu'a don saukar abinci 5 (114)
 alkawarin cetonsa 3 (55)
 ambaton zuwan Annabi 36 (14); 61 (16)
 an aiko shi ga Yahudawa kawai 3 (49)
 an ba shi hujjōji 2 (87); 5 (111)
 an halitta shi da turbaya 3 (59)
- ba Allah ne ba 5 (72, 116); 19 (89-92)
bai mutu a tsire ba 4 (157)
bai wulakanta uwarsa ba 19 (32)
gaskata Taurat 3 (50)
girmamawar Musulmi gare shi 43 (59)
haifuwarsa 19 (22, 23)
halifansa 3 (51, 52); 61 (14)
ishara ga Yahudawa 43 (61)
kafirai sun ki yarda da shi 43 (57, 58)
kiyaye shi daga makiya 5 (110)
koya masa Taurat da Injil 3 (48); 5 (110)
magana a tsumma da kuma girmansa 3 (46); 5 (110)
manzo ne 4 (171)
mutum ne kurum 3 (58); 19 (30-33)
mutuwarsa 5 (117)
nasara ga mabiyansa 3 (55)
rayar da matattu 3 (49); 5 (110)
shi ishara ne 23 (50)
shirin kashe shi 3 (54)
tsarkake shi daga zargi 3 (55)
warkar da mara lafiya 3 (49); 5 (110)
ya dan canja dokar Musa 3 (50)
ya la'anci Yahudawa saboda rashin yin wa'azi 5 (78)
ya yi nasara 61 (14)
yana cin abinci 5 (75)
yin surar tsuntsaye 3 (49); 5 (110)
zuwansa cikon wahayi ne 4 (171)
- Is'hak** 2 (133-140); 3 (84); 4 (163); 6 (85); 11 (71); 12 (6); 14 (39); 19 (49); 21 (72); 37 (112, 113); 38 (45-47)
- Isharori**
 kafirai sun roka 17 (90-93)
 wadanda aka hana 6 (110); 17 (59)
- Isma'il** 2 (125-140); 4 (163); 6 (87); 14 (39); 21 (85); 38 (48)
 annabci 19 (54, 55)
 sake gina Ka'aba da Ibrahim 2 (127)
 ya zauna a Arabiya 14 (37)
- Isrā'** s. 414
- Iyaye** 4 (2); 6 (152); 46 (13, 14)
 ba a bin su ga zunubi 6 (74); 9 (23, 24, 113, 114); 17 (25); 19 (41-50); 29 (8); 31 (15)
 cudanya da su 2 (83); 17 (23-25); 31 (15)
 kyautata musu 17 (23, 24); 29 (8); 31

(14, 15); 46 (15)
 yaye yara 31 (14)

Jafa'i 4 (112); 24 (4-9, 23); 33 (57, 58); 49 (12)

Jahannama 2 (24); 3 (12); 4 (93); 6 (129); 7 (38); 11 (106, 107); 15 (43, 44); 17 (8); 22 (19-22); 25 (11-14); 32 (13); 38 (57-64); 40 (46-50); 43 (74-78); 55 (43, 44); 56 (41-45); 73 (26-31)
 masu tsaronta 40 (49); 67 (8); 74 (31)

Jälüta 2 (250)

Jarirai
 shayar da su 2 (223); 65 (7)

Dubi kuma 'Ya'ya

Jassāsa (Raķuma) 27 (82)

Jāthiya s. 756

Jayayya 16 (125); 29 (46)

Jibril 2 (87, 97, 98); 53 (5-14); 66 (4)

Jihadi
 a Makka 29 (6)
 a yi ta yin yaki muddin akwai ƙuntata-wa 8 (39)
 azaba ga masu fitina 2 (191)
 bayar da izini 2 (90); 22 (39)
 da Ahlil Kitāb 9 (29)
 da masu bauta wa gumaka 9 (5)
 da mutanen Makka 100 (1-6)
 dainawa da kafuwar addini 2 (193)
 don kafa 'yancin addini 22 (40)
 don tsaron kai 3 (166); 22 (39)
 ganimir jihadi 8 (41)
 har sai an karbi Makka 2 (191)
 kafiran da za a yi da su 9 (123)
 wahayi na farko-farko 79 (1-9)
 yaki a cikin hurumin Makka 2 (191)

Jinginar gida 2 (283)

Jinn s. 886

Jumu'a s. 851

Ka'aba 2 (149, 150); 9 (17, 18)
 cibiyar Musulunci 2 (144, 148)
 'Dakin Allah 2 (125)
 kada kafirai su je 9 (28)
 madogarar mutane 5 (97)
 wuri na mutane 5 (125)
 yanka dabbobi a wurin 22 (33)

Kafirai da munafukai 2 (177); 4 (150, 151)

Kāfirūn s. 956

Kahf s. 433

Kalmar Allah 31 (27)

Karuwanci 24 (2-3)

Kashe aure 2 (226, 227, 234, 235, 238-241); 4 (25); 33 (4)
 ana iya yi sau biyu 2 (229)
 banda lokacin haila 65 (1)
 dadada wa matan da aka saki 2 (236)
 hana wa mace sake aure 2 (233)
 in an wulakanta ko an guji mata 4 (128)
 kafin tarawa da mata 2 (236, 237); 4 (4); 33 (49)
 karbe kyauta daga mata 4 (19, 129)
 korar mace daga gidan miji 65 (1)
 kulawa da mata 65 (6)
 kyautata wa mata 65 (1, 2 6, 7)
 kyautatawa 2 (231)
 mayar da aure 2 (228)
 nafa masu sulhu a tsakanin ma'aura 4 (35)
 sake auren miji na farko 2 (232)
 saki na uku 2 (230, 231)
 sakin mai goyo 2 (233)
 tabbatarwa 2 (230)
 tilas in mata na cutuwa 2 (231)
 tsawon idda 2 (228); 65 (4)

Dubi kuma Aure

Kasuwanci 2 (198, 275)

Kauthar 108 (1)

Kauthar s. 956

Khaibar 48 (18)

Kibau
 na caca 5 (3)
 na kuri'a 5 (90)

Krista **Dubi** Nasara

Kisan kai 4 (29); 5 (32); 6 (151); 17 (33)
 sakamkonsa 4 (92, 93)

Kishi 4 (32)

Kulle 24 (30, 31)

Kushe 24 (4, 27); 49 (12); 104 (1)

Kwanukan Allah 45 (14)

Kyautatawa 2 (263); 4 (36); 16 (90); 17 (23)

Ķ. s. 788

Kābila da Hābila 5 (27-31)

Kabilu 49 (13)

Kadr s. 944

Kalam s. 871

Kamar s. 809

Kāri'a s. 949

Kasa

halitta ta 41 (9, 10); 79 (30)

Kaşaş s. 586

Kaskan da kai 31 (18, 19)

Kaura 2 (218); 4 (97, 100, 101)

Kaurace wa iyali 58 (2-4)

Kauyawa 9 (97, 99); 49 (14-17)

Kawā 7 (32)

Kazafi 24 (33); 24 (4-9)

Kin bin umurnin Allah

sakamakonsa 47 (38)

Kisasi 2 (178)

Kiyāma s. 896

Kuraish s. 954

Kuraishawa 106 (1)

falalar da suka samu 106 (4)

halakar kafiransu 53 (57)

samun galaba a kansu 70 (40)

Labari 2 (26)

na banzantattun mutane 13 (17)

na bawa da ubangijinsa 16 (75); 30 (28)

na bawan mutane da yawa 39 (29)

na bebe 16 (76)

na duhu mai tsanani 24 (40)

na gari amintacce 16 (112)

na ginshikin haske 24 (35)

na giya 16 (67)

na gizo-gizo 29 (41)

na irin da aka shuka a kan dutse 2 (264)

na irin da ke 'ya'ya da yawa 2 (261)

na itace mai kyau 14 (24, 25)

na itace mara kyau 14 (26)

na jaki 62 (5)

na kare 7 (176)

na kawalwalniya 24 (39)

na kuda 22 (73)

na kudan zuma 16 (68, 69)

na lambu 2 (265, 266)

na lambu mai rafukan madara 47 (15)

na madara 16 (66)

na mai arziki da matalauci 18 (32-44)

na mai kin sakonni 7 (175, 176)

na mai warware labari 16 (92)

na masu lambu 68 (17-33)

na mutanen gari 36 (13)

na ruwa da walkiya 2 (19, 20)

na ruwan sama da tsiro 18 (45)

na tsuntasaya da ake kira 2 (260)

na tururuwa 2 (26)

na wanda darajarsa ta fadi 22 (31)

na wanda mamaki ya rufe 6 (71)

na wutar da aka kunna 2 (17, 18)

Labaru

a tabbatar da su 49 (6)

Laifi

aza shi ga wani 4 (112)

horon masu laifi 83 (4-10)

kowa ya dauki nasa 29 (12, 13); 35 (18)

masu laifi 83 (1-3)

Lail s. 938

Lailatul Kadr 97 (1-5)

Laķabobi 49 (11)

Larabawa

auren uwaye 4 (23)

gādon mata 4 (19)

hana gādo ga mata da yara 89 (59)

izgili ga Annabi 21 (36, 37)

jinkirta hajji 9 (36)

kafin isowar Musulunci 3 (102)

madauka sakon Annabi 16 (89)

masu mulkin manyan dauloli 18 (13)

rantsuwoyi na yaudara 16 (92)

sun dauki haihuwar diya masifa ce 16 (58); 47 (17)

sun fi Yahudu da Nasara bin gaskiya 6 (157)

turbude 'ya'ya da rai 6 (138); 16 (59)

'yanta dabbobi don gumaka 6 (139, 140)

Lāt 53 (19)

Lekēn asiri 49 (12)

Li'ān 24 (6-10)

Linjila 3 (3, 48, 65); 5 (66, 110); 7 (157); 48 (29)

alkawarin alheri 9 (111)

gurbata ta 2 (75); 3 (76, 77); 4 (46); 5 (13, 44-47, 68)

saukarta 3 (3)

Littafin Ayyuka 45 (28); 81 (10); 84 (7-15)

Ludu 6 (86-87); 11 (89)

an halaka mutanensa 7 (83, 84); 11 (82)

hana shi kāre bākinsa 15 (70)

kin yarda da kiransa 7 (80-84)

manzanni sun zo masa 11 (77-83); 15 (58-76)

matarsa 66 (10)

mutanensa 50 (13)
 mutanensa sun nemi bākinsa 15 (67-69)
 neman musanya da 'ya'yansa (watau matansu) 11 (78)
 ya bar alkaryar 11 (81); 15 (65, 66)
 ya gargadi mutanensa 26 (160-173); 27 (54); 29 (28-35); 37 (133-137); 54 (33-39)
Lukman 31 (12)
 tarbiyarsa ga dansa 31 (13-19)
Lukmān s. 622

Ma'ārij s. 879
Mabaraci 2 (263); 93, (10)
Mace da namiji
 bambancinsu a ayyuka 3 (195); 4 (32)
 damarsu daya ce 2 (228)
 fifikon namiji 2 (228)
 gādon mace 4 (18)
 mace mai tsaurin kai 4 (24)
Madina 9 (101, 120); 63 (8)
 sunanta cikin jahiliyya 33 (13)
Mafarki 12 (4, 36, 43)
Magana 31 (19)
 mummunu 4 (148)
Mai gaskiya 9 (119)
Mā'ida s. 155
Makka 2 (144, 149); 3 (96); 17 (40), 48 (24)
 abu uku game da kasancewarta 3 (96)
 addu'ar Ibrahim don kare ta 2 (126); 14 (35)
 an tsarkake ta 27 (67, 91)
 Annabi ya yi gargadī 47 (13); 65 (8-10)
 azaba don kin Annabi 16 (112)
 ba a yi gargadī ba dā 32 (3); 36 (6)
 ba ta tabuwa 2 (191, 194)
 ba ta 'ya'yan itatuwa 14 (37)
 jagora ga sauran kasashe 3 (95)
 Musulmi za su kame ta 17 (76)
 za ta zama amintacciya 28 (57)
Ma'kiya 5 (33)
Mala'iku 2 (30-33, 177, 210, 248, 285)
 ba su laifi 21 (27)
 ba su saba wa Allah 66 (6)
 ba su zama manzanni ga mutane 6 (8, 9)
 daukarsu 'ya'ya mata 37 (149-157); 43 (19); 53 (27, 28)
 fikafikansu 35 (1)

ibada dai suke yi 21 (19, 20)
 kafirai na neman saukarsu domin kurewa 7 (94, 95); 25 (21, 22)
 kawo sakö 16 (2)
 kawo wa Annabi wahayi 19 (64)
 marubuta ayyukan mutum 82 (10-12)
 matsaran mutum 13 (11)
 sauva ga mumainai 41 (30)
 sun yi sujuda ga Adamu 2 (34); 7 (11); 15 (31); 17 (61); 18 (50); 20 (116)
 suna barranta daga masu bauta musu 34 (40, 41)
 suna karfafa wa mutane mumainai zu-kata 8 (12)
 suna roka wa mutane gafara 40 (7-9); 42 (5)
 taimakawarsu 3 (122, 123); 8 (10); 33 (9)
 zuwansu 16 (33)
Maliki (mala'ika) 43 (77)
Manāt 53 (20)
Maraķi na zinari 2 (51); 7 (148); 20 (90)
Marayu 2 (177); 4 (3-5, 7-9); 93 (9)
 a ba su ilmi a gwada su 4 (6)
 hana cin dukiyarsu 4 (10)
 kar a barnata dukiyarsu 4 (2); 6 (153); 17 (34)
 kulawa da su 2 (220)
 yi musu adalci 4 (127)
Marubuta ayyuka 82 (10-12)
Marwah 2 (158)
Maryam 2 (87, 253); 3 (43)
 an ba ta mafaka 23 (50)
 an zabe ta 3 (41)
 bayar da renonta ga Zakariya 3 (36)
 haihuwarta 3 (35)
 ibadarta 3 (42)
 imaninta da Allah 3 (36)
 Nasara sun dauke ta abar bautawa 5 (116)
 labarin haihuwarta ga Isa 19 (17-21)
 labarin samun da 3 (44)
 mace mai gaskatawa 5 (75)
 misali ga mumainai 66 (12)
 mutuwarta 5 (17)
 'yar'uwar Harun 19 (28)
 zarginta da zina 4 (156); 19 (27, 28)
Maryam s. 453
Masad s. 958

Masar

Annabi Yusuf ya fassara mafarki 12 (47, 49)
 bala'i ya sauка wa mutanenta 7 (133-135)
 rayar da ita 29 (63)
 rushe kasashe makwabtanta 46 (27, 28)
 yadda sarki ya gan ta 12 (43)

Masu hali nagari 41 (25)

Masu wa'azi 3 (104)

Mata 4 (15, 19, 34); 5 (5); 60 (10-12)
 lullubi 33 (59)
 tsofaffi 24 (60)
 yin tafiya 24 (31)

Mata 4 (18)

bayar da shaida 2 (282)
 dauke wa tsosuwa lullubi 24 (60)
 hakkokinta na aure 2 (228); 4 (34)
 jin tsoron zaluncin miji 4 (128)
 mai renon 'ya'ya 2 (223)
 matan da aka hana aure 4 (23)
 rike fiye da daya 4 (3, 129)
 ta farko da ta biyu 4 (20)
 tana iya neman saki 2 (229)
 tana iya sa babbar riga 33 (59)
 tilas a ba ta sadakinta 4 (4)
 yin lullubi 24 (31)

Dubi kuma Miji da mata

Mata masu takaba

an yarda su sake aure 2 (235)
 kula da su gami da ba su gādo 2 (240)
 tsawon lokacin takaba 2 (234)

Matalauta 69 (34); 90 (11-16); 107 (1-3)

Matan aure 4 (12, 20-25), 33 (4, 37)
 adalci tsakanin matan 4 (129)
 na Manzon Allah 33 (6, 28-34, 50-55)

Matattu

ba su komowa wannan duniya 21 (95);
 23 (100); 39 (42)
 tayar da su 6 (36, 123); 75 (40)

Mā'ün s. 955

Mawaķa 26 (224-227)

Mayar da al'amura ga Allah 4 (59)

Mazowa kogo 15 (80); 18 (9-29)

Miji da mata

rantsuwar guje wa mata 2 (226, 227)
 sulhunta su 4 (35, 130)

Mi'rāj 17 (1)

Mizani 7 (8, 9); 23 (102); 42 (17); 55 (7-9)

Mubaya'a 48 (10, 18)

ta mata muminai 60 (12)
 ta maza muminai 9 (111, 112)

Muddatthir s. 892

Mud'affifīn s. 920

Muhājirin 9 (100, 117)

Muhammad 3 (144); 33 (40); 47 (1); 48 (29)

abin misali 33 (21)

adalci tsakanin makiya 5 (42, 43)

adalci tsakanin Musulmi da wasunsu 4 (105)

addu'ar Ibrahim da Isma'il 2 (129)

al-Amin 6 (33)

alkawari ga annabawa kan zuwansa 33 (7)

Allah Ya kiyaye shi 3 (144)

amsar wai shi mahaukaci ne 68 (1-7)

an hore shi da yin gargadī 74 (1, 2)

an kira shi mawaki, mai sihiri da sau-
 ransu 21 (3, 5); 74 (18-25)

an tsarkake sahabbansa 24 (21); 98 (7,
 8)

an umurce shi da yin ibada 20 (130)

annabawa duka sun gaskata shi 3 (80)

Annabi Isa ya ambaci zuwansa 7 (157);
 61 (6)

Annabi Musa ya ambaci zuwansa 7 (157)

annabin karshe 33 (40)

auratayyarsa 33 (50)

ba shi hakuri 20 (1-8)

ba ya kuskure 53 (2)

ba ya mance wahayi 87 (6, 7)

ba ya neman wata lada sai daga Allah
 42 (23)

ba ya sha'awar dukiya 20 (131)

ba ya shiryar da wanda ya so 28 (56)

ba ya son kawā ta duniya 15 (88)

bayyanarsa daidai da sanarwa 26 (195,
 196); 28 (43-46); 37 (37)

dagewa don tsayar da gaskiya 9 (88)

daidaitacce 53 (6, 7)

damuwarsa don 'yan Adam 9 (128), 18
 (6); 26 (3); 94 (3)

darajarsa 94 (4); 96 (3)

dawowarsa Makka bayan hijira 28 (85)

dogara ga Allah don tsari daga zargi 7
 (200)

duk al'ummomi su bi shi 22 (67)
 daukakarsa 81 (19-21)
 fitar da mutane daga duffai zuwa haske
 65 (11)
 fitila ga matafiya 33 (46)
 ganawa da shi 58 (12, 13)
 gaskiyarsa za ta bayyana a hankali 93
 (1-5)
 hakuri da al'amura 46 (35)
 halakar makiyansa 7 (182-187); 18
 (59); 38 (67); 51 (59, 60); 69 (1-3);
 77 (12-40)
 halattacen Makka 90 (2)
 halin sahabbansa 49 (7)
 hasara gābā da shi 18 (47); 22 (49-54);
 23 (62-67, 93-95); 52 (35-43); 68 (17-
 33); 75 (10-13); 79 (7-9); 84 (16, 17)
 haske ne ga duniya 5 (15, 16)
 haskensa 81 (23)
 hijira zuwa Madina 9 (40)
 himmarsa 10 (99)
 horon makiyansa 20 (129)
 hulda da kangararru 3 (158)
 isar da sakö 5 (67)
 isowa bayan sauran annabawa 5 (19);
 21 (30)
 jaruntarsa 43 (88)
 jin dadī da isowar wahayi 94 (1-8)
 kada matansa su nuna adonsu 33 (33,
 34)
 kama da Musa 46 (10); 52 (1-7); 73 (15)
 kar a sake auren matansa 33 (53)
 kar ya karkata 10 (105)
 kar ya saki matansa 33 (52)
 kar ya yi da'a ga kafirai da munafukai
 33 (1)
 karbar wahayi daga Jibril 2 (97)
 kare shi daga dukan makiya 5 (67)
 kawo canji 14 (48); 25 (63-75)
 kira ga Nasara 3 (61)
 kusantarsa da Mala'ika Jibril 53 (8, 9)
 kusatitar halayensa 43 (32)
 Kaunar muminai 9 (128)
 Kiyayyarsa ga gumaka 109 (1-5)
 Kulle-kullen Kuraishawa 8 (30); 16 (26)
 ladabi da biyayya gare shi 49 (1-5); 58
 (11)
 mafarkinsa 48 (27)

mafi cancanta bisa muminai kansu 33
 (6)
 mafificin annabawa 2 (253)
 mai bin Alkur'ani tsintsa 10 (15); 11
 (12)
 mai gargadī 6 (50)
 mai karfin hali a wa'azi 42 (15)
 mai mayar da mabiyansa malamai 62
 (1-4)
 mai rarrabewa 98 (1, 2)
 mai sasanta al'ummomi 2 (213)
 manzo, mai tsarkakewa 2 (129, 151); 3
 (163); 62 (2, 3)
 maraya 93 (6)
 matansa su tsarkaka 33 (30-32)
 matansa su zama masu sauñin kai 33
 (28, 29)
 matansa uwaben muminai ne 33 (6)
 matsalar makaho da Annabi 80 (1-10)
 miyagun ayyuka gabulin bayyanarsa
 30 (41)
 Musulmin farko 6 (164)
 nasararsa 14 (14)
 neman kashe shi 5 (11)
 neman tsari daga kurakurai 40 (55)
 neman yaudararsa 17 (73)
 rahama ga mabiyansa 7 (156)
 rahama ne ga duk duniya 21 (107)
 rantsuwar goyon bayansa 48 (10)
 rayuwarsa sassauña ce 25 (7)
 rayuwarsa ta shaidar gaskiya ce 10 (16)
 rokon gafara ga masu fitinarsa 110 (3)
 rufe zuciyarsa daga kushe-kushen mu-
 tane 42 (24)
 sabunta imani 17 (51, 52)
 sakonsa ga duk duniya ne 6 (91); 7
 (158); 25 (1, 2); 42 (7); 68 (52); 81
 (27)
 shari'a da wahayi 5 (49)
 shi ba mawañi ne ba 69 (38-43)
 shi fa Annabi ne 46 (9)
 shi Manzo ne 72 (21-23)
 shi mutum ne 7 (188)
 sunansa a cikin Attaura 7 (157, 158)
 sunansa a cikin Injila 61 (6)
 taimako daga Allah 22 (15)
 tauraro mai zuwa da dare 86 (1-4)
 tausaya wa mabiyansa 15 (88)
 tsarkinsa da kamalarsa 33 (45-46)

wahalce-wahalcensa 14 (13)
 wai ya koyo Alkur'ani daga wasu 16 (103)
 wajibi ne a yi masa biyayya 4 (64, 65); 24 (62, 63)
 walakanta makiyansa 27 (87); 42 (45); 73 (10-14)
 ya bi hanyar Ibrahim 16 (123)
 ya raunana yarda da gumaka 25 (42)
 yadda ake kintatar sa 52 (29-34)
 yafe wa makiya 15 (85)
 Yahudawa sun jira bayyanarsa 2 (89)
 yaki da kafirai da munafukai 66 (9)
 yi masa taron munakisha 2 (102)
 yin salla cikin dare farilla ne gare shi 73 (1-9)
 za a dfaukaka mabiyansa 95 (6)
 zarginsa 33 (56, 57)
 zarginsa da kagowa 25 (4)

Muhammad s. 769

Mujādala s. 834

Mulk s. 867

Mulkin kasa

- biyayya ga hukuma 4 (59)
- dangantaka da sauran kasashe 16 (92, 94); 60 (8)
- dangantakar jama'a 3 (185); 60 (8, 9)
- lokacin da yaki ya zama dole 2 (190-193, 246, 251); 4 (75); 8 (39); 9 (29); 22 (39, 40)
- tsare gaskiya 4 (58, 105-107, 135); 5 (8); 6 (153); 16 (90); 38 (26); 42 (15)
- wanda ya kamata ya yi mulki 2 (247); 4 (53, 58); 10 (14); 12 (55); 22 (41); 24 (55); 38 (17-20)
- yanayin gwamnati 3 (158); 42 (38)
- zaman salama 8 (56-58, 61, 62)

Mu'minūn s. 514

Mumtahana s. 844

Munāfiķūn s. 854

Munafukai 2 (17-20); 3 (168)

- abuta da makiyans Musulunci 5 (52)
- alkawarinsu 9 (75)
- an gafarta wa wasunsu 9 (66)
- an hana musu haske 57 (13-15)
- an la'ance su 9 (68)
- an la'anci aikinsu 9 (69)
- Annabi ya yi tsaye kansu 9 (73)
- ba a yafe musu zundfen muminai 9 (80)

ba su da gaskiya 2 (8-16)

ba su kaunar yaki 47 (20)

ba su yin nasara 5 (53)

ba su zuwa Tabuka 9 (42-45, 47)

bin maķiyan Musulunci 47 (25-28)

dalilan karya 9 (90, 94)

damun Annabi 9 (61)

dole a raba su 3 (178); 29 (11); 47 (29-31)

dukiyyarsu da 'ya'yansu 9 (55, 85)

gabarsu 9 (63)

gina masallatai don raba Musulmi 9 (107-110)

gudun shan wahala 9 (49)

gwajinsu 9 (126)

hasara gābā da Annabi 4 (115)

horo matsananci 48 (6)

horonsu 4 (137-139, 141, 145)

horonsu sau biyu 9 (101)

hulda da su 4 (88-91)

jihadi da su 66 (9)

juyawar zukatansu 9 (127)

kar a yi abuta da su 4 (144)

kar a yi musu addu'a 9 (84)

kar su je yaki da Musulmi 9 (83)

kar su raka fungiyoyin Musulmi 48 (15)

karya alkawarinsu ga Yahudawa 59 (11-14)

kira ga zunubi 9 (67)

kushe-kushensu 9 (58, 59)

kin karbar hukuncin Annabi 4 (60-64); 24 (47-50)

kulle-kullensu 9 (48)

makircinsu ga Musulmi 63 (3-8)

masu amsa laifinsu 9 (102, 103)

matsorata a yaki 33 (12-20)

mummunan rashin kirkinsu 9 (76)

murnar rashin zuwa yaki 9 (81, 86, 87, 93)

rantsuwar karya 9 (56, 62, 74); 58 (14-19); 63 (1, 2)

rashin gaskiyarsu 4 (106-112)

rashin tsarkinsu 9 (125)

shawara a asirce 4 (81, 82, 114)

son gudu daga wurin alheri 9 (57)

sun ki Musulmi 9 (50-52)

sun ki yaki 3 (166, 167); 4 (77-80)

suna zamba 4 (142, 143)

tsokalarsu 9 (65)
 tsoronsu 8 (49); 9 (64, 74)
 Ubangiji bai karbar aikinsu 9 (53-55)
 watsa labarun karya 4 (83); 33 (60, 61)
 yafe musu in sun daina munafunci 4
 (146, 147)
 yunkurin la'antar Musulmi 4 (113)
 'yan leken asiri 5 (41)
 za a karbi tubarsu 33 (24)
 zunden muminai 9 (79)

Mursalāt s. 903

Musa 2 (54-59, 61, 108, 136); 5 (22-29); 32
 (23)
 a Masar 7 (103-137)
 a Sinai 7 (138-157); 17 (101, 102); 27 (7,
 8); 79 (15, 16)
 alkawari ga jama'ansa 7 (129)
 an ba shi Attaura 2 (53); 6 (92, 155); 7
 (142-145)
 an fifita shi 2 (53); 21 (48)
 an kira shi 19 (52); 20 (11-14); 27 (8, 9);
 28 (30); 79 (16)
 Annabi 19 (51, 52)
 da masu sihiri 7 (113-126); 10 (80-82);
 20 (60-73); 26 (38-51)
 da tsaurin kan Bani Isra'il 2 (67-73,
 92)
 Fir'auna ya gana da mutanensa 7 (109-
 112); 10 (76-79); 20 (56-59); 26 (34-
 37)
 ganin sandarsa da hannunsa sun canja
 20 (17-23); 27 (10-12); 28 (31, 32)
 gardama da Fir'auna 20 (49-55); 26
 (18-31)
 hijira da dare 20 (77); 26 (52); 44 (23, 24)
 hushinsa da Haruna 7 (150); 20 (92-94)
 isharorinsa tara 17 (101)
 jefa shi rafi 20 (39); 28 (7)
 kira a yi hakuri da yin addu'a 7 (128);
 10 (84, 87)
 kirān a saki Yahudawa 7 (104, 105); 20
 (46-48); 26 (15-17); 44 (18)
 ketare doka na Yahudawa 7 (146, 147)
 Littafansa 87 (19)
 littafinsa yana shaida Alkur'ani 11 (17)
 mafarkin mahaifiyarsa 20 (38); 28 (7)
 maido shi ga mahaifiyarsa 20 (40); 28
 (12, 13)
 manzannin Yahudawa sun biyo bayan-

 sa 2 (87)
 masu yarda da shi 10 (83); 40 (28-45)
 mutanen Fir'auna sun tsince shi 20 (39)
 mutanensa na bauta wa maraiki 7 (150);
 20 (86-90)
 neman Haruna ya taimake shi 20 (25-
 35); 26 (12-14); 28 (33, 34)
 nuna wa Fir'auna alamu 7 (107, 108);
 26 (32, 33); 79 (20)
 ratsa teku 7 (138); 10 (90); 20 (78); 26
 (53-66)
 rokon ruwan sha 2 (60)
 rokon wa mutanensa gafara 7 (155,
 156)
 tafiyarsa mahadaf tekuna biyu don
 neman ilmi 18 (6-82)
 tafiyarsa zuwa ga Fir'auna 7 (103), 10
 (75); 11 (96, 97); 20 (24); 23 (45,
 46); 26 (15-17); 27 (12); 40 (23, 24);
 51 (38); 79 (17)
 umurnin tafiya Kasa Mai Tsarki 5 (21)
 wa'adin dare arba'in 2 (51); 7 (142)
 wahala a hannun mutanensa 61 (5)
 ya bugi dutse 2 (60, 61)
 ya fadi zuwan Annabi Muhammad 28
 (44); 36 (14)
 ya ga wuta a lokacin komowarsa daga
 Madyana 20 (10); 27 (7); 28 (29)
 ya kashe mutumin Misra, Bakibde 20
 (40); 26 (14, 19-21); 28 (15-21, 33)
 ya kona dan maraiki 20 (97)
 ya sami marmaro sha biyu 2 (60)
 ya so ganin Ubangiji 7 (143)
 ya tafi Madyana 20 (40); 28 (22-28)
 ya yi umurni a yanka sanuwa 2 (67-71)
 ya zo da doka 7 (150)
 zamansa a dutse 7 (143-145); 20 (83, 84)
 zargi na karya 33 (69)

Musulmi

abuta da wadanda ba Musulmi ba 60
 (8, 9)
 abuta da Yahudu da Nasārā maikiya 5
 (51)
 adalci ga abokan gābā 5 (2, 8)
 adalci tsakanin juna 4 (135)
 Allah ba Ya zaluntar su 4 (40); 10 (44)
 al'umma mafi daraja 2 (143); 3 (109,
 110); 22 (65, 66)
 amsa gaisuwa irin ta Musulunci 4 (94)

an ba su babbar daula 4 (54)
 an matsu musu 3 (194); 16 (41, 42)
 bayar da mafaka ga kafirai 9 (6)
 biyayya ga hukuma 4 (59)
 biyayya ga kafirai 33 (1)
 dangantaka da wasun da ba Musulmi
 ba 5 (5)
 dangantakarsu da makiya 48 (29)
 fada ko an nunka su goma 8 (65, 66)
 fifiko a kan kafirai 83 (34, 35)
 gaisuwarsu ga juna 4 (86)
 hañuri da makiya 9 (28); 16 (126, 127);
 73 (10)
 hana su abuta da makiya 3 (27, 117-
 119); 60 (1-3)
 haske a gidjensu 24 (36)
 hulda da Ahlil Kitāb 29 (46)
 hulda da makiyan Musulunci 16 (126);
 17 (53)
 jin tausayinsu 4 (36)
 kar su bi Yahudu da Nasārā ga canza
 addini 3 (99, 100)
 kar su damu in an matsu musu 29 (10)
 kar su juya baya ga abokan gaba 8 (15,
 16)
 kar su kashe juna da gangan 4 (92)
 kar su rarrabu 3 (102, 104); 6 (160)
 kare kansu daga ßata 2 (288); 39 (53,
 55)
 kare masu bin gumaka har su ji Alku-
 r'ani 9 (6)
 kashe dukiyarsu domin Allah 2 (195)
 kashi uku na Musulmi masu karatun
 Alkur'ani 35 (32)
 kyautat wa kafirai 17 (53)
 Karfafa su 9 (124)
 mala'iku na ba su bushara 41 (30, 31)
 mamallanka Kasa Mai Tsarki 21 (105)
 masu Dakin Allah 22 (25)
 masu mulkin duniya 24 (45); 27 (62)
 mulkin kasashen Larabawa 70 (40-44)
 mutunta juna 49 (11, 12)
 nasara har bayan kasashen Larabawa
 33 (27)
 nazarin fadi-tashin al'ummomi 3 (136,
 137)
 sadaukar da kai don gaskiya 2 (154-
 156, 177); 3 (185, 199); 9 (24, 88)
 sakamakon ayyukansu 2 (286); 10 (23);

39 (22); 42 (30); 49 (14); 53 (29, 30);
 58 (20); 59 (19); 65 (8, 9)
 sañko gare su ta hannun Jibril 16 (102)
 samun galaba 29 (58, 59, 69)
 sasanta su 8 (46, 49); 49 (9, 10)
 sauñki cikin matsuwa 29 (60)
 shugabannin jama'a 22 (78)
 su bi tsaka-tsaki a rayuwarsu 57 (27-29)
 su kafa fungiya 3 (103)
 su riñe alkawura 2 (177); 5 (1); 16 (91)
 su riñi halayya nagari 16 (90)
 su yafe wa masu matsu musu 22 (60)
 su zama masu gaskiya 6 (153)
 sulhu da wadanda ba Musulmi ba 8
 (61)
 sun fi kaunar Allah 2 (165)
 sun yarda da duk annabawa 2 (136)
 taimakon juna a alheri 5 (2)
 taimakon juna a sha'anin addini 8 (73)
 wadansu dokokin rayuwa 3 (16); 6
 (152-154); 13 (19-22); 23 (57-61); 25
 (63-75); 51 (15-19); 61 (2, 3); 64 (11-
 18); 70 (22-35); 74 (4, 5)
 wanda ya kafirta tilas 16 (106)
 yarjejeniya da kafirai 9 (4)
 yi musu alkawarin nasarori 2 (115)
 yi musu bushara ta kwarai 10 (63, 64)
 za a ba su daula 3 (25, 26)
 za a daukaka su 2 (152)
 Musulunci 2 (84, 131, 132); 3 (19, 20); 4
 (125); 6 (14, 126, 164); 10 (73); 16 (81);
 22 (78); 33 (35); 39 (22, 54); 49 (17)
 addini kammalalle 5 (3)
 addinin annabawa 42 (13)
 addinin kowa 3 (82); 30 (30)
 alamun ci gaba 7 (57, 58)
 ba matsi a addini 2 (256)
 ba shi daraja babba 6 (163)
 babu bambance-bambance 6 (52)
 ci gabansa kome kiyayya 41 (53)
 gäbä da shi hasara 61 (8)
 haskaka 24 (35-38)
 kafuwar daular Musulunci 24 (55); 28
 (58)
 kafuwersa 32 (5)
 kare ci gabansa 32 (5)
 kare kai 42 (41)
 kawar da camfe-camfe 6 (137-140, 144,
 145)

kowace al'umma na da doka 5 (48)
 matsanancin hakurinsa 29 (40, 67)
 muhimmancinsa 2 (112, 156)
 nasararsa 48 (28); 61 (10-13)
 sabuwar ma'anar hadaya 22 (36, 37)
 shikashikansa 2 (3, 4, 15, 16, 18, 19)
 sukar kaurace wa aure 24 (32)
 taimaka masa 22 (40); 47 (7)
 tamkar an yi shuka 80 (24-32)
 tausayawa a shari'a 5 (34)
 ya soki fasiékanci 6 (121)
 ya yarda da duk annabawa 2 (4)
 yada shi farilla ne 9 (122)
 yaduwarsa 9 (33); 48 (28); 61 (8)
 'yan'uwantaka 49 (13)

Mutum 40 (67)
 ayyukansa uku 5 (93)
 bukatunsa na ruhi 6 (38)
 dalilin halitta shi 11 (7); 51 (56-58); 75
 (36)
 girmansa 30 (54, 55)
 guje wa Allah cikin ni'ima 7 (189-192);
 17 (67)
 halifan Allah 2 (30)
 halitta shi daga laka 15 (26); 23 (12)
 halitta shi daga turbaya 3 (59); 6 (2); 7
 (11, 12); 22 (5); 32 (7); 35 (11); 55
 (14)
 hasararsa 2 (35-39); 20 (120)
 ikon Allah ne 32 (9)
 jama'a guda 2 (213); 10 (19); 21 (92, 93)
 kadaicewarsa 24 (58, 59)
 koya masa harshe 55 (3, 4)
 matakán girmansa 22 (5); 23 (14)
 mulkin duniya 14 (32-34); 16 (10-19);
 31 (20); 45 (12, 13)
 rashin gode wa Allah 41 (49, 51)
 rashin riķe amana 33 (72)
 rayuwa da mutuwa a duniya 7 (25)
 sakamakon aikinsa 4 (79); 53 (29)
 tsarkake kai ne tufarsa 7 (26)

Muzzammil s. 890

Naba' s. 906

Nagarta
 sakamakonta 10 (26)

Nahl s. 391

Najm s. 804

Naml s. 572

Näs s. 960

Nasara
 hanyar samunta 3 (200)
Nasārā (Kirista) 2 (111, 113, 120, 135,
 140); 5 (18, 50, 69, 84, 85); 9 (30); 22
 (17)
 alkawari da su 5 (14)
 an kira su zuwa ga addini sahihi 3 (64)
 an kalubalance su da addu'a 3 (61)
 imani da Musulunci 5 (83)
 kwadafayin duniya 2 (96)
 makusanta addinin Musulunci 5 (82)
 mayar da mutum tamakar Allah 4
 (171); 5 (77); 18 (102)
 samun tsira 2 (262)

Nasr 71 (23)

Nasṛ s. 957

Nāzi'āt s. 909

Nisā' s. 112

Nūh s. 883

Nuhu 3 (32); 6 (85); 7 (59-64); 9 (163); 10
 (71-73); 14 (9); 25 (37); 51 (46); 53
 (52); 57 (26); 66 (10); 69 (11, 12)
 addu'a don dansa 11 (45-48)
 da 'Dufanu 54 (9-15); 71 (1-28)
 da jirgin ruwa 11 (26-48); 17 (3); 21 (76,
 77); 22 (42); 23 (23-29); 26 (106-
 120); 29 (14, 15); 33 (7); 37 (75-82);
 42 (13)
 matarsa 66 (10)
 ruwa ya cinye dansa 11 (42, 43)
 tarihinsa gargadī ne 11 (35)

Nūr s. 527

Ra'ad s. 361

Rahmān s. 814

Rai na mutum
 dogara ga Ubangiji 2 (67); 7 (200); 23
 (97, 98); 113 (1, 2); 114 (1-3)
 fa'idar addu'a 9 (103); 10 (87); 11 (52);
 19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27);
 71 (10-12)
 gamuwa da Ubangiji 2 (45, 46, 223); 6
 (31); 32 (10); 53 (42); 84 (6)
 gaskata Ubangiji 9 (129); 11 (88); 12
 (67); 13 (30); 14 (12); 25 (58); 60
 (4); 65 (3)
 godiya ga Ubangiji 13 (28); 89 (27, 28)

huru masa ruhi 15 (28, 29); 17 (85); 32 (7-9)
 karbar addu'a 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)
 kaunar Ubangiji 2 (165, 177); 3 (30); 5 (54); 76 (8, 9)
 tsarkinsa 7 (122); 14 (22); 15 (42); 30 (30); 95 (4)
 Ubangiji Sahibin mutum ne 2 (257); 3 (67); 4 (45); 6 (14); 42 (9); 45 (19)
 wanda Ubangiji ba Ya so 2 (190); 3 (56, 139); 5 (64); 6 (142); 8 (58); 16 (22); 28 (76); 57 (23)
 wanda Ubangiji ke so 2 (195, 222); 3 (75, 145, 147, 158); 5 (42); 9 (7)
 yadda ake addu'a 1 (Al-Fâtiha); 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15); 71 (28)
 yarda da Ubangiji 2 (256, 257); 10 (9); 19 (96); 33 (47); 48 (4, 18); 49 (7); 57 (12, 19); 58 (22)
 yin addu'a 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)
Rakumar Salihu 17 (59); 26 (155-158); 54 (27-30); 91 (13-15)
Rakumi 7 (73); 22 (27)
Rama cuta 2 (179, 194); 4 (149); 17 (33); 41 (34); 42 (29, 30, 43)
 a kisan kai 2 (178)
 dokar a Attaura 5 (45)
 dokarta 2 (178)
Ramalan 2 (186, 187)
 farilla azuminsa gaba daya 2 (185)
 saukar da AlKur'ani cikinsa 2 (185)
Rana
 hanyarta 36 (38)
 nade ta 81 (1)
 tare da wata 75 (9)
Ranar Kiyama
Dubi
 Tashin Kiyama
Rantsuwa 2 (225); 9 (42); 16 (93, 95); 60 (12); 66 (2)
 da barin yin abu nagari 2 (224)
 kaffararta 5 (89)
 kar a karya ta 16 (91)
 kar a yi ta don zamba 16 (92, 94)
 kiyaye ta 5 (89)

Rarrabar addini 6 (159)
 Rashin biyayya 4 (14)
Rayuwa
 ba wasa ba ce 29 (64); 57 (20)
 fama da wahaloli 90 (4)
 halittawa bibbiyu 36 (36)
 makasudinta 23 (115-118)
 muhimancinta 30 (7, 8)
 mutum daga kasa 18 (37); 23 (12-14); 40 (67); 53 (32); 71 (13-17)
Rayuwa a duniya 3 (135); 7 (28, 29); 31 (17)
Rayuwar mutum
 an soki tara dukiya 9 (34)
 ba a watsi da aikinsa 3 (194)
 ba a dukiya don Allah 2 (177)
 ba da dukiya ga dangi, marayu, mata-lauta, da matafiya 2 (215)
 bashi, jingina, yarjejeniya 2 (280, 282, 283)
 ciyar da dukiya na kawo karuwa 2 (268)
 dangantaka da mutane 5 (2, 5)
 dukiya daga duwatsu 16 (15-18)
 dukiya daga shanu 16 (5-7)
 dukiya daga teku 16 (14); 17 (66); 34 (18)
 dukiya na rudin mutum 102 (1, 2)
 duniya cike take da dukiya 4 (100)
 kar a yi dukiya da damfara 2 (188); 4 (100)
 kira zuwa ga muhimman mas'aloli 3 (13); 18 (46, 105); 63 (9)
 Kokarin saduwa da Ubangiji 84 (6)
 mai nema zai samu 53 (39-41)
 maza da mata na gâdon dukiya 4 (7, 29-33)
 neman dukiya 4 (32); 67 (15); 34 (18)
 ri'ke gaskiya a cikin hulfa 7 (85); 17 (35); 83 (1-6)
 sakamakon masu aiki 3 (135)
 sarrafa dukiya daidai 17 (26-29); 25 (67)
 saye da sayarwa 4 (29)
 shaida 2 (140, 282, 283); 4 (15); 5 (8, 106, 107); 12 (26, 27); 24 (4, 5); 65 (2)
 son dukiya 89 (17-20); 100 (6-8)
 yin aiki 39 (39); 53 (39-41); 79 (34-35); 92 (4)

Riba **Dubi** Bashi da ruwa

Ridda 2 (117); 5 (54)

Rowa 3 (179); 4 (37)

Rubuta ayyuka 17 (13)

Rūm s. 613

Ruwa

tushen rayuwa 11 (7)

S. s. 686

Saba' s. 647

Sadaki

ba a karbewa 4 (19)

ba shi da iyaka 4 (20)

dole a ba mata 4 (4)

fansarsa 2 (229)

ga wanda aka saki 2 (236)

maido da rabi 2 (237)

Sadaka don gina addini 2 (219, 270, 272, 291); 3 (92, 134); 4 (114); 9 (60, 79, 103); 24 (56); 58 (12, 13)

a asirce da a bayyane (2, 271)

a bayanne 2 (264); 4 (38)

abin yinta 2 (267)

banda gori 2 (262-264, 266)

domin neman yardar Allah 2 (265)

fa'idarta 8 (60); 57 (18); 64 (17)

in ba abin yinta 17 (28)

ladarta 2 (261)

masu cancanta a ba su zakka 2 (273); 9 (60)

matakin nasara 2 (274)

Safa 2 (158)

Saff s. 848

Şāffât s. 673

Sajda s. 628

Saki **Dubi** Kashe aure

Salihu da Samudawa 7 (73-79); 11 (61-68); 14 (9); 15 (80-84); 25 (38); 26 (141-159); 27 (45-53); 29 (38); 41 (13, 14, 17, 18); 51 (43-45); 53 (51); 54 (23-31); 69 (4, 5); 85 (18); 89 (9); 91 (11-15)

Dubi kuma Samudawa

Salla

a fagen yakı 4 (102)

a kan doki 2 (239)

a lokuta ajiyayyu 4 (103)

ado dominta 7 (31)

cikin tsoro ko hadari 2 (239)

dalilan yinta 2 (45); 29 (45)

fa'idarta 9 (103); 10 (87); 11 (52); 19 (4, 48); 25 (77); 29 (45); 52 (27, 28); 71 (10-12)

karbata 2 (186); 14 (39); 27 (62); 40 (60)

kariya daga zunubai 29 (45)

mafi cancantar addu'a 1 (1-7)

mutum ya gaje ta 1 (4); 10 (12, 22); 22 (12); 39 (8, 49); 41 (51)

rage ta cikin tafiya 4 (101)

rashin mayar da hankali cikinta 107 (4, 5)

sau biyar a rana 17 (78); 30 (17, 18)

ta tahajjud 17 (79)

tsakatsaki 17 (110)

Ubangiji Ya karba 40 (60)

yadda ake yin ta Sura ta 1; 2 (201, 250, 286); 3 (7, 192, 193); 12 (101); 14 (40, 41); 17 (80); 18 (10); 20 (25-28); 25 (74); 40 (7-9); 46 (15); 71 (28)

Sallar Jumu'a 62 (11)

ciniki a ranarta 62 (9, 10)

Salsabil 76 (18)

Sama

an tsare sama 72 (8-9)

arziki daga sama 40 (13)

bakwai 2 (29); 17 (44); 23 (17, 86); 61 (12); 65 (12); 67 (3, 4); 71 (15); 78 (12)

cike da hanyoyi 51 (7)

daga sama ba ginshikai 13 (2); 31 (10)

fede ta 81 (11)

halitta ta 7 (54); 10 (3); 32 (4)

hayakı 41 (11)

nade ta 21 (104)

Sama da Kasa 37 (5)

tsagewarta 25 (25)

Samiri

Musa ya hore shi 20 (97)

ya amsa laifi 20 (96)

ya batar da Yahudawa 20 (85)

ya yi dan maraki 20 (87, 88)

Samudawa 7 (73); 9 (70); 11 (61); 14 (9); 17 (59); 22 (42); 25 (38); 26 (141-158); 27 (45, 46); 29 (38); 41 (13, 14, 17-19); 51 (43-45); 54 (23-29); 85 (17); 89 (9); 91 (11, 12)

Sata

sakamakonta 5 (38)

yafe wa barawo 5 (39)
Shaida 2 (41, 283); 3 (135); 4 (6, 15, 41); 5 (106); 24 (4-9); 33 (70, 71); 65 (2)
 kar shaidu su yi hasara 2 (282)
 yin rantsuwa 5 (107)
Shaidan 2 (14); 4 (116-118); 7 (18, 19, 21-26); 15 (30, 38-41); 17 (63, 64); 18 (51); 20 (117); 26 (95); 38 (75-85); 55 (14)
 a mutum 3 (174); 8 (48); 22 (3)
 an kaskanta shi 7 (13)
 ba shi da iko kan mutum 15 (42); 17 (65)
 ba zai yi nasara ba 4 (76)
 bai sami biyan bukata ba 7 (16)
 batar da muminai 41 (36)
 gābā da annabawa 22 (52, 53)
 halitta shi daga wuta 7 (12)
 iko a kan mabiyansa 16 (99)
 kiyayewa daga shafarsa 7 (201)
 Kawata fasādi 16 (43)
 kin sujuda ga Adam 2 (34); 7 (11, 12); 15 (31-37); 17 (61); 18 (50); 20 (116)
 mabiyansa 58 (18-20)
 mai ishara ga miyagun al'adu 4 (119, 120)
 mayaudari 7 (17)
 rade-radensa 114 (1-6)
 rantsuwar halaka mutane 17 (62)
 sauva ga masu zunubi 26 (221-223)
 tsira daga makircinsa 15 (36)
 wakilin mugayen shawarwari 23 (97, 98)
 ya nemi jinkiri 7 (14, 15)
 ya rudi Adam 2 (36); 7 (20)
 yana alkawari na karya 14 (12)
 yana cikin jinn 18 (50)
 yana ganin mutum, shi ba a ganin sa 7 (27)
 yana satar saurare 15 (16-18)
 yana zuga kafirai 19 (83)
Shams s. 936
Shanu 5 (103), 6 (137); 16 (5)
 don dan Adam 6 (143-145); 39 (6)
Sharḥ s. 941
Shari'ar gaskiya
 a Musulunci 6 (153)
 tsakanin Musulmi da wasunsu 4 (105)
Shawara 3 (159); 42 (38)
Shiga gidajen wasu 24 (27, 28, 58)

matasa su nemi izini 24 (59)
Sirka
 ba ta da tushe 30 (35)
 mafi munin zunubi 4 (48, 116)
Shiryuwa 17 (15); 29 (7)
Shu'aibu 7 (85-93); 11 (84-95); 15 (78, 79); 26 (176-191); 29 (36, 37)
Shu'arā' s. 553
Shūrā s. 729
Sulaiman
 an ba shi dukiya 27 (16)
 bai yi sihiri ba 2 (102)
 da dawakansa 38 (31, 32)
 da Dāwūd 21 (78-80); 27 (15, 16)
 fahimtar maganar tsuntsaye 27 (16)
 fakuwarsa 34 (14); 38 (35)
 mayakansa na ruwa 34 (12)
 nazarin tsuntsaye 27 (20)
 ya roki wata daular 38 (35)
 yi masa Karairayi 2 (102)
Sulhuntawa 4 (35)
Sunaye miyagu 49 (11)
Surori na Alkur'ani 2 (23); 9 (64, 86, 124, 127); 11 (13); 24 (1); 47 (20)
Tabanni
 hana shi da aiki 33 (36-38)
 hana shi da doka 33 (4)
Tabūka
 an umurci Musulmi su je 9 (41)
 tsawon tafiyar 9 (42)
Tagābun s. 856
Tahrīm s. 863
Taimama 4 (43); 5 (6)
Takāthur s. 950
Takawa
 yadda ya kamata a yi ta 17 (37); 31 (19)
Takwīr s. 916
Taron asiri 58 (7-10)
Tashin Kiyama 51 (12-14); 82 (17-19)
 tanadar ayyukan mutane 50 (4)
 tona asirai 24 (24); 50 (22); 69 (18); 86 (9)
Taubā s. 272
Taurari
 bacewarsu 77 (8)
 masu nazarinsu 67 (5)
 watsewarsu 82 (2)
 yin duhu 81 (2)

- Tīn** s. 942
 Toshiyar baki 2 (188)
 Tsafta 2 (222)
 Tsarki 4 (43); 5 (6); 24 (21)
 Tsegumi
 garkuwarsa 24 (58, 59)
 Tsira 91 (9)
 Tsuntsaye
 Sulaiman ya mallake su 27 (17)
 Tuba 5 (39); 16 (119)
 lokacin da ba a karba 3 (89); 4 (17, 18)
- Uhudu 3 (121-125, 127-129)
 an karya makiye 3 (126)
 dalilan hasara 3 (151, 152)
 gafarta wa masu laifi 3 (154)
 gudumma war mala'iku 3 (183)
 gunagunin munafukai 3 (153)
 mai rarrabewa 3 (139-142, 153-167)
 matsayin abokan gābā 3 (152)
 Musulmi sun zo ga Annabi 3 (153)
 samun nasara 3 (151)
 yadda Annabi ya yi 3 (158)
- Wahayi
 an amshe a duk duniya 8 (12); 16 (68, 69); 41 (12); 99 (4, 5)
 daukaka dan Adam 2 (1-5); 10 (2); 11 (2, 3); 14 (27); 20 (75); 23 (1-4); 24 (55); 28 (67); 38 (2, 28, 67, 68, 87); 58 (11); 68 (52); 92 (4-7)
 hada kan al'ummomi 2 (213); 4 (1); 10 (19); 23 (52); 30 (22); 48 (13)
 hada kan kasa 7 (34); 10 (49); 13 (11); 15 (4, 5); 45 (28); 49 (13)
 hanyoyin saukarsa uku 42 (51)
 kare mutum daga mugun aiki 2 (38); 4 (31); 5 (12, 65); 7 (35); 8 (29); 14 (1); 17 (82); 25 (70); 29 (7); 41 (44); 47 (2); 48 (5); 62 (2)
 Musulmi dole su yarda da duk annabawa 2 (4, 136, 285); 4 (152)
 ni'ima ga dan Adam 4 (164); 10 (47); 35 (24); 40 (78)
 nuni ga rayuwa mafi daukaka 2 (4); 17 (21); 23 (15, 16, 115); 32 (10); 36 (78, 79); 50 (3, 4); 56 (60, 61); 71 (17, 18); 75 (36-40)
 samun annabawa a dukan al'ummomi
- 4 (164); 5 (48); 10 (47); 13 (7); 16 (36); 22 (67); 35 (24); 40 (78)
 sauka ta zuciya 2 (97); 26 (192-194); 53 (10, 11)
 sifa ce ta Ubangiji 6 (92)
 tushen ginin halin mutum 6 (152-154); 17 (23-39); 25 (63-75); 70 (23-35)
 yin aiki don jama'a 2 (112, 117, 195, 261, 262, 267, 271, 272); 3 (91, 133); 4 (36-38); 7 (55); 16 (90); 29 (69); 39 (34); 51 (19); 76 (8, 9); 89 (17, 18)
 zuwa ga Annabawa 4 (163)
 zuwa ga mahaifiyar Annabi Musa 28 (7)
 zuwa ga sahabban Annabi Isa 5 (111)
- Wāki'a** s. 821
 Waliyyai
 bauta musu 17 (57)
 Waliyyin maraya 4 (6)
 Wasan banza 25 (72)
 Wasiyya 2 (180, 182); 4 (11, 12); 5 (106)
 Wata
 tsagewarsa 54 (1)
 yin duhu 75 (8)
 Watanni masu alfarma 2 (189); 9 (36)
 jinkirta su kafirci 9 (37)
 yaki cikinsu tilas 2 (194)
- Wuta
 ba a dawwama ciki 6 (129); 11 (107)
 ba mutuwa ko rayuwa ce ba 20 (74); 87 (12, 13)
 ci gaba da horo 4 (56)
 don fasi'kai ce kawai 19 (68-72)
 horo daidai da laifi 78 (21-30)
 horo ga wannan rayuwar 29 (54)
 kofofinta bakwai 15 (44)
 muminai ba su shiga 21 (101, 102)
 nadamar masu shigarta 101 (8-11)
 sakamako da Hudama 104 (4-9)
 wanke zunubi 57 (15)
 'yan wuta na kir'an 'yan aljanna 7 (50)
- Y.Ş.** s. 664
 Ya'akub 2 (134-140); 3 (84, 92); 4 (163); 6 (85); 11 (71); 12 (38, 68); 19 (49, 50); 21 (72); 38 (45-47)
 a gadon mutuwarsa 2 (133); 12 (6)
 kir'an hadin kai ga zuriyarsa 2 (132)
 ya tafi Masar 12 (99)

Yafewa 2 (263); 3 (134); 4 (17, 18); 24 (22); 42 (40)
 Yahudawa 2 (143-147); 3 (193); 5 (14-19, 21, 23, 25); 10 (91, 94); 17 (2-7, 101, 102); 26 (10-66, 197); 32 (23, 24); 40 (53); 44 (30-32); 45 (16, 17); 61 (5, 6)
 a alkarya 2 (58)
 a cikin daji 5 (26)
 abutar masu bauta wa gumaka 5 (80, 81)
 an ba su sarauta da annabci 5 (20)
 an ba su sarautar Kasa Mai Tsarki 7 (137)
 an zaɓi manyansu saba'in 7 (155)
 ba su dama da zuwan Annabi 17 (8)
 baiwa gare su 2 (122)
 bauta wa dan maraki 2 (51, 54); 4 (153); 7 (148, 149, 152, 153)
 bauta wa gumakan Larabawa 4 (51)
 bata littafai 2 (75)
 cikakkiyar Kiyayya ga Musulunci 5 (82)
 dole su ba wasu jama'a wuri 17 (107)
 fatansu ga annabci 2 (89)
 Fir'auna ya yi musu azaba 2 (49); 7 (167); 40 (25)
 girqizar kasa ta shafe su 4 (153); 7 (171)
 haramta musu abinci 6 (147)
 horonsu da bala'i 2 (59); 7 (161, 162)
 inuwa daga girqije 2 (57); 7 (160)
 jahilcinsu 2 (78)
 karbar riba 4 (160)
 kashe annabawa 2 (61, 91); 3 (20)
 kira su yarda da Annabi 2 (40)
 kaunar rayuwa 2 (96)
 ketare haddi cikin Asabar 2 (65)
 kin Annabi don ba Bayahude ne ba 2 (89-91)
 kin gaskiya sau biyu 5 (71)
 kin yarda da Annabi 2 (101)
 Kiyayya ga Annabi 2 (104)
 la'anta daga Dāwūd da Isa 5 (78)
 mayar da su birai 2 (65); 5 (60); 7 (165, 166)
 munafukai 5 (61)
 munafunci tsakaninsu 2 (76)
 mutuwarr shekara dari 2 (259)
 neman ganin Ubangiji 2 (55); 4 (153)
 nuna Kiyayya ga Jibril 2 (97)
 raya su daga mutuwa 2 (243)

rokon a cece su 10 (85, 86)
 sabuwar fitina daga Fir'auna 7 (127)
 sake zaunar da su 17 (6, 104)
 Samiri ya ɓatar da su 20 (85)
 shugabanninsu sha biyu 5 (12)
 sun ki shiga Kasa Mai Tsarki 5 (22, 24)
 sun rabu ƙabilu sha biyu 7 (160)
 sun rarrabu gida-gida 7 (168)
 sun roki abinci 2 (61)
 sun roki ruwa 2 (60); 7 (160)
 sun sami darba da tantabaru 2 (57)
 suna bin abubuwan bautawa na karya 7 (138)
 taurin zuciyarsa 2 (74)
 tsagerancinsu 2 (67-142)
 tsallake Bahar Maliya 2 (50); 10 (90); 20 (77); 42 (24)
 wai ba a azabta su 2 (80)
 wai sun kashe Annabi Isa 4 (157)
 wulakanta su 2 (61)
 yarjejeniyarsu 2 (63, 93); 4 (154, 155)
 yi wa Annabi Isa kaidi 3 (53)
 yi wa Annabi ƙulle-ƙulle 2 (87); 3 (20, 21)
 yi wa Maryam kagen zina 4 (156)
 yi wa Musulmi dariya kan tsaron kasa 5 (64)
 yin cuta sau biyu 17 (4)
 yunkoron kashe Annabi Isa 2 (7, 2)
 'yan leken asiri 5 (41)
 zalunci a dukiya 4 (161)
 zukatansu sun kekashe 5 (13)
 Yahya 3 (38); 6 (85); 19 (7-15); 21 (90)
 Yajuju da Majuju 18 (94-99)
 mamaye duniya 21 (96)
 Yaƙi 2 (190-195, 216, 217, 246); 4 (74-84, 91, 94, 104); 9 (5, 29, 36, 41-47, 122, 123); 22 (39, 40); 47 (4)
 Yakın Ahzab (a Madina) 33 (9, 22)
 gudummawar mala'iku 3 (124)
 labarin yaƙin 38 (11)
 Yakın Badar **Dubi** Badar
 Yakın Hunain 9 (25-27)
 Yakın Uhudu **Dubi** Uhudu
 Yarjejeniya
 cika ta 5 (1); 16 (91, 92)
 matan Annabi 33 (27-34, 50-59)
 soke ta 8 (58)
 Yi da wani 32 (58); 49 (11, 12); 104 (1)

Yi wa wani hanya 4 (85)
 Yin daidai 2 (177)
 Yin kyashi 4 (32)
 Yini
 a wurin Allah daidai yake da shekara
 dubu 22 (47); 32 (5)
 na Kiyama daidai da shekara dubu
 hamsin ne 70 (40)
Yūnus s. 300
 Yunusa 4 (163); 6 (85); 10 (98); 37 (139-149); 68 (48-50)
 Yusha'u da Kābilu 5 (23)
 Yusuf
 addu'arsa 12 (101)
 an ba shi hikima 12 (22)
 bayyana kansa ga yayyinsa 12 (80-91)
 daukaka shi 12 (54-56)
 fitar da shi daga rami 12 (19, 20)
 jefa shi kurkuku 12 (35)
 Karamin Kaninsu 12 (63-69)
 Kulle-kullen 'yan'uwansa 12 (7-18)
 matsalar ma'auni 12 (70-77)
 sayar da shi a Masar 12 (21)
 shi da fursunoni biyu 12 (36)
 tabbatar da rashin laifinsa 12 (26-29)
 warware shi daga zargin karya 12 (50-53)
 wasu yaudare-yaudaren 12 (30-34)
 ya daure yaudarar mata 12 (23-35)
 ya fassara mafarkin fursunoni 12 (41)
 ya fassara mafarkin sarki 12 (43-49)
 ya taimaki yayyinsa 12 (58-62)
 ya yafe wa 'yan'uwansa 12 (92)
 ya yi mafarki 12 (4-6)
 yi wa fursunoni biyu wa'azi 12 (37-40)
Yūsuf s. 340
 'Yan Adam 7 (26-36, 172); 17 (70)
 'Yan'uwantaka 3 (102-105)
 'Yan'uwantakar dan Adam 49 (13)
 'Ya'ya
 hana kashe su 6 (152); 17 (31)
 mata 16 (58, 59)
 na tabanni 33 (4, 5, 37)
 renonsu 2 (233); 4 (11)
 rufe su da rai 81 (8, 9)
 'Ya'yan hankaka **Dubi** Tabanni
 Zaidu
 ya saki Zainab 33 (37)

Zainab
 aurenta da Annabi 33 (36-38)
 Zakariya 3 (36); 6 (86); 19 (2-15); 21 (89, 90)
 an ba shi ishara 3 (40)
 labarin haihuwar Yahya 3 (38)
 ya roki a ba shi da 3 (37)
 Zakka 2 (43); 9 (60)
 Zaikkūm 17 (60); 37 (62); 44 (43)
Zalzala s. 947
 Zama cikin jama'a 58 (11); 74 (4)
 Zaman gida
 asirtawa 24 (27, 28)
 cudanyar maza da mata 24 (30, 31, 60);
 33 (59)
 duk kyauta ga mata tata ce 4 (19-21, 24)
 kyautata wa 'yan'uwa 2 (177); 4 (1, 36);
 16 (90); 17 (26); 24 (22); 25 (54)
 Kauna da girmama iyaye da 'ya'ya 4
 (11); 17 (23, 24); 25 (74); 31 (14, 15); 46 (15)
 matsayin mata 3 (41, 194); 4 (4, 7, 32,
 124); 16 (97); 28 (7); 40 (40)
 maza su ciyar da mata 4 (34)
 miji da mata: dadadawa 7 (189)
 miji da mata: karimci 2 (228, 229, 231)
 miji da mata: tufa ga junia 2 (187)
 miji da mata: yin kyauta 2 (237)
 rike mata gwargwadon iko 65 (6)
 sadaki kyauta ce 4 (4)
Zāriyāt s. **Dubi** Dhāriyāt
 Zato 49 (12)
 Zihar 33 (4); 58 (1-4)
 Zina 25 (68)
 alfasha ce 17 (32)
 haninta 24 (3)
 horo dominta 24 (1, 2)
 hukuncinta 24 (1-5)
 kubutar mace daga zargin zina 24 (8-10)
 makārānta 24 (27, 30, 31)
 shaidar yinta 24 (4, 6, 7, 13)
Zukhruf s. 739
 Zül-Karnain 18 (83, 94)
 Zumunta 4 (1)
 Zunubi
 mafī muni 4 (116)
 sakamakonsa 4 (110, 111); 6 (164)

فِي هَذِهِ أَسْمَاءِ السُّورٍ فِي يَارِ الْكِتَابِ وَالْمَدِينَةِ مِنْهَا

Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri	البيان	الصفحة	رقمها	السورة
Fātiḥa	1	1	Makka	مكة	١	١	الفاتحة
Baqara	2	2	Madina	مدينة	٢	٢	البقرة
Āl-'Imrāna	3	73	Madina	مدينة	٧٣	٣	آل عمران
Nisā'	4	112	Madina	مدينة	١١٢	٤	النساء
Mā'idah	5	155	Madina	مدينة	١٥٥	٥	المائدة
An'ām	6	186	Makka	مكة	١٨٦	٦	الأعلام
A'arāf	7	219	Makka	مكة	٢١٩	٧	الأعراف
Anfāl	8	257	Madina	مدينة	٢٥٧	٨	الأنفال
Taubā	9	272	Madina	مدينة	٢٧٢	٩	التوبية
Yūnus	10	300	Makka	مكة	٣٠٠	١٠	يونس
Hūd	11	319	Makka	مكة	٣١٩	١١	هود
Yūsuf	12	340	Makka	مكة	٣٤٠	١٢	يوسف
Ra'ad	13	361	Madina	مدينة	٣٦١	١٣	الرعد
Ibrāhīm	14	371	Makka	مكة	٣٧١	١٤	إبراهيم
Hijr	15	381	Makka	مكة	٣٨١	١٥	الحجر
Nahl	16	391	Makka	مكة	٣٩١	١٦	النحل
Isrā'	17	414	Makka	مكة	٤١٤	١٧	الإسراء
Kahf	18	433	Makka	مكة	٤٣٣	١٨	الكهف
Maryam	19	453	Makka	مكة	٤٥٣	١٩	مريم
'D.H.	20	466	Makka	مكة	٤٦٦	٢٠	طه
Anbiyā'	21	484	Makka	مكة	٤٨٤	٢١	الأنبياء
Hajj	22	499	Madina	مدينة	٤٩٩	٢٢	الحج
Mu'minūn	23	514	Makka	مكة	٥١٤	٢٣	المؤمنون
Nūr	24	527	Madina	مدينة	٥٢٧	٢٤	النور
Furkān	25	542	Makka	مكة	٥٤٢	٢٥	الفرقان
Shū'arā'	26	553	Makka	مكة	٥٥٣	٢٦	الشعراء
Naml	27	572	Makka	مكة	٥٧٢	٢٧	النمل
Kaşaş	28	586	Makka	مكة	٥٨٦	٢٨	القصص
'Ankabūt	29	602	Makka	مكة	٦٠٢	٢٩	العنكبوت
Rūm	30	613	Makka	مكة	٦١٣	٣٠	الروم
Luğmān	31	622	Makka	مكة	٦٢٢	٣١	لجمان
Sajda	32	628	Makka	مكة	٦٢٨	٣٢	السجدة
Ahzāb	33	633	Madina	مدينة	٦٣٣	٣٣	الأحزاب
Saba'	34	647	Makka	مكة	٦٤٧	٣٤	سيا
Fādir	35	656	Makka	مكة	٦٥٦	٣٥	فاطر
Y.S.	36	664	Makka	مكة	٦٦٤	٣٦	يس
Sāffāt	37	673	Makka	مكة	٦٧٣	٣٧	الصفات
Ş.	38	686	Makka	مكة	٦٨٦	٣٨	ص

فِهِرْسٌ بِأَسْمَاءِ السُّورٍ فِي يَارِ الْكِتَابِ وَالْمَدَرِّسَةِ مِنْهَا

Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri	اليان	الصفحة	رقمها	السورة
Zumar	39	696	Makka	مكة	٦٩٦	٣٩	الزمر
Ghāfir	40	708	Makka	مكة	٧٠٨	٤٠	غافر
Fuṣṣilat	41	720	Makka	مكة	٧٢٠	٤١	فصلات
Shūrā	42	729	Makka	مكة	٧٢٩	٤٢	الشورى
Zukhruf	43	739	Makka	مكة	٧٣٩	٤٣	الزخرف
Dukhān	44	750	Makka	مكة	٧٥٠	٤٤	الدخان
Jāthiyā	45	756	Makka	مكة	٧٥٦	٤٥	الجاثية
Aḥkāf	46	762	Makka	مكة	٧٦٢	٤٦	الأحباب
Muhammad	47	769	Madina	مَدِينَةٍ	٧٦٩	٤٧	محمد
Fat'h	48	776	Madina	مَدِينَةٍ	٧٧٦	٤٨	الفتح
Hujurāt	49	784	Madina	مَدِينَةٍ	٧٨٤	٤٩	الحجرات
Ķ.	50	788	Makka	مكة	٧٨٨	٥٠	ق
Dhāriyāt	51	794	Makka	مكة	٧٩٤	٥١	الذاريات
Dür	52	799	Makka	مكة	٧٩٩	٥٢	الطور
Najm	53	804	Makka	مكة	٨٠٤	٥٣	النجم
Kamar	54	809	Makka	مكة	٨٠٩	٥٤	القمر
Rahmān	55	814	Madina	مَدِينَةٍ	٨١٤	٥٥	الرحمن
Wāki'a	56	821	Makka	مكة	٨٢١	٥٦	الواوقة
Hadid	57	827	Madina	مَدِينَةٍ	٨٢٧	٥٧	الحديد
Mujādala	58	834	Madina	مَدِينَةٍ	٨٣٤	٥٨	المجادلة
Ḥashr	59	839	Madina	مَدِينَةٍ	٨٣٩	٥٩	الحشر
Mumtahana	60	844	Madina	مَدِينَةٍ	٨٤٤	٦٠	المُمْتَنَة
Şaff	61	848	Madina	مَدِينَةٍ	٨٤٨	٦١	الصف
Jumu'a	62	851	Madina	مَدِينَةٍ	٨٥١	٦٢	الجمعة
Munāfiķūn	63	854	Madina	مَدِينَةٍ	٨٥٤	٦٣	المافقون
Tagābun	64	856	Madina	مَدِينَةٍ	٨٥٦	٦٤	التغابن
Dalāk	65	859	Madina	مَدِينَةٍ	٨٥٩	٦٥	الطلاق
Tahrim	66	863	Madina	مَدِينَةٍ	٨٦٣	٦٦	التحرير
Mulk	67	867	Makka	مكة	٨٦٧	٦٧	الملك
Kalam	68	871	Makka	مكة	٨٧١	٦٨	القلم
Hākka	69	875	Makka	مكة	٨٧٥	٦٩	الحاقة
Ma'ārij	70	879	Makka	مكة	٨٧٩	٧٠	المعارج
Nūh	71	883	Makka	مكة	٨٨٣	٧١	نوح
Jinn	72	886	Makka	مكة	٨٨٦	٧٢	الجن
Muzzammil	73	890	Makka	مكة	٨٩٠	٧٣	المُزَامِل
Muddatthir	74	892	Makka	مكة	٨٩٢	٧٤	المُدَثِّر
Kiyāma	75	896	Makka	مكة	٨٩٦	٧٥	القيمة
Insān	76	899	Madina	مَدِينَةٍ	٨٩٩	٧٦	الإنسان

فَهُنَّ يَأْتِي إِلَيْهِ الْمُؤْمِنُونَ

Sūna	Sūra ta	Shāfi	Wuri	البيان	الصفحة	رقمها	السورة
Mursalāt	77	903	Makka	مكة	٩٠٣	٧٧	المرسلات
Naba'	78	906	Makka	مكة	٩٠٦	٧٨	النبا
Nāzi'at	79	909	Makka	مكة	٩٠٩	٧٩	النازعات
'Abasa	80	913	Makka	مكة	٩١٣	٨٠	اعبس
Takwīr	81	916	Makka	مكة	٩١٦	٨١	التكوير
Infidār	82	918	Makka	مكة	٩١٨	٨٢	الافطار
Mudaffifīn	83	920	Makka	مكة	٩٢٠	٨٣	المطففين
Inshiķāk	84	922	Makka	مكة	٩٢٢	٨٤	الاشتقاق
Burūj	85	924	Makka	مكة	٩٢٤	٨٥	البروج
Dāriķ	86	926	Makka	مكة	٩٢٦	٨٦	الطارق
A'alā	87	928	Makka	مكة	٩٢٨	٨٧	الأعلى
Għašiyya	88	930	Makka	مكة	٩٣٠	٨٨	الغاشية
Fajr	89	932	Makka	مكة	٩٣٢	٨٩	الفجر
Balad	90	934	Makka	مكة	٩٣٤	٩٠	البلد
Shamṣ	91	936	Makka	مكة	٩٣٦	٩١	الشمس
Lail	92	938	Makka	مكة	٩٣٨	٩٢	الليل
Duḥā	93	940	Makka	مكة	٩٤٠	٩٣	الضحى
Sharḥ	94	941	Makka	مكة	٩٤١	٩٤	الشرح
Tīn	95	942	Makka	مكة	٩٤٢	٩٥	البن
'Alāk	96	943	Makka	مكة	٩٤٣	٩٦	العلان
Kadr	97	944	Makka	مكة	٩٤٤	٩٧	القدر
Bayyina	98	945	Madina	مدینۃ	٩٤٥	٩٨	البيتة
Zalzala	99	947	Madina	مدینۃ	٩٤٧	٩٩	الزلزال
Ādiyat	100	948	Makka	مكة	٩٤٨	١٠٠	العاديات
Kāri'a	101	949	Makka	مكة	٩٤٩	١٠١	القارعة
Takāthur	102	950	Makka	مكة	٩٥٠	١٠٢	التكاثر
'Aṣr	103	951	Makka	مكة	٩٥١	١٠٣	العصر
Humaza	104	952	Makka	مكة	٩٥٢	١٠٤	الهمزة
Fil	105	953	Makka	مكة	٩٥٣	١٠٥	الفیل
Kuraish	106	954	Makka	مكة	٩٥٤	١٠٦	قریش
Mā'un	107	955	Makka	مكة	٩٥٥	١٠٧	المعاون
Kauthar	108	956	Makka	مكة	٩٥٦	١٠٨	الکوثر
Kāfirūn	109	956	Makka	مكة	٩٥٦	١٠٩	الكافرون
Naṣr	110	957	Madina	مدینۃ	٩٥٧	١١٠	النصر
Masad	111	958	Makka	مكة	٩٥٨	١١١	المسد
Ikhlas	112	959	Makka	مكة	٩٥٩	١١٢	الإخلاص
Falaķ	113	959	Makka	مكة	٩٥٩	١١٣	الفلق
Nās	114	960	Makka	مكة	٩٦٠	١١٤	الناس

إِنَّ وَزَارَةَ السُّوقَاتِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأَوْقَافِ وَالدِّعْوَةِ وَالإِرشَادِ

فِي الْمَلَكَيْةِ الْعَرَبِيَّةِ الْسَّعُودِيَّةِ

الْمَشْرُفَةُ عَلَى مَجْمَعِ الْمَلَكِ فَهَذِهِ

طِبَاعَةُ الْمُصَحَّفِ الشَّرِيفِ فِي الْمَدِينَةِ الْمُسَوَّرَةِ

إِذْ يُشَرُّهَا أَنْ يُصَدِّرَ الْمَجَمُوعُ هَذِهِ الْطَّبْعَةَ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتَرْجِمَةً مُعَابِيَةً إِلَى لُغَةِ الْهَوْسَا

تَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسُ

وَأَنْ يَجْزِي

خَالِدَ الرَّحْمَنِ الشَّرِيفِينَ الْمَلِكَ سَعْدَ الدَّيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْسَّعُودِ

أَخْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُهُودِهِ الْعَظِيمَةِ فِي نَسْرِ كِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُ التَّوْفِيقِ

Ma'aikatar kula da Harkokin Addinin Musulunci,

da Wakafai, da kuma Wa'azi da Shiryarwa,

ta Kasar Saudi Arebiya

Wadda ta ke kula da Ma'aikatar Sarki Fahd ta Buga Alkur'ani

Maigirma a Madinatul Munawwara ta na

Farin Ciki da Ma'aikatar ta buga Wannan Fassara

ta Alkur'ani da Harshen Hausa

Kuma ta na Rokon Allah Ya Amfani

Mutane da Shi

Kuma Ya sakawa Sarki Abdullah

dan Abdulaziz Al-Su'ud

da kyakkyawan sakamako a kan fo'karin da ya ke yi don yada

Littafin Allah Maigirma

Allah Shi ne Majibincin Gamdakatar

حُكْمُ الظِّنْجِ بِخَفْوَةٍ
لِجَمِيعِ الْمَلَكِ فَهَذِهِ الظِّنْجُ لِصَاحِبِ الْشَّرِيفِ

ص. ب. ٦٢٦٢ - المدينه المنوره

www.qurancomplex.org
kfcphq@qurancomplex.org

Hafkin Bugawa
yana ga Ma'aikatar Sarki Fahd ta Buga Alkur'ani Maigirma,
akwatin gidan waya 6262 - Madinatul Munawwara
www.qurancomplex.org
kfcpqh@qurancomplex.org

ح) مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤١٧هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

القرآن الكريم وترجمة معانيه إلى لغة الموسما / ترجمة

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف .

١٠٠٨ ص ، ١٤,٥ × ٢١ سم

ردمك ٩٩٦٠-٧٧٠-١٢-٥

١ - القرآن - ترجمة - لغة الموسما ٢ - القرآن - تفسير

أ - مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف (مترجم)

ديوي ٢٢١،٤٤ ١٥/١٠١٨

رقم الإيداع ١٥/١٠١٨

ردمك : ٩٩٦٠-٧٧٠-١٢-٥

